D. J. Faydits
Н. КРІОНА П. НИКОЛА
№ 1045.

K. 231 - 49

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ, ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥΣ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ, ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ, ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΙΣΧΙΝΟΥ, ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ, κ. τ. λ.

χάριν τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας.

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΙΠΠΟΤΟΥ Ν. ΒΑΜΒΑ,

Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας καὶ Ῥητορικῆς

Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὈΘΩΝΟΣ.

Demosthenes penè lex orandi fuit.
Quintil. instit. orator.
lib. X. Cap. 1.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφέως.

(Παρὰ τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς).

1849.

Τοῖς τῶν λόγων ἐρασταῖς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς, ποιηταὶ καὶ πεζοὶ, δικαίως ὁμολογοῦνται παρὰ πάντων ὡς οἱ ἀσφαλέστεροι διαμορφωταὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἐκεῖνοι εἶναι τωόντι τὰ ἔξοχα ἀρχέτυπα τῶν λαμπρῶν καὶ ὑψηλῶν συνθέσεων τῆς φαντασίας, τῆς κρίσεως, καὶ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ· διὸ καὶ λέγονται Πατέρες, ὁ μὲν τῆς Ἐποποιίας, ὁ δὲ τῆς Λυρικῆς, ὁ δὲ τῆς Δραματικῆς, ὁ δὲ τῆς Ἱστορίας, ὁ δὲ τῆς Ῥητορικῆς, κ. τ. λ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκείνων ἠρύσαντο οἱ μεταγενέστεροι σοφοὶ διὰ βαθείας μελέτης καὶ παρατηρήσεως τοὺς κανόνας ἑκάστου τῶν εἰδῶν τούτων, καὶ συνέταξαν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν θεωρίαν. Ἡ πεῖρα πρὸς τούτοις ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, καὶ ἐκ τῶν Λατίνων, καὶ ἐκ τῶν Εὐρωπαίων ἐν γένει, ὅσοι εὐφυεῖς ὄντες, προεστήσαντο εἰς ἑαυτοὺς ἕνα τινὰ ἐξ ἐκείνων σταθερᾶς μελέτης καὶ παρατηρήσεως ἀντικείμενον, ἕκαστος κατὰ τὸν προορισμὸν τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ, οὗτοι καὶ διέπρεψαν εἰς τὸ συγγράφειν.

Ἀλλὰ πόθεν ἡ ἐξαίσιος αὕτη ὑπεροχή; Πόθεν τὸ διαιωνίζον τοῦτο κράτος ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν; Μήποτε

εἶναι πρόληψις τῶν μεταγενεστέρων; Πρόληψις βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ παρὰ πάντων καὶ πάντοτε ὁμολογούμενον, καὶ τούτων οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν παρ' ἑκάστῳ ἔθνει ἐπισημοτέρων ἐπὶ παιδείᾳ καὶ κρίσει. Περὶ δὲ τῆς πρώτης ἐρωτήσεως, οἱ λόγοι εἶναι πολλοί, καὶ οὐ τοῦ παρόντος· τοῦτο μόνον δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἐνταῦθα συντόμως καὶ περιληπτικῶς, ὅτι ἡ μεγαλοφυία εἰς Ποίησιν, εἰς Ῥητορικὴν, εἰς Ἀρχιτεκτονικὴν, εἰς πᾶν εἶδος τέχνης καὶ ἐπιστήμης, εἶναι μὲν χάρισμα φυσικὸν, τρέφεται ὅμως καὶ ἀναπτύσσεται ὑπὸ πολλῶν εὐνοϊκῶν περιστάσεων σπανιώτατα συμβαινουσῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ· καὶ οὕτως ἀνδρωθεῖσα παράγει τὰ ἑαυτῆς μεγαλουργήματα. Δὲν ἀνεφάνη εὐθὺς ἐκ σκότους καὶ ἄωρος οὔτε Ὅμηρος, οὔτε Πίνδαρος, οὔτε Σοφοκλῆς, οὔτε Ἡρόδοτος ἢ Θουκυδίδης, ἢ Δημοσθένης, ἢ Πλάτων, ἢ Ἀριστοτέλης, κ. τ. λ.

Ἐὰν θεωρήσωμεν τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους συγγραφεῖς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καρδίας, τίς δὲν θέλει ὁμολογήσει ὅτι περιενδύοντες τὰς ὡραίας αὐτῶν ἠθικὰς ἀληθείας μὲ τὴν εἰκονικὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτῶν Γλῶσσαν, ἐμπνέουσι φρονήματα γενναῖα, αἰσθήματα ὑψηλὰ, πατριωτισμὸν, φιλοτιμίαν εἰς τὰ καλὰ καὶ τίμια, ἀνδρίαν πρὸς τοὺς κινδύνους, σέβας πρὸς τοὺς νόμους, φιλελευθερίαν, οὐχὶ τὴν στασιώδη καὶ δουλοπαθῆ, ἀλλὰ τὴν ἀδούλωτον ὑπὸ τῶν παθῶν οὐχ

ἧττον ἢ τῶν τυράννων, καὶ ἐνὶ λόγῳ ἔρωτα τῆς ἀρετῆς, μῖσος δὲ καὶ ἀποστροφὴν τῆς κακίας;

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι λαμπροτάτη ἀπόδειξις τῆς ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ διάνοιαν θαυμαστῆς δυνάμεως τῶν ἀρχαίων ἐκείνων συγγραφέων, ὅτι ἔνθα παρημελήθησαν καὶ ἐγκατελείφθησαν, ἐκεῖ κατὰ μικρὸν παρεισέφρησε διαφθορὰ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, διαφθορὰ φρονημάτων, διαφθορὰ ἠθῶν, διαφθορὰ τῆς Γλώσσης, σχολαστικότης καὶ ἀλογία;

Λέγω δὲ ταῦτα, οὐχὶ διὰ νὰ ἐγκωμιάσω τοὺς ἄνδρας ἐκείνους· ἡ δόξα αὐτῶν δὲν ἔχει χρείαν τῶν ἡμετέρων ψελλισμάτων· ἀλλὰ διὰ νὰ δείξω ὅτι εἰς τὰ συγγράμματα ἐκείνων πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἡμῶν νεολαία τὴν διανοητικὴν αὐτῆς καὶ ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἱερὰς Γραφὰς καὶ τοὺς Πατέρας τῆς ἐκκλησίας, τὴν χριστιανικήν. Ἐθνικότης Ἑλληνικὴ καὶ Χριστιανισμὸς συμφυέντα θέλουσιν ἐκβλαστήσει δένδρον μέγα, ἀειθαλὲς, καὶ ἀγλαόκαρπον. Ὁ κριτικώτατος Κουϊντιλιανὸς συνεβούλευε τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων νὰ ἄρχωνται τῆς παιδεύσεως τῶν νέων, καὶ ἐκείνους νὰ ἔχωσι κορωνίδα· πόσῳ δικαιότερον πρέπει νὰ λέγηται τοῦτο περὶ τῶν ἡμετέρων, τῶν ἀπογόνων ἐκείνων, τῶν καὶ τὴν αὐτὴν γῆν οἰκούντων, καὶ τὴν αὐτὴν Γλῶσσαν, ἂν καὶ ὑπὸ τῆς δυσειδοῦς δουλείας παραφθαρεῖσαν, λαλούντων!

ς'.

Ποῦ δύναται νὰ γυμνασθῇ λογικώτερον ἡ κρίσις τοῦ Ἕλληνος εἰς τὴν συνάρτησιν καὶ ἀκριβῆ ἔκφρασιν τῶν ἰδεῶν; Ποῦ ἡ αἴσθησις αὐτοῦ νὰ εὕρῃ ὡραιότερα καὶ μεγαλοπρεπέστερα δημιουργήματα φαντασίας; Ποῦ λαμπρότερα παραδείγματα ἀρετῆς πατριωτικῆς, ἢ προφυλακτικώτερα μαθήματα ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς, ἥτις ἐπιφέρει τὴν πτῶσιν καὶ δουλείαν τῶν ἐλευθέρων ἐθνῶν;

Δὲν πρέπει λοιπὸν ἡ φύσει καλὴ αὕτη ζύμη, ὁ Ἕλλην, νὰ πλαστουργῆται οὔτε ὑπὸ Γάλλων, οὔτε ὑπὸ Ἀγγλων, οὔτε ὑπὸ Γερμανῶν, οὔτε ὑπὸ Ἰταλῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου, ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου, ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, κ. τ' λ. Ὑπὸ τούτων ἀνατραφεὶς καὶ ἐκπαιδευθεὶς, ἂς μανθάνῃ ἔπειτα καὶ τὰς ξένας Γλώσσας, ἂς ἐπιπροσθέτῃ καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλά· τότε μάλιστα θέλει μανθάνει αὐτὰς ταχύτερα καὶ ἐντελέστερα· τότε θέλει ἐκλέγει ἀσφαλέστερα· τότε θέλει ἐποικοδομεῖ καὶ ὑψόνεσθαι στερεῶς ἐπὶ θεμελίων οἰκείων. Τώρα δὲ πῶς δὲν εἶναι καταγέλαστον νὰ βλέπῃ τις Ἕλληνας ψιττακίζοντας ξένην τινὰ Γλῶσσαν, μὴ δυναμένους δὲ νὰ ἐννοῶσι τοὺς συγγραφεῖς τῶν προγόνων αὐτῶν, δι' οὓς καυχῶνται, καὶ ἀποδιδόντας μετὰ θαυμασμοῦ εἰς ξένους τὰ παρ' ἐκείνων ληφθέντα ἢ ἀπομεμιμημένα;

Βλαπτικωτάτην εἰς τὸ πνεῦμα τῶν νέων νομίζω καὶ

τὴν ἐπικρατοῦσαν ταύτην μέθοδον, νὰ λαμβάνωνται εἰς τὴν διδασκαλίαν μικρά τινα τεμάχια ἐκ διαφόρων συγγραφέων, καὶ νὰ μεταφέρηται τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ ἀπὸ συγγραφέως εἰς συγγραφέα. Ἡ συνεχὴς αὕτη μεταβολὴ δὲν ἀφίνει αὐτὸ νὰ συνοικειωθῇ οὔτε μὲ τὴν Γλῶσσαν οὔτε μὲ τὰς ἰδέας τοῦ συγγραφέως. Οὐχ ἧττον δὲ βλαπτικὸν νομίζω καὶ τὸ νὰ καταβαρύνωσι τὰ ἔτι ἀδύνατα πνεύματα τῶν νέων μὲ πολλὰ συγχρόνως καὶ πολυειδῆ μαθήματα· τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὴν φύσιν τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς· καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς πείρας καταφαίνεται τῆς μεθόδου ταύτης ἡ βλάβη.

Ἀφοῦ δὲ οἱ μαθηταὶ προχωρήσωσιν ἱκανῶς εἰς τὴν Γλῶσσαν, καὶ ἐνδυναμωθῇ ἡ κρίσις αὐτῶν, νομίζω παντὸς ἄλλου, τολμῶ εἰπεῖν, ὠφελιμώτερον εἰς αὐτοὺς τὸν Δημοσθένην, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ λεκτικοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ῥητορικὴν εὕρεσιν καὶ τάξιν τῶν ἐπιχειρημάτων, καὶ διὰ τὸ γενναῖον καὶ ὑψηλὸν φρόνημα, καὶ διὰ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων κρίσιν, καὶ διὰ τὴν ζωηρὰν παράστασιν τῆς τότε καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων· ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ Δημοσθένης εἶναι θαυμάσιος διδάσκαλος τοῦ πολίτου καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἄρχοντος· διὸ καὶ ἐτόλμησα ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν ἄλλων ἀσχολιῶν μου νὰ ἐκδώσω σημειώσεις τινὰς εἰς τοὺς ἀξιολογωτέρους αὐτοῦ λόγους, διὰ νὰ εὐκολύνω ὁπωσοῦν εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν· καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ-

ή.

τον ἐλπίζω ὅτι θέλουσι κριθῆ παρὰ τῶν δικαίως κρινόντων, οὐχὶ πρὸς τὸ ἄλλως θεωρούμενον τέλειον. Δὲν παρεξέτεινα δὲ αὐτὰς φοβούμενος μήποτε ἀντὶ εὐκολίας αὐξήσω τὴν δυσκολίαν διὰ τῆς ἀσυμμέτρου ἐκτάσεως, τὴν ὁποίαν στοχάζομαι ὅτι πρέπει νὰ φεύγωσιν, ὅσοι γράφουσι διὰ νὰ βοηθήσωσι τοὺς μαθητιῶντας, ἀλλ' οὐχὶ διὰ νὰ καταβαρύνωσιν, ἔστω καὶ μὲ πολύτιμα βάρη, πρὸς ἐπίδειξιν ἑαυτῶν.

Πρόχειρα δὲ βοηθήματα ἔλαβον τὴν ἔκδοσιν τοῦ Αὐγήρου, ἐν Παρισίοις, 1820. τὴν τοῦ Δόβσωνος, ἐν Λονδίνῳ, 1828. καὶ τὴν τοῦ Ῥευτέρου, ἐν Αὐγούστῃ, 1833.

Ν. ΒΑΜΒΑΣ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἄλλοι μὲν ἱστορικοὶ διαιροῦσι τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς περιόδους τινάς· ἄλλοι δὲ διατάττουσι τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καθ' ἡλικίας, ὅσαι θεωροῦνται ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὁ Τουρέλιος θεωρεῖ ἐν αὐτῇ τέσσαρας ἡλικίας· καὶ ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει ἑπτακόσια ἔτη ἀπὸ τῆς κτίσεως τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι μικρῶν βασιλείων μέχρι τῆς πολιορκίας τῆς Τρωάδος· ἡ δὲ δευτέρα περίπου ὀκτακόσια, ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης· ἡ δὲ τρίτη, μικρόν τι ὀλιγώτερον τῶν δύο ἑκατονταετηρίδων, ἀπὸ τῆς μάχης ταύτης μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ ἡ τετάρτη, τοσαῦτα ἔτερα ἀπὸ τῆς τελευτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε ἤρξατο ἡ πτῶσις τῶν Ἑλλήνων, ἑωσοῦ ὑπέπεσον ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Ῥωμαίων.

Εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνάγεται ἡ κτίσις τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σπάρτης, τῶν Θηβῶν, τοῦ Ἄργους, τῆς Κορίνθου καὶ Σικυῶνος, ἡ ἀνδροκτονία τῶν Δαναϊδῶν, οἱ ἆθλοι τοῦ Ἡρακλέους, τὰ τραγικὰ πάθη τοῦ Οἰδίποδος, ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν, ἡ τῶν *ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις*, ἡ μάχη τοῦ Μίνωος καὶ Θησέως, καὶ γενικῶς πάντες οἱ ἀγῶνες τῶν πρώτων ἐκείνων Ἡρώων, τοὺς ὁποίους δικαίως ὕψωσε τοσοῦτον ἡ φήμη· διότι ἡ ὑπεροχὴ τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης, ἐν ᾗ τοσούτους αἰῶνας διατηροῦνται μέχρις ἡμῶν, δὲν προέρχεται ἐκ τυφλῆς τινος ὑπολήψεως πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ φυσικοῦ τοῖς

ἀνθρώποις σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀγαθοποιὸν ἀνδρίαν τὴν προστατεύουσαν τοὺς ἀδυνάτους, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἀποστρεφομένην τὴν βίαν, ἀλλὰ καὶ προθύμως ἀγωνιζομένην εἰς τὸ νὰ καταστέλλῃ αὐτήν.

Φθάσασα δὲ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν μειρακικὴν αὐτῆς ἡλικίαν, ἔδωκε πεῖραν τῶν δυνάμεων αὐτῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ πολιορκίᾳ, ἐν ᾗ οἱ Ἀχιλλεῖς, οἱ Αἴαντες, οἱ Νέστορες, καὶ οἱ Ὀδυσσεῖς ἔκαμον τὴν Ἀσίαν νὰ προαισθανθῇ ὅτι ἔμελλέ ποτε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὀγδοήκοντα δὲ ἔτη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας ἔγεινεν ἡ κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἀνέλαβον τὴν κυριότητα τῆς Πελοποννήσου, ἐξ ἧς Εὐρυσθεὺς, ὁ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς, εἶχεν ἐκβάλει αὐτοὺς πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος. Ἔχοντες δὲ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα εἰς τὰς βασιλείας τῶν Μυκηνῶν καὶ τοῦ Ἄργους, ἐπεχείρησαν μὲν καὶ πρότερον δὶς τὴν ἀνάκτησιν αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον· ἐπὶ τέλους ὅμως ἡ τύχη ἐβοήθησεν αὐτοὺς, καὶ ἐκβαλόντες τοὺς Πελοπίδας καὶ Νηλείδας, διεμερίσθησαν τὰ βασίλεια τῶν Μυκηνῶν, τοῦ Ἄργους, τῆς Μεσσήνης καὶ τῆς Λακεδαίμονος (1)· τοῦτο δὲ μετέβαλε πᾶσαν σχεδὸν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος.

Μέχρι δ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ οἱ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου διηροῦντο εἰς Ἀχαιοὺς καὶ Ἴωνας, ἐξ ὧν οἱ μὲν εἶχον τὴν χώραν, ἣν οἱ Ἡρακλεῖδαι διένειμαν εἰς τοὺς Δωριεῖς καὶ τοὺς ἄλλους λαοὺς τοὺς συστρατεύσαντας μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ Ἴωνες κατῴκουν τὴν ὕστερον ὀνομασθεῖσαν Ἀχαΐαν. Ὅσοι δὲ τῶν Ἀχαιῶν, καταγόμενοι ἀπὸ τοῦ Αἰόλου, ἐξεβλήθησαν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, οὗτοι μετέβησαν πρῶτον εἰς Θράκην, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Πενθίλον, υἱὸν τοῦ Ὀρέστου καὶ τῆς Ἐριγόνης, θυγατρὸς τοῦ Αἰγίσθου· τελευτήσαντος δὲ τούτου, κατέλιπον

(1) Ὁ Τήμενος ἔλαβε τὸ Ἄργος, τὰς Μυκήνας, καὶ τὴν Σικυῶνα· ὁ Κρεσφόντης τὴν Μεσσηνίαν, καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀριστοδήμου Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης τὴν Λακεδαίμονα. Οὗτοι δὲ οἱ τρεῖς, Τήμενος, Κρεσφόντης, καὶ Ἀριστόδημος ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀριστομάχου, υἱοῦ τοῦ Κλεοδαίου, υἱοῦ τοῦ Ὕλλου, υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Δηϊανείρας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης ἐγεννήθησαν δίδυμοι, οἱ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης ἦσαν συγχρόνως καὶ ἐκ τῶν δύο τούτων οἴκων.

τὴν Θράκην, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, κατῴκησαν τὸ μέρος τὸ ἀπ' αὐτῶν ὀνομασθὲν Αἰολίδα, καὶ ἔκτισαν τὴν Σμύρνην καὶ ἄλλας ἕνδεκα πόλεις, Κύμην, Λάρισσαν, Νέον τεῖχος, Τῆμνον, Κίλλαν, Νότιον, Αἰγιρόεσσαν, Πιτάνην, Αἰγαίας, Μυρίναν, Γρύνιον. Οἱ δὲ τῶν Μυκηνῶν καὶ τοῦ Ἄργους Ἀχαιοὶ βλέποντες ἑαυτοὺς κατηναγκασμένους νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν χώραν αὐτῶν, ἥρπασαν εὐθὺς τὴν τῶν Ἰώνων· οἱ δὲ Ἴωνες κατέφυγον πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ καιρὸν, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Νηλέα, υἱὸν τοῦ Κόδρου, διέβησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ κατῴκησαν τὴν ἀπ' αὐτῶν λεγομένην Ἰωνίαν, ὅπου ἔκτισαν δώδεκα πόλεις, Μίλητον, Μυοῦντα καὶ Πριήνην ἐν τῇ Καρίᾳ, Ἔφεσον, Κολοφῶνα, Λέβεδον, Τέων, Κλαζομενὰς, Φώκαιαν ἐν τῇ Λυδίᾳ, Σάμον καὶ Χίον ἐν ταῖς νήσοις, Ἐρυθρὰς ἀπέναντι τῆς Χίου.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ καιρὸν οἱ Δωριεῖς (1) οἱ τοὺς ἄλλους λαοὺς ἐκδιώξαντες, ἠναγκάσθησαν ἐν μέρει ὑπὸ τῆς στενοχωρίας νὰ ἐξέλθωσι τῆς Ἑλλάδος· διότι ἡ Μεγαρὶς, ἣν οἱ Ἡρακλεῖδαι ἀφαιρέσαντες ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς δι' εὐγνωμοσύνην, δὲν ἦτο ἱκανὴ πρὸς τροφὴν αὐτῶν· ὅθεν διεσπάρησαν εἰς τὰς νήσους, Κρήτην, Ῥόδον καὶ Κῶ· καὶ ἐκεῖθεν διαβάντες εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἔκτισαν τὴν Ἁλικαρνασσὸν, τὴν Κνίδον, καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις· τὸ μέρος λοιπὸν τοῦτο ὠνομάσθη Δωρίς.

Μετὰ ἔτη τριακόσια καὶ εἰκοσιοκτὼ ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν, Ἶφιτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἤλιδος, καὶ Λυκοῦργος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀνενέωσαν τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, οὓς ὁ Ἡρακλῆς εἶχε καταστήσει πρὸς τιμὴν τοῦ Διός· δὲν ἐγίνοντο ὅμως ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ· οὗτοι δὲ οἱ βασιλεῖς διώρισαν νὰ πανηγυρίζωνται ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν πλησίον τῆς Πίσης, ἥτις καὶ Ὀλυμπία ἐλέγετο.

Ἐν τούτοις δὲ τοῖς ἀγῶσι, καὶ ἐν ἄλλοις ὕστερον κατασταθεῖσιν οἱ

(1) Οἱ Δωριεῖς κατῴκουν ἐξ ἀρχῆς τὴν Δωρίδα, ἥτις ἦτο πλησίον τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ ἐκληρώθη εἰς τὸν Δῶρον, τρίτον υἱὸν τοῦ Ἕλληνος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα.

Ἕλληνες ἐξασκοῦντες καὶ ἐπιῤῥωννύοντες τὰ σώματα αὐτῶν, ἐπεμελοῦντο συγχρόνως καὶ τῆς ψυχῆς· διότι εἶχε καὶ ἡ ποίησις τοὺς Ἥρωας αὐτῆς, οἵτινες διὰ τῶν ποιημάτων αὐτῶν κατέστησαν ἀθάνατον τὴν μνήμην τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ ἐδόξασαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Μὴ ἀρκούμενοι δὲ οἱ Ἕλληνες ὅτι μετεμόρφωσαν εἰς ἡμιθέους τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις διαπρέψαντας, ἐπεχείρησαν κατὰ μίμησιν τῶν Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων νὰ οἰκειοποιηθῶσι καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς, δόντες εἰς αὐτοὺς πατρίδα τὴν Ἑλλάδα, ἢ τοὐλάχιστον θέατρον τῶν ἐξαισίων αὐτῶν πράξεων. Ἀλλ' ἡ προτέρα ἡσυχία τῆς Ἑλλάδος διεταράχθη ὑπὸ τῶν μακρῶν πολέμων τῆς Λακεδαίμονος καὶ Μεσσήνης· τελευταῖον δὲ οἱ Μεσσήνιοι ἐκδιωχθέντες τῆς Πελοποννήσου, κατέφυγον εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ κύριοι γενόμενοι τῆς Ζάγκλης, μετωνόμασαν αὐτὴν Μεσσήνην. Τοσοῦτον δὲ ἐπληθύνοντο οἱ Ἕλληνες, ὥστε ἔγεινε χρεία νὰ ζητήσωσι κατοίκησιν ἐν ξένῃ γῇ· καὶ ἔκαμον ἀποικίας τὴν Χαλκηδόνα, τὸ Βυζάντιον, τὰς Συρακούσας, τὴν Μασσαλίαν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, τὸν Τάραντα, τὸ Βρεντέσιον, τὴν Νεάπολιν, τὸ Ῥήγιον, τὴν Κρότωνα, τὴν Σίβαριν, καὶ ἄλλας τοσαύτας, ὥστε ὠνομάσθη Μεγάλη Ἑλλὰς πᾶσα ἡ παραλία ἡ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς Καλαβρίας ἐκτεινομένη μέχρι τῆς Καμπανίας. Τὸ πνεῦμα δὲ τῶν Ἑλλήνων τὸ μέχρι τούτου συνειθισμένον νὰ τρέφηται ὑπὸ τῶν ποιητῶν μὲ πλάσματα καὶ μύθους, ἤρξατο νὰ γεύηται τοῦ καθαροῦ λόγου διὰ τῆς Φιλοσοφίας. Οἱ ἑπτὰ λεγόμενοι σοφοὶ διέχεαν ἐν τῇ Ἑλλάδι τὰ δόγματα τῆς σοφίας αὐτῶν, καὶ ἐνέσπειραν τὴν ἠθικὴν, ἥτις δὲν ἐβράδυνε νὰ καρποφορήσῃ, καὶ νὰ ἐκφέρῃ ἐν ταύτῃ τῇ μικρᾷ γωνίᾳ τῆς γῆς τὸ ἄωτον παντὸς τοῦ κόσμου.

Ἡ τρίτη ἡλικία τῶν Ἑλλήνων, ἡ νεότης αὐτῶν, ὑπῆρξε βραχυτάτη μὲν, ἀλλ' ὅμως λαμπροτάτη· δὲν περιλαμβάνει, εἰ μὴ ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς νίκης τοῦ Μαραθῶνος μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ποτὲ δὲν εἶδεν ὁ κόσμος τοσούτους ὁμοῦ φιλοσόφους, ῥήτορας, καὶ μεγάλους στρατηγούς. Συνέβησαν δὲ καὶ περιστάσεις μεγάλαι καὶ ἀλλεπάλληλοι· Δαρεῖος ὁ

υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, καὶ μετ' αὐτὸν Ξέρξης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα μετὰ στρατιᾶς ἀναριθμήτου. Οἱ Ἕλληνες ὅμως δὲν ἐξεπλάγησαν, ἀλλὰ σταθερῷ βήματι ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν· ἤθελες εἰπεῖ ὅτι ἡ ἀνδρία ἐπορεύετο νὰ ἐπιβάλῃ νόμον εἰς τὴν μαλθανότητα, τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὁ λόγος εἰς το ἔνστιγμα. Ἡ ἔκβασις δὲν ἔψευσε τὴν πεποίθησιν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Πέρσαι ἐγνώρισαν ἐκ πείρας, καὶ ἐν Μαραθῶνι, καὶ ἐν Σαλαμῖνι, καὶ ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ἐν Μυκάλῃ, πόση εἶναι ἡ δύναμις τῆς τακτικῆς ἀνδρίας κατὰ τῆς τυφλῆς ὁρμῆς. Ὀλιγίστατοι Ἕλληνες τρέπουσιν εἰς φυγὴν ἐπανειλημμένως, καταβάλλουσι, καὶ διασκορπίζουσι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν πλῆθη ἀναρίθμητα πολεμίων.

Ταῦτα ἐν συνόψει περὶ τῶν τριῶν τῆς Ἑλλάδος ἡλικιῶν κατὰ τὸν Τουρέλιον· ἡ τετάρτη ὅμως εἶναι σειρὰ λυπηροτάτων σκηνῶν καὶ καταστροφῆς πολυθρηνήτου. Ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἀπηλλάχθησαν ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν πολεμίων, καὶ ἐπέδειξαν τὰ ὅπλα αὐτῶν φοβερὰ εἰς πάντα τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη, ἠδύναντο εὐκόλως νὰ ῥυθμίσωσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὰς πόλεις αὐτῶν, νὰ συνδεθῶσι μετ' ἀλλήλων πρὸς στερέωσιν καὶ διατήρησιν τῆς διὰ τοσούτων ἡρωϊκῶν ἀγώνων ἀποκτηθείσης ἐλευθερίας, νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης τὴν Ἑλληνικὴν εὐνομίαν, καὶ νὰ διαδώσωσι τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Ἀλλὰ φεῦ! τὰς ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀηττήτους ψυχὰς αὐτῶν ἐκυρίευσεν ὁ πρὸς ἀλλήλους φθόνος καὶ ἡ διχόνοια· καὶ ἀντὶ νὰ ἦναι ἡνωμένοι εἰς ἕν, ὑπέβλεπον μὲ ὄμμα φθονερὸν τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον ποτὲ μὲν τῶν Ἀθηναίων, ποτὲ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ συνεμάχουν ἀλλήλοις κατ' ἀλλήλων. Ὅθεν ἐγίνοντο καθ' ἡμέραν ἀσθενέστεροι, πρὸς τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ψυχρότεροι, καὶ πρὸς τὴν δόξαν τῶν προγόνων ἀλλοτριώτεροι. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει εὑρὼν αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ἔτι μᾶλλον διέφθειρε, διεμέλιζε, καὶ τελευταῖον ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας ἐδούλωσε τὴν Ἑλλάδα.

Σύνοψις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτεύματος.

Ἅπασα ἡ Ἑλλὰς συνεκρότει ἓν ἔθνος ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν συνιστάμενον. Τὸ μὲν κοινὸν συμφέρον ἤνωνεν ὁμοῦ πάντας τοὺς Ἕλληνας, ἡ ἐλευθερία, λέγω, ὑπὲρ ἧς ἐμάχοντο πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Περσῶν, οἵτινες ἤθελον νὰ δουλώσωσι τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δὲ ἰδιαίτερον διήρει αὐτοὺς, τουτέστιν ἡ ἡγεμονία, ἣν ἑκάστη τῶν μεγάλων πόλεων ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ ἐπὶ πασῶν τῶν ἄλλων, ἢ τὸ δικαίωμα τοῦ διευθύνειν τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις ἑκάστης πόλεως ἰδίᾳ, καὶ παντὸς τοῦ ἔθνους ἐν γένει, ὁπότε συνέβαινε πόλεμος ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. Τρεῖς δὲ πόλεις ἠμφισβήτουν πρὸς ἀλλήλας περὶ τῆς ἡγεμονίας ταύτης, ἡ Λακεδαίμων, αἱ Ἀθῆναι, καὶ αἱ Θῆβαι.

Τὸ σοφὸν πολίτευμα, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Λυκοῦργος εἰς τὴν Λακεδαίμονα (1), κατέστησεν αὐτὴν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διαιτήτριαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῆς πολεμικῆς ἀνδρίας εἶχε τὰ πρωτεῖα πάντων. Ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον μετεχειρίζετο τὴν ὑπεροχὴν ταύτην ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῶν Ἑλλήνων, προστατεύουσα τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἀνθισταμένη εἰς τὴν τυραννίαν· πλὴν ἡ ἠθικὴ αὐτῆς καὶ πολεμικὴ αὐστηρότης μετέβαλε τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς εἰς σκληρὰν δεσποτείαν, ὥστε οἱ λαοὶ ἀπεχθανόμενοι ἐτράπησαν εἰς τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς, τὰς Ἀθήνας.

---

(1) Ἡ Λακεδαίμων ἐκαλεῖτο ἐξ ἀρχῆς Λελεγία ἀπὸ Λέλεγος τοῦ κτίστου καὶ πρώτου βασιλέως αὐτῆς· ὕστερον δὲ ὠνομάσθη ἀδιαφόρως Λακεδαίμων ἢ Σπάρτη, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ Λακεδαίμονος, ὅστις διεδέχθη τὸν Λέλεγα· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Σπάρτης, θυγατρὸς τοῦ Λακεδαίμονος.

Ὁ Λυκοῦργος ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες γεννῶνται διὰ νὰ κυβερνῶσι τοὺς ἄλλους. Βασιλεὺς ὢν ἀγαθὸς καὶ νομοθέτης ὁμοῦ, ἐπεχείρησε νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ βασίλειον αὐτοῦ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἠθῶν, ἥτις μόνη δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐκ τῶν νόμων τάξιν. Ἐκτελέσας δὲ τὸ σχέδιον αὐτοῦ, καὶ ὁρκίσας τοὺς Λακεδαιμονίους ὅτι θέλουσι φυλάττει τοὺς τεθέντας νόμους μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ, ἀπεδήμησε διαπαντός. Ἡ νομοθεσία αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἄλλον σκοπὸν δὲν εἶχεν, εἰμὴ τὸν πόλεμον, καὶ νὰ καταστήσῃ τοὺς πολίτας στρατιώτας τῆς πόλεως· πᾶν ἄλλο ἐπιτήδευμα, καὶ πᾶσα ἄλλη γύμνασις ἦτο ἀπηγορευμένη.

Αἱ Ἀθῆναι (1), πόλις ἀρχαιοτέρα μὲν τῆς Λακεδαίμονος, πλὴν ἀσθενεστέρα, καὶ ὑπὸ ἐσωτερικῶν διχονοιῶν ταραττομένη, ὑπεχώρησεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ πρωτεῖα μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ὕστερον ὅμως ἠθέλησε νὰ λάβῃ αὐτὰ βοηθουμένη ὑπὸ τούτων ἀπεχθανομένων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. Μετὰ δὲ πολυχρονίους ταραχὰς στερεωθεῖσα ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, ὀχυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς σοφῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος (2), καὶ ἀπαλλαχθεῖσα τῶν τυράννων (3), ἐνίκησεν ἐν Μαραθῶνι νίκην λαμπροτάτην (4) τοὺς Πέρσας, ὅτε ἦλθον διὰ νὰ ἀνεγείρωσι τὴν πεσοῦσαν τυραννίδα· συμμετέσχε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐν Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς νίκης κατὰ τῶν αὐτῶν πολεμίων, ἂν καὶ εἶχον τὴν στρατηγίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ταῖς μάχαις. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀναπτερωθεῖσα ἐκ τούτων τῶν κατορθωμάτων, ἠθέλησε νὰ ἐξισωθῇ μὲ τὴν Λακεδαίμονα, μάλιστα καὶ νὰ ὑπερβῇ αὐτὴν, λαβοῦσα τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἑλκύσασα λοιπὸν πρὸς ἑαυτὴν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συμμάχων, βουλεύεται καὶ ψηφίζει περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων, καθίσταται διαιτήτρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡγεμονεύει ἐπ' αὐτῆς σχεδὸν πεντήκοντα ἔτη·

---

(1) Ἡ πόλις αὕτη ἐλέγετο Κεκροπία ἀπὸ τοῦ Κέκροπος, πρώτου βασιλέως αὐτῆς· ὕστερον δὲ ὠνομάσθη Ἀθῆναι, ὅτε ὁ Ἀμφικτύων, τρίτος βασιλεὺς αὐτῆς, καθιέρωσεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

(2) Ὁ Σόλων ἦτο ἐκ τῶν ἐναρετωτέρων καὶ σοφωτέρων ἀνδρῶν. Τὰ σπάνια αὐτοῦ προτερήματα, καὶ μάλιστα ἡ γλυκύτης τοῦ ἤθους, κατέστησαν αὐτὸν ἀγαπητὸν εἰς πάντας καὶ σεβαστόν. Οἱ πολῖται ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν παμψηφεὶ νὰ διατάξῃ, ὅπως ἤθελε κρίνει, τὰ συντελεστικώτερα εἰς ἀρίστην πολιτείαν. Οὗτος ἐσύστησεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐστερέωσε καὶ συνηρμολόγησε τὴν δημοκρατίαν.

(3) Οὗτοι ἦταν οἱ Πεισιστρατίδαι. Ὁ Πεισίστρατος ἦτο συγγενὴς τοῦ Σόλωνος, καὶ, ζῶντος ἔτι ἐκείνου, ἥρπασε τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν· δὶς δὲ καθαιρεθεὶς, δὶς πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, καὶ κατέλιπε τὴν βασιλείαν εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, οἵτινες κατὰ μίμησιν τοῦ πατρὸς διῴκουν μετὰ μεγάλης δικαιοσύνης καὶ ἠπιότητος, ἐκτὸς μόνον τὴν τήρησιν τῶν νόμων, ἦσαν προστάται τῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων, καὶ ἐνὶ λόγῳ προσεφέροντο οὕτως, ὥστε ἤθελον κάμει τοὺς Ἀθηναίους νὰ εὐχαριστῶνται εἰς τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν, ἐὰν δὲν ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν ζηλότυποι τῆς ἐλευθερίας. Ὅθεν ἐκδιωχθέντες τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἠδυνήθησαν πλέον νὰ ἐπανέλθωσι.

(4) Οἱ Πέρσαι εἶχον ἑκατὸν χιλιάδας πεζῶν, καὶ δέκα ἱππέων. Τὸ δὲ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἦτο δέκα μόνον χιλιάδες, στρατηγοῦντος τοῦ Μιλτιάδου.

τελευταῖον ὅμως ἤρξατο νὰ φέρηται σκληρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Τότε ἡ Λακεδαίμων διεγειρομένη ὑπὸ πολλῶν πόλεων καταμεμφομένων τὴν ἀδράνειαν αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν Ἀθηναίων τυραννικὴν ἡγεμονίαν, ἐπιχειρεῖ τὸν περιβόητον Πελοποννησιακὸν πόλεμον (1), καθ' ὃν ποτὲ μὲν νικῶσα, ποτὲ δὲ νικωμένη, ἐξασθενήσασα δὲ καὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης φθορᾶς, ἣν ἔπαθεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Συρακουσῶν (2), ἐπολιορκήθη τέλος πάντων καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων βοηθουμένων καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Οὕτως οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπανέλαβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὴν προτέραν αὐτῶν ὑπεροχήν.

Ὀλίγον ὅμως καιρὸν διέμεινεν εἰς τὴν Σπάρτην ἡ ἡγεμονία ἕνεκεν τῆς καταχρήσεως· διότι ἀντὶ νὰ διατηρῇ αὐτονόμους τοὺς λαοὺς κατὰ τὰς ἀρχαίας αὐτῆς ἀρχάς, ἠθέλησε νὰ καταλύσῃ τὰς πολιτείας αὐτῶν, καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἑαυτῆς· κατέλυε πανταχοῦ τὴν δημοκρατίαν, καὶ καθίστα ἀπολύτους ἄρχοντας ὀλίγους τινὰς εἰς αὐτὴν ἀφωσιωμένους. Οὕτως ἡ ἡγεμονία αὐτῆς κατέστη μᾶλλον ἀπόλυτος καὶ μισητή, ὥστε παρώξυνε καὶ ἐπανέστησε καθ' ἑαυτῆς πάντας τοὺς Ἕλληνας. Ἀναλαβοῦσα λοιπὸν ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τοὺς δυσηρεστημένους λαούς, ἐτόλμησε, καίτοι ἀδύνατος οὖσα, νὰ καταβάλῃ

(1) Ἡ ἀποστασία τῶν Κερκυραίων ἀπὸ τῆς μητροπόλεως αὐτῶν Κορίνθου ἐστάθη ἡ πρόφασις τοῦ πολέμου τούτου τῶν Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων· ἡ ἀληθὴς δὲ αἰτία ἦτο ἡ αὔξησις τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸ πρὸς αὐτοὺς μῖσος. Πάντες οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος εἰσῆλθον εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον συμμαχοῦντες οἱ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις, οἱ δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις.

(2) Αἱ Συρακοῦσαι, ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἦσαν ἰσχυρόταται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιχειρισθέντες τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον παρατόλμως, ἀπώλεσαν ὅλον ὁμοῦ τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον στρατὸν καὶ στόλον. Μετὰ καιρὸν δέ τινα καὶ ἡ δημοκρατία μετεβλήθη εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τετρακοσίων· καὶ μετὰ ταύτην ὀλίγον διαμείναντες, νικηθέντες ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἠναγκάσθησαν νὰ δεχθῶσι δουλικὰς συνθήκας, καὶ νὰ ὑποκύψωσιν ὑπὸ τὸν ἐπιβληθέντα αὐτοῖς ζυγὸν τῶν τριάκοντα τυράννων. Πολλὰ δὲ καὶ μεγάλα δεινὰ παθόντες ὑπὸ τούτων, δημεύσεις ὑπαρχόντων, ἐξορίας, σφαγάς, ἐμψυχωθέντες τελευταῖον ὑπὸ τοῦ φρονήματος τῆς ἐλευθερίας, ἀπέσεισαν τὸν ζυγόν, καὶ καταπολεμήσαντες τοὺς τυράννους ἀνδρείως καὶ φρονίμως, ἀνέλαβον τὴν δύναμιν αὐτῶν μετὰ τῆς ἐλευθερίας.

τὴν ἀντίζηλον Λακεδαίμονα διὰ τῆς βοηθείας αὐτῶν ἐκείνων τῶν Περσῶν, οἵτινες εἶχον βοηθήσει τοὺς Λακεδαιμονίους κατ' αὐτῆς. Ἐπολέμησε λοιπὸν αὐτοὺς εὐτυχῶς, ἐνίκησε, καὶ δι' ἐπισήμων συνθηκῶν ἠνάγκασε ν' ἀφήσωσιν ἐλευθέρας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις. Μετ' ὀλίγον δὲ καιρὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι λαβόντες τὰ ὅπλα, κατεπίεζον τοὺς Θηβαίους περιλαμβανομένους ἐν ταῖς συνθήκαις. Ἡ παράβασις αὕτη τῶν συνθηκῶν ἐξῆψε τὸν ζῆλον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἑνωθέντες μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατὰ τῆς Λακεδαίμονος, ἐπολέμησαν αὐτὴν, ἐνίκησαν ἐν πολλαῖς μάχαις, καὶ κατηνάγκασαν νὰ ἀνανεώσῃ τὰς συνθήκας, αἵτινες ἀπέδιδον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις πλήρη τὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ ἰσορροπία τῶν δύο τούτων μεγάλων δυνάμεων διετήρει τὴν Ἑλλάδα ἐν εἰρήνῃ· ὕστερον ὅμως διετάραξαν αὐτὴν αἱ Θῆβαι, ὅτε, ἀπαλλαχθεῖσαι τῆς καταπιέσεως τῶν Λακεδαιμονίων, ἐτόλμησαν καὶ νὰ ἡγεμονεύσωσιν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ Θῆβαι, πόλις περίφημος διά τε τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ δυστυχήματα τῶν πρώτων αὐτῆς Ἡρώων, δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν εἰς αὐτὴν δυνάμεων, μᾶλλον ὑπ' ἀναισθησίας, παρὰ ὑπὸ μετριοφροσύνης. Ἐφάνη ἄνανδρος προδοῦσα τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἑνωθεῖσα μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ὅτε ἦλθε μετὰ πολυαρίθμων στρατευμάτων διὰ νὰ δουλώσῃ τοὺς Ἕλληνας. Ἕνεκεν τῆς προδοσίας ταύτης, ἣν ἡ ἔκβασις οὐδόλως ἐδικαιολόγησεν, ἐδυσφημίσθη παρὰ πᾶσι· διότι οἱ βάρβαροι παρὰ πᾶσαν αὐτῆς προσδοκίαν κατεπολεμήθησαν καὶ κατετροπώθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Θηβαῖοι λοιπὸν, ποτὲ μὲν τῶν Ἀθηναίων σύμμαχοι γινόμενοι, ποτὲ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, βοηθοῦντες αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων, ηὐχαριστοῦντο ἕως τότε νὰ ἔχωσι τὰ δευτερεῖα· ἀπὸ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔχοντες πάντοτε ἐν χερσὶ τὰ ὅπλα, ἐξησκημένοι κάλλιστα εἰς τὸν πόλεμον, πλήρεις δυνάμεως καὶ ἀνδρίας, ἀναφλεγόμενοι καὶ ὑπὸ νεοφανοῦς ὅλως φιλοτιμίας, συνέλαβον τὴν ἐπιθυμίαν καὶ νὰ πρωτεύσωσιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν· ἤρξαντο δὲ ἀπὸ τῆς ἀρνήσεως τοῦ νὰ ὑπογράψωσι τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐνεργηθεῖσαν συν-

θήκην, ἀπαιτοῦντες νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτοὺς ἄρχοντας πάσης τῆς Βοιωτίας. Ἐντεῦθεν ἐξήφθη κατ' αὐτῶν πόλεμος, εἰς ὃν ἀντέσχον ἀνδρείως· καὶ στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου, ἀνδρὸς μεγάλου φιλοσόφου, μεγάλου δὲ καὶ στρατηγοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἐνίκησαν ἐν Λεύκτροις τοὺς Λακεδαιμονίους. Τὸν αὐτὸν στρατηγὸν ἔχοντες, ἐστράτευσαν διὰ τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα, καὶ καταπλήξαντες τοὺς κατοίκους αὐτῆς, δὲν ἐζήτησαν ἄλλο τι περαιτέρω, ἀρκεσθέντες εἰς τοῦτο, ὅτι ἔδειξαν ἑαυτοὺς δυνατοὺς νὰ καταστρέψωσιν αὐτήν. Εἷς μόνος ἄνθρωπος ἔκαμε τὰς ἐξαισίους ταύτας μεταβολάς. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐν Μαντινείᾳ, ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς νίκης. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, καίτοι στερούμενοι τούτου τοῦ Ἥρωος, ὅστις ἦτο ἡ ψυχὴ τῶν βουλῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἠθέλησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν δι' ἐκείνου ἀποκτηθεῖσαν ὑπεροχήν. Εἰς τρεῖς δὲ μεγάλας φατρίας εὑρίσκετο τότε διῃρημένη ἡ Ἑλλάς· αἱ Θῆβαι ἐζήτουν νὰ ὑψωθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Σπάρτης· ἡ Σπάρτη διελογίζετο νὰ ἀνορθωθῇ· αἱ δὲ Ἀθῆναι, ἂν καὶ ἔκλινον φανερὰ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας διὰ νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Θηβαίους, ἤθελον ὅμως νὰ βλέπωσιν ἀμφοτέρας ταύτας τὰς δυνάμεις μαχομένας ἀλλήλαις, ἐπιθυμοῦντες, εἰ δυνατόν, ἀμροτέρας νὰ καταβάλωσι. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἐξαίφνης ἀνεφάνη ὁ Φίλιππος, βασιλεὺς ἀκάματος περὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, καὶ δεινότατος εἰς τὴν πολιτικήν, ὅστις ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ καταπιέσῃ πάντας τοὺς Ἕλληνας, καὶ νὰ ἁρπάσῃ τὴν ἡγεμονίαν, ὑπὲρ ἧς λυσσῶντες ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους.

Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος ἦτο τρίτος υἱὸς Ἀμύντου τοῦ β', δέκατος δὲ ἕκτος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἀπὸ Καράνου, ὃς συνέστησε τοῦτο τὸ βασίλειον (1). Ἀποθνήσκων ὁ Ἀμύντας κατέλιπε τρεῖς

(1) Ἡ ἱστορία τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας ἀπὸ Καράνου εἶναι σκοτεινή· δὲν περιέχει, εἰμὴ μάχας τινὰς πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς, καὶ Θρᾷκας, καὶ ἄλλους πλησιοχώρους λαούς. Πρῶτος δὲ θεμελιωτὴς τοῦ βασιλείου τούτου ἱστορεῖται ὁ Κάρα-

υἱοὺς, Ἀλέξανδρον, Περδίκαν, καὶ Φίλιππον. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἓν ἔτος· καὶ διεδέχθη αὐτὸν μετὰ πολλὰς ἀντενεργείας ὁ Περδίκας· ὁ δὲ Φίλιππος ἐπέμφθη ὑπὸ Εὐρυδίκης τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὰς Θήβας, ὅπου ἀνετράφη ὑπὸ τὸν Ἐπαμινώνδαν, τὸν ἔνδοξον ἐκεῖνον Θηβαῖον, τὸν μέγαν φιλόσοφον καὶ ἄριστον πολεμικὸν καὶ πολιτικόν. Ἔτι δὲ ὢν παρὰ τῷ Ἐπαμινώνδᾳ, ἀκούσας ὅτι συνέβη ἐν Μακεδονίᾳ μεγάλη τις μεταβολὴ, ἔσπευσε νὰ ἀναχωρήσῃ, καὶ ἐλθὼν εὗρε τοὺς Μακεδόνας ἐν μεγάλῃ ἀνησυχίᾳ, διότι ὁ βασιλεὺς Περδίκας ἐθανατώθη μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἰλλυριούς· καὶ ἔτι μᾶλλον, διότι ἔβλεπον τοὺς πλησιοχώρους λαοὺς πολεμίως διακειμένους πρὸς αὐτούς. Ὁ Περδίκας κατέλιπεν υἱὸν ὄντα ἐν μικρᾷ ἔτι ἡλικίᾳ· ὅθεν οἱ Μακεδόνες ἔχοντες χρείαν ἀνδρὸς, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ κληρονόμου, ἀνηγόρευσαν βασιλέα ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐζήτει ἡ περίστασις. Οὕτω λοιπὸν ὁ Φίλιππος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ἡλικίας ὢν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν· καὶ εὐθόλως ἐκπλαγεὶς διὰ τὰ ἐκτὸς καὶ ἐντὸς μεγάλα ἐμπόδια, ἔσπευσε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν κοινὴν ἐλπίδα· καὶ ἄλλους μὲν ἐκ τῶν πολεμίων νικᾷ, ἄλλους δὲ διὰ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ φρονήσεως καθησυχάζει· ἐξοικονομεῖ ἐπιτηδείως τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἰρήνην, καταβάλλει τοὺς ἀντιζήλους, καὶ βλέπων τὰς διχονοίας τῶν Ἑλλήνων, συλλαμβάνει εὐθὺς τὸν τολμηρὸν σκοπὸν νὰ γείνῃ κύριος τῆς Ἑλλάδος. Κυριεύει λοιπὸν τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ ὑπισχνούμενος νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπατᾷ αὐτοὺς, καὶ ἀντὶ νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν, κυριεύει καὶ ἄλλας δύο πόλεις, τὴν Πύδναν καὶ τὴν Ποτίδαιαν. Παραδίδει τὴν Ποτίδαιαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, διὰ νὰ προσοικειωθῇ αὐτούς· μετὰ ταῦτα κυριεύει τὰς Κρηνίδας, τὰς ὁποίας μετωνόμασε Φιλίππους. Συνέβη ἔπειτα ὁ λεγόμενος *ἱερὸς πόλεμος* (1),

---

νος, ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλείδου Τημένου, ἐλθὼν ἐξ Ἄργους τὸ 814 πρὸ Χριστοῦ μετὰ δυνάμεως, καὶ κυριεύσας μέγα μέρος τῆς Μακεδονικῆς παραλίας. Τὸ γένος τούτου ἐβασίλευσε μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

(1) Οἱ Φωκεῖς κατοικοῦντες τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν, ἐτόλμησαν νὰ γεωργῶσι τὴν γῆν τὴν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καθιερωμένην. Οἱ περίοικοι λαοὶ κατέκριναν

ὅστις ἐξαφθεὶς ἔκ τινος θρησκευτικῆς αἰτίας, διήρκεσε δέκα ἔτη, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος μετέσχον αὐτοῦ, οἱ μὲν ὑπὲρ, οἱ δὲ κατὰ τῶν Φωκέων, τῶν προξενησάντων αὐτόν· ὁ δὲ Φίλιππος ἔμενεν οὐδέτερος, ἀφήσας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ ἀναλίσκωνται μαχόμεναι πρὸς ἀλλήλας, διὰ νὰ καταβάλῃ αὐτὰς ὕστερον εὐκολώτερα. Ἐν ᾧ δὲ αὗται ἐξησθενοῦντο, ἐκεῖνος ὠχυροῦτο· κυριεύσας τὴν Μεθώνην κατηδάφισεν αὐτὴν ἐμπόδιον οὖσαν εἰς τοὺς κατὰ τῆς Θράκης σκοποὺς αὐτοῦ· ἐστράτευεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ διὰ τῶν πρὸς τοὺς Θεσσαλοὺς μεγάλων αὐτοῦ εὐεργεσιῶν, προσῳκειοῦτο λαὸν, οὗτινος τὸ ἀξιόλογον ἱππικὸν συνέτεινε πάμπολυ εἰς τὰς νίκας αὐτοῦ.

Ἠθέλησε τέλος πάντων νὰ ἐπιβῇ εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς γενικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων, ἐξ ὧν οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας ἦσαν πάντοτε ἀποκεκλεισμένοι. Ὅθεν προφασιζόμενος ὅτι θέλει νὰ περάσῃ τὰς Θερμοπύλας, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Πύλας, αἵτινες ἔδιδον εἰς αὐτὸν ἐλευθέραν τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα διάβασιν, καὶ μάλιστα τὴν εἰς Ἀττικήν. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα δεινὰ ἐπακόλουθα, ἔδραμον εἰς τὰς Θερ-

μετ' ὀργῆς τὴν πρᾶξιν ταύτην ὡς ἱεροσυλίαν, οἱ μὲν ἐν ἀληθείᾳ, ἡ δὲ διὰ νὰ καλύψωσι δι' εὐσεβοῦς προφάσεως τὴν ἑαυτῶν ἐκδίκησιν. Κατηγόρησαν λοιπὸν τοὺς Φωκεῖς πρὸς τοὺς Ἀμφικτύονας ἐπὶ ἀσεβείᾳ· καὶ γενομένης κρίσεως, κατεψηφίσθησαν ἱερόσυλοι, καὶ κατεδικάσθησαν εἰς μεγάλην χρηματικὴν ποινήν. Φιλόμηλος δὲ, εἷς τῶν δυνατῶν πολιτῶν, ἀνὴρ τολμηρὸς καὶ ὑπόληψιν μεγάλην ἔχων παρὰ τῷ λαῷ, ἀποδείξας ἐκ τῶν στίχων τοῦ Ὁμήρου «αὐτὰρ Φωκήων Σχέδιος καὶ ἐπίστροφος ἦρχον, »οἳ Κυπάρισσον ἔχον Πυθῶνά τε πετρήεσσαν, »ὅτι ὁ ναὸς τῶν Δελφῶν ἀνήκει εἰς τοὺς Φωκεῖς, διήγειρεν αὐτοὺς κατὰ τῆς καταδίκης, καὶ ἔπεισε νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα ἔχοντες αὐτὸν στρατηγόν. Τὸ πρᾶγμα κατέστη σπουδαῖον, καὶ πάντες σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος συνεκινήθησαν· καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκηρύχθησαν Θηβαῖοι, Λοκροὶ, Θεσσαλοὶ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι πλησιόχωροι· ὑπὲρ δὲ τῶν Φωκέων ἡ Σπάρτη, αἱ Ἀθῆναι, καί τινες ἄλλαι πόλεις τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Φωκεῖς στερούμενοι χρημάτων πρὸς τὸν πόλεμον, ἐσύλησαν πολλάκις τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν, καὶ ἀφῄρεσαν πολλὰ χρήματα. Δύο ἄλλοι ἱεροὶ πόλεμοι συνέβησαν, ὀλιγώτερον ὅμως σπουδαῖοι· τὸν μὲν ἀρχαιότερον, τὸν ἐπὶ τοῦ Σόλωνος, ἐπροξένησαν αἱ ἱεροσυλίαι τῶν Κιρραίων καὶ Ἀκραγαλλιδῶν, τὸν δὲ νεώτερον, τὸν ἐπὶ Δημοσθένους, αἱ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν τῆς Ἀμφίσσης βεβηλώσεις τοῦ Κιρραίου πεδίου.

μοπύλας, καὶ καταλαβόντες ἐγκαίρως τὴν δίοδον ταύτην, ἐματαίωσαν τότε τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Φιλίππου.

Ἐνταῦθα ἡ ἱστορία παριστάνει τὸν Φίλιππον ἐν συμπλοκῇ μετὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες διὰ τῶν προτροπῶν καὶ τῶν φρονίμων συμβουλῶν τοῦ Δημοσθένους ἔγειναν οἱ μεγαλήτεροι αὐτοῦ πολέμιοι, καὶ τὰ ἰσχυρότερα πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ ἐμπόδια. Αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Λακεδαίμων δὲν διενοοῦντο τότε ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ ταπεινώσωσι τὰς Θήβας, τὴν ἀντίζηλον αὐτῶν πόλιν· οἱ Θεσσαλοὶ, νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐκ τῶν τυράννων αὐτῶν· οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑπεροχὴν, ἣν ἔλαβον ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λεύκτρων, ἦσαν ὅλως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, καὶ ἄκοντες ἐβοήθουν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ χαλκεύῃ τὰς δι' αὐτοὺς τούτους ἑτοιμαζομένας ἁλύσεις. Ὁ Φίλιππος δὲ, ὡς ἐπιτήδειος πολιτικὸς, ὠφελήθη ἐκ πασῶν τούτων τῶν διαιρέσεων, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκτανθῇ πρὸς τὴν Θράκην, στρατεύει ἐπὶ τὴν Ὄλυνθον, πόλιν μεγάλην, καὶ ἀποικίαν οὖσαν τῶν Ἀθηναίων· πολεμεῖ καὶ κυριεύει αὐτὴν ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων βοηθουμένην, ἐνῷ ὤφειλεν ἅπασα ἡ Ἑλλὰς νὰ συνδράμῃ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ.

Οἱ Θηβαῖοι μὴ δυνάμενοι καθ' ἑαυτοὺς νὰ δώσωσι πέρας εἰς τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐξηκολούθουν κατὰ τῶν Φωκέων, ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου. Τὴν περίστασιν ταύτην λαβὼν ὁ Φίλιππος, ἐνηγκαλίσθη προθύμως τὸν πόλεμον, πρὸς ὃν ἕως τότε ἔμενεν οὐδέτερος διὰ πολιτικοὺς σκοπούς.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι βεβαρυμένοι νὰ πολεμῶσι μόνοι τὸν Φίλιππον ἰδίοις ἀναλώμασι καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας, προβάλλουσιν εἰς αὐτὸν τὴν εἰρήνην, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο εὐδιάθετος. Ἔπεμψαν λοιπὸν πρέσβεις, ἐξ ὧν ἦτο καὶ ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Δημοσθένης· καὶ κατὰ τὴν ἀπόκρισιν, τὴν ὁποίαν ἀπήγγειλαν πρὸς τὴν πόλιν, ἐπέμφθησαν πάλιν μετὰ πληρεξουσιότητος διὰ νὰ κάμωσι τὴν εἰρήνην, καὶ νὰ ἐπισφραγίσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν ὅρκων. Τότε ὁ μὲν Δημοσθένης συνεβούλευε τοὺς συμπρέσβεις κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτοὺς διαταγὴν τῆς πόλεως, νὰ πλεύσωσιν ἀμέσως καὶ νὰ ὑπάγωσι πρὸς τὸν Φίλιππον, ὅπου καὶ ἂν ἦναι· ἐ-

κεῖνοι ὅμως ἀπεφάσισαν τὸ ἐναντίον, ἀπέρχονται ἡσύχως διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Μακεδονίαν, διατρίβουσιν ἐκεῖ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, καὶ οὕτω δίδουσι καιρὸν εἰς τὸν Φίλιππον νὰ κυριεύσῃ ἔτι πολλοὺς τόπους τῶν Ἀθηναίων ἐν Θράκῃ. Τέλος πάντων παρουσιασθέντες εἰς τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, συνεφώνησαν μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος κολακεύσας αὐτοὺς διὰ τῶν συνθηκῶν, ἀναβάλλει ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν τούτων ἐπικύρωσιν· εὑρίσκει μέσον νὰ διαφθείρῃ πάντας, δαψιλεύων εἰς αὐτοὺς δῶρα, πλὴν τοῦ Δημοσθένους, ὅστις μόνος ἀδιάφθορος μένων, ἠναντιοῦτο, ἀλλὰ ματαίως, πρὸς τοὺς συμπρέσβεις. Ἐν τούτῳ δὲ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως προεχώρουν, καὶ τέλος πάντων, ὅτε ἔφθασεν εἰς τὰς Φερὰς, πόλιν τῆς Θεσσαλίας, ἐπικυροῖ τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης, ἀποκλείσας τοὺς Φωκεῖς. Ἡ ἀγγελία τῆς εἰρήνης προξενεῖ μεγάλην χαρὰν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι ἀπεστρέφοντο πλέον τὸν πόλεμον, φοβούμενοι τὰς χειροτέρας συνεπείας αὐτοῦ. Ὁ Δημοσθένης ὅμως ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῶν ὅρκων, ἐν ᾗ ἀνεκάλυψε τὴν πονηρίαν τοῦ Φιλίππου, καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν συμπρέσβεων, ἐζήτει νὰ ἐμβάλῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἀπιστίαν πρὸς αὐτόν· πλὴν δὲν ἠκούετο· διότι ὁ Αἰσχίνης, μεμισθωμένος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ὅλως διεφθαρμένος, ἐδημηγόρει ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀνέφερεν ὡραίας ὑποσχέσεις παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐπιστεύετο.

Ἐνῷ δὲ ἐβουλεύοντο ἐν Ἀθήναις, καὶ ἔλεγον καὶ ἤκουον λόγους, ὁ Φίλιππος πράττων ἔργα, κυριεύει τὰς Θερμοπύλας, εἰσέρχεται μετὰ δυνάμεως, καὶ ἅμα ἐπιφανεὶς ἀναγκάζει τοὺς Φωκεῖς νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην· ἔπειτα συγκαλεῖ τοὺς Ἀμφικτύονας, καθιστᾷ αὐτοὺς πρὸς τὸ φαινόμενον κυρίους δικαστὰς περὶ τῆς ποινῆς τῶν ἀσεβησάντων, καὶ ἐν ὀνόματι τῶν δικαστῶν τούτων δικασάντων κατὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, διατάττει εὐθὺς νὰ καταστρέψωσι τὰς πόλεις τῆς Φωκίδος· καὶ ἔπειτα ψηφίζεται ὑπ' αὐτῶν Ἀμφικτύων ἀντὶ τῶν καθαιρεθέντων Φωκέων.

Ὅτε ἔμαθον οἱ Ἀθηναῖοι τίνι τρόπῳ μετεχειρίσθη ὁ Φίλιππος τοὺς Φωκεῖς, καὶ ὅτι κυριεύσας τὴν Φωκίδα, ἔγεινε κύριος καὶ

τῶν Θερμοπυλῶν, τότε ἐγνώρισαν, πλὴν πολλὰ βραδέως, πόσον ἔπταισαν μὴ ὑπακούσαντες εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ Δημοσθένους. Καταπλαγέντες δὲ ὑπὸ τοῦ φόβου, διέταξαν νὰ μετακομίσωσιν εἰς τὴν πόλιν τὰς ἐν τοῖς ἀγροῖς γυναῖκας καὶ παιδία, νὰ ἐπισκευάσωσι τὰ τείχη, καὶ νὰ ὀχυρώσωσι τὸν Πειραιᾶ, διὰ νὰ ἦναι ἕτοιμοι εἰς ἄμυναν, ἐὰν γείνῃ εἰσβολή· δὲν ἔκριναν ὅμως καλὸν νὰ λύσωσι τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης.

Ὁ δὲ Φίλιππος ἀρκεσθεὶς τότε, ὅτι ἦτο κύριος τῶν Πυλῶν, ὅτι ὑπέταξε τὴν Φωκίδα, καὶ ὅτι γενόμενος Ἀμφικτύων κατέστη δικαστὴς τῆς Ἑλλάδος, ἔμεινεν ἐν τούτοις φρονίμως, διὰ νὰ μὴ ἐγείρῃ καθ' ἑαυτοῦ πάντας τοὺς Ἕλληνας, φανερώσας τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοπούς. Διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ ὅμως τὰ στρατεύματα νὰ ἐκλύωνται ἐν τῇ ἀργίᾳ, ἔστρεψε τὰ ὅπλα αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ στρατεύσας πάλιν ἐπὶ τὴν Θράκην, ὅπου εἶχεν ἤδη κάμει πολλὰς κατακτήσεις, κάμνει καὶ ἄλλας νέας, ἀφαιρεῖ τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ Κερσοβλέπτου, ἐπιχειρεῖ νὰ κυριεύσῃ τὴν Χερρόνησον (1), καὶ λαμβάνει ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὴν Καρδίαν, πόλιν μεγάλην τῆς Χερρονήσου ταύτης, ἥτις μὴ θέλουσα νὰ ὑποταχθῇ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν αὐτοῦ.

Ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅτε τὸ Ἄργος καὶ ἡ Μεσσήνη ἐπεκαλοῦντο τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ζητούντων νὰ καταπιέσωσιν αὐτάς· πλὴν ἐπειδὴ αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ συμμαχήσωσι μὲ τὴν Λακεδαίμονα, μὴ θέλων νὰ ἐγείρῃ καθ' ἑαυτοῦ δύο πολεμίους τοσοῦτον ἰσχυροὺς, ἐξηκολούθησεν ἐν Θράκῃ τὰς κατακτήσεις αὐτοῦ, καὶ μέχρι τινὸς τὴν κατὰ τῆς Χερρονήσου ἐπιχείρησιν, ἔπειτα ἔστρεψεν ἀλλοσε τὸ βλέμμα αὐτοῦ.

---

(1) Ὁ Κότυς, βασιλεὺς τῆς Θράκης, εἶχε κυριεύσει τὴν Χερρόνησον οὖσαν τῶν Ἀθηναίων· Κερσοβλέπτης δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μὴ δυνάμενος νὰ φυλάξῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Φιλίππου ἀπέδωκε πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· οἵτινες διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀμέλειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς προδότας εὐπιστίαν ἐγκατέλιπον τὸν εὐεργέτην εἰς τὴν ἄπληστον πλεονεξίαν τοῦ Φιλίππου.

Ἔβλεπε τὴν Εὔβοιαν, ὅτι ἦτο ἐπικαιροτάτη πρὸς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς, τὴν ὁποίαν ἔλεγε *Πέδας τῆς Ἑλλάδος*, διότι παρέτεινεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, τῆς Φωκίδος καὶ τῆς Θεσσαλίας, χωριζομένη διὰ μικροῦ τινος πορθμοῦ. Πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀξιόλογον ταύτην νῆσον, καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβαινον μᾶλλον ἢ ἧττον εὐτυχεῖς, κατὰ τοὺς ἐκεῖσε ἀποστελλομένους στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Φωκίων εἶχεν ὑπερισχύσει κατ' αὐτοῦ ἐκδιώξας ἐκ τῆς Εὐβοίας τὸν ἄπιστον Πλούταρχον, ὅστις ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, ἐστράφη ἔπειτα κατ' αὐτῶν, καὶ προίστατο τῆς Μακεδονικῆς φατρίας, τῆς ὁποίας πρότερον ἦτο ἐναντίος. Διαδεχθεὶς δὲ τὸν Φωκίωνα ὁ Μολοσσὸς ἐνικήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μακεδονίζοντος κόμματος βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων φίλοι ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν ἀδύνατοι. Ὁ Φίλιππος ἐπιχειρεῖ ἐκ νέου, διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν Εὔβοιαν, γενόμενος τέλειος κύριος αὐτῆς, καὶ προεχώρει εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐμψυχωθέντες πάλιν ὑπὸ τῶν δημηγοριῶν τοῦ Δημοσθένους, ἐξαποστέλλουσι τὸν Φωκίωνα μετὰ δυνάμεως, ὅστις νικᾷ τὸν Κλείταρχον καὶ Φιλιστίδην, ἐκδιώκει τὸν μὲν ἐκ τῆς Ἐρετρείας, τὸν δὲ ἐκ τοῦ Ὠρεοῦ, ἐν αἷς ὁ Φίλιππος εἶχε καταστήσει αὐτοὺς τυράννους, ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ἀφήσωσι τὴν Εὔβοιαν, καὶ ἐλευθερώσας τοὺς Εὐβοεῖς πείθει αὐτοὺς νὰ κάμωσι συνθήκας συμμαχίας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Ὁ Φίλιππος, ἂν καὶ ἐνικήθη ἐν Εὐβοίᾳ, δὲν μετέβαλεν ὅμως τὸν γενικὸν αὐτοῦ σκοπὸν, ἀλλὰ μόνον τὸ σχέδιον τοῦ πολέμου· προθέμενος νὰ καταβάλῃ τοὺς Ἀθηναίους πρὸ πάντων, οἵτινες ἦσαν οἱ ἰσχυρότεροι εἰς τὸ νὰ περιστέλλωσι τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ, στρατεύει ἐπὶ τὴν Θρᾴκην, ὅθεν ἐλάμβανον τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ σίτου, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ φέρῃ, εἰ δυνατὸν, λιμὸν εἰς τὴν Ἀττικήν. Πολιορκεῖ λοιπὸν τὴν Πέρινθον καὶ τὸ Βυζάντιον, πλὴν ἀποτυγχάνει καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιχειρήσει· διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐννοήσαντες τοῦτο, καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Δημοσθένους ἐμψυχωθέντες, ἀπέστειλαν κατ' αὐτοῦ δύναμιν ἱκανὴν, καὶ στρα-

τηγὸν ἄξιον, ὅστις διέλυσε τὰς πολιορκίας· διὸ οἱ Βυζάντιοι καὶ Περίνθιοι ἔδειξαν τὴν πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εὐγνωμοσύνην αὐτῶν διὰ ψηφίσματος, καθὼς καὶ οἱ λαοὶ τῆς Χερρονήσου, τοὺς ὁποίους οἱ Ἀθηναῖοι ἠλευθέρωσαν ἐκ τοῦ ζυγοῦ τοῦ Φιλίππου.

Ἡ πολιορκία τοῦ Βυζαντίου ἐθεωρήθη ἐν Ἀθήναις ὡς φανερὰ παράβασις τῶν συνθηκῶν καὶ κήρυξις πολέμου· διὸ φοβούμενος ὁ Φίλιππος τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ἐζήτει εἰρήνην· ἀλλ' ὁ Δημοσθένης, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Φιλίππου, καὶ πεπεισμένος ὅτι ἤθελε νὰ ἀπατᾷ αὐτοὺς, δὲν ἀφῆκε νὰ δώσωσι πίστιν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μὴ δυνάμενος δὲ ὁ Φίλιππος νὰ ἐφελκύσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς γλυκύτητος, ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν βίαν, διεγείρων κατ' αὐτῶν τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Θηβαίους· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ δώσῃ ὑποψίαν, ἐστοχάσθη νὰ ἐγείρῃ ταραχήν τινα εἰς τὰ πράγματα, διὰ νὰ ἐκλεχθῇ βοηθὸς καὶ προστάτης. Ὑπεγείρει λοιπὸν διὰ τῶν προδοτῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε πανταχοῦ, κατηγορίαν κατὰ τῶν Ἀμφισσέων, ὅτι ἐβελήλωσαν τὴν ἱερὰν γῆν, γεωργοῦντες τὴν Κιρραίαν χώραν, ἥτις ἦτο πλησίον τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν. Πεμφθεὶς δὲ ὁ Αἰσχίνης εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον Πυλαγόρας, παρώξυνε διὰ τῆς ῥητορείας αὐτοῦ τοὺς Ἀμφικτύονας κατὰ τῶν Λοκρῶν. Ὅτε δὲ οὗτοι ἦλθον νὰ παρατηρήσωσι τὴν ἀμφισβητουμένην ταύτην γῆν, ἀντέστησαν οἱ Ἀμφισσεῖς ὑβριστικῶς, καὶ μεθ' ὅπλων ἠνάγκασαν αὐτοὺς εἰς φυγήν· ὅθεν ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ κατ' αὐτῶν ἔνοπλος δύναμις. Ἐπειδὴ δὲ τὸ συναχθὲν στράτευμα εὑρέθη ὀλίγον, διότι πολλαὶ τῶν πόλεων δὲν ἐφύλαξαν τὴν συμφωνίαν, συνελθόντες οἱ Ἀμφικτύονες ἐβουλεύοντο· καὶ τότε οἱ μισθωτοὶ τοῦ Φιλίππου ῥήτορες ἔπεισαν τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ὅτι πρέπει νὰ ἐκλέξωσι στρατηγὸν τὸν Φίλιππον, καὶ διὰ τῆς βοηθείας αὐτοῦ νὰ ἐκδικήσωσι καὶ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἑαυτούς. Οὕτω λοιπὸν ἐκλεχθεὶς προστάτης ὁ Φίλιππος, συνάγει εὐθὺς τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Λοκροὺς, καταλαμβάνει τὴν Ἐλάτειαν, ἥτις ἦτο ἡ μεγαλητέρα πόλις τῆς Φωκίδος κειμένη ἐπὶ τοῦ Κηφισοῦ, καὶ δυναμένη διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς νὰ περιστέλλῃ τοὺς Θηβαίους.

Ἡ ἀγγελία αὕτη κατέπληξε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου· ὁ Δημοσθένης μόνος ἐκ πάντων τῶν ῥητόρων ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ δίδει γνώμην φρονιμωτάτην, ὑποστηρίξας αὐτὴν καὶ διὰ λόγων ὀρθοτάτων· συμβουλεύει νὰ ἐπισπάσωσι τοὺς Θηβαίους εἰς συμμαχίαν κατὰ τοῦ Φιλίππου.

Οἱ Ἀθηναῖοι δεχθέντες τὴν συμβουλὴν τοῦ Δημοσθένους, ἔπεμψαν αὐτὸν μετ' ἄλλων πρέσβεων εἰς τὰς Θήβας· φθάσας δ' ἐκεῖ ὁ ῥήτωρ, κατέπεισε τοὺς Θηβαίους διὰ τῆς δεινότητος αὐτοῦ, νὰ συμμαχήσωσι μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Δὲν ἴσχυσαν νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς συμμαχίας ταύτης, οὔτε αἱ κολακεῖαι τοῦ Φιλίππου, οὔτε αἱ παρ' αὐτοῦ γενόμεναι βοήθειαι ἐν τῷ Φωκικῷ πολέμῳ, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παλαιὰ ἀντιπάθεια. Ἀλλὰ δὲν εὐτύχησεν ἡ συμμαχία αὕτη· ὁ Φίλιππος νικήσας ἐν Χαιρωνείᾳ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα, κατέστη διὰ τῆς νίκης ταύτης κύριος τῆς Ἑλλάδος· καὶ εὐθὺς γενομένης κοινῆς τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἐνήργησε νὰ ἐκλέξωσιν αὐτὸν ἀρχιστράτηγον κατὰ τῶν Περσῶν. Οὗτος ἦτο ὁ σκοπὸς, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλοῦ εἶχε συλλάβει καὶ ὑπέτρεφε πάντοτε.

Ἂν καὶ ἐφάνη ὁ Δημοσθένης ὅτι ἦτο ἡ μεγαλητέρα αἰτία τῆς μάχης ταύτης, ἥτις ἐπέφερεν εἰς τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηνῶν πληγὴν, ἐξ ἧς δὲν ἠδυνήθη τοὐλοιποῦ νὰ ἀναλάβῃ, ὁ δῆμος ὅμως οὐ μόνον δὲν ἔδειξε πρὸς αὐτὸν οὐδεμίαν δυσαρέσκειαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ νέου παρηκολούθησε τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ· εἰς αὐτὸν παρέδωκαν τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐπισκευῆς τῶν τειχῶν, εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἀναλώματα προσεχορήγησεν ἐξ ἰδίων· διὸ ἐτιμήθη παρὰ πάντων, καὶ ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανωθῇ μὲ χρυσοῦν στέφανον. Πολλάκις μὲν κατηγορήθη ὁ Δημοσθένης, ἀλλὰ πάντοτε ἀπεδείχθη ἀθῶος· τὸν Δημοσθένην προέκριναν ὑπὲρ πάντα ἄλλον διὰ νὰ κάμῃ καὶ τὸν ἐπιτάφιον τῶν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας γενναίως τελευτησάντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας· καὶ παρὰ τῷ Δημοσθένει ἔγεινε τὸ περίδειπνον, ὡς παρὰ τῷ πλησιεστέρῳ πάντων τῶν συγγενῶν.

Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο ὁ Φίλιππος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν

Περσῶν, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Παυσανίου, νέου τινὸς ἐκ τῶν αὐλικῶν, διότι ζητήσας ἐκδίκησιν κατά τινος ὑβρίσαντος αὐτὸν, δὲν εἰσηκούσθη. Ὁ Αἰσχίνης ὠνείδισε κατὰ τοῦτο δικαίως ἴσως τὸν Δημοσθένην διὰ τὴν ἄτοπον χαράν, ἣν ἔδειξεν, ὅτε ἦλθεν ἡ ἀγγελία αὕτη· καὶ τῶν Ἀθηναίων δὲ ἡ ὑπερβολικὴ χαρὰ διὰ τὸν αἰφνίδιον τοῦτον θάνατον τοῦ Φιλίππου εἰς αὐτοὺς μὲν ἦτο ἀτιμία, εἰς ἐκεῖνον δὲ τιμή.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου καὶ διάδοχος τῆς βασιλείας τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ, ἀφοῦ ὑπέταξε τὰ πλησιόχωρα βάρβαρα ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἠθέλησαν νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἀφοῦ κατετρόμαξε διὰ τῆς αὐστηρότητος αὐτοῦ καὶ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, αἵτινες ἐζήτουν νὰ ἀποσείσωσι τὸν ζυγὸν, ἐκηρύχθη ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκστρατεύσας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, ἔκαμε κατὰ τῶν Περσῶν πολλὰς καὶ λαμπρὰς νίκας.

Συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων.

Τὸ Συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων ἦτο τρόπον τινὰ τὸ γενικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλληνικῶν Πόλεων. Λέγεται δὲ ὅτι συνέστησεν αὐτὸ Ἀμφικτύων ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ συνέχῃ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ φιλίᾳ τοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο ἐπροστάτευε καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἐφύλαττε τοὺς ἐν τῷ ναῷ ἀπείρους θησαυροὺς, καὶ ἐδίκαζε τὰς συμβαινούσας διαφορὰς ἀνὰ μέσον τῶν ἐγχωρίων καὶ τῶν ἄλλοθεν ἐρχομένων, διὰ νὰ ἐρωτήσωσι τὸ μαντεῖον. Ἡ σύνοδος τῶν Ἀμφικτυόνων ἐγίνετο ἐν ταῖς Θερμοπύλαις, ὅθεν πολλάκις λέγονται *πυλαγόραι*, καὶ ἡ συνεδρίασις *πυλαία*· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τοῖς Δελφοῖς. Συνήρχοντο δὲ τακτικῶς δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, ἢ καὶ συχνότερα, ὁσάκις ἀπήτουν τοῦτο αἱ περιστάσεις. Δὲν εἶναι γνωστὸν ἀκριβῶς τίνες λαοὶ ἢ πόλεις εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ συνεδριάζειν. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τούτων ἀναμφιβόλως μετεβάλλετο κατὰ τοὺς καιρούς.

Ἑκάστη πόλις ἀπέστελλε δύο ἀντιπροσώπους, καὶ εἶχε διὰ

τοῦτο δύο ψήφους· πᾶσαι δὲ ἦσαν ἄνευ διακρίσεως ἰσόψηφοι καὶ ἰσότιμοι. Ἐκ τούτων δὲ τῶν δύο ἀντιπροσώπων ὁ μὲν ἐλέγετο *Ἱερομνήμων*, διότι ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ ἦτο περὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων· ὁ δὲ ἄλλος, *Πυλαγόρας*· ἦτο δὲ οὗτος ῥήτωρ ἀποστελλόμενος κυρίως περὶ πολιτικῶν πραγμάτων. Ἐνίοτε ἀντὶ δύο ἀπεστέλλοντο παρὰ τῆς αὐτῆς πόλεως τρεῖς ἢ τέσσαρες, ἀλλὰ δὲν εἶχον, εἰ μὴ δύο ψήφους. Σημειωτέον δὲ ὅτι *Πυλαία* μὲν ἐλέγετο κυρίως ἡ ἐν Θερμοπύλαις σύνοδος τῶν Ἀμφικτυόνων· καὶ *Πυλαγόραι* οἱ ἐκεῖσε ἀποστελλόμενοι ῥήτορες· κατὰ συνήθειαν ὅμως *Πυλαίαι* ἔλεγον καὶ τὴν ἐν Δελφοῖς γινομένην, καὶ *Πυλαγόρας*, τοὺς εἰς ταύτην ἀποστελλομένους.

Δύο δὲ εἴδη συνόδων εἶχον οἱ Ἀμφικτύονες, τὰς μὲν, μερικὰς, ἔνθα συνεδρίαζον μόνοι οἱ ἀποστελλόμενοι· τὰς δὲ, γενικὰς (ἐκκλησίας), αἵτινες ἐγίνοντο ἐν περιστάσεσιν ἰδιαιτέραις· συνήρχοντο δὲ εἰς ταύτας οὐ μόνον οἱ Ἀμφικτύονες, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων παρεκινοῦντο ἔκ τινος θρησκευτικῆς αἰτίας· δικαίωμα ὅμως ψήφου δὲν εἶχον οὗτοι, ἀλλὰ μόνον τὴν τιμὴν τοῦ παρευρίσκεσθαι ἐν ταῖς συζητήσεσιν.

Οἱ Ἀμφικτύονες εἶχον πλήρη ἐξουσίαν τοῦ συζητεῖν καὶ δικάζειν ἀνεκκλήτως περὶ τῶν συμβαινουσῶν διαφορῶν ἀνὰ μέσον τῶν Ἀμφικτυονικῶν πόλεων, τοῦ ἐπιβάλλειν εἰς τὰς ἀπειθούσας μεγάλην χρηματικὴν ποινὴν, καὶ τοῦ στρατολογεῖν ἐν καιρῷ χρείας, ὡς μαρτυροῦσι τοῦτο οἱ κατὰ διαταγὴν αὐτῶν γενόμενοι ἱεροὶ πόλεμοι. Κάλλιστον μὲν ἦτο ἡ καθίδρυσις τοιούτου δικαστηρίου, διὰ νὰ προστατεύῃ τὴν θρησκείαν, καὶ νὰ ἐμποδίζῃ, ἢ νὰ τιμωρῇ, τὰς ἀδικίας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνθρωπίνη διαφθορὰ καθιστᾷ ἀνωφελῆ πάντα τὰ καλὰ, καὶ καταχρᾶται τὰ πάντα, συνέβαινε πολλάκις νὰ ἐπηρεάζῃ τὰς ψηροφορίας αὐτοῦ ἡ παρουσία τῶν ἰσχυροτέρων, καὶ νὰ ἐκφοβῇ ἢ νὰ διαφθείρῃ τὰ μέλη τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου, ὥστε ὑπὸ φόβου ἢ δωροδοκίας νὰ δικάζωσιν ὑπὲρ αὐτῶν.

Γενικοὶ ἀγῶνες.

Τέσσαρες ἦσαν οἱ γενικοὶ ἀγῶνες ἐν τῇ Ἑλλάδι, *τὰ Ὀλύμπια*, λεγόμενα οὕτως ἐκ τῆς ἐν Ἤλιδι Ὀλυμπίας, πλησίον τῆς ὁποίας ἐπανηγυρίζοντο ἀνὰ πᾶσαν πλήρη τετραετίαν εἰς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός· *τὰ Πύθια*, τελούμενα πλησίον τοῦ περιφήμου ναοῦ τῶν Δελφῶν ἐπὶ τοῦ Κρισαίου πεδίου ἀνὰ πᾶσαν ὁμοίως τετραετίαν, εἰς τιμὴν *τοῦ Πυθίου* Ἀπόλλωνος, οὕτως ἐπονομαζομένου διὰ τὸν ὄφιν Πύθωνα, τὸν ὁποῖον ἀπέκτεινε· *τὰ Νέμεα*, τελούμενα ἐν τῇ Νεμέᾳ ἀνὰ πᾶσαν διετίαν, καὶ συσταθέντα ἢ ἀνανεωθέντα ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις ἀπέκτεινε τὸν λέοντα τοῦ δάσους τῆς Νεμέας· *τὰ ἴσθμια*, ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου τελούμενα ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν, εἰς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος, τὰ ὁποῖα ἀνενεώθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως, καὶ ἐπανηγυρίζοντο ἔτι καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κορίνθου.

Διὰ τὴν ἡσυχίαν δὲ καὶ ἀσφάλειαν τῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους συνερχομένων πανταχόθεν, ἐγίνετο ἀνακωχὴ ὅπλων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῶν. Ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν πανηγύρεων τούτων ἦτο ἀπίστευτος, καὶ τὸ πανταχόθεν συρρέον πλῆθος τῶν θεατῶν ἄπειρον. Τὰ δὲ ἆθλα τῶν νικώντων ἦσαν ἐν μὲν τοῖς Ὀλυμπίοις ἁπλοῦς στέφανος ἐξ ἀγριελαίας τοῦ ἐκεῖ ἄλσους τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ἐν δὲ τοῖς Πυθίοις, ἐκ δάφνης· ἐν δὲ τοῖς Νεμέοις, ἐκ σελίνου χλωροῦ· καὶ ἐν τοῖς Ἰσθμίοις, ἐκ σελίνου ξηροῦ, ὕστερον δὲ ἐκ πίτυος. Οἱ συστήσαντες τοὺς ἀγῶνας τούτους ἀθλοθετήσαντες οὕτως, ἠθέλησαν νὰ δείξωσιν ὅτι ἡ τιμὴ μόνη ἔπρεπε νὰ ἦναι ὁ σκοπὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ εὐτελὲς καὶ ταπεινὸν κέρδος. Τί λοιπὸν δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσιν ἄνδρες τοιαῦτα αἰσθήματα τιμῆς ἔχοντες;

Πάντων δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ἀγώνων οἱ Ὀλυμπιακοὶ εἶχον τὰ Πρωτεῖα· πρῶτον, διότι ἦσαν καθιερωμένοι εἰς τὸν Δία· δεύτερον, συστημένοι ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Ἡρακλέους, τοῦ μεγίστου τῶν Ἡρώων· καὶ τρίτον, διότι ἐτελοῦντο μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ μεγαλοπρεπείας, καὶ συνήρχετο εἰς αὐτοὺς πανταχόθεν μεγαλήτερον πλῆθος θεατῶν.

Ὀλυμπιὰς ἐλέγετο ἡ τετραετὴς χρονικὴ περίοδος τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Οἱ Ἕλληνες ἐχρονολόγουν κατ' Ὀλυμπιάδας. Ταύτας μεταχειρίζονται καὶ οἱ ἱστοριογράφοι, διὰ νὰ προσδιορίζωσι τὸν χρόνον τῶν ἀξιομνημονεύτων συμβεβηκότων. Ἄρχεται δὲ ἡ πρώτη Ὀλυμπιὰς ἀπὸ τοῦ 776 πρὸ Χριστοῦ, ὅτε ἀνενέωσεν αὐτοὺς Ἶφιτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἤλιδος.

Πολιτεία τῶν Ἀθηναίων. Διαίρεσις τοῦ λαοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυβερνῶντο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλέων· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου διωρίζοντο ἄρχοντες διὰ βίου· ἔπειτα περιωρίσθη ἡ ἀρχοντία εἰς δέκα ἔτη, καὶ τελευταῖον εἰς ἕν. Ὁ πρῶτος δὲ συστήσας τὴν δημοκρατικὴν κυβέρνησιν δὲν εἶναι ὁ Σόλων· διότι πολὺ πρότερον αὐτοῦ ὁ Θησεὺς εἶχε διαγράψει τὸ σχέδιον αὐτῆς καὶ ἀρχίσει τὴν ἐκτέλεσιν. Συναγαγὼν εἰς μίαν μόνην πόλιν τοὺς δώδεκα δήμους, ἐξ ὧν συνίστατο ἡ Ἀττικὴ, διήρεσε τοὺς κατοίκους εἰς τρεῖς τάξεις, πρώτην, τὴν τῶν *Εὐπατριδῶν*, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη τὴν ἐπιμέλειαν τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων· δευτέραν, τὴν τῶν *γεωργῶν*· καὶ τρίτην, τὴν τῶν *δημιουργῶν*, ἤγουν τεχνιτῶν. Καθ' αὐτὸ δὲ ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἀθηνῶν ἔγεινε δημοκρατικὴ, ὅτε διωρίσθησαν ἐννέα ἄρχοντες, κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, καὶ μάλιστα, ὅτε μετὰ πολλὰ ἔτη ὁ Σόλων διὰ τῆς σοφῆς αὐτοῦ νομοθεσίας διωργάνισε τὴν κυβέρνησιν.

Ἡ μεγάλη ἀρχὴ τοῦ νομοθέτου τούτου ἦτο νὰ καταστήσῃ μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἰσότητα, καθ' ὅσον ἠδύνατο, τὴν ὁποίαν δικαίως ἐστοχάζετο βάσιν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ν' ἀφήσῃ μὲν τὰ ἀξιώματα εἰς τοὺς εὐπατρίδας, καθὼς ἦσαν ἕως τότε· νὰ δώσῃ ὅμως καὶ εἰς τὸν λαὸν μέρος τι εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας πρότερον ἦσαν ἀποκεκλεισμένοι· τὴν πολιτικὴν ἰσότητα παριστάνει ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς ἀκολούθοις ἡρωελεγείοις·

Δήμῳ μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον κράτος ὅσον ἐπαρκεῖ,
Τιμῆς οὔτ' ἀφελὼν οὔτ' ἐπορεξάμενος.

Οἳ δ' εἶχον δύναμιν καὶ χρήμασιν ἦσαν ἀγητοί,
Καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀεικὲς ἔχειν·
Ἔστην δ' ἀμφιβαλὼν κρατερὸν σάκος ἀμφοτέροισι·
Νικᾷν δ' οὐκ εἴασ' ἀμφοτέρους ἀδίκως.

Ἔκαμεν ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως ἑκάστου πολίτου, καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον πλουσίων συνέστησε τρεῖς τάξεις, (1) ἐξ ὧν ἐλαμβάνοντο κατ' ἐκλογὴν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοί· πάντες δὲ οἱ ἄλλοι πολῖται, πένητες καὶ πτωχοί, περιελαμβάνοντο ἐν τῇ τάξει τῶν τεχνιτῶν καὶ χειροβίων, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν ἀρχήν, ἀλλὰ μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ γνωμοδοτεῖν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ τοῦ δικάζειν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, δικαίωμα ὅμως πολὺ ὑψηλότερον παρ' ὅσον ἐφάνη κατ' ἀρχάς, διότι ἔδιδεν εἰς τὸν ἁπλοῦν λαὸν δύναμιν μεγάλην. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέτρον τῶν προσόδων διώριζε τὴν τάξιν, ὁπότε αὗται ηὐξάνοντο, ἠδύνατό τις νὰ ἀναβῇ ἀπὸ τῆς κατωτέρας τάξεως εἰς τὴν ἀνωτέραν.

Ὁ πολίτης ἦτο ἢ ἐκ φύσεως, ἢ κατὰ πολιτογράφησιν· ὁ ἐκ φύσεως πολίτης ἔπρεπε νὰ ἦναι γεγεννημένος ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς Ἀθηναίων. Ἠδύνατο ὅμως ὁ δῆμος νὰ δίδῃ εἰς ξένους τὸ τοῦ πολίτου δικαίωμα· καὶ οἱ λαβόντες τοῦτο, εἶχον, πλὴν μικρᾶς τινος διαφορᾶς, τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς ἐκ φύσεως πολίτας. Ὅτε οἱ νέοι ἔφθανον εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ἐτῶν, ἐνεγράφοντο εἰς τὸ *ληξιαρχικὸν*, ἤγουν, εἰς τὸν κατάλογον τῶν πολιτῶν, ὀμνύοντες πρῶτον δημοσίᾳ ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἀγραύλου (2) τὸν ὅρκον τοῦτον, « *Οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερὰ, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν*

(1) Οἱ ἔχοντες ἐτήσιον πρόσοδον πεντακοσίους μεδίμνους γεννημάτων καὶ λεγόμενοι διὰ τοῦτο πεντακοσιομέδιμνοι, κατετάχθησαν εἰς τὴν πρώτην τάξιν· οἱ ἔχοντες τριακοσίους, καὶ δυνάμενοι νὰ τρέφωσιν ἕνα ἵππον διὰ πόλεμον, καὶ ἐκ τούτου λεγόμενοι ἱππεῖς, εἰς τὴν δευτέραν· οἱ ἔχοντες διακοσίους, καὶ δυνάμενοι νὰ τρέφωσιν ἓν ζεῦγος ζώων διὰ τὴν γεωργίαν, ὅθεν ἐλέγοντο ζευγῖται, εἰς τὴν τρίτην· πάντες δὲ οἱ ἄλλοι περιλαμβανόμενοι ἐν τῇ ἰσχάτῃ τάξει, ἐλέγοντο θῆτες, ἤγουν χειροτεχνῖται καὶ χειρόβιοι.

(2) Ἡ Ἄγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος· εἰς τιμὴν αὐτῆς ἐγίνετο ἐν Ἀθήναις ἡ ἑορτὴ Ἀγραύλια· Ἄγραυλος ἦτο καὶ ἐπώνυμον τῆς Ἀθηνᾶς.

παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν, καὶ ὁσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. Τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω, ὅσην ἂν παραδέξωμαι· καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι, καὶ οὓς τινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως· καὶ ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμούς, ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος, καὶ μετὰ πάντων, καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἴστορες θεοὶ τούτων (2). »

Εἰς τέσσαρας φυλὰς ἦτο κατ' ἀρχὰς διῃρημένος ἅπας ὁ λαός· ὕστερον δὲ διῃρέθη εἰς δέκα· ἑκάστη δὲ φυλὴ διῃρημένη εἰς τρία μέρη, *τριττύες* λεγόμενα, κατεῖχεν ἓν μέρος τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἔχουσα καὶ ἔξω πολίσματά τινα ἢ κώμας, αἵτινες ἐλέγοντο *δῆμοι*, καὶ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τέσσαρες. πρὸς ἀκριβῆ δὲ διάκρισιν τῶν προσώπων προσεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ δήμου, οἷον, *Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης*. Ἐλάμβανον δὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν αἱ δέκα φυλαὶ ἀπὸ τῶν δέκα ἀρχαίων Ἡρώων τῆς Ἀττικῆς.

Φυλαὶ καὶ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς κατὰ Ἀλφάβητον.

Φυλαί.

1. Ἡ Αἰαντὶς, λεγομένη οὕτως ἐκ τοῦ Αἴαντος, υἱοῦ τοῦ Τελαμῶνος.
2. Ἡ Αἰγηὶς, ἐκ τοῦ Αἰγέως, ἐννάτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν, πατρὸς τοῦ Θησέως.
3. Ἡ Ἀκαμαντὶς, ἐκ τοῦ Ἀκάμαντος, υἱοῦ τοῦ Θησέως.
4. Ἡ Ἀντιοχὶς, ἐκ τοῦ Ἀντιόχου, υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους.
5. Ἡ Ἐρεχθηὶς, ἐκ τοῦ Ἐρεχθέως, ἕκτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.
6. Ἡ Ἱπποθοωντὶς, ἐκ τοῦ Ἱπποθόωντος, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.
7. Ἡ Κεκροπὶς, ἐκ τοῦ Κέκροπος, θεμελιωτοῦ καὶ πρώτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.

(1) Παρὰ Στοβ. Λόγ. 41, Ν. 141.

8. Ἡ Λεοντὶς, ἐκ τοῦ Λέω, ὅς τις διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, ἐπισυμβάσης λοιμικῆς ἐπιδημίας, προσέφερε θυσίαν τὰς θυγατέρας αὐτοῦ.

9. Ἡ Οἰνηὶς, ἐκ τοῦ Οἰνέως, υἱοῦ τοῦ Πανδίονος.

10. Ἡ Πανδιονὶς, ἐκ τοῦ Πανδίονος, πέμπτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν.

Δῆμοι.

Μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ δήμου τίθεται τὸ τοῦ δημότου, τὰ ἐπιρρήματα, καὶ τελευταῖον ὁ ἀριθμὸς τῆς φυλῆς, εἰς ἣν ἀνήκει. Εἰς ὅσα δὲν τίθεται ἀριθμὸς, ἀγνοεῖται τίνος φυλῆς ἦταν. Τῶν ὁμωνύμων δήμων ἡ θέσις διακρίνεται διὰ τῶν λέξεων, *καθύπερθεν, ὑπένερθεν.*

Α.

Ἀγγελὴ, Ἀγγελεύς· Ἀγγελῆθεν, Ἀγγελήνδε, Ἀγγελῆσιν. 10.

Ἀγνοῦς, ὁ δημότης Ἀγνούσιος. Ἐπιῤῥ. Ἀγνουντόθεν, Ἀγνούνταδε, Ἀγνοῦντι. 3.

Ἀγραυλὴ, ἀπὸ Ἀγραύλης θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος· ἡ Ἀγρυλή· Ἀγρυλεὺς, Ἀγραυλῆθεν, ἢ Ἀγρυλῆθεν. Ἀγρυλήνδε, Ἀγρυλῆσιν. 5.

Ἀζηνία. Ἀζηνιεύς. 6.

Ἀθμονία, Ἀθμονεύς. 7.

Αἰθαλίδαι, ἡ Αἰθαλία. Αἰθαλίδης, καὶ Αἰθαλεύς. 8.

Αἰξωνὶς. αἰξωνεὺς, Αἰξωνῆθεν, Αἰξώναδε, Αἰξώναζε, Αἰξωνῆσι

Ἀλαὶ Ἀραφηνίδες, καὶ Ἀλαὶ Αἰξωνίδες, δύο δῆμοι. Ἀλαιεὺς ὅθεν παρὰ Στράβωνι, Ἀλαιεῖς Αἰξωνικοὶ, καὶ Ἀλαῖος παρὰ τῷ Στεφάνῳ τῷ Βυζ. 7

Ἀλωπεκὴ, ἡ Ἀλωπεκαί· Ἀλωπεκεὺς, Ἀλωπεκῆθεν. 4.

Ἀμαξάντεια, Ἀμαξαντεύς. 6.

Ἀμφιτρόπη, Ἀμφιτροπεὺς, Ἀμφιτρόπηθεν.

Ἀναγυροῦς, Ἀναγυράσιος, Ἀναγυρούντοθεν 5.

Ἀνακαία, Ἀνακαιεὺς, Ἀνακαίαθεν. 6.

Ἀνάφλυστος, Ἀναφλύστιος, Ἀναφλυστόθεν. 4.

Ἀραφὴν (ὁ), Ἀραφήνιος, Ἀραφήνοθεν. 2.

Ἀτήνη ἢ Ἀτηνία, Ἀτηνεύς. 4.

Ἄφιδνα, καὶ Ἀφίδναι· Ἀφιδναῖος, Ἀφίδνηθεν. 8.

Ἄχαρνα, καὶ Ἀχαρναί· Ἀχαρνεὺς, Ἀχαρνῆθεν, Ἀχαρνῆσιν. 9.
Ἀχερδοῦς, Ἀχερδούσιος, Ἀχερδούντοθεν. 6.
Ἀχραδοῦς, Ἀχραδούσιος. 6.

Β.

Βατὴ, Βατῆθεν. 2.
Βῆσα· Βησαῖος, Βησαιεύς. 4.
Βούτεια, Βουτάδης. 9.

Δ.

Δαιδαλίδαι, Δαιδαλίδης. 2.
Δεκέλεια, Δεκελειεὺς, Δεκελειᾶθεν, καὶ Δεκελειόθεν, Δεκελείαζε. Δεκελειᾶσι καὶ Δεκελείασι.
Διόμεια (τά)· Διομειεύς. 2.
Δειράδες· Δειραδιώτης. 8.

Ε.

Εἰρεσίδαι, Εἰρεσίδης, ἐξ Εἰρεσιδῶν. 3.
Ἑκάλη, Ἑκάλιος, Ἑκάληθεν, Ἑκαλήνδε, Ἑκαλῆσι. 8.
Ἐλαιοῦς, Ἐλαιούσιος, Ἐλαιουντόθεν, Ἐλαιούνταδε, Ἐλαιοῦσι. 6.
Ἐλευσὶς, Ἐλευσίνιος, Ἐλευσινόθεν. 6.
Ἐπικεῖδαι, ἐξ Ἐπικειδῶν. 2.
Ἐπικηρισία, Ἐπικηρίσιος, Ἐπικηρισίαθεν. 9.
Ἔρχεια, Ἐρχιεὺς, Ἐρχίαθεν, Ἐρχίαζε, Ἐρχιᾶσι. 2.
Ἐρίκεια, Ἐρικειεὺς, Ἐρικείαθεν, Ἐρικείανδε, Ἐρικειᾶσιν. 2.
Ἕρμος, (τὸ) ἢ Ἕρμοι, Ἕρμειος, Ἑρμόσε. 3.
Ἑροιάδαι, Ἑροιάδης. 6.
Εὐπυρίδαι, Εὐπυρίδης. 8.
Εὐωνυμία, καὶ Εὐώνυμος, Εὐωνυμεύς.

Η.

Ἡφαιστία, ἢ Ἡφαιστιάδαι, Ἡφαιστιάδης. 3.

Θ.

Θημακοὶ, καὶ Θημακὸς, Θημακεύς. 5.
Θοραὶ, Θορεὺς, Θόραθεν, Θόραδε, Θόρασι. 4.
Θορικὸς, καὶ Θόρικος, Θορίκιος, καὶ Θορικεύς, Θορικόνδε, Θορικοῖ. 3.

Θρία, καὶ Θρηαὶ, καὶ Θριώ. Θριάσιος, Θριῶθεν, Θριᾶσι καὶ Θριῆσι. 9.

Θυμαιτάδαι, καὶ Θυμοιτάδαι. Θυμαιτάδης. 6.

Θυργωνίδαι. 1.

Ι.

Ἰκαρία. Ἰκαριεὺς, Ἰκαριόθεν, Ἰκαρίαζε, Ἰκαριοῖ. 2.

Ἱπποταμάδαι. Ἱπποταμάδης. 9.

Ἰτέα. Ἰτεαῖος, καὶ Ἰταῖος. 3

Ἰωνίδαι. Ἰωνίδης. 2.

Κ.

Κειριάδαι. Κειριάδης. 6.

Κεραμεῖς. 3.

Κεφαλή. Κεφαλῆθεν, Κεφαλῆσιν, Κεφαλῆζε. 3.

Κηδαί. 5.

Κηττοί. Κήττιος. 8.

Κικυννεῖς. Κικυννόθεν, Κικυννοῖ. 3.

Κοίλη. 6.

Κολλυττός. Κολλυττεύς. 2.

Κολωνός. Κολωνίτης, Κολωνιάτης, καὶ Κολωνεὺς, Κολωνῆθεν. 2. ἢ 4.

Κονθύλη, Κονθυλεύς. 10.

Κορυδαλὸς, καὶ Κορυδαλλός. Κορυδαλεὺς, Κορυδαλλόθεν, Κορυδαλλόνδε, Κορυδαλλοῖ. 6.

Κριῶα. Κριωεὺς, Κριῶθεν, Κριῶζε, Κριῶσι.

Κρωπία. Κρωπίδης, Κρωπίαθεν, Κρωπιάνδε, Κρωπίασι. 8.

Κυδαθήναιον, Κηδαθηναιεύς. 10.

Κυδαντίδαι, Κυδαντίδης. 2.

Κύθηρος, καὶ Κυθῆρον. Κυθήριος, Κυθηρόθεν, Κυθηρόνδε, Κυθήραδε. 10.

Κυρτιάδαι. 3.

Λ.

Λακία, καὶ Λακιάδαι. Λακιεὺς, καὶ Λακιάδης. 9.

Λαμπρὰ Καθύπερθεν καὶ Λαμπρὰ Ὑπένερθεν, Λαμπρεύς. 5.

Λευκονόη, καὶ Λευκόνιον. Λευκονιεύς. 8.
Λευκοπύρα. 4.
Λίκκον. 4.
Ληναῖον. 6.
Λουσία. Λουσιεύς. 9.

Μ.

Μαραθών. Μαραθώνιος, Μαραθώναδε, Μαραθῶνι. 8.
Μελαιναί. 4.
Μελίτη. Μελιτεύς. 9. ἢ 7.
Μυρρινοῦς. Μυρρινούσιος, Μυρρινουντόθεν, Μυρρινούνταδε, Μυρρινοῦντι. 10.

Ξ.

Ξυπέτη. 9.

Ο.

Ὅα. Ὅαθεν, Ὅαζε, Ὅασε. 10.
Ὀή. Ὀήθεν,
Οἰνόη, 6. καὶ ἄλλος δῆμος πλησίον τοῦ Μαραθῶνος. ὁ δημότης ἀμφοτέρων Οἰναῖος. 9.
Οἶον, 8. καὶ ἄλλος ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βοιωτίας. 7.

Π.

Παλλήνη. Παλληνεύς, Παλλήνηθεν ,Παλλήναδε. 4.
Παιανία Καθύπερθεν καὶ Παιανία Ὑπένερθεν, Παιανιεύς, Παιανιοῖ. 10.
Παιονίδαι. 8.
Παμβωτάδαι. Παμβωτάδης. 5.
Πειραιεύς, καὶ ὁ δημότης Πειραιεύς, Πειραιᾶδε, Πειραιοῖ. 6.
Πεντελή. Πεντελῆθεν. 4.
Περγασή. Περγασεύς, Περγασήνδε, Περγασῆσι, Περγασῆθεν. 5.
Περιθοίδαι. Περιθοίδης. 9.
Πήληκες, Πήληξ, Πήληκι· 8.
Πίθος. Πιθεύς. 7.

Πλώθεια, καὶ Πλωθειὰ, καὶ Πλωθία· Πλωθειεὺς, Πλωθείαζε, Πλωθειῆσι. 2.

Πόρος, Ποριεὺς, καὶ Πόριος. 3.

Ποταμός. Ποτάμιος· εἶναι δὲ δύο, ὁ μὲν Καθύπερθεν, ὁ δὲ Ὑπένερθεν. 8.

Πρασιαί. Πρασιεὺς, Πρασιάθεν, Πρασίαζε, Πρασιῆσι. 10.

Προβάλινθος. Προβαλίνθιος, Προβαλινθόθεν, Προβαλινθόνδε, Προβαλινθοῖ. 10.

Πρόσπαλτα (τὰ)· Προσπάλτιος, Προσπαλτόθεν, Προσπαλτάδε, Προσπαλτοῖ. 3.

Πτελέα. Πτελεάσιος, Πτελέαθεν, Πτελέανδε, Πτελέασι. 9.

Ρ.

Ῥαμνοῦς· Ῥαμνούσιος, Ῥαμνουντόθεν, Ῥαμνοῦνταδε, Ῥαμνοῦντι. 1.

Σ.

Σαλαμίν. Σαλαμίνιος. 1.

Σημαχίδαι. 4.

Σούνιον. Σουνιεύς. 8.

Στειρία. Στειριεύς. 10.

Συβρίδαι. Συβρίδης. 5.

Συπαληττός. Συπαλήττιος. 2.

Σφενδάλη. Σφενδαλεύς. 6.

Σφηττός. Σφήττιος, Σφηττόθεν. 3.

Τ.

Τίθρας, αντος. Τιθράσιος. 4.

Τιτακίδαι. Τιτακίδης. 7.

Τρικόρυθος. Τρικορύσιος. 1.

Τρινεμεῖς. Τρινεμεὺς, Τρινεμέαθεν. 2.

Τυρμίδαι. Τυρμίδης. 9.

Υ.

Ὑβάδαι. 8.

Φ.

Φαληρὸν (τὸ), καὶ Φαληρός. Φαληρεύς. 4.

Φηγαία. Φηγαιεύς. 2.
Φηγοῦς. Φηγούσιος, Φηγουντόθεν. 5.
Φιλαΐδαι. Φιλαΐδης. 2.
Φλύα. Φλυεύς. 7.
Φρεάῤῥοι. Φρεάῤῥιος. 8.
Φυλή. Φυλάσιος. 9.

Χ.

Χόλαργος. Χολαργεύς. 3.
Χολλεῖδαι. Χολείδης. 9.

Ψ.

Ψαφίδαι. Ψαφίδης. 1.

Ἐνταῦθα σημειοῦνται καὶ ἄλλαι τινὲς κῶμαι, τῶν ὁποίων αἱ φυλαὶ ἀγνοοῦνται.

Ἄγρα	Θριὼν	Σίρον.
Ἄγχησμος	Κεραμεικὸς ἔξω τῆς πόλεως	Σποργιλός.
Ἀμφιάδη.	Κοθωκίδαι	Ὑδροῦσα.
Ἀρχίλαια	Κυνόσαργες	Ὑμήττιος.
Ἀστυπάλαια	Λαύριον	Ὕσιαι
Ἀταλάντη	Ληναῖον	Φαρμακοῦσαι.
Βιλβίνη	Λίμναι	Φαυρά.
Βραύρων	Μουνυχία	Φορμίσιοι.
Βριλησσὸς	Ὀρωπὸς	Φορών·
Ἔννα	Παρνεῖς	Φρίττιοι.
Ἐχελίδαι	Πνὼξ	Χιτώνη.
Ζωστὴρ	Πατρόκλου βόθρος	Ψυτταλία.

κ. τ. λ.

Δύναμις τοῦ δήμου.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν διάταξιν τοῦ Σόλωνος ὁ δῆμος εἶχε μέγα κῦρος ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις πράγμασι. Πασῶν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἔφεσις πρὸς αὐτόν· εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυροῖ τοὺς παλαιοὺς νόμους, καὶ νὰ θέτῃ νέους·

ἐν ἑνὶ λόγῳ πᾶσαι αἱ σπουδαῖαι ὑποθέσεις περὶ εἰρήνης ἢ περὶ πολέμου ἀπεφασίζοντο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἤγουν ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ δήμου. Διὰ νὰ γίνωνται δὲ ἐν ταύταις συνετώτεραι καὶ ὡριμώτεραι αἱ ἀποφάσεις, ὁ Σόλων εἶχε συστήσει βουλὴν ἐκ τετρακοσίων βουλευτῶν, λαβὼν ἑκατὸν ἀφ' ἑκάστης τῶν φυλῶν, αἵτινες ἦσαν τότε τέσσαρες· ἡ βουλὴ αὕτη προεσκέπτετο καὶ προητοίμαζε τὰς ὑποθέσεις, ὅσαι ἔμελλον νὰ παρουσιασθῶσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἑκατὸν δὲ ἔτη μετὰ τὸν Σόλωνα Κλεισθένης ὁ υἱὸς τοῦ Μεγακλέους διαιρέσας τὸν λαὸν τῆς Ἀττικῆς εἰς δέκα φυλὰς, ηὔξησε καὶ τὴν βουλὴν τῶν τετρακοσίων εἰς πεντακοσίους, διορίσας πεντήκοντα ἀφ' ἑκάστης· αὕτη εἶναι ἡ λεγομένη *βουλὴ τῶν πεντακοσίων*.

Βουλὴ τῶν πεντακοσίων.

Ἡ βουλὴ αὕτη συνήρχετο καθ' ἑκάστην, πλὴν τῶν ἑορτῶν. Προέδρευε δὲ ἐν ταύτῃ ἡ πρώτη λαχοῦσα φυλὴ, καὶ μετὰ ταύτην αἱ ἄλλαι κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἐξαγομένων κλήρων. Οἱ προεδρεύοντες ἐλέγοντο *Πρυτάνεις*, καὶ ὁ καιρὸς τῆς Προεδρίας, *Πρυτανεία*· ἦτο δὲ ὁ καιρὸς οὗτος τριάκοντα πέντε ἡμέραι, αἵτινες δεκάκις ἐπαναλαμβανόμεναι ἐξισοῦντο, πλὴν τεσσάρων, μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ. Τὰς δὲ ὑπολοίπους τέσσαρας μετεχειρίζοντο εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων· ὅθεν ἐλέγοντο *ἄναρχοι ἡμέραι*, καὶ *ἀρχαιρέσιοι*. Διῃρεῖτο δὲ ὁ καιρὸς τῆς Πρυτανείας εἰς πέντε ἑβδομάδας, ὥστε οὕτω νὰ προεδρεύωσι καὶ οἱ πεντήκοντα τῆς λαχούσης φυλῆς, ἀνὰ δέκα καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα. Ἐκ τῶν δέκα τούτων ἑπτὰ κατὰ κλήρους προέδρευον ἕκαστος ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμέρᾳ· οὗτος δὲ ὁ τῆς ἡμέρας Πρόεδρος προέδρευεν ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λεγόμενος *ἐπιστάτης*.

Εἶχε δὲ ἡ βουλὴ αὕτη καὶ δύναμιν δικαστικήν. Εἰς τὸ δικαστήριον αὐτῆς ἀνέφερον οἱ πολῖται πολλὰς ὑποθέσεις περὶ δημοσίων πραγμάτων, τὰς ὁποίας ἐξήταζε, καὶ ἔπειτα παρέπεμπε τοὺς διαφερομένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ εἰς τὰ δικαστήρια. Ἐπετή-

ρει τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐταξίαν, καὶ παρέδιδεν εἰς τὰ δικαστήρια τοὺς ἁμαρτάνοντας· ἐὰν δέ ποτε ἀπεφάσιζεν αὐτὴ, τοῦτο ἐγίνετο κατὰ προδικασίαν. Ποινὴν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ, εἰμὴ ἐλαφράν τινα· ἀλλὰ καὶ τότε ἠδύνατο ὁ καταδικασθεὶς νὰ κάμῃ ἔφεσιν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις ἦτο ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ὁ μόνος κύριος, μέρος μὲν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ μεταδίδων, οὐδέποτε ὅμως ἀπεκδυόμενος αὐτὴν, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸν φυλάττων πάντοτε τὸ πλῆρες· ὅθεν ἐν περιστάσει μεγάλης ἀδικίας ἐγίνετο εἰς αὐτὸν ἔφεσις ἀπὸ παντὸς δικαστηρίου ἄνευ ἐξαιρέσεως.

Οἱ βουλευταὶ πρὶν συνέλθωσι προσέφερον θυσίαν εἰς τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν· ἔπειτα ἐδηλοποίει ὁ Πρόεδρος τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς ἔμελλον νὰ βουλευθῶσιν· ἐγράφετο ἡ ἐξαχθεῖσα γνώμη, καὶ ἀνεγινώσκετο μεγαλοφώνως, καὶ τότε ἔδιδεν ἕκαστος τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐμβάλλων εἰς τὴν κάλπην λευκὸν ἢ μέλανα κύαμον. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν λευκῶν ὑπερεῖχεν, ἡ γνώμη ἐκυροῦτο· ἄλλως δὲ, ἀπερρίπτετο. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς βουλῆς ἐλέγετο *ψήφισμα*, ἢ *προβούλευμα*, τὸ ὁποῖον ὑπεβάλλετο ἔπειτα εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δήμου· καὶ ἐὰν ἐπεκύρου αὐτὸ ὁ δῆμος, ἐλάμβανεν ἰσχὺν νόμου· ἐὰν δὲ μὴ, ἴσχυεν ἓν ἔτος μόνον.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν βουλευτῶν ἐγίνετο διὰ κλήρων· πρὶν ὅμως λάβωσι τὴν βουλευτικὴν ἀρχὴν, ἐγίνετο *δοκιμασία*, ἤγουν ἐξέτασις ἀκριβὴς τοῦ βίου αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν, ὤμνυον δημοσίᾳ ὅτι δὲν θέλουσι ποτὲ αὐθαιρέτως φυλακίσει οὐδένα Ἀθηναῖον. Ἀποθανόντος δέ τινος, ἢ διὰ λόγους ἰσχυροὺς ἀποβληθέντος, ἀντικαθίστατο ἄλλος, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *ἐπιλαγχάνειν*, καὶ οἱ ἀντικαθιστάμενοι, *ἐπιλαχόντες*.

Ἐκκλησία.

Δύο ἤδη Ἐκκλησιῶν ἦσαν, *κύριαι*, ἐν ἡμέραις ὡρισμέναις γινόμεναι τρὶς, ἢ κατ' ἄλλους τετράκις ἐφ' ἑκάστης πρυτανείας· καὶ *σύγκλητοι*, ὁπότε συνέβαινε σπουδαία καὶ κατεπείγουσα περίστασις. Ὁ τόπος δὲ τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου δὲν ἦτο ὡρι-

σμένος, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἐγίνετο ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ, ποτὲ δὲ ἐν τῇ *πνυκὶ* πλησίον τῆς ἀκροπόλεως, ἐνίοτε δὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου. Οἱ Πρυτάνεις μόνοι συνεκάλουν τὸν δῆμον· αἱ δὲ σύγκλητοι ἐκκλησίαι συνεκαλοῦντο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν στρατηγῶν. Πάντες δὲ οἱ πολῖται, πλούσιοι καὶ πτωχοί, εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν.

Ἤρχετο δὲ πάντοτε ἡ ἐκκλησία ἀπὸ θυσιῶν καὶ εὐχῶν, ἐν αἷς ηὔχοντο ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ δήμου, καὶ κατηρῶντο κατάρας τρομερὰς κατὰ τῶν ὅσοι ἤθελον συμβουλεύσει τι ἐναντίον τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Οἱ Πρόεδροι παρίστανον τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς συνεκλήθη ὁ δῆμος· καὶ ἐὰν ἦτο ἐξητασμένη ἤδη ὑπὸ τῆς βουλῆς, καὶ ἐκδεδομένον προβούλευμα, ἀνεγινώσκετο τοῦτο, καὶ ἐζητεῖτο ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις τοῦ δήμου. Ἐὰν ὁ δῆμος ἀπέῤῥιπτεν αὐτὸ, ὁ ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου διωρισμένος κήρυξ προσεκάλει ἐπὶ τὸ βῆμα τοὺς θέλοντας νὰ ὁμιλήσωσι. Μετὰ τὴν δημηγορίαν τῶν ῥητόρων, ἀπεφάσιζεν ὁ δῆμος ἐπιδοκιμάζων ἢ ἀποῤῥίπτων αὐτό. Ὁ συνειθέστερος δὲ τρόπος τῆς ἀποφάσεως τοῦ δήμου ἦτο ἡ τάσις τῶν χειρῶν, *ἡ χειροτονία*· τότε ἐγράφετο ἡ ἀπόφασις, καὶ ἀνεγινώσκετο μεγαλοφώνως πρὸς τὸν δῆμον, ὅστις πάλιν ἐπεκύρονεν αὐτὸ διὰ τῆς τάσεως τῶν χειρῶν, καὶ οὕτως ἐλάμβανεν ἰσχὺν νόμου, καὶ ἐλέγετο *ψήφισμα*. Ἐπεγράφετο εἰς τὸ ψήφισμα τὸ ὄνομα τοῦ ῥήτορος ἢ βουλευτοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ γνώμη εἶχεν ἐπικυρωθῇ· καὶ ἐχρονολογεῖτο, προταττομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ τότε ἄρχοντος, τῆς ἡμέρας τοῦ μηνὸς, καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πρυτανευούσης φυλῆς, ὡς ἐν τούτῳ τῷ παραδείγματι· *ἐπὶ ἄρχοντος Ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης Αἰαντίδος, Σκιροφοριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν*, κ. τ. λ.

Οἱ ἐννέα Ἄρχοντες.

Πολλοὶ ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἄρχοντες κατὰ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ὑποθέσεων, ἐφ' ὧν ἦρχον· καὶ οἱ μὲν ἦσαν *αἱρετοὶ*, ἐκλεγόμενοι ἢ ὑπό τινος φυλῆς, ἢ ὑπό τινος δήμου, διά τινα δημοσίαν χρῆσιν·

οἱ δὲ *κληρωτοὶ*, ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν ἐν τῷ Θησείῳ· διωρίζοντο δὲ οἱ ὑποψήφιοι ὑπὸ τοῦ δήμου· οἱ δὲ *χειροτονητοὶ*, προεβάλλοντο μὲν ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν, ἐπεκυροῦντο δὲ κατὰ πλειονοψηφίαν ὑπὸ τοῦ δήμου ἐν τῇ Πνυκί. Ἐνταῦθα ὅμως ὁ λόγος εἶναι περὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οἱ ἄρχοντες οὗτοι κατεστάθησαν μετὰ τοὺς βασιλεῖς, καὶ ἡ ἀρχοντία αὐτῶν ἦτο κατ' ἀρχὰς διὰ βίου, ἔπειτα περιωρίσθη εἰς δέκα ἔτη, καὶ τελευταῖον εἰς ἕν. Τοσοῦτοι καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἦσαν, ὅτε ἀνεδέχθη ὁ Σόλων τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ πολιτεύματος. Ὁ πρῶτος τῶν ἐννέα τούτων ἀρχόντων ἐκαλεῖτο κατ' ἐξοχὴν *ὁ ἄρχων*, καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἐπεγράφετο διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, οἷον, *ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους*, διὰ τοῦτο ἐλέγετο ἐνίοτε *ἐπώνυμος*. Ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἐξετείνετο εἰς πολλὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις· ἐδίκαζε τὰς συμβαινούσας διενέξεις ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, καὶ τὰ περὶ διαθηκῶν καὶ προικῶν, ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς ἐγκύων γυναικῶν, καὶ περὶ τῶν ὀρφανῶν, διορίζων ἐπιτρόπους. Ταῦτα ἦσαν τὰ κυριώτερα αὐτοῦ καθήκοντα. Ὁ δεύτερος ἐλέγετο *βασιλεὺς*, λειψανον τῆς ποτὲ βασιλικῆς ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν διεδέχθησαν. Οὗτος ἐδρεύων ἐν τῇ βασιλικῇ στοᾷ ἐδίκαζε κυρίως τὰς δίκας τῶν ἱερέων καὶ ἱερατικῶν οἰκογενειῶν, καὶ τοὺς ἐγκαλουμένους δι' ἀσέβειαν, ἢ διὰ ἱεροσυλίαν. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐλέγετο *βασίλισσα*· καὶ ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇ αὐτὴν παρθένον οὖσαν καὶ ἄμεμπτον. Αὕτη εἶχε τὴν ἐπιστασίαν μυστικῶν τινων καὶ σεβαστῶν θυσιῶν· καὶ ἐνώπιον αὐτῆς ᾤμνυον αἱ ἱέρειαι τοῦ Διονύσου. Ἐκαλεῖτο δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς *βασιλεὺς*, διότι εἶχε τὴν ἐπιτήρησιν τῶν θυσιῶν, ἥτις πρότερον ἦτο καθῆκον τῶν βασιλέων, τοὺς ὁποίους διεδέχθησαν οἱ ἄρχοντες. Ὁ τρίτος ἦτο ὁ Πολέμαρχος, ὅστις εἶχε πρότερον τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατευμάτων, καὶ διετήρησε πάντοτε τοῦτο τὸ ὄνομα μετά τινος μέρους τῆς ἀρχαίας ἐξουσίας· διότι βλέπομεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μαραθῶνος, ὅτι ὁ Πολέμαρχος εἶχε ψῆφον ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ, ὡς οἱ δέκα στρατηγοί. Ὁ Πολέμαρχος εἶχεν ἐπὶ τῶν ξένων τὴν αὐτὴν σχεδὸν δικαστικὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν τοῦ ἄρχοντος ἐπὶ τῶν πολιτῶν. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἄρ-

χοντες εἶχον ἕκαστος παρέδρους ὡς συμβούλους καὶ βοηθούς. Οἱ λοιποὶ ἐξ ἄρχοντες ἐλέγοντο *θεσμοθέται*, διότι ἦταν οἱ φύλακες καὶ ἐπιτηρηταὶ τῶν νόμων, ἔχοντες τὴν φροντίδα νὰ ἀναθεωρῶσιν αὐτούς, καὶ νὰ ἐμποδίζωσι πᾶσαν κατάχρησιν. Εἰς τούτους εἰσηγγέλλοντο οἱ κατηγορούμενοι διὰ συκοφαντίαν, διαβολὴν, κακοήθειαν καὶ ἀσέβειαν. Τὸ ἁμάρτημα τῆς ἀσεβείας ἀνερέρετο καὶ εἰς τὸν βασιλέα, μὲ ταύτην ὅμως τὴν διαφοράν, ὅτι εἰς τοῦτον μὲν ἐγίνετο ἡ κατηγορία διὰ λόγου καὶ ἐλέγετο *φαίνειν τὸν ἀσεβῆ*, εἰς δὲ τοὺς θεσμοθέτας ἐγγράφως, ὅθεν ἐλέγετο *γράφειν* καὶ *γραφή*. Οἱ θεσμοθέται ἐδίκαζον καὶ τὰ περὶ τῶν δούλων καὶ ἐμπόρων.

Οἱ ἐννέα οὗτοι ἄρχοντες εἶχον ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ ἀρχεῖον, καὶ ἐδίκαζον τὰς ἀνηκούσας εἰς ἕκαστον ὑποθέσεις. Εἶχον δὲ καὶ κοινὰ καθήκοντα· ἠδύναντο νὰ ἀποφασίζωσι ποινὴν θανάτου εἰς τοὺς κακούργους· προέδρευον εἰς τὴν ἐκλογὴν πολλῶν ἀρχόντων, ἐξήταζον τὸν βίον καὶ τὰ ἤθη τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφισθέντων· ἠδύναντο νὰ ἀποβάλλωσι τῆς ἀρχῆς τοὺς ὅσοι ἤθελον φανῇ ἀνάξιοι. Ἔφερον δὲ ἐπὶ κεφαλῆς στέφανον μύρτινον, ὅτε ἦταν ἐν ἐνεργείᾳ τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Ἡ δὲ ἐκλογὴ αὐτῶν ἐγίνετο διὰ κλήρων, καὶ πρὶν κατασταθῶσιν εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπεβάλλοντο εἰς δύο ἐξετάσεις, τὴν μὲν ἐν τῇ βουλῇ, ἥτις ἐλέγετο *ἀνάκρισις*, τὴν δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, *δοκιμασίαν* λεγομένην. Ἠρωτῶντο δὲ ἐν τῇ ἀνακρίσει ἂν ἦσαν πολῖται Ἀθηναῖοι ἀπὸ τρίτης γενεᾶς, ἐκ τίνος φυλῆς καὶ δήμου, ἂν ἐσέβοντο πάντοτε τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ἂν δὲν ἐλειποτάκτησαν ποτὲ, ἂν εἶχον πρόσοδον ἱκανήν. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐν ταῖς δίκαις ἦσαν ἐφέσιμοι.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται οἱ θεσμοθέται μὲ τοὺς νομοθέτας· διότι οἱ νομοθέται ἦσαν ἰδιαίτερον δικαστήριον συγκείμενον ἐκ χιλίων καὶ ἑνὸς, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ δήμου, διὰ νὰ ἀκυρόνωσιν ἀρχαίους νόμους, ἢ νὰ θέτωσι νέους.

Δικαστήρια.

Διάφορα δικαστήρια ἦσαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰ διάφορα εἴδη τῶν κρινομένων ὑποθέσεων· ἠδύναντο δὲ, ὡς εἴπομεν, νὰ γίνωνται ἐφέ-

σεις ἀπὸ πάντων πρὸς τὸν δῆμον, τὸ ὁποῖον καθίστανε μεγίστην τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Οἱ διαφερόμενοι ἠγόρευον αὐτοὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν, καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ δικαστοῦ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντικαταστήσωσιν ἄλλον. Ὁ χρόνος τῆς ὁμιλίας διωρίζετο καὶ ἐμετρεῖτο διά τινος ὡρολογίου, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο *κλεψύδρα*. Ἡ ἀπόφασις ἐγίνετο κατὰ πλειονοψηφίαν, καὶ ἂν αἱ ψῆφοι ἦταν ἴσαι, οἱ κριταὶ ἔκλινον εἰς τὴν ἐπιείκειαν, καὶ ἀπέλυον τὸν κατηγορούμενον. Καὶ οἱ πλέον πτωχοὶ πολῖται, οἱ μηδεμίαν πρόσοδον ἔχοντες, ἠδύναντο νὰ διορισθῶσι δικασταί, ἂν μόνον ἦσαν ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν, καὶ ἄμεμπτοι κατὰ τὰ ἤθη. Ἐνῷ ἔκρινον, ἐκράτουν ῥάβδον *βακτηρίαν* λεγομένην, σημεῖον τῆς δικαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς, καὶ ἐξερχόμενοι τοῦ δικαστηρίου ἀπέθετον αὐτὴν ἐκεῖ.

Ἄρειος Πάγος.

Τὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ ἡ βουλὴ, ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἦτο ᾠκοδομημένον, καὶ τοῦ Ἄρεος τοῦ φονικοῦ θεοῦ, διότι ἐν τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ ἐκρίνοντο οἱ φονεῖς, ἢ διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐν αὐτῷ ἐκρίθη ὁ Ἄρης φονεύσας τὸν Ἁλιῤῥόθιον, υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος, τολμήσαντα νὰ βιάσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀλκίππην. Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐλέγετο προσέτι *ἡ ἄνω βουλὴ*, ἢ ὡς ἔχον μεγάλην δύναμιν, ἢ ὡς ὑπερέχον πάντων τῶν ἄλλων, ἢ διὰ τὴν τοπικὴν αὐτοῦ θέσιν. Νομίζεται δὲ ἀρχαιότατον καὶ σχεδὸν ἰσόχρονον μὲ τὸ ἔθνος. Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναθέτουσιν αὐτὸ εἰς τὸν Σόλωνα· πλὴν ὁ Σόλων μετερῥύθμισε μόνον αὐτὸ προϋπάρχον κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους (1), καὶ κατά τινα τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφερόμενον, ἔνθα γίνεται μνεία κρίσεων γενομένων ἐν αὐτῷ πρὸ τοῦ Σόλωνος· ἴσως δὲ διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη ὁ Σόλων ὡς θεμελιωτὴς αὐτοῦ, διότι ἔδωκεν εἰς αὐτὸ μεγαλητέραν ἰσχὺν παρ' ὅσην εἶχεν ἕως τότε.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀρειοπαγιτῶν δὲν ἦτο μόνιμος· διότι ἐν περι-

(1) Πολιτ. βιβλ. 6'. Κεφ. θ'.

στάσει ἀνέβαινε μέχρι τῶν διακοσίων καὶ τριακοσίων· ἐλαμβάνοντο δὲ κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὅτε ἔληγε τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἦσαν νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν νόμων, τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ δικάζωσι τὰ περὶ φόνου. Συνεδριάζον ταχτικῶς τρὶς τοῦ μηνὸς, τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην, εἰκοστὴν ὀγδόην, καὶ εἰκοστὴν ἐννάτην. Δὲν συνεχωρεῖτο εἰς τοὺς ῥήτορας νὰ μεταχειρίζωνται ἐνώπιον αὐτῶν οὔτε προοίμια οὔτε ἐπιλόγους. Ἐδίκαζον δὲ τὴν νύκτα καὶ ἐν τῷ σκότει, διὰ νὰ μὴ περισπᾶται ἡ προσοχὴ αὐτῶν ὑπ' οὐδενὸς ἀντικειμένου. Εἶχον μεγίστην ὑπόληψιν εὐθύτητος, δικαιοσύνης, καὶ φρονήσεως. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστείδην *τῶν ἐν Ἕλλησι δικαστηρίων τιμιώτατον καὶ ἁγιώτατον*. Τὴν βουλὴν ταύτην συνεβουλεύοντο ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις πράγμασι τῆς πόλεως, καὶ ἐδείκνυε τῷόντι περὶ αὐτὰς μεγίστην ἐπιμέλειαν.

Λογισταὶ ἢ Εὔθυνοι.

Οἱ λογισταὶ ἦσαν δέκα· ἐξήταζον τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἀρχόντων, καὶ ἠδύναντο νὰ ἐπιβάλλωσι ποινὴν εἰς τοὺς ἀποδεικνυμένους ὅτι κατεχρήσαντο τὰ δημόσια, ἢ ἐζημίωσαν τὴν πόλιν. Ἐάν τις ἠμέλει νὰ δώσῃ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ἐγίνετο κατ' αὐτοῦ δίκη, ἥτις ἐλέγετο, *ἀλογίου δίκη*.

Ταμίαι.

Οἱ ταμίαι ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν, καὶ ἐψηφίζοντο ὑπὸ τοῦ δήμου· τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἦσαν νὰ φυλάττωσι τὴν ἀκρόπολιν, τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ τῶν κοσμημάτων αὐτοῦ, καὶ τὸν δημόσιον θησαυρόν. Ἦσαν δὲ ἓξ, καὶ τὸ ἔργον ἑκάστου ἦτο ὡρισμένον. *Οἱ Πράκτορες* συνῆγον τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὸ δημόσιον χρήματα ἐκ ποινῶν χρηματικῶν. *Οἱ ταμίαι τοῦ θεοῦ καὶ τῶν θεῶν*, ἐλάμβανον ὅσον μέρος τῶν χρημάτων τούτων ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν καὶ εἰς ἄλλους θεούς. *Ὁ ταμίας τῶν στρατιωτικῶν* εἶχε τὸ ταμεῖον τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων. Ὁ

ταμίας τῶν θεωρικῶν ἐχορήγει τὰ ἀναλώματα τῶν θεάτρων, καὶ διένεμεν εἰς ἕκαστον ἐνδεῆ δύο ὀβολοὺς, τὸ *θεωρικόν*· ὁ δὲ ταμίας τῆς διοικήσεως εἶχε τὴν ἐπιστασίαν τῶν δημοσίων προσόδων. Οἱ ταμίαι ἠδύναντο νὰ διατηρῶνται ἐν τῇ ἀξίᾳ αὐτῶν μέχρι πενταετίας. Εἶχον δὲ μεγάλην δύναμιν ἐν Ἀθήναις· ἠδύναντο νὰ ἀφίνωσιν ἢ νὰ ἐλαττόνωσι τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἐπιβαλλομένας χρηματικὰς ποινὰς, ἂν εὕρισκον αὐτὰς ἀδίκους, οὐχὶ ὅμως τὰς ὑπὸ τῶν δικαστηρίων· ταύτας οὐδ' αὐτὸς ὁ δῆμος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ· ἠδύναντο προσέτι νὰ περαίνωσι τὰς περὶ φόρων καὶ τελῶν ἀμφισβητήσεις, ἐὰν ἦσαν περὶ μικρῶν πραγμάτων

Οἱ ἕνδεκα.

Οἱ ἕνδεκα ἐλαμβάνοντο ἐκ τοῦ δήμου κατ' ἐκλογὴν, εἷς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς· προσετίθετο δὲ καὶ ἑνδέκατος ὁ γραμματεύς. Εἰς τούτους παρεδίδοντο οἱ κακοῦργοι, καὶ γενικῶς οἱ εἰς θάνατον καταδικασθέντες· ἐπετήρουν τὰ δεσμωτήρια, καὶ ἐφυλάκιζον τοὺς κλέπτας, τοὺς ἀνδραποδιστὰς, τοὺς λωποδύτας· καὶ ἐὰν μὲν ὡμολόγουν τὸ κακούργημα, καὶ ἦσαν ἄξιοι θανάτου, παρέδιδον αὐτοὺς εἰς θάνατον· ἐὰν δὲ μὴ, εἰσῆγον εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ ἀποδειχθέντας ἐνόχους, τότε ἀπέκτεινον αὐτούς.

Ἔφεται, Ἡλιασταί.

Δέκα δικαστήρια, ἐκτὸς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἦσαν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐφ' ἑκάστου τούτων ἦτο ἐγκεχαραγμένον ἓν τῶν ἀκολούθων δέκα γραμμάτων Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ· ὅστις δὲ ἐκ τῶν Ἀθηναίων εἶχε καιρὸν νὰ ἀκροάζηται καὶ νὰ δικάζῃ, παρέδιδεν εἰς τοὺς θεσμοθέτας τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ δήμου, ἐγγεγραμμένα ἐν πινακιδίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέται ἐπέστρεφον τοῦτο πρὸς αὐτὸν μετὰ ἄλλου τινὸς πινακιδίου, ἐν ᾧ ἦτο διὰ κλήρου ἐγγεγραμμένον τὸ γράμμα ἑνὸς τῶν δικαστηρίων· λαβὼν δὲ τὰ δύο ταῦτα πινακίδια, ἔφερε πρὸς τὸν κήρυκα τοῦ δικαστηρίου, ὁ δὲ ἐνεχείριζεν εἰς αὐτὸν μετὰ τῆς δικαστικῆς βακτηρίας ἄλλο

πινακίδιον φέρον τὸ ὄνομα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ δήμου, καὶ οὕτως ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὸ δικαστήριον.

Ἐκ τῶν δέκα τούτων δικαστηρίων τέσσαρα ἐδίκαζον τὰς περὶ κακουργημάτων καὶ φόνων δίκας. Ἀναφέρει τούτους ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. Ἐλέγοντο δὲ ἐφέται οἱ ἐν τούτοις τοῖς δικαστηρίοις συνεδρεύοντες· τὰ δὲ ἄλλα ἓξ δικαστήρια ἐδίκαζον τὰς πολιτικὰς δίκας.

Τὸ πρῶτον δὲ καὶ ἀξιολογώτερον τῶν δέκα τούτων δικαστηρίων ἦτο τῆς Ἡλιαίας, ὀνομαζόμενον οὕτω, διότι οἱ δικασταὶ αὐτοῦ ἐδίκαζον ἐν ὑπαίθρῳ, πεντακόσιοι ὄντες τὸν ἀριθμόν. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ἄλλα δικαστήρια εἶχον τοσούτους δικαστάς· διότι βλέπομεν παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ὅτι ἐνίοτε συνήρχοντο δύο ἢ τρία ἐκ τῶν μεγάλων δικαστηρίων, καὶ οὕτω συνεκροτεῖτο ἓν συγκείμενον ἐκ χιλίων, ἢ χιλίων πεντακοσίων. Πρὶν δὲ ἀρχίσωσι τὴν δίκην οἱ δικασταὶ, ὤμνυον τὸν ὅρκον τοῦτον· «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, » καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῆς βουλῆς » τῶν πεντακοσίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι, οὐδὲ ὀλιγαρ- » χίαν· οὐδὲ ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ἢ λέγῃ, » ἢ ἐπιψηρίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν » ἰδίων ἀποκοπὰς, οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων, οὐδ' οἰ- » κιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδὲ ὧν θάνατος κατέγνω- » σται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμέ- » νους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῆς » βουλῆς, οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἐάσω· οὐδὲ ἀρχὴν » καταστήσω, ὥστε ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν » ἐννέα ἀρχόντων, καὶ τοῦ ἱερομνήμονος, καὶ ὅσοι μετὰ τῶν ἐννέα » ἀρχόντων κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος, καὶ πρε- » σβείας, καὶ συνέδρων· οὐδὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, » οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ· οὐδὲ » δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα, οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλλος » ἐμοὶ, οὔτ' ἄλλοι εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνῃ οὔτε μηχανῇ οὐδε- » μιᾷ· καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον, ἢ τριάκοντα ἔτη. Καὶ διαψηφιοῦ- » μαι περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ᾖ ἡ δίωξις. Ἐπόμνυμι Δία, Ποσειδῶνα,

» Δήμητρα· καὶ ἐπαρῶμαι ἐξώλειαν ἐμαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἐμαυ-
» τοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοιμι· εὐορκοῦντι δὲ καλὰ πολλὰ
» κἀγαθὰ εἶναι (1). »

Πᾶς πολίτης ὁποιασδήποτε καταστάσεως ἠδύνατο νὰ γείνῃ δικαστὴς, ἂν μόνον εἶχεν ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν καὶ βίον ἄμεμπτον, καὶ γνῶσιν τινὰ τῶν νόμων· τὸ δὲ *δικαστικὸν* ἢ ὁ *δικαστικὸς μισθὸς*, κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο δι' ἑκάστην δίκην εἷς ὀβολὸς, μετὰ δὲ ταῦτα τρεῖς, καὶ κατά τινας ἀνέβη μέχρι τῶν ἓξ, ἢ μιᾶς δραχμῆς.

Διάφορα ἤδη δικῶν, καὶ τύποι δικαστικοί.

Αἱ δίκαι ἦσαν αἱ μὲν ἐγκληματικαὶ, αἱ δὲ πολιτικαί· καὶ πάλιν τῶν πολιτικῶν αἱ μὲν κοιναὶ, αἱ δὲ ἰδιωτικαί. Ἐγκληματικαὶ ἦσαν αἱ περὶ φόνου, ἢ πράξεων τεινουσῶν εἰς φόνον, καὶ αἱ περὶ ἄλλων κακουργημάτων. Αἱ κοιναὶ ἀπέβλεπον εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ πάντας τοὺς πολίτας· αἱ δὲ ἰδιωτικαὶ, εἰς τοὺς κατὰ μέρος. Ἐλέγοντο δὲ *κεφαλικαὶ* ἐκεῖναι, εἰς τὰς ὁποίας κατηγορεῖτό τις ὡς ἄξιος θανάτου ἢ ἐξορίας, ἥτις ἦτο πολιτικὸς θάνατος. Εἰς δικαστήριά τινα, ὁποῖον ἡ Ἡλιαία, ἀνεφέροντο αἱ σπουδαιότεραι δίκαι· εἰς ἄλλα δέ τινα, αἱ μικροτέρου λόγου ἄξιαι.

Βλέπομεν ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος ὅτι ἦσαν ἐν Ἀθήναις διάφοροι τρόποι τοῦ ἐνάγειν τὸν ἀδικοῦντα (2), καὶ ἠδύνατό τις νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τούτων ὃν τινα ἤθελεν· ἠδύνατο παραδείγματος χάριν, νὰ συλλάβῃ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ νὰ σύρῃ αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἢ εἰς τοὺς ἄρχοντας, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *ἀπάγειν*, *ἀταγωγή*. Ὁ συνηθέστερος ὅμως τρόπος ἦτο νὰ παραλάβῃ *κλητῆρα δημόσιον*, ἢ ἕνα ἢ δύο μάρτυρας, οἵτινες ἐλέγοντο ὁμοίως *κλητῆρες*, νὰ ἐμφανισθῇ μετ' αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτῶν ἐνώπιον τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος κατὰ τὴν φύσιν τῆς πράξεως, καὶ νὰ ζη-

(1) Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους.

(2) Καὶ μὴν κἀκεῖνό γε δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς νόμους τούτους ὁ τιθεὶς Σόλων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πολλοὺς, ... οὐχ ἑνὶ δέδωκε τρόπῳ περὶ τῶν ἀδικημάτων ἑκάστων λαβεῖν δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ πολλαχῶς. κ. τ. λ· (Σελ. 601. ἔκδ. Ῥειτσκίου)

τήσῃ δίκην κατὰ τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος· καὶ ἐνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ κλητῆρος ἢ τῶν μαρτύρων.

Ὁ ἄρχων ἐπέτρεπε τὴν δίκην, ἂν ἔπρεπε· καὶ διώριζε διὰ κλήρου εἰς τίνας δικαστὰς ἐκ τῶν προσηκόντων εἰς τὴν ὑπόθεσιν δικαστηρίων ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῶσιν οἱ διαφερόμενοι· καὶ τοῦτο ἐλέγετο *εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον*. Ἐὰν, τούτων γενομένων, ὁ εἰς δίκην προσκληθεὶς δὲν ἐνεφανίζετο, κατεδικάζετο, καὶ ἡ καταδίκη αὕτη ἐλέγετο *ἐρήμην καταγινώσκειν*· περὶ δὲ τοῦ καταδικασθέντος, *ἐρήμην ὄφλειν*, καὶ *ἐρήμην ἁλῶναι*, καὶ περὶ τοῦ ἐνάγοντος, *ἐρήμην ἐλεῖν*. Ὁ οὕτω δὲ καταδικασθεὶς ἠδύνατο ἐντὸς δέκα ἡμερῶν νὰ παραστήσῃ, ἂν εἶχε λόγους, τὴν τοιαύτην καταδίκην, ὡς ἄκυρον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο, *τὴν μὴ οὖσαν ἀντιγράφειν*, ἤγουν, νὰ ἀντικατηγορήσῃ αὐτὴν ὡς μὴ οὖσαν, ὡς ἄκυρον, καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο, *ἀντιλαχεῖν δίκην*, καὶ *ἀντιλαχεῖν τὴν μὴ οὖσαν*. Ἐὰν ἐντὸς δύο μηνῶν δὲν ἔκαμνε τοῦτο, ἡ καταδίκη ἐπληροῦτο, καὶ αὐτὸς προσέτι ἐκηρύττετο ἄτιμος.

Ψευδοκλητείας γραφὴ, ἤγουν ψευδοῦς κλήσεως κατηγορία. Αὕτη ἐγίνετο κατὰ τοῦ λέγοντος ψευδῶς ὅτι ἐκάλεσε τινὰ εἰς τὸ δικαστήριον, ἢ κατὰ ψευδομαρτυροῦντος ὅτι ἦτο παρὼν, ὅτε ἐγίνετο ἡ κλῆσις.

Γραφαὶ ἐλέγοντο κυρίως αἱ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων κατηγορίαι, *δίκαι* δὲ αἱ περὶ ἰδιωτικῶν. Αἱ γραφαὶ ἐλέγοντο καὶ δίκαι, αἱ δίκαι ὅμως δὲν ἐλέγοντο γραφαί· καὶ τῶν μὲν δημοσίων ἀδικημάτων ὁ βουλόμενος ἠδύνατο νὰ γείνῃ κατήγορος, φανερόνων ἐγγράφως τὸ εἶδος τῆς κατηγορίας. Ἐὰν ὅμως δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐπλήρονεν εἰς τὸ δημόσιον χιλίας δραχμάς. Ὅστις δὲ κατηγορήσας τινὰ δι' ἀσέβειαν, δὲν ἤθελεν ἀποδείξει τὸ ἀσέβημα, οὗτος κατεδικάζετο εἰς θάνατον. Τῶν δὲ ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων ἡ εἰσαγωγὴ τῆς δίκης ἐγίνετο κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον. Τὰ ἀδικήματα δὲ, περὶ ὧν ἐγίνοντο γραφαὶ καὶ δίκαι, ἦσαν ταῦτα.

Ἀγάμιον (1), ἀναυμάχιον, ἀνδροληψίον (2) Ἀπαγωγή, (3) Ἀργία (4), Ἀσέβεια, Ἀστράτεια, Δεκασμὸς (5), Δοκιμασία (6), Δῶρα (7), Δωροξενία (8), Εἰσαγγελία (9), Ἔνδειξις (10), Ἑταίρησις (11) Εὐθύνη, Ἐφήγησις (2), Ἱεροσυλία, Λειποναύτιον, Λειποστράτιον, Λειποτάξιον, Μοιχεία, Ξενία, (13), Παρανόμων (14), Παραπρεσβεία, Προβολή, (15), Προδοσία, Πυρκαϊά, Ῥίψαι (τὸ) τὴν ἀσπίδα, Τραῦμα ἐκ προνοίας, Ὕβρις, Φάρμακα, Φάσις (16), Φόνος ἐκ προνοίας, Ψευδεγγραφή (17), Ψευδοκλητεία (18).

(1) Οἱ ἀρχαῖοι ἀπηγόρευον τὴν ἀγαμίαν ὡς βλάπτουσαν καὶ ζημιοῦσαν τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐτιμώρουν αὐτήν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ τὴν ὀψιγαμίαν, καὶ κακογαμίαν. — (2) Ἡ ἀνδροληψία ἦτο δικαίωμα ἐκδικητικὸν ὑπὸ τοῦ νόμου διδόμενον εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀδίκως φονευθέντος. Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει τὸν νόμον ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. « Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἡ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι· τὴν δὲ ἀνδροληψίαν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή. », (3) Το δεσμεύειν τινὰ καὶ ἀπάγειν εἰς τὸ δεσμωτήριον.— (4) Οἱ ἐν ἀργίᾳ διάγοντες ἐτιμωροῦντο ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἐπιζήμιοι εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐν τῇ Σπάρτῃ οἱ ἔφοροι παρέδιδον αὐτοὺς εἰς μαστίγωσιν. — (5) Τὸ νὰ φθείρῃ τις τὸν κριτὴν διὰ χρημάτων, ἢ δώρων· ἐτιμωρεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου οὐ μόνον ὁ λαμβάνων, ἀλλὰ καὶ ὁ διδούς. — (6) Ἐξέτασις ἐπὶ δικαστηρίου τῆς διαγωγῆς τῶν δημοσίᾳ λεγόντων, τῶν στρατηγῶν, καὶ ἐν γένει παντὸς λαμβάνοντος πολιτικήν τινα ἢ στρατιωτικὴν ἀρχήν, ἂν ἦτο ἄξιος αὐτῆς, ἢ μή. — (7) Δωροδοκία. — (8) Ἐάν τις κατηγορούμενος ὅτι δὲν ἦτο πολίτης Ἀθηναῖος, ἔδωκε δῶρα διὰ νὰ φθείρῃ τοὺς δικαστάς οὗτοι κατείχοντο ἐν φυλακῇ ἑωσοῦ κριθῶσι, καὶ ἐὰν ἀπεδεικνύοντο ὅτι ἦσαν τῳόντι ξένοι, ἐπωλοῦντο δημοσίᾳ. —(9) Δίκη κατὰ τῶν ἐπιχειρούντων νὰ καταλύσωσι τὴν δημοκρατίαν, κατὰ προδοτῶν, ἢ τῶν ἄλλο τι ἄγραφον δημόσιον ἀδίκημα πραξάντων. — (10) Γνωστοποίησις εἰς τὸ δικαστήριον ἀδικήματος ἀναμφιβόλου, τοῦ ὁποίου αἱ ἀποδείξεις εἶναι κατὰ τοὺς νόμους. — (11) Κατηγορία κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ὡς αἱ ἑταῖραι. — (12) Ἡ γινομένη εἰς τὸ δικαστήριον φανέρωσις κακούργου τινὸς, διὰ νὰ συλλάβωσιν αὐτόν. — (13) Δίκη κατὰ τῶν ξένων τῶν σφετεριζόντων τὰ τοῦ πολίτου δικαιώματα, λέγοντες ὅτι ἦσαν πολῖται.— (14) Οἱ εἰσάγοντες νέον νόμον ἐναντίον εἰς τοὺς ἤδη κειμένους. Μέχρις ἑνὸς ἔτους ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἡ κατηγορία· παρελθόντος δὲ τούτου, ἡ μὲν κατηγορία τοῦ νόμου δὲν ἐκωλύετο, ὁ εἰσάγων ὅμως αὐτὸν δὲν ἐτιμωρεῖτο πλέον καὶ ἂν ὁ νόμος ἤθελεν ἀποδειχθῇ παράνομος. Οἱ συνήθεις κριταὶ τῆς δίκης ἦσαν οἱ θεσμοθέται. Ὅστις δὲ ἤθελεν ἀποδειχθῇ τρὶς παρανομήσας τοιαύτην παρανομίαν, κατεψηφίζετο αὐτοῦ ἀτιμία. — (15) Κλῆσις εἰς δίκην κατὰ τῶν παρανομούντων, ἢ ἀσεβούντων περὶ τὰς ἑορτάς. — (16) Μήνυσις παντὸς λαθραίου ἀδικήματος, καὶ μάλιστα παρεμπορίας, ἢ λαθρεμπορίας. — (17) Κατηγορία κατὰ τοῦ ψευδῶς ἐγγράφοντος ἐν τοῖς δημοσίοις βιβλίοις ὅτι ὀφείλει τις εἰς τὸ δημόσιον μὴ ὀφείλων, ἢ ὅτι ὀφείλει πλειότερον τοῦ ἀληθινοῦ. — (18) Κατηγορία κατὰ τοῦ εἰσάγοντος ψευδομάρτυρας, καὶ κατὰ τοῦ ὑπογράφοντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς ψευδοκατηγορίαν.

Πρὶν παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν οἱ διαφερόμενοι, ἔκαμνον εἰς αὐτοὺς οἱ ἄρχοντες ἀνάκρισιν, καὶ κατὰ ταύτην ἀπεφάσιζον τίνες εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ λέγειν ἐπὶ δικαστηρίου, καὶ τίνες οὐχί. Ὑπῆρχον δὲ δύο εἴδη ἀνακρίσεως, ἡ μὲν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν δικῶν· ἡ δὲ ἄλλη ἐπὶ τῶν ἐγκληματικῶν καὶ κεφαλικῶν. Αὕτη δὲν ἐγίνετο, ὡς ἡ ἀνωτέρω, πρὶν οἱ κριταὶ διορισθῶσι διὰ κλήρου, ἀλλ' ὕστερον· διότι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὁ ἄρχων ἠρώτα τὸν κατήγορον ἂν ἐπιμένῃ εἰς τὴν κατηγορίαν, καὶ ἂν θέλῃ νὰ διορισθῶσιν οἱ δικασταὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, τῇ ἐγκληματικῇ, μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν δικαστῶν ἠρώτα ὁ ἄρχων τὸν κατήγορον ἂν ἦτο προπαρεσκευασμένος, ἂν οἱ μάρτυρες αὐτοῦ ἦσαν ἕτοιμοι, ἢ ἂν ἔτι ἐζήτει καιρὸν διὰ νὰ ἑτοιμασθῇ.

Ἐν τῇ πρώτῃ ὤμνυεν, ὅτι ἐπέμενεν εἰς τὴν κατηγορίαν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐμαρτύρετο ἐνίοτε ὀμνύων ἐκ νέου ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ εἶχε χρείαν καιροῦ διὰ νὰ προπαρασκευασθῇ, ὅτι ὅμως θέλει ἀρχίσει αὐτὴν ἔπειτα, καὶ τοῦτο ἐλέγετο *ὑπομύειν*· καὶ ἐὰν ἐν τῇ πρώτῃ ἀνακρίσει δὲν ὤμνυεν, ἡ κατηγορία δὲν ἐσώζετο πλέον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἐὰν ἐζήτει καιρὸν, ἡ κατηγορία ἐσώζετο πάντοτε, μένουσα *ἐν ὑπωμοσίᾳ*.

Ἀφοῦ ὁ ἄρχων ἤθελεν ἐπιτρέψει νὰ γείνῃ ἡ δίκη, καὶ διορίσει τοὺς δικαστὰς διὰ κλήρου, ἐν ταῖς δημοτικαῖς δίκαις, ἐγκληματικαῖς, ἢ κεφαλικαῖς, ὁ *φεύγων*, ἤγουν ὁ κατηγορούμενος, ἀντέταττεν εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ κατηγόρου, *εἰς τὴν γραφὴν τοῦ διώκοντος*, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας, ἄλλο ἔγγραφον, *ἀντιγραφὴν* (1), ἔνθα αὐτὸς ὁ κατηγορούμενος ἔλεγεν ὅτι ἡ κατηγορία εἶχε βάσιν σαθρὰν, ὅτι τὰ γραφόμενα ἦταν ψευδῆ. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν διωρίζετο κατὰ τὴν σπουδαιότητα τῆς ὑποθέσεως· καὶ ὁ κατήγορος ἀνεγίνωσκεν ἐνώπιον αὐ-

(1) Ἰδοὺ παράδειγμα ἀντιγραφῆς ἐκ τοῦ πρώτου τοῦ Δημοσθένους κατὰ τῶν τοῦ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν. « Ἀπολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς Στεφάνῳ Μενεκλέους Ἀχαρνεῖ ψευδομαρτυριῶν· τίμημα τάλαντον. Τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος, μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα, τ ὰ λ η θ ῆ ἐ μ α ρ τ ύ ρ η σ α τ ὰ ἐ ν τ ῷ γ ρ α μ μ α τ ε ί ῳ γ ε γ ρ α μ μ έ ν α. »

τῶν τὴν ὑπόθεσιν τῆς κατηγορίας, πρὶν ἀρχίσῃ τὴν ἔκθεσιν τῶν λόγων αὐτοῦ.

Πάντες, πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ δούλων, ἦσαν δεκτοὶ εἰς τὸ νὰ δικολογῶσιν αὐτοὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ὑπόθεσις· ἐὰν δέ τις δὲν εἶχεν ἱκανότητα εἰς τὸ λέγειν, ἢ τὰς ἀναγκαίας πρὸς τοῦτο γνώσεις, ἠδύνατο νὰ λάβῃ τινὰ δικηγόρον. Μετὰ τὸν λόγον ἐζήτει ἐνίοτε παρὰ τῶν δικαστῶν ὁ ἀγορεύσας τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ παραλάβῃ καὶ ἄλλον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων, ὅστις ἐλέγετο *συνήγορος*, καὶ τὸ πρᾶγμα, *συναγορεύειν*, *συνηγορεῖν*, *συνηγορία*· ὁ δὲ χρόνος τῆς διαρκείας τοῦ λόγου διωρίζετο διὰ τοῦ ὡρολογίου τοῦ μετροῦντος τὸν χρόνον δι' ὕδατος, τὸ ὁποῖον, ὡς προείπομεν, ἐλέγετο *κλεψύδρα*, ὅθεν αἱ φράσεις, *πρὸς διαμεμετρημένην ἡμέραν*, *πρὸς μεμετρημένον ὕδωρ*, *ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὕδατος*, καὶ ἄλλαι τοιαῦται.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως καὶ τὴν ἀκρόασιν τῶν περὶ αὐτῆς λόγων, ὁ ὑπηρέτης τοῦ δικαστηρίου ἔφερε δύο καδίσκους, τὸν μὲν χαλκοῦν, τὸν δὲ ξύλινον, καὶ ἔδιδεν εἰς ἕκαστον τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, τὴν μὲν λευκὴν πλήρη, τὴν δὲ μέλαιναν τετρυπημένην· οἱ δέ, λαβόντες αὐτὰς, ἔῤῥιπτον ἕκαστος εἰς τὸν καδίσκον τὸν χαλκοῦν ἢ τὴν λευκὴν, ἥτις ἦτο τῆς ἀφέσεως, ἢ τὴν καταδικάζουσαν μέλαιναν. Ἔῤῥιπτον δὲ ἀμφοτέρας εἰς τὸν ξύλινον, ὅτε δὲν ἤθελον οὔτε τὴν καταδίκην οὔτε τὴν ἄφεσιν.

Ὅτε δὲ ἦσαν ἰσάριθμοι, αἱ ἐν τῷ χαλκίνῳ καδίσκῳ λευκαὶ καὶ μέλαιναι ψῆφοι, ἀπελύετο κατὰ φιλανθρωπίαν ὁ κατηγορούμενος. Ἐν ταῖς ἐγκληματικαῖς δίκαις οἱ δικασταὶ ἔδιδον δύο γνώμας, τὴν μὲν πρώτην περὶ τῆς οὐσίας τῆς δίκης, τὴν δὲ δευτέραν περὶ τῆς ποινῆς· ἐν τῇ πρώτῃ ἐφανέρονον ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦτο καταδικαστέος ἢ ἀπολυτέος· καὶ ἂν ἡ πλειονοψηφία ἦτο νὰ καταδικασθῇ, τότε, ἐὰν τὸ ἀδίκημα δὲν ἦτο κατὰ τῆς πόλεως, ἠνάγκαζον τὸν ἔνοχον νὰ εἴπῃ αὐτὸς τὴν ποινὴν, τῆς ὁποίας ἦτο ἄξιος· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀπεφασίζετο ἡ πρὸς τὸ ἀδίκημα ἀνάλογος ποινή.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι δίκαι τινὲς ἀνεφέροντο κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις συνήρχετο τότε οὐχὶ διὰ νὰ δικάσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ ψηφίσῃ τοὺς δικαστάς. Ἐνίοτε διωρίζοντο κατ' ἐκλογὴν χίλιοι πολῖται, οἵτινες ἐψήφιζον μυστικῶς. Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι ἐν ταῖς κοιναῖς δίκαις ταῖς περὶ δημοσίων ἀδικημάτων, περὶ ὧν ἐγίνοντο αἱ εἰσαγγελίαι, μόνος ὁ κατηγορούμενος ἐκινδύνευεν· ὁ δὲ κατήγορος δὲν εἶχεν οὐδένα κίνδυνον, ἐκτὸς ἐὰν δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων· καὶ τότε κατεδικάζετο εἰς ποινὴν χιλίων δραχμῶν, καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κατηγορήσῃ τινά· φαίνεται μάλιστα ὅτι, ἐὰν ἡ κατηγορία ἦτο σκληρά, ἐξωρίζετο, ὡς συνέβη εἰς τὸν Αἰσχίνην ἐν τῷ περὶ στεφάνου. Ἐν δὲ ταῖς πολιτικαῖς δίκαις ἠδύνατο ὁ κατηγορούμενος νὰ πολεμήσῃ τὴν δίκην ὡς μὴ εἰσαγώγιμον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *παραγράφεσθαι*, *παραγραφὴ*, ἢ διότι ἦτο προκεκριμένη, ἢ διότι ὁ κατήγορος εἶχεν ἤδη παραιτηθῇ, ἢ διότι παρῆλθεν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ κριθῇ, ἢ διότι δὲν ἀνήκει ἡ κρίσις εἰς τούτους τοὺς δικαστάς. *Εὐθυδικεῖν* δὲ καὶ *εὐθυδικία* ἐλέγετο ἡ κατ' εὐθεῖαν καὶ ἄνευ παραγραφῆς γινομένη ἀπολογία· καὶ ὁ μὲν κατήγορος ὤμνυεν, ὅτι θέλει εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν, *ἀληθῆ κατηγορεῖν*· καὶ ἐὰν τὸ ἔγκλημα ἦτο δημόσιον, ὤμνυε προσέτι, ὅτι δὲν θέλει ἐγκαταλίπει τὴν δίωξιν οὔτε διὰ δῶρα, οὔτε δι' ὑποσχέσεις, οὔτε δι' ἄλλο τι συμφέρον· ὁ δὲ ἀπολογούμενος ὤμνυεν, ὅτι δὲν θέλει εἰπεῖ ψεύδη ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, ἢ ὅτι δὲν ἠδίκησεν. Ἐλέγετο δὲ ὁ ὅρκος τοῦ μὲν κατηγόρου *προωμοσία*, τοῦ δὲ ἀπολογουμένου *ἀντωμοσία*.

Οἱ Τεσσαράκοντα.

Οἱ τεσσαράκοντα ἦσαν δικασταὶ κατώτεροι, οἵτινες περιερχόμενοι κατὰ δήμους ἐδίκαζον τὰς μέχρι δέκα δραχμῶν διαφοράς· τὰς δὲ ὑπὲρ ταύτας παρέδιδον εἰς διαιτητάς.

Διαιτηταί.

Δύο ἤδη διαιτητῶν ἦσαν· Διαιτηταὶ, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν δια-

φερομένων, διὰ νὰ κρίνωσι καὶ νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *ἐπιτρέψαι δίαιταν*, *ἐπιτροπὴ*, καὶ οἱ ἐκλεχθέντες, *οἱ κατ' ἐπιτροπὴν διαιτηταί*· ἐξέλεγον δὲ ἕνα ἢ δύο, καὶ ἔπρεπε κατὰ τὸν νόμον νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν. (1) Τὸ ἄλλο εἶδος τῶν διαιτητῶν ἦσαν καθ' αὐτὸ δικασταί, ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου, ὅθεν ἐλέγοντο *κληρωτοὶ διαιτηταί*. Ἑκάστη δὲ φυλὴ ἔδιδε τεσσαράκοντα τέσσαρας, ὥστε συνεποσοῦντο τετρακόσιοι τεσσαράκοντα διαιτηταὶ διὰ τὰς δέκα φυλάς. Ἔπρεπε δὲ οἱ διαιτηταὶ οὗτοι νὰ ἦναι ἡλικίας οὐχὶ μικροτέρας τῶν ἑξήκοντα ἐτῶν, καὶ νὰ ἔχωσιν ἤθη χρηστὰ, καὶ διαγωγὴν ἀνεπίληπτον. Εἶναι δὲ πιθανώτατον ὅτι ἐφ' ἑκάστης δίκης εἷς ἐκ τούτων τῶν τετρακοσίων τεσσαράκοντα διαιτητῶν ἐδίκαζε μόνος. Αἱ δίκαι περὶ τῶν ὁποίων ἔπρεπε ν' ἀποφασίζωσι, διωρίζοντο διὰ κλήρου, καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀτιμίας δὲν ἠδύναντο ν' ἀρνηθῶσι τὴν λαχοῦσαν. Ἀρχόμενοι τῆς δίκης ὤμνυον κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἔμενον δικάζοντες μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ συνήγορος αὐτοῦ δὲν ἐνεφανίζετο ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου, ἠδύναντο νὰ καταδικάσωσιν αὐτὸν ἐρήμην. Φαίνεται δὲ ὅτι εἶχον ὡρισμένον τόπον, ὅπου ἐδίκαζον, κατὰ τὴν φυλὴν ἐκ τῆς ὁποίας ἦσαν. Συνεχωρεῖτο δὲ ἔφεσις ἀπὸ τῆς τούτων ἀποφάσεως ἐπὶ δικαστήρια ἀνώτερα· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πολλάκις παρέπεμπον εἰς τὰ δικαστήρια ταῦτα τοὺς διαφερομένους, καὶ παρέδιδον εἰς τοὺς ἄρχοντας πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς δίκης (2) ἐν ἀγγείῳ κεκλεισμένῳ καὶ ἐσφραγισμένῳ, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο *ἐχῖνος*. Ἐν τῷ τέλει ἑκάστου ἔτους κατὰ τὸν παρατελευταῖον μῆνα ἐδίδον *εὐθύνας* τῶν κρίσεων αὐτῶν, καὶ ἐὰν ἀπεδεικνύοντο ὅτι ἐδίκα-

(1) Οὗτος εἶναι ὁ νόμος· « Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἑλέσθαι, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται διαιτητήν· ἐπειδὰν δ' ἕλωνται κατὰ κοινὸν, μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι καταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα· (Δημοσθ· Κατὰ Μειδ.)

(2) Τὰ ἐγκλήματα, καὶ τὰς προκλήσεις, καὶ τὰς μαρτυρίας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἄλλας πίστεις ἑκατέρων ἐμβαλόντες εἰς καδίσκους καὶ σημηνάμενοι, παρεδίδοσαν τοῖς εἰσαγωγεῦσι τῶν δικῶν. Ἁρποκρ· ἐν τῇ λέξει, διαιτηταί.

σαν χαριζόμενοι, ἢ δῶρα λαβόντες, ἢ ἐὰν δὲν ἐνεφανίζοντο καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ μηνὸς, καθ' ὃν ἐγίνοντο αἱ εὐθύναι, κατεδικάζοντο εἰς ἀτιμίαν.

Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι ἐν γένει οἱ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν διαφερομένων διαιτηταὶ μεταξὺ τῶν φίλων αὐτῶν, ἢ ἀνθρώπων γνωρίμων, ἢ τέλος μεταξὺ ἀνθρώπων φρονίμων, δικαίων, καὶ εἰδημόνων, δὲν ὑπέκειντο εἰς πάντας τούτους τοὺς περιοριστικοὺς τύπους τῶν ἄλλων διαιτητῶν· καὶ ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ καταδιώξῃ αὐτοὺς δικαστικῶς, οὐδὲ νὰ ὑποχρεώσῃ εἰς τὸ νὰ δώσωσιν εὐθύνας τῶν κρίσεων αὐτῶν· διότι οἱ διαφερόμενοι αὐτοὶ ἔκαμνον τὴν ἐκλογὴν, καὶ ἔδιδον εἰς αὐτοὺς πίστιν κρίναντες ἀξίους· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ δέχωνται τὴν κρίσιν αὐτῶν, καὶ ἐν ταύτῃ νὰ ἐμμένωσι, καὶ ἑαυτοὺς νὰ μέμφωνται, ἂν ἐκεῖνοι ἐδίκασαν κακῶς ἢ δι' ἀμάθειαν, ἢ διὰ πονηρίαν, ἢ δῶρα λαβόντες, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἐξαπατηθέντες. Ἐάν τις ὅμως παρεπέμπετο εἰς τινὰ τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως διωρισμένων διαιτητῶν (διότι νομίζω ὅτι τοῦτο ἦτο ὡς πρῶτον δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου παρέπεμπον πολλάκις οἱ ἄρχοντες τοὺς διαφερομένους), ἢ ἐάν τις συμφώνως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου ἐλάμβανεν ἐλευθέρως δικαστὴν τινὰ ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων διαιτητῶν (διότι στοχάζομαι ὅτι ἠδύνατο τοῦτο νὰ γείνῃ, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν εἶχέ τις τὸ δικαίωμα νὰ κάμνῃ ἔφεσιν, ἀλλ' ὤφειλε νὰ ἐμμένῃ ἐν τῇ κρίσει τοῦ διαιτητοῦ), τότε ἀναμφιβόλως ὁ διαιτητὴς, εἰς ὃν παρεπέμφθη, καὶ ὃν ἔλαβεν ἐλευθέρως διὰ νὰ δικάσῃ, ὑπέκειτο εἰς τοὺς προεκτεθέντας κανονισμούς. Καὶ αὕτη, στοχάζομαι, εἶναι ἡ περίστασις τοῦ Στράτωνος, περὶ οὗ ὁμιλεῖ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. Ἦτο εἷς τῶν δημοσίων διαιτητῶν· ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Μειδίας ἔλαβον αὐτὸν συμφώνως διὰ νὰ κρίνῃ αὐτούς· κατεδίκασε τὸν Μειδίαν ἐρήμην, διότι, ἐλθούσης τῆς ἑσπέρας, δὲν ἐνεφανίσθη· Ὁ Μειδίας λοιπὸν ὤφειλε νὰ ἐμμείνῃ ἐν τῇ κρίσει τοῦ διαιτητοῦ, ἢ διὰ παραγραφῆς (ἀνακοπῆς), ἂν εἶχε λόγους, δι' οὓς δὲν ἐνεφανίσθη, νὰ λύσῃ τὴν καταδίκην (1)· διότι ὁ καταδικασθεὶς κατ' ἐρήμην

(1) Τὴν μὴ οὖσαν ἀντιγράφειν. « Ὁπόταν τις παρὰ διαιτηταῖς παρα-

ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἀνακοπήν, ὁποῖον καὶ ἂν ἦτο τὸ καταδικάσαν αὐτὸν δικαστήριον. Ἀλλ' ὁ Μειδίας καταδιώκει τὸν διαιτητὴν αὐτοῦ, καὶ πονηρευόμενος κάμνει νὰ καταδικασθῇ καὶ νὰ ἀτιμωθῇ ὡς μὴ ἐμφανισθεὶς ἐν τῷ παρατελευταίῳ μηνί, διὰ νὰ δώσῃ εὐθύνας.

Μάρτυρες.

Μεγάλη ἦτο ἡ χρῆσις τῶν μαρτύρων ἐν ταῖς Ἀθήναις. Ἐπειδὴ δὲν εἶχον συμβολαιογράφους, ἄνδρας ἀξιοπίστους, τεταγμένους ὑπὸ τῆς πόλεως, ἀλλὰ παρακατέθετον τὰ ἔγγραφα τῶν πρὸς ἀλλήλους συμφωνιῶν εἰς ἰδιώτας, καὶ οὕτω συνέβαινον ἢ νὰ κλαπῶσιν, ἢ νὰ προφασισθῶσιν οἱ ἐμπεπιστευμένοι, ὅτι ἔχασαν αὐτὰ, ἢ νὰ νοθεύσωσι δωροδοκηθέντες, διὰ ταῦτα κατέφευγον εἰς τὰς μαρτυρίας. Ἂν καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν συμβολαιογράφων ἐγίνετο αἰτία δικῶν, αἱ δίκαι ὅμως ἐδικάζοντο πολὺ ταχύτερα παρὰ τὴν σήμερον· διότι ἡ δικαιοσύνη ἦτο ἀπηλλαγμένη τῶν τοσούτων τύπων, οἵτινες καθιστῶσι τὴν σήμερον τὰς δίκας ἀπεράντους· καὶ αἱ πλέον σπουδαῖαι ἐδικάζοντο καὶ ἀπεφασίζοντο τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Οἱ μάρτυρες ἔδιδον ἐγγράφως τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, καὶ πρὸ τῆς μαρτυρίας ὤμνυον. Ὁ εἰδὼς ἠναγκάζετο νὰ μαρτυρήσῃ, ἢ μεθ' ὅρκου νὰ ὁμολογήσῃ (*ἐξομόσασθαι*) ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, ὅτι δὲν ἔχει οὐδεμίαν γνῶσιν τοῦ πράγματος· καὶ ἐὰν δὲν ἐπείθετο οὔτε εἰς τὸ ἕν οὔτε εἰς τὸ ἄλλο, κατεδικάζετο νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον χιλίας δραχμάς. Ἐλέγετο δὲ *μαρτυρία*, ὅτε τις αὐτόπτης γενόμενος ἐμαρτύρει· *ἐκμαρτυρία* δὲ, ὅτε ἔλεγεν ὅτι ἤκουσε παρὰ τοῦ ἰδόντος, ἢ ὅτε ἡ μαρτυρία ἐγίνετο κατὰ τοὺς λόγους τινὸς ἀπόντος· ἡ τοιαύτη ὅμως μαρτυρία ἐγίνετο περὶ τῶν ἔξω τῆς Ἀττικῆς συμβάντων, εἰς τὰ ὁποῖα

» γραψάμενος, καὶ ὑπομοσάμενος νόσον, ἢ ἀποδημίαν, εἰς τὴν κυρίαν [μὴ] ὀφθεὶς, ἢ » μὴ ἀπαντήσας, ἐρήμην ὄφλῃ, ἐξὴν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὴν μὴ οὖσαν ἀντιγράφειν· » καὶ ἡ ἐρήμη ἐλύετο, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐλθεῖν ἐπὶ διαιτητήν· εἰ δὲ μὴ ἔλῃ τὴν μὴ » οὖσαν, ὀμόσας μὴ ἐκὼν ἐκλιπεῖν τὴν δίαιταν, κύρια τὰ διαιτηθέντα ἐγίγνετο (Πο- « λυδ. ἡ. 60, τόμ. Β'.)

δὲν παρευρέθη ὁ μαρτυρῶν. Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἐγνώριζεν, ὅτι οἱ μάρτυρες ψεύδονται, καὶ εἶχε μέσα ἀποδείξεως, κατεδίωκεν αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ὡς ψευδομαρτυρήσαντας, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *δίκη ψευδομαρτυριῶν*, καὶ *ἐπισκήψασθαι* (*ψευδομαρτυρία*, ἢ *ψευδομαρτυρίου*). Ὁμοίως κατεδιώκετο καὶ ὁ εἰς ψευδομάρτυρας καταφεύγων, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο, *δίκη κακοτεχνίου*.

Ποιναί.

Ὁποῖον καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀδίκημα, μία μόνη ποινὴ ἐπεβάλλετο εἰς αὐτό.

Ζημία. Ἡ χρηματικὴ ποινή.

Ἀτιμία. Ἡ ἀτιμία ἦτο τριῶν βαθμῶν, ἀ· ὅτε ὁ ἔνοχος ἔμενε μὲν κύριος τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἐστερεῖτο ὅμως τινῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων· οὕτως ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων εἰς τινὰς μὲν πολίτας προσετάττετο νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς πόλεως, εἰς ἄλλους δὲ ἀπηγορεύετο τὸ δημηγορεῖν, ἢ τὸ μεταβῆναι εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἢ εἰς ἄλλον τινὰ ἰδιαίτερον τόπον· β'. ὅτε πρὸς τὸ παρὸν ἐστερεῖτο τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ τὰ κτήματα αὐτοῦ ἐδημεύοντο· εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην ὑπεβάλλοντο οἱ ὀφείλοντες εἰς τὸ δημόσιον μέχρι τῆς ἀποδόσεως· γ'. ὅτε ὁ ἔνοχος αὐτὸς καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ἐστερεῖτο παντὸς δικαιώματος πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ· εἰς ταύτην κατεδικάζοντο οἱ κλέπται, οἱ ἐπίορκοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι κακοῦργοι. Ὁ ὁλοκλήρως ἠτιμωμένος ἐλέγετο *καθάπαξ* ἢ *ὁλοσχερῶς ἄτιμος*.

Δουλεία. Ἦσαν τινὰ ἀδικήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ νόμος προσέταττε νὰ πωλῆται ὁ ἔνοχος· Ἡ ποινὴ αὕτη ἐπεβάλλετο οὐχὶ εἰς ἐλευθέρους πολίτας, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἤδη ἀτιμωθέντας, εἰς παροίκους ἢ εἰς ἀπελευθέρους· διότι κατά τινα νόμον τοῦ Σόλωνος πολίτης γεννηθεὶς ἐλεύθερος, δὲν καταδικάζετο εἰς δουλείαν.

Στίγματα. Ταῦτα ἦσαν σημεῖα ἐντυπούμενα διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἐπὶ τοῦ μετώπου ἢ ἐπὶ τῶν χειρῶν τῶν δραπετευσάντων ἢ ἄλλο τι μέγα κακούργημα πραξάντων· ὅθεν ἐλέγοντο *στιγματίαι*, καὶ *στίγωνες* ἢ *στιγῶνες*.

Τροχός. Οὗτος ἦτο βασανιστήριον ὄργανον, ἐφ' οὗ δεσμευόμενοι οἱ κακοῦργημά τι πράξαντες δοῦλοι ἐμαστιγοῦντο.

Στήλη. Τὸ κακούργημα ἐνεχαράττετο εἰς στήλην μὲ μεγάλους χαρακτῆρας· καὶ οἱ ἔνοχοι τούτου ἐλέγοντο *στηλῖται*· ἦσαν δὲ ἄτιμοι αὐτοὶ καὶ τὸ γένος αὐτῶν.

Δεσμός. Διάφορα εἴδη δεσμοῦ ὑπῆρχον· πρῶτον, ὁ *κύφων*, ὅστις ἦτο σιδηροῦν ἢ ξύλινον τιμωρητικὸν ὄργανον, ἐν ᾧ ἔκλειον τὸν αὐχένα τῶν περὶ τὴν ἀγορὰν κακουργούντων, καὶ κεκυφῶτας ἐμαστίγουν· ὅθεν ἐλέγετο καὶ *κλοιὸς*, ἐκ τοῦ *κλείω*. Δεύτερον, ὁ *χοῖνιξ*, ὅστις ὠνομάζετο ἔτι *ξύλον*, *ποδοκάκη*, *ποδοστράβη*. Ἐν τούτῳ συνέκλειον τοὺς πόδας τῶν κακούργων. Ἡ δὲ φυλάκισις ἦτο παντοτεινὴ ἢ προσωρινή· καὶ ὁ τόπος ἐλέγετο *οἴκημα* ἢ *δεσμωτήριον*.

Ὄφλημα. Τὸ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὀφειλόμενον κατὰ χρηματικὴν ποινήν. Ὁ καταδικασθεὶς ἐλέγετο, *ὀφείλων τῷ δημοσίῳ* ὅστις, ἐὰν κατὰ τὴν προθεσμίαν δὲν ἀπέδιδεν αὐτό, ἠτιμοῦτο μέχρι τῆς ἀποδόσεως. Ἐὰν ἀπέθνησκε, τὰ τέκνα αὐτοῦ ὑπέκειντο εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν τοῦ πατρὸς μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ ὀφλήματος.

Φυγή. Ὁ καταδικασθεὶς εἰς φυγὴν δὲν εἶχεν ἐλπίδα νὰ ἐπανέλθῃ, ἢ τοὐλάχιστον δὲν προσδιωρίζετο ὁ καιρὸς τῆς καθόδου αὐτοῦ. Τὰ κτήματα τῶν φυγάδων ἐδημεύοντο καὶ ἐπωλοῦντο.

Ὀστρακισμός. Οὗτος ἦτο μᾶλλον προφύλαξις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, παρὰ ποινή, κατὰ τῶν πολιτῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐφοβοῦντο διὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν τὴν ἐκ τῆς δεινότητος τοῦ λέγειν, τὴν ἐκ τοῦ πλούτου, καὶ αὐτῆς τῆς ἐξόχου ἀρετῆς. Ἡ ἐξορία αὕτη περιωρίζετο εἰς δέκα ἔτη. Τὰ κτήματα ὅμως τῶν ἐξοστρακιζομένων δὲν ἐδημεύοντο.

Αἱ δὲ καταδίκαι τοῦ θανάτου ἦσαν ἁ. *ξίφος*· β'. *λιθοβολία*· γ'. *κατακρημνισμός*· δ'. *καταποντισμός*· ε. *κώνειον*· ς'. *βάραθρον*· ζ'. *τυμπανισμός* (ῥαβδισμὸς μέχρι θανάτου)· ἡ. *βρόχος*, ὁ δι' ἀγχόνης θάνατος· θ'. πῦρ.

Οἱ κυριώτεροι Νόμοι.

Αἱ Ἀθῆναι ἐκυβερνῶντο κατ' ἀρχὰς, ὡς εἴπομεν, ὑπὸ βασιλέων, ἔπειτα ὑπὸ ἀρχόντων διὰ βίου, μετὰ ταῦτα ὑπὸ ἀρχόντων δεκαετήρων, καὶ τελευταῖον ἐνιαυσίων. Ἡ πόλις αὕτη καθ' ὑπερβολὴν ζηλότυπος οὖσα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας, ἐφοβεῖτο πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ ὑπώπτευε πᾶν ὅ,τι εἶχε φαινόμενόν τι ὑπεροχῆς. Οὐδένα ζυγὸν ὑπομένουσα, καὶ οὐδεμιᾶς ἔτι γραπτῆς νομοθεσίας ὑπαρχούσης, ἦτο καιρόν τινα εἰς ὀλέθριον ἀναρχίαν, ταραττομένη ὑπὸ φατριῶν καὶ ἐρίδων ἀκαταπαύστως ἀναφυομένων, καὶ διασπαραττομένη ὑπὸ συνεχῶν στάσεων· ἀλλ' αἱ δυστυχίαι διδάσκουσι τὸν ἄνθρωπον· ἔμαθε τέλος πάντων, ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία εἶναι τὸ πείθεσθαι εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ εἰς τοὺς νόμους. Αὕτη ὅμως ἡ εὐτυχὴς ὑποταγὴ δὲν ἠδύνατο νὰ συστηθῇ, εἰ μὴ διά τινος νομοθέτου· ἐξελέξαντο λοιπὸν τὸν Δράκοντα, ἄνδρα ἐπίσημον διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ ἀρετήν. Ἀλλ' οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους ὁ Δράκων ἐξέδωκεν, ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν αὐστηροί· διότι κατὰ τὸ μετὰ ταῦτα Στωϊκὸν σύστημα ἐτιμώρουν μὲ θάνατον ἐξίσου τὸ ἐλάχιστον πταῖσμα, ὡς καὶ τὸ μέγιστον κακούργημα· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Δημάδης, ὅτι οἱ νόμοι τοῦ Δράκοντος ἦσαν γεγραμμένοι οὐχὶ μὲ μελάνην, ἀλλὰ μὲ αἷμα· διὰ τοῦτο ἔλαβον τὴν τύχην τῶν βιαίων πραγμάτων, ἀκυρωθέντες κατὰ μικρὸν διὰ τὴν ἀχρηστίαν· ἡ ὑπερβάλλουσα δὲ αὐτῶν αὐστηρότης ἐπέφερε τὴν ἀτιμωρησίαν.

Φοβούμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι μὴ πέσωσιν εἰς τὰς προτέρας ταραχὰς, κατέφυγον εἰς νέας προφυλάξεις· ἤθελον μὲν νὰ χαλαρώσωσι τὸν χαλινὸν, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ διαῤῥήξωσιν αὐτόν. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐξελέξαντο ἕνα τῶν τότε σοφωτέρων καὶ ἐναρετωτέρων ἀνδρῶν, τὸν Σόλωνα, τὸν ὁποῖον πάντες ἠγάπων καὶ ἐσέβοντο διὰ τὰς σπανίας αὐτοῦ ἀρετὰς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἠπιότητα. Ὁ Σόλων ἦτο ἐντριβὴς τὰ μέγιστα εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὸ πολιτικὸν μέρος αὐτῆς τὸ καταγινόμενον περὶ τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν. Ἀνεδέχθη λοιπὸν τὸ βαρύτατον φορτίον τοῦ νὰ ῥυθμίσῃ τὴν πόλιν αὐτοῦ διὰ καλῆς νομοθεσίας· ἀλλὰ μὴ

τολμῶν νὰ βάλῃ χεῖρα εἰς κακά τινα, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν ἰσχυρότερα τῶν θεραπευτικῶν φαρμάκων, μήτε νὰ προσβάλῃ κατὰ μέτωπον προλήψεις παλαιὰς, τὰς ὁποίας ἐστοχάζετο ἀδύνατον νὰ καταστρέψῃ, ἐπρότεινε μόνον ἐκείνας τὰς μεταβολὰς, εἰς ὅσας ἐνόμιτεν ὅτι ἠδύνατο νὰ πείσῃ διὰ τοῦ λόγου τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, ἢ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ κύρους νὰ κάμῃ αὐτοὺς νὰ δεχθῶσι, μιγνύων φρονίμως, ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τὴν δύναμιν μετὰ τῆς δικαιοσύνης. Ὅθεν ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, ἂν οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἦσαν οἱ καλήτεροι, Ναὶ, ἀπεκρίθη, οἱ καλήτεροι τῶν ὅσους ἠδύναντο νὰ δεχθῶσι. Πάντας δὲ τοὺς νόμους τοῦ Δράκοντος ἠκύρωσε, πλὴν τῶν κατὰ φονέων.

Ἐνεχάραξε δὲ τοὺς νόμους εἰς ξυλίνους πίνακας τετραγώνους, οἵτινες περιεστρέφοντο εἰς ἄξονας, ὅθεν ὠνομάσθησαν *ἄξονες· κύρβεις* δὲ ἐλέγοντο ἄλλοι ξύλινοι πίνακες τρίγωνοι, ἐν οἷς ἦσαν ἐγγεγραμμένοι οἱ περὶ ἱερῶν καὶ δημοσίων θυσιῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων νόμοι. Καὶ αὗται μὲν ἔκειντο ἐν τῇ ποικίλῃ Στοᾷ· οἱ δὲ ἄξονες ἐν τῷ Πρυτανείῳ περιέχοντες τοὺς ἰδιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς νόμους.

Νόμοι τινὲς τοῦ Σόλωνος παριστάντες τὴν διάνοιαν αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἐπέτρεψεν εἰς πάντα πολίτην νὰ προστατεύῃ τὸν ἀδικούμενον, εἰς τρόπον ὥστε ὁ βουλόμενος ἠδύνατο νὰ ἐνάγῃ εἰς δίκην τὸν ἀδικοῦντα. Ἤθελε δὲ διὰ τοῦ νόμου τούτου νὰ συνειθίσῃ τοὺς πολίτας νὰ συναισθάνωνται τὰ κακὰ ἀλλήλων, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος. (1)

Κατά τινα ἄλλον νόμον αὐτοῦ, ὁ μένων ἀδιάφορος ἐν κοινῇ τινι στάσει, καὶ περιμένων τὸ τέλος αὐτῆς, ἐκηρύττετο ἄτιμος, καταδικαζόμενος εἰς παντοτεινὴν ἐξορίαν, καὶ εἰς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. (2) Διότι ὁ Σόλων ἐγνώρισε διὰ μακρᾶς πεί-

(1) Ὀρθῶς ἐθίζοντος τοῦ νομοθέτου τοὺς πολίτας, ὥσπερ ἑνὸς μέρη [σώματος] συναισθάνεσθαι καὶ συναλγεῖν ἀλλήλοις. (Πλούτ. Σόλ. Σελ. 160.)

(2) Ἄτιμοι εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον. (Πλούτ. Σόλ. 160.)

ρας καὶ βαθείας σκέψεως, ὅτι οἱ πλούσιοι, οἱ δυνάμενοι, καὶ αὐτοὶ οἱ φρονιμώτεροι καὶ τιμιώτεροι φεύγουσι συνήθως τὸ νὰ ἐκτίθενται εἰς τὰ κακὰ τὰ ἐκ τῶν διχοστασιῶν καὶ ταραχῶν προκύπτοντα, καὶ ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ζῆλος καθιστᾷ αὐτοὺς πολὺ ὀλιγώτερον θερμουργοὺς πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, παρὰ τοὺς στασιαστὰς τὸ πάθος τοῦ καταστρέψαι αὐτό· ὅτι ἡ καλὴ μερὶς τῶν πολιτῶν ἐγκαταλειπομένη οὕτως ὑπὸ τῶν δυναμένων νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ νὰ ἐνισχύσωσιν αὐτὴν, καθίσταται ἀδύνατος πρὸς τὴν θρασύτητα καὶ βίαν ὀλίγων τινῶν φαύλων.

Ὁ αὐτὸς νομοθέτης διέταξεν ὅσαι τῶν νυμφευομένων δὲν ἦσαν θυγατέρες μονογενεῖς, κληρονόμοι τῆς πατρικῆς περιουσίας, νὰ μὴ προσφέρωσιν εἰς τοὺς νυμφίους αὐτῶν ἄλλας φερνὰς (1), εἰ μὴ τρία ἱμάτια καὶ σκεύη τινὰ μικρᾶς τιμῆς ἄξια· διότι δὲν ἤθελε, λέγει ὁ Πλούταρχος (2), νὰ ἦναι ὁ γάμος κερδογαμία καὶ ἐμπόριον, ἀλλὰ νὰ θεωρῆται ὡς ἔντιμος κοινωνία γινομένη διὰ νὰ δώσῃ πολίτας εἰς τὴν πατρίδα, νὰ συζῶσιν εὐαρέστως, καὶ νὰ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους πίστιν καὶ ἀμοιβαίαν ἀγάπην.

Πρὸ τοῦ Σόλωνος δὲν ἦτο συγκεχωρημένον νὰ κάμνῃ τις διαθήκην, ἀλλὰ τὰ κτήματα τοῦ ἀποθνήσκοντος ἔμενον πάντοτε εἰς τοὺς συγγενεῖς· ὁ δὲ Σόλων ἐπέτρεψε νὰ δίδῃ τις, ἐὰν δὲν ἔχῃ τέκνα, πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς ὅντινα θέλῃ, καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας ταύτης καθίστανεν ἕκαστον πολίτην τῳόντι κύριον τῶν αὐτοῦ. Δὲν συνεχώρησεν ὅμως ἀδιαφόρως πᾶσαν δόσιν, ἀλλὰ τὴν ἐλευθέρως γινομένην, ἄνευ οὐδεμιᾶς βίας, ἄνευ βλάβης τινὸς τῶν φρενῶν αὐτοῦ ἢ ὑπὸ νόσου, ἢ ὑπὸ φαρμάκων, ἢ ὑπὸ θελγήτρων γυναικός· διότι ἐστοχάζετο ὀρθῶς πάνυ καὶ δικαίως, ὅτι ἡ ἀπάτη δὲν διαφέρει τῆς βίας· καὶ ἔταττεν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει τὸν φενακισμὸν καὶ τὴν βίαν, τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν πόνον, ὡς μέσα ἐξίσου δυνάμενα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸ λογικὸν, καὶ νὰ δουλώσωσι τὴν ἐλευθερίαν.

Ἠλάττωσε τὰ ἆθλα τῶν ἐν τοῖς Ἰσθμιακοῖς καὶ Ὀλυμπιακοῖς

(1) Νυμφικὰ δῶρα ἐκτὸς τῆς προικός.—(2) Οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον, οὐδ' ὤνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότητι γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμόν. Αὐτόθι, Σελ. 162.

ἀγῶσι νικώντων, διατάξας νὰ δίδωνται εἰς μὲν τοὺς ἰσθμιονίκας ἑκατὸν δραχμαί, εἰς δὲ τοὺς Ὀλυμπιονίκας διακόσιαι πεντήκοντα· διότι ἐστοχάζετο αἰσχρὸν νὰ δίδωσιν εἰς ἀθλητὰς καὶ παλαιστὰς, ἀνθρώπους οὐ μόνον ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπικινδύνους εἰς τὴν πατρίδα, ἀμοιβὰς μεγάλας, αἵτινες ἔπρεπε νὰ φυλάττωνται διὰ τοὺς ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκοντας ὑπὲρ πατρίδος, καὶ ἐξ ὧν ἦτο δίκαιον νὰ τρέφωνται καὶ νὰ ἐκπαιδεύωνται τὰ τέκνα αὐτῶν ἐπ' ἐλπίδι ὅτι θέλουσι μιμηθῆ τοὺς πατέρας.

Διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τὰς τέχνας ἐπέστησε τὴν βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου νὰ ἐπισκοπῇ πόθεν ἕκαστος πολίτης πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς ἀργούς. Πρὸς τοῦτο δὲ εἶχε καὶ ἄλλους δύο ἰσχυροτέρους λόγους· πρῶτον ἔβλεπεν, ὅτι οἱ μηδὲν ἔχοντες καὶ μὴ ἐργαζόμενοι διὰ νὰ πορίζωνται τιμίως τὰ πρὸς τροφὴν, εἶναι ἕτοιμοι νὰ μεταχειρίζωνται πάντα τρόπον ἀδικίας διὰ νὰ ζῶσιν· ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων διαθέτει καὶ ἐκτραχηλίζει αὐτοὺς εἰς κακουργίας, εἰς ἁρπαγὰς, εἰς τεχνάσματα, εἰς δολιότητας, καὶ καθίστανται ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας σχολεῖον κακιῶν, καὶ μίασμα, τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως διαδίδεται καὶ κατὰ μικρὸν φθείρει τὰ κοινὰ ἤθη. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι, ὅτι οἱ ἐμπειρότεροι εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν ἐθεώρηταν πάντοτε τούτους τοὺς φίλους τῆς ἀργίας ὡς ἐπικίνδυνον ἄθροισμα ἀνηύχων πνευμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄπληστα νεωτερισμῶν, ἕτοιμα πάντοτε εἰς στάσεις καὶ ταραχὰς, καὶ ἐπιθυμοῦντα ἐπαναστάσεις, ὡς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ μεταβάλῃ τὴν τύχην αὐτῶν. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ τοιαῦται σκέψεις ἔκαμον τὸν Σόλωνα νὰ κηρύξῃ διὰ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ υἱὸς δὲν χρεωστεῖ νὰ τρέφῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἂν δὲν ἐφρόντισε νὰ διδάξῃ αὐτὸν τέχνην τινά.

Τοῦ χρέους τούτου ἐξήρεσε καὶ τοὺς ἐκ πόρνης γεννηθέντας· διότι εἶναι φανερὸν, ἔλεγεν, ὅτι ὁ καταφρονήσας τὴν τιμιότητα καὶ ἱερότητα τοῦ γάμου, δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸν νόμιμον σκοπὸν αὐτοῦ, τὴν τεκνογονίαν, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἤθελε, νὰ ἐμπλήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐπιθυμίαν· ἐμπλήσας λοιπὸν ταύτην δὲν ἐφύλαξεν εἰς ἑαυτὸν οὐδὲν δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀθεμίτου πράξεως γεννη-

θέντων, εἰς τοὺς ὁποίους κατέστησεν ὄνειδος παντοτεινὸν καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν γέννησιν.

Πρὸς τούτοις οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἀπηγόρευον τὸ κακολογεῖν τοὺς ἀποθανόντας· διότι εἶναι ὅσιον νὰ νομίζωσιν οἱ ζῶντες ἱεροὺς τοὺς τελευτήσαντας, καὶ δίκαιον νὰ ἀπέχωνται τῶν μηκέτι ὑπαρχόντων, ἅμα δὲ καὶ πολιτικὸν νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ τῆς κοινωνίας τὸ ἀτελεύτητον τῆς ἔχθρας. Ἦτο ὡσαύτως ἀπηγορευμένος πᾶς ὑβριστικὸς λόγος ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐν ταῖς δημοσίαις συνελεύσεσι, καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν ἀγώνων. Διότι τὸ νὰ ἦναί τις παντοχοῦ ἀκράτητος θυμοῦ, εἶναι τῳόντι ψυχῆς ἀπαιδεύτου καὶ ἀκολάστου, καθὼς ἐξ ἐναντίας τὸ νὰ χαλινόνῃ ἑαυτὸν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ περιστάσει, εἶναι ἀρετὴ ὑπὲρ ἄνθρωπον, καὶ τελειότης μόνου τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου.

Ὁ Κικέρων παρετήρησεν ὅτι ὁ Σόλων, τοῦ ὁποίου οἱ νόμοι ἐφυλάττοντο ἔτι ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ, δὲν ἔθεσεν οὐδένα νόμον κατὰ πατροκτονίας· ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ νὰ θέσῃ τις νόμον καὶ νὰ διορίσῃ ποινὴν κατὰ ἀγνώστου καὶ ἀνηκούστου κακουργήματος ἕως τότε, ἤθελεν εἶσθαι ὡς νὰ διδάσκῃ μᾶλλον αὐτό, παρὰ νὰ ἀπαγορεύῃ.

Τύποι, καθ' οὓς ἠκυροῦτο νόμος παλαιὸς ἢ ἐτίθετο νέος (Βλ. Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους).

Εἴπομεν ἐν τοῖς προλαβοῦσιν, ὅτι ἐφ' ἑκάστης πρυτανείας, ἥτις διήρκει τριάκοντα πέντε ἡμέρας, ἐγίνοντο τακτικῶς τρεῖς συνελεύσεις τοῦ δήμου κατά τινα διαστήματα ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν τῇ πρώτῃ συνελεύσει τῆς πρώτης πρυτανείας, ἥτις ἐγίνετο τὴν ἑνδεκάτην τοῦ Ἑκατομβαιῶνος, κατεγίνοντο περὶ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν νόμων. Ἐὰν ὁ δῆμος, κατὰ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν πρότασιν, ἤθελε νὰ ἀκυρώσῃ τινὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων, οἱ πρυτάνεις προσδιώριζον τὴν τρίτην συνέλευσιν, ἐν ᾗ ὁ δῆμος ἐξήταζεν ἐκ νέου, ἂν ἔπρεπεν ὁ νόμος νὰ ἀποῤῥιφθῇ. Οἱ πρυτάνεις ἠρώτων αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ τρίτῃ συνελεύσει, ἂν ἤθελε νὰ ἐκλέξῃ τοὺς νομοθέτας, οἵτινες ἦσαν χίλιοι καὶ εἷς, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ λαμβάνων-

ται, εἰ μὴ ἐκ τῶν δικαστῶν τῶν ὁμοσάντων τὸν Ἡλιαστικὸν ὅρκον. Οὗτοι ἀπεφάσιζον τελευταῖον καὶ ἀνεκκλήτως, ἂν ὁ νόμος ἔπρεπε νὰ ἀπορριφθῇ· καὶ ἐνώπιον τούτων ἠγόρευον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Καὶ οἱ μὲν κατὰ τοῦ νόμου λέγοντες ἦταν εἷς ἢ πολλοὶ ἐκ τῶν πολιτῶν· οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ νόμου, πέντε, ἐκλελεγμένοι ἐν τῇ πρώτῃ συνελεύσει, *σύνδικοι* λεγόμενοι, οἵτινες συνηγόρευον ὑπὲρ τοῦ νόμου, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι ἤθελον νὰ ἀκυρώσωσιν. Ὅτε δὲ ἤθελον νὰ θέσωσι νέον νόμον, ὁ εἰσάγων ὤφειλε νὰ προβάλῃ αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ πρὸ τῆς πρώτης συνελεύσεως· καὶ ἂν ἡ βουλὴ ἐπεδοκίμαζεν αὐτὸν, ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἐν τῇ πρώτῃ συνελεύσει. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς πρώτης ταύτης συνελεύσεως καὶ τῆς τρίτης, ὁ ποιητὴς τοῦ νόμου ὤφειλε νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸν ἐνώπιον τῶν ἀνδριάντων τῶν δέκα Ἡρώων, ἀφ' ὧν ἐπωνομάζοντο αἱ δέκα φυλαὶ, καὶ νὰ δώσῃ ἀντίγραφον αὐτοῦ εἰς τὸν γραμματέα, ὅστις ἀνεγίνωσκε πάλιν αὐτὸν ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ δήμου. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῆς τρίτης συνελεύσεως, ὁ δῆμος, κατὰ γνώμην τῶν πρυτάνεων, ἐψήφιζεν, ἐὰν ἐνέκρινε τοῦτο, τοὺς νομοθέτας, οἵτινες ἀπεφάσιζον τελευταῖον, ἂν ὁ νόμος ἦτο δεκτός. Ἡ πρώτη δὲ προσοχὴ τοῦ εἰσάγοντος νέον νόμον ἦτο νὰ ἐρευνήσῃ, ἂν δὲν ἀντέβαινεν εἰς τινὰ τῶν ὑπαρχόντων νόμων· διότι ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει ὤφειλε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου εἰσῆγε τὸν ἑαυτοῦ. Ὁ προβάλλων νέον νόμον ἐξέθετεν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον· διότι ἠδύνατο νὰ εἰσαγγελθῇ καὶ νὰ κατηγορηθῇ ἐνώπιον τοῦ δήμου, ὡς εἰσάγων νόμον βλαπτικὸν εἰς τὴν πόλιν, ἢ ἐναντίον εἰς νόμους παραδεδεγμένους· καὶ ἐὰν κατεδικάζετο, ὁ μὲν προβαλλόμενος νόμος ἀπερρίπτετο· αὐτὸς δὲ ἐτιμωρεῖτο· δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ καταδικασθῇ, εἰ μὴ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσήγαγε τὸν νόμον· παρελθόντος δὲ τούτου, ὁ μὲν νόμος ἠδύνατο ἔτι νὰ καταδιωχθῇ, ἐκεῖνος δὲ ἔμενεν ἐλεύθερος.

Ἐκ πάντων τούτων συμπεραίνεται, ὅτι ὁ δῆμος μόνος ἦτο ὁ ὑπέρτατος νομοθέτης· διότι ἐξ αὐτοῦ ἤρτητο νὰ ψηφίσῃ ἢ νὰ μὴ ψηφίσῃ νομοθέτας, διὰ νὰ ἀκυρώσωσιν ἢ νὰ θέσωσι νόμους· καὶ ἔπρεπεν ὁ νέος νόμος νὰ προβληθῇ πρῶτον πρὸς τὴν βουλὴν, καὶ

ἔπειτα πρὸς τὸν δῆμον, ὅστις ἐψήφιζε τοὺς νομοθέτας διὰ νὰ κρίνωσιν, ἂν ἦτο δεκτὸς ἢ ἀπορρ.πτέος. Παρετηρήσαμεν ἐν τοῖς προλαβοῦσιν, ὅτι οἱ νομοθέται διέφερον τῶν θεσμοθετῶν· οἱ θεσμοθέται ἦσαν ἓξ ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, διωρισμένοι κυρίως εἰς τὸ νὰ φυλάττωσι τοὺς νόμους, καὶ νὰ ἐξετάζωσιν αὐτοὺς κατὰ πᾶν ἔτος. Ἂν εὑρίσκοντο ἐν αὐτοῖς πολλοὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἢ ἐναντίοι ἀλλήλοις, ἢ συνηριθμημένοι ἐν τοῖς νόμοις, ἐνῷ τῳόντι δὲν ἦσαν νόμοι, ὤφειλον νὰ διορθόνωσι τὴν ἀταξίαν ταύτην. Ὅσοι ἐκ τῶν νόμων εἶχον τοιαύτην τινὰ ἔλλειψιν, προέθετον αὐτοὺς εἰς δημοσίαν παρατήρησιν· οἱ πρυτάνεις συνεκάλουν τὸν δῆμον· οἱ πρόεδροι παρίστανον τὴν ὑπόθεσιν τῆς συγκαλέσεως· ὁ ἐπιστάτης ἐζήτει νὰ ψηφοφορήσωσι (ἐπεψήφιζε) τίνας νόμους νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν κρίσιν τῶν νομοθετῶν διὰ νὰ ἀκυρώσωσιν αὐτοὺς, ἢ νὰ ἐπικυρώσωσιν. Ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ εἰσάξῃ τις νόμον ἀποβλέποντα ἕνα μόνον ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐχὶ πάντας τοὺς Ἀθηναίους, πλὴν ἐὰν χίλιοι πολῖται ἐκλεγόμενοι μεταξὺ παντὸς τοῦ λαοῦ ἤθελον ἀποφασίσει ἄλλως πως διὰ ψήφων.

Πολλάκις γίνεναι λόγος παρὰ τῷ Δημοσθένει περὶ τῶν τεθέντων νόμων πρὸ τοῦ Εὐκλείδου καὶ ὕστερον. Ὁ Εὐκλείδης οὗτος ἐστάθη ἄρχων ἀμέσως μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν τριάκοντα τυράννων. Ἕν ἔτος περίπου μετὰ τὸν ἄρχοντα Εὐκλείδην, ὁ Διοκλῆς εἰσήγαγε νόμον, καθ' ὃν πάντες οἱ πρὸ τοῦ Εὐκλείδου τεθέντες νόμοι, ὅτε ἡ πόλις ἦτο ἐλευθέρα, καὶ δὲν ὑπέκειτο εἰς οὐδεμίαν ἐξουσίαν παράνομον, ἔπρεπε νὰ ἐπικυρωθῶσι διαπαντός. Περὶ δὲ τῶν τεθέντων ἢ τεθησομένων μετὰ τὸν Εὐκλείδην, ἠθέλησε νὰ ἔχωσι κῦρος ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθησαν ἢ ἤθελον τεθῆ, πλὴν ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν ἤδη τεθειμένοι, καὶ περὶ ὧν οἱ θέντες αὐτοὺς εἶχον σημειώσει ὅτι τὸ κῦρος αὐτῶν ἤρχετο ἀπό τινος ὡρισμένου χρόνου. Περὶ δὲ τῶν πρὸ τοῦ Εὐκλείδου διαταγμάτων τῶν τριάκοντα τυράννων, ταῦτα ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ δήμου νὰ ἦναι ἄκυρα ὡς μὴ ὄντα.

Οἱ εἰρημένοι οὗτοι τύποι ἦσαν κοινοὶ περὶ πάντων τῶν νόμων ἐν γένει· τώρα θέλομεν ἀναφέρει νόμους τινὰς ἰδιαιτέρους, καὶ πρῶτον τοὺς περὶ γάμου.

Νόμοι περὶ γάμου. — Νόμοι περὶ τῶν παρθένων καὶ γυναικῶν.

Ὁ Κέκροψ ὑπέβαλε πρῶτος τὸν γάμον εἰς νόμους, καὶ προσέταξεν ἕκαστος τῶν πολιτῶν νὰ ἔχῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· μετὰ ταῦτα ἀπηγορεύθη καὶ τὸ νὰ νυμφεύηται ὁ πολίτης γυναῖκα ξένην, καὶ ἡ πολῖτις ἄνδρα ξένον. Ἡ πολυγαμία ἦτο ἀπηγορευμένη, ἐκτὸς εἰς περιπτώσεις κατεπειγούσας, ἢ διὰ τὴν σπάνιν τῶν πολιτῶν, ἢ διότι ἐκ μεγάλης τινὸς μάχης ἡ πόλις ἐξεκενώθη ἀνδρῶν. Ὁ γάμος συνεχωρεῖτο μεταξὺ τῶν τέκνων τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, οὐχὶ ὅμως τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς μητρός. Ἡ διάζευξις ἦτο ἀτιμότατον πρᾶγμα, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρχον ἰσχυρότατοι λόγοι. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, τοῦτο ἐλέγετο *ἀποπομπὴ*, *ἀποπέμπειν*, *ἐκβάλλειν*· ὤφειλε δὲ τότε νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν τὴν προῖκα, ἢ νὰ δίδῃ τὰς προσόδους αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ἡ γυνὴ ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, ὁ χωρισμὸς οὗτος ἐλέγετο *ἀπόλειψις*, *ἀπολείπειν*. Δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ κάμῃ τοῦτο, χωρὶς νὰ προαναγγείλῃ αὐτὸ πρὸς τὸν ἄρχοντα, καὶ νὰ φανερώσῃ ἐγγράφως τὰς αἰτίας τῆς ἀπολείψεως.

Δὲν φαίνεται σύδαμοῦ, ἂν ἀπῃτεῖτο ἡ συγκατάθεσις τῶν γονέων εἰς τὸν γάμον τῶν υἱῶν αὐτῶν· καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ χρεία τῆς συγκαταθέσεως, εἰς ποίαν ἡλικίαν ἠδύναντο νὰ ἦναι ἐλεύθεροι αὐτῆς. Ἡ θυγάτηρ ὅμως οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ αὐθαιρέτως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ ἂν ἦτο ὀρφανὴ, εἷς τῶν συγγενῶν ἦτο εἰς αὐτὴν ἐπίτροπος, καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ. Καὶ ἡ γυνὴ ἔτι ἡ μὴ οὖσα ὑπὸ ἐξουσίαν ἀνδρὸς, ἢ διότι ἦτο τεθνεὼς, ἢ διότι ἀπέπεμψεν αὐτὴν, ἢ διότι αὐτὴ ἀπέλιπεν αὐτὸν, οὐδ' αὐτὴ δὲν ἦτο ἀνεξάρτητος, ἀλλ' ὑπέκειτο εἰς ἐπιτροπείαν, ὡς ὅτε ἦτο ἄγαμος. Ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀποθνήσκων, ἄφινεν εἰς αὐτὴν περιουσίαν τινά· ὅτε δὲ ὁ πατὴρ ἀποθνήσκων κατέλειπε μίαν ἢ πολλὰς θυγατέρας μετὰ κληρονομίας ἢ ἄνευ κληρονομίας, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ πλησιέστερος συγγενὴς ἠδύνατο νὰ ἀπαιτῇ ταύτην εἰς γυναῖκα ἢ

μίαν ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς πατρικῆς περιουσίας· ὅθεν ἐλέγετο *ἐπίδικος*, διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς γινομένην ἀμφισβήτησιν εἰς τίνα τῶν συγγενῶν ἀνήκει νὰ λάβῃ αὐτήν. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ὁ αὐτὸς πλησιέστερος συγγενὴς ἐχρεώστει νὰ νυμφευθῇ τὴν νέαν ἢ μίαν ἐξ αὐτῶν, ἄλλως δὲ, νὰ νυμφεύσῃ καὶ νὰ προικίσῃ αὐτὴν κατὰ τὰς προσόδους αὐτοῦ. Ἐὰν ἦσαν πολλοὶ συγγενεῖς τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ δὲν ἤθελεν οὐδεὶς νὰ νυμφευθῇ αὐτὴν, συνεισέφερον ἕκαστος τὸ μέρος αὐτοῦ, διὰ νὰ προικίσωσιν αὐτήν. *Ἐπίκληρος* δὲ ἐλέγετο ἡ ἐπὶ παντὶ τῷ κλήρῳ μόνη τρεφομένη θυγάτηρ, ἢ υἱὸς, εἴτε ἔζη ὁ πατὴρ εἴτε ἀπεβίωσεν· ἐπίκληρος ἐλέγετο, ὡς φαίνεται ἐν πολλοῖς χωρίοις τοῦ Δημοσθένους, καὶ ἡ πτωχὴ καὶ προῖκα μὴ ἔχουσα ὀρφανή· κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκην, *θῆσσα*. Περὶ τῶν τοιούτων ὑπῆρχε νόμος διατάττων οὕτω· « Περὶ τῶν ἐπικλήρων ὅσαι τὸ θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδότω ἐπιδοὺς, ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος, πεντακοσίας δραχμάς· ὁ δ' ἱππεὺς, τριακοσίας· ὁ δὲ ζευγίτης, ἑκατὸν πεντήκοντα. (Δημοσθ. Σελ. 1068.) Ἂν ὁ ἀνὴρ ἠδύνατο ἀποθνήσκων νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν γυναῖκα μέρος τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον εἰς τὴν θυγατέρα ἢ εἰς τὰς θυγατέρας ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ προῖκα, ἢ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Ὁ Ἰσαῖος ἀναφέρει ῥητῶς ἔν τινι τῶν λόγων αὐτοῦ παράδοξόν τι ἄρθρον τῆς δικονομίας τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι δηλαδὴ, ἐὰν ὁ πατὴρ ἔτι ζῶν ἐνύμφευσε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ἀποθανόντος τούτου χωρὶς νὰ ἀφήσῃ νομίμους υἱοὺς, ὁ πλησιέστερος συγγενὴς ἠδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ αὐτὴν καὶ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Εἴπομεν ἀνωτέρω κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὅτι διέταξεν ὁ Σόλων νὰ μὴ φέρωσιν αἱ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, εἰμὴ τρία ἱμάτια καὶ σκεύη τινὰ μικρᾶς τιμῆς· ἀλλ' οὗτος ὁ νόμος ἔχει χρείαν ἑρμηνείας· εἶναι λοιπὸν βέβαιον κατὰ τὸν Δημοσθένην, ὅτι καὶ εἰς τὰς θυγατέρας τὰς οὐ μονογενεῖς ἔδιδον προῖκα, καὶ προσέθετον εἰς ταύτην ἱμάτια καὶ σκεύη τινὰ, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο *φερναὶ* (1)·

(1) Καὶ *ἐπίπροικα*, *ἐπιμείλια*, παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις Ἕλλησιν *ἐξώπροικα*.

ὁ δὲ Σόλων θέλων νὰ περιστείλῃ τὴν πολυτέλειαν διέταξε νὰ μὴ προσθέτωσιν εἰς τὴν προῖκα, εἰ μὴ τρία ἱμάτια καὶ σκεύη τινὰ μικρᾶς τιμῆς ἄξια. Αὕτη πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ νόμου τοῦ Σόλωνος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἐννοῶμεν διὰ τῆς λέξεως *φερναί*. Ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς ἦτο ἄθικτος· καὶ ἂν ὁ ἀνὴρ εἶχε χρέη, οἱ δανεισταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κάμωσι κατάσχεσιν αὐτῆς· ἡ γυνὴ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν προῖκα αὐτῆς.

Αἱ μοιχεῖαι, ἂν καὶ ἐτιμωροῦντο, ἦσαν συχναί. Ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος συνεχώρει νὰ φονεύηται ὁ μοιχὸς ληφθεὶς ἐπαυτοφώρῳ. Οἱ μὲν πλούσιοι ἠδύναντο διὰ χρημάτων νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἀξίαν ποινήν· οἱ δὲ πτωχοὶ ἐλάμβανον τὴν τιμὴν τῆς ἀτιμώσεως. Ὁ εὑρὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχευομένην καὶ μὴ ἀποπέμπων αὐτὴν, προσῆπτεν εἰς ἑαυτὸν ἀτιμίαν. Ἦτο ἀπηγορευμένον εἰς τὰς μοιχαλίδας νὰ εἰσέρχωνται εἰς δημοσίους ναούς· εἰσελθούσας δὲ, ἠδύνατο ἀτιμωρητὶ νὰ ὑβρίσῃ αὐτὰς ὁ βουλόμενος, νὰ ἀποσπάσῃ τὰ στολίδια αὐτῶν, καὶ μάλιστα νὰ ξυλοκοπήσῃ, χωρὶς ὅμως νὰ πληγώσῃ. Νόμιμοι υἱοὶ ἦσαν μόνον οἱ ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς, ἀμφοτέρων Ἀθηναίων, γεννηθέντες· οἱ δὲ μὴ, οὗτοι ἐθεωροῦντο ὡς νόθοι, οὐδὲν δικαίωμα ἔχοντες εἰς κληρονομίαν, οὐδὲ μετέχοντες τῶν τοῦ πολίτου δικαιωμάτων. Ἐν τῷ Κυνοσάργει, ἔνθα ἐγυμνάζοντο οἱ νόθοι, ὑπῆρχε δικαστήριον ἐξετάζον τίνες ἦσαν ἀληθῶς πολῖται Ἀθηναῖοι. Τὴν δεκάτην ἡμέραν μετὰ τὴν γέννησιν ἐδίδετο τὸ ὄνομα εἰς τὸ γεννηθὲν, καὶ προσέφερον θυσίαν, καὶ μετὰ τοῦτο ἔκαμνον εὐωχίαν· τὸ ὁποῖον ἐλέγετο, *δεκάτην θύειν, δεκάτην ἀποθύειν, δεκάτην ἑστιάσαι.*

Νόμοι περὶ τῶν ἀρρένων μέχρι τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τοὺς πολίτας.

Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν διῃρεῖτο πρῶτον εἰς φυλὰς, ὡς προείπομεν· καὶ οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς ἐλέγοντο *φυλέται*· δεύτερον εἰς δήμους· οἱ δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δήμου, *δημόται*· τρίτον, εἰς *φρατρίας*· οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς φρατρίας, *φράτορες*. Κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα

ἔπρεπε νὰ ἦναι τριάκοντα φρατρίαι, διότι ἦσαν δέκα φυλαί, καὶ ἑκάστη φυλὴ περιελάμβανε τρεῖς φρατρίας. Τέταρτον τέλος πάντων αἱ φρατρίαι ὑποδιηροῦντο εἰς τριάκοντα οἰκογενείας λεγομένας *γένη*, ὅθεν ἐλέγοντο *γενῆται* καὶ *ὁμογάλακτες*, οὐχὶ διὰ συγγένειαν, ἀλλὰ διότι συνέζων καὶ συνανεστρέφοντο ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ ὡς μία κοινωνία, καὶ συνέθυον εἰς θεούς τινας.

Μέχρι τῶν εἴκοσι ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἦσαν διάφοροι βαθμοὶ δύσκολοι νὰ προσδιορισθῶσιν. Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν περὶ τούτου διαφόρων γνωμῶν τῶν συγγραφέων, καὶ τῆς παρατηρήσεως πολλῶν χωρίων τοῦ Δημοσθένους, ἐξάγεται ὡς τὸ πάντων πιθανώτερον, ὅτι ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἑβδόμου ἔτους ἦτο ὁ χρόνος, καθ' ὃν εἰσῆγον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τοὺς πολίτας τῆς φρατρίας, καὶ τοῦτο ἐλέγετο *εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτορας*· κατεγράφοντο ἐν βιβλίῳ· προσέφερον θυσίαν, καὶ διένεμον εἰς τοὺς παρόντας τὰ κρέατα τοῦ θύματος. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐγίνετο τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῶν Ἀπατουρίων (1). Ἐὰν οἱ φράτορες ἐνόμιζον ὅτι τὸ παιδίον δὲν ἦτο νόμιμον, δὲν ἐπίστευον εἰς τὸν ὅρκον τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἀπεφάσιζον μετ' ἀλλήλων, καὶ ἐκήρυττον, ὅτι τὸ παιδίον δὲν ἦτο δεκτὸν εἰς τὴν φρατρίαν· ἠδύνατο ὅμως ἡ ἀπόφασις αὐτῶν νὰ δικασθῇ, καὶ νὰ ἀποδειχθῇ ἐπὶ δικαστηρίου, ὅτι ἀδίκως ἀπεδοκίμασαν τὸ παιδίον. Ἐάν τις ἀντέλεγε περὶ τοῦ παιδίου, ὅτι δὲν ἦτο τῆς φρατρίας, εἰς ἣν εἰσήγετο, ἠδύνατο, νὰ ἀποσπάσῃ τὸ θῦμα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ· ὑπέκειτο ὅμως τότε εἰς δίκην, τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ κάμωσι κατ' αὐτοῦ. Ἐν τῷ δεκάτῳ τετάρτῳ ἔτει ἤρχετο ἡ ἡβικὴ ἡλικία, καὶ ὁ παῖς ἐλέγετο ὅτι *ἥβησεν* (ἡβάω)· τότε ἠριθμεῖτο εἰς τοὺς *ἐφήβους*. Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἡβικὴν ἡλικίαν ἐλέγετο *ἐπιδιετὲς ἡβῆσαι*, *ἐπιδιετὲς ἡβῶν-*

(1) Οὕτως ἐλέγοντο αἱ γινόμεναι ἐν Ἀθήναις θυσίαι κατὰ τὸν Πυανεψιῶνα ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Ἀγνοεῖται, ἂν ὁ πατὴρ δὲν εἰσῆγε καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς φράτορας ἐν ἡλικίᾳ μεγαλητέρᾳ. Φαίνεται δὲ βέβαιον, ὅτι εἰσῆγε τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, ὅτε ἦσαν ἐν ἡλικίᾳ γάμου, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκαμνεν εὐωχίαν, ἥτις, ἐλέγετο γαμήλια· οὕτως ἐλέγετο καὶ τὸ συμπόσιον, τὸ ὁποῖον ἔκαμνεν ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ γάμου αὐτοῦ.

τες. Δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν πάντες οἱ νέοι ἦσαν ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ ἐνήλικες· τοῦτο ὅμως δύναται νὰ θεωρῆται ὡς βέβαιον περὶ ἐκείνων, οἵτινες μὴ ἔχοντες πατέρα, ἦσαν ὑπὸ ἐπιτρόπους. Ὁ Δημοσθένης δὲν εἶχε πλήρη ἑπτὰ ἔτη ἡλικίας (1), ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ· δέκα ἔτη ἦτο ὑπὸ ἐπιτρόπους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνῆλιξ γενόμενος, *εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς*, εἰσῆξε *δίκην ἐπιτροπῆς* κατὰ τῶν ἐπιτρόπων αὐτοῦ. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι, ζῶντος τοῦ πατρὸς, οἱ υἱοὶ δὲν ἦσαν *κύριοι* ἑαυτῶν, εἰ μὴ ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει· ἐπειδὴ τότε ἐνεγράφοντο *εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον* (2), ἔδιδον τὸν ὅρκον τοῦ πολίτου, καὶ οὕτως ἐγίνοντο πολῖται· Πρὶν δὲ ἐγγραφῇ εἰς ἄνδρας ὁ ἔφηβος, ἐξητάζετο· τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *δοκιμασία*, καὶ ὁ ἐξετασθεὶς, *δοκιμασθεὶς ἀνήρ*. Οἱ ἔφηβοι οἱ ἐν τῷ δεκάτῳ ὀγδόῳ ἔτει ἐγγραφόμενοι εἰς τὸ ληξιαρχικὸν, διωρίζοντο *περίπολοι*, διὰ νὰ φυλάττωσι τὰ μεθόρια μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Λαμβάνοντες δὲ τὰ ὅπλα, ἂν τότε ὤμνυον τὸν ὅρκον τῶν ἐφήβων τὸν ὑπό τινων συγγραφέων ἀναφερόμενον, ἢ ἂν ὁ ὅρκος οὗτος ἦτο ὁ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους, δὲν ἔχομεν περὶ τούτου οὐδὲν βέβαιον.

Νόμοι ὑπὲρ τῶν ἐπιτρόπων.

Εἴδομεν ὅτι οἱ ὀρφανοὶ πατρὸς υἱοὶ ἦσαν ὑπὸ ἐπιτρόπους μέχρι τοῦ δεκάτου ἕκτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ ἀπῄτουν λογαριασμὸν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων. Οἱ νόμοι καὶ οἱ δικασταὶ ἦσαν πάντοτε εὐνοϊκοὶ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς, δικαίως· διότι ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ προστατεύῃ μάλιστα τὸν ἀ-

(1) Διότι ἂν εἶχε πλήρη τὰ ἑπτὰ ἔτη, τότε ἤρχετο εἰσῆξαι ἐνῆλιξ ἐν τῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι οἱ ὀρφανοὶ πατρὸς ἐγίνοντο ἐνήλικες ἐν τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ· Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως ὁ Δημοσθένης κατηγόρησε τοὺς ἐπιτρόπους ἐπὶ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἄρχοντος ἀπὸ γεννήσεως αὐτοῦ· ἄρα πρέπει νὰ ἦτο τότε ἡλικίας δεκαοκτὼ ἐτῶν· ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ἐγεννήθη ἐν τῷ τέλει τῆς ἀρχοντίας τοῦ Δημοφίλου, καὶ τῇ ἀρχῇ τῆς τοῦ Τιμοκράτους· ὥστε δὲν εἶχεν, εἰ μὴ δεκαὲξ ἔτη πλήρη, καὶ εἰσῄρχετο εἰς τὸ δέκατον ἕβδομον, ὅτε εἰσῆξε τὴν δίκην.—(2) Ἂν καὶ οἱ ὀρφανοὶ ἐλογίζοντο ἐνήλικες ἐν τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ πλήρει, νομίζω ὅμως ὅτι ἡ ἐνηλικότης αὕτη δὲν ἦτο τελεία, ἀλλὰ πρέπει ἐξ ἁπάντος νὰ ἦσαν τινὲς περιορισμοὶ καὶ τροποποιήσεις.

δύνατον. Εἶχον τὴν προστασίαν τοῦ ἄρχοντος, ὅστις διώριζεν εἰς αὐτοὺς ἐπιτρόπους, ἂν δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ πατρός· Οἱ ἐπίτροποι ὤφειλον νὰ δίδωσιν εἰς αὐτοὺς ἀκριβῆ λογαριασμόν· ἦσαν ὅμως καὶ νόμοι ἀσφαλίζοντες τοὺς ἐπιτρόπους. Ἀμφισβητήσεως οὔσης περὶ τῶν λογαριασμῶν, ἐγίνετο συμβιβασμός, καὶ μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤθελον δώσει λογαριασμόν, δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ καταδιωχθῶσι.

Νόμοι υἱοθετήσεως.

Ὁ ἄτεκνος ἠδύνατο νὰ υἱοθετήσῃ ὅντινα ἤθελε, καὶ διὰ τῆς υἱοθετήσεως νὰ κάμῃ αὐτὸν κληρονόμον πάντων τῶν ἑαυτοῦ ὑπαρχόντων· ἂν ὅμως εἶχε νόμιμα τέκνα, *γνησίους παῖδας*, υἱοὺς ἢ θυγατέρας, οὗτοι μόνοι εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς κληρονομίας· οἱ δὲ θετοὶ, *ποιητοὶ, εἰσποιητοὶ*, δὲν εἶχον δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν, εἰ μὴ εἰς ἔλλειψιν νομίμων τέκνων. Ἐὰν ὁ πατὴρ ἐτεκνοποίησε νομίμως μετὰ τὴν υἱοθέτησιν, τότε μόνον οἱ υἱοθετηθέντες ἐκληρονόμουν ἐξίσου μὲ τοὺς ἐπιγεννηθέντας γνησίους παῖδας. Δὲν ἠδύνατο δὲ ὁ πολίτης νὰ υἱοθετήσῃ, εἰ μὴ γνήσιον Ἀθηναῖον. Ἂν εἶχε νόθον υἱὸν, δὲν ἠδύνατο νὰ υἱοθετήσῃ αὐτὸν, εἰ μὴ ἀφ' οὗ ἤθελε λάβει τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου. Ἀγνοεῖται, ἂν ἦτο ὡρισμένη ἡλικία, ἐπέκεινα τῆς ὁποίας ὁ πολίτης δὲν ἠδύνατο νὰ υἱοθετηθῇ· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ υἱοθέτησις συνεχωρεῖτο πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους καὶ μετὰ τὸ εἰκοστόν. Ὁ πατὴρ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκληρώσῃ τὸν νόμιμον αὐτοῦ υἱὸν διὰ μεγάλας αἰτίας, πολλῷ μᾶλλον τὸν θετόν. Φαίνεται δὲ ὅτι διὰ νὰ υἱοθετήσῃ τις, δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἦναι ἐγγάμιος· ἐν τῷ κατὰ Λεωχάρους λόγῳ τοῦ Δημοσθένους Λεωκράτης τις λέγει, ὅτι υἱοθετήθη ὑπό τινος Ἀρχιάδου, ὅστις ἔμεινεν ἄγαμος, καὶ ὁ κατήγορος δὲν προσβάλλει ἐνταῦθα τὴν υἱοθέτησιν, ὑποτεθέντος ὅτι ὁ Λεωκράτης υἱοθετήθη τῷόντι ὑπὸ τοῦ Ἀρχιάδου. Ὅτε δὲ ἤθελέ τις νὰ υἱοθετήσῃ τινὰ, εἰσῆγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ φρατρίαν, ἥτις ἐδέχετο αὐτὸν, ἂν ἦτο τῷόντι πολίτης· καὶ ἐνεγράφετο εἰς τὸν δῆμον τοῦ υἱοθετήσαντος· διότι ὁ θετὸς υἱὸς μετέβαλλε φρατρίαν καὶ δῆμον. Ὁ

θετὸς υἱὸς ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν· ἔπρεπεν ὅμως τότε νὰ ἀφήσῃ ἕνα νόμιμον υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν υἱοθετήσαντα αὐτόν. Κατὰ τὸν Δημοσθένην, ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ Λεωκράτους λόγῳ, ὁ θετὸς υἱὸς δὲν ἠδύνατο νὰ υἱοθετήσῃ ἄλλον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν διαθήκῃ νὰ διαθέσῃ τὰ ὑπάρχοντα, τῶν ὁποίων ἔγεινε κληρονόμος διὰ τῆς υἱοθετήσεως. Ἀλλ' εἶναι τάχα τοῦτο κρίσις ἰδία τοῦ ῥήτορος, ἢ ἐλάλει κατὰ νόμον παραδεδεγμένον καὶ ἔθος βέβαιον; Ἐὰν ὁ θετὸς υἱὸς ἀπέθνησκεν ἄτεκνος, τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἐπέστρεφον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ υἱοθετήσαντος αὐτόν. Ἐνίοτε ἔδιδον θετὸν υἱὸν καὶ εἰς τὸν ἀποθανόντα, διὰ νὰ ἀναστήσωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ (διότι ὁ υἱοθετούμενος ἐλάμβανε τὸ ὄνομα τοῦ υἱοθετήσαντος), καὶ διὰ νὰ κάμωσι τὸ παιδίον κληρονόμον πάντων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ· ἐν ταύτῃ ὅμως τῇ περιπτώσει, τὸ παιδίον ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἀποθανόντος· εἰ δὲ μὴ, ἡ υἱοθέτησις κατεδιώκετο καὶ ἠκυροῦτο. Ἐὰν οἱ συγγενεῖς μέλλουν νὰ ἀνα στήσωσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος πολίτου, ὁ ἄρχων ἀνεδέχετο εἰς ἑαυτὸν τὴν φροντίδα ταύτην, καὶ υἱοθέτει εἰς τὸν ἀποθανόντα τινὰ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἢ τοὐλάχιστον, τινὰ ἐκ τῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ συγγενῶν, ὅστις ἐλάμβανε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Νόμοι κληρονομίας.

Ὡμιλήσαμεν ἀνωτέρω κατὰ τὸν Πλούταρχον περὶ τῆς ἐλευθερίας τὴν ὁποίαν ὁ Σόλων ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀτέκνους νὰ ἀφίνωσι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν εἰς ὅν τινα ἤθελον, καὶ περὶ τῶν περιορισμῶν, τοὺς ὁποίους ἐπέβαλεν εἰς ταύτην. Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ ἄλλος τις περιορισμὸς, τὸν ὁποῖον ὁ Πλούταρχος δὲν ἀναφέρει· διότι ἐκ τῶν περὶ υἱοθετήσεως περιορισμῶν φαίνεται, ὅτι δὲν ἦτο συγκεχωρημένον νὰ ἀφίνῃ τις τὰ ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα εἰς ξένους, τῶν ὁποίων ἡ υἱοθέτησις ἦτο ἀπηγορευμένη. Δὲν ἠδύναντο νὰ κάμωσι διαθήκην οὔτε αἱ γυναῖκες, οὔτε τὰ παιδία, οὔτε οἱ δοῦλοι. Δὲν ἦτο συγκεχωρημένον νὰ διαθέτῃ τις τὰ ἑαυτοῦ, εἰ μὴ ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι ἐτῶν. Ὁ πατὴρ, ἐὰν εἶχεν υἱοὺς, ἄφινε συνήθως προῖκα εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· καὶ ἐὰν δὲν ἄφινεν, εἶναι βέβαιον ὅτι ἐχρεωστεῖτο

εἰς αὐτὴν μία τις ἀνάλογος τῆς περιουσίας τὴν ὁποίαν κατέλειπεν Ἔκ τινος χωρίου τοῦ λόγου τοῦ Ἰσαίου περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Πύῤῥου, φαίνεται ὅτι ἡ προῖξ ἔπρεπε νὰ ἦναι τοὐλάχιστον τὸ δέκατον τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν κατέλιπεν ὁ πατήρ.

Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ διασαφισθῇ τὸ περὶ κληρονομιῶν· ἰδοὺ τί φαίνεται πιθανώτερον ἐκ τῆς ἐξετάσεως καὶ παραθέσεως τῶν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀναφερομένων χωρίων τῶν ῥητόρων· Ὅταν ὁ πολίτης ἀποθνήσκων ἄφινεν υἱοὺς, ἐμοιράζοντο ἐξίσου τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ἐὰν ἄφινεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, οἱ υἱοὶ καὶ τότε ἐμοιράζοντο ἐξίσου τὴν πατρικὴν περιουσίαν, ὤφειλον ὅμως νὰ προικίσωσι τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν. Ἐὰν ἄφινε μόνον θυγατέρας, οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ἠδύναντο μὲν νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ μετὰ τῶν θυγατέρων, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ γάμου· τὸ ἓν χωρὶς τοῦ ἄλλου δὲν ἠδύναντο. Ἐὰν δὲν ἄφινεν οὔτε θυγατέρας οὔτε υἱοὺς, οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ, τὰ τέκνα τούτων ἢ ἔγγονα, ἐκληρονόμουν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς διαφορᾶς τῶν ἀῤῥένων. Ἐὰν δὲν ἔμενεν εἰς αὐτὸν οὔτε ἀδελφὸς οὔτε ἀδελφὴ, οὔτε ἀνεψιὸς οὔτε ἀνεψιὰ ἐξ οὐδεμιᾶς γενεᾶς, οἱ ἐξάδελφοι αὐτοῦ καὶ τὰ τούτων τέκνα ἐκληρονόμουν αὐτὸν, προτιμωμένων τότε τῶν ἀῤῥένων. Ἐὰν τέλος πάντων δὲν ὑπῆρχον οὔτε ἐξάδελφοι, οὔτε τέκνα ἐξαδέλφων, οὔτε πρὸς πατρὸς οὔτε πρὸς μητρὸς, τότε οἱ μόνοι πλησιέστεροι συγγενεῖς πρὸς τοῦ πατρὸς ἐκληρονόμουν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ πρὸς μητρὸς ἀπεκλείοντο.

Διὰ τὴν ἀπαίτησιν τῆς κληρονομίας ὑπῆρχε τύπος τις ἰδιαίτερος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰσαῖος ἀναφέρει πολλαχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ ὅστις κατὰ τὸν Δημοσθένην ἐθεωρεῖτο ἀποτρόπαιος· ὁ τύπος οὗτος ἐλέγετο *διαμαρτυρία*· ἦτο δὲ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν ἔκαμνον βεβαιοῦντες, ὅτι οἱ ἔχοντες ἢ οἱ ἀπαιτοῦντες τὴν κληρονομίαν, δὲν εἶχον εἰς ταύτην οὐδὲν δικαίωμα· ἡ ἔνστασις αὕτη διέκοπτε πάσας τὰς ἄλλας δικαστικὰς καταδίκας. Ὁ ἐνιστάμενος παρακατέθετεν εἰς τὸν δικαστὴν χρηματικήν τινα ποσότητα,

τὴν ὁποίαν ἔχανεν, ἐὰν ἡ ἔνστασις αὐτοῦ καὶ διαβεβαίωσις ἐξηλέγχετο σαθρά (1).

Νόμοι ἐμπορίου.

Τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀνταλλαγὴ πραγμάτων ἀντὶ πραγμάτων, ἢ πραγμάτων ἀντὶ νομισμάτων ἐχόντων ἀξίαν τινά. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἀττικῆς ἦσαν ὁ ἄργυρος, τὰ σῦκα, καὶ αἱ ἐλαῖαι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐπὶ τοῦ Λαυρίου ὄρους πλουσιώτατα μεταλλεῖα ἀργύρου, τὰ ὁποῖα πολλοὶ λαμβάνοντες παρὰ τῆς πόλεως κατὰ συμφωνίαν, ἐκαρποῦντο· περὶ τούτου ἦσαν ἰδιαίτεροι νόμοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης. Ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς δὲν ἦτο εὔφορος εἰς σῖτον· ἐκτὸς ὅμως τοῦ Ὑμηττείου μέλιτος ἔδιδε καὶ ἐλαίας πολλὰς καὶ σῦκα. Δὲν ἦτο συγκεχωρημένον νὰ διαθέτῃ ἕκαστος, ὅπως ἤθελε, τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ μετακομίζῃ, ὅπου ἤθελε· διότι ἦσαν, παραδείγματος χάριν, νόμοι ἀπαγορεύοντες ἐπὶ αὐστηροτάταις ποιναῖς νὰ ἐξάγωσιν ἐκ τῆς Ἀττικῆς τὰς ἐλαίας καὶ τὰ σῦκα.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν ἐν παρόδῳ, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀπάτη νὰ νομίζωμεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀπεριόριστον δικαίωμα ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν. Ὀφείλομεν κατά τινα ἄγραφον συνθήκην νὰ ἀνταποδίδωμεν εἰς τὴν κοινωνίαν ὠφελείας ἀνθ' ὧν λαμβάνομεν παρ' αὐτῆς. Δὲν εἶναι πάντες γεωργοί, ἀλλ' οἱ μὲν εἶναι ἔμποροι, οἱ δὲ τεχνῖται, οἱ δὲ γεωργοί. Οἱ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ὑπηρετοῦντες, οἱ πωλοῦντες, οἱ ἐμπορευόμενοι, οἱ

(1) Ὁ Πολυδεύκης ἐξηγῶν τινὰς λέξεις εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀναφερομένας, λέγει « ἀμφισβήτησις μὲν, ὅστις ἀμφισβητεῖ κλήρου κατὰ γένος, ὡς οὐκ ὄντος υἱοῦ τῷ τεθνεῶτι· παρακαταβολὴ δὲ, ὅστις ἀντιλέγει, ὡς αὐτὸς δικαιότερος ὢν ἔχειν τὸν κλῆρον ἐξ ἀγχιστείας, ἢ διαθηκῶν· παρακατέβαλλε δὲ τῆς οὐσίας τὸ δέκατον, ὡς προτεισοίσων, ἂν ἡττηθῇ· διαμαρτυρία δὲ, ὅστις διαμαρτύροιτο μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον, ὡς ὄντος υἱοῦ· ἐπίσκηψις δὲ, εἴ τις τὴν διαμαρτυρίαν ὡς ψευδῆ αἰτιῷτο (Βιβλ. ή, 32, 33).» Λέγει δὲ καὶ Ἁρποκρατίων, « οἱ τὸν κλῆρον ἐπιδικαζόμενοι, ἀμφισβητεῖν, ἢ παρακαταβάλλειν λέγονται, οἱ μὲν φάσκοντες ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον, ὡς ὄντος παιδὸς τῷ τετελευτηκότι, ἢ γόνῳ, ἢ ποιήσει· οἱ δὲ, ὡς ἄπαιδος τελευτήσαντος, δικαιότερον λέγοντες ἔχειν αὐτοὺς τὸν κλῆρον λαβόντος (ἴσως λαβόντας), ἢ συγγενεῖς ὄντες, ἢ κατὰ διαθήκας κληρονόμοι.»

ἐξ ὁποιασδήποτε τέχνης ἢ ἐπιτηδεύματος ζῶντες, ἔχουσι πραγματικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῶν καρπῶν τοῦ γεωπόνου καὶ τοῦ κτηματικοῦ· ἔχουσι δικαίωμα νὰ ἀπαιτῶσι παρ' αὐτῶν τὰ πρὸς τροφὴν, διότι οἱ μὲν ὑπερασπίζονται αὐτοὺς ἐν κινδύνῳ, οἱ δὲ προμηθεύουσιν εἰς αὐτοὺς ἐνδύματα, καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα, ὠφέλιμα, ἢ χρήσιμα· Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἐξουσίαν, δὲν δύνανται αὐτοὶ νὰ ἀπαιτήσωσιν οὔτε τροφὰς, οὔτε λογαριασμὸν τῶν καρπῶν αὐτῶν· ἡ κυβέρνησις ὅμως, ἡ φροντίζουσα περὶ τοῦ συμφέροντος πάντων, ὀφείλει νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὸ νὰ γίνωνται παρὰ πάντων τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἀμοιβαῖαι βοήθειαι, καὶ νὰ προμηθεύωσιν εἰς ἀλλήλους ἀμοιβαίας ὠφελείας. Ὀφείλει, παραδείγματος χάριν, νὰ ὑποχρεοῖ τοὺς γεωπόνους καὶ κτηματικοὺς νὰ μὴ ἀνταλλάττωσι πρὸς βλάβην τοῦ κοινοῦ τοὺς καρποὺς τοῦ κόπου αὐτῶν, ἢ τῶν κτημάτων, ἀλλὰ νὰ ζωογονῶσι δι' αὐτῶν τὸ σῶμα τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας αὐτοὶ μὲν εἶναι μέλη, αὐτὴ δὲ ἡ κυβέρνησις ὁ προνοητὴς καὶ προστάτης τῶν συμφερόντων αὐτῆς.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Ἂν καὶ ἡ γῆ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς εἶπον, δὲν ἦτο εὔφορος εἰς δημητριακοὺς καρποὺς, ἔχουσα ὅμως λιμένας καλοὺς καὶ ναυτικὸν ἀξιόλογον, ἀνεπλήρου τὴν ἔλλειψιν διὰ τῆς ναυτιλίας, λαμβάνουσα μεγάλην ποσότητα σίτου ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ Βοσπόρου. Ἦσαν δὲ νόμοι περὶ τοῦ ἐμπορίου τούτου, ἐπιβάλλοντες τὰς ἐσχάτας ποινὰς εἰς τὸν ὅστις δὲν ἤθελεν ἐμπορεύεσθαι τὸν σῖτον διὰ τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηνῶν· διὰ νὰ ἐνθαρρύνωσι δὲ τὴν καταμήνυσιν, ἔδιδον εἰς τὸν καταμηνύοντα τὸ ἥμισυ τῶν καταμηνυθέντων πραγμάτων. Δὲν ἔκρινον συμφέρον οὐδὲ δίκαιον νὰ παραδώσωσι τὴν τροφὴν τῶν λαῶν εἰς τὸ ἀβέβαιον τῶν περιστάσεων, ἢ εἰς τὴν φαντασίαν καὶ ἀπληστίαν τῶν ἐμπόρων. Ἤξευρον μὲν ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμπορίου, ἐστοχάζοντο ὅμως ἐνταυτῷ, ὅτι ἔπρεπε νὰ περιορίσωσιν αὐτὴν, καὶ νὰ ὑποβάλωσιν εἰς ἐξαιρέσεις ὑπὲρ τοσοῦτον ἀναγκαίου καρποῦ. Θάνατος ἦτο ἡ ποινὴ εἰς τὸν ὅστις ἤθελεν

ἀγοράσει πλειότερον τῶν πεντήκοντα φορμῶν (1). Τοσοῦτον ἐφοβοῦντο τὸ μονωπόλιον· τοσοῦτον προσεκτικοὶ ἦσαν εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζωσιν αὐτό, καὶ αὐστηροὶ εἰς τὸ νὰ τιμωρῶσι.

Οἱ νόμοι ἦσαν εὐνοϊκοὶ εἰς τοὺς πιστοὺς ἐμπόρους· ὅστις ἄνευ λόγου κατεμήνυεν, κατηγόρει, ἢ ἐπηρέαζεν ἔμπορον, κατεδιώκετο δικαστικῶς, ἐνήγετο εἰς τοὺς θεσμοθέτας, καὶ ἐφυλακίζετο· ἐὰν δὲ ὁ ἐνάγων δὲν ἐλάμβανε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἢ ἐὰν δὲν παρητεῖτο ἀπὸ τῆς κατηγορίας, ἐπλήρονεν εἰς τὸ δημόσιον χιλίας δραχμάς. Ἓξ μῆνες ἦσαν διωρισμένοι διὰ τὰς ἐμπορικὰς δίκας ἀπὸ τέλους Νοεμβρίου μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰουνίου· καὶ αἱ δίκαι αὐτῶν ἐλάμβανον ταχέως πέρας πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης· καὶ προσεῖχον νὰ μὴ φέρωσιν ἐμπόδιον εἰς τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις.

Ὁ συνηθέστερος τρόπος τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων ἦτο νὰ δίδωσιν αὐτὰ εἰς μερίδας πλοίων, καὶ νὰ δανείζωσιν εἰς ἐμπόρους ἐπὶ τόκῳ καὶ κατά τινας συμφωνίας· ἐνώπιον μαρτύρων ἔκαμνον ἔγγραφον τοῦ τόκου καὶ τῶν συμφωνιῶν, καὶ παρακατέθετον αὐτὸ εἰς τρίτον τινά. Ἦτο ἀπηγορευμένον εἰς τὸν ἔμπορον Ἀθηναῖον οὐ μόνον τὸ νὰ μετακομίζῃ σῖτον ἢ ἄλλο τι εἶδος πραγματειῶν εἰς ἄλλον λιμένα, παρὰ τὸν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ δανείζῃ ἀργύριον εἰς ἔμπορον παραβάτην τοῦ νόμου· καὶ ἄν τις ἐδάνειζεν εἰς αὐτὸν, καθίστατο συνένοχος τῆς παραβάσεως, ὑπέκειτο εἰς ποινὴν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἄρχοντος εἰσαγωγὴν δίκης κατὰ τοῦ ὀφειλέτου.

Εἰς τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον ἠδύνατό τις νὰ δανείσῃ συμφώνως μὲ τὰς περὶ τούτου διατάξεις κατὰ δύο τρόπους· διὰ πλοῦν γινόμενον ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι τινὸς ὡρισμένης πόλεως, καὶ ἀπὸ ταύτης πάλιν μέχρις Ἀθηνῶν· τὸ ὁποῖον ἐλέγετο *δάνεισμα ἀμφοτερόπλουν*· ἢ μόνον ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρις ὡρισμένης πόλεως, τῆς Ῥόδου, παραδείγματος χάριν· καὶ τότε ἐλέγετο *δάνεισμα ἑτερόπλουν*. Ὁ δανείζων ἐπὶ πλοίου, συμμετεῖχε πάσης ζημίας καὶ

(1) Ὁ φορμὸς ἦτο μέτρον σίτου· ἀγνοεῖται ὅμως ἡ χωρητικότης αὐτοῦ.

παντὸς κινδύνου αὐτοῦ· ὁ δὲ δανειζόμενος ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἐν τῷ πλοίῳ αὐτοῦ εἰς πραγματείας τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ ἀργυρίου, τὸ ὁποῖον ἐδανείσθη. Αἱ πραγματεῖαι αὗται, τὰς ὁποίας ἔμελλε νὰ ἀνταλλάξῃ μὲ ἄλλας, ἦτο τὸ ἐνέχυρον τῆς πίστεως, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι, τὰς ὁποίας ἐπανῆγε διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς. Ὁ δανειστὴς ἠδύνατο νὰ κατάσχῃ ταύτας, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸν τὸ δάνειον μετὰ τοῦ συμφωνηθέντος τόκου.

Τινὲς μὲν τόκοι ἀπηγορεύοντο ὑπὸ τοῦ νόμου (1), τινὲς δὲ συνεχωροῦντο καὶ ἴσχυον· ἐδίδοντο δὲ κατὰ μῆνα, *ἔμμηνοι τόκοι* λεγόμενοι· καὶ ἦσαν δύο εἰδῶν, *τόκοι ἔγγειοι*, γινομένου τοῦ δανείου ἐπὶ γεῶν, καὶ *τόκοι ναυτικοὶ*, ἐπὶ πλοίων. Ὁ ναυτικὸς τόκος δὲν ἦτο ὡρισμένος, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγαλήτερος κατὰ τὸν μᾶλλον καὶ ἧττον μακρὸν ἢ ἐπικίνδυνον πλοῦν, ὅπως ἤθελε συμφωνηθῆ, ἢ ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι τινὸς πόλεως μόνον, ἢ καὶ κατ' ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης μέχρις Ἀθηνῶν.

Οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα τέσσαρα εἴδη τόκου· *τόκος ἔφεκτος*, ὅστις ἦτο εἷς ὀβολὸς ἐπὶ τῇ δραχμῇ κατὰ μῆνα, ἢ τὸ ἕκτον τῆς δραχμῆς, διότι ἓξ ὀβολοὶ ἔκαμνον μίαν δραχμήν· ὁ τόκος οὗτος ἐλέγετο καὶ *ἐπωβελία*· τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδίδετο εἰς τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τὸν ὅστις κατηγορῶν τινα ὅτι ἐζημιώθη ὑπ' αὐτοῦ κατά τινα χρηματικὴν ποσότητα, ἤθελεν ἐξελεγθῆ συκοφάντης, καὶ κατεδικάζετο νὰ δίδῃ ἕνα ὀβολὸν κατὰ μῆνα εἰς τὸν συκοφαντηθέντα, ἢ τὸ ἕκτον τῆς ζημίας τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὅτι ἐζημιώθη. *Τόκος ἐπίτριτος*, ἤγουν, δύο ὀβολοὶ κατὰ μῆνα ἐπὶ τῇ δραχμῇ. *Τόκος ἐπὶ δραχμῇ*, ἤγουν, μία δραχμὴ κατὰ μῆνα ἐπὶ τῇ μνᾷ, ἢ δώδεκα δραχμαὶ κατ' ἔτος ἐπὶ ταῖς ἑκατόν· διότι ἑκατὸν δραχμαὶ ἔκαμνον μίαν μνᾶν· οὗτος ἦτο ὁ συνειθέστερος τόκος ἐπὶ Δημοσθένους. *Τόκος ἐπόγδοος*, ἤγουν, ὀκτὼ ὀβολοὶ

(1) Ὁ Ῥήτωρ Λυσίας ἀναφέρει νόμον τινὰ τοῦ Σόλωνος, ὅστις ἔφινε τοὺς τόκους εἰς τὴν θέλησιν τοῦ δανειστοῦ. Οἱ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους σημειούμενοι τόκοι, ὡς τότε συνειθιζόμενοι, καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Οὐλπιανοῦ ἀναφερόμενος νόμος, ὅστις ἀπηγόρευε τοὺς παραπολὺ μεγάλους, δεικνύουσιν ὅτι εἶχον μεταβάλει τὸν τοῦ Σόλωνος νόμον περιορίζοντες τὴν ἀπληστίαν τῶν δανειστῶν.

κατὰ μῆνα ἐπὶ τῇ μνᾷ, ἢ δεκαὲξ κατ' ἔτος ἐπὶ ταῖς ἑκατόν. Οἱ δύο πρῶτοι τόκοι φαίνονται ὑπέρογκοι, καὶ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἀναλογίαν πρὸς τοὺς δύο ἄλλους· ὅθεν εἶναι πιθανόν, ὅτι δὲν συνεχωροῦντο ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι ἠρανίσθην ἐκ τοῦ Αὐγήρου περὶ τῶν νόμων τῶν Ἀθηνῶν, ὅσοι πολλάκις ἀναφέρονται ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Δημοσθένους. Περὶ δὲ τῶν νόμων τῶν περὶ φόνου καὶ κλοπῆς, ἐπειδὴ ὁ Δημοσθένης ἐκθέτει αὐτοὺς καὶ ἀναπτύσσει εὐκρινῶς ἐν τοῖς αὐτοῦ λόγοις κατὰ Ἀριστοκράτους καὶ Τιμοκράτους, ἀφίνει τὴν τούτων κατανόησιν εἰς τὸν μετὰ προσοχῆς ἀναγινώσκοντα.

Μηνολογία.

Ὁ Ἀττικὸς ἐνιαυτὸς ἦτο σεληνιακός[2] ὅθεν οἱ μῆνες αὐτοῦ δὲν εἶναι ἰσόχρονοι μὲ τοὺς σημερινοὺς τοῦ ἡλιακοῦ. Πλὴν ταύτης τῆς φυσικῆς διαφορᾶς δὲν συμφωνοῦσιν οἱ σοφοὶ χρονολόγοι περὶ τῆς ἀντιστοιχίας αὐτῶν πρὸς τοὺς σημερινούς· ἀλλὰ τὸν αὐτὸν Ἀττικὸν μῆνα οἱ μὲν θέλουσιν Ἀπρίλιον, οἱ δὲ Ἰούνιον. Ἐνταῦθα ἠκολούθησα τὴν κοινοτέραν κρίσιν τῶν χρονολόγων.

Οἱ Ἀθηναῖοι διήρουν τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας, καὶ ἐμηνολόγουν κατὰ τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα.

1 Πρώτη	11 Πρώτη	ἀπὸ νουμηνίας μέχρι δεκάτης	21 Πρώτη	21 Δεκάτη (1)	ἀπὸ εἰκάδος μέχρι τριακοστῆς ἢ ἑνδεκάτης
2 Δευτέρα	12 Δευτέρα		22 Δευτέρα	ἐπὶ εἰκάδι 22 Ἐννάτη	
3 Τρίτη	13 Τρίτη		23 Τρίτη	23 Ὀγδόη	
4 Τετάρτη	14 Τετάρτη		24 Τετάρτη	ἢ 24 Ἑβδόμη	
5 Πέμπτη	15 Πέμπτη		25 Πέμπτη	ἐπανακάμ- 25 Ἕκτη	
6 Ἕκτη	16 Ἕκτη		26 Ἕκτη	πτοντες 26 Πέμπτη	
7 Ἑβδόμη	17 Ἑβδόμη		27 Ἑβδόμη	27 Τετάρτη	
8 Ὀγδόη	18 Ὀγδόη		28 Ὀγδόη	28 Τρίτη	
9 Ἐννάτη	19 Ἐννάτη		29 Ἐννάτη	29 Δευτέρα	
10 Δεκάτη	20 Εἰκάς		30 Ἕνη καὶ νέα	30 Ἕνη καὶ νέα	

Μῆνες Ἀττικοὶ ἔχοντες ἑναλλὰξ ἡμέρας 30, 29.

ά. Ἑκατομβαιὼν (2) πρῶτος μὴν τοῦ Ἀττικοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔχων ἡμέρας 30. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου. Τοιοῦτος ὑπολογισμὸς γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

(1) Ὅτε ὁ μὴν εἶχεν ἡμέρας 29, ἔλεγον ἐννάτη φθίνοντος ἀντὶ δεκάτη. Οἱ ἐκ 30 ἡμερῶν ἐλέγοντο πλήρεις· οἱ δὲ ἄλλοι κοῖλοι.

(2) Διότι ἐν τούτῳ ἐγίνοντο ἑκατόμβαι, ἤγουν, θυσίαι λαμπραί.

β'. Μεταγειτνιών (1) ζ'. Ποσειδεών (6).
γ'. Βοηδρομιών (2) ή. Γαμηλιών (7).
δ'. Μαιμακτηριών (3) θ'. Ἐλαφηβολιών (8).
έ. Πυανεψιών (4) ί. Μουνυχιών (9).
ς'. Ἀνθεστηριών (5) ιά. Θαργηλιών (10).
ιβ'. Σκιροφοριών (11).

Λεξικὸν γεωγραφικὸν εἰς τοὺς Δημοσθενικοὺς Λόγους.

Α.

Ἄβδηρα (τά). Παράλιος πόλις τῆς Θράκης, μετὰ τὸν Νέστον ποταμὸν πρὸς ἀνατολάς. Πατρὶς Δημοκρίτου, Πρωταγόρου, Ἀναξάρχου, καὶ Ἑκαταίου. Ὁ πολίτης, Ἀβδηρίτης, τὸ θηλυκὸν, Ἀβδηρῖτις. Οἱ κάτοικοι ἐδυσφημοῦντο ὡς μωροί· ὅθεν παροιμία, *τὸ Ἀβδηριτικόν*· καὶ *Ἀβδηρίτης*, ὁ μωρός.

Ἄβυδος. Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀντικρὺ τῆς Σηστοῦ, ἔνθα ὁ Ξέρξης κατεσκεύασε γέφυραν, διὰ

(1) Ἐν τούτῳ ἑωρτάζοντο τὰ μεταγείτνια εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐλέγοντο δὲ οὕτω, διότι ἐν τούτῳ μάλιστα ἐγίνοντο αἱ μετοικήσεις.

(2) Ἐν τούτῳ ἑωρτάζετο ἡ νίκη τοῦ Θησέως κατὰ τῶν Ἀμαζόνων. Ἐλέγετο δὲ βοηδρόμια, διότι ἔτρεχον μετὰ βοῆς.

(3) Ἐν τούτῳ ἐγίνετο ἑορτὴ λεγομένη Μαιμακτήρια, εἰς τιμὴν τοῦ Μαιμάκτου Διὸς, ἤγουν πολυταράχου, ὁρμητικοῦ· διότι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον συμβαίνουσιν αἱ ἀνεμοζάλαι καὶ τρικυμίαι.

(4) Ἐν τούτῳ ἐγίνετο ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀπόλλωνος Πυανέψια λεγομένη, διότι ἔψον ἐν αὐτῇ πύανα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔψημα ἐκ διαφόρων ὀσπρίων.

(5) Ἐν τούτῳ ἐγίνετο ἡ ἑορτὴ τῶν ἀνθέων εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου.

(6) Ἐκ τῆς ἐν τούτῳ γενομένης ἑορτῆς τοῦ Ποσειδῶνος, ἥτις ἐλέγετο Ποσειδώνια.

(7) Διότι ἐν τούτῳ ἐγίνοντο ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ γάμοι.

(8) Ἐν τούτῳ ἐγίνετο ἑορτὴ τῆς Ἀρτέμιδος Ἐλαφηβόλια λεγομένη, διὰ τὸ κυνήγιον τῶν ἐλάφων.

(9) Ἐν τούτῳ ἐγίνετο ἑορτὴ Μουνύχια λεγομένη, εἰς τιμὴν τῆς ἐν Μουνυχίᾳ Ἀρτέμιδος.

(10) Ἐν τούτῳ ἑωρτάζοντο τὰ Θαργήλια, ἑορτὴ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

(11) Ἐν τούτῳ ἑωρτάζοντο εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς τὰ σκιροφόρια, ἑορτὴ οὕτω λεγομένη, διότι ἡ Ἱέρεια ἐκράτει σκιάδιον λευκὸν, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο σκίρον.

νὰ διαβιβάσῃ τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Κατὰ τὴν Ἄβυδον καὶ Σηστὸν εἶναι τὴν σήμερον τὰ Τουρκικὰ φρούρια. τὰ λεγόμενα *Δαρδανέλλια*. Ἐνταῦθα εἶναι τὸ στενώτερον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, *ἑπταστάδιον* κατὰ τὸν Στράβωνα. Ἡ Ἄβυδος ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Μιλησίων. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀβύδου, ὅτε ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Περσέως, τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ μὴ παραδοθῶσιν εἰς τὸν πολέμιον, ἐθανατώθησαν αὐτοχειρί. Ὁ πολίτης, Ἀβυδηνός.

Ἀγορά. Πόλις ἐν Χερρονήσῳ, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ Ἀλονήσου. Ὁ Σκύλαξ ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Θράκης λέγει, « Ἐκ Πακτύης δὲ εἰς Καρδίαν διὰ τοῦ αὐχένος πεζῇ στάδια μ΄ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν· καὶ πόλις ἐν τῷ μέσῳ, ᾗ ὄνομα Ἀγορά· » ὁ πολίτης, Ἀγοραῖος. Καὶ ὁ Πτελεὸς δὲ, καὶ ἡ Λευκὴ ἀκτὴ, πόλεις μικραὶ καὶ αὗται τῆς Χερρονήσου, τὰς ὁποίας ὁμοίως ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ Ἀλοννήσου. Ὁ πολίτης, Πτελεάτης.

Ἀθῆναι. Τὸ πάλαι καθέδρα τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὴν σήμερον τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Πρότερον ἐλέγετο Κεκροπία, ἀπὸ Κέκροπος τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῆς· ὕστερον δὲ ὠνομάσθη Ἀθῆναι, ὅτε ὁ Ἀμφικτύων, τρίτος βασλεὺς, καθιέρωσεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἀθρώη. Ὁ Αἰσχίνης ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην, ἥτις φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο μακρὰν τῆς Κρήτης καὶ τῆς πόλεως τῆς Ῥόδου. Δὲν μνημονεύει ὅμως αὐτῆς οὔτε ὁ Στράβων οὔτε ὁ Στέφανος.

Ἄθως. Ὄρος περίφημον, πρότερον μὲν τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, ἑνούμενον μὲ τὴν Χαλκιδικὴν γῆν διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, οὗτινος τὸ πλάτος εἶναι δώδεκα σταδίων· τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ἐπεχειρίσθη νὰ κόψῃ ὁ Ξέρξης. Ἡ περίμετρος τοῦ Ἄθωνος εἶναι ἑκατὸν πεντήκοντα μίλια. Ἡ σκιὰ αὐτοῦ φθάνει κατὰ τὸν Πλίνιον μέχρι τῆς Λήμνου ἀφισταμένης πρὸς ἀνατολὰς ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ μίλια. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ φαίνε-

ται ὁ ἥλιος ἀνατέλλων τρεῖς ὥρας πρότερον τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ ἀνατολῆς. Μυθολογεῖται, ὅτι ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ γίγαντος, ὅστις ἐλέγετο *Ἄθως*· τὴν σήμερον λέγεται Ἅγιον ὄρος διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἱερὰ μοναστήρια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἑξήκοντα πέντε.

Αἰγαῖον. Τὸ κοινῶς λεγόμενον Ἀρχιπέλαγος· μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ περιλαμβάνει τὰς Κυκλάδας νήτους.

Αἴγινα. Νῆσος ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Πειραιῶς, ἐπίσημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ναυτικὴν αὐτῆς δύναμιν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὁ πολίτης, Αἰγινήτης, καὶ Αἰγινεύς, καὶ Αἰγιναῖος.

Αἰγὸς ποταμοί. Πόλις καὶ ποταμὸς μικρὸς ἐν τῇ Χερρονήσῳ τῆς Θρᾴκης, κατὰ τὸ ἀρκτικὸν τῆς Σηστοῦ. Ἐκεῖ ἐνικήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν ἔτει 405 πρὸ Χ.

Αἴγυπτος. Μέρος μέγα τῆς Ἀφρικῆς· συνέχεται μὲ τὴν Ἀσίαν διὰ τοῦ ἰσθμοῦ Σουέτσίου· καὶ ὁρίζεται πρὸς ἄρκτον ὑπὸ τῆς Μεσογείου· πρὸς ἀνατολὰς, ὑπὸ τῆς Πετραίας Ἀραβίας καὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης· πρὸς νότον, ὑπὸ τῆς Νουβίας, καὶ πρὸς δυσμὰς, ὑπὸ τῆς Βαρβαρίας.

Αἶνος. Πόλις τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἕβρου ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. Ὁ πολίτης, Αἴνιος, καὶ Αἰνιάτης.

Ἄκανθος. Ἐπίνειον τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν Πλίνιον, κατὰ δὲ τὸν Στέφανον, τῆς Θρᾴκης, ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου κατὰ τὸ βόρειον τοῦ ἰσθμοῦ, ἔνθα εἶναι ὁ Ἄθως. Ἦτο δὲ πρότερον τῆς Θρᾴκης, ἀλλ' ὕστερον προσετέθη εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὡς καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις κυριευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Ἐκτίσθη ὑπὸ ἀποικίας Ἀνδρίων. Ὁ πολίτης, Ἀκάνθιος.

Ἀκαρνανία. Αὕτη περιλαμβάνεται τὴν σήμερον ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι· χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Αἰτωλίας πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Ἀχελῴου (Ἀσπροποτάμου). Ὁ κάτοικος Ἀκαρνὰν, Ἀκαρνᾶνος· τὸ θηλυκὸν, Ἀκαρνανίς.

Ἀλέα· Πόλις τῆς Θετταλίας πλησίον τῆς Φαρσάλου. Οἱ πολῖται, Ἀλεῖς.

Ἁλίαρτος. Πόλις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῆς Κωπαΐδος Λίμνης.

Ἁλικαρνασσός. Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν Καρίᾳ, τῆς ὁποίας ἦτο ἡ καθέδρα. Ἐν ταύτῃ ἦτο τὸ θαυμαστὸν Μαυσώλειον· καὶ τὸ ἐνδοξότερον δι' αὐτὴν εἶναι, ὅτι ἐν ταύτῃ ἐγεννήθη ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Διονύσιος, ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἄλλοι ἐλλόγιμοι ἄνδρες. Κοινῶς Μποδρούμ.

Ἁλόννησος. ἢ Ἁλόννησος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους πρὸς δυσμὰς τῆς λήμνου, κειμένη πλησίον τῆς Πεπαρήθου καὶ Σκιάθου, σχηματίζουσα μετ' αὐτῶν τρίγωνον.

Ἄλπηνὸς, ἢ Ἄλπωνος, Θρόριον, Νίκαια. Τρεῖς πόλεις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν, πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν, ὅθεν ἐλέγοντο πόλεις τῆς Πυλαίας. Ἡ Νίκαια αὕτη ἦτο ἄλλη παρὰ τὴν τῆς Βιθυνίας, ἐν ᾗ ἔγεινεν ἡ περίφημος Σύνοδος κατὰ τοῦ Ἀρείου ἐν ἔτει 325.

Ἁλωπεκόννησος. Πόλις τῆς Χερρονήσου ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Μέλανος Κόλπου.

Ἀμβρακία. Πόλις τῆς Ἠπείρου, πλησίον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὅστις λέγεται τὴν σήμερον κόλπος τῆς Ἄρτης. Ὁ Αὔγουστος ὠνόμασεν αὐτὴν Νικόπολιν μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ Ναυμαχίαν, ἐν ᾗ ἐνίκησε τὸν Ἀντώνιον.

Ἀμφίπολις. Πόλις τῆς Θράκης πρότερον, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας· κεῖται ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος. Τὸ πάλαι ἐλέγετο *αἱ ἀρνέα ὁδοί*. Κοινῶς Καβάλα.

Ἄμφισσα. Καθέδρα τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν, κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς Φωκίδος. Ὁ πολίτης Ἀμφισσεύς.

Ἄνδρος. Μία τῶν Κυκλάδων, ὑπήκοος τῶν Ἀθηναίων. Ὁ πολίτης, Ἄνδριος.

Ἀνθεμοῦς. Πόλις τῆς Μακεδονίας πλησίον τῆς Ὀλύνθου.

Ἄρτισσα. Πόλις κατὰ τὸ ἀρκτικὸν τῆς Λέσβου· ἦσαν καὶ ἄλλαχοῦ δύο ἄλλαι ὁμώνυμοι κατὰ τὸν Στέφανον.

Ἄντρων, καὶ πληθυντικῶς, Ἄντρωνες. Πόλις τῆς Θετταλίας πλησίον τοῦ Εὐρίπου, περίφημος διὰ τοὺς μεγάλους αὐτῆς ὄνους·

ὅθεν ἡ παροιμία, *Ὄρος Ἀντρῶνος*, ἐπὶ ἀνθρώπου ἀναστήματος μεγάλου, πνεύματος δὲ μικροῦ.

Ἀπολλωνία. Πόλις τῆς Θρᾴκης, ἀποικία τῶν Μιλησίων. Ἦσαν δὲ πολλαὶ φέρουσαι τὸ αὐτὸ ὄνομα.

Ἀργινοῦσαι. Τρεῖς νῆσοι μικραὶ μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Μεθύμνης, περίφημοι διὰ τὴν ἐκεῖ ναυμαχίαν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων.

Ἄργος. Πόλις ἰσχυρὰ τῆς Πελοποννήσου, πρωτεύουσα τῆς Ἀργολίδος, *Ἵππειον* καὶ *Ἱππόβοτον* ἐπονομαζόμενον διὰ τοὺς καλοὺς καὶ πολλοὺς αὐτοῦ ἵππους. Τὴν πόλιν ταύτην πολεμῶν Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, ἐφονεύθη ὑπὸ γυναικὸς ῥιψάσης κεραμίδα κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

Ἀργυρᾶ. Πόλις τῆς Εὐβοίας ἐν Χαλκίδι.

Ἀρκαδία. Ἐπαρχία ἐν τῷ μέσῳ τῆς Πελοποννήσου, κειμένη μεταξὺ Ἀχαΐας, Μεσσηνίας, Ἤλιδος καὶ Ἀργολίδος, περίφημος διὰ τοὺς ὄνους αὐτῆς καὶ τὰς βοσκάς. Ἐν ταύτῃ εἶναι ἡ Κυλλήνη, ὄρος ὑψηλότατον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἦτο ὁ ναὸς τοῦ ἐντεῦθεν λεγομένου Κυλληνίου Ἑρμοῦ. Ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ ἦτο καὶ ἡ Πηγὴ τῆς Στυγὸς πλησίον τοῦ Φενεοῦ (Φονιὰ τὴν σήμερον λεγομένου). Οἱ Ἀρκάδες ἐφημίζοντο ἀνδρειότατοι καὶ μαχιμώτατοι.

Ἀρτεμίσιον. Ἀκρωτήριον τῆς Εὐβοίας, περίφημον διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην κατὰ τῶν Περσῶν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων.

Ἀσία. Τὸ μεγαλήτερον μέρος τοῦ κόσμου ἐκ τῶν τριῶν γνωστῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ τῆς Ἀφρικῆς, διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουΐσίου. Οἱ ἀρχαῖοι διῄρουν τὴν Ἀσίαν εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἕκαστον τούτων ὑποδιῃρεῖτο, καὶ εἶχον ἴδια ὀνόματα.

Ἀσία Ἐλάσσων. Μέρος τῆς Ἀσίας σχεδὸν τετράγωνον· ἔχει τὸν Εὔξεινον Πόντον πρὸς Βορρᾶν· τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, πρὸς δυσμάς· τὸ ἄκρον τοῦ Μεσογείου, πρὸς νότον· τὴν Συρίαν καὶ τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν πρὸς Ἀνατολάς.

Ἀσία Ἀνωτέρα. Κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐλάσσονος, καὶ περιλαμβάνει τὴν Μεσοποταμίαν, Περσίαν, Ἰνδίαν. κ. τ. λ.

Ἄσκρα. Κωμόπολις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ καὶ σκληροῦ· πατρὶς τοῦ Ἡσιόδου.

Ἀσωπός. Ποταμὸς τῆς Βοιωτίας, ἔχων τὰς πηγὰς αὐτοῦ πλησίον τῶν Πλαταιῶν ἐν τῇ Φωκίδι, ῥέων διὰ τοῦ πεδίου τῶν Θηβῶν, καὶ ἐκβάλων εἰς τὸν Εὔριπον πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ὠρωποῦ μεταξὺ τῆς Αὐλίδος καὶ τοῦ Δελφινίου ἀκρωτηρίου. Ἦταν ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἄλλοι δύο ὁμώνυμοι ποταμοί, ὁ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ παραῤῥέων τὴν Σικυωνίαν, ὁ δὲ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ. Ὁ Στράβων ἀναφέρει καὶ τέταρτον ἐν Πάρῳ.

Ἀττική. Ἐπαρχία τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Μεγαρίδος. Εἶχε πολλὰς κωμοπόλεις· ὄρη δὲ αὐτῆς εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὸ μέλι Ὑμηττός, ὁ Πάρνης (κοινῶς Πεντέλη) ὁ Βριλησσὸς (κοινῶς Ὀξειᾶς), ὁ Λυκαβηττὸς, καὶ ὁ Κορύδαλος μεταξὺ Ἐλευσῖνος καὶ Πειραιῶς.

Β.

Βέρροια. Πόλις τῆς Μακεδονίας μεγάλη, καὶ ἡ πρώτη μετὰ τὴν Πέλλην, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος.

Βιθυνία. Ἐπαρχία τῆς Ἀσίας κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔχουσα πρὸς ἄρκτον τὸν Εὔξεινον Πόντον· πρὸς δυσμὰς, τὸν Θρᾳκικὸν Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα· πρὸς νότον, τὴν Μυσίαν καὶ Φρυγίαν· καὶ πρὸς ἀνατολὰς, τὴν Παφλαγονίαν. Αἱ μεγαλήτεραι πόλει αὐτῆς ἦσαν Χαλκηδὼν, Νίκαια, Νικομήδεια, Ἡράκλεια, Ἀπάμεια, καὶ Προῦσα.

Βοιωτία. Ἐπαρχία ἑλληνικὴ συνορεύουσα μὲ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Μεγαρίδα πρὸς νότον· μὲ τὴν Φωκίδα καὶ τοὺς Λοκροὺς τοὺς Ἐπικνημιδίους, πρὸς ἄρκτον. Ποταμοὶ τῆς Βοιωτίας εἶναι ὁ Βοάγριος (κοινῶς Γαβριᾶς), ὁ Ἰσμηνὸς, ὁ Ἀσωπὸς, καὶ ἄλλοι τινές. Ὄρη δὲ περίφημα, ὁ Ἑλικὼν, ὁ Κιθαιρὼν, καὶ τὸ Τιλφώσιον, ὅπου ἦτο ὁ τάφος τοῦ Τειρεσίου· πρωτεύουσα αὐτῆς αἱ Θῆβαι ἐπίσημοι πόλεις, αἱ Πλαταιαὶ, ἡ Χαιρώνεια, τὰ Λεῦκτρα, ἡ Τάνα-

γρα, ὁ Ὀρχομενός. Ἄνδρες ἔνδοξοι, τῶν μὲν Θηβῶν, Πίνδαρος, Κέβης, Ἐπαμινῶνδας, Πελοπίδας· τῆς δὲ Χαιρωνείας, ὁ Πλούταρχος.

Βορυσθενίς. Πόλις κατὰ τὸ ἀρκτικοδυτικὸν τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὑπάνιος ποταμοῦ, ὅστις εἰσβάλλει εἰς τὸν Βορυσθένην. Ἐλέγετο καὶ *Ὀλβία* ἢ *Ὀλβιόπολις*, καὶ Μιλητόπολις.

Βόσπορος. Τὸ ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου στενὸν, τὸ ὁποῖον τὴν σήμερον λέγεται κοινῶς *κατάστενον*. Ἦσαν δὲ δύο Βόσποροι γνωστότατοι ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ, ὁ Θρᾳκικὸς, ὅστις εἶναι ὁ εἰρημένος, καὶ ὁ Κιμμέριος πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, τῆς λογομένης Κριμμαίας, ἢ Μικρᾶς Ταρταρίας, ὅπου κατῴκουν οἱ Κιμμέριοι. Ὁ Δημοσθένης ὀνομάζει Βόσπορον καὶ πόλιν τινὰ περίφημον διὰ τὸ ἐκεῖ γινόμενον μέγα ἐμπόριον τοῦ σίτου· αὕτη ἦτο κατὰ τὸ ἀρκτικὸν τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου.

Βουχαίτιον. Ὀρθότερον Βούχατα, Πανδοσία, καὶ Ἐλάτεια. ἦσαν ἐπὶ Δημοσθένους τρεῖς πόλεις τῆς Ἠπείρου ἐν τῇ Κασσωπίᾳ κατὰ τὸν Στράβωνα, κατ' ἄλλους δὲ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ. « Τὰς δ' ἐν Κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν, καὶ Βούχαιταν, καὶ Ἐλάτειαν, Ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν, καὶ τὰς πόλεις διασάμενος παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν (περὶ Ἄλον.) »

Γ.

Γάνος (Ἡ). Πόλις μικρὰ τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος (ὅθεν ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Γάνου καὶ Χώρας).

Γεραιστός (Ὁ, καὶ ἡ). Ἀκρωτήριον καὶ ἐπίνειον τῆς Εὐβοίας.

Δ.

Δεκέλεια. Φρούριον τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκυρίευσαν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ κατεστάθη τόσον περίφημον, ὥστε τὸ τε-

λευταῖον μέρος τοῦ πολέμου τούτου ὠνομάσθη Δεκελεικὸς πόλεμος.

Δελφοί (Κοινῶς Καστρί). Πόλις τῆς Φωκίδος περίφημος διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δῆλος. Νῆσος μικρὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἐκ τῶν Κυκλάδων, περίφημος παρὰ τοῖς ποιηταῖς διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Δωρίσκος καὶ Δορίσκος. Πόλις καὶ πεδίον τῆς Θράκης, ὅπου ἔκαμεν ὁ Ξέρξης ἐξέτασιν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ.

Δρογγίλον (τὸ) ἢ Δρογγίλος. Πόλις μικρὰ ἢ κώμη τῆς Θράκης· ἄγνωστος ἡ θέσις αὐτῆς.

Δρυμός. Πόλις τῆς Φωκίδος· φαίνεται ὅτι ἦτο πλησίον τοῦ Παρνασσοῦ.

Δρῦς (ἡ). Πόλις τῆς Θράκης, πλησίον τοῦ Βυζαντίου.

Δωδώνη. Πόλις τῆς Ἠπείρου. Πλησίον αὐτῆς ἦτο Δάσος καθιερωμένον εἰς τὸν Δία, καὶ αἱ δρῦς αὐτοῦ ἐλέγοντο ὅτι ἔδιδον χρησμούς. Ἐν τῷ μέσῳ τούτου ἦτο ναὸς εἰς τιμὴν τοῦ Δωδωναίου Διός, καὶ ἄνω τοῦ ναοῦ Χαλκεῖον, ἐφ' οὗ ἵστατο ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἔχον μάστιγα χαλκίνην τριπλῆν ἁλυσιδωτήν, ἐξ ἧς ἐκρέμαντο ἀστράγαλοι, καὶ ὁπότε ἔπνεε δυνατὸς ἄνεμος, ἔκρουον τὸ Χαλκεῖον. Ὅθεν ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν πολυλόγων, *Δωδωναῖον χαλκεῖον*. (Στράβ. τόμ. 6'. Σελ. 58, ἔκδ. Κορ.)

Δωρίς. Ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα πρὸς ἄρκτον τὴν Θετταλίαν· πρὸς μεσημβρίαν, τὴν Αἰτωλίαν καὶ τοὺς Ὀζόλας Λοκρούς· πρὸς ἀνατολὰς, τὴν Φωκίδα· καὶ πρὸς δυσμὰς, τὴν Ἀκαρνανίαν. Ἐλέγετο καὶ τετράπολις διὰ τὰς ἐν αὐτῇ τέσσαρας πόλεις, Πίνδον ἢ Δρυόπην, Ἐρινεόν, Κυτίνιον, Βοῖον. Ἦτο καὶ ἄλλη Δωρὶς ἐν τῇ Καρίᾳ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἔγειναν ἀποικίαι Δωριέων, οἵτινες ἔκτισαν τὴν Ἁλικαρνασσόν.

Ε

Ἐκβάτανα (τὰ). Πόλις μεγάλη τῆς Μηδείας· καὶ Σοῦσα (τὰ), Καθέδρα τῆς Σουσιανῆς. Οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν διῆγον τὸ μὲν θέρος ἐν Ἐκβατάνοις· τὸν δὲ χειμῶνα, ἐν Σούσοις.

Ἐλάτεια. Πόλις μεγάλη ἐν Φωκίδι ἐπὶ τοῦ Κηφισοῦ ποταμοῦ, ἐπικαιριωτάτη, διότι ἐπίκειται εἰς τὰ στενὰ, καὶ ὁ ταύτην ἔχων ἔχει τὰς εἰς τὴν Φωκίδα καὶ Βοιωτίαν εἰσβολάς· εἶναι ἐπικαίριος καὶ πρὸς τὰς ἐκ τῆς Θετταλίας εἰσβολάς.

Ἔλεοῦς καὶ *Ἐλαιοῦς.* Πόλις μικρὰ τῆς Χερρονήσου, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Ἑλλησπόντου.

Ἐλευσίς. Πόλις τῆς Ἀττικῆς, ὅπου ἦτο ὁ περίφημος ναὸς τῆς Δήμητρος.

Ἐπίδαμνος. Πόλις πρότερον μὲν τῆς Ἰλλυρίας, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, (Δυρράχιον)· κτίσμα Κερκυραίων.

Ἐργίσκη. Πόλις μικρὰ τῆς Θράκης· ἀγνοεῖται ἡ θέσις.

Ἐρεσσός. Πόλις τῆς Λέσβου, πατρὶς τοῦ Θεοφράστου.

Ἐρέτρια. Πόλις μεγάλη τῆς Εὐβοίας.

Ἐρυθραί. Πόλις τῆς Ἰωνίας ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῶν Κλαζομενῶν.

Εὔβοια. Νῆσος μεγάλη τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος παρὰ τῇ Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ.

Εὔριπος. Πορθμὸς στενὸς χωρίζων τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας.

Ἔφεσος. Πόλις τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἰωνίας ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καΰστρου ἀπέναντι τῆς Σάμου. Ἐν ταύτῃ ἦτο ὁ θαυμαστὸς ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος.

Ζ.

Ζέλεια. Πόλις τῆς Μυσίας ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἴδης, ἀπέχουσα τῆς Κυζίκου στάδια ἑκατὸν ἐνενήκοντα.

Η.

Ἡδύλιον ἢ *Ἡδύλειον.* Ὄρος μεταξὺ Φωκίδος καὶ Βοιωτίας.

Ἡραῖον. Φρούριον ἐν Θράκῃ ἢ ἐν Μακεδονίᾳ, κτίσμα τῶν Σαμίων.

Ἡράκλεια. Πόλις ἐν τῇ λεγομένῃ Μεγάλῃ Ἑλλάδι τῆς Ἰταλίας, κατὰ τὸν Ταραντινὸν κόλπον. Πολλαὶ πόλεις ἦσαν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἄλλοθ', φέρουσαι τὸ ὄνομα τοῦτο.

Θ.

Θάσος. Νῆσος μικρὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Θρᾴκης, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου, κτίσμα τῶν Παρίων.

Θέρμη. Πόλις τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ὅστις ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῆς· ὕστερον δὲ ὠνομάσθη Θεσσαλονίκη.

Θερμοπύλαι, ἡ Πύλαι. Ἡ ἀξιόλογος καὶ περίφημος πάροδος μεταξὺ Φωκίδος καὶ Θεσσαλίας.

Θεσπειαί. Πόλις τῆς Βοιωτίας (κοινῶς Κακόσι) ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τοῦ Ἑλικῶνος.

Θεσσαλία ἢ Θετταλία. Ἐπαρχία μεγάλη τῆς Ἑλλάδος, περικυκλουμένη ὑπὸ μεγάλων ὀρέων, τὰ ὁποῖα χωρίζουσιν αὐτὴν πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας, καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἀπὸ τῆς Φωκίδος· περιορίζεται δὲ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Ἠπείρου. Οἱ ἀξιολογώτεροι αὐτῆς ποταμοὶ εἶναι ὁ Πηνειὸς, ἔχων τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, καὶ ὁ Σπερχειὸς, ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον· ἀμφότεροι δὲ ἔχουσι τὰς ἀρχὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ Πίνδου· καὶ ὁ μὲν λέγεται κοινῶς Σαλαμβρία· ὁ δὲ, Ποτάμι τῆς Ἑλλάδος. Ὄρη δὲ διάσημα, ὁ Ὄλυμπος, ὅστις χωρίζει τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἡ Ὄσσα (κοινῶς Κίσσαβο).

Θεωδοσία ἢ Θεοδοσία (κοινῶς Καφφᾶς). Πόλις τοῦ Πόντου ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ, ἔχουσα κάλλιστον λιμένα.

Θῆβαι. Καθέδρα τῆς Βοιωτίας, τὴν ὁποίαν κατέστρεψεν ὁ Ἀλέξανδρος, φεισθεὶς μόνης τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου· ἀλλ' ἡ τιμὴ αὕτη δὲν ἐξαλείφει τὴν βάρβαρον ἐκδίκησιν τοῦ νικητοῦ.

Θρᾴκη. Ἐπαρχία μεγάλη ἐν τῇ Εὐρώπῃ, περιέχουσα πολλοὺς λαούς. Τὰ ὅρια αὐτῆς μετεβάλλοντο κατὰ τὰς περιστάσεις. Τὰ κοινότερα δὲ εἶναι ταῦτα, τὸ ὄρος Αἷμος, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἡ Προποντὶς, καὶ ὁ Εὔξεινος Πόντος.

Θρόνιον, Β.λ. Ἀλπηνός.

Ι.

Ἱερὸν ὄρος. Φρούριον τῆς Θράκης, πλησίον τῆς θαλάσσης, πρὸς ἄρκτον καὶ οὐ μακρὰν ἀπέχον τῆς Χερρονήσου.

Ἴλιον. Βλ. Τροία.

Ἰλλυρία. Κεῖται πρὸς δυσμὰς καὶ ἄρκτον τῆς Μακεδονίας· ἔλαβε κατὰ καιρὸν διάφορα ὅρια. Τὸ πρὸς δυσμὰς τῆς Μακεδονίας μέρος ἀπὸ τοῦ Δρίλωνος ποταμοῦ μέχρι τῆς θαλάσσης προσετέθη εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου.

Ἴμβρος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους πρὸς δυσμὰς τῆς Χερρονήτου.

Ἰωνία. Μέρος τῆς μικρᾶς Ἀσίας παρατεῖνον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἔχον τὴν Αἰολίδα πρὸς ἄρκτον, τὴν Καρίαν πρὸς μεσημβρίαν, καὶ τὴν Λυδίαν πρὸς ἀνατολάς.

Ἰσθμός. Ὁ τῆς Χερρονήτου, ὅστις ἑνόνει αὐτὴν μὲ τὴν Θράκην.

Ἰσμαρίς. Λίμνη τῆς Θράκης μεταξὺ τῆς Μαρωνείας καὶ Στρώμης· καὶ ἡ Μαρώνεια κατὰ τὸν Ἡσύχιον.

Κ.

Κεβρήν (ἡ). Πόλις Αἰολικὴ τῆς Ἀσίας.

Κεφαλληνία. Νῆσος μεγάλη πρὸς τὸ δυτικοαρκτικὸν τῆς Πελοποννήσου, ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας.

Κέως (ἡ). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Σιμωνίδου.

Κηφισὸς ἢ Κηφισσός. Ποταμὸς τῆς Φωκίδος· πλησίον τούτου ἦτο ἡ Ἐλάτεια. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλοι ὁμώνυμοι, οἷον ὁ Ἀττικὸς, ὁ ἐν Σαλαμῖνι, ὁ ἐν Σικυῶνι, καὶ ὁ ἐν Ἄργει.

Κιθαιρών. Ὄρος τῆς Βοιωτίας καθιερωμένον εἰς τὸν Διόνυσον.

Κιλικία. Ἐπαρχία τῆς μικρᾶς Ἀσίας· περιορίζεται πρὸς μεσημβρίαν ὑπὸ τῆς Μεσογείου· πρὸς δυσμὰς, ὑπὸ τῆς Παμφυλίας· πρὸς ἀνατολὰς, ὑπὸ τῆς Συρίας· καὶ πρὸς ἄρκτον, ὑπὸ τοῦ ὄρους Ταύρου.

Κίρρα. Πολις τῆς Φωκίδος, πλησίον τοῦ Παρνασσοῦ. Ὁ πολίτης, Κιρραῖος.

Κιρραῖον. Πεδιὰς περὶ τὴν Κίρραν.

Κίττιον ἢ Κίτιον. Περίφημος πόλις τῆς Κύπρου, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος. Ὁ πολίτης, Κιτιεύς.

Κλεωναί. Πόλις τῆς Ἀργολίδος ἐν Πελοποννήσῳ, μεταξὺ Ἄργους καὶ Κορίνθου. Ὁ πολίτης, Κλεωναῖος.

Κορησσὸς καὶ *Κορησσία*. Πολίχνιον τῆς νήσου Κέω καὶ ἐπίνειον, πλησίον τοῦ Σουνίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἀττικῆς.

Κόρινθος. Μία τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος ἐν Πελοποννήσῳ, ἐπὶ τοῦ ἐκ ταύτης λεγομένου Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ.

Κόρκυρα, καὶ Κέρκυρα. Νῆσος τῆς Ἰονίου θαλάσσης· οὕτως ἐλέγετο καὶ ἡ πόλις. Ὁ πολίτης, Κερκυραῖος.

Κορσιαί. Πόλις μικρὰ τῆς Βοιωτίας. Ἀναφέρει αὐτὴν ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας.

Κορώνεια. Πόλις τῆς Βοιωτίας πλησίον τοῦ Ἑλικῶνος. Ὁ πολίτης, Κορωναῖος καὶ Κορωνεύς.

Κοτύλαιον. Ὄρος τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Ἐρετρίας.

Κρήτη. Νῆσος μεγάλη τῆς Ἑλλάδος, κειμένη μεταξὺ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τοῦ Λιβυκοῦ. Ἦτο πολυανθρωποτάτη, καὶ λέγεται ὅτι εἶχεν ἑκατὸν πόλεις. Ἐπιφανέσταται δὲ ἦσαν ἡ Κνωσσὸς, ἡ Γόρτυνα, καὶ ἡ Κυδωνία.

Κριθωτὴ, καὶ Ἐλαιοῦς. Πόλεις μικραὶ τῆς Χερρονήσου.

Κροβύλη. Οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ἀναφέρει αὐτήν. Ἐν μόνῃ τῇ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολῇ τοῦ Φιλίππου ἀπαντᾶται.

Κυάνεαι. Βλ. Χελιδόνεαι.

Κύζικος. Περίφημος πόλις τῆς Προποντίδος. Ὁ πολίτης, Κυζικηνός.

Κύθνος. Νῆσος τῶν Κυκλάδων (τὰ Θερμιά)·

Κυκλάδες. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, οὕτω λεγόμεναι διὰ τὴν κυκλικὴν θέσιν αὐτῶν περὶ τὴν Δῆλον. Ἀριθμοῦνται ἕως δεκαέξ.

Κύμη. Ἡ ὡραιοτέρα καὶ μεγαλητέρα πόλις τῆς Αἰολίδος ἐν τῇ

μικρᾷ Ἀσίᾳ, πατρὶς τοῦ Ἡσιόδου καὶ Ἐφόρου τοῦ ἱστορικοῦ.

Κύπρος. Νῆσος μεγάλη κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς Μεσογείου, ἀπέναντι τῶν παραλίων τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας· περιελάμβανε τρία βασίλεια. Ὁ κάτοικος, Κύπριος, Κυπριεὺς, καὶ Κυπρίτης.

Κυρήνη. Πόλις τῆς Λιβύης, πατρὶς πολλῶν ἐνδόξων φιλοσόφων. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου Βάττου.

Κυτίνιον. Μία ἐκ τῶν τριῶν Δωρικῶν πόλεων πλησίον τοῦ Παρνασσοῦ, ἥτις ἐχώριζε τοὺς Δωριεῖς ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας. Βλ. Δωρίς.

Κωλιάς (ἡ). Μικρὸν ἀκρωτήριον τῆς Ἀττικῆς, πλησίον τοῦ Φαληροῦ, ἔνθα ἦτο ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις ἐκ τούτου ἐπωνομάζετο Κωλιάς.

Κῶς. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, πατρὶς τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ περιφήμου ζωγράφου Ἀπελλοῦ. Ὁ πολίτης, Κῷος (ἐκ τοῦ Κώϊος).

Λ.

Λακεδαίμων ἡ Σπάρτη. Περίφημος πόλις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Εὐρώτα. Τὸ πρῶτον ἐλέγετο Λελεγία ἐκ τοῦ Λέλεγος, ὅστις ἔκτισεν αὐτὴν, καὶ ἦτο ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς· ὕστερον ὠνομάσθη ἀδιαφόρως Λακεδαίμων ἡ Σπάρτη, ἐκ τοῦ Λακεδαίμονος, ὅστις διεδέχθη τὸν Λέλεγα, ἢ ἐκ τῆς Σπάρτης, θυγατρὸς τοῦ Λακεδαίμονος. Ὁ πολίτης, Λακεδαιμόνιος.

Λακωνία. Μέρος τῆς Λακεδαίμονος μεταξὺ τῆς Ἀργολίδος πρὸς ἄρκτον, τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου πρὸς μεσημβρίαν, τοῦ Αἰγαίου Πελάγους πρὸς ἀνατολὰς, τῆς Μεσσηνίας πρὸς δυσμὰς, καὶ τῆς Ἀρκαδίας πρὸς τὸ δυτικοαρκτικόν. Ὁ Εὐρώτας διήρει αὐτὴν εἰς δύο ἄνισα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μεγαλήτερον ἦτο πρὸς ἀνατολάς. Ὁ πολίτης, Λάκων· τὸ θηλυκὸν, Λάκαινα.

Λαμία. Πόλις τῆς Θετταλίας (τὴν σήμερον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος) γνωστὴ διὰ τὸν ἀπὸ ταύτης ὀνομασθέντα Λαμιακὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἔκαμον πρὸς τοὺς Μακεδόνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ πολίτης, Λαμιεὺς καὶ Λαμιώτης.

Λάμψακος. Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ Μυσίᾳ, κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος. Ὁ πολίτης, Λαμψακηνός.

Λάρισσα. Πόλις τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ. Εἶναι καὶ ἄλλαι πόλεις ἐν Ἑλλάδι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ὁ πολίτης, Λαρισσαῖος.

Λαύριον. Ὄρος τῆς Ἀττικῆς πλησίον τοῦ Σουνίου, ἔχον πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου.

Λέσβος. Νῆσος μεγάλη τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ Αἰολίδος· ὁ οἶνος αὐτῆς ἦτο περίφημος. Ὁ πολίτης, Λέσβιος.

Λευκάς. Νῆσος τῆς Ἑπτανήσου, συνεχομένη πρότερον μὲ τὴν Ἀκαρνανίαν διά τινος ἰσθμοῦ, τὸν ὁποῖον ὕστερον ἔκοψαν. Ὁ πολίτης, Λευκάδιος.

Λευκή. Βλ. Ἀγορά.

Λεῦκτρα (τὰ). Πόλις μικρὰ τῆς Βοιωτίας μεταξὺ τῶν Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν, περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην μάχην, ἐν ᾗ ὁ Ἐπαμινώνδας στρατηγὸς τῶν Θηβαίων ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους.

Λῆμνος. Νῆσος πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου Πελάγους μεταξὺ τοῦ Ἄθωνος καὶ τῆς Χερρονήσου. Ὁ πολίτης, Λήμνιος.

Λιβύη. Μέρος τῆς Ἀφρικῆς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Αἰγύπτου, ἐκτεινόμενον μέχρι τῆς Κυρήνης καὶ Σύρτεως (ἡ Σύρτις εἶναι ἀμμώδη καὶ τεναγώδη μέρη ὑπὸ τὴν θάλασσαν). Οἱ Ἕλληνες ἔλεγον Λιβύην καὶ ὅλην τὴν Ἀφρικήν. Ὁ κάτοικος, Λίβυς, υος· καὶ τὸ θηλυκόν, Λίβυσσα.

Λοκρίς. Ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ ἀνατολικονότιον τῆς Θεσσαλίας. Ὁ Παρνασσὸς διῄρει αὐτὴν εἰς δύο μέρη, τὸ μὲν ἑῴθεν τοῦ ὄρους τούτου κατῴκουν οἱ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαι, καὶ περιωρίζετο ὑπὸ τῆς Αἰτωλίας καὶ Φωκίδος· τὸ δὲ ἐκεῖθεν ἐξετείνετο πρὸς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς παραλίας τοῦ Εὐρίπου ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας. Δύο λαοὶ Λοκρῶν κατῴκουν αὐτήν, οἱ Ἐπικνημίδιοι καὶ οἱ Ὀπούντιοι.

Λοκροί. Πόλις τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Μεγάλης Ἑλλάδος, ἀποικία

τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν, πλησίον τοῦ Ζεφυρίου ἀκρωτηρίου, ἐξ οὗ ἐπωνομάσθησαν Ἐπιζεφύριοι· τὸ θηλυκὸν, Λοκρίς.

Λυδία. Βασίλειον τὸ πάλαι ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἔχον καθέδραν τὰς Σάρδεις· πρότερον ὠνομάζετο Μαιονία. Περιωρίζετο δὲ πρὸς ἄρκτον καὶ ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Φρυγίας· πρὸς μεσημβρίαν, ὑπὸ τῆς Καρίας· καὶ πρὸς δυσμὰς, ὑπὸ τῆς Μυσίας. Τὸ ἐθνικὸν, Λυδὸς, καὶ Λύδιος.

Λυδίας, παρὰ δὲ Στράβωνι Λουδίας. Ποταμὸς τῆς Μακεδονίας, χωρίζων τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βοττιαίας ἡ Βοττία ἀπὸ τῆς Πιερίας.

Μ.

Μαγνησία. Ἐπαρχία κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Θεσσαλίας· καὶ πόλις ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Θερμαϊκοῦ ἡ Θεσσαλονικοῦ κόλπου. Ἦσαν καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος οὕτως ὀνομαζόμεναι. Ὁ πολίτης, Μάγνης, ητος.

Μάδυτος (ἡ), καὶ Μάδυτα (τὰ). Πόλις τῆς Χερρονήσου. Ὁ πολίτης, Μαδύτιος, καὶ ἐκ τοῦ Μάδυτα Μαδυτεύς.

Μαίανδρος. Ποταμὸς τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔχων τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἐν τῇ Φρυγίᾳ· ῥέων δὲ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Καρίας εἰσβάλλει εἰς τὸ Ἰκάριον πέλαγος.

Μακεδονία. Βασίλειον μεταξὺ Θρᾴκης, Ἠπείρου, καὶ Ἑλλάδος. Ὁ Φίλιππος ηὔξησεν αὐτὸ διὰ τῶν κατακτήσεων τῆς Θετταλίας καὶ μέρους τῆς Θρᾴκης. Τὸ ἐθνικὸν, Μακεδών· τὸ θηλυκὸν, Μακεδονὶς, ίδος· καὶ Μακεδονίτις, ιδος.

Μηλέα, ἡ Μηλία. Ἀκρωτήριον τῆς Λέσβου πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Μιτυλίνης.

Μαντίνεια. Πόλις τῆς Ἀρκαδίας περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην μάχην τῶν Θηβαίων πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐν ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν, ὁ στρατηγὸς ὅμως αὐτῶν Ἐπαμινώνδας πληγωθεὶς ἐτελεύτησεν. Ὁ πολίτης, Μαντινεύς· καὶ τὸ θηλυκὸν, Μαντινίς, ίδος.

Μαραθών. Κώμη τῆς Ἀττικῆς περίφημος διὰ τὴν μάχην, ἐν ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας, στρατηγοῦντος τοῦ Μιλτιάδου. Ὁ πολίτης, Μαραθώνιος.

Μαρώνεια. Πόλις τῆς Θράκης μεταξὺ τοῦ Νέσσου καὶ Ἔβρου. Ἦτο καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ μέρος τι ὀνομαζόμενον οὕτως, ἐν ᾧ ἦσαν τὰ σιδηρουργεῖα, καὶ παρὰ Σουίδᾳ Μαρωνεῖτις φυλή. Ὁ πολίτης, Μαρωνείτης· καὶ τὸ θηλυκὸν, Μαρωνὶς, ίδος.

Μασσαλία. Πόλις τῆς Γαλλίας παραθαλάσσιος, κτισθεῖσα πρὸ Χριστοῦ πεντακόσια ἔτη ὑπό τινος ἀποικίας τῶν ἐν τῇ Ἰωνίᾳ Φωκαέων, οἵτινες μὴ ὑποφέροντες τὸν σκληρὸν ζυγὸν τοῦ Ἁρπάγου σατράπου τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν, κατέφυγον εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ πολίτης, Μασσαλιώτης καὶ Μασσαλιεύς· τὸ θυλικὸν, Μασσαλία καὶ Μασσαλιῶτις, ίδος.

Μάστειρα, ἡ κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα Βάστειρα. Πόλις μικρὰ τῆς Θράκης. Ἡ θέσις αὐτῆς ἀγνοεῖται.

Μεγαλόπολις. Πόλις τῆς Ἀρκαδίας ἐν Πελοποννήσῳ, πατρὶς τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Πολυβίου, καὶ τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ Φιλοποίμενος.

Μέγαρα. Πόλις τῆς Ἑλλάδος ἴσον σχεδὸν ἀπέχουσα τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ πολίτης, Μεγαρεύς· καὶ τὸ θηλυκὸν, Μεγαρὶς, ίδος.

Μένδη. Πόλις πρότερον τῆς Θράκης, ἔπειτα δὲ τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ Παλλήνῃ Χερσονήσῳ ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. Ὁ πολίτης, Μενδαῖος.

Μεσσήνη. Πόλις ἰσχυρὰ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς Λακωνίας. Ὁ πολίτης, Μεσσήνιος.

Μεθώνη. Τρεῖς πόλεις ἦσαν ἐμώνυμοι, μία τῆς Πελοποννήσου ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, δευτέρα τῆς Θεσσαλίας, καὶ τρίτη τῆς Θράκης. Ὁ Στράβων λέγει ὅτι ἡ τῆς Θράκης ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· ἐν ταύτῃ τῇ πολιορκίᾳ ἔχασεν ὁ Φίλιππος ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὑπὸ βέλους τοξευθέντος ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ ὑπό τινος Μεθωναίου Ἀστέρος ὀνομαζομένου· τῆς δὲ Λακωνικῆς Μεθώνης ὁ πολίτης ἐλέγετο Μεθωναιεύς, ὡς ὁ τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ Κορώνης Κορωναινεύς.

Μηδία. Βασίλειον τῆς Ἀσίας πλουσιώτατον, τὸ ὁποῖον ὑπετάχθη ὑπὸ τοῦ πρώτου Κύρου, καὶ προσετέθη εἰς τὸ τῆς Περ-

σίας. Τὸ ἐθνικὸν, Μῆδος· ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες λέγοντες Μήδους ἐννοοῦσι τοὺς Πέρσας.

Μιτυλήνη. Πρωτεύουσα τῆς Λέσβου ἰσχυρὰ καὶ πολυάνθρωπος, πατρὶς πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν.

Μοισία. Ἐπαρχία μεγάλη πρὸς ἄρκτον τῆς Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Δουνάβεως καὶ Σαύου μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὸ ἐθνικὸν, Μοισὸς καὶ Μοίσιος.

Μουνυχία. Λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ τοῦ Πειραιῶς καὶ τοῦ Φαληροῦ. Ἐν ταύτῃ ἦτο περίφημος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, ἄσυλον τῶν διωκομένων διὰ χρέη.

Μυκάλη. Ἀκρωτήριον τῆς Ἀσίας ἀντικρὺ τῆς Σάμου, περίφημον διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν τὴν αὐτὴν ἡμέραν μὲ τὴν ἐν Πλαταιαῖς.

Μυόρησος καὶ *Μυόννησος*. Πόλις μικρὰ πλησίον τῆς Ἐφέσου, καταφύγιον τῶν πειρατῶν.

Μυρίσκη, καὶ *Μύρτιον*. Πόλεις μικραὶ τῆς Θρᾴκης ἢ τῆς Μακεδονίας, τῶν ὁποίων ἡ θέσις ἀγνοεῖται.

Μυσία. Ἐπαρχία τῆς μικρᾶς Ἀσίας διαιρουμένη εἰς μεγάλην καὶ μικράν. Ἀγνοεῖται τίνος ἐξ αὐτῶν ἦσαν οἱ Μύσιοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης.

Ν.

Νάξος. Ἡ μεγαλητέρα καὶ καρποφορωτέρα νῆσος ἐκ τῶν Κυκλάδων, πλησίον τῆς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγοῦντος τοῦ Χαβρίου κατεναυμάχησαν τοὺς Λακεδαιμονίους.

Ναύκρατις, ιος, ἡ εως. Πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐν τῷ Δέλτα κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ κανωπικοῦ στομίου τοῦ Νείλου· Ὁ Στράβων λέγει ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Μιλησίων, οἵτινες ἔκαμνον μέγα ἐμπόριον μὲ τοὺς Αἰγυπτίους. Ὁ πολίτης, Ναυκρατίτης.

Ναύπακτος. Παραθαλάσσιος πόλις τῆς Αἰτωλίας πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Ὁ Πολίτης, Ναυπάκτιος.

Νεμέα. Πόλις καὶ δάσος τῆς Ἀργολίδος ἐν Πελοποννήσῳ

μεταξὺ Κλεωνῶν καὶ Φλιοῦντος· ἐν τῷ δάσει τούτῳ ἐθανάτωσεν ὁ Ἡρακλῆς τὸν λέοντα, ὅστις ἔφθειρε τὰ ἐκεῖ περίχωρα. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Νεμαίου Διός, καὶ ἐπανηγυρίζοντο ἀνὰ πᾶσαν διετίαν οἱ ἀγῶνες, οἵτινες ἐλέγοντο Νέμεα (τὰ) καὶ Νέμεια. Ὁ Πολίτης, Νεμεαῖος.

Νέων (ὁ)· Πόλις τῆς Φωκίδος περὶ τοὺς πρόποδας τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τοῦ Παρνασσοῦ. Ὁ πολίτης, Νεώνιος.

Νέσσος, καὶ *Νέστος*. Ποταμὸς τῆς Θράκης. Ὁ Φίλιππος ἤνωσε μὲ τὸ Βασίλειον αὐτοῦ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ Νέστου· ἔχει δὲ τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ῥοδόπης, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Νίκαια. Βλ. Ἄλπωνος.

Νύμφαιον καὶ *Νυμφαῖον*. Πόλις τοῦ Πόντου, ἥτις ἔδιδε κατ' ἔτος φόρον εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἓν τάλαντον· ἴσως ἦτο ἡ ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ πόλις κατὰ τὸ ἀρκτικὸν τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ὁ πολίτης, Νυμφαιεύς, καὶ Νυμφαίτης.

Ο.

Ὀδρυσὶς, ίδος. Τόπος τῆς Θράκης, τοῦ ὁποίου οἱ λαοὶ Ὀδρύσαι λεγόμενοι ἦσαν δυνατώτατοι.

Οἴτη. Ὄρος περὶ τὴν Τραχῖνα μεταξὺ τῆς Θετταλίας καὶ τῆς Δωρίδος, τὸ ὁποῖον ἐπερατοῦτο εἰς τὰς Θερμοπύλας πρὸς ἀνατολὰς πλησίον τῆς θαλάσσης, ὅπου ἦτο ἡ στενὴ διάβασις. Οἱ Οἰταῖοι εἶχον δικαίωμα ἀντιπροσωπεύσεως εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον.

Ὀλυμπία ἡ Πῖσα. Πόλις τῆς Ἤλιδος ἐν Πελοποννήσῳ, περίφημος διὰ τοὺς ἐκεῖ τελουμένους Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν. Ὁ πολίτης, Ὀλύμπιος.

Ὄλυνθος. Πόλις ἰσχυρὰ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, πρότερον μὲν τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ προσετέθη εἰς τὴν Μακεδονίαν, κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Ὁ πολίτης, Ὀλύνθιος.

Ὀπόεις. Πόλις τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν.

Ὀφρύνιον. Πόλις τῆς Μυσίας. Ἐπὶ Δημοσθένους ἔγεινεν ἐν αὐτῇ μέγας σεισμός· ἀγνοεῖται ἡ θέσις αὐτῆς.

Π.

Παγασαί. Πόλις παράλιος ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Θεσσαλίας. Ὁ Φίλιππος ἐκυρίευσεν αὐτὴν οὖσαν τῶν Ἀθηναίων. Ὁ πολίτης, Παγασαῖος.

Παιονία. Ἐπαρχία πρὸς ἄρκτον τῆς Μακεδονίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐφημίζοντο ῥωμαλέοι καὶ φιλόπονοι. Τὸ ἐθνικὸν, Παίων, ονος· τὸ θηλυκὸν, Παιωνὶς, ίδος.

Παλλήνη καὶ *Πελλήνη.* Μία τῶν τριῶν Χερσονήσων τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ ἀνατολικονότιον. Ὁ Πολίτης, Παλληνεὺς, Παλλήνιος, Παλληναῖος, Παλληνίτης.

Πάραικτον, καὶ *Πάρακτος*, ὁ, ἡ. Κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα ἦτο πόλις κειμένη μεταξὺ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας· κατ' ἄλλους δὲ, φρούριον τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βοιωτίας.

Παντικάπαιον. Καθέδρα τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, κτίσμα τῶν Μιλησίων. Ὁ πολίτης Παντικαπαιεὺς καὶ Παντικαπαιάτης.

Πάραλος. Μέρος τῆς Ἀττικῆς παράλιον, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Σουνίου μέχρι τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ κάτοικοι, Πάραλοι καὶ Παράλιοι.

Παφλαγονία. Ἐπαρχία τῆς μικρᾶς Ἀσίας πρὸς ἄρκτον καὶ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, κατὰ τὸ δυτικὸν τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ· πρὸς μεσημβρίαν αὐτῆς ἦτο ἡ Γαλατία· πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Καππαδοκία· καὶ πρὸς δυσμὰς, ἡ Βιθυνία. Τὸ ἐθνικὸν, Παφλαγὼν, όνος.

Πειραιεύς. Λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὁ δῆμος· ὁ δημότης, Πειραιεύς.

Πέλλα. Καθέδρα τῆς Μακεδονίας περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γέννησιν τοῦ Ἀλξάνδου. Ὁ πολίτης, Πελλαῖος.

Πελλήνη. Πόλις τῆς Ἀργολίδος ἐν Πελοποννήσῳ· ἡ θέσις αὐτῆς ἀγνοεῖται· ἦτο καὶ ἄλλη ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὴν ἀνωτέρω Πελλήνην.

Πελοπόννησος. Μεγάλη Χερσόνησος κατὰ τὸ μεσημβρινὸν τῆς Ἑλλάδος, ἑνουμένη μὲ τὸ ἀρκτικὸν διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ. Πρὸ τοῦ Πέλοπος ὠνομάζετο Ἀπία. Διηρεῖτο δὲ εἰς ἓξ μέρη, Ἀργολίδα, Λακωνίαν, Μεσσηνίαν, Ἦλιδα, Ἀχαΐαν καὶ Ἀρκαδίαν.

Πεπάρηθος. Νῆσος ἐκ τῶν σποράδων, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ ὁμώνυμος πλησίον τῆς Ἀλονήσου ἀπέναντι τῆς Μακεδονικῆς παραλίας. Ὁ πολίτης, Πεπαρήθιος· τὸ θηλυκὸν, Πεπαρηθὶς, ίδος.

Πηλούσιον. Πόλις τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ στόμιον τοῦ ἀνατολικωτέρου βραχίονος τοῦ Νείλου. Ὁ πολίτης, Πηλουσιώτης.

Πέργαμος. Βλ. Τροία.

Πέρινθος. Μία τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Θρᾴκης, ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ὕστερον ὠνομασθεῖσα Ἡράκλεια. Ὁ πολίτης, Περίνθιος.

Περραιβία. Ἐπαρχία τῆς Θεσσαλίας, παρατείνουσα τὸν Πηνειὸν ποταμὸν πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ ἐθνικὸν, Περραιβαῖος, καὶ Περραιβίτης· τὸ θηλυκὸν, Περραιβὶς, ίδος.

Πλαταιαί. Πόλις τῆς Βοιωτίας πρὸς μεσημβρίαν τῶν Θηβῶν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, πλησίον τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ, περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν, ἐν ᾗ ἐφονεύθη ὁ Μαρδόνιος. Ὁ πολίτης, Πλαταιεύς· τὸ θηλυκὸν, Πλαταιᾶτις, καὶ Πλαταιὶς, ίδος.

Πόντος. Παρὰ τῷ Δημοσθένει λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· ὅθεν, ὅταν ὁμιλῇ περὶ τοῦ ἐν Πόντῳ ἐμπορίου, ἐννοεῖ τὸ γινόμενον ἐμπόριον ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς παραλίοις τόποις τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν τῆς θαλάσσης ταύτης βασίλειον Πόντος λεγόμενον ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὕστερον ἐπὶ Μιθριδάτου τοῦ περιφήμου διὰ τοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολέμους. Τὸ ἐθνικὸν, Πόντιος, τὸ θυλικὸν, Ποντία καὶ Ποντιάς.

Πορθμός. Φρούριον τῆς Εὐβοίας.

Ποτίδαια. Πόλις ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ὅστις ἑνόνει τὴν Παλλήνην μὲ τὴν Μακεδονίαν· ὕστερον ὠνομάσθη Κασσάνδρα. Ὁ πολίτης, Ποτιδαιάτης.

Πριήνη. Πόλις τῆς Ἰωνίας ἢ Καρίας, ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ,

πατρὶς τοῦ Βίαντος, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ πολίτης, Πριηνεύς.

Προκόννησος καὶ Προικόννησος. Πόλις τῆς Προποντίδος ἀπέναντι τῆς Κυζίκου. Ὁ πολίτης, Προκοννήσιος.

Προποντὶς, ίδος. Θάλασσα μικρὰ μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου (Κοινῶς Μαρμαρᾶς).

Πτελεός. Βλ. Ἀγορά.

Πύδνα. Πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. Ὁ πολίτης, Πυδναῖος.

Πύλαι. Βλ. Θερμοπύλαι.

Πύλος. Πόλις τῆς Μεσσηνίας ἐν Πελοποννήσῳ, ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλαι δύο ὁμώνυμοι, ἡ μὲν Τριφυλιακὴ, ἥτις καὶ Ἀρκαδικὴ, καὶ Λεπρεατικὴ λέγεται· ἡ δὲ Μεσσηνιακή. Ὁ πολίτης, Πύλιος.

Ρ.

Ῥόδος. Νῆσος τῆς μικρᾶς Ἀσίας κατὰ τὸ δυτικομεσημβρινόν. Ἐν ταύτῃ ἦτο ὁ Κολοσσὸς, εἴδωλον τοῦ Ἡλίου, ἔργον Χάριτος τοῦ Λυδίου.

Σ.

Σαλαμὶς. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ πλησίον τοῦ Πειραιῶς, περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ ναυμαχίαν, ἐν ᾗ οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. Ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ Κύπρῳ πόλις Σαλαμὶν λεγομένη, κτισθεῖσα ὑπὸ Τεύκρου τοῦ Σαλαμινίου.

Σάμος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Ἰωνίας πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Ἐφέσου.

Σέρριον. Φρούριον τῆς Θρᾴκης πλησίον τοῦ Ἱεροῦ ὄρους.

Σηλυμβρία ἢ Σηλυβρία. Πόλις τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος. Ὁ πολίτης, Σηλυμβριανός.

Σηστός. Πόλις τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῆς Ἀβύδου, ἥτις εἶναι ἐν τῇ Ἀσίᾳ. Ὁ πολίτης, Σήστιος.

Σίγειον. Πόλις καὶ ἀκρωτήριον ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ἑλλησπόν-

του, ὅπου ἦτο κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν ὁ τάφος τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁ πολίτης, Σίγειος καὶ Σιγειεύς· τὸ θηλυκὸν Σιγειάς.

Σικελία. Νῆσος μεγάλη τῆς Μεσογείου κατὰ τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας, χωριζομένη ἀπὸ ταύτης διά τινος στενοῦ πορθμοῦ, ὅστις ἐκ ταύτης λέγεται Σικελικὸς πορθμός. Ὁ πολίτης, Σικελὸς καὶ Σικελιώτης.

Σικυών. Ἀρχαία πόλις τοῦ ἀρκτικοῦ μέρους τῆς Πελοποννήσου, πλησίον τοῦ Ἀσωποῦ, ἥτις τὸ πάλαι ἦτο ἰσχυρὰ, καὶ ἔσωζεν ἔτι τὴν δύναμιν αὐτῆς, ὅτε οἱ Ἕνετοὶ ἐξουσίαζον τὴν Πελοπόννησον· τὴν σήμερον λέγεται Βασιλικά. Ὁ πολίτης, Σικυώνιος.

Σκάμανδρος. Ποταμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν Τροίᾳ, περίφημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας.

Σκῆψις. Βλ. Κεβρήν.

Σκίαθος (ἡ). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σηπιάδος τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας. Ὁ πολίτης, Σκιάθιος.

Σκιώνη. Πολίχνη πρότερον μὲν τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Παλλήνῃ Χερσονήσῳ. Ὁ πολίτης, Σκιωναῖος.

Σῦρος (ἡ). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ μία τῶν Κυκλάδων, δεκαπέντε μίλια μακρὰν τῆς Δήλου. Ὁ πολίτης, Σύριος.

Σκυθία. Μεγάλη ἔκτασις γῆς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀρκτώας Ἀσίας. Ἡ Ἀσιατικὴ Σκυθία εἶναι ἡ σήμερον λεγομένη μεγάλη Ταρταρία· ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ, ἥτις καὶ Σαρματία ἐλέγετο, εἶναι ἡ περιλαμβάνουσα σήμερον τὴν λεγομένην Πολωνίαν, τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν, καὶ τὴν μικρὰν Ταρταρίαν. Τὸ ἐθνικὸν, Σκύθης.

Σοῦσα (τὰ). Βλ. Ἐκβάτανα.

Σπάρτη. Βλ. Λακεδαίμων.

Στάγειρα (τὰ). Πόλις, τῆς Μακεδονίας ὀλίγον ἀπέχουσα τοῦ Ἄθωνος, ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου. Αὕτη ἦτο ἡ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους. Ὁ πολίτης, Σταγειρίτης.

Στραίψα. Πόλις, τῆς ὁποίας ἡ θέσις ἀγνοεῖται· ὁ Στράβων θέτει αὐτὴν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ ὁ Ἀρποκρατίων ἐν τῇ Θράκῃ· ὁ δὲ Ὀρτέλιος εἰκάζει, ὅτι ἴσως ἔκειτο πλησίον τῆς Θέρμης ἢ Θεσσαλονίκης ἐν τῇ Μακεδονίᾳ.

Στρύμη. Πόλις πρότερον μὲν τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, πλησίον τοῦ ποταμοῦ Λίσσου.

Στρυμών, όνος. Ποταμὸς τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, ἐν ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας.

Στύρα (τὰ). Πόλις τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Καρύστου. Ὁ πολίτης, Στυρεύς.

Συρακοῦσαι. Πόλις πρωτεύουσα τῆς Σικελίας, πλουσία καὶ ἰσχυρὰ, κτίσμα τῶν Κορινθίων. Ὁ πολίτης Συρακούσιος.

Τ.

Ταμύναι. Πόλις τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Ἐρετρίας.

Τάναγρα (ἡ). Πόλις τῆς Βοιωτίας μεταξὺ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Θερμόδοντος. Ὁ πολίτης, Ταναγραῖος.

Ταυρική. Χερσόνησος, τὴν σήμερον Κριμμαία λεγομένη καὶ μικρὰ Ταρταρία. Ἔχει πρὸς μεσημβρίαν τὸν Εὔξεινον Πόντον· πρὸς ἀνατολὰς, τὸν Κιμμέριον Βόσπορον· πρὸς ἄρκτον, τὴν Μαιῶτιν λίμνην· πρὸς δυσμὰς, τὸν λεγόμενον Καρκινίτην κόλπον.

Τένεδος. Νῆσος πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπέναντι τοῦ Σιγείου· εἶναι ἐκ τῶν σποράδων νήσων. Ὁ πολίτης, Τενέδιος.

Τῆνος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐκ τῶν Κυκλάδων, κατὰ τὸ δυτικομεσημβρινὸν τῆς Ἄνδρου κειμένη, χωρίζεται δὲ ἀπ' αὐτῆς διά τινος πορθμοῦ χιλίων βημάτων. Ὁ πολίτης, Τήνιος.

Τιλφώσσιον. Ὄρος καὶ πόλις τῆς Βοιωτίας πεντήκοντα στάδια ἀπέχουσα τῆς Ἁλιάρτου· πλησίον αὐτῆς ἦτο ἡ περίφημος πηγὴ Τιλφῶσσα, ὅπου ἦτο μνῆμα τοῦ Τειρεσίου.

Τιρίστασις. Πόλις τῆς Χερρονήσου κατὰ τὸν Πλίνιον.

Τροιζὴν, ῆνος (ἡ). Πόλις μικρὰ τῆς Ἀργολίδος, παραθαλάσσιος, πλησίον τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ὅτε ἐστράτευσεν ὁ Ξέρξης κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἀθηναῖοι μετέφεραν εἰς τὴν Τροιζῆνα τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα, καὶ οἱ κάτοικοι ὑπεδέχθησαν αὐτὰς γενναιοφρόνως καὶ φιλανθρώπως. Ὁ πολίτης, Τροιζήνιος.

Τριβαλλοί. Μέρος τῆς Μοισίας πρὸς ἄρκτον τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων θέτουσι τοὺς Τριβαλλοὺς ἐν

τῇ Θρᾴκῃ· ἄλλοι δὲ, ἐν τῇ μεγάλῃ Ἰλλυρίᾳ, τῆς ὁποίας τῳόντι ἡ Μοισία ἦτο μέρος.

Τρικάρανον καὶ Τρικάρανα (τὰ)· καὶ Τριφυλία. Ἀμφότερα ἦσαν τῆς Ἤλιδος ἐν Πελοποννήσῳ. Οἱ κάτοικοι, Τρικαρανεὺς, Τριφύλιος.

Τροία. Καθέδρα τοῦ βασιλείου τοῦ Πριάμου ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἴδης. Ἴλιον καὶ Πέργαμος (ἡ ἀκρόπολις) ἦσαν δύο ἄλλα ὀνόματα λαμβανόμενα πολλάκις ἀντὶ τοῦ Τροία. Ὁ πολίτης, Τρῳὸς, Τρῳός· πληθ. Τρῷες· καὶ τὸ θηλυκὸν, Τρῳὰς, άδος.

Φ.

Φάληρον (τὸ) καὶ Φαληρός. Λιμὴν καὶ κώμη τῆς Ἀττικῆς, ὅπου ἐγεννήθη ὁ ἔνδοξος Δημήτριος ὁ Φαληρεύς.

Φάρσαλος. Πόλις τῆς Θεσσαλίας πλησίον τῆς Λαρίσσης, περίφημος διὰ τὴν γενομένην μάχην τοῦ Καίσαρος καὶ Πομπηίου ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ κόσμου. Ὁ πολίτης, Φαρσάλιος.

Φασηλὶς καὶ Φάσηλις. Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Λυκίας καὶ Παμφυλίας, ὅθεν προῆλθεν ἡ περὶ αὐτῆς διαφορὰ τῶν συγγραφέων· κατὰ τὴν κοινοτέραν ὅμως γνώμην ἀνήκει εἰς τὴν Λυκίαν. Ἦτο δὲ παράλιος, καὶ εἶχε τρεῖς λιμένας. Ὁ πολίτης, Φασηλίτης.

Φεραί. Πόλις ἐπίσημος τῆς Πελασγιώτιδος ἐν Θεσσαλίᾳ, ἔχουσα λιμένα τὰς Παγασὰς, καθέδρα τῶν τυράννων τῆς Θεσσαλίας. Ὁ πολίτης, Φεραῖος.

Φθία. Πόλις τῆς Φθιώτιδος ἐν Θεσσαλίᾳ παρὰ τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν ἐπὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Ὁ πολίτης, Φθιώτης.

Φλιοῦς. Πόλις παραθαλάσσιος τῆς Πελοποννήσου ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Φρυγία. Ἐπαρχία τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔχουσα πρὸς ἄρκτον τὴν Βιθυνίαν· πρὸς ἀνατολὰς, τὴν Γαλατίαν· πρὸς μεσημβρίαν, τὴν Πισιδίαν, Καρίαν, καὶ Λυδίαν, πρὸς δυσμὰς τὴν Μυσίαν καὶ τὴν μικρὰν Φρυγίαν. Τὸ ἐθνικὸν, Φρὺξ, υγός.

Φυλή. Φρούριον τῆς Ἀττικῆς πρὸς ἄρκτον τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βοιωτίας. Εἰς τοῦτο κατέφυγεν ὁ Θρασύβουλος μετὰ πολλῶν αὐτοῦ φίλων, καὶ προσλαβὼν τοὺς φιλελευθέρους πολίτας ἐνίκησε καὶ ἐξέβαλε τοὺς τριάκοντα τυράννους. Ὁ κάτοικος, Φυλάσιος.

Φύσκος (ἡ). Πόλις τῆς Καρίας ἀπέναντι τῆς Ῥόδου, καὶ λιμὴν τῆς Ῥόδου.

Φωκίς. Ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Αἰτωλίας.

Φοινίκη. Χώρα τῆς Ἀσίας ἐκτεινομένη δυτικῶς παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· τὰ ὅρια τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς ὑπῆρξαν διάφορα. Σιδὼν καὶ Τύρος ἦταν αἱ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς. Ὁ πολίτης Φοίνιξ· τὸ θηλυκὸν, Φοίνισσα.

Χ.

Χαλκηδών (ἡ). Πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου ἐν Βιθυνίᾳ ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου. Ὁ πολίτης, Χαλκηδόνιος.

Χαιρώνεια. Πόλις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τοῦ Κηρισσοῦ, πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου καὶ Σέξτου· πλησίον αὐτῆς νικήσας ὁ Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους, κατέστη κύριος τῆς Ἑλλάδος. Ὁ πολίτης, Χαιρωνεύς.

Χαλκίς. Πρωτεύουσα πόλις τῆς Εὐβοίας ἐπὶ τοῦ στενοῦ τῆς Εὐρίπου. Ὁ πολίτης, Χαλκιδεύς.

Χελιδόνιαι ἢ Χελιδόνια. Νησίδια ἀπότομα πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Λυκίας ἢ Παμφυλίας. Αἱ δὲ Κυάνεαι εἶναι δύο, ἡ μὲν πρὸς τὸ παράλιον τῆς Ἀσίας, ἡ δὲ πρὸς τὸ τῆς Εὐρώπης, περίπου εἴκοσι στάδια ἀπέχουσαι τοῦ στομίου τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου, ἓν ὄγδοον μιλίου ἀφιστάμεναι ἀπ' ἀλλήλων· αὗται λέγονται ἐνίοτε καὶ Συμπληγάδες, καὶ Συνδρομάδες. Ἡ ἀκατάπαυστος σύγκρουσις τῶν κυμάτων καὶ ἡ ἐπιγινομένη παχεῖα ὁμίχλη καθιστῶσι λίαν ἐπικίνδυνον τὴν εἰς τὸν Θρᾳκικὸν Βόσπορον εἴσοδον.

Χερσόνησος ἢ Χερρόνησος. Πολλαὶ Χερσόνησοι εἶναι ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἀλλ' ἐν ταῖς δημηγορίαις τοῦ Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου ἀναφέρεται ἡ Θρᾳκική. Ὁ κάτοικος, Χερρονησίτης.

Χίος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κειμένη ἀπέναντι τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ μεταξὺ Λέσβου καὶ Σάμου. Ὁ πολίτης, Χῖος.

Ψ.

Ψαμαθοῦς. Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Λακωνίας.

Ω.

Ὠκεανὸς Ἀτλαντικός. Θάλασσα, ἥτις κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἦτο πλήρης θαυμασίων καὶ ἐξαισίων πραγμάτων.

Ὠρεὸς (ὁ, καὶ θηλυκῶς, ἡ). Πόλις τῆς Εὐβοίας παραθαλάσσιος. Ὁ πολίτης, Ὠρείτης.

Ὠρωπός. Πόλις τῆς Βοιωτίας πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς, ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης. Ὁ πολίτης, Ὠρώπιος.

Περιγραφὴ τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος εἶχε μέγα πνεῦμα, ἠγάπα τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς ἐπιστήμονας· ἦτο φύσει εὔγλωττος, καὶ αὐτοὶ οἱ ῥήτορες τῶν Ἀθηνῶν οἱ πεμρθέντες πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐθαύμαζον τὴν εἰς τὸ λέγειν δεινότητα αὐτοῦ. Ἤξευρε νὰ μεταχειρίζηται καλῶς τὸν κάλαμον, ὡς καὶ τὸ ξίφος· τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Ἦτο ἐλευθέριος, καὶ ἔκαμνε τὰς δωρεὰς αὐτοῦ μὲ τρόπον εὐγενῆ, εὔχαριν καὶ ἑλκυστικὸν, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς ἐκ τῶν ἐναντίων κατεγοήτευεν. Ἂν καὶ ἠγάπα τοὺς κόλακας, καὶ ἐβράβευεν αὐτοὺς μετὰ μεγάλης ἐλευθεριότητος, δὲν ἦτο ὅμως πολέμιος τῆς ἀληθείας, κατεδέχετο νὰ λαμβάνῃ παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους μαθήματα τῆς τέχνης τοῦ βασιλεύειν, καὶ ὡμολόγει χάριν εἰς τοὺς ῥήτορας τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ὀνειδίζοντες ἐπηνώρθουν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶχεν ἄνθρωπον διωρισμένον νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν πρὶν ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας, καὶ πρὶν δώσῃ ἀκρόασιν εἰς τοὺς προσερχομένους, ΦΙΛΙΠΠΕ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙ. Γενναῖος δὲ ὢν καὶ συμπαθητικὸς, ἔδειξε πολλάκις τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλ-

λάδος, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Διὰ τὴν μετριότητα τοῦ ἤθους ὑπέμενεν ἀοργήτως ἀκούων λόγους σκληροὺς καὶ ἐλεγκτικούς, καὶ τὸ θαυμασιώτερον, ἐλέγχους τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ, ὡς ἔδειξε τοῦτο πολλάκις. Ἐδέχετο τοὺς ἀστεϊσμούς, ἠγάπα τὰ ἀποφθέγματα, καὶ αὐτὸς ἔλεγε τοιαῦτα, ἐξ ὧν σώζονταί τινα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἂς θεωρήσωμεν ἤδη αὐτὸν καὶ ὡς πολεμικὸν καὶ πολιτικόν· διότι ἐκ τούτων ὑπὲρ πάντα εἶναι γνωστός. Δύσκολον εἶναι νὰ κάμῃ τις διάγνωσιν, ἂν ἦτο μᾶλλον μέγας πολεμικὸς, παρὰ πολιτικός. Ἀπ' ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ περικυκλούμενος ὑπὸ φοβερῶν πολεμίων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν, μετεχειρίζετο διὰ νὰ νικήσῃ αὐτοὺς ποτὲ μὲν τὴν πολιτικὴν, ποτὲ δὲ τὴν βίαν· Προσπαθεῖ καὶ ἐπιτυγχάνει νὰ διαιρέσῃ τοὺς φθονοῦντας αὐτόν. Διὰ νὰ προσβάλῃ αὐτὸς ἀσφαλέστερα τοὺς ἐναντίους, προλαμβάνει διωθεύγων καὶ ἀποστρέφων τὰς προσβολὰς ἐκείνων. Φρόνιμος καὶ ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἐν δυστυχίᾳ, δὲν κάμνει κατάχρησιν τῆς νίκης· ἕτοιμος ἐξ ἴσου εἰς τὸ νὰ ζητῇ ἢ νὰ περιμένῃ αὐτὴν, σπεύδει ἢ μετριάζει ἑαυτὸν κατὰ τοὺς καιρούς. Δὲν ἄρινεν εἰς τὴν ἀστασίαν τῆς τύχης, εἰ μὴ ὅσον ἡ φρόνησις δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῆς· ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐνέμενε πάντοτε ἀκλόνητος, πάντοτε στερεὸς, ἐντὸς τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα χωρίζουσι τὴν εὐτολμίαν ἀπὸ τῆς θρασύτητος. Ἐν τῷ Φιλίππῳ βλέπει τις βασιλέα κύριον ἐξίσου τῶν συμμάχων αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπηκόων, καὶ φοβερὸν ὁμοίως ἐν ταῖς συνθήκαις καὶ ἐν ταῖς μάχαις· ἡγεμόνα ἄγρυπνον, δραστήριον, τὸν αὐτὸν καὶ ταμίαν ἑαυτοῦ, καὶ ὑπουργὸν, καὶ στρατηγόν· ἄπληστον δόξης, ζητοῦντα αὐτὴν ὅπου ἐπωλεῖτο ἐπὶ τιμῇ μεγίστῃ· τρυφὴν ἔχοντα τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους, ἀκαταπαύστως συνδυάζοντα προσφυῶς καὶ ἐξ ἑτοίμου τὰ πολεμικὰ σχέδια μὲ τὴν ταχύτητα τῶν ἐν ταῖς στρατείαις ἀπαιτουμένων κινήσεων. Τοσαῦτα δὲ καὶ τοιαῦτα πλεονεκτήματα ἔχων αὐτὸς, ἐπολέμει πόλεις ἐξηντλημένας ὑπὸ μακρῶν πολέμων, διασπαρατταμένας ὑπὸ ἐσωτερικῶν διχονοιῶν, προδιδομένας ὑπὸ τῶν ἰδίων ἑαυτῶν πολιτῶν, μεταχειριζομένας ἐν ταῖς ὑπὲρ πατρίδος πολέμοις ξένους μισθωτοὺς στρατιώτας, ἀπειθεῖς εἰς τὰς φρονίμους

συμβουλὰς, καὶ ὡς καταδεδικασμένας αὐτὰς ὑφ' ἑαυτῶν νὰ ἀπολεσθῶσιν. Εἶχεν ἐν ἑαυτῷ ἡνωμένας δύο ψυχικὰς διαθέσεις συνήθως ἐναντίας καὶ ἀσυμβιβάστους, τὴν ἀταραξίαν, ἥτις ἔκαμνεν αὐτὸν προσεκτικὸν εἰς τὸ νὰ ὠφελῆται ἐκ πάσης περιστάσεως, καὶ νὰ δράττηται ἐπιτηδείως τὰς εὐκαιρίας ὑπ' οὐδενὸς προσκόμματος ταραττόμενος· καὶ τὸ δραστήριον καὶ θερμουργὸν, τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζουσιν οὔτε στιγμὴν ἀναπαύσεως, οὔτε διαφορὰν τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὔτε μέγεθος κινδύνου. Δὲν ὑπῆρξεν οὐδέποτε στρατηγὸς οὔτε εὐτολμότερος τοῦ Φιλίππου οὔτε θαῤῥαλεώτερος ἐν ταῖς μάχαις. Δὲν ἦτο μόνον καθ' ἑαυτὸν ἀνδρεῖος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαν τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἤξευρε νὰ ἐμβάλλῃ τὴν ἀνδρίαν· δεδιδαγμένος τὰ πολεμικὰ ὑπὸ διδασκάλων ἀξίων, ἠδυνήθη νὰ γυμνάσῃ καὶ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, νὰ ἐκπαιδεύσῃ αὐτὰ καὶ νὰ μορφώσῃ ἄνδρας ἱκανοὺς νὰ βοηθῶσιν αὐτὸν ἐν ταῖς μεγίσταις ἐπιχειρήσεσιν. Ἤξευρε χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐλαττόνῃ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ, νὰ οἰκειόνηται μετὰ τοῦ στρατιώτου, καὶ νὰ ἄρχῃ μᾶλλον ὡς πατὴρ, παρὰ ὡς στρατηγὸς, ὁσάκις ἐπέτρεπε τοῦτο ἡ τάξις. Οὕτω διὰ τῆς ὁμιλητικότητος ταύτης, ἥτις εἶναι ἀξία τοσοῦτον μεγαλητέρας εὐπειθείας καὶ σεβασμοῦ, ὅσον ὀλιγώτερον φαίνεται ὅτι ἀπαιτεῖ ταῦτα, εἶχε πάντοτε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ προθυμότατα πρὸς τοὺς ἀγῶνας, καὶ εὐπειθέστατα εἰς τὰς διαταγάς.

Οὐδεὶς δέ ποτε ἔκαμε χρῆσιν τῆς πολεμικῆς ἀπάτης μεγαλητέραν παρὰ τὸν Φίλιππον. Οἱ κίνδυνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκ νεότητος ἦτο ἐκτεθειμένος, ἐδίδαξαν αὐτὸν τὴν ἀνάγκην τοῦ προφυλάττεσθαι, καὶ τὴν τέχνην τοῦ μηχανᾶσθαι. Ἡ φρόνιμος δυσπιστία, ἥτις θεωρεῖ τὸν κίνδυνον κατὰ τὴν ἀληθινὴν αὐτοῦ ὄψιν, καθίστα αὐτὸν οὐχὶ δειλὸν καὶ μελλητὴν, ἀλλὰ σκεπτικὸν καὶ συνετόν· ὁποιονδήποτε λόγον καὶ ἂν εἶχεν εἰς τὸ νὰ προεικάζῃ εὐτυχίαν, δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀσφαλῆ, οὐδὲ ὑπέρτερον τοῦ ἐχθροῦ, εἰ μὴ διὰ τῆς ἐπαγρυπνήσεως. Ἦτο πάντοτε ἀκριβὴς εἰς τὰ σχέδια αὐτοῦ, καὶ ἐφευρετικὸς εἰς τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως· συνελάμβανε σκοποὺς μεγάλους· εἶχε πνεῦμα ἔξοχον εἰς τὸ ἐκτελεῖν

ἐγκαίρως τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἄκραν ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐπιχειρῇ τὰ πάντα, καὶ νὰ κρύπτῃ τὰ πάντα, ὥστε οὐδ' αὐτοὶ οἱ οἰκειότεροι φίλοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξιχνιάσωσιν αὐτόν. Ὅλη δὲ ἡ προσοχὴ αὐτοῦ ἦτο νὰ βουκολῇ τοὺς Ἀθηναίους δι' ἐπιπλάστου εἰρήνης, καὶ νὰ βάλλῃ λαθραίως τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς εὐήθους ἐκείνων ἀμεριμνίας καὶ τυφλῆς ἀναλγησίας.

Ἀλλὰ τοσαῦτα πλεονεκτήματα δὲν εὑρίσκοντο ἐν αὐτῷ ἄνευ μεγάλων ἐλαττωμάτων· ἦτο καθ' ὑπερβολὴν ἄσωτος, μέθυσος, καὶ ὅλως διεφθαρμένος τὰ ἤθη. Περὶ τούτου δύναταί τις νὰ κρίνῃ καὶ ἐκ τῶν αὐλικῶν καὶ φίλων αὐτοῦ· ἄσωτοι καὶ διεφθαρμένοι, γελωτοποιοὶ καὶ μῖμοι, κόλακες αἰσχροί, τοὺς ὁποίους ἡ φιλαργυρία καὶ φιλοδοξία συνήθροιζον σωρηδὸν περὶ τὸν ἀφειδῶς διανέμοντα τὰς χάριτας, τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἔχοντες παρ' αὐτῷ οἰκειότητα καὶ ἀπολαμβάνοντες τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ. Οὐ μόνον ὁ Δημοσθένης ὀνειδίζει ταῦτα ἐν τῷ Φιλίππῳ, τοῦ ὁποίου οἱ ὀνειδισμοὶ ὡς ἐχθροῦ ἤθελον ἴσως νομισθῇ ὑποπτοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόπομπος, ἔνδοξος ἱστορικὸς, ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ μὲ τρόπον τοὐλάχιστον ἐξίσου μεμπτικόν.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πάντα κατ' ἐμὴν κρίσιν ἀτιμάζει τὸν Φίλιππον εἶναι αὐτὸ τοῦτο, δι' ὃ θαυμάζεται ὑπὸ πολλῶν, ἡ πολιτικὴ, λέγω, αὐτοῦ· θεωρεῖται κατὰ τοῦτο ὡς ὁ ἀξιώτερος πάντων τῶν πώποτε ὑπαρξάντων ἡγεμόνων. Παρατηρεῖται τῳόντι ἐν τῇ διηγήσει τῶν πράξεων αὐτοῦ, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τῆς βασιλείας προέθετο ἕνα σκοπὸν, καὶ συνέθετο ἓν σταθερὸν σχέδιον, νὰ γείνῃ κύριος τῆς Ἑλλάδος· ἀστερέωτος ἔτι ὢν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ πανταχόθεν περικυκλούμενος ὑπὸ ἰσχυρῶν πολεμίων, τίνα πιθανότητα εἶχεν ὅτι ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐκτελέσῃ τοιοῦτον σχέδιον; Ἀλλ' ὅμως τοῦτο εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν· πόλεμοι, μάχαι, συνθῆκαι εἰρήνης, συμμαχίαι, ὁμοσπονδίαι, τὰ πάντα ἔτεινον πρὸς τοῦτο μόνον τὸ τέλος. Ἐπεδαψίλευε τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, προσοικειούμενος τοὺς ἰσχύοντας· εἶχεν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος κατασκόπους, καὶ διὰ τῶν ἀδρῶς

μεμισθωμένων προδοτῶν ἐμάνθανε πάσας τὰς γινομένας ἀποφάσεις, καὶ πάντοτε σχεδὸν ἔστρεφε τὰς βουλὰς αὐτῶν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν. Διὰ τοιούτων τρόπων ἐξηπάτα τὴν φρόνησιν, ἐματαίονε τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ἐναντίων, καὶ ἀπεκοίμιζε τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἐθεωροῦντο ἕως τότε ὡς οἱ πλέον ἄγρυπνοι, ὡς οἱ σοφώτεροι καὶ προβλεπτικώτεροι τῆς Ἑλλάδος. Εἴκοσι ἔτη ἀκολουθῶν πάντας τούτους τοὺς τρόπους, ἐβάδιζεν ἡσύχως καὶ προέβαινε τακτικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον μόνη ἡ ἔκβασις ἀνεκάλυπτε. Ταῦτα πάντα εἶναι μὲν κατὰ τὸ πολιτικὸν θαυμάσια ἀριστουργήματα· ἀλλὰ τίνα ἐλατήρια, τίνα μέσα μετεχειρίζετο διὰ νὰ ἐπιτυγχάνῃ; Ἡ πονηρία, ἡ ἀπάτη, ἡ δολιότης, τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπιστία, εἶναι ταῦτα τρόποι τῆς ἀρετῆς; Ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ ἡγεμόνι βλέπει τις φιλοδοξίαν ὑπέρμετρον, ὁδηγουμένην ὑπὸ πνεύματος ἐπιδεξίου, δελεαστικοῦ, πονηροῦ καὶ πολυμηχάνου, ἀρετὰς ὅμως μεγάλου τῳόντι ἀνδρὸς δὲν βλέπει. Ὁ Φίλιππος ἦτο ἄπιστος καὶ ἄνευ αἰσθήματος τιμῆς· πᾶν ὅ,τι συνέτεινε εἰς τὸ νὰ μεγαλύνῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν δίκαιον καὶ θεμιτόν· ἔδιδε λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχε γνώμην νὰ φυλάξῃ· ἔκαμνεν ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἤθελε δυσαρεστηθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ· μετρῶν τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτοῦ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπιστίας, ἐθεώρει ἔνδοξον τὸ ἐξαπατᾶν πάντας, μεθ' ὧν διεπραγματεύετο· ἐν ἑνὶ λόγῳ δὲν ἠρυθρία λέγων, ὅτι *τὰ μὲν παιδία ἀπατῶσι διὰ τῶν ἀστραγάλων, τοὺς δὲ ἀνθρώπους διὰ τῶν λόγων.*

Λιβανίου σοφιστοῦ πρὸς Ἀνθύπατον Μόντιον ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι οἱ τόν τε Δημοσθένους βίον καὶ τὰς ἁπάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

Ἐπειδὴ, κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν Ἀστεροπαῖον (1) περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ, καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμέ-

(1) Ἰλ. Φ. Στ. 163.

νως τὸ πρεσβεῖον ἀνήρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς Ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων, καὶ δὴ καὶ ἠβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα, ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν ἢ πόνον ἔχει· ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες, περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσούτων μνημονεύσαντες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν Δημοσθένης ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ (εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι, Τούτῳ πατὴρ ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύσασθαι·) ἐργαστήριον δὲ οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. Τὸ μέν τοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὥς φασι, καθαρῶς Ἀττικόν, Γύλωνος, τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους, φυγόντος μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν Πόντον κἀκεῖ γυναῖκα ἀγομένου Σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. Εἰς τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λελοιδορήκασι, καὶ Αἰσχίνης, εἰπών, ὡς ἄρα εἴη Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. Περὶ μὲν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω· ὀρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος, ἦν μέν, ὡς φασιν, ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ νοσώδης, ὥστε μηδὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν· ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο καὶ Βάτταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν. Ἱστόρηται γάρ τινα Βάτταλον Ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι (1), καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν· ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους Βαττάλους ἐκάλουν.

Λέγεται δὲ τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους ὁρμὴν τὸν Δη-

(1) Μέλη κατεαγότα, τεθραυσμένα, ἤγουν, μαλθακὰ, γυναικώδη.

μοσθένην ἐντεῦθεν σχεῖν· Καλλίστρατος ἦν Ἀθηναῖος ῥήτωρ ἔνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασίν, οἶμαι, τὴν περὶ Ὠρωποῦ· ὁ τοίνυν Δημοσθένης, παῖς ὤν, ἐδεῖτο τοῦ οἰκέτου παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ (1)· καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. Ἀκούσας δὲ, οὕτω διετέθη, ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. Διδασκάλῳ δὲ χρησάμενος Ἰσαίῳ μάλα δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ· καὶ εἶλε μὲν αὐτοὺς, οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν, ὅσα ἀπολώλεκε. Τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς εἰσὶν οἵ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες, (ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο), καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἶδος· ἕτεροι δὲ νομίζουσι συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους, διορθοῦσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. Οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ ὁ Δημοσθένης ἠδύνατο μὲν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους· (ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται·) ἀπὸ δὲ νεαρᾶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα πολλαχῆ μεμίμηται. Μετὰ μέν τοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν, σοφιστεύειν ἐνεχείρισεν (2)· εἶτα ἀπαλλαγεὶς τούτου, συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ· τούτοις δὲ, ὥς περ γυμνασίοις χρησάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἦλθεν.

Ἔτι καὶ εἰνῶν μνημονευτέον, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον οὐκ εὐδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις· διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, τί ἐστὶ ῥητορικὴ, ἀπεκρίνατο ὅτι, ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἤττων ἐφαίνετο. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε (3) καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα· καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου

(1) Ἤγουν νὰ συγχωρήσῃ εἰς αὐτὸν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν δίκην, νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀκρόασιν. — (2) Ἤγουν, νὰ διδάσκῃ τὴν τέχνην τοῦ λέγειν. — (3) Ἐπηνώρθωσεν.

θορύβους καὶ εὐκατάπληκτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι· διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν, παρὰ τοὺς ἀγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς. Μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις κατάγειοι καὶ ξυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προίοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου· καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους· ὅθεν καὶ Πυθέας (1) σκώπτων ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν· πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς, οἶδα, εἶπεν, ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων· διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ ὁ Πυθέας. Καὶ μὴν ὅτι τε ὕδωρ ἐπετήδευε πίνειν, ἵνα ἐγρηγορυῖαν μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὡμολόγηται. Παρειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο, ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε, καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτο ἔλεγεν· ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην· ἐν τῷ λέγειν ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἐδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρέποντος σχήματος.

Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τά τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε Δημοσθένης. Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἄρχοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες αὐτούς, παρῆλθον εἰς ἰσχύν, καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν· ἦσαν δὲ οἱ Φωκεῖς ἔθνος ὅμορον τῇ Εὐβοίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσι· οὗτοι δὲ καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναὸν, πλησίον ὄντα, ἐσύλησαν· ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς αὐτούς. Ἐπολέμουν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον· Χῖοι γὰρ καὶ Ῥόδιοι καὶ Βυζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι Ἀθηναίων, τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν· καὶ οὕτω μὲν ἡ Ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῄρητο, Ἀθη-

(1) Ὁ Πυθέας ἦτο ἀναίσχυντος ἄνθρωπος καὶ φαυλόβιος.

ναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους, καὶ Θηβαίων πρὸς Φωκέας, Λακεδαιμονίων δὲ πρὸς Πελοποννησίους. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντα γὰρ τῷ Μακεδονίας βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς Ἰλλυρίδος, Ἀλέξανδρος, Περδίκας, Φίλιππος· τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ Περδίκας πρὸς Ἰλλυριοὺς μαχόμενος· Φίλιππος δὲ ὁ νεώτατος ἐτύγχανε μὲν ἐν Θήβαις ὁμηρεύων (1)· ὡς δὲ ἐπύθετο τὸν Περδίκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα, καὶ ὀξέως εἰς Μακεδονίαν ἀφικόμενος, κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι δὲ ἕτερόν τινα (2), γένους μὲν ὄντα βασιλικοῦ, φυγάδα δὲ ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν· τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπιθέμενος, ἐνίκησε μάχῃ· καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους Ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως, οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπου.

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικόν, συμβουλευτικόν, καὶ δικανικόν· τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε, τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτικοῦ. Ἐπιδεικτικοὺς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους· τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον, καὶ τὸν ἐρωτικόν, πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται· καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ τοῦτο συνδοκεῖ· ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημοσθένης, ὁμολόγηται· οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. Τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων, οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο

---

(1) Διὰ τίνα αἰτίαν ὡμήρευεν ὁ Φίλιππος ἐν Θήβαις, δὲν συμφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Ὁ Ἰουστῖνος (ζ', 6) λέγει ὅτι ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου ἐστάλη εἰς τοὺς Ἰλλυριούς, ἔπειτα εἰς τοὺς Θηβαίους. Ὁ Πλούταρχος (ἐν Πελοπίδᾳ) ὅτι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ ἐδόθη εἰς τὸν Πελοπίδαν· ὁ δὲ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ις', Σελ. 510) ὅτι ἐνεχειρίσθη εἰς τοὺς Ἰλλυριούς, καὶ αὐτοὶ ἔπειτα παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τοὺς Θηβαίους· ἐν δὲ τῷ ιέ. βιβλίῳ, Σελ. 67, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Πελοπίδαν. Ἐκ τούτων συμπεραίνεται ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ λαβὼν αὐτὸν παρὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἔδωκεν εἰς τὸν Πελοπίδαν, ὅτε ἐζήτησεν ὅμηρον.

(2) Ἀργαῖον ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Φιλίππου.

ἔχουσιν ἐπίγραμμα, *συμβουλευτικοί*· οἱ δὲ οὐδὲν μὲν ἧττον εἰσὶ συμβουλευτικοί, *Φιλιππικοὶ* δὲ οἵδε ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν τοῦ Φιλίππου πραγμάτων εἰρῆσθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες· καὶ τῶν φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ἰδιότητα (1).

Ἐκ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως.

Ὁ δὲ Δημοσθένης, εὔτονος τῇ φράσει, κεκραμένος τοῖς ἤθεσι, καὶ λέξεως ἐκλογῇ κεκοσμημένος· καὶ χρώμενος τάξει τῇ κατὰ τὸ συμφέρον, καὶ μετὰ τοῦ σεμνοῦ τὴν χάριν ἔχων, καὶ συνεχὴς, οἷς μάλιστα δικασταὶ κατέχονται.

Παραλληλία Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος ἐκ τοῦ κατὰ Πλούταρχον βίου τοῦ Δημοσθένους.

Δημοσθένη γὰρ καὶ Κικέρωνα τὸν αὐτὸν ἔοικε πλάττων ἀπ' ἀρχῆς ὁ δαίμων, πολλὰς μὲν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν ὁμοιοτήτων, ὥσπερ τὸ φιλότιμον καὶ φιλελεύθερον ἐν τῇ πολιτείᾳ, πρὸς δὲ κινδύνους καὶ πολέμους ἄτολμον· πολλὰ δ' ἀναμίξαι καὶ τῶν τυχηρῶν· δύο γὰρ ἑτέρους οὐκ ἂν εὑρεθῆναι δοκῶ ῥήτορας, ἐκ μὲν ἀδόξων καὶ μικρῶν ἰσχυροὺς καὶ μεγάλους γενομένους, προσκρούσαντας δὲ βασιλεῦσι καὶ τυράννοις, θυγατέρας δ' ἀποβαλόντας, ἐκπεσόντας δὲ τῆς πατρίδος, κατελθόντας δὲ μετὰ τιμῆς, ἀποδράντας δ' αὖθις, καὶ ληφθέντας ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἅμα δὲ παυσαμένην τῇ τῶν πολιτῶν ἐλευθερίᾳ τὸν βίον συγκαταστρέψαντας, ὥστ', εἰ γένοιτο τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ, καθάπερ τεχνίταις, ἄμιλλα, χαλεπῶς μὲν διακριθῆναι, πότερον αὐτῇ τοῖς τρόποις, ἢ τοῖς πράγμασιν ἐκείνῃ, τοὺς ἄνδρας ὁμοιοτέρους ἀπείργασται.

Δημοσθένης μὲν εἰς τὸ ῥητορικὸν ἐνέτεινε πᾶν, ὅσον εἶχεν ἐκ φύσεως, ἢ ἀσκήσεως, λόγιον, ὑπερβαλόμενος (2) ἐνεργείᾳ μὲν καὶ

(1) Οἷον, Ὀλυνθιακοί, περὶ εἰρήνης, περὶ Ἁλοννήσου, Χερρονήσου.

(2) Ὁ Πλούταρχος περιλαμβάνει ἐν τούτοις τὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τρία εἴδη τοῦ λόγου, τὸ δικανικὸν, τὸ ἐπιδεικτικὸν, καὶ τὸ συμβουλευτικόν.

δεινότητι τοὺς ἐπὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν δικῶν συνεξεταζομένους, ὄγκῳ δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τοὺς ἐπιδεικτικούς, ἀκριβείᾳ δὲ καὶ τέχνῃ τοὺς σοφιστάς. Κικέρων δὲ καὶ πολυμαθὴς καὶ ποικίλος τῇ περὶ τοὺς λόγους σπουδῇ γενόμενος, συντάξεις μὲν ἰδίας φιλοσόφους ἀπολέλοιπεν οὐκ ὀλίγας εἰς τὸν Ἀκαδημαϊκὸν τρόπον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πρὸς τὰς δίκας καὶ τοὺς ἀγῶνας γραφομένων λόγων δῆλός ἐστιν ἐμπειρίαν τινὰ γραμμάτων παρεπιδείκνυσθαι βουλόμενος. Ἔστι δέ τις καὶ τοῦ ἤθους ἐν τοῖς λόγοις ἑκατέρου διοψις· ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης, ἔξω παντὸς ὡραϊσμοῦ καὶ παιδιᾶς (1) εἰς δεινότητα καὶ σπουδὴν συνηγμένος, οὐκ ἐλλυχνίων ὄδωδεν, ὥσπερ ὁ Πυθέας ἔσκωπτεν, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ φροντίδων, καὶ τῆς λεγομένης πικρίας τοῦ τρόπου καὶ στυγνότητος· Κικέρων δὲ, πολλαχοῦ τῷ σκωπτικῷ πρὸς τὸ ϐωμολόχον ἐκφερόμενος, καὶ πράγματα σπουδῆς ἄξια γέλωτι καὶ παιδιᾷ κατειρωνευόμενος ἐν ταῖς δίκαις εἰς τὸ χρειῶδες, ἠρείδει τοῦ πρέποντος. Δοκεῖ δὲ καὶ γέλωτος οἰκεῖος ὁ Κικέρων γεγονέναι, καὶ φιλοσκώπτης· τό τε πρόσωπον αὐτοῦ μειδίαμα καὶ γαλήνην παρεῖχε. Τῷ δὲ Δημοσθένει ἀεί τις ἐπῆν σπουδή, καὶ τὸ πεφροντικὸς τοῦτο καὶ σύννουν οὐ ῥᾳδίως ἀπέλειπεν· ὅθεν καὶ δύσκολον αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ καὶ δύστροπον, ὡς αὐτός φησιν, ἀπεκάλουν.

Ἔτι τοίνυν ἐν τοῖς συγγράμμασι κατιδεῖν ἐστι, τὸν μὲν ἐμμελῶς καὶ ἀνεπαχθῶς τῶν εἰς αὐτὸν ἀπτόμενον ἐγκωμίων, ὅτε τούτου δεήσαι πρὸς ἕτερόν τι μεῖζον, τἄλλα δ' εὐλαβῆ καὶ μέτριον· ἡ δὲ Κικέρωνος ἐν τοῖς λόγοις ἀμετρία τῆς περιαυτολογίας ἀκρα-

(1) Ὁ δὲ Κικέρων λέγει, « Ὁ Δημοσθένης νομίζεται ὀλίγον εὐτράπελος· ἀλλ' εἰς ἐμὲ φαίνεται παντὸς ἄλλου ἀστειότερος· οὐ τοσοῦτον ὅμως σκώπτης, ὅσον εὐτράπελος » (Orat. 26) καὶ Ἑρμογένης· « Δηλοῦται Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου ὅτι κωμῳδεῖν ἐπίσταται· » (Περὶ μεθόδ. 5, 33). Ὀρθότερον δὲ τὸ τοῦ Κυντιλιανοῦ· « Ὀλίγα τινὰ τοῦ Δημοσθένους, οὐ συνάδοντα μὲ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀρετὰς, δεικνύουσι φανερῶς ὅτι δὲν ἀπήρεσκον εἰς αὐτὸν αἱ παιδιαὶ, κατάχρησιν ὅμως δὲν ἔκαμνε, » Καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς· « πάσας ἔχουσα τὰς ἀρετὰς ἡ Δημοσθένους λέξις, λείπεται εὐτραπελίας, ἣν οἱ πολλοὶ καλοῦσι χάριν· πλεῖστον γὰρ αὐτῆς μετέχει μέρος·

Οὐ γάρ πως ἅμα πάντα θεοὶ δόσαν ἀνθρώποισι. »

σίαν τινὰ κατηγόρει πρὸς δόξαν, βοῶντος, ὡς τὰ ὅπλα ἔδει τῇ τηβέννῳ καὶ τῇ γλώττῃ τὴν θριαμβικὴν ὑπείκειν δάφνην. Τελευτῶν δ' οὐ τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους ἐπαινεῖ τοὺς εἰρημένους ὑπ' αὐτοῦ καὶ γεγραμμένους, ὥσπερ Ἰσοκράτει καὶ Ἀναξιμένει, τοῖς σοφισταῖς, διαμειρακευόμενος, οὐ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἄγειν ἀξιῶν καὶ ὀρθοῦν,

βριθὺν, ὁπλιτοπάλαν, δάϊον ἀντιπάλοις.

ἰσχύειν μὲν γὰρ διὰ λόγου τὸν πολιτευόμενον ἀναγκαῖον, ἀγαπᾷν δ' ἀγεννὲς καὶ λιχνεύειν τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δόξαν. Ὅθεν ἐμβριθέστερος ταύτῃ καὶ μεγαλοπρεπέστερος ὁ Δημοσθένης, τὴν μὲν αὐτοῦ δύναμιν, (1) ἐμπειρίαν τινὰ πολλῆς δεομένην τῆς παρὰ τῶν ἀκροωμένων εὐνοίας, ἀποφαινόμενος, ἀνελευθέρους δὲ καὶ βαναύσους, ὥσπερ εἰσὶ, τοὺς ἐπὶ τούτῳ φυσωμένους ἡγούμενος.

Ἡ μὲν οὖν ἐν τῷ δημηγορεῖν καὶ πολιτεύεσθαι δύναμις ὁμαλῶς ἀμφοτέροις ὑπῆρξεν· ὥστε καὶ τοὺς τῶν ὅπλων καὶ στρατοπέδων κυρίους δεῖσθαι, Δημοσθένους μὲν Χάρητα καὶ Διοπείθην καὶ Λυωσθένη, Κικέρωνος δὲ, Πομπήϊον καὶ Καίσαρα τὸν νέον, ὡς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐν τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαικήναν ὑπομνήμασιν εἴρηκεν. Ὃ δὲ δοκεῖ (2) μάλιστα καὶ λέγεται τρόπου ἀνδρὸς ἐπιδεικνύναι καὶ βασανίζειν, ἐξουσία καὶ ἀρχὴ, πᾶν πάθος κινοῦσα, καὶ πᾶσαν ἀποκαλύπτουσα κακίαν, Δημοσθένει μὲν οὐχ ὑπῆρξεν· οὐδ' ἔδωκε τοιαύτην διάπειραν ἑαυτοῦ, μηδεμίαν ἀρχὴν τῶν ἐπιφανῶν ἄρξας, [ὃς] οὐδὲ τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ συντεταγμένης ἐπὶ Φίλιππον ἐστρατήγησε δυνάμεως· Κικέρων δὲ ταμίας εἰς Σικελίαν, καὶ ἀνθύπατος εἰς Κιλικίαν καὶ Καππαδοκίαν ἀποσταλεὶς, ἐν ᾧ καιρῷ, τῆς φιλοπλουτίας ἀκμαζούσης, καὶ τῶν πεμπομένων

(1) Ἐκεῖνο δ' εὖ οἶδ' ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν δεινότητα—(ἔστω γὰρ· καίτοι ἔγωγε ὁρῶ τῆς τῶν λόγων δυνάμεως τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους ὄντας· ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε—οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν (Δημοσθ. Περὶ στεφάν.)

(2) Ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.
(Σοφοκλ. Ἀντιγόν. στ. 175)

στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων, ὡς τοῦ κλέπτειν ἀγεννοῦς ὄντος, ἐπὶ τὸ ἁρπάζειν τρεπομένων, οὐ τὸ λαμβάνειν ἐδόκει δεινόν, ἀλλ' ὁ μετρίως τοῦτο ποιῶν ἠγαπᾶτο· πολλὴν μὲν ἐπίδειξιν ὑπεροψίας χρημάτων ἐποιήσατο, πολλὴν δὲ φιλανθρωπίας καὶ χρηστότητος. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ῥώμῃ, λόγῳ μὲν ἀποδειχθεὶς ὕπατος, ἐξουσίαν δὲ λαβὼν αὐτοκράτορος καὶ δικτάτορος ἐπὶ τοὺς περὶ Κατιλίναν, ἐμαρτύρησεν ἅμα τῷ Πλάτωνι (1) μαντευομένῳ παῦλαν ἕξειν κακῶν τὰς πόλεις, ὅταν εἰς ταὐτὸ δύναμίς τε μεγάλη καὶ φρόνησις ἔκ τινος τύχης χρηστῆς ἀπαντήσῃ μετὰ δικαιοσύνης. Χρηματίσασθαι τοίνυν ἐπὶ τῷ λόγῳ Δημοσθένης μὲν ἐπιψόγως λέγεται, λογογραφῶν κρύφα τοῖς περὶ Φορμίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ἀντιδίκοις· καὶ διαβληθεὶς μὲν ἐπὶ τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν, ὅρλων δὲ τῶν Ἀρπαλείων. Εἰ δὲ ταῦτα τοὺς γράφοντας (οὐκ ὀλίγοι δ' εἰσὶν οὗτοι) ψεύδεσθαι φαίημεν, ἀλλ' ὅτι γε πρὸς δωρεὰς βασιλέων σὺν χάριτι καὶ τιμῇ διδομένας ἀντιβλέψαι Δημοσθένης οὐκ ἂν ἐτόλμησεν, οὐδ' ἦν τοῦτο ἔργον ἀνθρώπου δανείζοντος ἐπὶ ναυτικοῖς (2), ἀμήχανον ἀντειπεῖν. Περὶ δὲ Κικέρωνος, ὅτι καὶ Σικελιωτῶν ἀγορανομοῦντι, καὶ βασιλέως τοῦ Καππαδοκῶν ἀνθυπατεύοντι, καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ φίλων, ὅτ' ἐξέπιπτε τῆς πόλεως, δωρουμένων πολλὰ καὶ δεομένων λαβεῖν, ἀντέσχεν, εἴρηται.

Καὶ μὴν ἥγε φυγὴ τῷ μὲν αἰσχρὰ, κλοπῆς ἁλόντι, συνέπεσε, τῷ δὲ, κάλλιστον ἔργον, ἀνθρώπους ἁλιτηρίους ἐκκόψαντι τῆς πατρίδος. Διὸ τοῦ μὲν οὐδεὶς λόγος ἐκπίπτοντος· ἐφ' ᾧ δ', ἡ σύγκλητος ἐσθῆτά τε διήλλαξε, καὶ πένθος ἔσχε, καὶ γνώμην ὑπὲρ οὐδενὸς εἰπεῖν ἐπείσθη πρότερον, ἢ Κικέρωνι κάθοδον ψηφίσασθαι. Τὴν μέν τοι φυγὴν ἀργῶς ὁ Κικέρων διήνεγκεν ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενος· τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ ἡ φυγὴ μέγα μέρος τῆς πολι-

(1) Ἐν τῇ Πολιτ. βιβλ. ε'. Ἔχει δὲ οὕτως, « Ἐὰν μὴ, ἦν δ' ἐγὼ, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, καὶ τοῦτο εἰς ταυτὸν ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία, τῶν δὲ νῦν πορευομένων χωρὶς ἑφ' ἑκάτερον αἱ πολλαὶ φύσεις ἐξ ἀνάγκης ἀποκλεισθῶσιν οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὦ φίλε Γλαύκων ταῖς πόλεσιν. »

(2) Ἀλλὰ καὶ οἱ νόμοι καὶ τὸ ἔθος δὲν καταδικάζουσι τὸν ναυτικὸν τοκισμόν.

τείας γέγονε· συναγωνιζόμενος γὰρ, ὥς περ εἴρηται, τοῖς Ἕλλησι, καὶ τοὺς Μακεδόνων πρέσβεις ἐξελαύνων ἐπήρχετο τὰς πόλεις, πολὺ βελτίων Θεμιστοκλέους καὶ Ἀλκιβιάδου παρὰ τὰς αὐτὰς τύχας φανεὶς πολίτης. Καὶ μέν τοι κατελθὼν αὖθις ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς τὴν αὐτὴν ταύτην πολιτείαν· καὶ διετέλει πολεμῶν πρὸς Ἀντίπατρον καὶ Μακεδόνας. Κικέρωνα δ' ὠνείδισεν ἐν τῇ βουλῇ Λαίλιος, αἰτουμένου Καίσαρος ὑπατείαν μετιέναι παρὰ νόμον, οὔπω γενειῶντος, σιωπῇ καθήμενον. Ἔγραφε δὲ καὶ Βροῦτος, ἐγκαλῶν ὡς μείζονα καὶ βαρυτέραν πεπαιδοτριβηκότι τυραννίδα τῆς ὑπ' αὐτῶν καταλυθείσης.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τῆς τελευτῆς, τὸν μὲν οἰκτείραι τις, ἄνδρα πρεσβύτην δι' ἀγέννειαν ὑπ' οἰκετῶν ἄνω καὶ κάτω περιφερόμενον καὶ περιφεύγοντα τὸν θάνατον καὶ ἀποκρυπτόμενον τὸν οὐ πολὺ πρὸ τῆς φύσεως ἥκοντα ἐπ' αὐτὸν, εἶτ' ἀποσφαγέντα· τοῦ δ', εἰ καὶ μικρὰ πρὸς τὴν ἱκετείαν ἐνέδωκεν, ἀγαστὴ μὲν ἡ παρασκευὴ τοῦ φαρμάκου καὶ τήρησις, ἀγαστὴ δ' ἡ χρῆσις, ὅτι τοῦ Θεοῦ μὴ παρασχόντος αὐτῷ τὴν ἀσυλίαν, ὥς περ ἐπὶ μείζονα βωμὸν καταφυγὼν, ἐκ τῶν ὅπλων καὶ τῶν δορυφόρων λαβὼν ἑαυτὸν ᾤχετο, τῆς Ἀντιπάτρου καταγελάσας ὠμότητος.

Ἐκ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως περὶ Δημοσθένους.

«Οὗτος (ὁ Δημοσθένης) ἐγεννήθη μὲν ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἄρχοντος δὲ Τιμοκράτους εἰς ἔτος ἦν ἐμβεβηκὼς ἑπτακαιδέκατον· δημοσίους τε λόγους ἤρξατο γράφειν ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος, εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔχων ἔτος· καὶ ἔστιν αὐτοῦ πρῶτος τῶν ἐν δικαστηρίῳ κατασκευασθέντων ἀγώνων ὁ κατὰ Ἀνδροτίωνος, ὃν γέγραφε Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι τὸ ψήφισμα παρανόμων· καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἕτερος ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος, ὁ περὶ τῶν ἀτελειῶν, ὃν αὐτὸς διέθετο, χαριέστατος ἁπάντων τῶν λόγων καὶ γραφικώτατος. Ἐπὶ δὲ Διοτίμου τοῦ μετὰ Καλλίστρατον, ἐν Ἀθηναίοις πρώτην εἶπε δημηγορίαν, ἣν ἐπιγράφουσιν οἱ τοὺς ῥητορικοὺς πίνακας συντάξαντες, *περὶ τῶν Συμμοριῶν*· ἐν ᾗ παρεκάλει τοὺς Ἀθηναίους μὴ λύειν

τὴν πρὸς βασιλέα γενομένην εἰρήνην, μηδὲ προτέρους ἄρχειν τοῦ πολέμου, ἐὰν μὴ παρασκευάσωνται τὴν ναυτικὴν δύναμιν, ἐν ᾗ πλείστην εἶχον ἰσχύν· καὶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς αὐτὸς ὑποτίθεται. Ἐπὶ δὲ Θεοδήμου (1) τοῦ μετὰ Διότιμον ἄρξαντος, τόν τε κατὰ Τιμοκράτους λόγον ἔγραψε Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι παρανόμων τὸν Τιμοκράτην, καὶ τὸν περὶ τῆς Μεγαλοπολιτῶν βοηθείας δημηγορικὸν, ὃν αὐτὸς ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ Θεόδημον ἦν Ἀριστόδημος ἄρχων, ἐφ' οὗ τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἤρξατο, καὶ λόγους ἐν τῷ δήμῳ διέθετο περὶ τῆς ἀποστολῆς ξενικοῦ στρατεύματος, καὶ τῶν δέκα γαδικῶν (2) τριηρῶν εἰς Μακεδονίαν. Ἐπὶ δὲ Θεέλλου (3) τοῦ μετὰ Ἀριστόδημον, τὴν περὶ Ῥοδίων ἀπήγγειλε δημηγορίαν, ἐν ᾗ πείθει τοὺς Ἀθηναίους καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ τὸν δῆμον ἐλευθερῶσαι. Ἐπὶ δὲ Καλλιμάχου τοῦ τρίτου μετὰ Θέελλον ἄρξαντος τρεῖς διέθετο δημηγορικοὺς, παρακαλῶν Ἀθηναίους βοήθειαν Ὀλυνθίοις ἀποστεῖλαι τοῖς πολεμουμένοις ὑπὸ Φιλίππου· πρῶτον μὲν, οὗ ἐστὶν ἀρχὴ, *ἐπὶ πολλῶν μὲν ἰδεῖν ἄν τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι*· δεύτερον δὲ, *οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*· τρίτον δὲ, *Ἀντὶ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων*. Κατὰ τοῦτον γέγραπται τὸν ἄρχοντα καὶ ὁ κατὰ Μειδίου λόγος, ὃν συνετάξατο μετὰ τὴν χειροτονίαν (4), ἣν ὁ δῆμος αὐτοῦ κατεχειροτόνησε. «Καὶ μετὰ πολλὰ, ἐν οἷς ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Δημοσθένης συνέταξε τοὺς δικανικοὺς αὐτοῦ καὶ δημηγορικοὺς λόγους πρὸ τῆς ῥητορικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, προσθέτει, λέγων·» Μετὰ γὰρ ἄρχοντα Καλλίμαχον, ἐφ' οὗ τὰς εἰς Ὄλυνθον βοηθείας ἀπέστειλαν Ἀθηναῖοι πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους, Θεόφιλός ἐστιν ἄρχων, καθ' ὃν ἐκράτησε τῆς Ὀλυνθίων πόλεως Φίλιππος· ἔπειτα Θεμιστοκλῆς, ἐφ' οὗ τὴν ἕκτην τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἀπήγγειλε Δημοσθένης, περὶ τῆς φυλακῆς τῶν

(1) Τινὲς γράφουσιν Εὐδήμου.—(2) Οἱ μὲν γράφουσι ταχειῶν, οἱ δὲ, φυγαδικῶν (κατὰ σημασίαν, ὡς φαίνεται, τοῦ ταχειῶν· ἄλλοι δὲ, γαλειῶν γαλεία (Galea) ἐλέγετο ἐν τῷ μεσαιῶνι ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τριήρης (3) Τινὲς γράφουσι Θεττάλου. —(4) Τινὲς γράφουσι καταχειροτονίαν.

νησιωτῶν καὶ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεων, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ, *Ἀμὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτ' ἔστι.* Μετὰ δὲ Θεμιστοκλέα Ἀρχίας, ἐφ' οὗ παραινεῖ τοῖς Ἀθηναίοις μὴ κωλύειν Φίλιππον τῆς Ἀμφικτυονίας μετέχειν, μηδὲ ἀφορμὴν διδόναι πολέμου, νεωστὶ πεποιημένους τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην· ἀρχὴ καὶ ταύτης τῆς δημηγορίας ἐστὶν ἥδε, *Ὁρῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα.* Μετὰ δὲ Ἀρχίαν ἐστὶν Εὔβουλος, εἶτα Λυκίσκος, ἐφ' οὗ τὴν ἑβδόμην τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν διέθετο πρὸς τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρεσβείας, ταύτην τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος, *Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται.* Μετὰ Λυκίσκον ἐστὶν ἄρχων Πυθόδοτος, ἐφ' οὗ τὴν ὀγδόην τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν διέθετο πρὸς τοὺς Φιλίππου πρέσβεις, ἧς ἐστιν ἀρχὴ, *Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι·* καὶ τὸν κατ' Αἰσχίνου συνετάξατο λόγον, ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου τῆς δευτέρας πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους. Μετὰ Πυθόδοτόν ἐστι Σωσιγένης, ἐφ' οὗ τὴν ἐννάτην διελήλυθε κατὰ Φιλίππου δημηγορίαν περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ στρατιωτῶν, ἵνα μὴ διαλυθῇ τὸ μετὰ Διοπείθους ξενικὸν, ἀρχὴν ἔχουσα ταύτην· *Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα μήτε πρὸς χάριν.* Καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἄρχοντα, τὴν δεκάτην, ἐν ᾗ πειρᾶται διδάσκειν, ὅτι λύει τὴν εἰρήνην Φίλιππος, καὶ πρότερος ἐκφέρει τὸν πόλεμον, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ, *Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν.* Μετὰ Σωσιγένην ἄρχων ἐστὶ Νικόμαχος, ἐφ' οὗ τὴν ἑνδεκάτην δημηγορίαν διελήλυθε περὶ τοῦ λελυκέναι τὴν εἰρήνην Φίλιππον, καὶ τοὺς Ἀθηναίους πείθει Βυζαντίοις ἀποστεῖλαι βοήθειαν, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ, *Καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν.* Ἐπὶ Νικομάχῳ Θεόφραστος ἄρχων, ἐφ' οὗ πείθει τοὺς Ἀθηναίους γενναίως ὑπομεῖναι τὸν πόλεμον, ὡς κατηγγελκότος αὐτὸν ἤδη Φιλίππου· καὶ ἔστιν αὕτη τελευταία τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν, ἀρχὴν ἔχουσα ταύτην, *Ὅτι μὲν,*

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν.»

Ὑπόθεσις τοῦ Α'. Ὀλυνθιακοῦ κατὰ τὸν Λιβάνιον (1).

Ἡ Ὄλυνθος ἦτο πόλις ἐπὶ τῆς Θρᾴκης, κατῴκουν δὲ αὐτὴν Ἕλληνες, καταγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος· ἡ δὲ Χαλκὶς ἦτο ἀποικία τῶν Ἀθηναίων. Ἡ Ὄλυνθος ἔκαμε πολλοὺς καὶ ἐνδόξους πολέμους· διότι ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες εἶχον τὸ πάλαι τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων· καὶ πάλιν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἔφθασεν εἰς δύναμιν μεγάλην, καὶ ἡγεμόνευε πέριξ τῶν συγγενικῶν πόλεων· διότι πολὺ πλῆθος Χαλκιδέων ἦτο ἐπὶ τῆς Θρᾴκης. Γενόμενοι δὲ οἱ Ὀλύνθιοι σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου βασιλέως τῶν Μακεδόνων, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχὰς, καὶ λαβόντες παρὰ τοῦ Μακεδόνος τὸν Ἀνθεμοῦντα, πόλιν περὶ ἧς διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Ὀλύνθιοι, λαβόντες δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ποτίδαιαν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι, κυριεύσας δὲ αὐτὴν ἔδωκεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, ἤρχισαν ὕστερον νὰ ὑποπτεύωσι τὸν βασιλέα, βλέποντες ταχεῖαν καὶ μεγάλην τὴν αὔξησιν αὐτοῦ, ἄπιστον δὲ τὴν γνώμην· καὶ παραφυλάξαντες αὐτὸν ἀποδημοῦντα, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ συνδιηλλάγησαν, κάμνοντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον συμμαχίας· διότι αἱ συνθῆκαι ἦσαν νὰ πολεμῶσι κοινῶς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ, ἂν ἄλλως φανῇ, κοινῶς νὰ κάμωσι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ Φίλιππος, πρὸ πολλοῦ ζητῶν πρόφασιν κατ' αὐτῶν, τότε λαβὼν ταύτην, ὡς παραβάντων τὰς συνθήκας καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἑαυτοῦ φιλιωθέντων, ἐκίνησε πόλεμον ἐπ' αὐτούς. Οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις εἰς Ἀθήνας ἐζήτουν βοήθειαν· καὶ ὁ Δημοσθένης συνηγόρει ὑπὲρ αὐτῶν, συμβουλεύων

(1) Κατὰ τὸν Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα ὁ Α'. τῶν Ὀλυνθιακῶν εἶναι Γ'. ὁ Β', Α'. ὁ Γ', Β'.

νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους· καὶ λέγει ὅτι ἡ τῶν Ὀλυνθίων σωτηρία εἶναι τῶν Ἀθηναίων ἀσφάλεια· διότι σωζομένων μὲν τῶν Ὀλυνθίων, οὐδέποτε θέλει ἐλθεῖ εἰς τὴν Ἀττικὴν ὁ Φίλιππος, εἰς δὲ τοὺς Ἀθηναίους θέλει εἶσθαι ἐξουσία νὰ πλέωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ νὰ πολεμῶσιν ἐκεῖ τὸν Φίλιππον· ἐὰν ὅμως ἡ Ὄλυνθος ὑποταχθῇ εἰς τὸν Φίλιππον, ἡ ὁδὸς ἡ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους θέλει εἶσθαι ἀνοικτὴ εἰς αὐτόν. Λέγει δὲ ὅτι δὲν εἶναι δυσμάχητος ὁ Φίλιππος, ὡς νομίζεται, ἐνθαρρύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.

Λέγει δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων νὰ κάμωσιν αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν· ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔθος, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δὲν εἶναι πασίγνωστον, ἀνάγκη νὰ σαφηνίσωμεν αὐτό. Ἐπειδὴ τὸ πάλαι δὲν ἦτο εἰς αὐτοὺς θέατρον ἐκ λίθων, ἀλλ' ἐκ σανίδων, καὶ σπεύδοντες πάντες νὰ πιάσωσι τόπον ἐκτυπῶντο καὶ ἐνίοτε ἐτραυματίζοντο, θελήσαντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐμποδίσωσι τοῦτο, ἔκαμνον τοὺς τόπους ὠνητούς, καὶ ἔπρεπε νὰ δίδῃ ἕκαστος δύο ὀβολούς, καὶ οὕτω νὰ λαμβάνῃ θέαν. Διὰ νὰ μὴ ἀδημονῶσιν ὅμως οἱ πένητες, διετάχθη νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος δύο ὀβολοὺς ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐντεῦθεν λοιπὸν λαβὸν ἀρχὴν τὸ ἔθος τοῦτο, προεχώρησεν εἰς τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐλάμβανον διὰ τοὺς τόπους μόνον, ἀλλὰ πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν κατεστάθησαν καὶ πρὸς τὰς ἐκστρατείας ὀκνηροί· διότι πρότερον μὲν στρατευόμενοι ἐλάμβανον μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως· τότε δὲ μένοντες ἐν τῇ πόλει διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς τὰ θέατρα καὶ εἰς τὰς ἑορτάς, καὶ δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἐκστρατεύωσι καὶ νὰ κινδυνεύωσιν· ἔθεσαν μάλιστα καὶ νόμον περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων ἀπειλοῦντα θάνατον εἰς τὸν ὅστις γράψῃ ψήφισμα νὰ μετατεθῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ νὰ γείνωσι στρατιωτικά· διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἐγγίζει μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν περὶ τούτων συμβουλήν, καὶ ὡς ἐρωτῶντος τινός, *σὺ γράφεις νὰ ἦναι ταῦτα στρατιωτικά*; ἐπιφέρει, *μὰ τὸν Δία, οὐχὶ ἐγώ*. Τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν.

Λέγει δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ τῶν στρατιωτῶν τῆς πόλεως, συμβουλεύων νὰ στρατεύωνται αὐτοί, ἀλλ' οὐχὶ νὰ πέμπωσι ξένους, ὡς ἐσυνείθιζον, εἰς βοήθειαν, ὅπου εἶναι χρεία· διότι τοῦτο, λέγει, εἶναι ἡ αἰτία, δι' ἣν τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἀπόλλυνται.

Κατὰ τὸν Αὐγῆρον.

α Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξηκολούθουν νὰ διανέμωνται ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ δημόσια χρήματα, κατὰ τὸν περὶ τούτου νόμον· δὲν ἀπέρριψαν ὅμως ὁλοκλήρως τὴν συμβουλὴν τοῦ Δημοσθένους, ἀλλ' ἔπεμψαν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους βοήθειαν τετρακισχιλίους στρατιώτας ξένους, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἱππεῖς, στρατηγὸν δὲ τὸν Χαρίδημον. Ἐνθαρρυνθέντες δὲ οἱ Ὀλύνθιοι ἐκ ταύτης τῆς βοηθείας, ἔκαμον δευτέραν μάχην πρὸς τὸν Φίλιππον, πλὴν καὶ ἐν ταύτῃ ἀπέτυχον, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ. Βλέποντες λοιπὸν, ὅτι τοῦ ξενικοῦ στρατεύματος ἡ ὠφέλεια ἦτο μικρὰ, ἔπεμψαν τρίτην πρεσβείαν ζητοῦντες στρατιώτας καθαυτὸ Ἀθηναίους, καὶ τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν τοῦ τρίτου τούτου Ὀλυνθιακοῦ, ὅστις τάττεται πρῶτος ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τοῦ Δημοσθένους.

Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ παριστάνει ὁ ῥήτωρ τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ἐλλείψεις τοῦ Φιλίππου, καὶ τὸν τρόπον, δι' οὗ κατεστάθη τοσοῦτον δυνατὸς διὰ τὴν ἀπροβλεψίαν καὶ ἀμέλειαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες δὲν ἀντέστησαν εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις. Προτρέπει δὲ αὐτοὺς νὰ μὴ παραβλέψωσι τοὐλάχιστον τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἥτις εἶναι τοιαύτη, ὥστε, ἐὰν παραβλέψωσιν αὐτὴν, θέλουσι βεβαίως ἐπισύρει τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικήν· ἐὰν δὲ καλῶς μεταχειρισθῶσιν αὐτὴν, θέλουσιν ἀναμφιβόλως ἐπανορθώσει τὰ προγεγονότα αὐτῶν σφάλματα. Διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν ὅμως, πρέπει αὐτοὶ νὰ στρατεύσωσι, καὶ νὰ ἀγωνισθῶσιν ὡς ὑπὲρ ἑαυτῶν· ὅθεν συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ἀποστείλωσι δύο δυνάμεις, τὴν μὲν εἰς Ὄλυνθον, διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτὴν δροστικῶς· τὴν δὲ εἰς Μακεδονίαν, διὰ νὰ κακοποιῇ τοὺς τόπους τοῦ Φιλίππου. Λέγει καὶ περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, διαμαρτυρόμενος πάντοτε, ὅτι δὲν προτείνει νὰ ἀναιρέσωσι τὸν περὶ αὐτῶν νόμον, ἀλλὰ προτρέπει,

ἐάν τε ἀκυρώσωσιν αὐτόν, ἐάν τε φυλάττωσι, τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου νὰ ἐκπληρῶσι φιλοτίμως. Ἐπὶ τέλους δὲ πάλιν προτρέπει αὐτοὺς νὰ βοηθήσωσι προθύμως τὴν Ὄλυνθον, τῆς ὁποίας ἡ σωτηρία εἶναι κοινὸν πάντων συμφέρον, πλουσίων καὶ πτωχῶν, πολιτικῶν καὶ ἰδιωτῶν. »

Ἡ στάσις τοῦ λόγου εἶναι πραγματικὴ (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 258) τὰ κεφάλαια, τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν· τὸ δὲ προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως (Ῥητορικ. Σελ. 329.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ Α'. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ.

Αἱ Σελίδες σημειοῦνται κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν.

Σελ. 9. Ἀντὶ πολλῶν — χρημάτων.] Διὰ τοῦ ἐπαίνου τούτου προδιαθέτει ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν θεωρικῶν χρημάτων εἰς στρατιωτικά. Τὸ δὲ ὑμᾶς ἔχει πολλὴν ἔμφασιν, ὡς ἐὰν ἔλεγεν, ὑμᾶς, τοὺς ὁποίους δὲν ἐνίκησεν ὁ πλοῦτος ὁ Περσικὸς, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγάλα ὑπισχνούμενοι. Τὸ νομίζω καὶ δοκῶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δὲν μεταχειρίζονται οἱ παλαιοὶ ἐξάπαντος ἐπὶ ἀμφιβολίας, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ βεβαιότητος, ὡς ἐνταῦθα· ἤθελε δυσαρεστήτει τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἀθηναίων δεικνύων ἀμφιβολίαν. Περὶ δὲ τοῦ μέλλω βλέπε Συντακτ. Σελ. 86. Ἡ πρότασις τοῦ προοιμίου ὡς ὁμολογουμένη δὲν ἔχει αἰτιολογίαν· ὅθεν λέγεται ἀκατάσκευος. —Εἰ φανερὸν γένοιτο] Ἐλέσθαι ἂν τὸ εἰ φανερὸν γένοιτο, τὸ γενέσθαι φανερόν· διότι ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει δὲν ἐσκέπτοντο εἰ ἔδει ἑλέσθαι, ἀλλ' εἰ συνέφερε βοηθῆσαι τοῖς Ὀλυνθίοις. Λαμβάνεται δὲ ὁ εἰ μετὰ εὐκτικῆς διὰ τὸ ἐνδεχόμενον (Βλ. Συντακτ. Σελ. 119.)—Περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε] περὶ τούτων δηλονότι τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν νῦν βουλεύεσθε. — Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει κ. τ. λ.] Τοῦτο εἶναι ἀπόδοσις τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς συμπεραίνει, λέγων, Ὅταν λοιπὸν τοῦτο οὕτως ἔχῃ, πρέπει κ. τ. λ. τουτέστιν, ἐπειδὴ λοιπὸν κ. τ. λ. Ὅταν ἔκ τινος τεθέντος συμπεραίνηται ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον εἶναι συνέπεια ἐκείνου, ὡς ἐνταῦθα τὸ ἐθέλειν προθύμως ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν ἔπεται εἰς τὸ προτιμᾶν τὸ κοινὸν συμφέρον μᾶλλον παρὰ χρήματα πολλά, τὸ ὅτε ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἐπεὶ ἢ ἐπειδή· οὕτω λαμβάνεται καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Νεφέλ. 6.) Ἀπόλοιο δῆτ', ὦ πόλεμε, πολλῶν οὕνεκα, ὅτ' οὐδὲ κολάσ' ἔξεστί μοι τοὺς οἰκέτας. Οὕτω λαμβάνεται πολλάκις καὶ ἐν τῇ συνήθει ὁμιλίᾳ τὸ ὅταν.—Προσήκει] ἔρχεται εἴς τινα, ἀνήκει δηλαδὴ εἰς αὐτὸν ἢ ὡς κτῆμα, ἢ ὡς χρέος, ἢ ὡς πρέπον· οἷον, ὀφείλεται δὲ, οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ προσήκει,κακόν τι (Πλάτ. Πολιτ. ά, 332.). Ὅθεν τὰ μὴ προσήκοντα, ἀντὶ τὰ ἀλλότρια. καὶ,Ἐγὼ δὲ πάντα, ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον (Δημοσθ. περὶ Στεφ. Σελ. 288). Τὸ δεῖ φανερόνει ἔλλειψιν τινὸς πράγματος,τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ τις, νὰ πράττῃ, ὡς ἀναγκαῖον ἢ καθῆκον· οἷον, τὸν πλοῦν, εἴ που δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον· (Θουκυδ. δ', 4). καὶ, Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι (Δημοσθ. Ὀλυνθ. ά.) Τὸ δὲ χρὴ σημαίνει σχεδὸν

τὸ αὐτὸ μὲ τὸ δεῖ, μᾶλλον δὲ, τὸ πρέπον, τὸ ἁρμόζον· οἷον, οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα (Ἰλ. Β', 24).—Ἀκούειν τῶν βουλομένων] Μετὰ γενικῆς σημαίνει ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὸ μετὰ προσοχῆς ἀκούειν καὶ συλλαμβάνειν ἐν τῷ νῷ τὰ ἀκουόμενα. Γενικῶς δὲ ἐπὶ μόνου προσώπου λαμβάνεται μετὰ γενικῆς, ὡς, ἀκούοντες βασιλῆος (Ἰλ. τ, 236). Καὶ ἀκούοντας αὐτῶν (τῶν Σειρήνων) κηλεῖσθαι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. Β', 6, 31). Πολλάκις καὶ μετὰ μετοχῆς, ὡς, Βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν (Ὀδυσσ. Θ, 95). Ἤκουσα αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου (Ξενοφ. Ἀπομνημ. Β', 4, 1). Δύναται δὲ ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς νὰ ἀναλυθῇ εἰς ῥηματικὸν ὄνομα, ὡς, Ἤκουσα τῆς αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλέξεως, ἀντὶ διαλεγομένου. Ἐπὶ δὲ πράγματος εὑρίσκεται καὶ μετὰ γενικῆς καὶ μετὰ αἰτιατικῆς, οἷον, ἤκουσε θορύβου καὶ βοῆς ἐπὶ θύρας (Πλούτ. ἐν Ὄθ.). Ἐν γὰρ ἀκούσαντες, γνώσεσθε καὶ περὶ τῶν ἄλλων (Ἰσοκρ. περὶ εἰρήνης). Οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴτις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν (Δημ. περὶ στεφ.) Ἐπὶ πράγματος ὁμοῦ καὶ προσώπου, τὸ μὲν πρᾶγμα κατὰ αἰτιατικὴν, τὸ δὲ πρόσωπον κατὰ γενικὴν ἢ μόνην ἢ μετὰ προθέσεως, τῆς παρὰ, πρὸς, ἢ ἐκ, ἐνίοτε δὲ ἀμφότερα κατὰ γενικήν· οἷον, τοῦτο πολλῶν ἔφη ἀκούειν (Ξενοφ. Ἀπομν. 2, 4, 1). Ὑμεῖς δέ μου ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν (Πλάτ. Ἀπολογ.). Ἤκουσε πρὸς τοῦ βουκόλου τὸ πρῆγμα (Ἡρόδ. ά, 118). Ἤκουσε παρὰ Τισσαφέρνους τὸν Κύρου φόλον (Ξενοφ. ἀναβ. ά, 2, 5). Ἐκ δ' ἄρα δεσποίνης οὐ μείλιχόν ἐστιν ἀκοῦσαι οὔτ' ἔπος (Ὀδυσσ. Ο, 374). Ἵνα μηδεὶς ... ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου (Δημ. περὶ στεφ. 228). Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος τίθεται ἀναφορικὴ κατὰ ὀνομαστικὴν μετὰ τοῦ ὑπαρκτικοῦ· οἷον, Αἳ δὲ ἦσαν βουλήσεις, ἀκηκόατε παρ' ἐμοῦ σαφῶς (Πλάτ. ἐπιστολ. 7), ἀντὶ, τὰς οὔσας βουλήσεις. Τὸ δὲ βούλομαι σημαίνει πλέον τι παρὰ τὸ θέλω· διότι τὸ μὲν θέλω φανερόνει θέλησιν ἁπλῶς· τὸ δὲ βούλομαι θέλησιν μετὰ σκέψεως καὶ ἐπιτάσεως ψυχικῆς· ὡς παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. ά, 112) Ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν οἶκοι ἔχειν καὶ (αὐτόθι, 117) Βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι· καὶ παρὰ τῷ εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.—Ἐσκεμμένος ἥκει τις] Προμεμελετημένως· ἐλέγετο δὲ ἐπὶ τῶν δημηγορούντων, ἥκειν, παριέναι, παρελθεῖν, ἀνίστασθαι. —Ἐκ τοῦ παρὰ χρῆμα] Ἤγουν, ἀπρομελετήτως· παραχρῆμα σημαίνει κυρίως τὸ γινόμενον ἢ λεγόμενον παρ' αὐτὸ τὸ χρῆμα, πλησίον τοῦ ἔργου, οὐχὶ πρότερον, ἢ ὕστερον· ὅθεν τὸ παραχρῆμα, ἤγουν τὸ παρόν. . ἡ παραχρῆμα ἀνάγκη, ἤγουν ἡ αἰφνίδιος. ἐν τῷ παραχρῆμα, ἐν τῷ παρόντι —Ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν] Τὸ ἐπέρχεται καὶ ἐπιέναι μετὰ δοτικῆς ὡς ἐπιτοπλεῖστον σημαίνουσιν ἔννοιάν τινα, στοχασμὸν παριστανόμενον εἰς τὸν νοῦν ἐξ ἀπροόπτου, ὡς ἔκ τινος ἐμπνεύσεως· ὁ δὲ ἂν φανερόνει τὸ δυνατόν.

Σελ. 10. Λέγει φωνὴν ἀφιεὶς] Προσωποποιεῖ τὸν καιρὸν, παριστάνων οὕτω πειστικώτερον τὸν λόγον. (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 155.) Τὸ δὲ μονονουχὶ σημαίνει τὸ σχεδὸν, τὸ ἐγγὺς τῆς πραγματικότητος, ἔνθα, πλὴν ταύτης, πάντα τὰ ἄλλα ὑπάρ-

χουσι.—Ὑμῖν] Συνάπτεται μετὰ τοῦ γενέσθαι.— Τῶν πραγμάτων ἐκείνων] Τῆς Ὀλύνθου δηλονότι· λέγων ταῦτα ὁ Ῥήτωρ, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος.— Αὐτῶν] Ἀντὶ ὑμῶν αὐτῶν.—Ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι κ.τ. λ.] Τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι ὑποσιώπησις, ἤγουν, αἰνίττεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι ἐπαχθὲς καὶ λυπηρὸν νὰ εἴπῃ φανερὰ, μάλιστα ἐν προοιμίοις, ὡς ἐνταῦθα ἡ ἀμέλεια καὶ ἀπροβλεψία. Διὰ τοῦτο μεταχειρίζεται καὶ τὸ πρῶτον πρόσωπον ἀντὶ τοῦ, ὑμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκεῖτε κ. τ. λ. — Ἔστι δὴ] Τὸ δὴ λαμβάνεται ἐνταῦθα συμπερασματικῶς· οὕτω καὶ κατωτέρω, Οὐ δεῖ δὴ —τοιοῦτον παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι. Τὸ δὲ ἐπιφερόμενον ἤδη φανερόνει τὸ κατεπεῖγον τοῦ χρόνου, ἄνευ ἀναβολῆς. — Ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθητε] Τινὲς γράφουσι κατὰ μέλλοντα βοηθήσετε, λαμβάνοντες τὸ ὅπως εἰς τοῦτο μὲν τροπικῶς, εἰς δὲ τὸ ἀκόλουθον ῥῆμα τελικῶς· νομίζω ὅμως, ὅτι εἰς ἀμφότερα ὁ σύνδεσμος εἶναι ἐνταῦθα τελικὸς, παριστάνων τὸν σκοπὸν τῆς ταχίστης βοηθείας καὶ παρασκευῆς, καὶ τὸν τρόπον ὁμοῦ.—Ἐνθένδε] Ἐκ τῆς πόλεως, ἤγουν, στρατιώτας ἡμετέρους, οὐχὶ ξένους, ἀποστέλλοντες.—Ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ] Διὰ νὰ εἴπῃ ταῦτα τὰ ἐψηφισμένα, ἤγουν, ὅτι θέλετε στείλει τάχιστα βοήθειαν. Μετὰ ῥῆμα σημαῖνον κίνησιν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς τίθεται ἀντὶ τοῦ ἵνα μετὰ ὑποτακτικῆς, ἢ ἀντὶ μετοχικοῦ μέλλοντος.—Καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν] Ἤγουν, νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων, εἰς ὅσα συμφέρει νὰ γίνωνται ἐν καιρῷ. — Ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος κ. τ. λ.] Διότι πρέπει νὰ φοβώμεθα πολὺ τοῦτο, μήποτε παμπόνηρος ὢν καὶ ἐπιτήδειος ἄνθρωπος εἰς τὸ νὰ φέρηται κατὰ τὰς περιστάσεις, ἄλλοτε μὲν ὑποχωρῶν, ὅταν ἡ περίστασις καλῇ τοῦτο (ἡνίκα ἂν τύχῃ), ἄλλοτε δὲ ἀπειλῶν (καὶ δικαίως ἤθελε φαίνεσθαι εἰς τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ ἀξιόπιστος), ἄλλοτε δὲ διαβάλλων πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους ἡμᾶς καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν (ὡς ὑπισχνουμένων καὶ μὴ ἐκτελούντων), τρέψῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐπισύρῃ τι τῶν ὅλων πραγμάτων, ἤγουν, τῶν καιρίων, τῶν ἐχόντων μεγίστην ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ὅλην ἀσφάλειαν τῆς πόλεως· ἐννοητέον δὲ τὴν Ὀλυνθον, περὶ ἧς λέγει κατωτέρω, Εἰδὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοὶ τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται;. Ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, ἀντὶ τοῦ, δεῖ μάλιστα τοῦτο δεδιέναι. Οὕτω καὶ Ἀριστοφάνης (ἐν Ἐκκλησιαζ. 650.) Ὥστ' οὐχὶ δέος μή σε φιλήσῃ· ἤγουν, οὐ δεῖ σε δεδιέναι μή σε φιλήσῃ. Καὶ Σοφοκλῆς (Οἰδ. Κολ. 223.) Δέος ἴσχετε μηδὲν ὅσ' αὐδῶ· ἤγουν, μὴ δεδίττεσθε.— Δεινὸς — χρῆσθαι] Τὸ δεινὸς σημαίνει κυρίως φοβερὸς, δέος ἐμποιῶν ἢ διὰ δύναμιν, ἢ διὰ τὴν ὄψιν, ἢ διὰ μέγεθος. κ. τ. λ. Δεινὰ πέλωρα (Ἰλ. Ϛ, 321). Δεινὴ κλαγγὴ (Ἰλ. α, 49). Ἔτι ὁ πονηρὸς, ὁ ἐπιτήδειος εἴς τι, ὁ ἔμπειρος καὶ ἄξιος εἰς τὸ φέρεσθαι καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὰς περιστάσεις, ὁποῖος ἦτο ὁ Φίλιππος. Καὶ ἐπὶ ἐπαίνου, τεχνικὸς, σοφὸς, βαθύνους, ὡς, δεινὸς ῥήτωρ, δεινὸς ταύτην τὴν τέχνην, δεινὸς περὶ νομοθεσίαν. Καὶ ἐπὶ ζώων, καὶ ἐπὶ πραγμάτων· Δεινοὶ κατὰ κοιλίαν οἱ πολύποδες (Αἰλιαν. ποικ. ἱστορ. α, 1.)

Αἱ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη (Δημοσ. Ὀλυνθ. Β'.) —Τρέψηται καὶ παρασπάσηται] Συνειθίζει ὁ Δημοσθένης νὰ συζευγνύῃ τὰ συνώνυμα καὶ ῥήματα καὶ ὀνόματα.—Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς κ.τ.λ.] Τῶν τοιούτων ἀλλεπαλλήλων μορίων ἡ ἔννοια εἶναι σύνθετος· ὅθεν διὰ νὰ καταλάβωμεν αὐτὴν, πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὴν δύναμιν ἑκάστου μορίου. Ἐνταῦθα λοιπὸν τὸ μὲν οὐ ἀποφάσκει ἢ τὰ προλεχθέντα, ἢ ἄλλο τι ἔξωθεν καταλλήλως εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου ἐννοούμενον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀλλὰ κατὰ δύναμιν διαφορικὴν ἀντιτάττει ἄλλο τι διάφορον· τὸ δὲ μὴν δίδει δύναμιν εἰς τὴν ἄρνησιν οὐ. Ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ἐννοητέον, νομίζω, οὐ μὴν ἀσύμφορον ἡμῖν ἐστιν ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι τὸ τοιοῦτον εἶναι τὸν Φίλιππον· καὶ εἰς τοῦτο ἐπιφέρει, ἀλλὰ κ.τ.λ. Πᾶσα λοιπὸν ἡ δύναμις τοῦ οὐ μὴν ἀλλὰ εἶναι ἐπανορθωτική. Οὕτω καὶ ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας λέγει, Εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματα ἀναλώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω νῦν γέγονε φοβερὸς καὶ μέγας, ὥστε τῶν ὅρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας ὑμᾶς ἤδη τί Φιλίππῳ χαριεῖσθε σκοπεῖν, τί παθόντες ἂν οἱ τούτων αἴτιοι τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκότες εἶεν; Οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ὑμῖν μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἶμαι δείξειν· ἔνθα ἐννοητέον ἄρνησιν τῆς ἀντιθέσεως τοῦ κατηγόρου, Οὐ μὴν ἀρχὴ γενήσεται πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπάγει, ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας κ.τ.λ. Λαμβάνεται δὲ τὸ οὐ μὴν ἀλλὰ μετὰ τοῦ καὶ, ὅταν πρὸς τοῖς ἤδη λεχθεῖσι προστίθηται καὶ ἄλλο τι καλήτερον ἢ ἰσχυρότερον εἰς τὸ πεῖσαι καὶ προτρέψαι, ὡς ἐν τούτῳ τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον, Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς, οἰκεῖον καὶ καλὸν ἕξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων.—Καὶ βέλτιστον ὑμῖν] Τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται παρὰ προσδοκίαν, ἔνθα ὁ ῥήτωρ παριστάνει συμφέρον τὸ ἄλλως φοβερόν.—Ταμίαν] Τῶν στρατιωτικῶν δηλονότι χρημάτων. — Οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν,] Ἡ περὶ λαμβάνεται ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀγαπῶμεν ἢ μισοῦμεν· ὅθεν ἐπιθυμοῦμεν ἢ νὰ ἀποκτήσωμεν αὐτὰ, ἢ νὰ ἀποβάλωμεν· νὰ ἀποφύγωμεν· ἡ δὲ ὑπὲρ κυρίως ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀγαπῶμεν, ὅθεν ἀγωνιζόμεθα ἢ νὰ ἀποκτήσωμεν, ἢ ἔχοντες αὐτὰ νὰ φυλάξωμεν· διὰ τοῦτο δὲν λέγεται πολεμεῖν ὑπὲρ ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ, ἀλλὰ περὶ ἀναστάσεως· οὐδὲ κινδυνεύει τις ὑπὲρ θανάτου, ἀλλὰ περὶ θανάτου· ἤγουν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον· τοὐναντίον δὲ, πολεμεῖ ὑπὲρ τοῦ βίου, ἤγουν, διὰ νὰ φυλάξῃ τὸν βίον· ὅθεν δύναται νὰ λαμβάνηται ἡ περὶ ἀντὶ τῆς ὑπέρ· ἡ ὑπὲρ ὅμως εἶναι ἀκριβεστέρα ἐπὶ ταύτης τῆς σημασίας· οὕτως ἐν τῷ περὶ στεφάνου, Ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει· ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει· καὶ Ἰσοκρ. ἐν τῷ Πανηγυρικῷ (Σελ. 47.) Οὐ γὰρ μικροὺς, οὐδὲ ὀλίγους, οὐδὲ ἀφανεῖς ἀγῶνας ὑπέμειναν, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς καὶ μεγάλους, τοὺς μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χώρας, τοὺς δὲ ὑπὲρ τῆς τῶν

ἄλλων ἐλευθερίας. Ὅθεν εἰς τὸ ἑπόμενον, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ, ἐννοητέον ἀπὸ κοινοῦ τὴν περί.—Καὶ ἴσασιν ἅτ' Ἀμφιπολιτῶν κ.τ.λ.] Πρὸ τῆς γενικῆς Πυδναίων ἐννοεῖται τὸ ἁ, ἅτ' Ἀμφιπολιτῶν, καὶ ἁ Πυδναίων. Ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ διὰ προδοσίας ἐκυρίευσε τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Πύδναν, ἐξήλειψε τοὺς προδότας, τοὺς μὲν ἀποκτείνας, τοὺς δὲ ἐξορίσας· δὲν προεφύλαξεν ὅμως τὸ παράδειγμα τοῦτο τοὺς ἄρχοντας τῆς Ὀλύνθου· διότι τὸ ἀκόλουθον ἔτος μετὰ τοὺς ὀλυνθιακοὺς τούτους λόγους ἐμιμήθησαν τοὺς προδότας τοὺς οὕτω κακῶς ἀνταμειφθέντας ἀξίως τῆς προδοσίας· ἔλαβον δὲ καὶ αὐτοὶ τὰς αὐτὰς ἀνταμοιβάς. Ἡ δὲ αἰτιατικὴ τοὺς παραδόντας, —τοὺς ὑποδεξαμένους, ἰσοδυναμεῖ μὲ δοτικὴν (Βλ. Συντακτικὸν, Σελ. 221). — Ταῖς πολιτείαις] Ταῖς ἐλευθέραις πόλεσι δηλαδή. Καὶ παρ' Εὐριπ. (Ἱκέτ. 429), οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει.

Σελ. 11. Ἄλλως τε κἂν] Κατὰ τὴν ἔννοιαν σημαίνει μάλιστα καὶ· φανερόνει δὲ τὸ μὲν ἄλλως τε ἄλλον τινὰ ἢ ἄλλους τινὰς λόγους, οἵτινες παραλείπονται· ὁ δὲ καὶ προσθέτει εἰς τούτους καὶ τὸν ἑπόμενον ὡς κυριώτερον παντὸς ἄλλου· καὶ ἐὰν ὁ λόγος οὗτος ἦναι ὑποθετικὸς, ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ ἢ ἂν, ἢ διὰ τῆς μετοχῆς· οἷον, Ἥδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ἄλλως τε καὶ εἴτις ἕλοιτο τοιαῦτα πράττειν, οἷα καὶ σὺ (Πλάτ. ἐπιστολ. ϛ΄.). Τολμητέον τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ἄλλως τε καὶ περὶ ἀληθείας λέγοντα (Πλάτ. ἐν Φαίδρ.)· Ὁ καὶ ἐνίοτε παραλείπεται ἐννοούμενος, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Ἀπομνημ. ά, 11, 39), Ἔφη δεῖν, τοὺς μήτε λόγῳ, μήτε ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας μήτε στρατεύματι, μήτε πόλει, μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴτι δέοι, βοηθεῖν ἱκανοὺς, ἄλλως τ' ἐὰν πρὸς τούτῳ καὶ θρασεῖς ὦσι, πάντα τρόπον κωλύεσθαι, κἂν πάνυ πλούσιοι τυγχάνωσιν ὄντες. Λαμβάνεται τὸ ἄλλως τε καὶ κατ' ἔννοιαν ἁπλῶς τοῦ μάλιστα ἄνευ ὑποθέσεως, ὡς παρὰ Πλάτωνι ἐν Φαίδρῳ, Ῥᾷστον οὖν ἡμῖν κατὰ τὸ ὑδάτιον βρέχουσι τοὺς πόδας ἰέναι, καὶ οὐκ ἀηδὲς, ἄλλως τε καὶ τήν δε τὴν ὥραν τοῦ ἔτους τε καὶ τῆς ἡμέρας. Καὶ αἰτιολογικῆς μετοχῆς ἐπιφερομένης, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ (βιβλ. δ΄. 104). Ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες· ἦγουν, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας, ἢ διά τε ἄλλα, καὶ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὕποπτοι εἶναι.—Ἐνθυμουμένους] Ἀναλογιζομένους.—Φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴ πέρ ποτε, καὶ νῦν, κ.τ.λ.] Λέγω ὅτι πρέπει νὰ δείξητε σταθερὰν θέλησιν, νὰ ἐξαφθῆτε, νὰ στρέψητε τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὸν πόλεμον, περισσότερον παρὰ ποτὲ, κ.τ.λ. Εἰς τὸ ὑποθετικὸν εἴπερ ὅταν ἐπιφέρηται τὸ ἀόριστον ποτὲ, ἢ τὶς, ἢ ἄλλως, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον, τὸ μόριον πὲρ δίδει δύναμιν ἐπιτατικὴν, εἴπερ ποτε, ἤγουν, νῦν μάλιστα, ἢ νῦν μᾶλλον· τίθεται δὲ εἰς τὸ ἑπόμενον ὁ καί· Οὕτω καὶ παρὰ Ξενοφῶντι (Κύρ. Παιδ. βιβλ. γ΄. 41) Συμφέρει δ' ὑμῖν εἴπερ τῳ καὶ ἄλλῳ τὸ νικᾶν. Εὑρίσκονται ὅμως καὶ παραδείγματα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ καὶ, ὡς τοῦτο τοῦ Θουκυδίδου, Ἔς τε τὰ πολεμικὰ, εἴπερ ποτε, μάλιστα δὴ ἀκνηρότεροι ἐγένοντο, (Βιβλ. δ΄, 55)· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ ὑποθετικοῦ εἰ ἐννοεῖται ἀπὸ κεινοῦ, ὡς ἐνταῦθα τὸ εἰσηνέγκατε ἀπὸ τῆς μετοχῆς εἰσφέροντας ἐν-

νούμενον. — Αὐτοὺς ἐξιόντας] Ὑμᾶς αὐτοὺς, οὐχὶ ξένους, μισθωτοὺς στρατιώτας. — Καὶ μηδὲν ἐλλείποντας] Καὶ μηδενὸς ἀμελοῦντας, μηδὲν παραλείποντας. Τὸ ἐ λ λ ε ί π ω μετὰ γενικῆς σημαίνει στέρησιν. — Οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκ ῆ ψ ι ς] Λόγος, ἡ δικαία αἰτία· σ κ ῆ ψ ι ς δὲ, ἡ πρόφασις. —Ἐκπολεμῶσαι] Πολεμίους καταστῆσαι. —Αὐτόματον] Ἀφ' ἑαυτοῦ, χωρὶς νὰ προέλθῃ ἐξ ὑμῶν. Αὐτόματον, τὸ ἔκ τινος φυσικῆς ὁρμῆς (μέμαα) καὶ δυνάμεως γινόμενον, ἄνευ βουλήσεως καὶ σκοποῦ. Λαμβάνεται καὶ ἐπὶ προσώπων αὐθορμήτως πραττόντων τι, ὡς παρ' Ὁμήρῳ(Ἰλ. Α.408), Αὐτόματος δὲ ἦλθε βοὴν ἀγαθός. — Καὶ ταῦτ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι] Ἤγουν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν πλέον ὠφέλιμον εἰς ἐσᾶς τρόπον (βλέπ Συντακτ. Σελ. 48). — Σφαλεροὶ] Ἄστατοι, ἀβέβαιοι. Σφαλερὸν, τὸ μὴ βεβαίως ἑστηκὸς, ἐκ τοῦ σ φ ά λ λ ω, σημαίνοντος κάμνω τι νὰ πέσῃ, καὶ ἀμεταβάτως, πίπτω. — Μέχρι του] Μέχρι τινὸς καιροῦ, ἢ μέχρι τινὸς βαθμοῦ. Οὕτω λέγουσι καὶ, ἄ χ ρ ι τ ο υ, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους, « ἄχρι του καὶ φιλεῖν, οἶμαι, χρὴ καὶ μισεῖν, μηδετέρου τὸν καιρὸν ὑπερβάλλοντας. » Ἡ δὲ ἄτονος γενικὴ τ ο υ, ὡς καὶ ἡ δοτικὴ τ ῳ, εἶναι ἀντὶ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τ ι ν ὸ ς, τ ι ν ί. — Ἐν τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων] Διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας τοῦ Φιλίππου. Ἔ γ κ λ η μ α, ἀδίκημα, δι' ὃ ἐγκαλεῖταί τις εἰς δικαστήριον. Περὶ τῆς ἐκ βλέπε Συντακτ. Σελ. 171.— Παραπεπτωκότα καιρὸν] Συμπεσοῦσαν εὐκαιρίαν· π α ρ α π ε π τ ω κ ὼ ς κ α ι ρ ὸ ς, ἡ παρ' ἐλπίδα καὶ κατὰ τύχην συμβαίνουσα περίστασις πλησίον τινὸς, εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ὥστε νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῆς. — Εἰ γὰρ, ὃθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες κ. τ. λ.] Ἥ κ ο μ ε ν β ε β ο η θ η κ ό τ ε ς, ἡ προηγηθεῖσα πρᾶξις ἐκφράζεται κατὰ μετοχὴν χρονικὴν, ἀφοῦ ἐβοηθήσαμεν. Εἰπὼν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωσι τοιαύτην καλὴν περίστασιν, ἐπιφέρει παραδείγματα τοῦ ἐναντίου, ἤγουν τῆς ἀμελείας, δεικνύων τὰ κακὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ἐννέα ἔτη πρὸ τῆς δημηγορίας ταύτης ἡ Εὔβοια ἦτο διῃρημένη εἰς δύο φατρίας, καὶ ἡ μὲν ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Θηβαίων, ἡ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἐμπόδιον ἀπαντήσαντες, ὑπερίσχυσαν· ὕστερον ὅμως ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, εὐθὺς ἐδίωξαν αὐτοὺς, καὶ καθησύχασαν τὴν Εὔβοιαν.Ἡ ἔξοδος αὕτη ἔγεινε ταχυτάτη· διότι δὲν παρῆλθον πέντε ἡμέραι, καὶ ἦσαν ἤδη ἕτοιμοι· ἐξίσου ταχεῖα ἐστάθη καὶ ἡ ἔκβασις. Μετὰ ταῦτα ἦλθον οἱ Ἀμφιπολῖται Στρατοκλῆς καὶ Ἱέραξ, προσφέροντες τὴν Ἀμφίπολιν εἰς τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων, διότι ὁ Φίλιππος ἡτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ αὐτήν. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν, διὰ νὰ μὴ λύσωσι τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν πρὸ ἑνὸς ἔτους εἶχον κάμει πρὸς τὸν Φίλιππον. — Παρειχόμεθ',] Ἤγουν, ἐδεικνύομεν. Κατὰ ταύτην τὴν σημασίαν λαμβάνεται τὸ μέσον συχνότερα. Ἀλλ' οὖν τόγε πρόθυμον παρεχόμενοι (Πλάτ. Νόμ.. Θ'. Σελ. 859). Πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενον (Θουκυδ. δ', 85). Ἐόντες Ἀθηναῖοι . . . . ἀρχαιότατον ἔθνος παρεχόμενοι (Ἡρόδ. ζ', 161) Κατ' ἐνεργητικὴν δὲ φωνὴν ὡς ἐπιτοπλεῖστον, ὅταν σημαίνῃ τὸ δίδω, ἢ προξενῶ. Ἀρ' οὖν γέλωτ' ἂν παράσχοι (Πλάτ. Πολιτ. Σελ. 517). Τὴν ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει (Πλάτ. ἐν Πρωταγ. Σελ. 353). Πράγματα πα-

ρέχοντες καὶ αὐτοὶ ἔχοντες (Ἡρόδ.ά,135). Οὕτω καὶ, ῥόδον παρέχει, ἄσχολίαν παρέχει, κ. τ. λ· —Ἐνὶ τῷ πρώτῳ] Εἰς ἓν ἐκ τούτων, ὅτι πρῶτον ἦθελε ζητήσει τὴν παρ' ὑμῶν βοήθειαν. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν ἑνί τῳ πρώτον, οὐκ ὀρθῶς. — Ῥᾴονι] Εὐκολώτερον, πλέον εὐμεταχείριστον, ὑποκλινέστερον.— Ἐρχώμεθα] Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος τούτου εἶναι μεγίστη. Ἐπὶ πραγμάτων, σημαίνει τὸ νὰ ἔχῃ τις τί καὶ νὰ μεταχειρίζηται αὐτὸ ἐλευθέρως, ὡς, χρῆσθαι πλούτῳ, δυνάμει, τέχνῃ, κ. τ. λ. Καὶ περιφραστικῶς, ἀντὶ τοῦ ῥήματος τοῦ οὐσιαστικοῦ, μεθ' οὗ συντάσσεται, ὡς χρῆσθαι θυμῷ, ὀργῇ, ἀπειλῇ, κ. τ. λ. ἀντὶ θυμοῦσθαι, ὀργίζεσθαι, ἀπειλεῖν. Καὶ ἐπὶ προσώπων, σημαῖνον ἠθικήν τινα σχέσιν, οἰκειότητα, ἢ τοὐναντίον, ὡς χρῆσθαί τινι φίλῳ, πολεμίῳ, κ. τ. λ. ἤγουν, νομίζειν αὐτὸν φίλον, καὶ ὡς πρὸς τοιοῦτον φέρεσθαι πρὸς αὐτόν. κ.τ.λ. Καὶ ἐπὶ τῶν συμβαινόντων εὐτυχημάτων, ἢ δυσχημάτων, ὡς, χρήσασθαι ναυαγίῳ, συμφορᾷ, εὐτυχίᾳ, κ.τ.λ.—Προϊέμενοι] Ἀπορρίπτοντες, καταφρονοῦντες τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν, ἀμελοῦντες δηλ. — Αὐτόματα] Ἀφ' ἑαυτῶν, ἄνευ ἀνθρωπίνης προνοίας καὶ ἐπιμελείας.—Σχήσειν καλῶς] Ὅτι θέλουσιν εὐτυχήσει. Τὸ ἔχω μετὰ διαφόρων ἐπιῤῥημάτων κάμνει διαφόρους φράσεις, αἵτινες φανερόνουσι κατάστασίν τινα ψυχικὴν, σωματικὴν ἢ ἠθικήν, συμπαραλαμβανομένου καὶ τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς ἀντωνυμίας κατὰ τὴν ἀκήκουσαν πτῶσιν μετὰ προθέσεως ἢ ἄνευ προθέσεως· ὡς, φιλικῶς ἔχω σοι, ἢ πρὸς σὲ, οἰκείως, πράως, πικρῶς, τραχέως, χαλεπῶς, κ. τ. λ. Τίθεται δὲ τὸ ὅμοια κατὰ γενικὴν φανερόνον τὸ πρᾶγμα, καθ' ὃ θεωρεῖται ἡ κατάστασις· ὡς, οὕτω γνώμης ἔχω πρὸς ταῦτα· οὕτω τιμῆς ἔχω πρὸς σέ· ὡς ἕκαστος ἔτοιμότητος ἢ βουλῆς ἔχει· καὶ μετὰ τοῦ εὖ· οἷον, εὖ ἔχει ῥώμης· ἀντὶ γενικῆς τίθεται ἐνίοτε αἰτιατική. Οὕτω καὶ τὸ ἥκω μετὰ γενικῆς κάμνει διαφόρους φράσεις, ἰσοδυνάμους μὲ τὰς τοῦ ἔχω· οἷον, εὖ ἥκει φρενῶν, εὖ ἥκει παιδείας, δυνάμεως, ἡλικίας, κ. τ. λ.

Σελ. 12. Τηλικοῦτον] Τοσοῦτον μέγαν, ἰσχυρόν. — Νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει τις, οὗτος κ. τ. λ.] Τινὲς γράφουσι καιρὸς ἥκει τίς οὗτος; κ. τ. λ. Τὸ νῦν καὶ Ἀττικῶς νυνὶ λαμβάνεται καὶ κατὰ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀλλ' οὐχὶ ἁπλῶς χρονικόν. — Δοκεῖ τις ἂν — ἂν ἔχειν] Προταχθεὶς ὁ ἄν, ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος διὰ τὰς παρενθέσεις. — Λογιστὴς] Ἐξεταστὴς, κριτής. — Ὑπηρημένων] Δοθέντων εὐτυχημάτων, ἐκ τοῦ ὑπάρχω, τὸ ὁποῖον συνήθως μετὰ δοτικῆς προσώπου, καὶ γενικῆς πράγματος, σημαίνει, κάμνω τι καλὸν ἢ κακὸν πρῶτος ἐγὼ εἰς τινὰ (Βλ. Συντ. Σελ. 263). — Εἰκότως] Πρεπόντως, δικαίως. Εἰκὸς, οὐδέτερον τῆς μετοχῆς εἰκὼς, ἐκ τοῦ εἴκω, τὸ φαίνομαι. Λαμβάνεται δὲ ἀντὶ τοῦ πρέπον, δίκαιον, πιθανὸν (Βλ. καὶ Ῥητορικ. Σελ. 323) — Τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως] Ἤθελε λογαριάσει, κρίνει, τοῦτο δικαίως ἁμάρτημα τῆς ἡμετέρας ἀμελείας, ἢ ἀποδώσει εἰς τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Τὸ τίθημι λαμβάνεται ἐνταῦθα μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν λογιστῶν· ὅθεν εἰπὼν ἀνωτέρω λογιστὴς, ἐπέφερε τὸ ἀνάλογον ῥῆμα. Διὰ δὲ τὴν γενικὴν, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἐννοεῖται κατάλληλον οὐσιαστικὸν, ἔργον, ἀποτέλεσμα, καὶ τὸ ἀπαρέμ-

φατον εἶναι. —Ἀντίῤῥοπον] Ἰσόῤῥοπον, μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς πλάστιγγος· ἤγουν, συμμαχίαν δυναμένην νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς ἐκ τῆς ἀμελείας ἡμῶν ζημίας. Ἀντίῤῥοπον τὸ εἰς τὴν ἄλλην πλάστιγγα τιθέμενον βάρος διὰ νὰ γείνῃ ἰσοσταθμία.—Ἀλλ' οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· κ. τ. λ.] Ἀλλὰ, καθὼς νομίζω, τοῦτο τὸ περὶ τῶν καιρῶν εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ γινόμενον περὶ τῆς ἀποκτήσεως τῶν χρημάτων· διότι, ἐάν τις, ὅσα λάβῃ παρὰ τῆς τύχης, ταῦτα καὶ σώσῃ, ὁμολογεῖ μεγάλην χάριν εἰς τὴν τύχην. Ἐὰν ὅμως ἀσκέπτως ἀναλώσῃ ταῦτα, συναποβάλλει καὶ τὴν μνήμην τῆς εἰς τὴν τύχην χάριτος· οὕτω καὶ περὶ τῶν πραγμάτων, περὶ τῆς χρήσεως τῶν καιρῶν· οἱ μὴ μεταχειρισθέντες ὀρθῶς τοὺς καιροὺς, οἱ μὴ ὠφελούμενοι ἐκ τῶν περιστάσεων, καὶ ἐὰν δοθῇ παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθή τις περίστασις, δὲν συλλογίζονται αὐτήν· διότι κατὰ τὴν τελευταίαν ἔκβασιν κρίνεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων· κατὰ τὴν εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ ἔκβασιν ἐπαινοῦσιν ἢ ψέγουσι τὰ προϋπάρξαντα, μὴ παρατηροῦντες τὴν καλὴν ἢ κακὴν χρῆσιν τῶν περιστάσεων. Τὸ περὶ τῆς χρήσεως τῶν καιρῶν παρόμοιόν ἐστιν ἐκείνῳ, ὅπερ ἐστὶν, ἢ γίνεται περὶ τῆς τῶν χρημάτων χρήσεως. Παριστάνει συνεπτυγμένως τὴν ὁμοίωσιν ἐν τῇ προτάσει, ἀλλ' οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν μέχρι τοῦ κτήσεως, ἔπειτα ἀναπτύσσει αὐτήν· ὁ τρόπος οὗτος κάμνει προσεκτικώτερον τὸν ἀκροατὴν, παρὰ ἐὰν, φέρ' εἰπεῖν, ἔλεγεν εὐθὺς, ἀλλὰ γὰρ, ὥσπερ περὶ τῆς τῶν χρημάτων χρήσεως, ἂν μὲν κ. τ. λ., οὕτως κ. τ. λ. Περὶ δὲ τοῦ ἀναλώσας λάθῃ, βλέπε Συντακτ. Σελ. 146. καὶ 92, Γ. — Ὡς τὰ πολλὰ] Ὡς συμβαίνει, ἢ γίνεται κατὰ τὰ πολλὰ, ὡς ἐπιτοπολύ. — Ἐπανορθωσάμενοι] Τὸ ἐπανορθῶ σημαίνει κυρίως στήνω ὄρθιον, ἐπαναφέρω εἰς τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ θέσιν τὸ πεπτωκός· καὶ μεταφορικῶς διορθόνω τὰ ἐσφαλμένα, τὰ ἡμαρτημένα, τὰ εἰς κακὴν κατάστασιν πεσόντα· οἷον, τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καί περ πεπτωκυῖαν ἐπανορθώσαντες (Θουκυδ. ζ', 77). Ὅπως ἐπανορθώσομεν αὐτὴν (τὴν πολιτείαν δηλαδὴ τὴν διεφθαρμένην (Ἰσοκρ. Ἀρεοπαγ). Ἵνα, ἐπειδὰν . . . σφαλλώμεθα, ἐπανορθῶτε ἡμῶν τὸν βίον (Πλάτ. Γοργ.). Καὶ κατὰ μέσην φωνήν. Τὰς τοιαύτας συμφορὰς αἱ πόλεις ἐπανορθοῦνται πολιτείᾳ χρηστῇ (Ἰσοκρ. Ἀρχιδ.) — Ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις] Ἡ ἐπὶ φανερόνει τὴν αἰτίαν τῆς ἀδοξίας. Βλ. Συντακτ, Σελ. 191. — Ἀποτριψώμεθα] Ἀποπλύνωμεν, ἐξαλείψωμεν. Μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς ἀποτρίψεως ἀκαθαρσίας τινὸς καὶ ῥυπαρίας. — Προησόμεθα] Ἀφήσωμεν, ἐγκαταλίπωμεν, ἐκ τοῦ προΐεμαι. — Καταστρέψεται] Ὑποτάξῃ· ἐνεργητικῶς δὲ, καταστρέφω, σημαίνει τὸ αὐτὸ ὡς καὶ σήμερον.— Ὅποι βούλεται] Εὐφήμως ἐννοεῖ τὴν Ἀττικήν.—Λογίζεται — καὶ θεωρεῖ] Συνειθίζει ὁ ῥήτωρ νὰ συζευγνύῃ τὰ συνώνυμα· οὕτω καὶ τὰ θεωρῶ καὶ σκοπῶ· α νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω κ. τ. λ. (Ὀλυνθ. β'.)· Ὁμοίως τὰ ἐνθυμοῦμαι καὶ λογίζομαι, ὡς κατωτέρω, Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι.—Δι' ὃν μέγας γέγονεν] Ἄλλοι γράφουσι δι' ὅ, διὰ νὰ φανερόνῃ τὸν τρόπον δι' οὗ γέγονε μέγας· ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται μᾶλλον ὅτι φανερόνει τὴν αἰτίαν δι' ἣν, τὴν δραστηριότητα, τὸ ἀκάματον τοῦ Φιλίππου, διεγείρων καὶ οὕτω τὴν φιλοτιμίαν τῶν ῥᾳθυμούντων Ἀθηναίων.— Τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν κ. τ. λ.] Τὴν Ἀμ-

φίπολιν, τὴν Πύδναν, καὶ τὴν Ποτίδαιαν ἐκυρίευσε τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος· τὴν δὲ Μεθώνην καὶ Θετταλίαν, τὸ τέταρτον τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ τὰς Φερὰς καὶ Παγασὰς καὶ τὴν Μαγνησίαν, ἀφοῦ πάντα ταῦτα διέταξεν ὅπως ἤθελεν, ἐπέρασεν εἰς τὴν Θρᾴκην. Περὶ τῆς εἰς Θρᾴκην ἐκστρατείας τοῦ Φιλίππου δὲν ἀναφέρει οὐδὲν ὁ Διόδωρος· ὁ δὲ Ἰουστῖνος (βιβλ. VIII. c. 3) λέγει, ὅτι ὁ Φίλιππος περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸν ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους σημειούμενον ἐπέρασεν εἰς τὴν ἐν Θρᾴκῃ Χαλκιδικὴν, καὶ ἐκεῖ διὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀπιστίας καὶ δολιότητος τοὺς μὲν ἐκ τῶν πλησιοχώρων βασιλέων συλλαβὼν, τοὺς δὲ ἀποκτείνας, ὑπέταξεν ἅπαντα τὸν τόπον ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν. Ὁ Ἀλέξανδρος ὑποτάξας τὴν Θρᾴκην, συμπαρέλαβε τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἀσίας, διὰ νὰ μὴ κάμωσι νεωτερισμόν τινα ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν φαίνεται ὅτι ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατέστησαν ἐν Θρᾴκῃ πολλοὺς βασιλίσκους ὑποτελεῖς. Παρατήρησον δὲ πῶς διὰ τοῦ ἀσυνδέτου σχήματος (Βλ. Ῥητορ. Σελ. 209.) παριστάνει τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου, καὶ τὸ ἀλλεπάλληλον τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων.

Σελ. 13. Ῥαΐσας] Μέλις ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς ἀσθενείας, καληγερεύσας· (ἐκ τοῦ ῥᾴων)· ῥαΐζω, ῥᾴων γίνομαι, ἢ ῥᾷον ἔχω· λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αὗται οὐ μόνον ἐπὶ σωματικῆς καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ψυχικῆς, ἀντὶ, εὐθυμότερος γίνομαι. — Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς κ. τ. λ.] Ἰλλυριοὶ ἐλέγοντο οἱ σήμερον Σλαυόνιοι. Χωρίζει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἀπὸ τῆς Μακεδονίας πρὸς ἀνατολὰς τὸ ὄρος Σκάρδος ἢ Σκάρδος καὶ ὁ Δρεῖλων ποταμός. Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου οἱ Ἰλλυριοὶ εἶχον νικήσει ἐν μεγάλῃ μάχῃ Περδίκαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ὑποτάξει πολλὰς πόλεις. Τὸ δεύτερον ἔτος διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ θανατωθέντα ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὰς πόλεις, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς μὲ δέκα χιλιάδας πεζῶν καὶ ἑξακοσίους ἱππεῖς. Ἀκούσας δὲ τὴν εἰσβολὴν Βάρδυλις ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰλλυριῶν, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις περὶ εἰρήνης ἐπὶ συνθήκῃ νὰ κατέχῃ ἕκάτερος ὅσους τόπους εἶχεν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἀπεκρίθη, ὅτι δέχεται τὴν εἰρήνην, ἐὰν ἀποδοθῶσιν εἰς αὐτὸν αἱ πόλεις. Ὁ Βάρδυλις μὴ στέργων ταῦτα, ἐξῆλθεν εἰς μάχην· νικηθεὶς δὲ καὶ ἀποβαλὼν ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποῤῥίψει. — Καὶ Παίονας] Οὗτοι λέγονται καὶ Πανόνιοι· κατῴκουν πλησίον τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Ὁ Φίλιππος ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀκούσας ὅτι Ἄγις ὁ βασιλεὺς τῶν Παιόνων ἐτελεύτησε, στοχασθεὶς τὴν τελευτὴν ἐκείνου εὐκαιρίαν εἰσβολῆς, εἰσέβαλε, καὶ ὑπέταξεν αὐτούς. — Καὶ πρὸς Ἀρύμβαν.] Ὁ Ἀρύμβας, ἢ Ἀρύββας, ἦτο υἱὸς Ἀλκέτου τοῦ βασιλέως τῶν Μολοσσῶν, ἢ τῆς Ἠπείρου, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Νεοπτολέμου, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα Ὀλυμπιάδα ἔλαβεν εἰς γυναῖκα ὁ Φίλιππος. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἀλκέτου, διεφιλονείκουν οἱ ἀδελφοὶ περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ βασιλείου. Ὁ Ἀρύμβας καὶ ὡς πρωτότοκος, καὶ διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔθος νὰ ἦναι εἷς μόνος βασιλεὺς, ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ· ἠναγκάσθη ὅμως τρία ἔτη πρὸ τῆς δημηγορίας ταύτης τοῦ Δημοσθέ-

νους νὰ διαμερισθῇ τὸ βασίλειον αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, διότι ἦτο πενθερὸς τοῦ Φιλίππου. Τὴν ἀδικίαν ταύτην διεδέχθη ἄλλη μεγαλητέρα· διότι ἀποθανόντος τοῦ Ἀρύμβα (τὴν Ὀλυμ. 109. ἔτ. 3.) ἔκαμεν ὁ Φίλιππος, εἴτε δι' ἀπειλῶν εἴτε διὰ ῥαδιουργιῶν, νὰ ἀπωθήσωσιν οἱ Μολοσσοὶ τὸν νόμιμον κληρονόμον Αἰακίδην τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρύμβα, καὶ νὰ καταστήσωσι βασιλέα πάσης τῆς Ἠπείρου Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν τοῦ Νεοπτολέμου. — Οὐκ ἔστιν ὅπως] Κατ' οὐδένα τρόπον. Τὸ ὅπως τροπικὸν μετὰ τοῦ ἐστὶ λαμβανόμενον ἀποφατικῶς ἢ ἐρωτηματικῶς, φανερόνει τὸ ἀδύνατον τοῦ πράγματος, τὸ μὴ δυνάμενον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γείνῃ· διότι καὶ αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἔχουσιν ἔννοιαν ἀποφατικήν. (Βλ. Πλάτ. Φαίδρ. Σελ. 262. Γοργ. 468. καὶ Συντακτ. Σελ. 66) — Ἀγαπήσας] Ἤγουν, ἀρκεσθεὶς, εὐχαριστηθείς. Τὸ ἀγαπῶ μετὰ δοτικῆς σημαίνει τὸ ἀρκοῦμαι· καὶ μετὰ αἰτιατικῆς, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ (ϛ', 18), Οὐκ ἀγαπήσαντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν· καὶ παρὰ Δημοσθένει (Φιλιππικ. Β'.) Οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται. Καὶ μετὰ μετοχῆς (Βλ. Συντακ. Σελ. 145). Ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ ἀπαρεμφάτου, ὡς παρὰ Λουκιανῷ, Οὐκ ἠξίωσα τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν περιέπων, ἀγαπᾷν ἄρχειν ὑπέσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν. — Ὅστις ἀγνοεῖ κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ ὥστε ἀγνοεῖν (Συντ. Σελ. 64) τὸ δὲ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα εἶναι συντομίας χάριν καὶ εὐφραδείας ἀντὶ τοῦ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἐκεῖθεν δεῦρο ἥξοντα — Ἐπὶ πολλῷ] Ἐννοητέον τόκῳ, ἤγουν, ἐπὶ μεγάλῃ ἡμῶν ζημίᾳ, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀναλογοῦσιν οἱ μεγάλοι τόκοι τῶν δανειζομένων· ἡ ῥᾳθυμία, πρὸς τὴν ὀλιγοχρόνιον καὶ ψευδῆ εὐπορίαν ἐκείνων, καὶ ὁ κίνδυνος τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι, πρὸς τὴν στέρησιν τῶν πατρῴων κτημάτων τῶν ἐπὶ μεγάλοις τόκοις δανειζομένων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν τοκογλύφοι, ἐλογαρίαζον πολλοὶ καὶ τὸν τόκον τῆς ἡμέρας, καὶ προσέθετον αὐτὸν εἰς τὸ κεφάλαιον· ὅθεν ἐλέγοντο ἡμεροδανεισταί. Ἡ δὲ ἐπὶ μετὰ δοτικῆς φανερόνει ἐνταῦθα συνθήκην (Βλ. Συντ. Σελ. 190). — Τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν] Ἐστερήθησαν τῶν ἑαυτῶν πατρῴων κτημάτων. Ἀρχαῖον λέγεται καὶ τὸ κεφάλαιον. — Καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν κ. τ. λ.] Βλέπ. ἀνωτέρω τὴν διαφορὰν τῆς περὶ καὶ ὑπέρ.

Σελ. 14 Τοὺς ὑστάτους εἰπόντας] Τοὺς ὅσοι ὁμιλοῦσι τελευταῖοι. — Ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε] Περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ὀργίζεσθε. Ἡ ἐν μετά τινων ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων εἰμι, τίθεμαι, ποιοῦμαι κάμνει διαφόρους φράσεις, ὡς ἐν φόβῳ εἰμὶ, ἀντὶ φοβοῦμαι· ἐν ἡδονῇ εἶναί τινι, ἀντὶ τοῦ ἀρέσκειν· ἐναιτίαις εἶναι, ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖσθαι· ἐν καλῷ τίθεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀσφαλίζειν, ἐν ἐπαίνῳ τίθεσθαι, ἐν θαύματι, ἐν αἰσχύνῃ, ἐν οὐδενὶ λόγῳ, ἀντὶ ἐπαινεῖν, θαυμάζειν, αἰσχύνεσθαι, καταφρονεῖν, ἐν θαύματι ποιεῖσθαι, ἐν γέλωτι, ἐν δεινῷ, ἀντὶ θαυμάζειν, γελοῖον ἡγεῖσθαι, κινδυνώδες νομίζειν. κ. τ. λ. — Οὐ μὴν οἶμαι κ. τ. λ.] Ὁ δῆμος ὠργίζετο κατὰ τῶν ῥητόρων, ἐὰν ἡ ἔκβασις τῶν συμβουλῶν αὐτῶν δὲν ἦτο εὐτυχής. — Ὑποστείλασθαι] Νὰ συσταλῶ, νὰ κρύψω ὑπὸ φόβου τὴν γνώμην μου περὶ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα

νομίζω συμφέροντα εἰς ἐσᾶς· — Διχῇ βοηθητέον εἶναι κ. τ. λ.] Διπλῆν βοήθειαν συμβουλεύει ὁ ῥήτωρ, τὴν μὲν διὰ νὰ φυλάττωσι τὰς πόλεις τῶν Ὀλυνθίων, τὴν δὲ διὰ νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τοὺς τόπους τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ κακοποιῶσιν αὐτούς. — Στρατιώταις ἑτέροις] Μὲ πεζοὺς δηλαδή. — Παραστήσεται] Ἐὰν ὑποτάξῃ· παρίσταμαι, ἵστημι παρ' ἐμαυτῷ, ἤγουν κυριεύω. — Προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει] Ἐὰν ἐμμένῃ εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ παραφυλάττῃ εἰς τὰς περιστάσεις. Προσκαθέζομαι καὶ προσεδρεύω σημαίνουσιν ἐπίμονον ἀσχολίαν περί τι. — Περιέσται] Θέλει κατισχύσει, ἀναγκάσει τοὺς πολιορκουμένους νὰ παραδοθῶσι (Βλέπ. Συντακτ. Σελ. 197). — Περὶ δὲ χρημάτων πόρου] Συνειθίζουσι τὴν περὶ ἢ τὴν ὑπὲρ μετὰ τοῦ δὲ, ἢ ἀλλὰ μὴν, ὅταν μεταβαίνωσιν εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν, ἢ μέρος τοῦ λόγου. Οὕτω καὶ ἐν τῷ περὶ Παραπρεσβείας, « ἀλλὰ μὴν ὑπέρ γε τοῦ προῖκα, ἢ μὴ, τὸ μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται, πάντες εὖ οἶδ' ὅτι φήσαιντ' ἂν δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον εἶναι. » — Οὕτως ὡς βούλεσθε] Καπὰ τὴν ἀρέσκειάν σας, μὴ φροντίζοντες περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως. — Οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, κ. τ. λ.] Προσδεῖν λέγουσιν, ὅταν τις πρὸς οἷς ἔχει, δῆται καὶ ἄλλων· ἐνδεῖν δὲ, ὅταν ἦναι στέρησις παντελὴς, καὶ ἔχῃ τις χρείαν πάσης τῆς ἀναγκαίας πρός τι χρηματικῆς ποσότητος. — Ἅπαντος τοῦ πόρου] Οὐ μέρους δηλαδὴ, ἀλλὰ τοῦ ὅλου, ὅλων τῶν εἰς τοὺς στρατευομένους ἀναγκαίων χρημάτων. — Τί οὖν, ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις κ. τ. λ.] Τί λοιπόν; ἤθελέ τις εἰπεῖ, σὺ ψηφίζεις νὰ ἦναι ταῦτα στρατιωτικά; Τὰ ἀκόλουθα ἔχουσιν ἀσάφειαν, καὶ προξενεῖ τὴν ἀσάφειαν τὸ καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὕποπτον ἐν τῇ θέσῃ ταύτῃ, καὶ ἀνάρμοστον εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήτορος, ὅστις δὲν ἐννοεῖ νὰ γείνωσι στρατιωτικὰ τὰ θεωρικὰ, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωσιν αὐτὰ στρατευόμενοι, ἐνόσῳ ἡ πατρὶς ἔχει χρείαν χρημάτων διὰ τὸν πόλεμον. Ἐὰν λοιπὸν ἀποβληθῇ ἡ ἐπανάληψις αὕτη ὡς ξένη καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων γενομένη ἐξ ἀπροσεξίας, ἡ ἀσάφεια λύεται, ὡς νομίζω· ἀποκρινόμενος ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν ἀντιθετικὴν ἐρώτησιν, λέγει, Ἐγὼ δὲν γράφω νὰ γείνωσι στρατιωτικά· διότι ἐγὼ στοχάζομαι, ὅτι πρέπει νὰ ἑτοιμάσωμεν στρατιώτας, καὶ νὰ ἦναι μία καὶ ἡ αὐτὴ διάταξις, καὶ τοῦ λαμβάνειν (τὰ θεωρικὰ) καὶ τοῦ πράττειν τὰ δέοντα· σεῖς ὅμως λαμβάνετε ταῦτα, οὕτω μηδὲν πράττοντες. — Κατασκευασθῆναι] Ἑτοιμασθῆναι. Κατασκευάζω λέγεται ἐπὶ τεχνητῶν πραγμάτων. Σημαίνει ἔτι συγκροτῶ τι ὅλον ἐκ τῶν ὅσα εἶναι χρειώδη εἰς τὴν σύστασιν αὐτοῦ, ὡς κατασκευάζειν βασιλείαν, πολιτείας, κ. τ. λ. Ἔτι ἀποδεικνύω πρότασίν τινα δι' ἐπιχειρημάτων, τὸ ἐναντίον τούτου λέγεται ἀνασκευάζω. — Καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν] Καὶ νὰ ἦναι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος, μία καὶ ἡ αὐτὴ διάταξις. — Ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων κ.τ.λ.] Σεῖς δὲ λαμβάνετε αὐτὰ οὕτω πως, ἤγουν δὲν ἐξεύρω πῶς, χωρίς τινος ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα, δαπανῶντες περὶ τὰς ἑορτάς. — Ἔστι δὴ λοιπὸν] Λείπεται ἄρα τοῦτο, κ. τ. λ.

Σελ. 15.—Ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων] Ἐπιμελήθητε τὰ πράγματα, ἤγουν, τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, βοηθήσαντες τοὺς Ὀλυνθίους. Σημαίνει δὲ τὸ ἀντι-

λαμβάνομαι ἐκτείνω τὴν χεῖρα πρός τι ἀντικείμενον, πρᾶγμα ἢ πρόσωπον, κινδυνεῦον νὰ πέσῃ, καὶ μεταφορικῶς βοηθῶ. Δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων (Πράξ. τῶν ἀποστόλ. κ', 35)· ὅθεν καὶ ἐπὶ κατανοήσεως, πιάνω ἐν τῷ νῷ, συλλαμβάνω. Λέγεται καὶ ὅταν τις πιάνηται ἀπό τινος στηρίγματος, διὰ νὰ μὴ πέσῃ. Σημαίνει καὶ οἰκειοποιοῦμαι, ἢ ἔχω ἀξίωσιν μεθέξεως τινὸς ἀγαθοῦ. — Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι κ. τ. λ.] Εἶναι δὲ ἄξιον νὰ συλλογισθῆτε καὶ νὰ θεωρήσητε εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκονται τὴν σήμερον τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· διότι τὰ παρόντα πράγματα δὲν εἶναι εἰς αὐτὸν, ὡς φαίνονται, καὶ ὡς ἤθελεν εἰπεῖ τις μὴ παρατηρῶν ἀκριβῶς, οὔτε ἀσφαλῆ, οὐδὲ πάνυ εὐτυχῆ· οὔτε κ.τ.λ. Τὸ δὲ ἔχει τινὲς μὲν γράφουσι διὰ τὸν ἂν κατὰ εὐκτικήν, τινὲς δὲ κατὰ ὑποτακτικήν· ἐνταῦθα ὅμως δὲν εἶναι οὔτε ἀοριστία, οὔτε ἀμφιβολία· περὶ δὲ τοῦ ὡς ἄν, ἐννοητέον τὸ ῥῆμα δόξειεν, ἢ ἔχοι. Τὸ ὡς ἂν λαμβάνεται κατὰ διαφόρους σημασίας. Πρῶτον φανερόνει τρόπον μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν ἢ τοῦ κεν ποιητικῶς, ἔνθα φυλάττεται ἀμφοτέρων τῶν μορίων ἡ δύναμις· οἷον, οὐ δὲ μεθ' ἡμέων πειρᾷ, ὥς κεν Τρῶες ὑπερφίαλοι ἀπόλωνται (Ἰλ. Φ, 459), ἤγουν, τίνι τρόπῳ δύνανται νὰ ἀπολεσθῶσιν οἱ ὑβρισταὶ Τρῶες. Δεύτερον, μετὰ μετοχῆς, βούλησιν, οὐχὶ ὡρισμένην, ἀλλὰ κατά τινα τρόπον, ὡς νὰ θέλῃ τις· οἷον, Φήμη δεσμενὴς ἐξηχεῖτο κατὰ τοῦ γένους, ἀνθρώποις συμφρονοῦσιν εἰς κακοποίησιν ἀφορμῆς διδομένης εἰς διάθεσιν, ὡς ἂν ἀπὸ τῶν νομίμων αὐτοὺς κωλυόντων (Γ'. Μακκαβ. Κεφ. γ', 2), ἤγουν, ὡς νὰ θέλωσι κ. τ. λ. Τρίτον, τέλος μετὰ τοῦ δυνατοῦ· οἷον, Ἐφοβεῖτο, ὅτι ὀφθήσεσθαι ἔμελλε τὰ βασίλεια οἰκοδομεῖν ἀρχόμενος, ὡς ἂν ἱκανὰ ἀπομάχεσθαι εἴη (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. γ'). Τέταρτον, ἀοριστίαν τρόπου, ἔνθα ὁ ἂν φαίνεται ὅτι εἶναι ὑποθετικός· οἷον, Βοηθοῦσιν ἐπὶ τὰ ἄκρα, ὡς ἂν ἕκαστος δύνηται (Ξενοφ. Κ. Παιδ. γ'.) ἤγουν, ὅπως ἂν ἐμπορῇ ἕκαστος. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ παρωχημένος· οἷον, Οἴδατε ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι (ά. πρὸς Κορινθ. ιβ', 2). Πέμπτον, χρόνον, τὸ εὐθὺς μετὰ, τὸ εὐθὺς ὅταν· οἷον, Προστάττει δὲ τοῖς εἰσπορευομένοις, τί δεῖ αὐτοὺς ποιεῖν, ὡς ἂν εἰσέλθωσιν εἰς τὸν βίον (Πίναξ. Κέβ). Παρεντιθέμενον δὲ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ἔχει διὰ τὸν ἂν ἐννοούμενον ῥῆμα κατάλληλον ἢ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ ἔξωθεν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ λόγου. — Οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον] Οὔτε ἤθελεν ἐκφέρει εἰς τὸ μέσον, ἐπιχειρισθῆ τὸν πόλεμον. — Ὡς ἐπιὼν κ. τ. λ.] Τὸ ὡς λαμβάνεται ἐνταῦθα μετὰ τῆς μετοχῆς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ τρόπον τινὰ ἐπερχόμενος, ἐκ πρώτης ἐπιδρομῆς. — Διέψευσται] Ἀπέτυχε τῆς ἐλπίδος. — Τὰ τῶν Θετταλῶν] Ἀντὶ οἱ Θετταλοί (Συντ. Σελ. 38). — Ταῦτα γὰρ ἄπιστα κ. τ. λ.] Οἱ Θετταλοὶ εἶχον κακὴν ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς ἄπιστοι εἰς τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν καὶ εἰς τὰ συναλλάγματα. Ὅθεν παροιμία, Θεσσαλὸν σόφισμα, καὶ Θεσσαλὸν νόμισμα. Ἄπιστοι δὲ, κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν, οἱ Θετταλοὶ ἐνομίσθησαν, ἢ διὰ τὸ τὸν Ἰάσσονα, Θετταλὸν ὄντα, ἄπιστον ὀφθῆναι περὶ τὴν Μήδειαν, ἢ ὅτι ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει, ἀπὸ Ἀθηναίων πρὸς Λακεδαιμονίους μετετάξαντο, ὡς φησιν

ὁ Θουκυδίδης. — Κομιδῇ] Πάνυ, λίαν, μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς κομιδῆς τῶν καρπῶν. — Καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν] Ἡ Μαγνησία ἦτο χώρα τις πλησίον τῆς Θετταλίας, ὑπήκοος τῶν Θετταλῶν· ἦτο δὲ καὶ πόλις ὁμώνυμος μὲ αὐτήν. Χαριζόμενος λοιπὸν ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Θετταλοὺς, ὑπέταξεν αὐτὴν εἰς αὐτοὺς ἀποστατήσασαν. Μετὰ δὲ ταῦτα φρούριον ᾠκοδόμει ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Μαγνήτων, διὰ νὰ μὴ ἀποστατήσωσι πάλιν. Τῇ ἀληθείᾳ ὅμως τὸ φρούριον ἐγίνετο κατὰ τῶν Θετταλῶν· γνόντες δὲ οὗτοι τὸν σκοπὸν, ἐμπόδισαν εἰς αὐτὸν τὴν οἰκοδομήν. Αἱ δὲ Παγασαὶ ἦσαν πόλις τῆς Θετταλίας ἐπὶ ἀκρωτηρίου, νεώριον τῶν Φεραίων· ἀπὸ ταύτης λέγεται καὶ ὁ Παγασαῖος κόλπος, ὁ τὴν σήμερον κόλπος τοῦ Βώλου. Τὴν πόλιν ταύτην εἶχε κυριεύσει πρό τινος καιροῦ ὁ Φίλιππος. Ἐν τῷ λιμένι τούτῳ ἐναυπηγήθη ἡ Ἀργώ· ὅθεν ἡ πόλις ὠνομάσθη Παγασαὶ (Στράβ. βιβλ. θ′, 436).—Τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς] Οἱ Θετταλοὶ ἐλευθερωθέντες ἐκ τῶν τυράννων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, εἶχον δώσει εἰς αὐτὸν νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς ἐκ τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν προσόδους. «Ἀλεύας, κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν, ἀπόγονός τις τοῦ Ἡρακλέους, Θετταλὸς, ἐτυράννησε Θετταλῶν. Εἶτα καὶ οἱ τούτου παῖδες· μὴ φέροντες οὖν τὴν τυραννίαν οἱ Θετταλοὶ, καὶ ἀποροῦντες τί δεῖ ποιεῖν, μετεπέμψαντο εἰς συμμαχίαν τὸν Φίλιππον. Εἶτα ἐλθὼν ἐκεῖνος, ἐξέβαλε τοὺς Ἀλευάδας ἐκ τῆς τυραννίδος· καὶ περὶ τούτου χάριν αὐτῷ ὁμολογοῦντες δεδώκασιν αὐτῷ νέμεσθαι Παγασὰς, καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῶν λιμένων καὶ τῆς ἀγορᾶς·—ὡς—δώσοιεν (Βλ. Συντ. Σελ. 96 καὶ 126.)—Τοῦ κατακούειν] Τοῦ ὑπακούειν δουλικῶς.—Τοῦ κακῶς φρονεῖν] τοῦ ἀνοήτως καὶ ἀλαζονικῶς φέρεσθαι. Ὅθεν καὶ τὸ τοῦ Αἰσχύλου

Ἢ βαρὺ φόρημ' ἄνθρωπος εὐτυχῶν ἄφρων.

Σελ. 16. Δεῖ τοίνυν] Ὁ τοίνυν ἐνταῦθα εἶναι συμπερασματικός. — Συνάρασθαι τὰ πράγματα] Ὁμοῦ μὲ ἄλλους βοηθοὺς, οἷον τοὺς Ὀλυνθίους, νὰ ἀνορθώσητε τὰ πράγματα· ἐκ τῶν ἑπομένων φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ ἐνταῦθα γενικῶς τὰ Ἑλληνικά.— Ἐφ' ἃ δεῖ] Ἐπὶ τὰ μέρη, ἐπὶ τὰς πόλεις, ἐφ' ἃς δεῖ πρέσβεις πέμψαι. — Αὐτοὺς] Σεῖς αὐτοί, οὐχὶ δηλαδὴ νὰ πέμπητε ξένους. — Πρὸς τῇ χώρᾳ] Τῇ ἡμετέρᾳ δηλονότι, τῇ Ἀττικῇ. — Λογιζομένους — πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε κ. τ. λ.] Τὸ πῶς οἴεσθε λαμβάνεται ἐνταῦθα εἰς ἐπίτασιν τοῦ ἑτοίμως, ἀντὶ τοῦ, ὅσον ἂν ἑτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἔλθοι! Τὸ πῶς λαμβάνεται ἔτι πρῶτον ἐπὶ ἁπλῆς ἐρωτήσεως, ὅταν τις ἐρωτᾷ διὰ νὰ μάθῃ τὸ τίνι τρόπῳ· οἷον, Ὁπόταν δ' οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς, οὕτω τυφλὸς ὤν, εὑρίσκεις τὴν ὁδόν; ἢ πῶς διαγινώσκεις ἐφ' οὓς ἄν σε ὁ Ζεὺς ἀποστείλῃ, κρίνας εἶναι τοῦ πλουτεῖν ἀξίους (Λουκιαν. Τίμ.)· β′. Θαυμαστικῶς· οἷον, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται (Μάρκ. ι, 23)! γ′. Ἀρνητικῶς· οἷον, πῶς οὖν ἐπὶ τῷ μὴ παρέξοντι γνῶσιν τῶν λυπησόντων γένοιτ' ἂν ἡ λύπη (Αἰσχίν. Σωκρατικ. περὶ θαν.)· , ἤγουν, πῶς δύναται νὰ φέρῃ λύπην ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν δίδει γνῶσιν πραγμάτων λυπηρῶν; τοιοῦτον καὶ τὸ, Πῶς οὖν στα· θήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ (Ματθ. ιβ′, 26)· δ′. Μετὰ τοῦ ἀποφατικοῦ παριστάνει κατάφασιν βεβαιωτικῶς· οἷον, Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν

πάντων παρέδωκεν αὐτὸν,πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται (Πρὸς Ρωμ. ή,30); Πῶς οὐκ ἀδικεῖς, καὶ δεινὰ ποιεῖς, τούτοις νῦν ἐγκαλῶν,ὧν τότε οὐκ εἶχες εἰπεῖν βελτίω (Δημοσθ. Περὶ στεφ. Σελ. 317); ς'.Μετὰ τοῦ γὰρ,λεγομένου ἢ ἐννοουμένου τοῦ ῥήματος φανερόνει ἄρνησιν μετ' ἐπιτάσεως, τὸ ἀδύνατον γενέσθαι· οἷον, Πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοὶ (Ἰλ. ά, 123); Οὐκ ἀπορῶν· πῶς γάρ; ὅγε κεκληρονόμηκας τῶν Φίλωνος χρημάτων (Δημοσθ. περὶ στεφ. 329). — Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε. κ.τ.λ.] Ἔπειτα δὲν αἰσχύνεσθε, ἐὰν ἔχοντες περίστασιν ἀγαθὴν, δὲν τολμήσητε νὰ κάμητε μηδὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἠθέλετε πάθει ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ἂν ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοῦτο εἰς ἐσᾶς; τὸ εἶτα ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι συμπεραίνει τὴν ἀτοπίαν τοῦ πράγματος,ἢ τὸ μὴ πρέπον· οἷον, Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν (πρὸς Ἑβρ. ιβ', 9'; Εἶτα σὲ, ὦ κάθαρμα, ἡ Ἑλλὰς ἔφριττε, ζευγνῦντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον, διὰ δὲ τῶν ὀρῶν πλεῖν ἐπιθυμοῦντα (Λουκ. νεκρικ. διαλ.); Περὶ δὲ τοῦ εἰ μὴ δ', ἃ πάθοιτ' ἄν,—οὐ τολμήσετε,εὑρίσκεται πολλάκις ὁ εἰ μετὰ τοῦ οὐ ὅταν μάλιστα παρεμπέσωσιν ἄλλαι λέξεις, καὶ τὸ ῥῆμα τίθηται εἰς τὸ τέλος· οὕτω καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ (ά, ρκά), Δεινὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι, οὐκ ἄρα δαπανήτομεν· καὶ παρὰ Ἡροδότῳ (ζ'. 9) Καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδὲν, ἀλλὰ δύναμιν προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης, οὐ τιμωρησόμεθα. Τὸ δὲ εἰ μὴ δ', ἃ πάθοιτ' ἄν, ἔχει ἔμφασιν ἢ ἐπίτασιν, καθὼς καὶ τὸ οὐδὲ (Βλ. Φιλιππικ. ά). — Αἵρεσίς ἐστι] Πρόκειται νὰ ἐκλέξητε, αἵρεσις ἐκ τοῦ αἱρέομαι, τὸ λαμβάνειν κατὰ προτίμησιν ἓν ἐκ δύο ἢ πολλῶν προκειμένων· ὁ δὲ τοίνυν εἶναι μεταβατικός· μεταχειρίζονται δὲ αὐτὸν συνήθως οὕτως, ὅταν κλείοντες ἐπιλογικῶς τὸ προκείμενον, μεταβαίνωσιν εἰς ἄλλο (Βλ. Πολιτικ. Ἀριστοτ. βιβλ. ά, Κεφ. γ', 9, 10). — Ἐκεῖνα] Δηλονότι τὰ τῶν Ὀλυνθίων. — Τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην] Τὴν χώραν δηλαδὴ τὴν ὑποτελῆ ὑμῖν, τοὺς ὑποτελεῖς τόπους, καὶ ταύτην τὴν ἡμετέραν, τὴν Ἀττικήν. — Μὴ λίαν πικρὸν ᾖ, κ. τ. λ.] Ὑπακούεται· τὸ δέδια, φοβοῦμαι μή πως εἶναι πικρὸν νὰ εἴπω τοῦτο, οὐ μόνον δὲν θέλουσιν ἐμποδίσει αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτοῦ θέλουσιν εἰσβάλει εἰς τὴν Ἀττικήν. Οἱ Θηβαῖοι ἦσαν πάντοτε διὰ τὴν γειτνίασιν ἀντίζηλοι τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Ἐπαμινώνδας εἶχεν εἰπεῖ, « ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως προπύλαια μετενεγκεῖν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας. » Τότε δὲ καὶ ἐπολέμουν τοὺς Φωκεῖς, τοὺς ὁποίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐβοήθουν. Πρὸς τούτοις, ὅτε ὁ Λύσανδρος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγὸς ἐκυρίευσε τὰς Ἀθήνας, καὶ συνεβουλεύετο μετὰ τῶν συμμάχων, τί ἔπρεπε νὰ κάμωσιν εἰς αὐτὰς, οἱ Θηβαῖοι ἔδωκαν γνώμην, νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως εἶναι ἀνθυποφορά (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 198). — Ἐὰν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς,

Ἐν τῷ ἱερῷ πολέμῳ, ὅτις ἐξηκολούθει ἔτι, οἱ Φωκεῖς νικώμενοι πάντοτε ὑπὸ τῶν Θηβαίων, εἶχον καταντήσει εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν, καὶ ἤθελον ὑποκύψει, ἐὰν δὲν ἐβοήθουν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. — Ἢ ἄλλος τις] Ὑπαινίττεται τοὺς Θεσσαλούς. — Ἄνοιαν ὀφλισκάνων — ὅμως ἐκλαλεῖ] Καί τοι κατακρινόμενος ὡς ἀλαζὼν καὶ ἀνόητος, ὅμως λέγει τοῦτο, ὅτι θέλει ἐλθεῖ ἐπὶ τὴν Ἀττικήν. Τὸ δὲ ὀφλισκάνειν ἄνοιαν, γέλωτα· καὶ τὰ τοιαῦτα, λέγεται μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν καταδικαζομένων εἰς χρηματικὴν ποινήν. — Τὰ διάφορα] Ἡ διαφορά. — Ἔξω γενέσθαι] Νὰ στρατοπεδεύσητε ἔξω τῆς πόλεως. — Καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους κ. τ. λ.] Καὶ νὰ λαμβάνητε ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς ὅσα εἶναι ἀνάγκη (ἢ ἀναγκαῖα) ἔχοντες στρατόπεδον, χωρὶς νὰ ἦναι λέγω ἐν αὐτῇ μηδεὶς πολέμιος, κ. τ. λ. Τὸ μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, ἐξηγεῖ πῶς ἐννοεῖ τὸ λεχθὲν, μόνον δηλαδὴ τὸ στράτευμα ὑμῶν νὰ τρέφηται ἐκ τῆς χώρας, χωρὶς νὰ ἔχητε ἐν αὐτῇ πολεμίους. Κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν τὸ λέγω εἶναι σύνηθες καὶ τὴν σήμερον. — Εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον] Ὡς καὶ τὴν σήμερον λέγομεν, ἀντὶ τὸν πρότερον πόλεμον, λέγει δὲ τὸν πόλεμον τὸν ὁποῖον ἔκαμον διὰ νὰ ἀναλάβωσι τὴν Ἀμφίπολιν. Ὁ Αἰσχίνης λέγει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας ὅτι ἐδαπανήθησαν εἰς αὐτὸν χίλια πεντακόσια τάλαντα· δεδαπάνησθε, οὕτω λέγομεν καὶ ἡμεῖς, ἐξωδεύθην, καὶ κατεξωδεύθην.

Σελ. 17. Ἡ ὕβρις κ. τ. λ.] Ἡ παρὰ τῶν πολεμίων δηλαδὴ, καὶ ἡ διὰ τὰ πεπραγμένα καταισχύνη. — Τοῖς γε σώφροσι] Οἱ μὴ καλῶς φρονοῦντες, οἱ φαῦλοι θεωροῦσι μείζονα ζημίαν τὴν τῶν χρημάτων παρὰ τὴν αἰσχύνην· οὕτως ὅγε ἐνταῦθα εἶναι μᾶλλον ἐλαττωτικὸς, παρὰ βεβαιωτικός. — Καλῶς ποιοῦντες] Ἀγαθῇ τύχῃ, ἢ ἀξίως. — Τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ] Τοὺς νέους, τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν διὰ πόλεμον, — Ἀκεραίου] Ἐντελοῦς, ἀβλαβοῦς, σώας. — Εὐθῦναι ῥᾴδιαι] Εὔκολοι, ἀκίνδυνοι· διότι οἱ δημόσιοι ῥήτορες ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὰς συμβουλὰς καὶ τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἔδιδον εἰς τὸν δῆμον. — Ὁποῖ' ἄττα] Ὁποῖα τινὰ, ἤγουν εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ. Ἡ ἀοριστολογικὴ ἀντωνυμία ἄττα, ἥτις κατὰ τὸν μοριολόγον Ἐρρίκον Οὐγεύτον συντίθεται ἐκ τοῦ ἂν ἀοριστολογικοῦ καὶ τοῦ Δωρικοῦ σα (τινὰ), λαμβάνεται συνήθως μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὀλίγα, ἄλλα, ἕτερα, ποῖα, ὁποῖα, τοιαῦτα, πολλὰ, κ, τ. λ. τὰ ὁποῖα προτάττονται αὐτῆς. Παρὰ Πλάτωνι (ἐν Φαίδρῳ Σελ. 108) εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἄλλα καὶ τοιαῦτα, Ἢ φόνων ἀδίκων ἡμμένην (ψυχὴν), ἢ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα εἰργασμένην. Σπανίως εὑρίσκεται μετὰ οὐσιαστικῶν, ὡς παρὰ τῷ αὐτῷ Πλάτωνι (ἐν Φαίδρ. 259), Ἡγούμενοι ἀνδράποδα ἄττα σφίσιν ἐλθόντα εἰς τὸ καταγώγιον· καὶ ἐν τῷ περὶ Πολιτείας (βιβλ. ί, Σελ. 601). Τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν. — Περιστῇ] Περικυκλώσῃ· ἤγουν, κατὰ τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων, τοιοῦτοι κριταὶ θέλετε εἶσθαι καὶ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτῶν. — Παντὸς εἵνεκα] Ὑπὲρ πάντων δηλαδή.

Λιβανίου ὑπόθεσις τοῦ β'. Ὀλυνθιακοῦ.

Ἐδέχθησαν μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ βοηθήσωσιν αὐτούς· ἐπειδὴ ὅμως ἐβράδυνον νὰ ἐκστρατεύσωσι, καὶ ἐρωτῶντο νομίζοντες δυσπολέμητον τὸν Φίλιππον, παρουσιασθεὶς ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν δῆμον, παριστάνων ἀσθενῆ τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· διότι, λέγει, εἶναι ὕποπτος εἰς τοὺς συμμάχους, κατὰ δὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν ἀνίσχυρος· ἐπειδὴ οἱ Μακεδόνες καθ' ἑαυτοὺς εἶναι ἀσθενεῖς.

Ἐκ τοῦ Αὐγήρου.

Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ῥᾳθυμίαν αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔγειναν εἰς αὐτοὺς οὐδεμία ἄμεσος προσβολὴ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, παρέβλεπον αὐτὸν αὐξανόμενον· ὁ δὲ, ὡς ἄξιος πολιτικὸς, ὠφελεῖτο ἐκ τῆς διχονοίας τῶν ἰσχυροτέρων λαῶν τῆς Ἑλλάδος· καὶ τοὺς μὲν Θεσσαλοὺς ἐβοήθει, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτοὺς ἐκ τῶν τυράννων· τοὺς δὲ Θηβαίους ἀνελάμβανεν εἰς τὴν φιλίαν αὐτοῦ, τοὺς Ἀθηναίους δὲ ἐν πάσῃ περιστάσει ἔβλαπτεν, οἵτινες μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐζήτουν πάντοτε νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Θηβαίους. Θέλων δὲ νὰ ἀσφαλίσῃ τὰ πρὸς τὴν Θρᾴκην ὅρια τοῦ βασιλείου αὐτοῦ, διενοεῖτο νὰ ἐπεκτείνῃ αὐτά· πλὴν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, εἰ μὴ βλάπτων τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἥττης τοῦ Ξέρξου εἶχον ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πολλὰς ἀποικίας, καὶ πολλοὺς συμμάχους ἢ ὑποτελεῖς. Μία δὲ τῶν ἀποικιῶν τούτων ἦτο καὶ ἡ Ὄλυνθος, πόλις τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Παλλήνης, ἥτις ἔλαβε συχνὰς διαφοράς, ποτὲ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ποτὲ δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τελευταῖον πρὸς Ἀμύνταν τὸν πατέρα τοῦ Φιλίππου· εἶχε μάλιστα ἀντενεργήσει καὶ εἰς τὸν Φίλιππον διὰ νὰ μὴ λάβῃ τὴν βασιλείαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἔτι ἀστερέωτος ἐπὶ τοῦ θρόνου, μετεχειρίσθη καταρχὰς τὴν ἀλωπεκῆν, καὶ ἐζήτησε τὴν συμμαχίαν τῶν Ὀλυνθίων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ παρεχώρησε τὴν Ποτίδαιαν, τὴν ὁποίαν συμμαχῶν αὐτοῖς ἀφῄρεσεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ὅτε δὲ

εἶδεν ἑαυτὸν ἐν δυνάμει νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ὄλυνθον, ἑτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ αὐτήν. Οἱ Ὀλύνθιοι γνωρίσαντες τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καὶ βλέποντες τὸν κίνδυνον, κατέφυγον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ζητοῦντες ταχεῖαν βοήθειαν.

Ὁ Δημοσθένης ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα, ἔνθα πολλοὶ πρὸ αὐτοῦ ῥήτορες εἶχον δημηγορήσει περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ὑποθέσεως· καὶ παραστήσας εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν περίστασιν ὡς δῶρον τῆς εὐνοίας τῶν θεῶν, προτρέπει αὐτοὺς νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ ταύτης μὴ φοβούμενοι τὸν Φίλιππον, λέγων ὅτι εὐκόλως δύνανται νὰ νικήσωσιν αὐτόν· διότι εἶναι ἄπιστος, καὶ δὲν θέλει εὑρεῖ πλέον πίστιν εἰς τοὺς ἀπατηθέντας ὑπ' αὐτοῦ λαούς· εἶναι εἰς τὸ ἄκρον φιλόδοξος, καὶ κατατρύχει τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ δι' ἀκαταπαύστων ἐκστρατειῶν· ἄπληστος καὶ φθονερὸς, οἰκειοποιούμενος τὰ πάντα· ἄνθρωπος διεφθαρμένος, καὶ παραδεδομένος εἰς τὰ αἴσχιστα ἐλαττώματα, ἐξ ὧν ἡ δύναμις αὐτοῦ θέλει καταστραφῆ. Εἶναι μὲν εὐτυχής· ἀλλ' οἱ θεοὶ, εἰς τὴν εὔνοιαν τῶν ὁποίων οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσι δικαιοτέρους λόγους νὰ ἐλπίζωσι, θέλουσιν ἐγκαταλείψει αὐτὸν, ἂν μόνον ἐξέλθωσιν αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀδρανείας αὐτῶν. Ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀντιπαραβάλλει τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου πρὸς τὴν ἀναλγησίαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξεγείρῃ αὐτοὺς ἐρεθίζων διὰ τοῦ συμφέροντος. Περαίνων δὲ τὴν δημηγορίαν ζητεῖ ὡς τὸ μόνον καὶ ἀσφαλὲς μέσον τοῦ ἐπιτυχεῖν, νὰ μεταῤῥυθμίσωσι τὰς νέας καταχρήσεις, νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἀρχαίαν τάξιν, νὰ παύσωσι τὰς ἐσωτερικὰς διχονοίας, νὰ καταπνίξωσι τὰς ἀεὶ ἀναφυομένας διχοστασίας, καὶ ἑνωθέντες εἰς ἕνα μόνον σκοπὸν, τὸ κοινὸν συμφέρον, νὰ συνεργῶσιν ἕκαστος κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος.

Σελ. 18. Ἐπὶ πολλῶν κ. τ. λ.] Πραγμάτων δηλαδὴ, περιστάσεων. Τὸ προοίμιον εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ἐξ ὑποδιαιρέσεως (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 329). Περὶ τούτου λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ἐξ ἀορίστου δὲ προλήψεως τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ὅπου γραπτέον προσλήψεως, ἐξ ὧν λέγει ὁ Ἑρμογένης (ἐν τῷ περὶ ἰδεῶν τόμ. ά, κεφ. ιά'), Γίνεται τοίνυν περιβολὴ κατ' ἔννοιαν μὲν, ὅταν ἦτοι ἔξωθέν τι προσλαμβάνῃς τούτῳ, περὶ οὗ ὁ λόγος, οἷον, γένος εἶδει, πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπιόν ἐστι· ἢ ἀόριστον ὡρισμένῳ· οἷον, πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, δύο δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα· ἢ ὅλον μέρει· οἷον ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησὶ καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην Ἀθηνᾶν ἐκ δεξιᾶς ἕστηκεν. κ. τ. λ. Καὶ κατωτέρω, Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὡς αἱ τοιαῦται προσλήψεις καὶ εὐκρινείας εἰσὶν, οὐ περιβολῆς μόνον ποιητικαί. Περιβολὴ δὲ λέγεται τοῦ λόγου πᾶν ὅ,τι περιβάλλει μέγεθος εἰς αὐτὸν ὁποῖα τὰ ἀνωτέρω, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλαγιασμοὶ τῆς συντάξεως, καὶ αἱ παρενθέσεις, καὶ τὰ ἐφελκυστικὰ, μὲν δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ πράγματος, οἷον, χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία, κ. τ. λ. — Οὐχ ἥκιστα δὲ] Ἀντὶ, μάλιστα δέ· τὸ ἥκιστα εἶναι τὸ ὑστέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ ἥκιστος, τοῦ ὁποίου ὡς θετικὸν θεωρεῖται τὸ ἧκα· σημαίνει δὲ σμικρότητα, ὅθεν τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνει ἐπιτατικὴν δύναμιν ἀρνήσεως· προτιθέμενον δὲ τὸ οὐ, ἀναιρεῖ αὐτὴν, καὶ ἀντεισάγει τὴν ἐναντίαν ἰδέαν τοῦ μάλιστα, ἐπιτατικοῦ ἐκ τοῦ μάλα, τὸ ὁποῖον σημαίνει πολὺ, μέγα. Μεταχειρίζονται δὲ αὐτὸ, ὅταν ἐπιφέρωσιν ἄλλο τι ὑπερέχον τῶν ἄλλων· οἷον πάντα μὲν οὖν ἔμοι γε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα δὲ σωφροσύνη (Ξενοφ. Ἀπομνημ. ά, 11, 23). — Τὸ — γεγενῆσθαι κεκτημένους] Ἀντὶ κεκτῆσθαι· φαίνεται δὲ τὸ γεγενῆσθαι ὅτι φανερόνει ἐνταῦθα τὴν εὐτυχῆ σύμπτωσιν, τὸ νὰ τύχῃ νὰ ἔχωσι χώραν ὅμορον τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ δύναμιν, καὶ γνώμην τοῦ πολέμου ἀμετάτρεπτον οἱ πολεμοῦντες τὸν Φίλιππον, οἱ Ὀλύνθιοι. Τὸ γίγνομαι λαμβάνεται καὶ μετὰ μετοχῆς, καθὼς τὸ εἰμὶ· οὕτω καὶ παρὰ Πλάτωνι (Σοφιστ. Σελ. 217) Μὴ τοίνυν . . . ἀπαρνηθεὶς γένῃ· καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ (Αἴαντ. 589) Μὴ προδοὺς ἡμᾶς γένῃ. — Δύναμίν τινα] Οὐ ταπεινὴν δηλαδή. Ἡ Ὄλυνθος ἐστάθη μεγίστη τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεων. Ἐν τῷ δευτέρῳ, τρίτῳ, καὶ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἐννενηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος ἀντέστη ἐνίοτε εὐτυχῶς εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Μακεδονίας ὁμοῦ καὶ Σπάρτης· τρεῖς στρατηγοὶ τῶν Μακεδονίων ἐφονεύθησαν ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ. Ἔλαβε δὲ τέλος, γενομένης εἰρήνης τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν Λακεδαιμονίων.—Καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων] Καὶ ὁ μέγιστον ἁπάντων ἐστὶ (Βλ. Συντακτ. Σελ. 39,40· καὶ 64.—Διαλλαγὰς] Διαλλαγὴ, ἡ μεταβολὴ τῆς ἔχθρας εἰς φιλίαν, καὶ ἡ φιλιωτικὴ συνθήκη.

Σελ. 19. Ἀνάστασιν] Ἀναστάτωσιν, ὄλεθρον. — Δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ] Ἐξαισίᾳ καὶ θείᾳ. Οἱ Δαίμονες ἐπιστεύοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὅτι ἦσαν μεταξὺ θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως· πολλάκις ὅμως ἐξελάμβανον τοὺς δαίμονας ἀντὶ θεῶν. Λαμβά-

νεται δὲ τὸ ἐπίθετον δαιμόνιος καὶ ἀντὶ τοῦ θαυμαστὸς, ἐξαίσιος. — Τοῦτ' ἦϑη σκοπεῖν, ὅπως] Τὸ ὅπως τροπικὸν συντάσσεται συνήϑως μετὰ Μέλλοντος Ὁριστικῆς, ὅταν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν ῥημάτων σκοπῶ, φροντίζω, μέλλει, καὶ ἄλλων τοιούτων διανοητικῶν ῥημάτων. — Χείρους τῶν ὑπορχόντων] Ἦγουν, προδόται καὶ ἀνάξιοι τῆς ὑπαρχούσης ἡμῖν ϑείας εὐεργεσίας. — Χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς;] Ἀντὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, ἤγουν, περὶ τὰ συμφέροντα ἡμῶν αὐτῶν. Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σαυτοῦ παῖδας (Ἰσοκρ. πρὸς Δημόν.) Ἀντὶ πρὸς τοὺς γονεῖς. — Πόλεων καὶ τόπων— προϊεμένους] Ἀντὶ πόλεις καὶ τόπους. Τὸ ἡγούμενον συμφωνεῖ ἐνίοτε μὲ τὴν πτῶσιν τῆς ἐπιφερομένης ἀναφορικῆς. (Βλ. Συντακτ. Σελ. 62,) ὡς ἂν ἔλεγε, μὴ μόνον ὧν ἡμέν ποτε κύριοι πόλεων καὶ τόπων. Ἄλλοι δὲ ἀποδίδουσι τὴν γενικὴν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ προΐεμαι ἐκλαμβάνοντες αὐτὸ ἀντὶ τοῦ ἀμελῶ· ἐκληπτέον δὲ μᾶλλον, νομίζω, ἀντὶ τοῦ στερεῖν ἑαυτούς. Λέγει δὲ πόλεων ἐννοῶν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Μεθώνην, Παγασὰς, ἐξ ὧν τὰς μὲν τρεῖς πρώτας εἶχεν ἐξουσιάσει ὁ Φίλιππος ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, τὰς δὲ ἄλλας δύο ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἑκατοστῆς ἕκτης· τόπους δὲ λέγει, λιμένας, ὁρμητήρια χρήσιμα εἰς πόλεμον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. — Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, κ. τ. λ.] Τὸ νὰ ἐκϑέτω τὸ νὰ διηγῶμαι τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, τίνι τρόπῳ δηλαδὴ ἐξ ἀδυνάτου κατέστη δυνατὸς, κ. τ. λ. Τὸ δὲ οὐχὶ καλῶς ἐπιτείνει τὴν ἄρνησιν. — Ὑπὲρ τούτων] Ἀντὶ περὶ τούτων, τῆς ῥώμης δηλαδὴ τοῦ Φιλίππου, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τῶν πράξεων. — Φιλοτιμίαν τινὰ] Δόξαν τινὰ, καύχησιν. — Ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραχϑαι] Εὐφήμως ἐννοεῖ τὸ ἐναντίον, ἤγουν, ἡμῖν δὲ ἀτιμίαν, ἀδοξίαν. Ἡ παράστασις τῆς ἐπιμελείας καὶ δραστηριότητος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Φίλιππος ἀπέκτησε τὴν παροῦσαν δύναμιν, εἰς ἐκεῖνον μὲν φαίνεται ὅτι προξενεῖ δόξαν, εἰς ἡμᾶς δὲ ἀδοξίαν. Τὸ πράττω μετὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων εὖ, καλῶς, μακαρίως, εὐδαιμόνως καὶ τῶν οὐδετέρων ὑπερϑετικῶν, καὶ συγκριτικῶν, βέλτιστα, κάλλιστα, ἄμεινον, βέλτιον, καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις, κακῶς, φλαύρως, πονήρως κ. τ. λ. σημαίνει κατάστασιν εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ. Ἔγραφεν δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν κατὰ ἀπαρέμφατον εὖ πράττειν, ἢ χαίρειν, ἢ ὑγιαίνειν· οἷον, Πλάτων Διονυσίῳ εὖ πράττειν. Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ χωρίῳ τοῦ Δημοσθένους τὸ πεπρᾶχθαι μετὰ τοῦ καλῶς λαμβάνεται κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν, οὐ καλῶς πεπρᾶχθαι, ἤγουν οὐκ εὐτυχῶς γενέσθαι ὑμῖν, οὐ δόξαν ἐνεγκεῖν. Οὕτω φαίνεται καὶ ἡ πρὸς τὸ προταχϑὲν ἀντίϑεσις, ἀλλ' οὐχὶ ὡς ἐξέλαβον αὐτὸ πολλοὶ, ἀντὶ τοῦ, ὑφ' ἡμῶν δὲ οὐκαλῶς πεπρᾶχθαι. — Ὑπὲρ τὴν ἀξίαν] Περισσότερον παρ' ὅσον ἐνομίζετο ἄξιος (Βλ. Συντακτ. Σελ. 185, 186). Μετὰ τῶν συγκριτικῶν λαμβάνεται ἀντὶ γενικῆς. Φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰσιν (Λουκ. ιϛ', 8). Οὕτω καὶ ἡ παρά. Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον (Λουκ. γ', 13) Βλ. καὶ

Συντακτ. Σελ. 195, 196. — Αἰσχύνην ὠφλήκατε] Ὑμεῖς προξενεῖτε εἰς ἑαυτοὺς καταισχύνην· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν καταδικαζομένων εἰς χρηματικὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν· οὕτω λέγεται καὶ, γ έ λ ω τ α ὀ φ λ ι σ κ ά ν ε ι ν, ἄ ν ο ι α ν ὀ φ λ ι σ κ ά ν ε ι ν, μ ω ρ ί α ν ὀ φ λ ι σ κ ά ν ε ι ν, κ. τ. λ. Βλέπε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ (Σελ. 130). — Ἐνθένδ'] Ἤγουν, ἐκ τοῦ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι ὑμᾶς τοῖς πράγμασι. — Ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν—τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν] Ἤγουν, δὲν βλέπω τὴν σήμερον ὅτι εἶναι ὁ καιρὸς τοῦ λέγειν ταῦτα (τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ Φιλίππου), διὰ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μὲν χρεωστεῖ χάριν εἰς τοὺς πολιτευθέντας ὑπὲρ αὐτοῦ, σεῖς δὲ πρέπει νὰ τιμωρήσητε αὐτούς. Ἡ γενικὴ τ ο ύ τ ω ν, εἶναι ἀντὶ αἰτιατικῆς ταῦτα, ἤγουν, οὐχ ὁρῶ νῦν τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν ταῦτα, ὧν ἕνεκα ἐκεῖνος μὲν κ. τ. λ. Ἐνίοτε τὸ αὐτὸ οὐσιαστικὸν συντάσσεται μετὰ δύο γενικῶν, ἐξ ὧν ἡ μία εἶναι τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἡ δὲ ἄλλη κατὰ ἀντίπτωσιν· οὕτω καὶ ἐν τῷ περὶ εἰρήνης, Καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι· ἀντὶ τοῦ, τὴν δόξαν τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι τὸν πόλεμον. — Ἐνθένδε] Ἤγουν, ἐκ τῶν Φιλιππιζόντων. — Χωρὶς τούτων] Χωρὶς τοῦ λέγειν ταῦτα. — Ἔνι κ. τ. λ.] Κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ ἔνεστι, ἤγουν, ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἴπω, καὶ συμφέρει μᾶλλον νὰ ἀκούσητε ὑμεῖς πάντες, καὶ τὰ ὁποῖα ἤθελον φανῆ μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου, ἂν θέλητε νὰ ἐξετάσητε αὐτὰ ὀρθῶς, ταῦτα θέλω ἐπιμεληθῆ νὰ εἴπω πρὸς ὑμᾶς. Ἡ δὲ μετοχὴ β ο υ λ ο μ έ ν ο ι ς περιέχει τὴν ὑπόθεσιν ε ἰ β ο ύ λ ο ι σ θ ε (Βλ. Συντακτ. Σελ. 123). — Διεξιόντα] Διέξειμι, διεξέρχομαι ἐπὶ κινήσεως, καὶ μεταφορικῶς, διηγοῦμαι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. — Λοιδορίαν — κενὴν] Λοιδορίαν ματαίαν, ἀνίσχυρον κατηγορίαν, μὴ ἔχουσαν ἀποδείξεις. — Ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν] Ἀποδεικνύειν ἐπὶ πᾶσι τούτους, ἀποδείξεις ἐπάγειν ἐκ τῶν πεπραγμένων, ὅτι εἶναι ἄπιστος καὶ ἐπίορκος.

Σελ. 20. Συμβαίνει] Ἀκολουθεῖ, ἕπεται. — φαῦλον] Ἄπιστον καὶ διὰ τοῦτο σαθρὸν, μὴ ἔχοντα δύναμιν βεβαίαν. — Τοὺς Ὑπερεκπεπληγμένους] Τοὺς μετ' ἐκπλήξεως θαυμάζοντας. — Πάντα διεξελήλυθε] Ἐπέρασεν, ἤγουν, πᾶσαν πανουργίαν καὶ ἀπάτην ἐξήντλησε. — Οἷς πρότερον παρακρουόμενος κ. τ. λ.] Διὰ τῶν ὁποίων πρότερον ἀπατῶν, κυξήνθη καὶ ἔγεινε τὴν σήμερον μέγας. Τὸ δὲ π α ρ α κ ρ ο ύ ο μ α ι εἶναι μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἀπατώντων διὰ τῆς παρακρούσεως τοῦ ζυγοῦ τῆς πλάστιγγος. — Καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ] Ἤγουν, καὶ ἡ αὔξησις αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς αὐτὸ τὸ τέλος αὐτῆς, διότι ἐγνωρίσθη ἡ ἀπιστία αὐτοῦ καὶ ἀπάτη, ὥστε δὲν θέλει ἔχει πλέον οὐδένα σύμμαχον καὶ βοηθόν. — Πράττοντα τὰ δίκαια] Διὰ τοῦ πράττειν τὰ δίκαια, διὰ πράξεων δικαίων. Τροπικὴ μετοχή. — Νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω κ. τ. λ.] Ἡ σύνταξις εἶναι καθ' ὑπερβατὸν, ἤγουν κατὰ ἀνεστραμμένην τάξιν, ἀντὶ, Νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω (αὐτὸν) προσαγόμενον τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν· π ρ ο σ ά γ ο μ α ι, ἄγω πρὸς ἐμαυτόν· μεταφορικῶς, προσοικειοῦμαι, καὶ ἔτι ἀπατῶ, ὡς ἐνταῦθα. — Τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν] Τὴν ἁπλότητα, τὴν εὐπιστίαν ἡμῶν. — Τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν

παραδώσειν κ. τ. λ.] Ὁ Οὐλπιανὸς λέγει ὅτι ἡ μὲν Πύδνα ὑπέκειτο εἰς τὸν Φίλιππον, ἡ δὲ Ποτίδαια εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Συνέβη δὲ ἡ μὲν Ποτίδαια νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν Φίλιππον, ἡ δὲ Πύδνα ἀπὸ τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπεθύμουν δὲ ἀμφότεροι, Ἀθηναῖοι τε καὶ Φίλιππος, νὰ ἀναλάβωσι τὰ ἑαυτῶν. Λέγει δὲ τοῦτο, ὅτι ἐγίνετο ἐν ἀπορρήτῳ διὰ νὰ μὴ μάθωσιν αὐτὸ οἱ Ποτιδαιᾶται καὶ οἱ Πυδναῖοι, καὶ προφυλαχθῶσιν. Ὁ δὲ Θεόπομπος λέγει ὅτι οἱ πεμφθέντες πρὸς τὸν Φίλιππον πρέσβεις περὶ εἰρήνης, « συμπείθειν αὐτὸν ἐπεχείρουν ἐν ἀπορρήτῳ συμπράττειν Ἀθηναίοις, ὅπως ἂν λάβωσιν Ἀμφίπολιν, ὑπισχνούμενοι Πύδναν. » Τὸ θρυλλούμενον λοιπὸν ἀπόρρητον ἦτο αὐτὴ ἡ παράδοσις τῆς Ἀμφιπόλεως, τὴν ὁποίαν ὑπισχνεῖτο ὁ Φίλιππος, δὲν ἐλέγετο ὅμως φανερὰ πρὸς τὸν δῆμον, ἀλλ' ὑπεθρυλλεῖτο. Ὅθεν πιστεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, δὲν ἐδέχθησαν κατ' ἀρχὰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων. — Κατασκευάσαι] Κρυφίως ἑτοιμάσας, σκευωρήσας· ὅθεν διαθῆκαι κατεσκευασμέναι. Ἐννοεῖται δὲ ἡ δοτικὴ τῷ τινὲς γράφουσι κατὰ μέλλοντα, κατασκευάσειν, ἐννοοῦντες ἀπὸ κοινοῦ τῷ φάσκειν. Κατὰ δὲ τὸν ἀόριστον σημαίνει ὅτι ὁ Φίλιππος κατεσκεύασε τὴν ἀπάτην ταύτην. — Τὴν δὲ Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτίδαιαν κ. τ. λ.] Ἡ Ποτίδαια ἦτο ἀποικία τῶν Κορινθίων· τότε δὲ ἦτο ἐν τῇ συμμαχίᾳ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔδιδε φόρον εἰς αὐτούς· ὕστερον ἀπεστάτησε. Πολιορκηθέντες δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ νικηθέντες ἐδιώχθησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ κατῴκησαν οἱ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ γῇ, οἱ δὲ ὅπου ἕκαστος ἠδύνατο. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν ἔπεμψαν ἀποικίαν εἰς τὴν Ποτίδαιαν (Θουκυδ. Βλ. 6'). Ταύτην δὲ ὕστερον κυριεύσας (ἐξελὼν) ὁ Φίλιππος παρέδωκεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, διὰ νὰ ἀπατήσῃ αὐτούς. — Τούτῳ προσαγόμενον] Περὶ τῆς ἀντωνυμίας Βλ. Συντακτ. Σελ. 46 Τὸ δὲ προσάγομαι βλέπε ἀνωτέρω. — Τοὺς πρότερον συμμάχους ἡμᾶς] Τοῦ Φιλίππου δηλαδὴ συμμάχους ὄντας τότε, καθὼς λέγει καὶ ἐν τῷ περὶ Ἀλονήσου. Καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὁμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. — Θετταλοὺς δὲ κ. τ. λ.] Οἱ Θετταλοὶ καταπιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν Φεραῖς τυράννων, ἐπεκαλέσθησαν τὸν Φίλιππον διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτούς· καὶ τῳόντι ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς, μὲ σκοπὸν ὅμως ἰδίου συμφέροντος. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐκστρατείᾳ κυριεύσας τὴν Μαγνησίαν, πόλιν παράλιον τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Θετταλοὺς, ὑπισχνεῖτο ὅτι θέλει παραδώσει αὐτὴν εἰς αὐτοὺς, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν. — Καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι] Καὶ τῷ ἀναδέξασθαι πολεμήσειν, καὶ ἀναδεχθεὶς, ὑποσχεθεὶς, ὅτι θέλει τελειώσει ὑπὲρ αὐτῶν τὸν Φωκικὸν πόλεμον. — Ὅλως δὲ κ. τ. λ.] Ἐκ τῶν μερικῶν ἀναβαίνει εἰς τὸ καθόλου. Οὕτω καὶ ἐν τῷ ά. Ὀλυνθ. Καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς. Μεταχειρίζονται τὸ ὅλως, ὅταν ἀφίνοντες τὰ κατὰ μέρος θεωρῶσι τὸ ὅλον, τὸ γενικόν. — Τῶν αὐτῷ χρησαμένων] Τῶν λαβόντων σχέσιν τινα πρὸς αὐτὸν, τῶν μεταχειρισθέντων αὐτὸν εἰς τὰ ἑαυτῶν πράγματα. — Προσλαμβάνων]

Προσοικειούμενος αὐτοὺς, ὡς ἀνωτέρω, προσαγόμενος. — Οὕτως ηὐξήθη] Οὕτως, τοιούτῳ τρόπῳ, τοιαύταις ἀπάταις. — Ἤρθη μέγας] Ὑψώθη καὶ κατέστη μέγας. — Διὰ τούτων] Τῆς ἀπάτης δηλονότι καὶ ἀπιστίας. — Διὰ τῶν αὐτῶν τούτων κ. τ. λ.] Ἐξελεγχθέντων δηλονότι καὶ καταφανῶν γενομένων. Ἡ ἀπάτη καὶ ἀπιστία ὕψωσαν αὐτόν· αὐτὰ ταῦτα ἀνακαλυφθέντα θέλουσι ταπεινώσει αὐτόν· καθαιρεθῆναι, ἀντίθετον τοῦ ἀρθῆναι. Τὸ δὲ ὀφείλει σημαίνει ἐνταῦθα ἀνάγκην τινὰ ἠθικὴν, πάντως γε καθαιρεθήσεται. Βλ. κατωτέρω, Οὐ γὰρ ἔστιν, κ. τ. λ. — Καιροῦ μὲν δὴ — πρὸς τοῦτο πάρεστι κ. τ λ.] Αντὶ πρὸς τοῦτον τὸν καιρόν· ἦγουν, εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἔφθασαν καὶ εὑρίσκονται τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου (βλ. Συντακτ. Σελ. 47). Τινὲς δὲ γράφουσι, παρέστη. — Ἢ παρελθών τις — δειξάτω] Ὁ ἢ ἔχει ἐνταῦθα δύναμιν τοῦ ἄλλως, ἐὰν μὴ οὕτως ἔχῃ, ἐὰν ἄλλως γένηται· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἀκολούθοις παραδείγμασιν· Εἰδέναι δεῖ περὶ οὗ ἂν ᾖ ἡ βουλή· ἢ παντὸς ἁμαρτάνειν ἀνάγκη (Πλάτ. Φαίδρ. 237). Οὐχ ἧττον μανθάνοντι πονητέον ἢ γυμναζομένῳ, ἢ τοῦ μεγίστου τε καὶ μάλιστα προσήκοντος μαθήματος ἐπὶ τέλος οὐ ποτε ἥξει (Πλάτ. Πολιτ. 504). Παρελθών, παρουσιασθείς· παρελθεῖν λέγεται ἐπὶ τοῦ ῥήτορος, ὅταν ἀναβαίνῃ ἐπὶ τὸ βῆμα διὰ νὰ δημηγορήσῃ.—Ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω] Ἀντὶ τοῦ, ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστιν, ἃ ἐγὼ λέγω (Βλ. Συντακτ. Σελ. 48).

Σελ. 21. Οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι] Παρὰ τὴν ἀξίαν, διότι δὲν ὑπετάχθησαν διὰ τῶν ὅπλων, ἀλλ' ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οὐχὶ διὰ νὰ ἦναι δοῦλοι· ἀναξίως λοιπὸν κατεδουλώθησαν. — Καὶ μὴν] Ὁ καὶ μὴν λαμβάνεται ποτὲ μὲν προσθετικὸς, ποτὲ δὲ ἀντιθετικὸς ὡς ἐνταῦθα, ποτὲ δὲ προτρεπτικὸς, ἢ ἀπειλητικός. — Οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα] Στοχάζεται δὲ ὅτι διὰ βίας θέλει διατηρήσει εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀποκτηθεῖσαν δύναμιν. Ἡ λέξις πρᾶγμα σημαίνει ἐν γένει πᾶν ὅ,τι πράττεται, γίνεται· ἰδιαιτέρως δὲ λαμβάνει διάφορόν τινα ἔννοιαν κατὰ τὴν περίστασιν, ἐν ᾗ λέγεται ἐνικῶς ἢ πληθυντικῶς· ἐνικῶς λαμβανόμενον μετὰ ἀπαρεμφάτου ἐννοεῖ τὸ χρήσιμον, ὠφέλιμον, ἢ ἀναγκαῖον, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαινόμενον. Ὅταν λέγηται περί τινος ἔργου, ἢ ὑποθέσεως, τὸ ὁποῖον νομίζει τις, ἢ προβάλλει, ὡς μέγα, ὡς ἀξιόλογον, λέγουσι, πρᾶγμα ποιεῖται τοῦτο, καθὼς καὶ τὴν σήμερον λέγομεν, τὸ κάμνει ὑπόθεσιν, δουλειάν. Λεγόμενον μετὰ τοῦ ἐπιθέτου μέγα περί τινος, λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ἰσχυρὸς, δυνατὸς, ὡς, μέγιστον πρᾶγμα ἦν παρὰ τῷ βασιλεῖ. Πληθυντικῶς δὲ, ποτὲ μὲν σημαίνει τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, τὴν πολιτικὴν κυβέρνησιν, ἢ κατάστασιν, ὡς τὰ πράγματα τῆς πόλεως, τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων. Ποτὲ δὲ τὰς ἰδιωτικὰς καὶ ἀτομικὰς ὑποθέσεις· ἄλλοτε τέλος πάντων, τὰς φροντίδας, ἀνησυχίας, κόπους. Ἐνταῦθα δὲ ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, τοὺς συμμάχους, τοὺς ὑποταχθέντας τόπους, κ. τ. λ. — Συστῇ] Συντεθῶσι, συνοργανισθῶσι. — Ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας κ. τ. λ.] Ὅταν δὲ ἡ δύναμις τινὸς πηγάζῃ ἐκ πλεονεξίας καὶ πο-

νηρίας, ἤγουν, ὅταν τις λάβῃ ἰσχὺν διὰ πλεονεξίας καὶ πονηρίας, κ. τ. λ. Περὶ δὲ τῶν προθέσεων ὑπὸ καὶ ἐκ βλ. Συντακτ, Σελ. 171, 202. — Ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν] Ἀνατρέπει καὶ φθείρει· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ὑποζυγίων, καὶ ἵππων, οἵτινες ἐγειρόμενοι ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἀνατρέπουσι τὸν ἐπιβάτην ἢ τὸ φορτίον· τὸ δὲ διέλυσεν ἔχει ἔννοιαν ἀντίθετον τοῦ συστῇ· διότι συνίστασθαι λέγονται τὰ συνεχόμενα ἀλλήλοις, τὰ συμπεπηγότα καὶ στερεὰν κατάστασιν ἔχοντα. Ὁ δὲ ἀόριστος εἶναι ἀντιχρονισμὸς, ἀντὶ ἐνεστῶτος (Συντακ. 91). — Εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον] Οὐχὶ διὰ πάντα, ἀλλὰ διὰ μίαν φορὰν, καὶ πρὸς ὀλίγον καιρὸν διαμένουσι. Τὸ ἅπαξ (ἐκ τοῦ ἅπας) εἶναι ἀντίθετον τοῦ πολλάκις, σημαίνει δὲ καὶ τὸ μίαν μόνην φορὰν γινόμενον ἐν τῇ φύσει, ὡς, ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν (Πρὸς Ἑβρ. θ', 27) καὶ τὸ τελέως, Ἅπαξ κεκαθαρμένους (Αὐτόθι, ί, 12). καὶ τὸ ἀποφαντικῶς, ἀποφασιστικῶς. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς (ψαλμ. ΞΑ'.11).—Καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ,] Καὶ σφόδρα, ναὶ, ἀνθοῦσιν, ἀκμάζουσι κατὰ τὰς ἐλπίδας, παρέχουσι μεγάλας ἐλπίδας, ἂν ἡ τύχη βοηθήσῃ. — Φωρᾶται] Ἐξελέγχονται, ἀνακαλύπτονται ὡς οἱ φῶρες (οἱ κλέπται). — Περὶ αὐτὰ καταῤῥεῖ] Ἀφ' ἑαυτῶν πίπτουσι, καταστρέφονται, ὡς σαθρὰ οἰκοδομή. — Τὰ κάτωθεν] Τὰ θεμέλια, ἀφ' ὧν ἄρχεται ἡ οἰκοδομὴ ὑψουμένη εἰς τὰ ἄνω. — Τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις] Αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ βάσεις τῶν πολιτικῶν πράξεων. —Ἀληθεῖς] Ἄνευ ψεύδους καὶ ἐπιορκίας. — Φημὶ δὴ κ. τ. λ] Δείξας τὴν ἀπιστίαν τοῦ Φιλίππου καὶ τὴν σαθρότητα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, μεταβαίνει εἰς τὸν τρόπον τῆς βοηθείας. —Καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι] Καὶ καθ' ὅν τινα τρόπον λέγει τις νὰ γείνωσι ταῦτα ἄριστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει εἰς ἐμὲ, οὕτως εὔχομαι, ἄριστα καὶ τάχιστα νὰ γείνωσι. — Ἢ τοὺς μὲν διδάξει, τοὺς δὲ παροξυνεῖ] Ἤτις εἰς μὲν τοὺς ἀγνοοῦντας θέλει παραστήσει ταῦτα, τὴν ταχεῖαν ἡμῶν βοήθειαν καὶ τὴν τοῦ Φιλίππου ἀδυναμίαν· τοὺς δὲ φοβουμένους θέλει παροξύνει καὶ ἐνθαῤῥύνει. Οὕτω καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, ἀντὶ μέλλοντος μετοχῆς, Πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. — Λόγους ποιεῖσθαι] Νὰ κάμωσι πρὸς αὐτὸν λόγους περὶ Μαγνησίας, νὰ ζητήσωσι δηλαδὴ παρ' αὐτοῦ τὴν Μαγνησίαν.

Σελ. 22. Ἀξίως τῆς πόλεως] Ἤγουν, μετὰ δυνάμεως οἰκείας, οὐχὶ ξένης. — Καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασι] Καὶ παρόντων ἡμῶν εἰς τὰ πράγματα, ἐνεργούντων. Αἱ μετοχαὶ ἐξελθόντων καὶ ὄντων φαίνονται χρονικαί· ἔξουσι δεικνύειν ἔργον τι, ὅταν ἡμεῖς ἐξέλθωμεν καὶ ὦμεν ἐπὶ τοῖς πράγμασι. — Ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα] Ἂν λείπωσι τὰ πράγματα· ἂν οἱ λόγοι δὲν συντροφεύωνται μὲ τὰ πράγματα, δὲν ἐκτελῶνται πραγματικῶς. — Ὅσῳ ἑτοιμότατα κ. τ. λ.] Προχειρότατα, πολλὰ μὲν ψηφίζοντες καὶ ἐπαγγελλόμενοι, ὀλίγα δὲ ἐπιτελοῦντες. Περὶ τῶν συσχετικῶν τοσούτῳ — ὅσῳ βλέπε Συντακτ. Σελ. 292. — Τὴν μετάστασιν — μεταβολὴν] Ἤγουν, νὰ μεταστήσωμεν καὶ νὰ μεταβάλωμεν τὸν τρόπον ἡμῶν. Μεταχειρίζεται ἀμφότερα, μετάστασιν καὶ μεταβολὴν δι' ἐπίτασιν. Μετάστασις μὲν τὸ ἀπό τινος καταστάσεως εἰς ἄλλην μεθίστασθαι. Πᾶς

δὲ ἀνὴρ οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, ἐνδεικνύτω ταῖς ἀρχαῖς, εἰς κρίσιν ἄγων τὸν ἐπιβουλεύοντα βιαίου πολιτείας μεταστάσεως ἅμα καὶ παρανόμου (Πλάτ. Νόμ. Σελ. 856.). Ἡ ἔννοια δὲ τοῦ μεταβολὴ εἶναι γενικωτέρα, ὡς μεταβολαὶ τύχης, μεταβολαὶ ὡρῶν, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, μεταβολὴ πάντων γλυκύ — Εἰσφέροντας, κ.τ.λ.] Τὸ ἀσύνδετον δεικνύει τὴν προθυμίαν τῆς ἐνεργείας. Τὰ δὲ εἰς τεον ῥηματικὰ ἰσοδυναμοῦντα μὲ τὸ δεῖ ἢ δέον ἐστὶ καὶ μὲ ἀπαρέμφατον συντάσσονται ἢ μὲ δοτικὴν προσώπου, πρὸς ὃ θεωρεῖται τὸ δέον ἢ προσῆκον, ἢ μὲ αἰτιατικὴν ὡς πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον· ἐνίοτε δὲ ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ τίθεται καὶ δοτικὴ καὶ αἰτιατική· οἷον, τοῖς γὰρ περὶ ἀρετῆς ἀμφισβητοῦσιν, ὑπὲρ οὐδενὸς οὕτω σπουδαστέον, ὡς ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰσχρὸν πράττοντας φανῆναι (Ἰσοκρ. Ἀρχιδ. Σελ. 132, ἐκδ. Κορ.). Δοτικὴ καὶ αἰτιατική, ὡς ἐν τούτῳ, Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον — ἐλπίζοντας (Πλάτ. Πολιτ. Σελ. 12) Παρατηρητέον δὲ ὅτι πολλάκις ἡ σαφήνεια ἀπαιτεῖ τὴν μίαν μᾶλλον παρὰ τὴν ἄλλην, ὡς ἐν τούτῳ τοῦ Ἰσοκράτους (Εὐαγ. Σελ. 198), Οὐ μὴν δουλευτέον τούς γε νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν· ἔνθα καὶ ἡ φράσις καὶ ἡ σαφήνεια ἀπῄτουν τὴν αἰτιατικήν. — Εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν] Ἂν δηλαδὴ θέλητε νὰ προσέξωσιν εἰς ἐσᾶς, νὰ ἔχωσι πίστιν καὶ Σάῤῥος.— Περαίνειν] Νὰ φέρητε εἰς πέρας, νὰ ἐκτελέσητε. — Τὰ συμμαχικὰ] Ἀντὶ οἱ σύμμαχοι. — Τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κ. τ. λ.] Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Μακεδονικὴ αὐτοῦ ἐξουσία καὶ δύναμις θέλει φανερωθῆ ὅτι εἶναι ἐν καιρῷ καταστάσει, ἀσθενής. — Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις κ. τ. λ.] Διότι γενικῶς ἡ Μακεδονικὴ δύναμις προστιθεμένη εἰς ἄλλην ἔχει τι μέγεθος, ἰσχὺν τινά (Βλ. Συντ. Σελ. 72). — Οἷον ἀντὶ τοῦ ὡς περ, ἢ τοῦ Οἷα, οὐ μικράς τις δηλαδή· ἐτέθη δὲ κατ' οὐδέτερον γένος, διότι ἀναφέρεται καὶ εἰς οὐδέτερον κατὰ σημασίαν. — Ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους] Ἡ ἐκστρατεία αὕτη δὲν φαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ Νέπος μόνον ἀναφέρει μεταξὺ τῶν στρατηγικῶν πράξεων τοῦ Τιμοθέου καὶ τὴν κυρίευσιν τῆς Ὀλύνθου, περὶ συμμαχίας ὅμως τῶν Μακεδόνων δὲν λέγει. Ὁ Τιμόθεος, υἱὸς τοῦ Κόνωνος ἐστάθη περίδοξος διὰ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ καὶ μεγαλοψυχίας· ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν, ὑπέταξε πολλὰς πόλεις τῶν Θηβαίων. Στρατεύσας εἰς τὴν Θρᾴκην, πολλὰς τῶν πόλεων αὐτῆς ἔκαμε συμμάχους τῶν Ἀθηναίων. Τότε ἐβασίλευε τῆς Μακεδονίας ὁ Ἀμύντας, ὅστις ἦτο φίλος τῶν Ἀθηναίων (Αἰσχ. περὶ παραπρεσβείας), πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Περδίκαν φέροντα βοήθειαν κατὰ τῶν Ὀλυνθίων. Ὅτε δὲ ἐκήρυξαν πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους Χῖοι, Ῥόδιοι, Κῶοι, καὶ Βυζάντιοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἐψήφισαν στρατηγοὺς Χάρητα, Ἰφικράτην, καὶ Τιμόθεον· ἐπειδὴ δὲ ὁ Τιμόθεος δὲν ἔδωκε γνώμην νὰ ναυμαχήσωσι διὰ τὸν πνεύσαντα τότε μέγαν ἄνεμον, διέβαλεν ὁ Χάρης πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αὐτὸν καὶ τὸν Ἰφικράτην ὡς προδότας, καὶ παροξυνθέντες οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίκασαν αὐτοὺς εἰς ζημίαν πολλῶν ταλάντων, καὶ ἀπὸ τῆς στρατηγίας κατέπαυσαν. Τότε ὁ Τιμόθεος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Χαλκίδα, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησεν. Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἦτο ἀφιλοκερδέστατος· δὲν ἐκράτησε ποτὲ οὐδὲν ἐκ τῶν λαφύρων τοσούτων πόλεων κυριευ-

θεισῶν ὑπ' αὐτοῦ· τοσοῦτον δὲ ἐπιτυχὴς ἦτο εἰς τὰς ἐκστρατείας, ὥστε οἱ φθονοῦντες ἐζωγράφησαν αὐτὸν κοιμώμενον πλησίον τῆς τύχης, τὴν δὲ τύχην σύρουσαν τὰς πόλεις ἐν τοῖς δικτύοις αὐτῆς. Ἄνευ ὅμως φρονήσεως καὶ ἀνδρίας τὰ δίκτυα τῆς τύχης δὲν ἰσχύουσι πάντοτε, ἀλλὰ διαῤῥηγνύονται, καὶ ὁ ἐπὶ τούτοις θαῤῥῶν ἁλίσκεται. — Πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις, ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον] Πάλιν, ὅτε οἱ Ὀλύνθιοι ἐπολέμουν τὴν Ποτίδαιαν, ἡ Μακεδονικὴ δύναμις ἐφάνη τι τοιοῦτον, ἦγουν οὐ σμικρὰ, συναμφοτέρως, προστεθεῖσα δηλαδὴ εἰς τὴν τῶν Ὀλυνθίων, οὐχὶ καθ' ἑαυτήν. Ἡ τοῦ Σχαιφέρου γραφὴ τοιοῦτο ἀντὶ τοῦτο φαίνεται πολὺ πιθανωτέρα, λαμβανομένου ἐπιῤῥηματικῶς τοῦ συναμφότερον. — Νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι] Ἐνῷ ἐδιχονόουν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐστασίαζον· λέγει δὲ νόσον τῆς ψυχῆς τὴν διχόνοιαν ταύτην, ἥτις φέρει πολλάκις θάνατον εἰς τὰς πόλεις, καὶ εἰς τὰ ἔθνη. Ἐν ταῖς μεταφορικῶς λαμβανομέναις λέξεσι συνειθίζει ὁ ῥήτωρ νὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἄλλην ἐπεξηγηματικὴν τῆς μεταφορᾶς, ὡς ἐνταῦθα τὸ στασιάζουσι.—Ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν] Κατὰ τῆς τυραννικῆς γενεᾶς τῶν Ἀλευαδῶν. Τισίφονος, Πυθόλαος καὶ Λυκόφρων, ἀνενέωσαν τὴν τυραννίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν τυραννεύοντα ἐν Φεραῖς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος. Οἱ Θετταλοὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐλθὼν ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς συμμαχήσας. Ἦσαν δὲ οἱ τύραννοι οὗτοι ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλευαδῶν. Φεραῖοι δὲ ἐλέγοντο ἀπὸ τῆς πόλεως (Βλ. Πολυαίν. στρατηγ. Σελ. 112). — Καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ] Καὶ ἐνταῦθα ἐκ τῶν μερικῶν ἀναβαίνει εἰς τὸ καθ' ὅλου. Ὅπου προσθέσῃ τις δύναμιν, καὶ μικρὰν ἐὰν προσθέσῃ, κατὰ πάντα ὠφελεῖ. Ὅπῃ ἢ ὅπῃ, ὅποι, ὅπου, πάντα ταῦτα τὰ μόρια εἶναι ἀναφορικὰ τόπου διὰ τὸ ὃ προστιθέμενον εἰς τὸ πῇ κ. τ. λ. Διαφέρουσι δὲ τὸ ὅπῃ καὶ ὅποι, ὅτι τὸ μὲν φανερόνει διαμονὴν ἐν τῷ τόπῳ, εἰς ὃν γίνεται ἡ κίνησις, τὸ δὲ ὅποι κίνησιν ἁπλῶς. Ἐμβαλοῦ μ' ὅπῃ θέλεις ἄγων (Σοφοκλ. Φ. 481). Ὅπῃ γῆς πυνθάνοιθ' ἱδρυμένους (Εὐριπ. Ἡρακλ. 19). Εἶμι κἀγὼ κεῖσ', ὅποι περ ἂν σθένω (Σοφ. Αἴαντ. 810). Ὅποι γὰρ ἂν πορευώμεθα, κρατοῦμεν τῆς χώρας (Ξενοφ. Κ. παιδ. ζ',γ',12)τὸ πληθυντικὸν πάντα καὶ τὸ ἑνικὸν πᾶν λαμβάνονται ἐπιῤῥηματικῶς οὐχὶ ἀντὶ τοῦ πάντως, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔννοιαν, ὅπως καὶ ἄν ἔχῃ, ὅπως καὶ ἂν ἦναι.— Αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν] Ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν, ἢ τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως Ὅλως μὲν γὰρ κ. τ. λ, — Τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις] Ἐπεξήγησις τοῦ ἅπασι τούτοις (Βλ. Συντακτ. Σελ. 47.)— ἐπισφαλεστέραν] ἀσθενεστέραν διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν τῶν ἄλλων.— Καὶ τοῦτο ἐζήλωκε] Καὶ τοῦτο, τὴν δόξαν, ζητεῖ μετὰ ζήλου, εἰς ταύτην φιλοτιμεῖται. Ζῆλος φθόνου διαφέρει· ζῆλος μὲν γάρ ἐστιν ἡ δι' ἐπιθυμίαν μίμησις γινομένη δοκοῦντός τινος καλοῦ,φθόνος δὲ βασκανία τις τῶν ἄλλοις μὲν προσόντων ἀγαθῶν, ἡμῖν δ' οὔ (Ἀμμών. Σελ. 64).—Καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, κ.τ.λ.] Καὶ ἀπεφάσισεν,ἔχει σύγημα, πράττων καὶ κινδυνεύων νὰ πάθῃ, ἂν συμβῇ τι δυστύχημα,προκρίνων τὴν δόξαν τοῦ νὰ πράξῃ ὅσα οὐδεὶς πώποτε ἄλλος βασιλεὺς ἔπραξεν, ἀντὶ νὰ ζῇ ἀσφαλῶς.

Σελ. 23. Τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας κ. τ. λ.] Εἰς δὲ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ τῆς μὲν δόξης τῆς ἀπὸ τούτων τῶν πράξεων γενομένης δὲν ὑπάρχει μέθεξις, κακουχούμενοι δὲ καὶ βασανιζόμενοι μὲ τὰς ἐκστρατείας ταύτας τὰς ἄνω καὶ κάτω γινομένας, πάσχουσι καὶ ἀκαταπαύστως ταλαιπωροῦνται, μὴ συγχωρούμενοι νὰ καταγίνωνται μήτε εἰς τὴν γεωργίαν, μήτε εἰς τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις αὐτῶν, μηδὲ δυνάμενοι νὰ πωλῶσιν ὅσα πορισθῶσιν ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ὅπως δύνωνται, ἐπειδὴ οἱ λιμένες τοῦ τόπου εἶναι κεκλεισμένοι διὰ τὸν πόλεμον. — Ἐπὶ τοῖς ἔργοις] Ἔργα λέγει ἐνταῦθα τὰ τῆς γεωργίας, ἐπειδὴ ἡ περὶ τὴν γῆν φιλοπονία εἶναι τὸ πάντων κυριώτερον. — Ἐπὶ τοὺς αὑτῶν ἰδίοις] Εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῶν πράγματα, εἰς τὰ οἰκιακὰ καὶ ἐμπορικά. — Διαθέσθαι] Πωλῆσαι. — Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ] Οἱ πλεῖστοι τῶν Μακεδόνων, τὸ πλῆθος, ὁ λαὸς, πῶς εἶναι διατεθειμένοι πρὸς τὸν Φίλιππον, πῶς ἔχουσι γνώμης πρὸς αὐτόν. — Πεζέταιροι] Τάγμα Μακεδονικὸν συνιστάμενον ἐξ ἐκλεκτῶν πεζῶν, οἵτινες ἐλέγοντο ἑταῖροι, καὶ ἦσαν οἱ σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου. Ἐλέγοντο δὲ οὕτω πρὸς διάκρισιν τῶν ἐκλεκτῶν ἱππέων, τοὺς ὁποίους ἔλεγον ἑταίρους. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου, « Τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους· καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὑρήσετε δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. » Οὗτοι ἦσαν ἡ Μακεδονικὴ φάλαγξ, περὶ ἧς λέγει ὁ Διόδωρος (βιβλ. ις') « ἐπενόησε δὲ (ὁ Φίλιππος) καὶ τὴν τῆς φάλαγγος πυκνότητα καὶ κατασκευὴν, μιμησάμενος τὸν ἐν Τροίᾳ τῶν ἡρώων συνασπισμὸν, καὶ πρῶτος συνεστήσατο τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα. » Περὶ αὐτῆς καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς, μάλιστα δὲ ὁ Πολύβιος λέγει ὅτι ὁ Λ. Αἰμίλιος Παῦλος, « ἀνθωμολογεῖτο πρός τινας τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μηδὲν ἑωρακέναι φοβερώτερον Μακεδόνων φάλαγγος. » Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπὶ Δημοσθένους δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος· ὅθεν παριστάνει αὐτὴν ἐξ ὧν ἐπληροφορεῖτο, ὅτι δὲν ἦτο μέγα τι καὶ ἐξαίρετον. — Συγκεκροτημένοι] Ἐξησκημένοι ἐπὶ τὸ τέλειον. Μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν σφυρηλατούντων ὁμοῦ εἰς συγκόλλησιν καὶ κατασκευὴν ὅλου τινός. — Τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων] Τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ πολὺν καιρὸν διατριψάντων. — Ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἷόν τε ψεύδεσθαι] Ἀνδρὸς τοιούτου, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ψεύδηται, ἀνδρὸς ἀξιοπίστου (Βλ. Συντακ. Σελ. 78) Συνιστᾷ τὴν μαρτυρίαν διὰ τῆς πολυχρονίου διατριβῆς καὶ διὰ τοῦ ἀξιοπίστου. — Οὐδένων εἰσὶ βελτίους] Δὲν εἶναι καλήτεροι οὐδενὸς τῶν ἄλλων. Τὸ οὐδεὶς συντίθεται ἐκ τοῦ οὐ καὶ τοῦ δεὶς αἰολικοῦ (τις)· ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸν πληθυντικὸν σχηματισμὸν οὐδένες, οὐδένων, οὐδέσι, οὐδένας. — Οἷος ἔμπειρος πολέμου] Τοιοῦτος, οἷός ἐστιν ὁ ἔμπειρος πολέμου, ἀντὶ τοῦ, εἴ τις ἐστιν ἔμπειρος πολέμου. Οὕτω καὶ κατωτέρω, «τοιούτους οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι.» ἀντὶ, τοὺς ὀρχουμένους, ἐπειδὰν μεθυσθῶσι (Βλ. Συντ. Σελ. 78). — Τὴν φιλοτιμίαν ἀνδρὸς] Τὴν φιλοδοξίαν τοῦ ἀνθρώπου. — Σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως,] Οἱ μὲν ἔμπειροι πολέμου καὶ μάχης ἀπωθοῦνται· ἐὰν δέ τις κατὰ τύχην, ἢ κατὰ τὰ ἄλλα, ἦναι σώφρων καὶ δίκαιος, περιφρονεῖται, κ.τ.λ.] — Οὐ δυνάμενος] Ἤγουν ἂν τις τύχῃ νὰ ἦναι σώφρων ἢ δίκαιος, ὅστις δὲν δύναται κ.τ.λ.] — Παρεῶσθαι]

Ἀποβάλλεσθαι, καταφρονεῖσθαι ἐκ τοῦ παρωθέομαι. Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔφη, ἄλλοι δὲ γράφουσι παρεωράσθαι. — Ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει] Περίφρασις, ἀντὶ ἐξουθενεῖσθαι, καταφρονεῖσθαι· οὕτω λέγουσι καὶ ἐν οὐδεμιᾷ μοίρᾳ ἄγειν, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέναι. — Λῃστὰς] Στρατευομένους διὰ νὰ λῃστεύωσι. — Οἵους — ὀρχεῖσθαι κ. τ. λ.] Ὥστε νὰ χορεύωσι τοιούτους χορούς, ὁποίους ἐγὼ τώρα ἐντρέπομαι νὰ ὀνομάσω πρὸς ὑμᾶς. — Τῶν θαυματοποιῶν] Οἵτινες κάμνουσι πράγματα, τὰ ὁποῖα θαυμάζουσιν οἱ ἄνθρωποι βλέποντες· τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἀγύρται.— Ἐκεῖνον τὸν δημόσιον] Ὑπακούεται τὸ δοῦλον. Ὁ Καλλίας οὗτος ἀπελευθερωθεὶς, ὡς εἶναι πιθανὸν, ἐπέρασεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον δημοσίους δούλους. Ἐκ τούτων ἐδίδασκον τινὰς γράμματα, καὶ ἔπεμπον αὐτοὺς ἐν ταῖς ἐκστρατείαις μετὰ τῶν ταμιῶν τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν στρατηγῶν, διὰ νὰ καταγράφωσι τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ νὰ παρατηρῶσι τὰ γινόμενα. Μετεχειρίζοντο δὲ τοιούτους, διὰ νὰ βιάζωσιν αὐτοὺς βασανίζοντες νὰ ὁμολογῶσι τὰς καταχρήσεις· διότι βασανιστήρια δὲν συνεχωροῦντο κατὰ τῶν ἐλευθέρων. — Ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι] Διὰ νὰ προξενήσωσι γέλωτα, διὰ νὰ προέλθῃ γέλως εἰς τοὺς συνόντας ἐκ τῆς μιμήσεως τῶν γελοίων καὶ ἐκ τῶν αἰσχρῶν ἁσμάτων· ἢ διὰ νὰ γείνωσιν ἀντικείμενον γέλωτος αὐτοὶ οἱ ποιηταὶ τῶν ἁσμάτων. — Καίτοι ταῦτα, εἰ καὶ κ. τ. λ.] Ὁ καίτοι εἶναι ἐνταῦθα ἀντιθετικὸς, λαμβάνεται εἰς τὰς ἀντιθετικὰς προτάσεις, καὶ ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἀλλά. Ἡ ἀναίρεσις τούτων γίνεται ἐνθυμηματικῶς, καὶ ἡ πρότασις ἐν ᾗ τίθεται ὁ καίτοι εἶναι ἢ ἡ ἐλάσσων ἢ τὸ συμπέρασμα (Βλ. Φιλοσοφ. Σελ. 163—166). ὡς, φέρ' εἰπεῖν, Ὁ τοιούτους ἀνθρώπους ἀγαπῶν καὶ περὶ αὐτὸν ἔχων, διέφθαρται τὴν γνώμην καὶ κακοδαίμων ἐστίν. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος τοιούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. Ἄρα κ. τ. λ. Ὁ δὲ εἰ καὶ λαμβάνεται εἰς προτάσεις, ἐν αἷς ὁ λέγων ὑποχωρεῖ ὁμολογῶν, ἀντιτάττει δὲ ἄλλην ἐναντίαν ἢ ἐπανορθωτικὴν τῆς πρώτης, ὡς ἐνταῦθα, ἡ ἀντίθεσις εἶναι, μικρὰ νομίζονται ταῦτα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ῥήτωρ ἀντιτάττει λέγων, εἰ καὶ μικρὰ, ἀλλὰ μεγάλα δείγματα κ. τ. λ. Τὸ ὑποχωρεῖν δὲ εἰς πρότασίν τινα, καὶ ἔπειτα ἀντιτάττειν ἄλλην λέγεται ἀντιπαράστασις (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 283). — Τούτους ἀγαπᾷ] Εἰς τούτους ἀρέσκεται.

Σελ. 24. Τῆς ἐκείνου γνώμης] Τοῦ φρονήματος ἐκείνου, τῆς διαφθορᾶς καὶ κακοηθείας. — Καὶ κακοδαιμονίας] Διότι οὐδεὶς διεφθαρμένος τὴν ψυχὴν εὐδαιμονεῖ. — Ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν] Σκότος ἐπιχέει εἰς ταῦτα ἡ εὐτυχία, καλύπτει αὐτά. — Εὐπραξίαι] Αἱ τυχηραὶ εὐτυχίαι. — Δειναὶ] Ἰσχυραὶ ὥστε νὰ συγκρύπτωσι. — Τὰ τοιαῦτα ὀνείδη] Τὴν ἀκρασίαν δηλαδὴ τοῦ βίου, τὴν μέθην κ. τ. λ. — Εἰ δέ τι πταίσει] Ἄλλοι κατ' εὐκτικὴν ἄνευ λόγου πταίσειε. Ἐὰν δὲ πάθῃ τι ἀτύχημα, ἐὰν ἅπαξ ἡττηθῇ. — Ἐξετασθήσεται] Θέλουσιν ἀνακαλυφθῆ τὰ ὑπὸ τῆς εὐτυχίας συγκρυπτόμενα, διότι τὰ ἐξεταζόμενα φανεροῦνται.—Δοκεῖ δ' ἔμοί γε, κ. τ. λ.] Φαίνεται εἰς ἐμὲ ὅτι θέλει δείξει τοῦτο μετ' ὀλίγον. Δὲν φαίνεται ἀνάγκη νὰ ἐννοήσωμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἢ αὐτὰ τὰ πράγματα· αὐτὸς ὁ Φίλιππος παθών τι δυστύχημα, θέλει δείξει ὁποῖος εἶναι. Οὕτω λέγουσι καὶ ἐπὶ

ψόγου καὶ ἐπὶ ἐπαίνου, δείκνυσιν ἑαυτὸν οἷός ἐστι. Ὁ Δημοσθένης λέγει πρὸς τὸν Αἰσχίνην, Αὐτὸς αὐτίκα δὴ σὺ σαυτοῦ καταμαρτυρήσεις (Περὶ παραπρεσβ. 378). — Καὶ ὑμεῖς βούλησθε] Καὶ ὑμεῖς ἔχητε σταθερὰν γνώμην νὰ πράττητε τὰ δέοντα. Σὺν Ἀθηνᾷ, λέγει ἡ παροιμία, καὶ χεῖρα κίνει. — Ἐρρωμένος] Παρακείμενος τοῦ ῥώω, λαμβανόμενος ἐπιθετικῶς ἀντὶ δυνατὸς, ὑγιής. Τὸ δὲ τέως εἶναι ἀντὶ τοῦ ἕως, ἐν ὅσῳ χρόνῳ. — Οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν] Δὲν αἰσθάνεται οὐδὲν τῶν κατὰ μέρος σεσαθρωμένων μελῶν. — Πάντα κινεῖται κ. τ. λ.] Πάντα λαμβάνουσι κίνησιν, πάντα ἀναφαίνονται, εἴτε ῥῆξις εἶναι τινὸς τῶν τοῦ σώματος ἀγγείων, εἴτε ἐξάρθρωσις, εἴτε ἄλλο τι σαθρὸν τῶν ὑπαρχόντων μελῶν.— Τοῖς πολλοῖς] Τοῖς πλήθεσι, τοῖς λαοῖς. — Ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ] Ὅταν δὲ γείνῃ συμπλοκὴ πλησιοχώρου πολέμου, ὁποῖος τώρα ὁ τῶν Ὀλυνθίων τῶν ὁμόρων τοῦ Φιλίππου. — Ἐποίησεν] Ἀντιχρονισμὸς, ἀντὶ ἐνεστῶτος. — Ταύτῃ] Ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ, διὰ τοῦτο, διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν αὐτοῦ. Λέγουσι δὲ καὶ οὐδετέρως, τούτῳ. Ὁ ῥήτωρ μεταβαίνει εἰς τὴν ἄλλην ἀντίθεσιν, τὴν ὅτι ὁ Φίλιππος διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν αὐτοῦ εἶναι δυσπολέμητος. — Σώφρονος] Φρονίμου· φρονίμως συλλογίζεται. — Ῥοπὴ] Ἰσχὺς, δύναμις· μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς πλάστιγγος, ἥτις ῥέπει λαβοῦσα βάρος πλειότερον τῆς ἄλλης. — Μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον] Τὸ μᾶλλον μετὰ τοῦ δὲ εἶναι διορθωτικὸν, ἤγουν μεταχειρίζονται αὐτὸ, ὅταν διορθοῦντες τὸ ἤδη λεχθὲν ὡς ἐλλιπὲς, ἐπιφέρουσί τι πρὸς συμπλήρωσιν· τοιοῦτον εἶναι ἐνταῦθα τὸ ὅλον ἐνάρθρως· ἡ τύχη εἶναι τὸ πᾶν· οὕτως ἐδόξαζον οἱ ἀρχαῖοι τὴν τύχην. Περὶ δὲ τοῦ ἄρθρου Βλ. Συντακτ. Σελ. 31, 32. — Παρὰ πάντα τὰ πράγματα] Ἡ παρὰ φανερόνει τὸν χρόνον καθ' ὃν γίνονται αἱ ἐπιχειρήσεις. Ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι. — Ἐθελόντων] Ὑποθετικὴ ἡ μετοχὴ, εἰ ἐθέλοιτε. — Καὶ κατὰ μικρὸν] Καὶ κατὰ ὀλίγον, ἂν καὶ μὴ μεθ' ὅλης τῆς προσηκούσης προθυμίας. — Πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς κ. τ. λ.] Διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου ἀπιστίαν καὶ ἐπιορκίαν, καὶ διὰ τὴν εὐορκίαν ἡμῶν καὶ καλοκἀγαθίαν· « Τοὺς παραβάντας ὅρκους τῶν βαρβάρων ἐπήνεσεν Ἀγησίλαος, ὅτε τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς ἐχθροὺς ποιησάμενοι ταῖς ἐπιορκίαις,αὐτῷ φίλους καὶ συμμάχους κατεπράξαντο» (Αἰλιαν. ποικίλ. ἱστορ. βιβλ. ιδ'. κεφ. 2). — Καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες] Κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν λαμβάνεται καὶ τὴν σήμερον τὸ κάθημαι· διάγομεν δηλονότι ἀμελῶς καὶ ἀφροντίστως. Τὸ δὲ οἶμαι ἔχει ἐνταῦθα εἰρωνείαν τινά. — Μὴ τί γε δὴ] Πολλῷ ἧττον, πολὺ ὀλιγώτερον συγχωρεῖται νὰ ἐπιτάττῃ ὁ ἀργῶν εἰς τοὺς θεοὺς νὰ πράττωσι τὶ ὑπὲρ αὐτοῦ· μή τι γε, μήτι δή, μή τι γε δή, πάντα ταῦτα λαμβάνονται ἀντὶ τοῦ πολλῷ μᾶλλον, πόσῳ μᾶλλον, ὅταν προηγῆται καταφατικὴ πρότασις· ὅταν δὲ ἀποφατικὴ, ἀντὶ τοῦ πολλῷ ἧττον. Εἰς ταῦτα τὰ μόρια, τὸ μὴ δύναται νὰ θεωρῆται ἀπαγορευτικὸν ἐλλειπτικῶς, ὥστε νὰ σημαίνῃ τὸ ἵνα μὴ εἴπω, ἢ ἐρωτηματικῶς· τὸ τι μετριαστικὸν, ὁ δὲ γε ἐλαττωτικός· ἐκφράζεται δὲ ἡ τούτων ἔννοια κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, πόσῳ μᾶλλον, ἢ πολλῷ μᾶλλον, ἡγουμένης καταφατικῆς προτάσεως· ἢ πόσῳ ἧττον, ἡγουμένης

ἀποφατικῆς· ἰδοὺ καὶ ἄλλα παραδείγματα ἀμφοτέρων τῶν περιστάσεων. Οὐκ οἶδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά(ά. πρὸς Κορινθ. ϛ', 3); Ἐγὼ μὲν γὰρ καὶ γέρας ὑπελάμβανον ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις λήψεσθαι, μήτι γε δὴ κρίσεις ὑπομένειν (Ἑρμογ.), ὅπου τὸ δὴ εἶναι βεβαιωτικόν. Οὐδὲ καθ' ἑαυτὸν στρατιώτης οὗτος οὐδενός ἐστιν ἄξιος, μήτιγε τῶν ἄλλων ἡγεμόνων (Δημοσθ. Κατὰ Μειδ. 406). — Ἐκεῖνος αὐτὸς] Ἐκεῖνος προσωπικῶς. — Μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν] Μηδεμίαν περίστασιν μηδὲ ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ. — Μελλόντων] Βραδυνόντων, ἀναβαλλόντων τὸ πράττειν τὰ δέοντα. — Καὶ πυνθανομένων] Καὶ ἐρωτώντων ἀλλήλους, λέγεταί τι κοινόν;

Σελ. 25. Ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει] Ἐννοεῖται τὸ ποιεῖν, ἀντὶ τοῦ ἃ τοῖς πολεμοῦσι προσήκει ποιεῖν. — Περιγίγνεται] Ὑπερτερεῖ, νικᾷ (Βλ. Σύντ. Σελ. 197). — Περιῆμεν] Περίειμι, ταυτόσημον μὲ τὸ περιγίγνομαι. — Εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε κ. τ. λ.] Οἱ Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Κόνωνος ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῆς Κνίδου, καὶ γενομένης εἰρήνης, δὲν ἔπαυον ὅμως νὰ φέρωνται τυραννικῶς πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις. Κατεῖχον τὴν Καδμείαν τῶν Θηβαίων, ἐξ ὧν ἦσαν πολλοὶ ἐξόριστοι. Ἐπιστρέψαντες δὲ οὗτοι, ἐξέβαλον τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ ταῦτα συνήγαγον οἱ Θηβαῖοι στρατὸν μέγαν· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ καταβάλωσι τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν πολεμίους καὶ ἀντιζήλους, συνεμάχησαν τοῖς Θηβαίοις, καὶ ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς ὑπηκόους τῶν Λακεδαιμονίων πόλεις προτρέποντες αὐτὰς εἰς ἀποστασίαν. Οὕτως ἀπεστάτησαν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Χῖοι, Βυζάντιοι, Μιτυληναῖοι, καὶ ἄλλοι. Τότε καὶ Σφοδρίας ὁ Λακεδαιμόνιος κατὰ διαταγὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπεχείρησεν ἐν καιρῷ νυκτὸς νὰ κυριεύσῃ τὸν Πειραιᾶ· ὅθεν ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι νέαν ἀφορμὴν πολέμου, τὸν ὁποῖον εὐτυχῶς ἐτελείωσαν (Βλ. Ξενοφ. βιβλ. ε, κεφ. γ' καὶ δ'. καὶ Διόδωρ. βιβλ. ιέ, κεφ. λέ). — Ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων] Ὑπερ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας. «Οὐ πρότερον πολεμοῦντες ἐπαυσάμεθα, καὶ κινδυνεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πρὶν ἠθέλησαν Λακεδαιμόνιοι ποιήσασθαι τὰς συνθήκας τὰς περὶ τῆς αὐτονομίας (Ἰσοκρ. περὶ Εἰρήνης).— Ἀντήρατε] Ἤρατε, ἐσηκώσατε ὅπλα κατ' αὐτῶν. Ἀντίθετον τούτου τὸ συναίρεσθαι. — Καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι κ. τ. λ.] Καίτοι δυνάμενοι νὰ ὠφεληθῆτε κατὰ πολλὰ μερικῶς, ἐὰν συνεχωρεῖτε εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἀδικῶσι τοὺς Ἕλληνας, ὅμως δὲν ἠθελήσατε, κ. τ. λ. — Ἐξιέναι] Ἐκστρατεῦσαι. — Καὶ μέλλετε εἰσφέρειν] Καὶ ὀκνεῖτε νὰ εἰσφέρητε χρήματα διὰ τὸν πόλεμον. — Καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει] Καὶ μερικῶς καθένα ἐξ αὐτῶν. Ἐννοεῖ ἴσως τοὺς Εὐβοεῖς. — Τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν] Τὰ κτήματα, τοὺς τόπους ἡμῶν αὐτῶν. — Δύναται λογίσασθαι] Ἀντὶ τοῦ θέλει. Ἐνταῦθα θεωρεῖται ἠθική τις ἀδυναμία. Τὰ πάθη δὲν ἀφίνουσι τὸν ἄνθρωπον νὰ συλλογίζηται τὸ ὀρθὸν, καὶ τὰ ἀληθινὰ αὐτοῦ συμφέροντα. — Πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ] Οἱ μὲν λογαριάζουσι τὸν χρόνον τοῦτον ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ τὰς Θερμοπύλας· οἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς

πέμπτης, ὅτε ἐκυρίευσε τὴν Ἀμφίπολιν, ὅπερ ἐστὶν, ἐννέα ἔτη. — Μελλόντων αὐτῶν] Βραδυνόντων, ὀκνούντων ἐξελθεῖν εἰς τὸν πόλεμον. Ἄλλοι γράφουσιν, ὑμῶν αὐτῶν, ἀντὶ ὑμῶν.—Ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν] Τὰ δέοντα δηλαδὴ πράξειν ὑπὲρ ὑμῶν, οἷον τοὺς ξένους, καὶ τὸν Χάρητα καὶ τὸν Χαρίδημον. — Αἰτιωμένων ἀλλήλους] Κατηγορούντων ἀλλήλους ὡς αἰτίους ἀτυχημάτων. — Κρινόντων] Καταδικαζόντων. — Πάλιν ἐλπιζόντων] Νέας ἐλπίδας συλλαμβανόντων. Εὐμετάβλητοι οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπ' ἐλπίδων εἰς ἐλπίδας μεταβαλλόμενοι. Ὁ Οὐλπιανὸς λέγει ὅτι, οἱ στρατηγοὶ κρινόμενοι, ἀποφυγεῖν βουλόμενοι, πάλιν αὐτοῖς ἐπηγγέλλοντο τάς δε καὶ τάς δε τὰς νήσους αὐτοῖς προσκτήσεσθαι καὶ τάδε κατορθώσειν. — Οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε] Τόσον ἀστόχαστοι, ἄσκεπτοι εἶσθε· ἀγνώμων, ὁ στερούμενος γνώμης, συνέσεως· καὶ ὁ μὴ γινώσκων χάριν, ὁ ἀχάριστος. Τὸ δὲ εἶτα εἶναι ἐνταῦθα ἐλεγκτικὸν, ἢ τῆς ἀτοπίας τοῦ πράγματος ἐμφαντικόν.—Εὔλογον] Κατὰ λόγον ὀρθὸν, λογικὸν, καὶ, φύσιν ἔχον, ἧγουν, φυσικόν.—Πολὺ γὰρ ῥᾷον κ.τ.λ.] Διότι πολὺ εὐκολώτερον εἶναι νὰ φυλάττωσιν οἱ ἄνθρωποι πᾶν κτῆμα ἔχοντες αὐτὸ, παρὰ νὰ ἀποκτήσωσιν αὐτό. Ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ λέγει, «Πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.» Δὲν εἶναι ὅμως ἀντίφασις. Ἐκεῖ περιορίζει τὸ πολλάκις· καὶ τῳόντι πολλάκις ἀποκτᾷ τις τὰ ἀγαθὰ εὐκόλως ἐκ τύχης, ἢ κατὰ κληρονομίαν· ἀλλὰ διὰ νὰ φυλάξῃ αὐτὰ, ἀπαιτεῖται φρόνησις, ἐπιμέλεια· φύσει ὅμως πάντα τὰ ἀγαθὰ διὰ κόπου ἀποκτῶνται, καὶ εὐκολώτερον φυλάττονται, ὅταν τις προσέχῃ, καὶ δὲν μεταχειρίζηται αὐτὰ ἀφρόνως. — Οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν] Οὐδὲν τῶν πρότερον κτημάτων ἐναπελείφθη ὑπὸ τοῦ πολέμου, πάντα ὁ πόλεμος ἀπώλεσε.— Τοῦτ'] Τοῦτο, τὸ κτήσασθαι δηλαδὴ — Αὐτοὺς] Ὑμεῖς αὐτοί. — Πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε] Ἤγουν, πρὶν φέρητε εἰς τέλος ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἠρχίσατε· ἐννοεῖ δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Ὀλύνθου πόλεμον. — Μηδέν' αἰτιᾶσθαι] Μηδένα τῶν στρατηγῶν δηλονότι

Σελ. 26. Τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα] Νὰ σηκώσητε δὲ τὰς προφάσεις τῶν στρατηγῶν καὶ τὰ ὑμέτερα ὑστερήματα, ἤγουν τὰς ἐλλείψεις τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαίων, τὰς ὁποίας οἱ στρατηγοὶ προφασίζονται ὡς αἰτίας τῆς ἀποτυχίας. Τὰ καθ' ὑμᾶς, ἤγουν, τὰ ὑμέτερα, τὰ ἀπὸ μέρους ὑμῶν. — Πικρῶς] Αὐστηρῶς. Πικρὸν γὰρ τοῖς ἀδικοῦσι τὸ δίκαιον καταφαίνεται (Οὐλπιανός). Πικρὸς, ἀντίθετον τοῦ γλυκύς· λέγεται μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ βελῶν, ἐπὶ θανάτου, ἐπὶ λόγων, ἐπὶ δικαστοῦ, καὶ ἐπὶ ἄλλων προξενούντων λύπην ὀξεῖαν. — Ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρώτων ὑπάρξῃ τὰ δέοντα] Ἂν σεῖς αὐτοὶ πρῶτοι δὲν πράξητε τὰ δέοντα. Ἄλλοι οὐκ ὀρθῶς γράφουσι, πρῶτον, ἀντὶ πρώτων· ὑπάρξῃ, πραχθῶσιν, ἐνεργηθῶσι. — Τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον κ. τ. λ.] Τὸν πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως πόλεμον ἐννοεῖ. Ὁ Στρατηγὸς Χάρης διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ὑπῆγεν ἄνευ διαταγῆς τῆς πόλεως νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀρτάβαζον, σατράπην τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἀποστατήσαντα ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ διὰ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐχάρισεν εἰς τὸν Χάρητα δύο πόλεις, τὴν Λάμψακον καὶ τὸ Σίγειον.

Ὁ αὐτὸς στρατηγὸς ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὸν στόλον, τοῦ ὁποίου ἐναυάρχει, διὰ νὰ λάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὡς ἦτο προστεταγμένος, ἠνώθη μετὰ τῶν πειρατῶν. Κατηγορηθεὶς δὲ, δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ δικαστήριον· χρόνον δέ τινα ὕστερον τὸ κόμμα αὐτοῦ ἴσχυσε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν πάλιν στρατηγόν. — Ἰδίους] Ἀντίθετον τοῦ κοινοὺς, ὁποῖοι οἱ τῆς πόλεως· χωριστοὺς, ξένους. — Τῶν ὄντων] Τῶν ἀληθῶν, τῶν γενομένων τῳόντι. — Ὑπερ ὧν] Κατὰ γενικὴν διὰ τὴν κτητικὴν ὑμέτερα, ὑμῶν, ὑπὲρ ὧν. — Τὰ λήμματα] τὰ κέρδη τοῦ πολέμου, ἀντίθετον πρὸς τὸ, Τὰ ἄθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. — Οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι] Ἤγουν, οἱ δὲ στρατηγοὶ ἄλλο δὲν ἀπολαμβάνουσι, παρὰ τοὺς κινδύνους, μισθὸς δὲ διὰ τοὺς στρατιώτας δὲν ὑπάρχει. — Δόντες λόγον] Ἄδειαν τοῦ λέγειν, τοῦ ἀπολογεῖσθαι. Λέγεται καὶ λόγον διδόναι, καὶ ἀποδιδόναι, ἐπὶ τοῦ διδόντος εὐθύνας, λογαριασμὸν διαχειρίσεως χρημάτων, ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐμπεπιστευμένων εἰς αὐτόν. — Τὰς ἀνάγκας ταύτας] Τὴν τῶν χρημάτων ἔλλειψιν, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ στρατηγοὶ δὲν ἔκαμον τὰ εἰς αὐτοὺς προστεταγμένα. — Περίεστι τοίνυν ὑμῖν] Μένει λοιπὸν εἰς ἐσᾶς· ἤγουν, ἄλλο κέρδος δὲν προέρχεται ἐκ τούτων εἰς ἐσᾶς, παρὰ τοῦτο. — Τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα κ. τ. λ.] Ἤγουν, τοῖς μὲν οὕτω πιστεύουσι, τοῖς δὲ ἄλλως. Ἐρίζετε πρὸς ἀλλήλους, καὶ διχονοεῖτε, οἱ μὲν δικαιοῦντες τὸν κρινόμενον, οἱ δὲ κατακρίνοντες. Τὰ δὲ τῆς πόλεως πράγματα νὰ ἦναι ἐν κακῇ καταστάσει. — Πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας κ. τ. λ.] Ὁ Κέκροψ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Σόλων εἶχον διαιρέσει τὸν λαὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς τέσσαρας φυλάς· τούτων ἡ ἐσχάτη συνίστατο ἐκ πολιτῶν, οἵτινες ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, καὶ τῶν μὲν δημοσίων ἀξιωμάτων ἦσαν ἐξῃρημένοι, μετεῖχον ὅμως ἐξίσου πάντων τῶν συμβουλίων καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν. Ἐν δὲ τῇ δασμοφορίᾳ ἡ μὲν πρώτη φυλὴ συνεισέφερεν ἓν τάλαντον, ἡ δὲ δευτέρα ἡμιτάλαντον, ἡ δὲ τρίτη ἑκατὸν δραχμάς· ἡ δὲ τελευταία οὐδέν. Ὕστερον ὅμως αἱ τέσσαρες φυλαὶ ηὐξήνθησαν εἰς δέκα, καὶ τότε ἐξελέγετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἀριθμός τις πολιτῶν, οἵτινες διηροῦντο εἰς εἴκοσι κλάσεις λεγομένας συμμορίας, καὶ συνεισέφερον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, ἑκάστη ἀναλόγως μὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς. Εἶχε δὲ πᾶσα συμμορία τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς, ἤτοι ἀρχηγὸν, καὶ οἱ συμμορῖται τῆς αὐτῆς τάξεως συνεισέφερον ἐξίσου· ἐπροφασίζοντο δὲ διαφόρους αἰτίας, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὰς συνεισφοράς. Λέγεται καὶ ἄλλως. Ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἐλαμβάνοντο 120, οἱ πλουσιώτεροι, διὰ νὰ ἐκπληρῶσι τὰς δημοσίας λειτουργίας καὶ νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς χρείας τῆς πόλεως. Οἱ οὕτως ἐκλεγόμενοι χίλιοι διακόσιοι διηροῦντο εἰς δύο μέρη, τὸ μὲν ἐκ τῶν μᾶλλον πλουσίων, τὸ δὲ ἐκ τῶν ἧττον πλουσίων· ἕκαστον δὲ πάλιν τῶν δύο τούτων μερῶν ὑποδιηρεῖτο εἰς δέκα τάξεις, αἵτινες ἐλέγοντο συμμορίαι· καὶ πάλιν ἑκάστη τούτων εἰς δύο, κατὰ τὸν μεγαλήτερον πλοῦτον. Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῶν δέκα πρώτων συμμοριῶν ἐξελέγοντο τριακόσιοι, οἱ πλουσιώτατοι, οἵτινες ὤφειλον νὰ βοηθῶσι τὴν πόλιν εἰς τὰς πα-

λεμικὰς ἑτοιμασίας, καὶ ἔτι μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ἧττον πλουσίων νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς ἄλλας ἐπισυμβαινούσας χρείας. Πρότερον λοιπὸν συνεισεφέρετε, λέγει, κατὰ συμμορίας· τώρα δὲ βουλεύεσθε περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων κατὰ συμμορίας, κομματικῶς, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους. Αἱ πρότερον συσταθεῖσαι συμμορίαι ὑπὲρ τῆς πόλεως, τὴν σήμερον μετεβλήθησαν εἰς βλάβην αὐτῆς. — Ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων κ. τ. λ.] Ἑκάτερον μέρος τῶν ἐριζόντων πρὸς ἀλλήλους ἔχει ῥήτορα, ὅστις εἶναι ὁ ἡγεμὼν αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὸν ῥήτορα εἶναι ὁ στρατηγὸς, πειθόμενος εἰς ἐκεῖνον, καὶ ὑπ' ἐκείνου προστατευόμενος· ὁμοίως καὶ οἱ τριακόσιοι οἱ ἕτοιμοι ὄντες νὰ φωνάζωσιν ἐπευφημοῦντες τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος. Τινὲς δὲ γράφουσιν οἱ βοηθοὶ ἐσόμενοι· ἡ πρώτη ὅμως γραφὴ φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα. —Οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε κ.τ.λ.] Οἱ δὲ ἄλλοι εἴσθε διαμεμερισμένοι οἱ μὲν πρὸς τούτους, οἱ δὲ πρὸς ἐκείνους, καὶ δὲν ψηφίζετε ἐλευθέρως, ἀλλὰ δέχεσθε τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων καὶ στρατηγῶν καὶ τῶν τριακοσίων. — Ταῦτα ἐπανέντας] Ἀφήσαντες τὰς συστάσεις ταύτας καὶ τὸ κατὰ συμμορίας πολιτεύεσθαι. — Ὑμῶν αὐτῶν γενομένους] Ἦγουν, κυρίους ἑαυτῶν, ἀνεξαρτήτους, ἐλευθέρους εἰς τὸ γνωμοδοτεῖν. — Ἔτι καὶ νῦν] Ἀκόμη καὶ τώρα, ἂν καὶ ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ. — Κοινὸν] Ἐλεύθερον δηλαδὴ εἰς πάντας. — Ὥσπερ ἐκ τυραννίδος] Ὡς τύραννοι, τυραννικῶς. Ὁ Εὔβουλος, ὁ Ἀριστοφῶν, ὁ Ὑπερίδης, καὶ ὁ Λυκοῦργος διῴκουν τὰ πάντα αὐθαιρέτως, ὥστε ἡ δημοκρατία μετέπεσεν εἰς ὀλιγαρχίαν. — Τοῖς μὲν — ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε κ. τ. λ.] Εἰς ἄλλους μὲν ἐξ ὑμῶν, δηλαδὴ εἰς μὲν τὸν Εὔβουλον, καὶ τοὺς ἄλλους, χάριν τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων νόμου καὶ τῶν κολακειῶν τῶν πρὸς τὸν δῆμον, νὰ ἐπιτάττωσιν αὐθαιρέτως· εἰς δὲ τοὺς πλουσίους, νὰ ἀναγκάζωνται εἰς τὸ τριπραρχεῖν, καὶ νὰ καταναλίσκωνται. Τὸ δὲ ἐπιτάττειν μετὰ γενικῆς, λαμβανόμενον ἐνταῦθα ὡς ἀρχικόν· εἰς ἄλλους δὲ μόνον νὰ κάμνωσι ψηφίσματα κατὰ τούτων τῶν ἀναγκαζομένων τριπραρχεῖν,

Σελ. 26. Ἐλλείψει] Δὲν θέλει ἐκπληρεῖ ἐν δέοντι τὰ προστεταγμένα. — Τούτους] Τοὺς ἐλλείποντας, τοὺς μὴ ποιοῦντας δι' ἀδυναμίαν τὰ προστεταγμένα. — Περιέσται] Θέλει μένει τοῦτο, τὸ κολάζειν τούτους ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν. — Κεφάλαιον] Κεφαλαιωδῶς ἐπαναλαμβάνων. — Ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον] Ἦγουν, ὁ μὲν πένης ἀπὸ ὀλίγων, ὀλίγα· ὁ δὲ πλούσιος ἀπὸ τῶν πολλῶν, πολλά· οὕτω θέλει φυλάττεσθαι ἡ ἀναλογία εἰς τὰς συνεισφοράς. — Πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος] Πάντες νὰ ἐξέρχησθε εἰς πόλεμον κατὰ σειρὰν, ἐναλλάξ. — Τοῖς παριοῦσι] Ἐννοεῖται, ἐπὶ τὸ βῆμα. — Λόγον διδόναι] Ἐλευθερίαν λόγου. — Παραχρῆμα — ὕστερον] Ἐσυνείθιζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐπαινῶσι τοὺς ῥήτορας λέγοντας τὰ ἀρέσκοντα, καὶ ὕστερον νὰ μέμφωνται διὰ τοῦτο αὐτοὶ ἑαυτοὺς ὡς εὐκόλως καὶ ἀσκέπτως πειθομένους. — Βέλτιον τῶν ὅλων κ. τ. λ.] Ὅταν τὰ ὅλα τῆς πόλεως πράγματα, ἡ ὁλικὴ κατάστασις, βελτιωθῶσι.

ΕΙΣ ΤΟΝ Γ'. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ.

Ὑπόθεσις κατὰ τὸν Λιβάνιον.

Ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους· καὶ ἐφάνησαν ὅτι κατώρθωσάν τι δι' αὐτῆς· ὅτε δὲ ἀπηγγέλλοντο ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ὁ δῆμος ἔγεινε περιχαρὴς, καὶ οἱ ῥήτορες προέτρεπον αὐτὸν ἐπὶ τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης φοβούμενος μήποτε λαβόντες θάρρος, ὡς τὰ πάντα νικήσαντες, καὶ ἱκανῶς τοὺς Ὀλυνθίους βοηθήσαντες, ἀμελήσωσι τὰ λοιπὰ, παρελθὼν περιστέλλει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ μεταφέρει τὴν προσοχὴν εἰς ἔμφρονα προφύλαξιν, λέγων, ὅτι δὲν πρέπει τώρα νὰ σκέπτωνται περὶ τιμωρίας τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας τῶν συμμάχων· διότι ἐξεύρει ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι τινὲς ἀλλαχοῦ φροντίζουσι πρὸ πάντων πῶς νὰ φυλάξωσι τὰ ἑαυτῶν, περὶ δὲ τιμωρίας τῶν κοινῶν πολεμίων ὀλιγώτερον φροντίζουσιν. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ εἰσέρχεται φανερώτερον καὶ εἰς τὴν συμβουλὴν τὴν περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, καὶ ζητεῖ νὰ ἀκυρωθῶσιν οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες τιμωρίαν εἰς τὸν ὅστις προβάλῃ διὰ ψηφίσματος νὰ γείνωσιν αὐτὰ στρατιωτικὰ, διὰ νὰ ἦναι ἄφοβον τὸ συμβουλεύειν τὰ δέοντα. Συμβουλεύει δὲ γενικῶς νὰ μιμηθῶσι τοὺς προγόνους, καὶ νὰ ἐκστρατεύωσι πολῖται, ἐπιπλήττων αὐστηρῶς καὶ τὸν δῆμον, ἐκλελυμένον ὄντα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ τοὺς δημαγωγοὺς, ὡς μὴ ὀρθῶς συμβουλεύοντας.

Κατὰ τὸν Αὐγῆρον.

Ὁ Δημάδης δεδωροδοκημένος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ἀντέσχε ἰσχυρῶς, πλὴν ματαίως, εἰς τὴν γνώμην τοῦ Δημοσθένους· διότι ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τούτου, καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους τριάκοντα τριήρεις καὶ δισχιλίους στρατιώτας, στρατηγὸν δὲ τὸν Χάρητα. Ἀλλ' οὗτος, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου, ἠρκέσθη νὰ κάμῃ ἀπόβασιν κατὰ τὴν Παλλήνην, ὅπου ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ὀκτακοσίους ἐθελοντὰς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου, καὶ μηδὲν ἐκτελέσας τῶν προστεταγ-

μένων ἐπέστρεψε μετὰ θριάμβου εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἔκαμεν εἰς τὸν δῆμον ἑστίασιν μεγαλοπρεπῆ· ὁ δὲ δῆμος κρίνων ἐκ ταύτης περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κατορθώματος, ἐψήφισε νὰ στεφανώσωσι τὸν στρατηγὸν μὲ χρυσοῦν στέφανον, καὶ ἐνόμισε τὸν Φίλιππον ὅλως νενικημένον.

Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν δὲν ἐσκέπτοντο πλέον, εἰ μὴ πῶς νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον. Ὁ Δημοσθένης ὅμως βλέπων τὸ ἀνωφελὲς τῆς ψηφισθείσης κατ' ἀρχὰς βοηθείας, καὶ ὅτι ἡ Ὄλυνθος ἰσχυρῶς πολιορκουμένη (1) ἐπεκαλεῖτο διὰ δευτέρας πρεσβείας νέαν βοήθειαν, ἀναβὰς εἰς τὸ βῆμα ἐδημηγόρησε τοῦτον τὸν Ὀλυνθιακόν. Ἐλέγχει πρῶτον τὸ ἀνόητον θάρρος τῶν Ἀθηναίων, δεικνύων εἰς αὐτοὺς ὅτι πρέπει νὰ συλλογίζωνται πῶς νὰ βοηθήσωσι τοὺς συμμάχους, ἀλλ' οὐχὶ πῶς νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν Φίλιππον. Συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς παρούσης περιστάσεως, ἥτις εἶναι ἡ εὐνοϊκωτέρα πασῶν. Δεικνύει πόθεν δύνανται νὰ πορίζωνται τὴν ἀναγκαίαν τοῦ πολέμου δαπάνην, μεταχειριζόμενος εἰς τοῦτο μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ πράγματος. Ἐνθαρρύνει αὐτοὺς κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ διεγείρει διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς καταισχύνης, τοῦ φόβου, τῆς δόξης, καὶ τοῦ παραδείγματος τῶν προγόνων αὐτῶν, καὶ τελευταῖον παριστάνει τὰς ἀταξίας τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Εἶπον ὅτι εἰς τὸ περὶ πόρου χρημάτων μετεχειρίσθη μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ πράγματος· ἰδοὺ ἡ αἰτία.

Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Αἰγινητικὸν πόλεμον ἔκαμον τριακοντούτεις σπονδὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐψήφισαν νὰ ἐναποταμιεύωνται καθ' ἕκαστον ἔτος χίλια τάλαντα, καὶ ἀπηγόρευσαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ μὴ προβάλῃ μηδεὶς νὰ ἐγγιχθῇ τὸ

(1) Ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε πολλὰ φρούρια τῆς ἐν Θρᾴκῃ Χαλκίδος πλησίον τῆς Ὀλύνθου, καὶ κατέπληξε πάντα τὰ πέριξ, ἐλθὼν ἐπολιόρκησεν ἰσχυρῶς τὴν πόλιν ταύτην.

ἐναποταμίευμα τοῦτο, πλὴν ὅταν συμβῇ ἀνάγκη νὰ προφυλαξωσι τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων. Ὁ νόμος οὗτος ἐτηρήθη κατ' ἀρχὰς μετὰ μεγάλης ἀκριβείας· μετὰ ταῦτα ὅμως ὁ Περικλῆς διὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ δήμου, προέτεινε νὰ διανέμηται εἰς τοὺς πολίτας δωρεὰ ὀβολῶν τινων ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν δημοσίων ἀγώνων καὶ τῶν θυσιῶν, καὶ νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος μισθόν τινα, διὰ νὰ συνέρχωνται εἰς τὰς συνελεύσεις, ὅτε προέκειτο περὶ πολιτικῆς τινος ὑποθέσεως, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως νὰ διακόπτηται ἡ διανομὴ αὕτη ἐν καιρῷ πολέμου· πλὴν ὁ δῆμος συνεθισθεὶς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην, δὲν ἤθελε πλέον νὰ στερηθῇ αὐτὴν, ἀλλ' ἐψηφίσθη νὰ γίνωνται ἐκ τῶν χρημάτων τούτων τὰ ἀναλώματα τῶν δημοσίων ἀγώνων, καὶ μάλιστα ἀπεφασίσθη θάνατος, ἐάν τις προβάλῃ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν ἀρχαῖον προορισμὸν αὐτῶν. Ὁ ἀπερίσκεπτος οὗτος διασκορπισμὸς ἐπέφερε δεινὰς συνεπείας. Δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ θεραπεύσωσι τὸ κακὸν, εἰ μὴ διὰ συνεισφορῶν, τῶν ὁποίων ἡ αὐθαίρετος ἀνισότης ἦτο εἰς τοὺς πολίτας παντοτεινὴ ἀφορμὴ μεμψιμοιριῶν, καὶ ἐπέφερεν εἰς μὲν τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς βραδύτητα ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας εἰς τὴν δαπάνην, εἰς δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀποτυχίαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τεχνῖται καὶ ναῦται, οἵτινες ἦσαν ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηνῶν, δὲν ὑπέκειντο εἰς τὰς συνεισφορὰς, ἀλλ' ἔδιδον μόνον τὸν προσωπικὸν φόρον, ὅλον τὸ βάρος ἔπιπτεν ἐπὶ τοὺς πλουσίους· οἵτινες ἐγόγγυζον διὰ τοῦτο καὶ ἐκατηγόρουν τοὺς ἄλλους, ὅτι διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς πανηγύρεις, εἰς θέατρα, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα ἀνωφελῆ. Ἀλλ' ὁ δῆμος θεωρῶν ἑαυτὸν κύριον, ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τῶν γογγυσμῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ἠγάπα νὰ ἐλαττώσῃ τὰς ἑαυτοῦ ἡδονὰς, διὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ βάρος τῶν συνεισφορῶν εἰς τοὺς κατέχοντας τὰς πολιτικὰς θέσεις καὶ τὰ ἀξιώματα. Καὶ πρὸς τούτοις, κίνδυνος ζωῆς ἦτο, ἐάν τις ἤθελε τολμήσει καὶ μόνον νὰ προβάλῃ κατάργησιν τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων νόμου. Δὶς ἐρρι-

ψοκινδύνευσεν ὁ Δημοσθένης νὰ ἐμβάλῃ λόγον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, μετὰ μεγάλης ὅμως τέχνης καὶ συστολῆς. Ἀφοῦ ἀπέδειξε τὴν ἄρευκτον ἀνάγκην τοῦ νὰ ἑτοιμάσωσι δύναμιν, διὰ νὰ ἀναχαιτίσωσι τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Φιλίππου, ὑποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος χρηματικὸς πόρος ὑπὲρ τοῦ στρατεύματος, εἰ μὴ τὰ θεωρικά. Προβάλλει νὰ διορίσωσι νομοθέτας, οὐχὶ διὰ νὰ θέσωσι νέους νόμους, διότι ὑπῆρχον, πλειότεροι μάλιστα τοῦ δέοντος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ καταργήσωσι τοὺς ἐναντίους εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως. Προεφυλάχθη ἀπὸ τῆς κεφαλικῆς ποινῆς τοῦ νόμου, διότι δὲν ἔγραψε ψήφισμα ἀκυρώσεως, ἀλλ' ἐζήτει μόνον νὰ διορίσωσι νομοθέτας, διὰ νὰ κάμωσιν ἐξέτασιν τῶν νόμων· ἐδείκνυε μόνον τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀκυρώσωσι τοιοῦτον νόμον, ὅστις κατεπίεζε τοὺς θερμοτέρους ζηλωτὰς ἐκ τῶν πολιτῶν, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς δυοῖν θάτερον ἢ αὐτοὶ νὰ ἀπολεσθῶσι κάμνοντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενναίαν συμβολήν, ἢ νὰ ἀφήσωσι τὴν πατρίδα νὰ ἀπολεσθῇ σιωπῶντες ὑπὸ φόβου.

Ἐκ τοῦ Οὐλπιανοῦ. Ὁ λόγος εἶναι τριμερής· ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει ἐξετάζει ἂν πρέπῃ νὰ μεταστήσωσι τὴν δύναμιν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἢ νὰ ἀφήσωσιν αὐτὴν νὰ μένῃ ὅπου εἶναι, βοηθοῦσα τοὺς Ὀλυνθίους. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ἂν πρέπῃ νὰ λύσωσι τὸν περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων νόμον. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιλογικόν, ἐλέγχει τὴν πολιτείαν τῶν δημαγωγῶν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὑπάγεται εἰς τὸ συμφέρον· τὸ δὲ δεύτερον, εἰς τὸ νόμιμον· τὸ δὲ τρίτον, εἰς τὸ δίκαιον· διότι ὁ ἔπαινος ἢ ψόγος τῶν προσώπων εἶναι τοῦ δικαίου. Διαιρεῖ δὲ τὸ συμφέρον εἰς τὸ ἀναγκαῖον· διότι, ἂν κυριεύσῃ τὴν Ὄλυνθον ὁ Φίλιππος, θέλει ἐλθεῖ ἐπὶ τὴν Ἀττικήν· καὶ εἰς τὸ ἄδοξον· διότι ἐξεύρουσι πάντες οἱ Ἕλληνες ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεσχέθησαν νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον.

Τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τῶν κοινῶν πραγμάτων κακῶς ἐχόντων.

Σελ. 29. Οὐχὶ—παρίσταται] Τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τοῦ πράγματος. Δὲν παρουσιάζεται εἰς τὸν νοῦν μου. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ οὐ ἔχει τινὰ ἔμφασιν ἀρνήσεως. Οὐχὶ, οὐδαμῶς, οὐ δῆτα (Ησύχ.). Τὸ δὲ παρίσταται σημαίνει ἐνταῦθα τὸ ἐπερχόμενον εἰς τὸν νοῦν τρόπον τινὰ αὐθορμήτως· οὕτω καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους Σελ. 632. Ἡ δὲ τῆς γνώμης δόξα ἀφ' ὧν ἂν ἀκούσωσι παρίσταται. Τὸ δὲ ἐπέρχεταί μοι τοῦτο, ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου, σημαίνει τὸ τῆς συνηθείας, μ' ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, μ' ἔρχεται ὄρεξις νά· φανερόνει ὥθησίν τινα αἰσθηματικὴν, ἢ νοεράν· οἷον, ἤδη ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι (Ξενοφ. Ἀπομν. δ', γ', 3.) Καὶ γὰρ αὐτόν με νῦν ἀκούσαντά σου, τοιοῦτόν τι λέγειν πρὸς ἐμαυτὸν ἐπέρχεται (Πλάτ. Φαίδ. 88). Λαμβάνεται σχεδὸν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μὲ τὸ παρίσταται, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ἀ. Ὀλυνθιακοῦ.— Ταὐτὰ—γινώσκειν] Τὰ αὐτὰ φρονεῖν, τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν· ἄλλα φρονῶ, ὅταν τὰ πράγματα βλέπω, καὶ ἄλλα, ὅταν ἀκούω τοὺς λόγους, ἤγουν, δὲν βλέπω τὰ πράγματα σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους.—Εἰς τοῦτο προήκοντα] Εἰς τοιαύτην κατάστασιν προκεχωρηκότα. Ὁ ἐνεστὼς ἥκω λαμβάνεται Ἀττικῶς ἀντὶ παρῳχημένου. — Τιμωρήσασθαι] Νὰ ἐκδικηθῶμεν τὸν Φίλιππον. Τιμωρῶ τινι, βοηθῶ. Τιμωροῦμαί τινα, κάμνω ἐκδίκησιν κατ' αὐτοῦ, τιμωρῶ αὐτόν. — Ὅπως μὴ πεισόμεθα] Κατὰ μέλλοντα, τίνι τρόπῳ δὲν θέλομεν κακοποιηθῆ (Βλ. Ὀλυνθ. Β', περὶ τοῦ ὅπως). Παρατηρεῖται πρὸς τούτους ὅτι ὁ ὅπως, εἴτε μόνος εἴτε μετὰ τοῦ μὴ συντάσσεται μετὰ ἀορίστου ὑποτακτικῆς· ἐὰν ὅμως τὸ ῥῆμα δὲν ἔχῃ ἀόριστον ἐν χρήσει, τότε λαμβάνεται ὁ μέλλων τῆς ὁριστικῆς, ὡς ἐνταῦθα· διότι δὲν ὑπάρχει ἀόριστος, ἐπεισάμην· οὕτω καὶ ἐν τῷ περὶ εἰρήνης, « Δεύτερον δὲ, ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς συνελκυσθότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ἡμᾶς· » διότι προηξάμην δὲν ὑπάρχει. — Οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν κ. τ. λ.] Οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες μοὶ φαίνονται ὅτι δὲν κάμνουσιν ἄλλο, παρὰ ἀποπλανῶνται μὴ παριστάνοντες εἰς ἐσᾶς τὴν ἀληθινὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε. Μετὰ τὸ οὐδὲν ἄλλο, τὶ ἄλλο, ἐπιφερομένου τοῦ ἤ, ἐννοεῖται ἔξωθεν τὸ ῥῆμα γίγνομαι, ποιῶ. — Οὐχὶ τὴν οὖσαν] Ἤγουν, ψευδῆ· διότι ἀλήθεια εἶναι τὸ ὄν. Ὅθεν ἡ μετοχὴ τοῦ ὑπαρκτικοῦ εἰμὶ λαμβάνεται ἀντὶ ὁ ἀληθής· καὶ μετὰ τοῦ οὐ, ἀντὶ ὁ ψευδής· ἐντεῦθεν καὶ τὸ ὄντως, τῷ ὄντι, ἀντὶ ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ. Ἡ καθαυτὸ ὑπόθεσις ἦτο περὶ βοηθείας τῆς Ὀλύνθου. — Ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει κ. τ. λ.] Αἰνίττεται ὁ ῥήτωρ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Ποτίδαιαν, καὶ τὴν Θράκην. Καὶ μάλ' ἀκριβῶς, οὐχ ἁπλῶς δηλαδὴ, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστατα. Οὕτω καὶ εἰς ἄλλας βεβαιωτικὰς φράσεις ὁ καὶ προταττόμενος ἔχει δύναμιν οὐχὶ ἁπλῶς συμπλεκτικὴν, ἀλλὰ προσθετικὴν, ὡς, καὶ μάλα, καὶ ἀληθῆ γε· καὶ ὀρθῶς γε· καὶ πάνυ γε. — Νῦν μέντοι πέπεισμαι κ. τ. λ.] Τώρα ὅμως εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ἀρκεῖ εἰς ἡμᾶς πρῶτον, πρὶν τιμωρήσωμεν τὸν Φίλιππον, νὰ προλάβωμεν τοῦτο, τὸ νὰ σώσωμεν τοὺς συμμάχους ἡμῶν πρὶν πάθωσιν ὑπὸ τοῦ

Φιλίππου, τὴν πρώτην, (ὁδὸν), ἀντὶ τὸ πρῶτον. — Πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι] Πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν θέσωμεν ὀρθῶς ὡς θεμέλιον, δηλονότι τὴν σωτηρίαν τῶν Ὀλυνθίων. Ἐπὶ παντὸς πράγματος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ τέλους ἀνάγκη νὰ ἦναι καλὴ ἡ ἀρχή· ὅθεν τὸ λεγόμενον, ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον καὶ τὸ τέλος. Τὰ γνωμικὰ ταττόμενα μετὰ τὰ λεχθέντα ἐν μέρει, ἔχουσι δύναμιν, ἐπισφραγίζοντα τὸν λόγον διὰ τῆς καθολικῆς ἀληθείας. Οὕτω καὶ ἐν τῷ Α. Ὀλυνθιακῷ μετὰ τὰ κατὰ μέρος λεχθέντα περὶ τοῦ Φιλίππου λέγει, καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, κ.τ.λ. καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ, τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, κ. τ. λ. — Περὶ τῆς τελευτῆς] Τοῦ τιμωρήσασθαι δηλαδὴ τὸν Φίλιππον. Τοῦτο εἶναι τὸ τέλος, ἀρχὴ δὲ ἡ σωτηρία τῶν συμμάχων. — Εἴπερ ποτε καὶ νῦν] Μᾶλλον δηλαδὴ τώρα παρά ποτε (Βλ. Σελ. 126. στ. 29). — Ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ,τι κ. τ. λ.] Ὁ Δημοσθένης ἐγεννήθη δύο ἔτη μετὰ τὸν Φίλιππον, ἤγουν, τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἐννενηκοστῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος, καὶ εἶδε τὸν Φίλιππον πόσον ἀδύνατος ἦτο τὴν ἀρχὴν καὶ ἄξιος μᾶλλον νὰ προστάττηται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, παρὰ νὰ προστάττῃ αὐτούς. Ἐξ ὑπολήψεως εἶναι καὶ τοῦτο τὸ Β'. προοίμιον, δι' οὗ σύρει τὴν προσοχὴν ὁ ῥήτωρ παριστάνων τὴν περίστασιν ἀξίαν πολλῆς φροντίδος καὶ σκέψεως, δεικνύει πεποίθησιν εἰς ὅσα ἔρχεται νὰ εἴπῃ, ἀπορίαν δὲ περὶ τοῦ τρόπου διὰ τὰς προλήψεις τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν κακίστην συνήθειαν τοῦ λαμβάνειν τὰ θεωρικὰ χωρὶς νὰ πράττωσι τὰ δέοντα· ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἐπαινεῖ μεν αὐτοὺς διὰ τὴν ὀξύνοιαν, ἐλέγχει δὲ ἐπιτηδείως διὰ τὴν ἀμέλειαν.

Σελ. 30. Ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα] Ἐκ τούτων τὰ ὁποῖα ἐξεύρω, ἐπειδὴ ἤμην παρὼν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἤκουον τοὺς ῥήτορας. Περὶ τοῦ ἐξ ὧν — σύνοιδα Βλέπ. Συντακτ. Σελ. 60. — Τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι] Ὅτι δηλαδὴ αἱ πλειότεραι εὐκαιρίαι σᾶς διέφυγον, ὅτι πολλάκις ἠτυχήσατε ἐν τῷ πολέμῳ. Τὸ ἐκφεύγω καὶ διαφεύγω λαμβάνονται πολλάκις συνωνύμως, ὡς, διαφεύγειν ἢ ἐκφεύγειν, κίνδυνον, θάνατον, δίκην. Αἱ δοτικαὶ, τῷ μὴ βούλεσθαι, τῷ μὴ συνιέναι, φανερόνουσιν αἰτίαν (Βλ. Συντακτ. Σελ. 243, καὶ 295, Γ'.) — Μετὰ παῤῥησίας] Ἐλευθέρως, οὐδενὶ χαριζόμενος. — Ὑπομένειν] Νὰ ὑποφέρητε ἀκούοντές με λέγοντα τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο θεωροῦντες, τὸ ἂν λέγω τὴν ἀλήθειαν, καὶ διὰ τοῦτο· ὅπου ἡ διὰ φανερόνει τελικὸν αἴτιον (Βλ. Συντακτ. Σελ. 215), ἵνα τὰ λοιπὰ κ. τ. λ.— Ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται] Διὰ νὰ λάβωσι τὰ λοιπὰ καλητέραν κατάστασιν. — Εἰς πᾶν μοχθηρίας] Εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν, εἰς κακίστην κατάστασιν. (Βλ. Συντ. Σελ. 21). Ἐκ τοῦ μοχθηρὸς, τὸ ὁποῖον σημαίνει κυρίως, κοπιαστικὸς, ἐπίπονος· μεταφορικῶς δὲ, κακὸς, διεφθαρμένος· διότι ἡ κακία εἶναι τῳόντι μόχθος εἰς τὸν κακόν. Λέγεται καὶ ἐπὶ τροφῆς κακῆς, «ὑπὸ τῆς τῶν σίτων μοχθηρίας σῶμα ἀπόλλυσθαι» (Πλάτ. Πολιτ. Σελ. 609.) καὶ ἐπὶ κακῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. — Τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ] Κατὰ παρένθεσιν, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος ἐστὶ τοῦτο· ἤγουν, πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν.

Οὕτω καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ λέγομεν, τρίτος ἢ τέταρτος χρόνος εἶναι τώρα. — Ἡραῖον τεῖχος] Τόπος ἐν Θράκῃ πλησίον τοῦ Βυζαντίου, ὅπου οἱ Σάμιοι ἔκτισαν πόλιν ἢ τεῖχος καὶ ὠνόμασαν αὐτὸ Ἡραῖον ἀπὸ τῆς Ἥρας· διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος ἤθελε νὰ κυριεύσῃ αὐτὸ ὡς ὁρμητήριον κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Πολλὰ τοιαῦτα τείχη ἦσαν ἐν Θράκῃ· τοιοῦτον καὶ τὸ Σέρριον τεῖχος, καὶ τὸ Μακρὸν τεῖχος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐκάλουν καὶ τὰς πόλεις· οὕτως ἡ ὑπὸ τῶν Μιλησίων κτισθεῖσα πόλις ἐκαλεῖτο Μιλησίων τεῖχος. — Τότε τοίνυν] Μετά τινα λόγον προεισαγωγικὸν, συνειθίζουσιν ἐρχόμενοι εἰς τὴν διήγησιν τοῦ πράγματος νὰ μεταχειρίζωνται τὸν τοίνυν ἢ οὖν — Πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γενομένου] Ἐγίνοντο οἱ λόγοι ἢ διότι οἱ Ἀθηναῖοι ὡκειοποιοῦντο τὴν Σάμον καὶ τὴν ἀποικίαν αὐτῆς, ἢ διὰ νὰ ἀντιταχθῶσιν εἰς τὴν πλεονεξίαν τοῦ Φιλίππου. Ἐθορύβουν συνήθως οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιδοκιμάζοντες ἢ ἀποδοκιμάζοντες τὰ λεγόμενα. — Τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν] Σπουδὴν μεγάλην πολέμου ἐμφαίνει, ὅτι ἐν χειμῶνι ἀπεφάσισαν νὰ στρατεύσωσι· τὰ στρατεύσιμα ἔτη κατὰ τὸν νόμον ἦσαν ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους μέχρι τοῦ ἑξηκοστοῦ· καὶ μέχρι μὲν τῶν εἴκοσιν ἐγίνοντο περίπολοι· ἀπὸ δὲ τῶν εἴκοσι ἐξήρχοντο εἰς ὑπερορίους στρατείας. — Αὐτοὺς] Τοὺς πολίτας δηλονότι, οὐχὶ ξένους — Ἑκατομβαιὼν, κ. τ. λ.] Ὑπακούεται ἀπὸ κοινοῦ τὸ διῆλθε — Μετὰ τὰ μυστήρια] Διπλᾶ ἦσαν ταῦτα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, μεγάλα καὶ μικρὰ, τὰ μὲν μεγάλα εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος, τὰ δὲ μικρὰ εἰς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους. Τὰ μεγάλα ἐνίοτε λέγονται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ἁπλῶς, τὰ μυστήρια. Ὅπου λοιπὸν ἀναγινώσκομεν παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὰ μυστήρια, πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὰ μεγάλα, τὰ Ἐλευσίνια δηλονότι. Ἦσαν δὲ ταῦτα ἡ ἐπισημοτέρα τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἑορτῶν, καὶ διήρκουν ἐννέα ἡμέρας ἀπὸ τῆς δεκάτης πέμπτης τοῦ Βοηδρομιῶνος. — Δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον] Καθ' ὑπερβατὸν, ἀντὶ, ἀπεστείλατε Χαρίδημον ἔχοντα δέκα ναῦς κενάς. Ὁ Χαρίδημος ἦτο ἐκ τοῦ Ὠρεοῦ· ἐπολιτογραφήθη δὲ Ἀθηναῖος διὰ τὰς πρὸς τὴν πόλιν ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ. Ὑπὲρ τούτου ἐξέδωκε ψήφισμα ὁ Ἀριστοκράτης (Βλ. Δημοσθ. κατὰ Ἀριστοκρ.) ἦτο δὲ ἄπιστος, μέθυσος, δόλιος, καὶ ἄσωτος. — Κενὰς] Δηλονότι κενὰς πολιτῶν, διὰ νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ ξένων μισθοφόρων. — Καὶ πέντε τάλαντα] Διὰ μισθὸν τῶν ξένων. Ἄργυρος καὶ χρυσὸς λέγονται αὐτὰ τὰ μέταλλα· ἀργύριον δὲ καὶ χρυσίον τὰ ἐκ τούτων νομίσματα καὶ κατασκευάσματα. — Ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς] Ἡ ἀσθένεια αὕτη ἦτο ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἐν Θετταλίᾳ Μεθώνης, ῥίψαντος ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους δοράτιον στρατιώτου τινὸς Μεθωναίου Ἀστέρος ὀνομαζομένου. — Ἦλθε γὰρ ἀμφότερα] Καὶ ἡ νόσος καὶ ὁ θάνατος ἠγγέλθησαν συγχρόνως. — Ἀφεῖτε — τὸν ἀπόστολον] Ἀφήκατε τὴν ἀποστολὴν τῶν ψηφισθέντων πλοίων. — Ὁ καιρὸς αὐτὸς] Ἡ καθαυτὸ, ἡ μόνη καλὴ περίστασις διὰ τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ Φιλίππου. (Βλ. Συντακτ. Σελ 38). — Τότε σωθεὶς] Διὰ τὴν τότε σωτηρίαν τὴν ἐκ τῆς ἀμελείας ἡμῶν. — Οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι] Δὲν δύνανται ἄλλως πως νὰ ἔχωσι.

ὦ γέγονε, γέγονε. — Καιρὸς ἥκει τις οὗτος] Ἄλλοι γράφουσιν ἥκει· τίς οὗτος; Ἦλθεν ὁ καιρὸς οὗτος, ἡ εὐκαιρία αὕτη, χάριν τῆς ὁποίας ἀνέφερα καὶ ταῦτα τὰ περὶ τοῦ Ἡραίου τείχους. — Τί δὴ χρησόμεθα—τούτῳ;] Κατὰ τί, ἄγουν, πῶς θέλομεν μεταχειρισθῆ τοῦτον;

Σελ. 31. Παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν] Τὸ κατὰ τὸ δυνατὸν, τίθεται ἐκ παραλλήλου, ὡς λέγουσιν· ἐπιτείνει ὅμως τὴν ἰδέαν τοῦ δυνατοῦ, μὲ πᾶσαν δύναμιν ὅσην δύνασθε νὰ καταβάλητε· οὕτω καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ (ἑ, 23), «Ἐπικουρεῖν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν·» καὶ παρὰ Πλάτωνι (Νόμ. ἀ, Σελ. 646), Ὡς χρὴ γενέσθαι (τούτου τοῦ ἐπιτηδεύματος) καὶ μὴ φεύγειν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν.—Ἐστρατηγηκότες] Ὡς μισθωτοὶ στρατηγοὶ ὑπὲρ Φιλίππου μαχόμενοι, μὴ βοηθοῦντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. — Ἐθάῤῥει τούτους] Θαῤῥῶ, ἀμεταβάτως, ἔχω θάῤῥος, καθὼς καὶ τὸ θαρσῶ. Μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου ἢ πράγματος καὶ δοτικῆς προσώπου σημαίνει ἐμπιστεύομαι, ὡς Θαῤῥῶ σοι τὸ ἀπόῤῥητον. Μετὰ δοτικῆς, ἔχω πίστιν εἴς τινα, ὡς παρ' Οὐλπιανῷ, Οἱ Φωκεῖς ἐθάῤῥησαν τῷ Μακεδόνι. Μετὰ αἰτιατικῆς, ἔχω θάῤῥος ἐν ἐμαυτῷ κατά τινος, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ὁ Φίλιππος ἐφοβεῖτο τοὺς Φωκεῖς, διότι εἶχον δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον· καὶ οἱ Φωκεῖς τὸν Φίλιππον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον θεωρεῖται τὸ θάῤῥος, παριστάνεται διὰ τῆς περὶ μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς, ὡς παρ' Ἰσοκράτει (Ἀρχιδ.), Καρτερεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι, καὶ θαῤῥεῖν περὶ τῶν μελλόντων· ἢ διὰ τῆς πρὸς μετὰ αἰτιατικῆς, Θαῤῥοῦντας πρὸς ἕκαστα τούτων (Πλάτ. Πρωταγ. Σελ. 350) ἢ κατὰ δοτικὴν, ὡς παρὰ Λουκιανῷ (Ἁρμονίδ.), ὃ καὶ θαῤῥεῖν μοι τῷ παρόντι ποιεῖ. — Ἐπράξαμεν ἡμεῖς κ. τ. λ.] Κἀκεῖνοι, ἐννοεῖται τὸ ἔπραξαν. Ἐκάμομεν ἡμεῖς εἰρήνην μὲ τοὺς Ὀλυνθίους καὶ ἐκεῖνοι μὲ ἡμᾶς. Οἱ Ὀλύνθιοι ἦσαν πρότερον σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπολέμουν τοὺς Ἀθηναίους· ὕστερον δὲ ἤρξαντο νὰ ὑποπτεύωνται αὐτὸν, βλέποντες τὴν ταχεῖαν αὔξησιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπιστίαν. Ὅθεν ἐναντίον τῶν πρὸς ἐκεῖνον συνθηκῶν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ εἰρήνης. Τότε ὁ Φίλιππος, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐζήτει ἀφορμὴν, λαβὼν ταύτην ἐπολέμει αὐτούς.— Ἦν τοῦτο] Τὸ ἐφορμεῖν δηλαδὴ πόλιν μεγάλην, τὸ παραφυλάττειν τὰς περιστάσεις αὐτοῦ, τὰ ἀτυχήματα. Καιροὶ, λαμβάνεται καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ. — Ἐκπολεμῶσαι] Πολεμίους καταστῆσαι τοὺς Ὀλυνθίους πρὸς τὸν Φίλιππον. — Τέως] Πρότερον, τότε. Τὸ τέως φανερόνει παράτασιν χρόνου ἀδιόριστον, μέχρι τούτου· τὸ δὲ ἕως συσχετικὸν, τὸ ὅριον τῆς παρατάσεως, Δεδέσθω τέως, ἕως ἂν ἐκτίσῃ (Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτους). Σημαίνει δὲ τὸ τέως καὶ ἁπλῶς, τὸ πρότερον, ἢ τὸ μέχρι τινὸς καιροῦ. Τὸ ἕως λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἀπεριορίστου χρονικῆς ἐκτάσεως, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ, μάλιστα ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς, ὡς, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου (ψαλμ. ρἰ)· καὶ, Οὐκ ἀνέῳρεψεν ἡ περιστερὰ, ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὴν γῆν (Γέν. ἡ, 7. Βλ. καὶ Ματθ. κἡ, 20. καὶ ἀ. 25).—Ὁπωσδήποτε] Ὅπως καὶ ἂν ἔγεινε· δὲν ἐξετάζω τοῦ ο (διότι δὲν ἐνεργήσαμεν ἡμεῖς τοῦτο). — Τί οὖν ὑπόλοιπον—πλὴν βοηθεῖν κ. τ. λ.]

Ἐννοεῖται τὸ ἄλλο· τί ἄλλο λοιπὸν μένει, πλὴν νὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους πάσῃ δυνάμει καὶ προθυμίᾳ; Συντάσσεται δὲ τὸ ἄλλος, ὡς τὰ συγκριτικὰ, μετὰ γενικῆς, ἢ ἀντὶ τῆς γενικῆς, μετὰ τοῦ ἤ, ἢ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ τοῦ πλήν, οἷον· Θέμις δὲ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον (Πλάτ. Τιμ. 30). Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ ἕτερος λαμβανόμενον κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Κυρίως δὲ τὸ μὲν ἄλλος εἶναι ἁπλῶς διακριτικὸν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὸ δὲ ἕτερος φανερόνει ἕνα ἐκ τῶν δύο· οἷον, Φολκὸς ἦεν, χωλὸν δ' ἕτερον πόδα (Ἰλ. Ϛ, 217). — Τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς] Ἥτις ἤθελε μᾶς περικυκλώσει, τὴν ὁποίαν ἠθέλομεν πάθει. Ἡ αἰτιατικὴ διὰ τὴν περί· συντάσσεται ὅμως καὶ μετὰ δοτικῆς. — Τὸν φόβον — τὸν τῶν μετὰ ταῦτα] Τὸν φόβον τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν, τῶν ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης δυσχιῶν.—Εἰ καθυφείμεθα] Ἐὰν ἐνδώσωμεν, ἀφήσωμεν, ἐὰν ἀμελήσωμεν. — Ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν] Κατ' εὐφημισμὸν, δυσμενῶς δηλαδή. Οἱ Θηβαῖοι ἐμίσουν πολὺ τοὺς Ἀθηναίους, διότι μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις καὶ Μαντινείᾳ μάχην ἐβοήθησαν τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν ἐν τῷ Φωκικῷ πολέμῳ τοὺς Φωκεῖς. Καὶ πρότερον δὲ τὸ αὐτὸ μῖσος ἔδειξαν ἐν τῷ τέλει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, γνωμοδοτήσαντες τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τοὐναντίον δὲ οἱ Φωκεῖς ἀντέστησαν, λέγοντες ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταστήσωσι τὴν Ἑλλάδα ἑτερόφθαλμον· διότι ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ὡς δύο ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλλάδος. — Ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων] Ἀποκαμόντων κατὰ τὰ χρήματα, ἀπορούντων χρημάτων. Οἱ Φωκεῖς ἐν τῷ πολέμῳ, ὅστις διήρκεσεν ἐννέα ἔτη, ἐξηντλήθησαν πληρόνοντες μεγάλους μισθοὺς εἰς τὰ ξενικὰ στρατεύματα. Ἀπείρηκα, παρακείμενος τοῦ ἀχρήστου ἐνεστῶτος ἀπερέω· σημαίνει δὲ κυρίως τὸ ἀπαγορεύω, ἐμποδίζω διὰ λόγου· καὶ μεταφορικῶς ἀπὸ τοῦ μὴ δυναμένου πλέον νὰ λαλῇ· γενικῶς, ἀποκάμνω. Κατὰ τὴν αὐτὴν μεταφορικὴν σημασίαν λαμβάνονται καὶ τὰ ἀπαγορεύω, ἀπαυδάω, καὶ ὁ ἀόριστος ἀπειπεῖν. — Τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ] Τὴν Ὄλυνθον ὑποτάξαντι. — Πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα] Ἤγουν, νὰ τραπῇ, νὰ ὁρμήσῃ ἐπὶ τὴν Ἀττικήν. — Ἀναβάλλεται ποιήσειν] Ἀναβάλλει τὸν καιρὸν τοῦ νὰ πράξῃ τὰ δέοντα. Τίθεται δὲ μέλλων ἀπαρεμφάτου, διότι εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀναβάλλεται ἐμπεριέχεται ἡ ἰδέα τοῦ οἴεσθαι ἢ ἐλπίζειν, ὡς ἐὰν ἔλεγεν, ἀναβαλλόμενος οἴεται ποιήσειν τὰ δέοντα. Ἀναβάλλω σημαίνει καὶ τὸ ὠθῶ εἰς τὰ ὀπίσω, καθὼς καὶ τὸ ἀνακρούω, δὲν ἀφίνω νὰ προχωρῇ εἰς τὰ ἐμπρός· ὅθεν κατὰ μέσην φωνὴν ἀναβάλλομαι, δὲν ἐπιχειρῶ ἐν καιρῷ· ἀφίνω νὰ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία. Τὸ δὲ ὑπερτίθεμαι σημαίνει εἰς ἄλλον καιρὸν μεταθέτω τὴν πρᾶξιν. — Ἄλλοθι] Μακρὰν τῆς Ἀττικῆς, περὶ τὴν Ὄλυνθον. — Περιστήσεται] θέλουσι φθάσει, καταντήσει. Τὸ περιίσταμαι σημαίνει μεταβολήν τινα ἐπὶ τὸ χεῖρον, καὶ ἐν γένει εἰς κακὸν, ἢ εἰς τὸ ἐναντίον. Καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς ὑπέρδεινόν μοι περιέστη (Δημοσθ. Κατὰ Μειδ. Σελ. 551). Ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τοὐναντίον περιειστήκει (Πλάτ. Πολιτ. ά, Σελ. 343.) — Τοῖς πολλοῖς] Εἰς τοὺς πλειοτέρους ἐξ ὑμῶν. — Νομοθέτας] Οὗ-

τοι ἦσαν εἷς καὶ χίλιοι· προσετίθετο δὲ ὁ εἷς, διὰ νὰ μὴ ἦναι ἴσαι αἱ ψῆφοι. Οἱ θεσμοθέται συνήρχοντο κατ' ἔτος εἰς τὸ θεσμοθετεῖον, ὅπου ἐφυλάττοντο οἱ νόμοι, διὰ νὰ παρατηρῶσιν ἂν ὑπῆρχέ τις νόμος ἐναντίος μὲ ἄλλον, ἢ ἄκυρός τις μεταξὺ τῶν ἐχόντων κῦρος, ἢ πολλοὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος· καὶ ἐὰν ἀνεκαλύπτοντο τοιοῦτοι, γράφοντες αὐτοὺς ἐπὶ πίνακος ἐξέθετον πρὸ τῶν ἀνδριάντων τῶν ἐπωνύμων (τῶν ἀνδριάντων τῶν δέκα ἡρώων, ἀφ' ὧν ἐπωνομάσθησαν αἱ φυλαί). Οἱ δὲ πρυτάνεις συνῆγον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ ψηφίσωσι τοὺς νομοθέτας. Ὁ πρόεδρος ἀνέφερε περὶ τῶν νόμων, καὶ τούτων ἀναγνωσθέντων ὑπὸ τοῦ γραμματέως δημοσίᾳ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πᾶς ὁ βουλόμενος ἐλάλει περὶ αὐτῶν πείθων ἢ μεταπείθων. Ἐὰν δὲ προέκειτο περὶ ἀκυρώσεως τινὸς, ἐξελέγοντο πέντε συνήγοροι ἐκ πάντων τῶν Ἀθηναίων. Ὁ δὲ δῆμος ἀκούσας τοὺς ἑκατέρωθεν λόγους, ἐνομοθέτει οὕς τινας νόμους ἤθελεν, ἐναποθέτων ὅμως εἰς τοὺς νομοθέτας τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν. Ἡ ἐξέτασις αὕτη τῶν νόμων ἦτο ἀναγκαιοτάτη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐπειδὴ ἦσαν φύσει φιλόκαινοι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἠγάπων εἰς ὑπερβολὴν νὰ ἐπισωρεύωσι νόμους, νὰ ἀκυρῶσι καὶ νὰ ἐπικυρῶσι. Λέγεται καθιστάναι νομοθέτας καὶ καθίζειν. — Μὴ τοίνυν — θαυμάσητε κ. τ. λ.] Τὸ σχῆμα εἶναι προδιόρθωσις. Ἐπειδὴ, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, τοῦ ἀκροατοῦ προσδοκῶντος ἀκούειν περὶ πολέμων, αὐτὸς περὶ νομοθετῶν μέλλει λέγειν, διὰ τοῦτο προθεραπεύει τοὺς πολλούς. Ἀποβλέπουσι δὲ ταῦτα εἰς τὸν περὶ τῶν θεωρικῶν νόμον.— Ἐν τούτοις τοῖς νομοθέταις] Ἀντὶ διὰ τούτων τῶν νομοθετῶν.—Μὴ θῆσθε] Τὸ μὲν τιθέναι, λέγεται ἐπὶ τοῦ νομοθέτου· τὸ δὲ μέσον τίθεσθαι ἐπὶ τοῦ δήμου· διότι ἐτίθει διὰ τῶν νομοθετῶν. Οὕτω λέγουσιν, ὁ πατὴρ διδάσκεται τὸν υἱὸν, διὰ διδασκάλου δηλονότι. Βλ. Τεχνολογ. Σελ. 147, ἐκδ. γ'.

Σελ. 32. Λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν] Μετὰ τὸν Αἰγινητικὸν πόλεμον γενομένης εἰρήνης πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους διὰ τριάκοντα ἔτη, ἐναπετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον χίλια τάλαντα κατ' ἔτος, διὰ νὰ δαπανῶνται μόνον ὅτε ἔμελλον νὰ εἰσβάλωσι πολέμιοι εἰς τὴν Ἀττικήν· ἐὰν δέ τις ἤθελε ψηφίσει νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ εἰς ἄλλην χρῆσιν, ἦτο θάνατος ἡ ποινή. Ὁ νόμος οὗτος ἐφυλάττετο τὴν ἀρχὴν αὐστηρῶς, καθὼς συμβαίνει ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὰ νεωστὶ νομοθετούμενα. Ὕστερον ὅμως ὁ Περικλῆς, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ λαοῦ, ἐνομοθέτησε νὰ διανέμωνται κατ' ἄνδρα εἰς τὸν λαὸν διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ θέατρα, ἐπὶ ταύτῃ ὅμως τῇ ἐξαιρέσει, ὥστε ἐν πολέμῳ νὰ δίδωνται ἐξ αὐτῶν οἱ στρατιωτικοὶ μισθοί. Ἐπειδὴ ὅμως πᾶσα διάταξις μᾶλλον ἢ ἧττον ταχέως παρεκτρέπεται εἰς κατάχρησιν, ὁ λαὸς ἠδύνετο τοσοῦτον εἰς ταύτην τὴν διανομὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Δημάδης ὠνόμαζεν ἰξὸν, ὥστε δὲν ἤθελε πλέον ἐν μηδεμιᾷ περιστάσει νὰ στερηθῇ αὐτῆς, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐγίνοντο οἱ Ὀλυνθιακοὶ οὗτοι λόγοι, ὁ Εὔβουλος, ἡγεμὼν τοῦ ἀντιπολιτευομένου εἰς τὸν Δημοσθένην κόμματος, ἔθηκε νόμον ἀποφασίζοντα θάνατον, ἐάν τις ἤθελε προβάλει νὰ γείνωσι στρατιωτικὰ τὰ θεωρικὰ, ταῦτα χρήματα. — Καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους] Ἀντὶ ἐνίους τῶν περὶ τῶν στρατευομένων. Τὸ ὅλον τίθεται ἐνίοτε κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν τοῦ μέ-

ρους. Οἱ στρατιωτικοὶ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἀπήτουν αὐστηρῶς νὰ στρατεύηται ἕκαστος Ἀθηναῖος κατὰ σειράν· ἄλλως δὲ, ἐκηρύττετο ἄτιμος. Μεταγενέστεροι ὅμως νόμοι παρέλυσαν τοσοῦτον τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ὥστε ἕκαστος ἀτιμωρητεὶ διέφευγε τὰς στρατείας. Ὅθεν ὁ Δημοσθένης ἤθελε νὰ ἀνεγείρῃ τοὺς περὶ στρατεύσεως νόμους τοῦ Σόλωνος. — Θεωρικὰ] Ἤγουν, εἰς τὰς θεωρίας, εἰς πανηγύρεις καὶ θέατρα. — Τοὺς ἀτακτοῦντας] Τοὺς μὴ ἐκπληροῦντας ἀκριβῶς τὰ στρατιωτικὰ αὐτῶν καθήκοντα, καὶ τοὺς λειποτακτοῦντας. — Τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν] Ἤγουν, τὸ νὰ παρουσιάζηται ὁ πολίτης καὶ νὰ λέγῃ ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως ὅ,τι στοχάζεται ὠφέλιμον εἰς τὴν πόλιν. Μεταφορικῶς λέγεται ὁ ὁδὸς τὸ μέσον, ὁ τρόπος, δι' οὗ ἔρχεταί τις εἰς πρᾶξιν τινὰ, οἷον, Δεῖν δ' ᾤετο (ὁ Σόλων) μηδένα ἀποστερεῖσθαι τοῦ δίκης τυχεῖν, ὡς ἕκαστος δύναται· πῶς οὖν ἔσται τοῦτο; ἐὰν πολλὰς ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας (Δημοσθ. κατὰ Ἀνδροτ. Σελ. 601). Ὅθεν καὶ μέθοδος, τὸ πραγματεύεσθαι ἐν τάξει τινὶ περί τινος πράγματος — Περιγίγνεσθαι] Νὰ προκύψῃ, νὰ προέλθῃ. Σημαίνει δὲ κυρίως τὸ περισσεύειν, τοῦ ὁποίου ἀντίθετον εἶναι τὸ ἀπολείπειν, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὑπερβάλλειν, τὸ νικᾶν. Πράγματα δὲ ἐννοεῖ τὴν πόλιν. — Τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν κ. τ. λ.] Πρέπει σεῖς νὰ ζητῆτε νὰ ἀκυρώσωσι τοὺς νόμους τούτους τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες καὶ ἔθεσαν αὐτούς. Αἰνίττεται δὲ τὸν Εὔβουλον. Ἄλλοι γράφουσι τούτους αὐτούς· ὀρθοτέρα ὅμως φαίνεται ἡ τοῦ ἄρθρου προσθήκη, ἡ δὲ δεικτικὴ ἀντωνυμία τούτους νὰ συνάπτηται μετὰ τοῦ, τοὺς νόμους. — Οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν κ. τ. λ.] Διότι δὲν εἶναι δίκαιον τὴν μὲν εὔνοιαν τοῦ λαοῦ τὴν διὰ τοὺς νόμους τούτους, ἥτις ἔθλαψεν ὅλην τὴν πόλιν, νὰ ἀπολαμβάνωσιν οἱ τότε θέντες αὐτοὺς, ἡ δὲ ἀπέχθεια, ἡ ἐκ τῆς λύσεως τῶν νόμων, δι' ἧς ἅπαντες ἠθέλομεν λάβει καλητέραν κατάστασιν, νὰ γείνῃ βλάβη εἰς τὸν εἰπόντα τώρα τὰ ὠφελιμώτατα εἰς τὴν πόλιν. — Εὐτρεπίσαι] Ἑτοιμάσαι, διατάξαι· ἐκ τοῦ εὐ τρέπω, καλῶς διαθέτω. — Τηλικοῦτον εἶναι] Τόσον ἰσχυρός· διότι τότε θέλει εἶσθαι τύραννος.— Εἰς προῦπτον] Εἰς πρόοπτον, ἐκ τῆς πρὸ, σημαινούσης τὸ ἔμπροσθεν, καὶ τοῦ ὄπτομαι, εἰς προφανῆ κίνδυνον. — Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς κ. τ. λ.] Ἀφοῦ πρὸς ἀσφάλειαν ἑαυτοῦ ἐζήτησεν ἀκύρωσιν τῶν βλαπτόντων τὴν πόλιν νόμων, παριστάνει καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐκτελεῖν τὰ ψηφιζόμενα. Περὶ ὧν ἂν γραφῇ, περὶ ὧν ἂν πραγμάτων τὰ ψηφίσματα γραφῶσι.

Σελ. 33. Ἕνεκά γε ψηφισμάτων] Ὅσον διὰ τὰ ψηφίσματα· ἂν ἐξήρτητο ἡ τιμωρία τοῦ Φιλίππου ἐκ τῶν ψηφισμάτων, πρὸ πολλοῦ ἤθελε τιμωρηθῆ· διότι εἴμεθα πρόχειροι εἰς ψηφίσματα. βλ. Συντακτ. Σελ. 175 — Τὸ δ' ἄλλα ὑπάρχει] Ἤγουν, αἱ συμβουλαὶ, καὶ αἱ χειροτονίαι, καὶ τὰ ψηφίσματα.—Εἰπεῖν—δυνάμενοι] Δυνατοὶ νὰ εἴπωσι, νὰ παραστήσωσι. — Καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε] Ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτελέσητε θέλετε δυνηθῆ. — Ἢ τίνα καιρὸν] Ἢ τίνα καλητέραν περίστασιν. — Τα ύτης — τῆς χώρας] Ἤγουν, τῆς Ὀλύνθου καὶ τὴν Ὄλυνθον. — Εἰ πολεμήσαιεν] Τὸν Φίλιππον δηλονότι οἱ Ὀλύνθιοι. — Σώσειν] Ἀπὸ παντὸς δηλαδὴ κινδύνου

— Ἅπαντα ταῦτα] Τὰ χωρία, τοὺς τόπους. — Καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντες] Καὶ σχεδὸν συνεργοὶ αὐτοῦ καὶ συμπράκτορες γενόμενοι. Τὸ μόνον οὐχί, ἢ μονονουχί, φανερόνει τὸ ἔγγιστα τῆς πράξεως, ἄλλο δὲν λείπει παρὰ νὰ γείνωμεν πραγματικῶς συνεργοὶ τοῦ Φιλίππου καθ' ἡμῶν αὐτῶν. — Τοὺς αἰτίους, οἵτινές εἰσι] Ἀντὶ, τινὲς εἰσὶν οἱ αἴτιοι τούτων. — Ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις] Ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς μάχαις.— Καὶ τῶν πλησίον] Τῶν πλησίον ἑαυτοῦ τεταγμένων. — Καὶ πάντων μᾶλλον] Ἐννοεῖται τὸ, ἢ ἑαυτοῦ· κατηγορεῖ πάντων μᾶλλον ἢ ἑαυτοῦ. — Καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; κ. τ. λ.] Ἔδειξεν ἀνωτέρω ὅτι πρέπει νὰ πολεμήσωσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὅτι διὰ τὰ ἀναλώματα τοῦ πολέμου εἶναι ἀνάγκη, μὴ ὑπαρχόντων χρημάτων, νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· γνωρίζων δὲ ὅτι τοῦτο ἦτο δυσάρεστον, ἐπιφέρει, Καὶ τώρα δὲν λέγει τις εἰς ἐσᾶς τὰ βέλτιστα; ἤγουν, δὲν ἀρέσκουσιν εἰς ἐσᾶς τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα; σκωθεὶς ἄλλος, ἂς ὁμιλήσῃ, ἂς μὴ κατηγορῇ τὸν προαγορεύσαντα, ὡς οἱ κατηγοροῦντες τοὺς ἄλλους διὰ τὴν γενομένην ἧτταν. — Πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει] Ἐκτὸς ἐὰν, ὀφείλων νὰ εὐχηθῇ νὰ γείνωσι καὶ τὰ ἀρεστὰ καὶ τὰ δέοντα, παρέλιπε τοῦτο. Εἰρωνικὸς ὁ λόγος, αἰνιττόμενος ἐκείνους τῶν ῥητόρων, οἵτινες κολακεύοντες τὸν λαὸν, εὔχονται τὰ ἀρεστὰ ὁμοῦ καὶ τὰ ὠφέλιμα. — Εἰς ταὐτὸν — ἀθροίσαντα] Ἀττικῶς ἀντὶ εἰς τὸ αὐτὸ, συναθροίσας εἰς τὸ αὐτὸ, ὁμοῦ, πάντα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα τις θέλει.

Σελ. 34 Ἐν ὀλίγῳ] Ἐν βραχεῖ χρόνῳ—Ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν] Ὅταν ἦναι προκειμένη σκέψις περὶ πραγμάτων, ἤγουν, περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων.—Συναμφότερα] Καὶ τὰ δύο ὁμοῦ, καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ βέλτιστα.— Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ κ.τ.λ.] Τοῦτο κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν δὲν εἶναι ἀντίθεσις, ἀλλ' ἀποκλειστικὸν πάσης ἀναβολῆς. Νομίζω ὅμως ὅτι ὑπάρχει ἐν τούτοις ἀντίθεσις. Ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσιν ἄλλοι στρατιωτικοὶ πόροι· καὶ λύει τὴν ἀντίθεσιν ταύτην πρῶτον κατὰ ἀντιπαράστασιν, δεχόμενος προθύμως τὴν πρότασιν, ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα δυνατόν· ἔπειτα κατὰ ἔνστασιν, δεικνύων μετὰ θαυμασμοῦ τὸ ἀδύνατον.—Ὁμοίως] Ὡς τὸ εὔχεσθαι δηλαδή—Πόρους—στρατιωτικοὺς] Ἀφορμὰς χρημάτων διὰ τὸ στρατιωτικόν.—Φήμ' ἔγωγε]Ναὶ, βεβαίως· φράσις συγκαταθέσεως —Εἴπερ ἔστιν] Ἂν ἦναι δυνατὸν, ἀναλωθέντων τῶν παρόντων, ὅπου δὲν πρέπει, νὰ δείξῃ ἄλλους πόρους.—Τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι] Νὰ λάβῃ εὐπορίαν τῶν μὴ παρόντων χρημάτων. — Μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις] Ἡ βούλησις, ἡ ἐπιθυμία ἑκάστου μεγάλην ἰσχὺν δίδει εἰς τοὺς τοιούτους κολακευτικοὺς λόγους, ὅτι μενόντων τῶν θεωρικῶν, δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν ἄλλοι πόροι—Οἴεται] Ἐλπίζει, πιστεύει.—Οὐχ οὕτω πέφυκεν] Δὲν ἔχουσι τοιαύτην φύσιν, δὲν ἀκολουθοῦσι τὴν θέλησιν ἡμῶν. — Ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται] Ὅπως καὶ τὰ πράγματα πεφύκασι, κατὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἐνταῦθα τὸ ἐνδέχεται δὲν φανερόνει ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ὅπως τὰ πράγματα κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν εἶναι ἐπιδεκτικὰ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τρόπου τοῦ φέρεσθαι. — Ἐλλείποντάς τι — τῶν τοῦ πολέμου] Νὰ ἀμελῶσι τι τῶν εἰς τὸν

πόλεμον ἀναγκαίων δι' ἔνδειαν στρατιωτικῶν χρημάτων. Τὸ ἐλλείπω λαμβάνεται καὶ κατὰ στερητικὴν σημασίαν· οἷον, Καί τοι γε ἀνδρείας καὶ προθυμίας οὐδὲν ἐλλείπων (Ξένοφ. Κύρ. παιδ. δ', ε, 49.) Τὸ δὲ εὐχερῶς σημαίνει ἐνταῦθα τὸ κούφως, ἀναισθήτως.—Οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας κ.τ.λ.] Ὁ Δημοσθένης ζητεῖ νὰ ἐξάψῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἀθηναίων ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὴν πρὸ μιᾶς περίπου ἑκατονταετηρίδος (458 πρὸ Χριστοῦ) γενομένην ἔνδοξον ἐκστρατείαν τῶν πατέρων αὐτῶν· τὰ τῶν προγόνων ἀναφέρονται ὡς κοινὰ καὶ τοῖς ἀπογόνοις. Ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἡνωμένοι ἐξεδίωξαν τοὺς Πέρσας, ἔτρεψαν εὐθὺς τὰ ὅπλα κατ' ἀλλήλων. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔγειναν προστάται τοῦ μέρους αὐτῶν ἕκαστος, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔκλινον οἱ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Τότε ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς περὶ ὁρίων γῆς· καὶ οἱ μὲν Μεγαρεῖς ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ Κορίνθιοι νομίσαντες ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι καταγινόμενοι εἰς τὸν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Αἰγίνῃ πόλεμον, δὲν ἤθελον βοηθήσει τοὺς Μεγαρεῖς, εἰσέβαλον εἰς τὴν γῆν αὐτῶν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, νέοι καὶ γέροντες, ἐξῆλθον μεθ' ὅπλων εἰς βοήθειαν τῶν συμμάχων, καὶ κατεπέλαισαν τοὺς ἐχθρούς. Μετὰ δώδεκα δὲ ἔτη οἱ Μεγαρεῖς ἀγνωμονήσαντες κατέσφαξαν τὴν παρ' αὐτοῖς φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἠνώθησαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ μετ' αὐτῶν τῶν Κορινθίων οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ αὐτῶν. Τὴν αἰσχρὰν ταύτην ἀπιστίαν ἐκδικοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς. Διὰ τῆς μετοχῆς ἁρπάσαντας παριστάνει τὴν ταχύτητα καὶ προθυμίαν. — Ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις] Ἤγουν, ἐφοδίων ἀναγκαίων ὄντων εἰς τοὺς στρατευομένους, ἀνωτέρω εἶπε, δι' ἔνδειαν χρημάτων. Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτείνονται εἰς τὰ θεωρικά. — Οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν] Οὐχὶ διὰ νὰ καταστήσω ἐμαυτὸν μισητὸν εἰς τινὰς ἐξ ὑμῶν. Ἐπιδιορθοῖ τὴν ἐπίπληξιν ἀποδίδων αὐτὴν εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ δικαίου πολίτου, ὅστις δὲν προδίδει τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, διὰ νὰ κολακεύσῃ τὰ πάθη τοῦ λαοῦ καὶ τῶν μὴ καλῶς κυβερνώντων. Τὸ δὲ τὴν ἄλλως, εἶναι τὴν ἄλλως φέρουσαν ὁδὸν, οὐχὶ τὴν ἀληθινήν· καὶ λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ματαίως.—Τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν] Ἤγουν τὴν τῆς πόλεως ἀλλ' οὐχὶ τὴν διὰ τῆς κολακείας εὔνοιαν τῶν ἀκουόντων.— Οἱ παριόντες] Οἱ ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαίνοντες, οἱ ῥήτορες. Τὸ δὲ οὐπάνυ ἔχει τινὰ εἰρωνείαν, καὶ ἐννοεῖ τὸ οὐδόλως. — Τούτῳ τῷ ἔθει κ. τ. λ.] Ταύτην τὴν συνήθειαν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον μετεχειρίζοντο εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς πόλεως, ἔλεγον δηλαδὴ καὶ συνεβούλευον τὰ κοινῇ συμφέροντα, ἀλλ' οὐχὶ τὰ πρὸς χάριν τοῦ δήμου.

Σελ. 35. Τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ] Τὸν Δημοσθένην λέγει τὸν εἰς Σικελίαν στρατηγήσαντα καὶ ἐκεῖ ἀποθανόντα μετὰ τοῦ Νικίου, ὅστις ἐζήτησε νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης, ἀλλ' ὑπερίσχυσε κακὴ τύχη ἡ γνώμη τοῦ Ἀλκιβιάδου. — Χαρίσωμαι] Κατὰ ὑποτακτικὴν ὀρθότερον ἀντὶ ἄλλης γραφῆς κατὰ μέλλοντα χαρίσομαι· ἀλλ' οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον, χαριοῦμαι. (βλ. Συντ. σελ. 108) —Προπέποται] Μεταφορὰ ἀπὸ τῆς γενομένης προπόσεως ἐν τοῖς με-

γαλοπρεπέσι συμποσίοις. Ἐσυνείθιζον δὲ προσφέροντες τὸ ποτήριον εἰς πόσιν, νὰ χαρίζωσιν αὐτὸ πολυτελὲς ὄν. Ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν (ὁ Φίλιππος) αὐτοῖς (Δημοσθ. περι παραπρεσβ. Σελ. 384). Σημαίνει δὲ ἐνταῦθα μεταφορικῶς προδέδοται — Τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος] Ἀντὶ τῆς προσωρινῆς ἡδονῆς καὶ χάριτος τὴν ὁποίαν κάμνουσιν εἰς ἐσᾶς οἱ κόλακες ῥήτορες· εἶπεν ἀνωτέρω, τί ὑμῖν χαρίσωμαι; — Καίτοι σκέψασθε κ. τ. λ.] Ἔρχεται ἐγκαίρως εἰς σύγκρισιν τῶν ἀρχαίων συμβούλων πρὸς τοὺς σημερινοὺς, καὶ τῆς τότε λαμπρᾶς καταστάσεως τῆς πατρίδος πρὸς τὴν παροῦσαν. — Κεφάλαια] Τὰ κεφαλαιώδη, τὰ κυριώτερα τῶν ἔργων τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων καὶ τῶν σημερινῶν. — Εὐδαίμοσιν] Τὸ κατηγορούμενον τοῦ γενέσθαι συμφωνεῖ μὲ τὴν δοτικὴν ὑμῖν (Βλ. Συντ. Σελ. 128). — Οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς] Ἀντὶ τοῦ, καὶ οὓς οὐκ ἐφίλουν (Βλ. Συντ. Σελ. 59). — Πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων] Ἐκ τῆς ἐν Σαλαμῖνι μάχης καὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς οἱ Ἕλληνες ἔμαθον τί δύναται ἡ ἀνδρία καὶ ἡ πολεμικὴ τάξις μετὰ τῆς ὁμονοίας ἐναντίον πλήθους ἀνάνδρου καὶ ἀτάκτου· ὅθεν συνεβουλεύθησαν τίνι τρόπῳ νὰ προσχωρωθῶσιν ἐναντίον νέας ἐπιχειρήσεως τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ἑκάστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἦτο τρόπον τινὰ χωριστὸν βασίλειον, καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἡγεμόνων συνεπιφέρει ἀναγκαίως πολλὰ κακὰ, διὰ τὴν προς ἀλλήλους φιλοτιμίαν καὶ ἀσυμφωνίαν. Διὰ νὰ προφυλαχθῶσι λοιπὸν ἀπὸ τούτων τῶν ἐπακολουθημάτων, ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα ἡγεμόνα παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην πάντες ὁμοφώνως ἀνέθεσαν εἰς τὸν Παυσανίαν, βασιλέα τῶν Λακεδαιμονίων· ἀλλ' οὗτος ταχέως κατεχράσθη αὐτὴν, καὶ εἰς τοσαύτην ἀπιστίαν προέβη, ὥστε καὶ συνεφώνησε μὲ τοὺς Πέρσας νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ συνθήκῃ νὰ μείνῃ σατράπης αὐτῆς ὡς ἐπαρχίας· διὸ οἱ Σπαρτιᾶται κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παρέδωκαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἑκόντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Οὗτοι ἐδέχθησαν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ γενομένης ἐν Δήλῳ γενικῆς συνελεύσεως, ἀπεφασίσθη νὰ συνεισφέρῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἑκάστη πόλις, φυλαττομένης ἐν πάσαις τῆς αὐτονομίας· διετέλεσαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμονεύοντες τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Οὕτω λοιπὸν ἡ ἧττα τοῦ Ξέρξου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἶναι δύο ἐποχαὶ περιλαμβάνουσαι πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτη, ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνευον ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων· διότι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἄκοντες ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς Ἀθηναίους· καὶ αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης, καίτοι Ἀθηναῖος, ὁμολογεῖ ὅτι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ πάντες οἱ Ἕλληνες ἔκλινον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Προστεθέντων λοιπὸν τῶν εἰκοσιεπτὰ ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ τῶν τεσσαράκοντα πέντε τῶν ἀπὸ τῆς ἥττης τοῦ Ξέρξου μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τούτου, ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων διήρκεσεν ἑβδομήκοντα δύο ὁλόκληρα ἔτη, ἢ ἑβδομήκοντα τρία οὐχὶ τέλεια. Κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον ὑπολογισμὸν ὁ Δημοσθένης λέγει ἐν τῷ τρίτῳ Φιλιππικῷ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνευσαν τῆς Ἑλλάδος 73. Ὁ δὲ Ἰσοκράτης, 65, καὶ ἀλλαχοῦ 70. Αἱ διαφοραὶ αὗται συμβιβάζον-

ται εὐκόλως, διακρινομένου τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οἱ Ἕλληνες ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐκόντες, καὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἄκοντες. — Πλείω δ' ἦ μύρια τάλαντα κ.τ.λ.] Ἐν τῇ ἀκροπόλει ἦτο ὁ ὀπισθόδομος, ὅστις ἦτο τὸ θησαυροφυλάκιον, ὄπισθεν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς· ὅθεν λέγει ἀνήγαγον· ἀναλογεῖ δὲ ἡ ποσότης αὕτη μὲ δραχ. σημερινὰς περίπου 38,123,000. Ἰδοὺ πόση ἦτο ἡ ὅλη χρηματικὴ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Περικλέους· « θαρσεῖν τε ἐκέλευε (Περικλῆς), προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπιτοπολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει, ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων· τὰ γὰρ πλεῖστα, τριακοσίων ἀποδέοντα, μύρια ἐγένετο, ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τἆλλα οἰκοδομήματα, καὶ εἰς Ποτίδαιαν, ἀπηναλώθη· χωρὶς δὲ, χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου, ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκῦλα Μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος ἦν ἢ πεντακοσίων ταλάντων· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρήσεσθαι αὐτούς· καὶ ἦν πάνυ ἐξείργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις· ἀπέφαινε δ' ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν (Θουκυδ. Ξυγγραφ. Β', ιγ'.) — Ὁ ταύτην τὴν χώραν — βασιλεὺς] Ἦγουν, ὁ Περδίκας βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας· Ἀμύντας ὁ Β' κατέλιπε τρεῖς υἱοὺς, Ἀλέξανδρον τὸν Β', Περδίκαν, καὶ Φίλιππον τὸν πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ Περδίκας διαδεχθεὶς τὸν Ἀλέξανδρον, κατέλιπε κληρονόμον τῆς βασιλείας Ἀμύνταν τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ ἀνήλικον ὄντα. Τότε ὁ Φίλιππος φυγὼν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὅπου ἦτο ὅμηρος, ἦλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐβασίλευσε. — Ὥςπερ ἐστὶ προσῆκον] Οἱ πρῶτοι βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας δὲν ἀπηξίουν νὰ ἔχωσι τὴν προστασίαν ποτὲ μὲν τῶν Ἀθηναίων, ποτὲ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἄλλοτε τῶν Θηβαίων. Οἱ προκάτοχοι τοῦ Φιλίππου δὲν ἐτόλμων νὰ ἀπειθήσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων. Λέγει δὲ τοὺς Μακεδόνας βαρβάρους, παροξύνων τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου· περὶ τῶν Βαρβάρων καὶ ἡ Ἰφιγένεια τοῦ Εὐριπίδου (ἐν Αὐλ. Στ. 1410) λέγει,

Βαρβάρων δ' Ἕλληνας ἄρχειν εἰκὸς, ἀλλ' οὐ Βαρβάρους
Μῆτερ, Ἑλλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δὲ ἐλεύθεροι.

(Βλέπ. καὶ Θουκυδ. βιβλ. Ε', 83). Οἱ Μακεδόνες ὅμως ἦσαν ἐξ Ἑλλήνων· διότι Κάρανος ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῶν κατήγετο ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ἐβασίλευεν ἀπὸ τοῦ 814 πρὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. — Καὶ πεζῇ] Ἦγουν, καὶ πεζομαχοῦντες. — Αὐτοὶ] Οὐχὶ ξένους μισθωτοὺς ἔχοντες. — Κρείττω — τῶν φθονούντων] Τὴν ὁποίαν οἱ φθονεροὶ δὲν δύνανται νὰ ἀμαυρώσωσι. — Οἰκοδομήματα] Ὁποῖα τὰ προπύλαια καὶ τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλέους, ὁ Παρθενὼν, αἱ στοαὶ, οἱ νεώσοικοι. Βλ. καὶ τὸν κατὰ Ἀνδροτίωνος. — Ἀναθημάτων] Ἀναθήματα ἐλέγοντο ἐκεῖνα μόνα τὰ ἀφιερώματα, ὅσα ἠδύναντο νὰ κρεμάζωνται, ἢ νὰ ἐκτίθενται εἰς μέρος ἐξέχον καὶ κάτοπτον, διὰ νὰ ἦναι στολισμὸς τοῦ ναοῦ, οἷον φιάλαι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ, τρίποδες, θυ-

μιατήρια, στέφανοι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐκ τούτων ἦσαν καὶ ὁ δίφρος τοῦ Ξέρξου, καὶ ὁ Ἀκινάκης τοῦ Μαρδονίου. — Ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων κ. τ. λ.] Ὡς τε μηδεὶς τῶν μεταγενεστέρων νὰ δύνηται νὰ ὑπερβάλῃ αὐτοὺς, νὰ κάμῃ μεγαλοπρεπέστερα. — Σώφρονες] Μέτριοι, οὐ πολυτελεῖς, οὐκ ἄσωτοι. — Ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει] Ἤγουν, ἐν τῷ δημοκρατικῷ, ἐν τῇ ἁπλότητι καὶ ἰσότητι. — Σεμνοτέραν] Λαμπροτέραν, μεγαλοπρεπεστέραν. Σεμνὸς δὲ κυρίως ὁ ἄξιος σεβασμοῦ (ἐκ τοῦ σέβω σεβανὸς, καὶ κατὰ συγκοπὴν, σεμνός.) Λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ προσώπων καὶ ἐπὶ πραγμάτων. — Οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν αὐτοῖς ἐπράττετο τὰ τῆς πόλεως] Διότι δὲν διῴκουν τὰ πολιτικὰ διὰ χρηματισμὸν, δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ πλουτήσωσιν, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν ἐφρόνει ὅτι ἔπρεπε τὸ κοινὸν νὰ αὐξάνῃ. πράττειν τὰ κοινὰ, πράττειν τὰ πολιτικὰ, πράττειν τὰ τῆς πόλεως, καὶ ἄνευ προσδιορισμοῦ, πράττειν, σημαίνουσι τὸ κυβερνᾶν τὰ τῆς πόλεως.

Σελ 36. Τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν] Τὰ δὲ πρὸς ἀλλήλους διοικοῦντες ἐν ἰσότητι, οὐ πλεονεκτοῦντες·

Κεῖνο κάλλιον τέκνον,
ἰσότητα τιμᾶν· ἢ φίλους ἀεὶ φίλοις,
πόλεί τε πόλεσι, συμμάχους τε συμμάχοις
συνδεῖ· τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ.
τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται
τοὔλασσον — (Εὐριπίδ. Φοίνισσ. στ. 346.)

— Ἐκείνοις] Ἤγουν, τῆς προγόνοις ἡμῶν. — Χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις] Ἐπειδὴ εἶχον προστάτας, συμβούλους, διοικητὰς, τούτους, τοὺς ὁποίους εἶπον. — Ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων] Εἰρωνικῶς λέγει χρηστοὺς τοὺς κολακεύοντας τὸν δῆμον ῥήτορας καὶ λέγοντας οὐχὶ τὰ βέλτιστα, ἀλλὰ τὰ ἀρέσκοντα. — Ἢ παραπλησίως] Παραπλήσιος, ὁ πλησιάζων κατὰ τὴν ὁμοιότητα, παρόμοιος. Ὅμοιος καὶ παραπλήσιος λαμβάνονται πολλάκις συνεζευγμένα. Ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευταῖς μοι ὄντα (Θουκυδ. ά, 140.) — Οἷς τὰ μὲν ἄλλα] Ἡ ἀναφορικὴ φαίνεται ὅλως ξένη ἐνταῦθα, εἰσφρήσασα πιθανῶς ἐκ τῆς ληγούσης τῆς ἡγουμένης λέξεως ἀπροσεξίᾳ τῶν ἀντιγραφέων. — Ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, κ. τ. λ.] Ἡ ἀπόδοσις εἶναι εἰς τὸ ἀπεστερήμεθα. Ἀλλ' ἐνῷ ἐλάβομεν, ἐπετύχομεν, τοσαύτης ἐρημίας ἀντιπάλων, ὅσην βλέπετε πάντες, ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἶναι ὅλως ἐξησθενημένοι διὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἧτταν, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσχολοῦνται εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον, καὶ οὐδεὶς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς ἡμᾶς περὶ πρωτείων, καὶ ἐνῷ ἠδυνάμεθα διὰ ταῦτα καὶ τὰ ἡμέτερα πράγματα νὰ ἔχωμεν ἀσφαλῶς, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας νὰ προστατεύωμεν, εἴμεθα ἀπεστερημένοι κ. τ. λ. Βραβεύω, κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν διδόντων τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι νικῶντας. Ἐπιλαμβάνομαι δὲ σημαίνει ἐνταῦθα τὸ ἐπιτυγχάνω. — Χώρας οἰκείας] Ἐννοεῖ τὴν Χερρόνησον, καὶ μάλιστα τὴν Ἀμφί-

πολιν, εἰς τῆς ὑποίας τὸν πόλεμον ἀναλώθησαν κακῶς ὑπὸ τοῦ Χάρητος τοῦ στρατηγοῦ τοσαῦτα τάλαντα— Εἰς οὐδὲν δέον] Ἦγουν, ματαίως, ἢ ὡς οὐκ ἔδει· ὅθεν ὁ Αἰσχίνης λέγει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας. « χίλια δὲ καὶ πεντακόσια τάλαντα οὐκ εἰς στρατιώτας, ἀλλ' εἰς ἡγεμόνων ἀλαζονείας ἀνηλωκέναι. » Αἱ δυστυχίαι αὗται συνέβησαν διὰ τὸν παράτολμον καὶ ἀνάξιον Χάρητα. — Οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα κ. τ. λ.] Ὁ Οὐλπιανὸς λέγει ὅτι κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτῶν Χῖοι, καὶ Ῥόδιοι, καὶ Βυζάντιοι, καὶ ἄλλοι τινές· καὶ ὅτι πολεμοῦντες ἄλλους μὲν ὑπέταξαν, ἄλλους δὲ δὲν ἠδυνήθησαν· ἔπειτα ἔκαμον εἰρήνην, καθ' ἣν ἀπεφάσισαν ν' ἀφήσωσιν αὐτονόμους πάντας τοὺς συμμάχους. Φυσικώτερον ὅμως εἶναι κατὰ τὸν Τουρέλλον νὰ ἀναφέρωνται ταῦτα εἰς νεώτερα συμβάντα, ὡς εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Πύδνης, καὶ Ποτιδαίας, καὶ ἄλλων Θρακικῶν πόλεων, αἵτινες συνεμάχουν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτε ἐπολέμουν ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως, ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ ἐκυρίευσεν αὐτὰς ὁ Φίλιππος τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐνῷ εἶχεν εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — Ἀπολωλέκασιν οὗτοι] Οἱ αἴτιοι τῆς αἰσχρᾶς εἰρήνης τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον, οἱ προδόται. — Ἠσκήκαμεν] Ἐγυμνάσαμεν, ἤγουν, διὰ τὴν ἀμέλειαν ἡμῶν κατεστήσαμεν οὕτω μέγαν. — Ἀλλ' ὧ τᾶν κ. τ. λ.] Μεταβαίνει τώρα εἰς τὰ τῆς πόλεως, καὶ παριστάνει τὴν ποταπότητα αὐτῶν, καὶ ὅτι οἱ πολιτευόμενοι κολακεύοντες τὸν λαὸν, πλουτοῦσι. Λέγεται δὲ τὸ ὦ τᾶ ν εἰρωνικῶς ἢ πρὸς ἕνα ἢ πρὸς πολλοὺς, ὅταν γίνηται πράως ἢ εἰρωνικῷ τινι τρόπῳ ἀντίθεσις πρὸς τὰ λεχθέντα. — Καὶ λήρους] Τιθέμενον τὸ ἐπίθετον τοῦτο εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπαριθμήσεως, σμικρύνει καὶ καθιστᾷ οὐδαμινὰ καὶ γελοῖα τὰ λεχθέντα, ὡς πρὸς τὰς γενομένας ζημίας. — Ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν] Αἰνίττεται τὸν Δημάδην, τὸν Εὔβουλον, τὸν Φρύνωνα, τὸν Φιλοκράτην, καὶ ἄλλους τοιούτους. Ἴσως δὲ γραπτέον καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἐν τῷ δ'. Φιλιππικῷ, τ α χ ὺ π λ ο ύ σ ι ο ι γ ε γ ό ν α σ ι· τοῦτο δεικνύει τὸν ἐξ ἀδικίας πλουτισμὸν, κατὰ τὸ ἀκόλουθον τοῦ Μενάνδρου,

οὐδεὶς ἐπλούτησε ταχέως δίκαιος ὤν.

Σελ. 37. Τὸ μὲν πρῶτον] Πρότερον μέν· τ ο λ μ ῶ ν, οὐδόλως φοβούμενος τοὺς κινδύνους. — Ἀγαπητὸν] Εὐκταῖον, ἐπιθυμητὸν, ἢ ἀρκετὸν, εὐχάριστον. — Ἅπαντα πράττεται] Πάντα τὰ πολιτικὰ ἐνεργοῦνται, — Περιῃρημένοι] Γεγυμνωμένοι, ἀφῃρημένοι. — Ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει] Ἐν τάξει ὑπηρέτου καὶ προσθήκης, ὡς ἐπίμετρον, ὡς ὑπηρέται καὶ πρόσθετον μέρος, οὐχὶ κύριον τῆς πόλεως. — Ἀγαπῶντες] Εὐχαριστούμενοι. — Βοΐδια] Ἐσυνείθιζον εἰς ἐπισήμους πανηγύρεις νὰ κάμνωσι κρεωδαισίαν, νὰ διανέμωσιν εἰς τὸν λαὸν κρέας. Κρεωδαισίας ἔκαμνον καὶ στρατηγοὶ, ὡς ὁ Χάρης, κολακεύοντες τὸν δῆμον. — Οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κ. τ. λ.] Οἱ δὲ δημαγωγοὶ ἐγκλείσαντες ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ὡς ζῶα κ. τ. λ. — Ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα] Φέρουσιν ὡς κτήνη εἰς ταύτας τὰς ἀπολαύσεις. — Χειροήθεις αὐτοῖς] Εὐπειθεῖς, ὑποχειρίους εἰς ἑαυτοὺς, ὡς τὰ θηρία. — Ἔστι δ' οὐδέποτ', οἶμαι, μέγα κ. τ. λ.] Ἀληθέστατον, αἱ μικραὶ καὶ ταπειναὶ πράξεις σμικρύνουσι καὶ ταπεινόνουσι τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς διὰ τῆς συνηθείας.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην παριστάνων καὶ ὁ Λογγῖνος (θ'. περὶ ὕψους), λέγει, « οὐδὲ γὰρ οἷόν τε μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονοῦντας καὶ ἐπιτηδεύοντας παρ' ὅλον τὸν βίον, θαυμαστόν τι καὶ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐξενεγκεῖν ἄξιον. » — Τὰ ἐπιτηδεύ-ματα] Τὰ πράγματα περὶ ἃ καταγίνεταί τις, οἱ τρόποι τοῦ βίου. — Ταῦτα μὰ τὴν Δήμητραν κ. τ. λ.] Τινὲς λαμβάνουσι τὴν ἀντωνυμίαν ταῦτα ὡς ὑποκείμενον τοῦ γένοιτο· εἶναι ὅμως ἀντικείμενον τῆς μετοχῆς εἰπόντι. Ἡ σύνταξις, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ ἐμοὶ εἰπόντι ταῦτα γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη μείζων τῶν πεποιηκότων (ἀντὶ τοῦ, ἢ τοῖς πεποιηκόσι) αὐτὰ γενέσθαι, ἤγουν, τοῖς αἰτίοις αὐτῶν. — Γέγονε] Δηλονότι, γέγονεν ἐμοὶ παῤῥησία, τὸ ἐλευθέρως λέγειν περὶ τῶν πολιτικῶν ὑμῶν ἁμαρτημάτων.— Ἀλλὰ νῦν γε] Τουτέστιν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν τοὐλάχιστον. Ἀλλ' ἐὰν λοιπὸν τοὐλάχιστον τώρα, ἐπειδὴ οὐ πρότερον. — Τούτων τῶν ἐθῶν] Τούτων τῶν συνηθειῶν, τοῦ λαμβάνειν τὰ θεωρικὰ ἄνευ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα, κ. τ. λ. — Ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν] Ἀξίως τῆς ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίας, ὡς προστάται τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. — Ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύ-ταις] Ἤγουν, τὰ θεωρικὰ χρήματα. — Ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω κ. τ. λ.] Ὡς ὄργα-να, μέσα πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἀγαθῶν, πρὸς σωτηρίαν τῶν πό-λεων, ἀνάκτησον τῆς ἡγεμονίας. — Ἴσως ἄν, ἴσως] Ἐν τοιαύτῃ δεινῇ καταστά-σει ἔβλεπε τὰ πράγματα ὁ καλὸς πολίτης καὶ σύμβουλος, ὥστε καὶ τούτων, ἃ συμβουλεύει, γενομένων, ἴσως, λέγει, ἴσως ἠθέλετε δυνηθῆ νὰ ἀποκτήσητε τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθὸν, νὰ ἀναλάβητε τὴν προτέραν ὑμῶν τάξιν. — Τῶν τοιούτων λημμάτων] Τῶν τοιούτων μεθέξεων, τῆς διανομῆς τῶν θεωρικῶν χρημάτων.— Ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι κ. τ. λ.] Τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι μὲ τροφὰς διδομένας παρὰ τῶν ἰατρῶν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Διὰ ταύτης τῆς ὀρθοτάτης ὁμοιώσεως παριστάνει τοὺς Ἀθηναίους ὅτι ἐνόσουν κακίστην καὶ θανατηφόρον ἠθικὴν νόσον.

Σελ. 38. Ἀπογνόντας] Ἀπελπισθέντας τοῦ λαμβάνειν. — Μισθοφορὰν] Μισθοὺς δηλαδὴ διὰ τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν θεωρικῶν· τοῦτο πλαγίως καὶ γενικῶς λέ-γει διὰ τὸν φόβον τοῦ περὶ τῶν χρημάτων τούτων νόμου, τὸν ὁποῖον ἔθεσεν ὁ Εὔ-βουλος. — Καὶ παραχρῆμά γε] Ἐννοεῖται τὸ λέγω, ἢ φημί, οὐ μόνον μισθο-φορὰν, ἀλλὰ καὶ παραχρῆμα τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων. Λέγων σύνταξιν με-τριάζει τὴν πικρίαν τοῦ μισθοφοράν. — Τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων] Τὴν αὐτὴν διάταξιν τοῦ λαμβάνειν τὰ χρήματα πάντας καὶ ὑπερετεῖν τὴν πόλιν· διότι πλὴν τῶν στρατευομένων ἦσαν καὶ ἄλλοι εἰς διαφόρους πολιτικὰς θέσεις τεταγ-μένοι. — Ὅτου δέοιτο] Οὔτινος ἔργου ἤθελεν ἔχει χρείαν ἡ πόλις. (Βλ. Συντ. Σελ. 124. — Ἄγειν ἡσυχίαν;] Ἐν εἰρήνῃ ζῆν; Ἐρωτᾷ καὶ ἀποκρίνεται ὁ ῥήτωρ ἐν σχήματι τὸ ὁποῖον λέγεται ἀνθυποφορὰ (Βλ Ῥητορικ. Σελ. 198.) — Οἴ-κοι μένων εἴ βελτίων κ. τ. λ.] Εἰρήνης οὔσης, μένων ἐν τῇ πατρίδι, καὶ λαμ-βάνων μισθὸν διά τινα δημοσίαν ὑπηρεσίαν, εἶσαι καλήτερος, ἢ εὐτυχέστερος, ἀπηλλαγμένος τοῦ νὰ πράττῃς τι ἀπρεπὲς διὰ χρηματικὴν ἔνδειαν. — Συμβαί-νει τι τοιοῦτον, κ. τ. λ.] Πόλεμος δηλαδὴ, ὡς τὴν σήμερον; — Στρατιώτης αὐ-

τὸς ὑπάρχων κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ εἰ β ε λ τ ί ω ν, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὠφελιμώτερος. — Ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων] Ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων χρημάτων τῶν λαμβανομένων τὴν σήμερον ἐν καιρῷ εἰρήνης διὰ τὰ θέατρα καὶ τὰς ἑορτάς. — Ἔξω τῆς ἡλικίας] Τοῦ στρατεύεσθαι δηλονότι. — Ἀτάκτως] Ἀργῶς, οὐδὲν ποιῶν. Πᾶσα κοινωνία εἶναι σύστημα, ἐν ᾧ ἕκαστος πολίτης πρέπει νὰ ἦναι ἐν τάξει τινὶ, ὥστε νὰ ὠφελῇ τὴν κοινωνίαν διά τινος ἐπιτηδεύματος, ἢ δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὸ νὰ λαμβάνῃ μηδὲν ἀντιδιδοὺς εἶναι ἀταξία καὶ ἀδικία. — Ἐν ἴσῃ τάξει] Ὑπηρετῶν καὶ οὗτος τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, ὡς οἱ ἄλλοι, οὐχὶ ἀτάκτως λαμβάνων. — Ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράττεσθαι] Ἐφορεύων καὶ κυβερνῶν τὰ πρακτέα — Ὅλως δὲ οὔτ' ἀφελὼν κ. τ. λ.] Καὶ συντόμως εἰπεῖν, οὔτε ἀφαιρέσας ἀπὸ τῶν καθεστώτων πραγμάτων, οὔτε προσθέσας, ἐκτὸς μικρά τινα, ἔφερον τὴν πόλιν εἰς τάξιν, συστήσας τὴν αὐτὴν τάξιν, τὸν αὐτὸν κανόνα, τοῦ νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος ἐκ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, διὰ νὰ ἐξέρχηται εἰς πόλεμον, διὰ νὰ δικάζῃ, διὰ νὰ πράττῃ ὅ,τι δύναται κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ. — Οὐκ ἔστιν ὅπου] Οὐδαμοῦ. — Ἀργεῖν] Μηδὲν ἔργον ποιεῖν. — Ἀπορεῖν] Στερεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀργίαν. — Σχολάζειν] Μηδὲν φροντίζειν περὶ τῆς πόλεως. — Οἱ τοῦ δεῖνος] Στρατηγοῦ δηλονότι, οἷον τοῦ Τιμοθέου, τοῦ Ἰφικράτους, τοῦ Χαβρίου, τοῦ Προξένου, τοῦ Χάρητος, τοῦ Χαριδήμου, τοῦ Διοπείθους, κ. τ. λ. — Τὸν ποιοῦντα] Ὅστις ἐκ τῶν ξένων πράττει τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ἡμῶν. Διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπωθεῖ πᾶσαν ὑποψίαν φθόνου. — Τῆς τάξεως — τῆς ἀρετῆς] Τοῦ ἀξιώματος, τῆς εὐδοξίας τῆς ἀρετῆς τῆς ἐν τοῖς πολέμοις. Οὕτω λέγει καὶ ἐν τῷ περὶ Συντάξεως, « αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. » Καὶ ὁ Περικλῆς ἔλεγε πρὸς τοὺς τότε Ἀθηναίους, » τὴν γὰρ χώραν ἀεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες, διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε » ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. Καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ » πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν, οὐκ ἀπό- » νως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον (Θουκυδ. Ξυγγραφ. β', λϛ'). » Αἰσχίστη ἀσωτεία τοιαύτην πατρῴαν οὐσίαν διασπαθᾶν! — Καλῶν κινδύνων] Ἐνδόξων, μεγάλων. — Σχεδὸν εἴρηκα] Εἶπον σχεδὸν πάντα ὅσα νομίζω συμφέροντα.

Ὑπόθεσις τοῦ Α'. Φιλιππικοῦ

κατὰ τὸν Λιβάνιον.

Ἀτυχήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον, συνῆλθον εἰς ἐκκλησίαν τεταπεινωμένοι. Ὁ ῥήτωρ λοιπὸν προσπαθεῖ νὰ παύσῃ τὴν ἀθυμίαν αὐτῶν, λέγων, ὅτι δὲν εἶναι θαυμαστὸν, ἂν ἀμελοῦντες ἐνικήθησαν, καὶ συμβουλεύει τίνι τρόπῳ δύνανται νὰ φερθῶσιν ἄριστα εἰς τὸν πόλεμον. Προβάλλει δὲ νὰ ἑτοιμάσωσι δύο δυνάμεις, μίαν μὲν μεγαλητέραν, συνισταμένην ἐκ πολιτῶν, ἥτις μένουσα ἐν τῇ πόλει νὰ ἦναι ἑτοίμη εἰς πᾶσαν ἐπίκαιρον χρείαν· ἄλλην δὲ μικροτέραν ἐκ στρατιωτῶν ξένων, παραμεμιγμένων μετὰ τῶν Ἀθηναίων· αὕτη δὲ νὰ μὴ μένῃ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐκ ταύτης νὰ ἐκστρατεύῃ, ἀλλὰ νὰ περιστρέφηται περὶ τὴν Μακεδονίαν πολεμοῦσα ἀδιαλείπτως, ὥστε νὰ μὴ δίδῃ καιρὸν εἰς τὸν Φίλιππον νὰ κάμνῃ ἐπιχειρήσεις, παραφυλάξας τοὺς ἐτησίας ἀνέμους, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, καὶ διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν Ἀθηναίων νὰ κυριεύῃ πάντας τοὺς τόπους, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχῃ πλησίον ἡ δύναμις ἡ μέλλουσα νὰ ἀντιταχθῇ πρὸς αὐτόν.

Κατὰ τὸν Αὐγῆρον.

Ὁ Φίλιππος ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, ἐστερεώθη διὰ τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἀπίστου πολιτικῆς, τοὺς μὲν πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ βασιλείου καθυποτάττων, τοὺς δὲ Ἀθηναίους, τοὺς ὁποίους μᾶλλον ἐφοβεῖτο παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ἐξαπατῶν δι' ὑποσχέσεων καὶ φιλικῶν διαμαρτυριῶν· ὅθεν καὶ διεπραγματεύθη εἰρήνην πρὸς αὐτοὺς, καὶ συνθήκας, ἐξ ὧν ὠφελήθη τὰ μέγιστα εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ἥσυχος ὢν τοῦ λοιποῦ, συνέλαβε τὸν τολμηρὸν σκοπὸν νὰ γείνῃ κύριος ἔθνους ἐλευθέρου. Ἐκυρίευσε τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἀφῄρεσε καὶ τὴν Πύδναν, καὶ τὴν Ποτίδαιαν, καὶ τὴν Μεθώνην. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἐχθρικὰ ἔπραξεν εἰς αὐτοὺς, τὰ ὁποῖα

ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει ἐν ταύτῃ τῇ δημηγορίᾳ. Ἀφοῦ ἐξέβαλε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας, ἠθέλησε νὰ περάσῃ εἰς τὴν Φωκίδα, διὰ νὰ τιμωρήσῃ δῆθεν τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς· ὅθεν ἐπεχείρησε νὰ γείνῃ κύριος τῶν Θερμοπυλῶν· διότι ἡ ἀξιόλογος αὕτη διάβασις ἤνοιγεν εἰς αὐτὸν εὔκολον εἴσοδον ἐπὶ τὴν Ἀττικήν· ἀπέτυχεν ὅμως, ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐν καιρῷ ἔκλεισαν τὴν πάροδον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν διέλυσε τὸν φόβον αὐτῶν· διότι ἔβλεπον ἐν τῷ Φιλίππῳ βασιλέα δραστήριον, στρατηγὸν δυνάμεως μαχίμου, παρατηροῦντα καὶ λαμβάνοντα πᾶσαν εὐκαιρίαν εἰς τὸ νὰ βλάπτῃ αὐτούς. Διὰ ταῦτα ἠθύμουν καὶ ἀπηλπίζοντο·

Βλέπων ὁ Δημοσθένης τοὺς Ἀθηναίους ἐν τοιαύτῃ ἀθυμίᾳ, ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα, καὶ ἐπιχειρεῖ διὰ τῆς δημηγορίας ταύτης νὰ ἀνεγείρῃ τὸ πεπτωκὸς αὐτῶν θάρρος· δεικνύει τὸν Φίλιππον, ὅτι εἶναι μὲν φοβερὸς, ἀλλ' οὐχὶ ἀνίκητος· ὅτι ἡ ἀμέλεια τῶν Αθηναίων ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν. Ἐκθέτει ἔπειτα πόση καὶ ὁποία δύναμις πρέπει νὰ σταλῇ, καὶ πόσα χρήματα ἀρκοῦσιν εἰς ταύτην. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις μεταχειρίζεται τοὺς πλέον ἰσχυροὺς λόγους, διὰ νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν ἀδράνειαν αὐτῶν, καὶ νὰ διεγείρῃ εἰς ἐνέργειαν.

Ἡ δημηγορία αὕτη ἔγεινε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστοδήμου. Ὁ Δημοσθένης ἦτο τότε ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν· ὅθεν ζητεῖ συγγνώμην, ὅτι πρῶτος ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα, λέγων ὅτι ἔρχεται νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ὑποθέσεως, περὶ ἧς ἔγεινεν ἤδη μεγάλη συζήτησις, καὶ ὡμίλησαν οἱ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀρχαιότεροι αὐτοῦ ῥήτορες. Ὑπῆρχε νόμος τοῦ Σόλωνος διορίζων νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς τὸ βῆμα οἱ ῥήτορες κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἡλικίας. Ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος εὔχεται νὰ ἀνανεωθῇ ὁ νόμος οὗτος, ὅστις ἦτο κατηργημένος. Ἐφυλάττετο ὅμως ἡ τάξις αὕτη κατὰ φυσικόν τινα λόγον, ὑπαγορεύοντα εἰς τοὺς νεωτέρους νὰ τιμῶσι τοὺς πρεσβυτέρους.

Ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις δημηγορίαις, αἵτινες ἐπιγράφονται Ὀλυνθιακοί, ὕλη μὲν εἶναι ἡ τῶν Ὀλυνθίων πολιορκία· διότι αὕτη χορηγεῖ εἰς τὸν ῥήτορα τὴν εὐπορίαν τῶν λόγων· ὑπόθεσις δὲ καθ' αὐτὸ καὶ σκοπὸς ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων· ἐν δὲ ταύτῃ, ὕλη μὲν ὁ Φίλιππος, ὑπόθεσις δὲ οἱ Ἀθηναῖοι. Τὰ κεφάλαια δὲ τῆς δημηγορίας εἶναι κυρίως δύο· πρῶτον, ὅτι πρέπει ἐρρωμένως νὰ ἀντιλάβωνται τῶν πραγμάτων· δεύτερον, ἡ πολεμικὴ παρασκευὴ καὶ τὸ σχέδιον τοῦ πολέμου.

Τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τοῦ προσώπου (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 329). ἀπολογεῖται διὰ τί πρῶτος αὐτὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα, παρόντων ἄλλων πρεσβυτέρων τὴν ἡλικίαν· διότι κατὰ τὸν νόμον τοῦ Σόλωνος ἔπρεπεν ὁ πρεσβύτατος νὰ δημηγορῇ πρῶτος, καὶ ἔπειτα οἱ ἄλλοι κατὰ τὴν ἡλικίαν· ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ὅμως πολέμου ἤρξατο νὰ παραβαίνηται· ὅθεν ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος λέγει, « Ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι — καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν, ἵνα ἐξῇ πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥς περ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς, ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν· δεύτερον δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν χωρὶς καὶ ἐν μέρει περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι. » Ἐκήρυττε δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ κήρυξ, τὶς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων· ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ νόμου σεσίγεκαι. Ὁ Δημοσθένης ὅμως ἀπολογούμενος δεικνύει ὅτι σέβεται τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ· ἦτο δὲ τότε ἡλικίας τριάκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν.

Τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι κατὰ μερισμὸν καὶ ὑπομερισμόν· ὁ μερισμὸς εἶναι, εἰ μὲν — προυτίθετο — Ἐπειδὴ δὲ κ. τ. τ. μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μερῶν παρεμβάλλει τὸν ὑπομερισμόν, εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι — εἰ δὲ μὴ κ. τ. λ. Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι ῥητορικώτατον· δὲν φαίνεται ὅμως ἐπιτετηδευμένον, διότι ὁ ὑπομερισμὸς ἐξάγεται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ μερισμοῦ, καθὼς φαίνεται ἐκ τῆς συναρτήσεως τῶν ἰδεῶν.

Σελ. 40. Εἰ μὲν — προὐτίθετο κ. τ. λ.] Οἱ Πρυτάνεις εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῶσι τὴν Ἐκκλησίαν· ἡμέρας δέ τινας πρότερον ἐξετίθετο πρὸ τῶν ἀνδριάντων τῶν Ἐπωνύμων ἡρώων πρόγραμμα δηλοποιοῦν περὶ τίνος ὑποθέσεως ἐγίνενετο ἡ συνέλευσις, ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ποίᾳ ὥρᾳ. Τὸ εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ Ἄν. Ἀθ., λέγειν, εἶναι ἡ ὑπόθεσις καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως· ἀπόδοσις δὲ, τὸ ἐπισχὼν ἄν, μέχρι τοῦ ἀπεφήναντο (Βλ. Συντακτ. Σελ. 99). Τὸ δὲ εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, εἶναι δευτέρα ὑπόθεσις καὶ πρῶτον μέρος τοῦ ὑπομερισμοῦ· ἀπόδοσις δὲ, τὸ ἡσυχίαν ἂν ἦγον. Τὸ εἰ δὲ μὴ εἶναι τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ὑπομερισμοῦ περιέχον ὑπόθεσιν, τῆς ὁποίας ἀπόδοσις εἶναι, τότ' ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἀγιγνώσκω λέγειν· τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως εἶναι, ἐπειδὴ δὲ μέχρι τοῦ τυγχάνειν. — Περὶ καινοῦ τινος πράγματος] Περὶ νέου τινὸς πράγματος. — Ἐπισχὼν ἄν

κ.τ.λ.] Ἀντὶ ἐπέσχον ἀνέμαυτὸν, ἤθελον κρατήσει ἐμαυτὸν, ἤθελον προσμείνει, ἑωτοῦ εἴπωσι τὴν γνώμην αὐτῶν οἱ εἰθισμένοι νὰ ὁμιλῶσι πρότεροι, οἱ πρεσβύτεροι. Νόμος τοῦ Σόλωνος, ὡς προεῖπον, ἦτο νὰ δίδωσι τὴν γνώμην αὐτῶν πρὸ τῶν ἄλλων οἱ πρεσβύτεροι. Ὁ νόμος οὗτος παρημελήθη πεντήκοντα ἑπτὰ ἔτη πρὸ ταύτης τῆς δημηγορίας· διὰ τὴν εὐτυχημοσύνην ὅμως τὸ ἔθος διέμεινε· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ βλέπων τοὺς Ἀθηναίους τεθορυβημένους διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν τριάκοντα δύο Χαλκιδικῶν πόλεων, καὶ τὴν μεγάλην τοῦ Φιλίππου αὔξησιν, τῆς ὁποίας ἦτο ὁ θερμότερος πολέμιος, προαρπάζει τὸν λόγον ἀπολογούμενος εὐπροσώπως. — Ἃ γινώσκω] Ἃ φρονῶ, ἃ συμφέρειν νομίζω. — Καὶ πρῶτος ἀναστὰς] Ἂν καὶ ἐσηκώθην πρῶτος νὰ ὁμιλήσω. — Ἐκ τοῦ παρελθυθότος χρόνου] Ἀπ' ἀρχῆς. — Οὗτοι] Οἱ πρεσβύτεροί μου. Ἄλλοι γράφουσιν αὐτοί· ἡ δεικτικὴ ὅμως ἔχει τι δηκτικὸν ἐνταῦθα. — Πρῶτον μὲν οὖν κ. τ. λ. Δύο εἶναι, ὡς εἴπομεν, τὰ κυριώτερα μέρη τούτου τοῦ λόγου. Περὶ τοῦ πρώτου πραγματεύεται ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει, διεγείρων τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἅμα μεμφόμενος αὐτοὺς, ὅτι ἀναξίως τῆς πόλεως ἠμέλησαν καὶ ἄφησαν αὐτὸν νὰ μεγαλυνθῇ. Τὸ δὲ δεύτερον, τεθὲν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πρώτου, περιέχει τὸν τρόπον τῆς πολεμικῆς παρασκευῆς· καὶ τοῦτο εἶναι εἰς τὸν σύμβουλον τὸ δυσκολώτερον πάντων, διότι ἀπαιτεῖ πεῖραν πραγμάτων καὶ γνῶσιν βαθεῖαν ἀνθρώπων, τόπων, καιρῶν, τῶν ἑκατέρωθεν δυνάμεων, καὶ μεγίστην ἀγχίνοιαν. — Οὐκ ἀθυμητέον τοῖς παροῦσι πράγμασι] Ἐνθαῤῥύνει αὐτοὺς ἀθύμως διακειμένους διὰ τὴν παροῦσαν κακὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ἡ δοτικὴ φανερόνει τὸ αἴτιον τῆς ἀθυμίας (Βλ. Συντακτ. Σελ. 242). — Ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν κ. τ. λ.] Διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι ἐν αὐτοῖς χείριστον ἐξ ἀρχῆς, τοῦτο διὰ τὰ μέλλοντα εἶναι βέλτιστον. Τὸ χείριστον τοῦτο εἶναι ἡ ἀμέλεια, ὅτι δὲν πράττουσιν οὐδὲν τῶν δεόντων· αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῶν κακῶν· καὶ ταύτης ἀρθείσης, θέλουσι παύσει καὶ τὰ κακά· οὕτω λοιπὸν τὸ χείριστον ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ θέλει εἶσθαι πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον. — Ἔπειτα ἐνθυμητέον κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται ἡ ἀντωνυμία ὑμῖν. Ἔπειτα πρέπει νὰ συλλογισθῆτε καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες, καὶ αὐτοὶ οἱ εἰδότες ἐξ ὑμῶν ἀνακαλοῦντες εἰς μνήμην, ἐνθυμητέον τὸ ἡλίκην, κ. τ. λ. — Ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων] Ὁ πόλεμος, τὸν ὁποῖον ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἀναφέρει μετ' εὐφημίας ὁ Δημοσθένης, εἶναι ὁ λεγόμενος Κορινθιακός. Φθονοῦντες οἱ Ἕλληνες καὶ φοβούμενοι τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Λακεδαιμονίων, χορηγούμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου βασιλέως τῆς Περσίας φοβουμένου τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν μεγάλην πρόοδον τοῦ Ἀγησιλάου, συνεμάχησαν κατὰ τῆς Σπάρτης Κόρινθος, Ἄργος, Θῆβαι, καὶ Ἀθηναῖοι. Ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν στρατηγοῦντος τοῦ Λυσάνδρου, καὶ ἐπολιόρκουν τὴν Ἁλίαρτον, ἐπιστρατεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἑνωθέντες μετὰ τῶν συμμάχων κατεπολέμησαν αὐτούς. Ἤρξατο δὲ ὁ πόλεμος οὗτος κατὰ τὸ 394 πρὸ Χριστοῦ τεσσαράκοντα ἔτη πρὸ τῆς δημηγορίας ταύτης. Τὴν ἔξοδον ταύτην ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ καὶ ἐν τῷ περὶ στεφάνου, ἔνθα λέγει, α Ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λα-

κεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ κύκλῳ τῆς Ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς καὶ φρουραῖς,.... οὐ ναῦς, οὐ τείχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης, ἐξήλθετε εἰς Ἀλίαρτον, καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς Κόρινθον.»—Ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς] Ἐννοεῖται τὸ ἐστὶν, ἢ, διελήλυθεν, ἦγουν, οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου.

Σελ. 41. Οὐδὲν ἀνάξιον] Ἢ ὑπὸ φόβου δηλαδὴ ὑποχωροῦντες, ἢ ὑπὸ χρημάτων διαφθαρέντες. — Ἵνα εἰδῆτε καὶ θεάτησθε] Ὁ Δημοσθένης συνειθίζει νὰ μεταχειρίζηται τοιαῦτα συνώνυμα πολλαχοῦ, τοῦτο ὅμως δὲν γίνεται ἄνευ λόγου, ἀλλ' ἢ ὑπὸ πάθους ἰσχυροῦ κατεχόμενος ὁ λέγων, ἢ διὰ νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν δυνατωτέραν εἰς τοὺς ἀκούοντας, μεταχειρίζεται ταυτοσήμους λέξεις καὶ φράσεις. — Φυλαττομένοις] Ἐὰν φυλάττησθε, ἐὰν προσέχητε, καὶ προλαμβάνητε. Συντάσσεται καὶ μετὰ αἰτιατικῆς. Τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὖ φυλάξῃ, μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσι, κἄτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 6', γ', 14), καὶ μετὰ γενικῆς λεγομένης τῆς ἀπὸ, ἀντὶ τοῦ ἀπέχομαι, Φυλάσσεσθε τῆς πλεονεξίας (Λευκ. ιϐ', 15). — Ἧς ἐκρατεῖτε] Εὐτύχησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ. Ὁ Ἰφικράτης καὶ Καλλίας ἐνίκησεν ἐν Κορίνθῳ τοὺς Λακεδαιμονίους· ὁ Χαβρίας ἐνίκησε τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Πόλιν ἐν ναυμαχίᾳ μεταξὺ Νάξου καὶ Πάρου· ὁ αὐτὸς ἐνίκησε καὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐν Βοιωτίᾳ· μετ' οὐ πολὺ ὁ Τιμόθεος ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν, καὶ τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους πλησίον τῆς Λευκάδος (Βλ. Διόδ. βιϐλ. κέ. καὶ Ξενοφ. βιλ. έ.) — Ἐκ τοῦ προσέχειν] Ἡ ἐκ φανερόνει αἰτίαν, διὰ τὸ προσέχειν. (Βλ. Συντακτ. Σελ. 171). — Καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου] Ἐννοεῖται τὸ παραδείγματι χρώμενοι, λέγει δὲ τούτου, τοῦ Φιλίππου δηλαδὴ, περιφρονητικῶς. Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει, ἄνθρωπος, Μακεδὼν ἀνὴρ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, μόλις ἅπαξ ὀνομάζει αὐτὸν βασιλέα. — Εἰ δέ τις ὑμῶν κ. τ. λ.] Ἀντίθεσις ἰσχυρὰ ἀντιτάττουσα εἰς τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος τὴν παροῦσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν Ἀθηναίων· καὶ πρῶτον μὲν ἐνδίδει συνομολογῶν, ἔπειτα ὅμως λύει αὐτὴν ἐνστατικῶς (Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 283), φέρων εἰς παράδειγμα αὐτὸν τὸν Φίλιππον. — Τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως] Εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν εἶχε τότε ὁ Φίλιππος, καὶ τρεῖς ἱππέων, δύναμιν ὡς πρὸς τὴν τῆς πόλεως μεγάλην. Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μαραθῶνος, οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἀντέταξαν εἰς τοὺς Πέρσας εἰ μὴ δέκα χιλιάδας· δὲν ἔδειξαν ἐν οὐδεμιᾷ μάχῃ μεγαλητέραν ταύτης δύναμιν.- Τὰ χωρία] Τοὺς ἰσχυροὺς τόπους, τὰ ὁρμητήρια καὶ ἐπιτειχίσματα.— Εἴχομέν ποτε ἡμεῖς κ. τ. λ.] Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην καὶ τὴν ἐν Μαραθῶνι οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ πολλὰς πόλεις πλησιοχώρους τῆς Θρᾴκης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Θρᾴκῃ ὑπέταξαν. Ἀφοῦ ὅμως οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν τῷ τέλει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατέστρεψαν τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ἀπέσειναν τὸν ζυγόν· ἀλλὰ πάλιν ὑπέταξεν αὐτὰς ὁ Τιμόθεος μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς δυνάμεως. — Κύκλῳ] Τὸν πέριξ τούτων τῶν πόλεων. — Ἐθνῶν] Τοὺς Ἰλλυριοὺς λέγει καὶ Παίονας καὶ Θρᾴκας. — Οἰκείως] Φιλικῶς. — Ἐπιτειχίσματα] Ἀλλαχοῦ λέγει ταῦτα ὁρμητήρια· εἶναι δὲ τόποι ἐπὶ τῶν ὀρίων, ὠχυρωμένοι, ἀφ'

ὧν οἱ ἐχθροὶ ὁρμώμενοι βλάπτουσι τὴν γῆν τῶν πολεμίων, καὶ τοιαῦτα εἶχον πολλὰ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀφ' ὧν ἠδύνατο νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν· καὶ μετὰ δοτικῆς, Οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτειχίσματα τὴν Εὔβοιαν (Δημ. περὶ τῶν ἐν Χερρόν. Σελ. 106.) καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ κατὰ αἰτιατικὴν ('Ο αὐτὸς ἐν τῷ περὶ στεφ. 248). — Ἆθλα] Μεταφορὰ ἀπὸ τῶν νικώντων εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ταῦτα πάντα ἡ νίκη προτίθησιν ἆθλα εἰς τοὺς νικῶντας. Οὕτω καὶ ὁ Κῦρος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατιώτας, « Τὰ τῶν ἡττωμένων ἀγαθὰ πάντα τοῖς νικῶσιν ἀεὶ ἆθλα πρόκειται (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. βιβλ. ϛ'. 3, 2.) — Ὑπάρχει τοῖς παροῦσι] Ἥγουν κυριεύουσιν οἱ παρόντες. — Καὶ γάρ τοι] Ὅθεν σκεφθεὶς οὕτω καὶ ἀποφασίσας. — Κατέστραπται] Ὑπόταξε. — Ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμου νόμῳ] Ὅπως ἤθελέ τις ἔχει αὐτὰ κυριεύσας κατὰ νόμον πολέμου, δικαιώματι πολέμου. — Σύμμαχα καὶ φίλα] Ἐννοεῖ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Ὀλυνθίους, τοὺς ὁποίους ἔκαμε συμμάχους τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος.

Σελ. 42. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης—γενέσθαι γνώμης] Ἥγουν, νὰ διανοηθῆτε τοιαῦτα, νὰ λάβητε τοιαύτην γνώμην, ὁποίαν ὁ Φίλιππος. Γνώμην ἔχω περὶ (μετὰ γενικῆς), δοξάζω, φρονῶ· Περὶ τοῦ δικαίου πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν, περὶ δὲ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγομεν (Ἰσοκρ. ἐν Ἀρχιδάμ.). Τῆς αὐτῆς γνώμης εἰμὶ, τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω μὲ ἄλλον. Καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν (Θουκυδ. α', 113). Τῆς αὐτῆς γνώμης ἔχομαι, ἐμμένω εἰς τὴν αὐτὴν γνώμην. Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι (ὁ αὐτ. α', 140). Γνώμην ποιοῦμαι, βουλεύομαι, ἢ ἔχω ἀπόφασιν. Καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καί σοι δοκεῖ, θυγατέρα τὴν σὴν γῆμαι (ὁ αὐτ. α', 128). Ἐκ τῶν πολλῶν αὗται αἱ φράσεις σημειοῦνται ὡς πολὺ συχναὶ εἰς τοὺς συγγραφεῖς. —Ἐπειδή περ οὐ πρόσθεν] Ἐννοεῖται τὸ, ἐγένεσθε ἐπὶ τῆς τοιαύτης γνώμης.— Οὖ δεῖ] Ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἔνθα πρέπει, ἢ μᾶλλον, πράττειν οὐδεῖ, οὔτινος πράγματος εἶναι ἀνάγκη.κ.τ.λ.— Τὴν εἰρωνείαν] Τὴν προσποίησιν, τὴν πρόφασιν τῆς χρηματικῆς ἀδυναμίας. Εἰρωνεία ἐστὶ λόγος, ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον δηλῶν μετσότινος ὑποκρίσεως.—Ἕτοιμος πράττειν] Ἥγουν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι.— Συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν] Ἥγουν, ἵνα δὲ εἴπω ἁπλῶς ἐλευθέρως, συντεμὼν τὸν λύγον, Συνελὼν κυρίως, συνάξας εἰς ἕν, συνειλήσας, λέγουσι δὲ, συνελὼν λέγω, ὡς δ' εἰπεῖν συνελὼν, συνελόντι φάναι, καὶ κατὰ αἰτιατικὴν, συνελόντα φάναι, καὶ ἔτι συντομώτερον, συνελόντι δέ (μοι) καὶ ἑνὶ δὲ λόγῳ εἰπεῖν. Εἶναι δὲ αἱ τοιαῦται φράσεις ἐλλειπτικαὶ, καὶ δύναται νὰ ἐννοῆται διὰ τὸ ἀπαρέμφατον ἐν ἄλλῃ μὲν τὸ ἐστι, ἐν ἄλλῃ δὲ διὰ τὴν ὀνομαστικὴν τὸ δύναμαι· τὸ δὲ ὡς λεγόμενον ἢ ἐννοούμενον ἔχει ἔννοιαν εἰκαστικὴν μᾶλλον παρὰ τελικὴν, διότι λαμβάνεται ὅπου ὁ λέγων μὴ δυνάμενος διὰ μιᾶς λέξεως νὰ παραστήσῃ τὸ ἀκριβὲς, λέγει τὸ ὡς ἔγγιστα, ἢ τὸ ἔχον τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἀληθὲς, ὅθεν λαμβάνεται καὶ ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς, ὅπου δὲν εἶναι γνωστὸς ὁ ἀκριβὴς ἀριθμός. — Ὑμῶν αὐτῶν — γενέσθαι] Τὸ ἑαυτοῦ εἶναι, ἢ ἑαυτοῦ

γίνεσθαι, σημαίνει τὸ ἐλεύθερον εἶναι, τὸ πράττειν αὐτὸν τὰ δέοντα, καὶ μὴ ἐξ ἄλλων ἠρτῆσθαι, τὸ κύριον εἶναι ἑαυτοῦ, καὶ οὐχ ἑτέρων. — Καὶ παύσησθε — ἐλπίζων] Ἐπιφέρηται ἡ μετοχὴ ἐνικῶς διὰ τὰ προηγούμενον αὐτὸς ἕκαστος· γίνεται μερισμὸς τοῦ ὅλου εἰς τὰ καθ' ἕκαστα. — Κομιεῖσθε] Τὸ ῥῆμα σημαίνει κυρίως τὸ ἐπιμελοῦμαι, περιποιοῦμαι, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἀνακτῶμαι διὰ τῆς ἐπιμελείας. — Ἂν Θεὸς θέλῃ] Λέγεται θέλω καὶ ἐθέλω. Τινὲς μὲν τῶν συγγραφέων μεταχειρίζονται, ποτὲ μὲν τὸ ἓν, ποτὲ δὲ τὸ ἄλλο, παρατηροῦντες τὴν εὐφωνίαν· τινὲς δὲ πάντοτε τὸ ἐθέλω, ὡς ὁ Πλάτων· διὸ καὶ ὅπου εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ θέλειν, γραπτέον ἐθέλειν κατὰ τὰ ὀρθότερα ἀντίγραφα. Οἱ δὲ τραγικοὶ ἐν μὲν τοῖς τριμέτροις ἰαμβικοῖς μεταχειρίζονται μόνον τὸ θέλειν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μέτροις, ποτὲ μὲν τὸ ἓν, ποτὲ δὲ τὸ ἄλλο· παρὰ δὲ τῷ Δημοσθένει εἶναι πολὺ συχνότερον τὸ ἐθέλειν. Ἐν ταύτῃ ὅμως τῇ φράσει, ἂν Θεὸς θέλῃ, πρέπει νὰ μένῃ, διότι ἐν πᾶσι τοῖς ἀντιγράφοις ἀναγινώσκεται, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι. Ἐνίοτε δὲ μετὰ τὸ μὴ θέτει τὸ θέλειν, οὐχὶ ὅμως πάντοτε· ὁμοίως καὶ μετὰ τὸν εἰ, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου (Σελ. 585), καὶ ἐν τῷ κατὰ Αὐδροτ. (Σ. 610).— Τὰ κατερῥαθυμημένα] Τὰ ἐκ ῥαθυμίας καὶ ἀμελείας ἀπολεσθέντα. — Πάλιν ἀναλήψεσθε] Τὸ πάλιν καὶ ἡ ἀνὰ κάμνουσιν ἐνταῦθα διπλασιασμὸν, τὸ αὐτὸ σημαίνοντα. — Πεπηγέναι — ἀθάνατα] Ἥγουν, ἑστερεῶσθαι, ἀμετακίνητα μένειν ὡς τὰ πεπηγότα. Τὸ ἀθάνατα λαμβάνεται ἐνταῦθα ἀντὶ ἀμετάβλητα. — Ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον, κ. τ. λ.] Οἱ μὲν ἐμίσουν τὸν Φίλιππον, ὡς οἱ Παίονες καὶ Θρᾷκες· οἱ δὲ ἐφοβοῦντο, ὡς οἱ Θεσσαλοί· οἱ δὲ ἐφθόνουν, ὡς οἱ Ὀλύνθιοι· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν αὐλικῶν αὐτοῦ τινὲς, ὡς ἡ Ὀλυμπιὰς ἡ γυνὴ αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπέβαλε, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐμίσουν αὐτόν. Ὁ δολοφονήσας αὐτὸν Παυσανίας ἐν τοῖς γάμοις Κλεοπάτρας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἦτο ἐκ τῶν αὐλικῶν. Μέλλων νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπὶ τὴν Περσίαν, ἠρώτησε τὸ μαντεῖον περὶ τῆς ἐκβάσεως, καὶ ἀπεκρίθη,

Ἕστεπται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστι δ' ὁ θύσων,

Τοῦτον δὲ τὸν χρησμὸν ὁ Φίλιππος ἐξήγησε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ μέλλων νὰ θύσῃ τὸν ταῦρον, τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Ἡ δὲ ἀόριστος τις ἔχει ἔννοιαν πολλῶν.— Καὶ ἅπανθ' ὅσα περ κ.τ.λ.] Καὶ πάντα ὅσα ἐνυπάρχουσιν εἰς ἄλλους τινὰς ἀνθρώπους, τὸ μῖσος δηλαδὴ, ὁ φόβος, ὁ φθόνος, πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι ἐνυπάρχουσι καὶ εἰς τοὺς ὄντας σήμερον μετ' ἐκείνου. — Κατέπτηχε μέν τοι κ. τ. λ.] Μένουσιν ὅμως συνεσταλμένα καὶ ὑποκεκρυμμένα, μὴ ἔχοντα καταφύγιον διὰ τὴν βραδύτητα ὑμῶν καὶ ῥαθυμίαν, μὴ ἔχοντα ἐλπίδα τῆς ὑμετέρας βοηθείας. Κατατήσσω, ὑπὸ φόβου κρύπτομαι ὡς τὰ ζῶα.— Τὸ πρᾶγμα, οἳ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος] Διότι βλέπετε τὸ πρᾶγμα, τὸ ὑπάρχον αὐτὸ, ἤγουν, εἰς πόσην ὕβριν, εἰς πόσην αὐθάδειαν, προεχώρησεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Καθὼς τὰ τοπικὰ ἐπιῤῥήματα ποῦ, οὐδαμοῦ, κ. τ. λ. συντάσσονται μετὰ γενικῆς, οὕτω καὶ τὰ συμαίνοντα βαθμὸν, ὡς ἐνταῦθα τὸ οἳ ἀσελγείας. Τὸ οἳ εἶναι πλαιὰ δοτικὴ τῆς ὃς μεταπεσοῦσα εἰς ἐπίῤῥημα τοπικὸν, Τὶ χωρεῖς, οἳ μολὼν δώσεις δίκην

(Σοφοκλ. Οἰδ. Τ. 333); Καὶ μεταφορικῶς σημαίνει εἰς τίνα βαθμὸν, οὕτω λέγουσι καὶ οἷ κακίας, οἷ ἀρετῆς, οἷ κακῶν, ἵν' οἷ κακοῦ (Σοφοκλ. Τ. 367). καὶ τὸ οὐδέτερον τῆς οὗτος ἐπιφερομένου τοῦ ὀνόματος κατὰ γενικὴν ἀνάρθρως (Βλ. Συντακτ. Σελ. 47). Ἀσέλγεια δὲ ἡ τῶν τρόπων ἀκολασία. — Αἵρεσιν] Ἐκλογὴν τοῦ πρακτέου. — Ἀπειλεῖ κ. τ. λ.] Ὅτι δηλαδὴ θέλει εἰσβάλει εἰς τὴν Ἀττικὴν, διὰ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ. — Μένειν ἐπὶ τούτων] Νὰ μένῃ εἰς ταῦτα καὶ νὰ ἐφησυχάζῃ, ἀρκούμενος εἰς ταῦτα. Μένειν ἐπί τινος, τὸ νὰ μένῃ τις ἐπί τινος, νὰ μὴ μεταβάλληται· κατὰ τσιαύτην ἔννοιαν λαμβάνεται καὶ μεταφορικῶς. Μένοντες ἐπὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίας (Ἡρωδιαν. γ', 6', 10). Καὶ μετὰ τῆς ἐν, Μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου (Ἰωάν. ιέ, 9.) Ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἦθει (Πλάτ. Τιμ. Σελ. 42.) Μένε ἐν τοῖς ἤθεσιν ἐν οἷς καὶ μένεις (ὁ αὐτὸς ἐπιστολ. ί, Σελ. 358). Ὁμοίως καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ κατὰ δοτικὴν, Προσετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς ἐπὶ τῇ καταχειροτονίᾳ μένων ἐλογίζετο αὐτῷ γεγενῆσθαι (Δημοσθ. κατὰ Μειδ. Σελ. 517). — Προσπεριβάλλεται] Ἀποκτᾷ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἁρπάζει νέον τι· προσπεριβάλλω καὶ κατὰ μέσην φωνὴν προσπεριβάλλομαι, βάλλω τι προσέτι κύκλῳ, ὃ (περιτείχισμα) προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας (Θουκυδ. έ, 2). Καὶ τείχη προσπεριεβάλετο (Ἰσοκρ. Εὐαγόρ.)· καὶ μεταφορικῶς, ἀποκτῶ πλονεκτικῶς. — Καὶ κύκλῳ πανταχῇ — περιστοιχίζεται] Καὶ πανταχόθεν περικυκλόνει ἡμᾶς· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν κυνηγῶν, οἵτινες στήνουσι κύκλῳ ξύλα κατὰ σειρὰν, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐξαπλόνουσι δίκτυα, διὰ νὰ ἐμπίπτωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ θηρία φεύγοντα. — Καθημένους] Ἀμελοῦντας δηλονότι, οὐδὲν πράττοντας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. — Ἐπειδὰν τι γένηται;] Ἤγουν τί ἐστι τοῦτο, ὃ ἐπειδὰν γένηται κ. τ. λ. (Βλέπε Συντακτ. Σελ. 74.) — Νὴ Δί'] Τὸ ὁμοτικὸν νὴ Δία εἶναι συνειθέστατον εἰς τὰς ἐπιβεβαιωτικὰς ἀποκρίσεις· λέγεται δὲ καὶ κατ' ἔννοιαν εἰρωνικὴν ὡς ἐνταῦθα. Οὕτω καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, Ἦν δὲ τοῦτο τί, ἐρωτᾷ, τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν, ὅτι νὴ Δία ἦσαν τινες τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν ἀνάξιοι;

Σελ. 43. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι] Δὲν ἐπιφέρει δὲ, ἀποσιωπῶν τὸ τί φρονοῦσιν ἐκεῖνοι. — Τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην] Τὴν καταισχύνην, τὴν ὁποίαν πάσχομεν διὰ τὰ γινόμενα, διὰ τὰ αἰσχρῶς πεπραγμένα, καὶ πρέπει νὰ ἀποτρίψωμεν αὐτήν. — Εἰπέμοι] Συνειθίζουσι τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐρωτήσεως παραινοῦντες ἢ προτρέποντες, καὶ ὅταν ὁ λόγος ἀποτείνηται πρὸς πολλούς. — Αὐτῶν πυνθάνεσθαι] Ἀλλήλους ἐρωτᾷν. Συνήθης εἶναι ἡ σύνθετος αὕτη ἀντωνυμία ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς. Κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν αὐτοῦ προτιμητέα ὅμως ἡ πρώτη, καὶ διὰ τὴν ἐπιφερομένην ἐρώτησιν, λέγεταί τι καινόν; Σημαίνει δὲ τὸ πυνθάνομαι καὶ τὸ μανθάνω ἀκούων ἢ ἐρωτῶν· καὶ συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, ὡς τὰ γνωστικὰ ῥήματα, Ἐὰν θνήσκοντας ἢ τετρωμένους πύθησθε (Αἰσχύλ. ἑπτ. 242)· καὶ μετὰ γενικῆς προσώπου λεγομένης τῆς παρὰ, ἢ τῆς διὰ, ἐνίοτε δὲ τῆς ἀπὸ, ἢ τῆς πρός. Τὸ οὔνομα πεπυσμένος παρὰ τῆς μητρὸς (Ἡρόδ. 6', 91). Διὰ τῶν κατασκόπων πυνθάνομαι τοῦτο (Αἰσχίν.) Ὡς

σαφέστερον ἀνὴρ ἀπ' ἀνδρὸς τὴν .... φάτιν .... πύθηται τήν δε (Αἰσχύλ. Χοηφ. 736). Τὴν γνώμην πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται (Ἡρόδ. θ', 58). Πολλάκις ἐννοεῖται ἡ πρόθεσις· Καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυθοίμην (Πλούτ. Νουμ.). Ὅταν δὲ ἡ ἔννοια τοῦ λόγου ἦναι περί τινος, ἐννοεῖται ἡ π ε ρ ὶ, Ἤτοι μὲν Πηλῆος ἀμύμονος οὔτι πέπυσμαι, (Ὀδυσσ. λ. 504) — Γένοιτο γὰρ ἄντι κ. τ. λ.] ὁ γ ὰ ρ καὶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις φυλάττει τὴν αἰτιολογικὴν αὐτοῦ δύναμιν, αἰτιολογῶν πρότασιν ἢ λέξιν προλεχθεῖσαν ἢ ἐννοουμένην ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου. Οὕτως ἐνταῦθα ἐλέγχει ὁ ῥήτωρ τὴν ἀνόητον αὐτῶν περιέργειαν περὶ καινῶν πραγμάτων, ἐνῷ ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πάντων καινότατον καὶ παραδοξότατον, λέγων μετὰ ἀγανακτήσεως, γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον κ.τ.λ. Ἡ αἰτιολογικὴ δύναμις τοῦ γ ὰ ρ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐμφαίνεται σαφέστατα καὶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τὶς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς, ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσὸν (Ματθ. κγ', 17); καὶ πάλιν κατωτέρω (19), Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον, τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὅπου ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ μ ω ρ ο ὶ καὶ τ υ φ λ ο ί. Περὶ δὲ τῆς ὀκνηρᾶς περιεργείας τῶν τότε Ἀθηναίων λέγει καὶ ὁ ἱερὸς Λουκᾶς (Πράξ. ιζ', 21), Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον — Καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν] Καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα διαθέτων ὅπως θέλει. — Τέθνηκε Φίλιππος;] Ἐθρυλλεῖτο τότε ὅτι ἐπληγώθη ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Μεθώνης. — Τί δ' ὑμῖν διαφέρει;] Πρὸς τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις τῶν φιλοκαίνων ἀπαντᾷ ὁ ῥήτωρ, ἐλέγχων τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν. Τί σᾶς ὠφελεῖ ἂν ἀσθενῇ ἢ ἀπέθανε;—Ἂν οὗτός τι πάθῃ] Τουτέστιν, ἂν ἀποθάνῃ. Λέγεται δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ λόγου ε ὐ φ η μ ι σ μ ό ς. Ὅταν τὸ ἔθνος ἦναι διεφθαρμένον, δὲν ὠφελεῖ ὁ θάνατος τοῦ τυραννοῦντος ἢ πολεμοῦντος αὐτό. Ἡ διαφθορὰ γεννᾷ ἄλλα τοιαῦτα τέκνα—Ἂν περ οὕτω προσέχητε κ.τ,λ.] Ἂν δηλαδὴ οὕτως ἀμελῶς φέρησθε εἰς τὰ πράγματα. — Παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην] Διὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. Καὶ ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω ἡ π α ρ ὰ σημαίνει αἰτίαν (Βλ. Συντακτ. Σελ. 196). Καί τοι καὶ τοῦτ' εἴ τι πάθοι κ.τ.λ.] Ἡ φράσις εἶναι ἐλλειπτική· κ α ί τ ο ι κ α ὶ τ ο ῦ τ ο ε ἰ γ έ ν ν ο ι τ ο, ε ἴ τ ι π ά θ ο ι λ έ γ ω, καὶ ἡ τύχη ὑπάρξαι ἡμῖν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν συμβῇ τοῦτο, ἐὰν ἀποθάνῃ, καὶ ἡ τύχη ὑπάρξῃ εἰς ἡμᾶς, βοηθήσῃ ἡμᾶς κ. τ. λ.— Ἥπερ ἀεὶ βέλτιον κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ ἐ π ι μ ε λ ε ῖ τ α ι· ἐκ τοῦ ῥήματος τοῦ δευτέρου ὑποκειμένου ἐννοεῖται τὸ τοῦ πρώτου. Ἤτις φροντίζει περὶ ἡμῶν καλήτερα παρ' ὅ,τι ἡμεῖς φροντίζομεν περὶ ἡμῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μέχρι τοῦ ἐ π ι μ ε λ ο ύ μ ε θ α εἶναι παρένθεσις— Καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ ὁ ε ἰ, καὶ ε ἰ ἐ ξ ε ρ γ ά σ α ι τ ο, καὶ ἂν ἡ τύχη κάμῃ εἰς ἡμᾶς τοῦτο, φέρῃ θάνατον εἰς τὸν Φίλιππον.— Ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες κ. τ. λ.] Ἐξεύρετε ὅτι, ἐὰν ἦσθε πλησίον (τῆς Μακεδονίας δηλαδὴ), παρουσιασθέντες εἰς τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου τεταραγμένα ὄντα, θέλετε δυνηθῆ (διοικήσαισθε ἄν) νὰ διαθέσητε αὐτὰ ὅπως θέλετε. — Οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν] Οὐδὲ ἂν αἱ περι-

στάσεις προσφέρωσιν εἰς ἐσᾶς τὴν Ἀμφίπολιν, δὲν θέλετε δυνηθῆ νὰ λάβητε αὐτὴν, ἀπηρτημένοι, μακρὰν ὄντες τῶν πραγμάτων, ἀναβάλλοντες πάντοτε, καὶ ζάστατοῦντες καὶ εἰς τὰς πολεμικὰς ἑτοιμασίας καὶ εἰς τὰς γνώμας. — Ἐθέλοντας ὑπάρχειν] Ἀντὶ τοῦ ἐθέλειν. Ἡ ἀνάλυσις τοῦ ῥήματος φανερόνει διαμένουσαν ὕπαρξιν, ὑπάρχει ἐν ὑμῖν ἡ θέλησις. — Ἑτοίμως] Μετὰ προθυμίας, ἀπροφασίστως.—Ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων] Ἐπειδὴ γνωρίζετε τοῦτο καὶ εἴσθε πεπεισμένοι. Περὶ τοῦ ὡς βλέπε Συντακτ. Σελ. 141. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ ῥήτωρ λαμβάνει πολλάκις τὰ ἀμφιβαλλόμενα ὡς ὡμολογούμενα. — Τῶν τοιούτων πραγμάτων] Τῆς τοιαύτης καταστάσεως, τῶν περὶ Φιλίππου δηλαδὴ ὑποψιῶν καὶ φόβων, εἰς τοὺς ὁποίους εὑρίσκεθε.—Καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕς τινας κ.τ.λ.] Ἐννοεῖται καὶ εἰς ταῦτα τὸ ἐν τῷ τέλει τιθέμενον δοκεῖ παρασκευασθῆναι. Καὶ πόσον πλῆθος πολεμικῶν πλοίων, καὶ πόσα χρήματα, καὶ τὰ ἄλλα χρειώδη τίνι τρόπῳ μοὶ φαίνεται ὅτι δύνανται νὰ ἑτοιμασθῶσι κάλλιστα καὶ τάχιστα, εὐθὺς θέλω ἐπιχειρισθῆ νὰ εἴπω, ἀφοῦ πρῶτον σᾶς παρακαλέσω τόσον μόνον. Περὶ δὲ τῶν ἀναφορικῶν ὅσον, οὕς τινας, βλέπε Συντακτ. Σελ. 10.—Καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν] Εὐθὺς τώρα. Τὸ δὴ εἶναι χρονικόν· διαφέρει δὲ τοῦ νῦν, ὅτι τοῦτο μὲν φανερόνει τὸ ἐνεστώς· καὶ μετὰ παρῳχημένου χρόνου ἢ μέλλοντος ὅταν συντάσσηται, δὲν ἀποβάλλει ὅλως τὴν ἰδέαν τοῦ ἐνεστῶτος, διότι φανερόνει τὸ μόλις παρελθὸν, καὶ τὸ μόλις μέλλον, καθὼς φαίνεται καὶ εἰς ταῦτα τὰ παραδείγματα. Νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ (Ἰωάνν. ιά, 8);

Ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο πικρὸς ὀϊστὸς,
Νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειράσομαι, αἴκε τύχωμι (Ἰλ. Ε, 279).

Τὸ δὲ δὴ φανερόνει τὸ προαρξάμενον, ἢ ἤδη γεγονὸς, καθὼς φαίνεται εἰς τὰ ἀκόλουθα τοῦ Ἀριστοφάνους (Σφ. 1039).

Πρὶν ποτ' ἦν, πρὶν ταῦτα, νῦν
δ' οἴχεταί γε, κύκνου τε πολιώτεραι δὴ
αἵδ' ἐπανθοῦσι τρίχες.

Λαμβάνει δὲ ἐν τῷ λόγῳ διαφόρους τροποποιήσεις καὶ μόνον καὶ μετὰ ἄλλων μορίων, ὡς δήπου, δήπουγε, δῆθεν, δήπουθεν, δηλαδὴ, δῆτα, τῶν ὁποίων τὴν δύναμιν πρέπει νὰ ἀνιχνεύωμεν ἐκ της σειρᾶς τοῦ λόγου, καὶ ἐν τοῖς λεξικοῖς. μάλιστα δὲ παρὰ τοῖς περὶ μορίων συγγράψασι, — Καινὴν παρασκευὴν] Νέαν πολεμικὴν ἑτοιμασίαν, οὐχὶ τὴν συνειθισμένην, ἀλλὰ τὴν ἁρμόζουσαν καὶ συμφέρουσαν εἰς τὰς περιστάσεις. — Ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα] Ὅτι βραδύνω τὴν ἐκτέλεσιν. — Οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες] Ὑπακούεται τὸ δεῖν παρασκευάσασθαι. —Εἰς δέον λέγουσι] Τουτέστιν, τὰ δέοντα, ἢ δεόντως. — Οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα κ. τ. λ.] Διότι διὰ τῆς παρούσης δυνάμεως δὲν θέλομεν δυνηθῆ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὰς γενομένας ζημίας.

Σελ. 44. Ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ] Ἐννοεῖται τὸ εἰς δέον λέγειν οὗτος. — Τὶς — παρασκευὴ καὶ πόση] Τὸ μὲν τίς ἐννοεῖ τὰ διάφορα εἴδη τῆς πολεμικῆς

παρασκευῆς, οἷον ἱππεῖς, πεζούς, ναῦς· τὸ δὲ π ό σ η, τὸν ἀριθμὸν ἑκάστου εἴδους. — Ἕως] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, τ έ ω ς· ὀρθοτοτέρα ὅμως ἡ πρώτη, διότι ἐπὶ ἀναφορᾶς προστιθεμένου τοῦ ἄν, δὲν συνειθίζεται τὸ δεικτικὸν τ έ ω ς. — Διαλυσώμεθα] Παύσωμεν τὸν πόλεμον. Διαλύω, χωρίζω ἀπ' ἀλλήλων τὰ συνημμένα καὶ συνδεδεμένα· ὅθεν μεταφορικῶς δ ι α λ ύ ω π ό λ ε μ ο ν, μ ά χ η ν, ἔ χ θ ρ α ν, χ ρ έ ο ς, κ. τ. λ. Καὶ κατὰ μέσην φωνὴν δ ι α λ ύ ο μ α ι τ ὸ ν π ό λ ε μ ο ν, καὶ δ ι α λ ύ ο μ α ι π ρ ό ς τ ι ν α, διαλλάττομαι, συμβιβάζομαι.—Πεισθέντες] Δηλαδὴ ἐντίμως, οὐχὶ βεβιασμένοι. — Τὸ δὲ πρᾶγμα κ. τ. λ.] Ἤγουν, αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, περὶ ἧς πρόκειται, ἡ παράστασις τῆς γνώμης μου θέλει δώσει τὴν ἀπόδειξιν, ἂν ἡ ὑπόσχεσίς μου ἦναι ἀληθὴς ἢ ψευδής· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν δικαζομένων πραγμάτων, ὡς παρὰ Λυσίᾳ, Οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε, οὔτ' ἀλλότρια πράξας· ἤγουν δίκας. — Οὕτω τὰς γνώμας ἔχετε . . . ὡς πλευστέον κ. τ. λ.] Ἤγουν οὕτω φρονεῖτε, οὕτω πέποισθε, τοιαύτη ἔστω ἡ γνώμη ὑμῶν, ὅτι σεῖς αὐτοὶ πρέπει ἐμβάντες εἰς ταύτας νὰ πλεύσητε. Εἰς τὴν φράσιν ταύτην, ο ὕ τ ω τ ὰ ς γ ν ώ μ α ς ἔ χ ε τ ε, ο ὕ τ ω τ ὴ ν γ ν ώ μ η ν ἔ χ ω, ἐπιφερόμενον ἢ προτιτιθέμενον τὸ ὡ ς λαμβάνεται μετὰ μετοχῆς, καὶ φανερόνει ὁμοίωσιν τινὰ σχετικὴν πρὸς τὸ ο ὕ τ ω ς, ἐξηγεῖται δὲ συνήθως διὰ τοῦ ὅτι· παραδείγματα τῆς συντάξεως ταύτης εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα. Καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε (Θουκυδ. βιβλ. ζ, ιέ.)· ἤγουν, οὕτω πέποισθε, ὅτι καὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἡγεμόνες δὲν ἐστάθησαν εἰς ἐσᾶς μεμπτοὶ εἰς τὰ πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα ἤλθομεν τὸ πρῶτον. Καὶ παρὰ (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. ς'.) Καὶ ὁ μὲν πλεῖστος στρατὸς οὕτως εἶχε τὴν γνώμην, ὡς ἤδη παντελῶς κεκρατηκὼς, καὶ οὐδὲν ὄντα τὰ τῶν πολεμίων· ὅπερ ἐστὶ, Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ οὕτως ἐφρόνει, ὅτι ἔκαμε παντελῆ νίκην, καὶ ὅτι ἀπωλέσθη ἡ δύναμις τῶν πολεμίων. Ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ χωρίῳ τοῦ Δημοσθένους οὔτε τὸ ὡ ς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ ὥ σ τ ε, οὔτε τὸ π λ ε υ σ τ έ ο ν διὰ τ ο ῦ δ ε ῖ ν π λ ε ῦ σ α ι, ὥ σ τ ε δ ε ῖ ν π λ ε ῦ σ α ι, ἀλλ' ὑπακούεται ἡ μετοχὴ ὄν, Ο ὕ τ ω τ ὰ ς γ ν ώ μ α ς ἔ χ ε τ ε, ὡς π λ ε υ σ τ έ ο ν ὄ ν. — Αὐτοῖς ἐμβᾶσι] Κατὰ δοτικὴν διὰ τὸ π λ ε υ σ τ έ ο ν, π λ ε υ σ τ έ ο ν ὑ μ ῖ ν α ὐ τ ο ῖ ς ἐ μ β ᾶ σ ι, πρέπει νὰ πλεύσητε ἐμβάντες σεῖς αὐτοὶ εἰς τὰς τριήρεις, οὐχὶ ξένοι. — Τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων] Ἀντὶ τῷ ἡμίσει τῶν ἱππέων. Πλοῖα δὲ λέγει τὰ φορτηγὰ καὶ ὑπηρετικά. — Κελεύω] Συμβουλεύω. — Ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης — ταύτας στρατείας] Διὰ νὰ ἐμποδίζωσι ταύτας τὰς ἐξαίφνης γινομένας ὑπ' αὐτοῦ ἐκστρατείας ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ εἰς τὴν Θρᾳκικὴν Χερρόνησον, τὴν ὁποίαν ὁ Κερσοβλέπτης, εἷς τῶν βασιλέων τῆς Θρᾴκης μὴ δυνάμενος νὰ φυλάττῃ, ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Καρδιανοὶ ὅμως, κάτοικοι τῆς Καρδίας, πόλεως πρωτευούσης τῆς Χερρονήσου, δὲν ἤθελον νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· ὅθεν ἐβοήθει αὐτοὺς ὁ Φίλιππος. Περὶ δὲ τῆς Ὀλύνθου, φαίνεται ὅτι ὁ Φίλιππος δὲν εἶχε κάμει κατ' αὐτῆς μεγάλην ἐπιχείρησιν πρότερον· διότι δὲν ἤθελε παρασιω-

πήσει αὐτὴν ὁ ῥήτωρ ἐν ταύτῃ τῇ δημηγορίᾳ. — Ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι] Νὰ παρουσιασθῇ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, νὰ συλλογισθῇ βαθέως. — Ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν] Τίθεται ἡ ἐκ διὰ τὸ ὁρμήσαιτε, ἴσως θέλετε ὁρμήσει, ἐξεγερθῆ ὡς ἐξ ὕπνου ἐκ ταύτης τῆς ὑπερβολικῆς ἀμελείας. — Ὥςπερ εἰς Εὔβοιαν κ. τ. λ.] Πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν εἶχον βοηθήσει τοὺς Εὐβοεῖς οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τῶν Θηβαίων· καὶ ἐν πέντε ἡμέραις ἔφθασε τὸ στράτευμα εἰς τὴν Εὔβοιαν· καὶ μετὰ τριάκοντα ἠνάγκασαν τοὺς Θηβαίους νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην, καὶ ἐξέβαλον αὐτούς. Ὁ Φίλιππος ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς ἠθέλησε νὰ διαβῇ τὰς Θερμοπύλας· προφθάσαντες ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι διὰ θαλάσσης ἐματαίωσαν τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμουν τὴν Ἀλίαρτον πόλιν τῆς Βοιωτίας. Οἱ Θηβαῖοι ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων· καὶ οὗτοι στρατεύσαντες ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ διέλυσαν τὴν πολιορκίαν. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσεν ὁ Λύσανδρος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγός· ἔγεινε δὲ ἡ ἐκστρατεία αὕτη τεσσαράκοντα ἔτη πρὸ ταύτης τῆς δημηγορίας, ὅτε οἱ Λοκροὶ καὶ οἱ Φωκεῖς ἐμάχοντο περὶ τοῦ ἱεροῦ πεδίου, καὶ τοὺς μὲν Φωκεῖς ἐβοήθουν οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοὺς δὲ Λοκροὺς οἱ Θηβαῖοι. — Οὗτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο κ. τ. λ.] Καὶ ἂν δὲν κάμητε τοῦτο, ἂν δὲν ὁρμήσητε, ὡς ἐγὼ λέγω ὅτι πρέπει, δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα παντελῶς εὐκαταφρόνητον. περὶ δὲ τοῦ ἂν Βλ. Συντακτ. Σελ. 122. Συνιστᾷ δὲ τὴν παρασκευὴν διλημματικῶς ἐκ τοῦ ἀποβησομένου· ἢ εἰδὼς τὴν παρασκευὴν ὑμῶν, θέλει ἡσυχάζει· ἢ καταφρονήσας αὐτὴν, θέλει εὑρεθῇ ἀπροφύλακτος· καὶ τότε σεῖς παρεσκευασμένοι ὄντες, θέλετε πλεύσει εἰς τὴν χώραν ἐκείνου. κ. τ. λ. — Ἂν ἐνδῷ καιρὸν] Ἂν δώσῃ περίστασιν, εὐκαιρίαν. Ἄλλοι δὲ γράφουσι καιρὸς, οὐκ ὀρθῶς· διότι ἐνδιδόναι ἀμεταβάτως σημαίνει ὑποχωρεῖν, ὑπείκειν· μεταβατικῶς δὲ μετὰ αἰτιατικῆς τὸ διδόναι, παρέχειν, οὕτω λέγουσιν, ἐνδιδόναι ἀφορμὴν, ἢ ἀφορμὰς, πρόφασιν, λαβὴν, ὑποψίαν, κ. τ. λ.

Σελ. 43. Προχειρίσασθαι] Πρόχειρον ποιῆσαι, ἑτοιμάσαι. Προχειρίζομαι, πρὸ τῶν χειρῶν βάλλω, πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκτίθημι, καὶ μεταφορικῶς, ἐκλέγω. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ (Πράξ. τῶν ἀποσ. κβ', 14). Καὶ καθιστῶ, Εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι (Αὐτόθ. κς', 16.) καὶ κατὰ φωνὴν ἐνεργητικὴν, προχειρίσατο, ἐπιλέξαι (Ἡσύχ.) Καὶ παθητικῶς, προχειρισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἀντιστράτηγοι (Πολύβ. 3, 106. 2)· δύναμιν δὲ λέγει τὴν πεζικήν. — Συνεχῶς πολεμήσει] Διαμένουσα δηλαδὴ, διὰ νὰ πολεμῇ αὐτὸν πάντοτε. — Μή μοι μυρίους κ. τ. λ.] Ὑπακούεται τὸ, λεγέτω τις. Ἂς μή μοι λέγῃ τις μυρίους, μηδὲ δισμυρίους ξένους στρατιώτας, μηδὲ τὰς ἐν ἐπιζολαῖς διοριζομένας ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἔστω ἡ τῆς πόλεως δύναμις. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζον ἐν καιρῷ χρείας νὰ στέλλωσιν ἐπιστολὰς εἰς τὰς συμμαχικὰς πόλεις, ζητοῦντες παρ' ἑκάστης ἀριθμόν τινα στρατιωτῶν· ἀλλὰ πραγματικῶς δὲν συνήγοντο ὅσας ἔγραφον, ἢ ὑπισχνοῦντο εἰς αὐτούς· ἦσαν λοιπὸν δυνάμεις

φανταστικαὶ, ἐν ἐπιστολαῖς ὑπάρχουσαι. Ὅθεν κατωτέρω λέγει, ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμεῖτε Φιλίππῳ. Οἱ στρατιῶται τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν κατ' ἀρχὰς αὐτοὶ οἱ πολῖται· ἕκαστος ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐστράτευε κατὰ διαδοχὴν, καὶ ὅστις δὲν παρουσιάζετο κατὰ τὴν ὡρισμένην ἡμέραν διὰ νὰ συγκαταλεχθῇ εἰς τὸ στράτευμα, ἐκρίνετο ὡς λειποτάκτης. — Ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται] Τὸ ἀλλ' ἢ λαμβάνεται ὡς ἐπίρρημα ἐξαιρετικὸν (πλὴν, εἰ μὴ) εἰς τὰς ἀποφατικὰς προτάσεις, ἢ ἐρωτηματικὰς, ἔννοιαν ὅμως ἐχούσας ἀποφατικὴν, λεγομένου ἢ ἐννοουμένου τοῦ ἄλλος· Οὐδὲν ἐθέλοντας ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον (Πλάτ. Πολιτ. ά, Σελ. 330). Τίνα ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντα ἐμοὶ, ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθὸν καὶ δίκαιον (Ὁ αὐτ. Ἀπολογ. Σωκρ. Σελ. 34). Λέγει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι ἡ προχειρισθησομένη δύναμις δὲν θέλει εἶσθαι, εἰ μὴ τῆς πόλεως, συνισταμένη δηλαδὴ κατὰ τὸ κύριον μέρος τοῦ στρατοῦ ἐκ πολιτῶν, καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἐξαρτωμένη· ὁ δὲ μέλλων ἔσται ἔχει ἐνταῦθα ἔννοιαν κελευσματικήν. — Ἐθελήσετε] Ἀντὶ δυνήσεσθε. Οὕτω καὶ Ὅμηρος (Ἰλ. Ν, 106). Μέμνειν οὐκ ἐθέλεσκον. Ἔνθα καὶ ὁ Εὐστάθιος λέγει « τὸ δὲ οὐκ ἐθέλεσκον, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐδύναντο. Σύνηθες δὲ Ὁμήρῳ καὶ οὕτω λαμβάνειν τὴν τοιαύτην λέξιν. ». Ταύτην τὴν σημασίαν λαμβάνει τὸ ἐθέλω μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀψύχων. Τὰ χωρία οὐδὲν μ' ἐθέλει διδάσκειν (Πλάτ. Φαίδρ. Σελ. 230.) Τὰ γὰρ σιταγωγὰ αὐτοῖς πλοῖα ἐπὶ μὲν τὸν Γεραιστὸν ἀφίκετο, ἐκεῖθεν δ' οὐκέτι ἤθελε παραπλεῖν (Ξενοφ. Ἑλλ. Ἱστορ. ε, δ', 61). Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ (δ',18), καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι. — Καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς] Ἰδιαιτέρως παριστάνων ἕκαστον τούτων, ἐνάρθρως μὲν οἱ καθ' ἕκαστον, ὁ καθ' ἕκαστον, τὰ καθ' ἕκαστον, τὸ καθ' ἕκαστον, λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα μεριστικά· ἀνάρθρως δὲ, ὡς ἐπιρρήματα. Καὶ τὶ δεῖ καθ' ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν (Ἰσοκρ. πρὸς Νικοκλ.) Οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑκάστους, μετὰ πάντων δ' ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι (Θουκυδ. δ', 39.) Περὶ τῆς κατὰ βλ. Συντ, Σλλ. 183). — Ἐπὶ τῷ πράττειν] Ἐπ' αὐτῇ τῇ ἐκτελέσει τῶν ψηφισμάτων, ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ. — Ξένους μὲν λέγω] Ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν εἶναι εἰς τὸ τούτων δέ. Συνειθίζουσι νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως διά τινος μορίου, τοῦ μὲν, οὖν, τοίνυν, καὶ ἐὰν διακοπῇ ὁ λόγος ὑπό τινος παρενθέσεως, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ δὴ, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου μορίου. Ἐπαναλαμβάνων δὲ ἐνταῦθα τὸν λόγον ὁ ῥήτωρ, λέγει τὸ ὅλον, τοὺς πάντας στρατιώτας, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ οἱ ξένοι. — Ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας κ. τ. λ.] Ἡ στρατεύσιμος ἡλικία ἦτο ἀπὸ τ.ῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους μέχρι τοῦ ἑξηκοστοῦ· πάντες δὲ οἱ ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων τῆς ἡλικίας ὄντες ἦσαν καταγεγραμμένοι ἐν γραμματείοις, τὰ ὁποῖα ἐφύλαττον τεσσαράκοντα δύο ἄρχοντες ἐπώνυμοι καλούμενοι, ἔχοντες ἕκαστος ἐν τῷ ἑαυτοῦ γραμματείῳ ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν στρατευσάντων κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τῶν ἐτῶν, ὁ μὲν δηλαδὴ τῶν στρατευσάντων ἅπαξ, ὁ δὲ τῶν δὶς, καὶ οὕτως ἑφεξῆς· τοῦ συστήματος τούτου ἡ χρῆσις ἦτο αὕτη. Ὁπότε ὁ δῆμος ἀπεφάσιζεν ἐκστρατείαν, προσδιώριζεν ὁμοῦ

καὶ τὴν ἡλικίαν ἐκείνων οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐκστρατεύσωσι· καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸ « ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ. » Ἐκ τῶν καταλόγων δὲ τῶν παρὰ τοῖς ἐπωνύμοις ἐγίνετο εὐθὺς φανερὸν τίνες ὑπέκειντο εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δήμου. Καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ἁρποκρατίων ἐν τῇ λέξει στρατεία ἐν τοῖς ἐπωνύμοις. « Χρῶνται δὲ τοῖς ἐπωνύμοις καὶ πρὸς τὰς στρατείας· καὶ ὅταν ἡλικίαν ἐκπέμπωσι, προγράφουσιν ἀπὸ τίνος ἄρχοντος ἐπωνύμου μέχρι τίνος δεῖ στρατεύεσθαι. » Πλὴν ἂν καὶ οἱ ἑξηκονταετεῖς δὲν ὑπέκειντο εἰς τὸ στρατεύειν, ὅθεν λέγονται ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους (Ὀνομαστικ. βιβλ. Β',11) ἀστράτευτοι, καὶ ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐδίδετο ὅμως καὶ εἰς τοὺς τεσσαρακονταετεῖς ἡ αὐτὴ ἀτέλεια, ἐκτὸς εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις τῆς πόλεως. Ὅτε ἤθελον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ στρατεύσωσιν ἐπὶ τοὺς Βοιωτούς, ὁ Φωκίων ἀντέλεγε τὴν ἀρχήν· βλέπων ὅμως αὐτοὺς ἐπιμένοντας, ἐκέλευσε τὸν κήρυκα νὰ κηρύξῃ, Ἀθηναίων τοὺς ἄχρις ἑξήκοντα ἐτῶν ἀφ' ἧβης, πέντε ἡμερῶν σιτία λαβόντας, εὐθὺς ἀκολουθεῖν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας (Πλούταρ. ἐν Φωκ. Σελ. 21). — Ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις] Κατὰ διαδοχήν, ὥστε νὰ διαδέχωνται ἀλλήλους μετὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον. Περὶ δὲ τῆς δοτικῆς (Βλ. Συντακτ. Σελ. 277). — Εἶεν] Λαμβάνεται ὡς ἐπίρρημα ληκτικὸν τοῦ προτέρου λόγου, ἐξ οὗ γίνεται μετάβασις εἰς ἄλλον· καὶ ταῦτα μὲν ἔστω οὕτω. — Ξένους] Πάντες οἱ ἔξω τῆς Ἀττικῆς γεννηθέντες ἐλέγοντο ξένοι. Ξένοι δὲ καὶ μισθωτοὶ διαφέρουσι· ξένοι μὲν ἐλέγοντο οἱ ἐκ τῶν συμμάχων λαμβανόμενοι· μισθωτοὶ δὲ οἱ ἐπὶ μισθῷ στρατολογούμενοι. — Ταχείας τριήρεις] Πολεμικὰς δηλαδὴ, ἐπιτηδείας εἰς ναυμαχίαν. — Ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν] Γενόμενος ὁ Φίλιππος σύμμαχος τῶν Θετταλῶν, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὸ ναυτικὸν καὶ τοὺς λιμένας αὐτῶν. — Τηλικαύτην] Τόσον μικράν. Τὸ τηλικοῦτος λαμβάνεται καὶ ἐπὶ μικρᾶς ποσότητος. — Διδάξω] Παραστήσω.

Σελ. 46. Λῃστεύειν] Λῃστρικῶς πολεμεῖν, οὐχὶ ἐκ παρατάξεως. — Τὴν πρώτην] Κατ' ἀρχάς. — Ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ] Ὁ Διόδωρος (βιβλ. 14) ἀναφέρει τὴν ἐν Κορίνθῳ γενομένην συμμαχίαν Βοιωτῶν, Ἀθηναίων, Κορινθίων καὶ Ἀργείων, κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, ἐν ᾗ ἐστρατήγουν Τιμόθεος, Χαβρίας, καὶ Καλλίστρατος, (ὁ αὐτὸς βιβλ. 15). Ὁ πόλεμος οὗτος ἤρξατο τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐννενηκοστῆς τρίτης ὀλυμπιάδος, καὶ διήρκεσεν ὀκτὼ ἔτη. Ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι καθήρεσαν τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν ἐννενηκοστὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα, Θῆβαι, Ἀθῆναι, Κόρινθος, καὶ ἑπομένως αἱ ἄλλαι μικρότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὑπέκυψαν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ εἰρήνευεν ἡ Ἑλλὰς, ὅτε οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ὁ Ἀγησίλαος λοιπὸν ἐστράτευσε τότε ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ αἱ ταχεῖαι αὐτοῦ νίκαι ἔδιδον ἐλπίδας ὅτι ἤθελεν ὑποτάξει αὐτήν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν πέμψας πρέσβεις διήγειρε κατὰ τῆς Σπάρτης τοὺς Θηβαίους διὰ τοῦ χρυσίου· καὶ τότε ὑπὲρ τῆς κοινῆς πάντων ἐλευθερίας συνεμάχησαν οἱ

Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἔγεινεν ἐν Κορίνθῳ τὸ κοινὸν συνέδριον τῶν συμμάχων (Διόδωρ. βιβλ. ιδ', 82. Ξενοφ. ἱστορ. Ἑλλην. δ' 3.) Περὶ Πολυστράτου, ἂν ὑπῆρξε τοιοῦτος στρατηγὸς ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, ἡ Ἱστορία δὲν ἀναφέρει οὐδόλως· ὅθεν ἴσως ἀναγνωστέον Καλλίστρατος, ὅστις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Διοδώρου συνεστρατήγησε μετὰ τοῦ Ἰφικράτου καὶ Χαβρίου ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ. Κατὰ τὸν Δημοσθένην φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, πλὴν τοῦ Καλλίου, υἱοῦ τοῦ Ἱππονίκου, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ξενοφῶν. — Ἐνίκων οὗτοι] Ἐννοεῖ, φαίνεται, τὴν ἐν Ἁλιάρτῳ γενομένην μάχην τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐνενηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος, ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμουν τὴν πόλιν ταύτην, στρατηγοῦντος τοῦ Λυσάνδρου. Βλ. ἀνωτέρω. — Τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους] Βλάπτουσι δηλαδὴ αὐτοὺς καὶ ἀδικοῦσιν ὡς ἐχθροί· οὕτω μάλιστα ἐφέρετο ὁ Χάρης ἔχων ξενικὸν στράτευμα. — Μείζους] Ἰσχυρότεροι. — Αὐτὰ καθ' αὑτὰ] Ἄνευ στρατιωτῶν ἡμετέρων. — Παρακύψαντα] Ῥίψαντα ἓν βλέμμα εἰς τὸν πόλεμον, εἰς ὃν πέμπονται παρὰ τῆς πόλεως. — Πρὸς Ἀρτάβαζον] Οὗτος ἦτο σατράπης τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ἀπεστάτησεν ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Πολεμούμενος δὲ ὑπὸ ἑβδομήκοντα χιλιάδων, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τοῦ κινδύνου εὑρισκόμενος, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Χάρητος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐξαποστείλει μετὰ μεγάλης δυνάμεως, διὰ νὰ φέρῃ εἰς ὑποταγὴν τὸ Βυζάντιον, τὴν Ῥόδον, τὴν Κῶ, καὶ τὴν Χίον, τὰ ὁποῖα ἀπεστάτησαν. Ὁ Χάρης δὲ καταλιπὼν τὸν πόλεμον, δι' ὃν ἀπεστάλη, ἔτρεξε πρὸς τὸν Ἀρτάβαζον, καὶ σώσας αὐτὸν ἔλαβεν ἀντάξιον ἀμοιβήν. Ὁ ῥήτωρ ῥίπτει τὸ ἁμάρτημα τοῦ στρατηγοῦ εἰς τοὺς στρατιώτας, οἵτινες μὴ λαμβάνοντες μισθὸν δὲν ἐπείθοντο εἰς τὸν στρατηγόν. Τὸ οἶχομαι μετὰ μετοχῆς φανερόνει τὴν ταχύτητα τῆς πράξεως. — Ἐπόπτας] Ἐφόρους, ἐπιτηρητὰς τῶν πράξεων τοῦ στρατηγοῦ. — Γέλως] Ἀντὶ γελοῖον. Οὐσιαστικὸν κατ' ἔννοιαν ἐπιθετικήν. — Δέκα ταξιάρχους κ. τ. λ.] Ἑκάστη τῶν δέκα φυλῶν ἐξέλεγε κατ' ἔτος νέον στρατηγόν· ὥστε αἱ Ἀθῆναι εἶχον κατ' ἔτος δέκα στρατηγούς· μετέβαινε δὲ ἡ ἀρχιστρατηγία εἰς πάντας ἐκ διαδοχῆς, ἀρχιστρατηγοῦντος ἑκάστου τὴν καθήκουσαν ἡμέραν. Προσετίθετο δὲ εἰς τούτους ἐνδέκατος ὁ πολέμαρχος· καὶ ὅτε αἱ ψῆφοι αὐτῶν βουλευομένων ἦσαν ἰσάριθμοι καὶ ἐναντίαι, ἐνίκα τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον προσετίθετο ἡ τοῦ πολεμάρχου· καὶ πρότερον μὲν οὕτως ἐγίνετο· ὕστερον ὅμως ὁ πολέμαρχος δὲν συνεστράτευεν, ἀλλ' ἔμενεν ἐν τῇ πόλει κρίνων τὰς μεταξὺ πολιτῶν καὶ ξένων διαφοράς· ἀλλὰ καὶ οἱ δέκα δὲν ἐξήρχοντο πάντες εἰς πόλεμον, ἀλλὰ ποτὲ μὲν εἷς, ποτὲ δὲ δύο, κατὰ τὴν χρείαν, οἱ δὲ λοιποὶ μένοντες ἐν τῇ πόλει ἐλάμβανον πολιτικὰς ὑπουργίας, καὶ παρηκολούθουν εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς· καὶ οἱ μὲν ἐλέγοντο στρατηγοὶ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ὅπλων. Ὁ ταξίαρχος ὡδήγει τὸ πεζικὸν τῆς φυλῆς αὐτοῦ, ὁ δὲ φύλαρχος τὸ ἱππικόν· ὑπέκειτο δὲ ὁ φύλαρχος εἰς τὸν ἵππαρχον, ὅστις εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν τὸ ἥμισυ τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ἀθηναίων· ἡ δὲ ἱππαρχία ἦτο πεντακοσίων δώδεκα ἱππέων. — Πέμπουσιν] Προπορεύονται ἐν

ταῖς πανηγυρικαῖς πομπαῖς.— Ἱεροποιῶν] Οὗτοι ἐφόρευον καὶ διέταττον τὰς θυσίας. Ὁ Ἡσύχιος λέγει αὐτοὺς ἐπιμηνίους· ἐπιμηνίαν δὲ ἢ ἐπιμήνιον τὴν καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπιτελουμένην θυσίαν ἐν τῇ νουμηνίᾳ. Ἱεροποιοί, κληρωτοὶ ἄρχοντες· εἰσὶ δὲ δέκα τὸν ἀριθμὸν, οἵ τότε μαντεύματα ἱεροποιοῦσι, κἄν τι καλλιερῆσαι δέῃ, καλλιεροῦσι μετὰ τῶν μάντεων, καὶ θυσίας τὰς νομιζομένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πενταετηρίδας ἁπάσας διοικοῦσι πλὴν τῶν Παναθηναίων (Βεκκῆρ. Ἀνέκδ. Σελ. 265, 22.). Καὶ Πολυδ. βιβλ. ἡ, Κέφ. θ'. περὶ ἱεροποιῶν. Δέκα ὄντες οὗτοι ἔθυον θυσίας τὰς πενταετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρῶνι, τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν (ἴσως Ἡρακλείων, ὡς διορθοῦσί τινες τῶν κριτικῶν), τὴν Ἐλευσίναδε. Ὁ δὲ Οὐλπιανὸς λέγει εἰς τὸν κατὰ Μειδίου, Ἱεροποιὸν δὲ καλοῦσι τὸν ὑποπτεύοντα (ἴσως ἐποπτεύοντα) τοὺς μάντεις, ὅτε θύουσι, μή που τι κακουργῶσιν ἐν ταῖς θυσίαις. — Τοὺς πηλίνους] Ὑπακούεται τὸ ἀνδριάντας. Πικρὰ καὶ δηκτικὴ ἡ ὁμοίωσις. Πηλοπλάθαι καὶ κοροπλάθαι ἐλέγοντο οἱ ἐκ πηλοῦ, γύψου, ἢ κηροῦ πλάττοντες ἀνδριαντίσκους ζῶα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μορφώματα, καὶ ἐκθέτοντες αὐτὰ εἰς τὴν ἀγοράν. — Εἰς τὴν ἀγοράν] Διὰ νὰ φαίνωνται ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸς ἐπίδειξιν, οὐχὶ διὰ νὰ ἐξέρχωνται εἰς πόλεμον.

Σελ. 47. Ἄρχοντας] Τοῦ στρατοῦ δηλαδή. Δὲν ἔπρεπεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ἦναι ἐξ ὑμῶν οἱ ταξίαρχοι, νὰ ἦναι ἐξ ὑμῶν οἱ ἵππαρχοι, νὰ ἦναι Ἀθηναῖοι οἱ ἄρχοντες τοῦ στρατοῦ, κ. τ. λ.— Ἵν' ἦν] Βλ. Συντακτ. Σελ. 115. Οἱ παρατατικοὶ, ἐχρῆν, ἔδει, προσῆκε. καιρὸς ἦν, καλῶς εἶχε, λέγονται ἄνευ τοῦ ἂν δυνητικοῦ, ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γείνῃ, καὶ δὲν ἔγεινε (Βλ. Συντακτ. Σελ. 100).—Εἰς μὲν Λῆμνον] Τὸ Βυζάντιον, ἡ Ῥόδος, ἡ Κὼς καὶ ἡ Χίος ἐπαναστατήσασαι κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπεχείρησαν μὲ στόλον ἑκατὸν νεῶν νὰ κυριεύσωσι τὴν Λῆμνον ὑπήκοον οὖσαν τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν εἰς βοήθειαν αὐτῆς ἔχοντες τοὺς καλητέρους στρατηγούς. Μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη ὁ Φίλιππος ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὰς Θερμοπύλας· οἱ Ἀθηναῖοι προλαβόντες ἐματαίωσαν μὲν τότε τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ· δὲν προυνοήσαν ὅμως καλῶς περὶ τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ἠρκέσθησαν νὰ θέσωσιν εἰς τὰς πύλας ταύτας τῆς Ἀττικῆς ἱππικήν τινα δύναμιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μενελάου· διὰ τοῦτο λέγει, ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων· ἄλλοι ἐννοοῦσι τὰ ἔξω τῆς Ἀττικῆς κτήματα. Τὶς δὲ ἦτο οὗτος ὁ Μενέλαος, ἀγνοεῖται· τινὲς λέγουσιν ὅτι ἦτο ὁμοπάτριος ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου· διότι ὁ Ἀμύντας ἐγέννησεν ἐκ τῆς Εὐρυδίκης τρεῖς υἱοὺς, Ἀλέξανδρον, Περδίκαν, καὶ Φίλιππον τὸν πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἐκ δὲ τῆς Γυγαίας, Ἀρχέλαον, Ἀριδαῖον, καὶ Μενέλαον, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἦτο Ἀθηναῖος. — Ὑφ' ὑμῶν] Φαίνεται ὅτι ὁ Μενέλαος διωρίσθη ἵππαρχος τοῦ ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἱππικοῦ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ὅτε εὑρίσκοντο ἐκεῖ· ἔπρεπε δὲ νὰ χειροτονηθῇ ὑπὸ τοῦ δήμου. — Περαίνω] Τώρα εὐθὺς θέλω κάμει τοῦτο. Ὁ ἐνεστὼς λαμβάνεται ἀντὶ μέλλοντος, ὅταν τὸ πρᾶγ-

μα τὸ μέλλον θεωρῆται βέβαιον, ὡς ἐὰν ἦτο παρὸν, ἢ ὅταν ἀναφέρηται εἰς τὸ ἐνεστὼς, εἰς τὴν ὥραν ταύτην. — Χρήματα τοίνυν· ἔστι μὲν ἡ τροφὴ, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, κ. τ. λ.] Ἡ ὀνομαστικὴ χρήματα φαίνεται ὅτι ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα μὲ γενικὴν λεγομένης τῆς περὶ, περὶ χρημάτων τοίνυν, τὸ ὁποῖον εἶναι συνηθέστερον· καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχεται εἰς τὸν ὑπολογισμόν· ἐνταῦθα δὲ τίθεται τὸ γενικὸν κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν μὲ τὰ εἰδικὰ, τροφὴ, σιτηρέσιον. χρήματα λοιπὸν διὰ τὴν δύναμιν ταύτην· καὶ ταῦτα εἶναι ἡ τροφὴ μόνον, δηλαδὴ σιτηρέσιον εἰς τὸ στράτευμα, εἶναι ἐννενήκοντα τάλαντα καὶ μικρόν τι πρὸς τούτοις. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῖς στρατευομένοις ἀποβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς παρείσακτος.

Διὰ μὲν τὰς δέκα ναῦς, ἀνὰ εἴκοσι

μνᾶς κατὰ μῆνα, ... μναῖ 200

δι' ἓν ἔτος . . . . . μν. 2400 = 40 ταλάντοις.

ἐπειδὴ 60 μναῖ κάμνουσιν ἓν τάλαντον.

Διὰ δισχιλίους στρατιώτας, ἀνὰ δέκα δραχ

μὰς τὸν μῆνα εἰς ἕκαστον, . . . δρ. 20000

δι' ἓν ἔτος, ... δρ. 240000

ἢ πρὸς ἑκατὸν δραχ. τὴν μνᾶν, ... μν. 2400 = 40 ταλάντοις.

Διὰ τοὺς διακοσίους ἱππεῖς, ἀνὰ τριάκοντα

δραχ. εἰς ἕκαστον κατὰ μῆνα, δρ. 6000.

δι' ἓν ἔτος . . . . . δρ. 72000.

ἤγουν . . . . . μν. 720 = 12 ταλάντοις.

92.

Πρότερον μὲν οἱ στρατευόμενοι ἐξ ἰδίων τρεφόμενοι ἐστρατεύοντο, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ταπεινὸν καὶ ἐπονειδιστον πρᾶγμα τὸ ἐπὶ μισθῷ στρατεύεσθαι. Οἱ Κᾶρες πρῶτοι ἔγειναν ἐν τῇ Ἑλλάδι μισθοφόροι στρατιῶται· ὅθεν κατεφρονοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς εὐτελὴς καὶ δουλικὸς λαός· πρῶτος δὲ ὁ Περικλῆς εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν συνήθειαν τῆς μισθοφορίας, παραστήσας ὅτι ἦτο ἄδικον νὰ δαπανῶσιν οἱ πολῖται τὴν μικρὰν αὐτῶν περιουσίαν στρατευόμενοι ἀμισθὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως. — Μικρὰν ἀφορμὴν σιτηρέσιον κ. τ. λ.] Ἐὰν δέ τις νομίζῃ ὅτι τὸ σιτηρέσιον τοῦτο εἶναι μικρὰ ἀφορμὴ, μικρὸς πόρος τοῦ ζῆν, κ. τ. λ. Ἀφορμὴ, πᾶν τὸ ἐξ οὗ γίνεταί τι. — Ἀπὸ τοῦ πολέμου] Ἀπὸ τῆς λείας δηλαδὴ καὶ τῶν λαφύρων. — Μισθὸν ἐντελῆ] Ὁ ἐντελὴς μισθὸς τῶν τοῦ στόλου ἦτο μία δραχμὴ τὴν ἡμέραν δι' ἕκαστον στρατιώτην· καὶ τὰς τοιαύτας ναῦς ἔλεγον ἐντελομίσθους. — Ἃ μὲν ἡμεῖς κ. τ. λ.] Ἀφοῦ ὁ γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὴν γεγραμμένην περὶ πόρου χρημάτων γνώμην τοῦ Δημοσθένους, ἐξακολουθεῖ ὁ ῥήτωρ. — Ἃ μὲν ἡμεῖς κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γραμματέως ὁ κατάλογος τοῦ Δημοσθένους περὶ τοῦ πόθεν δύνανται νὰ πορισθῶσι τὰ ἐννενήκοντα τάλαντα· καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τούτου ἀναλαμβάνει τὸν λόγον ὁ ῥήτωρ. Τινὲς ὅμως ἐθεώρησαν τὸ μέ-

ρος τοῦτο ὡς ἰδιαίτερον Φιλιππικὸν λόγον τοῦ Δημοσθένους, ἀπατηθέντες ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ἀμμαῖον ἐπιστολῆς Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως, ἔνθα ἀναφέρει ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐπὶ ἄρχοντος Θεμιστοκλέους ἀπήγγειλε τὴν πέμπτην τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν περὶ τῆς φυλακῆς τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεων, ἧς ἐστιν ἀρχή, Ἂν μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν ταῦτά ἐστιν. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς κριτικοὺς, πρῶτον μὲν ὁ ῥήτωρ δὲν λέγει ἐνταῦθα οὐδὲν περὶ τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεων, ἀλλὰ περὶ πόρου τῶν εἰς παρασκευὴν τῆς δυνάμεως ἀναγκαίων χρημάτων· δεύτερον, ταῦτα συμφωνοῦσι μὲ τὰ ἤδη λεχθέντα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος, καὶ εἶναι ὡς ἐπίλογος· τρίτον, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ πιθανώτατον, ἐνδέχεται νὰ ἔκαμεν ἄλλην δημηγορίαν ἔχουσαν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, καὶ δὲν διεσώθη.

Σελ. 48 Ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας κ.τ.λ.] Ὅταν γνωμοδοτῆτε διὰ τῆς τάσεως τῶν χειρῶν. Ἐπιχειροτονεῖν τὰς γνώμας ἐλέγετο, ὅταν ὁ δῆμος διὰ τῆς ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ἐφανέρονε τίνος τῶν ῥητόρων ἡ γνώμη ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν προτιμοτέρα. Εἰς περιστάσεις δέ τινας, καὶ μάλιστα ὅτε ἔμελλον νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπό τινος τὴν ἐξουσίαν διὰ καταχρήσεις, ἐφανέρονον τὴν γνώμην αὐτῶν, ῥίπτοντες μέλαιναν ἢ λευκὴν ψῆφον εἰς κάδους, τοὺς ὁποίους ἔθετον οἱ πρυτάνεις ἐν τῇ συνελεύσει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ψηφίζειν. Ἐπιχειροτονεῖν δὲ ἐλέγετο κυρίως, ὅτε ὁ πρόεδρος ἐζήτει νὰ φανερώσωσι τὴν περὶ τοῦ προκειμένου γνώμην αὐτῶν διὰ τῆς ἀνατάσεως τῶν χειρῶν. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἐγίνετο διὰ ψήφων, ἐλέγετο ἐπιψηφίζειν· ὅθεν ἐπιχειροτονία εἰς τὸ πρῶτον, ἐπιψήφισις δὲ εἰς τὸ δεύτερον. — Χειροτονήσατε, ἀποφασίσατε ἀνατείναντες τὰς χεῖρας. Ἄλλοι δὲ γράφουσι κατὰ μέλλοντα ἐξοβελίζοντες καὶ τὴν ἀντωνυμίαν ἅ. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ ἀντωνυμία πρέπει νὰ μένῃ κατὰ χώραν· διότι ὁ ῥήτωρ λέγει, ὅταν ἐπιψηφίζητε τὰς γνώμας, καὶ τὰς περὶ ἐμοῦ δηλαδὴ καὶ τὰς περὶ τῶν ἄλλων ῥητόρων· λοιπὸν ἡ ἃ δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρηται μόνον εἰς τὰ τοῦ ῥήτορος, ἀλλὰ νὰ λαμβάνηται ἀορίστως, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, ἐξ ὧν δηλαδὴ ἠκούσατε καὶ παρ' ἐμοῦ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ἂν καὶ ὁ ῥήτωρ στοχάζηται τὰ ἑαυτοῦ ὀρθότερα.—Τὸν τόπον τῆς χώρας] Τὴν τοποθεσίαν τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν πέριξ. — Τὰ πολλὰ διαπράττεται] Ἐκτελεῖ τὰς πλειοτέρας αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις, ὅταν πνέωσιν ἄνεμοι ἐπιτήδειοι, καὶ ἐν ὁποίᾳ ὥρᾳ τοῦ ἔτους συμφέρει. — Τοὺς ἐτησίας] Τοὺς κατ' ἔτος τακτικῶς πνέοντας ἀρκτικοὺς ἀνέμους, οἵτινες συνήθως διαρκοῦσι 40 ἡμέρας. — Ἡνίκα ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα] Μετὰ εὐκτικῆς διὰ το ἐνδεχόμενον· καθ' ἣν ὥραν τοῦ ἔτους ἡμεῖς δὲν ἠθέλομεν δύνασθαι. —Μὴ βοηθείαις] Τουτέστιν οὐχὶ μὲ δύναμιν ἑτοιμαζομένην ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἀλλὰ μὲ παρασκευὴν ἀδιάλειπτον καὶ μὲ δύναμιν διαμένουσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις. — Ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων] Διότι θέλομεν μένει ὀπίσω ἀπὸ ὅλα. Δὲν θέλομεν προλαμβάνει τὸν Φίλιππον ἐν καιρῷ εἰς οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ. Ὑστερίζω, μένω ὀπίσω κατὰ τὸν καιρόν· μετὰ γενικῆς διὰ τὴν συγκριτικὴν δύναμιν. Ἀβρακόμας ὑστέρισε τῆς μάχης (Ξενοφ. Ἀναβ. ά, ζ', 12). Ὁ δὲ

χρόνος καθ' ὃν ὑστεριζει τις, λέγεται κατὰ δοτικὴν, Ὑστέρισαν ἡμέρῃ μιῇ (Ἡρόδοτ. ς', 89) ἢ κατὰ αἰτιατικήν. — Ἃ χρὴ στρατεύματι] Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον ὑπάρχειν· πάντα δηλαδὴ τὰ χρειώδη. — Ὑπάρχει δ' ὑμῖν κ. τ. λ.] Ὑπάρχει ὑμῖν χρῆσθαι, ἤγουν δύνασθε, εἰς τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν εἶναι νὰ μεταχειρίζησθε τόπον παραχειμάσεως διὰ τὸ στράτευμα τὴν Λῆμνον κ. τ. λ. Τὸ χρῶμαι συντάσσεται μετὰ δύο δοτικῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν εἶναι τοῦ πράγματος, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις, ὡς ἐνταῦθα ἡ Λῆμνος κ. τ. λ. ἡ δὲ ἄλλη φανερόνει τὸν σκοπὸν τῆς χρήσεως, ὡς ἐνταῦθα ἡ δοτικὴ χειμαδίῳ, ἀντὶ τοῦ, ὥστε εἶναι τῇ δυνάμει χειμάδιον, ἢ ὥστε παραχειμάζειν ἐν τούτοις τὴν δύναμιν.—Τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους κ. τ. λ.] Τὸ χωρίον τοῦτο ἄλλοι ἄλλως ἐξηγοῦσι, καὶ φαίνεται ὅτι ἡ ἀσάφεια εἶναι εἰς τὸ πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥᾳδίως ἔστω. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ λόγος εἶναι ἐνταῦθα περὶ τῆς δυνάμεως, ἥτις πρέπει νὰ ἦναι πλησίον τῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ κακοποιῇ αὐτήν. Παρατηρητέον ἔτι ὅτι τὸ εἰμί, καθὼς καὶ τὸ γίνομαι, λαμβάνεται μετὰ τῆς καταλλήλου προθέσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως ἢ πλησιάσεως εἰς τόπον, γινομένης διὰ τῆς κινήσεως. Οὕτω λοιπὸν ἀφοῦ εἶπεν ὁ ῥήτωρ εἰς τίνας τόπους δύναται νὰ παραχειμάσῃ ἡ δύναμις, διὰ νὰ βλάπτῃ ἐν καιρῷ τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου, ἐπιφέρει λέγων, τὴν δὲ ὥραν τοῦ ἔτους (τουτέστι τὸ ἔαρ), ὅτε εἶναι εὔκολον καὶ εἰς τὴν ξηρὰν νὰ πλησιάσωσι, καὶ ὅτε οἱ ἄνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς, ἡ δύναμις ἡ παραχειμάσασα ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις, εὐκόλως θέλει δυνηθῇ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου, εἰς τοὺς παραλίους τόπους αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ στόματα τῶν λιμένων. Αὕτη εἶναι ἐκ πασῶν ἡ ὀρθοτέρα, ἢ μᾶλλον ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου. — Ἃ μὲν οὖν] Ἀντὶ καθ' ἃ, ἢ πρὸς ἃ, ἤγουν, πῶς. — Παρὰ τὸν καιρὸν] Κατὰ τὴν περίστασιν, ἐγκαίρως. — Ὁ τούτων κύριος κ. τ. λ.] Ὁ διορισθεὶς ὑφ' ὑμῶν πληρεξούσιος στρατηγὸς εἰς ταῦτα. — Ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν κ. τ. λ.] Καὶ ἐὰν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἀνελλιπῆ, πλήρη, ἐπισφραγίσητε διὰ νόμου νὰ μένῃ ἐκεῖ διὰ τὸν πόλεμον. — Αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι] Ἕως τότε οἱ στρατηγοὶ ἦσαν αὐτοὶ ταμίαι καὶ διανεμεῖς τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων. Ὁ Δημοσθένης εἶδε γνώμην ν' ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῶν ἡ φροντὶς αὕτη ὡς μὴ προσήκουσα εἰς τὸ στρατηγικὸν αὐτῶν ἀξίωμα, καὶ νὰ ἦναι ὑπεύθυνοι μόνον περὶ τῶν στρατηγικῶν αὐτῶν πράξεων· αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, αὐτοὶ μόνοι, νὰ ἦναι καὶ ταμίαι τῶν χρημάτων τοῦ στρατεύματος καὶ πορισταί· τὸ σχῆμα εἶναι προθύστερον, τὸ ὁποῖον καὶ ὑστερολογία λέγεται, σύνηθες εἰς τοὺς συγγραφεῖς· ἡ φυσικὴ τάξις εἶναι πορισταὶ καὶ ταμίαι. — Παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι κ. τ. λ.] Θέλετε παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ βουλεύησθε πάντοτε περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ ἄλλο τι πλειότερον νὰ μὴ κάμνητε.

Σελ. 49. Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις κ. τ. λ.] Ἐὰν πράξητε ταῦτα, θέλετε ἀφαιρέσῃ πρὸς τούτοις καὶ τὸν μέγιστον τῶν χρηματικῶν πόρων ἐκείνου. — Ἄγων καὶ φέρων] Ἄγειν καὶ φέρειν λέγεται τὸ διαρπάζειν τὰ τῶν πολεμίων, ἔμψυχα καὶ ἄψυ-

χα, λεηλατεῖν, αἰχμαλωτίζειν. Κυρίως δὲ τὸ μὲν ἄγω λέγεται ἐπὶ ἐμψύχων, τὸ δὲ φέρω ἐπὶ ἀψύχων. Λαμβάνεται δὲ ἡ φράσις ἄγειν καὶ φέρειν καὶ ἐπὶ φιλικῶν προσφορῶν, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Κύρ. Παιδ. ε, δ', 29), Ἐπεὶ δὲ παρεσκευάζετο ὁ Κῦρος ὡς ἀπιών, παρῆν ὁ Γαδάτας, ἄλλα τε πολλὰ καὶ παντοῖα φέρων καὶ ἄγων. — Ἔξω γενήσεσθε] Δέλετε εἶσθαι ἐλεύθεροι, ἀπηλλαγμένοι. Ἡ φράσις αὕτη λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν ἔξω τῶν ἐχθρικῶν βελῶν ὄντων· Ἐπεὶ δὲ ἔξω βελῶν ἐγένοντο (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. ζ', ε, 6). Ἀντίθετον αὐτῆς εἶναι τὸ εἰς τόξευμα ἀφικνεῖσθαι, ἢ ἐντὸς τοξεύματος γίγνεσθαι (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. α, δ', 23). — Οὐχ ὥσπερ κ. τ. λ.] Ἐννοητέον τὸ ποιήσει, οὐ ποιήσει ὥσπερ κ. τ. λ. Τὰ μόρια οὐχ ὥσπερ λαμβάνονται ὁμοῦ, ὅταν γίνηται ἄρνησις τῆς προτάσεως, ἥτις ἔπεται εἰς τὸ ὁμοιωματικὸν ὥσπερ. Ἐννοεῖται δὲ τὸ ῥῆμα τῆς ἀρνήσεως ἐκ τῆς ἑπομένης προτάσεως ἢ ἄλλο ταυτόσημον, ἢ ἡ μετοχή· τοιοῦτον καὶ τὸ ἀκόλουθον, Καὶ πειγῆν καὶ δειψῆν ἀναγκάζων, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα καὶ παντοδαπὰ εὐώχουν ὑμᾶς (Πλάτ. Γοργ. 163). Τουτέστιν, οὐκ εὐωχῶν ὑμᾶς, ὥσπερ ἐγὼ εὐώχουν. Οὕτω καὶ εἰς τὴν συνήθη γλῶσσαν λέγομεν, ὄχι καθὼς ἐγὼ κ. τ. λ. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀποικίας ἐν τῇ Λήμνῳ καὶ Ἴμβρῳ. Ὁ Φίλιππος φέρων στόλον δυνατὸν, ἔκαμεν ἀπόβασιν καὶ ἐκυρίευσεν αὐτάς. Μετὰ ταῦτα προχωρήσας συνέλαβε πλησίον τοῦ Γεραιστοῦ, ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας, πολλὰ πλοῖα ἔχοντα πλούσια φορτία· καὶ τελευταῖον ἦλθεν εἰς τὸ παράλιον τοῦ Μαραθῶνος, καὶ συνέλαβε τὴν ἱερὰν τριήρη τὴν Πάραλον λεγομένην ἀπό τινος ἥρωος Παράλου ὀνομαζομένου, ἥτις ἦτο ἐξαιρέτως διωρισμένη εἰς θρησκευτικὰς ὑπηρεσίας, καὶ προσέτι ἔφερε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως. Ἦτο δὲ καὶ ἄλλη τριήρης διὰ τὰς αὐτὰς χρείας, Σαλαμινία λεγομένη. Εἰς ταύτας προσετέθησαν ὕστερον καὶ δύο ἄλλαι, ἡ μὲν Ἀντιγονὶς λεγομένη, ἡ δὲ Δημητριὰς ἀπὸ Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν καταπλαγέντες ἔστειλαν κατ' αὐτοῦ δύναμιν, πλὴν ἐνικήθη. Ἀρκεσθεὶς δὲ ὁ Φίλιππος εἰς τοῦτο, ὅτι κατέπληξε τοὺς Ἀθηναίους, ἐστράφη πρὸς Μακεδονίαν, καὶ κατὰ τὸν πλοῦν αὐτοῦ ἐκυρίευσε τὰς Παγασὰς, παραθαλάσσιον πόλιν τῶν Ἀθηναίων ἐν Θετταλίᾳ, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν στόλον, εἰς μάτην ὅμως διὰ τὴν βραδύτητα. Δικαίως λοιπὸν ὁ Δημοσθένης συνεβούλευε τὴν πόλιν νὰ ἔχῃ δύναμιν τακτικὴν, ἑτοίμην πάντοτε νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ἐκδρομὰς τοῦ Φιλίππου. — Ἐξέλεξε] Ἔλαβε· τὸ ἐκλέγω σημαίνει καὶ τὸ ἐκλογὴν κάμνω, καθ' ἣν σημασίαν λέγεται καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ· λαμβάνεται δὲ, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ἀντὶ τοῦ συνάγω, λαμβάνω, δασμοὺς, φόρον, δεκάτην, κ. τ. λ. — Οὓς ἂν προθῆσθε] Ἤγουν τοὺς προσδιωρισμένους· προτίθημι καὶ κατὰ μέσην φωνὴν προτίθεμαι, θέτω ἐμπρὸς, καὶ ἐντεῦθεν τάττω, προσδιορίζω, ἐπὶ χρόνου, ὡς ἐνταῦθα. — Τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν κ. τ. λ.] Τὰ Παναθήναια ἦταν ἑορτὴ γινομένη μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς. Τοιαῦται ἦσαν καὶ τὰ Διονύσια καὶ Ἐλευσίνια εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου καὶ τῆς Δήμητρος. Ἐν τοῖς Παναθηναίοις καὶ Διονυσίοις ἠμιλλῶντο μουσικοὶ καὶ χορευταὶ διὰ τὸ βραβεῖον τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ χοροῦ. Ἐλέγετο δὲ χορηγὸς ὁ κατὰ λαχνὸν διοριζόμενος

νὰ κάμῃ τὰ ἀναλώματα τῶν χορῶν· γυμνασίαρχος δὲ ὁ τὰ τῶν Ἀθλητῶν.—Τοῦ καθήκοντος χρόνου] Ἐπὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου, ὅταν φθάσῃ ὁ ὡρισμένος καιρός.—Ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν, κ.τ.λ.] Ἂν τε ἄξιοι, ἔμπειροι λάβωσι τὸν λαχνὸν, ἄν τε ἄπειροι οἱ τούτων ἀμφοτέρων τῶν ἑορτῶν ἐπιμεληταί. Ἡ λέξις δεινὸς εἶναι μέση, λαμβάνεται δηλαδὴ καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ.—Οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων] Οὐδὲ εἰς ἑνὸς στόλου ἑτοιμασίαν. Ἀπόστολοι, αἱ μετὰ παρασκευῆς στρατιωτικῆς ἐκπομπαὶ τῶν τριηρῶν, ἀποστολεῖς δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκπομπῆς τούτων τεταγμένοι. — Καὶ τοσοῦτον ὄχλον κ.τ.λ.] Καὶ ἃ ἔχει τοσοῦτον ὄχλον κ.τ.λ. Τὸ ὑποκείμενον ἃ ἐννοεῖται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω· τὸ δὲ ἔχει ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἁπάντων ἔχει. Λέγει δὲ ὄχλον καὶ παρασκευὴν, διότι ἐν ταύταις ταῖς ἑορταῖς ἠγωνίζοντο τὰν δρομικὸν ἀγῶνα ἱππεῖς, πεζοί. Πρὸς τούτοις ἐγίνοντο ἀγῶνες ἀθλητῶν, μουσικῶν· καὶ ἐκλελεγμέναι παρθένοι περιέφερον τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ προητοιμάζοντο ἐσθῆτες, στέφανοι, κ. τ. λ. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα ἐγίνοντο ὑπέρογκοι δαπάναι, καὶ ἡ δουλεία τῆς Ἑλλάδος προητοιμάζετο μὲ πανηγύρεις, καὶ θέατρα, καὶ χορούς!!! — Ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἁπάντων ἔχει] Ὅσην παρασκευὴν δὲν ἐξεύρω ἂν ἔχῃ ἄλλοτι ἐκ πάντων τῶν πραγμάτων· ἤτις δηλαδὴ εἶναι τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν ἄλλο τι πρᾶγμα ἔχῃ τοσαύτην. Κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν, εἴ τις τῶν ἁπάντων, καθ' ἣν ἐννοοῦσιν οἱ μὲν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων· οἱ δὲ τῶν ἀποστόλων· ἡ πρώτη ὅμως φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα. τούτων ἀμφοτέρων — Ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν] Ἡ μὲν δοτικὴ εἶναι ἡ λεγομένη ἀντιπιπτικὴ, φανερόνουσα τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ πρᾶξις ἀπαρέσκει ἢ βλάπτει· εἰς δὲ τὴν ἐναντίαν περίστασιν λέγεται χαρηστικὴ. Περὶ τῆς γενικῆς χρήσεως αὐτῆς βλέπε Συντακτικὸν, Σελ. 240 καὶ 251. Τὸ δὲ ὑστερίζειν μετὰ γανικῆς διὰ τὴν συγκριτικὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος· αὕτω καὶ τὰ ἥττωμαι, ἐλαττοῦμαι. (Βλ. καὶ Συντακτ. Σελ. 260). Βλέπε καὶ ἀνωτέρω.—Ἀδιόρθωτα] Ἀσύνταχτα, ἀκανόνιστα· ἐνταῦθα τὸ ἀσύνδετον ἔχει δύναμιν διεγερτικὴν καὶ ἐλεγκτικὴν, καθὼς καὶ τὰ ἀλλεπάλληλα φωνήεντα. — Ἅμα—καὶ] Φανερόνουσι τὸ ὁμόχρονον μετὰ δύο ῥημάτων, ὡς ἐνταῦθα, ἢ ἀντὶ τοῦ πρώτου ῥήματος μετὰ μετοχῆς, καὶ τότε ὁ καὶ λείπει, ὡς ἅμα λέγων ἀνεῖρπε· ἢ ἀντὶ τοῦ δευτέρου ῥήματος, μετὰ μετοχῆς, τιθεμένου καὶ τοῦ τε πρὸ τοῦ ἅμα. Ἠθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἅλφιτα πεφυρμένα (Θουκυδ. γ', μθ')· ἀντὶ ἠθιον ἅμα καὶ ἤλαυνον ἢ μετὰ δοτικῆς, Γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ (Θουκυδ. δ', λϐ'). — Ἀντιδόσεις ποιούμεθα] Ὁ Σόλων, ὡς προείπομεν, διήρεσεν ἐξ ἀρχῆς τοὺς πολίτας εἰς τέσσαρας τάξεις, εἰς πεντακοσιομεδίμνους, Ἱππέας, Ζευγίτας, καὶ Θῆτας, διὰ νὰ βοηθῶσι τὴν πατρίδα, ἕκαστος κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴ προφασίζηται δὲ μηδεὶς ἔνδειαν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δημοσίων λειτουργιῶν, ἐποίησε τὴν ἀντίδοσιν, ἥτις ἦτο ἀνταλλαγὴ περιουσίας πρὸς ἄλλον, ἤγουν, ὁ προφασιζόμενος ἔνδειαν ἐπρότεινεν ἄλλον πλουσιώτερον διὰ νὰ ἀναδεχθῇ τὸ δημόσιον βάρος, ἄλλως δὲ νὰ κάμνωσι πρὸς ἀλλήλους ἀνταλλαγὴν τῶν ὑπαρχόντων, καὶ οὕτω λαμβάνων τὰ ἐκεί-

νου, καὶ ἀντιδιδοὺς τὰ ἑαυτοῦ, νὰ ἀναδέχηται αὐτὸς το βάρος. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἐνεκρίθη καλήτερον νὰ ἐκλέγωνται διακόσιοι χίλιοι οἱ πλουσιώτεροι πάντων τῶν ἄλλων, καὶ οὗτοι νὰ βαστάζωσι τὰ δημόσια βάρη. Πλὴν καὶ τότε οἱ περὶ ἀντιδόσεως νόμοι τοῦ Σόλωνος ἴσχυον· διότι, ἐάν τις ἐκ τῶν τριακοσίων πλουσιωτάτων, ἐξ ὧν διωρίζοντο οἱ τριήραρχοι, δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὴν δαπάνην τῆς τριηραρχίας, ἐπρότεινεν ἄλλον πλουσιώτερον ἀφίνων τὴν τάξιν τῶν τριακοσίων, καὶ κάμνων πρὸς αὐτὸν ἀντίδοσιν τῶν ὑπαρχόντων· οὗτος δὲ, ἐὰν ὡμολόγει ἑαυτὸν πλουσιώτερον, ἀνεδέχετο τὴν τριηραρχίαν καὶ κατηριθμεῖτο εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ' ἐκείνου· ἐὰν δὲ ἠρνεῖτο, ἐγίνετο ἡ ἀντίδοσις. Ποιεύμεθα λέγει καὶ οὐχὶ ποιοῦμεν· διότι τὰ λεγόμενα μέσα ῥήματα λαμβάνονται ὅταν ὁ ἐνεργῶν ἐνεργῇ εἰς ἑαυτὸν ἢ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἢ καθ' ἑαυτοῦ, ὁμοίως καὶ ὅταν πολλοὶ ποιῶσι τι εἰς ἀλλήλους, ἢ ὑπὲρ ἀλλήλων ἢ κατ' ἀλλήλων. — Ἐμβαίνειν] Ἐννοεῖται τὸ εἰς τὰς ναῦς· οὕτω καὶ κατωτέρω, οὐκ ἐμβησόμεθα. Τὸ ἐμβαίνειν λέγεται μεταφορικῶς καὶ ἐπ' ἄλλων, ὡς ἐμβαίνειν εἰς τὴν πρᾶξιν, καὶ ἐπὶ ἡλικίας, Εἰς ἔτος ἦν ἐμβεβηκὼς ἑπτακαιδέκατον (Διονύσ. Ἐπ. πρὸς Ἀμμ.). Οὕτω λέγεται καὶ ἦν σήμερον ἐπὶ ἡλικίας. Ἐμβαίνειν εἰς σκέψιν· Ἐμβεβήκαμεν εἴς τινα σκέψιν (Πλάτ. Νόμ. γ', Σελ. 686). Ἐμβαίνειν εἰς κίνδυνον, καθὼς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ· καὶ μετὰ δοτικῆς ἀντὶ τοῦ ἐρυθρίζειν, καταπιέζειν, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ ἐπεμβαίνειν. Μῆμβαινε δυστυχοῦντι· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη (Αἰσχύλ. Περσ. 911.)

Σελ. 50. Τοὺς μετοίκους] Μέτοικοι ἐλέγοντο οἱ ἐξ ἄλλης πόλεως εἰς Ἀθήνας μεταναστεύοντες, οἵτινες ἔδιδον κατ' ἔτος δώδεκα δραχμὰς, ἡ δὲ μέτοικος ἕξ, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο μετοίκιον, καὶ εἶχον μὲν πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν νόμων ἀσφάλειαν, δὲν μετεῖχον ὅμως τῆς πολιτείας. Ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχῃ ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ προστάτην διὰ τὰς δικαστικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἐξέλεγε, καὶ τοῦτο ἐλέγετο γράψασθαι προστάτου. Τινὲς ἐκ τῶν μετοίκων δὲν εἶχον προστάτην, οὐδὲ ἔδιδον μετοίκιον. Εἰς τούτους συνεχωρεῖτο νὰ ἔχωσιν ἔγγεια κτήματα, πληρόνοντες τοὺς δημοσίους φόρους ἐξίσου μὲ τοὺς ἀστούς· ὅθεν ἐλέγοντο ἰσοτελεῖς· ψῆφον μόνον δὲν εἶχον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ δήμου, οὐδὲ ἐτιμῶντο μὲ λειτουργίας, οὐδὲ κατεγράφοντο εἰς τοὺς ἀστοὺς, ἢ εἰς δῆμον, ἢ εἰς φυλήν.—Τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας] Τοὺς ἀπελευθέρους, τοὺς χωρὶς τῶν δεσποτῶν οἰκοῦντας, ὡς φαίνεται παρὰ τῷ Δημοσθένει ἐν τῷ κατὰ Εὐέργου, Ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα, καὶ χωρὶς ᾤκει καὶ ἄνδρα ἔσχε.—Εἶτ' αὐτοὺς πάλιν] Ἔπειτα πάλιν ἀντὶ τούτων, τῶν μετοίκων καὶ ἀπελευθέρων, ἔδοξεν ἐμβιβάζειν εἰς τὰς ναῦς αὐτοὺς, πολίτας δηλαδὴ, Ἀθηναίους.—Προαπόλωλεν] Κυριεύονται πρὸς τῆς ἀφίξεως ἡμῶν. — Οὐ μένουσι] Δὲν ἀναμένουσι, παρέρχονται αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις τοῦ πράττειν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν λέγει ὁ Θουκυδίδης (ά, 46), Τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. ὁ δὲ ἀνδρεῖος εἰς προδοσίαν Αἰσχίνης ἐλέγχων τὸν Δημοσθένην εἰς δειλίαν λέγει, Ῥητορικὴν δειλίαν καιρὸς οὐκ ἀναμένει (Κατὰ Κτησιφ.)— Εἰρωνείαν] Ὑπόκρισιν, πρόφασιν, διὰ νὰ μὴ πράττωμεν τὰ δέοντα. — Ἂς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις κ. τ. λ.] Αἱ δὲ δυνάμεις, τὰς ὁ-

πρίας ἐνομίζομεν ὅτι ἔχομεν ἱκανὰς ἐν τῷ μεταξὺ τῆς παρασκευῆς τοῦ στόλου καιρῷ, φανερόνονται ἐπ' αὐτῶν τῶν περιστάσεων, ἐπ' αὐτῆς τῆς χρείας, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κάμωσιν οὐδὲν, καὶ διὰ τὴν βραδύτητα, καὶ διότι ἐν τοῖς ψηφίσμασιν εἶναι μεγάλαι, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ἐνεργείας μικραὶ καὶ ἐλλιπεῖς. Περὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς, δυνάμεις ἀντὶ ὀνομαστικῆς βλέπε Συντακτ. Σελ. 61 καὶ 144. — Ἐπιστολαὶ] Δὲν σώζονται. Φαίνεται δὲ ὅτι ἔγραφε πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς ὕβρεις κατὰ τῶν Ἀθηναίων. — Ὡς οὐκ ἔδει] Ὡς δὲν ἔπρεπε· λέγεται δὲ κατ' ἔννοιαν ἀπευκτικὴν, ἀντὶ τοῦ εἴθε μή. Οὕτω λαμβάνονται καὶ αἱ φράσεις ὡς μὴ ὤφελον, ὡς μὴ ὤφελες, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ παρὰ ποιηταῖς ὤφελον, καὶ ἀναυξήτως ὄφελον. Κατ' ἔννοιαν δὲ εὐκτικὴν, ὡς ἔδει, ὡς ὤφελον. — Ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐὰν, ὅσα τις ὑπερβῇ ἐν τῷ λόγῳ, ὅσα τις ἀποσιωπήσῃ πρὸς χάριν, θέλῃ ὑπερβῆ ἢ δύναται νὰ ὑπερβῇ καὶ τὰ πράγματα, νὰ ἀναιρέσῃ δηλαδὴ τὴν ὕπαρξιν τῶν γεγονότων καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ μέλλοντα σιωπῶν τὴν ἀλήθειαν, κ. τ. λ. — Μὴ προσήκουσα] Μὴ ἁρμόζουσα εἰς τὰς περιστάσεις. — Οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, κ. τ. λ.] Οὐχὶ νὰ ἀκολουθῶσιν κατόπιν τῶν γεγονότων, ἀλλὰ νὰ προπορεύωνται, οὐχὶ δηλαδὴ νὰ βουλεύωνται μετὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ νὰ προβουλεύωνται, καὶ νὰ προλαμβάνωσι. — Καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον — Οὕτω] Τὸ οὕτω καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον σημαίνουσι τὸ αὐτό· προστίθεται δὲ μετὰ τὸ συσχετικὸν ὥσπερ, ὡς ἐπανάληψις τοῦ ἰσοδυνάμου τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τὴν φράσιν καὶ διὰ τὴν σαφήνειαν· ὅθεν δὲν εἶναι πλεοναστικόν. Τοιαύτην ἐπανάληψιν κάμνει καὶ ἐν τῷ Α'. Ὀλυνθιακῷ. — Τῶν πραγμάτων] Ἐννοεῖται τὸ ἀξιώσειεν ἄντις ἡγεῖσθαι. — Ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ] Τὰ δοκοῦντα τοῖς εὖ βουλευομένοις. Σημείωσον τὴν φράσιν ταύτην τὴν αὐτὴν οὖσαν πλὴν τοῦ ῥήματος μὲ τὴν ἀνωτέρω, Ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ. — Τὰ συμβάντα — διώκειν] Ν' ἀκολουθῶσι κατόπιν τῶν συμβάντων. Ὁ διώκων ἀκολουθεῖ τῷ διωκομένῳ. — Τριήρεις] Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἰσχυρότατοι εἰς τὸ ναυτικόν. Εὐκόλως ἠδύναντο νὰ ἑτοιμάσωσι τριακοσίας τριήρεις, καὶ οὕτω καλῶς, ὥστε νὰ ἀντιπαρατάττωνται μὲ διπλασίας τῶν πολεμίων. (Βλ. Θουκυδ. βιβλ. Ϛ', 13. Ἰσοκράτ. Παννγ. Δημοσθ. Περὶ Συμμορ.). Ἐξίσου κατεγίνοντο εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰς τὰ ναυτικά· ὅθεν ἐγεννήθη ἡ παροιμία ἡ λέγουσα περὶ ἀνθρώπου ὅλως ἀπαιδεύτου, μήτε νεῖν μήτε γράμματα ἐπίστασθαι. — Χρημάτων πρόσοδον] Ὁ Αἰσχίνης λέγει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας, Φόρος δ' ἡμῖν κατ' ἐνιαυτὸν προσήει πλέον ἢ χίλια καὶ διακόσια τάλαντα. Τὸ ὅλον δὲ εἰσόδημα τῆς Ἀττικῆς ἦτο 6000 ταλάντων, ὡς αὐτὸς ὁ Δημοσθένης λέγει, ἐν τῷ περὶ συμμοριῶν, ὅπερ ἐστὶ 36000000 δραχμῶν Ἀττικῶν.

Σελ. 51. Οὐδενὸς δ' ἀπολείπεσθε] Δὲν μένετε ὅμως ὀπίσω οὐδενός· τρέχετε δηλαδὴ κατόπιν εἰς πάντα τὰ γινόμενα, καὶ δὲν προλαμβάνετε οὐδέν· καὶ κατωτέρω λέγει, Συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω — Τῆς πληγῆς ἔχεται] Εἰς τὸ πληγὲν μέρος φέρει τὴν χεῖρα. Ἔχομαι σημαίνει κατὰ μέσην φωνὴν καὶ τὸ πιάνομαι ἀπό τινος, κρατῶ τινὰ ἀπό τινος, ἢ κρατοῦμαι. Καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλα-

μύδος (Λουκιαν. Τίμ.). Ἐξαρτῶμαι ἀπό τινος, μεταφορικῶς· Ὥςπερ τῆς ἱερᾶς ἀγκύρας τῆς ἐκείνου φωνῆς ἐχόμενοι (Ἀριστείδ. Τ. Β', Σελ. 194). Σημαίνει καὶ γειτνίασιν ἄμεσον, συνέχειαν· Καὶ ἦσαν ἱππεῖς λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων. — Ἐχόμενοι δὲ τούτων γερροφόροι (Ξενοφ. Ἀναβ. ά, ή, 9). καὶ ἐπὶ χρόνου, τοῦ ἐχομένου ἔτους (Θουκυδ. ς', 3). Σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ (Λουκ. ιγ', 33)· ὅπου ἐννοεῖται τὸ ἡμέρᾳ, ὡς ἐν τῷ τῇ ἐπιούσῃ. — Καὶ ὑμεῖς]Ὁ καὶ λαμβάνεται εἰς τὰς συγκρίσεις ἐπιφερόμενος εἰς τὰ ὅμοιος, ἴσος, παραπλήσιος, ἢ ἄλλο ὁμοιωματικὸν ἐπίθετον, ἢ λεγόμενον, ἢ ἐννοούμενον, ὡς ἐνταῦθα· καὶ τὸ πρὸς ὃ γίνεται ἡ ὁμοίωσις τίθεται κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν, ἀντὶ δοτικῆς· οἷον, Ἰὼ γενεαὶ βρότων, ὡς ὑμᾶς ἴσα καὶ τὸ μηδὲν ζώσας ἐναριθμῶ (Σοφ. Οἰδ. Τ. 1180), καὶ παρὰ Πλάτωνι (Ἴων.) Οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ Ὅμηρος. — Προβάλλεσθαι] Νὰ προτείνῃ τὰς χεῖρας ὡς εἰς μάχην. — Βλέπειν ἐναντίον] Νὰ βλέπῃ κατὰ πρόσωπον τὸν ἀντίπαλον. — Στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου] Ἀκολουθεῖτε κατόπιν ἐκείνου, ὡς οἱ στρατιῶται εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. — Πρὸ τῶν πραγμάτων] Ἤγουν, δὲν προβουλεύεσθε. Οὕτω καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ Φιλιππικῷ λέγει, « Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθε τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. » — Πρότερον] Πρὶν ὁ Φίλιππος κατασταθῇ τοσοῦτον δυνατός· ἐννοεῖ, φαίνεται, πρὶν κυριεύσῃ τὴν Πύδναν, τὴν Ποτίδαιαν, καὶ τὴν Μεθώνην. — Ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμήν] Τὰ πράγματα ἔφθασαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμήν· δὲν ἐπιδέχονται πλέον ἀναβολὴν καὶ βραδύτητα. « Ἐπὶ ξηροῦ ἵσταται ἀκμῆς τὰ πράγματα. » Ἀκμὴ ἐκ τοῦ ἀκή, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν ὀξύτητα, τὸ ἄκρον. Λέγεται δὲ ἀκμὴ ξυροῦ τὸ κοπτερὸν τοῦ ξυραφίου· ὅθεν καὶ ἀκμὴ λόγχης, καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ καιροῦ, καὶ ἡλικίας, καὶ παντὸς ἄλλου πράγματος θεωρουμένου εἰς τὸν ἄκρον αὐτοῦ βαθμόν. Οὐκ ἔτ' ἐγχωρεῖ] Ἐννοητέον τὸ ταῦτα, ὡς καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐνῆν. Ἤγουν, ἡ ἀπροβλεψία, ἡ βραδύτης, δὲν εἶναι πλέον δυνατά· δὲν συγχωρεῖ πλέον ταῦτα ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. Οὕτω λέγουσι καὶ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, τουτέστι κατὰ τὸ δυνατόν· μεταφορικῶς ἀπὸ τόπου ἢ ἀγγείου μὴ χωροῦντος πλέον. — Αἰσχυνόμενος] Αἰσχυνόμενος νὰ βλέπῃ τὴν ἔνδοξον, καὶ ἰσχυρὰν, καὶ σεβαστὴν πόλιν, εἰς τοιαύτην κατάστασιν διὰ τὴν ἀναισθησίαν τῶν Ἀθηναίων, ἐνέβαλεν εἰς τὸν Φίλιππον ταύτην τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἐπιθυμίαν τῶν ἀλλοτρίων, τὴν πλεονεξίαν, διὰ νὰ ἐκβάλῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς λιθαργίας. — Κατέστραπται] Ὑπέταξε. — Ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ] Μοὶ φαίνεται ὅτι εἰς τινὰς ἐξ ὑμῶν ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὸν τοῦτο, ὅτι ἤθελον εὐχαριστηθῇ ὅτι μένει ἥσυχος, ὥστε νὰ μὴ πολεμήσωσιν αὐτὸν διὰ τὰ πεπραγμένα. — Ἐξ ὧν αἰσχύνην κ. τ. λ.] Διὰ τὰ ὁποῖα ἠθέλομεν καταισχυνθῇ ἐνώπιον τοῦ κόσμου, καὶ κατηγορηθῇ ὡς ἄνανδροι, καὶ πάθει πάντα τὰ αἴσχιστα. — Ὠφληκότες] Ἐκ τοῦ ὀφλέω ἀχρήστου εἰς τὸν ἐνεστῶτα, Ὄφλω, καὶ ὀφλισκάνω, χρεωστῶ· ἐκ τούτου γίνονται διάφοροι φράσεις, ὄφλω δίκην· καὶ ἁπλῶς, ὄφλω, ἤγουν, κατεδικάσθην. Ὄφλω γέλωτα, αἰσχύνην, ἤγουν ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ γέλω-

τα, αἰσχύνην, και, ὀφλισκάνω μωρίαν, παράνοιαν, δειλίαν, κ. τ. λ. ἤγουν, θεωροῦμαι ὡς μωρὸς, κ. τ. λ. — Ἐκκαλαίσεθ' ὑμᾶς] Ἐκκαλοῦμαι, κράζω ἔξω, κράζω εἰς μάχην, ἐρεθίζω, παροξύνω. Λέγεται καὶ ἐπὶ δίκης, ἐκκλοῦμαι τὴν δίκην, ἢ κρίσιν, ἤγουν, κάμνω ἔφεσιν, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ, ἐφιέναι τὴν δίκην. — Ἀπεγνώκατε] Ἀπηλπίσατε ἑαυτοὺς, ἀπεβάλετε πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας. Ἀπογινώσκω μετὰ γενικῆς, ἢ αἰτιατικῆς, δὲν βλέπω εἰς τινὰ σωτηρίαν, ἀπελπίζει αὐτόν· καὶ παθητικῶς, ἀπογινώσκομαι, ὅθεν ἀπεγνωσμένος, περὶ οὗ δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπὶς σωτηρίας· ἐπὶ δίκης δὲ ἀντὶ τοῦ ἀποψηφίζομαι, τὸ ἐναντίον τοῦ καταγινώσκω, ἀπογινώσκω τινὰ τοῦ ἐγκλήματος. — Μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται] Ἄλλοι γράφουσι μήτε λογίζεται· ἀλλ' ἐνταῦθα καλῶς ἔχει τὸ ὀργίζεται· ἔπρεπε τῳόντι συλλογιζόμενοι ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἔγεινε διὰ νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον διὰ τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ ὅτι τὸ τέλος εἶναι τώρα νὰ μὴ κακοποιηθῶσιν αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, νὰ ὀργίζωνται, καὶ νὰ ἐξάπτωνται ὑπὸ Φιλοτιμίας· ὅθεν δικαίως θαυμάζει διὰ τὴν ἀναλγησίαν αὐτῶν. — Οὐ στήσεται] Δὲν θέλει σταθῆ εἰς τὰ παρόντα, δὲν θέλει ἡσυχάσει. — Τριήρεις κενὰς] Μὴ ἐχούσας δηλαδὴ τὰ ἀναγκαῖα καὶ στρατιώτας Ἀθηναίους. — Τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας] Τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας δίδει εἰς ὑμᾶς ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ῥήτωρ κολακεύοντες· δὲν καταπολεμεῖται ὁ ἐχθρὸς μὲ ἐλπίδας, ἀλλὰ μὲ δυνάμεις.

Σελ. 52. Ἐπὶ τὴν ἐκείνου] Χώραν δηλονότι. — Ἤρετό τις] Ὑποθετικὴ ἐρώτησις εἶναι αὕτη, ὡς ἐπερωτῶντος τινὸς μετὰ τὰς ἐρεθιστικὰς ταύτας ἐρωτήσεις. Ἡ συνήθης φράσις εἰς τὰς ἀντιθέσεις εἶναι, ἔροιτ' ἄντις, εἴποιτις ἄν, φήσειέν ἄντις. Ἐνταῦθα ἡ ἐρώτησις παριστάνεται ὡς ἤδη γενομένη. — Τὰ σαθρὰ] Τὰ ἀσθενῆ μέρη αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα τώρα δὲν φαίνονται. — Οὐ μὴ γένηται] Ἀντὶ, οὐκ ἔστι δέος μὴ γένηται. Τὸ, οὐ μὴ μετὰ ἀορίστου ὑποτακτικῆς ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς (βλ. Συντακ. Σελ. 110). Λαμβάνεται δὲ καὶ μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς, ὅταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ φανερώσῃ ἁπλῶς καὶ ἀποφαντικῶς ὅτι δὲν θέλει γείνει τὸ πρᾶγμα. Τοὺς μὲν γὰρ πονηροὺς οὐ μήποτε βελτίους ποιήσετε (Αἰσχ. κατὰ Κτησιφ.) Καὶ ἐπὶ ἐρωτήσεως, Καὶ ὁ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει ἐκδίκησιν τῶν ἐκλετῶν αὐτοῦ (Λουκ. ιή 51); ἤγουν, πάντως ποιήσει. Ἐπιτείνουσι δὲ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἄρνησιν τὰ ἀλλεπάλληλα ἀρνητικά. — Τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης] Ἡ εὐμένεια τῶν θεῶν καὶ τῆς τύχης (βλ. Συντακ. Σελ. 38). Τοὺς δικαίως ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῶν οἰκείων βοηθεῖ ὁ Θεός. — Τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας] Ἐσυνείθιζον οἱ στρατηγοὶ, ὅτε ἐψηφίζοντο, νὰ δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας μεγάλης νίκης· ὅθεν ἔγεινε καὶ παροιμία, αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις. — Τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους] Ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν τοιούτων ἀποστόλων. Οὕτω καὶ ἐν τῷ παρὶ παραπρεσβείας. Ἀλλὰ μὴν, ὄγε ὁ δῆμος ὁ τῶν Φωκέων οὕτω κακῶς καὶ ἐλεεινῶς διάκειται, ὥστε — δουλεύειν καὶ τεθνάναι τῷ φόβῳ Θηβαίους καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους. Περὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς, διαφόρους λόγους δίδουσιν

οἱ κριτικοί, οἱ μὲν ἐννοοῦντες ἔξωθεν τὴν μετοχήν, ὁρῶντες, οἱ δὲ τὴν διά, οἱ δὲ ἐκλαμβάνοντες αὐτὴν ὡς συντακτικὴν τῶν οὐσιαστικῶν δέει, φόβῳ, ἰσοδυναμούντων μὲ τὰς μετοχάς, δεδιότες, φοβούμενοι. Ἡ αὐτὴ φράσις γίνεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων· οἷον, Οὕτως ἦσαν κατάφοβοι τοὺς ἐλέφαντας (Πολύβ. 1, 39). Ἂν δὲν δίδῃ λόγον ἀποχρῶντα οὐδὲν τῶν προειρημένων, οὔτε πρόθεσίς τις ἐννοουμένη, οἷον ἡ πρὸς, ἔστω ἡ λεγομένη αἰτιατικὴ ἀπόλυτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἰσχυροῦ αἰσθήματος, φόβου καὶ ἐκπλήξεως φράσις, ἥτις δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς συνήθεις κανόνας τῆς γλώσσης. — Ἕνα ἄνδρα] Εἷς ἀνὴρ, εἷς στατηγὸς, μισθοὺς μὴ ἔχων, στερούμενος τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ στράτευμα. Οὕτω λέγει καὶ ἡ παροιμία, εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ· καὶ Εὐριπίδης (Ἡρακλ. 275) μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη. — Ὑποσχέσθαι μέν τοι] Πιθανῶς ἐνταῦθα αἰνίττεται τὴν Χάρητα, ὅστις προχείρως ὑπισχνεῖτο μεγάλα, καὶ ἐν ταῖς ἀποτυχίαις κατηγόρει τοὺς ἄλλους. —Ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων] Διότι ὅταν ὁ στρατηγὸς ἔχῃ ὑφ' ἑαυτὸν ἀθλίους ξένους στρατιώτας μὴ λαμβάνοντας τὸν μισθὸν αὐτῶν. — Πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥᾳδίως] Εὐκόλως λέγοντες πρὸς ὑμᾶς ψευδῆ περὶ τῶν πράξεων ἐκείνου, δικαιολογοῦντες αὐτόν. — Ὅ,τι ἂν τύχητε κ. τ. λ.] Ὅ,τι τύχητε, ὅ,τι σᾶς φανῇ, ἐπειδὴ δὲν εἶσθε αὐτόπται τῶν ἐκεῖ πραχθέντων. Ἐν δὲ τῷ τι καὶ χρὴ προσδοκᾶν, ὃ καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει ἔμφασιν τοῦ οὐδὲ χρὴ προσδοκᾶν· ἤγουν, Ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς κ. τ. λ., τότε οὐδὲ χρὴ προσδοκᾶν ἀγαθόν τι γενήσεσθαι. Ὃ καὶ τίθεται πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν ἡ ἔμφασις γίνηται οὐχὶ εἰς τὸ χρὴ, ἀλλ' εἰς τὸ ἀπαρέμφατον, ὡς ἐν τούτῳ τοῦ θείου Γρηγορίου, Ὅτι μὲν φανερῶς οὗτος ὁ λόγος ἐκβάλλει τὸν υἱὸν τῆς θεότητος, τί χρὴ καὶ λέγειν; ἤγουν, οὐ μόνον ἐξελέγχειν οὐ χρὴ, ἀλλ' οὐδὲ λέγειν. Ὁ ἐρωτῶν, τί χρὴ προσδοκᾶν, δεικνύει ἀμφιβολίαν τινά· ὁ δὲ, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν, πεποίθησιν, ὅτι οὐδὲ πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις. — Τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε] Τοὺς αὐτοὺς καταστήσητε· ὅθεν πρέπει νὰ ἦναι Ἀθηναῖοι, οὐχὶ μισθωτοὶ ξένοι. — Δικασταὶ τῶν εὐθυνῶν] Εὔθυνα καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εὐθύνη, ἡ δικαστικὴ ἐξέτασις τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοσίων χρημάτων, καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπρέσβευσέ τις ἢ ἦρξεν ἢ διῴκησέ τι τῶν δημοσίων· καὶ ἡ ἀπολογία τοῦ εὐθυνομένου· ὅθεν, εὐθύνας διδόναι, εὐθύνας ὑπέχειν· εὐθύνη, καὶ ἡ τιμωρία· Ἡ πόλις νόμους ὑπογράψασα, ... ὃς ἂν ἐκτὸς βαίνῃ τούτων, κολάζει· καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ καὶ παρ' ὑμῖν καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ, ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης, εὐθύναι (Πλάτ. Προταγ. Σελ. 326). Οἱ δὲ τοιοῦτοι κριταὶ δέκα ὄντες, ἐλέγοντο εὔθυνοι, καὶ εὐθύναι (ὁ εὐθύνης), λογισταὶ, ἐξεταστὰι, συνήγοροι (Ἀριστοτ. Πολιτ. ς', 10). — Ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς] Ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον ἦναι μετὰ τοῦ Ὥστε, τὸ ὑπακείμενον αὐτοῦ, ἂν ἦναι ἀντωνυμία, ἐν ἄλλοις μὲν τίθεται κατὰ ὀνομαστικὴν, ἐν ἄλλοις δὲ κατὰ αἰτιατικὴν (βλ. Εὐριπ. Φοιν. 488. καὶ Ξενοφ. Κυρ. Παιδ. δ', 6', 13.)

Σελ. 53. Εἰς τοῦτο — αἰσχύνης] Εἰς τόσον αἰσχρὰν κατάστασιν. — Κακούρ-

γου — κριθέντ' — στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον] (βλ. Συντακτ. Σελ. 129). Μετὰ Λακεδαιμονίων] Οἱ Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ἐν τῇ μάχῃ τῇ ἐν Λεύκτροις, ἔπνεον ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Θηβαίων· ὅθεν πολλοὶ ὀνειροπολοῦντες περιεφέροντο ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ διεθρύλλουν τοιαῦτα. — Καὶ τὰ πολιτείας διασπᾷν] Καὶ ὅτι καταλύει τὰς δημοκρατίας καὶ ἀντικαθιστᾷ ὀλιγαρχίας καὶ τυραννίδας. — Ὡς βασιλέα] Πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες λέγοντες ὁ μέγας βασιλεύς, ἢ ἁπλῶς ὁ βασιλεύς, ἐνόουν τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Φίλιππος πρὶν ἐπιχειρισθῇ πόλεμον ἤθελε νὰ κάμῃ ἀπαιτήσεις τινὰς, οἷον ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρας τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις καὶ νήσους. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐλογοποίουν ταῦτα οἱ Φιλιππίζοντες, διὰ νὰ κάμωσι τοὺς Ἀθηναίους ἀμερίμνους, ὡς ἐνασχολουμένου τοῦ Φιλίππου περὶ ἄλλα. — Ἐν Ἰλλυριοῖς] Τούτους, εὐθὺς ὅτε ἐβασίλευσε, καθυπέταξε· γενομένης δὲ εἰρήνης, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, προλαβὼν αὐτοὺς καθυπέβαλεν εἰς ὑποταγὴν διὰ τοῦ Παρμενίωνος. — Οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα] Βλ. Συντακτ. Σελ. 5, ς'. — Ἐπῃρμένον] Ἐπαίρεσθαι λέγεται καὶ τὸ ὑψηλοφρονεῖν διὰ πλοῦτον, νίκην, ἢ ἄλλο τι ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἐλπίζειν μεγάλα, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ, « ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην (Β', 11). » — Τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ] Βλ. Συντακ. Σελ. 223.—Ἠλπίσαμέν τινα πράξειν] Αἰνίττεται ὁ ῥήτωρ, ἢ τὸν Φίλιππον ὑποσχόμενον μὲν, τὰ ἐναντία δὲ πράξαντα, ἢ ἄλλον.— Καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστι] Καὶ ὅτι τὰ μετὰ ταῦτα κρέμανται ἀπὸ ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς ἄλλον.—Συνοίσειν] Ὅτι θέλει ὠφελήσει τοῦτο ὑμᾶς. Τὸ δὲ ὅ,τι μὴ ἂν μετὰ ὑποτακτικῆς διὰ τὴν ἀοριστολογίαν (Βλ. Συντακ. Σελ. 125), καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὰ ἐξαιρετικὰ πλὴν, εἰ μή· καὶ ἐξ ἀντωνυμίας μετέπεσεν εἰς ἐπίῤῥημα. Ἐκτὸς τοῦ κόσμου οὐδέν ἐστιν, ὅτι μὴ τάχα που κενὸν (Φίλ. περὶ κόσμ.) Ὅτι μὴ οἱ Συρακοσίων γενόμενοι τύραννοι, οὐδὲ εἷς τῶν ἄλλων ἄξιός ἐστι (Ἡρόδ. γ', 125).

Σελ. 54. Ἐβουλόμην δ' ἄν] Περὶ τοῦ ἂν μετὰ παρατατικοῦ τῆς ὁριστικῆς (βλ. Συντακ. Σελ. 134, Γ.—Ἐσόμεθα ἐγνωκότες] Θέλομεν αἰσθανθῆ, γνωρίσει. — Ἐπ' ἀδήλοις οὖσι κ. τ λ.] Τουτέστι, καί τοι ἀδήλων ὄντων, καί τοι μὴ εἰδὼς τὰ γενησόμενα εἰς ἐμὲ διὰ τούτους τοὺς μετὰ παῤῥησίας λεχθέντας λόγους, ὅμως προέκρινα νὰ εἴπω αὐτοὺς πεποισμένος ὅτι θελουσιν ὠφελήσει ὑμᾶς, ἐὰν ἐκτελέσητε αὐτούς.

Ὑπόθεσις τοῦ Β'. Φιλιππικοῦ κατὰ τὸν Λιβάνιον.

Διὰ τούτου τοῦ λόγου συμβουλεύει ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ὑποπτεύωνται τὸν Φίλιππον ὡς πολέμιον, καὶ νὰ μὴ δίδωσιν πίστιν εἰς τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ νὰ ἐξυπνήτωσι, καὶ νὰ ὦσι προσεκτικοὶ εἰς τὰ πράγματα, καὶ νὰ ἑτοιμάζωνται εἰς πόλεμον· διότι ὁ Φίλιππος ἐπιβουλεύει καὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας· καὶ τοῦτο καταμαρτυροῦσιν αὐτοῦ αἱ πράξεις. Ὑπισχνεῖται δὲ ὅτι αὐτὸς θέλει δώσει καὶ ἀποκρίσεις πρός τινας πρέσβεις ἐλθόντας, ἀπορούντων τῶν Ἀθηναίων πῶς πρέπει νὰ ἀποκριθῶσι. Πόθεν δὲ οὗτοι ἦλθον, καὶ περὶ τίνων ὑποθέσεων, ἐν τῷ λόγῳ δὲν φανεροῦται· ἐκ τῶν Φιλιππικῶν ὅμως ἱστοριῶν δύναταί τις νὰ μάθῃ· διότι κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψεν ὁ Φίλιππος πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκαλῶν ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς ὑπισχνούμενον εἰς αὐτοὺς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δὲ, διότι λέγει ὅτι δὲν ὑπεσχέθη οὐδὲν, οὐδὲ ἐψεύσθη· καὶ περὶ τούτων ἀπαιτεῖ ἀποδείξεις. Ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας ἐγκαλοῦντες καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι εἰς μὲν τοὺς Λακεδαιμονίους καταδουλοῦντας τὴν Πελοπόννησον εὐνοεῖ καὶ συνεργεῖ, εἰς αὐτοὺς δὲ πολεμοῦντας ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐναντιοῦται. Ἀποροῦσι λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ πρὸς τὰς πόλεις, διότι εὐνοοῦσι μὲν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ τοῦ Φιλίππου ὁμόνοιαν μισοῦσι καὶ ὑποπτεύονται, δὲν δύνανται ὅμως νὰ εἴπωσιν ὅτι πράττουσι δίκαια οἱ Λακεδαιμόνιοι. Περὶ δὲ τοῦ Φιλίππου, ἀπέτυχον μὲν τῶν ὅσα ἤλπιζον παρ' αὐτοῦ, δὲν φαίνονται ὅμως ὅτι ὑπ' ἐκείνου ἐξηπατήθησαν, διότι οὔτε ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Φίλιππος ὑπόσχεσίν τινα, οὔτε διὰ τῶν πρέσβεων αὐτοῦ ὑπεσχέθη, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ ἐμβαλόντες εἰς τὸν δῆμον τὴν ἐλπίδα, ὅτι τοὺς μὲν Φω-

κεῖς θέλει σώσει, τὴν δὲ τῶν Θηβαίων ἔπαρσιν θέλει ταπεινώσει. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης ἀναφέρων περὶ τῶν ἀποκρίσεων, ὑπισχνεῖται ὅτι αὐτὸς θέλει δώσει αὐτάς· λέγει ὅμως ὅτι ἦτο δίκαιον παρ' ἐκείνων νὰ ἀπαιτήσωσι τὰς ἀποκρίσεις, οἵτινες εἶναι οἱ αὐτουργοὶ τῆς δυσκολίας, οἱ ἀπατήσαντες τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντες εἰς τὸν Φίλιππον τὰς Θερμοπύλας. Αἰνίττεται δὲ τὸν Αἰσχίνην, προπαρασκευάζων, ὡς λέγουσι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὕστερον, καὶ προδιαβάλων αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Κατὰ τὸν Αὐγῆρον.

Ἀφοῦ ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος τοὺς Φωκεῖς, καὶ ἐκυρίευσε τὰς Θερμοπύλας, καὶ ἔγεινεν Ἀμφικτύων, ἔστρεψε τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἰλλυρίαν καὶ Θρᾴκην, καὶ εἶχεν ἤδη κάμει πολλὰς κατακτήσεις, ὅτε ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἡ Πελοπόννησος· διότι τὸ Ἄργος καὶ ἡ Μεσσήνη ἐκινδύνευον νὰ δουλωθῶσιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων· ὅθεν κατέφυγον πρὸς τὸν Φίλιππον. Οὗτος δὲ εἶχε κάμει εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες πιστεύσαντες εἰς τοὺς δεδωροδοκημένους ὑπ' αὐτοῦ ῥήτορας, ἤλπιζον ὅτι ἔμελλε νὰ ἐγκαταλίπῃ τοὺς Θηβαίους· ἐκεῖνος ὅμως ἔκαμεν αὐτοὺς καὶ συμμετόχους τῆς κατὰ τῶν Φωκέων νίκης. Οἱ Θηβαῖοι ἐπιτυχόντες τὴν περίστασιν ταύτην, ἤνοιξαν εἰς τὸν Φίλιππον δίοδον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, ὅπου τὸ πρὸς τὴν Σπάρτην παλαιὸν μῖσος αὐτῶν δὲν ἔπαυε νὰ ὑποθάλπῃ διχονοίας, καὶ νὰ διεγείρῃ πολέμους. Παρεκίνησαν λοιπὸν τὸν Φίλιππον νὰ ἑνωθῇ μετ' αὐτῶν, καὶ μετὰ τῶν Ἀργείων, καὶ Μεσσηνίων, διὰ νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Λακεδαιμονίους.

Ὁ Φίλιππος ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν συμμαχίαν ταύτην σύμφωνον οὖσαν μὲ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ· καὶ κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ἐξεδόθη παρὰ τῶν Ἀμφικτυόνων ψήφισμα νὰ ἀφήσωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλευθέρους τοὺς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους· καὶ πρὸς ὑπο-

στήριξιν τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ ψηφίσματος ἀπέστειλε στράτευμα εἰς τὴν Πελοπόννησον. Φοβηθέντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ πέμψαντες πρέσβεις ἐδέοντο ἐπιμόνως νὰ συμμαχήσωσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἀσφαλείας· πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι πόλεις ἐναντία φρονοῦσαι ἔσπευσαν νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτήν· καὶ ὁ Φίλιππος παρέστησεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τῶν πρέσβεων αὐτοῦ ὅτι ἄδικα ἤθελον πράξει κηρυχθέντες ἐναντίοι· καὶ ὅτι, ἂν δὲν ἐχθρεύθη πρὸς τοὺς Θηβαίους, δὲν παρέβη διὰ τοῦτο τὰς συνθήκας, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐν αὐταῖς οὐδεμία περὶ τούτου ὑπόσχεσις. Καὶ οἱ πρέσβεις δὲ τῶν Θηβαίων, τῶν Ἀργείων, καὶ Μεσσηνίων ἐμέμφοντο πικρῶς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους εὔνοιαν, τοὺς ἐχθροὺς τῶν Θηβῶν καὶ τυράννους τῆς Πελοποννήσου.

Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ὅλως προσέχων εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα καὶ δημηγορεῖ ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀποδεικνύων ἐντόνως ὅτι κατὰ τῆς πόλεως γίνονται πάντα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· τοῦτο κυρίως θέλει νὰ δείξῃ ὁ ῥήτωρ ἐν ταύτῃ τῇ δημηγορίᾳ. Ἀφοῦ ἤλεγξε τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν χαύνωσιν αὐτῶν, διεγείρει αὐτοὺς κατὰ τῆς φιλοδοξίας τοῦ Φιλίππου. Δεικνύει τὸν ἀληθῆ σκοπόν, δι' ὃν φαίνεται εὔνους πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους, καὶ προτιμᾷ τὴν φιλίαν τῶν Θηβαίων παρὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων. Ἀναιρεῖ δι' ἐπιχειρημάτων ἀναντιῤῥήτων τοὺς λόγους τῶν διϊσχυριζομένων ὅτι ὁ Φίλιππος μισεῖ τοὺς Θηβαίους, καὶ συγκρίνων τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν τοῦ Φιλίππου, ἀποδεικνύει τρανώτατα ὅτι ὁ μονάρχης οὗτος ζητεῖ φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν καθαίρεσιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Δὰ νὰ ἀναπτύξῃ δὲ τὴν φιλόδοξον πολιτικὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ δείξῃ πόσον ὕποπτοι πρέπει νὰ ἦναι οἱ μονάρχαι πρὸς τὰς ἐλευθέρας πόλεις, ἀναφέρει τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο μέρος τῆς δημηγορίας, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς

αὐτοὺς ἀπιστίαν πρὸς τὸν Φίλιππον. Τελευταῖον προτρέπει τὸν δῆμον εἰς τιμωρίαν τῶν προδοτῶν, οἵτινες ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς γενομένης διὰ τοὺς ὅρκους, ἠπάτησαν αὐτὸν μὲ καλὰς ὑποσχέσεις, καὶ προβάλλει διὰ πολλοὺς λόγους νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην.

Ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἐκ τῶν ὡραιοτέρων Φιλιππικῶν. Ὅτε ἀνέγνωσεν αὐτὸν ὁ Φίλιππος, εἶπεν, Ἤθελον δώσει τὴν ψῆφόν μου εἰς τὸν Δημοσθένην διὰ νὰ κηρύξωσι τὸν πόλεμον, καὶ ἤθελον ψηφίσει αὐτὸν στρατηγόν.

Ἔγεινε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Λυκίσκου.

Καὶ τούτου τοῦ λόγου τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τῶν λόγων καὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ἐλέγχει φρονίμως καὶ τοὺς ῥήτορας ὡς μὴ ἐλευθέρως συμβουλεύοντας τὰ δέοντα, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἀμελοῦντας τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν πραγμάτων.

Σελ. 66. Καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην] Τὸ πράττει ἔχει ἔννοιαν γενικήν· τὸ δὲ βιάζεται εἰδικήν· συνειθίζει δὲ ὁ ῥήτωρ νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰ γενικὰ τὰ εἰδικὰ ὡς ἐξήγησιν ἐκείνων. Μεταχειρίζεται τὴν βίαν παραβαίνων τὰς συνθήκας.— Ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους κ.τ.λ.] Βλέπω πάντοτε τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους ὅτι φαίνονται δίκαιοι καὶ φιλάνθρωποι, ὅτι δηλαδὴ οἱ ῥήτορες λέγουσιν ὑπὲρ ἡμῶν δίκαια καὶ καλά. — Καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ κ. τ. λ.] Καὶ ὁρῶ ἅπαντας τοὺς κατηγοροῦντας τὸν Φίλιππον ὅτι ἔχουσι μὲν φαινόμενον ὅτι λέγουσι πάντοτε κ. τ. λ. Διαφέρει τὸ φαίνεσθαι τοῦ δοκεῖν, ὅτι τὸ μὲν φαίνεσθαι σημαίνει φανέρωσιν τοῦ ὄντος· ὅθεν φαίνεσθαι καὶ ἀληθὲς εἶναι λαμβάνονται πολλάκις ὁμοῦ ὡς ταὐτόσημα· οἷον, Ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται (Δημοσθ. Κατὰ Κόνωνος)· τὸ δὲ δοκεῖν σημαίνει δοξασίαν, ἥτις ἐνδέχεται νὰ ἦναι ψευδής· ὅθεν δοκεῖ φαίνεσθαι λαμβάνονται ἐνίοτε ὁμοῦ, ὅπου δηλοῦται δόκησις τοῦ φαίνεσθαι τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Κύρ. Παιδ. ἡ, γ', 7) δόξαι μέγαν τε καὶ καλὸν φανῆναι τὸν Κῦρον·— Ὡς ἔπος εἰπεῖν] Διὰ νὰ εἴπω μὲ ἕνα λόγον, ἐν ἑνὶ λόγῳ· ὁ Ἡρόδοτος λέγει (γ', 82), ἑνὶ ἔπει πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν· ἔχει καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ, ἵν' οὕτως εἴπω. Πάντων δὲ θαυμασιώτατον, ὃ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἴσμεν (Πλούτ. συμποσ.). Τὸ δὲ, οὐδὲν πρὸς ἔπος σημαίνει τὸ δὲν ἀνήκει οὐδόλως εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ λέγεται ὡς παροιμία, οὐδὲν πρὸς ἔπος ταῦτα· Αἱ τοιαῦται φράσεις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὡς εἰπεῖν, συνελόντα ἢ συνελόντι εἰ-

πεῖν, ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν ἔχουσι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστα λέγω. — Οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον] Οὐδ ὁρῶ γιγνόμενόν τι ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ὧν ἕνεκα εἶναι ἄξιον νὰ ἀκούητε ταῦτα τὰ κατὰ τοῦ Φιλίππου λεγόμενα.—Προηγμένα] Προκεχωρηκότα, κατηντημένα. —Ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν κ. τ. λ.] Τὸ ὥστε συνάπτεται μὲ τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι (Βλ. Συντακτ. Σελ. 133). Περὶ τοῦ ἂν μετὰ ὑποτακτικῆς βλέπε Συντ. Σελ. 238. ἡ δοτικὴ ὅσῳ τίθεται διὰ τὰ συγκριτικὰ κατὰ τὴν γενικὴν παρατήρησιν τῶν σημαινόντων ὑπεροχὴν ἢ διαφοράν (Βλ. Συντακτ. Σελ. 234). —Κωλύειν—δέον] Ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἐμποδίζωμεν μὲ ἔργα καὶ πράξεις, οὐχὶ μὲ λόγους κ. τ. λ. — Οἱ παριόντες] Ἐπὶ τὸ βῆμα δηλονότι, οἱ ῥήτορες. Ἐπὶ δὲ παρῳχημένου μεταχειρίζονται τὸν ἀόριστον, παρελθών· λέγουσι δὲ καὶ ἀνίστασθαι, παριέναι ἐπὶ τὸ βῆμα, προσιέναι τῷ δήμῳ. — Τούτων μὲν ἀφέσταμεν κ. τ. λ. Κατὰ συγκοπὴν ἀντὶ ἀφεστήκαμεν. Ἀπὸ τούτων μὲν, τοῦ γράφειν δηλαδὴ ψηφίσματα καὶ συμβουλεύειν τὸ κωλύειν τοὺς θέλοντας νὰ πλεονεκτῶσι, τὸν Φίλιππον δηλονότι, ἀπομακρυνόμεθα, φοβούμενοι μὴ διεγείρωμεν καθ' ἡμῶν τὴν ἀπέχθειάν σας, ὡς μὴ τὰ ἀρέσκοντα λέγοντες. Ἡ πρός τινα ἀπέχθεια ἔχει διττὴν ἔννοιαν, ἢ τὴν ἀπέχθειαν τὴν ὁποίαν ἔχει τις πρὸς ἄλλον, ἢ τὴν ἐκείνου πρὸς αὐτόν. Παραδείγματα ἀμφοτέρων ἔχομεν ἐν τῷ περὶ Στεφάνου· τοῦ μὲν πρώτου, ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ διὰ τὴν τόθ' ὑπεῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θηβαίους· » ἤν δηλαδὴ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πρὸς τοὺς Θηβαίους μισοῦντες αὐτούς· τοῦ δὲ δευτέρου, Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις (συνέβη) τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς τῇ πόλει γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων Φιλίππῳ· ἤγουν πρὸς μὲν τὴν πόλιν νὰ λάβωσιν ἀπέχθειαν οἱ Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί, πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον νὰ γνωρίσωσι χάριν διὰ τὰ πεπραγμένα. Ἡ πρὸς λαμβάνει τὴν δύναμιν ταύτην, ὅταν συνάπτηται μὲ λέξεις, αἵτινες φανερόνουσιν ἢ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ παραδείγματι· ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ, ὅπου ἡ πόλις παριστάνεται ὅτι ἔγεινεν ἀντικείμενον ἀπεχθείας παρὰ τοῖς Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς. — Οἷα ποιεῖ δὲ, κ. τ. λ.] Ὁποῖα δὲ πράττει, πόσον εἶναι σκληρὰ καὶ βαρέα, ταῦτα διηγούμεθα. Τὸ διεξέρχεσθαι λέγεται μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ διηγεῖσθαι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγινώσκειν (ὡς τὸ τῆς συνηθείας περνῶ), καὶ ἐπὶ πράξεων καὶ παθημάτων. — Οἱ καθήμενοι] Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τουτέστιν οἱ ἀκούοντες. — Ὡς μὲν ἂν εἴπητε κ. τ. λ.] Πῶς μὲν ἠθέλετε εἰπεῖ λόγους δικαίους, καὶ ἐννοήσει ἄλλον λέγοντα, κατὰ τοῦτο εἶσθε καλήτερα παρὰ τὸν Φίλιππον ἡτοιμασμένοι, γεγυμνασμένοι· τίνι τρόπῳ ὅμως ἠθέλετε ἐμποδίσει ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ νὰ πράττῃ ταῦτα, τὰ ὁποῖα τώρα πράττει, πρὸς τοῦτο εἶσθε παντελῶς νωθροί. Περὶ τοῦ ὡς ἂν βλέπε Συντακτ. Σελ. 113. Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς φανερόνει τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐπίμονον ἀσχολίαν.

Σελ 67. Συμβαίνει] Γίνεται πρᾶγμα ἀναγκαῖον καὶ ἴσως δίκαιον. — Ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε κ. τ. λ.] Ἡ πρότασις αὕτη ἐπιφέρεται ἀσυνδέτως ἐπεξηγοῦσα

τὸ πρᾶγμα ἀναγκαῖον καὶ εἰκὸς· τοῦτο συνιθίζεται πολλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπεξηγηματικὰς προτάσεις· τοῦτο γίνεται καὶ κατόπιν τῶν φράσεων, ὁ δὲ μέγιστον, ὃ δὲ δεινότατον, καὶ ἄλλων τοιούτων προαναφωνητικῶν. — Περὶ ἃ σπουδάζετε] Περὶ ἃ καταβάλλετε σπουδὴν, καταγίνεσθε προθύμως. — Δικαιότερα] Τοῦ Φιλίππου. — Πρέσεστι τῷ πράγματι] Ὑπάρχει ἐν τῷ πράγματι, ἐν τῷ λέγειν δηλαδὴ τὰ δικαιότερα. — Καὶ μὴ προελθόντα ἔτι ποῤῥωτέρω λήσει κ. τ. λ.] Καὶ νὰ μὴ προχωρήσωσιν ἀνεπαισθήτως ἔτι μακρότερα. Περὶ τοῦ λανθάνω βλ. Συντακτ. Σελ. 146.— Ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως] Ἐξαίφνης ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς δύναμις μεγάλη· τὸ μέγεθος εἶναι ὑποκείμενον τοῦ ἐπιστήσεται· ἐπὶ ἐνεργείας μεταχειρίζονται τὸ ἐφίσταμαι. Ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει (Θουκυδ. δ'. 75). Ἐπιστήσας τετρακισχιλίους ὁπλίτας, τὴν διέξοδον ἐνέφραξε (Πλούτ. Φάβ.). Τὸ δὲ μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, δύναμις τοσαύτη, ὥστε μὴ δύνασθαι. — Ἀντᾶραι] Ὑψῶσαι χεῖρα, ἐναντιωθῆναι — Ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον] Ἀντὶ δοτικῆς τῷ πρότερον· οὕτω καὶ ἐν τῷ ά. Ὀλυνθιακῷ, Καὶ μὴ πάθητε ταυτὸν ὅπερ καὶ πρότερον· καὶ κατωτέρω ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. Αἱ δοτικαὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι καὶ τοῖς λέγουσιν εἶναι τοῦ προαιρετέον· — Τὰ σώσοντα] Τὰ δυνάμενα σῶσαι, τὰ σωτήρια, ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων (Συντακτ. Σελ. 166. — Τοὺς λογισμοὺς, δι' οὓς, καὶ δι' ὧν] Τοὺς λόγους, τὰς αἰτίας, δι' ἃς, καὶ τὰ πράγματα, τὰς πράξεις, δι' ὧν στοχάζομαι, αἷς δηλαδὴ χρώμενος τεκμηρίοις στοχάζομαι τὸν Φίλιππον ἐχθρὸν τῆς πόλεως. — Τούτοις προσθῆσθε] Τούτοις συμφωνήσητε. Προστίθεμαι, τίθημι ἐμαυτὸν πρός τινι, συμφωνῶ μὲ αὐτόν. — Ἐγὼ τοίνυν λογίζομαι κ. τ. λ.] Ὁ τοίνυν μεταβατικός. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ λόγου, ἀνθυποφορὰ (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 198). Θεωρῶ, παρατηρῶ, κ. τ. λ. Ὅτε ἠθέλησεν ὁ Φίλιππος, νὰ περάσῃ τὰς Θερμοπύλας ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ὑπέταξε τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις, καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ὄλυνθον, ἐβουλεύετο νὰ ὑποτάξῃ τὸν Κερσοβλέπτην βασιλέα τῆς Θράκης καὶ νὰ διαθέσῃ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ τὸν Φωκικὸν πόλεμον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι ὄντες τῶν Φωκέων ἠδύναντο καὶ ἤθελον νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὸν, ἔκαμε συνθήκας εἰρήνης. Ἀλλ' ἐνῷ ἐγίνετο ἡ διαπραγμάτευσις τῆς εἰρήνης, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὑπόπτευον οὐδὲν ἐθρικὸν, ὁ Φίλιππος κατεπολέμησε τὸν Κερσοβλέπτην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθὼν μετὰ δυνάμεως, διέβη ἐξαίφνης τὰς Θερμοπύλας, καὶ κατέσρεψε τοὺς Φωκεῖς μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε συγχρόνως ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἀγγελία καὶ τῆς διαβάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Φωκέων· τότε οἱ Θεσσαλοὶ, οἱ Θηβαῖοι, καὶ ἄλλοι λαοὶ, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, ἐψήφισαν τὸν Φίλιππον Ἀμφικτύονα, καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ δύο ψήφους, νὰ ἀγωνοθετῇ εἰς τὰ Πύθια, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν προμαντείαν. — Τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων] Ἀναφέρων, ἀπευθύνων τοὺς στοχασμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὸ πλεονεκτεῖν. — Τοῖς ἤθεσι τοῖς ἡμετέροις] Ἡμῖν δηλαδὴ τοῖς τοιαῦτα ἤθη ἔχουσι.

Σελ. 68. Οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον] Δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ δείξῃ, νὰ κάμῃ εἰς ἡμᾶς καμμίαν χάριν τόσον μεγάλην.—Ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς—πρόσισθε] Ὥστε πεισθέντες ὑμεῖς ὑπ' αὐτῆς νὰ προδώσητε κ. τ. λ.— Τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι] Φροντίζοντες ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης. Λόγον ποιοῦμαι, φροντίζω, δὲν καταφρονῶ, οὕτω λέγουσι καὶ, οὐδένα λόγον ἔχω μετὰ γενικῆς· καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεμαι, μετὰ αἰτιατικῆς. — Ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων] Ἀντὶ τῶν εἰς ἑαυτοὺς γινομένων παρ' αὐτοῦ δωρεῶν, εἰς ἀμοιβὴν τούτων. — Ἀντιπράξειν κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγεῖτο· εἰς δὲ τὸ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν ἐννοεῖται ἡ ἄρνησις, ἡγεῖτο οὐχ ὅπως οὐκ ἀντιπράξειν. — Τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας] Ἀντὶ τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων· — Ταῦτα ὑπειληφὼς] Τὴν αὐτὴν καὶ περὶ τούτων ὑπόληψιν ἔχων. — Εὖ ποιεῖ] Διὰ τῶν ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας ἤλπιζον ὅτι θέλει ἐκτελέσει· ἐνῷ ἐγίνετο ὁ Φωκικὸς πόλεμος, οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες αὐτὸν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἡγεμονεύσωσι πάλιν ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, τῆς ὁποίας μέγα μέρος ἐστερήθησαν ἐν τῷ πρὸς τοὺς Θηβαίους πολέμῳ, ἤγειραν πόλεμον κατὰ τῶν Μεσσηνίων, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐλευθερώσει ὁ Ἐπαμινώνδας, καὶ κατὰ τῶν Ἀργείων. Τὴν ταραχὴν ταύτην τῶν Πελοποννησιακῶν πραγμάτων ὁ Φίλιππος, εἰρήνης γενομένης πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, εἶδεν ἀσμένως, καὶ ἐστοχάσθη νὰ τρέψῃ κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον. Ἀφορμὴν τούτου ἔδωκαν μετ' ὀλίγον οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Μεσσήνιοι, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς αὐτὸν καὶ ζητοῦντες βοήθειαν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ Φίλιππος λοιπὸν ἔγραψε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, κελεύων αὐτοὺς νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέραν τὴν Μεσσηνίαν· σκληρῶς δὲ ἀποκριθέντων τῶν Λακεδαιμονίων, παρώξυνε τοὺς Ἀργείους καὶ Μεσσηνίους νὰ ἀναλάβωσιν ὅπλα κατ' αὐτῶν ὑπισχνούμενος βοήθειαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, σύμμαχοι ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων, διὰ νὰ μὴ ἐξαφθῇ πόλεμος, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Μεσσηνίους καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Πελοποννήσου ἀποτρέποντες αὐτοὺς ἀπὸ τῆς συμμαχίας τοῦ Φιλίππου. Ἡ πρεσβεία αὕτη, ἂν καὶ δὲν ἔλαβε τελείαν ἀγαθὴν ἔκβασιν, τοὐλάχιστον ἐμπόδισε πρὸς τὸ παρὸν τὴν ῥῆξιν τοῦ πολέμου. — Καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον] Ἐγκώμιον ὑπὲρ ὑμῶν, ἔπαινος ὑμῶν. Βλέπε Συντακτ. Σελ. 182. — Ἐκ τούτων τῶν ἔργων] Τῶν τοῦ Φιλίππου. Περὶ τῆς ἐκ βλέπ. Συντακτ. Σελ. 171. — Μηδενὸς κέρδους] Ἐννοητέον τὴν ἀντὶ ὡς εἰς τὰ ἀνταλλαγματικά. διότι τὸ προέσθαι ἐνταῦθα ἔχει ἔννοιαν ἀνταλλαγῆς. — Ὡς ἑτέρως] Τὰ ἐναντία ὅλως. Τὸ ὡς ἐνταῦθα φανερόνει ἐπίτασιν. —Ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν] Ἀντὶ τοῦ ἐφ' ᾧ, ἐπὶ συνθήκῃ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, ἢ μᾶλλον, διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν ὑπακοὴν αὐτῶν. Τὸ ὥστε μετὰ ἀπαρεμφάτου φανερόνει καὶ τὸν σκοπὸν εἰς ὃν ἀποβλέπει ἡ πρᾶξις ἢ τὸ ποθούμενον, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Κυρ. Παιδ. γ', 6', 16.) Καὶ τοῦτο ἐπίστω — ὅτι ἐγὼ, ὥστε ἀπελάσαι Χαλδαίους ἀπὸ τούτων τῶν ἄκρων πολλαπλάσια ἂν ἔδωκα χρήματα, ὧν νῦν ἔχεις παρ' ἐμοῦ (βλ. Συντακτ. Σελ. 216). — Ἀνασχομένους] Ὑπομείναντας, στέρξαντας· ἀνέχω, ὑποβαστάζω τι, ὑποστηρίζω· καὶ κατὰ μέσην φωνὴν μεταφορικῶς, ὑπομένω· μετὰ αἰτιατικῆς, πολλάκις καὶ μετὰ γενικῆς, ἐνίοτε μετὰ δοτικῆς κατ' ἔννοιαν τοῦ

ἐγκαρτερῶ, καὶ μετὰ μετοχῆς (βλ. Συντακτ. Σελ. 144). — Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος] Τῶν Μακεδόνων βασιλέων δηλαδή. Ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, υἱὸς Ἀμύντου τοῦ πρώτου, ἦτο φίλος τῶν Ἀθηναίων· διὰ τοῦτο ὁ Μαρδόνιος, τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας φεύγων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν κατέλιπε διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἔπεμψεν αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ νὰ ἑλκύσῃ αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν διὰ μεγάλων ὑποσχέσεων. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως κατεφρόνησαν καὶ ἀπέρριψαν γενναίως πάσας τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Πέρσου· ὅθεν ἔγεινεν ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη, ἐν ᾗ κατετροπώθη τὸ πολυάριθμον ἐκεῖνο στράτευμα τοῦ Μαρδονίου, καὶ αὐτὸς ὁ Μαρδόνιος ἔπεσεν. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις ὑπήκοος ὢν τότε τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας ἐδέχθη νὰ σταλῇ πρεσβευτὴς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καυχώμενος πάντοτε ὅτι κατήγετο ἐξ Ἑλλήνων, ἐδείχθη ἐν ἐκείναις ταῖς περιστάσεσιν ἄξιος τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, διότι πρὸ τῆς μάχης ἀνεκάλυψεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰ βουλεύματα καὶ σχέδια τῶν Περσῶν (βλ. Ἡρόδ. βιβλ. ἡ. 136—154. καὶ θ'. 1—5). — Μείζω — ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι] Ἀνώτερα παντὸς λόγου, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος εἶναι ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τις διὰ τοῦ λόγου (Βλ. Συντακ. Σελ 283).— Τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ εὑρίσκει. Οἱ Θηβαῖοι συνεστράτευσαν τῷ βαρβάρῳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πλαταιῶν εἶχον τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος.

Σελ. 69. Ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας] Ὅτι θέλουσι προτιμήσει τὸ ἴδιον συμφέρον, ἀλλ' οὐ τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν. — Ἐπὶ τοῖς δικαίοις] Ἐπὶ συνθήκῃ νὰ πράττῃ τὰ δίκαια (Βλ. Συντακ. Σελ. 190). — Οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε, κ. τ. λ.] Τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ἦτο διπλάσιον παρ' ὅσον εἶχον πάντες οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ὁμοῦ. Ἐκ τῶν τριακοσίων νεῶν τοῦ ἐν Σαλαμῖνι Ἑλληνικοῦ στόλου αἱ διακόσιαι ἦσαν τῶν Ἀθηναίων. Τὸ δὴ εἶναι βεβαιωτικόν. — Οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ κ. τ. λ.]Οὐδ' ἐν μὲν τοῖς μεσογείοις τόποις τῆς Ἑλλάδος εὕρηκεν, ἀπέκτησεν, ἡγεμονίαν τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ θέλῃ τὴν τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐμπορικῶν λιμένων. — Οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους κ. τ. λ.] Προκρίνει δηλαδὴ νὰ παραβαίνῃ τὴν πίστιν τῶν συνθηκῶν παρὰ νὰ ἔχῃ ἡμᾶς φίλους, καὶ νὰ προσοικειόνηται δι' εὐεργεσιῶν. Λέγει δὲ ἔτυχε δεικνύων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεχώρησαν εἰς αὐτὸν τὴν εἰρήνην οὐχὶ νικηθέντες, ἀλλ' ὑπερέχοντες μάλιστα ἐν τῷ πολέμῳ. Τὸ ἀμνημονῶ μετὰ γενικῆς, σπανίως δὲ μετὰ αἰτιατικῆς. Ἐνθυμεῖται τοὺς λόγους καὶ τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑποσχέσεις, δι' ἃς ἐκάμετε πρὸς αὐτὸν τὴν εἰρήνην· — Τῷ δικαιότερ' ἀξιοῦν] Ἐπειδὴ ἐζήτουν πράγματα δικαιότερα. Ὁ Φίλιππος ἔλαβεν αἰτίαν τῆς πρὸς τοὺς Θηβαίους συμμαχίας εὐπρόσωπον κατὰ τὸ φαινόμενον, νὰ τιμωρήσῃ τοὺς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν ἀσεβήσαντας· αὕτη εἶναι ἡ τῶν δικαιοτέρων ἀξίωσις. Ταῦτα εἶναι ἀντίθεσις ὡς παρά τινος τῶν ἀκροατῶν γινομένη, τὴν ὁποίαν ὁ ῥήτωρ προλαμβάνει εἰρωνικῶς. Ἡ δοτικὴ τῷ ἀξιοῦν φανερόνει τὴν προσοχὴ εἴτε πλησιεστέραν αἰτίαν (Βλ. Συντακ. Σελ. 243) ἡ δὲ ἕνεκα τὴν πόρρω. — Τοῦτον καὶ μόνον] Ὃν καὶ ἐπιτείνει ἐν-

ταῦθα τὴν ἔννοιαν τῆς προτάσεως. Τοῦτο καὶ μόνον ἐκ πάντων τῶν δικαιολογημάτων δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτὸν νὰ εἴπῃ τώρα. — Ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων κ. τ. λ.] Οἱ Θηβαῖοι δὲν εἶχον ἐπὶ τοῦ Ὀρχομενοῦ καὶ τῆς Κορωνείας δικαίωμα μεγαλήτερον τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπὶ τῆς Μεσσήνης. Μάλιστα οἱ Λακεδαιμόνιοι δικαιώματι ἀρχαιοτάτῳ ᾠκειοποιοῦντο τὴν Μεσσήνην, οἱ δὲ Θηβαῖοι παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀλλοτρίων ἄλλην αἰτίαν δὲν εἶχον νὰ ζητῶσι τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν. Πῶς λοιπὸν ἤθελε δυνηθῇ νὰ προφασισθῇ ὅτι ἔκαμε ταῦτα, διότι ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι δίκαια; Λέγεται δὲ τὸ σχῆμα συστροφή, ἥτις γίνεται, ὅταν τίθηται ἐν τῷ μεταξὺ τὸ κατὰ φυσικὴν τάξιν ἑπόμενον· ὡς ἐὰν ἔλεγε, Πῶς ἂν σκήψαιτο ταῦτα πεποιηκέναι τῷ νομίζειν δίκαια εἶναι; — Ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία κ. τ. λ.] Εἰρωνικὴ ἡ ἀναίρεσις τῆς ἀντιθέσεως, ὅτι τάχα ἀκουσίως ἔπραξε τοῦτο ὁ Φίλιππος. Οἱ Θετταλοὶ εἶχον ἵππους καλοὺς, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἄριστοι ἱππικοί. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐξεῖχον εἰς τὸ πεζικόν. Εἶχε δὲ ὁ Φίλιππος ἐν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἱππικὸν Θετταλῶν, καὶ πεζικὸν Θηβαίων· ὅθεν ἔλεγόν τινες ὅτι περικεκυκλωμένος οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῶν ξένων τούτων, ἐβιάζετο νὰ πράττῃ πολλὰ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην. Ἔστω οὕτως, ὑποτεθείσθω. Τί ἔπραξε λοιπὸν ὕστερον, ἀφοῦ ἐβιάσθη νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Θηβαίους; Λέγουσι τινὲς ὅτι μέλλει νὰ λάβῃ ὑποψίαν κατὰ τῶν Θηβαίων, καὶ περιερχόμενοι πλάττουσι λόγους ὅτι μέλλει νὰ τειχίσῃ τὴν Ἐλάτειαν κατὰ τῶν Θηβαίων. — Ἐλάτειαν] Πόλις πρωτίστη τῆς Φωκίδος ὑπὸ τὸ ὄρος τῆς Οἴτης, καὶ ἐν θέσει καλλίστῃ διὰ νὰ περιστέλλῃ τοὺς Θηβαίους· διὰ τοῦτο ὁ Φίλιππος μετὰ ταῦτα, ὅτε ἐγνώρισε τοὺς Θηβαίους ὅτι ἀπηλλοτριοῦντο πρὸς αὐτὸν, ἐπελθὼν κατέλαβε τὴν Ἐλάτειαν. — Μέλλει καὶ μελλήσει κ. τ. λ.] Μέλλει νὰ κάμῃ ταῦτα καὶ θέλει μέλλει. Τὸ μέλλω ἔχει διττὴν σημασίαν, μελλοντικήν· σημαίνει δὲ καὶ βραδύτητα, ἀναβολὴν πράξεως. Παίζει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ εἰς τὸ ἀμφίβολον τῆς λέξεως, καὶ εἰρωνεύει τοὺς λέγοντας τὰ τοιαῦτα. — Τοῖς Μεσσηνίοις κ. τ. λ.] Μετὰ τῶν Μεσσηνίων ὅμως καὶ Ἀργείων δὲν μέλλει νὰ ἐνωθῇ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ. — Ἔστι προσδόκιμος] Προσδοκᾶται, προσμένεται μετὰ δυνάμεως μεγάλης κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων.

Σελ. 70. Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων κ. τ. λ.] Ἐξελέγχει τὰς φήμας τῶν λογοποιῶν. Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, λέγει, οἵτινες εἶναι ἐχθροὶ τῶν Θηβαίων, καταστρέφει. Τοὺς δὲ Φωκεῖς, τοὺς ὁποίους αὐτὸς χάριν τῶν Θηβαίων ἠφάνισε πρότερον, τώρα ἀνορθόνει; καὶ τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ταῦτα; — Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι κ. τ. λ.] Ἐγὼ φρονῶ, ὅτι ὁ Φίλιππος, ἐὰν ἔπραξε τὰ τοιαῦτα, τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, βεβιασμένος τῷ ὄντι καὶ μὴ θέλων, καὶ ἐὰν τώρα ἀπεδοκίμαζε καὶ ὑπώπτευε τοὺς Θηβαίους, φρονῶ ὅτι δὲν ἤθελεν ἐναντιοῦσθαι κατὰ συνέχειαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνων· ἄρα δὲν ἦτο βεβιασμένος, ἀλλ' ἐξ ὧν τώρα πράττει, εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ ἐκεῖνα ἐκ προαιρέσεως ἔπραξε. — Ἐκ πάντων δ' ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ, κ. τ. λ.] Ἐκ πάντων δὲ τῶν γινομένων, ἐάν τις ὀρθῶς κρίνῃ, εἶναι φανερὸς ὅτι πάντα ὅσα ἐνεργεῖ, κατὰ τῆς πόλεως ἡμῶν πλέκει καὶ ἑτοι-

μάζει ταῦτα. — Καὶ τοῦτ' — ἐξ ἀνάγκης κ. τ. λ.] Καὶ τοῦτο ἀναγκαίως τρόπον τινὰ συνέπεται, γίνεται, ὡς πρὸς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ καὶ ὑμῶν. — Οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις κ. τ. λ.] Διότι, διὰ τούτων, τὰ ὁποῖα ὄντα ὑμέτερα δύναται νὰ μεταχειρίζηται πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, διὰ τούτων ἔχει μετὰ ἀσφαλείας πάντα τὰ ἄλλα. Ἐκεῖνα δὲ, δι' ὧν πάντα τὰ ἄλλα εἶχε μετὰ ἀσφαλείας, ἦσαν Ἀμφίπολις, Ποτίδαια, Πύδνα, Μεθώνη, προπύργια ὄντα τῆς Μακεδονίας.—Εἰ—προεῖτο κ.τ.λ.] Ἂν ἤθελε χάσει τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ποτίδαιαν, ἐστοχάζετο ὅτι οὐδὲ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἤθελε μένει μετ' ἀσφαλείας. Ἡγεῖτο οὐκ ἂν μένειν (Βλ. Συντακ. Σελ. 153). — Εὖ φρονεῖν] Ὀρθῶς κρίνειν. — Ἂν — μισεῖν] Ὁ ἂν φαίνεται ἐνταῦθα ὕποπτος· διότι δὲν ἐθεωρεῖτο παρὰ τῷ Φιλίππῳ ὡς ἐνδεχόμενον ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐμίσουν αὐτὸν (ἄλλη γραφὴ αὐτόν).—Καὶ παρώξυνται] Καὶ παροξύνεται καθ' ὑμῶν, ἐρεθίζεται ὑπὸ ταύτης τῆς ἰδέας. — Ἐὰν μὴ φθάσῃ ποιήσας] Ἐννοεῖται τὸ κακόν. Ἐὰν δὲν προλάβῃ νὰ κάμῃ κακὸν εἰς ἐσᾶς. Περὶ δὲ τοῦ φθάνω (βλ. Συντακ. Σελ. 146). — Ἐφέστηκεν] Ἵσταται ἐφ' ἡμᾶς παρατηρῶν· προσέχει, παραμονεύει. — Ἐπὶ τῇ πόλει] Κατὰ τῆς πόλεως κολακεύει κ. τ. λ. — Τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτους] Τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν Πελοποννησίων τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς Θηβαίους, τοὺς ὁμοφρονοῦντας τούτοις. — Τὰ παρόντα ἀγαπήσειν] Ὅτι θέλουσι στέρξει, εὐχαριστεῖσθαι εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν πλεονεξίαν αὐτῶν· διὰ δὲ τὴν ἀναισθησίαν, ὅτι δὲν θέλουσι προϊδεῖν οὐδὲν τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν. Τὸ ἀγαπῶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ εὐχαριστοῦμαι συντάσσεται μετὰ δοτικῆς, καὶ Ἀττικῶς μετὰ αἰτιατικῆς. — Διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων] Διὰ δὲ τὴν σκαιότητα τοῦ ἤθους, διὰ τὴν ἀναισθησίαν αὐτῶν. Σκαιὸς τοὺς τρόπους, ὁ δι' ἀμάθειαν ἢ κακοήθειαν ἀνοήτως καὶ ἀσυλλογίστως φερόμενος. Τρόπος δὲ τὸ ἦθος, ἡ γνώμη, ἡ προαίρεσις (Ἡσύχιος). — Καί τοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως] Ἐνῷ καὶ τοῖς ὑπωσοῦν φρονίμοις, καὶ τοῖς μέτριον νοῦν ἔχουσι. — Ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους κ. τ. λ.] Ὅτε πρῶτον ὁ Φίλιππος ἤρχισε νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους διαφορὰς τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τούτους, διὰ νὰ σμικρύνωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ μεταχειρισθῶσι τοιοῦτον διαιτητήν· καὶ τότε ὁ ῥήτωρ ἔκαμε τὴν ἀξιολογωτάτην δημηγορίαν, τῆς ὁποίας μέρος ἀναφέρει ἐνταῦθα πρὸς διδασκαλίαν τῶν Ἀθηναίων. — Πῶς οἴσθε δυσχερῶς] Ἤγουν λίαν δυσχερῶς, δυσαρέστως. Ὁ δὲ ἐνεστὼς ἀκούειν καὶ ὁ ἀκόλουθος λέγοι, ἔχουσιν ἔννοιαν παρατατικοῦ· παριστάνεται δὲ τὸ γεγονὸς ὡς ἤδη γινόμενον.

Σελ. 71. Ἀθεμοῦντα ἠφίη] Ἡ πόλις αὕτη ὑπέκειτο παλαιόθεν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας· διότι λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὅτι πρὸ διακοσίων ἐτῶν ὁ Ἀμύντας ἐχάρισεν αὐτὴν εἰς τὸν Ἱππίαν τὸν υἱὸν τοῦ Πεισιστράτου. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους τὴν πόλιν ταύτην ὁ Φίλιππος περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅτε καὶ τὴν Ποτίδαιαν, διὰ νὰ τυφλώσῃ αὐτούς. Τὸ δὲ ἠφίει εἶναι παρατατικὸς τοῦ ἀχρήστου ἀφιέω. Ἀντεποιοῦντο] Ἰδιοποιοῦντο. Ἀντιποιεῖσθαι λέγεται τὸ ἔχειν

ἀξίωσιν περί τινος πράγματος, ὡς ἀνήκοντος εἰς αὐτόν. — Ποτίδαιαν δ' ἐδίδου κ. τ. λ.] Ὅτε ἤθελεν ὁ Φίλιππος νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, φοβούμενος μήποτε οἱ Ὀλύνθιοι συμμαχήσωσι μὲ τοὺς Ἀθηναίους, ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς τὸν Ἀνθεμοῦντα, τὴν Πύδναν, καὶ τὴν Ποτίδαιαν, ἐὰν παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν Ἀμφίπολιν, ἥτις ἦτο τότε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀλυνθίων. Καὶ ἐφύλαξε τῳόντι τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, διὰ νὰ προσελκύσῃ αὐτούς. Λέγει δὲ καὶ ἐν τῷ περὶ Ἀλονήσου, Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. — Αὐτὸς ἀνήρητο] Αὐτὸς ἀνεδέχθη εἰς ἑαυτόν. — Ἆρα προσδοκᾷν] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ οἴεσθε. — Αἰσχρῶς ἐκπεσόντες] Αἰσχρῶς ἐκβληθέντες τῆς πατρίδος αὐτῶν. Αἰσχρῶς, οὐχὶ τοσοῦτον, διότι ἐνικήθησαν, ὅσον διότι ὑπ' ἀλλήλων ἐπροδόθησαν καὶ ἐπωλήθησαν. — Κρατηθέντες] Νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. — Λίαν ὁμιλίαι] Αἱ μεγάλαι οἰκειότητες, σχέσεις. — Τί δ' οἱ Θετταλοί;] Ὑπακούεται τὸ ῥῆμα, οἷον δοκοῦσιν, ἢ ἔπαθον. — Νίκαιαν] Ἦτο πόλις τῶν Λοκρῶν, τὴν ὁποίαν ὁ Φάλεκος στρατηγὸς τῶν Φωκέων παρέδωκεν εἰς τὸν Φίλιππον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἱεροῦ πολέμου. Ταύτην ὁ πανοῦργος Μακεδὼν ὀχυρὰν οὖσαν καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς στενοῖς τῶν Θερμοπυλῶν κειμένην ἔδωκεν εἰς τοὺς Θετταλούς, διὰ ν' ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ὑποψίαν. — δεκαδαρχίαν] Ἄλλοι δὲ γράφουσι τετραρχίαν. Ὁ Φίλιππος διῄρεσε τὴν Θετταλίαν εἰς τέσσαρα μέρη· καὶ εἰς ἕκαστον τούτων κατέστησεν ἕνα τύραννον, ἢ τετράρχην. Ὁ Δημοσθένης λέγει ἐν τῷ τρίτῳ Φιλιππικῷ, « τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐτοῖς. » Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι διῄρεσε μὲν τὴν Θετταλίαν εἰς τέσσαρα μέρη, ἀλλ' εἰς ἕκαστον τούτων κατέστησε δέκα ἄρχοντας, ὅθεν ἐνταῦθα λέγει δεκαδαρχίαν. — Τὴν Πυλαίαν] Τὴν ψηφοφορίαν δηλαδή, τὰ Ἀμφικτυονικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀφῄρεσαν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς. Οἱ Θετταλοὶ ἦσαν καὶ πρότερον ἐκ τῶν Ἀμφικτυόνων· ἀπέλαβον δὲ ταῦτα πάλιν διὰ τοῦ Φιλίππου. Ἡ ἀντωνυμία τοῦτον ἔχει ἔμφασιν. — Παραιρήσεσθαι] Ὁ Φίλιππος ἀφῄρεσεν αὐτῶν τοὺς φόρους τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν (Βλ. ἐν τῷ Ἀ. Ὀλυνθ.) — Οὐκ ἔστι ταῦτα] Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γείνωσι ταῦτα, οὐκ ἂν προσεδόκησαν ταῦτα. — Ἀπεύχεσθε — ἰδεῖν] Εὔχεσθε νὰ μὴ ἴδητε αὐτὸν, ἤγουν προσέχετε νὰ μὴ ἴδητε αὐτὸν ἀπατήσαντα, νὰ μὴ ἀπατηθῆτε τώρα. — Παντοδαπὰ] Εὑρήματα, μηχανήματα. — Ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων] Τουτέστιν οἱ εὖ φρονοῦντες. — Τοῖς πλήθεσι] Ἀντὶ ταῖς δημοκρατίαις, ἢ τοῖς ἐλευθέροις λαοῖς. — Ἀπιστία] Λέγει καὶ ἐν τῷ Ἀ Ὀλυνθιακῷ, Ἄπιστον ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. — Οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε] Οὐ μὴ πάθητε, δὲν θέλετε πάθει οὐδὲν δεινὸν (βλ. Συντ. Σελ. 110.)

Σελ. 72. Καὶ τὰς προσηγορίας] Ἤγουν οὐ μόνον τὰς γνώμας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς προσηγορίας, βασιλεὺς, τύραννος — Θορυβοῦντες] Μετὰ κρότου ἐπευφημοῦντες ὅτι ὀρθῶς λέγονται. — Παρὰ τῶν πρέσβεων] Μεθ' ὧν συνεπρέσβευσε, καὶ ἀναχωρῶν κατέλιπεν—Καὶ πάλιν ὕστερον] Μὴ παρόντος δηλαδὴ τοῦ Δημοσθένους·

δὲν λέγει ὅμως τὴν αἰτίαν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ. — Οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται κ.τ.λ.] Ἐξίσου δηλαδὴ θέλουσιν ἐμμένει εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου καὶ εἰς τὰς ἐλπίδας τῶν ὑποσχέσεων αὐτοῦ. — Ἀλλ' ὑμεῖς — λήσεθ', — πάνθ' ὑπομείναντες] Ἀλλὰ τὸ παράδοξον (ἄτοπον) εἶναι τοῦτο, ἐὰν ὑμεῖς διὰ τὴν ἐσχάτην ἀμέλειαν ὑμῶν πάθητε ἀφρόνως καὶ ἀνεπαισθήτως πάντα τὰ δεινὰ (βλ. Συντακτ. Σελ. 146) — Οὕτως ἡ παραυτίχ' ἡδονὴ κ. τ. λ.] Οὕτως ἡ προσωρινὴ ἡδονὴ καὶ ἀνάπαυσις ἰσχύει μᾶλλον παρὰ τὸ μέλλον νὰ ὠφελήσῃ ποτὲ ὕστερον. Τοῦτο πάσχουσιν οἱ δελεαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἡδονῆς, καὶ ἀναισθητοῦντες εἰς τὰ μέλλοντα νὰ προξενήσωσιν ὕστερον ἀληθινὴν καὶ διαμένουσαν τὴν ὠφέλειαν.—Ἀποκρινάμενοι] Δὲν λέγει εἰς ποίους, ὡς γνωστὸν εἰς τοὺς ἀκροατάς· διότι πρὸ τῆς συγκαλέσεως τοῦ δήμου προετίθετο δημοσίᾳ περὶ τίνος πρόκειται. Ἴσως ἐννοεῖται ἐνταῦθα, πρὸς τοὺς πρέσβεις ἢ πρὸς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Φιλίππου. Ἡ ἀπόκρισις δὲν περιλαμβάνεται ἐν τῷ λόγῳ· ἴσως ἦτο γεγραμμένη χωριστὰ, καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γραμματέως· μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν στρέφει τὸν λόγον κατὰ τῶν πρέσβεων, οἵτινες ἔπεισαν τὸν δῆμον νὰ κάμῃ τὴν εἰρήνην — Καλεῖν] Οἱ ἄρχοντες δηλαδὴ, οἱ δικασταὶ, νὰ προσκαλέσωσιν αὐτοὺς, διὰ νὰ δώσωσι λόγον. — Καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν] Ἐννοεῖται τὸ ἦν δίκαιον.

Σελ. 73. Τοὺς—λέγοντας ὡς ἐγὼ κ. τ. λ.] Ὁ Φιλοκράτης, ὁ τοῦ Φιλίππου μισθωτὸς, ἔλεγε ταῦτα σκώπτων τὸν Δημοσθένην. Περὶ τούτου λέγει πλατύτερον ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας. — Ἐὰν παρέλθῃ] Ἐὰν περάσῃ τὰς Θερμοπύλας. — Τοῖς αὐτοῦ τέλεσι] Ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων. Ἐπεθύμουν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Θρᾳκικῆς Χερρονήσου καὶ διὰ νὰ προφυλάττηται ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Θρᾳκῶν, καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζωνται νὰ περιπλέωσι τὸν Ἄθωνα καὶ τὴν Χερρόνησον. —Τὴν Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν κ. τ. λ.] Οἱ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸν Φίλιππον ἐν τῇ εἰρήνῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπισχνούμενον ὅτι ἀντὶ ταύτης θέλει ἀποδώσει εἰς αὐτοὺς τὴν Εὔβοιαν καὶ τὸν Ὠρωπὸν—Καί περ ὄντες οὐ δεινοὶ κ. τ. λ.] Τουτέστι Καί περ εὐκόλως ἐπιλανθανόμενοι τῶν ἀδικούντων ὑμᾶς.—Καὶ τοῖς ἐκγόνοις κ. τ. λ.] Μεγαλύνει τὸ αἴσχος τῆς εἰρήνης καὶ ἐκ τοῦ χρόνου. Ἔκγονα, τὰ τέκνα τῶν τέκνων. Ἔγγονος, υἱὸς υἱοῦ (Ἡσύχιος). Τὴν αἰσχρὰν ταύτην εἰρήνην ἀναφέρει καὶ ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας. — Πρὸς τὰς ἐλπίδας] Διὰ τὰς ἐλπίδας τῶν μεγάλων τούτων ἀγαθῶν, ἀποβλέποντες εἰς τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθά· (βλ. Συντακτ. Σελ. 201) — Ὑπήχθητε] Ἐδελεάσθητε, ἠπατήθητε· ὑπάγω, λάθρα καὶ δολίως φέρω τινὰ εἰς τὸν σκοπόν μου.—Οὐχ ἵν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν κ. τ. λ.] Λέγω ταῦτα, οὐχὶ διὰ νὰ πέσω εἰς λοιδορίας κατ' αὐτῶν, καὶ νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν νὰ μὲ ἀντιλοιδορῶσι παρ' ὑμῖν ἐξ ἴσου· οὐχὶ διὰ νὰ λοιδωρῶ καὶ νὰ κινήσω κατ' ἐμαυτοῦ γέλωτα παρ' ὑμῖν ἀντιλοιδορούμενος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔχαιρον καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὰ σκώμματα καὶ τὰς λοιδορίας τῶν ῥητόρων. Λόγον ποιῶ τινι, καὶ λόγον δίδωμι, σημαίνουσι τὸ αὐτό. Δότω δὲ καὶ τῷ υἱῷ λόγους ἴσους (Πλάτ. Νόμ. ιά. Σελ. 929) — Καινὴν] Νέαν ἀφορμὴν νὰ δωροδοκηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου

—Ὡς ἄλλως] Ἄνευ τινὸς ὠφελείας, ματαίως, καθὼς τὸ τη ν ἀ λ λ ω ς. — Ἀλλ' οἶμαι ποθ' ὑμᾶς κ. τ. λ.] Δὲν λέγω ταῦτα δι' οὐδεμίαν τούτων τῶν αἰτιῶν, ἀλλὰ διὰ ταύτην· Στοχάζομαι ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πραττόμενα θέλουσι σᾶς λυπήσει ποτὲ μᾶλλον παρὰ τὰ γινόμενα τὴν σήμερον—Τὸ γὰρ πρᾶγμα ὁρῶ προβαῖνον] Διότι βλέπω ὅτι τὸ κακὸν προχωρεῖ, ὁ κίνδυνος τῆς πόλεως, ἕνεκεν τῆς τοῦ Φιλίππου πλεονεξίας καὶ τῆς ἀμελείας ὑμῶν. — Βουλοίμην μὲν ἄν] Βλ. Συντακτ. Σελ. 106. Ἤθελον.—Ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίασι δεδωροδοκήκοτι] Διὰ τὸ συνειδέναι, συνειδότες ἑαυτοῖς ὅτι ἐδωροδοκήθησαν (Βλ. Συντακτ. Σελ. 146).

Σελ. 74. Εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα] Εἰς τοὺς προχείρους, εἰς τοὺς ἐν τῷ παρόντι λέγοντας, καὶ οὗτοι εἶναι οἱ ὕστατοι εἰπόντες, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι ἐνηχοῦσιν ἔτι εἰς τὰς ἀκοάς· ὡς λέγει ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ « ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ.»—Ἕως οὖν ἔτι μέλλει κ. τ. λ.] Ἑωσοῦ λοιπὸν τὰ μέλλοντα δεινὰ ἀναβάλλονται καὶ παρασκευάζονται, καὶ ἔχομεν καιρὸν νὰ ἀκούωμεν ἀλλήλους, κ. τ. λ. — Τὶς—ὁ πείσας] Τὸν Αἰσχίνην ἐννοεῖ ἐνταῦθα. — Καὶ πεποίηχ' ὑμῖν κ. τ. λ.] Καὶ ἔκαμε νὰ ἦναι ἡ βουλὴ εἰς ἐσᾶς, νὰ βουλεύησθε, οὐχὶ πλέον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαιωμάτων (τῆς αὐτονομίας καὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων), μηδὲ ὑπὲρ τῶν ἔξω τῆς Ἀττικῆς τόπων καὶ συμμάχων, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐν τῇ γῇ τῆς Ἀττικῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐμποδίσαι τὸν πρὸς τὴν Ἀττικὴν πόλεμον, κ.τ.λ. —Γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] Ἔγεινε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ Φίλιππος κατέστη κύριος τῶν Φωκέων καὶ τῶν Πυλῶν· διότι δύναται, ὅταν θέλῃ, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν— Οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα] Οὐδὲν μέγα κακὸν ἤθελεν εἶσθαι εἰς τὴν πόλιν, οὐδεὶς κίνδυνος. — Ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας] Πέραν τῶν Π. καὶ Φ. ὑπερβαλὼν, περάσας.— Ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, κ.τ.λ.] Ἢ ἤθελε φέρεσθαι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ φυλάττων τὴν εἰρήνην ἤθελεν ἡσυχάζει· ἢ ἤθελεν εἶσθαι εἰς πόλεμον ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπεθύμησε τὴν εἰρήνην· εἰς πόλεμον δηλαδὴ δεινὸν, φθοροποιὸν εἰς αὐτόν.—Ὡς μὲν ὑπομνῆσαι] Ὅσον διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω αὐτὸ, ὅσον διὰ ὑπόμνησιν. Περὶ δὲ τοῦ ὡς βλ. Συντακτ. Σελ. 134. — Ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη κ. τ. λ] Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἐκ πείρας βεβαιότητα τῶν λεχθέντων, μὴ γένοιτο νὰ ἴδωμεν τοῦτο· μὴ γένοιτο ταῦτα τὰ ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντα νὰ ἀποδειχθῶσιν ἀκριβῶς ἀληθῆ καὶ νὰ συναπολεσθῶσι μετὰ τῆς πατρίδος οἱ αἴτιοι.

Λιβανίου ὑπόθεσις τοῦ Γ'. Φιλιππικοῦ.

Τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἁπλῆ. Ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος λόγῳ μὲν εἶχεν εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πραγματικῶς δὲ ἔκαμνεν εἰς αὐτοὺς πολλὰς ἀδικίας, συμβουλεύει ὁ ῥήτωρ νὰ κινηθῶσι κατ' αὐτοῦ, διότι μέγας κίνδυνος ἐπικρέμαται καὶ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ πάντας κοινῶς τοὺς Ἕλληνας.

Κατὰ τὸν Αἰγῆρον.

Ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθει τὰς κατακτήσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Θρᾴκῃ. Ἔπεμπε δυνάμεις εἰς τὴν Εὔβοιαν καὶ κατεδούλονε τὰς μεγαλητέρας πόλεις μεταχειριζόμενος ὄργανα τοὺς δυνατωτέρους ἐκ τῶν Φιλιππιζόντων. Ἡτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. Ἐρᾳδιούργει πανταχοῦ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε τὴν δούλωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Δημοσθένης ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα. Ἐλέγχει πικρῶς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐν ταῖς συνελεύσεσι μαλακότητα, ἐξ ὧν τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἔλαβον μεγίστην βλάβην· ἔτι ὅμως δύνανται, λέγει, νὰ ἐπανορθωθῶσιν. Ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Φίλιππος, ἂν καὶ ἔχῃ εἰρήνην πρὸς αὐτούς, πραγματικῶς ὅμως πολεμεῖ, καὶ ἀπατᾷ αὐτοὺς προσποιούμενος τὴν εἰρήνην, καθὼς ἠπάτησεν ἤδη καὶ πολλοὺς ἄλλους λαούς. Ὅθεν διεγείρει αὐτοὺς ἐναντίον τοῦ κατὰ πάντα τρόπον σκευωροῦντος καὶ ἐνεργοῦντος τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Θαυμάζει διὰ τὴν ἥσυχον ἀδιαφορίαν πάντων τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐνῷ βλέπουσι τὰ κινήματα τοῦ φιλοδόξου τούτου μονάρχου, τοῦ ὁποίου οἱ σκοποὶ καὶ οἱ ἀγῶνες εἶναι νὰ καταδουλώσῃ αὐτούς. Εὑρίσκει δὲ αἰτίαν τῆς ἀδιαφορίας ταύτης, ὅτι εὐκόλως ὑποφέρουσι καὶ ἀκούουσι τοὺς δωροδοκουμένους καὶ προδιδόντας τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, ἐνῷ ἄλλοτε οἱ ἀποδεικνύμενοι τοιοῦτοι ἐτιμωροῦντο αὐστηρῶς καὶ διὰ τὴν ἐλαχίστην δωροδοκίαν. Παριστάνει τὸν δραστικώτερον τρόπον,

καθ' ὃν δύνανται νὰ πολεμήσωσι τὸν Φίλιππον. Ἐκθέτει ἐν ἐκτάσει τὰ δεινά, ὅσα ἐπέφερεν εἰς τὰς πόλεις ἡ ἀπιστία τῶν προδοτῶν, καὶ ἡ τύφλωσις τῶν εἰς αὐτοὺς πιστευόντων λαῶν. Προτρέπει τοὺς Ἀθηναίους, διὰ νὰ μὴ πάθωσι καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ δεινά, νὰ προλάβωσι, δεδιδαγμένοι ἐκ τοῦ παραδείγματος τῶν ἄλλων. Συμβουλεύει νὰ πράξωσιν αὐτοὶ πρῶτοι τὰ δέοντα, καὶ ἔπειτα νὰ παρακινῶσι πάντας τοὺς ἄλλους εἰς τὸ νὰ ἑνωθῶσι μετ' αὐτῶν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Τελευταῖον διεγείρει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ ἀναλάβωσιν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν τιμῆς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ προοίμιον λαμβάνεται ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, τῆς ὁποίας αἰτία πρωτίστη εἶναι οἱ δημοκόλακες. Ἐλέγχει δὲ καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἀγαπῶσι τὰς κολακείας, καὶ δὲν προσέχουσιν εἰς τοὺς συμβουλεύοντας τὰ βέλτιστα χωρὶς κολακείας.

Σελ. 109. Περὶ ὧν — ἀδικεῖ] Περὶ ἐκείνων καθ' ἃ ἀδικεῖ. (Βλ. Συντακ. Σελ. 60).

Σελ. 110. Εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα—καὶ προειμένα] Εἰς τοιαύτην κατάστασιν κατηντημένα καὶ παρημελημένα. Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία τ ο ῦ τ ο ἢ μόνη, ἢ μετὰ γενικῆς οὐσιαστικοῦ ὀνόματος λαμβανομένη, δίδει ἔννοιαν ἐπιτάσεως· οὕτω καὶ ἐν τῷ γ' Ὀλυνθιακῷ, Τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα (ὁρῶ), ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότεροι κακῶς σκέψασθαι δέον. Οὕτω καὶ, ε ἰ ς τ ο ῦ θ' ὕ β ρ ε ω ς, ε ἰ ς τ ο ῦ τ ο ἀ ν ο ί α ς, κ. τ. λ. (Βλ. Συντακ. Σελ. 47). — Ὡς φαυλότατ'] Ὡς οἷόν τε κάκιστα (βλ. Συντακ. Σελ. 291). — Δέδοικα μὴ — ᾖ] Βλ. Συντακ. Σελ. 112). — Οὐ παρ' ἓν] Οὐχὶ διὰ ἓν αἴτιον (βλ. Συντακ. Σελ 196). — Ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν] Ἐν οἷς δοξάζονται καὶ ἰσχύουσι, ἢ δι' ὧν. — Ταῦτα φυλάττοντες] Ταῦτα διατηροῦντες, ταῦτα προστατεύοντες. — Τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι] Τοὺς εἰς τὰ πράγματα, τοὺς στρατηγούς, ὡς τὸν Διοπείθην. — Περὶ ταῦτ' ἔσται] Εἰς ταῦτα θέλει καταγίνεσθαι, εἰς τὸ νὰ δικάζῃ καὶ νὰ τιμωρῇ τοὺς ἑαυτῆς πολίτας. Εἰς δύο τάξεις διαιρεῖ τοὺς λέγοντας τὰ ἀρεστὰ εἰς τὸν δῆμον, καὶ οὐχὶ τὰ βέλτιστα, εἰς τοὺς παριστάνοντας τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ὡς καλὴν, καὶ μὴ φροντίζοντας περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ εἰς τοὺς κατηγοροῦντας καὶ διαβάλλοντας τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ οὕτω γινομένους αἰτίους νὰ δικάζωνται καὶ νὰ τιμωρῶνται οἱ στρατηγοὶ, ὡς ὁ Διοπείθης, καὶ ἐντοσούτῳ νὰ λαμβάνῃ ὁ Φίλιππος καιρὸν νὰ ἀδικῇ τὴν πόλιν. — Αἱ τοιαῦται πολιτεῖαι] Οἱ τοιοῦτοι τρόποι τοῦ πολιτεύεσθαι.

Σελ. 111. Καὶ πολλὰ προεῖται] Καὶ πολλὰ ἐχάθησαν διὰ τὴν ἀμέλειαν ὑμῶν, τόποι καὶ σύμμαχοι. — Ὅμως ἔστιν — ἔτι] Δυνατὸν εἶναι ἔτι. Ἐννοεῖται τὸ κατηγορούμενον δυνατὸν, ἢ οἱόντε.— Καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν, ὃ μέλλω λέγειν, κ, τ. λ.] Τὸ σχῆμα λέγεται προδιόρθωσις (βλ. ῥητορικ. Σελ. 191). Τὸ παράδοξον τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον λέγει καὶ ἐν τῷ ά. Φιλιππικῷ, ὅτι τὸ χείριστον εἰς τὸ παρελθὸν εἶναι βέλτιστον διὰ τὸ μέλλον· διὰ τὴν ἀμέλειαν ἔπαθον, ἃ ἔπαθον· ἀποβαλόντες λοιπὸν ταύτην, δύνανται νὰ ἐπανορθώσωσι τὰ πράγματα. Παρὰ δόξαν λέγονται τὰ τοιαῦτα σχήματα τοῦ λόγου, διότι ὁ ἀκροατὴς δὲν ἤλπιζε νὰ ἀκούσῃ ὅτι τὸ χείριστον εἶναι βέλτιστον·— Τῆς μὲν ῥᾳθυμίας τῆς ὑμετέρας κ. τ. λ.] Τὴν μὲν ῥᾳθυμίαν ὑμῶν καὶ ἀμέλειαν ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος διὰ τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ καὶ ἐπιμελείας, τὴν πόλιν ὅμως δὲν ἐνίκησε, τὴν ἀνδρίαν δηλαδὴ, τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαν, τὰς δυνάμεις αὐτῆς. — Οὐδὲ κικίνησθε] Οὐδὲ ἐσαλεύθητε· διότι δὲν ἐπολεμήσατε τὸν Φίλιππον μὲ δύναμιν τῆς πόλεως. — Πολλὰ τῶν ὑμετέρων] Χωρίων δηνονότι, τόπων. — Ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου.] Εἶναι ἀνάγκη νὰ φυλάττησθε ἀπὸ τῆς ἀπάτης ταύτης καὶ νὰ λάβητε ὀρθὴν διάγνωσιν περὶ τούτου. Τὸ διορθοῦν λέγεται ἐπὶ τῶν διαστρόφων, ὅταν τις αὐτὰ ἀπευθύνῃ· καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ ἐσφαλμένης γνώμης, ἢ λόγου. — Ὡς ἀμυνούμεθα] Τίνι τρόπῳ θέλομεν ἐκδικήσει, ἀντιπολεμήσει τὸν Φίλιππον. — Γράψας] Ψήφισμα δηλονότι, ὅτι πρέπει νὰ ἐκδικήσωμεν αὐτόν. — Εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ] Κατηγορηθῇ ὡς αἴτιος πολέμου. — Διορίζομαι] Διακρίνω, ἐξετάζω ὁριστικῶς, διασαφῶ τὸ πρᾶγμα. — Εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ κ. τ. λ.] Ἂν ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν νὰ βουλευώμεθα περὶ τοῦ πότερον πρέπει νὰ φυλάττωμεν εἰρήνην ἢ νὰ πολεμῶμεν. Λέγουσιν ἄγειν εἰρήνην, ἄγουν, ἐν εἰρήνῃ εἶναι, εἰρηνεύειν· ἄγειν ἑορτὴν, ἄγειν θυσίαν, ἄγειν γενέθλιον ἡμέραν, ἄγειν σπονδὰς, ἄγειν ἐκεχειρίαν, ἄγειν πένθος· σχολὴν ἄγειν, ἡσυχίαν ἄγειν. Καὶ ἐπὶ χρόνου, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον. Καὶ περιφραστικῶς, διὰ τιμῆς ἄγω τινὰ, διὰ μνήμης ἄγω, δι' αἰδοῦς ἄγω, διὰ φροντίδος ἄγω, καὶ μετὰ τῆς ἐν, ἐν τιμῇ ἄγω. Περὶ δὲ τῆς ἐπὶ βλ. Συντ. Σελ 190.

Σελ. 112. Γράφειν καὶ πράττειν κ. τ. λ.] Νὰ κάμῃ ψήφισμα καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ βεβαιώσῃ τοῦτο καὶ νὰ μὴ σᾶς ἀπατᾷ λέγων, ὅτι ἔχομεν εἰρήνην. — Ὥσπερ ἐκεῖνος] Λέγει εἰρήνην ἄγειν, ἐνῷ πραγματικῶς πολεμεῖ ἡμᾶς. —Οὐ διαφέρομαι] Δὲν ἀντιλέγω, συμφωνῶ· ἂς κάμωμεν καὶ ἡμεῖς οὕτω. — Ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, κ, τ. λ.] Ἔπειτα πρὸς ἐκεῖνον λέγει ὅτι εἶναι ἡ εἰρήνη παρ' ὑμῶν, οὐχὶ πρὸς ὑμᾶς παρ' ἐκείνου, ὅτι δηλαδὴ ὑμεῖς εἰρηνεύετε πρὸς ἐκεῖνον, οὐχὶ ἐκεῖνος πρὸς ὑμᾶς. Τὴν εἰρήνην λέγει, ἐννοεῖται τὸ εἶναι, ἢ ἄγεσθαι. —Ὁ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ὠνεῖται, κ. τ. λ.] Ἀντὶ τῶν πάντων χρημάτων (βλ. Συντ. Σελ. 262). — Καὶ μὴν] Λέγεται εἰς τὰς ἀντιθέσεις ὡς ὁ ἀλλὰ, ἀλλὰ μήν. Ἀλλ' ἐὰν θέλωμεν περιμένει μέχρι τούτου

ἑωσοῦ κ. τ. λ. — Εὐηθέστατοι] Ἁπλούστατοι, οἱ πλέον ἀσυλλόγιστοι. — Οἷς] ἐκείνοις ἀ. Τεκμαίρομαι τούτῳ ἢ ἐκ τούτου, ἢ ἀπὸ τούτου. — Τοῦτο μὲν— τοῦτο δὲ] Ἤγουν, πρῶτον μὲν, δεύτερον δέ. Εἰς τὰς διαιρέσεις, ὅταν μάλιστα ἦναι τὰ κῶλα μακρότερα, ἀντὶ τοῦτο δὲ ἐπιφέρεται πάλιν δὲ ἢ καὶ πάλιν. Ὁμοίως καὶ μετὰ τὸ, ὁτὲ μέν· καὶ, πρῶτον μὲν (βλ. Συντ. Σελ. 53). — Δεῖ δυεῖν θάτερον] Ἡ φράσις αὕτη, δυοῖν θάτερον, ἐπιφερομένων τῶν διαζευκτικῶν ἤτοι, ἢ· ἤ, ἤ, λαμβάνεται ἐν τῷ λόγῳ ὡς ἐπίρρημα, καθὼς καὶ αἱ ἀκόλουθοι, δῆλον ὅτι, εὖ οἶδ' ὅτι, οἶδ' ὅτι. Τὸ δὲ θάτερον θεωρεῖται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ὡς αἰτιατικὴ ἀπόλυτος. — Τὴν ἐκείνου πάροδον] Τὴν εἰς τὰς Θερμοπύλας διάβασιν ἐκείνου. — Ἔχει καταλαβὼν] Ἐκυρίευσε, καὶ κατακρατεῖ. — Καὶ τὰ τελευταῖα] Καὶ ἐσχάτως. Λέγουσι καὶ τελευταῖον, καὶ κατὰ μετοχὴν, τελευτῶν.

Σελ. 113. Ἐπισκεψομένους] Διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτοὺς, ὡς νοσοῦντας διχόνοιαν· εἰρωνεία. — Κατ' εὔνοιαν] Εὐνοϊκῶς, ὡς εὔνους. — Πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ πυνθάνεσθαι γὰρ ὡς νοσοῦσιν, ἢ νοσεῖν αὐτούς· Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου προτάττεται, καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπιφέρεται τὸ ὡς ἢ ὅτε μετὰ τῆς ἀνηκούσης ἐγκλίσεως (βλ. Συντ. Σελ. 132). Παρατήρησον ὅτι προτάττει τὴν μεταφορικὴν λέξιν νοσοῦσι, καὶ ἐπιφέρει τὴν κυρίαν, στασιάζουσι· ἡ τάξις αὕτη σαφηνίζει τὴν μεταφοράν. Ὁ δὲ γὰρ εἶναι ὁ λεγόμενος παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἀφηγηματικὸς, διότι ἐννοεῖται τὸ ἔλεγε. — Συμμάχων] Ἔργον, καθῆκον συμμάχων. — Ἐκ προρρήσεως] Προλέγων, προκηρύττων τοῦτο. — Οὐκ ἔστι ταῦτα] Ἤγουν, δὲν εἶναι δυνατόν· οὐχ οὕτω; ἔχει. — Ἀβελτερώτατος] Ἀφρονέστατος. Ἐκ τοῦ α στερητικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου συγκριτικοῦ βέλτερον, ὁ τὸ βέλτερον μὴ γινώσκων. — Ἐκλύσας] Διαλύσας, παύσας. — Ἐφ' ἑαυτὸν — τρέπεσθαι] Νὰ τραπῆτε ἐναντίον ἑαυτοῦ (βλ. Συντ. Σελ. 74—75). — Ἀναβάλλουσιν] Εἰς ἀναβολὰς φέρουσι, κωλύουσιν ἀπὸ τοῦ ἀμύνασθαι. — Ὦ πρὸς τοῦ Διὸς] Θαυμαστικὸν διὰ τὸ παράδοξον καὶ ἀδύνατον μᾶλλον τοῦ πράγματος. — Σκέψαιτ' ἄν] Ἤθελε κρίνει. — Ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας] Ἀφοῦ ἡ εἰρήνη ἔγεινε πρὸ ὀλίγου, ἤγουν, εὐθὺς μετὰ τὴν εἰρήνην. — Οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, κ. τ. λ.] Πρὶν ἔτι διορισθῇ στρατηγὸς ὁ Διοπείθης, καὶ πρὶν ἀποσταλῶσιν οἱ στρατιῶται οἱ σήμερον ὄντες ἐν Χερρονήσῳ. Λέγει ταῦτα ὁ ῥήτωρ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Φίλιππος ἤρξατο νὰ πράττῃ ὡς πολέμιος οὐδεμίαν ἀφορμὴν πολέμου ἔχων. Ἀπέστειλαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Διοπείθην μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Χερρόνησον, διὰ νὰ προφυλάττῃ αὐτὴν, καὶ νὰ βιάσῃ τὴν Καρδίαν πάλιν νὰ ὑποταχθῇ. — Τοὺς ἐκ Σερρίου] Ἀντὶ τοὺς ἐν Σερρίῳ. (Βλ. Συντακ. Σελ. 206, Ε.) — Τί ἐποίει;] Τί ἔκαμνε; δὲν παρέβαινε τὴν εἰρήνην; — Τί δὲ ταῦτ' ἐστὶν] Οὕτω καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, καὶ τί εἶναι ταῦτα; μικρὰ δηλαδὴ, ποταπά. Οὕτως ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ Φιλιππίζοντες. — Τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν] Τὸ αὐτὸ εἶναι, ἐξ ἴσου παραβάτης εἶναι τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης.

Σελ. 114. Φέρε δὴ νῦν] Τὸ φέρε, καθὼς καὶ τὸ ἄγε, ἐκ τῆς προσταχτικῆς

μετέπεσεν εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν, ὡς παρακελευσματικόν. Λαμβάνεται μετὰ ὑποτακτικῆς ἐπὶ πρώτου προσώπου κατὰ χρόνον ἀ. ἀόριστον, ἢ εἰς ἔλλειψιν τούτου, β'. ἀόριστον, ὅταν τις παρακελεύηται αὐτὸς ἑαυτόν. Φέρε δὴ κατίδω ποῖ τοὺς λίθους ἀφέλξομεν. (Ἀριστοφ. Εἰρήν. 360). Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώτων, εἶπω πρὸς ὑμᾶς (Δημοσθ. περὶ παραπρεσβ.)· ἢ ἐπὶ πρώτου πληθυντικοῦ, ὅταν ἡ παρακέλευσις γίνηται ὁμοῦ καὶ πρὸς ἄλλους, Φέρε δὴ ἐπισκεψώμεθα, τί λέγομεν (Πλάτ. Εὐθύφρ. 7). Ἐπὶ δευτέρου προσώπου μετὰ προστακτικῆς, ἐννοουμένου πολλάκις τοῦ ῥήματος εἰπὲ ἢ εἶπατε, ὡς ἐνταῦθα — Βασιλεὺς] Ὁ τῶν Περσῶν. Ὁ Μιλτιάδης εἶχε φέρει ἀποικίαν εἰς τὴν Χερρόνησον. Ὅτε δὲ οἱ Πέρσαι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Χερρόνησος ὑπετάχθη εἰς αὐτούς· ἀνέλαβον δὲ αὐτὴν πάλιν οἱ Ἀθηναῖοι συγκαταθέσει τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας. Ἐν δὲ τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτῶν καὶ ὑπετάχθη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Θρᾴκης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ὠφελιμωτάτη εἰς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸν εἰς Ἑλλήσποντον πλοῦν, καὶ προσέτι ἐλάμβανον ἐξ αὐτῆς κατ' ἔτος πρόσοδον τριάκοντα τάλαντα, διὰ ταῦτα ἐζήτουν παντὶ σθένει νὰ ἀναλάβωσιν αὐτήν, καὶ ἀνέλαβον παρὰ τοῦ Κερσοβλέπτου βασιλέως τῆς Θρᾴκης, καὶ ἐν τῇ πρὸς Φίλιππον εἰρήνῃ ἔμεινεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν πλὴν τῆς Καρδίας, ἥτις φοβουμένη μὴ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ Διοπείθους, ἐζήτει τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀφήσωσιν αὐτὴν ἐλευθέραν, καὶ δύναμιν ἔπεμψεν εἰς βοήθειαν, εἰρήνης οὔσης. — Βοηθεῖν] Τῇ ἐν αὐτῇ πόλει Καρδίᾳ, ἥτις δὲν ὑπετάχθη εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐβοηθεῖτο ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. — Δέω — ὁμολογεῖν] Ἀπέχω τοῦ ὁμολογεῖν. — Μεγάρων ἀπτόμενον] Ἐπιχειροῦντα κατὰ τῶν Μεγάρων. Ταῦτα καὶ τὸν πλέον εὐήθη Ἀθηναῖον ἠδύναντο νὰ διδάξωσι· πανταχόθεν περιέκλειε τὴν Ἀττικὴν, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται μηδὲ νὰ ἀναπνεύσωσι, μηδὲ νὰ κινηθῶσι· διὰ τῆς Βοιωτίας ἐπολιόρκει τὸ ἀρκτικὸν μέρος· διὰ τῶν Μεγάρων τὸ δυτικόν· διὰ τῆς Εὐβοίας τὸ ἀνατολικόν· τὰ Μέγαρα ὅμως ὡς πλησίον ὄντα ἐφοβοῦντο ὑπὲρ πάντα μὴ κυριεύσῃ ὁ Φίλιππος· διὸ καὶ ὁ ῥήτωρ τὸν φόβον τοῦτον ἐπίτηδες ἐπιφέρει. — Παριόντα] Εἰσχωροῦντα εἰς Θρᾴκην διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸν Κερσοβλέπτην. — Τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον] Ἐξυφαίνοντα ταραχὰς, ῥᾳδιουργοῦντα εἰς τὰ τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀργείων πράγματα κατὰ Λακεδαιμονίων.— Καὶ πάνθ', ὅσα πράττει, μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα,] Καὶ ἐπειδὴ πράττει διὰ τῶν ὅπλων πάντα ὅσα πράττει, λέγω ὅτι παραβαίνει τὴν εἰρήνην, πολεμεῖ τὴν πόλιν. — Εἴ τι γένοιτο] Ἐὰν ἀκολουθήσῃ τι, ἐὰν ἐπιτύχῃ εἰς ταῦτα, καὶ ἐπέλθῃ φανερὸς πόλεμος. — Τῷ τὸν Ἑλλήσποντον κ. τ. λ.] Ἀπαρίθμησις τῶν κινδύνων· Θέλετε κινδυνεύσει νὰ στερηθῆτε τὸν Ἑλλήσποντον, νὰ γείνῃ κύριος τῶν Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας ὁ πολεμῶν μὲ σᾶς, νὰ ὁμοφρονήσωσι μὲ ἐκεῖνον οἱ Πελοποννήσιοι. — Εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα κ. τ. λ.] Θαυμασίως μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ τὰς μεταφορὰς, καθὼς καὶ ἐνταῦθα, μηχάνημα, ἵστα ντα, κατασκευάζοντα. Ἐγὼ φῶ, ἐγὼ νὰ εἴπω; ἡ ἀντωνυμία ἔχει ἔμφασιν. — Πολλοῦ γε καὶ δέω] Πολὺ μακρὰν εἶμαι τούτου, καὶ πολλοῦ γε δεῖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. — Ἀνεῖλε] Κατέστρεψεν, ἠφάνισε. Ἀναιρῶ, σημαίνω

τι ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ· — Ὁρίζομαι] Ὡς ὅριον θέτω, ἀποφαίνομαι, λέγω ὁριστικῶς. — Οὐδὲ τοῦθ'] Τὸ ἀναβάλλεσθαι, ἤγουν, δὲν θέλετε ἔχει πλέον καιρὸν ἀναβολῆς, ὁ κίνδυνος θέλει ἐπέλθει. — Ἐπαμῦναι κ. τ. λ.] Νὰ βοηθήσητε ταῦτα, τὴν Χερρόνησον καὶ τὸ Βυζάντιον. Ἐ π α μ ύ ν ω, βοηθῶ τὸν πάσχοντα, ἢ κινδυνεύοντα. καὶ νὰ προσέξητε μὴ πάθωσί τι, νὰ ἀσφαλίσητε ταῦτα. — Ὡς — καθεστώτων] Ὡς ὄντων ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ (βλ. Συντ. Σελ. 141).

Σελ. 115. Ἐξ ὧν] Ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα, ἢ διὰ ποίας αἰτίας. — Μετάσχητε τῶν λογισμῶν] Συμφωνήσητε μὲ τὰς κρίσεις μου. — Ἄρα] Τυχὸν, καθ' ὑπόθεσιν.— Τετυφῶσθαι] Παραλογίζεσθαι, ἀναισθητεῖν, ὡς οἱ βεβλημένοι ὑπὸ κεραυνοῦ, οἱ ἐμβρόντητοι. — Ὑγιαίνοντι] Ὑγιεῖς ἔχοντι τὰς φρένας. — Πῶξηται] Πῶξήνθη καὶ κατεστάθη μέγας. — Πρὸς αὐτοὺς] Πρὸς ἀλλήλους. — Ἐξ ἐκείνου] Ἐκ μικροῦ δηλαδὴ καὶ ταπεινοῦ. — Ἢ νῦν — καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι] Πολὺ πλέον παράδοξον ἦτο νὰ γείνῃ ἐκ ταπεινοῦ τοσοῦτον μέγας, παρὰ τώρα, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τοσαῦτα χωρία, τοσούτους τόπους, νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὰ λοιπά. — Ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους] Ἀντὶ τοῦ, ὑμῶν ἀρξαμένων τούτου· καὶ πρῶτοι σεῖς ἐκάμετε τὴν ἀρχὴν τούτου. — Ὑπὲρ οὗ] Τούτου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου. — Περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν] Νὰ κολοβόνῃ, νὰ διαρπάζῃ καὶ νὰ γυμνόνῃ. Π ε ρ ι κ ό π τ ε ι ν τὸ φθείρειν τὴν γῆν τῶν πολεμίων. Λ ω π ο δ υ τ ε ῖ ν, τὸ κλέπτειν ἱμάτια, λῃστεύειν. Ἐκ τοῦ λ ω π ο δ ύ τ η ς· ταῦτο δὲ ἐκ τοῦ λ ῶ π ο ς (τὸ) καὶ δύω. — Ἐπιόντα] Ἐπερχόμενος. — Προστάται] Προεστῶτες, ἡγεμονεύοντες. — Ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία] Βλέπε ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ. — Τριάκοντα ἑνὸς δέοντα] Ἀπὸ Ἀλεξίου δηλαδὴ ἄρχοντος μέχρι Καλλίου, ὅτε σχεδὸν πάντες οἱ Ἕλληνες ἀπεστάτησαν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἤγουν, ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἐννενηκοστῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος, καθ' ὃ Λύσανδρος ἐκρήμνισε τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν, μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Κόνωνος ἀνενέωσαν, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Σπαρτιατῶν, τὸ δ'. ἔτος τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. — Ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι] Ἡ ἰσχὺς αὐτῶν διήρκεσεν ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις νίκης μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ Ἐπαμινώνδα· ἀφοῦ δὲ οὗτος ἐθανατώθη πλησίον τῆς Μαντινείας, ἤρξατο εὐθὺς ἡ πτῶσις αὐτῶν. — Ὅ,τι βούλοισθε] Κατ' εὐκτικὴν διὰ τὸ παρῳχηκὸς καὶ ἀπροσδιόριστον (Βλ. Συντ. Σελ. 124). — Οὐδὲ πολλοῦ δεῖ] Οὔ, πολλοῦ δεῖ, ἤγουν, οὐδόλως. Ἡ ἄρνησις ἐδιπλασιάσθη, ἐμφαντικῶς. — Τοῦτο μὲν — καὶ πάλιν] Ἀντὶ τ ο ῦ τ ο δέ· οὕτω λέγουσι καὶ π ο τ ὲ μ ὲ ν — π ά λ ι ν δὲ, ἀντὶ ποτὲ δὲ, ὅταν μάλιστα τὰ κῶλα τῆς περιόδου ἦναι μακρά. — Προσφέρεσθαι] Ὅτι ἐφέροντο πρός τινας. Κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν λαμβάνεται καὶ σήμερον.

Σελ. 116. Πλεονάζειν] Οὐ μετρίως φέρεσθαι, πλεονεκτεῖν. — Τὰ καθεστῶτα ἐκείνων] Ἠνάγκαζον τοὺς συμμάχους ὀλιγαρχεῖσθαι, μᾶλλον δὲ δεκαδαρχίας εἰσῆγον. — Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ] Ἦγουν, οὐ μόνον ἄλλοι, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοί. Μετὰ ἐρώτησιν ἔχουσαν ἔννοιαν ἀποφατικὴν, ὡς ἐνταῦθα, ἐπιφέρεται ὁ ἀ λ λ ά. — Ὅ τι ἀδικούμεθα] Καθ' ὃ ἠδικούμεθα. — Ὑπὲρ ὧν] Ἐπειδή· βλ. Συντακτ. Σελ. 213. Ἐνταῦθα

ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Οὗτος ὅμως προῆλθεν ἐκ τοῦ φθόνου καὶ φόβου τῶν Πελοποννησίων διὰ τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, καὶ διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἤρξαντο νὰ φέρωνται κακῶς πρὸς τοὺς συμμάχους. — Ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει] Τὸ ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ὑπέταξε τὰ πλησιόχωρα βάρβαρα ἔθνη, ἐκυρίευσε τὴν Μεθώνην, ἐξεδίωξεν ἀπὸ τῆς Θετταλίας τοὺς Φεραίους τυράννους, κατέστρεψε τὸ στράτευμα τῶν Φωκέων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν Ὀνομάρχου, καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο νὰ ἦναι φοβερὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας· ὅθεν ὑπολογίζεται ὁ ῥήτωρ δεκατρία ἔτη, ἐν οἷς λέγεται ὅτι ὑψώθη.—Ἐπιπολάζει] Ἐπικρατεῖ, ἰσχύει. Μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἐλαφροτέρων τοῦ ὕδατος σωμάτων τῶν ἐπιπλεόντων.—Πολλοστὸν μέρος τούτων] Ἐλάχιστον μέρος τούτων, τῶν τοῦ Φιλίππου ἀδικημάτων.—Μὲν δὴ] Ὁ μὲν δὴ συνειθίζεται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιφερομένου λόγου μετά τινα πρότασιν εἰσαγωγικὴν ὡς προοίμιον. Συνειθίζεται ὁμοίως καὶ εἰς τὸ τέλος τεῦ λόγου, ἐξ οὗ γίνεται εἰς ἄλλον μετάβασις, ὡς εἰς τὸ ἀκόλουθον. — Χρυσάντας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν· ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Φεραύλας Πέρσης κ. τ. λ. (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. βιβλ. β'.) Ὥστε μηδένα — Προσελθόντ'] Προσελθόντι, κατὰ δοτικὴν διὰ τὸ ῥᾴδιον εἶναι· ἡ αἰτιατικὴ μηδένα εἶναι ἀνακαλουθία (βλ. Συντακτ. Σελ. 10). — Τοσοῦτον] Τόσον ἰσχυρὸν, πολυάνθρωπον. —Ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει;] Ὅλυνθον μὲν—ἀλλὰ, ἀντὶ τοῦ δέ· Θετταλία δὲ πῶς ἔχει ; (βλ. Συντακ. Σελ. 158.). — Τὰς πολιτείας] Τὴν αὐτονομίαν, τὴν ἐλευθερίαν. — Παρῄρηται] Ἀφῄρεσεν ἀπ' αὐτῶν. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν περιῄρηται καὶ τετραδαρχίας καθέσταχε. Οὕτω καὶ ἐν τῷ περὶ στεφάνου (Σελ. 247). Πᾶν ὅ,τι ἂν ἡ τύχη μέρος τοῦ σώματος βουληθείη παρελέσθαι (βλ. καὶ 289 καὶ παραπρεσβ. Σελ. 399). Εἰς τὸν παρακείμενον παρῄρηται ἐπιφέρει ἀόριστον κατέστησε· ὁ μὲν φανερόνει τὸ γεγονὸς καὶ διαμένον· ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ὕπαρξιν ἁπλῶς τοῦ πράγματος (βλ. Συντακτ. Σελ, 83). — Τετραρχίας] Εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας διῄρεσε τὴν Θεσσαλίαν, εἰς τὴν Φθιώτιδα, Ἑστιαιώτιδα, Θεσσαλιώτιδα, καὶ Πελασγιώτιδα.— Κατ' ἔθνη] Διῃρημένοι εἰς ἔθνη, κατακερματισμένοι. Ἔθνος λέγεται μερικῶς πᾶς λαὸς κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἂν ἦναι γενικῶς τοῦ αὐτοῦ ἔθνους. — Αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις] Βλ. ἐν τῷ περὶ στεφάν. Σελ. 248. — Ἀκούειν ἐμοῦ] Ὑπακούειν ἐμοὶ, ὑπείκειν. —Ἧλιν ἔχει] Οὐχὶ δι' ὅπλων, ἀλλὰ διὰ τῆς Ἀμφικτυονικῆς κοινωνίας· διότι ἦτο συντελὴς τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου, τοῦ ὁποίου αὐτὸς προέδρευε. Παρατήρησον καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀσύνδετον σχῆμα πόσον κατάλληλον εἶναι, παριστάνον τὸ πλεονεκτικὸν καὶ ἄπληστον τοῦ Φιλίππου. Τοῦτο λέγεται κυρίως ἐπιτροχασμὸς, ἐπιτρέχον, καὶ κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν ἐπιδρομὴ, ἐπειδὴ μεταπηδᾷ ὁ λόγος ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἔννοιαν. Ἐκφέρεται καὶ διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων.— Μεγάροις ἐπεβούλευσε] Εἶπεν ἀνωτέρω Μεγάρων ἁπτόμενον. — Ἡ βάρβαρος] Γῆ δηλονότι. Τοσαύτη εἶναι ἡ πλεονεξία αὐτοῦ, ὥστε οὔτε ἡ Ἑλλὰς, οὔτε ἡ γῆ τῶν βαρβάρων χωρεῖ αὐτήν. Ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀναβαίνει εἰς τὸ καθόλου.

Σελ. 117. Διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις] Διορύσσω, διασκάπτω, ὡς, τοὺς

τοίχους διορύττειν (Ἀριστοφ. Πλούτ. 565). Μεταφορικῶς, εἴμεθα κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων ὡς δι' ὀρυγμάτων, καὶ διηρημένοι κατὰ πόλεις. Τοῦτο ἐμηχανᾶτο πάντοτε ὁ Φίλιππος, νὰ διαιρῇ τοὺς λαοὺς καὶ τὰς πόλεις. — Ὥς'] Τὸ ὥστε μετὰ ὁριστικῆς ἐνταῦθα διὰ τὸ βέβαιον τοῦ πράγματος (βλ. Συντακ. Σελ. 132—133.). — Οὐδὲ συστῆναι] Οὐδὲ νὰ ἑνωθῶμεν εἰς ἕν, νὰ ὁμονοήσωμεν. — Γιγνόμενον — περιορῶμεν] Παραβλέπομεν, ἀφίνομεν νὰ γίνηται. — Ἕκαστος ἐγνωκὼς] Ἀποφασίσας ἕκαστος νὰ κερδήσῃ τὸν καιρὸν τοῦτον καθ' ὃν ἄλλος ἀπόλλυται, καταδουλοῦται κ. τ. λ. Οὕτω τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀμελοῦντες οἱ πολῖται, ἀπόλλυνται καθεξῆς ἕκαστος. (Βλ. περὶ τοῦ ἕκαστος Συντ. Σελ. 5.) — Περίοδος] Περιοδικὴ νόσος. « Περίοδός ἐστι κατὰ τὸν Γαληνὸν, χρόνος ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως ἐν νοσήματι γινόμενος. » Ὁ Φίλιππος, ὡς περιοδικὴ νόσος ἡ προσβολὴ πυρετοῦ, πλησιάζει καὶ εἰς τὸν νομίζοντα ὅτι εἶναι πολὺ μακράν. Καταβολὴ ἐκ τοῦ καταβάλλω, ῥίπτω ἢ θέτω κάτω· ὅθεν ἐπὶ θεμελιώσεως, καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ τῆς δημιουργίας, πρὸ καταβολῆς κόσμου. Καὶ, καταβολὴ σπέρματος, καταβολὴ χρημάτων· καὶ ὁ περιοδικὸς παροξυσμός· καταβολὴ δὲ πυρετοῦ καὶ περίοδος εἶναι ἐνταῦθα ταυτόσημα· καὶ τοῦτο λέγεται ἓν διὰ δυοῖν. — Καταβολὴ πυρετοῦ] Εἰσβολὴ, ἔφοδος. — Ἀλλ' οὖν — γε] Τοὐλάχιστον ὅμως. Ἐννοεῖται ἐνταῦθα τὸ, εἰ καὶ μὴ δικαίως. — Καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦθ', κ. τ. λ.] Καὶ ἤθελε στοχασθῇ, ἤθελε κρίνει, τοῦτο, τὸ Ἕλληνας ὑφ' Ἑλλήνων ἀδικεῖσθαι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς κ. τ. λ., ἀντὶ οὕτως, ὥσπερ. — Ἄξιον μέμψεως εἶναι] Ὑπέλαβεν ἀνεῖναι. — Οὐκ ἐνεῖναι λέγειν κ. τ. λ.] Οὐκ ἂν ὑπέλαβεν ἐνεῖναι λέγειν· δὲν ἤθελεν ὑπολάβει ὅτι ἠδύνατο νὰ λέγῃ περὶ τοῦ υἱοῦ, ὅτι ἔκαμνε ταῦτα μὴ ὢν συγγενὴς ἢ κληρονόμος τῆς πατρικῆς περιουσίας. — Ὑποβολιμαῖος] Νόθος. Τέκνα ὑπόβλητα ἢ ὑποβολιμαῖα, τὰ ὑποβαλλόμενα γυναικί τινι καὶ υἱοθετούμενα· νόθος λέγεται μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ λόγων οὐ γνησίων. — Τὰ μὴ προσήκοντα] Τὰ ἀλλότρια, τὰ μὴ πατρῷα. — Ἡράκλεις] Κλητικὴ λαμβανομένη ὡς ἐπίῤῥημα θαυμαστικόν. — Ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν] Πόσον χειρότερον, ἀδικώτερον τὸ τὰ μὴ προσήκοντα ἀπολλύειν καὶ λυμαίνεσθαι. — Ὑπὲρ Φιλίππου] Περὶ Φιλίππου (βλ. Συντ. Σελ. 185). — Οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν] Οὐδὲ ἔχοντος συγγένειάν τινα μὲ τοὺς Ἕλληνας. Λέγει ταῦτα ὁ ῥήτωρ διὰ νὰ ἐρεθίσῃ μᾶλλον τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Τοῦ Φιλίππου ὅμως οἱ πρόγονοι κατήγοντο ὡς ἀλλοθι εἴπομεν, ἐκ τοῦ Ἄργους· ὅθεν καὶ μετεῖχον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. — Ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν] Ἀλλ' οὐδὲ βάρβαρος ἐκ τόπου γῆς βαρβαρικῆς, ἐξ οὗ δύναταί τις νὰ εἴπῃ τι καλόν. Οἱ Μακεδόνες δὲν εἶχον ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπόληψιν, πρὶν ὁ Φίλιππος δοξάσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀνδρείας καὶ πολιτικῆς· διότι ἐθεωροῦντο ὡς Θρᾷκες, οἵτινες ἦσαν τοσοῦτον δυσφημημένοι, ὥστε τὸ ὄνομα Θρᾴξ ἐνομίζετο ὕβρις· καὶ τὰ ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀνδράποδα δὲν εἶχον τιμήν. Ἀλλ' ἡμεῖς τὴν σήμερον δὲν φρονοῦμεν οὕτως οὔτε περὶ τῶν Μακεδόνων, οὔτε περὶ τῶν ἄλ-

λων Χριστιανικῶν λαῶν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐσμὲν διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Πρὸς Γαλάτ. γ', 26). — Ὀλέθρου] Ἀντὶ ὀλεθρίου, φθοροποιοῦ, κακούργου. Πολλὰ οὐσιαστικὰ λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα. — Τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει;] Τί εἶδος τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἄφησε; Τίνα ἐσχάτην ὕβριν δὲν ἔκαμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας; — Τίθησι μὲν τὰ Πύθια] Ἀγωνοθετεῖ, προεδρεύει ἐν τοῖς Πυθίοις, ὡς πρόεδρος τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου.

Σελ. 118. Τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας] Πόση περιφρόνησις! —Καὶ τῶν — παρόδων] Πάροδος, στενὴ ὁδός· καὶ τοιαῦται ἦσαν αἱ Θερμοπύλαι. — Τὴν προμαντείαν] Τὸ νὰ ἐρωτᾷ τὸ μαντεῖον αὐτὸς πρὸ πάντων, τὴν προμαντείαν τὴν ὁποίαν εἶχον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι. — Παρώσας] Παραγκωνίσας, ἀφαιρέσας αὐτήν. — Ὅν τινα — τρόπον] Κατὰ ποῖον εἶδος κυβερνήσεως. — Πορθμὸν] Ἦτο πόλις τῆς Εὐβοίας ὑποκειμένη εἰς τὴν Ἐρέτριαν· ἐλέγετο οὕτω καὶ τὸ στενὸν τῆς θαλλάσσης τὸ χωρίζον τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ὅθεν ἡ πόλις ἔλαβε τὸ ὄνομα. — Ὁρῶντες — ἀνέχονται] Ὑποφέρουσι νὰ βλέπωσι (βλ. Συντακ. Σελ. 144). — Καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, κ. τ. λ.] Καὶ φαίνονται εἰς ἐμὲ ὅτι θεωροῦσι τὸν Φίλιππον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν οἱ θεωροῦντες τὴν χάλαζαν· κατὰ τίνα τρόπον; Εὔχεται ἕκαστος νὰ μὴ πέσῃ ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ, οὐδεὶς ὅμως ἐπιχειρεῖ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτήν. — Ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται] Δι' ἐκεῖνα καθ' ἃ, διὰ τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα ὕβρεις αὐτοῦ (βλ. Συντακ. Σελ. 191, καὶ 242). — Τὸ ἔσχατον] Ὑπακούεται δεινὸν, ἢ κακόν· αὕτη εἶναι ἡ ἐσχάτη ἀναισθησία, τὸ μηδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται, ἀμύνεσθαι, φανερόνει δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ ἄκρον· διότι ἔσχατον εἶναι καὶ τὸ ἀνώτατον καὶ τὸ κατώτατον. Σημαίνει δὲ μεταφορικῶς τὸν ἄκρον βαθμὸν καὶ ἐπὶ κακοῦ καὶ ἐπὶ καλοῦ. — Κορινθίων] Ἀποικίας τῶν Κορινθίων οὔσας. — Οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος] Δὲν εἶχον τὴν πόλιν ταύτην οἱ Ἀχαιοὶ, ἀλλ' οἱ Λοκροὶ Ὀζόλαι. Ἔπειτα διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ἀθηναίων ἔλαβον αὐτὴν οἱ Μεσσήνιοι, ὅτε κατέλιπον τὴν ἑαυτῶν πατρίδα· ἐν δὲ τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀχαιούς· ὁ δὲ Φίλιππος εἰς τοὺς Αἰτωλούς· ὅθεν ὁ ῥήτωρ λέγει ὅτι ἀφῄρεσεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν Ἀχαιῶν. — Ἐχῖνον] Πόλις τῆς Φθιώτιδος πλησίον τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Ἦτο καὶ ἄλλη ὁμώνυμος ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ. — Καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους κ. τ. λ.] Δὲν εἶχε πολιορκήσει ἔτι τοὺς Βυζαντίους, οἵτινες ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, τὴν Πέρινθον πρῶτον ἐπολέμησεν· ἀποκρουσθεὶς δὲ ἐκεῖθεν, ἐτράπη ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. — Μαλακιζόμεθα] Ὀκνοῦμεν ὡς ἄνανδροι καὶ μαλθακοὶ, δειλιῶμεν. — Πρὸς τοὺς πλησίον ἀποβλέπομεν] Παρατηροῦμεν τοὺς πλησίον, ὑποπτεύομεν δηλαδὴ ἀλλήλους, καὶ δὲν ἐνούμεθα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. — Ἀσελγῶς] Ὑβριστικῶς, τυραννικῶς. — Οὕτως εἶχον ἑτοίμως] Ἦσαν τοσοῦτον ἕτοιμοι πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε τώρα πρὸς τὴν δουλείαν.

Σελ. 119. Ἐλευθέραν ἦγε] Διετήρει. — Ναυμαχίας κ. τ. λ.] Καὶ οὔτε ὑπὸ ναυμαχίας οὔτε ὑπὸ πεζομαχίας ἐνικᾶτο (βλ. Συντακ. Σελ. 260). — Ἀελύμαν-

ται] Ἔφθειρε παρακείμενος τοῦ λυμαίνομαι (βλ. Τεχνολογ. Σελ. 156).—Καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε] Καὶ ἔφερεν ἄνω κάτω, κατετάραξε.—Οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφὸν] Οὐδὲν πολύπλοκον οὐδὲ πολύτροπον, καὶ πολλῆς σοφίας χρείαν ἔχον. — Καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι] Καὶ ἦτο βαρύτατον, μέγιστον κακούργημα νὰ ἀποδειχθῇ τις ὅτι ἐδωροδοκεῖτο, ἤγουν ἡ δωροδοκία. Ὁ δὲ Αὐγῆρος ἐξηγεῖ τὸ (οὐκ ὀρθῶς ἐνταῦθα) χ α λ ε π ώ τ α τ ο ν, δυσκολώτατον, ὅτι δηλαδὴ ἡ δωροδοκία ἦτο σπανιώτατον.—Παραίτησις] Ἄφεσις συγγνώμη διὰ παρακλήσεως, ἐκ τοῦ παραιτέομαι, δέομαι, αἰτῶ συγγνώμην. Παραιτήσῃ τοὺς θεοὺς συγγνώμονάς σοι εἶναι (Ξενοφ. Ἀπομν. Δ', 34). Παραιτήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι (Δημοσθ. Σελ. 533). — Τὸν οὖν καιρὸν] Τὴν εὐκαιρίαν, τὴν ἀγαθὴν περίστασιν. —Ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται] Ἐκπιπράσκω, πωλῶ ὁλοκλήρως. Τώρα δὲ εἶναι πωλημένα, ὡς τὰ ἐν ἀγορᾷ πωλούμενα, ἐξέλιπον δηλαδὴ, ἐπροδόθησαν. — Ὑφ' ὧν] Ἐκεῖνα, ὑπὸ τῶν ὁποίων. — Ζῆλος] Μακαρισμός· ζηλεύεται καὶ μακαρίζεται ὁ λαβὼν δῶρα. — Γέλως, ἂν ὁμολογῇ] Γελῶσιν οἱ ἀκούοντες, ἂν ὁμολογῇ ὅτι ἔλαβε δῶρα. — Τοῖς ἐλεγχομένοις] Εἰς τοὺς ἀποδεικνυομένους δωροληπτας. — Μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ] Ἐάν τις ἐπιπλήττῃ τούτους, μισεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Πόσον μεταβάλλει ἡ διαφθορὰ τὰς περὶ τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ κρίσεις καὶ αἰσθήματα! Ὅθεν λέγει, νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. — Πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται] Πάντα τὰ κακὰ, πᾶσα διαφθορὰ ἐκ τῆς δωροδοκίας προερχομένη.— Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτ' ἄχρηστα κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα γίνονται ὑπὸ τῶν προδοτῶν ἄχρηστα, ἀνενέργητα, ἀνωφελῆ· διότι δὲν μεταχειριζόμεθα αὐτὰ οὔτε ὑπὲρ ἡμῶν οὔτε ὑπὲρ τῶν συμμάχων.

Σελ. 120. Κατέθεντο—εἰς ἀκρόπολιν] Ἔστησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Γράμματα δὲ λέγονται καὶ αἱ ἐπιστολαὶ, καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ τὰ συγγράμματα, καὶ τὰ ἐν ταῖς στήλαις ἐγχαραττόμενα ψηφίσματα, ἢ νόμοι· αὕτη μάλιστα εἶναι ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ γράφω, ἐγχαράττω. — Ἅρθμιος] Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ὀργισθεὶς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, διότι ἐβοήθησαν τοὺς Αἰγυπτίους ἀποστατήσαντας, ἔπεμψεν εἰς Πελοπόννησον τὸν Μεγάβυζον καὶ ἄλλους, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ὁ Ἅρθμιος, διὰ νὰ διεγείρωσιν εἰς πόλεμον τοὺς Λακεδαιμονίους προσφέροντες εἰς αὐτοὺς χρήματα· ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἐπείσθησαν· ἔγραψε δὲ τὸ ψήφισμα ὁ Θεμιστοκλῆς, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ. — Ἄτιμος ἔστω, κ. τ. λ.] Διττὴ ἦτο ἡ ἀτιμία, μικρὰ καὶ μεγάλη· ἡ πρώτη ἦτο στέρησις μόνον τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, ὅστις ἤθελε φονεύσει τὸν ἄτιμον, ἦτο ἀθῶος. Μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν αὐτὸς τὰ συγγενικὰ γ έ ν ο ς, π α ῖ δ ε ς, τίθενται ἀνάρθρως. — Τὸν ἐκ Μήδων] Τὸν στελλόμενον ἐκ Μήδων, τὸν Μηδικὸν ἢ Περσικόν· διότι οἱ ἀρχαῖοι Μήδους καὶ Πέρσας ἔλεγον τοὺς αὐτούς. — Ἢ τί τὸ ἀξίωμα] Ἀξίωμα ἐνταῦθα λέγει τὸ μεγαλοπρεπὲς, τὸ ὑψηλὸν φρόνημα τῶν τότε Ἀθηναίων. — Ἡ γὰρ Ζέλεια] Πόλις τῆς ἐλάσσονος Μυσίας, κειμένη ὑπὸ τὸ ὄρος τῆς Ἴδης, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. δ, στ. 103). — Οὐκ Ἀθήναζε] Οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς προϊστάμενοι τῶν Ἑλλήνων, ἐφρόντιζον νὰ μὴ

διαφθείρηται μηδεὶς ὑπὸ χρημάτων μηδὲ τῶν ἔξω τῆς Ἀττικῆς. — Ἀνέγραψαν] Ἔγραψαν ἐν τῇ στήλῃ, ἐστηλίτευσαν. Ἀναγράφειν λέγεται καὶ τὸ καταγράφειν ἐν καταλόγῳ· καὶ τὸ συναριθμεῖν, ὡς ἀναγράφειν ἐν τοῖς φίλοις, ἐν τοῖς εὐεργέταις. — Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἧν κ. τ. λ.] Τοῦτο δὲ εἶναι ἀτιμία οὐχὶ αὕτη, τὴν ὁποίαν ἤθελέ τις εἰπεῖ οὕτως, ἤγουν, οὐχὶ ἁπλῆ ἀτιμία. Περὶ τῆς αἰτιατικῆς ἀτιμίαν ἀντὶ ἀτιμία βλ. Συντ. Σελ. 61. — Τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ κ. τ. λ.] Ἡ ἀντωνυμία τοῦτο εἶναι ὑποκείμενον τοῦ ἔμελεν, τὸ δὲ τί, αἰτιατικὴ ἐννοουμένης τῆς κατά. Τὸ μέλω λαμβάνεται καὶ ἀπροσώπως, ὡς λέγουσι, καὶ προσωπικῶς· μέλει μοι τούτου, καὶ μέλει μοι τοῦτο, σημαίνει δὲ τὸ φροντίζειν, ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τὸ διαφέρειν ἢ ὡς λέγουσι τὴν σήμερον ἐνδιαφέρειν. — Ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει] Ἀλλὰ τὰ γράμματα, τὸ ψήφισμα δὲν λέγει τοῦτο. — Ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις κ. τ. λ.] Τὸ μέρος τοῦτο φαίνεται ὀλίγον ἀσαφὲς, διότι δὲν ἀναφέρεται ὁλόκληρος ὁ νόμος· ἰδοὺ ἡ ἔννοια, « Δὲν λέγει τοῦτο ὁ νομοθέτης, ἁπλῆν δηλαδὴ ἀτιμίαν, ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς νόμοις εἶναι γεγραμμένον περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνων, περὶ τῶν ὁποίων, ἂν τις ἀποκτείνῃ τὸν ἔνοχον ὁ νόμος δὲν δίδει, δὲν συγχωρεῖ νὰ κρίνῃ τις τὸν ἀποκτείναντα (δίκας δικάσασθαι) περὶ φόνου (ὡς φονέα), ἀλλ' εἶναι ὅσιον τὸ νὰ ἀποκτείνῃ αὐτὸν τὸν ἔνοχον· ἐν τούτοις λέγω τοῖς νόμοις ὁ νομοθέτης λέγει, καὶ ἄτιμος τεθνάτω· τοῦτο δὲ τὸ ἄτιμος τεθνάτω ἐννοεῖ ὅτι εἶναι καθαρὸς ὁ ἀποκτείνας τινὰ ἐκ τούτων. Τὸ φησὶ, εἶναι ἐπανάληψις δι' ἄλλης λέξεως τοῦ γέγραπται· τὸ δὲ, τοῦτο δὴ λέγει, ἐξήγησις τοῦ ῥητοῦ, ἄτιμος τεθνάτω.—Εὐαγὲς] Καθαρὸν, ἅγιον· Εὐαγὴς, καθαρὸς, ἅγιος, ἐκ τοῦ ἅγος, ὅθεν ἐναγὴς, εὐαγὴς, παναγής· τὸ δὲ ἅγος παράγουσιν ἐκ τοῦ ἄζομαι· σημαίνει δὲ καὶ κάθαρσιν, ἢ μίασμα, κακούργημα δεόμενον καθαρισμοῦ. — Μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν.] Εἰ μὴ ὑπελάμβανον, ἂν δὲν ἐνόμιζον τοῦτο, ὅτι πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς σωτηρίας ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων.

Σελ. 121. Οὓς αἴσθοιντο] Οὕς τινας ἤθελον καταλάβει. Περὶ δὲ τῆς εὐκτικῆς βλ. Συντακ. Σελ 124. — Τὰ τῶν Ἑλλήνων] Ἀντὶ οἱ Ἕλληνες. Βλ. Συντακ. Σελ. 38. — Ἐκ δὲ τούτων] Καὶ διὰ ταῦτα. — Εἰκότως] Ὡς ἦτο ἐπόμενον, πρεπόντως. — Ἀλλ' οὐ νῦν] Ἀλλὰ νῦν οὐχ οὕτως ἔχει, δὲν εἶναι οἱ Ἕλληνες φοβεροὶ εἰς τοὺς βαρβάρους. — Τίνος εἴπω;] Νὰ εἴπω τίνος σπουδῆς καὶ βουλῆς εἶναι χρεία; — Ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγινώσκει] Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Δημοσθένους τὸ τί προβάλλει νὰ κάμωσι.— Οἱοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμόνιοι] Ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ δύναμις ἡ μεγάλη τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς συμφορὰν τῶν Ἀθηναίων.— Βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον] Ἠδύναντο οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ φθορὰν νὰ ἀναλάβωσιν, ἂν δὲν ἦτο ἐναντίος αὐτῶν Ἀρταξέρξης ὁ Νόθος, ὅστις κατὰ συμβουλὴν τοῦ Τισσαφέρνους συνεμάχησε μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ μεγάλην βοήθειαν· ὅτε ὅμως ἔλαβε τὴν σατραπείαν τῆς μικρᾶς Ἀσίας Κῦρος ὁ νεώτερος, ὁ Λύσανδρος ἰσχύων πολὺ παρ' αὐτῷ, ἐνεδυναμώθη τοσοῦτον, ὥστε ὑπέταξε τοὺς

Ἀθηναίους. — Ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτοὺς] Καὶ οὐδὲν πρᾶγμα, οὐδεὶς ἠδύνατο νά ἀντισταθῇ εἰς αὐτούς. Ἀντὶ, οὓς δ' οὐδὲν ὑφίστατο (βλ. Συντ. Σελ. 59). — Οὐκ ἀνηρπάσθη] Δὲν ἠφανίσθη. Ἀναρπάζω, ἁρπάζω σύρων ἐπάνω, ὡς ὅπλα καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἀναρπάζειν λέγεται καὶ τὸ ἀφανίζειν ἐκ μέσου, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποθνησκόντων, ἢ ἀναιρουμένων. — Ἁπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν κ. τ. λ.] Καί τοι πάντα τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἔλαβον πολλὴν ἐπίδοσιν, αὔξησιν — Τὰ τοῦ πολέμου] Τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν πόλεμον, τὰ πολεμικά. —Κεκινῆσθαι] Προεχώρησαν, προώδευσαν. Καὶ ἐνταῦθα προτάττει τὸ γενικὸν καὶ ἐπιφέρει τὸ εἰδικὸν ἐπιδεδωκέναι. — Τὴν ὡραίαν αὐτὴν] Κατὰ μόνον τὸν ἐπιτήδειον εἰς ἐκστρατείαν καιρὸν, τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος· ὅθεν παρὰ Θουκυδίδῃ (βλ. δ'.) « Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους περὶ σίτου ἐκβολήν » καὶ « ἅμα δ' ἦρι ἀρχομένῳ· (βιβλ. ϛ'.) καὶ, » τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου οἱ Πελοποννήσιοι κ. τ. λ. — Ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας] Ἀφοῦ ἤθελον εἰσβάλει καὶ κακοποιήσει (βλ. Συντ. Σελ. 134, Β.). — Πολιτικοῖς] Ἐκ πολιτῶν συνισταμένοις. — Ἐπ' οἴκου] Εἰς τὰ ἴδια. — Οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς] Τόσον δὲ ἁπλῶς, μᾶλλον δὲ ἀπονηρεύτως, νομίμως ἐφέροντο· ὅθεν τὸ μὲν νόμιμον ἀναφέρεται εἰς τὸ πολιτικῶς· τὸ δὲ προφανῆ εἰς τὸ ἀρχαίως. Δὲν μετεχειρίζοντο δηλονότι δολιότητας καὶ ἀπιστίας.

Σελ. 122. Ἀπολωλεκότας] Ἀπωλέσαντας, φθείραντας διὰ τῆς προδοσίας.— Ἐκ παρατάξεως] Ἐν τάξει πολεμικῇ, στρατὸς πρὸς στρατόν. — Ἀκούετε δὲ Φίλιππον — βαδίζονθ' ὅποι βούλεται] Ἀκούετε δὲ τὸν Φίλιππον ὅτι βαδίζει ὅπου θέλει, οὐχὶ φάλαγγας ὁπλιτῶν φέρων, ἀλλὰ ψιλοὺς στρατιώτας ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, ἱππέας, τοξότας, ξένους μισθωτοὺς, τοιοῦτον στρατόν. Φάλαγγες λέγονται γενικῶς αἱ στρατιωτικαὶ τάξεις. Ἐπεὶ οὐκ ὀλίγον χρόνον ἔσται φύλοπις, εὖτ' ἂν πρῶτον ὁμιλήσωσι φάλαγγες (Ἰλ. Τ, 158). Φάλαγξ δὲ κατὰ ἑνικὸν ἀριθμὸν, τάξις στρατιωτῶν ἐν σχήματι τετραγώνῳ. Ἡ Μακεδονικὴ φάλαγξ τελειοποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἦτο φοβερὰ ἐν ταῖς μάχαις· συνίστατο δὲ ἐκ στρατιωτῶν λογχοφόρων ἑξήκοντα κατὰ πλευράν, καὶ πεντακοσίων κατὰ μέτωπον.—Ἐξηρτῆσθαι] Ἐξαρτάω, κρεμῶ τι ἀπό τινος, Τοὺς θυρεοὺς ἐκ τῶν ὤμων ἐξηρτημένους (Πολύβ. 18, 1,4)· καὶ μεταφορικῶς, Τοσούτων ἡμᾶς ἐξαρτῶσι κριτῶν οἱ πρὸς δόξαν τὴν ἔξω ζῆν ἀναγκάζοντες (Συνέσ. Ἐπ. 109)· καὶ κατὰ μέσην φωνὴν, ἔχω τι κρεμάμενον ἀπ' ἐμοῦ, Χρυσία καὶ λίθους ἐξήρτητό τε καὶ περιέκειτο (ὁ αὐτὸς, ἐπ. 3.)· καὶ ἔχω μετ' ἐμαυτοῦ, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου, ὡς ἐνταῦθα. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐξηρτῦσθαι, ἐκ τοῦ ἐξαρτύομαι, ἑτοιμάζω εἰς ἐμαυτὸν. κατασκευάζω, συγχροτῶ. Ναυτικά τε ἐξηρτύετο (ἡ Ἑλλὰς) (Θουκυδ. α', 13). Ἐξήρτησεν, ἐξήρτισεν, ἢ ἐξήρτισε συγχέονται πολλάκις. — Στρατόπεδον] Ὁ τόπος, ἔνθα κάθηται τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸ τὸ στράτευμα· τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου. — Πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς] Πρὸς διχονοοῦντας ἐν ἀλλήλοις. — Δι' ἀπιστίαν] Διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀπιστίαν. Ἔξειμι] Ἐξέρχηται εἰς μάχην· ἔξειμι, ἐξέρχομαι. — Οὐδ' ἔστιν ἐξαίρετος ὥρα τις κ. τ. λ.] Οὐδ' εἶναί τις ὥρα τοῦ χρό-

νου ἐξηρημένη, καθ' ἣν ἡσυχάζει, δὲν ἀφίνει οὐδένα καιρόν. — Μὴ προσέσθαι] Ἐκ τοῦ π ρ ο σ ί ε μ α ι· νὰ μὴ δεχθῆτε τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν, νὰ μὴ προσμείνητε ἐωσοῦ εἰσβάλῃ. — Εἰς τὴν εὐήθειαν] Εἰς τὴν ἁπλότητα τοῦ τότε πολέμου, ὅτε ὁ πόλεμος ἐγίνετο ἄνευ προδοσίας καὶ ἐν ὡρισμένοις καιροῖς. — Ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι κ. τ. λ.] Ἀλλ, ὅσον εἶναι δυνατὸν, ἐκ πλείστου χρόνου νὰ προφυλάττησθε, νὰ προλαμβάνητε καὶ διὰ τῶν ἔργων καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν προπαρασκευῶν, προσέχοντες τίνι τρόπῳ νὰ μὴ κινηθῇ ἐκ τῆς Μακεδονίας, οὐχὶ νὰ διαγωνίζησθε, νὰ μάχησθε πρὸς αὐτὸν ἐκ παρατάξεως. — Πολλὰ φύσει πλεονεκτήματ' ἡμῖν ὑπάρχει] Ἂν καὶ ἔχασαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Πύδναν, καὶ τὴν Ποτίδαιαν, ἔμενον ὅμως ἔτι εἰς αὐτοὺς Λῆμνος, Θάσσος, καὶ ἄλλαι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πλησίον τῆς Μακεδονίας, ἀφ' ὧν ἠδύναντο νὰ κάμνωσιν ἐπιδρομὰς, ὄντες ἰσχυρότεροι κατὰ θάλασσαν. — Ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας] Ἡ φυσικὴ θέσις τῶν τόπων ἐκείνου. — Εἰς ἀγῶνα] Εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως. — Ἤσκηται] Εἶναι ἐξησκημένος διὰ τὰς συνεχεῖς ἐκστρατείας καὶ μάχας. — Οὐ δύνασθε] Ἡ ἀδυναμία δὲν ἦτο δι' ἔλλειψιν τῶν εἰς πόλεμον ἀναγκαίων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναισθησίαν, ὡς λέγει, ἢ ἀφροσύνην. Ἐνταῦθα ἀπορεῖ ὁ ῥήτωρ τί ὄνομα νὰ δώσῃ εἰς τὴν παράδοξον ταύτην ἀνοησίαν τῶν Ἀθηναίων.

Σελ. 123. Ἢ ἧς τινος ἂν τύχητε ἕνεκ' αἰτίας] Ἢ δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν ἠθέλετε τύχει, διὰ τὴν τυχοῦσαν αἰτίαν. Τὸ τ υ γ χ ά ν ω σημαίνει κυρίως κτυπῶ εἰς τὸν σκοπὸν ῥίπτων βέλος, λίθον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον· καὶ τὸ ἐναντίον τούτου εἶναι τὸ ἁμαρτάνω. Ἀκοντίζων τὸν σῦν, τοῦ μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδὸς (Ἡρόδ. ά,). Σημαίνει δὲ καὶ τὸ κατὰ τύχην γινόμενον, ἄνευ σκέψεως, ἄνευ σκοποῦ, ὅπως τύχῃ (βλ. Συντ. Σελ. 148)· κατὰ ταύτην τὴν σημασίαν λαμβάνεται καὶ προσωπικῶς ὡς ἐνταῦθα, καὶ ἀπροσώπως ὡς ἐν τῷ ά. Ὀλυνθιακῷ, Τὰ μὲν εἰκὸν, ἡνίκα ἂν τύχῃ.—Λέγειν κελεύετε] Δίδετε ἐξουσίαν νὰ δημηγορῶσι· κ ε λ ε ύ ω σημαίνει οὐ μόνον τὸ π ρ ο σ ά τ τ ω, ἀλλὰ καὶ τὸ π ρ ο τ ρ έ π ω, καὶ τὸ δ ί δ ω ἄ δ ε ι α ν, καὶ τὸ α ἰ τ ῶ ν ἀ γ ε ί ν ῃ τ ι.—Πολιτεύεσθαι] Νὰ κυβερνῶσι τὰ κοινὰ, νὰ δημηγορῶσι. — Τῶν ἐν τοῖς πράγμασι] Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ὄ ν τ ω ν· ἤγουν, τῶν πολιτικῶν καὶ στρατηγῶν. — Τινὲς μὲν Φιλίππου—τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου] Ἐκ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐν τῇ Ὀλύνθῳ τινὲς μὲν ἦσαν τοῦ Φιλίππου καὶ ὑπηρέτουν ἐκεῖνον κατὰ πάντα, τινὲς δὲ ἦσαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ ἐνήργουν πῶς νὰ μὴ δουλωθῶσιν οἱ πολῖται. Τὸ ε ἰ μ ὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ ἀ ν ή κ ε ι ν ὡς κτῆμα τινὸς, ἢ ὡς μέρος, ἢ ὡς ὀπαδός· ἡ γενικὴ αὕτη ἐξηγεῖται ἢ μὲ τὴν ὑ π ὲ ρ πρόθεσιν ἢ μὲ κατάλληλόν τι ὄνομα, ἢ φράσιν. Εἰς τὰς μετοχὰς ὑ π η ρ ε τ ο ῦ ν τ ε ς, π ρ ά τ τ ο ν τ ε ς, ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἦσαν. — Ἀπολλωνίδην] Εἰς δύο μάχας παρετήρησεν ὁ Φίλιππος, ὅτι ὁ στρατηγὸς οὗτος τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ὀλυνθίων ἔδειξεν ἀνδρείαν καὶ ζῆλον, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ ἀναχαιτίσωσι τὴν πρόοδον αὐτοῦ. Ἐνέσπειρε λοιπὸν ὑποψίας, ὅτι ὁ Ἀπολλωνίδης ἐφιλίππιζε, καὶ ἔπειτα ἔβαλε τοὺς προδότας νὰ κατηγορήσωσιν αὐτόν. Κατακριθέντος δὲ καὶ ἐξορισθέντος τοῦ Ἀπολλωνίδου, ἀντικατέστησαν τὸν Λασθένην καὶ Εὐθυκρά-

την, οἵτινες παρέδωκαν τὸ ἱππικὸν εἰς τὸν Φίλιππον. — Ἀπαλλαγέντος κ.τ.λ.] Ἀφοῦ ἐπαύθη, ἐξώσθη ὁ Πλούταρχος τύραννος καὶ οἱ ξένοι στρατιῶται. Τὸ ἀλλάσσω ἢ ἀλλάττω ἐκ τοῦ ἄλλος, φανερόνει ἀλλοίωσίν τινα, ἀλλαγήν· ὅθεν συντιθέμενον μετὰ τῶν προθέσεων λαμβάνεται κατὰ διαφόρους σημασίας· Οὕτω μετὰ τῆς ἀπὸ σημαίνει τὸ ἐλευθερόνω ἀπό τινος, οἷον, δουλείας, νόσου, χρέους κ. τ. λ. καὶ κατὰ μέσην φωνὴν, ἀπαλλάττομαι, κατὰ τὴν αὐτὴν σύνταξιν, ἐλευθεροῦμαι· ἔτι δὲ, ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι, παύομαι, τελευτῶ· οἷον ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου (Ἡρόδ. ἡ, 44)· καὶ ἀπαλλάττομαι τῶν ἀσχολιῶν· ἀπαλλάττομαι τοῦ βίου. κ. τ. λ. — Ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα] Εἰς τὸ μέρος ὑμῶν ἔφερον τὰ τῆς πόλεως, ὑμᾶς ἤθελον προστάτας καὶ συμμάχους. — Ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ] Τῶν Φιλιππιζόντων, τῶν προδοτῶν, ἀκούοντες τὰς συμβουλὰς αὐτῶν κατὰ τὰ πλεῖστα. Πολλὰ, ἐνάρθρως ἀντὶ τοῦ ὡς ἐπιτοπολὺ ἢ κατὰ τὰ πλεῖστα. — Ἱππόνικον] Δὲν εἶναι γνωστός. — Ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας κ. τ. λ.] Ἐξεδίωξε τοὺς Ἐρετριεῖς ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν· διὸς ἤδη ἐπεχείρησαν νὰ ἐλευθερωθῶσι.

Σελ. 124. Ἔπραττε Φιλίππῳ] Ἐνήργει, ἐπολιτεύετο ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου. — Ὅπως] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔπραττε. — Ὡς ὑβρίζετο καὶ προϋπηλακίζετο κ. τ. λ.] Πόσας ὕβρεις καὶ προπηλακισμοὺς ὑπέφερεν ὑπὸ τοῦ δήμου, μακρὸς ἤθελεν εἶσθαι ὁ περὶ τούτων λόγος.— Ἐνέδειξεν] Κατηγόρησεν ἐπὶ δικαστηρίου. Ἐνδείκνυμι, λέξις δικαστικὴ, ἐγκαλῶ· καὶ ἔνδειξις κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα, εἶδος δίκης δημοσίας, ὑφ' ἣν τοὺς ἐκ τῶν νόμων εἰργομένους τινῶν ἢ τόπων ἢ πράξεων, εἰ μὴ ἀπέχοιντο αὐτῶν, ὑπῆγον. — Συστραφέντες] Ἑνωθέντες κατ' αὐτοῦ. — Χορηγὸν ἔχοντες κ. τ. λ.] Μισθοδότην ἔχοντες τὸν Φίλιππον καὶ ὑπ' αὐτοῦ διοικούμενοι, ὁδηγούμενοι. Πρυτανεύω σημαίνει καὶ τὸ χορηγῶ. — Ἀπάγουσιν — εἰς τὸ δεσμωτήριον] Ἀπάγω, φέρω ὁδηγῶ ἀπό τινος τόπου εἰς ἄλλον. Λαμβάνεται δὲ μάλιστα ἐπὶ τῶν συλλαμβανομένων καὶ φερομένων εἰς τὸ δικαστήριον ἢ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἢ εἰς τὸν θάνατον. — Ἐπιτήδειον] Ἄξιον. — Ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης] Μὲ ὅσην ἐξουσίαν ἤθελον, ἀφόβως, ἀνυποστόλως. — Κατεσκευάζοντο] Ἐμηχανῶντο, δολίως ὠργάνιζον· ὅθεν καὶ ἡ μετοχὴ κατεσκευασμένος, δεδολιευμένος. — Τῶν δὲ πολλῶν] Τῶν πολιτῶν δηλαδή. — Ῥῆξαι φωνὴν] Φθέγξασθαι· ῥήγνυμι, καὶ ῥηγνύω, καὶ ῥήσσω, σχίζω, κόπτω, καταβάλλω. Μεταφορικῶς, ῥῆξαι φωνὴν, τὸ ἐκπέμψαι φωνὴν, τὸ ἐκφωνῆσαι μετ' αἰσθήματος χαρᾶς ἢ λύπης ἢ ἀγανακτήσεως. Ἐκ τοῦ ῥήσσω φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ τῆς συνηθείας ἀόριστος ἔρρηξε, κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ καταβάλλω, ῥήχνω κάτω. — Διασκευασάμενοι] Ἀντὶ διεσκευασμένοι, καθωπλισμένοι· σκεύη λέγονται καὶ τὰ ὅπλα· ὅθεν σκευάζω, καθοπλίζω, καὶ σκευοθήκη, ἡ ὁπλοθήκη. — Οἱ μὲν ἠμύνοντο] Οἱ μὲν ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς πόλεως. — Τοὺς τότε σώζοντας καὶ — ὄντας] Αἱ μετοχικαὶ αὗται αἰτιατικαὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς μετοχὰς ἐκβαλόντες, ἀποκτείναντες, καὶ εἶναι ἀντὶ γενικῆς, τῶν τε σωζόντων αὐτοὺς καὶ ἑτοίμων ὁτιοῦν ποιεῖν τὸν Εὐφραῖον ὄντων (βλ. Συντακ.

Σελ. 51.) Καὶ ἐκ τῶν τότε, ὅτε ὁ Εὐφραῖος κατηγόρει τοὺς προδότας, σωζόντων αὐτοὺς (τοὺς προδότας), εἰς δὲ τὸν Εὐφραῖον ἑτοίμων ὄντων νὰ κάμωσιν ὁτιδήποτε κακὸν, ἐκ τούτων μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, οἱ τυραννοῦντες προδόται τοὺς μὲν ἐξώρισαν, τοὺς δὲ ἀπέκτειναν. Τοιαύτην ἀμοιβὴν ἔλαβον οἱ ἠπατημένοι καὶ ἀνόητοι!

Σελ. 125. Ἥδιον—ἔχειν] Νὰ ἡδύνωνται μᾶλλον, νὰ εὐχαριστῶνται — Οὐδὲ βουλομένοις κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἐὰν θέλωσι, δὲν δύνανται νὰ εἴπωσί τι πρὸς χάριν. — Ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται κ. τ. λ.] Δι' αὐτῶν τούτων τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους λέγουσι χαριζόμενοι εἰς τὸν δῆμον, γίνονται συνεργοὶ τοῦ Φιλίππου. — Ἐγκατελήφθησαν] Συνελήφθησαν ἐν τῷ κινδύνῳ, ἐδουλώθησαν — Τἄλλα] Ὑπακούεται τὸ ἐγίνοντο. — Ἤδη] Πρὸς τὸ παρὸν — Προσῆσαν] Τοῖς λόγοις τούτων τῶν λεγόντων τὰ πρὸς σωτηρίαν· ἤγουν, ὁ δῆμος ἀπεχθάνετο πρὸς τοὺς λέγοντας τὰ συμφέροντα. — Πολλὰ δὲ καὶ τελευταῖα—οἱ πολλοὶ προΐεντο] Καὶ τέλος πάντων πολλὰ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν πονηρῶν συμβούλων παρεχώρουν οἱ λαοὶ, οὐ τοσοῦτον χαριζόμενοι εἰς τοὺς λέγοντας, οὔτε ἀγνοοῦντες, ἀλλ' ὑποκύπτοντες διὰ τὴν ἀπελπισίαν, ἐπειδὴ κατὰ πάντα ἔβλεπον ἑαυτοὺς ἡττημένους. — Ἐκ λογισμοῦ κ.τ.λ.] Ἐξ ὀρθῆς καὶ ἐλευθέρας σκέψεως· ὅταν ἴδητε ὅτι δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν εἰς ἐσᾶς νὰ πράξητέ τι ἐκ λογισμοῦ — Ἐν τούτῳ] Εἰς τοῦτο, εἰς ἀπελπισίαν. — Προέσθαι] Νὰ ἐγκαταλείψητε, νὰ παραδώσητε εἰς τὸν Φίλιππον. Φαίνεται ὅτι ἐφοβέριζον τινὲς τὸν Δημοσθένην ὅτι ὁ Φίλιππος ἰσχύων θέλει ζητήσει παρὰ τῶν Ἀθηναίων νὰ παραδώσωσι τοῦτον εἰς αὐτόν.

Σελ. 126. Κακία] Ἀνανδρία, ἐξευτελισμὸς, — Τηλικαύτην] Τοσοῦτον ἰσχυρὰν, τοσοῦτον ἀήττητον, ὥστε νὰ ἐλπίζητε ὅτι δὲν θέλει πάθει οὐδὲν δεινὸν, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ. Γραπτέον δὲ ἴσως καὶ στικτέον κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν οὕτως, ὥστε μηδὲν, μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ, δεινὸν πείσεσθαι, ἐννοουμένου τοῦ ἐλπίζειν διὰ τὸν μέλλοντα πείσεσθαι. — Συμβάντος τινὸς] Ὑπακούεται τὸ δεινοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν λέγει. Ἡ τοιαύτη ἀποσιώπησις λέγεται εὐφημισμός. — Τίς γὰρ ἂν ᾠήθη κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται ἡ αἰτιολογουμένη πρότασις· οἷον, Οὐκ ἐποιήσαμεν τὸ καὶ τό· ἡ ἐρώτησις ἔχει ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οὐδεὶς γὰρ ἂν ᾠήθη κ. τ. λ.—Νὴ τὸν Δία] Εἰρωνικὴ ἡ δικαιολογία· ναὶ τῇ ἀληθείᾳ· διότι, κ. τ. λ.—Ἔδει γὰρ] Ἡ αἰτιολογία γίνεται ἐνταῦθα πρὸς τὴν ὑπακουομένην ὑποθετικὴν πρότασιν, « Εἰ γάρτις ᾠήθη ταῦτ' ἂν γενέσθαι. Ἀνωφελὴς ἡ ἐπιμήθεια.— Ἂν τε μεῖζον ἂν τ' ἔλαττον ᾖ] Βλ. Συντακ. Σελ. 288. — Ἐξῆς] Μηδενὸς ἐξαιρουμένου. — Ὑπέρσχῃ] Ὑπερβάλῃ, ἐμπέσῃ εἰς τὸ πλοῖον. — Ἀφορμὰς πλείστας] Μέσα πολέμου πάμπολλα. — Ἀξίωμα κάλλιστον] Ὑπόληψιν καλλίστην, εὐδοξίαν προγονικήν. — Ἂν ἴσως ἐρωτήσων] Ὃ ἂν λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς, ἢ μετοχῆς, ὡς ἐν τῷ περὶ Ῥοδίων ἐλευθερίας, « Ἴασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας (Σελ. 196, ἐκδ. Ῥ) »· καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν « εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἂν ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ἐχθροὺς νῦν κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν συμμά-

χους (Σελ. 204)· καὶ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου· « ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ἔτι συμπνευσόντων ἂν ὑμῶν καὶ τῶν Θηβαίων (Σελ. 248). Ἐνταῦθα ὅμως ὁ ἂν καὶ τὸ ἴσως λαμβάνονται ἐκ παραλλήλου, ἀναφερόμενα εἰς τὸ κάθηται. Σημείωσον δὲ καὶ ἐνταῦθα τὴν χρῆσιν τοῦ κάθηται, ὡς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ· ἤγουν, ἴσως θέλει ἐρωτῆσαί με. — Καὶ γράψω δὲ] Ψήφισμα δηλονότι.—Αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι κ. τ. λ. τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν] Ἡμεῖς πρῶτον ἐκδικοῦντες τὸν Φίλιππον καὶ ἑτοιμαζόμενοι, μὲ τριήρεις λέγω καὶ χρήματα καὶ στρατιώτας, — ταῦτα πάντα ἑτοιμάσαντες καὶ δείξαντες φανερὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας, τότε κ. τ. λ. Πρὸ τῆς ἀποδόσεως τῶν μετοχῶν ἀμυνόμενοι καὶ παρασευαζόμενοι, παρενέβαλε τὴν αἰτιολογοῦσαν αὐτὰς πρότασιν, καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον κατὰ ἄλλην μορφήν, ταῦτα δὴ πάντα αὐτοὶ παρεσκευασμένοι καὶ ποιήσαντες, τὸ ὁποῖον συμβαίνει πολλάκις εἰς τὰς ἐπαναλήψεις· — Ὡς βασιλέα λέγω] Καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα τῆς Περσίας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἠδύνατο, τοὐλάχιστον διὰ χρημάτων, νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ ὁποίου ἐφοβεῖτο τὴν αὐξηνθεῖσαν δύναμιν.

Σελ. 127. Ἀφέστηκε] Κεχώρισται—χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασι] Τοὐλάχιστον διὰ νὰ προξενῆτε χρονοτριβὴν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Φιλίππου, νὰ κερδήσωμεν καιρόν—Πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ—ἰσχύι] ἐπειδὴ πολεμοῦμεν πρὸς ἕνα ἄνδρα, ὅστις αὐτὸς κύριος ὢν πάντων ἐνεργεῖ ταχέως, καὶ οὐχὶ πρὸς δύναμιν ἐλευθέρας πόλεως, ἥτις βουλεύεται καὶ παρασκευάζεται βραδέως—Οὐδ' αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι] Ἐννοεῖται τὸ, ἄχρηστοι ἐγένοντο. Εἰς ἓν συνάπτει τὰς πρεσβείας καὶ κατηγορίας—Περιήλθομεν] Ἐκάμομεν περιερχόμενοι·—Ἐπισχεῖν] Καὶ διὰ τῶν πρεσβειῶν τούτων ἐκάμομεν νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν, νὰ ἐμποδισθῇ.— Παρακαλεῖν] Προτρέπειν.—Ἀξιοῦσι] Ζητοῦσι— Ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα] Ἀποφυγεῖν τοὺς κόπους, τοὺς ἀγῶνας· — Ἀγαπητὸν] Ἱκανὸν, αὐτοὶ ἕκαστοι θέλουσι νομίσει τοῦτο εὐτύχημα τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ζητοῦντες·— Τούτων τῶν Χαλκιδέων καὶ Μεγαρέων.—Τοῦτο πρακτέον] Τὸ σώζειν τὴν Ἑλλάδα. —

Σελ. 128. Τοὺς ποιήσοντας;] Τοὺς ἀγωνισομένους ὑπὲρ αὐτοῦ— Δέδοικα ὅπως μὴ—ἀνάγκη γενήσεται] Τὸ ὅπως μὴ λαμβάνεται καὶ μετὰ Ὁριστικῆς ἐγκλίσεως κατὰ μέλλοντα χρόνον, μάλιστα μετὰ τῶν ῥημάτων δέδοικα, φοβοῦμαι, καὶ τῶν τοιούτων. Πλὴν τότε δὲν φανερόνει ὁ λέγων σκοπὸν, τέλος, ἀλλὰ στοχασμὸν, φόβον ὅτι θέλει γείνει τὸ πρᾶγμα. Δέδοικ' ὅπως μὴ 'κ τῆς σιωπῆς τῆδ' ἀναῤῥήξει κακὰ (Σοφοκλ. Οἰδ. Τ. 1074). Φόβος ἐστὶν ὅπως μὴ αὖθις διασχισθησόμεθα (Πλάτ. Συμποσ. Σελ. 193)— Συνενέγκοι] Εἴθε νὰ ὠφελήσῃ καὶ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας.

Λιβανίου ὑπόθεσις τοῦ Δ'. Φιλιππικοῦ.

Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει μὲ τὸν προλαβόντα, καὶ οὐδὲν πλέον οὐδὲ ἰδιαίτερον, πλὴν τῆς συμβουλῆς τῆς περὶ ὁμονοίας. Ἐπειδὴ οἱ πλούσιοι διεφέροντο πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νὰ καταπαύσῃ τὴν στάσιν ταύτην, τὸν μὲν δῆμον συμβουλεύων νὰ μὴ δημεύῃ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, τοὺς δὲ πλουσίους, νὰ μὴ φθονῶσι τοὺς πένητας διὰ τὰ διδόμενα εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων. Προτρέπει δὲ τοὺς Ἀθηναίους νὰ πέμψωσι καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν πρέσβεις περὶ συμμαχίας.

Αὐγήρου Περίληψις.

Ἐξακολουθῶν ὁ Φίλιππος τὰς κατακτήσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἡτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ τὴν Πέρινθον καὶ τὸ Βυζάντιον· εἶχεν ἤδη δουλώσει καὶ τὴν Εὔβοιαν· ὁ Δημοσθένης λοιπὸν ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα διεγείρων τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸ νὰ περιστείλωσι τὴν φιλοδοξίαν τοῦ ἀκαμάτου τούτου πολεμίου. Ἡ δημηγορία αὕτη εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους σχεδὸν ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν ἰδεῶν καὶ ἐπιχειρημάτων μὲ τὰς προηγηθείσας. Ἐλέγχει τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀδράνειαν αὐτῶν καὶ ἀμέλειαν. Ἐρεθίζει αὐτοὺς κατὰ τοῦ Φιλίππου, ὅστις θέλει νὰ καταστρέψῃ τὴν πολιτείαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τῶν προδοτῶν, οἵτινες συμπράττουσιν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἀνασκευάζει τοὺς μεγαλύνοντας τὰς ὠφελείας τῆς παρούσης ψευδοῦς εἰρήνης.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ θαυμάζωμεν, ὅτι ὁ ῥήτωρ ἠναγκασμένος νὰ περιστρέφηται περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δήμου, ὅστις εἶχε πάντοτε τὰ αὐτὰ ἐλαττώματα, καὶ ἔπιπτε πάντοτε εἰς τὰ αὐτὰ σφάλματα, ἐπαναλέγει ἐνίοτε τὰ αὐτά· ἐξεναντίας μάλιστα εἶναι παράδοξον, ὅτι εἰς δέκα δημηγορίας περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως εὗρε τοσαύτας νέας ἰδέας καὶ τοσούτους νέους τρόπους

παραστάσεως. Ἀλλὰ τὸ ἄξιον ἀπορίας τῳόντι εἶναι, ὅτι, ἀφοῦ κατέκρινεν ἐν τοῖς δύο προηγηθεῖσι Φιλιππικοῖς τὰς διανομὰς τῶν θεωρικῶν χρημάτων, ἐν τῇ δημηγορίᾳ ταύτῃ προστατεύει αὐτὰς, καὶ μέμφεται τοὺς κατακρίνοντας. Νομίζω ὅτι τὸ μόνον δικαιολόγημα τῆς μεταβολῆς ταύτης εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ῥήτωρ, ἀφοῦ κατέκρινεν αὐτὰς, παρατηρήσας τὸν δῆμον ὅτι ἤθελεν ἀφεύκτως νὰ σώζωνται, καὶ ὅτι προήρχοντο σφοδραὶ λογομαχίαι πρὸς ἀλλήλους τῶν πενήτων καὶ τῶν πλουσίων, ἐξ οὗ ἡ πόλις ἐβλάπτετο, τὸ αἴσθημα τῆς κοινῆς ὠφελείας ἔκαμεν αὐτὸν νὰ μεταβάλῃ γνώμην, καὶ νὰ ζητήσῃ λόγους, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς πλουσίους νὰ μὴ φθονῶσιν εἰς τοὺς πένητας τὴν διδομένην εἰς αὐτοὺς μικρὰν βοήθειαν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Τελευταῖον ἐπιπλήττει κάλλιστα τὸν Ἀριστόδημον, ἕνα τὸν Φιλιππιζόντων ῥητόρων.

Ἡ δημηγορία αὕτη ἔγεινε τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Νικομάχου.

Ὁ λόγος οὗτος δὲν ἔχει καθ' αὑτὸ προοίμιον, διότι πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως· προλαμβάνει μόνον καὶ ἐφελκύει τὴν προσοχὴν λέγων, ὅτι τὰ πράγματα, περὶ ὧν βουλεύονται, εἶναι σπουδαῖα καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πόλιν.

Σελ. 128. Σπουδαῖα] Σπουδῆς, ἐπιμελείας μεγάλης ἄξια· ἀναγκαῖα δὲ τὰ ἐπιβάλλοντα ἀνάγκην, τὰ κατεπείγοντα, τὰ μὴ ἐπιδεχόμενα ἀναβολήν· ἡ δοτικὴ παριστάνει τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἡ ἀνάγκη. — Περὶ ὧν] Τὰ πράγματα περὶ ὧν βουλεύεσθε.

Σελ. 129. Συνειλεγμένων] συνηγμένων, ἐπισεσωρευμένων. Ἐκ τοῦ συλλέγω, συνάγω· λαμβάνεται δὲ καὶ ἐπὶ πραγμάτων καὶ ἐπὶ προσώπων, ὡς συλλέγειν ἐκκλησίαν, δῆμον, στρατόν. Οὕτω καὶ τὸ ἁπλοῦν. Ὀστέα Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο λέγωμεν (Ἰλ. Ψ, 239)· αἱ δὲ μετοχαὶ εἶναι ἐναντιωματικαί. — Ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει] Διὰ τὰ ὁποῖα ἁμαρτήματα εὑρίσκονται εἰς κακὴν κατάστασιν τὰ πράγματα. — Τῶν πάντων δυσκολώτερον] Τὸ δυσκολώτερον τοῦ ὅλου τῶν ἁμαρτημάτων, πάντων ὁμοῦ τῶν ἁμαρτημάτων, τὰ ὁποῖα ἔφεραν τὰ πράγματα εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν, τὸ πλέον δυσδιόρθωτον εἶναι τοῦτο, ὅτι κ. τ. λ. — Ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων] Κατὰ τὰς γνώμας εἶσθε μακρὰν

τῶν πραγμάτων· δὲν δεικνύετε σπουδὴν περὶ αὐτά· Εἶπεν ἄλλοθι ὅτι εἶναι, «ἀπηρτημένοι ταῖς γνώμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς.» — Τὸ ὅτι — ἀφεστήκατε εἶναι ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου, ἢ τὸ ἀφεστηκέναι· ἡ δὲ δοτικὴ παριστάνει τὸ καθ' ὃ, ὡς εἰς τὰ ὑπεροχικὰ καὶ διαφορικὰ (Βλ. Συντακ. Σελ. 243). — Σπουδάζετε] Δεικνύετε σπουδὴν, προσέχετε. — Ἡ ἀσέλγεια] Ὁ ὑβριστικὸς τρόπος. ἡ ἀναίδεια. — Ὅσην ἀκούετε] Ἠγγέλλετο πανταχόθεν ἡ ἀκράτεια καὶ πλεονεξία τοῦ Φιλίππου. — Ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας] νὰ ἀναχαιτίσωμεν, νὰ ἐμποδίσωμεν διὰ λόγου καὶ δημηγοριῶν. — Καὶ γὰρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων] Διότι καὶ ἂν ἀπὸ μηδενὸς ἄλλου πράγματος δὲν δύναταί τις νὰ μάθῃ τοῦτο, ἂς συλλογισθῇ, ἂς κρίνῃ οὕτω (Βλ. Συντ. Σελ. 167) — Περίεσμεν] Νικῶμεν καὶ ὑπερβάλλομεν πάντας καὶ πανταχοῦ ἐν τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν δικαίων, ἐν τῇ δικαιολογίᾳ. — Μετὰ ταῦτα] Μετὰ τὴν ἐν τοῖς λόγοις νίκην ἡμῶν ἐκεῖνος λαβὼν τὰ ὅπλα ὑπάγῃ. — Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύσων] διὰ νὰ κινδυνεύσῃ προθύμως καθ' ὅλα τὰ ἑαυτοῦ, νὰ βάλῃ ὅλον ἑαυτὸν προθύμως εἰς κίνδυνον. — Ἡμεῖς δὲ καθώμεθα κ. τ. λ.] Ἡμεῖς δὲ ἀμεριμνῶμεν, οἱ μὲν, εἰπόντες τὰ δίκαια· οἱ δὲ, ἀκούσαντες. — Παρέρχεται] Ὑπερβάλλουσι, νικῶσι. Παρέρχεται λέγεται ὅταν τις ὑπερβάλλῃ ἄλλον κατὰ τὴν ταχύτητα· μεταφορικῶς λαμβάνεται καὶ ἐπ' ἄλλων, οἷον, πλούτου, δόξης, κ. τ. λ. Ἕτερος ἕτερον ὄλβῳ καὶ δυνάμει παρῆλθεν (Εὐριπ. Βάκχ. 904) — Ἔστι δὲ ταῦτα-δυνάμενα κ. τ. λ.] Ἀλλὰ ταῦτα, οἱ περὶ τῶν δικαίων λόγοι, οὐδένα τῶν ἀδικουμένων δύνανται νὰ σώζωσι — Οὐδὲν γὰρ δεῖ κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἀρκείσθω ταῦτα, παύομαι περὶ τούτων λέγων· διότι δὲν εἶναι χρεία νὰ λέγῃ τις πλειότερα περὶ αὐτῶν· — Τοιγάρτοι] Συνειθίζεται τὸ μόριον τοῦτο εἰς τὰ συμπεράσματα, καὶ εἰς τὰς γινομένας μεταβάσεις ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν. Εἰς δύο τάξεις διαιρεῖ ἐνταῦθα τοὺς Ἕλληνας· εἰς τοὺς μὴ θέλοντας μήτε νὰ τυραννῶσι τινὰ, μήτε δοῦλοι ἄλλου νὰ ἦναι, ἀλλὰ νὰ ζῶσιν ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἰσονομίᾳ· καὶ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ δεσπόζωσι μὲν τῶν συμπολιτῶν, νὰ ὑπακούωσι δὲ εἰς ἄλλον, δι' οὗτινος νομίζωσιν ὅτι θέλουσι δυνηθῇ νὰ δεσπόζωσι, κ. τ. λ.—Δι' ὅτου ποτ' ἂν κ. τ. λ.] Δι' ὁποιουδήποτε ἐλπίζωσιν, ὅτι θέλουσι δυνηθῇ νὰ κάμωσι τοῦτο, νὰ ἄρχωσιν ἐπὶ τῶν πολιτῶν.

Σελ. 130. Οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως] Οἱ ὄντες τῆς προαιρέσεως τοῦ Φιλίππου, οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ, οἱ φίλαρχοι. — Κεκρατήκασι πανταχοῦ] Δεσπόζουσι πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. — Οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν ὅσοις κ. τ. λ.] Οἱ δι' ἐκείνου ἐνεργοῦντες τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς διὰ πάντων τῶν μέσων, δι' ὧν ἐκτελοῦνται πράξεις, ἐπιχειρήσεις πολιτικαί· ἤγουν, δυνάμεως, ὅπλων, καὶ χρημάτων. Πρώτῳ μὲν πάντων καὶ πλείστῳ κ. τ. λ.] Καὶ πρῶτον μὲν πάντων τῶν μέσων τούτων καὶ συνηθέστατον εἶναι, ὅτι οἱ θέλοντες νὰ λαμβάνωσι χρήματα, ἔχουσι τὸν μέλλοντα νὰ δώσῃ ὑπὲρ αὐτῶν, τῶν πραγμάτων δηλαδὴ, τὰ ὁποῖα θέλει ἐπιτύχει ὁ διδοὺς τὰ χρήματα· δεύτερον δὲ καὶ οὐδόλως κατώτερον τούτου εἶναι, ὅτι παρευρίσκεται ἡ δύναμις ἡ μέλλουσα νὰ καταβάλῃ τοὺς ἐναντίους τούτων, ὁπόταν ζητήσωσιν αὐτήν. — Τούτοις ὑπολειπόμεθα] Εὑρίσκομεθα ἐλλιπεῖς εἰς τὰ μέσα ταῦτα (βλ.

Συντακ. Σελ. 243). — Μανδραγόραν] Τὸ ἐξ αὐτοῦ ποτὸν ἔχει δύναμιν ὑπνωτικήν, καὶ ἐάν τις πίῃ πολύ, θανατηφόρον. Διὰ τὴν ὑπνωτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἔγεινε καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀκινητούντων διὰ τὴν ἀμέλειαν, ὑ π ὸ Μ α ν δ ρ α γ ό ρ α (Δωρικ. ἀντὶ Μανδραγόρου) κ α θ ε ύ δ ε ι ς. — Ἐκ τούτων] Διὰ ταῦτα, διὰ τὴν ἀμέλειαν ἡμῶν καὶ ἀκινησίαν. — Ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν] Ἐν αὐτῷ τῷ κινδύνῳ. Φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ὁποίους ἐνομίζετο ὅτι ὁ Φίλιππος ἔμελλε νὰ πολεμήσῃ· διότι αὐτοὶ ἦσαν ἔτι ὁπωσοῦν δυνατοί. Ἐκ τούτων λοιπὸν, οἵτινες κινδυνεύουσιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ἀντὶ νὰ ἑνωθῶσι μὲ ἡμᾶς, οἱ μὲν κ. τ. λ. Οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας κ. τ. λ.] Ἡ ὑπερέχουσα μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων διώριζεν εἰς τὸ συμμαχικὸν στράτευμα ἀρχιστράτηγον ἴδιον, καὶ τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως. περὶ ταύτης λοιπὸν τῆς ἡγεμονίας ἠμφισβήτουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — Καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι] Εἴτε δηλαδὴ τὸν Φίλιππον, εἴτε ἄλλους πολεμίους. — Τοῖς ἰδίοις βίοις] Τοῖς ἰδιωτικοῖς, τῷ βίῳ ἑκάστου ἀνθρώπου — Οὐκ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων κ. τ. λ.] δὲν κάμνουσιν αἰσθητὴν τὴν ζημίαν ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων πραγμάτων, κ. τ. λ. — Ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ.] Εἰς τὸ ὅλον τῶν πραγμάτων, εἰς τὸ τέλος παρουσιάζεται, γίνεται αἰσθητὸν τὸ κακόν.

Σελ. 131. Ἰδὼν ὁ Φίλιππος. Πορθμὸν] Τὸ τῆς Ἐρετρίας ὀχύρωμα. — Τυραννίδα κ. τ. λ.] Κατέστησε δηλαδὴ ἐν Ἐρετρίᾳ τύραννον τὸν Κλείταρχον ὡς ἐπιτείχισμα κατὰ τῆς Ἀττικῆς. — Ἑάλω παρὰ μικρὸν] Ἤγουν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ κυριεύσῃ τὰ Μέγαρα. Ἡ λέξις μ ι κ ρ ὸ ν λαμβάνεται εἰς διαφόρους φράσεις ἐπιρρηματικῶς ἀντὶ τοῦ σχεδὸν, ἢ μετὰ ὁριστικῆς ἐγκλίσεως ἢ μετὰ ἀπαρεμφάτου· μετὰ ὁριστικῆς, ὡς ἐνταῦθα· καὶ μετὰ γενικῆς ἐννοουμένου ἢ λεγομένου τοῦ δεῖν· οἷον, Μικροῦ μὲν ἅπαντας κατηκόντισαν (Δημοσθ. Περὶ Στεφ. Σελ. 277). Τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ δεῖν ὅμοιόν ἐστι τῷ ὀνειδίζειν (αὐτόθι, 316). Μικροῦ ἔδεον ἦδη ἐν χερσὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὁπλιτῶν εἶναι (Ξενοφ. Ἱστορ. Ἑλλ. δ', ς', 11). Οὕτω λέγουσι καὶ ε ἰ ς μ ι κ ρ ὸ ν, ἐ π ὶ μ ι κ ρ ὸ ν, κ α τ ὰ μ ι κ ρ ὸ ν, ἤγουν ἠρέμα, κατ' ὀλίγον· καὶ πληθυντικῶς ἐπὶ διαιρέσεως καὶ διαχωρισμοῦ εἰς τμήματα· οἷον, Διασπασθέντες καὶ κατὰ μικρὰ γενομένης τῆς δυνάμεως (Ἀθήναιος) — Οὐδ' ἐπεστράφητε] Οὐδὲ ἐδείξατε προσοχὴν, οὐδὲ ἐταράχθητε. — Ἀντρῶνας ἐπρίατο] Διὰ προδοσίας ἐκυρίευσε τοὺς Ἀντρῶνας, ἢ Ἀντρῶνα, ἑνικῶς, κατὰ τὸν Στέφανον τὸν Βυζάντιον, πόλιν τῆς Θετταλίας. Ἐλέγετο δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ τόποι εἶναι ἀντρώδεις. Τὸ π ρ ί α σ θ α ι, ὠ ν ε ῖ σ θ α ι, π ω λ ε ῖ ν, π ι π ρ ά σ κ ε ι ν, καὶ τὰ τοιαῦτα λαμβάνονται παρὰ τῷ Δημοσθένει ἐπὶ προδοσίας — Τὰ ἐν Ὠρεῷ πράγματα] Ἤγουν τὸν Ὠρεὸν, ὅπου κατέστησε τύραννον τὸν Φιλιστίδην. — Φερὰς] Τὴν πόλιν ταύτην τῆς Θετταλίας, ἐκβαλὼν τὸν τύραννον Λυκόφρονα, ἐκυρίευσεν ὁ Φίλιππος, καὶ ἔβαλεν ἐν αὐτῇ φρουρὰν λόγῳ μὲν διὰ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν, πραγματικῶς δὲ διὰ νὰ κρατῇ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τοὺς Θετταλούς. — Τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδὸν] περὶ τὸ τέλος τοῦ τρίτου Φιλιππικοῦ λέγει, ὅτι τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἐμπόδισεν ἡ εἰς Πελοπόννησον σταλεῖσα πρεσβεία. — Τὰς ἐν Ἠλιδι σφαγὰς] Ὁ Φίλιππος εἶχε προγράψει πολλοὺς

ἐκ τῶν Φωκέων καὶ τοὺς βοηθήσαντας αὐτοὺς εἰς τὴν Ἱεροσυλίαν. Φυγάδες τινὲς τῆς Ἤλιδος συνήγαγον τινὰς ἐκ τῶν Φωκέων στρατιωτῶν τῶν καταφυγόντων εἰς Κρήτην, καὶ ἐλθόντες μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκακοποίουν τοὺς ἀγροὺς τῶν Ἠλείων. Ἐξελθόντες δὲ οὗτοι μετὰ τῶν Ἀρκάδων, συνέλαβον αὐτοὺς παραδοθέντας, καὶ κατέσφαξαν πάντας κατὰ τὴν προγραφὴν τοῦ Φιλίππου. Τὴν σφαγὴν ταύτην ἐννοεῖ ὁ Δημοσθένης, λέγων, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς. —Οὐ στήσεται: —ἀδικῶν κ.τ.λ.] Ἀντὶ, οὐ παύσεται πάντας μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ ὑποτάττων.—Ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι] Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ λέγοντος· ἤγουν, διὰ νὰ παύσωσιν αὐτὸν τοῦ λέγειν περαιτέρω. — Τῇ πολιτείᾳ] Τῇ δημοκρατίᾳ ἥτις ὑπελείπετο ἐν τῇ Ἑλλάδι.— Οἷς γὰρ οὗτοι ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι κ. τ. λ.] Διότι διὰ τούτων, τὰ ὁποῖα ὑμέτερα ὄντα δύναται νὰ μεταχειρίζηται καθ' ὑμῶν, διὰ τούτων ἔχει πάντα τὰ ἄλλα μετὰ ἀσφαλείας.

Σελ. 132. Εἰ προεῖτο] Ἂν χάσῃ· Ἀόριστος β'. τῆς Εὐκτικῆς τοῦ προίεμαι. — Πταῖσμα] Δυστύχημα, ἐὰν γείνῃ τις μεταβολὴ τῆς τύχης αὐτοῦ. — Εὖ πεφυκότες] Φύσει ἐπιτήδειοι, ἄξιοι — Ἐφεδρεύειν] νὰ παρατηρῇ, νὰ κατασκοπεύῃ τὰς περιστάσεις αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εὐκαιρίαν. — Ἀργῶ;] Ματαίως δηλαδὴ — Πρῶτον μὲν δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ. τ. λ.] Ὅλον σχεδὸν τοῦτο τὸ μέρος μέχρι τοῦ, ἃ μήτε γένοιτ', οὔτε λέγειν ἄξιον, εἶναι τὸ αὐτὸ ἐν τῷ περὶ Χερρονήσου.—Πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ) Ταῦτα εἶναι ἐπανάληψις τοῦ ἀνωτέρω, πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ τ. λ., καὶ περάνας ἐκεῖνο μεταβαίνει εἰς τὸ δεύτερον. — Πραγματεύεται καὶ κατασκευάζει] Ἐνεργεῖ καὶ πράττει. — Τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν] Τῶν δυστυχῶν καὶ οὐτιδανῶν τόπων τῆς Θράκης.—Δροργίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν] Αὗται ἦσαν εὐτελεῖς πόλεις ἐν Θράκῃ, ἐξ ὧν ἡ Καβύλη ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ Εὐξείνου πόντου τρισχίλια βήματα· οἱ μὲν πλειότεροι γραμματικοὶ θέτουσι τὸ Δροργίλον ἐν Θράκῃ· ὁ δὲ Στέφανος ἐν Θετταλίᾳ. Ἡ δὲ Καβύλη ἴσως εἶναι ἡ παρὰ τῷ Στράβωνι λεγομένη Καλύβη (Τόμ. β', Σελ. 43 ἔκδ. Κοραῆ) —Καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων] Τὰς ἀργυρωρυχίας, Τὰ μεταλεῖα δηλαδὴ τοῦ Ἀργύρου. Ταῦτα ἦσαν ἐν τῷ Λαυρίῳ ὄρει τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ Σουνίου ἀκρωτηρίου. — Καὶ τόπου] Δὲν ἀναφέρει τὸν τόπον διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεως.

Σελ. 133. Μελινῶν] Μελίνη, εἶδος ὀσπρίου ὅμοιον κέγχρου. — Ὀλυρῶν] Ὄλυρα, εἶδος σίτου ὁμοιάζον μὲ τὸν κοινῶς λεγόμενον ἀσπροσίτην — Σιροῖς] Σιρὸς, σιρρὸς καὶ σειρὸς, λάκκος, ἔνθα φυλάττουσι τὸν σῖτον καὶ ἄλλα διάφορα σπέρματα· τοιούτους λάκκους διὰ τὴν αὐτὴν χρῆσιν μεταχειρίζονται καὶ τὴν σήμερον εἰς νήσους τινάς. — Ἐν τῷ βαράθρῳ] Τὸ βάραθρον ἦτο παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τόπος, εἰς ὃν ἐκρήμνιζον τοὺς κακούργους, ὡς παρὰ Λακεδαιμονίοις ἡ κεὰς (κεάδος). Τὰ ἄνω μέρη αὐτοῦ ἦσαν σκληρὰ καὶ δυσανάβατα, τὰ δὲ κάτω πλατέα καὶ ἐλώδη, ὥστε νὰ ἐμβυθίζωνται οἱ κατακρημνιζόμενοι· « ἄρας μετέωρον εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλῶ, ἐκ τοῦ λάρυγγος ἐκκρεμάσας Ὑπέρβολον (Ἀριστοφ. Ἱππ.). Ὀνομάζει δ' οὕτω μεταφορικῶς τοὺς δυσχειμέρους τόπους τῆς Θράκης.— Ταῦτα

τοίνυν ἕκαστον εἰδότα κ. τ. λ.] Ταῦτα λοιπὸν ἐπειδὴ ἕκαστος ὑμῶν ἐξεύρει καὶ γνωρίζει ἐν ἑαυτῷ, δὲν πρέπει νὰ λέγῃ πρὸς τὸν συμβουλεύοντα κατὰ πάντα δίκαιον λόγον τὰ βέλτιστα, νὰ γράψῃ ψήφισμα νὰ πολεμήσωμεν τὸν Φίλιππον· διότι τοῦτο εἶναι τρόπος τῶν θελόντων νὰ λάβωσι τινὰ τῶν ῥητόρων, τὸν ὁποῖον νὰ πολεμήσητε σεῖς, νὰ τιμωρήσητε δηλαδὴ, (ὡς γράψαντα πόλεμον), ἐὰν συμβῇ τι δυστύχημα, οὐχὶ τῶν θελόντων νὰ πράττωσι τὰ συμφέροντα εἰς τὴν πόλιν. — Δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε κ. τ. λ.] Διὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ παρασπονδήσεις, διὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ παραβάσεις τῶν συνθηκῶν, ἢ τὰς δευτέρας, ἢ τὰς τρίτας. — Ὁδ' ὁμοίως κ. τ. λ.] Ὁ δὲ Φίλιππος ἐξ ἴσου καθὼς τώρα, οὐδενὸς τῶν Ἀθηναίων γράφοντος ψήφισμα πολέμου, ἐβοήθει τοὺς Καρδιανοὺς, δὲν ἤθελε γείνει ἀνάρπαστος, δὲν ἤθελεν ἀπολεσθῇ, καὶ δὲν ἤθελον κατηγορεῖ αὐτὸν ὡς δόσαντα αἰτίαν νὰ βοηθήσῃ τοὺς Καρδιανοὺς — Ὅν τινα] Ἀντὶ τίνα· τίνα ἐκ τῶν Ἀθηναίων νὰ πολεμήσητε, νὰ τιμωρήσητε ὡς πολέμιον, διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ Φιλίππου. — Καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι κ. τ. λ.] Καὶ νὰ παραδώσητε αὐτὸν εἰς τοὺς λαμβάνοντας μισθὸν παρ' ἐκείνου, νὰ διασπαράξωσιν αὐτόν. Παραβάλλω, βάλλω παρά τινι, παραδίδω εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. — Μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες κ. τ. λ.] Μηδὲ σεῖς αὐτοὶ ἀφοῦ ἀποφασίσητε πόλεμον, μὴ θέλετε νὰ ἐρίζητε πρὸς ἀλλήλους, ἂν ἔπρεπεν ἢ ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ κάμητε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἀλλὰ καθ' ὃν τρόπον ἐκεῖνος σᾶς πολεμεῖ, ἀντιπολεμεῖτε αὐτόν. — Τοῖς μὲν ἀμυνομένοις] Οὗτοι ἦσαν οἱ ἐν Χερρονήσῳ πολεμοῦντες τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου. — Κατασκευαζόμενοι] Ἑτοιμάζοντες μὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα. — Ὅσα εἰς πόλεμον] Ὅσα ἀνήκουσιν, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς πόλεμον — Γέλως ἐστὶν ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι] Ἤγουν, γελοῖος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν μεταχειριζόμεθα τὰ πράγματα — Ὑστερίζετε] Μένετε ὀπίσω τῶν καιρῶν· — Ἀναλίσκετε] Ἐξοδεύετε χρήματα ἀνωφελῶς. — Ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα ζητεῖτε] Ζητεῖτε ποίους νὰ ἐκλέξητε στρατηγοὺς, διὰ νὰ ἐμπιστευθῆτε τὰ πράγματα εἰς αὐτούς. — Δυσχεραίνετε] Ὀργίζεσθε, ἀγανακτεῖτε. — Ἀφ' ὅτου] Ἐκ τίνος αἰτίας.

Σελ. 134. Οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε κ. τ. λ.] Δὲν ἐβάλετε ἐμπρὸς, δὲν ἠρχίσατε οὐδὲν πώποτε ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ ἡτοιμάσατε ὀρθῶς. — Τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε] Τρέχετε πάντοτε κατόπιν τῶν συμβαινόντων· δὲν προλαμβάνετε οὐδέν. Εἶπε τὰ αὐτὰ πλατύτερον ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ. — Τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει] Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δὲν εἶναι φυσικόν· δὲν κατορθοῦται οὕτως οὐδέν— Βοηθείαις] Μὲ ἀκαίρους καὶ ἀτάκτους βοηθείας. — Ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἀφοῦ ἑτοιμάσητε στράτευμα, καὶ προμηθεύσητε εἰς αὐτὸ τροφὴν, καὶ διορίσητε ταμίας τοῦ στρατεύματος, καὶ δημοσίους ἐπιτηρητὰς τῶν γινομένων, καὶ διατάξητε οὕτως, ὅπως εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ ἀκριβεστάτη ἡ φυλακὴ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων, τότε πρέπει κ τ λ. — Τοῦ πλεῖν ἄλλοσε] Τοῦ νὰ πλέῃ μετὰ τοῦ στόλου εἰς ἄλλο μέρος παρὰ τὸ προστεταγμένον εἰς αὐτὸν, καθὼς ἔκαμεν ὁ Χάρης. — Παρὰ τούτων] Παρὰ τῶν ταμιῶν — Καὶ τοῦτ' ἐθε-

λήσητε ὡς ἀληθῶς] Καὶ ἐὰν τῳόντι θελήσητε τοῦτο, ἐὰν ἀποφασίσητε τοῦτο μὲ σταθερὰν θέλησιν. — Καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ] Χώρας δηλαδή. — Ἢ πολεμήσαι ἐξ ἴσου] Καθὼς ἐκεῖνος ὑμᾶς, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐκεῖνον. — Ἀπῆρκε] Ἐκ τοῦ ἀπαίρω· ἐκίνησεν, ἐστράτευσε.—Πραγματείας] Φροντίδος, ἐπιμελείας. — Εὑρήσει λυσιτελοῦν κ. τ. λ.] Θέλει εὑρεῖ, θέλει πεισθῆ, ὅτι συμφέρει νὰ κάμνωμεν ἑκουσίως τὰ δέοντα, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰ ἐκ τῆς ῥᾳθυμίας μέλλοντα δεινά.—Καὶ ἅπαντα πρόησθε] Καὶ ἐὰν ἀμελήσητε τὰ πάντα. — Τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει] Τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν πόλιν δόξης καὶ τῶν ἄλλων καλῶν.

Σελ. 135. Προέσθαι] Νὰ παραδώσητε. — Ἢ ταῦτα εἰρηκέναι] Παρὰ νὰ εἴπω, νὰ συμβουλεύσω ταῦτα, διὰ τὴν ἀνάπαυσίν σας, δηλαδὴ νὰ παραδώσητε εἰς δουλείαν τοὺς ἄλλους Ἕλληνας.—Προϊσμεν] Προγινώσκομεν. βλ. Τεχνολ. Σελ. 271.— Χρησόμεθα ἐχθρῷ] Θέλομεν ἔχει δηλαδὴ αὐτὸν ἐχθρόν. — Τί ἀναδυόμεθα;] Διὰ τί ἀναβάλλομεν; Κατὰ ἄλλην γραφήν, ποῖ, ἤγουν, μέχρι τίνος; ἕως πότε; — Καὶ τοῖς οὖσι κ.τ.λ.] Καὶ μὲ τὴν περιουσίαν ἡμῶν νὰ ὑπηρετήσωμεν ἕκαστος τὴν πατρίδα. — Πρὶν ἄν, ὥς περ νῦν κ. τ. λ.] Πρὶν αὐτὰ τὰ δεινὰ, αὐτοὶ οἱ κίνδυνοι ἐπέλθωσι, καθὼς τώρα. — Ἐφ' ἡσυχίας] Ἡσύχως, ἐν ἡσυχίᾳ, ὡς οἱ βουλευόμενοι πρὶν ἐπέλθωσι τὰ δεινά. — Ἐκβάλλετε] Ἀπορρίπτετε, δὲν δίδετε εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ οὐδεμίαν προσοχήν.

Σελ. 136. Ὃ δὴ λοιπόν ἐστι κ. τ. λ.] Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον λείπεται, μένει νὰ κάμωμεν, καὶ ἔπρεπεν ἐξ ἀρχῆς νὰ κάμωμεν αὐτὸ, πλὴν καὶ τώρα εἶναι ἔτι καιρὸς, τοῦτο θέλω εἰπεῖ. — Πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα] Πρὸς τὰς ἐπερχομένας περιστάσεις· τὸ νῦν φανερόνει ἐνταῦθα τὸ μετ' οὐ πολύ· τὸ σχεδὸν παρόν. — Εὐτυχήματα] Εὐτυχεῖς περιστάσεις — Οἷς βασιλεὺς πιστεύει] Ἐννοεῖ ἐνταῦθα τοὺς Θηβαίους, οἵτινες ἐβοήθησαν τὸν βασιλέα τῆς Περσίας Ἀρταξέρξην Ὄχεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Πηλουσίου ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἦσαν ὠργισμένοι κατὰ τοῦ Φιλίππου, διότι εἶχεν ἁρπάσει ἀπ' αὐτῶν τὸν Ἐχῖνον, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω. — Ἔπειθ' ὁ πράττων κ. τ. λ.] Οὗτος ἦτο Ἑρμίας ὁ εὐνοῦχος, ἔπαρχος τῆς Ἀτάρνης ἐν Μυσίᾳ, μετὰ τοῦ ὁποίου ὁ Φίλιππος εἶχε μυστικὴν ἀνταπόκρισιν περὶ κατακτήσεως τῆς Ἀσίας, καὶ ἐκοινοποίει πρὸς αὐτὸν τοὺς μεγάλους ἐκείνους σκοποὺς, τοὺς ὁποίους ἐξετέλεσεν ὕστερον ὁ Ἀλέξανδρος. Τοῦτον τὸν Ἑρμίαν συλλαβὼν Μέντωρ ὁ Ῥόδιος προσκληθέντα εἰς συνέντευξιν, δεσμεύσας ἔφερε πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην. — Πάσας τὰς πράξεις] Τοῦ Φιλίππου δηλονότι. — Οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος κ. τ. λ.] Τοὺς ὁποίους ἡμᾶς ἤθελε νομίσει ὅτι ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἡμῶν κατηγοροῦμεν αὐτόν. — Τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦντος] Ἀλλὰ τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτοῦ καὶ ὀργανίζοντος, σχεδιάζοντος τὰ τῆς ἐκστρατείας, τοῦ Ἑρμίου. — Καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι κ. τ λ.] Καὶ νὰ μένῃ πλέον εἰς τοὺς πρέσβεις ἡμῶν νὰ κάμωσι πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας περὶ Φιλίππου κ. τ. λ. — Ἀμφοτέρους] Καὶ ἐκεῖνον καὶ ἡμᾶς. — Τὴν ἀβελτερίαν] Τὴν ῥωμαλεότητα, τὴν πρόληψιν τὴν περὶ τοῦ Πέρσου. — Ἠλαττώθητε] Ἐβλάφθητε. — Ὁ δὲ βάρβαρος, κ. τ. λ.] Οὗτοι εἶναι οἱ περιῤῥονητικοὶ λόγοι τῆς ἀβελτερίας· διότι δὲν ἐζήτουν ὑπὲρ τῆς

κοινῆς σωτηρίας νὰ ὠφεληθῶσιν, ὅθεν ἠδύναντο, κατὰ τὸ τοῦ Θουκυδίδου, «ἀνεπίφθονον παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὠφέλειάν τιν' εὑρίσκειν δεομένους.» Τὸ δὴ ἐνταῦθα ἐκφράζει καταφρονητικὸν αἴσθημα· ὁ βάρβαρος δὴ καὶ κοινὸς πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐχθρός· ἐννοητέον βοηθήσει τῇ πόλει; ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.

Σελ. 137. Ἐν Σούσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις] Οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας διῆγον τὸ μὲν θέρος ἐν Ἐκβατάνοις, καθέδρᾳ τῆς Μηδίας, τὸν δὲ χειμῶνα ἐν Σούσοις τῆς Περσίας· τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Περσεπόλει· τὸ δὲ ἔαρ ἐν Βαβυλῶνι. — Συνεπηνώρθωσε] Οὗτος ἦτο Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων, πατὴρ καὶ προκάτοχος Ἀρταξέρξου τοῦ Ὄχου, ἤδη βασιλεύοντος. Ὁ Μνήμων ἐνίκησε τὸν Κῦρον, τὸν ὁποῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐβοήθησαν· ὅθεν πρὸς ἐκδίκησιν ἐβοήθησε τὰ μέγιστα τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἠνώρθωσεν αὐτοὺς καταβεβλημένους ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων· διὰ τῶν σατραπῶν ἴσως ἐνήργει τοῦτο ὁ Δημοσθένης, οἵτινες ἦσαν προστεταγμένοι ὑπὸ τοῦ Δαρείου νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸν ὅσα χρήματα ζητήσῃ, διὰ νὰ διεγείρῃ τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοῦ Φιλίππου. — Εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς κ. τ. λ.] Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν οἱ Θηβαῖοι ἐβοήθησαν τὸν βασιλέα, παρακληθέντες εἰς ἐπικουρίαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀργεῖοι, ἠρνήθησαν ταύτην· τοῦτο ἀνίττεται ἐνταῦθα ὁ Δημοσθένης.— Οὐ τά γε ἐκείνου αἴτια] Αἰτία βεβαίως δὲν εἶναι ἐκεῖνος. —Ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις κ. τ. λ.] Τοῦ αὐξανομένου εἰς τὰς θύρας ἡμῶν, πλησίον καθ' αὑτὸ, ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ σύνδεσις τοῦ λόγου εἶναι, Ὅταν τιν' ἴδω— ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις κ. τ. λ.—Ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, κ.τ.λ.] Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλο τι πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον βλάπτει τὴν πόλιν, διαβαλλόμενον ὑπὸ ἀδίκου βλασφημίας καὶ λόγων ἀναρμόστων· κ. τ. λ. Τοῦτο εἶναι τὸ περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων. Οἱ πλούσιοι παρεπονοῦντο ὅτι τὰ χρήματα διενέμοντο εἰς τοὺς πτωχούς, καὶ οἱ μὴ θέλοντες νὰ πράττωσι τὰ δίκαια εὕρισκον τοῦτο πρόφασιν. — Καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει κ. τ. κ.] Καὶ πάντων, ὅσα λείπουσιν, ὅσα δὲν γίνονται, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ γίνωνται ταῦτα παρά τινος, θέλετε εὑρεῖ τὴν αἰτίαν τῆς ἐλλείψεως τούτων ὅτι ἀποδίδεται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ ὅτι δηλαδὴ τὰ χρήματα διανέμονται εἰς τοὺς πτωχούς. Κατ' ἄλλην γραφὴν, παρὰ τοῦτο, ἤγουν, διὰ τοῦτο, διότι ἐκλείπουσι δηλαδή. Λέγει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι δὲν ἔπρεπεν οἱ πλούσιοι νὰ δυσχεραίνωσι, καὶ νὰ προφασίζωνται τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μάλιστα νὰ συνεισφέρωσιν αὐτοὶ προθύμως, καὶ νὰ ἀφίνωσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀνακούφισίν τινα. Ὑπερασπίζεται δὲ ἐνταῦθα τὴν διανομὴν τῶν θεωρικῶν, ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι ἡ παῦσις αὐτῆς ἔμελλε νὰ προξενήσῃ μεγαλητέραν βλάβην παρὰ ὠφέλειαν. — Πρὸς τοὺς καταδεεῖς] Πρὸς τοὺς λίαν ἀπόρους. — Καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτο κ. τ. λ.] Καὶ εἰ ἀνέλοιμεν τὸν φόβον, καὶ ἂν ἀποβάλωμεν τὸν φόβον τοῦ ὅτι δηλαδὴ δὲν θέλει μένει, δὲν θέλει ἐξακολουθεῖ ἡ διανομὴ αὕτη ἄνευ μεγάλης τινὸς ζημίας τῆς πόλεως. — Οὔ οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα κ. τ. λ.] Παρὰ τὸ ὁποῖον τὸ ἀνελεῖν, λέγω τὰς περὶ τῶν θεωρικῶν βλασφημίας καὶ τὸν φόβον, οὐδὲν ἄλλο μεγαλήτερον βοήθημα ἠθέλομεν συνει-

σφέρει πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν πραγμάτων, οὐδὲ δυνάμενον κοινῶς νὰ ἐνδυναμώσῃ μᾶλλον τὴν πόλιν· θέλω δὲ ὁμιλήσει πρότερον ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν. — Ἦν ποτ' οὐ πάλαι παρ' ἡμῖν, κ. τ. λ.] Ἦτο ποτὲ καιρὸς παρ' ἡμῖν, οὐχὶ πρὸ πολλοῦ, ὅτε τῆς πόλεως αἱ πρόσοδοι δὲν ἦσαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα τάλαντα (ἤγουν δραχμαὶ σημεριναὶ περίπου 432000.) Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἐνταῦθα ἐννοεῖ τῆς Ἀττικῆς μόνον τὰς προσόδους· διότι τῶν συμμάχων οἱ φόροι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἀριστείδου ἦσαν κατ' ἔτος τετρακόσια ἑξήκοντα τάλαντα, τὰ ὁποῖα ὁ Περικλῆς ηὔξησε μέχρις ἑνὸς τρίτου. Τὰ τρόφιμα πρὸς τούτοις ἦσαν τότε εὔωνα· ὁ βοῦς ἐπωλεῖτο κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν βίῳ Σόλωνος) πέντε δραχμὰς, τουτέστιν ὀλιγώτερον παρὰ τρεῖς δραχμὰς τὴν σήμερον. — Ἀφ' ἑαυτοῦ] Οἰκοθεν, προθύμως νὰ πράττῃ τὰ καθήκοντα. — Ὅτι χρήματα οὐ περιῆν.] Διότι δὲν ἦσαν πολλὰ χρήματα, προφασιζόμενος ἔλλειψιν χρημάτων. — Καὶ χρήματα ἐγίγνετο,] καὶ χρήματα συνήγοντο εἰς τὸ ταμεῖον.

Σελ. 138. Καλῶς ποιοῦσα] Ἀξίως δηλονότι εὐνοοῦσα, συντρέχουσα· καλῶς ποιῶ εἶναι φράσις συνήθης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, δι' ἧς ὁ λέγων ἐπιδοκιμάζει τι ὡς καλῶς γινόμενον· τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχουσι καὶ αἱ φράσεις εὖ ποιῶν, ὀρθῶς δρῶν· οὕτω καὶ τὴν σήμερον λέγουσιν εἰς ὁμοίας περιστάσεις, καὶ καλὰ κάμνει· οἷον, δὲν λυπεῖται νὰ ἐξοδεύῃ· καὶ καλὰ κάμνει. — Καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται] Ἔρχονται εἰς τὸ ταμεῖον· ὅθεν πρόσοδοι λέγεται καὶ ἐπὶ χρημάτων τῶν παρὰ τῶν ὑπηκόων διδομένων κατὰ νόμον εἰς τὸ δημόσιον. — Μεθέξοντες τούτου] Τοῦ ἀργυρίου δηλονότι· ἢ μᾶλλον κατά τινας, τούτων (τῶν χρημάτων). Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς πόλεως, οἵτινες ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν πλουσίων, εἶχον καὶ οὗτοι σιτηρέσιον ἀπὸ τῶν αὐτῶν χρημάτων, ἐξ ὧν ἐγίνοντο αἱ διανομαὶ εἰς τοὺς πτωχούς. ὅθεν λέγει, καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ εὔποροι κ. τ. λ. — Τί οὖν μαθόντες] ἤγουν, διὰ ποῖον λόγον, τί ἄτοπον παρατηρήσαντες· λέγουσι καὶ τί παθών· τοῦτο ὅμως λέγεται κυρίως ἐπὶ περιστάσεως ἀκουσίου, τί συνέβη; καὶ ὡς λέγομεν, τί ἔπαθες; — Οὓς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην κ. τ. λ.] Τοὺς ὁποίους πτωχοὺς οὔτε ἤθελον μεμφθῆ ἐγὼ, οὔτε κρίνω δίκαιον νὰ μέμφηταί τις αὐτοὺς διὰ τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην. — Ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις] Ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ἰδιωτῶν, τῶν κατὰ μέρος πολιτῶν. — Τῶν ἐν ἡλικίᾳ — οὐδένα κ. τ. λ.] Οὐχ ὁρῶ οὐδένα τῶν νέων κ. τ. λ. — Ἀτοπώτατον] παραλογώτατον ὄντα. Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, ἄτοπον τῶν ὄντων. ἴσως δὲ γραπτέον ἄτοπον ὄντα. — Ὅσ' ἂν αὐτὸς] Ὑπακούεται τὸ ποιήσειε διὰ τὸν ἄν· — Τοῖς τῆς κακώσεως νόμοις] Ὑπῆρχε νόμος τοῦ Σόλωνος, ὅστις ἐκήρυττεν ἄτιμον τὸν μὴ ἀποδίδοντα εἰς τοὺς γονεῖς τὸ ὀφειλόμενον σέβας καὶ τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν. Ἐλέγετο δὲ κάκωσις ἡ κακὴ μεταχείρησις. καὶ ἐγίνετο κακώσεως δίκη κατὰ τῶν τέκνων ὑπὸ τῶν γονέων, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ὑπὸ τῶν ὀρφανῶν. — Ὑποτελεῖν] Ἀποδιδόναι τὸν ἔρανον τὸν προστατόμενον παρ' ἀμφοτέρων, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου. — Καὶ προσήκει τούτους οὐχ ὅπως—ἀφελέσθαι τι κ. τ. λ.] Καὶ πρέπει, εἶναι δίκαιον, οὐ μόνον νὰ μὴ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ

τούτων τι ἐκ τῶν παρὰ τῆς πόλεως διδομένων εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ κ. τ. λ. Περὶ δὲ τοῦ ἀφελέσθαι. — τούτους τι, βλέπε Συντ. Σελ. 223,Ε.—Ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται] Νὰ μὴ παραβλέπωνται στερούμενοι τινὸς τῶν ἀναγκαίων (Βλ. Συντ.Σελ.144.)—Δίειμι] Κυρίως ἐπὶ κινήσεως, μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ λόγων· Θέλω ὁμιλήσει. Οὔκουν Ἀθηναίων γε, ἀλλ' οὐδὲ] Οὐχὶ βέβαια ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τῶν ἄλλων. Ἔχει δὲ τὸ οὔκουν γε, μεγαλητέραν ἔκφρασιν παρὰ τὸ οὐ μόνον. —Κοινῇ κακόνους — τοῖς πράγμασι] Ἐθροὺς τῆς πόλεως κοινῶς, δυσμενεῖς. —Τοῖς δ' ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι κ. τ. λ.] Εἰς δὲ τοὺς ἀπόρους ἤθελον συμβουλεύσει νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ πλούσιοι δυσχεραίνουσι καὶ δικαίως κατηγορεῖσιν αὐτούς.

Σελ.139. Ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα κ.τ.λ.] Ἤγουν ποῦ γίνεται ἡ σύγκρουσις, ποῦ στέκει ἡ δυσχέρεια, ποῖον εἶναι τὸ καθ' αὐτὸ αἴτιον τῆς ἀγανακτήσεως τῶν πλουσίων; Συντρίβεται, λέγεται κυρίως ἐπὶ σωμάτων σκληρῶν συντριβομένων μετ' ἀλλήλων, ὡς τὰ πυρεῖα· μεταφορικῶς δὲ ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων ἀντιμαχομένων, συγκρουομένων. — Ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος κ. τ. λ.] ἀγανακτοῦσιν οἱ πλούσιοι καὶ δυσχεραίνουσιν, ὅταν βλέπωσι τινὰς, ὅτι τὴν συνήθειαν τοῦ λαμβάνειν ἀπὸ τῶν κοινῶν χρημάτων μεταφέρουσιν εἰς τὸ λαμβάνειν καὶ ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν τῶν πολιτῶν· καὶ ὅτι ὁ ῥήτωρ ὁ προβάλλων τοῦτο γίνεται εὐθὺς μέγας, καὶ ἀθάνατος διὰ τὴν ἐκ μέρους σας ἀσφάλειαν, καὶ ὅτι ἄλλην ψῆφον δίδετε περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ φανερῷ, καὶ ἄλλην ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἦσαν τινὲς ῥήτορες δημοκόλακες, οἵτινες διὰ νὰ κολακεύσωσι τὸν δῆμον προέβαλλον νὰ συνεισφέρωσιν οἱ πλούσιοι εἰς πράγματα ἀνωφελῆ, εὐχάριστα ὅμως εἰς τὸν λαόν. Οἱ πλούσιοι κατηγόρουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοὺς προβάλλοντας τοῦτο· ὁ δὲ λαὸς αἰσχυνόμενος νὰ ὑπερασπισθῇ πρότασιν τοσοῦτον ἄδικον, κατεδίκαζε μὲ φωνὰς τοὺς ῥήτορας τούτους· εἰς τὴν κρυπτὴν ψηφοφορίαν ὅμως ἔδιδε ψῆφον κατὰ τῶν πλουσίων. Συνήθως ὁ λαὸς ἐψήφιζε διὰ τῆς τάσεως τῶν χειρῶν· ὅτε ὅμως προέκειτο περὶ καταδίκης, ἡ ψῆφος ἐδίδετο μυστική. — Ὑπὲρ τούτων μὴ δεδοικότας] Μὴ φοβουμένους περὶ τῆς εὐπορίας αὐτοῦ, περὶ τῶν ὑπαρχόντων. Ἀντὶ ὑπὲρ τούτων ἄλλη γραφὴ λέγει περὶ τούτῳ, τῷ βίῳ δηλονότι. Συνηθεστέρα ὅμως εἶναι ἡ περὶ μετὰ γενικῆς, παρὰ δὲ ποιηταῖς μετὰ δοτικῆς. — Διορθώσασθαι] νὰ κάμωμεν διασάφησιν, νὰ διευκρινήσωμεν τὸ πρᾶγμα. — Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων κ.τ.λ.] Τῶν δὲ παρόντων κακῶν καὶ τῆς ταραχῆς πολλὰ καὶ παλαιὰ εἶναι τὰ αἴτια. — Εἰ βουλομένοις ὑμῖν — ἐστὶν] Ἀντὶ εἰ βούλεσθε.— Ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ. τ.λ.[Ἐξετράπητε, ἀπεμακρύνθητε ἀπὸ τοῦ συστήματος, ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σᾶς ἄφησαν οἱ πρόγονοι, τοῦ προΐστασθαι δηλαδὴ τῶν Ἑλλήνων. — Δύναμιν συνεστηκυῖαν] Πολεμικὴν δύναμιν συγκεκροτημένην, ἑτοίμην — Περίεργον ἐπείσθητε εἶναι κ. τ.λ] Οἱ τὰ τοιαῦτα συμβουλεύοντες σᾶς ἔκαμον νὰ νομίζητε ὅτι εἶναι περιττὸν, ἀνάξιον σπουδῆς. Περίεργος ὁ μεθ' ὑπερμέτρου προσοχῆς καὶ λεπτότητος ἐξετάζων ἢ ἐργαζόμενός τι, καὶ ὁ πολυπράγμων. Λέγεται καὶ ἐπὶ πραγ-

μάτων μετὰ τοιαύτης περιεργείας γινομένων. Περίεργον λέγει ἡ συνήθεια καὶ τὸ ἄξιον ἐξετάσεως, παρατηρήσεως.

Σελ. 140. Θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν κ. τ. λ.] Νομίζετε ὅτι παρέχει θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν κ. τ. λ. — Ἔρημον ἀνείλετο] Ἔλαβεν αὐτὸ ὁ Φίλιππος, ᾠκειοποιήθη ὡς ἔρημον πρᾶγμα, μηδένα κύριον ἔχον διὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἧτταν τῶν Λακεδαιμονίων κ. τ. λ. — Περιγέγονε] Προῆλθεν εἰς μὲν τοὺς ἄλλους ὁ φόβος, εἰς ἐκεῖνον δὲ νὰ ἔχῃ πολλοὺς συμμάχους καὶ δύναμιν μεγάλην. Περιγίγνεται σημαίνει καὶ τὸ περισσεῦον, καὶ τὸ ἐξαγόμενον κέρδος, τὴν ἔκτινος προερχομένην ὠφέλειαν. — Καὶ τοσαῦτα πράγματα κ. τ. λ.] Καὶ τοσαῦται καὶ τοιαῦται δυσχέρειαι, ἀκαταστασίαι, περιεκύκλωσαν πάντας τοὺς Ἕλληνας, ὥστε κ. τ. λ. — Ἀργότατα] Ἀμελέστατα, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀμέλειαν ὑμῶν. — Τὴν εὐετηρίαν]. Τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἀφθονίαν. Εὐετηρία εὐτυχία τοῦ ἔτους, εὐφορία. — Κεκήλησθε] Καταγοητεύεσθε,, τέρπεσθε. Πανήγυριν] Συνάθροισις ἐπίσημος πωλούντων καὶ ἀγοραζόντων. Οὕτω λέγεται καὶ τὴν σήμερον (κοινῶς πανηγύρι), καὶ ἀντὶ τοῦ χαρὰ, εὐφροσύνη. Ὁρᾶται δὲ τὸ χλοάζον πᾶν, καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανήγυρις (Αἰλ. Π. ἱστορ. Βιβλ. Γ', κεφ. ά. — Κατεσκευάσθαι] Συγκεκροτῆσθαι. — Πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν, κ. τ. λ.] Πόλιν δὲ, τὴν ὁποίαν τις στοχάζεται ὅτι μόνη τῶν ἄλλων ἤθελεν ἀντισταθῇ εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἡγεμονεύῃ πάντοτε τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύναται νὰ προστατεύῃ τὴν ἐλευθερίαν πάντων, δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ ταύτην ἐκ τῶν ὠνίων, ἂν ἦναι ἐν καλῇ καταστάσει, κ. τ. λ. — Ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει κ. τ. λ.] Ἀλλὰ πρέπει ταῦτα νὰ παρατηρῇ περὶ αὐτῆς, ἂν ἔχῃ πεποίθησιν εἰς τὴν εὔνοιαν τῶν συμμάχων, καὶ ἂν ἰσχύῃ κατὰ τὰ ὅπλα. — Ἐκεῖνος] Κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Σελ. 141. Τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα κ.τ.λ.] Διότι καθ' ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸν οἱ Ἕλληνες ἦσαν διῃρημένοι εἰς τὰ δύο ταῦτα μέρη, εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ εἰς ἡμᾶς, κ. τ. λ. — Καθ' αὐτὸν κ. τ. λ.] Μόνος, ὡς βασιλεὺς Περσῶν θεωρούμενος, ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, ἦτο ἄπιστος ἐξ ἴσου εἰς πάντας, οὐδεὶς ἐπίστευεν εἰς αὐτόν. — Προσλαμβάνων] Οἰκειούμενος, βοηθῶν, ἑωσοῦ καταστήσῃ αὐτοὺς ἴσους μὲ τοὺς ἄλλους — Οὓς σώσειε] Βλέπε Συντακτ. Σελ. 124. — Ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου κ. τ. λ.] Ἐπιστεύετο ἑωσοῦ ἤθελεν ἐξισώσει τοὺς ὑπ' αὐτοῦ βοηθουμένους μὲ τοὺς ἄλλους, μὲ τοὺς νικῶντας. Μετὰ ταῦτα οἱ σωθέντες ἐμίσουν αὐτὸν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρχόντων ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὡς φύσει πολέμιον τῆς ἐλευθερίας. Ἡ Λακεδαίμων ἠνώθη τὴν ἀρχὴν μετὰ Δαρείου τοῦ Νόθου, καὶ βοηθούμενος ὑπ' αὐτοῦ ὁ Λύσανδρος ἠδυνήθη νὰ πολιορκήσῃ τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ καταβάλῃ τὴν δύναμιν αὐτῶν· ὁ Κόνων ἔπειτα ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος τὰς ἀναγκαίας βοηθείας διὰ νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νὰ ἀνορθώσῃ τὰς Ἀθήνας. Οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας ἐφρόντιζον νὰ κρατῶσιν ἐν ἰσορροπίᾳ τὰς ἑλληνικὰς πόλεις φοβούμενοι μή ποτε ὑπερισχύσῃ τις ἐξ αὐτῶν, καὶ τρέψῃ ἔπειτα τὰ ὅπλα αὐτῆς κατὰ τῆς Ἀσίας. Ἡ Λακεδαίμων μόλις ἐταπείνωσε τοὺς Ἀθηναίους βοηθουμένη ὑπὸ Δαρείου τοῦ Νόθου, καὶ εὐθὺς ἐπεχείρησε νὰ λεηλατῇ τὰς ἐν τῇ

μικρᾷ Ἀσία ἐπαρχίας τῆς Περσίας, καὶ ἠνώθη μετὰ τῶν ἀποστατησάντων σατραπῶν. Αἱ Ἀθῆναι ὡσαύτως ἐλευθερωθεῖσαι ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῶν Λακεδαιμονίων διὰ τῆς βοηθείας Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος, συνεμάχησαν μετὰ τοῦ Εὐαγόρου, ὅστις εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Κύπρου. Περὶ τῆς εὐκτικῆς ποιήσαι βλ. Συντακτ. Σελ. 216.—Ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οἰκείως ἔχει] Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐφέρετο τότε φιλικῶς πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ ἦναι ἡνωμένοι κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ κωλύωσι τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· πρὸς ἡμᾶς δὲ οὐδόλως εὐνοεῖ· ἥκιστα ἡμῖν οἰκείως ἔχει.—Ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα] Ἂν δὲν κάμωμεν τώρα ἐπανόρθωσίν τινα, ἂν δὲν ἀλλάξωμεν σύστημα.—Ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ κ.τ.λ.] Ἔπειτα πολλοὶ πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζονται προστάται τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἅπαντες οἰκειοποιοῦνται τὰ πρωτεῖα, τὴν ἡγεμονίαν. — Ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς] Ἀλλήλοις. —Καὶ γεγόνασι καθ᾽ ἑαυτοὺς] Καὶ ἐχωρίσθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἐμονώθησαν. Τὰ παρ᾽ οὐδέσι τούτων ἀρχεῖα κ.τ.λ.]Οὐδενὸς ἐκ τούτων, οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως, τὰ ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρια δὲν ἤθελεν ἰδεῖ τις πλέον ἔρημα Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων. Ὅτε ἴσχυον αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Λακεδαίμων, ἤρχοντο εἰς αὐτὰς ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων πρέσβεις νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν αὐτῶν ἢ συμμαχίαν. — Οὔτε γὰρ φιλῶν κ. τ. λ.] Διότι οὐδεὶς κάμνει μεθ᾽ ἡμῶν ἐντεύξεις πολιτικὰς οὔτε ὑπὸ φιλίας οὔτε ὑπὸ πίστεως οὔτε ὑπὸ φόβου· τὸ διαλέγεσθαι λαμβάνεται ἐπὶ διαπραγματεύσεως πολιτικῶν ὑποθέσεων. — Ῥάδιον γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι.] Διότι ἐὰν τὸ αἴτιον ἦτο ἓν, εὔκολος ἤθελεν εἶσθαι ἡ μεταῤῥύθμισις, ἡ διόρθωσις. — Εἰς ὃ πάντα γε συντείνει] Εἰς τὸ ὁποῖον πάντα τὰ ἄλλα ἀναφέρονται, τὸ ὁποῖον εἶναι πάντων τῶν κακῶν ἡ αἰτία. —Ἐκπέπραται τὰ συμφέροντα κ. τ. λ.] Πάντα τὰ τῆς πόλεως συμφέροντα ἐφ᾽ ἑκάστης ἀγαθῆς περιστάσεως ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῶν προδοτῶν, πᾶσα εὐκαιρία, ἐξ ἧς ἠδύνατο ἡ πόλις νὰ ὠφεληθῇ, ἐπροδόθη εἰς τὸν Φίλιππον. — Καὶ μετειλήφατε κ. τ. λ.] Καὶ ἐλάβετε ὡς μερίδιον σεῖς μὲν τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀπραγμοσύνην, κ. τ. λ.

Σελ. 142. Οὐ πικρῶς ἔχετε] Δὲν ὀργίζεσθε.—Ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι]Ἡγοῦν ὁ Φίλιππος ἥρπασε τὰ πρωτεῖα ὑμῶν καὶ τὴν δόξαν.—Τὰ μὲν ἄλλα] Ἄτοπα δηλαδὴ, κακά. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, περὶ τἄλλα, ἤγουν τὰ γινόμενα περὶ τὰ ἄλλα, περὶ τὰ ἄλλα πράγματα τῆς πόλεως. — Ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ] Ὅταν συμπέσῃ λόγος περὶ Φιλίππου, ὅταν τις λαλήσῃ περὶ τῶν ἀδικιῶν τοῦ Φιλίππου·— Παραθεὶς εὐθέως] Κάμνων εὐθὺς παράθεσιν καὶ κατὰ σειρὰν ἐκθέτων πόσον καλὸν εἶναι ἡ εἰρήνη κ.τ.λ. — Καὶ, διαρπάζειν τινὲς κ.τ.λ.] Καὶ λέγει ὁ Φιλιππίζων, ὅτι τινὲς θέλουσι νὰ διαρπάζωσι τὰ χρήματα τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο συμβουλεύουσι τὸν πόλεμον.—Ὡς οἴονται] Καὶ ἄλλους λόγους λέγουσιν, καθὼς στοχάζονται, ἀληθεστάτους, ἴσως γραπτέον οὓς οἴονται. —Οἵ γε πεπεισμένοι κάθησθε] Οἵτινες ἀκούετε αὐτοὺς πεπεισμένοι ἤδη ὅτι περὶ τῆς εἰρήνης, κάθησθε ἥσυχοι, οὐδὲν πολεμικὸν πράττοντες. — Ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ ἤδη κ. τ. λ.] Διότι ἂν ἐκεῖνος πεισθῇ νὰ εἰρηνεύῃ, ἡ εἰρήνη ὑπάρχει ἤδη παρ᾽ ἡμῖν· διότι δὲν πολεμεῖτε ὑμεῖς ἐκεῖ-

νον, ἀλλ' ἐκεῖνος ὑμᾶς. —Καὶ τὸ, διαρπασθήσεται τὰ χρήματα, κ. τ. λ.] Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φωνάζουσι, θέλουσι διαρπασθῆ τὰ χρήματα, ἤγουν, τὴν διαρπαγὴν τῶν χρημάτων, πρέπει (ὑπακούεται τὸ δεῖ) νὰ κωλύητε εὑρόντες τρόπον φυλακῆς, δι' οὗ θέλουσι σωθῇ, ἀλλ' οὐχὶ ἐγκαταλιπόντες τὸ συμφέρον τῆς πόλεως καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος. — Ἐφεξῆς οὕτωσὶ] Κατὰ σειρὰν οὕτως, ὡς βλέπετε. — Ἐφ' ὑμᾶ;] Καὶ μάλιστα ἁρπάζων τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν καταδούλωσιν ὑμῶν. — Τοῦτον εἶπεν ὡς ἀδικεῖ] Ἐμφαντικώτερον, ἀντὶ, ὡς οὗτος ἀδικεῖ (βλ. Συντ. Σελ. 15) — Ἀναθεῖναι] Νὰ ἀναθέσωσι τὴν αἰτίαν, νὰ κατηγορήσωσι δηλαδὴ ὡς αἰτίους. Ἀνατίθημι βάλλω τι φορτίον ἐπί τινα, ἐπιφορτίζω· ὅθεν μεταφορικῶς, ἀποδίδω, ἀναφέρω τι εἰς ἄλλον ὡς αἴτιον, καλοῦ ἢ κακοῦ· καὶ κατὰ μέσην φωνὴν ἀνατίθεμαι, ἐπιφορτίζομαι· Ὁ δὲ (ὁ Αἰνείας) τὸν πατέρα πάνυ σφόδρα γεγηρακότα ἀναθέμενος τοῖς ὤμοις ἔφερε (Αἰλ. Π. ἱστορ. Γ', κϐ') — Ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης] Ἐνὶ θυμῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ, ὁμοψύχως καὶ ὁμογνωμόνως. Λαμβάνονται δὲ ὁμοῦ ἀμφότερα, καὶ ὡς λέγουσιν, ἐκ παραλλήλου, διὰ πλειοτέραν ἔμφασιν.

Σελ. 143. Οὐκέτ' ἔσεσθαι μισθαρνεῖν] Καὶ ὅτι δὲν θέλει εἶσθαι πλέον ἀφορμὴ εἰς αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι χρήματα παρὰ τοῦ Φιλίππου προδίδοντες. — Ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων] Ἀπὸ τῆς πρώτης ταραχῆς διά τινα δυστυχίαν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· — Ἀμφότερα ἔξειν] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγοῦνται· ὁμοίως καὶ εἰς τὸ κατωτέρω, δίκην λήψεσθαι.—Καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν κ.τ.λ.] Καὶ τὸ μηχάνευμα, τὸ σκευώρημα τῶν κατηγοριῶν, ὅτι τάχα τινὲς θέλουσι νὰ σᾶς διεγείρωσιν εἰς πόλεμον. — Οὐ γράψαντος] Ἐναντιωματικὴ ἡ μετοχὴ, καί τοι οὐκ ἔγραψε. — Μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν] Νὰ μὴ δεικνύωμεν νὰ μὴ ὁμολογῶμεν, ὅτι ἐκεῖνος μᾶς πολεμεῖ· Προσποιῶ σημαίνει προσθέτω εἰς ἄλλον τὶ, κἀμνω νὰ ἀποκτήσῃ τοῦτο, ὑποτάττω εἰς αὐτόν Ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας Πλαταιέων ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι—καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι (Θουκυδ. Β', Β'.) Προσποιοῦμαι δὲ κατὰ μέσην φωνὴν σημαίνει καὶ ἀποκτῶ τι εἰς ἐμαυτόν.—Εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι.] Ἂν φανερόνῃ τοῦτο, ὅτι μᾶς πολεμεῖ. — Ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἁρπῶνται, κ. τ. λ.] Διότι, ὅταν οἱ ἀδικούμενοι ἁρπῶνται ὅτι ἀδικοῦνται, τί πρέπει εἰς τὸν ἀδικοῦντα νὰ κάμῃ, ἢ ἐννοητέον τὸ ἐναντίον τοῦ ἁρπῶνται, διὰ τί πρέπει ὁ ἀδικῶν νὰ ὁμολογῇ τοῦτο; — Οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν] Μένει λοιπὸν νὰ γείνητε δοῦλοι τοῦ Φιλίππου. Λέγει ὅμως ἔπειτα ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἶναι νὰ δουλώσῃ τὴν πόλιν, ἀλλὰ νὰ ἀφανίσῃ αὐτὴν, ὅλως ἀνελεῖν. — Οὔτ'—ἐπιστήσεσθε] Οὔτε θέλετε μάθει νὰ ἦσθε δοῦλοι ἄλλου, ἀντὶ τοῦ οὐ δυνήσεσθε — Πράγματα] Ἀνησυχίας, κινδύνους.

Σελ. 144. Ἐγκρατὴς] Κύριος. — ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων κ. τ. λ.] Οὕτω λοιπὸν πρέπει νὰ ἐξεύρητε, ὅτι ὁ κίνδυνος θέλει εἶσθαι ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων, ὅτι θέλει κινδυνεύσει ἡ πόλις ἡμῶν τὸν ἔσχατον κίνδυνον (βλ. Συντ. Σελ. 142) — Τούτοις] Τοῖς ἐσωτερικοῖς ἐχθροῖς, τοῖς προδόταις. — Προβόλοις] Ἤγουν προσ-

κόμματα, ἐμπόδια. Πρόβολοι, σκόπελοι, αἱ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐξέχουσαι πέτραι. — Ὑστερίζειν ἐκείνων] Νὰ μένητε ὀπίσω ἐκείνων, τῶν ἔξω ἐχθρῶν, νὰ μὴ προλαμβάνητε ἐκείνους. — Εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο] Καὶ ὅτι τοὺς μὲν ἄλλους, ἂν ὄχι ἄλλο, τοὐλάχιστον εὐεργετῶν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν, ἐξαπατᾷ — Ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους κ. τ. λ.] Πόσον ἠπάτησε τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς εἰς αὐτοὺς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ ἄλλα πολλά. — Πολέμου] Τοῦ Φωκικοῦ δηλονότι. — Πλεονεξίαν] Ὠφέλειαν, κέρδος. — Οὐχὶ Φωκέας, κ.τ.λ.] Πάντα ταῦτα εἶναι αἰτιατικαὶ τοῦ ἀπεστέρησθε (βλ. Συντ. Σελ. 223, Ε'.) — Λαβόντα χρήματα αὐτὸν] Ἤγουν, ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν δύναται νὰ δημηγορῇ ἀσφαλῶς λαβὼν αὐτὸς χρήματα. — Τὰ ὑμέτερα αὐτῶν] Τὰ κτήματα, τοὺς τόπους ὑμῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς συμμάχους (βλ. Συντακτ. Σελ. 44, καὶ 223, Ε'.) — Γνώριμοί] Γνωστοὶ εἰς τὸν κόσμον, τὸ ἐναντίον τοῦ ἀνώνυμοι. — Μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν κ.τ.λ.] Ἐὰν μετὰ τῶν λεγόντων ὑπὲρ Φιλίππου δὲν ἤθελεν ὠφεληθῇ ὁ δῆμος καρπούμενος τὴν Ποτίδαιαν· κ. τ. λ.

Σελ. 145. Φέρεσθαι] Νὰ φέρωνται· οὕτω λέγεται καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ· ἤγουν, νὰ εὑρίσκωνται ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, οἱ μὲν νὰ προδίδωσιν, οἱ δὲ νὰ ἀδιαφορῶσι, — Λοιδορίας χωρὶς] Ἄνευ λοιδορίας, ἤγουν, σπουδάζων. — Τί δὴ γινώσκων] Διὰ τί λοιπὸν, ἐνῷ γνωρίζεις ἀκριβῶς κ. τ. λ. Διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἐξελέγχει τὴν ἀλογίαν αὐτοῦ καὶ διαφθοράν. — Ἀριστόδημε] Οὗτος ὑπῆρξε κωμικὸς, καὶ εἷς ἐκ τῶν πεμφθέντων εἰς Μακεδονίαν δέκα πρέσβεων· ὁ Δημοσθένης ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς πρεσβείας εἶχε ψηφίσει στέφανον περὶ αὐτοῦ· ὕστερον ὅμως ἐφανερώθη καὶ οὗτος Φιλιππίζων. — Φιλαίτιον] Φιλόδικον, φιλεγκλήμονα· ἐνταῦθα δὲ σημαίνει τὸν ὑποκείμενον εἰς κατηγορίας καὶ ἐπικρίσεις. — Τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις] Τὸν κινδυνώδη.

Σελ. 146. Εἰ γὰρ ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, κ.τ.λ.] Διότι ἂν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠδύνασο νὰ εἴπῃς ὡς εὐλογώτερον, συνομολογήσωμεν ὅτι λέγεις τοῦτο ἀληθὲς, κ.τ.λ. Ὑπὲρ τούτων] Διὰ τὴν φιλοτιμίαν δηλονότι καὶ δόξαν. — Δεῖ τινα φαίνεσθαι] Πρέπει νὰ φαίνησαί τις, ἔντιμος, διακεκριμένος (βλ. Συντ. Σελ. 72) — Τὸ τὰ αὑτῆς πράττειν] Τὸ νὰ περιορίζηται εἰς τὰ ἑαυτῆς, νὰ μὴ περιεργάζηται τὰ ἔξω. — Εἰ μὴ — περιεργάσῃ] Τὸ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ ἀλλότρια, τὸ ἰδιοπραγεῖν. — Τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρῶ. — Τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας] Ἐννοεῖται τὸ, ὁρῶ τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους. Ὁρῶ τὴν πόλιν διὰ τὴν ἡσυχίαν ταύτην κινδυνεύουσαν τὸν ἔσχατον κίνδυνον. — Ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι] Ἥτις εἶναι αἰσχρὸν νὰ τελειώσῃ ἐν σοί. Ἀμεταβάτως. — Τῇ πόλει δ' ἡμῶν, κ. τ. λ.] Εἰς δὲ τὴν πόλιν ἡμῶν ὑπῆρξε τοῦτο, καθὼς εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας, ἤγουν οἱ Ἕλληνες δὶς σεσωσμένοι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ὡς ἐὰν ἔλεγε, τῇ πόλει δ' ἡμῶν ὑπῆρξε τὸ δὶς σεσῶσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν. Ἀντιπαραθέτει τὸν πατέρα τοῦ Ἀριστοδήμου πρὸς τὴν πόλιν· καὶ τὴν ἐκείνου ἀδοξίαν πρὸς τὴν τῆς πόλεως, ὅτι οἱ πρόγονοι δὶς ἔσωσαν τοὺς Ἕλλη-

νας,ἐν Μαραθῶνι,καὶ ἐν Σαλαμῖνι. Ὁ Ἰσοκράτης ἀναφέρει καὶ τρίτον, ὅτε ἠλευθέρωσαν τοὺς Ἕλληνας ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῶν Σπαρτιατῶν· ἀποσιωπᾷ ὅμως τοῦτο ὁ ῥήτωρ, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι κατηγορεῖ αὐτοὺς, οἵτινες τώρα ἦσαν σύμμαχοι. — Οὐκ ἴσως οὐδὲ πολιτικῶς] Οὐχὶ ἐν ἰσότητι οὐδὲ ὡς πρέπει νὰ πολιτεύωνται πόλεως ἐλευθέρας πολῖται. — Ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἥκοντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν] Νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἑαυτοὺς, νὰ μὴ ἐνθυμῶνται ὅτι ἐξῆλθον ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ὅτι κατεδικάσθησαν εἰς εἱρκτήν. — Περὶ πολλῶν] Πραγμάτων. — Οὐ λόγων ἐνδεία — ἀλλ' ὅταν] Ἐννοητέον πρὸ τοῦ ὅταν τὴν δεικτικὴν τούτῳ, οὐχὶ δι' ἔνδειαν λόγων, ἀλλὰ διὰ τοῦτο, ὅταν κ. τ. λ.

Σελ. 147. Ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτοὺς — ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι κ. τ. λ.] Κάθησθε ἀκούοντες ἐξ ἴσου τῶν θελόντων νὰ φθείρωσι καὶ νὰ διαστρέφωσι ταῦτα, οὐχὶ ἀγνοοῦντες αὐτοὺς, ὁποῖοι εἶναι, διότι ἐκ πρώτης ὄψεως γνωρίζετε αὐτοὺς κάλλιστα, κ. τ. λ. ἀλλὰ διὰ νὰ κατηγορήσητε τούτους, τοὺς λέγοντας ὑπὲρ τῶν βελτίστων, καὶ τρέψαντες τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν, νὰ μὴ πράττητε σεῖς οὐδὲν τῶν δεόντων. — Ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι τὰ ἀληθῆ, τὰ βέλτιστα ἐξ ὅσων ἠδυνάμην νὰ εἴπω μετὰ πάσης παῤῥησίας, ἐκ καθαρᾶς εὐνοίας· δὲν εἶναι λόγος γέμων κολακείας καὶ βλάβης τῆς πόλεως, καὶ ἀπάτης, ἐπὶ σκοπῷ εἰς μὲν τὸν λέγοντα νὰ φέρῃ ἀργύριον, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Κτησιφῶντος λόγου τοῦ Αἰσχίνου.

Ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανώσωσι Δημοσθένην τὸν υἱὸν τοῦ Δημοσθένους τὸν Παιανιέα μὲ χρυσοῦν στέφανον, καὶ νὰ ἀνακηρύξωσι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅτε παριστάνοντο νέαι τραγῳδίαι, διότι διατελεῖ τὰ ἄριστα λέγων καὶ πράττων εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτο τὸ ψήφισμα κατηγόρησεν ὁ Αἰσχίνης ὡς παράνομον, καὶ προβάλλων τρία γενικὰ κεφάλαια· πρῶτον, ὅτι στεφανόνει τὸν Δημοσθένην ὄντα ὑπεύθυνον, ἐνῷ ὁ νόμος προστάττει νὰ μὴ στεφανόνηται ὑπεύθυνος ἄρχων· δεύτερον, ὅτι λέγει νὰ κηρυχθῇ ὁ στέφανος ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐνῷ ἀπαγορεύει ὁ νόμος νὰ μὴ στεφανόνηται μηδεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ· τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι γράφει ψευδῆ ἐν τῷ ψηφίσματι· διότι δὲν εἶναι καλὸς καὶ ἀγαθὸς ὁ

Δημοσθένης, οὐδὲ ἄξιος στεφάνου· καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸ παράνομον, ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ νὰ γράφωνται ψευδῆ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ἀναφέρεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα.

Ἀντιθέσεις δὲ λαμβάνει τρεῖς· πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ὁ Δημοσθένης δύναται νὰ ἀποκριθῇ διττῶς, ἕν μὲν, ὅτι δὲν ἦτο ἄρχων· διότι τῶν τειχῶν ἡ οἰκοδομὴ δὲν εἶναι ἀρχὴ, ἀλλὰ διακονία καὶ ἐπιμέλεια· ἄλλο δὲ, ὅτι καὶ ἀρχὴ ἂν ὑποτεθῇ, ὑπεύθυνος δὲν εἶναι, καθότι ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ δὲν ἔλαβε παρὰ τῆς πόλεως τὰ δαπανηθέντα· ἀμφότερα δὲ ταῦτα εἶναι περὶ ποιότητος. Πρὸς τοῦτο δὲ εἰσάγει ὁ Αἰσχίνης κεφάλαιον στοχαστικὸν, δὲν κατασκευάζει ὅμως αὐτὸ, λέγων, ὅτι δὲν ἔκαμεν ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην, ἀλλ' ἔλαβε παρὰ τῆς Βουλῆς δέκα τάλαντα. Τοῦτο εἶναι περὶ οὐσίας, ἤγουν, στοχαστικόν. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον ὁ Δημοσθένης ἀντεπιφέρει ἄλλον νόμον κελεύοντα νὰ ἀνακηρύττηται ὁ στέφανος ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ὁ δῆμος ψηφίσῃ· ὁ δὲ Αἰσχίνης ἀπαντᾷ λέγων, ὅτι ὁ νόμος οὗτος δὲν εἶναι περὶ τῶν πολιτικῶν στεφάνων, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν· καὶ τοῦτο περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον ἀντιτάττει πολλὰ κατὰ μέρος. Ὑπολαμβάνει δὲ ὅτι ὁ Δημοσθένης διήρεσε τὴν ἑαυτοῦ ἀπολογίαν εἰς τέσσαρας καιροὺς, καὶ κατὰ τούτους ἐμέρισα καὶ τὰ πράγματα· πρῶτον λοιπὸν καιρὸν λέγει τὸν τοῦ πρώτου πολέμου τοῦ γενομένου πρὸς Φίλιππον περὶ Ἀμφιπόλεως· δεύτερον δὲ τὸν τῆς εἰρήνης· τρίτον δὲ τὸν τοῦ δευτέρου πολέμου καὶ τῆς περὶ τὴν Χαιρώνειαν ἥττης τῶν Ἀθηναίων. Τέταρτον δὲ καιρὸν τὸν παρόντα, τὸν περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον πολιτευμάτων. Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ λοιπὸν λέγει ὁ Αἰσχίνης, ὅτι αὐτὸς ἐστάθη ὁ αἴτιος τῆς αἰσχρᾶς καὶ ἀδόξου εἰρήνης, καὶ τοῦ νὰ μὴ κάμῃ αὐτὴν ἡ πόλις μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅτι αὐτὸς ἐπροξένησε τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι

αὐτὸς ἐστάθη ὁ αἴτιος καὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ τῶν εἰς τοὺς Φωκέας συμβάντων, καὶ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἥττης, πείσας νὰ κάμωσι μετὰ τῶν Θηβαίων τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον. Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι ἐπὶ Ἀλεξάνδρου δὲν ἦτο ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασι. Μετὰ ταῦτα κατηγορεῖ καὶ πάντα τὸν βίον τοῦ Δημοσθένους, ἐν ὀλίγοις δὲ καὶ τὸν τοῦ Κτησιφῶντος, καὶ ἐν τούτοις λέγει ὅτι αὐτὸς ὁ Κτησιφῶν πρέπει νὰ ἀπολογηθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ.

Τὰ κεφάλαια λοιπὸν τοῦ λόγου εἶναι ταῦτα· ἐνίκησε δὲ τὸν ἀγῶνα ὁ Δημοσθένης. Μέμφονται δέ τινες τὸν Αἰσχίνην ὅτι δὲν διέτριψε πολὺ ἐν τῷ παρανόμῳ· ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Δημοσθένους κατηγορεῖ, ἐνῷ ἐπολιτεύθη καλῶς ὁ ἀνήρ· ὁ Αἰσχίνης ὅμως ἐξ ἐναντίας εἰς τοῦτο μάλιστα διϊσχυρίζεται, λέγων, ὑπόλοιπον τῆς κατηγορίας μέρος εἶναι τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς ἐμὲ τὸ σπουδαιότερον· εἶναι δὲ τοῦτο ἡ αἰτία, δι' ἣν ὁ Κτησιφῶν κρίνει αὐτὸν ἄξιον τοῦ στεφάνου· Ἔστι δὲ ὑπόλοιπον μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ' ᾧ μάλιστα σπουδάζω· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ πρόφασις, δι' ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι. Ἀλλ' ἴσως ἔπραξεν ἄριστα ὁ Αἰσχίνης, διότι, ἐπειδὴ ὁ Δημοσθένης εἶχε παρὰ πᾶσι δόξαν μεγάλην καὶ ὑπόληψιν ὡς λαμπρότατα πολιτευθείς, ὀρθῶς ἐστοχάσθη ὁ Αἰσχίνης ὅτι οἱ περὶ τῶν παρανόμων λόγοι αὐτοῦ ἔμελλον νὰ φανῶσι ψυχροὶ καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξιοι, ἂν δὲν ἤθελεν ἐμβάλει εἰς τοὺς δικαστὰς τὴν ἐναντίαν ὑπόληψιν, ὅτι τάχα ὁ Δημοσθένης εἶναι κακόνους εἰς τὸν δῆμον, καὶ ἐπολιτεύθη αἰσχρῶς καὶ ἐπιμέμπτως· διὰ τοῦτο κατέβαλε μεγάλην σπουδήν, καὶ διέτριψε τὸ πλεῖστον τῆς κατηγορίας περὶ τὸ μέρος τοῦτο. Φαίνεται δὲ τὸ προοίμιον ἀνάρμοστον, ὡς τραγικόν, καὶ ὑπέρμετρον, καὶ μὲ ἐπίλογον μᾶλλον ὁμοιάζον· Ἡ δὲ στάσις τοῦ λόγου εἶναι πραγματικὴ ἔγγραφος, ὡς καὶ ἡ περὶ τοῦ στεφάνου· τὰ δὲ κεφάλαια, τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον, ὡς καὶ ἐκεῖ· τέμνεται δὲ τὸ νόμιμον εἰς τρεῖς νόμους· τὸ δὲ δίκαιον εἰς τέσσαρας καιρούς· παρατήρησον δὲ ὅτι προοιμιάζεται ἐπιλογικῶς, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς

τῶν συνηγόρων ἐκβολῆς, ὡς καὶ ὁ Δημοσθένης. Τινὲς εἶπον, ὅτι δὲν ἔχει κατασκευὴν τὸ προοίμιον· ὅθεν οὐδὲ συμπέρασμα πρέπει νὰ ζητῶμεν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀκατάσκευον· διότι κατασκευὴ αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι δὲν γίνονται ἐν τῇ πόλει τὰ δίκαια καὶ συνήθη· διότι, ἂν ἡ αἰτία τῆς προτάσεως ἦναι ἡ κατασκευὴ, τὸ δὲ μὴ γίνεσθαι τὰ δίκαια ἐν τῇ πόλει, αἰτία τῶν δεήσεων, τοῦτο λοιπὸν εἶναι κατασκευὴ τοῦ προοιμίου· ἔχει δὲ καὶ συμπέρασμα, τὸ «*ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς ἥκω ἕως τοῦ μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.*

Συνέβη δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ἐκπέσῃ τῆς πατρίδος ὕστερον, διότι κατηγόρησε τὸ ψήφισμα τοῦ Κτησιφῶντος τὸ ὑπὲρ τοῦ Δημοσθένους ὡς παράνομον, καὶ ὥρισε τὸ πρόστιμον, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ αὐτὸ παράνομον· καὶ ἔπειτα ἠττηθεὶς, καὶ μὴ δυνάμενος ἢ μὴ θελήσας νὰ καταβάλῃ τὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὥρισεν, ἔφυγε· φυγὼν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος καὶ θελήσας νὰ ἀναβῇ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, μαθὼν τὴν τελευτὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ταραχὴν τῶν διαδόχων, ἔπλευσεν εἰς Ῥόδον, καὶ ἐσύστησεν ἐκεῖ Ῥοδιακὸν διδασκαλεῖον διδάσκων τοὺς νέους, καὶ εἰς τοὺς τελειοτέρους ἄνδρας ἀναγινώσκων τὸν κατὰ Κτησιφῶντος λόγον, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε κατὰ τοῦ Δημοσθένους· θαυμαζόμενος δὲ σφόδρα παρ' αὐτῶν καὶ ἐρωτώμενος, πῶς μετὰ τοιοῦτον λόγον ἠττήθη, *Θαυμάζετε*, εἶπε, *πῶς ἠττήθην, διότι δὲν ἠκούσατε σεῖς ἐκεῖνο τὸ θηρίον*· θηρίον ὀνομάζων αὐτὸν διὰ τὴν σκληρότητα τῶν τρόπων καὶ τὸ ἀνελεῆμον. Λέγεται δὲ ὅτι καὶ τὰς λεγομένας μελέτας καὶ τὰ πλαστὰ ῥητορικὰ ζητήματα αὐτὸς πρῶτος ἐπενόησεν ἐκεῖ, ὅτε εἶχεν εὐκαιρίαν.

Τὴν παρασκευὴν — καὶ τὴν παράταξιν, ὅση γεγένηται] Ἀντὶ, ὅση παρασκευὴ καὶ παράταξις (βλ. Συντακτ. Σελ. 15)· ἔχει δέ τι μεγαλοπρεπέστερον ἡ φράσις αὕτη, παρὰ ἐὰν ἔλεγεν, ὅση παρασκευὴ καὶ παράταξις γεγένηται· αἱ δὲ λέξεις παρασκευὴ καὶ παράταξις λαμβάνονται ἐνταῦθα μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς παρασκευῆς καὶ παρατάξεως τῶν ἀντιμαχομένων, σημαίνουσαι τὰς φατριαστικὰς κατ' αὐτοῦ ῥᾳδιουργίας τῶν ἀντιδίκων. — Κατὰ τὴν ἀγορὰν] Ὁ τόπος, ἔνθα ἀγείρεται, συνέρχεται ὁ λαὸς, πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες· διῃρεῖτο δὲ ἡ ἀγορὰ εἰς διάφορα μέρη κατὰ τὰ εἴδη τῶν ὠνίων· ὅθεν ἁλφιτόπωλις ἀγορὰ, ἰχθυόπωλις ἀγορὰ, κ. τ. λ. Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἦσαν καὶ ἐμπορικὰ βουλευτήρια, ἔνθα συνεβουλεύοντο περὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, καὶ δικαστήρια. — Δεήσεις] Τὰς ὁποίας ἔκαμνον εἰς δικαστὰς, καὶ ἄλλους ἔχοντας ἰσχὺν ἐν τῇ πόλει. — Τὰ μέτρια] Τὰ δίκαια δηλαδή. Συνήθη δὲ τὰ συνειθιζόμενα ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, τὰ ἴσα. Τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους] βλ. Σελ. 31. — Τῶν ἐφεστηκότων] Ἐφεστηκότας λέγει ἐνταῦθα τοὺς προέδρους, μεθ' ὧν συνεκάθιζον καὶ οἱ νομοφύλακες, διὰ νὰ κωλύωσι τοὺς ῥήτορας καὶ ἄλλους ἀπὸ τοῦ νὰ προβάλλωσί τι ἀσύμφωνον μὲ τοὺς κειμένους νόμους, ἢ ἐναντίον τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος. — Ὁ Σόλων] Ὁ Σόλων ἐνομοθέτησε νὰ ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὸ βῆμα οἱ πρεσβύτεροι τὴν ἡλικίαν, καὶ νὰ δημηγορῶσι μετ' εὐκοσμίας. — Ἵν' ἐξῇν] Βλ. Συντακτ. Σελ. 115. Ἔξεστι, εἶναι δυνατὸν, ἔχει τις τὸ δικαίωμα κατὰ νόμον θεῖον, ἢ ἀνθρώπινον. — Ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι] Παρέρχομαι, ἔρχομαι, παρουσιάζομαι· ἐπὶ τὸ βῆμα, διὰ τὴν εἰς τὰ ἄνω κίνησιν· λέγεται δὲ ἁπλῶς ἐπὶ παρουσιάσεως μετὰ τῆς εἰς, ὡς παρελθὼν εἰς μέσον, παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, εἰς τὸ βουλευτήριον. — Ἐξ ἐμπειρίας] Ἐξ ὧν γνωρίζει καὶ δύναται νὰ κρίνῃ διὰ τὴν ἐκ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐμπειρίαν. — Χωρὶς καὶ ἐν μέρει] Χωριστὰ ἕκαστος καὶ κατὰ σειρὰν, κατὰ τάξιν. — Περὶ ἑκάστου] Ἐννοεῖται τὸ πράγματος. — Γνώμην ἀποφαίνεσθαι] Γνωμοδοτεῖν· λέγεται καὶ γνώμην εἰπεῖν, γνώμην λέγειν, καθὼς καὶ τὴν σήμερον.— Αἵ τε κρίσεις ἐλάχιστα γίγνεσθαι] Καὶ ὅτι αἱ κρισολογίαι ἤθελον γίνεσθαι σπανιώτεραι. Ἐννοεῖται τὸ δοκοῦσι — Ἐπειδὴ δὲ] Ἀφοῦ δὲ κ. τ. λ. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ εἶναι εἰς τὸ σεσίγηται. — Τὰ πρότερον ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν] Τὰ πρότερον κοινῇ γνώμῃ ἀποφασισθέντα ὡς καλὰ — Καταλέλυται] Κατηργήθησαν. Καταλύω, τὰ συνδεδεμένα καὶ συνεστῶτα λύω, χαλῶ, ὡς τεῖχη, γέφυραν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ μεταφορικῶς, καταλύειν βασιλείαν, ἀρχὴν, δημοκρατίαν, δύναμιν κ. τ. λ. — Παρανόμους γνώμας] Παράνομα ψηφίσματα. — Ἐπιψηφίζουσιν] Ἐπικυροῦσι — Οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου κ. τ. λ.] Λαβόντες τὴν προεδρίαν οὐχὶ κατὰ τὸν δικαιότατον τρόπον, κατὰ νόμιμον ἐκλογὴν, διὰ κλήρου, ἀλλὰ διὰ μεσιτείας καὶ ῥᾳδιουργίας προεδρεύοντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Ὄντως λάχῃ κληρούμενος] Νομίμως, ἄνευ ῥᾳδιουργίας λάβῃ διὰ κλήρου τὴν προεδρίαν. — Καὶ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς

ἀναγορεύῃ] Καὶ τὰς ἀποφάσεις ὑμῶν πιστῶς ἀνακηρύττῃ. Μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ὁ κήρυξ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπιστάτου, ἢ τοῦ προέδρου, ἠρώτα τὸν δῆμον ἂν συγκατατίθηται εἰς τὴν τελευταίαν γνώμην, ἢ μὴ· καὶ τοῦτο ἐλέγετο ἐπιψηφίζειν, ἢ διδόναι διαχειροτονίαν τῷ δήμῳ· ἐφανέρονε δὲ ὁ δῆμος τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ ὑψόνων τὰς χεῖρας, ὅθεν ἐλέγετο χειροτονεῖν, καὶ ἡ πρᾶξις χειροτονία· τὸ δὲ ἐναντίον ἐλέγετο ἀποχειροτονεῖν· εἰς περιστάσεις ὅμως τινὰς, ὡς ὅτε ἐκρίνετό τις τῶν ἀρχόντων, ἡ ψηφοφορία ἐγίνετο μυστικὴ διὰ λευκῆς ἢ μελαίνης ψήφου, μή ποτε ἡ δύναμις τοῦ κρινομένου ἐπηρεάσῃ τὴν ἐλευθέραν γνώμην τῶν ψηφοφορούντων. — Τὴν πολιτείαν] Τὸ πολιτικὸν σύστημα, τὴν δημοκρατικὴν κυβέρνησιν· —Εἰσαγγελεῖν] Εἰσαγγέλλειν καὶ εἰσαγγελία ἐλέγετο ἡ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων κατηγορία — Τοὺς ἰδιώτας] Τοὺς μερικοὺς πολίτας, τοὺς μὴ ὄντας ἐν ἀρχῇ. — Δυναστείας] Αὐθαιρέτους ἀξουσίας. — Περιποιοῦντες] Περιποιῶ μετὰ δοτικῆς προσώπου καὶ αἰτιατικῆς πράγματος, προμηθεύω τι εἴς τινα, κάμνω νὰ ἀποκτήσῃ, Περιποιῆσαί τινι ἀρχὴν, στρατηγίαν· καὶ κατὰ μέσην φωνὴν, περιποιοῦμαι, ἀποκτῶ εἰς ἐμαυτὸν, Περιποιεῖται τοσαῦτα, ὥστε καὶ πλουτεῖν (Ξενοφ. Ἀπομνημ. δ', ϐ', 38) — Τὰς ἐκ τῶν νόμων] Τὰς νομίμους, τὰς γινομένας κατὰ τοὺς νόμους — Τὰς δὲ ἐκ τῶν ψηφισμάτων] Τὰς δὲ γινομένας κατὰ τὰ ψηφίσματα ὑμῶν. Λέγει ἐκείνας, περὶ τῶν ὁποίων νόμοι δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' ἐγίνοντο διὰ ψηφισμάτων τῆς βουλῆς ἢ τοῦ δήμου. — Μετ' ὀργῆς] Ὡς μὴ ἀρεσκόμενοι δηλαδὴ, λέγων οὕτως παριστάνει τὸν δεσποτικὸν αὐτῶν τρόπον. — Σωφρονέστατον] Φρονιμώτατον. Τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ Πλούταρχος, λέγων, Καὶ μαρτυροῦσιν οἱ νόμοι διὰ τοῦ κήρυκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οὐκ Ἀλκιβιάδας, οὐδὲ Πυθέας ἀνιστάντας ἐπὶ τὸ βῆμα πρώτους, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότας λέγειν καὶ συμβουλεύειν παρακαλοῦντες (Περὶ τοῦ εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον) — Καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων] Καὶ πάλιν κατὰ σειρὰν ἕκαστος τῶν ἄλλων Ἀθηναίων κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ. — Οὐθ' οἱ Πρυτάνεις, κ. τ. κ.] Βλ. Σελ. 31. — Τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως] Τοῦτο φαίνεται ὅτι παρεισήχθη ὑπὸ ξένης χειρὸς ὡς διασάφησις· διότι τίς τῶν ἀκουόντων ἠγνόει ὅτι ἡ προεδρεύουσα φυλὴ ἦτο τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως; Λέγει δὲ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ, διότι ἐκ τῶν λαμβανομένων ἀφ' ἑκάστης φυλῆς πεντήκοντα καὶ συνιστώντων τὴν πρυτανείαν, δέκα ἐλάμβανον διὰ κλήρου τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις προεδρίαν καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα· ὅθεν ἡ φυλὴ ἐκείνη ἐλέγετο προεδρεύουσα (βλ. Σελ. 31.) — Τῶν καιρῶν] Τῶν περιστάσεων, τῶν πολιτικῶν ἀταξιῶν, τοιούτων οὐσῶν, ὁποίας σεῖς στοχάζεσθε αὐτὰς, βλέπετε. — Εἴτι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων] Ἂν καὶ ἐγὼ ἔχω νόησιν τινά. Μετριοφρονῶν λέγει. — Αἱ τῶν παρανόμων γραφαὶ] Αἱ κατηγορίαι τῶν παρανόμως γραφομένων. Ἰδοὺ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Αἰσχίνου ὁ τύπος τῆς ἐναγωγῆς, Αἰσχίνης ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων γραφὴν κατὰ Κτησιφῶντος, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα. — Λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ

παραχωρήσαντες] Ἀνεπαισθήτως θέλετε παραχωρήσει κατὰ μικρὸν τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν εἰς τινάς. Παραχωρῶ καὶ ἐξίσταμαι μετὰ δοτικῆς προσώπου καὶ γενικῆς πράγματος. Τὸ λανθάνω μετὰ μετοχῆς φανερόνει τὸ ἀνεπαισθήτως γινόμενον (Βλ. Συντακτ. Σελ. 146. — Κατὰ μικρὸν] Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πότε τὸ ἓν, πότε τὸ ἄλλο παραβλέποντες. — Τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων] Κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τῶν ἀρχόντων, αὐθαιρέτως δηλαδή — Τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις] Τοῖς γεγραμμένοις δηλαδὴ καὶ ὑπάρχουσι· διότι ἔκειντο γεγραμμένοι ἐν τοῖς ἄξοσιν· ἐντεῦθεν λέγεται καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν νόμων ἐπιβαλλομένης ποινῆς, Κεῖνται μεγίστων ἀδικημάτων μαλακώτεραι ζημίαι (Θουκ. γ', 45). — Γραφὴν παρανόμων δικάσων] Διὰ νὰ κρίνῃ τινὰ κατηγορούμενον περὶ παρανομίας, ὡς παράνομον ψήφισμα γράψαντα. — Περὶ τῆς ἑαυτοῦ παῤῥησίας] Περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐλευθερίας· διότι ἡ ἐλευθερία τοῦ πολίτου ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων. Κυρίως δὲ παῤῥησία εἶναι (ἐκ τοῦ ῥῆσις καὶ πᾶν) ἡ τοῦ λέγειν ἐλευθερία, ὅθεν μετὰ παῤῥησίας λέγειν ἀντὶ ἐλευθέρως· καὶ παῤῥησίᾳ, ἀντὶ δημοσίᾳ, καὶ ἀντὶ τοῦ σαφῶς, καθαρῶς. — Ὁ νομοθέτης] Ὁ Σόλων δηλαδὴ, κατ' ἐξοχὴν, ὡς ὁ ποιητὴς, ἀντὶ ὁ Ὅμηρος. Λέγεται δὲ τὸ σχῆμα μετωνυμία (Βλ. ῥητορικ. Σελ. 134) Διαμνημονεύοντας] Διὰ μνήμης ἔχοντας, ἐνθυμουμένους. — Τοῦθ' ὑμῶν τὸ δίκαιον] Τοῦτο τὸ δικαίωμα ὑμῶν, τὴν ἐλευθερίαν. — Ἐξαιρεῖσθαι] Νὰ ἀφαιρῇ ἀπὸ σᾶς, νὰ ἁρπάζῃ. — Τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας] Ἐννοεῖται τὸ ἐᾶν ἐξαιρεῖσθαι τοῦτο τὸ δίκαιον. — Συνεργοῦντες] Συμπράττοντες, προστατεύοντες πολὺν ἤδη καιρὸν, ἐκ πολλοῦ χρόνου· κατὰ δὲ τὸν Ἑρρίκον Στέφανον οὐκ ὀρθῶς, συνηγοροῦντες· τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Πλουτάρχου ἐν τῷ περὶ φιλαδελφίας, Οἱ μὲν οὖν καθ' ἑτέρας ὁδοὺς βαδίζοντες, οὐδὲν ἀλλήλους ὠφελοῦσιν· οἱ δὲ βίοις χρώμενοι διαφόροις τόν τε φθόνον ἐκτρέπονται, καὶ συνεργοῦσιν ἀλλήλοις μᾶλλον, ὡς Δημοσθένης καὶ Χάρης, καὶ πάλιν Αἰσχίνης καὶ Εὔβουλος, καὶ Ὑπερίδης καὶ Λεωσθένης, οἱ μὲν λέγοντες ἐν τῷ δήμῳ καὶ γράφοντες, οἱ δὲ στρατηγοῦντες καὶ πράττοντες. — Ἀναβιβαζόμενοι] Ἀναβιβάζοντες ἐπὶ τὸ βῆμα, παρουσιάζοντες ὡς μεσίτας. — Ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων] Ἐκφεύγουσι δηλαδὴ τὴν καταδίκην. — Παράνομον πολιτείαν πολιτευόμενοι] Μεταχειριζόμενοι παράνομον τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι, παρανόμως κυβερνῶντες τὰ τῆς πόλεως. — Ἣν τέταχθε — φύλακες] Καθ' ἣν τάξιν ἐτάχθητε ὑπὸ τῶν νόμων διὰ νὰ φυλάττητε τὴν δημοκρατίαν ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν εἰσέρχεσθε εἰς τὸ δικαστήριον. Λέγων δὲ τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, αἰνίττεται τὴν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας λειποταξίαν τοῦ Δημοσθένους. — Παρακαταθέμενοι] Ὡς Παρακαταθήκην παραδόντες, καὶ ἐμπιστευθέντες τὴν κυβέρνησιν τῆς πόλεως. — Ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων] Εἰς τὰς ὑποθέσεις, εἰς τὰς ἀσχολίας αὐτῶν. — Ἐὰν ἐλέγξωμεν — Τὰς παρανόμους γνώμας] Τὰ προβαλλόμενα παράνομα ψηφίσματα. Ἐὰν ἀποδείξωμεν ἐγὼ καὶ οἱ συνήγοροί μου. — Βεβαιοῦτε] Ἀσφαλίζετε. — Εὕρηκα] Σύμφωνα μὲ τὸν δικαστικὸν ὑμῶν

ὅρκον.—Ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις κ.τ.λ.] Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἢ μέρος, ὅτι οὐκ ἔξεστιν ὑπεύθυνον ἄρχοντα στεφανοῦν — Διοικοῦντες] Ὄντες εἰς τὰ μεγαλήτερα ἀξιώματα τῆς πόλεως καὶ ἔχοντες τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων προσόδων. — Περὶ ἕκαστα τούτων] Εἰς τὰς διαφόρους δηλαδὴ ὑποθέσεις τῆς ἀρχοντίας αὐτῶν καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν προσόδων δωροδοκούμενοι. — Προσλαμβάνοντες] Λαμβάνοντες εἰς ἑαυτοὺς βοηθοὺς, συνηγόρους. — Τοὺς ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας κ. τ. λ.] Τοὺς ῥήτορας δηλαδὴ τῆς βουλῆς καὶ τοὺς τοῦ δήμου. Ἡ βουλὴ εἶχεν ἰδίους ῥήτορας, καὶ ὁ δῆμος ὁμοίως. Τινὲς ἦσαν ἀμφοτέρων, καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου. Περὶ τῆς ἐκ βλ. Συντακ Σελ. 173. — Τὰς εὐθύνας] Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀρχοντίας καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν δημοσίων προσόδων ὤφειλεν ἕκαστος νὰ δίδῃ λόγον εἰς τοὺς λογιστάς. Οὗτοι λοιπὸν οἱ ῥήτορες πολὺν καιρὸν πρὸ τῶν εὐθυνῶν ἐπήνουν τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς δωροδοκοῦντας, καὶ παρίστανον αὐτοὺς ὡς ἀξίους στεφάνων· καὶ οὕτω δὲν ἄφινον ἐλευθέραν τὴν μετὰ ταῦτα γινομένην περὶ τῶν ὑπευθύνων ἐξέτασιν καὶ κρίσιν. — Ὄντες ἐξελεγχόμενοι] Ἀποδεικνυόμενοι ὅτι ἦσαν (βλ. Συντακτ. Σελ. 144, έ)— Διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων] Διέφευγον τὴν καταδίκην, δὲν ἐτιμωροῦντο. Ἀνωτέρω εἶπεν, ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων. Ἐκ τοῦ φύγω φυγγάνω (βλ. Τεχνολογικ. Σελ. 257. ἔκδ. γ'.) — Εἰκότως] Ἤγουν, ὡς ἦτο ἐπόμενον νὰ γείνῃ οὕτω. — Τυχὸν] Ἐπιῤῥηματικῶς, ἀντὶ ἴσως, ἠδύνατο νὰ συμβῇ καὶ τοῦτο. — Ἐν τοῖς ἀγῶσιν] Ἐν τῷ θεάτρῳ δηλαδὴ, ὅτε παριστάνοντο νέαι τραγῳδίαι, ἐν τοῖς Διονυσίοις. — Μικρὸν ἐπισχὼν] Μετὰ ὀλίγον καιρόν. Φράσις λαμβανομένη κατ' ἔννοιαν ἐπιῤῥηματικήν. Ἐπέχω κατ' ἔλλειψιν τῆς ἐμαυτὸν, κρατῶ ἐμαυτὸν, βραδύνω δηλαδή· τὴν ἔννοιαν τοῦ μετ' ὀλίγον παριστάνουσι καὶ διὰ τῆς φράσεως, μικρὸν διαλιπών. — Τὰς εὐθύνας ὠφληκώς] Καταδικασθεὶς ἐν ταῖς εὐθύναις, ἀποδειχθεὶς ἔνοχος κλοπῆς δημοσίων χρημάτων. — Ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου] Διὰ νὰ μὴ καταισχυνθῇ ὁ δῆμος ὁ πρὸ μικροῦ στεφανώσας τοὺς σήμερον καταδικασθέντας. — Ἀπαγορεύοντα-μὴ στεφανοῦν] Τίθεται τὸ μὴ πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἡγουμένης ἀρνήσεως ἢ ἀπαγορεύσεως. Κελεύοντα δηλαδὴ μὴ στεφανοῦν. — Προκατειλημμένος] Καί τοι προασφαλίσαντος. — Κρείττους] Ἰσχυρότεροι, ἐπικρατέστεροι τῶν νόμων διὰ τῆς σοφιστείας.—Λήσετε ἐξαπατηθέντες] Βλ. Συντακτ. 146. — Μέτριοι] Καλοί. Ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἐλέγετο μέτριος ὁ μὴ ὑπεροπτικὸς τῶν ἄλλων, ὁ πολιτευόμενος φρονίμως καὶ φυλάττων τοὺς νόμους. — Εἰ δὴ τίς ἐστι μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων] Ἂν τῳόντι ἦναι τις μέτριος ἐκ τῶν γραφόντων παράνομα ψηφίσματα· ὡς ἐὰν ἔλεγεν, Ἀληθῶς δ' εἰπεῖν, οὐδεὶς ἐστι μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων. — Προβάλλονται γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης.] Τοὐλάχιστον προβάλλουσί τι διὰ νὰ σκεπάσωσι τὴν αἰσχύνην, διότι προσεγγράφουσι δι' ἀσφάλειαν τῶν ψηφισμάτων, Στεφανοῦν κ. τ. λ. Προβάλλομαι, βάλλω, ἢ κρατῶ τι ἔμπροσθέν μου πρὸς ἀσφάλειαν, προφύλαξιν, οἷον, λόγχην, ἀσπίδα, ἢ ἄλλο τι προφυλακτικόν· καὶ μεταφορικῶς, ὡς ἐνταῦθα· ὅθεν σημαίνει καὶ τὸ προφασίζομαι, Τὸ εὐπρεπὲς προβέβληται (Θουκυδ. ά, 37)

— Τὸ ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται] Ἐξίσου ἀδικεῖται, ἂν καὶ προσθέτωσιν ἐν τῷ ψηφίσματι τὸ ἐπειδὰν λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. — Ἐνδείκνυται τοῖς ἀκούουσιν κ. τ. λ.] Δεικνύει ἑαυτὸν εἰς τοὺς ἀκούοντας τὸ ψήφισμα, ὅτι ἔγραψε μὲν παράνομα, ἐντρέπεται ὅμως διὰ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔκαμε. Ταῦτα λέγων θέλει νὰ δείξῃ τὸν Κτησιφῶντα ἀναισχυντότερον τούτων. — Ὑπερπηδήσας] Μεταφορικῶς, ἀντὶ παραβάς. — Καὶ τὴν πρόφασιν—ἀνελών] Καὶ παραλείψας, καταφρονήσας τὴν πρόφασιν τῶν μετρίων, τὸ ἐπειδὰν κ. τ. λ. — Πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας] Λόγος μὲν ἡ ἔκθεσις τῆς διαχειρίσεως, εὐθύναι δὲ οἱ λογαριασμοί· λαμβάνονται ὅμως πολλάκις καὶ ὡς συνώνυμα. — Μεταξὺ—ἄρχοντα] Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀρχῆς, ἐνῷ ἦρχεν ἔτι. — Λέξουσι δὲ—καὶ ἕτερόν τινα λόγον] Ἕτερον, διάφορον δηλαδὴ τοῦ ἤδη λεχθέντος ὑπ' ἐμοῦ, ἐναντίον τοῦ ἀνωτέρω εἰρημένου. Οὐ μόνον δὲν προσέγραψαν ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐπειδὰν λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ, ἀλλὰ καὶ ἄλλον λόγον ἐναντίον πρὸς τὸν εἰρημένον ὡς ὅλως ἀρνητικὸν τῶν εὐθυνῶν θέλουσιν εἰπεῖ. Ὁ λόγος τούτων εἶναι ἀντίθεσις ὁρικὴ, ὅτι δηλαδὴ οὐκ ἔστιν ἀρχὴ ὅσα τις πράττει ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τῆς φυλῆς αὐτοῦ διὰ ψηφίσματος, ἀλλ' ἐπιμέλεια καὶ διακονία (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 250.) — Ἀποκληροῦσι] Διὰ κλήρων διορίζουσιν. Οἱ θεσμοθέται διωρίζοντο κατ' ἔτος φύλακες τῶν νόμων· βλέπομεν δὲ ἐνταῦθα ὅτι οὗτοι διώριζον καὶ ἄρχοντάς τινας διὰ κλήρων. — Καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀρχὰς] Καὶ τὰς μετὰ τούτων ἄλλας ἀρχὰς, καὶ τὰς ἄλλας πρὸς τούτοις ἀρχάς· ἢ τὰς μετὰ τούτων συνδεδεμένας — Πραγματείας προστεταγμένας κατὰ ψήφισμα] ἐπιστασίας, διακονίας διοριζομένας διὰ ψηφίσματος — Παρέξομαι] Θέλω παρουσιάσει, δείξει. — Λύσειν ἡγούμενοι] Στοχαζόμενοι ὅτι διὰ τοῦ νόμου τούτου θέλετε καταστρέψει, ματαιώσει. — Τὰς χειροτονητάς φησιν ἀρχὰς κ. τ. λ.] Ὁ νομοθέτης λέγει τὰς χειροτονητὰς ἀρχὰς, τὰς διὰ χειροτονίας τοῦ δήμου διδομένας, ἐμπεριλαβὼν ἐν μιᾷ λέξει ἁπάσας τὰς ἀρχὰς, κ. τ. λ. Πλήρης δικαστηρίων ἦτο ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων· δι' ὃ ἐσκώπτετο ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφέλ. 207) καὶ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ (ἐν Ἰνάρ. Μενίππ.)· τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα μέρος τοῦ νόμου εἶναι, τὰς χειροτονητὰς ἀρχὰς, καὶ τοὺς ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ πάντας, ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκονθ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων — Ἡγεμονίας δικαστηρίων] Ἐξουσίας τοῦ δικάζειν. — Δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Ἀφοῦ δοκιμασθῶσι δικαστικῶς ἂν ἦναι ἄξιοι τῆς ἀρχῆς. — Ἐγγράφειν] Ἐγγράφως νὰ δίδωσι· ἐννοεῖται τὸ κελεύει. — Ἀπομνημονεύειν] Νὰ ἀναφέρητε, νὰ δεικνύητε. — Καὶ ὑποβάλλειν] Καὶ νὰ ἀποκρίνησθε. — Ἄμεινον] Ῥητορικώτερον, σοφιστικώτερον. — Τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ] Προσωποποιεῖ τὸν νόμον· εἰς τὸ δίκαιον τοῦ νόμου, εἰς τὴν δικαίαν θέλησιν δηλαδὴ τοῦ νόμου. — Τὸν ἄφυκτον] Ὃν νομίζει ἀναντίῤῥητον, ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τις. Ἄλλη ἀντίθεσις αὕτη ἀντιληπτικὴ (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 244, 253. — Εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὐθύνη] Ἐκτὸς ἐὰν πρέπῃ νὰ δίδῃ τις λόγον τῆς πρός τινα εὐνοίας αὐτοῦ. — Τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσε-

ληλυθότων] Τῶν ὁπωσδήποτε ὑπηρετησάντων τὴν πόλιν, τῶν εἰς ὁποιανδήποτε δημοσίαν θέσιν διορισθέντων. — Ἐπὶ τῶν παραδόξων] Ἐπὶ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα φαίνονται παράδοξα· θέλω φέρει εἰς ἐπῆς παράδειγμα παράδοξον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας διατάττει ὁ νόμος νὰ δίδωσι λόγον τῆς ἱερατείας αὐτῶν. Παράδοξος, ὁ παρὰ δόκησιν λεγόμενος. Ἡσύχ. — Καὶ συλλήβδην ἅπαντας, κ. τ. λ.] Καὶ πάντες ὁμοῦ, ἅπαν τὸ γένος, καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ, ἀτομικῶς (κατὰ σῶμα). — Τοὺς τὰ γέρα λαμβάνοντας, κ. τ. λ.] Οἵτινες λαμβάνουσι παρ' ὑμῶν οὐχὶ ἀρχάς, ἀλλὰ τιμὰς μόνον, καὶ προσφέρουσιν ὑπὲρ ὑμῶν τὰς εὐχὰς πρὸς τοὺς θεούς. — Καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, κ. τ. λ.] Καὶ οὐ μόνον χωριστὰ ἕκαστοι, ἀλλὰ καὶ κοινῶς κατὰ γένος, οἷον τὸ γένος τῶν Εὐμολπιδῶν καὶ τὸ τῶν Κηρύκων, καὶ ἄλλοι τῆς αὐτῆς τάξεως· ἦταν δὲ οἱ Εὐμολπίδαι καὶ οἱ Κήρυκες ἱερατικαὶ γενεαὶ καταγόμεναι ἀπὸ τοῦ Εὐμόλπου καὶ Κήρυκος. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Εὔμολπος υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης θυγατρὸς τοῦ Βορέου ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀττικὴν διωρίσθη ἱερεὺς τῆς Δήμητρος ὑπὸ τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηναίων· κατέστη δὲ τόσον ἰσχυρὸς, ὥστε ἐπολέμησε τὸν Ἐρεχθέα· καὶ ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἐθανατώθησαν ἀμφότεροι, οἱ δὲ υἱοὶ αὐτῶν ἔκαμον εἰρήνην ἐπὶ συνθήκῃ, τὸ μὲν γένος τοῦ Εὐμόλπου νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν ἱερατείαν· τὸ δὲ τοῦ Ἐρεχθέως, τὴν βασιλείαν. Ὁ δὲ Κήρυξ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Πανδρόσου θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος. Ἀπὸ τοῦ Κήρυκος τούτου κατήγετο ἡ γενεὰ τῶν ἐν Ἀθήναις Κηρύκων. — Καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας] Τοὺς εἰς τὰ θρησκευτικὰ δηλαδὴ τεταγμένους. — Οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας] Οἵτινες δὲν διεχειρίσθησαν τὰ δημόσια χρήματα οὐδὲ σφετερίζονται μὲν πολλὰ ἐκ τῶν δημοσίων προσόδων, ὀλίγα δὲ ἐκ τούτων συνεισφέρουσιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγουσι μὲν ὅτι κάμνουσι προσφορὰς ἐξ ἰδίων, τῇ ἀληθείᾳ ὅμως ἀποδίδουσιν εἰς ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα. Λέγει δὲ ταῦτα αἰνιττόμενος τὸν Δημοσθένην, ὅτι ὅσα ἐπέδωκεν εἰς τὴν πόλιν ὡς ἴδια, εἶναι ἐξ ὧν ἔλαβε παρὰ τῆς πόλεως. Ἐπιδιδόναι λέγεται τὸ ἐκ προαιρέσεως διδόναι, ἀποδιδόναι δὲ τὸ κατὰ χρέος — Εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς—φιλοτιμίαν] Διὰ νὰ δείξωσι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν. Φιλοτιμία, ἡ ἀγάπη τῆς τιμῆς, δι' ἣν πράττει τις τὰ καλὰ, βοηθεῖ, εὐεργετεῖ· ὅθεν λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ γενναιότης, ἐλευθερότης. — Τὰ μέγιστα—τῶν συνεδρίων] Τὰ πλέον ἔντιμα καὶ σεβαστὰ συνέδρια, ὁποία ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ἡ τῶν πεντακοσίων. — Ὑπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων ἔρχεται ψῆφον] Δικάζονται δηλαδὴ, δίδουσιν εὐθύνας — Ἐγγράφειν—λόγον] Νὰ παρουσιάζωσιν ἐγγράφως λόγον τῆς δικαστικῆς αὐτῶν διαγωγῆς. — Τὴν ἐκεῖ σκυθρωπὸν κ. τ. λ.] Λέγει οὕτω τὴν βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου, διότι ἦτο σοβαρὰ, αὐστηρά. Ἡ βουλὴ αὕτη ἔκρινε περὶ τῶν φονικῶν ἐγκλημάτων. Εἰς ταύτην ἀνεφέροντο ἐνίοτε καὶ ἄλλαι μεγάλαι ὑποθέσεις τῆς πόλεως· ὅθεν λέγει αὐτὴν τῶν μεγίστων κυρίαν. Τὸν ἐκεῖ λοιπὸν σκυθρωπὸν καὶ αὐστηρὸν Ἀρειοπαγήτην ὁ νόμος κελεύει νὰ δίδῃ εὐθύνας εἰς τοὺς λογιστάς. — Οὐκ ἄρα κ. τ. λ.] Τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι ἀνθυποφορὰ (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 198). Ἡ

ἀπόκρισις ἐννοεῖται, οὐ στεφανωθήσεται. — Οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστίν.] Αἰτιολογεῖ τὸ οὐ στεφανωθήσεται· διότι δὲν εἶναι τοῦτο εἰς αὐτοὺς πατροπαράδοτον, ἀρχαῖον ἔθος. — Οὐκ ἄρα φιλοτιμοῦνται;] Δὲν ἀγαπῶσι λοιπὸν τὰς δημοσίας τιμάς; — Ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν κ. τ. λ.] Ναὶ, φιλοτιμοῦνται· ἀλλ' οἱ νόμοι δὲν εὐχαριστοῦνται, δὲν νομίζουσιν ἱκανὸν τὸ νὰ μὴ ἀδικῇ τις ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς δίκαις, ἀλλ' ἐάν τις πράξῃ τι ἁμάρτημα, τιμωροῦσιν αὐτόν. Ἡ περὶ τὰ ἤθη αὐστηρότης τῶν Ἀρειοπαγιτῶν ἦτο μεγίστη. Τινὲς ἐννοοῦσιν αὐτοὺς τοὺς Ἀρειοπαγίτας· ὁ Αἰσχίνης ὅμως λέγει ἐνταῦθα περὶ τῶν νόμων, ὅτι καὶ αὐτοὺς προστάττουσι νὰ δίδωσι λόγον τῆς δικαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς. — Τρυφῶσι] Διάγουσι βίον τρυφηλὸν ἀδικοῦντες· καταφρονοῦσι δηλαδὴ τοὺς νόμους, ὡς τύραννοι ἐντρυφῶντες. — Ὁ νομοθέτης] Ὁ Σόλων δηλαδή. — Εὐθέως ἀρχόμενος] Εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν περὶ τῶν εὐθυνῶν νόμων. — Ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ ἀποδημεῖν] Ὁποιοσδήποτε ἄρχων νὰ μὴ ἀποδημῇ πρὶν δώσῃ λόγον τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. — Μὴ ἀποδημήσω;] Κατὰ ὑποτακτικὴν, νὰ μὴ ἀποδημήσω; (βλ. Συντακτ. Σελ. 108). — Ἵνα γε μὴ, κ. τ. λ.] Πρὸς τὴν ἀπορρηματικὴν ἐρώτησιν ἐννοεῖται τὸ, ναὶ, νὰ μὴ ἀποδημήσῃς. — Ἢ πράξεις] Ἢ πράξεις, σκοποὺς μυστικοὺς τῆς πόλεως. — Δρασμῷ χρήσῃ] Δραπετεύσῃς. — Ὑπεύθυνον οὐκ ἐᾷ κ. τ. λ.] Εἰς τὸν ὀφείλοντα νὰ δώσῃ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ δὲν συγχωρεῖ νὰ καθιερώσῃ, νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ναοὺς τὰ ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα, οὐδὲ νὰ κάμῃ κανὲν ἀφιέρωμα. — Ἐκποίητον γενέσθαι] Νὰ γείνῃ θετὸς υἱὸς τινὸς, νὰ υἱοθετηθῇ· ἐκποίητος ὁ εἰς ἄλλον δεδομένος εἰς υἱοθεσίαν· εἰσποίητος δὲ, ὡς πρὸς τὸν λαμβάνοντα θετὸν υἱὸν δηλαδή. Ἐκποιέω σημαίνει καὶ τὸ πωλῶ· ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐνταῦθα εἶναι περὶ τῆς οὐσίας τῶν ὑπευθύνων ἀρχόντων, δὲν εἶναι καταλληλότερον τὸ ἐκποίητον γενέσθαι νὰ ἐννοῆται περὶ τῆς οὐσίας, ὅτι ὁ νόμος οὐκ ἐᾷ ἐκποίητον γενέσθαι τὴν οὐσίαν τοῦ ὑπευθύνου, νὰ πωλήσῃ δηλαδὴ τὰ κτήματα αὐτοῦ, ἢ νὰ χαρίσῃ τι ἐκ τούτων; — Οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ] Οὐδὲ διαθήκην νὰ κάμῃ, πρὶν δώσῃ λόγον τῆς ἀρχῆς. — Ἐνεχυράζει] Βάλλει ἐνέχυρον, δὲν συγχωρεῖ δηλαδὴ εἰς τὸν ὑπεύθυνον τὴν χρῆσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἑωσοῦ δώσῃ εἰς τὴν πόλιν λόγον. — Ναὶ, ἀλλ' ἔστι τις ἄνθρωπος κ. τ. λ.] Ἄλλη ἀντίθεσις. Ναὶ, ἠθελέ τις εἰπεῖ· ἔστω ταῦτα· ἀλλ' ὑπηρέτησέ τις τὴν πόλιν εἴς τι τῶν κοινῶν χωρὶς νὰ λάβῃ τι ἐκ τοῦ δημοσίου μηδὲ νὰ ἀναλώσῃ· εἶναι καὶ οὗτος ὑπεύθυνος; Λέγουσι, προσέρχεσθαι τοῖς κοινοῖς, καὶ προσέρχεσθαι πρὸς τὰ κοινά. — Ἀποίσει λόγον] Θέλει προσφέρει, θέλει δώσει λόγον. Λέγεται, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω, καὶ λόγον διδόναι, καὶ εὐθύνας διδόναι, ἢ ἀποδιδόναι, καὶ ἐγγράφειν πρὸς τοὺς λογιστὰς λόγον, καὶ, ὡς ἐνταῦθα, ἀποφέρειν λόγον. — Αὐτὸς ὑποβάλλει κ. τ. λ.] Αὐτὸς ὁ νόμος ὑπαγορεύει καὶ διδάσκει τί πρέπει νὰ γράψῃ, ὅταν δίδῃ λόγον πρὸς τοὺς λογιστάς. — Διὰ τὴν ἐπίδοσιν] Δι' ὅσα ἔδωκεν οἴκοθεν δωρεὰν εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν. — Ὑποβάλλετε] Ἀποκρίνεσθε, ἀντιτάττετε πρὸς τὸν λόγον αὐτοῦ. Ὁ Ὅμηρος λέγει

τοῦτο, ὑπόβλητόν μοι ἀμείβεσθαι (Ἰλ. Α, 292).—Ἀμφισβητῆσαι] Ἀντειπεῖν. — Σμικρὰ κατέθηκας] Ἀπὸ τῶν πολλῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἔχεις, ὀλίγα ἐδαπάνησας εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν, ἀφοῦ ἔλαβες δέκα τάλαντα ἐκ τῶν χρημάτων τῆς πόλεως. Οὕτω λέγει ὁ Αἰσχίνης, ἀλλὰ δὲν φέρει ἀπόδειξιν. — Τὴν φιλοτιμίαν] Τὴν τιμήν. — Μηδ' ἐξαιροῦ] Μηδὲ ἐκβαλλε, ἀφαίρει ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δικαστῶν τὰς ψήφους· ἄφες νὰ ψηφίσωσιν ἐλευθέρως κατα τοὺς νόμους. — Μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμων κ. τ. λ.] Μηδὲ φέρου ὡς ἀνώτερος τῶν νόμων, ἀλλ' ὑποτάσσου εἰς αὐτοὺς, ἀκολούθει αὐτοὺς ἐν τῇ πολιτικῇ σου διαγωγῇ· πολιτεύου ἑπόμενος τοῖς νόμοις. — Ὀρθοῖ] Διατηροῦσι, διαφυλάττουσιν ὀρθὴν τὴν πόλιν· αἱ δὲ βίαι καὶ παρανομίαι καθαιροῦσιν αὐτήν. — Μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι] Ἀρκοῦσι δηλαδὴ τὰ μέχρι τούτου λεχθέντα ὑπ' ἐμοῦ. — Ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα] Ὅτε οὗτος ὁ Κτησιφῶν ἐπρότεινε τὸ περὶ στεφάνου ψήφισμα. — Ὑμᾶς διδάσκειν] Νὰ δείξω εἰς ὑμᾶς. — Καὶ ποίου μηνὸς] Ἡ ἀντωνυμία ποῖος λαμβάνεται ἐπὶ ποιότητος, Τίνες τε καὶ ποῖαι φύσεις ἐπιτήδειαι εἰς πόλεως φυλακὴν (Πλάτ. Πολιτ. Β', Σελ. 374)· καὶ ἐπὶ ποσότητος, ἀντὶ τῆς πόσος, Ποῖον χρόνον ἔτ' ἐκμετρῆσαι χρὴ πρὸς Ἴλιον στόλον (Εὐριπ. Ἰφιγ. ἐν Α. 815)· καὶ ἀντὶ τῆς τίς, ὡς ἐνταῦθα. Ὁμοίως καὶ ἡ τίς ἀντὶ τῆς ποῖος. Λαμβάνονται καὶ ὁμοῦ ἀμφότεραι, ποῖός τις, Βουλευομένων ὑμῶν οὐ περὶ τοῦ εἰ ποιητέον τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποίαν τινὰ (Δημοσθ.)—Ἐχειροτονήθη—τὴν ἀρχὴν] Ἐπὶ τὴν ἀρχήν· ἦγουν ἄρχων διωρίσθη — Ἂν ἁλίσκοιτο] Ἤθελε καταδικασθῆ. Ἁλίσκομαι, κυρίως συλλαμβάνομαι, αἰχμαλωτίζομαι· καὶ ἐπὶ κατηγορίας, ἐξελέγχομαι, καταδικάζομαι. Τὸ ἔγκλημα κατὰ γενικὴν, ἢ κατὰ μετοχήν. (Βλ. Συντακτ. Σελ. 114). Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κατηγόρου νικήσαντος, λέγουσιν ὅτι, εἷλεν, ἐξήλεγξεν· ἐπὶ δὲ τοῦ κρινομένου νικηθέντος μὲν, ἑάλω· ἀθωωθέντος δὲ, ἀπέφυγεν, ἀφείθη, ἀπέγνω αὐτοῦ τὸ δικαστήριον, ἀπεψηφίσατο, ἀφῆκεν, ἀπήλλαξε.— Μεσοῦντα τὴν ἀρχὴν] Κατὰ τὰ μέσα τῆς ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων. — Αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν κ. τ. λ.] Νικῶσιν αὐτὸν, ἐξελέγχουσι· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν νικώντων ἐν πολέμῳ καὶ κυριευόντων πόλιν, τεῖχος, κ. τ. λ. — Ἀντιγραφεὺς] Ὁ διωρισμένος εἰς τὸ νὰ γράφῃ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ τὰς προσόδους, διὰ νὰ μὴ γίνηται μηδεμία ἀπάτη παρὰ τοῦ ταμίου· οὗτος ἐλέγετο, ὁ τῆς διοικήσεως. Εἶχε δὲ καὶ ἡ βουλὴ τὸν ἀντιγραφέα αὐτῆς· καὶ τοῦτον λέγει ἐνταῦθα. — Ἀπελογίζετο κ. τ. λ.] Ἐπαρουσίαζεν εἰς τὸν δῆμον τὸν λογαριασμὸν τῶν προσόδων· ἐξ οὗ καὶ ἀπολογισμὸς, καὶ ἀπόλογος· ἀπολογιστὴς δὲ ὁ λαμβάνων τὸν λογαριασμόν.—Διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὔβουλον κ. τ. λ.] Ὁ Εὔβουλος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἐνταῦθα, δὲν εἶναι ὁ τοῦ Αἰσχίνου φίλος καὶ προστάτης, ἀλλὰ ἕτερος, περὶ οὗ καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει ἐν τοῖς πολιτικοῖς παραγγέλμασιν, Ἐπαινοῦσι δὲ καὶ τὸν Ἀναφλύστιον Εὔβουλον, ὅτι πίστιν ἔχων ἐν τοῖς μάλιστα καὶ δύναμιν, οὐδὲν τῶν Ἑλληνικῶν ἔπραξεν, οὐδ' ἐπὶ στρατηγίαν ἦλθεν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ χρήματα τάξας ἑαυτὸν, κῦξησε τὰς κοινὰς προσό-

δους, καὶ μεγάλα τὴν πόλιν ὠφέλησε· καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐβούλου ἐπεκράτησε μέχρι τοῦ Ἡγήμονος νὰ ἔχωσι σχεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν τῆς πόλεως οἱ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων. Ὁ δὲ Ἡγήμων ἔθετο νόμον, καθ' ὃν ὁ ἀντιγραφεὺς περιωρίζετο εἰς τὰ πρότερα καθήκοντα αὐτοῦ — Ἀποδεκτῶν] Οὗτοι συνῆγον τὰ δημόσια χρήματα, τὰς προσόδους, συνεισφορὰς, καὶ τὰ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα· ἦσαν δέκα τὸν ἀριθμὸν κληρωτοί· — Νεωρίων] Ἄλλοι γράφουσι πιθανῶς νεωρῶν, ἤγουν, νεωριοφυλάκων. Νεώρια δὲ ἐλέγοντο οἱ τόποι, ἔνθα ἐφυλάττοντο τὰ πολεμικὰ πλοῖα, καὶ ἦσαν αἱ ἀποθῆκαι τῶν εἰς ἑτοιμασίαν αὐτῶν ἀναγκαίων· ναύσταθμος δὲ, ὁ τόπος τοῦ λιμένος, ὅπου ἵσταντο τὰ πλοῖα. — Σκευοθήκην] Τὴν ὁπλοθήκην τῆς πόλεως. — Τὴν ὅλην διοίκησιν] Πᾶσαν τὴν χρηματικὴν οἰκονομίαν, διαχείρισιν. — Τὸν συλλήβδην ἁπάσας κ. τ. λ.] Τὸν ἔχοντα πάσας ὁμοῦ τὰς ἀρχὰς τῆς πόλεως, διότι ἦτο ἐπὶ τῶν θεωρικῶν. — Ἐπιβολὰς] Χρηματικὰς ποινὰς, πρόστιμον, ὡς οἱ ἔχοντες δικαστικὴν ἀρχήν. — Ἡγεμονίας] Προεδρίας. — Δευτέρᾳ φθίνοντες] Τουτέστι τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ (βλ. Σελ. 70) — Ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν] Νὰ συνάξωσι τὰς φυλὰς, νὰ γείνῃ συνέλευσις τῶν φυλῶν — Καὶ ἐπέταξεν ἐν τῷ ψηφίσματι κ.τ.λ.] Καὶ διέταξεν ἐν τῷ ψηφίσματι νὰ ἐκλέξωσιν ἀφ' ἑκάστης φυλῆς τοὺς μέλλοντας νὰ ἐπιστατήσωσιν εἰς τὰς ἐργασίας διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν, καὶ ταμίας διὰ τὴν μισθοδοσίαν. — Ὑπεύθυνα σώματα] Ὑπευθύνους ἀνθρώπους. Ἡ λέξις σῶμα ἐσήμαινε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ αὐτὸ τὸ ἄτομον. — Λόγον ἀπολήψεσθαι] Νὰ λάβῃ λογαριασμόν. Ἀπολαμβάνω, λαμβάνω τὶ ἀπό τινος, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ δώσῃ. Ἀπόλογος δὲ, τὸ κατάστιχον τῶν λογαριασμῶν· καὶ τὸ ῥῆμα, ἀπολογίζομαι· — Ἀντιδιαπλέκει] Δολορῥαφεῖ, συγχέει τὸ πρᾶγμα, δολίους λόγους σοφίζεται πρὸς ταῦτα. Ἄλλη ἀντίθεσις ἀντιληπτικὴ ὁμοίως. — Οὔτ' ἔλαχε κ. τ. λ.] Οὔτε διὰ κλήρου διωρίσθη τειχοποιὸς, οὔτε διὰ χειροτονίας τοῦ δήμου. — Πολὺν ποιήσονται λόγον] Πολλὰ θέλουσιν εἰπεῖ. — Ὑπὲρ αὐτῶν] Περὶ αὐτῶν τῶν διαφόρων ἀρχῶν. — Τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς] Τῶν ἀρχόντων. — Ἡγεμονίας δικαστηρίων] Προεδρίας, ὡς ἀνωτέρω. — Δοκιμασθέντας] Ἀφοῦ ἐξετασθῶσιν ἐν δικαστηρίῳ, ἂν ἦναι ἄξιοι τῆς ἀρχῆς, τότε νὰ ἄρχωσι γράφει ὁ νόμος. — Καὶ αἱ τριττύες] Ἡ Ἀττικὴ διῃρεῖτο εἰς φυλὰς, ἑκάστη δὲ φυλὴ εἰς τρία μέρη, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο τριττύες, καὶ εἰς δήμους. — Ἐξ ἑαυτῶν αἱροῦνται] Ἐκλέγουσιν ἐκ τῶν συμφυλετῶν, συνδημοτῶν, καὶ τῶν τῆς αὐτῆς τριττύος — Διαχωρίζειν] Διὰ νὰ κάμνωσι διαχώρισιν τῶν δημοσίων χρημάτων, κατὰ τὸ εἶδος τῶν ἔργων, εἰς ὃ διωρίζοντο. — Τούτους αἱρετοὺς κ. τ. λ.] Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ταύτην μένει νὰ ἦναι οὗτοι αἱρετοὶ ἄρχοντες. — Ὅταν, ὥσπερ νῦν, ἐπιταχθῇ κ. τ. λ.] Ὅταν ἐπιταχθῇ παρὰ τῆς πόλεως, καθὼς τώρα εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Δημοσθένους, κ. τ. λ. — Τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν] Τοὺς λαμβανομένους, δηλαδὴ, ἐκλεγομένους. — Ἐκ τῆς διοικήσεως] Ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου· τὰ δημόσια χρήματα διῃροῦντο εἰς στρατιωτικὰ, θεωρικὰ, καὶ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως διὰ τὰ δημόσια ἔργα. — Εἰς ταῦτα] Ἤγουν, τὰ τείχη, τὸ ὁποῖον

ἐννοεῖται ἐκ τοῦ τοιχοποιός (βλ. Συντακτ. Σελ. 23). — Ἀρχὴν ὑπεύθυνον] Ἄρχοντα ὑπεύθυνον. — Ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀνάῤῥησιν κ. τ. λ.] Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ δεύτερον κεφάλαιον τοῦ παρανόμου, ὅτι ὁ Κτησιφῶν γράφει παρανόμως νὰ γείνῃ ἡ ἀνάῤῥησις τοῦ στεφάνου ἐν τῷ θεάτρῳ. — Ἀνακηρύττεσθαι] Τὸν στέφανον δηλαδή — Σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν] Νὰ κάμνῃ ἐπίδειξιν ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ξένους. — Ἀγαπᾶν — τιμώμενον] Νὰ ἀρκῆται τιμώμενος (βλ. Συντακτ. Σελ. 143) — Μὴ ἐργολαβεῖν] Νὰ μὴ κερδοσκοπῇ ὡς ἐργολάβος, ζητῶν νὰ κηρυχθῇ ὁ στέφανος ὅπου δὲν διορίζει ὁ νόμος. Ἐργολαβῶ, ἀναδέχομαι ἔργον τι ὑπὲρ ἄλλου ἐπὶ μισθῷ. Οὕτω λέγεται καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, ὡς τὸ ἐργολάβος, καὶ ἐργολαβία. — Ἐν πνυκὶ τῇ ἐκκλησίᾳ] Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ γινομένῃ ἐν πνυκί· ἐκεῖ συνήρχετο ἐνίοτε ὁ δῆμος. Ὅθεν λέγει, ἐν τῷ δήμῳ — Ὑπερβὰς] Παραβὰς, ἀθετήσας. — Μετενεγκὼν] Μετατοπίσας, ἤγουν, μεταβαλὼν, ἀλλάξας· ἀντὶ ἐν πνυκὶ γράψας, ἐν τῷ θεάτρῳ. — Τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν] Ὅτε ἀγωνίζονται νέοι τραγῳδοὶ, ἤγουν, ὅτε παριστάνονται νέαι τραγῳδίαι. — Ἐναντίον τοῦ δήμου] Ἐνώπιον τοῦ δήμου. — Παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους] Καὶ τοῦτο τὸ παραταχθεὶς αἰνίττεται τὴν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας λειποταξίαν τοῦ Δημοσθένους. — Ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις] Θέλει ἐπιφέρει σοφιστικοὺς λόγους κατὰ τῶν νόμων. — Οὐχ ἕξουσι λέγειν] Δὲν θέλουσιν ἔχειν, ἤγουν δὲν θέλουσι δυνηθῇ νὰ εἴπωσι. — Οἴσουσι] Θέλουσι φέρει, παρουσιάσει. — Τὸν Διονυσιακὸν νόμον] Τὸν περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Διονύσου νόμον. Μέρη τοῦ νόμου τούτου ἀναφέρει ἑκάτερος ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ, ὁλόκληρον δὲ οὐδείς· ὁ μὲν Δημοσθένης, ὅσους στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγορεύσεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστους τοῖς ἰδίοις δήμοις. Ὁ δὲ Αἰσχίνης, Μήτε οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, μήτε ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον, μήθ' ὑπ' ἄλλου μηδενός· ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν Κήρυκα. Καὶ πάλιν, Ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ· τούτους δὲ ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ, Διονυσίοις, ἀναγορεύεσθαι· τὸν δὲ στέφανον ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς (Δημοσθ. Αἰσχ.) — Κλέπτοντες] Κρύπτοντες τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὰς ἀκοὰς ὑμῶν, ἀπατῶντες ὑμᾶς· — Τραγῳδοῖς] Ἡ αὐτὴ ἔννοια καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἀνωτέρω. — Διατελῶ σπουδάζων] Βλ. Συντακτ. Σελ. 146.) Σημαίνει δὲ ἐνταῦθα τὸ διατελῶ σπουδάζων, ἐπιμελῶς πράττω καθ' ὅλην τὴν κατηγορίαν, τοὺς νόμους νὰ ἔχω συνηγόρους. — Παραδέδυκεν] Παρεισήχθη. Παραδύομαι, λεληθότως εἰσχωρῶ. — Ἀναγεγράφθαι] Καταταχθῆναι, συναριθμηθῆναι. — Διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ] Νὰ διορθόνωσιν ἐνώπιον τοῦ δήμου, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους] Αἱ αἰτιατικαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἀπαρέμφατον (βλ. Συντακτ. Σελ. 130) — Ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν, κ. τ. λ.] Ἀφοῦ ἀντιγράψωσι τούτους εἰς σανίδας, νὰ ἐκθέτωσι πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἀγαλμάτων τῶν ἡρώων, ἀφ' ὧν ὠνομάζοντο αἱ φυλαί. — Ἐπιγράψαντας νομοθέτας] Οἱ Πρυτάνεις πρὶν συνέλθῃ ὁ δῆμος ἐφανέρονον διὰ προγράμματος περὶ τίνος πρόκειται· ὅτε λοιπὸν ἐγίνετο ἐκκλησία περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν νόμων, ἐπέγραφον ἐν τῷ προγράμματι ὅτι συγ-

καλοῦνται περὶ τούτου οἱ νομοθέται (βλ. Προλεγόμ. Σελ. 33, 33.) — Τὸν δ' ἐπιστάτην τῶν προέδρων] Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῶν προέδρων, ὅστις ἐλέγετο ἐπιστάτης. — Διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ] Νὰ ζητῇ τὴν γνώμην τοῦ δήμου διὰ τῆς ἀνατάσεως τῶν χειρῶν· ὅτε δὲ ἐδίδετο ἡ γνώμη διὰ ψήφων, ἐλέγετο διαψηφίζειν, καὶ ἡ πρᾶξις, διαψήφισις, ἢ διαψηφισμός —Ἐξευρόντων] Τοὺς περὶ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου δύο νόμους. — Ἀποδόντων τοῖς νομοθέταις] Ἤγουν, παραδόντων εἰς τοὺς νομοθέτας τὴν περὶ τούτων τῶν νόμων κρίσιν, ἤθελεν ἀναιρεθῇ ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο τούτων νόμων. κ. τ. λ.— Ὁ πότε δὲ μηδὲν τούτων γεγένηται] Ἀφοῦ δὲ οὐδὲν τούτων ἔγεινεν, ἤγουν ἀφοῦ δὲν εὑρέθησαν τοιοῦτοι δύο νόμοι, φανερὰ λοιπὸν ἀποδεικνύονται κ. τ. λ. — Ὅθεν δὲ δὴ κ. τ. λ.] Πόθεν δὲ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπάγουσι, πόθεν λαμβάνουσι τοῦτο, ἐγὼ θέλω δείξει εἰς ὑμᾶς τὴν πηγήν. — Ὧν ἕνεκεν] Τὰς αἰτίας δι' ἃς. — Οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων] Ὁ Αἰσχίνης διακρίνει τέσσαρα εἴδη κηρυγμάτων· πρῶτον, τὸ τῶν στεφάνων τῶν διδομένων παρὰ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς· δεύτερον τῶν παρὰ τῶν φυλῶν ἢ τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς· τρίτον, τῶν παρὰ τῶν ξένων· καὶ τέταρτον, τὸ κήρυγμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων. Περὶ τοῦ πρώτου ὑπῆρχε νόμος ἀρχαῖος διορίζων τὸν τόπον, ἔνθα ἔπρεπε νὰ κηρύττωνται οἱ στέφανοι οἱ παρὰ τοῦ δήμου ἢ τῆς βουλῆς· καὶ δὲν ἠδύνατο ὁ ἄρχων νὰ μεταβάλῃ τὸν νόμον. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων κηρυγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκ συνηθείας ἐγίνοντο ἐν τῷ θεάτρῳ, ἄρχων τις ἀπηγόρευσε τὴν συνήθειαν ταύτην ἕνεκεν τῶν γινομένων καταχρήσεων καὶ ἀτοπημάτων· συνεχώρησε δὲ μόνον νὰ κηρύττωνται ἐνίοτε ἐν τῷ θεάτρῳ οἱ παρὰ τῶν ξένων διδόμενοι, ἐὰν ὁ δῆμος συγκατατίθετο εἰς τοῦτο· οἱ δὲ τοιοῦτοι στέφανοι νὰ μὴ μένωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν στεφανουμένων, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ κήρυγμα νὰ καθιερόνωνται εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Περὶ δὲ τοῦ κηρύγματος τῆς ἀπελευθερώσεως, ἀπηγόρευσε νὰ μὴ γίνηται ἐν τῷ θεάτρῳ. — Γινομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν] Ὅτε παριστάνοντο νέαι τραγῳδίαι ἐν τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις. Πολλαὶ ἦσαν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις αἱ ἑορταὶ τοῦ Διονύσου· δύο δὲ αἱ ἐπισημότεραι, τὰ μεγάλα Διονύσια, καὶ τὰ μικρὰ Διονύσια· τὰ μεγάλα Διονύσια, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο καὶ ἀστικὰ, ἢ τὰ κατ' ἄστυ, καὶ ἁπλῶς τὰ Διονύσια, ἐπανηγυρίζοντο ἐν τῷ ἄστει μετὰ μεγίστης πομπῆς τὸν Ἐλαφηβολιῶνα μῆνα· τὰ δὲ μικρὰ, ἢ τὰ κατ' ἀγρούς, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο καὶ Ληναῖα, ἐπανηγυρίζοντο τὸ φθινόπωρον ἐν τοῖς ἀγροῖς· ὅθεν καὶ Ληναϊκοὶ ἀγῶνες, οἱ ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ γινόμενοι.—Οὐ πείσαντες τὸν δῆμον] Χωρὶς νὰ λάβωσι τὴν συγκατάθεσιν τοῦ δήμου.—Ὑποκηρυξάμενοι κ. τ. λ.] Ἀφοῦ ἤθελον ζητήσει ἀκρόασιν διὰ τοῦ κήρυκος, ἐκήρυττον δι' αὐτοῦ ἐλευθέρους τοὺς δούλους αὐτῶν — Ἐπιφθονώτατον] Μεμπτότατον—Προξενίας τινὲς εὑρημένοι κ. τ. λ.] Συνδέσαντες φιλίαν. Προξενία ἐλέγετο ἡ μεταξὺ πόλεων, ἢ ξένων ἰδιωτῶν συνδεθεῖσα φιλία, ἢ μεταξὺ πόλεώς τινος καὶ πρεσβευτοῦ — Διεπράττοντο ἀναγορεύεσθαι] Ἐνήργουν νὰ ἀνακηρύττωνται — Εἰ οὕτω τύχοι] Παραδείγματος χάριν, καθ' ὑπόθεσιν. — Πολλὴν χάριν καταθέμενοι] Ἀγαθοεργίας δηλαδὴ μεγάλας πράξαντες εἰς τὴν

πόλιν καὶ ἕνεκεν τούτων ἀξιωθέντες στεφάνου. Κατατίθημι, θέτω κάτω, πληρόνω· οὕτω λέγεται κατατιθέναι μισθὸν, ὄφλημα, τιμήν. Εἰ μὴ καταθήσεις δύο δραχμὰς, μὴ διαλέγου (Ἀριστοφ. βατρ. 176). Οὐθ' ὅσων ἂν τιμὴν καταθέντες, δούλους κτήσωνται (Δημοσθ. κατὰ Μειδ. Σελ. 530)· τὸ μέσον κατατίθεμαι σημαίνει καὶ τὸ ἐναποταμιεύω, ἀποθησαυρίζω· ὅθεν χάριν κατατίθεμαι, ὑποχρεόνω τινὰ κάμνων εἰς αὐτὸν χάριν, εὐεργεσίαν. Δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι (βιβλ. ς', 41) οὕτω, πολλὴν χάριν καταθέμενοι σημαίνει, μεγάλην χάριν, εὐεργεσίαν, ἐργασάμενοι τῇ πόλει, δι' ἣν ἀξιοῦνται τοῦ στεφάνου. — Ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι] Ἀλλ' αὐτοὶ αὐθαιρέτως πράττοντες τοῦτο. — Ἄνευ δόγματος ὑμετέρου] Ἄνευ ὑμετέρου ψηφίσματος, ἄνευ τῆς ὑμετέρας συγκαταθέσεως. — Ἐνοχλεῖσθαι] Νὰ ἐνοχλῶνται ἐξ αἰτίας τῶν κηρυγμάτων διακοπτόμενοι. — Ἀπεδέδεικτο] ἦγουν, ἦτο διωρισμένος εἰς τοὺς στεφανομένους ὑπὸ τῆς βουλῆς ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου. — Ἐν ᾗ χρὴ] Ἐν ᾗ ἔπρεπεν, ἀντὶ ἐχρῆν — Ἐνώπιον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων] Διότι ἐν τῷ θεάτρῳ παρῆσαν θεαταὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος. — Οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα] Οὐδὲν κοινὸν ἔχοντα, παντάπασι διάφορον τοῦ νόμου τοῦ διατάττοντος περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. — Οὔτε λύσας ἐκεῖνον κ. τ. λ.] Καὶ οὔτε ἐκεῖνον, τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἢ τοῦ δήμου στεφανουμένων ἠκύρωσε (διότι ὑπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ξενικῶν στεφάνων δὲν ἠνωχλεῖτο ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ τὸ θέατρον, ἐν ᾧ ἐγίνετο) οὔτε ἐναντίον εἰς τοὺς πρότερον κειμένους νόμους ἔθηκε νόμον (διότι τοῦτο δὲν συγχωρεῖται), ἀλλ' ἔθηκε νόμον περὶ τῶν κ. τ. λ. — Ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον] Νὰ κηρύττηται ἐν τῷ θεάτρῳ ὅτι στεφανοῦται. — Ἢ ἄτιμον, κ. τ. λ.] Ἄλλως δὲ, κελεύει νὰ ἦναι ἄτιμος ὁ κήρυξ. — Ὅταν οὖν ἀποδείξῃ] Ὅταν λοιπὸν ὁ νομοθέτης προσδιορίσῃ. — Εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναῤῥηθῆναι] Νὰ γίνηται ἡ ἀνάῤῥησις τοῦ στεφάνου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· ἡ εἰς λαμβάνεται πολλάκις ἀντὶ τῆς ἐν, καὶ ὅταν ἡ πρᾶξις θεωρῆται ἐν τόπῳ τινὶ γινομένη. — Μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς] Νὰ μὴ κηρύττηται ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτε παριστάνονται νέαι τραγῳδίαι. — Ἐρανίζων] Συνάγων στεφάνους δι' αἰτήσεων, ὡς οἱ ζητοῦντες ἐράνους ἐλεημοσύνης. — Ψευδῆ φιλοτιμίαν] Ἀνάξιον δηλαδὴ τιμὴν, μὴ πρέπουσαν εἰς αὐτόν· — Προσαπείπῃ δ' ἐν τῷ νόμῳ] Καὶ πρὸς τούτοις ἀπαγορεύσῃ ἐν τῷ νόμῳ. — Ἀπούσης Βουλῆς κ. τ. λ.] Ἦγουν πλὴν ἐὰν στεφανόνηται ὑπὸ τῆς Βουλῆς, κ. τ. λ. Ἀλλὰ ταῦτα ὡς ὅλως περιττὰ, δικαίως φαίνονται παρεισακτα. — Αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσοῦν στέφανον] Τὸν ξενικὸν δηλαδὴ, τὸν μὴ παρὰ τοῦ δήμου ἢ τῆς Βουλῆς διδόμενον, ψηφίσματι δὲ αὐτοῦ κηρυττόμενον. — Ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς] Νὰ καθιερόνηται εἰς τὴν Ἀθηνᾶν — Καί τοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε κ. τ. λ.] Ἀλλὰ τίς ἐξ ὑμῶν ἤθελε τολμήσει νὰ ὑπολάβῃ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων τοσοῦτον μικροπρεπῆ· τὸ καταγινώσκω σημαίνει κυρίως τὸ γνωρίζω, ἐπὶ ἁπλῆς γνώσεως τινὸς πράγματος. Λαμβάνεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ κατακρίνω, καταδικάζω, γνοὺς τινὰ ἔνοχον· καὶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τῆς ποινῆς, ὡς, καταγινώσκειν

τινὸς θάνατον, φυγήν. Κατὰ τὴν αὐτὴν σύνταξιν λαμβάνεται μετά τινων οὐσιαστικῶν ἀντὶ τοῦ κατακρίνω, μέμφομαι τινὰ ὡς τοιοῦτον, ἢ τοιοῦτον· οἷον καταγινώσκειν τινὸς φθόνον, κακίαν, μωρίαν, κ. τ. λ. — Μὴ γὰρ ὅτι πόλις] Ἀντὶ τοῦ, οὐ γὰρ μόνον πόλις· εἶναι δὲ ἐλλειπτικὴ ἡ φράσις, ὡς, μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι κ. τ. λ. — Περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος] Προτιμῶν τὴν ξενικὴν εὔνοιαν μᾶλλον παρὰ τὴν πατρίδα. — Χείρων γένηται τὴν ψυχὴν] Διαφθαρῇ τὴν ψυχὴν, γείνῃ κακόνους πρὸς τὴν πατρίδα.— Εἰς τὸν δῆμον] Ἢ εἰς ἀντὶ τῆς πρός, — Τῶν στεφανούντων] Ἀντὶ τοῖς στεφανοῦσι, διὰ νὰ γνωρίζῃ μεγαλητέραν χάριν εἰς ἐσᾶς παρὰ εἰς τοὺς στεφανοῦντας, διότι ἐδώκατε ἄδειαν νὰ κηρυχθῇ ὁ στέφανος ἐν τῷ θεάτρῳ· περὶ τῆς γενικῆς τῶν στεφανούντων, βλέπε Συντακτ. Σελ. 286 — Ἀπομνημονεύετε —ὑποβαλεῖν] Ἐνθυμεῖσθε νὰ ἀποκριθῆτε. — Ἔξω τῆς ἐκκλησίας] Ἐκτὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν μηδενὶ ἄλλῳ τόπῳ, εἰ μὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Ὅ,τι ἐστὶν ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε] Τί ἄλλο σημαίνει τὸ τοῦ νόμου, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, λέγε ὅλην τὴν ἡμέραν· δὲν δύνασαι νὰ δείξῃς τι ἄλλο δηλοῖ. — Ἐφ' ᾧ μάλιστα σπουδάζω] Εἰς ὃ δεικνύω τὴν μεγαλητέραν σπουδὴν, ὃ πλείστου λόγου ἄξιον νομίζω. Τοῦτο εἶναι τὸ τρίτον κεφάλαιον, τὸ περὶ ποιότητος τοῦ προσώπου. — Ἡ πρόφασις] Ἡ ἀφορμὴ, ἡ αἰτία. — Καὶ τὸ μέγιστον] Ὑπακούεται τὸ ὥστε εἰπεῖν, καὶ ἵνα εἴπω τὸ μέγιστον. (Βλ. Συντακτ. Σελ. 134) — Εὐμαθὴς] Εὐκατάληπτος, εὔκολος, ὥστε νὰ κρίνητε περὶ αὐτοῦ. — Οἱ κατὰ Δημοσθένους] Οἱ περὶ Δημοσθένους (βλ. Συντακτ. Σελ. 382.) — Τὴν γραφὴν ἁλώσεται] Θέλει ἐξελεγχθῇ ψευδῆ γράψας, καὶ θέλει καταδικασθῇ. — Τοὐναντίον τούτου] Τούτου, ὃ λέγω, ὅτι δηλαδὴ οὔτ' ἤρξατο λέγειν τὰ δέοντα, οὔτε νῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. — Μακροτέρου] Τοῦ δέοντος δηλαδὴ, παρ' ὅσον συγχωρεῖται ἐν τῷ παρόντι (βλ. Συντακ. Σελ. 287.) — Τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα λέγειν] Τὰ ἀκόλουθα δηλαδή. — Ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν κ. τ. λ.] Ἢ τὴν κατηγορίαν τὴν περὶ τοῦ τραύματος, ὅτε ἐνῆξεν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τὸν ἑαυτοῦ συγγενῆ Δημομέλην διὰ τὴν πληγὴν τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὅτι ἔλαβεν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς, αὐτὸς ἑαυτὸν πληγώσας. Ἀλλ' εἶναι τοῦτο πιστευτέον; — Ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου στρατηγίαν κ. τ. λ.] Ἢ τὰ γενόμενα καθ' ὃν καιρὸν ἐστρατήγει ὁ Κηφισόδοτος, καὶ ἐξέπλευσαν ὑπὸ τὴν στρατηγίαν αὐτοῦ αἱ νῆες εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ὅτι εἷς ὢν τῶν τριηραρχῶν ὁ Δημοσθένης, κ. τ. λ. — Περιάγων τὸν στρατηγὸν] Περιφέρων, συμπλέων δηλαδὴ, καὶ συντρώγων κ. τ. λ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὸν στρατηγὸν Κηφισόδοτον μετὰ δυνάμεως ναυτικῆς διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Κερσοβλέπτην ἐπιχειροῦντα νὰ ὑποτάξῃ εἰς ἑαυτὸν ὅλην τὴν Θράκην· καὶ ἦτο ἐν τῇ αὐτῇ τριήρει, τῆς ὁποίας ὁ Δημοσθένης ἐτριηράρχει· ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὴν Ἀλωπεκόννησον, ἀπατήσας τὸν Κηφισόδοτον ὁ Χαρίδημος ὁ τοῦ Κερσοβλέπτου στρατηγὸς καὶ γαμβρὸς, ἐπολέμησε καὶ ἐβίασε νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην παραχωροῦσαν εἰς τὸν Κερσοβλέπτην τὴν Θράκην· ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι ὀργισθέντες, κατεδίκασαν τὸν στρατηγὸν εἰς ζημίαν πέντε ταλάντων, καὶ παρὰ

τρεῖς ψήφους ἀπέφυγε τὸν θάνατον (βλ. Δημοσθ. Κατὰ Ἀριστοκρ. Σελ. 676.) — Οὐκ ὤκνησε] Δὲν συνεστάλη, δὲν ἐνετράπη. — Ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου κ. τ. λ.] Ἤγουν, ὅτε, εἰσαγγελίας γενομένης, δηλαδὴ κατηγορίας περὶ δημοσίου ἀδικήματος, ἐκρίνετο ὡς ἄξιος θανάτου. — Ἢ ταῦτ' ἤδη κ. τ. λ.] Ἢ ταῦτα τὰ πρό τινος καιροῦ συμβάντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Μειδίου. — Τοὺς κονδύλους] Τοὺς γρονθισμοὺς τοῦ Μειδίου. — Ὡς ἀπέδοτο κ. τ. λ.] Ὅτι ἐπώλησε, λαβὼν δηλαδὴ παρὰ τοῦ Μειδίου τριάκοντα μνᾶς, κατεφρόνησε καὶ τὴν εἰς αὐτὸν γενομένην ὕβριν καὶ τὴν καταχειροτονίαν, ἣν ὁ δῆμος ἔκαμε κατὰ τοῦ Μειδίου, ὡς ἀσεβήσαντος περὶ τὴν ἑορτήν. Ὁ Μειδίας ἐχθρὸς τοῦ Δημοσθένους, θρασυνόμενος διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκ τούτου ἐν τῇ πόλει δύναμιν, ἐτόλμησε νὰ κτυπήσῃ τὸν Δημοσθένην ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου χορηγὸν ὄντα ἐν τῇ ἑορτῇ· ὁ Δῆμος κατεδίκασε τὴν πρᾶξιν ταύτην· καὶ ὁ ὑβρισθεὶς ἡτοίμασε τὸν λόγον τῆς κατηγορίας· παρητήθη ὅμως, ὡς λέγουσι, λαβὼν παρὰ τοῦ Μειδίου τριάκοντα μνᾶς.— Δοκῶ — ὑπερβήσεσθαι] Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ παραλίπω, οὐχὶ διότι θέλω νὰ προδώσω ὑμᾶς, νὰ σᾶς ἀπατήσω σιωπῶν τὰ ἄξια νὰ λεχθῶσιν, οὐδὲ χάριν τινὸς νὰ ἀμελήσω τὴν δίκην μου. Αἰνίττεται καὶ ἐνταῦθα τὸν Δημοσθένην ὡς παραιτηθέντα ἕνεκα χρημάτων ἀπὸ τῆς κατηγορίας τοῦ Μειδίου —Μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαντήσῃ] Μὴ γείνῃ εἰς ἐμὲ ἀπάντησις παρ' ὑμῶν· μὴ εἴπῃ τις ἐξ ὑμῶν ὅτι ἀληθῆ μὲν φαίνομαι ὅτι λέγω, παλαιὰ ὅμως καὶ πάνυ ὁμολογούμενα. — Ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν κ. τ. λ.] Οὗ τινος αἱ πλέον αἰσχραὶ πράξεις εἶναι τοσοῦτον βέβαιαι καὶ γνωσταὶ εἰς τοὺς ἀκροατὰς, κ. τ. λ.—Ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;] Ἢ νὰ τιμωρηθῇς παρὰ τῆς πόλεως; — Περὶ δὲ τῶν δημοσίων κ.τ.λ.] Ἡ συνέχεια εἶναι, ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ καὶ τἄλλα κ.τ.λ. περὶ δὲ κ. τ. λ. Ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ] Ὅταν δοθῇ εἰς αὐτοὺς, τοὺς συνηγόρους τοῦ Δημοσθένους ἡ ἄδεια νὰ ὁμιλήσωσι.—Καταριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς] Νὰ ἀριθμήσῃ πρὸς ὑμᾶς—Πεπολίτευται] διῴκησε τὰ πολιτικὰ, ἐκυβέρνησε τὴν πόλιν. — Καταλογίζεται] Βάλλει εἰς τὸν ἀριθμὸν, λογαριάζει. — Τοῦτον δ' ἀφορίζεται κ. τ. λ.] Εἰς τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν δίδει ὅρια τὴν ἀρχὴν τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως πολέμου πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν — Ἐγκαλύπτωμαι] Καλύπτω τὸ πρόσωπόν μου ὑπὸ αἰσχύνης — Ἰσχυρίζηται] Φαντάζηται ἑαυτὸν ἰσχυρὸν, ἰσχυρίζομαι, ἐπερείδομαι εἴς τι, πέποιθα· ἔτι ἐναντιοῦμαι πρός τι ἰσχυρῶς, ἐπιμόνως. — Προειδῆτε] Νὰ μάθητε πρότερον, νὰ ἔχητε προλαβοῦσαν γνῶσιν. — Ἅ σοι σύνοιδα] Ὅσα πολιτικὰ ἀδικήματα γνωρίζω ὅτι ἔπραξας. — Καὶ τοὺς—χρησαμένους] Πολίτας δηλαδὴ, οἵτινες ἐφέρθησαν εἰς τὰς περιστάσεις τῆς πόλεως εἰλικρινῶς καὶ φρονίμως — Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετ' ἄν] Ἤθελε γείνει δυνατόν· τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον λαμβάνεται κατὰ ταύτην τὴν σημασίαν μετὰ ἀπαρεμφάτου. Σημαίνει δὲ κυρίως τὸ ἐκγίγνομαι, γεννῶμαι ἔκ τινος· ὅθεν καὶ τὸ ἔκ τινος αἰτίας γινόμενον δυνατόν. — Παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον] Προτρέποντες τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἔγεινεν, ἀφοῦ ὁ Φίλιππος ἐκυρίευσε τὴν Ὄλυνθον.

—Μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου] Τὸ ἀπαρέμφατον κρέμαται ἀπὸ τοῦ εἶπας· νὰ κάμητε γενικὴν συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ πολεμήσητε τὸν Φίλιππον πάντες ὁμοῦ. — Ἀπολαβεῖν] Ἐννοεῖται τὸ ἐξεγένετο ἂν, νὰ λάβητε τὴν ἡγεμονίαν μὲ κοινὴν θέλησιν τῶν Ἑλλήνων. — Συστάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον] Ἑνωθέντες κατὰ τῆς πόλεως ὑμῶν. Δημόσιον ἑνικῶς ἐσήμαινε καὶ τὸ ταμεῖον τῆς πόλεως· ὅθεν, ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, ἀποτίνειν εἰς τὸ δημόσιον, ἐκ τοῦ δημοσίου διδόναι· πληθυντικῶς δὲ, τὰ δημόσια, αἱ πρόσοδοι τῆς πόλεως, τὰ τῆς πόλεως χρήματα. — Εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ ὁ λόγος οὗτος ἐξαίφνης προσβάλλων εἰς τὰς ἀκοὰς ὑμῶν, φαίνηται ἀπίστευτος, κάμετε τὴν ὑπόλοιπον ἀκρόασιν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, οὕτως, ὥσπερ κ.τ.λ. — Διὰ πολλοῦ χρόνου] Πολλοῦ χρόνου παρελθόντος, μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου — Ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς] Εἰς τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν. — Ὅ,τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ] Ὅ,τι δείξῃ αὐτὴ ἡ συγκεφαλαίωσις τοῦ λογαριασμοῦ. Αἱρέω, λαμβάνω σηκόνων· καὶ νικῶ· ἐπὶ ἀμφισβητουμένων πραγμάτων, ἀποδεικνύω. — Ὅστις οὕτω διάκειται] Ὅστις οὕτω δοξάζει, ὑπολαμβάνει. — Μήτ' ἀπογνώτω μηδὲν, κ. τ. λ.] Μήτε ἂς ἀθωώσῃ, μήτε ἂς καταδικάσῃ, πρὶν ἀκούσῃ. — Ἐγκαταλαμβάνῃ] Πιάνῃ, ἀποδεικνύῃ δηλαδή. — Καθ' ὑπερβολὴν αἰσχύνης κ. τ. λ.] Κατὰ τὸν πλέον αἰσχρὸν τρόπον κολακεύσαντα τὸν Φίλιππον καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου σταλέντας πρέσβεις· τὸ ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα φαίνεται ἀνάρμοστον· διότι οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἦσαν παρόντες· ὅθεν οἱ κριτικοὶ, οἱ μὲν γράφουσι, κεκολακευκότα Φίλιππον καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις, ἀφαιροῦντες τὴν μετοχὴν, οὐκ ἀναμείναντα· οἱ δὲ, τοὺς δὲ ὑμετέρους πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα· ἡ τελευταία αὕτη διόρθωσις φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα κατὰ τὴν ἔννοιαν· οὐκ ἀναμείναντα ἑωσοῦ ἐπιστρέψωσιν οἱ παρ' ὑμῶν πεμφθέντες πρέσβεις εἰς τὴν Ἑλλάδα. — Ἔκδοτον—πεποιηκότα] Παραδόντα. — Ἐπινεύσατέ μοι] Συνομολογήσατε, συγκατανεύσατε — Ἔγραψε] ψήφισμα δηλονότι. — Ἐγράφη] Κατηγορήθη. — Ὁ γραψάμενος] Ὁ εἰσαγγείλας ἐγγράφως τὸ ψήφισμα ὡς παράνομον — Ἀπελογεῖτο δὲ Φιλοκράτης κ. τ.λ.] Ἀλλ' ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Αἰσχίνης, ὅτι ἀῤῥωστος ὢν ὁ Φιλοκράτης, ἔλαβε συνήγορον τοῦ ψηφίσματος τὸν Δημοσθένην· — Ἐπήει ὁ χρόνος, κ. τ. λ.] Παρήρχετο ὁ καιρὸς, ἤγουν, μετά τινα καιρόν. Ἦτο δὲ ἄρχων ὁ Θεμιστοκλῆς· — Ἐνταῦθ' εἰσέρχεται] Τότε παρουσιάσθη. — Ἐπιλαχὼν] Μετὰ τὸν πρῶτον λαχόντα ἐγίνοντο κλῆροι, καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον λαχὼν ἐλέγετο ἐπιλαχών, ὅστις ἐλάμβανε τὸν τόπον ἐκείνου, ἀποδοκιμασθέντος ἢ ἀποθανόντος. Λέγει δὲ ὅτι ὁ Δημοσθένης οὔτε πρῶτος ἔλαχε νὰ γείνῃ βουλευτὴς, οὔτε δεύτερος — Ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος] Ἀλλὰ διὰ χρημάτων καὶ μεσιτειῶν λαβὼν τὴν τοῦ βουλευτοῦ τάξιν. — Εἰς ὑποδοχὴν] Πρὸς βοήθειαν, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Φιλοκράτους, ἐκ τοῦ ὑποδέχομαι, δεξιοῦμαι φιλοφρόνως· καὶ λαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου. — Ἕτερον ψήφισμα]

Τὸ πρῶτον ἦτο περὶ τοῦ ἐξεῖναι Φιλίππῳ κ. τ. λ. Τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον, περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων. — Οἵτινες ἀφικόμενοι — ἀξιώσουσιν] Ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ἵνα ἀξιώσωσι. (Βλ. Συντακτ. Σελ. 63). — Αὐτοκράτορας] Πληρεξουσίους. — Κἀκεῖθεν ἐπανήκων] Καὶ ἐπιστρέψας ἀπὸ τῆς πρεσβείας ταύτης ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἦτο ἐπαινέτης τῆς εἰρήνης, καὶ ἀπήγγειλεν εἰς τὴν πόλιν τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς ἄλλους πρέσβεις· — Σπείσασθαι τῷ κήρυκι] Νὰ κάμῃ ἡ πόλις συνθήκας εἰρήνης μετὰ τοῦ ἐλθόντος κήρυκος καὶ τῶν πρέσβεων παρὰ τοῦ Φιλίππου. — Ἀκόλουθα] Σύμφωνα. — Ὁ μέν γε] Διότι ὁ μὲν Φιλοκράτης. — Τῇ πρεσβείᾳ] Ἦγουν, τοῖς παρὰ Φιλίππου πρέσβεσι. — Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα] Κατὰ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, περὶ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα, τώρα δότε μοι μεγάλην προσοχήν. — Ἐπράττετο γὰρ — πρῶτον μὲν, ὅπως κ. τ. λ.] Διότι ἐνηργεῖτο οὐχὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων πρέσβεων, τοὺς ὁποίους μεταβληθεὶς ἐσυκοφάντει ὁ Δημοσθένης ὕστερον, ἀλλὰ μεταξὺ Δημοσθένους καὶ Φιλοκράτους, ὡς ἦτο ἀκόλουθον· κ. τ. λ. — Πρῶτον μὲν, ὅπως] Τοῦτο εἶναι τὸ ὑποῖον ἐπράττετο, πρῶτον μὲν, τίνι τρόπῳ νὰ μὴ περιμείνητε τοὺς πρέσβεις, τοὺς ὁποίους ἐπέμψατε εἰς τὰς πόλεις διεγείροντες τοὺς Ἕλληνας κατὰ τοῦ Φιλίππου, κ. τ. λ. — Ἵν' εἴτινες προσέχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ] Ὥστε, ἐὰν τινὲς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἦσαν τοῦ μέρους ὑμῶν, φρονοῦντες τὰ ὑμέτερα, νὰ πέσωσιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν, νὰ ἀπελπισθῶσι. — Οἴκοι δὲ] Παρ' ἑαυτοῖς δὲ, ἐνταῦθα δέ. — Ὅπως— μὴ ἔσται ἔνορκος] Τίνι τρόπῳ νὰ μὴ συμπεριληφθῇ ἐν τοῖς ὅρκοις τῆς εἰρήνης, μηδὲ νὰ ἦναι μέτοχος τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ νὰ κλεισθῇ ἔξω· — Παρηγγέλλετο δ' ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατεία] Ἡτοιμάζετο δὲ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου συγχρόνως ἐκστρατεία κατ' αὐτοῦ, τοῦ Κερσοβλέπτου. — Ὁ μὲν ἐξωνούμενος] Ὁ Φίλιππος ὁ ἀγοράζων ταῦτα παρὰ τούτων δὲν ἠδίκει· ἠγόραζε τὰ συμφέροντα εἰς αὐτόν. — Ἀνεμέσητον] Ἄμεμπτον, ἀκατηγόρητον. Νεμεσάω, ἀγανακτῶ κατά τινος διὰ τὴν παρ' ἀξίαν, ἢ τὴν ἐξ ἀδικιῶν εὐτυχίαν αὐτοῦ· ὅθεν νεμεσητὸς καὶ ἀνεμέσητος. — Οἱ δ' ἀποδόμενοι καὶ κατακοινώσαντες κ. τ. λ.] Οἱ δὲ πωλήσαντες, καὶ κατανειμάμενοι, διαμοιράσαντες, ἤγουν παραδόντες εἰς τὸν Φίλιππον τὰ ἰσχυρὰ τῆς πόλεως, τοὺς φίλους καὶ συμμάχους, οὗτοι ἦσαν ἄξιοι ὀργῆς. — Ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου] Ὁ ὀνειδίζων εἰς ἐμὲ τὴν ξενίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Προφέρω τινί τι, λέγω τι εἰς ὀνειδισμὸν αὐτοῦ, οἷον τὴν δυσγένειαν, τὴν πτωχείαν. κ. τ. λ. — Ὅτ' ἦν τῷ Ἀσκληπιῷ κ. τ. λ.] Ὅτε ἐγίνετο θυσία εἰς τὸν Ἀσκληπιόν· προαγὼν δὲ, τὸ προοίμιον τρόπον τινὰ τῶν ἀγώνων, ἡ προγύμνασις τούτων διὰ τὴν πλησιάζουσαν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου. — Ὃ πρότερον κ. τ. λ.] Ὃ, τὸ ἐκκλησίαν δηλαδὴ ποιήσασθαι ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ — Τίνα πρόφασιν ποιησάμενος;] Καὶ τίνα λόγον ἐπρόβαλε, τί ἐπροφασίσθη — Περὶ τῶν πρὸς Φίλιπτον πρέσβεων] Περὶ τῶν πεμφθησομένων παρὰ τῆς πόλεως πρέσβεων, περὶ τοῦ ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν Φίλιππον τοὺς ὑμετέρους πρέσβεις. — Τοῖς οὕπω παροῦσι πρέσβεσι κ. τ. λ.] Προλαμβάνων νὰ κάμῃ συνέλευσιν τοῦ δήμου, προφασιζόμενος τοὺς μήπω παρόν-

τας πρέσβεις τοῦ Φιλίππου· ἦσαν δὲ οὗτοι Ἀντίπατρος, Εὐρύλοχος, καὶ Παρμενίων. — Καὶ τοὺς χρόνους ὑποτεμνόμενος κ. τ. λ.] Καὶ ὑποκλέπτων, συντέμνων ἐπιβούλως τοὺς καιροὺς ὑμῶν, καὶ ἐπισπεύδων τὸ πρᾶγμα, τὴν συνθηκολογίαν τῆς εἰρήνης, διὰ νὰ μὴ γείνῃ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, παρόντων τῶν παρ' αὐτῶν πρέσβεων. — Ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων] Ἀφοῦ ἤθελον ἐπιστρέψει οἱ πρέσβεις ὑμῶν, τοὺς ὁποίους ἐπέμψατε προσκαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας εἰς γενικὴν συνέλευσιν. — Ἀπεδήμουν] Ἦσαν ἔτι ἐν ἀποδημίᾳ, ἀπόντες. — Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, κ. τ. λ.] Τὸ χωρίον τοῦτο φαίνεται συγκεχυμένον. Οἱ μὲν γράφουσιν, «ἐγένοντό θ' αἱ ἐκκλησίαι, ἔν τε τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα κοινὸν τῶν συμμάχων, κ. τ. λ.» Οἱ δὲ, ἐγίνοντο διτταὶ ἐκκλησίαι, ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ κ. τ. λ.» καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἐκ τούτων ἀκολουθῶ τὴν πρώτην, νομίζων αὐτὴν ὀρθοτέραν εἰς τὴν προκειμένην διήγησιν. Κατὰ ταύτην ἡ σειρὰ τῆς ἐννοίας εἶναι αὕτη. «Ἀφοῦ λοιπὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, παρῆλθεν ἡ ἑορτὴ τῶν Διονυσίων, καὶ ἔγειναν αἱ ἐκκλησίαι, καὶ εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη κοινὴ ἀπόφασις τῶν συμμάχων·» ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ διακόπτει τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως, διὰ νὰ εἴπῃ τὰ κεφάλαια τῆς ἀποφάσεως, καὶ τοὺς περὶ τούτων στοχασμοὺς αὐτοῦ· ἔπειτα πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἀναγινώσκει τὴν ἀπόφασιν τῶν συμμάχων. Μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην παρένθεσιν ἐπαναλαμβάνει τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως, λέγων ὅτι μετὰ τὴν πρώτην ἐκκλησίαν παρῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ μία νύξ, καὶ ἔγεινεν ἡ δευτέρα ἐκκλησία· καὶ ἐν ταύτῃ προκαταλαβὼν ὁ Δημοσθένης τὸ βῆμα χωρὶς νὰ ἀφήσῃ κανένα ἐκ τῶν ἄλλων ῥητόρων νὰ ὁμιλήσῃ, εἶπε κ. τ. λ. Ἐν τῇ ἐπαναλήψει ἦτο ἀκόλουθον νὰ εἴπῃ, ἐν τῇ ὑστεραίᾳ, ἢ ἐν τῇ ἐπιούσῃ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα ἔφη κ. τ. λ. ὅπου γίνεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδή. Οἱ ῥήτορες ὅμως συνειθίζουσι μετὰ μακρὰν παρένθεσιν νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου κατὰ διαφόρους τρόπους. — Ὑπερέβησαν] Ἀπεσιώπησαν, δὲν ἀνέφεραν οἱ σύμμαχοι ἐν τῷ κοινῷ δόγματι. — Ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω] Μᾶλλον ἀναγκαίαν παρὰ ἔντιμον. —Ἔπειτα ἀπήντησαν κ. τ. λ.] Ἔπειτα, διὰ νὰ θεραπεύσωσι τὴν δωροδοκίαν τοῦ Δημοσθένους, ὀρθῶς προέλαβον καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἐντὸς τριῶν μηνῶν νὰ ἐγγραφῇ μετὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν αὐτὴν στήλην, ὅστις ἐκ τῶν Ἑλλήνων θέλει, καὶ νὰ μετέχῃ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν. Εἰς στήλας ἐκ μαρμάρου ἢ χαλκοῦ ἐνεχάραττον τὰς πρὸς ἡγεμόνα τινὰ ἢ πόλιν γινομένας συνθήκας. — Πρῶτον μὲν τὸν χρόνον τῆς τριμήνου κ. τ. λ.] Πρῶτον μὲν κάμνοντας τὸν καιρὸν τῆς τριμήνου παρατάσεως νὰ γείνῃ ἱκανὸς διὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ἑλλήνων πρέσβεων· ἔπειτα προσποιοῦντες εἰς τὴν πόλιν τὴν εὔνοιαν τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς γενικῆς συνελεύσεως, κ. τ. λ.—Περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη κ.τ.λ.] Περὶ δὲ συμμαχίας τῆς μετὰ τοῦ Φιλίππου πεπεισμένος ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ βουλευθῶμεν, διότι εἴχομεν ἤδη προσκαλέσει τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι θέλει γείνει κοινῶς μετὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων. — Νὺξ ἐν μέσῳ] Ἤ-

γουν, μία νὺξ παρῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ, ἤγουν ἀμέσως τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν συνήλθομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. — Ἐνταῦθα δὴ] Τότε λοιπόν. — Οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον] Χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἄλλον νὰ ὁμιλήσῃ. — Εἰ ταῦθ' οἱ Φιλίππου πρέσβεις μὴ συμπεισθήσονται] Ἐὰν εἰς ταῦτα δὲν πεισθῶσιν οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις, ἐὰν δὲν στέρξωσι τὴν εἰρήνην ἄνευ συμμαχίας μετὰ τοῦ Φιλίππου. — Οὐδὲ γιγνώσκειν ἔφη κ. τ. λ.] Καὶ εἶπεν ὅτι οὐδὲ γνωρίζει τὴν εἰρήνην, οὐδὲ δίδει γνώμην νὰ γείνῃ ἡ εἰρήνη ἄνευ συμμαχίας, ἐνῷ ἡ γνώμη τοῦ δήμου ἦτο νὰ μὴ ἀποφασίσωσι περὶ συμμαχίας ἄνευ τῆς κοινῆς γνώμης τῶν Ἑλλήνων.— Ἀπορρῆξαι] Ἀποσχίσαι, χωρίσαι. Κακίζει τὴν λέξιν ἀπορρῆξαι ὡς καθ' ἑαυτὴν τραχεῖαν, καὶ διὰ τὴν ἀηδῆ προφορὰν τοῦ Δημοσθένους, ὅστις δὲν προέφερε καλῶς τὸ ρ.—Τὰ μελλήματα] Τὰς βραδύτητας, τὰς ἀναβολάς. — Ἀλλ' εἰ πολεμεῖν αὐτοὺς κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ δεῖ· ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ἢ νὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς μὲ τὸν Φίλιππον, ἢ νὰ κάμωμεν τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ, χωρὶς νὰ περιμένωμεν τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. — Παρακαλέσας] Προσκαλέσας τὸν Ἀντίπατρον εἰς τὸ βῆμα. Τοῦτο ἦτο ἄλλο βῆμα παρὰ τὸ τοῦ ῥήτορος.—Προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, κ. τ. λ.] Ἀφοῦ εἶχε προειπεῖ εἰς αὐτὸν ποίας ἐρωτήσεις θέλει κάμει καὶ εἶχε προδιδάξει τί πρέπει νὰ ἀποκριθῇ κατὰ τῆς πατρίδος. — Ταῦτα ἐνίκα κ. τ. λ.] Ταῦτα, τὰ τοῦ Δημοσθένους ἐνίκων· καὶ ὁ μὲν διὰ τῆς σοφιστείας αὐτοῦ βιαίως ἀπέσπασε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ δήμου, ὁ δὲ Φιλοκράτης ἔγραψε τὸ περὶ τούτων ψήφισμα. — Ἔπραξαν κ. τ. λ.] Ὁ Δημοσθένης δηλαδὴ καὶ ὁ Φιλοκράτης· Αὕτη ἦτο τρίτη ἐκκλησία. — Ἐπὶ τὴν ὑστέραν πρεσβείαν.] Αὕτη ἦτο ἡ δευτέρα πρεσβεία ἡ γενομένη διὰ νὰ λάβωσι τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης παρὰ τοῦ Φιλίππου. — Ἐξὸν μηδ' ἅπαξ] Ἐνῷ ἠδύνατο μηδ' ἅπαξ νὰ πρεσβεύσῃ, ἂν ἦτο τῳόντι μισοφίλιππος. — Τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω] Εἰς τὴν ἐκκλησίαν λέγω τὴν γενομένην κατὰ τὴν ἕκτην φθίνοντος, ἤγουν τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος. — Ἐκ παρασκευῆς] Διὰ ῥᾳδιουργίας· — Ἔκδοτον Κερσοβλέπτην κ. τ. λ.] Παρέδωκε μετὰ τοῦ Φιλοκράτους τὸν Κερσοβλέπτην εἰς τὸν Φίλιππον. διότι ὁ μὲν Φιλοκράτης πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι, γράφει προσθήκην τινὰ (σύγγραμμα) ὑποκρύπτων τὴν ἀπάτην, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐπιψηφίζει αὐτὸ νὰ ἀποδώσωσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοὺς περὶ εἰρήνης ὅρκους εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου ἐλθόντας πρέσβεις οἱ σύνεδροι τῶν συμμάχων· ἀλλ' οὐδεὶς σύνεδρος παρὰ τοῦ Κερσοβλέπτου ἦτο παρών· γράψας λοιπὸν νὰ δώσωσι τοὺς ὅρκους οἱ συνεδρεύοντες, τὸν Κερσοβλέπτην οὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλεισεν ἐκ τῶν ὅρκων τῆς εἰρήνης. — Καὶ οὐ συμμεταπίπτει κ. τ. λ.] Καὶ δὲν συμμεταβάλλονται μὲ τοὺς μεταβάλλοντας γνώμην εἰς τὰ πολιτικὰ, μὲ τοὺς λειποτάκτας· τὸ αὐτομολοῦσι μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν προσχωρούντων εἰς τοὺς πολεμίους. — Ἀλλ' ἐπέδωκε τῷ δήμῳ — συνιδεῖν] Ἀλλ' ἔδωκεν εἰς τὸν δῆμον μέσον τοῦ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τούτων τῶν γραμμάτων τοὺς ἐξ ἀρχῆς διεφθαρμένους, ἐκ μεταβολῆς δὲ ὑποκριτικῆς θέλοντας νὰ φαίνωνται καλοί. — Εἰς προεδρίαν] Εἰς τὰς

πρώτας ἕδρας, μεταξὺ τῶν προεδρευόντων πρυτάνεων, προέδρων, καὶ ἐπιστατῶν· εἰς τούτους ἐδίδετο ἡ προεδρία, — Φοινικίδας] Τάπητας πορφυροῦς. — Ἡγεῖτο τοῖς πρέσβεσι] Προηγεῖτο τῶν πρέσβεων ὡς πρόπομπος δοῦλος, φέρων αὐτοὺς εἰς τὸ θέατρον. — Ἐμισθώσατο αὐτοῖς] Ἔλαβεν ἐπὶ μισθῷ τρία ζεύγη ὁρικὰ διὰ τὴν πορείαν αὐτῶν· τρεῖς δηλαδὴ ἁμάξας συρομένας ὑπὸ ἡμιόνων· Σημειωτέον ὅτι τὸ πρῶτον εἰς Θήβας, καὶ τοὺς πρέσβεις εἶναι ὕποπτα, ὡς ὅλως περιττὰ καὶ τὴν φράσιν καθιστῶντα ἀηδῆ. — Ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω] Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως. — Χαριδήμου] Ἦτό τις Χαρίδημος ἐξ Ὠρεοῦ, πόλεως τῆς Εὐβοίας, ὅστις ἐστράτευσε παρὰ τῷ Ἰφικράτει, καὶ διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐπολιτογραφήθη· ἐὰν ἐννοῇ τοῦτον, φαίνεται ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Φιλίππου, ὅτε ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Παυσανίου, καὶ ἐγνωστοποίησε κρυφίως καὶ ταχέως τὸν θάνατον αὐτοῦ πρὸς τὸν Δημοσθένην. — Μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν κ. τ. λ.] Ἐνῷ τὴν ἡμέραν ψευδῶς ὀμνύει αὐτούς, λέγει ὅτι τὴν νύκτα κ. τ. λ.—Ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς κ. τ. λ.] Ἐνῷ ἦτο ἑβδόμη ἡμέρα, ἀφοῦ ἐτελεύτησεν ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, κ. τ. λ. Ὁ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρων ταῦτα ἐν τῷ πρὸς τὸν Ἀπολλώνιον παραμυθητικῷ, λέγει, «Οὗτος μὲν οὖν (ὁ Αἰσχίνης) ῥητορικῶς προθέμενος αὐτοῦ κατηγορῆσαι, ταῦτα διεξῆλθεν, ἀγνοῶν ὅτι διὰ τούτων αὐτὸν ἐπαινεῖ, τὸ πενθεῖν παρωσάμενον, καὶ τὸ φιλόπατρι πρὸ τῆς τῶν ἀναγκαίων συμπαθείας ἐπιδειξάμενον·» καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημοσθένους λέγει, «Καὶ προῆλθεν ὁ Δημοσθένης ἔχων λαμπρὸν ἱμάτιον, ἐστεφανωμένος, ἑβδόμην ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τεθνηκυίας, ὡς Αἰσχίνης φησὶ λοιδορῶν ἐπὶ τούτῳ, καὶ κατηγορῶν αὐτοῦ μισοτεκνίαν, αὐτὸς ὢν ἀγεννὴς καὶ μαλακὸς, εἰ τὰ πένθη καὶ τοὺς ὀδυρμοὺς ἡμέρου καὶ φιλοστόργου ψυχῆς ἐποιεῖτο σημεῖα, τὸ δ' ἀλύπως φέρειν ταῦτα καὶ πράως ἀπεδοκίμαζε.» Τὸ αἴσθημα τῆς πατρίδος ἐνίκησε τὸ τοῦ πένθους· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ψυχῆς ἀγεννοῦς, ἀλλὰ μάλιστα γενναίας· οὐδὲ μικροπρεπές. Ἐὰν ὁ Φίλιππος ἔπιπτεν ἐν τῇ μάχῃ, ἡ χαρὰ ἤθελεν εἶσθαι δικαία· καὶ πῶς πρέπει νὰ θεωρῆται ἀπρεπὴς, πεσόντος τοῦ πολεμίου τῆς πατρίδος ὑπ' ἄλλου, οὐχὶ δόλῳ τῶν Ἀθηναίων. — Παρηνόμει] Παρανόμως ἐφέρετο. — Σώματα] Ἡ λέξις αὕτη λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τῶν ζώντων, ἀντὶ ἄνθρωποι· ἐνταῦθα δὲ λέγει οὕτω τὰ τέκνα· εἶναι δὲ ταῦτα φωνασκίαι καὶ συμπεράσματα σοφιστοῦ κατηγόρου. — Οἶκοι] Ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. — Πόθεν οὖν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν — καὶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον κ. τ. λ.] Πόθεν λοιπὸν μετεβλήθη, καὶ τί τάχα εἶναι τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Φιλοκράτης καί τοι τὰ αὐτὰ πολιτεύματα πράξας μὲ τὰ τοῦ Δημοσθένους, ὅμως ἐξωρίσθη εἰσαγγελθείς, ὁ δὲ Δημοσθένης παρουσιάσθη κατήγορος τῶν ἄλλων, τῶν συμπρέσβεων, κ. τ. λ. — Διαφερόντως] Μάλιστα, πάνυ. — Παραδόξως] Παρὰ δόξαν, ἀπροσδοκήτως.— Ὑπὲρ τούτων, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς κ. τ. λ.] Διὰ ταύτας τὰς αἰτίας, δι' ἃς καὶ ὑμεῖς ὑπωπτεύσατε αὐτοὺς ὅτι διαφέρονται· ἐννοεῖ, φαίνεται, ἐνταῦθα δωροδοκίας, δι' ἃς ὁ Δημοσθένης κατηγόρει τὸν Φιλοκράτην. Ἡ μακρὰ αὕτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ, ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν, καὶ ἔχει

τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ, ἐβουλεύετο· διὰ δὲ τὸ μῆκος ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου διὰ τοῦ, Τοιαύτης δ' ἐμπιπτούσης ταραχῆς κ. τ. λ. ὅθεν ἀντὶ τοῦ δὲ γραπτέον δή· διότι εἰς τὰς μακρὰς περιόδους συνειθίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται ὡς ἐπιλογικὰ τὰ μόρια δή, οὖν — Περαιτέρω καιροῦ καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος] Ὑπὲρ τὸν καιρὸν καὶ τὸ συμφέρον, παρὰ τὰς τότε δηλαδὴ ἐλπίδας ὑμῶν καὶ τὰ συμφέροντα. — Μετὰ τῶν συμφύτων αὐτῷ νοσημάτων] Σύμφυτα νοσήματα τοῦ Δημοσθένους λέγει τὴν δειλίαν καὶ ζηλοτυπίαν, διότι τάχα ὁ Φιλοκράτης ἔλαβε δῶρα καὶ δὲν συμμετέσχεν αὐτός. — Οἱ τῇ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχίᾳ] — Οἱ πολέμιοι τῆς κοινῆς ἡσυχίας. — Τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει] Λέγοντες αὐτὸν, ὁ μόνος ἀδωροδόκητος ἐν τῇ πόλει. Περὶ δὲ τῆς φράσεως ταύτης βλ. Συντακτ. Σελ. 37, καὶ ἐκεῖ γράφε ἐνάρθρως τὸ ἐπίθετον, ἀντὶ τὸ οὐσιαστικόν. — Ὁ δὲ παρὼν ἀρχὰς] Ὁ δὲ Δημοσθένης ἀναβαίνων ἐπὶ τὸ βῆμα, ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς σπέρματα, ἀφορμὰς πολέμου καὶ ταραχῆς. — Ὁ πρῶτος ἐξευρὼν] Ὁ πρῶτος ἀνακαλύψας, καὶ γνωστοποιήσας εἰς ἡμᾶς. — Μουργίσκην] Ὁ Αἰσχίνης ἔπλασε πιθανῶς τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ γελοίου χάριν, ἐξ ὧν λέγει ὁ Δημοσθένης διηγούμενος τὰς ἁρπαγὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐχλεύαζεν αὐτὸν ὡς διὰ τοιούτων ἀνωνύμων τόπων θέλοντα νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ἀθηναίους, νὰ φοβίσῃ αὐτοὺς, καὶ νὰ παροξύνῃ κατὰ τοῦ Φιλίππου. — Καὶ εἰς τοῦτο φέρων περιέστρεφε τὰ πράγματα] Καὶ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἔφερε τὰ πράγματα, οὕτω διέστρεψεν αὐτὰ, ὥστε κ. τ. λ. Ἡ μετοχὴ φέρων λαμβάνεται μετὰ τῶν ῥημάτων ἐμφαντικῶς παριστάνουσα καὶ εἰκονικῶς τὸ γενόμενον· οὕτω καὶ κατωτέρω λέγει ὁ αὐτὸς, « τὴν δὲ κατὰ γῆν (ἡγεμονίαν) — ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις. » καὶ πάλιν, Προσέμιξε φέρων — τὸν κίνδυνον ἀπαρασκεύῳ τῇ πόλει.» Καὶ κατὰ μέσην φωνὴν ὁ αὐτὸς, « πάλιν ἦκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. » — Εἰδ' ἐπιτρέπειν ἐθέλοι κ. τ. λ.] καὶ ἐὰν θέλῃ, ἐὰν προβάλῃ νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς πόλιν τινὰ νὰ κρίνῃ ἀμεροληπτως περὶ τῶν κατηγοριῶν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, εἶπεν (ὁ Δημοσθένης) ὅτι δὲν ὑπάρχει κριτὴς ἀμερόληπτος, ἡμῶν καὶ τοῦ Φιλίππου· τὸ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ἀντὶ τοῦ ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δίκῃ) ἤγουν, ἵνα κρίνῃ ἀμεροληπτως τὰς πρὸς ἀλλήλους κατηγορίας. — Ἀλόννησον ἐδίδου κ. τ. λ.] Ὁ Φίλιππος ἔδιδε, κατὰ χάριν δηλαδὴ, τὴν Ἀλόννησον, ὁ δὲ Δημοσθένης συνεβούλευε νὰ μὴ λάβωσιν αὐτὴν, ἐὰν δίδῃ, καὶ δὲν ἀποδίδῃ (ὡς ἰδίαν τῶν Ἀθηναίων οὖσαν δηλαδὴ), φιλονεικῶν περὶ συλλαβῶν. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἴς τινας ποιητὰς νὰ παίξωσιν εἰς τὰς λέξεις διδόναι καὶ ἀποδιδόναι, λαμβάνειν καὶ ἀπολαμβάνειν· ἀναφέρεται δὲ τὸ μὲν λαμβάνειν εἰς τὸ διδόναι, τὸ δὲ ἀπολαμβάνειν εἰς τὸ ἀποδιδόναι (βλ. Πλούταρχ. ἐν βίῳ Δημοσθ.) Στεφανώσας] ψηφίσας νὰ στεφανωθῶσι, — Τοὺς μετ' Ἀριστοδήμου] Ἄλλος οὗτος ὁ Ἀριστόδημος, στρατηγὸς ὤν, καὶ οὐχὶ ὁ ὑποκριτὴς θεάτρου, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης. — Περὶ ταῦτα τρία μέγιστα ἠδίκησθε, κ. τ. λ.] Ἐν τούτοις, ἐν τῇ συμμαχίᾳ δηλαδὴ τῶν Εὐβοέων καὶ τῶν

Θηβαίων τρεῖς μεγίστας ἀδικίας ἠδικήθητε, χωρὶς οὐδόλως νὰ καταλάβητε τοῦτο. — Ἵν' ἐφεξῆς εἴπω] Ἂν καὶ σπεύδω νὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς θαυμαστῆς συμμαχίας τῶν Θηβαίων, διὰ νὰ κάμω ὅμως τὸν λόγον κατὰ τὴν τάξιν τῶν γεγονότων, θέλω ἀναφέρει πρῶτον περὶ τῶν Εὐβοέων. — Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν] Τολμᾷ διὰ ψηφίσματος νὰ κάμῃ Ἀθηναίους· ὁ νόμος ἐκέλευε, μὴ ἐξεῖναι ποιήσασθαι Ἀθηναῖον, ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ἄξιον ἢ γενέσθαι πολίτην (Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας).»—Τούτων ἐκόντες ἐπιλανθανόμενοι] Ἀνσμονήσαντες ἑκουσίως, τουτέστι παραβλέψαντες ταύτας τὰς πρὸς ὑμᾶς ἀδικίας αὐτῶν. — Ὑποσπόνδους Θηβαίους ἀφήκατε] Ἤγουν, ἐνικήσατε τοὺς Θηβαίους καὶ ἠναγκάσατε αὐτοὺς νὰ ζητήσωσι σπονδὰς καὶ νὰ ἐξέλθωσι τῆς Εὐβοίας. — Τάς τε πόλεις αὐτοῖς καὶ τὰς πολιτείας κ. τ. λ.] Τὴν ἐλευθερίαν, τὴν αὐτονομίαν. Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς αὐτῆς. — Καὶ κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, τάς τε πόλεις καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε, ὀρθῶς καὶ δικαίως, αὐτοῖς τοῖς παρακαταθεμένοις, τοῖς Εὐβοεῦσι δηλαδή, οἵτινες ἐνεπιστεύθησαν εἰς ὑμᾶς ταῦτα ὡς παρακαταθήκην. — Τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι] Νὰ ἐνθυμᾶσθε τὴν ὀργήν, νὰ μνησικακῆτε, ἐνῷ ἐπιστεύθητε, ἐνῷ ἔδωκαν πίστιν εἰς ἐσᾶς. Παραπλήσιόν τι λέγει καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου, Καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε, ἐν οἷς ἐπιστεύθητε, ὑπολογισάμενοι. — Οὐ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας] Δὲν ἀνταπέδωκαν εἰς ὑμᾶς τὰς ὁμοίας χάριτας. Λέγουσι καὶ, τὴν ὁμοίαν ἀποδιδόναι, ἐννοουμένου τοῦ οὐσιαστικοῦ. Παθοῦσι δὲ ταὐτὰ Μιλησίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίαν (Ἡρόδοτ. ϛ', 21) — Ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα] Ἀλλ' εὐθὺς ὅτε. — Πλουτάρχῳ] Οὗτος ἦτο Ἐρετριεύς, καὶ ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀπειλοῦντος τὴν Εὔβοιαν· προδόσας δ' ἔπειτα τοὺς Ἀθηναίους, ἠνώθη μετὰ τοῦ Φιλίππου.— Ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ' ὑμῖν εἶναι φίλοι] Ἐν τῷ ἀλλ' οὖν ὁ ἀλλὰ εἶναι διαφορικὸς ἢ ἐναντιωματικός· ὁ δὲ οὖν συμπερασματικός· οὕτω παρ' Εὐριπίδῃ ὁ χορὸς λέγει πρὸς τὴν τοῦ Πολυνείκους δικαιολογίαν,

Ἐμοὶ μέν, εἰ καὶ μὴ καθ' Ἑλλήνων χθόνα
τεθράμμεθ', ἀλλ' οὖν ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν (Φοιν. 501)·

ὅπου ὁ οὖν συμπεραίνει ἐκ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Πολυνείκους· ὁ δὲ ἀλλὰ ἀντιτάττει τὸ ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν πρὸς τὸ εἰ καὶ μὴ κ. τ. λ. Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (ἐν Ἀχαρν. 620), «ταῦτα δῆτ' ἀνασχετά; Οὐ δῆτ', ἐὰν μὴ μισθοφορῇ γε Λάμαχος. Ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν πᾶσι Πελοποννησίοις ἀεὶ πολεμήσω.» Ἐνταῦθα ὁ ἀλλὰ ἀντιτάττει τὸ πολεμήσω εἰς τὸ ἐὰν μὴ μισθοφορῇ κ.τ.λ. ὁ δὲ οὖν ἐκ τοῦ ὅτι οὐ παύσεται μισθοφορῶν συμπεραίνει ὅτι ἀεὶ πολεμήσει. Δύναται δὲ ὁ ἀλλὰ νὰ ληφθῇ καὶ διαφορικὸς ἐννοουμένου ἔξωθεν τοῦ ἄλλος· οἷον, εἰ μὴ ἄλλος, ἐγὼ οὖν ἀεὶ πολεμήσω. Προστίθεται, ὅταν ἦναι χρεία, καὶ ὁ ἐλαττωτικὸς γε, «οἱ δ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιστα-

τοῦντες, ἢν καὶ τὴν φύσιν καταδεεστέραν ἔχωσιν, ἀλλ' οὖν ταῖς γε ἐμπειρίαις πολὺ τῶν ἄλλων προέχουσιν (Ἰσοκρ. Νικοκλ.)— Εἰς Ταμύνας παρήλθομεν, καὶ τὸ Κοτύλαιον κ. τ. λ] Αἱ Ταμύναι ἦσαν πόλις τῆς Εὐβοίας· πλησίον αὐτῆς οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγοῦντος τοῦ Φωκίωνος, ἐνίκησαν τοὺς Χαλκιδεῖς· τὸ δὲ Κοτύλαιον ὄρος ἦτο πλησίον τῆς πόλεως ταύτης. — Προσμεταπεμψάμενος] Ζητήσας καὶ λαβὼν — Ὁ νυνὶ πάντας δεξιούμενος καὶ προσγελῶν] Ὅστις τώρα πιάνει τὴν δεξιὰν, χαιρετᾷ πάντας ἡμᾶς μὲ γελαστὸν πρόσωπον. — Τοὺς Φωκικοὺς ξένους] Τοὺς ἐκ τῆς Φωκίδος μισθωτοὺς στρατιώτας. — Ὡς ἀναιρήσοντες] Μὲ σκοπὸν νὰ σᾶς ἀφανίσωσι.—Τὸν ἱππόδρομον] Ἱπποδρόμιον.—Ἀφεῖσαν] Ἀόριστος Β'. τοῦ ἵημι (βλ. Τεχνολογ. Σελ. 186.—Κατὰ πόλεμον] Ἐν πολέμῳ.—Διελύσασθε πρὸς αὐτοὺς] Διελύσατε τὴν ἔχθραν, συνδιηλλάγητε μὲ αὐτούς.—Μικρὸν διαλιπὼν χρόνον] Ἀφήσας νὰ παρέλθῃ ὀλίγος καιρὸς, μετὰ ὀλίγον καιρόν. — Πάλιν ἦκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν] Πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ κακίαν. — Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον κ. τ. λ] Κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον συγκαλῶν εἰς συνέλευσιν τοὺς Εὐβοεῖς εἰς τὴν Χαλκίδα, πραγματικῶς δὲ ὀχυρόνων τὴν Εὔβοιαν ἐναντίον ὑμῶν καὶ προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀπόλυτον τύραννον, κ.τ.λ. — Ὑπέβαλεν ἑαυτὸν φέρων Θηβαίοις] Ἤγουν, ἔλαβε τὸ μέρος τῶν Θηβαίων, ἡνώθη μὲ αὐτούς. — Τοῦ Εὐρίπου] Ὁ Εὔριππος εἶναι στενὸν τῆς νήσου χωρίζον αὐτὴν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ὅπου γίνονται παλίρροιαι ἑπτάκις τῆς ἡμέρας, ὡς λέγουσι· ὅθεν λαμβάνεται ὡς παροιμία ἐπὶ τῶν εὐμεταβλήτων κατὰ τὰς γνώμας. — Εἰς μέσον ἐμπίπτει κ. τ. λ] Πίπτει μεταξὺ δύο ἐχθρῶν, τῶν Θηβαίων καὶ τοῦ Φιλίππου· κάμνει ἀμφοτέρους ἐχθροὺς ἑαυτοῦ. — Ἀπορῶν δ' ὅτι χρήσαιθ' αὐτῷ] Ἀπορῶν δηλαδὴ τί νὰ κάμῃ, ἀπορῶν ποῦ νὰ καταφύγῃ, καὶ ἑτοιμαζομένης ἤδη ἐκστρατείας κατ' αὐτοῦ, παραγγέλλειν εἰς ὅπλα, παραγγέλλειν στρατιὰν, παραγγέλλειν εἰς τὸν κατάλογον, εἶναι φράσεις στρατιωτικαὶ σημαίνουσαι τὸ καλεῖν διὰ προσταγῆς εἰς τὰ ὅπλα, συνάγειν στράτευμα, στρατολογεῖν· ἐντεῦθεν μεταφορικῶς παραγγελία τὸ προσκαλεῖν φίλους καὶ συνηγόρους διὰ νὰ προστατεύσωσι παρὰ τοῖς δικασταῖς τὸν κατηγορούμενον. — Ἔνορκον λαβεῖν τῶν Ἀθηναίων δῆμον] Νὰ κάμῃ δηλαδὴ διὰ τῆς συμμαχίας τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων νὰ ὀμόσῃ ὅτι θέλει βοηθήσει αὐτὸν ὀνομασθεὶς σύμμαχος. — Ἐπ' αὐτὸν] Τὸν Καλλίαν δηλονότι. — Τὸν δολιχοδρομήσαντα] Τρία εἴδη δρόμου ἦσαν, τὸ στάδιον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ἁπλῶς δρόμος, ὁ δίαυλος, ἤγουν διπλοῦς δρόμος, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ τρέξῃ ὁ ἀγωνιζόμενος καὶ πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τρέχων· καὶ ὁ δόλιχος, ἤγουν μακρὸς δρόμος· ὁ δρόμος ἦτο γεωμετρικῶν βημάτων ἑκατὸν εἰκοσιπέντε· ὁ δίαυλος, τὸ διπλάσιον· ὁ δὲ δόλιχος ἦτο τοὐλάχιστον δώδεκα σταδίων. Ὁ Διόδωρος ἐστάθη νικητὴς εἰς τὸν δόλιχον· ὅθεν τὰ ἐπίθετα σταδιοδρόμος, δολιχοδρόμος, διαυλοδρόμος, — Ἐξωνεῖτο] Ὁ Καλλίας. — Οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον κ. τ. λ.] Μεταξὺ τῶν δύο τούτων δὲν ἦτο οὐδὲν μέσον, ἐὰν δὲν ἤθελε δεχθῇ αὐτὸν σύμμαχον ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων· ἀλλ' ἔπρεπεν ἢ νὰ φύγῃ ἐκ τῆς Χαλκίδος, ἢ συλλη-

φθεὶς ἐν αὐτῇ, νὰ θανατωθῇ· ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐγκαταλειφθέντι, μείναντι, μὴ φυγόντι. — Ἦκον οἱ μισθοὶ κ. τ. λ.] Ἦλθον οἱ παρ' αὐτοῦ μισθοὶ εἰς τὸν γράψαντα ψήφισμα νὰ γείνῃ ἡ πρὸς αὐτὸν συμμαχία ὑμῶν. — Ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν κ. τ. λ.] Διὰ νὰ μὴ ἦναι ὑπόχρεοι νὰ πέμπωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀντιπροσώπους οἱ Χαλκιδεῖς, ὅτε προέκειτο περὶ πολέμου, ἢ ἄλλου γενικοῦ συμφέροντος· καὶ τρίτον, νὰ μὴ πληρόνῃ συντάξεις, χρηματικὴν βοήθειαν διδομένην ἐκ συνθήκης διὰ τὴν συμμαχίαν. Ταῦτα εἶναι τὰ τρία, τὰ ὁποῖα κατώρθωσεν ὁ Καλλίας διὰ τοῦ Δημοσθένους, συμμαχίαν, παῦσιν τοῦ συνεδρεύειν ἐν Ἀθήναις τοὺς Χαλκιδεῖς, καὶ τρίτον ἀτέλειαν συντάξεων, διὰ τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Αἰσχίνης ὅτι ἐδωροδοκήθη. — Τῶν προαιρέσεων] Τῶν θελημάτων, τῶν ζητημάτων. — Ἀπέδοτο τοὺς καιρούς] Ἐπώλησε τὰς καλὰς περιστάσεις, τὰ συμφέροντα δηλαδὴ τῆς πόλεως. — Ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος κ. τ. λ.] Ἀντὶ τούτων τῶν παρὰ τῆς πόλεως δωρημάτων δοὺς λέξεις τινὰς μόνον εἰς ἀνταλλαγὴν, χάριν εὐφημίας (μόνον διὰ νὰ νὰ λέγηται), γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, νὰ βοηθῶσιν οἱ Χαλκιδεῖς τοὺς Ἀθηναίους, ἐάντις στρατεύσῃ ἐναντίον αὐτῶν. Αἱ λέξεις εὐφημία καὶ εὐφημῶ σημαίνουσι καὶ τὸ νὰ ὑποκρύπτῃ τις τὸ κακὸν, ἢ ταπεινὸν, μὲ λέξεις καλάς. Οἱ παλαιοὶ ἀπέφευγον, μάλιστα ἐν ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς, τὸ νὰ προφέρωσι λέξεις σημαντικὰς δυστυχίας· ὅθεν τὸ προστακτικὸν εὐφήμει, ἐλαμβάνετο ἀντὶ τοῦ σιώπα· διότι ἡ σιωπὴ εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον εἰς ἀποφυγὴν τοῦ προφέρειν τὰ ἀπαίσια. — Καλλίστοις ὀνόμασιν κ. τ. λ.] Μὲ εὐφημοτάτας λέξεις αἰσχίστας πράξεις γράφων, καὶ διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ πείθων (προβιβάζων) ὑμᾶς ὅτι πρότερον πρέπει νὰ βοηθῇ ἡ πόλις τοὺς ζητοῦντας τὴν βοήθειαν αὐτῆς, ὁσάκις εἶναι χρεία, τὰς δὲ συμμαχίας ὕστερον νὰ συλλογίζηται, ἀφοῦ εὐεργετήσῃ. Ἀλλ' οὗτος ἦτο, ὦ Αἰσχίνη, ὁ γενναῖος χαρακτὴρ τῶν Ἀθηναίων, νὰ βοηθῶσι τοὺς χρείαν ἔχοντας καὶ πρὶν αὐτοὶ εὐεργετηθῶσι. — Εἰ οἱ καιροὶ πέπρανται τηλικοῦτοι κ. τ. λ.] Ὅτι ἐπωλήθησαν παρὰ τοῦ Δημοσθένους τηλικαῦτα συμφέροντα τῆς πόλεως, καὶ συνεδρίαι καὶ συντάξεις· τὸ εἰ πέπρανται ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἀπαρέμφατον πεπρᾶσθαι. Ἐπὶ βεβαίων, ἢ ὡς τοιούτων θεωρουμένων πραγμάτων ὁ εἰ λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ὅτι· καὶ ἐὰν ἦναι δύο αἱ προτάσεις, ἐξ ὧν ἡ μία παριστάνει μεῖζόν τι τῆς ἄλλης, ὁ εἰ τίθεται εἰς τὴν τὸ ἔλαττον παριστάνουσαν, καθὼς φαίνεται καὶ ἐνταῦθα. — Εἰς τοῦτο — ὕβρεως καὶ πλεονεξίας] Βλ. Συντακτ. Σελ. 47. — Ὁρώντων, φρονούντων, βλεπόντων κ. τ. λ.] Τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται ἐπεξεργασία (βλ. Ῥητορικ· Σελ. 194) Ἤγουν, ἀφῆρεσαν λαθραίως ἀπὸ ὑμᾶς ἔχοντας τὴν ὅρασιν, ἔχοντας τὰς φρένας σας, βλέποντας — Καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτων συνέδρους παρ' ὑμῶν κ. τ. λ.] Καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτων τῆς Εὐβοίας προσκαλουμένους παρ' ὑμῶν ἐνταῦθα συνέδρους ἐσήκωσαν, καὶ συνήγαγον πάλιν εἰς Χαλκίδα καὶ εἰς τὸ εὐβοϊκὸν καλούμενον συνέδριον· (Τὸ ὁποῖον ἦτο ταπείνωσις τῆς πόλεως καὶ ζημία). Γραπτέον ἴσως ἀντὶ παρ' ὑμῶν ἀφ' ὑμῶν, διὰ τὸ ἀντίθετον, ἀφ' ὑμῶν μὲν ἀνέστησαν, πάλιν δ' εἰς

Χαλκίδα κ. τ. λ. — Κατεσκευασμένους] Πεπλασμένους, συμπεφωνημένους. Τὸ κατασκευάζομαι σημαίνει καὶ τὸ προσποιοῦμαι, ὑποκρίνομαι. — Συντάγματα συντάξας] Συνεισφορὰς κατασκευάσας, ὀργανίσας. — Ἐπὶ Φίλιππον] Διὰ τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον — Διελογίζετο] Ἐλογαρίαζε πόσον ἔπρεπε νὰ συνεισφέρῃ ἕκαστος λαός. — Εἶναι δὲ πολλοὺς ἄλλους κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ εἶπε, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ βούλεσθαι. Εἰς δὲ τὸ ὡς—ἔσεσθαι ἐννοητέον τὸ εἶπεν, ἢ ἔλεγεν, ὥστε ἔλεγεν οὐκ ἔσεσθαι. — Πράξεις—ἑτέρας δι' ἀπορρήτων] Ἄλλας μυστικὰς διαπραγματεύσεις δι' ἀπορρήτων τρόπων. — Παρεκάλει] Ἐκάλει ἐπὶ τὸ βῆμα εἰς βεβαίωσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων. — Συνειπεῖν] Νὰ συνομολογήσῃ ταῦτα, νὰ συμμαρτυρήσῃ.—Ὁ δὲ σεμνῶς πάνυ κ.τ.λ.] Οὗτος δὲ, ὁ Δημοσθένης, παρουσιασθεὶς ἐπὶ τὸ βῆμα μετὰ μεγάλης σοβαρότητος, κ. τ. λ. — Τὸ ἀπόῤῥητον] Τὰς ἀποῤῥήτους διαπραγματεύσεις. — Ἐπρέσβευσεν] Ὁ Δημοσθένης. — Τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας] Ἀντὶ τὴν ἐν Ἀκαρνανίᾳ. Οὕτω μεταχειρίζονται τὴν ἐκ ὅπου θεωρεῖται κίνησις ἀπὸ τόπου ἔνθα ὑπῆρχε τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον· οἷον, Τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι (Θουκυδ. γ', 23), ἀντὶ τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς· κ. τ. λ.—Κεφάλαιον τῶν λόγων] Τέλος, συμπέρασμα, εἰς ὃ συνεκεφαλαιοῦντο οἱ λόγοι αὐτοῦ. — Συντεταγμένους] Καταγεγραμμένους ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον. — Ἔφη] Ὁ Δημοσθένης δηλαδή. — Τὸ σύνταγμα] Ἡ συνεισφορὰ τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀκαρνάνων. — Εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα] Διὰ μισθοὺς δηλαδὴ πληρωμάτων ἑκατὸν νεῶν. — Πολιτικὰς δυνάμεις] Τῶν πόλεων αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν ξένων μισθωτῶν. — Συνεδρεύσοντας] Διὰ νὰ γείνῃ μετ' αὐτῶν συνέλευσις, διὰ νὰ συνεδριάσωσιν ἐνταῦθα. — Εἰς τὴν πανσέληνον] Κατ' ἄλλην γραφὴν, εἰς τὴν σελήνην. — Φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον] Φοβούμενοι μὴ ἀποδειχθῶσι ψεῦσται, προσδιορίζοντες καὶ τὸν καιρόν. — Ἀριθμῶν εἰς ὁπότ' ἔσται] Λογαριάζων ἕως καὶ τὸν καιρὸν, πότε θέλουσι γείνει. Εἰς ὁπότε, ἀντὶ εἰς ποίαν ἡμέραν. — Τὰ σώματα] Ἤγουν, τὰ πρόσωπα, ὡς λέγομεν κοινῶς.— Κλέπτων τὴν ἀκρόασιν] Ἀπατῶν τοὺς ἀκούοντας· κλέπτειν τὴν ἀκρόασιν λέγεται, ὅταν τις διὰ λόγων ἀπατηλῶν ἐπισύρῃ τοὺς ἀκούοντας εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, διαστρέφων τὴν προσοχὴν καὶ κρίσιν αὐτῶν. Τοῦτο λέγει κατωτέρω κλέμμα. — Τὰ σημεῖα] Ἤγουν, τὸ λέγειν ὡρισμένως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶδον ἢ ἤκουσαν. — Μακρότερον μὲν τῆς Ἰλιάδος] Ὑπερβολὴ τοῦ Αἰσχίνου σκωπτική. — Κενώτερον] Ματαιότερον, ψευδέστερον δηλαδὴ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους συνειθίζει νὰ λέγῃ, καὶ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ. —Οὐκ ἐσομένων] Αἴτινες δὲν θέλουσι πραγματοποιηθῆ. — Ἀπὸ τοῦ κλέμματος] Ἀπομακρύνας ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ δολίου σκοποῦ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανεν ἡ πόλις ἐκ τῆς Εὐβοίας. — Ἐνταῦθα δὴ συστρέψας] Τότε δὲ συγκεντρώσας, μεταχειρισθεὶς ὅλας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ὥρμησας· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν θηρίων, ὅταν συστρέφωνται διὰ νὰ ὁρμήσωσι. Λέγεται καὶ ἐπὶ ἵππου, ὅταν ὁ ἱππεὺς διὰ τοῦ χαλινοῦ συστρέφῃ αὐτὸν εἰς ἑαυτὸν, διὰ νὰ παρορμήσῃ. Λέγεται καὶ ἐπὶ στρατιωτῶν συμπυκνου-

μένων, ὅταν μέλλωσι νὰ κάμωσιν ἔφοδον, ἢ νὰ δεχθῶσιν εἰς μάχην τοὺς πολεμίους. — Πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι αὐτῶν] Εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — Ἔπειτα ἀναφαίνεται πρὸς τῷ περὶ ἁπάντων τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι κλέμματι, κ. τ λ.] Τὸ χωρίον τοῦτο φαίνεται συγκεχυμένον· ἐκ τῶν διαφόρων δὲ γραφῶν αὕτη εἶναι, νομίζω, ἡ πιθανωτέρα, καὶ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου οὗτος· « ἀφοῦ ἀπεπλάνησεν ἡμᾶς διὰ τῶν ἀπατηλῶν αὐτοῦ ψευδολογιῶν, ἀναφαίνεται, παρουσιάζεται, εἰς τὸ κλέμμα τὸ περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι γεγραμμένων, εἰς τὸν ὑποκρυπτόμενον σκοπὸν, δι' ὃν ἔγεινεν ἡ ἀπάτη περὶ πάντων τούτων, γράψας νὰ ζητήσωσιν οἱ πρέσβεις ὑμῶν παρὰ τῶν Ὠρειτῶν νὰ δίδωσι τὰ πέντε τάλαντα οὐχὶ εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' εἰς τὸν Καλλίαν. — Ἀφελὼν τὸν κόμπον κ. τ. λ.] Ἀφαιρέσας, παρατρέξας τὴν κομπορρημοσύνην κ. τ. λ. ἀνάγνωσον τὸ περὶ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἀφῄρεσε δολίως ἀπὸ τῆς πόλεως, κ. τ. λ. — Λόγῳ ἠκούσατε] Μὲ λόγον μόνον ἠκούσασε· πραγματικῶς ὅμως δὲν εἴδετε οὐδὲν ἐκ τούτων. — Τάλαντον μὲν κ. τ. λ.] Ἀντὶ ἓν μὲν ἐκ Χαλκίδος, κ. τ. λ. — Διὸ καὶ καταφανὲς ἐγένετο κ. τ. λ.] Ὅθεν ἀνεκαλύφθη, ἐπειδὴ τότε οἱ Ὠρεῖται ἐδημοκρατοῦντο, καὶ πάντα ἔπραττον διὰ ψηφίσματος· ὅθεν δὲν ἠδύνατο νὰ κρυφθῇ οὐδέν. — Ἐξαπατηλωμένοι] Ἐξηντλημένοι, τὸ κοινῶς κατεξοδευμένοι. — Τοῦ δυναστεύσαντός ποτε] Τοῦ ποτὲ ἁρπάσαντος τὴν ἐξουσίαν, τυραννεύσαντος. — Ἐλαχίστου χαλκοῦ] Ἐλαχίστης τιμῆς ἀξίου ὡς πρὸς τὸ ἀργύριον. Ἡ λέξις ἐλάχιστος δὲν λαμβάνεται πάντοτε ἐπὶ μεγέθους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀξίας. Οὕτω καὶ ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους σχολιαστὴς ἐν Νεφέλαις (248) λέγει «ἐδόκει τὸ τῶν Βυζαντίων νόμισμα ἐλάχιστον εἶναι πάντων καὶ φαυλότατον, ἅτε σιδηροῦν ὑπάρχον.»—Εἰσέπραττεν] Ἀπήτει, εἰσπράττω δι' ἄλλον συνάγω τὸ ὀφειλόμενον, καὶ εἰσπράττομαι. —Ὑπέθεσαν αὐτῷ κ.τ.λ.] Ἔδωκαν εἰς αὐτὸν ὑποθήκην διὰ τὸ τάλαντον τὰς δημοσίας προσόδους. — Δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς] Ἔφεραν εἰς τὸν Δημοσθένην κατὰ μῆνα τόκον μίαν δραχμὴν ἐφ' ἑκάστης μνᾶς τοῦ δωροδοκήματος, ὅπερ ἐστὶ δώδεκα τοῖς ἑκατόν. — Μετὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου] Τῶν Ὠρειτῶν δηλαδή. —Ὃ τετόλμηκεν] Τὸ ὁποῖον, τὸ ὅτι δηλαδὴ ὁ Δημοσθένης εἶναι ἀνὴρ ἀγαθός. — Πικρότατος] Ὀλεθριώτατος εἰς τὴν πόλιν. — Πράξεις] Τὰς ὑποθέσεις, τὰ συμφέροντα. — Κιρραῖον] Κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα ὑπῆρχε Πόλις Κίρρα, ἀπέχουσα τῶν Δελφῶν τριάκοντα στάδια. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐκαλεῖτο Κιρραῖον πεδίον τὸ πλησίον τῆς πόλεως ταύτης. — Ὁ νῦν ἐξάγιστος κ. τ. λ.] Ὁ τὴν σήμερον ὀνομαζόμενος ἐξάγιστος, μιαρώτατος καὶ ἐπάρατος. — Κραυαλλίδαι] Ἄλλοι γράφουσιν Ἀκραγαλλίδαι, καὶ ἄλλοι Κραυγαλλίδαι. Οὗτοι, φαίνεται, εἶναι οἱ σήμερον λεγόμενοι Κραβαρῖται — Περὶ τὰ ἀναθήματα ἠσέβουν] Διήρπαζον τὰ ἀφιερώματα. — Μάλιστα μὲν — ἔπειτα] Ἐλλείπει ἐνίοτε ὁ δὲ, καθὼς καὶ εἰς τὸ πρῶτον μέν, ἢ πρῶτα μέν. — Μαντείαν ἐμαντεύσαντο] Ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ. — Ἀναιρεῖ] Ἀπεκρίθη· ἀναιρῶ, ὑψόνω· ὅθεν λέγεται ἐπὶ τῶν χρησμῶν, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ Μαντείου ἀνέπεμπε τὴν φωνὴν ἡ Πυθία ἀποκρινομένη. —Μετελθεῖν] Ἐκδικῆσαι· μετέρχομαι σημαί-

νει καὶ τὸ ἔρχομαι κατόπιν τινὸς διώκων· ὅθεν καὶ ἐκδικῶ, τιμωρῶ. —Ἀθηνᾶ Προνοίᾳ] Διότι ἦτο θεὰ τῆς φρονήσεως. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει ἐν τοῖς Φωκικοῖς, Ἀθηνᾶν Πρόναον, διότι τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἵστατο πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. — Ἔχωσαν] Ἐγέμισαν ῥίπτοντες ἐν αὐτοῖς χῶμα, λίθους. — Καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν] Καὶ τὴν γῆν αὐτῶν καθιέρωσαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὥστε νὰ μὴ γεωργῆται. — Ἐργάσεσθαι] Κατὰ μέλλοντα διὰ τὸ ὤμοσαν. — Προστροπὴν] Δέησιν πρὸς τοὺς θεοὺς κατὰ τοῦ παραβαίνοντος τὸν ὅρκον, ἤγουν ἀράν· ὅθεν ἐνταῦθα προστροπὴ καὶ ἀρὰ εἶναι ἐκ παραλλήλου. — Ἐναγὴς] Μιαρὸς, κατηραμένος παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος κ. τ. λ. Θεοκατάρατος. — Ἧτταν δ' αὐτοῖς εἶναι κ. τ. λ.] Νὰ ἡττῶνται, νὰ μὴ εὐτυχῶσιν οὔτ' εἰς πόλεμον, οὔτ' εἰς κρισολογίας, οὔτε εἰς ἐμπόριον. — Ἀγορῶν] Ἐμπορίου, ἢ ἐκκλησιῶν καὶ βουλευτηρίων. — Ὁσίως] Εὐπροσδέκτως, νὰ μὴ ἦναι εὐπρόσδεκτοι αἱ θυσίαι αὐτῶν. — Οὐ πρὶν τῆς δε πόλιος κ. τ. λ.] Δὲν θέλετε καταβάλει, ἐδαφίσει, τῆς πόλεως ταύτης τὰ τείχη κυριεύσαντες, πρὶν τὸ κῦμα τῆς κυανῆς Ἀμφιτρίτης, προσβάλλον μετ' ἤχου εἰς τὰς ἱερὰς ἀκτὰς, κατακλύζῃ τὸ τέμενός μου· ἱερὰς ἀκτὰς λέγει τὸ Κιρραῖον πεδίον, τὸ ὁποῖον ἦτο τοῦ Ἀπόλλωνος· τὸ δὲ Ἀμφιτρίτη, ὄνομα τῆς γυναικὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν θάλασσαν.

Κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ ἔκδοσιν τοῦ 1828 ἡ μαντεία εἶναι οὕτως,

Οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἐλόντες,
Πρίν κεν ἐμῷ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
Κῦμα ποτικλύζῃ, κελαδοῦν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

Παρὰ δὲ Παυσανίᾳ ἐν τοῖς Φωκικοῖς γράφεται ἐπὶ οἶνοπα πόντον, ἀντὶ, ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς· καὶ ἐν τῇ Ὀλοφιανῇ ἐκδόσει, πρίν γε θεοῦ, ἀντὶ, πρίν κεν ἐμῷ.— Ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν] Ἐνῷ ἔτι καὶ τὴν σήμερον σώζονται ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ λίθου.—Ἐπειργάζοντο] Ἐγεώργουν πάλιν —Ἐτείχισαν καὶ συνῴκισαν] Περιετείχισαν καὶ ἔκαμαν συνοικισμόν.—Καὶ τέλη τοὺς καταπλέοντας ἐξέλεγον] Καὶ ἐλάμβανον ἐλλιμένια παρὰ τῶν καταπλεόντων. Περὶ τῶν δύο αἰτιατικῶν βλ. Συντακτ. Σελ. 222. — Χρήμασι διέφθειραν] Διὰ νὰ προστατεύωσιν αὐτοὺς ἐν τῷ Ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ. — Τῶν ἐξαγίστων] Ἐννοεῖται ἡ ἐκ, ἐκ τῶν χρημάτων, ἃ ἐξέλεγον. — Ἐφ' ᾧ βοηθήσειν] Ἐπὶ συμφωνίᾳ, ὁμολογίᾳ, ὅτι θέλει βοηθήσει — Ὅθεν] Ἦγουν, ἐκ ταύτης τῆς ἀσεβείας προῆλθεν εἰς αὐτὸν, μᾶλλον παρὰ πρότερον, ὄν τινα ἐγγίσῃ, ὄν τινα πλησιάσῃ κ. τ. λ., νὰ περιβάλλῃ ἕκαστον αὐτῶν μὲ ἀνήκεστα κακὰ, νὰ γίνηται εἰς αὐτὸν αἴτιος μεγίστων συμφορῶν. — Ὡς περιεγένετο τῆς ἀσεβείας] Πόσον ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς ἀσεβείας, πῶς ἐτιμώρησε τοὺς ἀσεβεῖς. Ἄλλοι γράφουσιν ὅσῳ — Ἐκεῖνον] Ἡ ἀντωνυμία ἔχει ἔμφασιν εὐφημίας· εἶναι δὲ οὗτος ὁ Μειδίας ὁ ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Διονύσου ῥαπίσας τὸν Δημοσθένην, κ. τ. λ. — Λέσβιον] Ἴσως ἦτο ἐκ δήμου τινὸς τῆς Ἀττικῆς, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν σώζεται. — Συνεκάθηντο] Συνεδρίαζον. — Ὑποπεπτωκότες κ. τ. λ.] Ταπεινωθέντες, ὑποκλίναντες εἰς τοὺς Θηβαίους καὶ καθ' ὑπερβολὴν κολακεύοντες αὐτούς. — Εἰσέφερον δόγμα] προέβαλλον γνώμην κατὰ τῆς πόλεως

ἡμῶν νὰ καταδικάσωσιν οἱ Ἀμφικτύονες τὸν δῆμον εἰς ποινὴν πεντήκοντα ταλάντων. Ἡ χρηματικὴ ποινὴ λέγεται κυρίως ζημία. — Πρὸς τὸν καινὸν νεών] Εἰς τὸν νεόδμητον ναόν. — Πρὶν ἐξαράσασθαι] Πρὶν γείνωσιν αἱ νενομισμέναι εἰς τοὺς νεοκτίστους ναοὺς εὐχαί. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐξειργάσθαι, πρὶν δηλαδὴ καθιερωθῇ, ἐγκαινισθῇ ὁ ναός — Τὸ προσῆκον] Τὸ ἁρμόζον εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. — Ἀπὸ Μήδων] Οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Μῆδοι, δύο διάφορα ἔθνη, ἡνώθησαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν βασιλείαν τοῦ Κύρου· ὅθεν οἱ Ἕλληνες ἐδίδον ἐνίοτε εἰς τοὺς Πέρσας τὸ ὄνομα τῶν Μήδων. Ἐν τῇ πρώτῃ δὲ ἐκστρατείᾳ τῶν Περσῶν οἱ Θηβαῖοι ἑνωθέντες μετ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ φόβου, ἐπολέμουν τοὺς Ἕλληνας.—Τἀναντία τοῖς Ἕλλησι] Κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — Καὶ αὐτὸν οὕτω προγρημένον] Ἐνῷ καὶ ἐγὼ αὐτὸς εἶχον τὸν αὐτὸν σκοπὸν, νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸ συνέδριον, διὰ νὰ ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως. — Προθυμότερόν τι] Ὀλίγον τι τεθυμωμένος, ὠργισμένος, προθυμότερον τοῦ δέοντος. Βλ. Συντακτ. 287. — Τῶν ἄλλων πυλαγορῶν μεθεστηκότων] Ἐνῷ οἱ ἄλλοι πυλαγόραι ἡμῶν δὲν παρευρίσκοντο. — Οὐδεμιᾶς παιδείας μετεσχηκὼς] Ἦγουν, παντάπασιν ἀπαίδευτος, βάρβαρος. — Προαγομένου] Ὠθουῦντος αὐτὸν, κινοῦντος. — Ἀρχὴν—Οὐδ' ἂν ὠνομάζετε κ. τ. λ.] Οὐδόλως ἠθέλετε προφέρει τὸ ὄνομα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων κ. τ. λ. ἀρχὴν ἢ τὴν ἀρχὴν ἐπιῤῥηματικῶς σημαίνει κατ' ἀρχάς· εἰς δὲ τὰς ἀποφατικὰς προτάσεις λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως. — Ἐξείργετε ἐκ τοῦ ἱεροῦ] Ἠθέλετε ἀπαγορεύει εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — Ἐμέμνητο] Ἀνέφερεν ὀνειδιστικῶς τὴν πρὸς τοὺς Φωκεῖς συμμαχίαν ἡμῶν. — Ἦν ὁ Κρωβύλος; ἐκεῖνος ἔγραψε] Οὗτος ἦτον ὁ Ἡγήσιππος, ἐπονομαζόμενος Κρωβύλος, κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα. Ἐν τίνι ὅμως περιστάσει ὁ Ἀθηναῖος οὗτος Ῥήτωρ προέτεινε νὰ γείνῃ συμμαχία μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Φωκέων δὲν εἶναι γνωστόν. Τοῦτου λέγουσιν ὅτι εἶναι ὁ περὶ Ἀλονήσου λόγος· — Ἐκαρτέρουν ἀκούων] Ὑπέφερον νὰ ἀκούω. Βλ. Συντακτ. Σελ. 144, — Ἐπὶ τὴν γνώμην] Εἰς τὸν νοῦν· λέγουσιν, ἐπέρχεταί μοι τοῦτο, ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν. καὶ μετὰ ἀπαρεμφάτου, εἰπεῖν, γελᾶν κ.τ.λ. φανερόνοντες ἢ ἐσωτερικήν τινα ὁρμὴν, ἢ μνημονικὴν παράστασιν. — Μνησθῆναι] Νὰ κάμω μνείαν, νὰ ἀναφέρω τὴν εἰς τὴν ἱερὰν γῆν ἀσέβειαν τῶν Ἀμφισσέων. — Αὐτόθεν ἑστηκώς;] Ἐξ αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἔνθα ἱστάμην.—Εὐσύνοπτον] Εὔοπτον, εὔκολον νὰ ἴδῃ τις δι' ἑνὸς βλέμματος. —Ἐξειργασμένον] Γεγεωργημένον.—Αὔλια] Καλύβας.—Τέλη πεπραχότας] Ἐλλιμένια εἰσπράττοντας, λαμβάνοντας, παρὰ τῶν προσορμιζομένων· ὅθεν πράκτωρ, καὶ εἰσπράκτωρ, ὁ συνάγων τοὺς δημοσίους φόρους· καὶ εἴσπραξις, τὸ εἰσπράττειν, ἢ εἰσπράττεσθαι. — Καὶ διωριζόμην] Καὶ διεμαρτυρόμην, ὁριστικῶς ἔλεγον. — Καὶ τοῦ σώματος] Καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ. —Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφοσιῶ] Καὶ ἐκπληρῶν τὰ ὀφειλόμενα πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπαλλάττω τὴν πόλιν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ μιάσματος, ἀπὸ τῆς κατάρας. — Ἐνῆρκται μὲν τὰ κανᾶ] Ἔλεγε ταῦτα ὁ Αἰσχίνης, ἐνῷ ἔμελλον οἱ Ἀφικτύονες νὰ κάμωσι τὴν νενομισμένην θυσίαν· Ἐκ τοῦ ἐνάρχομαι· ἔ-

τοιμα εἶναι τὰ κανᾶ, παρίστανται. Ἐν τούτοις τοῖς καλάθοις ἐβάλλοντο τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν θυσίαν· ταῦτα πρῶτα ἡτοιμάζοντο· ὅθεν παρ' Εὐριπίδῃ (Ἰφιγ. ἐν Αὐλ. 1471,) κανᾶ δ' ἐναρχέσθω τις· καὶ, κανοῦν δ' ἐνῆρκται, καὶ τεθηγμένη σφαγὶς (παρὰ τῷ αὐτῷ, Ἠλέκτρ, 114)—Αἰτεῖν τοὺς θεοὺς ταγαθά] Βλ. Συντακτ. Σελ. 222, Δ'. — Κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων] Τὸ ἀσέβημα δηλαδὴ, τὴν ἱεροσυλίαν. — Μήθ' ὁσίως θύσειαν κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἀρᾶς. — Ἱερὰ] Τὰς θυσίας. — Ἐπειδήποτε ἀπηλλάγην] Ἀφοῦ ἔπαυσα λαλῶν, καὶ ἐξῆλθον τοῦ συνεδρίου. Ἀ π α λ λ ά τ τ ω, ἀπολύω ἀπό τινος, ὅθεν ἐλευθερῶ· φανερόνει λοιπὸν ἀλλαγὴν, μεταβολὴν ἀπό τινος καταστάσεως εἰς ἄλλην· καὶ ἀ π α λ λ ά τ τ ο μ α ι, παραιτῶ, παύομαι, τελειόνω· ὅθεν ἀ π α λ λ ά γ η θ ι εἰπὼν, ἤγουν τελείωσον τὸν λόγον, φθάνει. — Πέρρω τῆς ἡμέρας οὔσης] Ἤγουν, περὶ τὸ ἑσπέρας. — Προελθὼν ὁ κήρυξ] Ἐξελθὼν — Ὅσοι ἐπὶ διετὲς ἠβῶσι] Ὅσοι εἶναι ἡλικίας δεκαὲξ ἐτῶν· δύο ἔτη μετὰ τὴν ἠβικὴν ἡλικίαν, ἥτις εἶναι τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος. —Ἅμας]Σκαπάνας. Μεγάλη πτωχεία ὅπλων !—Πρὸς τὸ θυτεῖον]Τόπος ἔνθα ἔθυον, μακελλεῖον.—Ἥτις—πόλις] Οἱασδήποτε πόλις, οἱασδήποτε πόλεως οἱ κάτοικοι δὲν συνέλθωσιν ὡπλισμένοι.—Εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ] Θέλει κωλύεσθαι ἀπὸ τοῦ ναοῦ,δὲν θέλει ἔχει εἴσοδον.— Κόττυφος] Κατωτέρω λέγω αὐτὸν, Φαρσάλιον.Ἐν τινι ψηφίσματι, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης, λέγεται Ἀρκάς· ἡ δὲ Φάρσαλος ἦτο τῆς Θετταλίας.Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἦτο μὲν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας,ἐπολιτογραφήθη δὲ Φαρσάλιος, καὶ ἐπωνομάζετο ἐκ τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος.—Ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων] Ὁ προβάλλων ψηφοφορίαν καὶ συνάγων τὰς ψήφους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.—Καὶ χρωμένους τῷ θεῷ] Καὶ ἐρχομένους διὰ νὰ ἐρωτήσωσι τὸ μαντεῖον.—Κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως] Ἀντὶ περὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως, ἢ ἁπλῶς, τῆς ὑμετέρας πόλεως.—Τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου] Μετὰ δὲ πάντα ταῦτα. — Πρὸ τῆς ἐπιούσης Πυλαίας] Νὰ ἔλθωσιν εἰς τοὺς Δελφοὺς πρὸ τῆς ἀκολούθου συνελεύσεως, κατὰ τὸν ὡρισμένον καιρόν. — Ἔχοντας δόγμα, καθότι κ. τ. λ.] Ἔχοντες ἕτοιμον ψήφισμα τίνα τιμωρίαν θέλουσι λάβει οἱ Ἀμφισσεῖς ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων ἃ ἡμάρτησαν (βλ. Συντακτ. Σελ. 60.) — Ἐν τῇ βουλῇ] Τῇ τῶν Ἀθηναίων δηλαδή. — Ἀποδεξαμένου] Ἐπιδοκιμάσαντος, ἐπαινέσαντος τὰς ἐν τῷ Ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ πράξεις ἡμῶν. — Ὑπὲρ τοῦ μεσεγγυήματος] Μεσεγγύημα, τὸ εἰς τρίτον τινὰ παρακατατιθέμενον ἀργύριον ἐπὶ ὁμολογίᾳ νὰ λάβῃ αὐτὸ ὁ ὑποσχεθεὶς νὰ πράξῃ τί. Διὰ τούτου λοιπὸν ὁ Αἰσχίνης θέλει νὰ δείξῃ τὸν Δημοσθένην, ὅτι ἦτο δεδωροδοκημένος παρὰ τῶν Ἀμφισσέων, καὶ διὰ τοῦτο ἀντέλεγε. — Ἐξελέγχοντος] Ἀποδεικνύοντος αὐτὸν φανερὰ ἐνώπιον ὑμῶν, ὅτι ψεύδεται. — Οὐκ ἠδύνατο σφῆλαι] Δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπατήσῃ. Κυρίως δὲ σ φ ά λ λ ω κάμνω τινὰ νὰ πέσῃ. — Μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας] Παραμερίσας τοὺς μὴ ὄντας ἐκ τῶν βουλευτῶν, τοὺς ἁπλῶς πολίτας.—Ἐκφέρεται προβούλευμα] Φέρει ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, ἐκδίδει προβούλευμα.—Προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν] Λαβὼν βοηθὸν τῆς πανουργίας αὐτοῦ τὴν ἀπειρίαν τοῦ γράψαντος τὸ προβούλευμα. — Διεπράξατο κ, τ. λ.] Κατώρθωσε νὰ ἐπικυρωθῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο προβούλευμα, καὶ νὰ γείνῃ αὐτὸ ψήφισμα τοῦ δήμου,

ἐνῷ ἡ ἐκκλησία ἦτο ἤδη διαλελυμένη, καὶ ἐγὼ εἶχον ἀναχωρήσει (διότι ἂν ἤμην παρὼν, ποτὲ δὲν ἤθελον ἀφήσει νὰ γείνῃ), καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἐκκλησιάζοντος δήμου εἶχεν ἀπολυθῆ, ἐξέλθει. — Οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι κ. τ. λ.] Τοῦ ὁποίου ψηφίσματος ἡ περίληψις εἶναι αὕτη, «ὁ ἱερομνήμων τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ ἀποστελλόμενοι κατὰ καιρὸν Πυλαγόραι νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰς Πύλας καὶ εἰς τοὺς Δελφοὺς ἐν τοῖς ὡρισμένοις ὑπὸ τῶν προγόνων καιροῖς» λέγων ταῦτα εὐπρεπῶς μὲν κατὰ τὴν λέξιν (ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις), αἰσχρῶς ὅμως κατὰ τὸ πρᾶγμα· διότι λέγων ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων ἐκώλυε τὸ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐν Πύλαις συνέλευσιν, ἥτις ἐξ ἀνάγκης ἔμελλε νὰ γείνῃ πρὸ τοῦ ὡρισμένου καιροῦ, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω. — Σύγγραμμα] Λόγον, ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος. — Μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις κ. τ. λ.] Νὰ μὴ συμμετέχωσι μὲ τοὺς ἐκεῖ συνερχομένους μήτε λόγων, κ. τ. λ. Συκοφαντεῖ μὴ λέγων τίνων πραγμάτων. Μὴ μετέχειν τοῦ Φωκικοῦ πολέμου, ἀλλ' οὐχὶ γενικῶς. — Οὐτωσὶ] Κακῶς δηλαδή. — Κατεμείναμεν] Δὲν παρευρέθημεν ἐξ αἰτίας τούτου τοῦ ψηφίσματος ἐν τῇ Ἀμφικτυονικῇ συνελεύσει τῇ γενομένῃ πρὸ τοῦ τεταγμένου ὑπὸ τῶν προγόνων χρόνου. — Πλὴν μιᾶς πόλεως] Τὴν τῶν Θηβαίων ἐννοεῖ, ἥτις πρὸ ὀλίγου εἶχε καταστραφῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου — Παραπλήσιοι αὐτῆς] Ἦγουν, τῆς πόλεως· ἄλλοι γράφουσιν αὐτοῖς (τοῖς Θηβαίοις δηλαδή.) Ἴσως δὲ γραπτέον, μήτε συμφοραὶ παραπλήσιοι ταῖς αὐτῆς. — Καὶ παρελθόντες κ. τ. λ.] Καὶ διαβάντες μετεχειρίσθησαν τοὺς Ἀμφισσεῖς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκστρατείᾳ μετὰ μεγίστης μετριότητος. — Ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων] Ἦγουν, ἀντὶ τῶν μεγίστων αὐτῶν κακουργημάτων ἐπέβαλον εἰς αὐτοὺς χρηματικὴν ποινήν. — Καταθεῖναι] Νὰ πληρώσωσι τὰ χρήματα. — Μετεστήσαντο] Ἐδίωξαν, ἐξώρισαν. — Κατήγαγον] Ἐπανήγαγον εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. — Οὔτε—ἐξέτινον,—τούς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον] Ἦγουν, οὐ μόνον οὐκ ἐξέτινον τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐναγεῖς κατήγαγον. Ἡγουμένου τοῦ οὔτε, ἐὰν ἡ ἑπομένη πρότασις ἦναι καταφατικὴ, τίθεται ἐν αὐτῇ ὁ καὶ, ὡς παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ (δ', 11) Οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· ἐὰν δὲ ἔπωνται δύο καταφατικαὶ, ἐν τῇ πρώτῃ δύναται, ὡς ἐνταῦθα, νὰ λαμβάνηται ὁ τέ.—Οὕτως ἤδη] Τότε τέλος πάντων· ἐπιφερόμενον τὸ οὕτως εἰς τὸ ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ χρονικὸν, ἢ εἰς μετοχὴν χρονικὴν, λαμβάνεται χρονικῶς· Προσευξάμενοι θεοῖς καὶ ἥρωσιν ἵλεως καὶ εὐμενεῖς πέμπειν σφᾶς, οὕτω διέβαινον τὰ ὅρια (Ξενοφ. Κύρ. παιδ. β', ά, 1) — Τῆς εὐσεβείας] Τοῦ ἱεροῦ πολέμου.—Προηκάμενοι] Προφέροντες, ἐκπέμποντες.—Οὐδεμίαν τοι] Οὐδεμίαν βεβαίως.— Ἐκ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας στρατείας] Ἀθέας ὁ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Φιλίππου στρατιωτικὴν βοήθειαν κατὰ τῶν Ἰστριανῶν· ὅτε δὲ ἔλαβεν αὐτὴν, ἔδειξε περιφρόνησιν· διὸ ὀργισθεὶς ὁ Φίλιππος ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτὸν, κατεπολέμησε τὸ στράτευμα αὐτοῦ, καὶ ἐπανῆλθε μὲ πάμπολλα λάφυρα. — Τῶν μὲν θεῶν κ. τ. λ.] Καὶ οἱ μὲν θεοὶ παρέδωκαν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας, τὴν ἀρχηγίαν δηλαδὴ τοῦ ἱεροῦ πολέμου κατὰ τῶν ἀσεβησάντων, ἡ δὲ τοῦ Δημοσθένους

δωροδοκία ἔγεινεν ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ λάβῃ αὐτήν. — Φυλάξασθαι] Νὰ προσέξητε, νὰ προφυλαχθῆτε. — Οὐχὶ ἱκανὸν ἦν κ. τ. λ.] Τὸ ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς Ἐλευσινίοις φανὲν σημεῖον δὲν ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ προφυλαχθῆτε, ἡ αἰφνίδιος, λέγω, τελευτὴ τῶν μυουμένων τὰ μυστήρια; Τινὲς τῶν μυουμένων φαίνεται ὅτι αἰφνιδίως ἐτελεύτησαν. Τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι, ὅτε κατῆλθον εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ καθαρισθῶσι, κῆτος ἥρπασεν ἕνα, κατ' ἄλλους δὲ δύο. — Ἐπερησομένους] Διὰ νὰ ἐρωτήσωμεν, ἐπέρομαι. — Ἐμπιπλάμενος] Μέχρι χορτασμοῦ μεταχειριζόμενος, καταχρώμενος. — Ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων κ. τ. λ.] Ἔπεμψεν εἰς προφανῆ κίνδυνον τοὺς στρατιώτας, ἐν τῇ πρὸς Φίλιππον τελευταίᾳ μάχῃ, ἐνῷ αἱ θυσίαι ἡμῶν ἦσαν κακόθυτοι καὶ οὐχὶ εὐπρόσδεκτοι εἰς τοὺς θεούς· ἐνῷ προσσήμαινον κακὴν ἔκβασιν· ἄθυτα ἱερὰ, τὰ μὴ καλὰ γινόμενα· ὡς λέγουσι καὶ γάμος ἄγαμος, βίος ἀβίωτος, κ. τ. λ. — Παρὰ τοῦτο] Διὰ τοῦτο. — Καλὰ τὰ ἱερὰ] Καλὴν ἔκβασιν προσημαίνοντα. — Ὑπερωρίσθαι] Νὰ ἐξορισθῇς. — Ἐφ' ἡμῶν] Ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.— Εἰς παραδοξολογίαν] Διὰ νὰ διηγῶνται τὰ εἰς ἡμᾶς συμβάντα παράδοξα. — Οὐχ ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς] Ἐνταῦθα λέγει τὰς κατὰ τῶν Περσῶν παραδόξους νίκας τοῦ Ἀλεξάνδρου. — Γῆν καὶ ὕδωρ] Οὗτος ἦτο ὁ τρόπος, καθ' ὃν οἱ Πέρσαι ἐζήτουν τὴν ὑποταγὴν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἤθελον νὰ ἐξουσιάσωσι.—Καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην ἡγεμονίας] Ἐν τῇ κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων. — Ἠλευθέρωσαν] Οἱ Μακεδόνες, νικήσαντες τοὺς Φωκεῖς στρατηγοῦντος τοῦ Φιλίππου· καὶ διὰ τὴν εὐσέβειαν ταύτην ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. Εὐσέβεια ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πορθητῶν; — Μεθ' ἡμέραν μίαν] Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. — Εἰ καὶ δικαίως, κ. τ. λ.] Ἂν καὶ δικαίως ἔπαθον ταῦτα οἱ Θηβαῖοι· διότι δὲν ἐσυμβουλεύθησαν ὀρθῶς περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν· δὲν ἔπεσον ὅμως εἰς ταύτην τὴν μωρίαν καὶ ἀφροσύνην ἐξ ἀνθρωπίνης αἰτίας, ἀλλὰ θεόθεν, διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν καὶ ὑπερηφανίαν. Θεοβλάβεια, ἡ θεόθεν ἐπερχομένη βλάβη· τὴν σήμερον λέγουσι κοινῶς Θεοβλάβειαν τὴν εἰς Θεὸν εὐλάβειαν, ἀντὶ Θεοευλάβειαν. Ἀποδίδει τὰς νίκας τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν· τὰς δὲ δυστυχίας τῶν Ἀθηναίων, καὶ Θηβαίων, καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν περὶ τοὺς Θεοὺς ἀσέβειαν ὁ εὐσεβέστατος καὶ ἀδιάφθορος Αἰσχίνης! — Λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ ταλαίπωροι κ. τ. λ.] Ἐβοήθησαν καὶ οὗτοι τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς· καὶ ὅτε ἐκεῖνοι ἥρπασαν τὰ χρήματα τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν, συμμετέσχον τῆς ἱεροσυλίας καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἢ τοὐλάχιστον τοιαύτην ὑποψίαν ἔδωκαν. Ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπολέμει ἐν τῇ Ἀσίᾳ, διήγειραν εἰς ἐπανάστασιν πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον. Ἐπελθὼν ὅμως μετὰ δυνάμεως ὁ Ἀντίπατρος, ἐνίκησεν αὐτοὺς, καὶ ἐφονεύθησαν ἐν τῇ μάχῃ πεντακισχίλιοι Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἄγις ὁ βασιλεὺς αὐτῶν. Αὕτη εἶναι ἡ συμφορὰ, τὴν ὁποίαν λέγει ἐνταῦθα· συνεχώρησε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ πέμψωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ ἀκούσωσι τί ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν. — Προσαψάμενοι μόνον κ. τ. λ.] Διότι ἤγγισαν μόνον τὰ πράγματα ταῦτα, ἔλαβον τινὰ μέθεξιν τῆς ἱεροσυλίας. — Τῆς

συμφορᾶς] Τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου ἥττης. — Ἐν τῇ—μετριότητι]Κατὰ τὴν μετριότητα τοῦ νικητοῦ καὶ προηδικημένου. — Εὑρησόμενοι] Διὰ νὰ ζητήσωσι παρ' ὑμῶν τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. Ἡ μετοχὴ συμφωνεῖ κατὰ γένος μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρεσβεῦαι (βλ. Συντακτ. Σελ. 22) — Κατὰ πύλεις ἕκαστοι] Ἀντὶ ἑκάστης πόλεως. — Παιδεύων τὰ πλήθη] Διδάσκων τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς (βλ. Ἡσιόδ. ἔργ. καὶ ἡμέρ. στ. 240) — Ἐπαυρεῖ] Μετέχει τοῦ κακοῦ ἀνδρὸς, ἤγουν, πάσχει ἐξ αἰτίας αὐτοῦ. — Ὅς κεν ἀλιτραίνῃ κ. τ. λ.] Ὅστις ἂν ἁμαρτάνῃ, καὶ μηχανᾶται ἀσεβῆ, ἄδικα ἔργα. — Τοῖσιν] Εἰς τούτους τοὺς πολίτας· διότι τὸ ξύμπασα πόλις, εἶναι ἀντὶ τοῦ, πάντες οἱ πολῖται (βλ. Συντακτ. Σελ. 22.) — Πῆμα] Φθορὰν, ὄλεθρον. — Ἀποφθινύθουσι] Φθείρονται, ἀπόλλυνται.—Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν]Ἢ μέγα στράτευμα τούτων ἠφάνισεν.—Ἀποτίνυται] Πρὸς ἐκδίκησιν φθείρει, καταστρέφει. — Εὐρύοπα] Ἀντὶ Εὐρυόπης, παρὰ τοῖς ἐποποιοῖς, ὁ μεγαλόφωνος, παρὰ τὸ ὄψ· ἢ ὁ μεγαλόφθαλμος, διὰ τὸ προνοητικόν· καὶ τότε παρὰ τὸ ὤψ. — Περιελόντες] Ἀφαιρέσαντες τὸ ποιητικὸν μέτρον. — Εἰς τὴν πολιτείαν] Εἰς τὴν πολιτικὴν κυβέρνησιν. — Φρυνώνδας, Εὐρύβατος] Περιβόητοι ἀπατεῶνες καὶ κακοῦργοι. Κροῖσος ὁ βασιλεὺς τῶν Λυδῶν προσποιούμενος ὅτι ἔπεμπεν εἰς τοὺς Δελφοὺς Εὐρύβατον τὸν Ἐφέσιον, ἔπεμψεν αὐτὸν μετὰ πολλοῦ χρυσίου εἰς Πελοπόννησον, διὰ νὰ στρατολογήσῃ εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον. Ἐκεῖνος δὲ ὑπῆγε πρὸς τὸν Κῦρον, καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν πάντα τὰ τοῦ Κροίσου. Ἐντεῦθεν ὀνειδίζοντες τινὰ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ καὶ μοχθηρίαν, ἔλεγον αὐτὸν Εὐρύβατον. Ὁ δὲ Φρυνώνδας λέγεται ὅτι ξένος ὢν διέτριβεν ἐν Ἀθήναις· ἦτο δὲ καὶ οὗτος διαβόητος ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ κακοηθείᾳ· ὅθεν τοὺς πονηροὺς καὶ κακοήθεις ἐκάλουν Φρυνώνδας. Περιβόητοι ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ πανουργίᾳ ἦσαν καὶ οἱ Κέρκωπες, λαὸς τῆς μικρᾶς Ἀσίας. — Ὡς ἄρα Θηβαῖοι κ. τ. λ.] Ἐντεῦθα θέλει νὰ δείξῃ ὅτι οἱ Θηβαῖοι συνεμάχησαν τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τοῦ Φιλίππου οὐχὶ διὰ τὸν Δημοσθένην, ἀλλὰ διὰ τὰς τότε περιστάσεις· εἰς βεβαίωσιν τούτου λέγει, ὅτι καὶ ἄλλοι πολλοὶ πρὸ τοῦ Δημοσθένους, καὶ μάλιστα φίλοι τῶν Θηβαίων, ἐπρέσβευσαν εἰς τὰς Θήβας, διὰ νὰ φιλιώσωσιν αὐτὰς μὲ τὴν πολιν· ἀλλὰ δὲν ἴσχυσαν. Ἐξ ὧν δὲ ἀναφέρει κατωτέρω, ὁ μὲν Θρασύβουλος ἦτο στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, μεγάλην ὑπόληψιν ἔχων, ὡς λέγει, παρὰ τοῖς Θηβαίοις. Τὸν δὲ Λεοδάμαντα ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης ἔν τινι ψηφίσματι. Ὁ Θράσων δὲ καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Πύῤῥανδρος, ἐνταῦθα μόνον ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου. — Προτρέψασθαι] Νὰ προτρέψῃ αὐτοὺς καὶ νὰ πείσῃ νὰ [φιλιωθῶσι μὲ σᾶς. — Οὐδὲν δέομαι] Δὲν θέλω νὰ εἴπω τὸ αἴτιον χάριν τῶν δυστυχιῶν αὐτῶν, σεβόμενος τὰς παρούσας δυστυχίας αὐτῶν. — Ἀλλ', οἶμαι, ἐπειδὴ Φίλιππος κ. τ. λ.] Δὲν ἔγειναν σύμμαχοι ὑμῶν διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς δημηγορίας τοῦ Δημοσθένους· ἀλλ' ἐπειδὴ κ. τ. λ. ἐνταῦθα λέγει τὰ ἀληθινὰ αἴτια τῆς συμμαχίας. — Αὐτῶν ἀφελόμενος] Ἀπὸ τῶν Θηβαίων. — Καὶ τὸν πόλεμον, ὃν πρότερον ἐξήλασεν κ. τ. λ.] Καὶ τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον πρότερον ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τῆς γῆς τῶν Βοιωτῶν στρατεύσας κατὰ τῶν Φωκέων, τοῦτον πάλιν ἐπήγαγεν

ἐπ' αὐτοὺς διὰ τῆς Φωκίδος, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν αὐτὴν, κ. τ. λ. — Ἐλάτειαν] Πόλιν τῆς Φωκίδος γειτονεύουσαν μὲ τὴν Βοιωτίαν. Ἡ θέσις τῆς πόλεως ταύτης ἦτο ἐπίκαιρος καὶ διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ διὰ τοὺς Ἀθηναίους αὐτούς· ὅθεν κατέλαβε τούτους φόβος μέγας, ὅτε ἤκουσαν τὴν ἅλωσιν αὐτῆς. — Ἐνταῦθα ἤδη] Τότε τέλος πάντων, ἐπειδὴ ὁ κίνδυνος ἐπλησίαζεν εἰς αὐτοὺς, πέμψαντες ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων.—Ἐν ὅπλοις διεσκευασμένοι] Ἡτοιμασμένοι κατὰ τὰ ὅπλα, ἔχοντες πᾶσαν τὴν πολεμικὴν παρασκευήν. — Ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις] Διότι εἰς ταύτας βέβαια τὰς πράξεις τοῦ Δημοσθένους, εἰς ταῦτα τὰ τότε πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ. — Ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε] Μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἐν ᾗ ὁ Φίλιππος ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Θηβαίους, σκληρότερα μετεχειρίσθη τοὺς Θηβαίους, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν ἔβαλε φρουράν· πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἔκαμεν εἰρήνην, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν ἄνευ λύτρων ἀπέλυσε. — Πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππου κ. τ. λ.] Καὶ ἐνταῦθα εἶναί τις ἀσάφεια διὰ τὰ παρεμπίπτοντα· ἡ σειρὰ τῆς ἐννοίας εἶναι αὕτη. Πρῶτον μὲν ἀδίκημα αὐτοῦ εἶναι ὅτι, ἐνῷ ὁ Φίλιππος κατὰ μὲν τὸ ὄνομα ἐπολέμει ὑμᾶς· πραγματικῶς δὲ ἐμίσει πολὺ μᾶλλον τοὺς Θηβαίους, καθὼς ἀπέδειξαν τοῦτο αὐτὰ τὰ πράγματα, (καὶ τίς ἡ χρεία νὰ λέγω περὶ τούτου πλειότερα;) ταῦτα μὲν τὰ τοσοῦτον μεγάλα ὁ Δημοσθένης ἀπεσιώπησε, προσποιούμενος δὲ ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Θηβαίων θέλει γείνει οὐχὶ διὰ τὰς περιστάσεις, ἀλλὰ διὰ τὰς πρεσβείας αὐτοῦ, πρῶτον μὲν λέγω κ. τ. λ. — Ἐπὶ τίσι] Μὲ ποίας συνθήκας νὰ κάμητε τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους συμμαχίαν. — Τοῦτο δὲ προλαβὼν κ. τ. λ.] Τοῦτο δὲ προδιαθέσας, τὸ μὴ βουλεύεσθαι περὶ συνθηκῶν, παρέδωκεν εἰς τοὺς Θηβαίους πᾶσαν τὴν Βοιωτίαν, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐάντις πόλις τῆς Βοιωτίας ἀποστατήσῃ ἀπὸ τῶν Θηβαίων, νὰ βοηθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐν ταῖς Θήβαις Βοιωτούς· διὰ τούτων τῶν λόγων ὑπέταττεν εἰς τοὺς Θηβαίους τὴν Βοιωτίαν. Αἱ Θῆβαι ἦσαν μητρόπολις τῆς Βοιωτίας, οὐχὶ ὅμως καὶ κυρία· τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τῆς Βοιωτίας συνήρχετο εἰς τὰς Θήβας, ὅπου αἱ μεγαλήτεραι πόλεις, Τάναγρα, Θεσπιαὶ, Πλαταιαὶ, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, ἔπεμπον τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, οἵτινες ἐλέγοντο Βοιωτάρχαι.—Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις] Ἀντὶ τοῖς Θηβαίοις, δὲν ἔλεγεν ὅμως τοῖς Θηβαίοις, ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν πάντοτε ἐχθροὶ τῶν Θηβαίων, φίλοι δὲ τῶν Βοιωτῶν· διὰ νὰ μὴ προσβάλῃ λοιπὸν ὁ Δημοσθένης τὰς ἀκοὰς τοῦ δήμου, εἶπε Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις, καὶ οὐχὶ τοῖς Θηβαίοις· ὅθεν λέγει ὁ Αἰσχίνης, κλέπτων καὶ μεταφέρων κ. τ. λ. ἤγουν, κρύπτων μὲ τὰς λέξεις καὶ μεταβάλλων τὰ πράγματα, καθὼς συνειθίζει, κ. τ. λ. — Ὡς τοὺς Βοιωτοὺς — ἀγαπήσοντας κ. τ. λ.] Ὡς ἐὰν ἔμελλον οἱ Βοιωτοὶ, οἵτινες πραγματικῶς κατεπιέζοντο ὑπὸ τῶν Θηβαίων, νὰ χαρῶσιν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων τοῦ Δημοσθένους, ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον νὰ ἀγανακτήσωσι δι' ὅσα ἔπαθον. — Δεύτερον δὲ] Τοῦτο δὲν εἶναι τὸ δεύτερον τῶν τριῶν μεγίστων ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα προεδήλωσεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἀδίκημα διαιρεῖ εἰς δύο, ἐξ ὧν τοῦτο εἶναι τὸ δεύ-

τερον. Εἶπε, πρῶτον μὲν συνέπεισε κ. τ. λ. καὶ ἐπιφέρει, δεύτερον δὲ κ. τ. λ. — Ἀνέθηκεν κ. τ. λ.] Ἐπέβαλεν, ἐπεφόρτισεν εἰς ὑμᾶς τὰ δύο τρίτα τῶν ἀναλωμάτων τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ Φιλίππου κ. τ. λ. — Εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν] Ἂν δὲν πρέπῃ νὰ μωρολογῶ, ἤγουν, ἂν πρέπῃ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν. — Ἀνέθηκε Θηβαίοις] Ἀπένειμεν ὅλην τὴν κατὰ ξηρὰν ἡγεμονίαν, ἀρχιστρατηγίαν, εἰς τοὺς Θηβαίους· ἤγουν, οἱ Θηβαῖοι διέταττον τὰ τῆς ξηρᾶς. — Ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον] Ὥστε ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ Στρατοκλῆς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς δὲν ἦτο κύριος νὰ σκεφθῇ ἐλευθέρως περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατιωτῶν. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ Στρατοκλέους, ὅτι εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον συμμαχικῷ πολέμῳ· λέγει μόνον ὅτι ὁ Χάρης καὶ ὁ Λυσικλῆς ἐστρατήγουν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Στρατοκλῆς ἐστάθη εἰς ἄλλας μικρὰς μάχας γενομένας πρὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ. — Ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε κ. τ. λ.] Διότι τοῦτο ἐπάθετε, οὕτω δηλαδὴ εἴσθε διατεθειμένοι πρὸς τὸν Δημοσθένην· ἐσυνειθίσατε πλέον κ.τ.λ. — Δεῖ δὲ οὐχ οὕτως] Ἐννοητέον τὸ ἀπαρέμφατον· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κάμνητε οὕτω, κ. τ. λ. — Εἰ χρὴ] Ἂν πρέπῃ, ἂν θέλητε δηλαδή. — Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον] Τοῦτο εἶναι τὸ δεύτερον τῶν τριῶν μεγίστων ἀδικημάτων. — Τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως κ. τ. λ.] Δολίως ἀφῄρεσεν ὅλως ἀφ' ὑμῶν τὴν βουλευτικὴν δύναμιν τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν, τὸ νὰ γίνωνται δηλαδὴ ἐνταῦθα αἱ συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις περὶ τῶν συμμαχικῶν συμφερόντων. — Κοινωνίαν τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος] Συμφωνήσας κοινωνίαν τῶν πράξεων, συνομόσας μὲ τοὺς Βοιωτάρχας. — Καταδουλούμενος τοὺς ἄρχοντας] Δουλικῶς μεταχειριζόμενος τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως.—Διαδικασίαν ἔφη γράψειν κ. τ. λ.] Εἶπεν ὅτι θέλει γράψει κρισολογίαν τοῦ ῥητορικοῦ βήματος πρὸς τοὺς στρατηγούς, περὶ τοῦ τίς ἀνώτερος, ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος λόγος ἢ τὰ ὅπλα· τίνες δηλαδὴ ὠφέλησαν μᾶλλον καὶ ὠφελοῦσι τὴν πόλιν, οἱ στρατηγοὶ ἢ οἱ πολιτικοὶ ῥήτορες. Στρατηγεῖον δὲ ἡ οἰκία τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ἡ ἐν τῷ στρατοπέδῳ σκηνὴ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸ τὸ στρατόπεδον. — Μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ ξενικῷ κεναῖς χώραις, κ. τ. λ.] Ἐν δὲ τῷ ξενικῷ στρατεύματι λαμβάνων ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου μισθοὺς διὰ κενὰς θέσεις, ἤγουν διὰ στρατιώτας, οἵτινες δὲν ὑπῆρχον τῳόντι, καὶ οὕτω κλέπτων τὰ στρατιωτικὰ χρήματα, καὶ δοὺς ἐπὶ μισθῷ εἰς τοὺς Ἀμφισσεῖς πολεμουμένους ὑπὸ τοῦ Φιλίππου μυρίους ἐκ τῶν ξένων στρατιωτῶν τῆς πόλεως, ἐνῷ ἐγὼ διεμαρτυρόμην περὶ τούτου, καὶ ἠγανάκτουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐπέφερε τὸν κίνδυνον εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν εὐρεθεῖσαν ἀπαράσκευον διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ξένων στρατιωτῶν. Τοῦτο τοιοῦτον ὄν, δὲν φαίνεται ἐν οὐδενὶ μέρει τῆς ἱστορίας. — Οὐ χωρὶς μὲν κ. τ. λ.] Δὲν ἦτο τοῦτο εὐκταῖον εἰς τὸν Φίλιππον, ἡ διαίρεσις αὕτη τῆς δυνάμεως ἡμῶν, νὰ πολεμήσῃ χωριστὰ μὲ τὸ τῆς πόλεως στράτευμα, καὶ χωριστὰ μὲ τὸ ξενικὸν ἡμῶν; καὶ νὰ φέρῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἀθυμίαν, διὰ τὴν γενομένην εἰς τὴν πόλιν τηλικαύτην φθοράν; — Οὐκ ἀγαπᾷ, εἰ μὴ δίκην δέδωκεν κ. τ. λ.] Δὲν εὐχαριστεῖται ὅτι δὲν ἐτιμωρήθη, ἀλλ' ἀγα-

νακτεῖ καὶ ἂν δὲν στεφανωθῇ. κ. τ. λ.—Ἐναντίον ὑμῶν] Ἐνώπιον ὑμῶν, τοῦ δήμου, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δηλαδή. — Τρίτον δὲ] Τοῦτο εἶναι τὸ τρίτον τῶν τριῶν μεγίστων ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα προεῖπε — Περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν] Τῶν ἑαυτοῦ, περὶ πάσης τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ· διότι καὶ μετὰ τὴν νίκην ἐφοβεῖτο τοὺς Ἀθηναίους. — Ῥήτωρ ἀστράτευτος, κ. τ. λ.] Ῥήτωρ ἀπόλεμος, δειλὸς, καὶ λιποτάκτης. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας ἐλιποτάκτησε, καὶ ῥίψας τὴν ἀσπίδα ἐτράπη εἰς φυγήν. — Παιδείαν] Σωφρονισμὸν, νουθεσίαν — Ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι κ. τ. λ.] Νομίσας ὅτι εἶναι εἰς αὐτὸν ἀνάξιον νὰ ζῇ, ἂν μένῃ ὀπίσω, ἂν δὲν μεθέξῃ τῆς δωροδοκίας.—Ἀλλ᾽,ὡς ᾤετο, τοῦτο κήρυγμά τι κ.τ.λ.] Ἀλλὰ, καθὼς ἐνόμιζε, προκηρύττων τοῦτο ὡς κήρυγμα εἰς τοὺς Βοιωτάρχας, νὰ κάμωσι δηλαδὴ αὐτὸν συγκοινωνὸν τῶν παρὰ τοῦ Φιλίππου δοθέντων εἰς αὐτοὺς χρημάτων, ὥμνυε κ. τ. λ. — Ἦν, ὡς ἔοικε, Φειδίας κ. τ. λ.] Τὴν ὁποίαν, ὡς φαίνεται, ἔκαμεν ὁ Φειδίας διὰ νὰ γίνηται εἰς τὸν Δημοσθένην ὄργανον δωροδοκίας καὶ ἐπιορκίας. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο τῆς Ἀθηνᾶς ἦτο ἓν τῶν ἀξιολογωτέρων ἔργων τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀγαλματοποιοῦ. Ὁ Ἀλκαμένης εἶχε διορισθῇ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἄγαλμα τῆς αὐτῆς Θεᾶς, τὸ ὁποῖον ἤθελον νὰ στήσωσιν ἐπὶ στήλης ὑψηλῆς. Τὰ δύο ταῦτα ἀγάλματα ἐκτεθέντα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κοινοῦ, τὸ μὲν τοῦ Ἀλκαμένους ἐγγύθεν ὁρώμενον, ἐφαίνετο θαυμάσιον, καὶ προεκρίθη παρὰ πάντων· τὸ δὲ τοῦ Φειδίου ἐφάνη ἄσχημον, καὶ ἐχλεύαζον αὐτὸ καὶ τὸν Φειδίαν. Ἀλλ᾽ ὁ Φειδίας εἶπε, Στήσατε αὐτὰ ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα πρέπει νὰ ἦναι· καὶ ὅτε ἔστησαν αὐτὰ πλησίον ἀλλήλων, ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Ἀλκαμένους ἐφάνη μηδὲν πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὴν μεγαλειότητα τῆς τοῦ Φειδίου. — Ἢ μὴν—ἀπάξειν κ. τ. λ.] Ὤμνυεν ὅτι βεβαίως θέλει πιάσει αὐτὸν ἀπὸ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, καὶ σύρει εἰς τὸ δεσμωτήριον. Λέγει λοιπὸν ὁ Αἰσχίνης, ὅτι ὁ Δημοσθένης ὑπείλει ὅτι θέλει ἐμποδίσει τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον εἰρήνην, διὰ νὰ βιάσῃ τοὺς Βοιωτάρχας νὰ κάμωσιν αὐτὸν συγκοινωνὸν τῆς δωροδοκίας. Τὸ ἢ μὴν ἐπὶ ὅρκου λαμβανόμενον, σημαίνει βεβαίωσιν, καὶ συντάσσεται καὶ μετὰ ὁριστικῆς ἐγκλίσεως· λεγομένου δὲ τοῦ ὄμνυμι, ἢ ἄλλου ταυτοσήμου, συντάσσεται μετὰ ἀπαρεμφάτου κατὰ μέλλοντα χρόνον. — Τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν] Ὁ Κλεοφῶν οὗτος εἶναι πιθανῶς ὁ αὐτὸς μὲ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὁ Αἰσχίνης ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας, καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔν τισι κωμῳδίαις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ τῶν βατράχων, καὶ Λυσίας δὲ ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Ἀγοράτου καὶ Νικομάχου. Ἦτο δὲ στασιαστικὸς ἄνθρωπος· καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀνεφάνη δημαγωγὸς ἐκ ταπεινοτάτης καταστάσεως· ὅτε δὲ κατεστράφη ἐν Σικελίᾳ ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων, εἶπεν ὅτι, ἐάν τις ἀναφέρῃ εἰρήνην πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, θέλει σφάξει αὐτόν (βλ. τὸν περὶ παραπρεσβείας λόγον τοῦ Αἰσχίνου.) —Ὡς δ᾽ οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ δὲ οἱ Βοιωτάρχαι δὲν ἔδιδον προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας ἐκστρατεύσαντας κατὰ τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ, ἔστρεψαν ὀπίσω, διὰ νὰ σκεφθῆτε περὶ τῆς εἰρήνης, τότε κ. τ. λ. — Αἰτήσοντας Θηβαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον] Διὰ νὰ

ζητήσωσι παρὰ τῶν Θηβαίων διάβασιν τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ διὰ νὰ ὑπάγῃ κατὰ τοῦ Φιλίππου. — Ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετράποντο, κ. τ. λ.] Παρῃτήθησαν ἀπὸ τῆς εἰρήνης, καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν ἑτοιμασίαν τῆς μάχης. — Τοῖς δραπέταις ποσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον κ. τ. λ.] Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζον νὰ φέρωσιν εἰς τὴν πόλιν τὰ ὀστᾶ τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων ὑπὲρ πατρίδος, νὰ ἐνταφιάζωσιν αὐτὰ δημοσίᾳ, καὶ νὰ ἐκλέγωσιν ἐκ τῶν ῥητόρων τὸν μέλλοντα νὰ ἐγκωμιάσῃ αὐτούς. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐξελέξαντο τὸν Δημοσθένην, διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἐπιτάφιον λόγον· ὅθεν λέγει ὁ ἀντίζηλος αὐτοῦ Αἰσχίνης, ὅτι ἀνέβη ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τελευτησάντων μὲ τοὺς πόδας ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῇ μάχῃ ἐδραπέτευσαν καὶ ἐλιποτάκτησαν. — Ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ] Ἔνθα ὁ στέφανος θέλει κηρυχθῆ. — Ἐκ τοῦ ψηφίσματος] Ἀντὶ τὴν ἐν τῷ ψηφίσματι· ἤγουν, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Κτησιφῶντος. — Τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεισιοῦσι] Τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ ἔθος παριστάνοντο ἐπὶ τῆς σκηνῆς μετὰ ταῦτα· εἴσειμι, εἰσέρχομαι· λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν παρουσιαζομένων εἰς δικαστήριον, ἢ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου· Οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι . . . ὥςπερ μειρακίῳ πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι (Πλάτ. Ἀπολογ.)· καὶ, εἰσιέναι τὴν γραφήν, τὸν ἀγῶνα· καὶ ὑποκρίνεσθαι· Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς δράμασι τοῖς τραγικοῖς ἐξαίρετόν ἐστιν ὥςπερ γέρας τοῖς τριταγωνιστοῖς τὸ τοὺς τυράννους καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας εἰσιέναι (Δημοσθ. Περὶ παραπρεσβ. 418). Ἐπὶ τοῦ ἀνάγοντος λέγεται καὶ ὅτι εἰσέρχεται τὴν δίκην. — Παιδευθεὶς ἐλευθέρως] Λαβὼν ἀνατροφὴν ἐλευθέριον. — Βελτίοσι προστάταις] Καλητέρους ἄρχοντας— Ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα] Τὴν καλλίστην ταύτην συνήθειαν τῶν Ἀθηναίων ἀναφέρει καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ διαλόγῳ, Μενέξενος, ὅπου εἶναι ἐπιτάφιος λόγος τῶν ἐν πολέμῳ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τελευτησάντων. — Ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν] Εἰς τὰ οἰκεῖα, εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. — Καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν] Καὶ προτρέπει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ φανῶσιν ἄξιοι προεδρίας, ἀξιωμάτων τῆς πατρίδος. — Τίποτ' ἂν ἐρεῖ] Μέλλων τοῦ ἀχρήστου εἴρω. Τί θέλει ἀνακηρύξει ὁ κήρυξ; — Ἀλλ' οὐ τὸ γ' ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν κ. τ. λ.] Ἀλλὰ τὸ ἀληθινὸν αἶσχος; δὲν θέλει σιωπηθῆ, ἀλλὰ θέλει φανῆ ὅτι λαλεῖ τὰ ἐναντία τῆς φωνῆς τοῦ κήρυκος. Σιωπήσεται, ἀντὶ σιωπηθήσεται· ὁ μέσος Μέλλων λαμβάνεται Ἀττικῶς κατὰ παθητικὴν ἔννοιαν. — Εἰ δὴ καὶ οὗτος ἀνὴρ] Ἂν ἦναι δὰ καὶ οὗτος ἀνήρ. Ἡ λέξις ἀνὴρ ἐλαμβάνετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπὶ ἐπαίνου. — Τρόπαιον—ἀφ' ὑμῶν] Κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ τῶν πολεμίων τροπαίου, ἤγουν μὴ καταισχύνετε ἑαυτούς, μὴ θεατρισθῆτε. — Ἐν τῇ τοῦ Διονύσου ὀρχήστρᾳ] ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου· λέγει δὲ ὀρχήστρᾳ, διότι ἐν αὐτῇ ἱστάμενος ὁ κήρυξ ἔκαμνε τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ στεφάνου. — Μὴ δ' αἱρεῖτε παρανοίας κ. τ. λ.] Μηδὲ καταδικάσητε τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὡς παράφρονα ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων. Αἱρέω δεικνύω τινὰ ἐπὶ δικαστηρίου ἔνοχον· τὸ πρᾶγμα λέγεται κατὰ γενικήν. — Καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον] Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησεν ὕστερον, βλέπων ὅτι ὁ Φίλιππος ἐζήτει νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ τρέψῃ ἔπειτα

τὸν πόλεμον κατ' αὐτοῦ, ἐκολάκευε τὸν Δημοσθένην ὡς ἄσπονδον ἐχθρὸν τοῦ Φιλίππου. Ὁ ῥήτωρ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, καὶ ταύτην ὑπερασπιζόμενος κατὰ τοῦ Φιλίππου, ὅστις ματαίως ἐζήτησε νὰ διαφθείρῃ αὐτὸν, δὲν ἐστοχάσθη κακὸν νὰ ὠφεληθῇ ἐνταυτῷ ἀκολουθῶν τοὺς σκοποὺς τοῦ Δαρείου συμφωνοῦντας μὲ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. — Μεταμανθάνοντας] Ἦγουν ἐξ ἐλευθερίας εἰς δουλείαν μεταπίπτοντας, στερουμένους. Μεταμανθάνω, ὕστερον μανθάνω ἀφήσας τὰ πρότερον· καὶ ἔτι λησμονῶ ἃ ἔμαθον, ἀπομανθάνω, τὸ κοινῶς ξεμαθαίνω. — Τοῖς τιμωρουμένοις] Τοῖς πολεμίοις δηλαδή. — Ἐπισκήπτοντας] Δεομένους ἐνθέρμως. — Καλῶς ἀπήλλαξε] Εὐτυχῶς, ἀβλαβῶς ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτοῦ· ἀβλαβὴς ἔμεινε. — Ἐν τῷ πόρῳ] Ἐν τῷ διάπλῳ. — Αὐτοσχεδιάζῃ] Ἀστοχάστως, τολμηρῶς, ἀπρονοήτως φέρηται. Αὐτοσχεδιάζω, ἐκ τοῦ σχεδία, πράττω ἢ λέγω τι ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προμελέτης, ἄνευ προετοιμασίας. — Ἀπευθύνειν] Κυβερνᾷν. — Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἔγεινε λιποτάκτης καὶ τῆς πόλεως, καὶ λαβὼν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ στρατεύματος φυγὴν τριήρη· τὴν πάραλον ἴσως ἐννοεῖ, ἥτις πρὸς ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις καὶ τοὺς πρέσβεις περιῆγεν· ἠγγυρολόγησε τοὺς Ἕλληνας, περιερχόμενος δῆθεν ὡς ἀπεσταλμένος πρεσβευτής· Παριστάνει ἐνταῦθα τὸν Δημοσθένην ὅτι μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην φοβούμενος τὸν Φίλιππον, περιήρχετο μὲ τὴν δημοσίαν τριήρη· ἴσως δὲ προσθετέον τὸν καὶ πρὸ τοῦ τριήρη. — Καταγαγούσης δὲ αὐτὸν κ. τ. λ.] Ὅτε δὲ ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία, ἔτρεμεν ὑπὸ τοῦ φόβου, καὶ παρεκάλει νὰ διορίσητε αὐτὸν φύλακα τῆς εἰρήνης (τοσοῦτον τάχα ἐφοβήθη τὰ ὅπλα) καὶ σεῖς δὲν συνεχωρεῖτε νὰ ἐπιγράφηται οὐδὲ εἰς τὰ ψηφίσματα τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους (διὰ τὴν κακὴν τύχην αὐτοῦ), ἀλλὰ προσετάξατε εἰς τὸν Ναυσικλέα νὰ ἐπιγράφῃ τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα. Ἦτο δὲ ὁ Ναυσικλῆς στρατηγὸς, ὅστις πολλάκις ἔδειξε τὴν ἑαυτοῦ ἐλευθεριότητα εἰς τὴν πόλιν. Τοῦτον ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου. — Τερατευόμενος] Ἀλαζονευόμενος, ἐξαπατῶν. — Ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίᾳ] Ἔστησε βωμοὺς εἰς τὸν Παυσανίαν τὸν δολοφόνον τοῦ Φιλίππου. — Εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων κ. τ. λ.] Καὶ κατέστησε τὴν βουλὴν εἰς μέμψιν θυσίας τῶν ἀγαθῶν ἀγγελιῶν, ἤγουν, πείσας αὐτὴν νὰ κάμῃ θυσίας διὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ θυσίας—ποιῆσαι θεωρεῖται ὡς παρεισηγμένον χάριν ἐξηγήσεως τοῦ εὐαγγελίων. — Ἐπωνυμίαν ἐτίθετο] Ἐπωνόμαζε. — Μαργίτην] Οὕτως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες τὸν μωρόν· κατὰ δὲ τὸν Σουίδαν ὁ Μαργίτης ὑπῆρξεν ἄνθρωπος ἀνόητος, μωρός· ὃς μὲν ἠπίστατο πολλὰ, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα (Πλάτ. Ἀλκιβιάδ.) Ἦτο δὲ καὶ ποίημα Μαργίτης ἐπιγραφόμενον, τὸ ὁποῖον ἀπέδιδον εἰς τὸν Ὅμηρον. — Τὰ σπλάγχνα] Τὴν ἑαυτοῦ ζωήν· ἢ πιθανώτερον, παρατηροῦντα τὰ σπλάγχνα τῶν ἱερείων, τῶν θυμάτων· διότι λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος περὶ τῆς δεισιδαιμονίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι, «οὐδὲν ἦν μικρὸν οὕτως τῶν ἀήθων καὶ ἀτόπων, ὃ μὴ τέρας ἐποιεῖτο καὶ σημεῖον· ἀλλὰ θυομένων, καὶ καθαιρόντων, καὶ μαντευόντων μεστὸν ἦν τὸ βασίλειον.» — Αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ

ωνία] Μὲ αἷμα ἀγοράζεται ἡ δόξα. Ἀρετὴν ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν ἐκ τῶν πολέμων δόξαν. — Καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον κ. τ. λ.] Ἤγουν, καὶ κρίνων τὸν Ἀλέξανδρον οὐχὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἐκείνου προτερημάτων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀνανδρίας. — Ἤδη δ' ἐψηφισμένων τῶν Θετταλῶν κ. τ. λ.] Δὲν φαίνεται ἐκ τῆς ἱστορίας ἐν τίνι περιστάσει ἀπεφάσισαν οἱ Θετταλοὶ νὰ πολεμήσωσι τοὺς Ἀθηναίους. — Τοῦ νεανίσκου] Τοῦ Ἀλεξάνδρου δηλαδὴ, τὸν ὁποῖον ὁ Δημοσθένης κατεφρόνει ὡς νεανίσκον.—Ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ στρατόπεδον] Ὅτε τὸ στράτευμα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτο πέριξ τῶν Θηβῶν. — Ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος, κ. τ. λ.] Φυγὼν ὑπὸ τοῦ φόβου ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος, δι' οὗ ἐπορεύετο, ὑπέστρεψεν· τὸ ἥκω μετὰ ἀορίστου μετοχῆς λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ ῥήματος τῆς μετοχῆς. — Οὐ προὔδοτε] Δὲν ἐπροδώκατε, δὲν παρεδώκατε εἰς δίκην. — Ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίῳ] Ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ παράλιοι] Οἱ τῆς παράλου ναῦται. Ἦτο δὲ ἡ πάραλος, ὡς καὶ ἄλλοθι εἴπομεν, δημοσία τριήρης στελλομένη διὰ σπουδαίας πολιτικὰς ὑπηρεσίας· ὑπῆρχε καὶ ἄλλη, σαλαμινία, διὰ τὰς θρησκευτικάς. — Ἀριστίων] Ὁ Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους λέγει, «οὗτος Σάμιος μέν ἐστιν, ἦ Πλαταιεὺς, ὡς Δίωλλός φησιν, ἐκ μειρακυλλίου ἑταῖρος Δημοσθένους. Ἐπέμφθη δ' ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Ἡφαιστίωνα ἕνεκα διαλλαγῶν, ὥς φησι Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου.» — Τὴν ὄψιν διαφέρων γενόμενος] Ὑπερβάλλων τῇ ὡραιότητι. — Ἀμφίβολος ἡ αἰτία] Ἀμφίβολα τὰ περὶ τούτου λεγόμενα. — Ὑποτρέχει] Παρεισδύει, ὑπεισέρχεται, ἤγουν κολακεύει· κατὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν λαμβάνεται καὶ τὸ ὑπέρχομαι, καὶ ὑποτρέχει μου τὸν νοῦν ἢ τὴν διάνοιαν, ἤγουν, ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου, πλὴν οὐχὶ σαφῶς καὶ διακεκριμένως. Καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ λέγομεν, ὑποτρέχει εἰς τὴν γλῶσσάν μου, ὅταν βιάζωμεν τὴν μνήμην νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ ὄνομα τινὸς ἢ ἄλλο τι, καὶ φαίνηται ὅτι πλησιάζει καὶ πάλιν φεύγει. — Ἄδειάν τινα εὕρηται] Ἀπέκτησε ἀσφάλειάν τινα — Ἐκεῖθεν δὲ θεωρήσατε κ. τ. λ.] Παρατηρήσατε δὲ καὶ κρίνατε ἐκ τῶν ἑξῆς, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὴν κατηγορίαν τὴν κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἔχει πιθανότητα τὸ περὶ κολακείας Ἀλεξάνδρου διὰ τοῦ Ἀριστώνος. Ἐνταῦθα ἀναφέρει ὁ Αἰσχίνης τρεῖς καιροὺς ἐν οἷς ὁ Δημοσθένης ἠδύνατο νὰ βλάψῃ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ὅμως δὲν ἔπραξεν οὐδέν. — Εἰ γάρ τι τούτων ἐφρόνει] Ἂν ἐφρόνει τι ἐκ τούτων τὰ ὁποῖα τότε ἔλεγε κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἂν τῳόντι ἐμίσει τὸν Ἀλέξανδρον. — Εἷς μὲν ὁ πρῶτος κ. τ. λ.] Μία ἡ πρώτη περίστασις εἶναι, ὅτε κ. τ. λ. — Παραγεγόνασιν] Ἐπαρουσιάσθησαν εἰς αὐτόν. — Εἰς τὴν ἀρχὴν οὐ πάλαι καθεστηκὼς] Καταστασθεὶς πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν βασιλείαν, παραλαβὼν τὴν βασιλείαν. — Τῶν ἰδίων] Τῶν πραγμάτων τοῦ βασιλείου οὐκ ὄντων ἐν καλῇ καταστάσει.—Βούλει—θῶ] Θέλεις νὰ ὑποθέσω· (βλ. Συντακτ. Σελ. 109.) — Τῷ σαυτοῦ τρόπῳ] Τὸ φυσικόν σου ἦθος, τὴν δειλίαν σου. — Δημόσιος καιρὸς] Περίστασις, εὐκαιρία κοινῆς σωτηρίας δὲν ἀναμένει τὴν δειλίαν τοῦ πολιτικοῦ συμβούλου, ἀλλὰ παρέρχεται. — Ἀπειλημμένος ἐν Κιλικίᾳ] Ἀποκεκλεισμένος.

Τοῦτο συνέβη πλησίον τῆς Ἰσσοῦ πόλεως τῆς Κιλικίας, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, τῶν ὁποίων τὸ ἱππικὸν ἦτο πολυάριθμον. — Ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος] Ὡς ἔλεγες. — Τὰς ἐπιστολὰς, ἃς ἐξηρτημένος κ. τ. λ.] Τὰς περὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐπιστολὰς, τὰς ὁποίας ἔχων κρεμαμένας ἐκ τῶν δακτύλων σου περιήρχου τὴν ἀγοράν. — Τὸ ἐμὸν πρόσωπον ὡς ἐκπεπληγμένου κ. τ. λ.] Δακτυλοδεικτῶν εἰς τινὰς τὸ πρόσωπόν μου ὡς ἀνθρώπου ἐκπεπληγμένου καὶ λυπουμένου διὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην· περὶ τῆς γενικῆς βλ. Συντακτ. Σελ. 44. — Χρυσόκερων] Ἐν ταῖς θυσίαις ἐχρύσονον τὰ κέρατα τῶν μεγάλων θυμάτων, οἷον βοῶν, ταύρων· περιέστεφον δὲ μὲ φύλλα δένδρων ἢ φυτῶν καὶ τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά. Ἔλεγε λοιπὸν τὸν Αἰσχίνην χρυσόκερων ὡς μέλλοντα νὰ ἀπολεσθῇ, ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος δυστυχήσῃ· τοιοῦτός τις ἦτο καὶ ὁ περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Φιλίππου χρησμός· Ἑστέπται μὲν ὁ ταῦρος· ἔχει τέλος· ἔστι δ' ὁ θύσων. —Εἴς τινα καιρὸν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἀνέβαλλες εἰς ἄλλην τινὰ καλητέραν περίστασιν νὰ βλάψῃς τὸν Ἀλέξανδρον. — Ὑπερβὰς] Παραλιπὼν, ἀφήσας. — Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ ξενικὸν κ. τ. λ.] Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τὸ ξενικὸν αὐτῶν στράτευμα ἐπέτυχον ἐν μάχῃ τινὶ καὶ ἔφθειραν τοὺς περὶ Κόῤῥαγον στρατιώτας τῶν Μακεδόνων. Πολλοὶ θέλουσιν ὅτι Κόῤῥαγον ἦτο πόλις ἢ φρούριον· τινὲς δὲ ὄνομα στρατηγοῦ. — Αὐτοῖς συμμετεβάλλοντο] Ἠνώθησαν μὲ αὐτοὺς τοὺς Λακεδαιμονίους καταλιπόντες τὸ μέρος τοῦ Ἀλεξάνδρου. — Ἐπίδοξος ἁλῶναι] Προσδόκιμος ἁλῶναι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων· περιεμένετο ἡ ἅλωσις αὐτῆς. Καὶ μετὰ μέλλοντος ἀπαρεμφάτου, Ἐπίδοξος πείσεσθαι (Ἡρόδοτ. ϛ', 12)· καὶ μετὰ μετοχῆς· Ἦσαν ἐπίδοξοι διὰ τῆς Μεγαρικῆς ἐμβαλοῦντες (Πλούτ. Ἄγιδ.) Ἔξω τῆς ἄρκτου κ. τ. λ.] Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ κατετρόπωσε τὸν Δαρεῖον, προέβη εἰς τὰ ἀρκτικὰ μέρη τῆς Ἀσίας, πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον. Λέγει δὲ ἔξω τῆς ἄρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης κατὰ ῥητορικὸν σχῆμα ὑπερβολῆς — Ὁ δ' Ἀντίπατρος κ. τ. λ.] Ὁ δὲ Ἀντίπατρος κατεγίνετο πολὺν καιρὸν νὰ συνάξῃ στράτευμα. — Ἀπόδειξιν ποίησαι.] Δεῖξον — Τίποτ' ἦ ἆ] Ἀντὶ τίνα ἦν· εἰς τὴν ἀντωνυμίαν τὶ κατηγορούμενον οὖσαν τοῦ ὑπαρκτικοῦ ἐπιφέρεται ἐνίοτε ὑποκείμενον οὐδέτερον πληθυντικόν. — Ἀπίθανα] Ἀπίστευτα, ἀνόητα δηλαδὴ — Ἀμπελουργοῦσι τινὲς τὴν πόλιν κ. τ. λ.] πᾶσαι αὗται αἱ μεταφοραὶ, δι' ὧν παριστάνονται οἱ φθείροντες τὴν πόλιν, εἶναι ἀηδεῖς καὶ ἀπρεπεῖς τῷ ὄντι ἂν δὲν ὑπάρχωσιν ἐν ταύταις ὑπερβολαὶ τοῦ Αἰσχίνου. Εὔκολον εἶναι, λέγει ὁ Κικέρων, νὰ κατακρίνῃ τις λέξιν φυγοῦσαν ἐκ τοῦ στόματος ἐν θυμῷ, καὶ νὰ θεωρῇ αὐτὴν γελοίαν μετὰ τὸ αἴσθημα· ὅθεν καὶ ὁ Δημοσθένης λέγει πρὸς τὸν Αἰσχίνην ἐν τῷ περὶ στεφάνου, « Ὁ τὸν ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν, καὶ μὴ συκοφαντεῖν, οὐκ ἂν, οἷα σὺ νῦν ἔλεγες,, τοιαῦτα κατηγόρει, παραδείγματα πλάττων, καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μιμούμενος· πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο (οὐχ ὁρᾷς;) γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγὼ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα » — Φορμορράφουμεθα ἐπὶ τὰ στενὰ] Κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Βουδαίου, στενοχωρούμεθα οὕτως, ὡς ἐὰν ἐῤῥαπτόμεθα εἰς ῥάθας· ἢ

κατὰ τὸν Ἡσύχιον, ῥαπτόμεθα ὡς ψάθαι.—Τινὲς τὸν πρωκτὸν ὧς περ ταῖς βελόναις διείρουσι.] Ἄλλοι γράφουσι πρῶτον, πλὴν ἀποβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς ὅλως ἀκατάλληλος· ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ἀπορρίπτεται ὡς ἄτοπος καὶ παντάπασιν ἀνάξιος τοῦ Δημοσθένους. Τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι ἴσως αἰνίττεται ἐνταῦθα τὴν γινομένην εἰς τοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ ληφθέντας πτωχοὺς μοιχοὺς, τοὺς ὁποίους ἐβασάνιζον οὕτω μὲ βελονώδεις ἰχθύας. — Κίναδος] Ἀλώπηξ, κατὰ τὴν διάλεκτον τῶν Σικελῶν ἢ θηρίον· Ἐλέγχει τὰς ἀτόπους ἐκφράσεις τοῦ Δημοσθένους δι' ἀτοπωτέρων. Τὴν λέξιν ταύτην μεταχειρίζεται καὶ ὁ Δημοσθένης πρὸς τὸν Αἰσχίνην ἐν τῷ περὶ στεφάνου — Ὡς ἀντιπράττων.] Ὡς ἀντενεργῶν, ἀντιπολιτευόμενος. — Τὰ Λακωνικὰ συστήσασθαι κ. τ. λ.] Ὅτι καθώπλισα κατὰ τοῦ Φιλίππου τοὺς Λακεδαιμονίους· ὅτι ἔκαμα τοὺς Θετταλοὺς καὶ Περραιβοὺς νὰ ἀποστατήσωσι. — Μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν.] Δὲν λέγω πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν· ἤγουν, οὐδ' εἰς οἰκίαν δὲν ἤθελες πλησιάσει, ἔνθα ὑπάρχει τις κίνδυνος. Τὸ μὴ ὅτι λαμβάνεται εἰς προτάσεις διαιρετὰς, τῶν ὁποίων τὸ ἐπόμενον μέρος εἶναι τὸ κυριώτερον, πρὸς ὃ τείνει ὁ λόγος· εἶναι δὲ ἐν τῷ μὴ ὅτι ἔλλειψις τοῦ λέγοιμι, ἢ εἴπειμι, ὡς μὴ εἴποιμι ὅτι πρὸς πόλιν ἂν προσέλθοις, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, κ. τ. λ. Καὶ ἐὰν τὸ πρῶτον μέρος ἦναι καταφατικὸν, ἐν τῷ δευτέρῳ τίθεται ὁ ἀλλὰ, ἢ ἀλλὰ καί· ἐὰν δὲ ἀποφατικὸν, ὁ ἀλλ' οὐδὲ· παραδείγματα ἀμφοτέρων εἶναι ταῦτα « μὴ γὰρ ὅτι τὸν ἄρχοντα, ἀλλὰ καὶ οὓς οὐ φοβοῦνται, μᾶλλον τοὺς αἰδουμένους αἰδοῦνται τῶν ἀναιδῶν οἱ ἄνθρωποι (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. ἡ.). Καὶ, « τόγε ἱμάτιον ἢ τὴν οἰκίαν, ἢ ἄλλο τι ἂν κέκτησαι, νομίζων ἀργυρίου ἄξιον εἶναι, οὐδενὶ ἂν, μὴ ὅτι προῖκα δοίης, ἀλλ' οὐδ' ἔλαττον τῆς Ἀξίας λαβὼν (Ξενοφ. ἀπομν. ά). Καὶ τὸ προκείμενον χωρίον ἐὰν λάβῃ ἀποφατικὴν μορφὴν, ὡς εἶναι ἡ ἔννοια, ἤθελε γείνει, οὐ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς οἰκίαν, κ. τ. λ.]— Προσκαθεσθήσῃ] Ἐκ τοῦ προσκαθέζομαι· θέλεις ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ μαθέξῃς. Λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν πολιορκούντων. — Αὐτόματόν τι] Εὐτύχημα δηλαδὴ τυχηρόν. — Προσποιήσῃ] Θέλεις οἰκειοποιηθῇ αὐτό — Ἐπιγράψεις] Θέλεις ἐπιγράψει τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ γεγενημένον, θέλεις ἀποδώσει τοῦτο εἰς σεαυτὸν, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ αἴτιος. — Ἐὰν δὲ Θαῤῥήσωμεν] Ἐὰν δὲ ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τοῦ φόβου. — Δημοτικὸς] Ὁ μὴ ὑπερόπτης, ὁ φίλος τοῦ δήμου. — Πρὸς τὴν εὐφημίαν αὐτοῦ τῶν λόγων] Εἰς τὰ εὔφημα λόγια αὐτοῦ, εἰς τοὺς γλυκεῖς λόγους. — Εἰς τὴν φύσιν] Εἰς τὸν φυσικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. — Ἐκεῖνος δὲ ἀπολάβετε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον] Κατὰ τὸν ἀκόλουθον δὲ τρόπον λάβετε παρ' αὐτοῦ τὸν λογαριασμόν· κρίνατε οὕτω περὶ τῆς δημοτικότητος αὐτοῦ. — Μεθ' ὑμῶν λογιοῦμαι κ. τ. λ.] Μεθ' ὑμῶν θέλω λογαριάσει, ἐξετάσει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ δημοτικοῦ καὶ μετριόφρονος πολίτου.—Ἀντιθήσω] Θέλω ἀντιπαραβάλει, ἀντεξετάσει. — Τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ] Τῷ χαίροντι τῇ δημοκρατίᾳ, τῷ μὴ τυραννικῷ. — Ἀντιθέντες] Παράλληλα θέντες, ἀντεξετάσαντες ταῦτα ἐπὶ τοῦ Δημοσθένους. — Θεωρήσατ' αὐτὸν, κ.τ.λ.] Παρατηρήσατε αὐτὸν, οὐχὶ τίνος ἐκ τῶν δύο λόγους μεταχειρίζεται, ἀλλὰ τίνος

τρόπους, τοῦ δημοτικοῦ, ἢ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ.—Ἂν ὁμολογήσειν] Βλ. Συντακτ. 134. —Τὴν περὶ τὸ γένος ἀτυχίαν] Τὴν κατὰ τὸ γένος ἀτυχίαν αὐτοῦ· διὰ τὸ μὴ γεννηθῆναι ἐξ ἐλευθέρων γονέων. — Τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι] Ἤγουν ἐκδικῶν τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην τιμωρίαν, ἐπιχειρῇ νὰ κακοποιῇ τὴν πόλιν. — Εὐγνώμονα] Φρόνιμον, συνετόν.—Τὴν μὲν διάνοιαν κ.τ λ.] Ἡ μὲν σύνεσις νὰ ἐκλέγῃ τὰ βέλτιστα· τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ εὐγνώμονα — Τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος κ. τ. λ.] Ἡ δὲ σπουδαία ἀγωγὴ καὶ ἡ δύναμις ὁμοῦ τοῦ λόγου, τὸ εὖ λέγειν, νὰ πείθωσι τοὺς ἀκούοντας. — Τὴν εὐγνωμοσύνην] Ἡ σύνεσις, ἡ ὀρθὴ νόησις πρέπει νὰ προτιμᾶται τῆς δυνάμεως τοῦ λέγειν. — Παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους] Ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ ἐν τοῖς πολέμοις (βλ. Συντακτ. 193) — Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν—δεῖ] Ἤγουν, ἀνάγκη ἐστὶ, ἕπεται ἐξ ἀνάγκης. — Ὁ δὲ λογισμὸς κ. τ. λ.] Ἡ δὲ ἐξέτασις ἂς γείνῃ κατὰ πᾶσαν δικαιοσύνην, ἢ μετὰ πάσης δικαιοσύνης. — Ἐκ Κεραμέων] Βλ. Σελ. 27. — Νύμφαιον] Βλ. Σελ. 88. — Φυγὰς—ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, κ. τ. λ] Ἐπειδὴ εἰσαγγελθεὶς κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἐδραπέτευσεν ἐκ τῆς πόλεως, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης. Ἐξὴν γὰρ, λέγει ὁ Σχολιαστὴς, φυγεῖν μετὰ τὴν πρώτην κρίσιν, εἰ καὶ θάνατος τινὸς κατεγνώσθη — Κήπους,] Ἡ Κῆπος· πόλις τοῦ Κιμμερικοῦ Βοσπόρου· Στράβ. 2. — Ἐπιφερομένην] Φέρουσαν μεθ' ἑαυτῆς, ἔχουσαν δηλαδή. — Ὁτῳδήποτε] Μὲ ἕνα τινὰ, ποῖον δὲν λέγω, διὰ νὰ μὴ ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ τὴν ἔχθραν πολλῶν. Ὁ Δημοσθένης λέγει ἔν τινι λόγῳ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ὁ Αἰσχίνης ἀποσιωπᾷ διὰ πολιτικοὺς λόγους· οὗτος ἐλέγετο Δημοχάρης. — Παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους] Οἵτινες ἀπηγόρευον τὸ νὰ νυμφεύηται ξένην γυναῖκα πολίτης Ἀθηναῖος. Οἱ παρανομοῦντες εἰς τοῦτο, ἐτιμωροῦντο μὲ ποινὴν χιλίων δραχμῶν (βλ. Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας.) — Ὁ περίεργος] Ἐπὶ ψόγου, ὁ ἀνήσυχος, ὁ πολυπράγμων. — Ὅθεν καὶ τὴν πονηρίαν κ. τ. λ.] Ὅθεν καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν δὲν εἶναι ἐντόπιος· δὲν εἶναι γνήσιος Ἀθηναῖος, διεφθαρμένος ὤν.—Περὶ δὲ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, τίς ἐστιν;] Κατὰ δὲ τὴν καθημερινὴν αὐτοῦ ζωὴν ποῖός τις εἶναι ;—Ἐκ τριηράρχου κ. τ. λ.] Πλοίαρχος ὢν πρότερον, ἔγεινε λογοπώλης· συνέγραφε λόγους δικανικοὺς ἐπὶ μισθῷ. Τὸ λογογράφος λαμβάνεται ἐνταῦθα ἐπὶ ψόγου. — Προέμενος] Διασκορπίσας, ἀσωτεύσας. — Ἐκφέρων] Προδίδων. Διεβλήθη ὁ Δημοσθένης ὅτι γράψας λόγον ὑπὲρ τοῦ Ἀπολλοδώρου κατὰ τοῦ Φορμίωνος καὶ Στεφάνου, ἔγραψεν ἔπειτα ἄλλον εἰς τὸν Φορμίωνα κατ' ἐκείνων, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου ξίφη πωλῶν τοῖς ἀντιμαχομένοις (βλ. Πλούτ. ἐν βίῳ Δημοσθ.) — Ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα] Ἔγεινε δηλαδὴ πολιτικὸς ῥήτωρ· εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολιτικά. — Ἐκ τῆς πόλεως] Κλέπτων τὰ δημόσια. — Ἐλάχιστα περιεποιήσατο] Ἐλάχιστα ἐφύλαξε διὰ τὴν ἀσωτείαν αὐτοῦ. — Τὸ βασιλικὸν χρυσίον] Τὸ χρυσίον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Βλ. καὶ ἀνωτέρω. Λέγει δὲ καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. ιζ') «Πολλὰ γὰρ χρήματα φασὶν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Περσῶν, ἵνα πολιτεύηται κατὰ Μακεδόνων.» — Ἐπικέκλυκε κ. τ. λ.] Πλημμυρεῖ τὴν

δαπάνην αὐτοῦ. Ἔχει ποταμὸν πλούτου ἡ ἀσωτεία αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἱκανόν· διότι οὐδεὶς πλοῦτος νικᾷ ἦθος διεφθαρμένον, δὲν δύναται νὰ χορτάσῃ τὸν ἄσωτον. — Καὶ τὸ κεφάλαιον] Καὶ ἑνὶ λόγῳ.—Δεινῶς λέγειν, κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ πέφυκε· ἐκ φύσεως ἔχει τὸ νὰ λαλῇ ῥητορικῶς, νὰ ζῇ δὲ κακῶς. Τοιοῦτος εἶναι κατὰ τὴν σύνεσιν καὶ χρῆσιν τοῦ λόγου. — Ὥστε μὴ βούλεσθαι λέγειν, κ. τ. λ.] Ὥστε δὲν θέλω νὰ λέγω τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τούτου· διότι εἶδον ὅτι ἐνίοτε ἐμισήθησαν ὑπὸ τῶν ἀκουόντων οἱ λίαν φανερὰ λέγοντες τὰς αἰσχρὰς πράξεις τῶν πλησίον — Τί συμβαίνει τῇ πόλει;] Τί καλὸν προέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοιούτων ἀνθρώπων; Οἱ μὲν λόγοι αὐτῶν εἶναι καλοί, τὰ δὲ ἔργα κακά.—Διατριβὴν] Ἀσχολίαν, ἤγουν, μακρηγορίαν.—Περὶ τούτων] Τῶν δειλῶν.—Τὸν ἀστράτευτον] Τὸν φεύγοντα τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας. Ὁ νόμος κατεδίκαζεν εἰς ἀτιμίαν τὸν δειλὸν, ὡς καὶ τὸν ἀστράτευτον καὶ λειποτάκτην. — Φύσεως γραφαὶ] Φυσικῶν κακιῶν, ἐλαττωμμάτων, κατηγορίας, ὡς τῆς φυσικῆς δειλίας, — Ἀμείνων ἀγωνιστὴς] Ἀνδρειότερος ἀγωνιστὴς, νικήσας τὸ φυσικὸν ἐλάττωμα. — Ἔξω τῶν περιῤῥαντηρίων κ. τ. λ.] Τὰ περιῤῥαντήρια ἦσαν ἀγγεῖα πλήρη ὕδατος ἁγνιστικοῦ, τιθέμενα πρὸ τῶν θυρῶν τῶν ναῶν, καὶ ἐν ταῖς εἰσόδοις τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἐκ τούτου ἐῤῥαντίζοντο οἱ εἰσερχόμενοι. Οἱ μὴ μετέχοντες αὐτοῦ ἦσαν βέβηλοι. ἔξω—ἐξείργει, ἀποκωλύει, ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδον. Λέγει καὶ ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου, «μηδ' ἐντὸς τῶν τῆς ἀγορᾶς περιῤῥαντηρίων πορευέσθω.» — Εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ] Εἰς τὰς δημοσίας θυσίας, τὰς γινομένας δημοσίοις ἀναλώμασι. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν ἀτιμία, ὡς παρ' ἡμῖν ὁ ἀφορισμός. — Σὺ δὲ] Πρὸς τὸν Κτησιφῶντα λέγει ταῦτα. — Τὸν οὐ προσήκοντα] Τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀποβεβλημένον εἰσκαλεῖς εἰς τὴν ὀρχήστραν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονύσου — Τοῖς τραγῳδοῖς] Ὅτε παριστάνονται αἱ τραγῳδίαι. — Ἕως ἔτι μέμνημαι] Ἕως ἔτι εἶναι τὸ πρᾶγμα ἐν τῇ μνήμῃ μου. — Εἰκῇ] Ἀδιαφόρως, ὅπως τύχῃ. —Εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν] Εἰς τὴν ἐσχάτην ψυχρότητα πρὸς τὸ εὐεργετεῖν τὴν πόλιν, ὅταν βλέπωσι στεφανουμένους ἀναξίους ἀνθρώπους. —Τότε μὲν διαφέροντες] Τότε μὲν ὑπέροχοι, ἔξοχοι—Σπάνια τὰ καλὰ] Σπάνιαι αἱ παρὰ τῆς πόλεως διδόμεναι τιμαί.—Καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα] Τὸ βραβεῖον τῆς ἀρετῆς ἐξεπλύθη, ἐξευτελίσθη δηλαδή. Μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἱματίων τῶν ἐκ τῆς συχνῆς πλύσεως κατατριβομένων καὶ ἀποβαλλόντων τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν.—Ἐκ προνοίας] Μετὰ σκέψεως, προνοούμενοι τὴν ὠφέλειαν τῆς πόλεως.—Οὕτωσὶ διαλογιζομένους κ. τ. λ.] Κατὰ ταύτην δηλαδὴ τὴν κρίσιν περὶ τῆς προτέρας καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως, δὲν εἶναι ἄτοπον, παράλογον, κ. τ. λ. —Ἐπασκεῖν εἰς τὰ Ὀλύμπια, κ. τ. λ.] Νὰ γυμνάζῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀγωνισθῇ εἰς τὰ Ὀλύμπια κ. τ. λ. Στεφανῖται δὲ ἀγῶνες ἐλέγοντο, ἐν οἷς οἱ νικῶντες ἐλάμβανον στέφανον. — Παγκράτιον] Ἀγὼν σύνθετος ἐκ πυγμῆς καὶ πάλης, ἐν ᾧ ἅπαν τὸ σῶμα ἠγωνίζετο. — Ἄθλων] Ὁ ἆθλος, ὁ ἀγὼν· ἆθλον δὲ τὸ βραβεῖον. — Τῷ διαπραξαμένῳ] Διαπράττομαι σημαίνει ἐνταῦθα τὸ διὰ μεσιτειῶν καὶ ῥᾳδιουργιῶν ἀπολαμβάνειν τι. — Νῦν δ' εἶμαι κ. τ. λ.] Τὸ νῦν

δὲν ἔχει ἐνταῦθα χρονικὴν καθ' αὐτὸ σημασίαν, ἀλλ' ἐναντιωματικὴν, ἐπιφερομένης προτάσεως ἐναντίας τῇ ἡγουμένῃ μετὰ τοῦ εἰ ὑποθετικοῦ ἢ τοῦ ἂν· ὡς καὶ ἐν τούτῳ τοῦ Εὐριπίδου, στ. 504.

Εἰ πᾶσι ταυτὸ καλὸν ἔφυ, σοφὸν θ' ἅμα,
οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις·
νῦν δ' οὐθ' ὅμοιον οὐδὲν, οὔτ' ἴσον βροτοῖς.

— Τὰ σώματα παρακαταθέμενοι κ. τ. λ.] Παραδίδοντες τὰ σώματα αὐτῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις, καὶ τὰς μεγίστας ταλαιπωρίας ὑπομείναντες, νὰ ἐμβάλλωσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς ἀγῶνας. — Τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις] Τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, τοὺς φύσει ἀγαπῶντας τὴν ἀρετήν. — Τὴν ἀνόμοιον — ἐπωνυμίαν] Ὁ ἄδικος δηλαδή. — Οὐδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καθ' ἃς ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, δὲν στοχάζομαι πρέπον νὰ ἀναφέρηται τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου τούτου. — Οἱ μὴ οὕτω τετιμημένοι] Οἱ μὴ τιμηθέντες χρυσῷ στεφάνῳ, ὡς οὗτος. — Γράμμασι] Ψηφίσμασι — Ἐπὶ τῷ Στρυμόνι] Πλησίον τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ ἐν Θράκῃ ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Πέρσας, στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος. Οἱ Πέρσαι εἶχον κυριεύσει πολλὰς πόλεις τῆς Θράκης, καὶ ἐκακοποίουν τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας· ὁ Κίμων μετὰ τὴν νίκην ἐξέβαλεν αὐτούς. — Ἑρμᾶς στῆσαι] Οἱ Ἑρμαῖ ἦσαν ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ ἐπὶ βάσεων τετραγώνων, ἐν αἷς ἐνεχάραττον ἐπιγραφάς. Ἡ στοὰ αὕτη ἦτο πλήρης τοιούτων ἀγαλμάτων, ὅθεν ἐλέγετο στοὰ τῶν Ἑρμῶν.— Ἐφ' ᾧ τε μὴ ἐπιγράφειν κ. τ. λ.] Ἐπὶ ἀπαγορεύσει, προστάξας νὰ μὴ ἐπιγράψωσι τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα, διὰ νὰ μὴ φαίνηται τὸ ἐπίγραμμα ὅτι ἦτο καθ' αὐτὸ εἰς δόξαν τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ τοῦ δήμου. — Ἦν] Ἀντὶ ἦσαν. (βλ. Συντακτ. Σελ. 7). Ἦσαν ἄρα καὶ ἐκεῖνοι γενναῖοι, οἵτινες ἐπάγοντες ποτὲ εἰς τοὺς παῖδας τῶν Μήδων (εἰς τοὺς Μήδους) λιμὸν φθοροποιὸν καὶ σκληρὸν ξίφος ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἔῤῥιψαν πρῶτοι εἰς ἀμηχανίαν τοὺς ἐχθρούς. — Μισθὸν] Ἀμοιβήν. — Τάδε] Ταῦτα, ταύτην τὴν τιμήν. — Ἀντ' εὐεργεσίης κ. τ. λ.] Ἕνεκεν τῆς ἀνδραγαθίας καὶ μεγάλης ἀνδρίας. — Μᾶλλόν τις τάδ' ἰδὼν κ. τ. λ.] Ἕκαστος τῶν μεταγενεστέρων βλέπων τὴν τιμὴν ταύτην, θέλει προθυμεῖσθαι μᾶλλον νὰ ἀγωνίζηται ὑπὲρ τῆς κοινῆς δόξης καὶ ἐλευθερίας. — Μενεσθεὺς] Βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων συστρατεύσας εἰς Τροίαν μετὰ πεντήκοντα πλοίων, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε μαχόμενος. — Ἡγεῖτο ζάθεον κ. τ. λ.] Ἐστρατήγει τῶν Ἀθηναίων φέρων αὐτοὺς εἰς τὸ θαυμαστὸν Τρωϊκὸν πεδίον· ἀμπεδίον, ἀντὶ ἀνὰ πεδίον. — Πύκα χαλκοχιτώνων] Τῶν καλῶς τεθωρακισμένων, ὡπλισμένων. — Κοσμητῆρα μάχης] Διατάκτορα μάχης· τὸ δὲ κοσμητῆρα ποιητικῶς, ἀντὶ κοσμήτορα. — Ἀεικὲς] Ἀνάρμοστον, ἀπρεπές. — Κοσμητὰς κ. τ. λ.] Ἄρχοντες, διευθυνταὶ εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ τὰ τῆς ἀνδρίας ἔργα. — Τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα] Τῶν λαμπρῶν ἔργων· ἐν μὲν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἦσαν αἱ εἰκόνες πρὸς ἀνάμνησιν, ἐν δὲ τῇ ἀγορᾷ οἱ ἀνδριάντες. — Γέγραπται] Εἶναι εἰκονισμένη. — Οὑτωσὶ] Οὕτω, κατὰ ἁπλῆν ἐρώτησιν. — Οὐκ ἐπιγέγραπται] Δὲν εἶναι ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. — Πρώτῳ

γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας] Νὰ ζωγραφισθῇ ἐπὶ τῆς εἰκόνος πρὸ τοῦ στρατεύματος ἐν σχήματι τοιούτῳ, ἤγουν προτρέπων, παρακελευόμενος τοὺς στρατιώτας.—Ἐν τοίνυν τῷ Μητρῴῳ] Ἐφυλάττοντο τὰ δημόσια γράμματα καὶ οἱ νόμοι ἐν τῷ ναῷ τῆς Κυβέλης τῆς μητρὸς τῶν θεῶν.—Ἀπὸ φυλῆς] Βλ. Σελ. 30.—Καὶ νικήσας] Εἰς τὴν πρότασιν δηλαδὴ τοῦ ψηφίσματος, ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ.—Ὁ ἐκ Κοίλης] Βλ. Σελ. 27.—Καὶ τοῦτ' ἔστιν ἔλαττον κ.τ.λ.] Καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι δι' ἕκαστον ἄνδρα ὀλιγώτερον τῶν δέκα δραχμῶν. — Θαλλοῦ] Τῆς ἐλαίας κλάδος κατ' ἐξοχήν.—Εἰκῇ] Ὡς ἔτυχε.—Ἐπὶ Φυλῆς] Ἀντὶ ἐν Φυλῇ.—Προσέβαλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλήν]Ἦλθον ἐναντίον εἰς τοὺς καταλαβόντας τὸ φρούριον Φυλήν.—Παρανάγνωθι] Ἀνάγνωσον διὰ νὰ γείνῃ σύγκρισις.—Ἐξαλείφεται] Διὰ τούτου τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν ὁ Κτησιφῶν, ἐξαλείφεται ἡ δόξα τῆς τιμῆς τῶν καταγαγόντων ἀπὸ τῆς Φυλῆς τὸν δῆμον, τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς πατρίδος. — Οὐδὲ γὰρ Φιλάμωνα φήσει κ. τ. λ.] Διότι θέλει εἰπεῖ ὅτι οὐδὲ ὁ Φιλάμων ὁ πύκτης ἐστεφανώθη, διότι ἐνίκησε τὸν Γλαῦκον ἐκεῖνον τὸν παλαιὸν πύκτην, ἀλλὰ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ ἀγωνιστάς. Ὁ Φιλάμων ἦτο σύγχρονος τοῦ Αἰσχίνου καὶ Δημοσθένους· ὁ δὲ Γλαῦκος ὁ Καρύστιος ἦτο παλαιὸς περίφημος παλαιστής. — Ὥσπερ ὑμᾶς ἀγνοοῦντας] Ἀντὶ, ὥσπερ ὑμῶν ἀγνοούντων (βλ. Συντακτ. Σελ. 239.) — Παταικίωνος] Οὗτος λέγεται ὅτι ἐστάθη περιβόητος κλέπτης καὶ τοιχωρύχος. — Ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας] Ἀφοῦ πράξῃς ἔργα ἀγαθοῦ ἀνδρός. — Τοὺς δ' ἀρετῆς ἕνεκα κ. τ. λ.] Τούτους ὁ αὐτόχθων δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐτίμησε μ στεφάνους ἕνεκα τῆς ἀρετῆς αὐτῶν, οἵτινες πρῶτοι ἐκθέσαντες τὴν ζωὴν ἑαυτῶν εἰς κίνδυνον, ἤρξαντο νὰ καταπαύωσι τοὺς λαβόντας τυραννικῶς τὴν ἐξουσίαν τῆς πόλεως. — Τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον] Ἔπαυσαν νὰ ἐνάγωσιν εἰς τὰ δικαστήρια τοὺς παραβαίνοντας τοὺς νόμους. — Ἔναυλον γὰρ ἦν] Ἐνήχει ταῖς ἀκοαῖς· καὶ γενικῶς, ἔναυλον λέγεται πᾶν ὅτι ἀναπαριστάνεται εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς παρὸν, καθὼς ὁ ἦχος τῶν αὐλῶν εἰς τὴν ἀκοήν. — Τοῦ πατρὸς-ἐπυνθανόμην] Ἤκουον παρὰ τοῦ πατρός μου. — Ἀπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει] Ὅτις συμμετέσχε πάντων τῶν δυστυχημάτων τῆς πόλεως. — Ἐπὶ σχολῆς] Ὅτε δὲν εἶχεν ἀσχολίας. Σχολὴ, ἄνεσις ἀπὸ τοῦ ἐργάζεσθαι· πολλάκις λαμβάνονται ὁμοῦ, ὡς, Ἐν ταῖς ἀνέσεσι καὶ σχολαῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων γενόμενος (Δημοσθ. κατὰ Τιμοκράτ.)· καὶ Σχολάζω, εὐκαιρῶ, μετὰ γενικῆς ἢ μόνης, ἢ λεγομένης τῆς ἀπό. Καὶ περιφραστικῶς, σχολὴν ἄγω. Σχολάζω δὲ τινὶ, ἢ πρός τι, καὶ, σχολὴν ποιοῦμαι πρός τι, σημαίνουσι τὸ καταγίνομαι. — Ὅτε ἀρτίως κατελῃλύθει ὁ δῆμος κ. τ. λ.] Ὅτε πρὸ ὀλίγου ἐπανῆλθεν ὁ δῆμος, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας, ἐὰν ἐγίνετο κατηγορία ὅτι ἔγραψέ τις παράνομα, τὸ ὄνομα τῆς παρανομίας καὶ τὸ ἔργον ἦτο ὅμοιον, ἤγουν, τὸ παράνομα λέγειν καὶ τὸ παράνομα πράττειν ἦτο τὸ αὐτὸ, καὶ ἐξίσου ἐτιμωρεῖτο. Ἡ ἀκολουθία διεκόπη ἐκ τῆς παρενθέσεως· τὸ ἔφη γὰρ δὲν εἶναι ἀκόλουθον τοῦ, καὶ γάρτοι ὡς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ἐπυνθανόμην — Καὶ τὴν ἀκρόασιν, ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν, κ τ λ.] Καὶ οἱ κριταὶ, καθὼς μοὶ

ἔλεγεν ὁ πατήρ μου, ἠκροάζοντο τὸν κατήγορον, οὐχὶ ὡς τὴν σήμερον, ἀλλ' ἦσαν κατὰ τῶν γραφόντων παράνομα πολὺ αὐστηρότεροι παρὰ αὐτὸν τὸν κατήγορον. — Ἀνεπόδιζον] Ἔστρεφον ὀπίσω τὸν γραμματέα, ἤγουν, προσέταττον αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἀναγνωσθέν. — Καὶ ἠλίσκοντο] Καὶ κατεδικάζοντο. — Ἐπῳδὴν] Λυρικὸν ᾆσμα. — Μετενήνεκται τὰ τῆς πόλεως δίκαια] Μετηλλάγησαν τὰ νόμιμα τῆς πόλεως· τὸ νόμιμον εἶναι ὁ κατήγορος νὰ κατηγορῇ· ὁ δὲ κατηγορούμενος νὰ ἀπολογῆται· ἀλλὰ τώρα γίνεται τὸ ἀνάπαλιν. — Οἱ δὲ δικασταὶ κ. τ. λ.] Οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε λησμονοῦσιν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνήκει εἰς αὐτοὺς νὰ κρίνωσι, καὶ ἀναγκάζονται νὰ δίδωσι τὴν ψῆφον περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκει εἰς αὐτοὺς νὰ δικάσωσι.—Ἀριστοφῶν] Οὗτος ἦτο στρατηγὸς, ὁ δὲ Κέφαλος πολιτικός. — Ἀζηνιεὺς;] Οἱ ἐκ τοῦ δήμου Ἀζηνία. βλ. Σελ. 25. — Οἱ διαπολιτευόμενοι] Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, οἱ διαφερόμενοι ἐν ταῖς πολιτικαῖς δοξασίαις—Οὐχ οὕτως] Οὐχ οὕτως ἔχει· οὐχ οὕτω κατηγορηθεὶς πέφευγεν. — Καὶ εἶλε] Καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν παρανομήσαντα, καὶ κατεδικάσθη ὁ Θρασύβουλος, καί τοι νεωστὶ γενόμενος εὐεργέτης τοῦ δήμου. — Οὐχ ὑπελογίζοντο] Δὲν ἐλογαρίαζον, δὲν ἀπέβλεπον εἰς αὐτάς. — Μένοντας] Ἀντίθετον τοῦ φεύγοντας. Ὁ παρανομῶν ἐξελαύνει τοὺς πολίτας διότι ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων ἐξαρτᾶται ἡ τιμὴ, ἡ περιουσία καὶ ἡ ὕπαρξις τοῦ πολίτου.—Οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ] Οἱ γενναῖοι· εἰρωνεία μᾶλλον φαίνεται ἐνταῦθα. — Καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων κ. τ. λ.] Καὶ τινὲς τῶν διὰ τὰς εἰς τὴν πατρίδα μεγάλας ἐκδουλεύσεις λαβόντων τὴν τιμὴν νὰ σιτίζωνται καθ' ἡμέραν ἐν τῷ Πρυτανείῳ, μεσιτεύουσιν ὑπὲρ τῶν κρινομένων διὰ παρανομίας ἢ ἕνεκεν παρανόμων ψηφισμάτων. Ἐξαιτοῦμαι, παρακαλῶν ζητῶ τὴν ἄφεσιν τινός. — Οὓς] Τοὺς ἐξαιτουμένους δηλαδὴ — Τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος κ. τ. λ.] Ποῖον εἶδος ἢ τρόπος τοῦ λέγειν διώρισται ἢ ὁμολογεῖται προσήκων εἰς τὸν δίκαιον καὶ φρόνιμον ῥήτορα; — Ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ κ. τ. λ. — Οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὴν κλεψύδραν διὰ νὰ μετρῶσι τὸν προσδιοριζόμενον χρόνον τῆς ὁμιλίας ἑκάστου ῥήτορος. Ὁ πρῶτος λοιπὸν χρόνος ἐδίδετο εἰς τὸν κατήγορον καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας· ὁ δεύτερος εἰς τὴν ἀπολογίαν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ λεγόντων χωρὶς νὰ ἐκτρέπωνται τῆς ὑποθέσεως. Ὅταν δὲ εἰς τὴν πρώτην ψηφοφορίαν δὲν ἀνῃρεῖτο ἡ περὶ τῆς παρανομίας κατηγορία, ὅταν δηλαδὴ ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος, ὁ τρίτος χρόνος διωρίζετο εἰς συζήτησιν τῆς δικαίας τιμωρίας καὶ τὸ πόσον ἄξιον τῆς ὀργῆς τῶν δικαστῶν ἦτο τὸ παράνομον. Ὅστις λοιπὸν, λέγει, ζητεῖ τὴν ψῆφον ὑμῶν ἐν τῇ περὶ ποινῆς γινομένῃ συζητήσει, ζητεῖ τὴν ἐξιλέωσιν τῆς ὀργῆς ὑμῶν, τὴν ἐπιείκειαν ὑμῶν. Ὅστις δὲ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ, τῷ ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας γινομένῳ, ζητεῖ τὴν ψῆφον ὑμῶν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, οὗτος ζητεῖ τὴν ἀθέτησιν τοῦ δικαστικοῦ ὑμῶν ὅρκου, ζητεῖ τὴν ἀναίρεσιν τῶν νόμων, ζητεῖ τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας, ἐξ ὧν δὲν εἶναι εἰς οὐδένα εὐσεβὲς νὰ ζητῇ τὴν ἀθέτησιν τινὸς χάριν ἑαυτοῦ, οὔτε εἰς ἄλλον αἰτήσαντα νὰ κάμνῃ τοιαύτην χάριν. Προστάξατε λοιπὸν αὐτοὺς νὰ

σᾶς ἀφήσωσι νὰ δώσητε ἕκαστος κατὰ τοὺς νόμους τὴν πρώτην ὑμῶν ψῆφον, τὴν περὶ τοῦ παρανόμου, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν περὶ ποινῆς συζήτησιν ἂς κάμωσι τὴν ἑαυτῶν αἴτησιν. Διαφέρειν τὴν ψῆφον λέγεται καὶ διαδιδόναι, ὅταν ἕκαστος τῶν δικαστῶν δίδῃ τὴν ἑαυτοῦ ψῆφον ὑπὲρ ἢ κατά· διδόναι δὲ ἢ φέρειν τὴν ψῆφον τὸ ψηφοφορεῖν ἁπλῶς. κ. τ. λ. — Ὀλίγου δέω εἰπῶν] Σχεδὸν λέγω, γνωμοδοτῶ ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ νόμος μόνον διὰ τὰς περὶ παρανόμων κατηγορίας κ. τ. λ.] Τουτὶ τὸ σανίδιον] Ἐν ᾧ ἦτο γεγραμμένη ἡ κατηγορία. Κανὼν λοιπὸν τοῦ δικαστοῦ εἰς τὸ νὰ κρίνῃ ἐν εὐθύτητι εἶναι αὐτὴ ἡ κατηγορία, πρὸς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀπολογῆται ὁ κατηγορούμενος χωρὶς νὰ ἀρίνῃ αὐτὸν ὁ δικαστὴς νὰ παρεκτρέπηται, καὶ τὸ προκείμενον παράνομον ψήφισμα, καὶ οἱ παραβαθέντες ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος νόμοι· πρὸς ταῦτα πρέπει νὰ κανονίζῃ τὴν ἑαυτοῦ ψῆφον ὁ δικαστής. — Ταῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας κατέβαινε] Ὅταν δείξῃς ταῦτα, τὸ ψήφισμά σου καὶ τοὺς νόμους ὅτι εἶναι σύμφωνα ἀλλήλοις κατέβαινε ἀπὸ τοῦ βήματος· δὲν εἶναι χρεία νὰ λαλῇς περαιτέρω. — Κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν] Ἀπατᾷς τοὺς ἀκροατάς, κρύπτεις τὴν ἀλήθειαν. — Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ κ. τ. λ.] Πῶς δύνασθε νὰ ἐμποδίσητε αὐτὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων λόγων; — Τὸ συντεταγμένον αὐτῷ] Τὸ ὑπ' ἄλλου συνταχθὲν εἰς αὐτόν· αἰνίττεται τὸν Δημοσθένην, — Καὶ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι κ. τ. λ.] Καὶ νὰ ἀναγνώσῃ συγκριτικῶς πρὸς τὸ ψήφισμα τοὺς νόμους. — Ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲν φαίνηται ὅτι σᾶς ἀκούει, κ. τ. λ.] Μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν κ. τ. λ.] Καὶ μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ἂς μὴ νομίζῃ ἀρετὴν τοῦτο, ὅταν ὁ Κτησιφῶν ἐρωτήσῃ πρῶτος, ἂν συγχωρῆται εἰς αὐτὸν νὰ προσκαλέσῃ συνήγορον τὸν Δημοσθένην, νὰ εἴπῃ, προσκάλεσον, προσκάλεσον· τοῦτο, δηλ. τὸ ὃς ἂν ἀναβοήσῃ ἀντὶ τὸ ἀναβοῆσαι (βλέπε Συντακτ. Σελ. 47) — Ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς] Σὺ, ὁστις ἤθελες εἰπεῖ, προσκάλεσον, προσκαλεῖς ἐναντίον σεαυτοῦ, κ. τ. λ.— Ἂν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν] Τὸ ἐναντίον τοῦ ἀνωτέρω, ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, ἀλλ' ἐὰν τυχὸν φανῇ ὅτι ἀκούει ὑμᾶς. — Ἡ πάντων γ' ἂν εἴην ἀπορώτατος] Ἡ, ἂν δὲν εἶχον νὰ εἰπω πολλὰ, ἤθελον εἶσθαι ὁ πλέον ἄπορος ἄνθρωπος, ὁ πλέον ἀσυλλόγιστος. Περὶ τοῦ ἄφθονα καὶ πολλὰ βλέπε Συντακτ. Σελ. 29. — Ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς] Διὰ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω τὴν τάξιν τῆς κατηγορίας μου· ἐνταῦθα κάμνει ἐπιλογικὴν ἀνακεφαλαίωσιν. — Ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανοῦν] Τὸ μὴ προστίθεται πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν προηγῆται ῥῆμα ἔχον ἔννοιαν ἀρνήσεως ἢ ἀπαγορεύσεως· οὕτω καὶ κατωτέρω, ἀπείρηται — μὴ κηρύττεσθαι. — Οὐδὲν προβαλόμενον, κ. τ. λ.] Χωρὶς νὰ προβάλῃ τινὰ πρόφασιν, οὐδὲ νὰ προσθέσῃ ἐν τῷ ψηφίσματι ἀφοῦ δώσῃ λογαριασμὸν κ. τ. λ. — Καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταῦτα προφάσεις εἶπον] Εἶπον καὶ ὅσας προφάσεις μέλλει νὰ ἀντιτάξῃ πρὸς ταῦτα. — Ὁ φεύγων τὴν γραφὴν] Ὁ κατηγορούμενος ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα. — Περὶ τῶν ἰδίων] Περὶ τῶν μερικῶν ἀδικημάτων, τῶν μὴ δημοσίων. — Ὡς ἐπὶ τὰ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας κ. τ, λ.] Ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς ἀπολογίας θέλει ἀναιρέσει τὴν περὶ τοῦ παρανόμου κατηγορίαν —

Πάλαισμα — δικαστηρίου] Τέχνασμα δηλαδὴ διὰ νὰ καταβάλῃ τὸ δικαστήριον, διὰ νὰ ἀπατήσῃ. Μεταφορὰ ἀπὸ τῶν παλαιόντων. — Εἰσαῦθις] Ἔπειτα, ἐὰν δὲν ἀπολογηθῇ κατὰ τὴν τάξιν ταύτην εἰς τὸ παράνομον, δὲν θέλει πλέον νὰ κάμῃ ἀπολογίαν περὶ τούτου. — Ἑτέρων παρεμβολῇ] Ἀλλότρια τῆς ὑποθέσεως παρεμβάλλων, λέγων. — Λόγους περίστασθαι] Νὰ ἐκτρέπωνται ἔξω τοῦ παρανόμου, περὶ οὗ γίνεται ἡ κατηγορία — Περὶ τῆς στάσεως] Περὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἵστανται, τίς νὰ ἐκβάλῃ ἀπὸ τούτου τὸν ἀντίπαλον ἑαυτοῦ. — Ἐγκαθήμενοι] Παραφυλάττοντες καὶ ἐνεδρεύοντες ἐλαύνετε αὐτὸν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀπολογίας.—Βαλαντιοτόμον] Τὸν βαλαντιοκλέπτην, μεταφορικῶς, τὸν ἀπατεῶνα. — Διατετμηκότα] Διασχίσαντα, διαφθείραντα κ. τ. λ. — Μεταβαλλόμενος] Μεταβληθείς, ἐκ τῶν δακρύων εἰς ὕβρεις θέλει λοιδορήσει τοὺς ἔξω περιεστῶτας, λέγων ὅτι οἱ μὲν ὀλιγαρχικοὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διῃρημένοι, διατεταγμένοι ὡς εἰς μάχην, ἦλθον πρὸς τὸ βῆμα τοῦ κατηγόρου, οἱ δὲ δημοτικοὶ τὸ πρὸς τοῦ κατηγορουμένου, οἱ μὲν δηλαδὴ πρὸς τὸ μέρος ἐμοῦ, οἱ δὲ πρὸς τὸ αὐτοῦ. — Μὴ μνησικακεῖν] Οἱ Ἀθηναῖοι θέλοντες νὰ καταπαύσωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἐκήρυττον διὰ ψηφίσματος πρὸς ἀμφότερα τὰ ἀντιμαχόμενα μέρη νὰ μὴ μνησικακῶσι, νὰ λησμονήσωσι τὰ παρελθόντα, ἤγουν, ἀμνηστίαν. — Καὶ μᾶλλόν σοι μέλει κ. τ. λ.] Μᾶλλον φροντίζεις νὰ κάμνῃς ἐπίδειξιν τῶν ἐφημέρων λόγων σου. — Ἐλκοποιεῖς κ. τ. λ.] Ἀνοίγεις τὰς πληγὰς, ἀνεγείρεις τὰ πάθη· καὶ φροντίζεις μᾶλλον πῶς νὰ θαυμασθῇς διὰ τοὺς σημερινοὺς λόγους σου, παρὰ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.—Ἐκεῖνο ἀπομνημονεύετε αὐτῷ,κ.τ.λ.]Ἐνθυμίζετε εἰς αὐτὸν, ὅτι εἰς τὸν πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντα,πάντοτε δὲ θέλοντα νὰ πιστεύηται κάμνων ὅρκους πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους, πρὸς τοὺς ὁποίους τοσάκις ἐπιώρκησε, πρέπει νὰ ὑπάρξῃ δυοῖν θάτερον, ἐξ ὧν οὐδὲν ὑπάρχει εἰς τὸν Δημοσθένην, ἢ νέοι θεοὶ, ἢ ἄλλοι ἀκροαταὶ, καὶ οὐχὶ οἱ πολλάκις ἀκούσαντες αὐτὸν ἐπιορκοῦντα.—Εἰ περιγράψετέ με κ. τ. κ.] Ἂν μὲ ἀπαλείψητε ἐκ τῆς πολιτείας, ἂν μὲ ἐξορίσητε, δὲν ἔχω ποῦ νὰ καταφύγω. Περιγράφω, περικλείω τι ἐκ τῶν γεγραμμένων καὶ οὕτως ἀποχωρίζω αὐτὸ ὡς ἀλλότριον ἢ ἡμαρτημένον· λέγεται καὶ διαγράφω, ἤγουν διαχωρίζω, ἀποβάλλω. — Ἀνθυποβάλλετε] Ἀπ' ἐναντίας ἀποκρίνεσθε, λέγοντες πρὸς αὐτόν. — Πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευήν; κ. τ. λ.] Λέγει ταῦτα ἐννοῶν ὅτι ὁ Δημοσθένης ἀπώλεσε τοὺς συμμάχους τῆς πόλεως, καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς ἔνδειαν χρημάτων. — Τί προβαλλόμενος κ. τ. λ.] Τίνα ὠφέλιμον σκοπὸν προθέμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου ἐπολιτεύθης; ποίαν ὠφέλειαν ἐπροξένησεν εἰς τὴν πόλιν ἡ πολιτική σου διαχείρισις ; — Οὐκ οἰκεῖς , ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, κ. τ. λ.] Ὁ Δημοσθένης κατῴκει ἐν Πειραιεῖ, ὡς λέγει ὁ Αἰσχίνης, κατὰ τὸ φαινόμενον· ἦτο δὲ ἕτοιμος νὰ φύγῃ, ἂν συμβῇ τί, ὡς τὰ πλοῖα τὰ ἕτοιμα εἰς ἔκπλουν.—Ἐξορμεῖς] Ἐξορμέω, ἐξέρχομαι τοῦ λιμένος. — Ἐφόδια δὲ πεπόρισαι κ. τ. λ.] Ἐφόδια δὲ διὰ τὴν ἄνανδρον φυγήν σου εἶσαι προμεμηθευμένος κ. τ. λ. — Τί τὰ δάκρυα ;] Ἐννοητέον τὸ ῥῆμα, οἷον, τί βούλεται ἢ τί ἐστι τὰ δάκρυα; ἤγουν, τί κλαίεις ; τί κραυγάζεις ; τί ἐλεεινολογεῖς ; — Ὁ

δὲ ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος;] Ἀ τ ί μ η τ ο ς ἀ γ ὼ ν, ἐλέγετο ἡ δίκη, εἰς ἣν τὸ τ ί μ η μ α, ἤγουν ἡ ποινὴ, ἦτο ὡρισμένη ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ δὲν ἐξήρτητο ἀπὸ τῶν κατηγόρων καὶ δικαστῶν νὰ ἐκτιμήσωσιν αὐτήν· τ ι μ η τ ὸ ς δὲ τοὐναντίον, εἰς ὃν τὸ τίμημα δὲν ἦτο ὡρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων, ἀλλ᾽ οἱ δικασταὶ ἔκαμνον τὴν διατίμησιν, τί ἔπρεπε νὰ πάθῃ ἢ νὰ ἀποτίσῃ ὁ καταδικασθείς. Λέγει λοιπὸν, τί κλαίεις ; ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶναι ὁ Κτησιφῶν, ἡ δὲ ποινὴ ὡρισμένη ὑπὸ τῶν νόμων, σὺ δὲ οὔτε περὶ τῶν ὑπαρχόντων σου κινδυνεύεις οὔτε περὶ τῆς ζωῆς οὔτε περὶ τῆς τιμῆς ; — Ἢ τῶν καθεστηκότων ἐπιλελησμένος] Ἢ λησμονήσας τοὺς νόμους τῆς πόλεως, τὰ καθεστῶτα. — Ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας] Ἐπὶ τοιούτου ἀναρμόστου καιροῦ, ἐν ταῖς συμφοραῖς τῆς πατρίδος. — Ἐκείρατο] Μεταφορικῶς. Ἦτο ἀρχαιοτάτη συνήθεια, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ὁμήρου, νὰ κείρωσι τὴν κόμην εἰς τὸν Θάνατον τινὸς ἀγαπητοῦ, καὶ νὰ βάλλωσιν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ὅθεν Λυσίας ἐν τῷ Ἐπιταφίῳ λόγῳ λέγει, Ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷ δε τῷ τάφῳ τότε κείρασθαι τῇ Ἑλλάδι, καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους· (Βλ. καὶ Ὅμηρ. Ὀδυσ. δ΄. 198.) Τοιαῦτα δὲ ἔθιμα εἶναι ἀπηγορευμένα εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θείου νόμου. — Ζηλοτυποῦν] Ζῆλον ἀρετῆς ὑποκρινόμενον — Μὴ-ἑαυτὸν διαχρήσηται] Μὴ γείνῃ αὐτόχειρ. Δ ι α χ ρ ῶ μ α ι, ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως φθείρω· καὶ δ ι α χ ρ ῆ τ α ι, ἐκ πάθους τινὸς σφοδροῦ Θανατόνει ἑαυτόν. — Ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ κ. τ. λ.] Ὅστις τοσοῦτον ὀλίγον φροντίζει νὰ φανῇ ἄξιος τῆς ὑμετέρας τιμῆς, ὥστε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην κ. τ. λ. μυριάκις κατεπλήγωσεν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἔλαβεν ἐκ τούτου χρήματα κάμνων ἀγωγὴν ὅτι δῆθεν ἐτραυματίσθη ἐκ προμελέτης ὑπὸ τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος. Κ α τ α κ ε κ ό ν δ ύ λ ι σ τ α ι, κ α τ ε γ ρ ο ν θ ί σ θ η· κ ό ν δ υ λ ο ς, ὁ γ ρ ό ν θ ο ς. — Ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν κ. τ. λ.] Διότι οὗτος ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει κεφαλὴν, ἀλλὰ κεφάλαιον, ἤγουν, πορισμὸν χρημάτων, ὡς τὰ τοκιζόμενα κεφάλαια. — Κατ᾽ ἀμφοτέρων] Περὶ ἀμφοτέρων. — Ἐλπίζειν γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι] Διότι ἔλεγεν ὅτι ἐλπίζει νὰ φανῇ ὅτι εἶναι ἁπλοῦς· ὅθεν δὲν φοβεῖται περὶ ἑαυτοῦ. — Ἐν τῇ πολιτείᾳ] Εἰς τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ πράξεις. — Εἰς αὐτὸν μὲν ἀποβλέπων] Ἑαυτὸν ἐξετάζων. — Τὴν πονηρίαν καὶ πορνοβοσκίαν] Τὴν διαφθορὰν καὶ κακοήθειαν.— Καὶ τὸν Φίλιππον, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, κ. τ. λ] Καὶ ὅτι τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰ ὑπὸ τούτων γενόμενα ἀδικήματα θέλει ἀποδώσει εἰς ἐμέ. Α ἰ τ ί α, ἡ κατηγορία, καὶ τὸ κατηγορούμενον ἀδίκημα. — Μηδεὶς τόπος] Μηδὲν μέρος τοῦ βίου μου.—Καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων κ.τ.λ.] Οἱ σοφοὶ ἐσυνείθιζον νὰ παρίστανται εἰς τὰ γυμνάσια τῶν νέων, διὰ νὰ ὠφελῶσιν αὐτοὺς ἐν ταῖς συνομιλίαις. Εἰς τοῦτο δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ μεμφθῇ τὸν Αἰσχίνην ὁ Δημοσθένης. — Καὶ κατὰ τῆσδε τῆς κρίσεως κ. τ. λ.] Καὶ κατὰ ταύτης τῆς δίκης, εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου αὐτοῦ, δίδει τινὰ αἰτίαν αὐτῆς, λέγων κ.τ.λ. ἴσως ἀντὶ τ ι ν ᾽ α ἰ τ ί α ν, γραπτέον τ ὴ ν α ἰ τ ί α ν. — Ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ κ. τ. λ.] Δεικνύων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ζῆλον, κολακείαν, διότι μισεῖ αὐτὸν, τὸν Δημοσθένην· ὅτι εἰδὼς αὐτὸν μισούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, κάμνω τὴν

κατηγορίαν ταύτην. — Τὸ κεφάλαιον τῆς πολιτείας] Τὸ ὅλον τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ πράξεων, τὰς δὲ κατὰ μέρος πολιτικὰς αὐτοῦ πράξεις δὲν ἐκώλυον ἀντιλέγων οὐδὲ κατηγόρουν. — Ἀλλὰ διαλιπών, κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἀφήσας νὰ παρέλθῃ τοσοῦτος καιρὸς, καὶ σπανίως πλησιάζων εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, εἰσῆξα τώρα τὴν κατηγορίαν. — Τὰς διατριβὰς] Τὰς ἀσχολίας, τὰς πράξεις. — Οὔτε τοὺς εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους κ. τ. λ.] Οὔτε τοὺς ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντας λόγους ἤθελον ἐπιθυμήσει νὰ μὴ ἤθελον λεχθῆ, ἤγουν, δὲν αἰσχύνομαι δι' ὅσους λόγους ἔκαμον ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν. — Ἡ τοῦ βίου μετριότης] Ἡ ἁπλότης τοῦ βίου μου, ἡ μετριοπάθεια, μ' ἔκαμε νὰ ἀγαπῶ τὴν σιωπὴν, νὰ ἤμαι φιλήσυχος. — Βουλευσάμενος, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζόμενος κ. τ. λ.] Συλλογισθεὶς, σκεφθεὶς ἐλευθέρως, ὅτι πρέπει νὰ σιωπῶ ἢ νὰ λαλῶ, ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης τῆς ἀσώτου ζωῆς μου. — Σεσίγηκας, — κέκραγας] Ἀτιχρονισμοὶ, ἀντὶ ἐνεστῶτος (βλ. Συντακτ. Σελ. 91.) — Οὐκ αἰσχύνῃ ἀλαζονευόμενος, κ. τ. λ.] Δὲν αἰσχύνεσαι νὰ λέγῃς ἀλαζονικῶς πράγματα, εἰς τὰ ὁποῖα μετ' ὀλίγον ἀποδεικνύεσαι ψευδόμενος· διότι ἡ κατηγορία τούτου τοῦ ψηφίσματος, τὴν ὁποίαν λέγεις ὅτι ἔκαμον οὐχὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἀλλὰ κολακεύων τὸν Ἀλέξανδρον, ἀνεφέρθη εἰς τὸ δικαστήριον ἔτι ζῶντος τοῦ Φιλίππου, καὶ πρὶν ὁ Ἀλέξανδρος βασιλεύσῃ· ἐνηργήθη δὲ ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξάνδρου. κ. τ. λ. — Εἴγε μὴ ταὐτὸ κ. τ. λ.] Ὁ εἴγε ἔχει ἐνταῦθα δύναμιν αἰτιολογικήν. Σὺ προεῖδες κατ' ὄναρ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου· πῶς λοιπὸν ἠδυνάμην ἐγὼ ζῶντος τοῦ Φιλίππου νὰ προκολακεύω τὸν Ἀλέξανδρον μὴ ἰδὼν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον; λέγει δὲ ταῦτα κατειρωνευόμενος. — Καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν ἡμᾶς κ.τ.λ.] Καὶ νομίζεις ὅτι δὲν σὲ καταλαμβάνομεν ὅτι μεταφέρεις τὴν ἀξίωσιν ταύτην οὐχὶ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ' ἐξ ἄλλης πολιτείας, ἤγουν, ὀλιγαρχικῆς; ὅτι δηλαδὴ κάμνεις εἰς ἡμᾶς ἐπίπληξιν, ἥτις δὲν ἔχει τόπον ἐν δημοκρατίᾳ, ἀλλ' ἐν ὀλιγαρχίᾳ· θέλεις δηλαδὴ νὰ δείξῃς ἡμᾶς ὀλιγαρχικοὺς, διότι δὲν παρουσιαζόμεθα εἰς τὸ δημόσιον βῆμα συνεχῶς, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων. Διότι ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις κατηγορεῖ οὐχὶ ὅστις θέλει, ἀλλ' ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν· ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις, ὅστις θέλει, καὶ ὅταν φανῇ εἰς αὐτὸν, ὅτι πρέπει νὰ λαλήσῃ πρὸς τὸν δῆμον. —Καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνου λέγειν κ. τ. λ.] Καὶ τὸ μὲν σπανίως δημηγορεῖν εἶναι σημεῖον ἀνδρὸς, ὅστις ἐνεργεῖ τὰ πολιτικὰ, παρουσιάζεται εἰς τὸ βῆμα, ὅταν αἱ περιστάσεις καλῶσιν αὐτὸν, καὶ ἕνεκα τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, τὸ δὲ καθ' ἡμέραν, εἶναι σημεῖον ἀνθρώπου, ὅστις ἐμπορεύεται τὸ λέγειν καὶ μισθοδοτεῖται. Ἐργάζομαι, καταγίνομαι περί τι διὰ κέρδος. — Κεκρίσθαι ὑπ' ἐμοῦ] Κατηγορηθῆναι, ἐναχθῆναι εἰς δίκην. — Χρόνων ἐγγεγενημένων κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ παρῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ πολὺς καιρὸς ἀφότου φανερῶς ἀπεδεικνύου ὑπ' ἐμοῦ ἔνοχος, κ. τ. λ. — Ἁρπάγματα] Τὰς ἁρπαγὰς, τοὺς σφετερισμούς. — Νομοθετήσας] Θέσας νόμον περὶ κατασκευῆς τριακοσίων νεῶν. — Ἐπιστάτην — τοῦ ναυτικοῦ] Ἐπιστάτην εἰς τὰς δαπάνας τοῦ ναυτικοῦ — Ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμοῦ κ. τ. λ.] Ἀπεδείχθης ὑπ' ἐμοῦ ὅτι ὑπέκλεψας, ὑπέκρυψας, ἑξήκοντα καὶ πέντε

ταχυπλόων νεῶν τριηράρχους, καὶ ἠφάνισας οὕτω πλειότερον ναυτικὸν τῆς πόλεως ἡμῶν, παρ' ὅσον εἴχομεν, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ναυαρχοῦντος τοῦ Χαβρίου ἐνίκησαν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῆς Νάξου τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὸν ναύαρχον αὐτῶν Πόλλιν. Ὁ Αἰσχίνης προσέβαλε πολλάκις ἀπὸ τοῦ βήματος τὸν Δημοσθένην, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχε καταδιώξει αὐτὸν δικαστικῶς. — Οὕτω δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας κ. τ. λ.] Καὶ διὰ τῶν ἀντικατηγοριῶν ἐνέφραξας οὕτω τὰς κατὰ σεαυτοῦ τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων, ὥστε νὰ ἦναι ὁ κίνδυνος οὐχὶ εἰς σὲ τὸν πράξαντα τὰ ἀδικήματα, ἀλλ' εἰς τοὺς κατηγόρους — Ὁ πολὺν ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων κ. τ. λ.] Σὺ δὲ ὁ πολλὰ διαβάλλων τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Φίλιππον, κατηγορῶν δέ τινας ὅτι ἐμποδίζουσι τὰς ἀγαθὰς περιστάσεις τῆς πόλεως, κ. τ. λ. — Τοῦ τὰ ἀγοράσματα κ. τ. λ.] Ὅστις ἐμπορεύετο ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ. — Τὸν αὐτὸν ἄνδρα διαστρεβλώσας, κ. τ. λ.] Τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς κατηγορίας σου ῥίψας εἰς τὰ βασανιστήρια, ἔγραψας μὲ τὴν χεῖρά σου νὰ θανατώσωσιν αὐτόν· κ. τ. λ. Δὲν εἶναι ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστὸς ὁ Ἀναξῖνος· δὲν εἶναι ὅμως πιστευτὸν ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐπροξένησε τὴν καταδίκην εἰς τὸν ξενοδόχον αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν μέγα τι ἀδίκημα κατὰ τῆς πόλεως ἀπήτει τὴν καταδίκην τοῦ Ἀναξίνου. — Κατήγου] Κατέλυες — Ἀλλ' ἀπεκρίνω, ἐφ' ᾧ κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἔδωκας ἀπόκρισιν τοιαύτην, ὥστε ἀνεβόησαν, κ. τ. λ. — Ἔφησθα γὰρ κ. τ. λ.] Διότι εἶπες ὅτι προτιμᾷς τὸ ἅλας τῆς πόλεως, παρὰ τὴν τράπεζαν τῆς φιλοξενίας. Τὸ ἅλας καὶ ἡ τράπεζα εἶναι τὰ σύμβολα τῆς φιλίας. Ἀλλ' ἐὰν ὁ φιλοξενήσας φανῇ προδότης τῆς πατρίδος, πρέπει νὰ κρύψῃ τις αὐτὸν χάριν τῆς φιλοξενίας;—Βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις] Βασάνους διὰ ἀδικήματα ἀνύπαρκτα, πλαστά. — Μεταξὺ μὲν ἀσθενοῦντι] Ἐνῷ μὲν ἀσθενεῖ. — Ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνναται] Ἐλθὼν εἰς τὴν ἑστίασιν τὴν γινομένην τῇ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τελευτήν. Τὰ παρ' ἡμῖν ἐννεαήμερα. Εἶχον δὲ καὶ τρίτα τὰ λεγόμενα τὴν σήμερον τρίμερα (τριήμερα). — Ἃ ἐπιτηδεύσας] Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐὰν ἔκαμνεν. — Τοὺς δὲ καιροὺς-ἀπόδοιτο] Τὰς δὲ ἀγαθὰς περιστάσεις ἤθελε πωλήσει εἰς τοὺς ἐχθρούς, κ. τ. λ. — Ἐπερωτῶν δὲ τοὺς συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας] Καὶ ὅστις ἤθελεν ἐρωτᾷ τοὺς συκοφαντηθέντας ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν διαγωγὴν καθ' οὓς καιροὺς ἠδύνατο νὰ σωθῇ ἡ πόλις, διὰ τί δὲν ἐμπόδισαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξαμαρτάνῃ κατὰ τῆς κοινῆς σωτηρίας, κ. τ. λ. — Τὸ πάντων τελευταῖον] Τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόκρισιν, ὅτι κ. τ. λ. — Τῆς μάχης ἐπιγενομένης, κ, τ. λ.] Ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη, δὲν εἴχομεν καιρὸν νὰ καταγινώμεθα εἰς τὸ νὰ τιμωρήσωμεν σὲ, ἀλλ' ἐπρεσβεύομεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐζήτουν παρὰ τοῦ Φιλίππου εἰρήνην. — Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀπέχρη σοι κ. τ. λ.] Ἀφοῦ ὅμως δὲν ἠρκέσθης, ὅτι δὲν ἐτιμωρήθης, ἀλλὰ ζητεῖς καὶ δωρεάς... τότε παρουσιάσθην — Ὧν ἐγὼ πυνθάνομαι κ. τ. λ.] Ἀπὸ ὅσα ἐγὼ ἀκούω ὅτι μέλλει νὰ εἴπῃ ὁ Δημοσθένης, διὰ τοῦτο τὸ ὁποῖον μέλλω τώρα νὰ εἴπω, ἀγανακτῶν μάλιστα.—Διόπερ οὐδ' εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν εἰρημένων μουσικὴν] Τινὲς διορθοῦσι τὴν τῶν Σειρήνων· καὶ ἡ μὲν διόρθωσις φαίνεται ὀρθή· πλὴν

ὅλον τοῦτο τὸ κῶλον φαίνεται περιττὸν, καὶ ξένης χειρὸς προσθήκη. — Καὶ τὴν φύσιν μου] Καὶ τὴν φυσικήν μου εὐγλωττίαν. — Τὸν λόγον τοῦτον] Τὸ ὅτι δηλαδὴ εἶμαι ὅμοιος μὲ τὰς Σειρῆνας. — Τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν κ. τ. λ.] Διότι εἶναι αἰσχρὸν ὁ κατηγορῶν νὰ μὴ δύνηται νὰ δείξῃ τὸ πρᾶγμα, τὴν ἀλήθειαν τῆς κατηγορίας. Λέγει ὅτι ἡ τοῦ λέγειν τέχνη καὶ εὐγλωττία μου ἐπροξένησε βλάβην, χωρὶς νὰ δύνηται νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο. Ἀλλ' ἐὰν ἦτο ἀνάγκη νὰ λεχθῇ τοῦτο, ὁ λόγος οὗτος δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸν Δημοσθένην νὰ εἴπῃ αὐτὸν, ἀλλ' εἰς ἄνδρα στρατηγὸν, μεγάλα μὲν ἔργα κατορθώσαντα εἰς τὴν πόλιν, ἀδύνατον δὲ ὄντα εἰς τὸ λέγειν, καὶ διὰ τοῦτο ζηλεύοντα τὸ εἰς τὸ λέγειν προτέρημα τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ, κ. τ. λ. — Ὡς διῴκηκεν] Ὅτι ἔπραξε, κατώρθωσε. — Ὅταν ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος κ. τ. λ.] Ὅταν ὅμως ἄνθρωπος ὅστις σύγκειται ἐκ λέξεων, καὶ τούτων πονηρῶν καὶ περιέργων, καὶ ἔπειτα καταφεύγει εἰς τὴν ἁπλότητα τοῦ ἤθους καὶ εἰς τὰ ἔργα, ὡς πράξας καλὰ, τίς ἤθελεν ὑποφέρει ἀκούων αὐτόν; — Ὥσπερ τῶν αὐλῶν] Ἐννοεῖται τὸ γλῶσσαν. — Γνώμη] Ἀντὶ ψήφισμα, δι' οὗ ὁ γράψας προβάλλει τὴν ἑαυτοῦ γνώμην. — Ἐπιτήδειος] Ἄξιος. — Εὐθύναι βίου] Εὐθύναι τῶν βεβιωμένων, τῶν ἐν τῷ βίῳ τοῦ πολίτου πεπραγμένων. — Οὐκ ἄρα εἰσὶ παρ' ὑμῖν κ. τ. λ.] Παρ' ὑμῖν λοιπὸν δὲν εἶναι οὐδεὶς ὑπεύθυνος τοῦ βίου αὐτοῦ. — Ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν] Αὕτη ἡ ἡμέρα τῶν Διονυσίων ἦτο διωρισμένη διὰ νὰ κηρύττωνται οἱ στέφανοι, μὲ τοὺς ὁποίους ἐστεφανοῦτο ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. — Ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκήρυκτοι] Διὰ τὴν ταπείνωσιν καὶ ἀδυναμίαν, εἰς ἣν τάχα ἡ πολιτεία τοῦ Δημοσθένους ἔφερε τὴν πόλιν. — Τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων] Μετὰ τὸ κήρυγμα τοῦ στεφάνου. Τότε ἤρχετο ἡ παράστασις τῶν τραγῳδιῶν. Εἰς τὴν μετοχὴν ἐπεισαγόντων ἐννοεῖται τὰ δράματα. — Ποιήσειεν] Ἤθελε παραστήσει διὰ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ. — Τῶν πραγμάτων] Τῶν ἔργων δηλαδή. — Εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαυλοτέρους ἔτρεπον] Τούτους ἐθεώρουν αἰτίους. — Ἔτρεπον] Ἀπέδιδον δηλαδή. — Καλῶς ποιοῦντες] Πρεπόντως δηλαδή. — Ψηφιεῖσθε δὲ κ. τ. λ.] Θέλετε δὲ ψηφίσει ὅτι ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκατελείφθητε, ὑπὸ δὲ τοῦ Δημοσθένους εὐηργετήθητε; κ. τ. λ. — Τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε] Τοὺς μὲν ἀποδεικνυμένους ἐνόχους ἐν ταῖς περὶ δωροδοκίας κατηγορίαις κηρύττετε ἀτίμους, κ. τ. λ. — Καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων κ. τ. λ.] Καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς ἀγῶσι κρίνοντας, ἐὰν δὲν κρίνωσι δικαίως τίς ἐκ τῶν κυκλίων χορῶν ἔγεινε καλήτερος, ζημιοῦτε, κ. τ. λ. Ἦσαν δὲ δύο εἴδη χορῶν, οἱ μὲν τετράγωνοι συνειθιζόμενοι ἐν ταῖς τραγῳδίαις καὶ κωμῳδίαις, οἱ δὲ κυκλικοὶ, γινόμενοι εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Διονύσου· ὅθεν καὶ Διονυσιακοὶ ἐλέγοντο. — Τῷ διαπραξαμένῳ] Τῷ ῥαδιουργήσαντι. — Ἰδιώτης] Ἁπλοῦς πολίτης. — Τὴν αὐτοῦ δυναστείαν] Τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. — Δι' αὐτὸν γὰρ-γέγονε τὸ ἁμάρτημα] Δι' αὐτὸν ἔγεινεν ἡ ἐπιορκία, αὐτὸς εἶναι ὁ ἁμαρτήσας, καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπιώρκησε. — Ἡ δὲ χάρις κ. τ. λ.] Ἡ δὲ χάρις μένει ἀδηλος εἰς ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἔγεινε·

διότι ἡ ψῆφος δὲν δίδεται φανερά. — Καὶ κατορθοῦν, καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν, οὐ σωφρονοῦντες.] Καὶ ὅτι εἴμεθα εὐτυχεῖς, καὶ ὅτι καθιστῶμεν τὴν πολιτείαν εἰς κίνδυνον, φερόμενοι οὐχὶ φρονίμως. — Οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προέσθε κ. τ. λ.] Σεῖς ὁ δῆμος παραδίδετε, ἀφίνετε εἰς τοὺς ὀλίγους τὴν δύναμιν τῆς δημοκρατίας, τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς νόμους. — Φορὰ] Πληθὺς, μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν καρπῶν. — Τοιαύτας φύσεις] Τοιούτους πονηροὺς καὶ τολμηροὺς ῥήτορας. — Κατέλυσαν τὸν δῆμον] Κατέλυσαν τὴν δημοκρατίαν, ἐδούλωσαν τὸν λαόν. — Οὐχ οὓς ἐφοβεῖτο, κ. τ. λ.] Οὐχὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἐφοβεῖτο ὡς ἐναντίους τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους παρέδιδεν ἑαυτὸν, ἐπίστευεν, οἱ δημοκόλακες. — Ἔνιοι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν τριάκοντα ἐγένοντο] Τινὲς δὲ ἐκ τῶν ῥητόρων τούτων τῶν κολακευόντων πρότερον τὸν δῆμον ἔγειναν καὶ αὐτοὶ μέρος τῶν τριάκοντα τυράννων.—Πρὶν τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι κ.τ.λ.] Χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἀκούσωσι τὰς κατηγορίας, δι' ἃς ἔμελλον νὰ θανατωθῶσι. Ταῦτα ἂν δὲν ἦναι παρεισηγμένα ἔξωθεν, ἐπιφέρονται ἐμφατικῶς, καὶ οὐχὶ διὰ νὰ ἐξηγήσωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν λέξιν ἀκρίτους. — Οὐχ ὑμῖν αὐτοῖς ἔξετε τοὺς πολιτευομένους;] Δὲν θέλετε περιστείλει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν τοὺς πολιτευομένους; Τοὺς κακῶς κυβερνῶντας τὴν πόλιν; — Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, κ. τ. λ.] Εὐχαρίστως δὲ ἤθελον, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐξετάσει ἐνώπιον ὑμῶν, κ. τ. λ. — Τοῦ γὰρ ταῦτα ἐξεργασθῆναι καλῶς, κ. τ. λ.] Διότι μεγαλητέρας κατηγορίας ἄξιον εἶναι τὸ ὅτι οὗτος ἐστάθη ὁ αἴτιος τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπισκευασθῶσι τὰ τείχη τῆς πόλεως, παρὰ ἐπαίνου, ὅτι ἐπεσκευάσθησαν καλῶς.— Τὰς δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα] Τοὺς δημοσίους τάφους καταστρέψαντα. Διότι εἰς τὴν μετὰ σπουδῆς γινομένην ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν μετεχειρίσθησαν καὶ λίθους τῶν δημοσίων τάφων. Ὁ ὀρθῶς πεπολιτευμένος δὲν πρέπει νὰ ζητῇ παρὰ τῆς πόλεως δωρεὰς διὰ τὰ γενόμενα ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς αὐτοῦ πολιτικῆς, διότι περιεχαράκωσε τὰ τείχη καὶ τοὺς τάφρους, καὶ ἐχάλασε τοὺς δημοσίους τάφους, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος γενόμενος αἴτιος εἰς τὴν πόλιν. — Ἅψαι τῶν ἔργων] Πίασον τὰ ἔργα, παράστησον δηλαδὴ τὰ ἔργα. — Καὶ τὴν δέξαν τὴν τούτων] Καὶ τὴν δέξαν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὑπόληψιν. Οἱ Θηβαῖοι ἔκαμον τὴν συμμαχίαν διὰ τὴν περίστασιν, καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἔχει παρὰ πᾶσιν ἡ πόλις ἡμῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Δημοσθένην. — Ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολὴν] Δὲν φαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἰς ποίαν περίστασιν ἔστειλεν ὁ βάρβαρος τοιαύτην ἐπιστολήν. — Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν τῶν Θηβαίων κ. τ. λ.] Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο αἴτιον, ἡ περίστασις καὶ ὁ φόβος καὶ ἡ χρεία ἔκαμε καὶ τοὺς Θηβαίους νὰ γείνωσι σύμμαχοι ἡμῶν. — Ἅ, προλαβὼν τοῦ βασιλικοῦ χρυσίου, ἀπεστέρησας] Τὰ ὁποῖα, λαβὼν πρώην ἐκ τοῦ χρυσίου τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἐστέρησας τὴν πόλιν τῆς ἐκ τούτων βοηθείας. — Οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις κ. τ. λ.] Δι' ἔλλειψιν πέντε ταλάντων οἱ ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀκροπόλει ὄντες ξένοι στρατιῶται τῶν Μακεδόνων δὲν παρέδοσαν αὐτὴν εἰς τοὺς Θηβαίους. Δι' ἔλλειψιν ὁμοίως ἐννέα ταλάντων ἀργυρίου, ἐνῷ πάντες οἱ Ἀρκάδες εἶχον ἐκστρατεύσει, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἦταν ἕτοιμοι νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς, ἡ

πρᾶξις δὲν ἔγεινε κ. τ. λ. Ὁ Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους λέγει ὅτι, ἀσχολουμένου τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸν Ἀσιατικὸν πόλεμον, οἱ Ἀρκάδες ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ βοηθήσωτι τοὺς Θηβαίους, οἵτινες πέμψαντες πρέσβεις ἐζήτουν τὴν βοήθειαν αὐτῶν διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Μακεδόνων· ἀπῄτουν ὅμως διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην δέκα τάλαντα παρὰ τῶν Θηβαίων· οὗτοι δὲ μὴ ἔχοντες, ἐζήτησαν αὐτὰ παρὰ τοῦ Δημοσθένους, μαθόντες ὅτι ἔλαβε παρὰ Δαρείου τριακόσια τάλαντα, διὰ νὰ ἐγείρῃ πολεμίους κατὰ τῶν Μακεδόνων· ἀλλ᾽ ὁ Δημοσθένης δὲν ἠθέλησε· δοὺς δὲ ὁ Ἀντίπατρος δέκα τάλαντα εἰς τοὺς Ἀρκάδας, ἐμπόδισε τὴν ἐκστρατείαν αὐτῶν. — Καὶ τὸ κεφάλαιον] Καὶ διὰ νὰ εἴπω ἐν περιλήψει. — Λέξοντα εἰς ὑμᾶς] Διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς. — Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας] Ἀπὸ τῆς ἀναισχύντου ταύτης ἐπιχειρήσεως. — Συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν κ. τ. λ.] Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν ἔκαμε πόλεμον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ὅστις ἔγεινεν ὀλέθριος εἰς αὐτόν· διότι τὰ στρατεύματα αὐτοῦ κατεστράφησαν, καὶ αὐτὸς ἐτράπη εἰς φυγήν· ἐνῷ δὲ ἔφιππος διέβαινε ποταμόν τινα, ἐτοξεύθη θανατηφόρως. Οἱ δὲ πολέμιοι δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἔκαμον καὶ μυρίας ὕβρεις εἰς τὸν νεκρὸν, καὶ ἀφοῦ κατεμέλισαν αὐτὸν, μόλις συγκατένευσαν εἰς τὸ νὰ ἀφήσωσι τὰ λείψανα αὐτοῦ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὴν Ἤπειρον πρὸς τὴν Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἐν ταύτῃ λοιπὸν τῇ συμφορᾷ ἐπέμφθη ὁ Κτησιφῶν διὰ νὰ συλλυπηθῇ τὴν δυστυχῆ Κλεοπάτραν. — Γράψας δὲ μισθοῦ] Ἕνεκα μισθοῦ, λαβὼν μισθὸν διὰ τοῦτο. — Οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, κ. τ. λ.] Ὥστε νὰ μὴ γνωρίζηται ὑπὸ τῶν εὐεργετηθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἂν δὲν συνηγορήσῃ τις μετὰ σοῦ, διὰ νὰ νὰ κάμῃς αὐτὸν γνωστόν; — Εἰ ἐγίνωσκον Χαβρίαν, κ. τ. λ.] Χαβρίας, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Τιμόθεος, ἦσαν τρεῖς περίφημοι στρατηγοὶ Ἀθηναῖοι. — Μόραν Λακεδαιμονίων] Ἤγουν, μεῖραν, μέρος, τοῦ ὅλου στρατοῦ. Συνέκειτο δὲ ἡ μόρα ἐκ πεντακοσίων στρατιωτῶν, ἤ, ὡς ἐκ τοῦ Πολυβίου ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος ἐν Πελοπίδῃ, ἐξ ἑκατὸν τεσσαράκοντα· ἅπας δὲ ὁ στρατὸς τῶν Λακεδαιμονίων διῃρεῖτο κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (Πολιτ. Λακεδ. ιά, 4) εἰς ἓξ μόρας. Μίαν δὲ τούτων, στρατηγοῦντος Ἀγησιλάου, ἠφάνισεν ὁ Ἰφικράτης πλησίον τῆς Κορίνθου. — Τιμοθέῳ δὲ κ. τ. λ.] Οὗτος πλεύσας μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Κέρκυραν, ἠλευθέρωσεν αὐτὴν, νικήσας ἐν ναυμαχίᾳ τοὺς Λακεδαιμονίους πλησίον τῆς Λευκάδος. — Εἰ τὰ μὲν ξύλα, κ. τ. λ.] Δράκων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς φρίκην πρὸς τὸν φόνον, ἔθετο νόμον νὰ ἐκβάλλωσιν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα, τῶν ὁποίων ἡ πτῶσις ἤθελε θανατώσει ἄνθρωπον. Ὁ Σόλων, ἀκυρώσας τοὺς νόμους τοὺς Δράκοντος διὰ τὴν ὑπερβολικὴν σκληρότητα αὐτῶν, τοὺς περὶ φόνου ἀφῆκε κυρίους. — Τὴν πανυστάτην ἔξοδον] Ἐν ᾗ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων ἠφανίσθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐδουλώθη ἡ Ἑλλάς· ὅθεν λέγει αὐτὴν πανυστάτην. — Ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἄθλον κ. τ. λ.] Βλέποντες ὅτι βραβεῖον μὲν τῆς ἀρετῆς πρόκειται ὁ θάνατος, τὸ δὲ μνημόσυνον αὐτῆς ἀθάνατον. — Τί κρινεῖτε;] Ἀντὶ

τοῦ, τί ἀποκρινεῖσθε; — Παιδεύει τοὺς νεωτέρους] Πολιτίζουσι, μορφοῦσι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῶν νέων. — Διεφθάρη] Κατὰ ἀντιχρονισμὸν, ἀντὶ διαφθείρεται· καὶ κατωτέρω, πεπαίδευνται, ἀντὶ παιδεύονται (βλ. Συντακτ. Σελ. 91, 93.) — Ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες, κ. τ. λ.] Ὡς μὴ μόνον δικασταὶ ὄντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων θεωρούμενοι. —Εἰς ἀπολογισμὸν] Διὰ νὰ κάμνητε ἀπολογίαν, νὰ δίδητε λόγον τῆς κρίσεως πρὸς τοὺς μὴ παρευρεθέντας πολίτας εἰς τὴν κρίσιν τώρα, μέλλοντας δὲ ὕστερον νὰ σᾶς ἐρωτήσωσι, τί ἀπεφασίσατε. — Ἔστι δὲ ὄνειδος κ. τ. λ.] Εἶναι ὄνειδος νὰ φανῆτε ὅμοιοι οὐχὶ μὲ τοὺς προγόνους, ἀλλὰ μὲ τὸν ἄνανδρον Δημοσθένην· διότι, ὡς προεῖπε, τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, κ. τ. λ. — Ἐὰν τοὺς προκαταλαμβάνοντας κ. τ. λ.] Ἐὰν τοὺς ἁρπάζοντας, τοὺς μεταχειριζομένους ἐν ταῖς ὁμιλίαις τὰ δημοχαρῆ καὶ τίμια ὀνόματα, διεφθαρμένους δὲ ὄντας κατὰ τὰ ἤθη, φυλαχθῆτε, δὲν πιστεύητε εἰς αὐτούς. — Ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κ. τ. λ.] Διότι ἡ πρὸς τὴν πόλιν εὔνοια καὶ τὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας κεῖται ἐν τῷ μέσῳ πάντων, προλαμβάνουσι δὲ καὶ καταφεύγουσιν εἰς αὐτὰ μὲ τὸν λόγον οἱ ὡς ἐπιτοπλεῖστον μὲ τὰ ἔργα πλεῖστον ἀπέχοντες ἀπὸ τούτων. — Ἐπανάγειν αὐτὸν κελεύετε κ. τ. λ.] Προστάζετε αὐτὸν νὰ ἐπανάγῃ τὰς βεβαιώσεις τῶν λόγων αὐτοῦ εἰς διαγωγὴν ἀξιόπιστον καὶ ἦθος σῶφρον, νὰ βεβαιοῖ δηλαδὴ τοὺς περὶ ἑαυτοῦ ἐπαινετικοὺς λόγους διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ καὶ ἀμέμπτου ἠθικῆς, καθὼς ὁ νόμος προστάζει νὰ γίνηται περὶ τῶν κηρυγμάτων, νὰ ἦναι δηλαδὴ ὁ κηρυττόμενος ὅτι στεφανοῦται, ἄξιος τῷ ὄντι τοῦ κηρύγματος. — Ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται κ. τ. λ.] Εἰς ὅντινα δὲ ταῦτα δὲν μαρτυροῦνται, ὅστις δὲν μαρτυρεῖται ὅτι ἔχει ταῦτα, μὴ βεβαιοῦτε εἰς αὐτὸν τοὺς ἐπαίνους, μὴ τιμᾶτε αὐτόν· διότι οὕτω θέλετε λάβει πρόνοιαν, οὕτω θέλετε διατηρήσει καὶ τὴν δημοκρατίαν, ἥτις ἤδη σᾶς φεύγει διὰ τὴν ἀμέλειαν. — Βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα] Νὰ ἐλπίζητε δηλαδὴ εἰς αὐτοὺς, εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπαναπαύησθε. — Ὡς φύλακες τῆς δημοκρατίας] Ὡς αὐτοὶ φυλάττοντες τὴν δημοκρατίαν.—Ἢ παρανοίας ἑαλωκὼς] Ἢ ὡς μωρός· τὸ ἁλίσκομαι σημαίνει ἐπὶ τῶν δικανικῶν, καταδικάζομαι, καταψηφίζομαι, καὶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς. — Περιποιεῖται] Φυλάττει εἰς ἑαυτόν. — Ἔπειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν κ. τ. λ.] Ἔπειτα ἀναχωρεῖτε ἀπὸ τὰς συνελεύσεις οὐχὶ ἀφοῦ σκεφθῆτε ὡς κύριοι τῆς πολιτείας περὶ τῶν κοινῶν ὑμῶν συμφερόντων, ἀλλ' ἀφοῦ μοιρασθῆτε μεταξύ σας τὰ ἀπομεινάρια τῆς παλαιᾶς σας δυνάμεως, ὡς τὰ ἀπομεινάρια συμποσίου γενομένου δι' ἐράνου. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὰ θεωρικὰ χρήματα. — Πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας] Σπανίως συντάσσεται τὸ μέμνημαι μετὰ αἰτιατικῆς. — Ὃς ἐκπλεῖν μόνον εἰς Σάμον κ. τ. λ.] Ἐπεχείρησε νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς Σάμον, ὅτε ἠκούσθη ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνικήθησαν ἐν Χαιρωνείᾳ. — Ἕτερος δὲ ἰδιώτης] Οὗτος ὠνομάζετο Λεωκράτης, ὅστις ὑπὸ φόβου ἐδραπέτευσεν εἰς τὴν Ῥόδον μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἧτταν τῶν Ἀθηναίων, ἐνῷ εἶχεν ἐκδοθῇ ψήφισμα νὰ μὴ φύγῃ μηδείς. Ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν, εἰσηγγέλθη ὡς προδότης ὑπὸ Λυκούργου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ μόλις ἀπέφυγε τὸν θάνατον ἢ τὴν

ἐξορίαν, διότι αἱ καταδικάζουσαι καὶ ἀπολύουσαι ψῆφοι ἦσαν ἰσάριθμοι· καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ νόμος ἀπέλυε τὸν ἐγκαλούμενον. Ὁ κατὰ Λεωκράτους λόγος τοῦ Λυκούργου σώζεται. — Τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε] Ἀνάνδρως ἐφοβήθη. — Μετέπεσεν] Εἰς τὰς καταδικαζούσας δηλαδή. — Ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα] Ἤγουν, ὅστις διὰ τῶν λόγων ἀπατᾷ ὑμᾶς, καὶ κάμνει ὅ,τι ἂν θέλῃ. — Τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων] Οἱ συνεδρεύσοντες εἰς τὰ Πύθια. — Τοῖς παραβαίνουσι τὴν κοινὴν εἰρήνην] Διότι τάχα ὁ Δημοσθένης ἔγεινεν αἴτιος τῆς παραβάσεως τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης, καὶ προεξένησε τὸν πόλεμον. — Τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε] Μὴ χαρίζετε τὰς τιμάς. — Καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω κ. τ. λ.] Καὶ φυλάξατε τὰς τιμὰς, διὰ νὰ δίδητε αὐτὰς εἰς καλητέρους ἀνθρώπους καὶ ἀξιολογωτέρους ἄνδρας. — Καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσὶν, κ. τ. λ.] Καὶ οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς σας παρατηροῦντες ἀλλήλους, σκέφθητε, τίνες ἐξ ὑμῶν κ. τ. λ. — Ἐν ἡλικίᾳ] Νέος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν. — Ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐπέρασε τὴν νεότητα αὐτοῦ καταγινόμενος εἰς τὸ νὰ συνθέτῃ σοφιστικοὺς λόγους κατὰ τῶν πλουσίων. Περὶ δὲ τοῦ διατετέλεκε, διαγεγένηται, βλέπε Συνταχτ. Σελ. 146. — Ἀλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες, κ. τ. λ.] Ἡ μετοχὴ μένει ἀνανταπόδοτος εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ λόγου· τὸ σχῆμα εἶναι ἀνθυποφορὰ (βλ. ῥητορικ. Σελ. 198)· ὅθεν ἡ ἐρώτησις ἐξακολουθεῖ καὶ ἐνταῦθα, καθὼς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ πρότερον· περὶ δὲ τῆς ἀνταποδόσεως τῆς μετοχῆς, ἐννοητέον τὸ βοηθήσετε, ἢ ἀπολύσετε. — Ὥστε καὶ ταῦτα ἀναπεισθήσεσθαι] Ἤγουν, ὥστε καὶ ταῦτα νὰ πιστεύσητε. — Πρὸς τὴν τούτων ἀσέλγειαν] Πρὸς τὴν τούτων ἀναισχυντίαν. — Σωφρόνως-δεόμενον] Κοσμίως καὶ σεμνῶς δεόμενον, οὐχὶ ἀναισχύντως, ὡς οἱ συνήγοροι. — Τὸν τοὺς φόρους τάξαντα τοῖς Ἕλλησιν] Ὅστις διώρισε μετὰ δικαιοσύνης τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ δίδωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους οἱ σύμμαχοι. — Σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ] Διὰ τὴν γινομένην ὕβριν εἰς τὴν δικαιοσύνην. — Ἄρθμιον τὸν Ζελείτην] Τὸν ἐκ τῆς Ζελείας, πόλεως Τρωϊκῆς· οὗτος ἐστάλη παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ χρυσίον πολὺ, διὰ νὰ διαφθείρῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὅτε δὲ ἦλθε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι· ἐδίωξαν δὲ καὶ ἐκήρυξαν ἄτιμον, αὐτὸν καὶ τὸ γένος αὐτοῦ. — Ὁμολογῶν] Διότι ἐδέχθη τὸ χρυσίον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. — Παιδεία] Ἡ σπουδαία ἀγωγὴ καὶ εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὴν μάθησιν. — Βεβοήθηκα] Ἐννοητέον, τῇ πόλει.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ὑπόθεσις κατὰ τὸν Αὐγῆρον.

Ὁ Αἰσχίνης ἐλυπεῖτο βλέπων ῥήτορα τοιοῦτον, οἷος ὁ Δημοσθένης, ὅστις ἂν δὲν ὑπῆρχεν, ἐκεῖνος ἤθελεν ἔχει τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ πόλει· καὶ καταρχὰς μὲν ἦτο ἀντίζηλος αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ ἀντιζηλία γειτονεύει πολὺ μὲ τὸν φθόνον· ὁ δὲ φθόνος μὲ τὸ μῖσος· ἐντεῦθεν ὁ ἀντίζηλος Αἰσχίνης κατέστη κατ' ὀλίγον πολέμιος ἀδιάλλακτος, ὅτε μάλιστα κατηγορήθη ὑπ' αὐτοῦ περὶ παραπρεσβείας. Ἡ ζηλοτυπία καὶ τὸ ἐκ ταύτης μῖσος χρόνον μέν τινα ὑπεκρύπτοντο· ἔπειτα ὅμως ἐξηγέρθησαν καὶ ἐξερράγησαν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (1), ὅτε ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανώσωσι τὸν Δημοσθένην μὲ χρυσοῦν στέφανον. Ἐδίδετο δὲ ἡ τιμὴ αὕτη παρὰ τῆς πόλεως εἰς τοὺς μεγάλως εὐεργετήσαντας αὐτὴν, καὶ τοιοῦτος ἐφάνη ὁ Δημοσθένης μετὰ τὴν μάχην ταύτην. Οἱ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι μήπως ἐπιστρατεύσῃ ὁ Φίλιππος κατὰ τῆς πόλεως, ἔσπευσαν νὰ ἐπισκευάσωσι τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ διώρισαν δέκα ἐπιμελητὰς τῆς ἐπισκευῆς, ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, ἐξ ὧν ἦτο καὶ ὁ Δημοσθένης· ἐπειδὴ δὲ τὰ δοθέντα εἰς αὐτὸν χρήματα ἐκ τοῦ δημοσίου δὲν ἐξήρκεσαν, προσθέσας ἐξ ἰδίων τὰ ἐλλείποντα, ἐχάρισεν αὐτὰ εἰς τὴν πόλιν. Διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν εὐεργεσίαν καὶ δι' ἄλλας προγενομένας, ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανώσῃ ἡ πόλις τὸν Δημοσθένην ὡς πολίτην ἀγαθὸν, ὅστις πάντοτε ἐστάθη εὐεργέτης αὐτῆς, καὶ πάντοτε εἶναι πρόθυμος νὰ εὐεργετῇ αὐτήν. Ὁ Αἰσχίνης ὅμως μὴ ὑποφέρων τὴν τιμὴν ταύτην καὶ τοὺς ἐπαίνους τοῦ μισουμένου ἀντιζήλου, κατηγορεῖ τὸ ψήφισμα ὡς παράνομον, καὶ αὐτὸν

(1) Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ νικήσας ὁ Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους, κατέστη κύριος τῆς Ἑλλάδος.

τὸν Κτησιφῶντα ὡς παρανομήσαντα· πρῶτον, διότι προβάλλει νὰ στεφανώσωσι τὸν Δημοσθένην ὄντα ὑπεύθυνον διὰ τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐπισκευῆς τῶν τειχῶν, ἐνῷ ἦτο νόμος ἀπαγορεύων νὰ μὴ στεφανόνηται μηδεὶς τῶν ἐχόντων ἀρχήν τινα πολιτικὴν, πρὶν δώσῃ λόγον περὶ αὐτῆς. Δεύτερον, διότι γράφει ἐν τῷ ψηφίσματι νὰ κηρυχθῇ ὁ στέφανος ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐνῷ ἄλλος νόμος διατάττει, ὅσους ὁ δῆμος στεφανοῖ, τούτων ὁ στέφανος νὰ κηρύττηται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῷ θεάτρῳ. Τρίτον τέλος πάντων, διότι ψεύδεται, λέγων ἐν τῷ ψηφίσματι τὸν Δημοσθένην πολίτην ἀγαθὸν καὶ πρόθυμον εἰς τὸ εὐεργετεῖν τὴν πόλιν, ἐνῷ δὲν ἦτο τοιοῦτος. Ἐχθρὸς δὲ ὢν τοῦ Δημοσθένους ὁ Αἰσχίνης, κατηγορεῖ μὲν τὸν φίλον τοῦ Δημοσθένους Κτησιφῶντα, καθ' αὐτὸ ὅμως τὸν Δημοσθένην πολεμεῖ, ἀγωνιζόμενος ν' ἀποδείξῃ αὐτὸν προδότην τῆς πατρίδος, καὶ αἴτιον τῶν κοινῶν συμφορῶν.

Εἰσήχθη δὲ ἡ κατηγορία τὸ τέταρτον ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου· ἡ δὲ δίκη ἤρξατο τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς δεκάτης δευτέρας Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστοφῶντος, ἕκτον δὲ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου, ὅτε ἦτο ἤδη κύριος τῆς Ἀσίας.

Ἐκ πάντων δὲ τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος συνέδραμον εἰς τὴν δίκην ταύτην, ὡς εἰς μέγα θέαμα· καὶ τοιοῦτον ἦτο τῳόντι, νὰ βλέπῃ τις ἀνταγωνιζομένους τοὺς δύο ἐνδοξοτέρους ῥήτορας καὶ πολιτικοὺς, ἀμφοτέρους ἐξαπτομένους ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλους μίσους. Συνορῶντες τὴν ἀξιολογότητα καὶ ἐπισημότητα τῆς δίκης αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν προσδοκίαν τοῦ πολυαρίθμου ἀκροατηρίου, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ δικαιώσωσιν, ἐξεκένωσαν ἀμφότεροι πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς ῥητορείας, ὥστε δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἄνευ ὑπερβολῆς, ὅτι οἱ δύο περὶ στεφάνου λόγοι, ὁ τοῦ Δημοσθένους καὶ ὁ τοῦ Αἰσχίνου, εἶναι δύο ἀριστουργήματα ἄξια νὰ λαμβάνωνται ὡς

κανόνες. Τὰ πάντα εἶναι ἐν αὐτοῖς θαυμάσια καὶ τέλεια· σχέδιον ὡραῖον, διάθεσις καὶ σύνδεσις πάντων τῶν μερῶν, ἀκολουθία καὶ συνεξάρτησις ἐπιχειρημάτων, ἐπίδοσις λόγου προχωροῦντος πάντοτε εἰς αὔξησιν δυνάμεως καὶ ἐπαγωγικότητος, ζωηρότης φαντασίας φρονίμου καὶ τακτικῆς, ἥτις ἐνόνει τὰ πάντα, ἐμψυχόνει καὶ αὐτὰ τὰ καθ' ἑαυτὰ ἀσθενῆ, καὶ ἀπευθύνει τὰ πάντα συντόνως πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἐπιδεξιότης, δι' ἧς ἐφέλκονται τὴν προσοχὴν καὶ εὔνοιαν τῶν ἀκροατῶν, διάταξις ἔντεχνος τῶν ῥητορικῶν κοσμημάτων, εὔροια, λεπτότης καὶ ἐμβρίθεια νοημάτων, ἀκρίβεια καὶ ἁρμονία φράσεων, ποτὲ μὲν κεκομμένων, ποτὲ δὲ εἰς μέρη σύμμετρα διαιρουμένων, ἀφέλεια θελκτικὴ, τὰ πάντα εἶναι καθαρὰ, τὰ πάντα φυσικὰ, ἀνάμιξις ἐπιδέξιος παντὸς χαρακτῆρος λεκτικοῦ φεύγουσα τὴν ἀηδῆ μονοτονίαν. Ποτὲ μὲν συνδιαλέγονται ἐν ἁπλότητι μετὰ τῶν ἀκροατῶν, διὰ νὰ εἰσαγάγωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ προκείμενον, ἢ διὰ νὰ παραστήσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸ πρᾶγμα· ποτὲ δὲ μᾶλλον κεκοσμημένοι, πλὴν ἀνεπιτηδεύτως, πληροῦσι τὰς καρδίας τῶν ἀκουόντων ἡδονῆς καὶ τέρψεως· ποτὲ δὲ ὑψηλοὶ ἄνευ πομπῆς, ἐγείρουσι τὴν ψυχὴν, ὑψοῦσιν αὐτὴν καὶ ἐξιστῶσι διὰ παραστάσεων ὑψηλῶν καὶ παθητικῶν.

Ἀφοῦ μετεχειρίσθη ἑκάτερος ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ μετὰ μεγάλης τέχνης πᾶν ὅ,τι ἐστοχάσθη ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ ἐφελκύσῃ διὰ τῆς πειθοῦς τὴν ψῆφον τῶν δικαστῶν, παρενείρει ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, ἐὰν τυχὸν παρελείφθη τι· ἐπανέρχεται μετ' ἐνστάσεων νέων εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους στοχάζεται ὡς ἰσχυροτέρους εἰς ἐπίτευξιν τῆς τῶν δικαστῶν εὐνοϊκῆς ἀποφάσεως, ἢ διὰ νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν ὅ,τι ἔκαμεν ἐν τῷ λόγῳ δυνατωτέραν ἐντύπωσιν. Ἂν ὑπάρχῃ τι ἐλάττωμα ἐν αὐτοῖς, τοῦτο εἶναι ἡ περιττολογία εἰς τινὰ, καὶ αὐτὴ μᾶλλον ἐν τῷ Αἰσχίνῃ· διότι ὁ Δημοσθένης, ἐξαιρουμένων τινῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ ἀφαιρέσῃ, δὲν ἔχει ἐν τῷ λόγῳ

αὐτοῦ οὐδὲν ἀνοίκειον, οὐδὲν περιττόν. Εἶναι δὲ πολὺ ζωηρότερος καὶ σφοδρότερος τοῦ ἀντιπάλου· λαμβάνει βάσεις στερεωτέρας, καὶ ἐξάγει τὰς πλέον ὀρθὰς συνεπείας. Εὐθὺς ἐκ προοιμίων θέτει ἀρχὴν ἀνατρέπουσαν πᾶσαν τὴν κατηγορίαν, διεγείρων κατὰ τοῦ κατηγόρου τὴν πλέον μεγάλην ὑποψίαν, ὅτι τὰ κινήσαντα αὐτὸν εἰς τὴν κατηγορίαν αἴτια εἶναι κακία καὶ φθόνος. Ὅσα διηγεῖται, εἶναι τοσαῦται στερεαὶ ἀποδείξεις χορηγοῦσαι εἰς αὐτὸν ἄλλας ἐξ ἐπαγωγῆς. Διὰ τούτου τοῦ ἀναιρετικοῦ τόνου, διὰ ταύτης τῆς ἀηττήτου δυνάμεως τῆς ἀληθείας, διὰ τῆς δραστηρίου ῥωμαλεότητος τοῦ λόγου, τῆς ἀνυποστάτου ἐφόδου, καὶ τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου φρονήματος, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἁρμόζει εἰς τὴν συκοφαντουμένην ἀρετὴν, καταδιώκει τὸν ἀντίπαλον, στενοχωρεῖ, προσβάλλει διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὅπλων, διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ αἰσθημάτων, καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ νὰ καταδικάσῃ αὐτὸς ἑαυτόν. Ἡ ἀγανάκτησις καὶ τὸ πρὸς τὴν συκοφαντίαν μῖσος δίδουσιν εἰς τὸ ὕφος αὐτοῦ σφοδρότητα ὁποίαν δὲν ἔχουσιν οἱ ἄλλοι λόγοι αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Αἰσχίνης εἶναι χαυνότερος· ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ πολλοὶ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἠδύνατο νὰ συμπυκνώσῃ περισσότερον· πολλὰ μικρὰ ἀνέκδοτα, τὰ ὁποῖα διηγεῖται μὲν τεχνικῶς, δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅμως οὐδὲν μέγα κατὰ τοῦ Δημοσθένους· πολλαὶ φωνασκίαι ὀχλοτερπεῖς, δύναμιν δὲ ἀληθινὴν οὐδεμίαν ἔχουσαι· πολλοὶ κοινοὶ τόποι ὡραῖοι μὲν καὶ ἔντεχνοι, ἀλλότριοι ὅμως τῆς ὑποθέσεως.

Αἰτία μὲν πρωτίστη τῆς διαφορᾶς ταύτης τῶν δύο δημηγοριῶν εἶναι ἡ φύσις τῆς διανοίας τῶν δύο τούτων ῥητόρων· κατὰ μέρος δὲ, ὡς νομίζω, εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα· διότι ὁ Αἰσχίνης πολεμεῖ ὑπὲρ πάντα τὴν πολιτείαν τοῦ Δημοσθένους, ὁ Αἰσχίνης, τοῦ ὁποίου ἡ διαγωγὴ ἀπεῖχε πολὺ τοῦ νὰ ἦναι ἄμεμπτος. Παριστάνει τὸν Δημοσθένην ὡς ἄπιστον, ὡς πωλήσαντα ἑαυτὸν εἰς τὸν Φίλιππον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐχθροὺς

τῆς πόλεως, ἐνῷ ὁ Δημοσθένης κατὰ τὴν μαρτυρίαν πάντων τῶν ἱστορικῶν ἦτο ὁ πλέον ἀδιάφθορος (1), ὁ πλέον ἔνθερμος ζηλωτὴς, καὶ παρὰ πάντας τοὺς Ἀθηναίους δραστήριος, μάλιστα δὲ καὶ ὁ πλέον ὑπέρθυμος ἐχθρὸς τοῦ Φιλίππου καὶ φοβερὸς ἀντίπαλος αὐτοῦ. Ἡ ῥητορικὴ τοῦ Δημοσθένους ἦτο τὸ μεγαλήτερον ἐμπόδιον εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ· ὁ Δημοσθένης ἦτο εἰς τὴν πατρίδα ἀντὶ πολλῶν στρατευμάτων· καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὡμολόγει τοῦτο, ὀνομάζων αὐτὸν προμαχῶνα τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Αἰσχίνης λοιπὸν εἶναι πάσης μέμψεως ἄξιος, ὅτι ἐτυφλώθη τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ μίσους, ὥστε νὰ μολύνῃ τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ διὰ τῆς πλέον αἰσχρᾶς συκοφαντίας. Ὁ Δημοσθένης ὑπερέχει τοῦ Αἰσχίνου ἐξίσου καὶ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς δίκης, καὶ κατὰ τὴν δεινότητα τοῦ λόγου.

Δὲν πρέπει ὅμως ἐκ τούτου νὰ στοχασθῶμεν οὔτε ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν εἶχε χρείαν νὰ μεταχειρισθῇ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δεινότητα διὰ νὰ νικήσῃ τὸν Αἰσχίνην, οὔτε ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἦτο τοσοῦτον ἀνόητος, ὥστε νὰ ἐπιχειρισθῇ κατὰ τοιούτου ἀνδρὸς, οἷος ὁ Δημοσθένης, δίκην τὴν ὁποίαν δὲν ἤλπιζεν ὅτι θέλει κερδήσει. Πολλὰς τῷ ὄντι ἀφορμὰς ἐλπίδος εἶχεν ὁ Αἰσχίνης· κατηγόρει τὸν Δημοσθένην ἐνώπιον λαοῦ ἀστάτου, ὅστις ἄνευ λόγου κατεδίκασε πολλοὺς αὐτοῦ εὐεργέτας· ἡ περίστασις ἦτο εὐνοϊκωτάτη εἰς αὐτὸν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἡττηθῇ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαρωνείας ἔχοντες συμμάχους τοὺς Θηβαίους, καὶ ἡ ἥττα αὕτη ἐπέφερε τὴν δουλείαν τῆς Ἑλλάδος· ἦτο δὲ ὁ Δημοσθένης ἡ ἀθῶα αἰτία αὐτῆς· διότι αὐτὸς ἔκαμε τὴν τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων διαλλαγὴν, τὴν τοσοῦτον μὲν χρήσιμον ἐν ἐκεί-

(1) Τοὐλάχιστον ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· διότι παρὰ τοῦ Δαρείου ἐδέχετο δῶρα· πλὴν ταῦτα δὲν ἦσαν κατὰ τῆς πατρίδος. Τὰ συμφέροντα τοῦ Δαρείου καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν τότε τὰ αὐτά. Ὁ Φίλιππος ἔμελλε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν μετὰ τὴν δούλωσιν τῆς Ἑλλάδος.

νῃ τῇ περιστάσει, τοσοῦτον δὲ δυστυχῆ διὰ τὴν ἔκβασιν, καθ' ἣν κρίνονται ὡς ἐπιτοπολὺ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ὑπουργοί. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ εὑρεθεὶς ὁ Δημοσθένης ἐτράπη ἀνάνδρως εἰς φυγήν, τὸ ὁποῖον ὁ Αἰσχίνης ἀναφέρει ὡς θριαμβεύων κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ὁ Δημοσθένης βλέπων, ὅτι ὁ Φίλιππος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας ἤθελε νὰ ταράξῃ καὶ νὰ δουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐμπόδισε τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τοῦ νὰ συμμαχήσωσιν εἰς τὸν κατὰ Φωκέων ἱερὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐξῆψεν ὁ Φίλιππος· ὁ δὲ Αἰσχίνης βοᾷ κατὰ τοῦ Δημοσθένους ὡς ἀσεβοῦς, λέγων ὅτι αὐτὸς διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ ἀπώλεσε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπέσυρε τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν, οἵτινες κατεδίωκον αὐτὸν μὲν ἰδίᾳ, ἐν αὐτῷ δὲ πάντας τοὺς λαούς. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς δημηγορίας αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι τῳόντι ῥητορικώτατον, ἠδύνατο νὰ κλονήσῃ σφόδρα τὸν λαόν. Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐν τῇ μακρᾷ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ κάμῃ καί τινα σφάλματα, τὰ ὁποῖα ὁ κατήγορος αὔξει καὶ μεγαλύνει μετὰ πονηρίας, τὰς δὲ πραγματικὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ὠφελείας, βοηθούμενος ἐκ τοῦ χρόνου, ἢ ἐκ τῶν δυστυχῶν περιστάσεων, σμικρύνει ἢ ἀμαυρόνει. Τέλος πάντων, ὁ Αἰσχίνης ἐχρωμάτισε τὴν συκοφαντίαν αὐτοῦ οὕτω τεχνικῶς, ὥστε ὁ Κτησιφῶν ἀκούσας αὐτὴν ἔτρεμε καὶ περὶ τοῦ Δημοσθένους καὶ περὶ ἑαυτοῦ· καὶ τῳόντι, ἐὰν ὁ Δημοσθένης δὲν ἐδημηγόρει μετὰ τοσαύτης καὶ τοιαύτης δεινότητος, ἡ συκοφαντία ἤθελε θριαμβεύσει κατὰ τῆς ἀθωότητος.

(Αἱ Σελίδες εἶναι κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν.)

Σελ. 218. Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς Θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, κ. τ. λ.] Τὸ προοίμιον εἶναι ἐκ τῶν ἐξ ὑπολήψεως λεγομένων, καὶ ἡ πρότασις αὐτοῦ διμερὴς, πρῶτον μὲν, ἔπειθ' ὅπερ κ. τ. λ. διαπράττεται δὲ ἐν αὐτῷ ὁ ῥήτωρ πρὸ πάντων τὰ τέσσαρα ταῦτα· πρῶτον, διὰ τῆς πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίας αὐτοῦ ἐφέλκεται τὴν εὐνοϊκὴν ἀκρόασιν· δεύτερον, ἀνατρέπει τὴν κατηγορίαν διὰ τῆς ὑπολήψεως ἣν εἶχον περὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ διαγωγῆς· τρίτον, καταβάλλει τὴν πίστιν τοῦ κατηγόρου· τέταρτον, προπαρασκευάζει τοὺς ἀκροατὰς εἰς ἀνεπαχθῆ ἀκρόασιν τῶν ἑαυτοῦ ἐπαίνων. Φαίνεται δὲ πιθανὸν κατὰ τοὺς ἀρχαίους κριτικοὺς, ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐβοηθήθη εἰς τὸ προοίμιον αὐτοῦ ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἱππ. 60)

Τῇ μὲν δεσποίνῃ Ἀθηναίῃ, τῇ τῆς πόλεως μεδούσῃ,
Εὔχομαι, εἰ μὲν περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων γεγένημαι
Βέλτιστος ἀνὴρ μετὰ Λυσικλέα, καὶ Κύνναν, καὶ Σαλαβάκχον,
Ὥςπερ νυνὶ μηδὲν δράσας, δειπνεῖν ἐν τῷ Πρυτανείῳ.

— Ἔπειθ' ὅπερ ἐστί. . . . . τοῦτο παραστῆσαι κ. τ. λ.] Ἡ ἀναφορικὴ ὅπερ ἀναφέρεται εἰς την δεικτικὴν τοῦτο· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι κ. τ. λ. Λέγει δὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, διὰ τὴν τήρησιν τοῦ ὅρκου, ὅτι θέλουσι κρίνει δικαίως, καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς πόλεως. Ἡ δὲ φράσις, ὅπερ ἐστὶν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης σημαίνει, ὅπερ συμφέρει ὑμῖν πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ, καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἑκάστῳ. — Παραστῆσαι] Λέγεται ἐπὶ αἰσθητῶν, φέρειν εἰς τὸ μέσον, τιθέναι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ ἐπὶ νοερᾶς παραστάσεως, ὡς ἐνταῦθα νὰ παραστήσωσιν εἰς τὸν νοῦν ὑμῶν. — Περὶ τοῦ πῶς] Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπολογίας· διότι ὁ Αἰσχίνης ἐζήτει νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν Δημοσθένην νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν αὐτὴν τάξιν τῆς κατηγορίας, ὡς συνέφερεν εἰς αὐτόν. « Οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι, πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ, τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς.» Μεταχειρίζεται δὲ τὴν λέξιν σύμβουλον παροξύνων τὴν φιλοτιμίαν τῶν δικαστῶν. — Σχέτλιον γὰρ κ. τ. λ.] Σκληρὸν δηλαδὴ, ἄδικον. Ἐκ τοῦ σχέω· σχέτλιος ὁ πολλὰ δεινὰ πάσχων, ὁ τλήμων· καὶ ἐνεργητικῶς, ὁ ποιῶν ἕτερον πάσχειν, ὁ σκληρὸς, ὁ ἄδικος. — Ἀμφοῖν] Ἀμφοτέρων τῶν διαφερομένων, τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ κατηγορουμένου. — Τὸ μὴ προκατεγνωκέναι] Ἑρμηνεύει τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι· τοῦτο σημαίνει οὐ μόνον τὸ μὴ προκαταδικάσαι κ.τ.λ. Προκαταγινώσκω, πρὸ τῆς δίκης δίδω γνώμην κατά τινος, προκαταδικάζω· ὅθεν λέγεται, δίκη προκατεγνωσμένη, ἡ προαποφασισμένη· καὶ προκατάγνωσις, ἡ πρὸ τῆς δίκης ἀπόφασις. Τοιαῦται δὲ ἑρμηνεῖαι καὶ διασαφήσεις τῶν ῥητόρων ἦσαν τότε χρήσιμοι, καὶ ἀναγκαῖαι πολλάκις, διότι

οἱ δικασταὶ δὲν ἦσαν νομομαθεῖς.—Πολλὰ μὲν οὖν κ.τ.λ.] Καὶ τοῦτο τὸ προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως, δι' οὗ ἐπισύρει τὴν εὔνοιαν τῶν δικαστῶν δεικνύων ὅτι προνοεῖ οὐ μόνον περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ ἐκείνων. Τὸ ἐλαττοῦμαι μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου (Συντακτ. Σελ. 260), καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος ἢ μόνης ἢ λεγομένης τῆς κατά ἢ μετὰ δοτικῆς ὁμοίως ἢ μόνης ἢ λεγομένης τῆς ἐν· ἡ σύνταξις αὕτη εἶναι κοινὴ εἰς πάντα τὰ σημαίνοντα ὑπεροχὴν, ἐλάττωσιν, ἢ διαφοράν· τὸ δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα εἶναι ἀντὶ ἐν τούτῳ τῷ ἀγῶνι. — Ἐλεῖν τὴν γραφήν] Νικῆσαι ἐν τῇ ἐγγράφῳ κατηγορίᾳ· Λέγεται καὶ ἑλεῖν τὴν δίκην· ἐπὶ δὲ τοῦ καταδικαζομένου, ἁλίσκεσθαι, μετὰ γενικῆς τοῦ ἐγκλήματος. — Ἀλλ' ἐμοὶ μέν . . . .] Τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι ἀποσιώπησις (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 197.) Ἐννοεῖ δὲ ὅτι εἰς ἐμὲ τὸ ἀποτυχεῖν τῆς εὐνοίας ὑμῶν εἶναι μεγίστη πασῶν συμφορά.

Σελ. 219. Οὐ βούλομαι δὲ κ. τ. λ.] Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον δεισιδαίμονα φόβον νὰ προφέρωσι λόγια τινὰ κακοῦ οἰωνοῦ. Ἡ δεισιδαιμονία αὕτη ἐφαίνετο μάλιστα ἐν ταῖς θυσίαις, ὅπου ὁ κήρυξ μεγαλοφώνως ἀπηγόρευε νὰ μὴ προφέρωσι μηδένα κακὸν λόγον· τοιαύτη τις δεισιδαιμονία ὑπάρχει πολλαχοῦ καὶ τὴν σήμερον εἰς τὸν κοινὸν λαὸν, καὶ εἶναι, φαίνεται, φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον μηδὲ νὰ προφέρωσι τὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον φοβεῖται. — Δυσχερὲς] Ἐκ τοῦ δυς καὶ τοῦ χειρ, χερὸς, δυσχερὴς, ὁ δυσκόλως ἐργαζόμενός τι· καὶ κατὰ παθητικὴν σημασίαν, ὁ δυσκόλως γινόμενος· καὶ ἐπὶ προσώπων, ὁ δυσμεταχείριστος· ἐναντίον δὲ τοῦ δυσχερὴς εἶναι τὸ εὐχερής. Δυσχερὲς δὲ ἐνταῦθα τὸ λυπηρόν· ἕπεται τῇ δυσχερείᾳ τὸ λυπηρόν. — Ἐκ περιουσίας] Ἐκ τοῦ περισσεύματος, ἄνευ ἀνάγκης· ἐὰν δηλαδὴ ἀποτύχῃ, δὲν κινδυνεύει ὡς ἐγώ· ὁ κίνδυνος αὐτοῦ εἶναι νὰ πληρώσῃ τὰς χιλίας δραχμάς· ἀλλ' ἔχει, πλουτῶν διὰ τῆς προδοσίας. — Ἕτερον δ' ὃ κ. τ. λ.] Ἄλλο δὲ, καθ' ὃ ἐλαττοῦμαι ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, εἶναι τὸ φύσει εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχον, τὸ ὅτι δηλαδὴ τὰς μὲν λοιδορίας καὶ κατηγορίας ἀκούουσι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας ἑαυτοὺς ἄχθονται, δυσαρεστοῦνται, ὡς ὑπὸ ἄχθους τινὸς καταβαρυνόμενοι. — Ὃ μέν ἐστι πρὸς ἡδονὴν] Ἀντὶ τὸ ἡδύνον. Λέγουσι, καθ' ἡδονήν ἐστι, ἀντὶ, ἡδύ ἐστι· πρὸς ἡδονὴν λέγει, ἤγουν κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῶν ἀκουόντων· ἐν ἡδονῇ ἔχει, καὶ δι' ἡδονῆς ἔχει, ἀντὶ τοῦ ἡδύνεται. — Τούτῳ δέδοται] Διότι ἔχει τὴν ἐξουσίαν, ὡς κατήγορος, νὰ λοιδορῇ. — Λοιπὸν ἐμοὶ] Λείπεται, μένει εἰς ἐμέ. — Εὐλαβούμενος.] Φοβούμενος τοῦτο, μὴ φανῶ ὀχληρός. Εὐλαβοῦμαι κυρίως ἅπτομαι τινὸς πράγματος μετὰ προσοχῆς καὶ φόβου· ὅθεν σημαίνει καὶ τὸ φυλάττεσθαι, φεύγειν τι κακόν· παρὰ δὲ τῇ ἱερᾷ Γραφῇ καὶ τὸ σέβεσθαι (Δευτερον. 6', 4) — Ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα] Νὰ λύσω, νὰ ἀναιρέσω δηλαδὴ, νὰ δείξω ψευδῆ τὴν κατηγορίαν, νὰ ἀθωωθῶ. Κατὰ δὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐλευθεροῦμαι, ἀπὸ δεσμοῦ τινος ἀπαλλάττομαι, συντάσσεται μετὰ γενικῆς. — Ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι.] Διὰ ποῖα ἔργα, διὰ ποίας πράξεις μου κρίνω ἐμαυτὸν ἄξιον νὰ τιμῶμαι. — Δεικνύναι] Ἐννοεῖται τὸ οὐκ ἔχειν.

— Πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι.] Λέγει πεποίηκα, διὰ τὰς ἰδιωτικὰς αὐτοῦ ἀγαθοεργίας· πεπολίτευμαι δὲ, διὰ τὰς πολιτικὰς πράξεις. — Ὡς μετριώτατα] Τὸ ὡς τίθεται πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν ἐννοουμένου τοῦ οὕτω καὶ δύναμαι, ἠοἷόντε, ἠἔνι, ἠδυνατόν· τὸ ὁποῖον πολλάκις καὶ λέγεται· τίθεται πολλάκις καὶ τὸ ὅτι, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶναι ἐκ τῆς ἀντωνυμίας ὅ,τι λαβούσης χρῆσιν μορίου· Δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι καὶ οἱ σκευοποιοὶ ἔπλασαν αὐτὸν, ὡς ὅτι κάλλιστα ἐξεικάσαντες (Αἰλιαν. ποικ. ἱστορ. δ', ιγ') ἤγουν, ἐξεικάσαντες οὕτως, ὡς ὅ,τι ἐξεικάζεται κάλλιστα· καὶ ἐκ τῆς ὅστις· Παρὰ τὴν Χαρίκλειαν ὡς ὅτι τάχιστα ποδηγεῖν ἱκέτευε (Ἡλιόδ. δ', κεφ. ς'), ἤγουν, ποδηγῶν οὕτως, ὡς ὅστις τάχιστ' ἂν ποδηγοῖτο. — Τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνστησάμενος.] Τοιαύτην κατηγορίαν ἐπιχειρήσας. Ἐνίσταμαι, προβάλλω εἰς ἐμαυτὸν, ἐπιχειρῶ· ὅθεν, ἐνίσταμαι ἀγῶνα, ἐνίσταμαι δίκην, ἀπολογίαν. Ἀντὶ ἀνθίσταμαι, μετὰ δοτικῆς, ἢ αἰτιατικῆς λεγομένης τῆς πρός. — Δίκαιος] Ἀντὶ δίκαιον (Βλ. Συντακτ. Σελ. 17). — Ἀνὁμολογῆσαι.] Μετριοφρονῶν μεταχειρίζεται τὸν ἄν, οὐχὶ ὡς ἀμφιβάλλων. Προτείνοντες γνώμην τινὰ, ἐσυνείθιζον διὰ μετριοφροσύνην νὰ προσθέτωσι τὸν ἄν δυνητικὸν εἰς τὴν ἀπαρέμφατον μετὰ τῶν ῥημάτων, οἶμαι, δοκῶ, ἡγοῦμαι, καὶ τοιούτων ἄλλων φράσεων. — Μάλιστα δὲ—ὅσῳ περ] Ἀντὶ τοῦ, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον, ἤγουν, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπὸν τὸ ἀποστερεῖσθαι τῆς εὐνοίας ὑμῶν καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳ περ κ. τ. λ. ὅσῳ περ. — Χαλεπὸν] Βαρὺ, δεινόν. — Φιλανθρωπίας] Εὐμενείας δηλαδή. — Ἀπολογουμένου δικαίως] Οὕτω καὶ κατωτέρω λέγει, πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι. —Δημοτικὸς] Φίλος τοῦ δήμου, τῆς ἰσότητος.—Τῷ γράψαι] Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἦσαν ἐγκεχαραγμένοι, οἱ μὲν θρησκευτικοὶ εἰς κύρβεις, ἤγουν ξυλίνους τριγώνους πίνακας, ἢ κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον, λίθους· οἱ δὲ πολιτικοὶ καὶ ἰδιωτικοὶ, εἰς ξυλίνους τετραγώνους πίνακας περιστρεφομένους εὐκόλως περὶ ἄξονας. — Τὰς αἰτίας] τὰς κατηγορίας.—Ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν] Διότι πρωτολογεῖ.

Σελ. 220 Τὰ δίκαια] Τὴν δικαιολογίαν. Παρελθεῖν] Διαφυγεῖν, νικῆσαι· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν δρομέων, — Ἴσον καὶ κοινὸν] Ἀμερόληπτον, δίκαιον ἐξ ἴσου πρὸς ἀμφότερα τὰ διαφερόμενα μέρη. — Τὴν διάγνωσιν] Λέγεται καὶ διαγνώμη, ἡ διάκρισις τοῦ δικαίου, καὶ ἡ ἀπόφασις. Παρὰ δὲ τοῖς ἰατροῖς διάγνωσις λέγεται ἡ ἐκ τῶν συμπτωμάτων γινομένη διάκρισις τῆς αἰτίας τῆς νόσου. — Ὡς ἔοικε] Ὡς φαίνεται, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὑπόθεσις· διότι ὁ Αἰσχίνης διέβαλε τὸν βίον τοῦ Δημοσθένους. — Παρακαλέσαι] Ἐπικαλεσθῆναι, δεηθῆναι. — Καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινὴ καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἑκάστῳ] Τοῦτο εἶπεν ἀνωτέρω, καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης. Καὶ πρὸς καλὴν ὑπόληψιν τῆς πόλεως καὶ πρὸς εὐσέβειαν. — Ἐξίωκε] Ὁ μὲν κατήγορος λέγεται μεταφορικῶς καὶ διώκων, ὁ δὲ κατηγορούμενος, φεύγων. — Προβουλεύματος] Ἡ Βουλὴ συνεβουλεύετο καὶ προεσκέπτετο περὶ τῶν πραγμάτων πρὶν παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, διὰ νὰ προλαμβάνῃ πᾶσαν ἀπί-

την, εἰς τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ὑποπέσῃ ὁ δῆμος ἐκ τῶν ἀπροβουλεύτως παρουσιαζομένων εἰς αὐτόν· ὅθεν ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς ἐλέγετο προβούλευμα, τὸ ὁποῖον, ἐὰν δὲν ἐδέχετο αὐτὸ ὁ δῆμος, εἶχεν ἰσχὺν δι' ἕν μόνον ἔτος. Ἦτο δὲ τὸ προβούλευμα τοῦτο, τὸ περὶ τοῦ στεφάνου. — Ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἄλλα, τὰ ἔξω τῆς ὑποθέσεως, λέγων, ἀνάλωσε πλειοτέρους λόγους, καὶ εἰς τὰ πλειότερα ἐψευδολόγησε κατ' ἐμοῦ, ἀναγκαῖον νομίζω κ. τ. λ. Δεικνύει ἑαυτὸν ὁ Δημοσθένης ἠναγκασμένον εἰς τὸ νὰ περιαυτολογήσῃ, λέγων τὴν αἰτίαν, διὰ νὰ μὴ μὲ ἀκούσῃ, λέγει, μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ὀλιγώτερον εὐνοϊκῶς εἰς τὰ περὶ τῆς κατηγορίας δίκαιά μου, προκατειλημμένος ὑπὸ τῆς ψευδολογίας τούτου. — Τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος] Ὑπὸ τῶν ἔξω τῆς ὑποθέσεως λόγων παρασυρθείς, ἀπατηθείς. — Ἀλλοτριώτερον τῶν δικαίων] Ἄνευ τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ εὐμενείας, μὲ ὀλιγωτέραν προσοχὴν καὶ εὐμένειαν εἰς τὰς πρὸς τὴν κατηγορίαν δικαιολογίας μου. — Περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων κ. τ. λ.] Ἀναιρεῖ εὐθὺς διὰ τῆς περὶ αὐτοῦ ὑπολήψεως τῶν κριτῶν τὰς λοιδορίας καὶ κακολογίας τοῦ ἀντιδίκου· καὶ συμπεραίνει ἐκ τοῦ ὁμοίου, ὅτι, καθὼς ἐψεύσθη εἰς τὰ περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Δημοσθένους, οὕτω καὶ εἰς τὰ ἄλλα ψεύδεται. — Ὡς ἁπλᾶ] Πόσον ἁπλᾶ

Σελ. 221. Καὶ μηδενὸς τῶν μετρίων . . . χείρω] Τὸ μέτριος δὲν λαμβάνεται ἐνταῦθα ἐπὶ χρηματικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ἠθικῆς, ἤγουν, τῶν μετρίας ὑπολήψεως. — Ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω] Μετριολογεῖ περὶ ἑαυτοῦ, φεύγων τὸ ἐκ τῆς περιαυτολογίας ἐπαχθὲς καὶ ἀηδές, καὶ ἐφέλκεται πάλιν οὕτω τὴν τῶν ἀκουόντων εὔνοιαν. — Ἐπλάττετο] Ἐψεύδετο· ὅθεν πλαστογράφος, πλαστολόγος. — Ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων] Ἐπὶ πολλῶν κατηγοριῶν. — Κακοήθης δ' ὤν, Αἰσχίνη κ. τ. λ.] Ἐν τῇ ἀποστροφῇ ταύτῃ διαβάλλει ὡς ἀνόητον τὸν πονηρὸν σκοπὸν τοῦ ἀντιδίκου. Εἶσαι πονηρός, Αἰσχίνη· τοῦτο ὅμως ἐστοχάσθης ἀνοήτως. κ. τ. λ. Τεχνικώτατα ἐμβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὰς ἑαυτοῦ πολιτικὰς πράξεις, αἵτινες εἶναι τὸ ἰσχυρότερον μέρος τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ, δεικνύων ὅτι κάμνει τοῦτο ἐναντίον τοῦ πονηροῦ, πλὴν καὶ ἀνοήτου, σκοποῦ τοῦ Αἰσχίνου· τοῦτο παντελῶς εὖ ἠθες ὠήθης, ἀντὶ τοῦ παντελῶς εὐηθές ἐστι τοῦτο, ὅπερ ὠήθης. (βλ. Συντακτ. Σελ. 48, 49) — Ὠήθης . . . . τρέψασθαι] Ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον εἶναι μὲν μέλλον, ἀλλὰ παραχρῆμα γίνεται, τότε λαμβάνουσι τὸν ἀόριστον, ἢ τὸν ἐνεστῶτα τῆς ἀπαρεμφάτου. Οὕτω παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. σ., 28) ἰδὼν ὁ Μενέλαος τὸν Πάριν ἐχάρη — φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείτην· καὶ παρ' Ἡροδότῳ (ά, 156) Κῦρος δὲ ἡσθεὶς τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπεὶς τῆς ὀργῆς, ἔφη οἱ πείθεσθαι. Κατὰ τοιαύτην ἔννοιαν γράφουσί τινες, τρέψασθαι. — Τετύφωμαι] Ἐκ τοῦ τύφος, ὁ καπνός, τυφοῦμαι, σκοτίζομαι ὑπὸ καπνοῦ· μεταφορικῶς, ὑπερηφανεύομαι· καὶ ἔτι, ὡς ἐνταῦθα, ἀνοηταίνω, μωραίνω· πολλάκις συμπαραλαμβάνεται καὶ τὸ μαίνομαι, ὡς ἐν τῷ περὶ παραπρεσβ. «ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν» Καὶ τὸ μανικὸς μετὰ τῆς μετοχῆς τετυφωμένος, ὡς παρ' Ἀριστοτέλει «Διὰ τί ὁ οἶνος τετυφω-

μένους ποιεῖ καὶ μανικούς.» Ὅθεν τυφομανὴς ὁ ὑπὸ οἰήσεως μαινόμενος. — Κατεψεύδου] ψευδῶς ἔλεγες, ἔπλαττες. — Τῆς δὲ πομπείας] τῆς ὕβρεως καὶ λοιδορίας. Ἐσυνείθιζον εἰς τὰς μετὰ πομπῆς γινομένας πανηγύρεις, καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου, νὰ σκώπτωσι καὶ νὰ λοιδορῶσιν ἀλλήλους καθήμενοι ἐπὶ ἁμαξῶν, καὶ συνακολουθοῦντες ἐν παρατάξει — Ἀναίδην] Ἀναιδῶς. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν ἀνέδην, ἐκ τοῦ ἀνιέναι, τουτέστιν ἀχαλινώτως· τὸ ὁποῖον φαίνεται βέλτιον. — Ἂν βουλομένοις — ᾖ] Περίφρασις ἀντὶ τοῦ, ἂν οὗτοι, οἱ δικασταὶ, βούλωνται. — Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα κ. τ. λ.] Τὸ μέρος τοῦτο εἶναι λίαν ἀσαφὲς καὶ ἀσυνάρτητον. Ἡ πρότασις, τῶν μέντοι κατηγορι ῶν μέχρι τοῦ, οὐδ' ἐγγὺς ἔχει τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἔννοιαν μὲ τὴν, τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα μέχρι τοῦ τιμωρίας» ὅθεν εἶναι περιττὴ, καὶ διακόπτουσα τὴν σειρὰν τοῦ λόγου, φέρει τὴν ἀσάφειαν· φαίνεται λοιπὸν ξένη, παρεμβληθεῖσα τίς οἶδε πῶς· ἡ δὲ ἑπομένη, οὐ γὰρ κ. τ. λ. κατασκευάζει τὴν τοῦδὲ παρόντος ἀγῶνος κ. τ. λ. οὕτως ἀποκαθίσταται ἡ συνάρτησις τοῦ λόγου. Τὰ ἀδικήματα περὶ ὧν οὗτος μὲ κατηγόρησεν, εἶναι πολλὰ καὶ μεγάλα, καὶ περὶ ἐνίων ἐκ τούτων οἱ νόμοι διορίζουσι μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας τιμωρίας· τῆς παρούσης ὅμως κατηγορίας ἡ προαίρεσις αὐτὴ εἶναι ἐχθρικὴ ἐπήρεια κ. τ. λ] — Προαίρεσις] Ὁ σκοπὸς, πρὸς ὃν ἀποβλέπει τις· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου σημαίνει τὸ βεβουλευμένως καὶ κατ' ἐκλογὴν πράττειν—Τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ] Τὸ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ δήμου, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Λόγου τυχεῖν] Νὰ ὁμιλήσῃ δηλαδή. Λόγον δίδωμι, ἤγουν ἄδειαν τοῦ λέγειν· ὅθεν καὶ λόγου τυγχάνω, λαμβάνω ἄδειαν, ἐλευθερίαν τοῦ λέγειν. — Ἐν ἐπηρείας τάξει καὶ φθόνου] Δὲν πρέπει νὰ κατηγορῇ τις ὡς ἐπηρεάζων καὶ φθονῶν. Λέγουσιν ἐν τάξει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα θεωρῆται ὡς ἐπέχον τόπον τινός· οὕτω λέγει ἄλλοθι, ἐν ἐχθροῦ τάξει, ὡς ἐχθρὸς καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκρ. ἐν δωρεᾶς τάξει, ὡς δωρεάν. — Οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς] Γραπτέον, Ὅ, οὔτε· καὶ κατὰ παρένθεσιν μέχρι τοῦ, Ἀθηναῖοι· πολιτικὸν δὲ τὸ ἐλευθέρᾳ πόλει ἁρμόζον. — Ἐφ' οἷς] Ἐπ' ἐκείνοις, ἃ κατὰ συνεφέλκυσιν (βλ. Συντακτ. Σελ. 60) — Οὕσί γε τηλικούτοις] Ἐπειδὴ τῳόντι εἶναι τόσον μεγάλα. — Ἐτραγῴδει] Ἐπειδὴ ὁ Αἰσχίνης ἦτο πρότερον ὑποκριτὴς θεάτρου, παριστάνει αὐτὸν ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ὡς ὑποκριτὴν κατηγορίας, ψευδοκατήγορον. — Διεξῄει] Διέξειμι, διεξέρχομαι, διηγοῦμαι, παριστάνω. — Παρ' αὐτὰ τἀδικήματα] Πλησίον αὐτῶν τῶν ἀδικημάτων· ὅτε ἠδίκουν, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον. Διὰ τὸ ἀπαρέμφατον χρῆσθαι ἐννοεῖται τὸ δεῖ. — Εἰσαγγελίας] Τριῶν εἰδῶν ἦτο ἡ εἰσαγγελία· πρῶτον, περὶ μεγάλων καὶ δημοσίων ἀδικημάτων, τὰ ὁποῖα ἔφερον κίνδυνον εἰς τὴν πόλιν. Τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνεφέροντο ἀμέσως εἰς τὴν Βουλὴν τῶν πεντακοσίων, ἢ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ κατηγορούμενος, ἐὰν ἀπεδεικνύετο ἔνοχος, ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς· ὁ δὲ κατήγορος, ἐὰν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων δὲν ἦτο ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐπλήρονε χιλίας δραχμάς· εἰς ἄλλον ὅμως κίνδυνον δὲν ὑπέκειτο· δεύτερον, περὶ κακώσεως, ἤγουν, ὅτε ἡ γυνὴ κατηγόρει τὸν ἄνδρα, ὅτι μετεχειρίζετο αὐτὴν κακῶς εἰς τὴν τροφὴν, ἢ

εἰς τὴν ἀσώτευσιν τῆς προικός· ἢ ὅτε οἱ γονεῖς κατηγόρουν τὰ ἑαυτῶν τέκνα, καὶ οἱ ὀρφανοὶ τοὺς ἑαυτῶν ἐπιτρόπους· ὁ εἰσαγγέλλων δὲν ὑπέκειτο ἐνταῦθα εἰς οὐδεμίαν ζημίαν· τὸ τρίτον εἶδος τῆς εἰσαγγελίας ἦτο ἐναντίον τῶν διαιτητῶν, οἵτινες κατεδικάζοντο εἰς ἀτιμίαν, ἐὰν ἀπεδεικνύοντο ὅτι δὲν ἔκρινον δικαίως. — Εἰς κρίσιν καθιστάντα] Εἰς κρίσιν καθίστημί τινα, ὑποβάλλω αὐτὸν εἰς κρίσιν δικαστικήν· οὕτω λέγουσι καὶ καθίστημι εἰς ἀτιμίαν, εἰς φυγήν, εἰς ταραχήν, κ. τ. λ. ἤγουν, ἄτιμον καθιστῶ, εἰς φυγὴν τρέπω, ταραχὴν ἐμποιῶ, κ. τ. λ.

Σελ. 222. Παρανόμων γραφόμενον] Τὸ γράφεσθαι τινὰ παρανόμων εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ κατηγορεῖν τινὸς παράνομα γράψαντος. — Οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν κ. τ. λ.] Κατασκευάζει ἐκ τοῦ ἐλάσσονος ἐπιχειρῶν. Τὸν Κτησιφῶντα κατηγόρησεν ἐξ αἰτίας μου· καὶ πῶς ἤθελεν ἀφήσει ἐμὲ, ἂν ἐστοχάζετο ὅτι ἤθελε μὲ ἀποδείξει ἔνοχον εἴς τι ἐκ τούτων; — Ὧν-διέβαλλε καὶ διεξῄει] Ἀντὶ ἃ, κατ' ἐφέλκυσιν τῆς ἡγουμένης γενικῆς. — Καὶ ὁπηνίκα ἐφαίνετο] Ὁπόταν, ἢ ἐὰν ἐφαίνετο κ. τ. λ. Τὸ ὁπηνίκα λαμβάνεται καὶ μετὰ ὑποτακτικῆς λεγομένου τοῦ ἄν· καὶ μετὰ εὐκτικῆς. Συντ. Σελ. 417. — Ὡμολογεῖτο ἄν] Ἤθελε συνάδει, συμφωνεῖ μὲ τὰ ἔργα ἡ κατηγορία αὐτοῦ. — Νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς κ. τ. λ.] Τώρα δὲ ἀφήσας τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν, καὶ μὴ ἐπιχειρισθεὶς κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν κατηγορίαν, ἂν εἶχεν, ὅτε τὰ πράγματα ἦσαν παρόντα, κ. τ. λ. — Συμφορήσας ὑποκρίνεται] Συνάξας, συσσωρεύσας ὑποκρίνεται· προσβάλλει αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα διὰ τοῦ ὑποκρίνεται. — Φυγὼν-τοὺς ἐλέγχους] Φυγὼν τὰς πλησίον αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀποδείξεις, φοβούμενος δηλαδὴ μὴ ἐξελεγχθῇ ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων προσφάτων ὄντων. — Καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου . . . προίσταται] Καὶ ὅλου μὲν τοῦ ἀγῶνος προθέτει καὶ προβάλλει ὡς πρωτίστην ἀρχὴν τὴν εἰς ἐμὲ ἔχθραν, ἐνῷ δὲ οὐδέποτε ἐπαρουσιάσθη ἐναντίον μου διὰ νὰ μὲ πολεμήσῃ ὡς ἐχθρὸν, ἐνῷ δέν με εἰσῆξε ποτὲ εἰς δίκην, φαίνεται ὅτι ζητεῖ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν τιμὴν ἄλλου. Ἐὰν ὁ Κτησιφῶν ἐνικᾶτο εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἤθελε καταδικασθῇ εἰς ζημίαν πεντήκοντα ταλάντων, τὰ ὁποῖα μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ, ἐκηρύττετο ἄτιμος. — Ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν] Καθ' ἑαυτοὺς, χωρὶς νὰ καταδιώκωμεν ἄλλον. — Τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι] Νὰ κάμνωμεν τὴν ἐξέτασιν τῆς προσωπικῆς ἡμῶν ἔχθρας, νὰ δικαζώμεθα δηλαδὴ, νὰ κρινώμεθα. — Ἑτέρῳ δ' ὅτῳ] Τίνι δ' ἑτέρῳ. Ὅτου, ὅτῳ, ὅτων, Ἀττικῶς, ἀντὶ, οὗ τινος, ᾧτινι, ὧν τινων· καὶ, τίνος, τίνι, τίνων (βλ. Συντακτ. Σελ. 69 καὶ 70) — Ἐπ' ἀληθείας οὐδεμιᾶς] Οὐδόλως ἀληθῶς, οὐδεμίαν ἀλήθειαν ἔχοντα βάσιν·

Σελ. 223. Ὡς-εἶχε] Πῶς διέκειντο, ἐν τίνι καταστάσει ἦσαν. — Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου] Οἱ Φωκεῖς ἠσέβησαν, τολμήσαντες νὰ γεωργῶσι γῆν ἀφιερωμένην εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· ὅθεν πολλοὶ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ πάντων οἱ Θηβαῖοι, ἐκήρυξαν κατ' αὐτῶν πόλεμον, ὅστις διήρκεσε δέκα ἔτη, καὶ ὠνομάσθη Φωκικὸς πόλεμος, καὶ, ἱερὸς πόλεμος. Ἤρξατο δὲ κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου, τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἕκτης

Ὀλυμπιάδος, καὶ τὸ εἰκοστὸν ἕβδομον τῆς ἡλικίας τοῦ Δημοσθένους. Συνίστημι, στήνω ὁμοῦ, συνάπτω, συνοργανίζω εἰς ἓν ὅλον· κυρίως ἐπὶ φυσικῶν καὶ τεχνητῶν πραγμάτων· μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων ἀναλόγων· ὅθεν παθητικῶς συνίστασθαι πόλεμον, πολιορκίαν, ἀγῶνα, κίνδυνον, κ.τ.λ. καὶ μέσως, συστήσασθαι πόλεμον· κ. τ. λ. Καὶ τὸ συνέρχεσθαι, συνάπτεσθαι τοῖς ἄλλοις, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ, «καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὁρῶν ξυνιστάμενον.» — Οὐ δι' ἐμὲ] Ἀποσείεται τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου, ἐπιχειρῶν ἐκ τοῦ χρόνου· καὶ δεικνύει ὅτι ἡ πρὸς τὸν Φίλιππον εἰρήνη τῆς πόλεως ἔγεινεν οὐ δι' αὐτὸν, ὡς ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης, ἀλλὰ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τῶν Ἑλλήνων — Ὁτιοῦν-παθοῦσιν] Ὅ,τι καὶ ἂν ἤθελον πάθει. — Οἷς γὰρ εὐτυχήκεσαν κ. τ. λ.] Τοῖς εὐτυχήμασι καθ' ἃ εὐτυχήκεσαν, ἤγουν τῇ ἐν Λεύκτροις νίκῃ. Ἦσαν δὲ τὰ Λεῦκτρα πόλις τῆς Βοιωτίας· πλησίον δὲ ταύτης οἱ Θηβαῖοι στρατηγοῦντος Ἐπαμινώνδου ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ τὸ 371 πρὸ Χριστοῦ. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσον τέσσαρες χιλιάδες ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν· ἐκ δὲ τῶν Θηβαίων τριακόσιοι. Ἐντεῦθεν οἱ Θηβαῖοι ἔγειναν ἰσχυροὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ περιφρονητικοὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. — Διειστήκει] Ἦτο διηρημένη — Ὥστε ἀνελεῖν] Ὥστε νὰ καταστρέψωσι τὴν δύναμιν, τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. — Οὐθ' οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες] Ἐννοεῖ τὰς δεκαδαρχίας, τὰς ὁποίας οἱ Λακεδαιμόνιοι καθίστων εἰς τὰς κυριευομένας ὑπ' αὐτῶν πόλεις, καταλύοντες τὰς δημοκρατίας Βλ. Ἰσοκρ. Πανηγυρ. καὶ Παναθην. — Ἄκριτος . . . ἔρις καὶ ταραχή.] Ἀδιάκριτος, ἀτελεύτητος· ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. Ξ, 205) Καὶ σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω. — Πρὸς ἑαυτοὺς] Πρὸς ἀλλήλους. — Ἐν οἷς ἡμάρτανον οἱ ἄλλοι κ.τ.λ.] Ἐν τοῖς ἁμαρτήμασι τῶν ἄλλων καὶ ταῖς ἀνοησίαις, ὠφελούμενος δηλαδὴ ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἀνοησιῶν τῶν ἄλλων, ἐνῷ ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν διχονοίαις καὶ ἐμφυλίοις ταραχαῖς. — Ἐφύετο] Μεταφορικῶς, ηὔξανε, ἐνεδυναμοῦτο πρὸς φθορὰν πάντων. — Τοῦ πολέμου] Τοῦ Φωκικοῦ. — Νῦν δ' ἀτυχεῖς] Διότι ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς δίκης ταύτης ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε καταστρέψει τὴν πόλιν αὐτῶν, πλὴν τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου, διότι ἐπανέστησαν κατ' αὐτοῦ. — Ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο κ. τ. λ.] Διὰ νὰ μὴ καταφύγωσιν οἱ Θηβαῖοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἑνωθῶσιν αἱ δύο αὗται πόλεις, κ. τ. λ. Ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Φωκέων καὶ Λοκρῶν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐβοήθουν ἐκείνους, οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς Λοκρούς. Ὁ Φίλιππος δὲ ὑποθάλπων τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, διὰ νὰ ἐξασθενίσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ οὕτω νὰ νικήσῃ αὐτοὺς εὐκόλως, ἔδωκε βοήθειαν εἰς τοὺς Θηβαίους κατὰ τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ φανῇ ὅτι κινεῖ ὅπλα κατ' αὐτῶν καὶ ταράττει τὴν εἰρήνην. Ἀλλ' ὁ Αἰσχίνης κατηγόρει τὸν Δημοσθένην ὅτι αὐτὸς ἐστάθη ὁ αἴτιος τῆς εἰρήνης τῆς τόσον ἐπιζημίου. — Πρὸς τὸ λαθεῖν ὀλίγου δεῖν ἑκόντας ὑμᾶς ἐξαπατωμένους] Εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὑμᾶς ἑκουσίως σχεδὸν ἐξαπατωμένους ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ νὰ πέσητε δηλαδὴ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἑκουσίως σχεδὸν ἐξαπατώμενοι; Λέγει κατωτέρω, ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ, ζητοῦντι δηλαδὴ τὴν εἰρήνην. — Εἶτε χρὴ

κακίαν εἴτ᾽ ἄγνοιαν] Σχῆμα ἀπορίας· ἀπορῶν τί ἐκ τούτων νὰ εἴπῃ ὅτι ἐβοήθησε τὸν Φίλιππον, θέτει τὸ ἄρθρον ἄνευ ὀνόματος διὰ τὴν ἀπορίαν, καὶ λέγει, εἴτε δειλίαν πρέπει νὰ εἴπῃ τις τοῦτο, εἴτε ἄγνοιαν, εἴτε καὶ ἀμφότερα, διότι δὲν ἐβοήθουν τοὺς Ἀθηναίους οὔτε μὲ χρήματα οὔτε μὲ στρατιώτας, ἐνῷ ἐπολέμουν κατὰ συνέχειαν καὶ χρόνον πολὺν ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰς πάντας συμφερόντων.

Σελ. 224. Τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα κ. τ. λ.] Ἀποσεισάμενος τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον εἰρήνης, ἀντεγκαλεῖ αὐτοὺς, τὸν Αἰσχίνην καὶ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, ὡς αἰτίους τῶν παρόντων κακῶν, διὰ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ εἰρήνῃ ἀδικίας αὐτῶν καὶ δωροδοκίας, διότι ἠπάτησαν τὴν πόλιν, καὶ ἔγειναν αἴτιοι τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων. — Εἰ γὰρ εἶναί τινα κ. τ. λ.] Διότι, ἂν φαίνωνται ὅτι ἐπράχθησαν τῳόντι ὑπὸ τούτων τινὰ ἀδικήματα, οὐδὲν ἀναφέρεται εἰς ἐμὲ, οὐδενὸς εἶμαι ἐγὼ αἴτιος. — Καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης] Καὶ ὅστις ἀνέφερε περὶ τῆς εἰρήνης. — Ἀριστόδημος ἦν ὁ ὑποκριτὴς] Οἱ τοῦ θεάτρου ὑποκριταὶ δὲν περιεφρονοῦντο παρὰ τοῖς Ἕλλησι διὰ τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῶν, πλὴν ἐὰν παρίστανον κακῶς, καθὼς ὁ Αἰσχίνης, ὅτε ἐτριταγωνίστει. — Ὁ δ᾽ ἐκδεξάμενος κ. τ. λ.] Ὁ δὲ λαβὼν παρ᾽ ἐκείνου τὴν περὶ εἰρήνης πρότασιν, ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν εἰς τὰ περὶ εἰρήνης, καὶ μετὰ τοῦτου μισθώσας ἑαυτὸν διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον. — Οὐκ ἐμὸς] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, οὐχ ὁ ἐμός· ὀρθοτέρα δὲ ἡ πρώτη. — Ὁτουδήποτε ἕνεκα] Δι᾽ ὁποιανδήποτε αἰτίαν· ταῦτα δίδουσιν ὑποψίαν κατὰ τοῦ Εὐβούλου καὶ Κηφισοφῶντος. — Ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας] Ἀληθῶς, πραγματικῶς. — Εἰς τοῦθ᾽ ἧκεν ἀναιδείας] Ἀντὶ εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν. — Μετὰ κοινοῦ συνεδρίου] Μετὰ κοινῆς συνελεύσεως τῶν Ἑλλήνων, μετὰ κοινῆς γνώμης. Λύει δὲ ὁ Δημοσθένης τὴν ἀντίθεσιν ταύτην ἐκ τῆς τότε σιωπῆς αὐτοῦ· δεικνύων ἐκ ταύτης ὅτι ἡ πόλις ποτὲ δὲν ἐστοχάσθη τοῦτο. — Εἶτ᾽, ὦ] Ἀποσιωπήσεως σχῆμα ἐξ ἀπορίας διὰ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ. — Ὀρθῶς προσείποι] Καταλλήλως ὀνομάσειε. — Ἔστιν ὅπου] Λέγεται καὶ ἐπὶ τόπου καὶ ἐπὶ χρόνου· ἤγουν, πότε; — Τηλικαύτην πρᾶξιν] Τὸ συγκαλέσαι συνέδριον τῶν Ἑλλήνων. — Ἐτραγῴδεις] Ὡς ὑποκριτὴς ἐβόας· προσβολὴ καὶ τοῦτο διὰ τὸ πρότερον ἐπιτήδευμα τοῦ Αἰσχίνου. — Ἐπεπράκειν] Ἐπώλησα, ἐπρόδωκα. — Πρὸς οὐδένας . . . τῶν Ἑλλήνων] Δὲν ἦτο ἀπεσταλμένη παρὰ τῆς πόλεως πρεσβεία πρὸς οὐδένα τῶν Ἑλλήνων.

Σελ. 225. Ἐξεληλεγμένοι] Ἀποδεδειγμένοι, φανεροὶ κατὰ τὰ φρονήματα αὐτῶν, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀδιαφορίαν. — Καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν] Παριστάνει ὁ ῥήτωρ τὸ ψεῦδος τοῦ Αἰσχίνου καὶ ὡς διαβολὴν κατὰ τῆς πόλεως· διότι, ἂν οἱ Ἀθηναῖοι διήγειρον τοὺς Ἕλληνας εἰς πόλεμον, καὶ συγχρόνως ἔπεμπον πρὸς τὸν Φίλιππον πρέσβεις περὶ εἰρήνης, ἤθελον πράττει ἔργον Εὐρυβάτου, ἀλλ᾽ οὐχὶ πόλεως καὶ ἀνθρώπων τιμίων. Ἦτο δὲ ὁ Εὐρύβατος Ἐφέσιος, περιβόητος διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ. Λαβὼν οὗτος παρὰ τοῦ Κροίσου χρήματα πολλὰ, διὰ νὰ συνάξῃ στρατιώτας κατὰ τῶν Περσῶν, ἐπρόδωκε τὸν βασιλέα αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν παρέδωκε τὰ χρήματα εἰς τὸν Κῦρον. Ἐντεῦθεν ἔγεινε παροιμία, καὶ ὅτε ἤθελον νὰ εἴ-

πωσι τινὰ προδότην καὶ ἄπιστον, ἔλεγον αὐτὸν Εὐρύβατον. — Τί γὰρ καὶ βουλόμενοι κ. τ. λ.] Καὶ τί θέλοντες, διὰ ποῖον σκοπὸν ἠθέλετε πέμπει καὶ καλεῖ αὐτούς; Μεταπέμπομαι, πέμπω πρός τινα καὶ καλῶ αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Καὶ ἔτι πέμπω καὶ ζητῶ βοήθειαν, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Κύρ. παιδ. ϛ', β', 1) «Πέμπω σοι χρήματα· κἂν ἄλλων δέῃ, μεταπέμπου.» — Ἡγεμὼν] Ἀρχηγὸς, αἴτιος. — Ἐπειδὴ τοίνυν κ. τ. λ.] Δείξας ὁ ῥήτωρ ὅτι δὲν ἐστάθη αὐτὸς αἴτιος τῆς εἰρήνης, ἐμβαίνει τώρα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰρήνης πράξεων τοῦ Αἰσχίνου καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ, καὶ δεικνύει ὅτι αὐτοὶ διέφθειραν τὴν εἰρήνην, ἐνεργοῦντες ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως. — Εἴσεσθε] Γνώσεσθε. Μέλλων τοῦ ἀχρήστου ἐνεστῶτος εἴδομαι. — Καὶ τίς ὁ πράττων] Καὶ τίς ὁ ἐνεργῶν, ὁ συμβουλεύων καὶ γράφων ψηφίσματα. — Βουλεύων] Βουλευτὴς ὤν. — Τί-ἠδύνατο;] Ποίαν δύναμιν εἶχε; ποῖον ἦτο τὸ συμφέρον τῆς ταχύτητος ταύτης; — Τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων] Νὰ παρέλθῃ δηλαδὴ πλεῖστος χρόνος ἐν τῷ μεταξὺ ἑωσοῦ δώσῃ ὁ Φίλιππος τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης· — Ἐξελύσασθε] Διελύσατε, ἐπαύσατε.

Σελ. 226. Ἐπραγματεύετο] Ὠργάνιζεν, ἐμηχανᾶτο. — Οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν] Ἐννοεῖται τὸ ἐνόμιζε. — Σέρριον] Φρούριον τῆς Θράκης πλησίον τοῦ ἱεροῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον ἦτο ὁμοίως φρούριον πλησίον τῆς θαλάσσης πρὸς ἄρκτον καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς Χερρονήσου. — Μύρτιον καὶ Ἐργίσκην] Μικραὶ πόλεις τῆς Θράκης, τῶν ὁποίων ἡ θέσις εἶναι ἄγνωστος. — Ἐπικαίρους] Χρησίμους διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν. — Τοὺς πρέσβεις] Τοῦ Φιλίππου δηλονότι. Ὁ Αἰσχίνης διέβαλλε τὸν Δημοσθένην ὡς κόλακα, διότι ἔφερε μετὰ τιμῆς τοὺς πρέσβεις καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ θέατρον. — Ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι] Ἢ νὰ προστάξω τὸν ἔφορον τοῦ θεάτρου νὰ μὴ δώσῃ εἰς τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίππου θέαν (τόπον); Ὁ ἔφορος τοῦ θεάτρου ἐλέγετο ἀρχιτέκτων, καὶ θεατρώνης, διότι ἠγόραζε τὴν πρόσοδον τοῦ θεάτρου ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ συντηρῇ αὐτὸ ἰδίοις ἀναλώμασι — Ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν] Δύο ὀβολοὺς ἔδιδεν ὁ θεατὴς, καὶ τοῦτο ἐλέγετο θεωρικόν· θεωρικὰ δὲ τὰ εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ θέατρα διανεμόμενα εἰς τὸν λαὸν χρήματα. — Ὁμολογουμένας] Συμπεφωνημένας ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. — Δεδόχθαι] Ἀντὶ δεδόχθω. Εἰς πάντα τὰ δημόσια ψηφίσματα, ὅπου προβάλλεται ἢ ζητεῖται νὰ γείνῃ τι, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ ἀπαρέμφατον (βλ. Συντακτ. 135)

Σελ. 227. Μηδεμίαν ἀναβολὴν ποιουμένους] Ἄνευ τινὸς ἀναβολῆς, μηδόλως βραδύνοντας.—Καθῆντο] Ἀντὶ ἐκάθηντο· οὕτω λέγουσι καὶ κάθησο μᾶλλον ἢ κάθου· καὶ καθῆστο, ἀντὶ ἐκάθητο—Καταστρεψάμενος] Ὑποτάξας τοὺς ἐκεῖ τόπους. — Ἡμερῶν δέκα] Διὰ δέκα ἡμερῶν· ἐντεῦθεν, φαίνεται, λέγουσι κατὰ παραφθορὰν κοινῶς διὰ δέκα ἡμέρας, κ. τ. λ.— Ἑλεῖν] Ἐκπολιορκῆσαι, κυριεῦσαι. Οὐχὶ, ἐξελεῖν, τὸ ὁποῖον σημαίνει καταστρέφω. — Ἢ οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτόν] Ἢ δὲν ἠθέλομεν λάβει, δεχθῆ, ὅρκους παρ' αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς λέγει ἀλλαχοῦ, οὐκ ἂν ὅρκους παρ' αὐτοῦ ἐλάβομεν. Ὅθεν ὁρκωταὶ, οἱ πεμπόμενοι πρέσβεις, διὰ νὰ λάβωσιν ὅρκους· «Ἐξέπεμψαν τοὺς ὁρκωτὰς, καὶ

ἐκέλευσαν τὰ μέγιστα τέλη ἐν ἑκάστῃ πόλει ὀρκῶσαι (Ξενοφ. Ἑλλην. Ἰς. ς', ε, 3). — Κλέμμα] Δόλος, ἀπάτη. — Εὐθὺς ἐφεξῆς] Εὐθὺς ἀκολούθως. — Προλαβὼν] Πρὸ τοῦ δοῦναι τοὺς ὅρκους κύριος γενόμενος τῆς Θράκης.

Σελ. 228. Ἵνα μὴ ἀπίωσιν] Οἱ πρέσβεις δηλονότι τῆς δευτέρας πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους σταλείσης, ἐν ᾗ ἦτο καὶ ὁ Δημοσθένης· δὲν λέγει ὅμως, μὴ ἀπίωμεν, ἀλλὰ μὴ ἀπίωσιν, παριστάνων ἑαυτὸν ἀμέτοχον. — Μέλλει] Πορεύεσθαι· δηλονότι ἐπὶ τὰς Θερμοπύλας, καὶ παρασκευάζεται πρὸς τοῦτο. — Πορθμὸν] Πορθμὸς ἐλέγετο τὸ στενὸν τὸ χωρίζον τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς· καὶ πόλις ἡ ἀκρωτήριον τῆς αὐτῆς νήσου. Ὁ δὲ Οὐλπιανὸς λέγει ἐν τῷ Γ'. Φιλιππικῷ, πορθμὸς, ἐπίνειον τῆς Ἐρετρίας· ὁμωνύμως δὲ ἐκλήθη τῷ πελάγει τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ Ἀθηνῶν. Τοῦτο φαίνεται ὅτι βεβαιοῖ καὶ ὁ Δημοσθένης, λέγων περὶ Φιλίππου, πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τῶν Ἐρετριέων, καὶ πάλιν, καταλαμβάνων Ὠρεὸν, καὶ κατασκάπτων πορθμόν. Ὁ δὲ Αὐγῆρος ἐννοεῖ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, τὸ ὁποῖον φαίνεται πιθανώτερον —Καὶ ταῦτα προειληφότος] Τουτέστι τὰς Πύλας. — Καὶ ἐκφύγοι τὰ πράγματα αὐτὸν] Τουτέστι καὶ ἀποτύχοι τοῦ σκοποῦ. Ἐξέφυγέ με τοῦτο, κοινῶς λέγομεν μοῦ ἔφυγε. — Μισθοῦται-εἰπεῖν] Ὥστε εἰπεῖν, ἢ ἐπὶ τῷ εἰπεῖν. Μισθῶ, δίδω τι ἐπὶ μισθῷ, μισθῶσαι πλοῖον, οἶκον, κ.τ.λ. μισθοῦμαι δὲ, λαμβάνω τι εἰς χρῆσίν μου δίδων μισθὸν, μισθοῦμαι οἶκον, πλοῖον, κ.τ.λ. ὅθεν μισθωτὸς ὁ ποιῶν τι ἐπὶ μισθῷ, καὶ ὁ προδότης. — Δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώλετο] Ἐπειδὴ αἱ ψευδεῖς ἀπαγγελίαι ἦσαν τὸ μέσον τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων.— Παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα] Καθ' ὅλον τὸν λόγον, καθ' ὅλην τὴν δικαιολογίαν μου.— Καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο] Ἐνταῦθα θεωρεῖ τοὺς λόγους ὡς αἰτίαν τῆς ἀπωλείας. — Οἷς μὲν] Τοῖς Φωκεῦσι δηλονότι. — Οἷς δὲ] Τοῖς Θηβαίοις. — Τὰς οἰκειότητας] Τὰς φιλίας. — Μάλα σεμνῶς ὀνομάζων] Πάνυ σοβαρῶς προφέρων ταῦτα.

Σελ. 229. Τῆς ἀναλγησίας καὶ τῆς βαρύτητος] Τῆς ἀπονίας, ἀναισθησίας δηλαδὴ καὶ ὑπερηφανίας.—Ὑποῦσαν] Ὑπάρχουσαν.—Τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτα; Εὐθὺς, οὐκ εἰς μακράν] Οὕτω στικτέον, ἀλλ' οὐχὶ, μετὰ ταῦτα εὐθύς.—Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις κ. τ. λ.] Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις συνέβη οἱ μὲν Θηβαῖοι καὶ Θετταλοὶ νὰ μισῶσι τὴν πόλιν ὡς θέλουσαν τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον νὰ γνωρίζωσι χάριν διὰ τὰ πεπραγμένα, ἤγουν, τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν. — Συγκλήτου ἐκκλησίας] Αἱ ἐκκλησίαι ἦσαν αἱ μὲν κύριαι, γινόμεναι τακτικῶς ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις καθ' ἕκαστον μῆνα περὶ πραγμάτων ὡρισμένων· αἱ δὲ σύγκλητοι, διότι συνεκαλεῖτο ὁ δῆμος ἐκτάκτως περὶ ὑποθέσεων κατεπειγουσῶν. Ἐγίνοντο δὲ αὗται γνώμῃ τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων, κατὰ διαταγὴν ὅμως τῶν στρατηγῶν, οἵτινες ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς πόλεως. — Μηδεμιᾷ παρευρέσει] Ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει. — Ἐν τῇ χώρᾳ κοιταῖον γίγνεσθαι] Διανυκτερεύειν ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἔξω τῆς πόλεως. — Ἀποτεταγ-

μένοι] Διωρισμένοι. — Ἀφημερεύοντας] Λείποντας τὴν ἡμέραν ἔξω τῆς θέσεως αὐτῶν. — Ἀποκοιτοῦντας] Ἄλλοθι κοιμωμένους, ἔξω διανυκτερεύοντας. — Τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις] Ταῖς ποιναῖς τῆς προδοσίας. — Ἀδύνατον] Ἀνάγκην τινὰ, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐμποδίσθη. — Ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς] Ὁ στρατηγὸς τῶν ὁπλιτῶν, ὁ τοῦ πεζικοῦ. Οὕτω καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ καὶ Ξενοφῶντι ἀπαντᾶται ἐνίοτε, τὰ ὅπλα, ἀντὶ οἱ ὁπλῖται. — Ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως] Ὁ ταμίας. Εἰς τὸν περὶ παραπρεσβείας λόγον τοῦ Αἰσχίνου καὶ Δημοσθένους φαίνεται ὅτι οἱ αὐτοὶ πολῖται, οἵτινες ἐπέμφθησαν ἐν τῇ πρώτῃ πρεσβείᾳ ἦσαν καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῇ γενομένῃ διὰ τοὺς ὅρκους· ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ψηφίσματος τοῦ Δημοσθένους βλέπομεν ὅτι οἱ πρέσβεις τῆς δευτέρας πρεσβείας δὲν ἦσαν οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς πρώτης, ἐξαιρουμένου τοῦ Αἰσχίνου. Διὰ νὰ συμφωνήσωσιν οἱ δύο ῥήτορες μὲ τὸ ψήφισμα, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔδωκαν βοηθοὺς εἰς τοὺς ἤδη ἀναφερομένους πρέσβεις, καὶ ἔλαβον αὐτοὺς ἐκ τῶν τῆς πρώτης πρεσβείας. Ἡ εἰκασία αὕτη εἶναι τοῦ Αὐγήρου.

Σελ. 230. Προσετίθεντο] Παρεδίδοντο ἄνευ ἀντιστάσεως.—Κατὰ κράτος λαβόντες] Διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων κυριεύσαντες.—Τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις] Διότι ὅλως εἰπεῖν. — Μέτριον] Τίμιον, δίκαιον. — Ὁμοίως] Ὡς ἐὰν δὲν ἦτο εἰρήνη—Ἀντιπαρεξάγοντες] Ἀντιπαρατάττοντες εἰς ἐμὲ δύναμιν. Ἀ ν τ ι π α ρ ε ξ ά γ ω, κινῶ τὸ στράτευμα ἐπὶ τὸν ἐχθρόν. — Οὐδὲν προτερήσετε κ. τ. λ.] Δὲν θέλετε φανῇ πρότεροί μου, ἤγουν, δὲν θέλετε κατορθώσει ἄλλο ἔξω τοῦ νὰ π ά ξητε πρῶτοι ἄδικα.—Διορίζεται] Ὁριστικῶς φανερὰ λέγει.—Ἐκ τούτων] Ταῦτα πράξας, καὶ εἰπών. —Ὤχετο λαβὼν] Συνήρπασε τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ ἠπάτησε τοσοῦτον, ὥστε κ. τ. λ.

Σελ. 231. Ταῖς παρούσαις συμφοραῖς-κέχρηνται] Τὰς παρούσας συμφορὰς πάσχουσιν· οὕτω λέγουσι περιφραστικῶς καὶ χ ρ ῆ σ θ α ι ε ὐ τ υ χ ί ᾳ, χ ρ ῆ σ θ α ι φ ι λ ο π ρ α γ μ ο σ ύ ν ῃ, κ. τ. λ. — Καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρὰ] Καὶ διηγούμενος πόσον εἶναι οἰκτρὰ, ἐκτραγῳδῶν. — Κτήματ' ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ] Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐχάριζον εἰς τοὺς τοιούτους διεφθαρμένους δημαγωγοὺς κτήματα ἐν τοῖς κυριευομένοις τόποις διὰ τῆς προδοσίας αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ τολμῶσιν ἔπειτα νεωτερισμούς. — Ὅς εὐθὺς ἐξητούμην] Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ κατέσκαψε τὰς Θήβας διὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ζητῶν νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν δέκα ῥήτορας, κατ' ἄλλους δὲ ὀκτὼ, ἐν οἷς πρῶτοι ἦσαν ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυκοῦργος, ὡς διεγείροντας τὸν λαὸν κατ' αὐτοῦ. Ὁ Δημοσθένης οὐ μόνον διήγειρε πάντοτε τοὺς Ἀθηναίους κατὰ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔπεισεν αὐτοὺς νὰ στείλωσι δωρεὰν ὅπλα πολλὰ διὰ νὰ καθοπλισθῶσιν οἱ ἄοπλοι· περιφρονῶν δὲ τὸν Ἀλέξανδρον, ἀπεκάλει αὐτὸν παῖδα· τὸ ὁποῖον εἶχε παροργίσει αὐτὸν μεγάλως· ὅθεν λέγει ὁ Πλούταρχος, «Θηβαίους ἀφεστάναι πυθόμενος καὶ συμφρονεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις, ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι, εὐθὺς ἦγε διὰ Πυλῶν τὴν δύναμιν, εἰπὼν, ὅτι Δημοσθένει, παῖδα μὲν αὐτὸν, ἕως ἦν ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς, ἀποκαλοῦντι, μειράκιον δὲ περὶ Θετταλίαν γενόμενον, βούλεται πρὸς τοῖς Ἀθηναίων τείχεσιν ἀνὴρ φανῆναι.» Πεμφθεὶς ὅμως ὁ Δημάδης πρέσβυς

πρὸς αὐτὸν, ἔσωσε καὶ τὸν Δημοσθένην καὶ τοὺς ἄλλους ῥήτορας διὰ τῆς φρονήσεως αὐτοῦ καὶ εὐγλωττίας. — Αὐτίκα] Μετὰ ταῦτα. — Πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς] Τὰ πάντα ἦτο ἐκεῖνος εἰς αὐτοὺς, ἦγουν, καὶ φίλος, καὶ εὐεργέτης, καὶ σωτήρ. δὲν ἤθελον νὰ ἐξεύρωσιν ἄλλον. (βλ, Συντακτ. Σελ. 27). — Οὐ γὰρ ἦν ὅ,τι ἂν ἐποιεῖτε μόνοι] Διότι δὲν ἦτο οὐδὲν τὸ ὁποῖον ἠθέλετε κάμει μόνοι, ἤγουν, δὲν ἠδύνασθε νὰ πράξητε οὐδὲν μόνοι. — Ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι] Καί τοι ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπολεμοῦντο ὑπὸ Φιλίππου. Οὕτω καὶ ἄλλοθι λέγει, «ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ.»

Σελ. 232. Κατεστρέφετο] Ὑπέταττεν εἰς ἑαυτόν. — Καὶ δυνάμεις πολλὰς κ. τ. λ.] Καὶ ἐπρόσθετεν εἰς ἑαυτὸν δυνάμεις πολλὰς καὶ μεγάλας. — Ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ] Δυνάμει τῆς εἰρήνης, ἔχοντες τὸ ἐλεύθερον διὰ τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην νὰ πηγαίνωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν. — Οὐ πρὸς ἐμὲ] Δὲν ἀναφέρεται εἰς ἐμὲ, δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ αἴτιος. — Αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν] Μεταφορικῶς, ἔπασχον· οἱ μὲν ἦσαν διεφθαρμένοι· οἱ δὲ λαοὶ δὲν προέβλεπον τὰ μέλλοντα· νόσος βαρυτάτη, προξενοῦσα δουλείαν πολὺ χειροτέραν τοῦ θανάτου! — Τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν] Τῶν μὲν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὄντων. — Καὶ τοιουτονί τι πάθος κ. τ. λ.] Καὶ τοιοῦτόν τι πάθος ἔπασχον πάντες, ἐνόμιζον δηλαδὴ ὅτι τὸ κακὸν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς πάντα ἄλλον, ἐκτὸς εἰς ἑαυτοὺς, κ. τ. λ. — Διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων] Διὰ τῶν κινδύνων, ἢ ἄλλων κινδυνευόντων. — Τοῖς μὲν πλήθεσι] Τοῖς δήμοις, ἢ ταῖς πόλεσι. Παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οἱ πολλοὶ καὶ τὰ πλήθη σημαίνουσι τοὺς δημοκρατουμένους λαούς. — Πρώτους ἑαυτοὺς πεπρακόσιν ἠσθῆσθαι] Νὰ αἰσθανθῶσιν ὅτι ἐπώλησαν πρώτους ἑαυτοὺς (Περὶ τῆς δοτικῆς πεπρακόσι βλέπε Συντακτ. Σελ. 129.) — Ἃ τότ' ὠνομάζοντο] Ἃ ὀνόματα, φίλοι καὶ ξένοι. — Ἀκούουσι] Λέγονται, ἀποκαλοῦνται. — Πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ] Κατὰ τίνα λόγον; πολλὰ μακρὰν εἶναι τούτου, οὐδαμῶς. — Ἀποδομένων] Πωλησάντων, προδόντων.

Σελ. 233. Λασθένης] Ὁ προδότης οὗτος παρεπονεῖτο ποτὲ εἰς τὸν Φίλιππον ὅτι οἱ στρατιῶται ἔλεγον αὐτὸν προδότην, ὁ δὲ ἀπεκρίθη, Μὴ συνερίζου τοιούτους ἀγροίκους, οἵτινες ὀνομάζουσιν ἕκαστον πρᾶγμα μὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ — Καὶ τὶ κακὸν οὐχὶ πασχόντων] Ἀντὶ, πᾶν κακὸν πασχόντων. — Περιποιεῖ] Φυλάττει, προμηθεύει· διότι, ἂν δὲν ὑπῆρχον τοιοῦτοι πολῖται, τὰ πάντα ἤθελον εἶσθαι πωλημένα ὑπὸ τῶν προδοτῶν, καὶ δὲν ἤθελον ἔχει πλέον πόθεν νὰ δωροδοκῶνται· διὰ τοὺς πολλοὺς λοιπὸν τούτους πατριώτας καὶ ἐναντιουμένους εἰς τοὺς προδοτικοὺς σκοπούς σας ἐσεῖς ζῆτε ἀκόμη καὶ μισθόνεσθε, ἐπειδὴ ὅσον διὰ τὴν προαίρεσίν σας, ἐὰν δὲν εἴχετε οὐδένα ἐναντιούμενον, πρὸ πολλοῦ ἠθέλετε εἶσθαι χαμένοι. — Ἐωλοκρασίαν] Ἐν τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν ἐσυνείθιζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ συμπίνωσι πολλάκις δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, καὶ ἐάν τις τῶν συμποτῶν ὑπὸ τοῦ οἴνου καταβεβαρημένος ἀπεκοιμίζετο, καὶ ἄφινε τὸ ποτήριον αὐτοῦ ἄποτον, τὸ πρωῒ κατέχεον αὐτὸ οἱ ἄλλοι κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ γελῶντες· ὁ χθεσινὸς οὗτος οἶνος ἐλέγετο

ἑωλοκρασία· κατάλληλος ἡ ὁμοίωσις ἐπὶ τῆς πονηρίας καὶ τῶν ἀδικημάτων τοῦ προδότου. — Πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμένων] Πρὸς τοὺς γεννηθέντας μετὰ τὰ πεπραγμένα, διὰ νὰ μὴ ἀπατηθῶσι μὴ εἰδότες τὴν ἀλήθειαν. — Ἀπολύσασθαι] Ἀποπλύναι· φυλάττει τὸ κατάλληλον τῆς μεταφορᾶς διὰ τὸ ἑωλοκρασία. — Παρηνώχλησθε δὲ καὶ ὑμεῖς κ. τ. λ.] ταῦτα ἀναφέρονται πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους τὴν ἡλικίαν καὶ εἰδότας τὰ πράγματα. — Ἐγώ σοι φιλίαν Ἀλεξάνδρου ;] Ἐννοεῖται τὸ ὀνειδίσω· ἐγὼ νὰ ὀνειδίσω εἰς σὲ φιλίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ;

Σελ. 234. Μίσθωτος] Ὁ Οὐλπιανὸς λέγει ὅτι ὁ ῥήτωρ ἑκὼν ἐβαρβάρισε, διὰ νὰ φανῇ ὅτι οἱ ἀκροαταὶ ὁμολογοῦσιν αὐτὸν μισθωτὸν, διορθοῦντες τὸν βαρβαρισμόν. Διάφοροι εἶναι αἱ περὶ τούτου γνῶμαι τῶν νεωτέρων· οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὑπέφερον εἰς τὰς ὁμιλίας βαρβαρισμοὺς, ἢ σολοικισμούς. Ὁ Δημοσθένης ἐσυνείθιζε νὰ προφέρῃ Ἀσκλήπιον, ἐτυμολογῶν τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἤπιος, καὶ πολλάκις ἐθορυβήθη διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, καθὼς λέγει ὁ Πλούταρχος. « ὤμνυε δὲ καὶ τὸν Ἀσκληπιὸν προπαροξύνων Ἀσκλήπιον, καὶ παρεδείκνυεν αὐτὸν ὀρθῶς λέγοντα· εἶναι γὰρ τὸν θεὸν ἤπιον· καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐθορυβήθη· » Καὶ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Εὐριπίδου εἰς τὸν Ὀρέστην λέγει περὶ τοῦ στίχου

Ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλήν' ὁρῶ,

« κεκωμῴδηται ὁ στίχος διʼ Ἡγέλοχον τὸν ὑποκριτήν· οὐ γὰρ φθάσαντα διελεῖν τὴν συναλοιφὴν, ἐπιλείψαντος τοῦ πνεύματος, τοῖς ἀκροωμένοις τὴν γαλῆν δόξαι λέγειν, τὸ ζῶον, ἀλλʼ οὐχὶ τὰ γαληνά. * Φαίνεται λοιπὸν πιθανὸν ὅτι ὁ Δημοσθένης πεπειθὼς εἰς τὰς ἀποδείξεις καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῆς τέχνης, ἔκαμε παίζων τοιαύτην ἐρώτησιν· Αὐξάνει τὴν πιθανότητα καὶ ἡ πρὸς τὸν Αἰσχίνην ἀποστροφὴ, Ἀκούεις ἃ λέγουσι ; — Ἀπήνεγκε παρανόμων γραφὴν] Ἐπαρουσίασεν ἐγγράφως κατηγορίαν παρανόμων, ὅτι δηλαδὴ ἐνάγει εἰς δίκην τὸν Κτησιφῶντα ὡς παράνομον ψήφισμα γράψαντα. — Ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τοῖς μεγάλοις τραγῳδοῖς καινοῖς] Τὰ Διονύσια ἦσαν ἑορτὴ εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου· ἐγίνοντο δὲ δύο ἑορταὶ, ἡ μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, καὶ αὕτη ἦτο τὰ μεγάλα Διονύσια, ἡ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ ἐλέγετο τὰ μικρὰ Διονύσια, καὶ Λήναια. χρόνον τινὰ πρὸ τῶν μεγάλων Διονυσίων παρίστανον οἱ τραγῳδοὶ τὰ νέα αὐτῶν δράματα ἐνώπιον κριτῶν διωρισμένων ὑπὸ τῆς πόλεως διὰ νὰ κρίνωσι ποῖον ἦτο τὸ καλήτερον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδίδετο ἡ νίκη, καὶ παριστάνετο μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ θεάτρῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν δαπάνῃ τῆς πόλεως· παριστάνοντο δὲ καὶ τὰ τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου βαθμοῦ. Ταῦτα ἦσαν τὰ λεγόμενα Τραγῳδοὶ καινοί. — Ὡς ἄρα δεῖ] Ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ ἄρα (ἐκ τοῦ ἄρω τὸ ἁρμόζω) εἶναι συμπερασματική· ὅθεν λαμβάνεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἥτις συμπεραίνεται ἐξ ἄλλης. Λαμβάνεται δὲ καὶ ὅταν κρίνῃ τις περί τινος πράγματος οὐχὶ μετὰ βεβαιότητος, ἀλλʼ ἐξ εἰκασίας. Ἐμφαίνει δὲ πολλάκις, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ἐναντίαν κρίσιν τοῦ λέγοντος, ἢ εἰρωνείαν, καθὼς καὶ τὸ δῆθεν, καὶ τὸ δή. — Ἀνδραγαθίας] Καλοκαγαθίας· διότι ἐν ταῖς μάχαις δὲν ἦτο ὁποῖος

ἐπὶ τοῦ βήματος, ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ἀκίνδυνον· ἡ ἕξις ὅμως πρός τι εἶδος κινδύνου φέρει τὴν ἀφοβίαν.

Σελ. 235. Ψευδεῖς γραφὰς] Ψευδῆ ἔγγραφα. — Εἰς τὰ δημόσια γράμματα] Ταῦτα ἦσαν ὅσα ἡ πόλις ἐνέκρινε καὶ ἀπεφάσιζε, τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο ἐν τοῖς ἀρχείοις. — Καταβάλλεσθαι] Κατατίθεσθαι, φυλάττεσθαι. — Τειχοποιὸς] Ἐπιστάτης τῆς ἐπισκευῆς τῶν τειχῶν.— Ἐπὶ τῷ θεωρικῷ] Ταῦτα ἦσαν δημόσια χρήματα, τὰ ὁποῖα πρότερον ἦσαν στρατιωτικά· ὕστερον δὲ ἀναλίσκοντο εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰ θέατρα· ὅθεν ἐλέγοντο θεωρικά· ἐπὶ τούτων τῶν ἀναλωμάτων διωρίζοντο ἔφοροι, ἐξ ὧν ἐστάθη εἷς καὶ ὁ Δημοσθένης. Ὁ Περικλῆς εἰσῆξε τὴν ὀλέθριον ταύτην συνήθειαν. — Τραγῳδῶν τῇ καινῇ] Εἰσόδῳ δηλαδή, ὅτε εἰσάγονται νέοι τραγῳδοί· τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀνωτέρω τραγῳδοῖς καινοῖς — Τίμημα] Ζημία ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ὁριζομένη, τὴν ὁποίαν ὁ κατηγορούμενος ὤφειλε νὰ πληρώσῃ, ἐὰν ἀπεδεικνύετο ἔνοχος. — Κλήτορες] Οὗτοι ἦσαν συνήθως ἐκ τῶν φίλων τοῦ κατηγόρου, οἵτινες ἔβλεπον τὴν πρόσκλησιν εἰς τὸν κατηγορούμενον, ἢ παρευρίσκοντο εἰς αὐτὴν, καὶ ἐμαρτύρουν ὅτι ἔγεινεν ἡ πρόσκλησις εἰς αὐτόν· ὅθεν προσεγράφοντο. «Κλήτορες, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, οἱ μαρτυροῦντες τοῖς καλοῦσιν εἰς δίκην·» καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἰς τὸν κατὰ Μειδίου, «Ὁ διδοὺς τὴν γραφὴν προσέγραφεν, ὅτι κατηγορῶ τοῦδε, καὶ προσκαλοῦμαι τοῦτον διὰ τοῦ δεῖνος εἰς τὸ βουλευτήριον.» Οἱ τῶν δικαστηρίων κλήτορες ἦσαν σχεδὸν ὁποῖοι τὴν σήμερον. Ἐάν τις ἐκ τῶν μαρτύρων δὲν παρουσιάζετο διὰ νὰ μαρτυρήσῃ, ἐπέμπετο ὁ κλήτωρ διὰ νὰ προσκαλέσῃ αὐτόν· καὶ ἐὰν δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ μαρτυρίαν, προεβάλλοντο πρὸς αὐτὸν τρία πράγματα, ἢ νὰ μαρτυρήσῃ μεθ' ὅρκου τὸ ἐρωτώμενον, ἢ μεθ' ὅρκου νὰ ἀρνηθῇ αὐτὸ, ἢ ὅτι δὲν ἐξεύρει περὶ αὐτοῦ οὐδέν· ἄλλως, κατεδικάζετο νὰ πληρώσῃ χιλίας δραχμάς. Ὁ μὴ δεχόμενος τὸν ὅρκον ἐλέγετο ὅτι ἐκκλητεύεται· ὁ δὲ προσκαλούμενος καὶ ὀμνύων, ὅτι κλητεύεται. — Ἃ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι τὰ μέρη τοῦ ψηφίσματος ἃ διώκει. κ. τ. λ. — Τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν κ. τ. λ.] Ἐν τῷ προοιμίῳ εὔχεται παρὰ τῶν θεῶν εἰς τοὺς δικαστὰς «μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ·» πῶς λοιπὸν τώρα λέγει ὅτι θέλει φυλάξει τὴν αὐτὴν τάξιν τῆς κατηγορίας; ἡ αἰτία εἶναι ὅτι ἐν τῇ γραφῇ τῇ κατὰ Κτησιφῶντος ὁ Αἰσχίνης προέταξε τὴν διαβολὴν τοῦ βίου καὶ τῶν πολιτικῶν πράξεων τοῦ Δημοσθένους· ἔπειτα μετήλλαξεν ἐν τῷ λόγῳ τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας ὅπως ἔκρινε χρησιμώτερον. Ὁ Δημοσθένης λοιπὸν ἀκολουθεῖ τὴν ἐν τῇ γραφῇ τοῦ Αἰσχίνου τάξιν, ἀποκρινόμενος πρὸς τὴν διαβολὴν τῆς πολιτείας ἑαυτοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ συνέφερεν εἰς αὐτὸν τὰ μάλιστα· οὕτω λοιπὸν ὁ ῥήτωρ οὐδόλως ἀντιφάσκει ἐν τούτῳ. — Τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα κ. τ. λ.] Τὸ δὲ γράψαι στεφανοῦν μὴ προσγράψαντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ, καὶ τὸ κελεῦσαι ἀνειπεῖν κ. τ. λ. κοινωνεῖν ἡγοῦμαι κ. τ. λ. — Κοινωνεῖν τῆς πεπολιτευμένοις] Ὅτι ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς πολιτικάς μου πράξεις. Ἐκ τούτων δείκνυται εἴτε ἄξιος εἶμαι, εἴτε μὴ, νὰ λάβω τὸν στέφανον, καὶ νὰ γείνῃ ἡ ἀνα-

γόρευσις αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τούτων, δηλαδὴ τῶν πολιτῶν καὶ ξένων τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ.—Οὕτωσι-δικαίως καὶ ἁπλῶς] Μετὰ τοσαύτης δικαιοσύνης καὶ ἁπλότητος. τὰ ἐπιῤῥήματα δικαίως καὶ ἁπλῶς δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ο ὕ τ ω σ ί.

Σελ. 236. Ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς] Ἀπαρτῶ, κρεμῶ τι μακρὰν εἰς χωριστόν τι μέρος· ὅθεν μεταφορικῶς ἀπομακρύνω, ἀναβάλλω τὸ νὰ ἀπολογηθῶ εἰς τὴν κατηγορίαν. — Ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίσματος κ. τ. λ.] Διότι ὁ κατηγορῶν τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὅτι λέγω καὶ πράττω τὰ ἄριστα, κ. τ. λ. — Οἰκείους] Προσήκοντας, οὐκ ἀλλοτρίους· ἀ ν α γ κ α ί ο υ ς δὲ, διότι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὰς διαβολὰς τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας. — Προαιρέσεων] Προαιρέσεις τῆς πολιτείας ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὰ διάφορα εἴδη, ἢ μέρη, τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἐξ ὧν ἐκλέγει τις τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, καὶ εἰς αὐτὸ ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα. — Τὴν περὶ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις] Τὸ νὰ πράττω καὶ νὰ ἐνεργῶ τὰ ἀφορῶντα πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. — Εἶναι πρὸς ἐμέ] Ἀναφέρεσθαι εἰς ἐμὲ, σχέσιν ἔχειν πρὸς ἐμέ.—Ἃ δ', ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ, κ. τ. λ.] Ἃ δ ι ε κ ω λ ύ θ η, ἤγουν καθ' ἃ, ἢ ἀντὶ ὧ ν δ ι ε κ ω λ ύ θ η· τὸ κ ω λ ύ ω καὶ ε ἴ ρ γ ω εὑρίσκονται συντεταγμένα καὶ μετὰ δύο αἰτιατικῶν. « Ἔστιν τις, ἔστιν, ὅς σε κωλύσει τὸ δρᾶν.» Σοφοκλ. Φιλοκτ. 1241) καὶ, «τίς γὰρ ἔσθ' ὁ ταῦτα σ' εἴργων;» (Ἀριστοφ. Σφ. 334). Δύναται δὲ τὸ ἃ νὰ ληφθῇ ἐνταῦθα καὶ ὡς αἰτιατικὴ τοῦ ἐννοουμένου π ρ ο λ α β ε ῖ ν ἢ κ α τ α σ χ ε ῖ ν, ἃ δὲ δ ι ε κ ω λ ύ θ η π ρ ο λ α β ε ῖ ν. — Ἐπὶ ταῦτ' ἐπέστην] Εἰς ταῦτα τὰ Ἑλληνικὰ ἐπέστησα ἐμαυτὸν, εἰς τὴν τούτων κυβέρνησιν ἐτάχθην. — Ὑφέξω λόγον] Ὑ π έ χ ω λ ό γ ο ν, δίδω λόγον τῶν πεπραγμένων. — Τοσοῦτον ὑπειπὼν] Ἀφοῦ πρότερον εἶπω τόσον, ἤγουν ὀλίγα τινὰ προκαταρκτικὰ τοῦ λόγου. — Πλεονέκτημα] Ὑπερτέρημα, εὐτύχημα. — Φορὰν] Μεταφορικῶς, ἀφθονία, πληθύς. — Κακῶς ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς] Κακῶς διακειμένους πρὸς ἀλλήλους καὶ διχονοοῦντας. — Ἔτι χεῖρον διέθηκε] Εἰς χειροτέραν ἔτι κατάστασιν ἔφερε διὰ τῶν προδοτῶν—Ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν κ. τ. λ.] Ἤγουν, τ ο ῦ κ ω λ ύ ε ι ν, ἐνῷ ἦτο ἓν τὸ συμφέρον πάντων, τὸ νὰ κωλύωσιν ἐκεῖνον κ. τ. λ. — Τοῦ συνισταμένου καὶ φυομένου κακοῦ] Τουτέστι τοῦ ὀργανιζομένου ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἑτοιμαζομένου κακοῦ, ὅπερ ἐστὶ τῆς δουλείας, τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος προητοίμαζεν αὐξάνων καὶ μεγαλύνων ἑαυτὸν διὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων διχονοίας. — Τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων] Ἤγουν, τῶν ἄλλων ἁπάντων Ἑλλήνων. — Δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς] Αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς προστάτας τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, καθιστᾷ κριτὰς τοῦ πρακτέου ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων· ἔπειτα στρέφει ἐγκαίρως τὸν λόγον πρὸς τὸν Αἰσχίνην, καὶ ἐρωτᾷ αὐτὸν διλημματικῶς· οὕτω μεταχειρίζεται παντοχοῦ τὰς ἀποστροφὰς καὶ τὰς ἐρωτήσεις, ὅπου πρέπει. — Ἐνταῦθα τῆς πολιτείας] Ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἐν τῇ κηδεμονίᾳ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας (βλ. Συντακτ. Σελ. 209, Η'.)

Σελ. 237. Τὸ φρόνημα] Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει εὐγένειαν καὶ ὕψος αἰσθημάτων· ὁ ἔχων τοιοῦτον φρόνημα, ἀποστρέφεται καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις

πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ταπεινώσῃ καὶ νὰ ἐξευτελίσῃ αὐτὸν, καὶ φιλοτιμεῖται εἰς τὰ τίμια καὶ καλὰ, καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος. — Θετταλῶν καὶ Δολόπων] Οἱ δύο οὗτοι λαοὶ δὲν εἶχον ἐν τῇ Ἑλλάδι καλὴν ὑπόληψιν περὶ τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν· ἐθεωροῦντο ὡς φιλοτύραννοι καὶ δουλόφρονες. Οἱ Δόλοπες ἦσαν ἔθνος ἀρχαῖον τῆς Θεσσαλίας πλησίον τοῦ Πίνδου — Συγκατακτᾶσθαι] Συνεργεῖν τῷ Φιλίππῳ εἰς κατάκτησιν τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων. — Καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ καὶ δίκαια ἀναιρεῖν] Καὶ νὰ καταστρέψῃ, νὰ ἐξαλείψῃ τὴν δόξαν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν προγόνων. — Ἧς ἂν κ. τ. λ.] Ἧς μερίδος, τῆς ὁποίας μερίδος ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἐγένοντο, ἦγουν, εἰς τὴν ὁποίαν τάξιν ἤθελέ τις κατατάξει κ. τ. λ. — Ἧς ἂν-θείημεν] Εἰς τὴν ὁποίαν μερίδα ἠθέλομεν κατατάξει. Ἡ γενικὴ ἐνταῦθα καὶ ἀνωτέρω εἶναι ὡς ἡ λεγομένη κτητικὴ, ἢ ὡς ἡ παριστάνουσα τὸ ὅλον. — Ἀπηλλάχασι] Μετὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων καλῶς, κακῶς, αἰσχρῶς, ἄριστα, χεῖρον, κ. τ. λ. σημαίνει περιφραστικῶς τὴν ἔκβασιν, τὸ τέλος, εἰς τὸ ὁποῖον τις καταντᾷ· χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασιν, ἤγουν, εἰς χειροτέραν κατάστασιν ἦλθον ἢ ἡμεῖς, μᾶλλον ἡμῶν δυστυχοῦσι. — Ὤχετ᾽ εὐθὺς ἀπιών] Τὸ ᾤχετο μετὰ μετοχῆς φανερόνει ἐνίοτε ταχύτητα κινήσεως, ἢ τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τῆς μετοχῆς, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀψύχων, οἷον βελῶν, ἀκοντίων, κ. τ. λ. Ἤθελεν εὐθὺς συρθῆ μετὰ τὴν νίκην. — Τὸ ἀξίωμα κ. τ. λ.] Τὴν τιμὴν κ. τ. λ. — Τὰς πολιτείας] Τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς δημοκρατίας. — Πλεῖστον διαφέρει] Εἶναι οὐχὶ ἀδιάφορον, ἀλλὰ πλείστου λόγου ἄξιον, τὸ νὰ ἦναί τις σύμβουλος ἐν Ἀθήναις, σύμβουλος ἐν πόλει, ἥτις ἠγωνίσθη ἐνδόξως πάντοτε ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ τιμῆς, καὶ δόξης.

Σελ. 238. Τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον κ. τ. λ.] Τρεῖς πόλεις εἶχον τὸ ὄνομα Μεθώνη, ἡ ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Πελοποννήσου, ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἡ ἐν Θρᾴκῃ. Ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἐν Θρᾴκῃ ἐξεκόπτη τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὁ Φίλιππος ὑπὸ βέλους (Στράβ. τόμ. 2. Σελ. 60.) Ἐν Ἰλλυρίᾳ, κατεάγη τὴν κλεῖν· ἐν Σκυθίᾳ ἐπληγώθη τὴν χεῖρα καὶ τὸ σκέλος. — Προϊέμενον] Παραδιδόντα· τὸ προΐεμαι λαμβάνει διαφόρους τροπὰς εἰς τὴν ἔννοιαν κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας λαμβάνεται· ἡ κυρία δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἐκρίπτω, ἐκπέμπω· ὅθεν γεννῶνται αἱ ἄλλαι, οἷον, ἀμελῶ τινὸς πράγματος, παραδίδω τι εἰς τινὰ, προδίδω, κ. τ. λ. — Ἐν Πέλλῃ] Αὕτη ἡ πρότερον μικρὰ πόλις, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, κατεστάθη λαμπρὰ καθέδρα τοῦ Μακεδονικοῦ βασιλείου. — Θεωρήμασι] Θεάμασι — Κακίαν] Ἀνανδρίαν, μικροψυχίαν — Αὐτεπαγγέλτους, ἐθελοντὰς] Ἐπαγγέλλεσθαι σημαίνει καὶ τὸ οἰκοθεν πράττειν τι· ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, «ὁρῶν σπανίζοντα τὸν δῆμον χρημάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος·» τὸ αὐτεπαγγέλτους λοιπὸν σημαίνει κατ᾽ ἐπίτασιν τῆς ἀντωνυμίας, αὐτοὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν, αὐθόρμητοι. Ὥστε τὸ ἐθελοντὰς φαίνεται ὡς ἐξήγησις τοῦ αὐτεπαγγέλτους παρεισηγμένη ἴσως εἰς τὸ κείμενον. — Ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν;] Ἐξάπτεται ἤδη σφοδρότερον κατὰ τοῦ Αἰσχίνου. — Ταῦτα λέγοντα, εἰς ἔχθραν κ. τ. λ.] Ὅτι ἐγὼ λέγων ταῦτα, τὴν πόρθησιν

τούτων, ἔφερα εἰς ἔχθραν τούτους, τοὺς Ἀθηναίους, μὲ τὸν Φίλιππον, ἐνῷ τὰ περὶ τούτων ψηφίσματα ἦσαν τοῦ Εὐβούλου, κ. τ. λ.

Σελ. 239. Καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν Ἀττικήν] Τὴν Εὔβοιαν δηλαδὴ καθιστῶν καὶ μεταχειριζόμενος ὡς τεῖχος κατὰ τῆς Ἀττικῆς. — Ἀναιρῶν] Καταστρέφων, περὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας βλ. Συντακτ. Σελ. 52. — Τοὺς φυγάδας κατάγων] Φέρων εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας τοὺς ἐξορίστους τυραννόφρονας. — Ἀλλὰ τὴν Μυσῶν λείαν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐνῷ ζῶσιν Ἀθηναῖοι καὶ ὑπάρχουσιν, Ἀθηναῖοι, οἱ προστάται δηλαδὴ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, νὰ φανῇ ἡ Ἑλλὰς ὅτι εἶναι ἡ λεγομένη λ ε ί α Μ υ σ ῶ ν. Παροιμία ἐπὶ χώρας ἀδυνάτου καὶ ἐκτεθειμένης εἰς εἰσβολὰς λῃστῶν. Λέγεται ὅτι, ἀπόντος τοῦ Τηλέφου βασιλέως τῆς Μυσίας, ὅστις πλανωμένους τοὺς Ἕλληνας ὡδήγει ἐπὶ τὴν Τροίαν, οἱ πλησιόχωροι λαοὶ εἰσβάλλοντες ἀκωλύτως ἐλεηλάτουν τὸ βασίλειον αὐτοῦ. — Περιείργασμαι] Περιττὰ καὶ ἀνόητα ἔπραξα, — Ἃ πέπρακται] Ὑπὸ τῆς πόλεως δηλαδὴ πεισθείσης εἰς τοὺς ἐμοὺς λόγους. — Μὴ προΐεσθαι ταῦτα] Νὰ μὴ παραδώσωμεν εἰς τὸν Φίλιππον ταῦτα, τὰ Ἑλληνικὰ δηλαδὴ πράγματα, τὴν Ἑλλάδα, ὡς λείαν Μυσῶν. — Ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμην ἐγὼ] Ταῦτα λοιπὸν ἔπραττον ἐγὼ ἐν τῇ πολιτικῇ μου τάξει, σύμβουλος ὢν τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. — Καὶ μὴν] Δείξας τὸν Φίλιππον ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὅτι ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, φέρει τώρα καὶ μαρτυρίας ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι δὲν ἐστάθη αὐτὸς ὁ αἴτιος τοῦ πολέμου, ἀλλ' ὁ Φίλιππος ἔλυσε τὴν εἰρήνην.

Σελ. 240. Κύπριος] Ἀμφισβητεῖται περὶ τοῦ Κύπριος· οἱ μὲν εἰκάζουσιν ὅτι ἴσως ἦτο δῆμός τις Κύπρος ὀνομαζόμενος· οἱ δὲ ὅτι εἶναι ἐσφαλμένη ἡ γραφὴ ἀντὶ Κυθήριος· πιθανωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη αὕτη· διότι ὑπῆρχε δῆμος τῆς Πανδιονίδος φυλῆς Κύθηρον λεγόμενος. — Εἰς Ἑλλήσποντον κ. τ. λ.] Ἀναφέρεται εἰς τὴν μετοχὴν ἀ π ο σ τ α λ έ ν τ α (Βλέπε κατωτέρω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου), διὰ νὰ συντροφεύσωσιν ἀσφαλῶς τὰ ἐξ Ἑλλησπόντου σιταγωγὰ πλοῖα. — Καταγήοχεν κ. τ. λ.] Ἔφερεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ κρατεῖ ὑπὸ τήρησιν. — Ὅτι οὐ μεμψιμοιρεῖ] Ἐννοεῖται τὸ ἐ ρ ο ῦ σ ι ν, ὅτι δὲν παραπονεῖται, δὲν μέμφεται αὐτὸν ὁ δῆμος. — Πλημμελοῦντα] Τὸν Λεωδάμαντα δηλαδὴ πλημμελοῦντα παρὰ τὰ προστεταγμένα εἰς αὐτόν. — Ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν] Ἰδίᾳ γνώμῃ, αὐθαιρέτως ἀδικοῦσι. — Ὁ ἀποστείλας] Ὁ Φίλιππος δηλαδή. — Ὁ ἀπεσταλμένος] Ὁ Ἀμύντας. — Γράψαι] Ὁ Εὔβουλος δηλαδὴ εἶπε νὰ μάθωσι παρὰ τοῦ Φιλίππου καὶ νὰ γράψωσι καὶ τοῦτο πρὸς τὴν πόλιν, ἂν ἰδίᾳ γνώμῃ συνέλαβον τὰ πλοῖα. — Εἶθ' Ἡγήσιππος κ. τ. λ.] Ἕκαστος τούτων ἔγραψε ψήφισμα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. — Βουλῆς γνώμῃ κ. τ. λ.] Κατὰ γνώμην τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ ὑπέβαλον εἰς αὐτὴν τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποφασισθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐξέδωκαν, ἐξήγγειλαν ὅτι ἔδοξε κ. τ. λ. Τὸ χ ρ η μ α τ ί ζ ε ι ν, ὅτε προέκειτο περὶ τῆς Βουλῆς, ἐσήμαινε τὸ βουλεύεσθαι, συσκέπτεσθαι, καθὼς κατωτέρω, κ α ὶ π ρ ὶ ν ἐ κ ε ί ν η ν χ ρ η μ α τ ί σ α ι κ α ὶ π ρ ο β ο υ λ ε ῦ σ α ι κ. τ. λ. Ὅτε δὲ, ὡς

ἐνταῦθα, περὶ Πρυτάνεων καὶ ἄλλων συνελεύσεων διοικητικῶν, ἐσήμαινε τὸ ἐκδιδόναι, ἐξαγγέλλειν, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ κ. τ. λ. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς ἐκοινοποιοῦντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ αἱ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Βουλὴν, διὰ νὰ ἐκτελῶνται τὰ πράγματα κοινῇ γνώμῃ ἀμφοτέρων.

Σελ. 241. Ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ] Ἐν μεγάλῃ ἁπλότητι, λίαν ἁπλοῦ. — Πρόφασιν μέν . . . βοηθήσοντα δὲ κ. τ. λ.] Κατὰ πρόσχημα μὲν, πραγματικῶς δέ. Μετὰ τὸ πρόφασιν μὲν, ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιφερομένου βοηθήσοντα δὲ εἶναι, πραγματικῶς δὲ, τῇ ἀληθείᾳ δὲ, διὰ νὰ βοηθήσωσι κ. τ. λ.

Σελ. 242. Πολλῷ μᾶλλον φιλοτιμουμένων τοῦτο συντελεῖσθαι κ. τ. λ.] Πολλῷ μᾶλλον σπουδαζόντων, προσπαθούντων, νὰ γείνῃ τοῦτο, ἡ ἀνανέωσις τοῦ πολέμου, παρὰ κ.τ.λ. — Πρόσοδον] Πορισμὸς, κέρδος. — Οὐδαμοῦ γέγραφεν κ.τ.λ.] Δὲν ἀνέφερεν ἐν οὐδενὶ μέρει, ἢ οὐδόλως Δημοσθένην, οὐδὲ μέμψιν τινὰ κατ' ἐμοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἄλλους ἀναφέρει ὀνομαστί· πῶς λοιπὸν λέγει, ἐνταῦθα οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραφεν; ἐκ τούτων συμπεραίνεται ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἦτο οὔτε ἐκ τῶν τότε ἀρχόντων, οὔτε ἐκ τῶν παυσαμένων τοῦ ἄρχειν καὶ ἰδιωτευόντων. — Ὅτι τῶν ἀδικημάτων, κ. τ. λ.] Διότι ἐὰν ἤθελε γράψει τὶ περὶ ἐμοῦ, ἤθελε διεγείρει τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἑαυτοῦ ἀδικημάτων. — Τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγὼ] Διότι εἰς ταῦτα εἶχον ἐγὼ ὅλην τὴν προσοχήν μου. Ἔχομαί τινος, κρατῶ ἐμαυτὸν ἀπό τινος, προσώπου ἢ πράγματος, δὲν ἀφίνω αὐτό. — Τὴν εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν ἔγραψα] Προέβαλον διὰ ψηφίσματος νὰ πεμφθῇ πρεσβεία εἰς τὴν Πελοπόννησον. — Παρεδύετο] Ὑπούλως ἐζήτει νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ πράγματα τῆς Πελοποννήσου. — Εὐβοίας ἥπτετο] Ἐπεχείρει κατ' αὐτῆς. — Ἐπειδὴ τυράννους. . . κατέστησε] Ὅτε κατέστησεν ἐκεῖνος τυράννους ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι· βλέπε ἀνωτέρω. — Ἀποστόλους] Στόλους, δι' οὓς ἐσώθη ἡ Χερρόννησος καὶ τὸ Βυζάντιον. — Καὶ Βυζάντιον] Τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὴν Πέρινθον πόλιν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὁποίαν ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Περσῶν μὲ χρήματα, τροφὰς, καὶ ὅπλα, οἱ δὲ Βυζάντιοι μὲ στρατιώτας ἀπεφάσισαν νὰ βοηθήσωσιν. Ὁ Φίλιππος μαθὼν ὅτι ἔρχεται εἰς τοὺς Περινθίους βοήθεια παρὰ τῶν Βυζαντίων, διήρεσε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ ἀφήσας ἓν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν ὑπὸ ἀρίστους ὑπαρχηγοὺς, ἔσπευσε μετὰ τοῦ ἄλλου ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ ἀκόλουθον ἔτος, κρίναντες ὅτι ὁ Φίλιππος παρέβη τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης, ἔστειλαν κατὰ συμβουλὴν τοῦ Δημοσθένους ἑκατὸν εἴκοσι ναῦς εἰς βοήθειαν τῶν Βυζαντίων· καὶ οἱ Χῖοι δὲ, καὶ Ῥόδιοι, καί τινες ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, θαρροῦντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἔπεμψαν καὶ αὐτοὶ βοήθειαν, ὥστε ὁ Φίλιππος φοβηθεὶς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. — Περιεγένετο κ. τ. λ.] Προῆλθεν, ἐπροξενήθη· εἰς δὲ τοὺς καταφρονήσαντας τὰς συμβουλὰς ὑμῶν προῆλθε νὰ ἐνθυμῶνται πολλάκις τοὺς λόγους σας κ. τ. λ.

Σελ. 243. Καὶ μὴν ὅτι] Ὅτι δὲ — Ὥστε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῷ] Διὰ νὰ ἔχῃ τὰς πόλεις ταύτας ὑποκειμένας εἰς τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν διὰ τοὺς καθ' ὑμῶν σκοποὺς αὐτοῦ. — Μηδὲν ἐξελέγχεσθαι] Καὶ νὰ μὴ ἀνακαλύπτωνται τὰ ἄλλα αὐτοῦ

βουλεύματα, μηδὲ νὰ ἐξετάζῃ μηδεὶς τὰς ἀδικίας αὐτοῦ. — Καὶ σὺ προὐξένεις αὐτῶν] Καὶ σὺ ἦτο ὁ ἐπίτροπος εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν. — Οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδὲν] Δὲν ἐπράχθη λοιπὸν οὐδὲν ἐκ τούτων, ἤγουν, εἴτε ὁ Φιλιστίδης ἴσχυσε διὰ χρημάτων νὰ μείνῃ τύραννος ἐν Ὠρεῷ, εἴτε ὁ Κλείταρχος ἐν Ἐρετρίᾳ. — Καὶ δευτέρου κηρύγματος κ. τ. λ.] Λέγει δεύτερον κήρυγμα τὸ τοῦ Ἀριστονίκου, διότι πρὸ τούτου ὁ Δημομέλης καὶ ὁ Ὑπερίδης ἔγραψαν ψήφισμα νὰ κηρυχθῇ ὅτι στεφανοῦται ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ θεάτρῳ. — Χρείας] Ὠφελείας. — Ὡς ἑτέρως] Ὡς ἄλλως πως, τουτέστι, κακῶς.

Σελ. 244. Φαίνομαι τοίνυν] Ἀλλ' ἐγὼ κ. τ. λ. Ὁ τοίνυν τίθεται καὶ εἰς τὰ συμπεράσματα ὡς συλλογιστικός· λαμβάνεται δὲ καὶ εἰς τὴν ἡγουμένην πρὸ τοῦ συμπεράσματος πρότασιν ὡς ὁ ἀλλὰ, ἢ ἀλλὰ μὴν, εἴτε λέγεται τὸ συμπέρασμα, εἴτε ἐννοεῖται· τὸ ἐννοούμενον ἐνταῦθα συμπέρασμα εἶναι, ἄρα τὰ ἐμοὶ πεπραγμένα καλῶς εἶχε.— Τῷ νικᾷν κ. τ. λ.] Διότι ἐνίκων καὶ λέγων καὶ ψηφίσματα γράφων, ἐνίκα ἡ ἐμὴ γνώμη καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ψηφίσμασι. — Προσόδους] Τελετὰς, δοξολογίας, τὰς ὁποίας ἔκαμνον ἐρχόμενοι εἰς τοὺς ναούς. — Ἕτερον . . . ἐπιτειχισμὸν] Τουτέστιν ἄλλο μέσον βλάβης.

Σελ. 245. Τῆς σιτοπομπίας] Τῆς ἐκ τῆς Θρᾴκης ἐξαγωγῆς καὶ μετακομίσεως τοῦ σίτου. — Ἐπὶ τούτοις] Ἐπὶ ταύτῃ τῇ συνθήκῃ, ἐπὶ τῷ συμπολεμεῖν τοὺς Ἀθηναίους. — Χαράκωμα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει] Περιχαρακώσας τὴν πόλιν. Οὕτω λέγεται καὶ βάλλεσθαι ἄστυ, ἤγουν, κτίζειν πόλιν· βάλλεσθαι κρηπῖδα, ἤγουν θεμέλιον· ὅθεν καταβολὴ τὸ θεμέλιον· καὶ καταβολὴν ποιεῖσθαι, τὸ βάλλειν θεμέλιον. — Ἀφειδῶς] Οὐ φειδόμενος οὔτε κόπων, οὔτε κινδύνων, ἀλλ' ὅλον ἑαυτὸν διδοὺς εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως. — Ἠλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας] Ὁποίας ὠφελείας ἔφερεν εἰς πάντας αὕτη ἡ σωτηρία τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. — Ὁ γὰρ τότ' ἐνστὰς πόλεμος] Διότι ὁ γενόμενος τότε πρὸς τὸν Φίλιππον πόλεμος. — Ἄνευ τοῦ ἐνεγκεῖν] Δηλαδὴ πρὸς τῷ ἐνεγκεῖν· καὶ εὐδοξίαν ἐπροξένησεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀφθονίαν πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν, κ. τ. λ. — Διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης] Ἐποίησεν ὑμᾶς διαγαγεῖν, δηλαδὴ ἐχορήγησεν εἰς ὑμᾶς πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀφθονώτερα καὶ εὐωνότερα, παρὰ ἡ σημερινὴ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἔχομεν παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου.— Ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν] Διὰ τὰς μελλούσας ἐλπίδας αὐτῶν, διὰ τὰς ἐλπίδας τῆς εὐτυχίας αὐτῶν. — Ἱερομνάμανος] Ὁ ἱερομνήμων ἦτο ὁ μέγας ἀρχιερεὺς τῶν Βυζαντίων, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἐγράφοντο τὰ δημόσια γράμματα, ὡς ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῷ τοῦ ἄρχοντος. — Ἐν τῇ ἁλίᾳ] Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκ τοῦ ἁλέω τὸ ἀθροίζω. — Ἐκ τᾶς βωλᾶς λαβὼν ῥήτραν] Ἀφοῦ ἔλαβε λόγον παρὰ τῆς βουλῆς, ἤγουν κατὰ τὸ προβούλευμα τῆς βουλῆς.

Σελ. 246. Χρείας] Εὐεργεσίας, ὠφελείας. — Ἐπ' ἀναστάσει] Ἐπὶ φθορᾷ, ἐπὶ καταδουλώσει. — Δαίοντος] Καίοντος, φθείροντος. — Ἐξείλετο ἄμμε] Ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς. — Δόμεν] Δοῦναι. — Ἐπιγαμίαν] Τὸ ἀμοιβαίως διδόναι καὶ λαμβάνειν γυναῖκας εἰς γάμον. — Πολιτείαν] Πάντα τὰ τοῦ πολίτου δι-

καιώματα. — Ἔγκτασιν γῆς κ. τ. λ.] Δικαίωμα τοῦ κτᾶσθαι ἀγροὺς καὶ οἰκίας. — Πόθοδον ποτὶ τὰν βωλὰν κ. τ. λ.] Πρόσοδον πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, ὥστε νὰ ἔχωσι τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τοὺς ἱερεῖς. — Καὶ τοῖς κατοικεῖν κ. τ. λ.] Καὶ εἰς τοὺς θέλοντας νὰ κατοικῶσι τὴν πόλιν, νὰ ἦναι ἐλεύθεροι πασῶν τῶν προστακτῶν λειτουργιῶν, νὰ ἔχωσιν ἀτέλειαν. — Εἰκόνας .... στεφανούμενον] Ἀνδριάντας παριστάνοντας τὸν δῆμον κ. τ. λ. — Θεωρίας] Θεωροὺς προσφέροντας θυσίας καὶ δῶρα εὐγνωμοσύνης. — Τὼς στεφάνως] Τοὺς δύο στεφάνους, τὸν μὲν τῶν Βυζαντίων, τὸν δὲ τῶν Περινθίων. — Ὡς ἐστεφάνωται] Δωρικῶς ἀντὶ οὓς μὲ τοὺς ὁποίους στεφάνους κ. τ. λ. — Ἀπὸ ταλάντων ἑξήκοντα] Ἓν τάλαντον Ἀττικὸν εἶχεν ἑξήκοντα μνᾶς, μία δὲ μνᾶ ἑκατὸν δραχμάς· περίπου ἑξήκοντα χιλιάδες γαλλικῶν ταλλήρων.

Σελ. 247. Χάριτος βωμὸν] Εὐγνωμοσύνης. Οἱ ἀρχαῖοι ἐθεοποίουν τρόπον τινὰ τὴν εὐγνωμοσύνην· παρατήρησον ὅτι πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς Χάριτος ἔθεσαν καὶ τὸν βωμὸν τοῦ εὐεργέτου δήμου. — Ὁ μέν γε] Ὁ γε ἔχει ἐνταῦθα δύναμιν αἰτιολογικὴν, ἀντὶ, ὁ μὲν γάρ. — Ἐκ τῆς Φιλίππου] Ἐννοεῖται τὸ χειρός. — Ἡ προαίρεσις ἡ ἐμὴ] Δηλαδὴ αἱ συμβουλαί μου, καὶ τὰ ψηφίσματά μου. — Οἱ μεμψάμενοι . . . ἂν] Οἵτινες ἠδύνασθε, εἴχετε δίκαιον νὰ μεμφθῆτε αὐτοὺς διὰ τὸν καθ' ὑμῶν συμμαχικὸν πόλεμον. Βλ. Συντακτ. 154. — Καὶ μὴν] Μεταχειρίζονται τὸ μόριον τοῦτο, ὅταν μεταβαίνωσιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν· ἔτι δὲ καὶ βεβαιωτικῶς. — Ὑπάρχειν-εἰδότας] Εἰδέναι, γινώσκειν.

Σελ. 248. Πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων] Σύμφωνα μὲ τὰ πλέον καλὰ ὑπάρχοντα ἤδη παραδείγματα. — Ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ. τ. λ.] Ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι νικήσαντες τοὺς Ἀθηναίους, ἐκρήμνισαν τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀφῄρεσαν τὴν ναυτικὴν αὐτῆς δύναμιν, καὶ κατέστησαν ἐν αὐτῇ τριάκοντα τυράννους. Λαβόντες δὲ οὕτω δύναμιν ὑπερτάτην ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀπέστειλαν κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν τὸν Ἀγησίλαον, ὅστις ἐπέφερε τρόμον εἰς αὐτόν· εἷς δὲ τῶν στρατηγῶν τοῦ Ἀρταξέρξου ἐν τῇ Ἀσίᾳ, κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων τὰς Θήβας, τὸ Ἄργος καὶ τὴν Κόρινθον· τότε οἱ Θηβαῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ζητοῦντες τὴν βοήθειαν καὶ συμμαχίαν αὐτῶν. Οἱ δὲ, καί τοι μόλις ἤδη ἀπηλλαγμένοι τῆς τυραννίας τῶν τριάκοντα, καί τοι ἀδύνατοι, λαμβάνουσι τὰ ὅπλα, καὶ ἐξέρχονται πρῶτον εἰς Ἀλίαρτον, πόλιν τῆς Βοιωτίας, ἔπειτα εἰς Κόρινθον, πλησίον τῶν ὁποίων εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι δυνάμεις μεγάλας καὶ στρατηγοὺς ἀξιολόγους, καὶ ταῦτα ἔπραξαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνῷ εἶχον πολλὰ δίκαια νὰ μνησικακήσωσι διὰ τὴν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ διαγωγὴν τῶν Θηβαίων καὶ Κορινθίων. — Περὶ τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον] Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου κυριεύσαντες τὴν Δεκέλειαν, φρούριον τῆς Ἀττικῆς, ὠχύρωσαν αὐτὴν, καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐπολέμουν τοὺς Ἀθηναίους. Διήρκεσε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἐννέα ἔτη, καὶ ὠνομάσθη Δεκελεικὸς πόλεμος. Λαβόντος δὲ τούτου τέλος, καὶ τῶν Ἀθηναίων νικηθέντων, ἡ δύναμις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἡ ὑπερηφα-

νία εἰς τοσοῦτον προεχώρησαν, ὥστε συμμαχήσαντες οἱ Βοιωτοὶ, οἱ Κορίνθιοι, οἱ Ἀργεῖοι, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων τὰς ἐλπίδας ἀνεπτέρωσεν ὁ Θρασύβουλος, ἐκήρυξαν κατ' αὐτῶν πόλεμον· καὶ μάχης γενομένης πλησίον τῆς Ἁλιάρτου, πόλεως τῆς Βοιωτίας, ὁ περιώνυμος τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγὸς Λύσανδρος ἐνικήθη. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας μετακληθέντος ἐκ τῆς Ἀσίας τοῦ Ἀγησιλάου, οἱ σύμμαχοι ἐλθόντες εἰς μάχην μεταξὺ Νεμαίας καὶ Κορίνθου, δὲν τὸ τύχησαν (Βλ. Ξενοφ. Ἑλλην. ά, 3 καὶ 4. Διόδωρ. Σικελ. τόμ. ά, βιβλ. ιγ', Σελ. 548, καὶ Κορνήλ. Νέποτ. ἐν βίῳ Ἀλκιβιάδ. Κεφ. 4.) — Οὐδ' ἐγγὺς] Οὐδ' ἐγγὺς τούτου ἦλθον, ἤγουν οὐδόλως ἐποίουν τοῦτο. — Ἐν οἰκίσκῳ] Οἰκίσκον ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὸ ὀρνιθοτροφεῖον· ἤγουν, μὲ ὅσην προσοχὴν καὶ ἂν φυλάττῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. — Ἐν Λεύκτροις] Τὰ Λεῦκτρα ἦσαν πόλις τῆς Βοιωτίας, πλησίον τῆς ὁποίας οἱ Θηβαῖοι, στρατηγοῦντος τοῦ Ἐπαμινώνδου, ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ 371 πρὸ Χριστοῦ. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσον τέσσαρες χιλιάδες Λακεδαιμονίων καὶ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν Θηβαίων τριακόσιοι. Ἐντεῦθεν οἱ Θηβαῖοι κατεστάθησαν περιφρονητικοὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. — Κἂν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτῃ] Ὁ,τιδήποτε ἁμάρτημα καὶ ἂν πράξῃ τις εἰς ὑμᾶς.

Σελ. 249. Οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ διαλογισάμενοι οἷα ἀδικήματα πεποιήκεσαν οἱ ἄνθρωποι, ὑπὲρ ὧν κινδυνεύσετε. — Οὕτως ἐσχήκατε] Τοιοῦτον γενναῖον φρόνημα ἐδείξατε. — Οὐδ' ὧν ὑπὸ Θεμιστοκλέους κ. τ. λ.] Ἡ Εὔβοια ἦτο διῃρημένη εἰς δύο κόμματα, καὶ τὸ μὲν ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν Θηβαίων, τὸ δὲ τὴν τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Θηβαῖοι δὲν ἀπήντησαν κατ' ἀρχὰς οὐδεμίαν ἀντίστασιν, καὶ ἄνευ δυσκολίας ὑπερίσχυσε τὸ κόμμα αὐτῶν· ἐλθόντων ὅμως ὕστερον τῶν Ἀθηναίων, τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ὅλως· διότι ἐξέβαλον τοὺς Θηβαίους, καὶ ἀποκατέστησαν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν· ἀντὶ δὲ τῆς βοηθείας ταύτης δὲν ἐζήτησαν οὐδὲν, ἀλλ' ἤρκεσεν εἰς αὐτοὺς τοῦτο, ὅτι ἐνίκησαν τοὺς Θηβαίους, καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὸν τόπον τὴν ἡσυχίαν. Καὶ ταῦτα ἔπραξαν, ἐνῷ εἶχον δικαίαν αἰτίαν νὰ ψυχρανθῶσι· διότι Θεμίσων ὁ τύραννος τῆς Ἐρετρίας ἑνωθεὶς μετὰ τοῦ Θεοδώρου, εἶχεν ἁφαρπάσει ἀπ' αὐτῶν εἰρήνης οὔσης τὸν Ὠρωπόν. — Τριηραρχῶν] Οἱ τριήραρχοι ἢ τριήραρχοι ἰδίᾳ δαπάνῃ ὥπλιζον καὶ ἡτοίμαζον τὰς τριήρεις μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. « Τριηραρχία, λέγει ὁ Σουΐδας, λειτουργία παρὰ Ἀθηναίοις δαπανηρά· ἔδει γὰρ τὴν τριήρη πάντα ἔχειν πρὸς πόλεμον εὐτρεπῆ, ἅπερ παρεσκεύαζεν ὁ εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην προβληθείς.» Εἰς βοήθειαν τῆς Εὐβοίας ἔγειναν τότε πρῶτον ἐθελονταὶ τριήραρχοι.— Ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων] Ἀλλὰ δὲν λέγω ἀκόμη περὶ τούτων· οὐδ' ἄλλοθι τοῦ λόγου ἀναφέρει περὶ τούτων· ἴσως ταῦτα ἦσαν εἰς τὰ ἀναγνωσθέντα ἔγγραφα τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν περιείχοντο ἐν τῷ λόγῳ. — Ἐν οἷς ἐπιστεύθητε] Ἐν οἷς πράγμασι δηλαδή. — Ἐξόδους] Ἔξοδος, ἐξόρμησις ἐπὶ τοὺς πολεμίους γινομένη ἢ ἐκ φρουρίου, ἢ ἐκ πόλεως, ὡς ἀνωτέρω, « ἐξήλθετε εἰς Ἁλίαρτον, καὶ πάλιν, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον, εἰς Κόρινθον.» — Ἐν τοσούτοις καὶ τοιούτοις] Πράγμασι δηλαδὴ, ἐν τοσαύταις καὶ τοιαύταις

περιστάσεσι. — Ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ κ. τ. λ.] Ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως τρόπον τινὰ γινομένης τῆς σκέψεως, κ. τ. λ. — Νὴ Δία] Σύνηθες ἐν ταῖς ἀνθυποφοραῖς, καθὼς παρ' ἡμῖν τὸ τάχα. Λαμβάνεται βεβαιωτικὸν ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν, ὅταν ἐπιβεβαιῶσι τὸ ἐρωτώμενον, ὡς παρὰ Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. «Ἦ καὶ δίδως μοι, ὦ πάππε, ταῦτα; Νὴ Δία, φάναι, ἐγώ σοι, ὦ παῖ, τὸν Ἀστυάγην. Μεταχειρίζονται αὐτὸ καὶ εἰρωνικῶς ἐρωτῶντες, ἢ ἀποκρινόμενοι. — Καλῶν] Τῶν ἐνδόξων ἔργων καὶ φρονημάτων.

Σελ. 250. Οἱ ταῦτ' ἐροῦντες] Οἱ ἐροῦντες δηλαδὴ μὴ φροντίζειν τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν.—Τούτων ἑξῆς] Ἀκολούθως τούτων, μετὰ ταῦτα. — Ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομένους] Ὅτι εἶχον ἀτέλειαν τῶν λειτουργιῶν ὀλίγα τινὰ συνεισφέροντες. — Τὰ ὄντα ἀπολλύντας] Στερουμένους τῆς ὑπαρχούσης εἰς αὐτοὺς μικρᾶς καταστάσεως. — Ὑστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν] Μένουσαν διὰ ταῦτα ὀπίσω τῶν καιρῶν, μὴ ἐνεργοῦσαν ἐν δέοντι δι' ἔλλειψιν χρημάτων. — Ἔπαυσα ἀδικουμένους] Βλ. Συντακτ. Σελ. 238, Ζ'. — Γραφεὶς τὸν ἀγῶνα τὸν τῶν παρανόμων] Κατηγορηθεὶς ὡς παρανομήσας. Γραφὴ παρανόμων ἐλέγετο ἡ γινομένη κατηγορία κατὰ τοῦ προβάλλοντος νόμον ἐναντίον μὲ τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας νόμους. Ἔλεγον δὲ, γράφομαι γραφὴν παρανόμων, ἢ γράφομαι παρανόμων. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δημοσίων ἀδικημάτων, τιθεμένου κατὰ γενικὴν τοῦ ὀνόματος, οἷον, γράφεταί φόνου, προδοσίας, κ. τ. λ. — Εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθον] Δικαστικὴ καὶ αὕτη ἡ φράσις, ἐδικάσθην. Λέγεται, εἰσέρχεσθαι τὴν γραφὴν, εἰσιέναι τὸν ἀγῶνα, εἰσιέναι τὴν γραφήν. — Τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν κ. τ. λ.] Διὰ τὴν πολεμικὴν ἑτοιμασίαν τῶν τριηρῶν ἐξελέγοντο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς 120 οἱ πλουσιώτεροι· ὥστε διὰ τὰς δέκα φυλὰς ἐγίνοντο οἱ πάντες 1200. Οὗτοι διηροῦντο εἰς 20 κλάσεις, αἵτινες ἐλέγοντο συμμορίαι· ὅθεν ἡ συμμορία συνέκειτο ἐξ 60. Ἑκάστη δὲ πάλιν συμμορία ὑποδιηρεῖτο εἰς πέντε μέρη· ὥστε ἕκαστον μέρος εἶχε 12. Ἐὰν λοιπὸν ἦτο χρεία εἰς τὴν πόλιν ἑκατὸν τριηρῶν, ἕκαστον μέρος, ἤγουν 12 πολῖται, ἡτοίμαζον μίαν τριήρη· ἐὰν διακοσίων, δύο τριήρεις· ἐὰν τριακοσίων, τρεῖς. Ἐκ τῶν συμμοριῶν τούτων ἐξελέγοντο 300 οἱ πλουσιώτεροι, οἵτινες κυρίως ἐλέγοντο τριήραρχοι, καὶ ἡγεμόνες τῶν συμμοριῶν, διότι ἐν καιρῷ ἀνάγκης οὗτοι προκατέβαλλον ὑπὲρ τῶν ἄλλων τὰ εἰς τὴν ἑτοιμασίαν ἀναγκαῖα χρήματα, τὰ ὁποῖα ὕστερον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ μέρη ἦσαν ἑκατὸν, ἑκάστης τῶν 20 συμμοριῶν διαιρουμένης εἰς πέντε, τρεῖς λοιπὸν ἐκ τῶν 300 ἦσαν οἱ ἡγεμόνες ἑκάστου, εἰς τοὺς ὁποίους προστιθέμενοι ἐννέα ὀλιγώτερον πλούσιοι, ἦσαν οἱ δεύτεροι, καὶ οὕτως οἱ τρίτοι, τῶν συμμοριῶν. Τοιοῦτον ἦτο τὸ σύστημα τῆς τριηραρχίας, πρὶν ὁ Δημοσθένης εἰσαγάγῃ τὸν ἑαυτοῦ νόμον. — Ὥστε μάλιστα μὲν κ. τ. λ.] Κυρίως μὲν, νὰ μὴ παρουσιάσω τὸν νόμον τοῦτον· εἰδὲ μὴ τοῦτο, τοὐλάχιστον ἀφοῦ παρουσίασα αὐτὸν, νὰ μὴ ζητήσω τὴν κύρωσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀναβάλω τὸν καιρὸν δι' ὑπωμοσίας. Ἐλέγετο δὲ ὑπωμοσία ἡ ἔνορκος ἀναβολὴ τῆς δίκης, εἴτε διὰ νόσον,

εἴτε δι' ἄλλο τι ἀνυπέρβλητον κώλυμα. — Ἦν γὰρ αὐτοῖς κ. τ. λ.] Διότι κατὰ μὲν τοὺς προτέρους νόμους δεκαὲξ ὁμοῦ συνεισέφερον εἰς ἑτοιμασίαν μιᾶς τριήρεως· ὥστε αὐτοὶ μὲν οἱ πλούσιοι ἀνήλισκον ὀλίγα, τοὺς δὲ ἀπόρους πολίτας κατεπίεζον· κατὰ δὲ τὸν ἐμὸν νόμον ὤφειλεν ἕκαστος νὰ εἰσφέρῃ κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ τὸ ἀνάλογον, καὶ ὁ πρότερον δέκατος ἕκτος συντελὴς μιᾶς, ἐφάνη τριήραρχος δύο — Ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι] Διὰ νὰ ἀναιρεθῶσι λοιπὸν ταῦτα τὰ ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου, κ. τ. λ. — Οὐκ ἔσθ' ὅτι οὐκ ἐδίδοσαν] Πᾶν δηλαδὴ ἐδίδοσαν διὰ νὰ λυθῇ ὁ ἐμὸς νόμος.

Σελ. 231. Εἰς τὸ τριηραρχικὸν] Εἰς τὸ ναυτικὸν ἀρχεῖον. — Ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συμμοριῶν] Ἀσαφὲς φαίνεται τὸ χωρίον τοῦτο. Κατὰ λέξιν, ἐκ τῶν συμμοριῶν τῶν ἐν τοῖς λόχοις καταγεγραμμένων. Ὁ Λυγκῆρος εἰκάζει ὅτι ἦσαν αἱ λειτουργικαὶ συμμορίαι διηρημέναι κατὰ λόχους, ὡς αἱ στρατιωτικαί. Ὑπέκειντο δὲ, ὡς ἐκ τοῦ νόμου τούτου φαίνεται, εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ στρατεύεσθαι, ἀπὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν ἕως τεσσαράκοντα. — Ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους] Ἐξίσου ἀναλίσκοντας, ἴσα συνεισφέροντας. — Παρὰ τοῦτον] Παράλληλον τούτου, συγκριτικῶς πρὸς τοῦτον. — Τοὺς τριτράρχους αἱρεῖσθαι κ. τ. λ.] Οἱ τριήραρχοι νὰ ἐκλέγωνται πρὸς ἑτοιμασίαν μιᾶς τριήρεως κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἀρχομένης τῆς ἐκτιμήσεως ἀπὸ δέκα ταλάντων.— Κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν] Κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ πλείονος, οἱ ἔχοντες δηλαδὴ οὐσίαν εἴκοσι ταλάντων, νὰ εἰσφέρωσιν εἰς ἑτοιμασίαν δύο τριήρεων, καὶ ἀναλόγως μέχρι τριῶν καὶ ἑνὸς ὑπηρετικοῦ. — Ὑπηρετικοῦ] Πλοῖον ὑπηρετικὸν, χρήσιμον εἰς ὑπηρεσίαν ἄλλου μεγάλου. — Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν κ. τ. λ.] Ὅσοι δὲ ἔχουσι περιουσίαν ὀλιγωτέραν τῶν δέκα ταλάντων, νὰ ἑνόνωνται, φυλαττομένης τῆς αὐτῆς ἀναλογίας, ἕως οὗ ἐκ τῆς συγκεφαλαιώσεως τῶν οὐσιῶν αὐτῶν νὰ συμπληρωθῶσι τὰ δέκα τάλαντα, καὶ οὕτω νὰ ἑτοιμάζωσι μίαν τριήρη. — Οἱ πλούσιοι] Ἐννοεῖται τὸ δοκοῦσι. — Τῷ μὴ καθυφεῖναι] Τῷ μὴ συγχωρῆσαι ταῦτα τοῖς πλουσίοις, τῷ μὴ ὑπενδοῦναι.

Σελ. 252. Καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι] Καὶ ὅτι διὰ τῆς πείρας ἔδειξα πραγματικῶς ὅτι ὁ νόμος ἦτο συμφέρων. Πεῖραν διδόναι, τὸ νὰ δεικνύῃ τις διὰ τῆς πείρας, ἢ διὰ τῆς πείρας νὰ δεικνύηται ὁποῖος εἶναι· «ἔδωκας σαυτοῦ πεῖραν ἀρετῆς» (Πλάτ. Λάχ. Σελ. 189) «Πεῖραν τῆς ἐμαυτοῦ φύσεως δεδωκώς.» (Ἰσοκρ. πρὸς Νικοκλ.) πεῖραν διδόναι λέγεται καὶ τὸ νὰ κάμνῃ τις ἄλλον νὰ δοκιμάσῃ, νὰ πάθῃ, ὡς ἄλλοθι λέγει, «Οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ὧν γε μηδὲ πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὔνοια.» πεῖραν λαβεῖν, ἢ ποιεῖσθαι, ἢ εἰς πεῖραν ἐλθεῖν, τὸ δοκιμάζω· πεῖραν ἔχειν. — Τῶν ἀποστόλων] Οὕτως ἐλέγοντο οἱ στόλοι ἀποπλέοντες εἰς τοὺς τόπους, εἰς οὓς ἀπεστέλλοντο· — Ἱκετηρίαν ἔθηκε-παρ' ὑμῖν] Ἱκέτευσεν ὑμᾶς· Ὁ ἀδικούμενος κρατῶν ἐλαίας κλάδον ἐρίῳ περιπεπλεγμένον, ἢ ῥάβδον, κατέφευγεν εἴς τινα ὑπερέχοντα, καὶ ἐζήτει τὴν προστασίαν αὐτοῦ· ἐλέγετο ἱκετηρίαν τιθέναι παρά τινι ἢ προβάλλεσθαι.—Οὐκ ἐν Μουνυχίᾳ ἐκαθίζετο] Ὁ ναὸς τῆς ἐν Μουνυχίᾳ Ἀρτέμιδος ἦτο ἄσυλον, εἰς ὃ κατέφευ-

γον οἱ ἀδικούμενοι τριήραρχοι. Οἱ προστρέχοντες εἰς τὸ ἄσυλον ἐλέγοντο καθέζεσθαι. — Ἀποστολέων] Ἀποστολεῖς ἐλέγοντο οἱ ἐπιστάται τοῦ ἔκπλου τῶν δημοσίων πλοίων. Ἦτο ἀρχὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἔργον ἔχουσα τὸ φροντίζειν περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ὥστε νὰ ἐκπλέῃ ταχέως. — Ἐδέθη] Ἐφυλακίσθη. — Ἔξω Καταληφθεῖσα] Ἔξω ἐμποδισθεῖσα τοῦ πλοῦ. Ὀρθότερον διὰ τῆς εἰ καταλειφθεῖσα, ἤγουν μείνασα ἔξω ὡς ἀνίκανος εἰς τὸ πλέειν, ἢ ὡς μὴ ἔχουσα τὰ πρὸς τὸν πλοῦν ἀναγκαῖα. — Αὐτοῦ] Ἐν τῷ λιμένι. — Τῷ λειτουργεῖν μὴ δύνασθαι] Διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκπληρῶσι τὰ τῆς λειτουργίας, τὰ εἰς τὴν τριηραρχίαν ἀναγκαῖα. — Καὶ μὴν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο] Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο. — Βάσκανον δὲ καὶ πικρὸν] Φθονερὸν δὲ καὶ λυπηρὸν τοῖς ἄλλοις. Ἡ λέξις πικρὸς λαμβάνεται μεταφορικῶς ἐπὶ πολλῶν, πικρὰ ὀσμή, πικρὸν βέλος, πικρὰ οἰμωγή, πικρὸς τύραννος, πικρὸν γειτόνημα, κ. τ. λ. — Τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας] Ἤγουν, τὴν εὔνοιαν τῶν πλουσίων, τὸ νὰ ἔχω αὐτοὺς εὐνοοῦντας πρὸς ἐμέ. — Τὸ γὰρ ὡς τὰ ἄριστά τ' ἔπραττον κ. τ. λ.] Διότι τοῦτο, τὸ ὅτι ἔπραττον τὰ ὅριστα, κ. τ. λ., ἀντὶ τοῦ, τὸ γὰρ πράττειν ἐμὲ τὰ ἄριστα, καὶ διὰ παντὸς εὔνουν εἶναι καὶ πρόθυμον κ. τ. λ. Τοῦτο ἦτο μέρος τοῦ διωκομένου κηρύγματος.

Σελ. 253. Ὁμοίως παρ' ὑμῶν ἑκάστῳ τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι] Ὁμοίως, ὡς ἐὰν ἐγὼ ἔλεγον αὐτὰ, σύνοιδεν ἕκαστος ὑμῶν, συμμαρτυρεῖ ἐσωτερικῶς. — Παραγεγραμμένων] Ἀθετηθέντων, παραβαθέντων ὑπὸ τοῦ Κτησιφῶντος. — Μανθάνειν] Ἐννοεῖν. — Τοὺς πολλοὺς] Ἀντὶ τοὺς πλείους αὐτῶν, τῶν λόγων δηλαδή. — Τὴν ὀρθὴν ὁδὸν] Κατὰ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἄνευ σοφισμάτων. — Διωρίζετο] Βεβαιωτικῶς ἔλεγε. — Ὧν ἢ διακεχείρηκα κ. τ. λ.] Τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν ὁποίων ἔκαμον διαχείρισιν ἢ τῶν πολιτικῶν μου πράξεων. — Ἐπαγγειλάμενος] Ὑποσχόμενος, οἰκοθεν δηλαδή. — Εἰς δὲ τοὺς συκοφάντας ἄγειν] Ἤγουν παραδιδόναι εἰς τοὺς συκοφάντας. — Οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς ὧν ὑπεύθυνος ἦν] Ἐννοεῖται τὸ ἐπήνεσε. Δέν με ἐπήνεσε δι' οὐδὲν ἐξ ἐκείνων, καθ' ἃ ἤμην ὑπεύθυνος, ἀλλὰ διὰ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐχάρισα εἰς τὴν πόλιν. — Καὶ οὐκ ἐλογιζόμην] Καὶ δὲν ἐλογαρίαζον αὐτὰ, δὲν ἐζήτουν ταῦτα παρὰ τῆς πόλεως.

Σελ. 254. Οὗτ] Οὗτος, ὁ Κτησιφῶν. — Ὡρισται] Εἶναι ὡρισμένα, τεταγμένα. — Ναυσικλῆς κ. τ. λ.] Ὁ Ναυσικλῆς καὶ Διότιμος ἦσαν στρατηγοί· δὲν εἶναι ὅμως περὶ αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο γνωστὸν παρ' ὅ,τι λέγει ἐνταῦθα ὁ Ῥήτωρ. Ὁ δὲ Χαρίδημος ἴσως εἶναι ὁ αὐτὸς τὸν ὁποῖον καὶ ὁ Αἰσχίνης ἀναφέρει ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Νεοπτόλεμος τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἐνταῦθα, δὲν εἶναι ὁ περίφημος ὑποκριτὴς, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Δημοσθένης λέγει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας· Ὁ ἐν τῷ ἀκολούθῳ ψηφίσματι ἀναφερόμενος Φίλων εἶναι ἄγνωστος. — Ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο] Ἐξ ἰδίων ἐδαπάνησε. — Αὐτὰ] Ἡ ἀντωνυμία δὲν συνάπτεται μὲ τὴν μετοχὴν λαβὼν, ἀλλὰ μὲ τὸ ψηφίσματα, τὰ ψηφίσματα αὐτά. — Γνώμῃ βουλῆς καὶ δήμου] Κατὰ γνώμην τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου. — Τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων] Τὸν φροντιστὴν τῶν ὅπλων. — Τοῦ ἐπὶ τῆς διοικήσεως κεχειρο-

τονημένου] Τοῦ διωρισμένου ἐπὶ τοῦ ταμείου τοῦ στρατοῦ. — Οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον] Δὲν ἀπήτησε παρὰ τοῦ δήμου τὰ δοθέντα (βλ. Συντακτ. Σελ. 222). — Πρυτάνεων λεγόντων βουλῆς γνώμη] Κατὰ τοὺς λόγους τῶν Πρυτάνεων συμφώνους μὲ τὴν γνώμην τῆς βουλῆς. — Ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν] Ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ. — Ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ] Ἄγνωστος καὶ ὁ ποταμὸς καὶ ἡ μάχη.

Σελ. 255. Σκυλευθέντων] Γυμνωθέντων. Σκυλεύω, κυρίως λέγεται ἐπὶ ἐχθροῦ πεφονευμένου· περὶ τῆς συντάξεως βλ. Συντακτ. Σελ. 223, Ε'. — Παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις] Τὰ μεγάλα Παναθήναια ἐπανηγυρίζοντο εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ πᾶσαν τετραετίαν, τὰ δὲ μικρὰ κατ' ἔτος. — Ἀγωνοθέτας] Εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας διωρίζοντο τινὲς πρόεδροι, οἵτινες ἐφρόντιζον νὰ γίνωνται τακτικῶς κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ἔκριναν τοὺς διαγωνιζομένους, καὶ διέτεμον τὰ βραβεῖα. Οὗτοι ἐλέγοντο Αἰσυμνῆται, βραβευταὶ, ἀγωνάρχαι, ἀγωνοδίκαι, ἀγωνοθέται, ἀθλοθέται. Κυρίως ὅμως οἱ ἀθλοθέται ἦσαν διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἐνῷ οἱ ἄλλοι προέδρευον ἐνίοτε καὶ ἐν τοῖς μουσικοῖς. Ἐνίστε λέγονται καὶ ῥαβδοῦχοι, ῥαβδονόμοι, ἐκ τῆς ῥάβδου τὴν ὁποίαν ἐκράτουν σημεῖον τῆς ἀρχῆς. — Τῆς μὲν ἀρχῆς, ἧς ἦρχεν] Ἀντὶ ἧν. Βλ. Συντακτ. Σελ. 60, καὶ 227. — Εὐθύνας ἐκείνων] Λόγον τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ πεπραγμένων μου. Οἱ πρέσβεις καὶ πάντες ὅσοι ἐλάμβανον ἀρχήν τινα, ἢ διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων, ὤφειλον κατὰ νόμον νὰ δίδωσι λόγον. — Οἱ λογισταὶ] Δύο εἰδῶν ἦσαν οἱ λογισταὶ, κατὰ κλήρους λαμβανόμενοι, δέκα τὸν ἀριθμόν· οἱ μὲν ἐλάμβανον λόγον τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοσίων χρημάτων, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν ἐλεγκτικὸν συνέδριον· οἱ δὲ, τῶν πρεσβειῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν τριάκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς παραίτησιν. — Οἷς γὰρ οὐκ ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις, ἃ διώκει, συκοφαντῶν φανήσεται] Ἡ δοτικὴ τούτοις, συνάπτεται μὲ τὸ φανήσεται· ἡ ἀναφορικὴ οἷς συμφωνεῖ μὲ τὴν δοτικὴν τῆς δεικτικῆς (βλ. Συντακτ. Σελ. 6). Ἐννοεῖται δὲ τὸ ὄνομα μέρη καὶ ἐν τῇ δεικτικῇ τούτοις, καὶ ἐν τῇ ἀναφορικῇ ἅ· ὅθεν ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη· Διότι ἐκ τούτων τῶν μερῶν τοῦ ψηφίσματος, τὰ ὁποῖα δὲν κατηγόρησε, θέλει φανῇ ὅτι συκοφαντεῖ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατηγορεῖ. — Τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν κ. τ. λ.] Ἐπρόσθεσεν ἑκατὸν μνᾶς δωρεὰν εἰς τὰ θεωρικὰ χρήματα τὰ συναγόμενα ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν διὰ τὰς θυσίας. Δύο ὀβολοὶ διενέμοντο εἰς ἕκαστον πτωχὸν ἐκ τῶν πολιτῶν διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ διὰ τὸ θέατρον.

Σελ. 256. Καλοκἀγαθίας] Ἴσως γραπτέον εὐνοίας, καθὼς λέγεται ἀνωτέρω ἐν τῷ ἀναφερομένῳ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου ψηφίσματι. Οὕτω καὶ ἐν τῷ προοιμίῳ, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε Πόλει κ.τ.λ. Καλοκἀγαθίαν ἔχω εἰς τινὰ, δὲν λέγεται. — Ἔννομον] Καλὸν δηλαδὴ, οὐδενὶ νόμῳ ἐναντίον. — Σκαιὸς] Ἀνόητος, ἀπαίδευτος. — Τὸν αὐτὸν ζῆλον] Τὴν αὐτὴν δόξαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων.

Σελ. 257. Ἀναγορευέτω] Ὁ κήρυξ δηλαδὴ, ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις. — Ἐλλεβορίζεις] Καθαρίζεις δι' ἐλλεβόρου. Τὸν ἐλλέβορον, σκάρφην κοινῶς λεγόμενον, μετεχειρίζοντο ὡς καθάρσιον ἐν πολλαῖς ἀῤῥωστίαις, καὶ ἐν ταῖς τοῦ

ἐγκεφάλου. Οὕτω παριστάνει τὸν Αἰσχίνην ὡς παραφρονοῦντα, καὶ διὰ ταῦτα ἔχοντα χρείαν ἐλλεβόρου. — Φθόνου δίκην εἰσάγων κ. τ. λ.] Κατηγορῶν με δηλαδὴ ὑπὸ φθόνου, οὐχὶ διὰ κανὲν ἀδίκημα. Λέγεται εἰσάγειν δίκην ἢ γραφήν, λαγχάνειν δίκην· δίκην ἐπάγειν. — Καὶ νόμους, τοὺς μὲν μεταποιῶν, κ. τ. λ.] Ἀντὶ, Καὶ τοὺς μὲν τῶν νόμων μεταποιῶν, κ. τ. λ. Τὸ ὅλον τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ πλησιεστέρου ῥήματος ἀντὶ τῆς γενικῆς διαιρετικῆς. — Ἔπειτα σὺ ταῦτα ποιῶν λέγεις κ. τ. λ.] Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Αἰσχίνης περὶ τοῦ δημοτικοῦ ἀνδρός· «εἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσειν τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ· πρῶτον μὲν ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ πρὸς μητρὸς, ἵνα μὴ διὰ τὴν περὶ τὸ γένος ἀτυχίαν δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμοις, οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν· δεύτερον δ', ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ, τὸ γ' ἀναγκαιότατον, μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ, βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι, κακῶς ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν· τρίτον, σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τοῦ δήμου· τέταρτον, εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν· καλὸν γὰρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας· εἰδὲ μὴ, τὴν γ' εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγου· πέμπτον, ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχήν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν, πάντα τἀναντία τούτων ἔχειν.» — Ὥςπερ ἀνδριάντα κ. τ. λ.] Ὡς ἐὰν ἤθελες παραγγείλει νὰ κάμωσιν εἰς σὲ ἀνδριάντα κατὰ συμφωνίαν νὰ ἦναι τοιοῦτος καὶ τοιοῦτος, καὶ ἔπειτα λάβῃς αὐτὸν οὐκ ἔχοντα τὰ συμφωνηθέντα· οὕτω καὶ σὺ λέγεις ὁποῖος πρέπει νὰ ἦναι ὁ δημοτικὸς, ἐνῷ δὲν εἶσαι τοιοῦτος. — Ἢ —γινωσκομένους] Ἐννοεῖται τὸ ὡς, ἢ ὡς γινωσκομένους, ἀντὶ γενικῆς· συνήθης σύνταξις εἰς τοὺς Ἀττικοὺς (βλ. Συντακτ. Σελ. 239) — Ὀνομάζων] Προφέρων. — Ἐξ ἁμάξης] Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τρύγους οἱ κωμικοὶ ὑποκριταὶ κατ' ἀρχὰς τῆς κωμῳδίας περιήρχοντο ἐφ' ἁμάξης ἐν τοῖς ἀγροῖς περιαλείφοντες τὸ πρόσωπον μὲ τρυγίαν, καὶ ἔσκωπτον μὲ βωμολοχίας τοὺς διαβαίνοντας. — Καί τοι καὶ τοῦτο—τούτῳ διαφέρειν] Γραπτέον ἴσως τούτῳ ἀντὶ τοῦτο, τὴν δὲ ἐπιφερομένην, τούτῳ, ὀβελιστέον, ἢ πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν εἰς τὸ πρῶτον κατάλληλόν τι ῥῆμα, ὡς, φημὶ, ἢ, σκοπεῖτε. — Συλλέξαντες ὑμᾶς] Πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀποτείνεται.— Ἀπὸ τῶν ἰδίων] Οὐχὶ διὰ νὰ συνάγωμεν ὑμᾶς τοὺς δικαστὰς εἰς ταῦτα ἀπὸ τῶν ὑποθέσεων ὑμῶν, καὶ νὰ κακολογῶμεν ἀλλήλους κοινολογοῦντες τὰ ἀπόῤῥητα· ὅθεν στικτέον εἰς τὸ ἰδίων, καὶ ἀντὶ κακῶν γραπτέον κακῶς. Ὁ Ἰσοκράτης λέγει ἐν τῷ κατὰ Λοχίτου, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς κατηγορίας νόμον ἔθεσαν, ὃς κελεύει τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀποῤῥήτων πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν. — Ἵνα ἐξελέγχωμεν] Ἵνα ἀποδεικνύωμεν, ἐάν τις ἔπραξεν ἀδικίαν τινὰ εἰς τὴν πόλιν. — Πομπεύειν] Ὑβρίζειν. Ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ Βάκχου ἔκαμνον πομπὴν, ἢ πομπείαν, ἤγουν, ἐπορεύοντο ἐν παρατάξει, καὶ

τινὲς καθήμενοι ἐφ' ἁμαξῶν, ὕβριζον βωμολοχικῶς ἀλλήλους καὶ τοὺς διαβαίνοντας· ὅθεν ἡ παροιμία, τὰ ἐξ ἁμάξης λέγει. — Ἔλαττον ἔχων κ. τ. λ.] Ὀλιγώτερον μερίδιον ἔχων ἐν τῷ πομπεύειν, ἠδικημένος. Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀπέλθῃ ἐντεῦθεν χωρὶς νὰ λάβῃ τὰ ἴσα· τώρα δὲ θέλω ἐλθεῖ εἰς ταῦτα, ἀφοῦ πρῶτον ἐρωτήσω αὐτὸν τόσον μόνον.

Σελ. 258. Οὔ μὲν—οὐδ' ἐγὼ] Ὅτε μὲν—ὅτε δέ· ἢ ὅπου μὲν—ὅπου δέ.—Ἐν ταῖς εὐθύναις, κ.τ.λ.] Ὅτε ἐγίνοντο αἱ εὐθῦναι μου, ὅτε κατηγορούμην ἐπὶ παρανομίᾳ, ὅτε ἐγίνοντο κατ' ἐμοῦ αἱ ἄλλαι δίκαι κ. τ. λ. προθεσμία δὲ ἡ ὡρισμένη ἡμέρα τῆς δίκης τῶν εὐθυνῶν. — Ἐνταῦθ' ἀπήντηκας;] Τότε ἔρχεσαι κατ' ἐμοῦ; τότε με κατηγορεῖς; Δὲν μὲ κατηγορεῖς λοιπὸν ὑπὲρ τούτων, ἀλλ' ὡς ἐχθρὸς τῆς πόλεως— Ἐπειδὴ τοίνυν κ. τ. λ.] Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπεδείχθη εἰς πάντας ἡ εὐσεβὴς κ. τ. λ. Φαίνεται ὅτι ἐνταῦθα οἱ δικασταὶ ἢ μὲ σημεῖα τοῦ προσώπου ἢ ἐπευφημοῦντες ἔδειξαν εὔνοιαν πρὸς τὸν Δημοσθένην, ἢ ὅτι αὐτὸς θαρρῶν εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ φιλοδίκαιον τῶν δικαστῶν, παριστάνει ὡς ἤδη ἀποδεδειγμένην καὶ ἐκδεδομένην τὴν ψῆφον αὐτῶν, καὶ μεταβαίνει εἰς τὴν ἀπάντησιν τῶν βλασφημιῶν τοῦ Αἰσχίνου. — Καὶ τίνων] Γονέων δηλαδή. — Ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν] Αὐτὸς πρῶτος κακολογεῖ. — Καὶ λόγους τίνας διασύρει] Καὶ τίνας λόγους ἐμοῦ χλευάζει. — Τῶν μετρίων] Τῶν καὶ ὁπωσοῦν φρονίμων, τῶν καὶ ὀλίγην αἴσθησιν τοῦ πρέποντος ἐχόντων. — Εἰ γὰρ Αἰακὸς, ἢ Ῥαδάμανθυς, ἢ Μίνως] Ὁ Αἰακὸς μυθεύεται υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, θυγατρὸς τοῦ Ἀσωποῦ. Ὁ δὲ Ῥαδάμανθυς, υἱὸς καὶ οὗτος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, γεννηθεὶς ἐν Κρήτῃ· ἐβασίλευσε δὲ ἐν πολλαῖς νήσοις τῶν Κυκλάδων, καὶ μέρει τινὶ τῆς Ἀσίας. Ὁ Μίνως δὲ, υἱὸς ὁμοίως τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐστάθη βασιλεὺς τῆς Κρήτης. Ἦσαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς τοσοῦτον δίκαιοι, ὥστε μυθεύεται ὅτι διωρίσθησαν κριταὶ ἐν τῷ Ἅδῃ. — Σπερμολόγος] Κυρίως ὁ συνάγων τοὺς σπόρους τῶν φυτῶν· ὅθεν σπερμολόγα πτηνά. Μεταφορικῶς δὲ σπερμολόγους ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τοὺς οὐτιδανοὺς ἀνθρώπους, τοὺς διατρίβοντας ἐν τοῖς ἐμπορίοις καὶ ταῖς ἀγοραῖς, διὰ νὰ συνάγωσι τὰ πίπτοντα ἀπὸ τῶν φορτίων, καὶ ζῶντας ἀπὸ τούτων. Σπερμολόγοι λέγονται καὶ οἱ διασπείροντες λόγους, ὅπως τύχῃ, οἱ φλύαροι. Συγχωρητέος ὁ ῥήτωρ διὰ τὰς ὕβρεις ταύτας, ἐπειδὴ τότε ἦτο σύνηθες τοῦτο ἐν τοῖς λόγοις· τὴν σήμερον ὅμως ἀπαγορεύονται αἱ τοιαῦται ὕβρεις ὡς βάρβαροι καὶ κακόηθεις. — Περίτριμμα ἀγορᾶς] Περίτριμμα, πᾶν τὸ κατατετριμμένον. Μεταφορικῶς δὲ περίτριμμα ἀγορᾶς λέγεται ὁ κατατετριμμένος εἰς τὰς κρισολογίας, ὁ δόλιος καὶ συκοφάντης, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀριστοφάνης λέγει (ἐν Νεφέλ. 259) περίτριμμα δικῶν. — Ὄλεθρος γραμματεὺς] Ἄξιος ὀλέθρου γραμματεύς· ἀντὶ ὀλέθριος. Οὐσιαστικὸν ἀντὶ ἐπιθέτου. — Ὦ γῆ, καὶ ἥλιε, καὶ ἀρετὴ] Ταῦτα ἐπρόφερεν ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ κατὰ Κτησιφῶντος. « Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Γῆ, καὶ Ἥλιε, καὶ Ἀρετὴ, καὶ Σύνεσις, καὶ Παιδεία ᾗ διαγινώσκομεν τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ, βεβοήθηκα, καὶ εἴρηκα, κ. τ. λ.» — Ἢ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγινώσκεται] Λόγοι καὶ οὗτοι τοῦ

Αἰσχίνου. — Κάθαρμα] Ἤγουν μιαρὲ, βδελυρέ. Καθάρματα ἐλέγοντο τὰ ἐν τῇ καθάρσει ἀπορριπτόμενα, καὶ τὰ εἰς ἀπαλλαγὴν μεγάλων κακῶν θυόμενα. — Μετουσία] Κοινωνία, μέθεξις.

Σελ. 259. Ἀπολειφθεῖσι κ. τ. λ] Τουτέστι, στερηθεῖσι, μὴ τυχοῦσιν. Εἰς δὲ τοὺς μὴ λαβόντας παιδείαν, καθὼς οὐ, ὑποκρινομένους δὲ αὐτὴν ὑπὸ ἀναισθησίας, ὑπάρχει τὸ νὰ προξενῶσι λύπην καὶ ἀγανάκτησιν εἰς τοὺς ἀκούοντας, ὅταν λέγωσι ταῦτα, ἀλλ' οὐχὶ τὸ νὰ φαίνωνται ὅτι εἶναι τοιοῦτοι, ἤγουν σπουδαίας ἀγωγῆς μέτοχοι. — Τοῦ πρώτου] Τίνος πρώτου. — Διδάσκοντι γράμματα] Τῷ παιδαγωγῷ. — Χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον] Πεπεδημένος μὲ παχείας χοίνικας καὶ ποδόξυλον. Οἱ χοίνικες ἦσαν ξύλον, ἐν ᾧ ἔκλειον τοὺς πόδας τῶν ἀνδραπόδων, διὰ νὰ μὴ δύνωνται νὰ δραπετεύσωσι· καὶ τὸ ξύλον ἦτο εἶδος ποδοκάκης. — Τοῖς μεθημερινοῖς γάμοις—χρωμένη] Κωμικώτερον οὕτω λέγει τὰς καθημερινὰς αὐτῆς ἀσωτίας. — Ἐν τῷ κλισίῳ] Κλίσιον, ταπεινὸν οἴκημα, καλύβη· καὶ πορνοστάσιον, ἐξ οὗ ὠνομάζετο ὁ τόπος οὕτω. — Πρὸς τῷ Καλαμίτῃ ἥρωϊ] Ἀγνοεῖται τίς οὗτος ὁ Καλαμίτης ἥρως. — Τὸν καλὸν ἀνδριάντα] Εἰρωνικῶς, διότι ὁ Αἰσχίνης ἦτο μικρὸς τὸ σῶμα. — Ὁ τριηραύλης] Αἱ τριήρεις εἶχον αὐλητὰς κανονίζοντας τὴν κωπηλασίαν διὰ τοῦ ῥυθμοῦ τοῦ αὐλοῦ. — Προσήκοντα] Ἐπὶ μὲν τοῦ Αἰσχίνου δηλοῖ τὰ προσόντα αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τοῦ Δημοσθένους οὐ προσήκοντα, οὐ πρέποντα νὰ λέγωνται ὑπ' αὐτοῦ. — Ὧν ἔτυχεν] Ἤγουν, τῶν τυχόντων. — Ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται] Ἀλλ' ἐξ ἐκείνων, οἷς ὁ δῆμος κ. τ. λ. δηλαδὴ εἷς ἐκ τῶν ἀχρείων, ἐκ τῶν νόθων. — Χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην] Τουτέστι πρὸ ὀλίγου. Σχῆμα ἐπιδιορθώσεως διὰ τὸ ὀ ψέ. — Δύο συλλαβὰς κ. τ. λ.] Διότι τὸ δισύλλαβον Τρόμης ἔκαμε τετρασύλλαβον Ἀτρόμητος. — Ἔμπουσαν] Ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις φάντασμα ἔχον σκέλη ὄνου· ὅθεν ἐλέγετο ὀνοσκελίς. Κατὰ τοιαύτην αἰσχρὰν ἔννοιαν ἐτυμολογεῖ ὁ Δημοσθένης τὸ πρότερον ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ Αἰσχίνου. Πόσον ἀνάξια εἶναι ταῦτα τοῦ ῥήτορος! — Οὐχ ὅπως κ. τ. λ.] Οὐ μόνον κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἀποδίδεις εἰς αὐτοὺς χάριν, κ. τ. λ. Τὸ οὐχ ὅπως ἐμφαίνει τι πλειότερον παρὰ τὸ οὐ μόνον.

Σελ. 260. Τὸν ἀποψηφισθέντα Ἀντιφῶντα] Ὁ Ἀντιφῶν οὗτος ἐφαίνετο πρότερον ὅτι ἦτο Ἀθηναῖος. Ὅτε δὲ ἐγίνοντο αἱ λεγόμεναι διαψηφίσεις, τουτέστιν ἐξετάσεις, ἐν τοῖς δήμοις, κατὰ τὸ ἔθος, ἂν οὐκ ὢν φύσει Ἀθηναῖος ἐνεγράφη εἰς τοὺς ἀστοὺς διὰ ῥᾳδιουργίας τινῶν, ἀπεψηφίσθη, ἤγουν, ἀπεδοκιμάσθη ὡς ξένος, καὶ ἀπεβλήθη. Λυπηθεὶς δὲ, ἔφυγε πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ κρυφίως εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ νὰ ἐμπρήσῃ τὰ νεώρια αὐτῆς. — Ἐξήρπαστ' ἄν] Ἤθελεν ἁρπαχθῆ ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. — Διαδὺς] Διαφυγών. Ἐκ τοῦ δύω καὶ δύομαι, περιβάλλομαι, καὶ ἐμβαίνω που, κρύπτομαι. — Ἐξεπέμπετ' ἄν] Ἤθελεν ἐκπεμφθῆ ὡς ἀθῶος ὑπὸ τούτου τοῦ σεμνολόγου. — Σύνδικον] Σύνδικοι ἐλέγοντο οἱ κατ' ἐκλογὴν πεμπόμενοι ῥήτορες εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, διὰ νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ δικαιώματα τῆς πόλεως. Ἠμφισβήτουν δὲ τότε οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Δηλίους εἰς τίνα ἀνῆκε τὸ δικαίωμα τοῦ

προστατεύειν τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — Ὑπερίδῃ] Ἦτο εἷς τῶν δέκα ῥητόρων, καὶ ἐστάθη πάντοτε ἐναντίος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀντίπατρος διαδεχθεὶς τὸν Ἀλέξανδρον, ὑπεχρέωσε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξορίσωσιν αὐτὸν, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐξορίᾳ ἐθανάτωσεν αὐτόν. — Ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον] Ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ψηφοφοροῦσα· ἀπὸ τοῦ βωμοῦ λαμβάνουσα τὰς ψήφους, ὅπου ἦσαν προτεθειμέναι· ἱερὰ ψηφοφορία. — Ὑπὲρ ἁπάντων] Ἀντὶ πάντων τῶν βουλευτῶν τοῦ Ἀρείου πάγου, ἐπὶ τῷ ὀνόματι πάντων μαρτυροῦσι κ. τ. λ.

Σελ. 261. Ἓν μὲν τοίνυν κ.τ.λ.] Εἰρωνεία. Μία λοιπὸν αὕτη ἡ πρᾶξις τοῦ νεανίου τούτου εἶναι τοιαύτη, ὁμοία, (ἆρ' εἶναι οὕτω;) μὲ ἐκείνας τὰς ὁποίας κατηγορεῖ ἐμοῦ — Ἀναμιμνήσκεσθε] Ἐνθυμήθητε καὶ μίαν ἄλλην. — Πύθωνα] Οὗτος ἦτο Βυζάντιος, μέγας ῥήτωρ· τὴν ἀρχὴν ἐπολιτογραφήθη Ἀθηναῖος· ἔπειτα προσεκολλήθη εἰς τὸν Φίλιππον, ὅστις μετεχειρίσθη αὐτὸν εἰς πολλὰς πρεσβείας. — Ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων] Διὰ νὰ καταισχύνῃ τὴν πόλιν· λέγουσι καὶ, αἰσχύνην περιάπτειν τινί. — Πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν] Μετὰ μεγάλης ὁρμῆς ῥητορεύοντι καθ' ὑμῶν. Μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καὶ χειμάῤῥων· τὸ δὲ π ο λ ὺ ς λαμβάνεται ἐπιῤῥηματικῶς καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον. — Ἐλήφθη συνιών] Ἐπιάσθη, εἶδον αὐτὸν πολλοὶ συνερχόμενον (βλ. Συν. τακτ. Σελ. 144.) — Καὶ ἐκοινολογεῖτο] Καὶ συνωμίλει κρυφίως, συνεβουλεύετο.

Σελ. 262. Καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν] Μεθ' ὅρκου ἐβεβαίωσαν ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν. — Ἐκρίθη εἶναι] Ἐγνωρίσθη, ὡμολογήθη ὅτι εἶναι. — Οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην κ. τ. λ.] Δὲν ἐνθυμεῖσθε ταῦτα ἀκριβῶς, οὐδὲ ὀργίζεσθε διὰ ταῦτα, ὡς ἔπρεπε. Τὸ τ ί θ ε μ α ι εἶναι πολύχρηστον εἰς φράσεις, τ ί θ ε μ α ι ἐ ν σ π ο υ δ ῇ, καὶ σ π ο υ δ ὴ ν τ ί θ ε μ α ι· φ ι λ ί α ν τ ί θ ε μ α ι· ἐ ν ἐ π α ί ν ῳ τ ί θ ε μ α ι· ἐ ν α ἰ σ χ ύ ν ῃ τ ί θ ε μ α ι, καὶ ἐ ν α ἰ σ χ ρ ῷ τ ί θ ε μ α ι· ἐ ν ο ὐ δ ε ν ὶ λ ό γ ῳ τ ί θ ε μ α ι· π α ρ ὰ φ α ῦ λ ο ν τ ί θ ε μ α ι· κ. τ. λ. ἤγουν σπουδάζω νὰ ἀποκτήσω τι· φ ί λ ο ς γ ί ν ο μ α ι· ἐπαινετὸν νομίζω· αἰσχύνην, ἢ αἰσχρὸν νομίζω· καταφρονῶ. — Ἔθει τινὶ φαύλῳ] Κατὰ κακήν τινα συνήθειαν. — Ὑποσκελίζειν] Μεταφορικῶς, νὰ ἐπιβουλεύῃ, νὰ καταπατρέχῃ. — Τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς κ. τ. λ.] Ἤγουν, ἀμελοῦντες, προδίδοντες, τὸ συμφέρον τῆς πόλεως διὰ τὴν ἡδονὴν καὶ εὐχαρίστησιν τὴν ὁποίαν λαμβάνετε ἀκούοντες λοιδορίας. Ἀ ν τ ι κ α τ α λ λ ά τ τ ο μ α ι λέγεται κυρίως ἐπὶ ἀνταλλαγμάτων, ὅθεν αἱ γενικαὶ, τ ῆ ς ἡ δ ο ν ῆ ς καὶ χ ά ρ ι τ ο ς εἶναι τῆς ἀ ν τ ί — Μισθαρνεῖν] Λαμβάνειν μισθὸν παρὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πόλεως, δωροδοκεῖσθαι. — Δότε] Ἄφετε, παραβλέψατε. Σχῆμα συγχωρήσεως (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 190) — Ἐνειστήκει] Ἦτο παρὼν, ἐξῆφθη. — Ἰαμβειοφάγος] Ὁ λοίδορος. Οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο εἰς τοὺς σατυρισμοὺς τὸ ἰαμβικὸν μέτρον· ἢ λέγει αὐτὸν ἰαμβειοφάγον σκωπτικῶς, παίζων κατ' αὐτοῦ, διότι ἦτο πρότερον ὑποκριτὴς, τρώγων τὰ ἰαμβεῖα τῶν τραγῳδιῶν.

Σελ. 263. Ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι] Ἐν τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ τῆς ὁμιλίας μου· ὑποχωρῶ εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ χρόνου. Ὁ χρόνος ἐμετρεῖτο διὰ τῆς κλεψύδρας. —

Καί τοι δυεῖν αὐτὸν κ. τ. λ.] Δυεῖν Ἀττικῶς ἀντὶ δυοῖν· εἶναι δὲ ὁ λόγος διλημματικός· ἢ μὴ ἔχων νὰ εἴπῃ τι ἐναντίον τῶν ὑπ' ἐμοῦ πραττομένων, δὲν ἔγραφεν ἄλλα διάφορα τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων· ἢ τὸ συμφέρον τῶν ἐχθρῶν τῆς πόλεως ζητῶν, δὲν παρουσίαζε τὰ καλήτερα. Ἀνάγκη ἢ μὴ γράφειν, ἢ μὴ φέρειν λέγει, διότι μέσον τούτων δὲν ὑπάρχει· ἀναγκαίως λοιπὸν εἶναι ἓν ἐκ τῶν δύο. — Ἡνίκα—δέοι] Βλ. Συντακτ. Σελ. 116. — Οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ] Μάλιστα δὲν ἠδύνατο τότε ἄλλος νὰ λαλήσῃ, δὲν ἔδιδε καιρὸν εἰς ἄλλον. — Ποιῶν ἐλάνθανε] Ληθότως ἐποίει. Βλ. Συντακτ. Σελ. 146. — Ἐπεξειργάσατο] Ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἔπραξεν· ἐπεξεργάζεσθαι λέγεται καὶ ὅταν τις ἐπαναθεωρῇ τὸ ἤδη εἰργασμένον, καὶ τελειοποιῇ αὐτό. — Περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνάλωσε λόγους κ. τ. λ.] Περὶ οὗ ἐλάλησε τοσαῦτα πρὸς ὑμᾶς παριστάνων τὰ τῶν Ἀμφισέων Λοκρῶν ψηφίσματα. Οἱ Λοκροὶ ἐλέγοντο οἱ μὲν Ὀζόλαι, οἱ δὲ Ὀπούντιοι, οἱ δὲ Ἐπικνημίδιοι. Πρωτεύουσα δὲ τῶν πρώτων ἦτο ἡ Ἄμφισσα. — Ὡς διαστρέψων τἀληθὲς] Μὲ σκοπὸν νὰ διαστρέψῃ τὴν ἀλήθειαν. — Ἐκνίψῃ] Δὲν θέλεις ἀποπλύνει, μεταφορικῶς, δὲν θέλεις ἀθωώσει σεαυτόν. — Τὴν χώραν ἔχουσι] Προστατεύουσι. — Ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει] Ὁ Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πατρῷος· διότι εἶχε νυμφευθῇ Κρέουσαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἐρεχθέως, ἕκτου βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὁ Ἴων. — Ἀπτόμενον] Τουτέστι, μηχανώμενον, ἐπιχειροῦντα. — Αἰτίαν ἐπάγω] Κατηγορίαν ἐπιφέρω. — Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι] Ἐκ τοῦ ὄναμαι νὰ μὲ στηρήσωσι τῆς ἀπολαύσεως πάντων τῶν ἀγαθῶν, πάσης εὐτυχίας. — Ἐπήραμαι] Κατηράσθην ἐμαυτοῦ· παρακείμενος τοῦ ἐπαράομαι. — Διετεινάμην σὺτωσὶ σφοδρῶς] Διϊσχυρίσθην οὕτω σφοδρῶς, βεβαιῶ ἐπευχόμενος οὕτως εἰς τοὺς θεούς. — Ἐν τῷ δημοσίῳ] Ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχείῳ, ἔνθα φυλάττονται τὰ δημόσια ἔγγραφα. — Τῶν εἰργασμένων ἑαυτῷ κακῶν—ἐλάττων] Κατώτερος τὴν δύναμιν, οὐχ ἱκανὸς δηλαδὴ νὰ πράξῃ τόσον μεγάλα κακουργήματα.

Σελ. 264. Τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς ἐλάτειαν] Παρατηρεῖται ὅτι ταῦτα κἀμνουσιν ἑξάμετρον στίχον· ἔχει δὲ καὶ αὕτη ἡ φράσις μεγαλοπρέπειαν Δημοσθενικήν. — Πόλεμον Ἀμφικτυονικὸν] Πόλεμον τῶν Ἀμφικτυόνων κατὰ τῆς Ἀττικῆς· διότι εἰς τοῦτο ἀπέβλεπον ὅσα εἶπε καὶ ἐνήργησε κατὰ τῶν Ἀμφισσέων. — Ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι] Κατὰ παράκλησιν τοῦ Αἰσχίνου συγκαθήμενοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Κενὴν αἰτίαν] Ἀνύπαρκτον, ψευδῆ κατηγορίαν. — Ἥτις δ' ἡ φύσις κ. τ. λ.] Τίς δὲ ἦτο ἡ φύσις τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίς ὁ σκοπὸς, κ. τ. λ. — Συνεσκευάσθη] Συνεσκευωρήθη. — Εὖ—συντεθὲν] Τεχνηέντως συμπλεχθὲν, κατασκευασθέν. — Πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν] Εἰς τὴν ἱστορικὴν γνῶσιν τῶν κοινῶν πραγμάτων. — Δεινότης] Πονηρία, πολιτικὴ πανουργία. — Τῶν λῃστῶν] Τῶν πειρατῶν. — Ἐξήγετο—εἰσήγετο] Ἐντεῦθεν εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων εἴς τινα πόλιν καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων. — Διϊέντων] Ἐώντων, ἐπιτρεπόντων νὰ περάσῃ. — Τῷ πολέμῳ κρατοῦντι κ. τ. λ.] Καί τοι ὑπερίσχυεν ἐν τῷ πολέμῳ, ἐνίκα τοὺς ὁποιουσδήποτε στρα-

τηγοὺς σεῖς ἐξεπέμπετε· οἱ λίγοι οὗτοι εἶναι πλαγίως ἐλεγκτικοὶ ὅτι δὲν ἔκαμνον καλὴν ἐκλογὴν τῶν στρατηγῶν.

Σελ. 263. Αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου κ.τ.λ.] Ἐξ αὐτῆς τῆς φυσικῆς δυσκολίας τοῦ τόπου καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς Θηβαίους βοηθημάτων συνέβαινεν εἰς αὐτὸν νὰ πάσχῃ πολλὰ κακά. — Εἰ—συμπείθοι] Ἐὰν ἤθελε ζητήσει νὰ πείσῃ. — Ἐὰν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις κ. τ. λ.] Ἐὰν ὅμως ἐναγκαλισθεὶς τὰς κοινὰς διαφορὰς ἐκείνων (τῶν Ἀμφικτυόνων) καὶ προστάτης φανεὶς αὐτῶν, ψηφισθῇ ἀρχιστράτηγος, ἤλπιζεν ὅτι εὐκολώτερον ἔμελλε μέρος μὲν νὰ ἀπατήσῃ αὐτοὺς, μέρος δὲ νὰ πείσῃ. — Ὡς εὖ] Πόσον τεχνηέντως. — Πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύοσι κ. τ. λ.] Ἐπιχειρεῖ νὰ διεγείρῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ ταραχὴν εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον. — Αὐτοῦ δεήσεσθαι] Ὅτι ἔμελλον νὰ ζητήσωσι τὴν βοήθειαν αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν ταραχήν. — Ἱερομνημόνων] Κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην Ἀμφικτύων ὁ υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν συνέστησε τὸ συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἀπ' ἐκείνου ἐλέγετο Ἀμφικτύονες. Τὰ συνιστῶντα τὸ συνέδριον τοῦτο μέλη ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι δέκα λαῶν, Ἰώνων (ἐν οἷς περιελαμβάνοντο καὶ οἱ Ἀθηναῖοι), Δολόπων, Θετταλῶν, Αἰνιάνων, Μαγνήτων, Μαλέων, Φθιωτῶν, Δωριέων, Φωκέων, Λοκρῶν Ἐπικνημιδίων. Ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ἦσαν δώδεκα· τοσαῦτα ἀναφέρει καὶ ὁ Σουΐδας καὶ ὁ Ἁρποκρατίων, Ἴωνας, Δωριεῖς, Περῥαιβοὺς, Βοιωτοὺς, Μάγνητας, Ἀχαιοὺς, Φθιώτας, Μαλιεῖς, Δόλοπας, Αἰνιᾶνας, Δελφοὺς, καὶ Φωκεῖς. Οἱ δὲ πεμπόμενοι παρὰ τῶν πόλεων τούτων ἦσαν δύο· καὶ ὁ μὲν περὶ πολιτικῶν δημηγορῶν ἐλέγετο Πυλαγόρας· ὁ δὲ περὶ τῶν θρησκευτικῶν, ἱερομνήμων. Συνήρχοντο δὲ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ ἔαρ, καὶ τὸ φθινόπωρον. — Εἰσηγεῖτο κ. τ. λ.] Ἐάν τις ἤθελε συμβουλεύει τὸν πόλεμον τοῦτον, κ. τ. λ. — Τῶν ὑπεναντίων] Τοῦ Φιλίππου δηλονότι. — Εὐπόρως λήσειν] Ἐννοεῖται τὸ ἐνόμιζε, ἐστοχάζετο, ἤλπιζεν ὅτι εὐκόλως θέλει ἀπατήσει. — Ἀνερρήθη] Ἀνηγορεύθη, διωρίσθη Πυλαγόρας. — Οὐδὲ φυλάττοντος] Οὐδὲ παρατηροῦντος, προσέχοντος. — Τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα] Τὸ πρόσωπον τῆς πόλεως, τὸν χαρακτῆρα τοῦ πρέσβεως λαβὼν, ἐνήργει ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα ἐμισθώθη. — Καὶ λόγους εὐπροσώπους κ. τ. λ.] Καὶ πλάσας λόγους ἀπατηλοὺς καὶ μυθώδεις, δι' ὧν παρίστανε τὴν Κιρραίαν γῆν, ὅτι ἦτο καθιερωμένη εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, κ. τ. λ. — Οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας κ. τ. λ.] Οὗτος δὲ κατηγορῶν ἔλεγεν, ὅτι εἶναι μέρος τῆς ἱερᾶς γῆς. — Οὐδεμίαν δίκην κ. τ. λ.] Ἐνῷ οἱ Λοκροὶ δὲν ἐπέφεραν εἰς ἡμᾶς οὐδεμίαν δίκην. Ὁ Αἰσχίνης ἔλεγεν ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς Λοκροὶ ὀλίγον καιρὸν πρὸ τοῦ πολέμου δελεασθέντες ὑπὸ τῶν Θηβαίων, κατεδίκασαν παρὰ τοῖς Ἀμφικτύοσι τοὺς Ἀθηναίους εἰς ζημίαν πεντήκοντα ταλάντων, διότι εἰς νεόκτιστον τινὰ ναὸν ἀφιέρωσαν χρυσᾶς ἀσπίδας ἐπιγεγραμμένας, Ἀθηναῖοι ἐκ Μήδων καὶ Θηβαίων τῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας πολεμησάντων· ταύτην δὲ τὴν κατηγορίαν ἠθέλησε τάχα ὁ Αἰσχίνης νὰ ἐξαλείψῃ, οὐχὶ διὰ νὰ ἐξάψῃ τὴν ἀπέχθειαν τῶν Ἀμφισσέων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτῶν

οἱ Ἀμφικτύονες τὴν ἱερὰν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐγεώργουν ὡς ἰδίαν. — Οὐδ' ἃ νῦν οὗτος λέγων προφασίζεται οὐκ ἀληθῆ] Ἐλλειπτικὸν φαίνεται τὸ μέρος τοῦτο· ὅθεν ἐννοητέον μετοχήν τινα κατάλληλον, ὡς αἰτιωμένων, ἤγουν, οὐδὲ κατηγορούντων ἡμᾶς εἰς οὐδὲν τῶν ὅσα οὗτος προφασίζεται τώρα ψευδόμενος. Ἴσως ὅμως ὀβελιστέον τὸ οὐδ', τὸ ὁποῖον πιθανῶς παρεισέφρησεν ἐξ ἀπροσεξίας τῶν ἀντιγραφέων, καὶ ἀντὶ ἃ γραπτέον ὅ.

Σελ. 266. Ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι] Ἄνευ προσκλήσεως. Δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιχειρισθῇ δίκην κατά τινος χωρὶς νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν πρότερον διὰ τοῦ κριτηρίου νὰ παρουσιασθῇ ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ — Δίκην κατὰ τῆς πόλεως συντελέσασθαι] Νὰ κάμωσι κρισολογίαν κατὰ τῆς πόλεως.—Ἐκλήτευσεν] Κλητεύειν ἐλέγετο τὸ προσκαλεῖν τινα διὰ τοῦ κλήτορος εἰς τὸ δικαστήριον.—Ἐπὶ ποίας ἀρχῆς;] Ἐπὶ τίνος ἄρχοντος; τίς ἦτο ὁ ἐπώνυμος ἄρχων; ἢ κατ' ἄλλους, ἀπό· διὰ νὰ ἐπιχειρισθῇ τις δίκην κατά τινος, ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν παρά τινος τῶν ἀρχόντων.—Μικροῦ] Ἐννοεῖται τὸ δεῖν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ κατακοντίσωσι· λέγεται καὶ παρὰ μικρόν, μετὰ ὁριστικῆς· λεγομένου δὲ τοῦ δέω προσωπικῶς ἢ ἀπροσώπως, μετὰ ἀπαρεμφάτου. — Ἐταράχθη] Ἐκινήθη, ἠγέρθη. — Κόττυφος] Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀμφικτυόνων. Ὁ μὲν Αἰσχίνης λέγει ὅτι ἦτο ἐκ τῆς Φαρσάλου πόλεως τῆς Θεσσαλίας, ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐξ Ἀρκαδίας. Φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἦτο ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ κατεστάθη ἐν Φαρσάλῳ. — Οἱ μὲν οὐκ ἦλθον κ. τ. λ.] Ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν προσκεκλημένων εἰς τὰ ὅπλα δὲν συνῆλθον· οἱ δὲ συνελθόντες, δὲν ἔπραττον οὐδέν. — Εἰς τὴν ἐπιοῦσαν Πυλαίαν κ. τ. λ.] Εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνεδρίασιν ἔφερον εὐθὺς τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τὸν Φίλιππον ἀρχιστράτηγον, ἤγουν, εὐθὺς προέβαλον ἀρχιστράτηγον τὸν Φίλιππον. — Οἱ κατεσκευασμένοι κ. τ. λ.] Οἱ εἰς τοῦτο προητοιμασμένοι μεταξὺ τῶν Θετταλῶν καὶ ἐξ ἀρχῆς δεδολιευμένοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων. — Καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν] Καὶ ἔλαβον εὐπροσώπους προφάσεις, διὰ τί ἀνέθεσαν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ κατὰ τῶν Ἀμφισσέων πολέμου. — Ἐκ τούτων] Ἐντεῦθεν, διὰ ταῦτα. — Παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν Κιρραίαν] Περάσας τὰς Θερμοπύλας διὰ νὰ ἔλθῃ τάχα ἐπὶ τὴν Κιρραίαν. — Ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ] Ὑγιαίνειν εἰπών, ἤγουν, ἐγκαταλιπών, καταφρονήσας καὶ Κιρραίους καὶ Λοκρούς. Ἔλεγον καὶ, χαίρειν φράσας, ἢ εἰπών. Μετεχειρίζοντο δὲ τὰς φράσεις ταύτας κατ' εὐφημισμὸν ἐπὶ τῶν φαινομένων ὅτι ἦσαν ἀγαθά, ὡς, χαιρέτω φιλία· ἐπὶ δὲ τῶν ὁμολογουμένως κακῶν ἔλεγον, ἐρρέτω, ὡς, ἐρρέτω φθόνος. — Ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμα] Ἅπαν τοῦτο τὸ κακόν, πᾶσα ἡ ὁρμὴ τοῦ πολέμου. — Νῦν δὲ τότε γ' ἐξαίφνης κ. τ. λ.] Νῦν δέ, ἤγουν, ἀλλὰ τώρα, μεταβαλόντες δηλαδὴ γνώμην οἱ Θηβαῖοι καὶ ἑνωθέντες μεθ' ἡμῶν, ἐμπόδισαν αὐτὸν ἐξαίφνης τότε τοὐλάχιστον. — Ὅσον καθ' ἕνα ἄνδρα] Ὅσον δύναται νὰ κάμῃ εἷς ἄνθρωπος.

Σελ. 267. Καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρους] Καὶ νὰ χωρίσωσι τὰ ὅρια μὲ στήλας. — Πλημμελούμενον] Ὑβριζόμενον. — Καὶ διότι] Καὶ δηλῶσαι ὅτι.

Σελ. 268. Τοῖς δημιουργοῖς] Τοῖς ἄρχουσιν· οὕτως ἐλέγοντο οἱ τῶν Δωρικῶν

δημοκρατιῶν ἄρχοντες. — Καὶ ἀμύνασθαι] Καὶ νὰ τιμωρήσω. — Συναντᾶτε] Ἔλθετε εἰς συνάντησίν μου. — Ἐπισιτισμὸν] Τροφάς. — Ὡς ἡμεῖς ἄγομεν] Ὡς ἡμεῖς μηνολογοῦμεν. — Τοῖς δὲ ἡμῖν συναντήσασι πανδημεὶ, χρησόμεθα συμβούλοις, τοῖς δὲ μὴ προσθεμένοις ἐπιζημίοις] Οὕτω διορθοῦσι τὸ χωρίον τοῦτο· καὶ ἡ ἔννοια εἶναι ὅτι, τοὺς ὅσοι ἔλθωσιν εἰς συνάντησιν ἡμῶν πανδημεὶ, θέλομεν μεταχειρισθῆ ὡς συμβούλους· τοὺς ὅσοι ὅμως δὲν ἐνωθῶσι μὲ ἡμᾶς, ὡς ἐπιζημίους· τοὺς μὲν δηλαδὴ ὡς φίλους, τοὺς δὲ ὡς πολεμίους. Ἡ δὲ προτέρα ἀσαφὴς καὶ τεταραγμένη γραφὴ εἶναι «τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι πανδημεὶ χρησόμεθα, τοῖς δὲ συμβούλοις ἡμῖν κειμένοις ἐπιζημίοις.» — Φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις] Κρύπτει μὲν τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτοῦ σκοποὺς, τὰ καθ' αὐτὸ κινοῦντα αὐτὸν αἴτια. — Τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς;] Τίς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ταύτας τὰς προφάσεις; ὅτι τάχα ἔρχεται διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀσεβεῖς Ἀμφισσεῖς;

Σελ. 269. Μηδὲν εὐλαβηθέντα] Μετὰ παῤῥησίας δηλαδὴ, ἄνευ συστολῆς. — Κοινὸν ἀλιτήριον] Κοινὸν κακοῦργον, αἴτιον. — Οὐκ ἀπεστράφητε] Δὲν ἐστρέψατε τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἀπ' αὐτοῦ. — Συμβέβηκε τοίνυν κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερα τὰ κατὰ τῆς πατρίδος ὑπὸ τούτου πεπραγμένα, συνέπεια τούτου ἐστάθη νὰ ἔλθω εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐναντιούμενος εἰς τούτους ἔπραξα. — Τὰ ἔργα —τῶν πόνων] Τὰς δυσχερείας, τὰ βάρη τῶν κόπων. — Παρ' ἑκατέροις] Παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς Θηβαίοις. — Οὐδὲ καθ' ἕν] Οὐδὲ καθ' ἓν πρᾶγμα, οὐδόλως. —Προσκρούειν ἀλλήλοις] Ἀντιφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀντιπράττειν. — Ταύτην τὴν φιλίαν] Τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους. — Κίναδος] Ἀλώπηξ κατὰ τοὺς Σικελοὺς, ἤγουν, δόλιε· ἢ καθ' Ἡσύχιον, θηρίον. — Οὐκ αἰσχύνῃ] Ἀντὶ τῆς ἡμαρτημένης γραφῆς οὐκ αἰσθάνῃ. — Δοκιμασάντων] Ἐγκρινάντων.

Σελ. 270. Τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπεραναμένων δὲ τῶν ἄλλων κ. τ. λ.] Τούτου μὲν διεγείραντος τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, τῶν ἄλλων δὲ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ συνεκτελεσάντων τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔχθραν τῆς πόλεως, κ.τ.λ. —Καὶ εἰ μὴ προεξανέστημεν σμικρὸν, κ. τ. λ.] Καὶ ἂν δὲν ἠθέλομεν προλάβει ὀλίγον, δὲν ἠθέλομεν δυνηθῆ οὐδὲ νὰ ἀναλάβωμεν ἑαυτοὺς, νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἑαυτούς. — Οὕτω μέχρι πόῤῥω κ. τ. λ.] Ἕως τόσον μακρὰν ἔφεραν οὗτοι τὸ πρᾶγμα, τὴν σκευωρίαν. — Ἐν οἷς δ' ἦτε ἤδη κ. τ. λ.] Πῶς δὲ διέκεισθε τότε πρὸς ἀλλήλους. — Ἐπιβάλλεται] Ἐπιχειρεῖ. — Τὰς κοινὰς πίστεις] Τὰς κοινὰς ὁμολογίας. — Καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν] Καὶ προτρέψουσιν αὐτὸν, αἰτήσονται παρ' αὐτοῦ. — Ἐκ τῆς βουλῆς] Ἐκ τῶν βουλευτῶν. — Πολεμάρχου γνώμῃ] Μὲ γνώμην τοῦ πολεμάρχου· ὁ πολέμαρχος ἦτο εἷς τῶν ἐννέα ἀρχόντων· διεύθυνε τὰ τοῦ πολέμου, καὶ ἔκρινε τὰς στρατιωτικὰς δίκας. — Εἰς ἀλλοτριότητα. . . . καταστῆσαι] Ἀλλοτριῶσαι, ἀποξενῶσαι, τὸ καθίστημι καὶ καθίσταμαι μετὰ αἰτιατικῆς ἡγουμένης τῆς εἰς προθέσεως, λαμβάνονται περιφραστικῶς· οὕτω λέγουσι, καθίσταμαι εἰς πόλεμον· καθίσταμαι εἰς ἀπορίαν· καθίστημί τινα εἰς ἀπορίαν, εἰς ἀνάγκην, εἰς φόβον, κ.τ.λ.

Σελ. 271 Ἐνδεχομένως] Κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον, ὅπως εἶναι δυνατὸν ἐν ταῖς

παρούσαις περιστάσεσι, μετὰ σκέψεως νὰ ἀποφασίσωσι τὸ πρακτέον. — Καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων] Διότι τώρα διὰ τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας τῆς εἰρήνης ὁ δῆμος δὲν κρίνει ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ στείλῃ βοήθειαν εἰς τὰς πόλεις, καί τοι ἀδικουμένας ὑπὸ τοῦ Φιλίππου παρὰ τὰς συνθήκας. Οὐ κέκρικεν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων, εἶναι περίφρασις, ἀντὶ τοῦ, οὐ κρίνει μέτριον, δίκαιον· οὕτω λέγουσι καὶ κρίνειν ἐν τέρασιν, κρίνειν ἐν ὁμοίῳ, ἀντὶ, λογίζεσθαι ὡς τέρας, νομίζειν ὅμοιον. — Ἣν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ.] Αἵρεσιν, γνώμην, σκοπόν· Δὲν ἀγνοῶ· ποίαν γνώμην εἴχετε ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἡμᾶς. — Καὶ τίνα σπουδὴν ποιεῖσθε] Καὶ τίνα σπουδὴν καταβάλλετε, πόσον προσπαθεῖτε. Σπουδὴν ποιοῦμαι, περίφρασις, ἀντὶ σπουδάζω, προθυμοῦμαι· οὕτω λέγουσι καὶ, σπουδὴν τίθεμαι. — Προσκαλέσασθαι] Ἐφελκύσαι πρὸς ἑαυτούς. — Ἐφ' ἡμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν] Νὰ ὑποτάξωσι τὴν ἐκλογὴν ἑαυτῶν εἰς τὴν θέλησιν ὑμῶν, νὰ ἐκλέξωσιν ὅ,τι σεῖς θέλετε. Ἐπὶ σοὶ ποιοῦμαί τι, περίφρασις, ἀντὶ ὑπείκω, ἔρομαι τῇ σῇ γνώμῃ, τῇ σῇ βουλήσει. — Κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων.] Μενόντων ὅπου εἶναι τὸ συμφέρον αὐτῶν. — Ἐξ ὑποστροφῆς·] Ὑποστραφέντες, μεταβάλλοντες τρόπον, γνώμην. — Κατ' οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ πεπλημμεληκότες εἰς ὑμᾶς, κατ' οὐδὲν ἠδικημένοι. — Τοῖς παρακαλουμένοις] Τοῖς ζητουμένοις παρ' ἡμῶν. Τὸ ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων λέγει, καὶ παρακαλέσουσιν αὐτόν. — Παραπέμψαντες κ.τ.λ.] Ἀποβαλόντες ἀτιμάσητε, ὡς πρέπει, ἐκδιώξητε δηλαδὴ ἐκ τῆς πόλεως.

Σελ. 272. Διότι] Ἀντὶ τοῦ ὅτι. — Πᾶσαν φιλοτιμίαν] Πᾶσαν ἐπιμέλειαν, πᾶσαν ὑπόσχεσιν. — Συγκαταίνους] Συμφώνους, ὁμόφρονας. — Κατεγίνωσκον ἐπὶ τῷ μέλλειν κ. τ. λ.] Κατέκρινον, ἐμεμφόμην, νομίζων ὅτι ἠθέλετε πεισθῆ εἰς τὰς παρ' ἐκείνων ἐλπίδας κ. τ. — Τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας ἔχειν εἰρήνην] Ὅτι ζητεῖτε νὰ φυλάττητε, νὰ ἐξακολουθῆτε τὴν πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. — Ἐπαινῶ κατὰ πολλὰ, μάλιστα δ' ἐπὶ τῷ βουλεύσασθαι κ. τ. λ.] Ἐπαινῶ ὑμᾶς καὶ διὰ πολλὰ μὲν ἄλλα, μάλιστα δὲ διότι ἐσκέφθητε περὶ τούτων ἀσφαλέστερον, καὶ διότι εὐνοεῖτε εἰς τὰ ἡμέτερα, ἤγουν, θέλετε τὴν φιλίαν ἡμῶν. Ἐν εὐνοίᾳ ἔχω τὰ πρὸς σὲ, περίφρασις ἀντὶ τοῦ εὐνοῶ σοι· λέγουσι καὶ εὔνοιαν ἔχω εἰς σὲ, ἢ, πρὸς σὲ, καὶ εὐνοϊκῶς ἔχω πρὸς σέ. — Ῥοπὴν] Βοήθειαν, ὠφέλειαν. Σημαίνει κυρίως κλίσιν τινὸς σώματος πρὸς τὰ κάτω· ὅθεν τὴν κλίσιν τῆς πλάστιγγος, καὶ τὸ βάρος αὐτὸ τοῦ ζυγιζομένου σώματος. Ἐντεῦθεν μεταφορικῶς πᾶν ὅ,τι φέρει μεταβολὴν εἰς καλὸν ἢ κακόν. Καὶ ἡ στιγμὴ τοῦ χρόνου, καθ' ἣν δύναταί τι νὰ συμβῇ. Οὕτω παρὰ Σοφοκλ. (Οἰδίπ. ἐν Κολ. 1308) ῥοπὴ βίου μοι, ἤγουν, ἡ ζωή μου ἵσταται εἰς μίαν στιγμήν. Καὶ τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἐπίκειται ἀνάγκη νὰ κλίνῃ τις· ὡς παρ' Εὐριπ. (Ἑλέν. 1096) βλέπω δύο ῥοπάς· ἢ γὰρ θανεῖν με δεῖ, ἢ πατρίδ' ἀπελθεῖν. — Οὕτω διαθεὶς κ. τ. λ.] Εἰς τοιαύτην δυσμένειαν καταστήσας ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις, τὰς Ἀθήνας καὶ Θήβας, πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων τῶν προδοτῶν. — Ἐ-

παρθεὶς] Ἐμψυχωθεὶς, Θαῤῥυνθεὶς ἐκ τούτων τῶν ἡμετέρων ψηφισμάτων καὶ τῶν ἑαυτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποκρίσεων. — Ὡς οὐδ' ἂν εἴτι γένοιτο κ. τ. λ.] Ἐλπίζων ὅτι σεῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι δὲν ἠθέλετε πλέον ὁμονοήσει κατ' αὐτοῦ, ὅ,τι καὶ ἂν ἤθελεν ἐπιχειρισθῆ. Ἡ ἔννοια αὕτη συμφωνεῖ μὲ τὸ, «Οὕτω διαθεὶς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων,» ἤγουν, εἰς τοιοῦτον μῖσος καταστήσας τὰς πόλεις (Ἀθήνας καὶ Θήβας) πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, τοῦ Αἰσχίνου καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ. — Ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν κ. τ. λ.] Θαυμαστὴ ἡ διήγησις καὶ εἰς τὴν φράσιν, καὶ εἰς τὴν συντομίαν, καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν περιστάσεων. — Οἱ μὲν] Οἱ πρυτάνεις δηλαδή. — Μεταξὺ δειπνοῦντες] Ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ δείπνου. Τὸ ἐν τῷ πρυτανείῳ δεῖπνον αὐτῶν ἦτο λιτὸν, διὰ νὰ ἦναι εἰς τοὺς πολίτας παράδειγμα τῆς λιτότητος καὶ ἁπλότητος. — Τούστ' ἐκ τῶν σκηνῶν] Ἀντὶ τοὺς ἐν ταῖς σκηναῖς, τὰς ὁποίας εἶχον ἐν τῇ ἀγορᾷ οἱ πωληταί. — Τὰ γέῤῥα ἐνεπίμπρασαν] Ἔκαιον τὰ σκηνώματα τῶν πωλητῶν, διὰ νὰ μὴ γίνωνται ἐμπόδιον εἰς τὴν κίνησιν τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ μὴ μένῃ οὐδεὶς ἀργὸς ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ τῆς πόλεως. — Καὶ πρὶν ἐκείνην χρηματίσαι κ. τ. λ.] Ἡ βουλὴ συνήρχετο πρότερον καὶ συνεβουλεύετο καὶ ἀπεφάσιζεν· ἐλέγετο δὲ ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς προβούλευμα, διότι πρὶν συναχθῇ ὁ δῆμος προεβουλεύετο, καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἀνεγινώσκετο τὸ προβούλευμα εἰς τὸν δῆμον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ συζητηθὲν ἐκυροῦτο ὑπ' αὐτοῦ, ἢ ἀπερῥίπτετο. Τοσοῦτος δὲ φόβος ἐπέπεσε τότε εἰς τὴν πόλιν, ὥστε πρὶν ἡ Βουλὴ συσκεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου, ὁ δῆμος συνελθὼν ἐκάθητο ἄνω· λέγει δὲ ἄνω, διότι τὰ καθίσματα τοῦ δήμου ἦσαν ὑπεράνω τῶν καθισμάτων τῶν πρυτάνεων, ἢ διότι ἡ Πνὺξ ἢ τὸ τοῦ Διονύσου θέατρον, ὅπου συνήρχετο ὁ δῆμος, ὑπερέκειτο τῆς πόλεως. Ἡ πρώτη ὅμως γνώμη, ἥτις εἶναι τοῦ Λυγήρου, φαίνεται ἡ πιθανωτέρα.

Σελ. 273. Τὸν ἥκοντα] Τὸν ἐλθόντα ἀγγελιαφόρον. — Καί τοι, εἰ μὲν κ.τ.λ.] Ἐναντιωματικὸς εἶναι ἐνταῦθα ὁ καίτοι πρὸς τὰ ἀνωτέρω, παρήει δ' οὐδεὶς κ. τ. λ. — Οἱ τριακόσιοι] Τοσοῦτοι ἦταν οἱ πλουσιώτεροι πάντων τῶν ἄλλων πολιτῶν. — Τοὺς ἀμφότερα ταῦτα] Τοὺς ὄντας δηλονότι ἀμφότερα ταῦτα, ἤγουν, καὶ εὐνους καὶ πλουσίους. — Τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις] Τὰς μεγάλας χρηματικὰς προσφοράς. — Καὶ τί βουλόμενος] Καὶ τί θέλων, μὲ ποῖον σκοπόν. — Πόῤῥωθεν] Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς. — Οὐδὲν μᾶλλον κ. τ. λ.] Ἐν τῇ αὐτῇ δηλονότι ἀγνοίᾳ τοῦ πρακτέου καὶ ἀδυναμίᾳ τοῦ συμβουλεῦσαι ἤθελεν εἶσθαι. Ἡ φράσις αὕτη, οὐδὲν μᾶλλον παριστάνει τὸ ἀλυσιτελὲς τινὸς πράγματος πρὸς τὸ ζητούμενον. — Οὐδ' ὑμῖν ἔξειν συμβουλεύειν] Ἐννοητέον τὸ ἤμελλον· οὐδ' ἤμελλον ἔξειν συμβουλεύειν, ἤγουν, οὐδ' ἤμελλον δυνήσεσθαι συμβουλεύειν.— Οὗτος] Ὃν δηλαδὴ ἐκάλει ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἤγουν, ὁ ἀνὴρ ὁ παρηκολουθηκὼς κ. τ. λ. — Ἑνὸς μὲν—ἑτέρου δὲ] Ἑνὸς μὲν ἕνεκα, ἑτέρου δὲ ἕνεκα, ἤγουν, πρῶτον μὲν, δεύτερον δέ. — Τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν] Ὡς καλὸς στρατιώτης ἐφύλαξε τὴν τάξιν εἰς ἣν ἐτάχθην· τὴν τάξιν τοῦ εὐνοοῦντος εἰς τὴν πόλιν ἐν τοῖς δεινοῖς. Ἔμεινα καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὔνους τῇ πόλει.

Σελ. 274. Ἐξηταζόμην] Εὑρισκόμην, φανερὸς ἤμην. Λέγεται ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς παρατάξεως· εἶπεν ἀντὶ τούτου, τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον· ὅθεν φυλάττων τὴν ἀκολουθίαν τῆς μεταφορᾶς, ἐπιφέρει, ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων ἐξηταζόμην. — Τῆς πάσης πολιτείας] Τῆς ὅλης πολιτικῆς καταστάσεως θέλετε λάβει γνῶσιν ἀκριβεστέραν.— Ὡς ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ] Νομίζοντες ὅτι οἱ Θηβαῖοι εἶναι φίλοι τοῦ Φιλίππου,σύμφωνοι μὲ αὐτόν.—Τὰ ἐν Θήβαις] Τὰ Θηβαϊκὰ πράγματα,διὰ νὰ ἐπισύρῃ εἰς ἑαυτὸν τοὺς ἔτι ἐναντίους ἐκ τῶν Θηβαίων, ὡς κατωτέρω λέγει, καταπλήξας αὐτοὺς τῇ παρουσίᾳ τῆς δυνάμεως.— Ἐπᾶραι] Ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ ἀνέμου ἐπαίροντος τὰ ἱστία, νὰ ἐγείρῃ δηλαδὴ τὸ θάρσος, νὰ ἐνθαρρύνῃ. — Δύσκολον] Λυπηρὸν, δυσάρεστον· διότι οἱ Θηβαῖοι ἐν τῇ εὐημερίᾳ αὐτῶν ἐφέρθησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑπεροπτικῶς καὶ ἐχθρικῶς. — Ἀμφότεροι] Καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν Θηβαίων ἐναντισύμενοι εἰς αὐτὸν, καὶ οἱ ἐξ ἀρχῆς φιλιππίζοντες. — Καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν . . . γένησθε κ. τ. λ.] Καὶ παρατηρῆτε τὰ πράγματα μετὰ προσοχῆς, καὶ δὲν ἀντιλέγητε φιλονείκως πρὸς τοὺς λόγους μου. Πρὸς τούτῳ γίνομαι, περίφρασις, εἰς τοῦτο δίδω τὴν προσοχήν μου, τούτῳ προσέχω. — Ἐπανεῖναι] Ἐπανίημι, χαλαρόνω τὸ τεταμένον, χαυνόνω· καὶ μεταφορικῶς κατευνάζω τὴν ὁρμὴν τινὸς πάθους, παύω, ὡς ἐνταῦθα τὸν φόβον.

Σελ. 275. Μεταθέσθαι] Νὰ μεταφέρητε τὸν φόβον ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τοὺς Θηβαίους, νὰ φοβῆσθε μὴ πάθωσιν ἐκεῖνοι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. — Τοὺς ἐν ἡλικίᾳ] Οἱ δυνάμενοι φέρειν ὅπλα, οἱ φθάσαντες εἰς ἡλικίαν ἱκανὴν, ὥστε νὰ πολεμῶσι. — Ἐξ ἴσου] Ἐξ ἴσου τοῖς φιλιππίζουσι γένηται τοῖς φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων, ἤγουν, διὰ νὰ λαλῶσιν ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ φίλοι ὑμῶν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου οἱ φιλιππίζοντες. — Ἐκεῖσε] Εἰς τὰς Θήβας. — Τῆς ἐξόδου] Κυρίους τῆς ἐξόδου, τοῦ χρόνου δηλονότι καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκστρατείας, πόσοι καὶ πότε πρέπει νὰ ἐξέλθωτι. — Πῶς χρήσασθαι τῷ πράγματι παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν] Νὰ εἴπω πῶς πρέπει νὰ μεταχειρισθῆτε τὴν περίστασιν ταύτην; εἰς τοῦτο δότε μοι μεγάλην προσοχήν. Ἡ γραφὴ αὕτη φαίνεται προτιμοτέρα παρὰ τὴν, πῶς χρήσεσθε τῷ πράγματι τούτῳ; παραινῶ; — Αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρὸς] Διότι ἡ περίστασις εἶναι αἰσχρά· ἤγουν, εἶναι ἀπρεπὲς ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει νὰ ζητήσητε σεῖς χάριν παρ' αὐτῶν, ὡς φοβούμενοι. — Ὡς ἐκείνων μὲν ὄντων κ. τ. λ.] Δεικνύοντες οὕτω, παριστάνοντες, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν κ. τ. λ. — Ὥμεν διωκημένοι] Ὥμεν κατωρθωκότες, διαπράξωμεν, ἐπιτύχωμεν. — Μετὰ σχήματος ἀξίου τῆς πόλεως] Μετὰ τρόπου ἀξίου τῆς πόλεως, μετὰ ἀξιοπρεπείας. — Ἑαυτοῖς ἐγκαλῶσιν] Ἑαυτοὺς αἰτιῶνται, μέμφωνται. — Ἐάν τι νῦν ἐξαμάρτωσιν] Ἐὰν λάβωσιν ἀποτυχίαν τινὰ τῶν ἐλπίδων, ἐὰν δυστυχήσωσι μὲ πεισθέντες εἰς τοὺς λόγους ἡμῶν. — Συνεπαινεσάντων] Ἀποδεξαμένων, συνομολογησάντων. — Οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ. κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ οὐ μόνον εἶπον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἔγραψα, καὶ ἐπρέσβευσα, καὶ ἔπεισα Θηβαίους· καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κ. τ. λ.

Λέγεται δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο κλίμαξ (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 207). Εἶναι πολὺ ἐπιδεικτικὸν, διὸ καὶ προσοχῆς ἄξιον. — Διεξῆλθον] Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπέρασα διὰ πάντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἠμέλησα οὐδέν.

Σελ. 276. Καί τοι τίνα βούλει κ. τ. λ.] Ἀποστροφὴ πρὸς τὸν Αἰσχίνην θριαμβευτικὴ καὶ εἰρωνική. (Βλ. Συντ. 109) — Βάταλον κ. τ. λ.] Ὁ Βάταλος ἦτο, ὡς λέγουσιν, αὐλητὴς τρυφηλὸς καὶ γυναικώδης· ὅθεν ἔγεινε παροιμία ἐν τοῖς Ἕλλησιν· ἐδόθη δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὸν Δημοσθένην διὰ τὴν ἐκ τῆς ἡμελημένης ἀνατροφῆς μαλθακότητα καὶ θηλυπρέπειαν αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ παιδεία ἐνίκησε ταῦτα. Ὁ Κρεσφόντης ἦτο ἀπόγονος Ἡρακλέους· ὁ δὲ Κρέων ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης· καὶ ὁ Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς Ἤλιδος· Ταῦτα δὲ τὰ πρόσωπα ὑπεκρίνετο ὁ Αἰσχίνης ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ὅτε ἦτο σκηνικός. Λέγει ὁ Ἁρποκρατίων, ὅτι ὑποκρινόμενος ἐν Κωλυτῷ, κώμῃ τῆς Ἀττικῆς, τὸν Οἰνόμαον διώκοντα τὸν Πέλοπα ἐν τῇ διῳρηλασίᾳ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἔπεσε, καὶ συνέτριψε τὰ παράσημα τοῦ Οἰνομάου. — Πλείονος ἄξιος] Πλειοτέρας τιμῆς ἄξιος, ὠφελιμώτερος. — Παραιρεῖται] Ἴσως γραπτέον κατὰ παρακείμενον, παρῄρηται· ἔλαβεν ἀδίκως, ἐκυρίευσε. — Προάγει τῇ τε βίᾳ καὶ ὠμότητι] Προάγει, ἀμεταβάτως, προχωρεῖ, ὑπερβάλλει κατὰ τὴν βίαν καὶ ὠμότητα. — Ἂς μὲν] Ἀντὶ τινὰς μέν. Βλ. Συντακτ. Σελ. 52.

Σελ. 277. Οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος] Διότι ἔλεγεν αὐτὸν βάρβαρον. — Κατακόρως χρώμενος] Μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ὑπερμέτρως ἐντρυφώντων· ἤγουν ὑπερηφάνως καὶ ἀσελγῶς μεταχειριζόμενος τὴν παροῦσαν αὐτοῦ εὐτυχίαν. — Καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα διακόπτεται ἡ σειρὰ τοῦ λόγου. Ἡ δὲ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ Φίλιππος κ. τ. λ. εἶναι εἰς τὸ, δεινὸν ἡγεῖται — Ἰδίας] Ἤγουν, μὴ ἀνηκούσας τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλοτρίας. — Ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι] Ἐστοχάζετο δηλαδὴ τὸ γινόμενον εἰς τὸν δῆμον πλημμέλημα μικρότερον παρὰ τὸ καταδουλοῦν πόλεις Ἑλληνικάς· ἴσως δὲ ἀντὶ τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι, γραπτέον τοῦ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι, ἤγουν, ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ὑπελάμβανε τὸ παραιρεῖσθαι αὐτὸν πόλεις βαρβάρους καὶ ἰδίας ἔλαττον εἶναι τοῦ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι, δηλονότι, τοῦ πόλεις Ἑλληνίδας τὰς μὲν ὑβρίζειν, τὰς δὲ ἀνδραποδίζεσθαι· διότι τοῦτο ἦτο ἄμεσον πλημμέλημα εἰς αὐτὸν τὸν δῆμον τὸν προστάτην τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. — Τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν] Τοῖς πολιτούχοις, τοῖς προστατεύουσι τῆς πόλεως. — Ἐνθυμηθέντας] Συλλογισθέντας ὅτι κ. τ. λ. — Ἀντέχεσθαι . . . τῆς ἐλευθερίας] Νὰ κρατῶσιν ἰσχυρῶς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀντέχομαι, κρατοῦμαι ἀπό τινος, τουτέστιν ἐμμένω σταθερὸς εἰς αὐτό. — Ἀλλότριον] Δυσμενὲς, λυπηρόν.

Σελ. 278. Καλὸν] Οὐκ αἰσχρὸν δηλαδή. Οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπαινετὸν, οὐδὲ συμφέρον τῇ Ἑλλάδι· διότι αἱ πρὸς ἀλλήλους αὗται μάχαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐξησθένισαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἤνοιξαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς τὴν εἴσοδον τῆς διαφθορᾶς, καὶ τελευταῖον τὴν δουλείαν. — Οὔτε τῇ συγγενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ] Οἱ Ἕλληνες ἐθεώρουν ἀλλήλους ὡς συγγενεῖς, καταγόμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ Ἕλληνος υἱοῦ τοῦ Δευκαλίωνος. Ἡ Ἑλλὰς ἦτο κοινὴ πατρὶς πάντων, καὶ ἂν ἐνίοτε συνέβαινε

νὰ διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ συμφερόντων ἰδιαιτέρων, πάντες ὅμως ἐστοχάζοντο χρέος κοινὸν νὰ ὑπερασπίζωνται αὐτὴν κατὰ τῶν ξένων λαῶν, τοὺς ὁποίους διαστέλλοντες ἔλεγον βαρβάρους, καὶ ὡς τοιούτους ἐθεώρουν τότε καὶ τοὺς Μακεδόνας, ἂν καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐλέγοντο ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους διὰ Καράνου ἀπογόνου αὐτοῦ καὶ πρώτου θεμελιωτοῦ τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πρὸς τοὺς Θηβαίους καὶ ἰδιαιτέρους δεσμοὺς συγγενείας. — Καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας] Εὐρυσθεὺς ὁ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τοῦ Ἡρακλέους καὶ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ ἐξέβαλε τῆς Πελοποννήσου τοὺς Ἡρακλείδας, οἵτινες εἶχον ἀναντίρρητα δικαιώματα. Ἐπανῆλθον δὲ οἱ Ἡρακλεῖδαι καὶ ἀποκατεστάθησαν μετὰ μίαν περίπου ἑκατονταετηρίδα διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Ἡρακλῆς ἐγεννήθη ἐν Θήβαις, ὅτε κατέφυγεν ἐκεῖ ὁ Ἀμφιτρύων μετὰ τῆς Ἀλκμήνης, φονεύσας ἔν τινι ἔριδι τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἠλεκτρύωνα. Περὶ δὲ τοῦ Οἰδίπου, ἂν καὶ οἱ Θηβαῖοι ἐβίασαν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ, καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῶν Θηβῶν, ἐπειδὴ ὅμως ἔπραξαν τοῦτο ἄκοντες διὰ τὸν χρησμὸν, ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει ὡς εὐεργεσίαν πρὸς αὐτοὺς τὴν πρὸς ἐκεῖνον τὸν μᾶλλον δυστυχῆ παρὰ ἀξιοκατάκριτον βασιλέα συμπάθειαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ὑπεδέχθησαν αὐτὸν, καὶ ἔδωκαν ἄσυλον.—Αὕτη τῶν περὶ Θήβας κ.τ.λ.] Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἔγεινε πρώτη ἀρχὴ καὶ ἀποκατάστασις τῶν Θηβαϊκῶν πραγμάτων, πρώτη δηλαδὴ ἕνωσις καὶ συμφιλίωσις τῶν Θηβαίων μὲ ἡμᾶς. Ἔγκαιρον καὶ λαμπρὸν τοῦτο τὸ ἐπιφώνημα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ψηφίσματος. Θαυμάζουσιν αὐτὸ δικαίως καὶ Λογγῖνος Κεφ. 38 καὶ Ἑρμογένης Σελ. 259, 299. 372. καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς § 287.—Ἡ δὲ δεικτικὴ ἀντὶ τ ο ῦ τ ο (τὸ ψήφισμα) συμφωνεῖ μὲ τὸ ἐπιφερόμενον οὐσιαστικὸν ἀ ρ χ ή. Ὑπηγμένων] Ὑπάγομαι, διὰ λόγων ἢ ὑποσχέσεων ὑφέλκομαι ὑπό τινος, σύρομαι.

Σελ. 279. Καὶ δίδωσιν αὐτὸν ὑπεύθυνον κ. τ. λ.] Προσωποποιεῖ τὴν τύχην, καὶ τὰς περιστάσεις. Ὁ καλὸς σύμβουλος συμβουλεύει ὅ,τι στοχάζεται συμφέρον, χωρὶς νὰ ἐμποδίζηται ὑπὸ φόβου μή ποτε οἱ πεισθέντες ὀργισθῶσι κατ' αὐτοῦ, ἂν συμβῇ ἀτυχία, ἢ μήποτε ἡ τύχη φανῇ ἐναντία. — Βασκαίνει] Ὑπὸ φθόνου μέμφεται, διαβάλλει· ὅταν δὲ λαμβάνηται ἀντὶ τοῦ φθονεῖ ἁπλῶς, συντάσσεται μετὰ δοτικῆς προσώπου καὶ γενικῆς πράγματος ἢ δοτικῆς μετὰ τῆς ἐπὶ, β α σ κ α ί ν ω σ ο ι τ ο ύ τ ο υ, β α σ κ α ί ν ω σ ο ι ἐ π ὶ τ ο ύ τ ῳ, β α σ κ α ί ν ω σ ο ι τ ο ῦ τ ο· εὑρίσκεται καὶ μετὰ αἰτιατικῆς πράγματος, ὡς παρὰ Λιβανίῳ «τοὺς τὴν σὴν βασκαίνοντας δύναμιν.» ἀντὶ τοὺς βασκαίνοντάς σοι τῆς δυνάμεως. Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ φθονῶ. — Ἦν μὲν οὖν—ἐκεῖνος ὁ καιρὸς κ. τ. λ.] Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ καιρὸς ἦτο ὁ καιρὸς τοῦ φροντίζοντος ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν δικαίων λόγων, τότε ἔπρεπε νὰ λέγῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ νὰ συμβουλεύῃ, ἂν εἶχέ τι καλήτερον. — Τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι] Τοσαύτην συγκατάβασιν κάμνω, ὥστε κ. τ. λ. — Ἐπειδὴ δὲ οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον] Ἐννοεῖται τὸ ο ὐ κ ἔ δ ε ι ξ α ς· ὁ δὲ ἀλλὰ λαμβάνεται ἐνταῦθα ἐλλειπτικῶς ἀντὶ τοῦ ἀ λ λ ά γ ε. Οὕτω καὶ ἐν τῇ β'. πρὸς Κορινθίους, δ', 16. «ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται» — Ἡ λόγος] Ἡ παράστασις τοῦ συμφέροντος· ἰδοὺ τί

ἔλεγεν ὁ Περικλῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ πολιτικοῦ συμβούλου. «Καί τοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἧσσων εἶμαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων· ὅ,τε γὰρ γνοὺς, καὶ μὴ σαφῶς διδάξας, ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ,τε ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τί οἰκείως φρόζοι· προσόντος δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἕνὸς ἂν πωλοῖτο. (β' ξ'.)» — Ἀφεῖται] Παραλείπεται, δὲν συζητεῖται ὡς πρακτέον. — Τὰ μὲν ἤμελλεν] Ἔσεσθαι δηλαδή, συμβήσεσθαι. — Ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας] Ἐν οἷς δεινοῖς παρατήρει τὴν προαίρεσιν τῆς πολιτικῆς μου διαγωγῆς, τί δηλαδὴ προειλόμην λέγειν καὶ πράττειν ἐν τούτοις τοῖς δεινοῖς.

Σελ. 280. Μὴ—θῇς] Μὴ λογίζου, μὴ θεώρει ὡς ἐμὸν ἀδίκημα, κ. τ. λ. — Τὸ τούτου τέλος] Τὸ τῆς μάχης τέλος, τὸ κρατῆσαι δηλαδὴ τὸν Φίλιππον ἐν τῇ μάχῃ. — Ὁ δαίμων] Ὁ Θεὸς, γενικῶς. Λέγεται δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δαίμων καὶ αὐτὴ ἡ τύχη, ὡς ἐφρόνουν. — Ἐν τῷ Θεῷ] Ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ βουλήματι. — Ἐνεστησάμην] Ἐθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐπεχειρίσθην. — Εἰδ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς, ἢ χειμὼν, κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ ὁ ἐπιπεσὼν κεραυνὸς ἢ ἀνεμοζάλη ἐστάθη ἰσχυρότερος τῆς δυνάμεως ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, τί πρέπει νὰ κάμωμεν; Πρέπει νὰ κατηγορῶμαι ἐγὼ ὡς αἴτιος τῆς νίκης τοῦ Φιλίππου; Τὸ νὰ κατηγορῇς ὡς ἀδίκημα ἐμὸν, ἂν συνέβη νὰ νικήσῃ ὁ Φίλιππος, εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς ἐάν τις κατηγορῇ ὡς αἴτιον τοῦ ναυαγίου τὸν κύριον τοῦ πλοίου, ὅστις ἔκαμε πάντα διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, καὶ προεμήθευσεν αὐτὸ μὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα, ἀφ' ὧν ἐστοχάζετο ὅτι ἤθελε σωθῇ, ἔπειτα τὸ πλοῖον ὑπέστη χειμῶνα, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐβλάφθησαν ἢ καὶ συνετρίβησαν παντάπασι. — Εἴμαρτο] Ἐπέπρωτο. — Τί χρῆν προσδοκᾶν] Τί ἔπρεπε νὰ προσμένωμεν; Λαμβάνεται δὲ τὸ προσδοκῶ οὐ μόνον ἐπὶ ἐλπίδος ἀγαθοῦ τινος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φόβου κακοῦ· τὸ δὲ ἐλπίζω λαμβάνεται καὶ ἐπὶ φόβου κακοῦ, ἐν δὲ τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ πάντοτε ἐπὶ ἀγαθοῦ. — Πάσας ἀφῆκε φωνὰς] Ἤγουν, μετεχειρίσθη πάντα τρόπον. — Καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν] Λέγει τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἐν ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι ἐνικήθησαν, 338 πρὸ Χριστοῦ. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἡ Χαιρώνεια τρεῖς ἡμέρας. — Εἶπου τῆς χώρας] Ἐὰν ἔν τινι τόπῳ τῆς Ἀττικῆς ἤθελε συμβῇ τὸ δυστύχημα τοῦτο. — Ἆρ' οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν—τότε δέ..] Αὕτη φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα γραφὴ, ἀντὶ τῆς, οἴεσθε ἔτι νῦν ἂν στῆναι, καὶ ἄλλης, ἆρ' οἴεσθ' ὅτι νῦν ἑνῆν κ. τ. λ. Καταλαμβάνεις τάχα, αἰσθάνεσαι, ὅτι τώρα μὲν, ὅτε ταῦτα ἔγειναν οὕτω, δυνάμεθα (ἔνεστι) νὰ σταθῶμεν ὄρθιοι, νὰ συνέλθωμεν, νὰ ἀναπνεύσωμεν; πολλὰ μέσα σωτηρίας ἔδοσαν εἰς τὴν πόλιν μία ἡμέρα ἀποφυγῆς τοῦ κινδύνου καὶ δύο καὶ τρεῖς· τότε ὅμως... (τὸ σχῆμα εἶναι ἀποσιώπησις)· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ εἴπω τὰ δεινὰ, τῶν ὁποίων μηδὲ πεῖραν ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς Θεοῦ τινος εὔνοια, καὶ τὸ ὅτι ἡ πόλις προέταξεν ὡς ὀχύρωμα ταύτην τὴν συμμαχίαν, τὴν ὁποίαν σὺ κατηγορεῖς. Πλησίον τῆς Θείας εὐνοίας τάττει τὴν τῶν Θηβαίων συμμαχίαν, καὶ ἐπιφέρει κάλλιστα

τὸ, ἧς σὺ κατηγορεῖς, δεικνύων τὴν ἀχαριστίαν τοῦ Αἰσχίνου καὶ κακοβουλίαν.

Σελ. 281. Εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι κ. τ. λ.] Διλημματικῶς ἐξελέγχει τὸν Αἰσχίνην. — Ὥστε τί μᾶλλον κ. τ. τ.] Τίνα λοιπὸν ἰσχυρότερον λόγον ἔχεις σὺ νὰ κατηγορῇς ἐμὲ εἰς ταῦτα παρὰ ἐγὼ σέ; μᾶλλον δηλαδὴ ἐγὼ ἔχω δίκαιον νὰ κατηγορῶ σέ. — Οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας κ. τ. λ.] Οὐδένα κίνδυνον ἐμαυτοῦ φοβηθείς, οὐδὲ συλλογισθείς. — Ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν] Ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ φαινόμενα ὅτι συνέφερον εἰς πάντας· Δίδωμι ἐμαυτὸν εἰς σημαίνει παραδίδω ἐμαυτὸν εἴς τι, ἐπιχειρῶ, ἀναδέχομαι, κάμνω κύριον ἀντικείμενον ἀσχολίας· οἷον εἰς βίον εἰρηνικὸν, εἰς τρυφήν. κ. τ. λ. — Οὔτ' εἰς ταῦτα κ. τ. λ.] Οὔτ' εἰς ταῦτα εἰς τὰ ὁποῖα ἐγὼ συνεβούλευσα καὶ σὺ δὲν ἠναντιώθης. — Ὅπερ δ' ἂν κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ ἐποίησε. Ἐξήτασαι] Ἐφάνης δηλαδή. — Ἀρίστρατος κ. τ. λ.] Ὁ Ἀρίστρατος καὶ Ἀριστόλεως μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην κατηγόρουν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν φίλους τῶν Ἀθηναίων, καθὼς ὁ Αἰσχίνης τὸν Δημοσθένην, ἐχθροὶ ὄντες τῆς πόλεως. — Ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο] Ἔμελλον νὰ ἦναι δόξα, καύχημα· Τὸ ἀποκεῖσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ χρημάτων καὶ πολυτίμων πραγμάτων ἀποτεταμιευμένων εἰς μέλλουσαν χρῆσιν· ἐντεῦθεν μεταφορικῶς λέγεται καὶ ἐπὶ ἄλλων ὡρισμένων καὶ ἡτοιμασμένων εἴς τι, οἷον βραβείων, στεφάνων· ὡς παρὰ Παυσανίᾳ, « τοῖς μὲν σταδιοδρομοῦσιν ἐπὶ τῷ τέρματι τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἀπόκειται·» καὶ ἐν τῇ Γ'. πρὸς Τιμόθεον (Δ'. 8), « ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος. » Καὶ « ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν. » (Πρὸς Ἐβρ· Θ', 27). Ἐνευδοκιμῶ, δοξάζομαι ἔν τινι, ἐγκαυχῶμαι· οὕτως ἡ Δημοσθένειος φράσις εἶναι ἀντὶ τῆς, ὅτῳ ἀπέκειτο ἐνευδοκεῖν ἐν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήμασι. — Συνεννοήσασι κ. τ. λ.] Αἱ αὐταὶ περιστάσεις ὠφέλησαν αὐτὸν καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πόλεως. — Ἀντέκρουσέ τι] Συνέβη τι ἐναντίον, συνέβη τι δυστύχημα.

Σελ. 282· Ὥσπερ τὰ ῥήγματα κ.τ.λ.] Συγκρίνει τὸν Αἰσχίνην μὲ τὰ τοιαῦτα κακὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· τοιοῦτος ἦτο καὶ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι τῆς πατρίδος, μέλος διεφθαρμένον, τοῦ ὁποίου ἡ κακία, ὡς τὰ σωματικὰ ῥήγματα, ἀναφαίνεται καὶ κινεῖται, ὅταν συμβῇ τι δυστύχημα εἰς τὴν πατρίδα· Λέγεται δὲ ῥῆγμα μὲν τὸ ἐκ τραύματος σχίσμα καὶ διαχώρισμα τῆς σαρκός· σπάσμα δὲ τὸ ἐκ βιαίας προσβολῆς, ἢ πτώσεως στρέβλωμα. — Πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται.] Ἐμμένει σφοδρῶς κατηγορῶν με διὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἧτταν· Τὸ πολὺς εἶναι ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρω, πολλῷ ῥέοντι. — Οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν] Οὐδὲ κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, οὐδὲ τότε δὲν ἔπρεπεν εἰς τὴν πόλιν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ ταῦτα, νὰ ἀφήσῃ δηλαδὴ τὸν Φίλιππον νὰ κάμῃ ταῦτα ἀμαχητί. — Οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν] Ἀντὶ, Οὐδεὶς κίνδυνος ἐστιν, ὄντινα οὐχ' ὑπέμειναν, ἤγουν, πάντα κίνδυνον ὑπέμειναν. Τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικὸν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐπιφερομένην ἀναφορικὴν (Βλ. Συντ.

Σελ. 26)· — Τίς ἂν οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ;] Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι κατὰ σχῆμα ὑπονοίας· λέγεται δὲ ὑπόνοια, ὅταν λέγῃ τις ἄλλο παρ' ὅ,τι ὁ ἀκροατὴς ἐπρόσμενε ν' ἀκούσῃ· οὕτως ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου ἐπρόσμενέ τις ν' ἀκούσῃ, τίς ἂν οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν τῆς πόλεως καὶ ἐμοῦ, ὁ δὲ ῥήτωρ ἀπροσδοκήτως λέγει σοῦ. — Εἰς ὅπερ νυνὶ] Ἐννοεῖται τὸ ἐστι· ἡ δὲ εἰς, ἀντὶ τῆς ἐν, εἰ τὰ πράματα περιέστη ἐν ᾧ περ νῦν ἐστιν, ἐὰν τὰ πράγματα ἤθελον καταντήσει εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν. — Μετὰ πολλῆς χάριτος] Ὁμολογούντων τῶν Λακεδαιμονίων ἢ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ πολλὴν χάριν εἰς τὴν πόλιν.

Σελ. 283. Οὕτω σεμνὰ] Οὕτω λαμπρὰ, μεγαλοπρεπῆ. — Οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν] Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ὁ Ξέρξης ἀναχωρῶν κατέλιπε τὸν Μαρδόνιον στρατηγὸν παντὸς τοῦ στρατεύματος· καὶ ὅτε εἰσέβαλεν οὗτος εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν πάλιν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν πόλιν ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κυρσίλος συμβουλεύων νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου, ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Οὕτως ἀποκτᾶται καὶ φυλάττεται ἡ ἐλευθερία! Ταῦτα εἶναι αἰώνιος δόξα τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ἀνδρῶν! — Οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ.] Ὅταν παριστάνωσι τιμὴν ἢ ποινὴν γινομένην εἰς τινὰ, οὐ μόνον εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς, ὡς ἐνταῦθα. — Τὸν αὐτόματον θάνατον] Τὸν φυσικὸν, τὸν μὴ ἐκ βίας ἐξωτερικῆς ἐπαγόμενον. — Οὐκ ἔστιν ὅστις] Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὅστις, πᾶς τις δηλαδή. (Βλ. Συντ. Σελ. 67.)

Σελ. 284. Ὡς—αἰτίῳ γεγενημένῳ] Λέγων ὅτι ἐστάθην αἴτιος, ἢ ὡς ἐὰν ἐστάθην αἴτιος. — Εἰ γὰρ, ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευσαμένου, τουδὶ καταψηφιεῖσθε, κ. τ. λ.] Διότι, ἐὰν καταδικάσητε τοῦτον τὸν Κτησιφῶντα, δεικνύοντες οὕτως ὅτι ἐγὼ δὲν ἐπολιτεύθην καλῶς, θέλετε φανῇ ὅτι κακῶς ἐπράξατε πολεμήσαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' οὐχὶ ὅτι κατὰ δυσμένειαν τῆς τύχης ἐπάθετε τὰ συμβάντα. — Οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι] Θαυμαστὸς ὁ ὅρκος καὶ διὰ τὴν δύναμιν, καὶ διὰ τὴν φράσιν, καὶ διὰ τὴν θέσιν. Θεοποιεῖ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνισθέντας. — Ἔπειτ' ὦ κατάρατε καὶ γραμματοκύφων,] Γραμματοκύφων, ὁ τῷ γράφειν προσκεκυφώς· Τὸ ὑβριστικὸν τοῦτο ἐπίθετον, καὶ κατόπιν τὸ τριτα-γωνιστὰ μετὰ τοιαύτην λαμπρὰν, σοβαρὰν, καὶ ὑψηλὴν ἔκφρασιν ὅρκου, εἶναι παντάπασι ταπεινὰ καὶ ἀνάξια.

Σελ. 285. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας] Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ὁρμώμενοι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συλλογιζόμενοι. — Ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας] Πρέπει νὰ κρίνητε τὰ καθημερινὰ συναλλάγματα, τὰς καθημερινὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν, παρατηροῦντες καὶ ἀκολουθοῦντες τοὺς ἰδιαιτέρους νόμους, καὶ τὰ γινόμενα, τὰς συνηθείας. — Τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις] Τὰς δὲ περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων προαιρέσεις, τὴν περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων διαγωγὴν τῶν πολιτικῶν πρέπει νὰ κρίνητε ἀποβλέποντες εἰς τὰ φρονήματα καὶ

τὴν δόξαν τῶν προγόνων — Ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ] Δέκα ἦσαν ἐν Ἀθήναις τὰ δικαστήρια σεσημειωμένα διὰ δέκα γραμμάτων διαφόρως κεχρωματισμένων ἐπὶ τῆς εἰσόδου. Ἐνέβαλλον δὲ εἰς κάλπην τοσαῦτα ἄλλα ὅμοια γράμματα, καὶ ὅ,τι ἤθελε λάχει ἕκαστος, κατὰ τοῦτο διωρίζετο δικαστής· καὶ ὅτε ἤρχετο εἰς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ, ὁ κήρυξ τοῦ δικαστηρίου παρέδιδεν εἰς αὐτὸν βακτηρίαν ἔχουσαν τὸ αὐτὸ χρῶμα καὶ τὸ αὐτὸ γράμμα, ὁμοῦ δὲ καὶ πινακίδιον, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαστηρίου· καὶ τοῦτο ἦτο τὸ σύμβολον. Μέλλων δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐδείκνυε τὸ σύμβολον τοῦτο, καὶ ἐλάμβανε τὸν νενομισμένον μισθὸν, τρεῖς ὀβολούς. — Ἔστιν ἃ] Ἀντὶ, τινὰ (βλ. Συντ. Σελ. 67). — Ἐν φόβῳ] Ἐν φόβῳ ὄντας, φοβουμένους δηλαδή. — Τὸν καιρὸν, οὐκ ἐμὲ] Τὴν περίστασιν. — Τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων] Τῶν δὲ ἄλλως πως συμβάντων, ἤγουν, τῶν δυστυχημάτων. — Καὶ, ὡς ἔοικε] Καὶ, ὡς φαίνεται· ἤγουν, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

Σελ. 286. Ἐκείνους] Τοὺς τοῦ Φιλίππου πρέσβεις καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων. — Τὸ δ' οὖν κεφάλαιον] Εἰπεῖν· διὰ νὰ εἴπω τὸ κύριον, τὸ πάντων περιληπτικόν. Ἐν κεφαλαίῳ, ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ, κεφαλαίῳ, τὸ δὲ κεφάλαιον, πάντα ταῦτα σημαίνουσι τὸ αὐτό. — Ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου κ. τ. λ.] Ἠξίουν, ἔλεγον πρὸς τοὺς Θηβαίους νὰ ἀποδώσωσι χάριν εἰς τὸν Φίλιππον διὰ τὰς παρ' αὐτοῦ εὐεργεσίας· ὑμᾶς δὲ νὰ ἐκδικηθῶσι διὰ τὰς ἀδικίας τὰς ὁποίας ἔπαθον ὑφ' ὑμῶν, κ. τ. λ. — Διέντας] Ἀφίνοντες αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν ἐφ' ἡμᾶς διὰ τῆς γῆς αὐτῶν. Διΐημι. — Ἐκ δ' ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν] Ἐκ τῶν ἡμετέρων δηλαδὴ συμβουλῶν· ἤγουν, ἐδείκνυον ὅτι, ἐὰν ἀκολουθήσωσι τὰς συμβουλὰς αὐτῶν, τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ βοσκήματα, τὰ ἀνδράποδα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, θέλουσιν ἐλθεῖ εἰς τὴν Βοιωτίαν· ἐὰν δὲ ἀκολουθήσωσι τοὺς λόγους ἡμῶν, τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἀγαθὰ θέλουσι διαρπασθῆ ὑπὸ τοῦ πολέμου, ἀντὶ, ὑπὸ τῶν πολεμούντων. — Εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνοντα] Εἰς τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν ἀπετείνοντο, ἀπέβλεπον πάντα· ἴσως δὲ γραπτέον, εἰς ταὐτό. — Τὰ μὲν καθ' ἕκαστα κ. τ. λ.] Τὸ νὰ εἴπω πρὸς ὑμᾶς πάντα ἀκριβῶς, ἤθελον στοχασθῆ τοῦτο ὡς τὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν πολυτιμότερον. — Ὥς περ ἂν εἰ κατακλυσμὸν κ. τ. λ.] Στοχαζόμενοι ὅτι συνέβη ὡς κατακλυσμὸς τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, νομίσητε ματαίαν ἐνόχλησιν τὸ νὰ γίνηται πλέον λόγος περὶ αὐτῶν. Τοῦ ὥς περ ἂν εἰ, τὸ μὲν ὡς φανερόνει ὁμοίωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιτείνει ὁ περ, ὁ δὲ εἰ μετὰ τοῦ ἂν ὑπόθεσιν κατ' ἔλλειψιν τοῦ ῥήματος ἐννοουμένου· τὸ πλῆρες ἤθελεν εἶσθαι, ἡγούμενοι γεγενῆσθαι κατακλυσμὸν τῶν πραγμάτων, ὥς περ ἂν εἰ ἐγένετο κατακλυσμὸς ὑδάτων. Σπανίως παραλείπεται τὸ ὡς πρὸ τοῦ εἰ ἐννοούμενον· οἷον,

ταυτὶ σὺ τολμᾷς, πτωχὸς ὤν, ἡμᾶς λέγειν;
καὶ, συκοφάντης εἴτις ἦν, ὠνείδισας; (Ἀριστοφ. Ἀχ. 538) ἀντὶ
ὡς εἰ συκοφάντης τις ἦν.

— Ἐκάλουν] Οἱ Θηβαῖοι δηλονότι. — Ὥστ' ἔξω τῶν ὁπλιτῶν κ. τ. λ.] Ὥστε ἐνῷ

οἱ ὁπλῖται αὐτῶν καὶ οἱ ἱππεῖς ἦσαν ἔξω τῆς πόλεως ἐστρατοπεδευμένοι, ἐδέχθησαν τὸ στράτευμα ἡμῶν κ. τ. λ. — Καί τοι τρία κ. τ. λ.] Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ τρία ἐγκώμια πραγματικῶς ἔδειξαν περὶ ὑμῶν οἱ Θηβαῖοι τὰ λαμπρότατα. Ἡ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη περιλαμβάνονται ἐν τῷ, καὶ ἀμείνους εἶναι καὶ δικαιότερα ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν ἢ Φίλιππον. κ. τ. λ.

Σελ. 287. Ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες] Ἐμπιστευθέντες εἰς ὑμᾶς. Μεγάλη τῳόντι δόξα ἦτο αὕτη εἰς τοὺς Ἀθηναίους! — Κατά γε ὑμᾶς] Κατὰ τὴν διαγωγὴν ὑμῶν. — Ὑμῖν ἐνεκάλεσεν] Κατηγόρησεν, ἐμέμφθη· παρατήρησον δὲ τὰ ἀλλεπάλληλα ἀρνητικὰ πόσον ὑψόνουσι τὴν ἔννοιαν τῆς σωφροσύνης τῶν Ἀθηναίων. — Τὴν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν χειμερινὴν] Μίαν μάχην διηγεῖται ὁ Διόδωρος· ἀλλὰ τὰ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις πραχθέντα ἦσαν ἀναμφιβόλως γνωστότερα εἰς τὸν Δημοσθένην. Αὗται δὲ αἱ πρῶται μάχαι φαίνεται ὅτι ἦσαν μᾶλλον ἀψιμαχίαι· τίς δὲ ἦτο οὗτος ὁ ποταμὸς, Κηφισσὸς, ἢ Αἷμων, ἢ Θερμώδων, ἢ ἄλλος τις, εἶναι ἄδηλον. Κατὰ δὲ τὸν Κιρσίνιον ἡ πρώτη μάχη εἶναι πιθανὸν ὅτι ἔγεινε παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν, ὅστις ἔβρεχε τὴν Ἐλάτειαν, τὸν Ὀρχομενὸν, καὶ τὴν Χαιρώνειαν αὐτὴν μετὰ τῶν μεταξὺ ἀγρῶν τῆς Φωκίδος καὶ Βοιωτίας. Περὶ δὲ τῆς ἄλλης μάχης ὑποπτεύεται ὅτι τὸ κείμενον τοῦ Δημοσθένους ἔπαθε διαφθοράν τινα. Παρατηρεῖ δὲ ὅτι ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Φωκίδος καὶ Βοιωτίας, μεταξὺ τῆς Ἐλατείας καὶ τῆς τῶν Φωκέων πόλεως, τὴν ἀποίαν ὁ Φίλιππος κατέλαβε πρῶτον, καὶ τῆς Χαιρωνείας, ἔνθα ἐνίκησεν ὕστερον τὴν μεγάλην μάχην, εἶναι ὁ Ὀρχομενὸς, καὶ εἴκοσι στάδια μακρὰν ἡ Ἀσπληδὼν, ἢ Σπληδὼν (Ἰλ. β. 511 Παυσαν. 1. 10). Περὶ τῆς Σπληδόνος ὁ Στράβων λέγει οὕτως, «Εἶτ' Εὐδείελος μετωνομάσθη καὶ αὐτὴ ἡ χώρα, ἰδίωμά τι τάχα προσφερομένη ἐκ τοῦ δειλινοῦ κλίματος, οἰκεῖον τοῖς κατοικοῦσι, καὶ μάλιστα τὸ εὐχείμερον (1. 9)·» τί παράδοξον λοιπὸν ἡ Σπληδὼν νὰ ὠνομάσθη οὐ μόνον Εὐδείελος, ἀλλὰ καὶ Εὐχειμερινὴ, καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἀντὶ χειμερινὴ νὰ ἐννοῇ ἐνταῦθα ὁ Δημοσθένης καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ τὴν παρακειμένην χώραν, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀντέστησαν μαχόμενοι εἰς τὸν Φίλιππον πρῶτον παρὰ τὸν Κηφισσὸν, ὅτε ἐκ τῶν ὁρίων τῆς Ἐλατείας εἰσέβαλλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν ἢ εἰς τὴν Χαιρώνειαν, ἔπειτα παρὰ τὴν Σπληδόνα αὐτὴν, ἢ Ὀρχομενόν; Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν εἰκασίαν ἴσως ἔγραψεν ὁ Δημοσθένης καὶ τὴν περὶ τὴν Εὐχειμερινὴν, οἱ δὲ ἀντιγραφεῖς διέφθειραν τὴν λέξιν, γράψαντες χειμερινήν. — Τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς] Διὰ τὴν εὐταξίαν, διὰ τὴν πολεμικὴν ἑτοιμασίαν. — Καὶ πομπαὶ] Δημόσιαι τελεταὶ, εὐχαριστίαι εἰς τοὺς θεούς. — Ζήλου] Μακαρισμοῦ, θαυμασμοῦ. — Πότερον συνέθυε κ. τ. λ.] Διλημματικὴ ἡ ἐρώτησις. — Δυσμεναίνων] Δυσανασχετῶν, δυσμενῶς σκυθρωπάζων. — Ἐξηταζετο] Ἐφαίνετο μετὰ τῶν ἄλλων ἐν ταῖς δημοσίαις τελεταῖς, συνέθυε.

Σελ. 288. Θηβαῖοι δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν] Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἦσαν ἐν τῷ νομίζειν, ἤγουν ἐνόμιζον, ἐφρόνουν, ὅτι ἐσώθησαν δι' ἡμᾶς. — Καὶ περιεστήκει κ. τ. λ | Καὶ μετεβλήθη τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ἐναντίον, κατήντησεν εἰς ἡμᾶς

οἵτινες ἐφαινόμεθα ὅτι ἠθέλομεν λάβει χρείαν βοηθείας ἄλλων δι' ὅσα ἔπραττον οὗτοι, ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ βοηθῶμεν ἄλλους, διότι ἐπείσθητε εἰς ἐμέ. — Ἴν' εἰδῆτε] Διὰ νὰ μάθητε· ἐκ τοῦ ΕΙΔΗΜΙ. — Ἡ ἐμὴ συνέχεια καὶ πλάνοι] Ἡ ἐμὴ ἀδιάκοπος ἐξακολούθησις εἰς τὰ πράγματα, ἡ ἐμὴ ἐπιμονὴ, καὶ αἱ περιπλανήσεις. — Καλλίστρατος] Ῥήτωρ Ἀθηναῖος, τοῦ ὁποίου αἱ ῥητορικαὶ ὁμιλίαι περὶ Ὠρωποῦ ἔκαμον τὸν Δημοσθένην νὰ δοθῇ ὅλος εἰς τὴν Ῥητορικήν. — Διὰ παντὸς] Δὲν ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν δημόσιον ἔργον δι' ὅλου αὐτοῦ, κατὰ πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ. — Οὐκ ἂν ἐπρέσβευσε] Δὲν ἤθελεν ὑπάγει εἰς πρεσβείαν. Ὃ ἂν φανερόνει ἐνταῦθα τὸ ἐνδεχόμενον τῆς βουλήσεως. — Ὑπελείπετο κ. τ. λ.] Ἄφινεν εἰς ἑαυτὸν ἅμα μὲν ἄνεσιν, ἀνάπαυσιν, ἅμα δὲ, ἐὰν ἤθελε συμβῇ τι ἀτύχημα, ἄφινεν εἰς ἑαυτὸν ἀφορμὴν νὰ ἀναφέρῃ τὴν αἰτίαν τούτου εἰς ἄλλον. Λέγεται ἀναφέρειν τι ἐπ' ἄλλον, καὶ ἀνατιθέναι, τὸ ἀποδιδόναι εἰς ἄλλον τὴν αἰτίαν εἴτε καλοῦ εἴτε κακοῦ· ὅθεν ἀνάθεσις αἰτίας. — Ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός] Ὥστε νὰ πράττῃς πάντα μόνος. — Ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι κ. τ. λ.] Ὥστε δέν μοι ἐφαίνετο καλὸν νὰ συλλογίζωμαι οὐδὲ νὰ προνοῶ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας μου. — Ἀγαπητὸν] Ἦγουν, ἱκανὸν, ἀρκετόν· ὅθεν καὶ τὸ ἀγαπῶ μετὰ δοτικῆς ἢ μετοχῆς σημαίνει τὸ ἀρκοῦμαι, εὐχαριστοῦμαι (βλ. Συντ. Σελ. 243 καὶ 145) — Μήτε—πρεσβεῦσαι] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ ὁ ἂν, καθὼς καὶ εἰς τὸ πρᾶξαι.

Σελ. 289. Ταύτην τὴν φωνὴν] Τούτους τοὺς ταπεινοὺς λόγους. Δὲν ἐσώθησαν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοῦ Φιλίππου. Φαίνεται δὲ ὅτι ἔγραφεν ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει μὲ τρόπον ταπεινόν. — Τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λόγους] Ἐπηρμένως λαλήσας κατὰ τῆς πόλεως πρότερον. — Ὁ γραψάμενος] Ὁ κατηγορήσας τὸ περὶ στεφάνου ψήφισμα. — Ὅτι τῷ μὲν] Τῷ Κτησιφῶντι. — Ἀνενεγκεῖν] Νὰ κάμῃ ἀναφορὰν ἐπ' ἐκείνους, νὰ φέρῃ παράδειγμα ἐκείνους. — Γνώσεις] Εἰς τὰς περὶ τοῦ κρινομένου πράγματος ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου· οὕτω καὶ γινώσκω σημαίνει δικαστικῶς τὸ ἀποφασίζω. — Περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων] Περὶ τῶν κριθέντων καὶ ἀποφασισθέντων ἅπαξ. — Ἐφ' ἑαυτοῦ] Καθ' ἑαυτὸ, πρὶν προλάβῃ, πρὶν γείνῃ κανὲν ἐκ τούτων, πρὶν γείνωσι ψηφίσματα. — Μετενεγκόντα τοὺς χρόνους] Μεταβαλόντα τὴν τάξιν τῶν χρόνων..

Σελ. 290. Ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας] Ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ὑπ' ὄψιν ἔτι ὄντων τῶν πραγμάτων. — Τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους φυγὼν] Φυγὼν τὰς ἀποδείξεις ἐγγὺς τῶν πραγμάτων ὄντων, φυγὼν τὸ νὰ ἐξελεγχθῇ ψευδόμενος καὶ συκοφαντῶν τότε, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἦσαν νεαρὰ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ δολιευθῇ — Ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων κ. τ. λ.] Νομίζων ὅτι θέλετε κάμει ῥητόρων ἀγῶνα, ὅτι συνήλθετε διὰ νὰ ἴδητε ῥήτορας ἀγωνιζομένους, καὶ νὰ κρίνητε τοὺς ῥητορικοὺς λόγους αὐτῶν κ. τ. λ. — Ἧς μὲν οἴκοθεν κ. τ. λ.] Νὰ ἀμελήσητε, νὰ ἀποβάλητε τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἔχοντες περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ ἐμοῦ ἤλθετε ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν ἐνταῦθα. — Ὥσπερ δ' ὅταν κ. τ. λ.] Καθὼς δὲ, ὅταν ἐξετάζητε τοὺς λογαριασμοὺς τινὸς νομίζοντες ὅτι μένουσιν εἰς αὐτὸν χρήματα, ἀφίνετε αὐτὸν ἐλεύθερον, ἐὰν οἱ λογαριασμοὶ ἦναι καθαροὶ, καὶ δὲν περισσεύῃ μη-

δὲν, συγκατατίθεσθε, οὕτω καὶ τώρα λέγει σοφιστικῶς ὅτι πρέπει νὰ συμφωνήσητε μὲ τὰ φαινόμενα ἐκ τοῦ λόγου, ὡς ὁ λόγος δεικνύει. Ἀναλογίζει ὁ Αἰσχίνης πρὸς τοὺς λογαριασμοὺς τὸν λόγον τὸν ἐξετάζοντα τὰ πεπραγμένα· καὶ πρὸς τὰ ἐκ τῶν λογαριασμῶν προκύπτοντα, τὰ ἐκ τοῦ λόγου φανερούμενα. — Τοῦ σοφοῦ] Εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — Ὑπάρχειν ἐγνωσμένους] Ὅτι εἶσθε ἤδη πεπληροφορημένοι. — Μεταθέσθαι] Νὰ μεταβάλητε. — Ἐγὼ διδάξω] Ἐγὼ θέλω δείξει. — Λογισταῖς] Ἐξεταστὰς τῶν λογαριασμῶν. — Οὐ τιθεὶς ψήφους] Οὐχὶ βάλλων ψήφους ἀριθμητικοὺς, οὐχὶ τὸν συνήθη λογαριασμὸν μεταχειριζόμενος· διότι ὁ λογαριασμὸς τῶν πραγμάτων δὲν εἶναι οὗτος, δὲν εἶναι καθὼς ὁ περὶ τῶν χρημάτων· ἐπὶ δὲ τῆς δικαστικῆς ψήφου, λέγεται ψῆφον φέρειν, ψῆφον τίθεσθαι, ψῆφον ἐπάγειν.—Φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας] Νὰ λεηλατῶσιν ἡμᾶς ὁρμώμενοι ἐκ τῆς Εὐβοίας, νὰ ἁρπάζωσιν ἄψυχα καὶ ἔμψυχα.

Σελ. 291. Ἐν εἰρήνῃ τὴν Ἀττικὴν κ. τ. λ.] Νὰ ἦναι ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Ἀττικὴ ἀσφαλὴς καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου.—Ἀντανελεῖν] Νὰ ἀφανίσωμεν, νὰ ἐξαλείψωμεν. — Καὶ οὐκέτι προστίθημι κ. τ. λ.] Καὶ δὲν προσθέτω ἔτι ὅτι τὴν μὲν ὠμότητα, τὴν ὁποίαν δύναταί τις νὰ ἴδῃ, ὅπου ὁ Φίλιππος ἔγεινε διόλου κύριος τινῶν πόλεων, συνέβη εἰς ἄλλους νὰ δοκιμάσωσι, τῆς δὲ φιλοφροσύνης, τὴν ὁποίαν ὑπεκρίνετο πρὸς ἐσᾶς θέλων νὰ περιλάβῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τοὺς λοιποὺς τόπους, σεῖς φρονίμως πράττοντες, ἀπηλαύσατε τοὺς καρπούς. Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπολιτεύοντο πάντοτε τοὺς Ἀθηναίους, φοβούμενοι αὐτούς· εἰς τοῦτον δὲ τὸν φόβον συνέτρεξεν οὐκ ὀλίγον ἡ δραστηριότης καὶ ἡ τοῦ λόγου δύναμις τοῦ Δημοσθένους. — Παραδείγματα πλάττων κ. τ. λ.] Ὁ Αἰσχίνης οὐκ ἔχων ἐπιχειρήματα ἰσχυρὰ κατὰ τοῦ Δημοσθένους, ἐζήτει νὰ καταστήσῃ αὐτὸν γελοῖον εἰς τοὺς φιλογέλους Ἀθηναίους, πλάττων γελοῖα παραδείγματα, γελοίας παρομοιώσεις, καὶ μιμούμενος φράσεις τινὰς καὶ σχήματα αὐτοῦ. — Παρὰ τοῦτο γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα] Ἤγουν, ἐκ τούτου ἐκρέμοντο τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἐγὼ μετεχειρίσθην ταύτην τὴν φράσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνην, καὶ ἂν ἐκίνησα τὴν χεῖρά μου ἐδῶ, ἀλλὰ μὴ ἐκεῖ· δικαία εἰρωνεία κατὰ τοῦ εἴρωνος Αἰσχίνου. — Ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων] Ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα, ὡς ἀνωτέρω, «ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας.... πάντες ἐγίγνοντ' ἂν οἱ λόγοι.» — Ἀφορμὰς] Χρηματικοὺς πόρους. — Ὅτ' εἰς τὰ πράγματα εἰσήειν] Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. — Παρ' ἐμοὶ] Ἀντὶ ἐμοῦ.

Σελ. 292. Σύνταξιν] Πρόσοδον ἐκ τῶν πόλεων.—Εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα] Ἕως. Βλ. Συντ. Σελ. 178. — Προειλεγμένα] Προσυνηγμένα. — Ἔχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω] Μᾶλλον ἐχθροὺς παρὰ φίλους. — Οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα] Ἀντὶ, οὕτως εἶχον, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἦσαν. — Τῶν ἀκολουθούντων] Ἤγουν, τῶν στρατευμάτων, αὐτὸς ἦτο ὁ ἀρχιστράτηγος. — Αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὤν] Αὐτὸς μόνος ἀνεξάρτητος κύριος ὤν. — Τῶν εἰς τὸν πόλεμον] Τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, ἢ ἀναγκαίων (βλ. Συντακτ. Σελ. 40,41). — Τὰ ὅπλα εἶχον ἐν ταῖς χερ-

σὶν ἀεὶ] Ἦσαν δηλαδὴ πάντοτε ἕτοιμοι.—Ἃ δόξειεν] Ὅσα ἤθελον φανῆ εἰς αὐτὸν συμφέροντα. Περὶ τῆς εὐκτικῆς βλ. Συντακτ. Σελ. 124. — Οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανόμων] Οὐδὲ κατηγορούμενος ὡς παράνομα πράξας ἢ γράψας. — Ἁπλῶς] Καθ' αὑτὸ, ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ. — ἐξ ἴσου προὐτίθετε] Ἤγουν κοινὸν ἐποιεῖτε. —Καὶ ὅσα οὗτοι περιγένοιντο ἐμοῦ, κ.τ.λ.] Καὶ καθ' ὅσα οὗτοι ἤθελον ὑπερισχύσει κατ' ἐμοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καθ' ὅσα ἡ γνώμη αὐτῶν ἤθελε προτιμηθῆ (καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἐγίνοντο, δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν ἤθελε τύχει νὰ γίνηται ἕκαστον τῶν τοιούτων), ἐξήρχεσθε ἐκ τῆς ἐκκλησίας βεβουλευμένοι ταῦτα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐχθρῶν.—Ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐγὼ ἐλαττωμάτων κ. τ. λ.] Ἀλλ' ὅμως καί τοι κατὰ τοιαῦτα ἐλαττούμενος ἐγὼ, ἢ καί τοι οὐδὲν τούτων τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ Φιλίππου ἔχων, κ. τ. λ. — Τῶν πολιτικῶν δυνάμεων] Τῶν τῆς πόλεως στρατευμάτων. — Συντέλειαν] Συνεισφορὰν τῶν συμμαχικῶν πόλεων. — Εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια, κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ λέγῃς ἢ τὰ δίκαια, τὰ ὁποῖα εἴχομεν πρὸς τοὺς Θηβαίους, κ. τ. λ. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι συνεισέφεραν δύο μέρη τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων, οἱ δὲ Θηβαῖοι μόνον ἓν· διὸ κατηγορεῖ ὁ Αἰσχίνης τὸν Δημοσθένην· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ τρέπει τοῦτο εἰς ἔπαινον τῶν Ἀθηναίων.

Σελ. 293. Περὶ τῶν ἴσων] Συνεισφορῶν δηλαδὴ, βοηθειῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι δὲν ἐφυλάχθη ἰσότης καὶ ἀναλογία ἐν ταῖς συνεισφοραῖς τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου. — Τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρεων κ. τ. λ.] Ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προσέφεραν διακοσίας ναῦς, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ὁμοῦ ἑκατόν. — Εἶτα κενάς γε χαρίζῃ χάριτας τουτοισὶ κ.τ.λ.] Ἔπειτα ματαίας καὶ ἀνωφελεῖς χάριτας κάμνεις εἰς τούτους (τοὺς Ἀθηναίους) συκοφαντῶν ἐμὲ διὰ τὰ πρὸς τοὺς Θηβαίους δίκαια τῆς πόλεως ἡμῶν. — Παρὰ τοὺς παρόντας καιροὺς] Ἐν ταῖς παρούσαις τότε περιστάσεσι. — Οὐχ ὅσα ἂν ἠβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματα] Οὐχὶ ὅσα ἂν ἠθέλομεν, ἀλλ' ὅσα ἤθελον ἐπιτρέψει τὰ πράγματα, αἱ περιστάσεις· περὶ τοῦ ἂν ἠβουλόμεθα βλ. Συντ. Σελ. 101. καὶ περὶ τοῦ δοίη, Σελ. 124. — Ὁ ἀντωνούμενος] Ὁ ἀγοράζων καθ' ἡμῶν τοὺς Θηβαίους καὶ Βυζαντίους, ἐὰν ἡμεῖς δὲν ἠθέλομεν ἑνωθῆ μὲ αὐτούς. — Τί ἂν οἴεσθε, ... τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν οἴεσθε κ. τ. λ.] Τί στοχάζεσθε ὅτι ἤθελον κάμνει ἢ τί λέγει οἱ ἀσεβεῖς οὗτοι ἄνθρωποι, ἐὰν τότε διὰ τὰς ἐμὰς ἀκριβολογίας καὶ ἀκαίρους ἀπαιτήσεις αἱ πόλεις ἤθελον φύγει ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἑνωθῆ μὲ τὸν Φίλιππον, κ. τ. λ. Διακόπτεται ἡ ἐρώτησις ὑπὸ τῆς παρενθέσεως, ἔπειτα ἐπαναλαμβάνεται· αἱ δὲ τοιαῦται διακοπαὶ εἶναι τεχνικώτατα καὶ διὰ τὴν φράσιν, καὶ διὰ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκούοντος.—Οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν κ. τ. λ.] Δὲν ἤθελον λέγει ὅτι ἐπροδόθησαν ὑπ' ἐμοῦ ; ὅτι ἀπεδιώχθησαν κ. τ. λ. — Εἶτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου κ. τ. λ.] Λόγοι καὶ οὗτοι τῶν αὐτῶν συκοφαντῶν.

Σελ. 294. Κίναδος (τὸ)] Ἀλώπηξ, πανοῦργος. — Αὐτοτραγικὸς πίθηκος. Λέγει οὕτω τὸν Αἰσχίνην, ὡς κακῶς ὑποκρινόμενον ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ὅθεν ἐπιφέρει, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, χωριάτης Οἰνόμαος· διότι ἐν Κολυττῷ, κώμῃ τῆς Ἀττικῆς, παριστάνων τὸ πρόσωπον τοῦ Οἰνομάου βασιλέως τῆς Ἤλιδος, ἔπεσεν

αἰσχρῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς. — Παράσημος ῥήτωρ] Ψευδορρήτωρ, μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν παρασεσημασμένων νομισμάτων. — Εἰς ὄνησιν ἥκει] Ἀντὶ τοῦ ὠφέλησε. Εἰς διαφόρους περιφράσεις λαμβάνεται τὸ ἥκω· εὖ ἥκει μετὰ γενικῆς, ὡς τὸ εὖ ἔχει· οἷον, εὖ ἥκει φρενῶν, ἀντὶ φρόνιμός ἐστι. Εὖ ἥκει παιδείας, ἤγουν πεπαιδευμένος ἐστί· εὖ ἥκει μορφῆς· ὁμοίως καὶ ἐπ' ἄλλων τοιούτων. Εἰς ὅσον ἥκω δυνάμεως, ἀντὶ ὅσον δύναμαι· τό γε εἰς ἐμὲ ἥκον, ἤγουν, κατὰ τὸ δυνατὸν ἐμοί· εἰς τοῦτο ἡλικίας ἥκει, εἰς τοῦτο τόλμης. Πόρρω σοφίας ἥκει· πόρρω ἡλικίας· πόρρω διαφθορᾶς· κ. τ. λ. — Ὥςπερ εἴ τις ἰατρὸς.] Λέγει δηλαδὴ τώρα ταῦτα, ὡς ἐάν τις ἰατρὸς κ. τ. λ. (βλ. Συντ. Σελ. 116). — Ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις] Ἀφοῦ δὲ ἤθελέ τις τῶν νοσούντων τελευτήσει· περὶ τῆς εὐκτικῆς βλ. Συντ. Σελ. 116. — Ἐμβρόντητε] Μωρὲ, ἀναίσθητε. Ἐμβρόντητος, ὁ βεβλημένος ὑπὸ βροντῆς καὶ ἔξω ἑαυτοῦ γενόμενος. — Οὐδὲ τὴν ἧτταν αὐτὴν] Λέγει τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ. — Ἐν οὐδενὶ τῶν παρ' ἐμοὶ] Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πολιτικῶν ἐμοῦ πράξεων ἢ λόγων· κατ' οὐδὲν ἐγὼ δὲν ἐστάθην αἴτιος αὐτῆς. — Ἡττηθεὶς—τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων κ. τ. λ.] Νικηθεὶς ἐν τῷ λέγειν τὰ δίκαια ὑπὸ τῶν πεμφθέντων παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεων· ἡττῶμαί σου, καὶ ἡττῶμαι ὑπὸ σοῦ. Περὶ τῆς παρὰ βλ. Συντ. Σελ. 194. — Ἀμβρακίας] Πόλις τῆς Ἠπείρου λαμπροτάτη τὸ πάλαι, καὶ καθέδρα τοῦ Πύῤῥου· ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν συχνῶν πολέμων ἠσθένησε καὶ κατεστράφη· τὰς ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ ἠρημωμένας πόλεις συναγαγὼν εἰς μίαν ὁ Αὔγουστος, ὠνόμασεν αὐτὴν Νικόπολιν. — Ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις κ. τ. λ.] Ἐπερχόμενος ὁ Φίλιππος ὑπέταττε διὰ τῶν ὅπλων ἐκεῖνα τὰ πράγματα (τοὺς τόπους δηλαδὴ), καθ' ἃ οἱ πρέσβεις αὐτοῦ ἤθελον νικηθῇ διὰ τοῦ ἐμοῦ λόγου. Περὶ τῆς εὐκτικῆς βλ. Συντακτ. Σελ. 124. — Καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις] Ἤγουν, καὶ ταῦτα ἀξιοῖς ἐμὲ νικητὴν τοῦ Φιλίππου γενέσθαι διὰ τῶν λόγων; — Σκαιὸς] Ἀριστερὸς, μεταφορικῶς, ἀπαίδευτος, ἄκριτος διὰ τὸν φθόνον.

Σελ. 295. Ὄκνους] Τοὺς δισταγμούς.—Ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα] Ἀφευκτα, ἀχώριστα ἀπὸ τῶν πόλεων ἁμαρτήματα. — Ὡς εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι] Νὰ συστείλῃ ὡς οἷόν τε (ὅπως εἶναι δυνατὸν) εἰς ἐλάχιστον τόπον, νὰ ἐλαττώσῃ δηλαδή. — Ὁρμὴν] Προθυμίαν. — Καὶ οὐδεὶς μήποτε . . . εὑρῇ] Ἀντὶ μέλλοντος, καὶ οὐδεὶς ποτε εὑρήσει (βλ. Συντ. Σελ. 110). — Διῳκήσατο] Ὠκονόμησε, παρεσκεύασε. — Οὐδ' ὁ λόγος . . . πρὸς ἐμὲ] Οὐδὲ ἡ εὐθύνη τῶν πραχθέντων διὰ ταῦτα, διὰ τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, καὶ διὰ τὴν διαφθορὰν τῶν δωροδόκων, ἀνήκει εἰς ἐμέ· (βλ Συντ. Σελ. 183.) — Τῷ μὴ διαφθαρῆναι] Καθότι δὲν διεφθάρην. — Γράφειν τουτονὶ] Τὸν Κτησιφῶντα. — Ἀγνωμονῆσαι] Ἀπερισκέπτως πρᾶξαί τι ὑπ' ὀργῆς. Ἀγνώμων, ὁ μὴ ἔχων γνώμην, νόησιν, διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ πρέποντος· ὅθεν ἀγνώμων καὶ ὁ ἀχάριστος· καὶ ἀγνωμονῶ, ἀχαριστῶ.

Σελ. 296. Τὰ εἰς τὰ τείχη] Τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν.

—Σιτώνην] Φροντιστὴν τοῦ σίτου. — Συστάντων] Ἑνωθέντων κατ' ἐμοῦ.—Γραφὰς κ. τ. λ.] Κατηγορίας ὅτι παρηνόμησα, ἀπαιτήσεις λόγων τῶν πεπολιτευμένων μοι, δίκας περὶ δημοσίων ἀδικημάτων. — Σωσικλέους κ. τ. λ.] Δὲν γνωρίζομεν οὐδὲν περὶ τούτων ἐκ τῆς ἱστορίας. Ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος Φιλοκράτης δὲν φαίνεται νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν σύντροφον τοῦ Αἰσχίνου. — Δι' ὑμᾶς] Τοὺς δικαστὰς, διὰ τὴν εὐθύτητα ὑμῶν. — Καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμωμοκότων κ. τ. λ.] Καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς δικαστὰς τοὺς ὁμόσαντας νὰ κρίνωσι τὰ δίκαια καὶ κρίναντας κατὰ τὸν ὅρκον αὐτῶν. — Ἐν οἷς] Ἐν οἷς πράγμασιν εἰσηγγελλόμην.—Ἀπεψηφίζεσθέ μου] Ὅτε διὰ τῶν ψήφων ὑμῶν ὡμολογούμην ἀθῶος. — Τὰς γραφὰς] Τὰς περὶ παρανόμων κατηγορίας. — Τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε] Τοὺς λογαριασμούς μου ἐπεκυρόνετε, ἐνεκρίνετε. — Θέσθαι ὄνομα] Ὀνομάσαι δηλαδή. — Ναί φησιν, κ. τ. λ.] Ναὶ, λέγει ὁ Αἰσχίνης· ἔστω οὕτως· ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου εἶναι ἔνδοξον, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν, τὸ ὅτι δὲν κατηγορήθη ποτέ. Ὁ Κέφαλος ἐστάθη, φαίνεται, ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἀνὴρ ἄμεμπτος. — Εὐδαιμον] Μακαριστὸν, μέγα εὐτύχημα, ὅτι δὲν ἐνέπεσεν εἰς συκοφάντας. — Ἀλλὰ τί μᾶλλον κ. τ. λ.] Ἀλλὰ κατὰ τίνα λόγον ὁ πολλάκις μὲν κατηγορηθεὶς, μηδέποτε δὲ ἀποδειχθεὶς ἀδικῶν τὴν πόλιν, ἤθελεν ἐγκαλεῖσθαι δικαίως διὰ τοῦτο ; ἤθελε λογίζεσθαι τοῦτο ἔγκλημα εἰς αὐτόν ; Οὐδὲν ἧττον δηλαδὴ πρέπει νὰ θεωρῆται ἀνέγκλητος ὁ τοιοῦτος.

Σελ. 297. Καί τοι πρός γε τοῦτον κ. τ. λ.] Καί τοι δύναμαι νὰ εἴπω πρὸς τοῦτον τοὐλάχιστον, ὅτι καὶ ὁ ἔπαινος οὗτος τοῦ Κεφάλου πρέπει εἰς ἐμέ· διότι ὁ Αἰσχίνης ποτὲ δὲν με ἐνῆξεν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς παρανομήσαντα, οὐδὲ μὲ κατηγόρησεν· ὥστε ὑπὸ σοῦ ὁμολογοῦμαι, Αἰσχίνη, ὅτι δὲν εἶμαι κατ' οὐδὲν χειρότερος τοῦ Κεφάλου πολίτης. Καὶ κατωτέρω λέγει περὶ τοῦ Αἰσχίνου, « μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε δημοσίου, προσθήσω μηδ' ἰδίου, δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ, μήθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως, μήθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν νῦν ἥκειν συνεσκευασμένον, καὶ τοσουτοσὶ λόγους ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ.» — Τὴν ἀγνωμοσύνην] Τὴν ἀλογίαν.—Ἀφ' ὧν—διελέχθη] Ἐξ ὧν εἶπε.—Περὶ τῆς τύχης] Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον πολὺ εἰς τὴν τύχην, ἥτις κατ' αὐτοὺς ἦτο τυφλή τις δύναμις σύρουσα πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους εἰς δυστυχίαν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κακουργήματα, οὐ δυναμένους νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν βίαν αὐτῆς· καὶ οὐ μόνον ἐπίστευον ὅτι ἡ τύχη κατέτρεχε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ ὅτι μετεδίδετο καὶ εἰς τοὺς πλησιάζοντας αὐτόν. Ὁ Αἰσχίνης λοιπὸν ἀπέδιδεν εἰς τὴν τύχην τοῦ Δημοσθένους πάντα τὰ συμβάντα εἰς τὴν πόλιν δυστυχήματα ἐξότου εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολιτικά. Ὁ δὲ Δημοσθένης φρονίμως καὶ ὡς φιλόσοφος λέγει τὴν τύχην τῆς πόλεως ὅτι εἶναι ἀγαθὴ, διότι ἔπαθεν ὀλιγώτερα δεινὰ παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους διὰ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν κακὴν τύχην ἁπάντων· ἔπειτα συγκρίνει τὴν ἑαυτοῦ τύχην πρὸς τὴν τοῦ Αἰσχίνου. Φύσει, φαίνεται, ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ νοὸς αὐτοῦ φαντάζεται ὅτι ὑπάρχει τι ὂν ἡ τύχη, καὶ ὅτι ὁ ἔχων αὐτὴν, καλὴν ἢ κακὴν,

μεταδίδει καὶ εἰς τοὺς αὐτὸν πλησιάζοντας.. — Τὰ βέλτιστα πράττειν] Πάνυ εὐτυχεῖν· τὸ πράττω ἀμεταβάτως λεγόμενον σημαίνει διάγω, ζῶ· ὅθεν λαμβανόμενον μετὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων, παριστάνει τὰς διαφόρους καταστάσεις τοῦ βίου, ὡς, εὖ πράττω, καλῶς πράττω, ἄριστα πράττω, βέλτιον πράττω, καὶ τὰ ἐναντία, κακῶς πράττω, χεῖρον πράττω, κ. τ. λ. Ἡ δὲ σύνταξις τῆς περιόδου ταύτης εἶναι, «πῶς γὰρ χρὴ περὶ ταύτης (τῆς τύχης) λέγειν, ἢ πῶς ὀνειδίζειν ἑτέρῳ, ἣν ὁ τὰ βέλτιστα πράττειν νομίζων, κ.τ.λ.» — Ἀνθρωπινώτερον] Μετριώτερον δηλαδή. — Δωδωναῖον] Ἐν Δωδώνῃ πόλει λαμπρᾷ τῆς Ἠπείρου ἦτο ναὸς τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους Τομάρου, ὅπου ἔδιδε χρησμούς. — Ἐπέχει] Ἐπικρατεῖ, κατὰ πάντων ἰσχύει. — Ἄμεινον πράττειν] Μᾶλλον εὐτυχεῖν, ἐν κρείττονι τούτων καταστάσει εἶναι. — Τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι] Λογαριάζω, ὁμολογῶ, ὅτι εἶναι δῶρον τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως. — Τὸ δὲ προσκρούσαι κ. τ. λ.] Κατὰ τὸ προσκρούσαι καὶ κατὰ τὸ μὴ συμβῆναι. Κατὰ δὲ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ προσεκρούσαμεν, ἤγουν ἀπετύχομεν, καὶ δὲν ἔγειναν εἰς ἡμᾶς πάντα, ὅπως ἐπεθυμοῦμεν, νομίζω ὅτι κατὰ τοῦτο ἐλάβομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἐπιβάλλον εἰς ἡμᾶς μέρος τῆς κοινῆς τύχης τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. — Τὸ ἐπιβάλλον] Τὸ ἀνῆκον· ὅθεν καὶ ἐπὶ κληρονομίας, τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· οὕτω λέγεται, καί, τό γε σοι ἐπιβάλλον, ἤγουν, τὸ κατὰ σὲ, τὸ κοινῶς λεγόμενον, ὅσον ἀπὸ μέρους σου. — Ἐν τοῖς ἰδίοις] Ἐν τοῖς μερικοῖς, ἀτομικοῖς.

Σελ. 298. Ἐγὼ μὲν οὖν οὑτωσὶ περὶ τῆς τύχης ἐξετάζειν ἀξιῶ] Ἐγὼ λοιπὸν κρίνω δίκαιον νὰ γίνηται οὕτως ἡ ἐξέτασις περὶ τύχης, οὕτω νὰ θεωρῶμεν συγκριτικῶς τὴν τύχην. — Ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ] Καθώς μοι φαίνεται. Λέγουσι προσωπικῶς δοκῶ ἐμαυτῷ, ἢ δοκῶ μοι, καὶ ἀπροσώπως δοκεῖ μοι· καὶ, δοκεῖν μοι, ἀντὶ κατὰ τὸ ἐμοὶ δοκοῦν. — Πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει] Θεώρει αὐτὴν συγκριτικῶς πρὸν τὴν σήν. Ἐντεῦθεν ἔρχεται εἰς τὴν ψυχρὰν τῳόντι προσωπικὴν παραλληλίαν· ὅθεν παρακαλεῖ νὰ μὴ μεμφθῶσιν αὐτὸν ὡς ψυχρολόγον. — Προπηλακίζει] Μεταφορικῶς, ἀντὶ ὀνειδίζει, ὑβρίζει. — Εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι] Συναισθάνεται ὁ ῥήτωρ τὴν ἀπρέπειαν τῶν τοιούτων ὀνειδισμῶν ἐν τοιούτῳ μάλιστα σοβαρῷ καὶ κατὰ πάντα τὰ ἄλλα θαυμαστῷ λόγῳ. — Ἐξελθόντι ἐκ παίδων] Ἀνδρὶ γενομένῳ, εἰς ἄνδρας ἐγγραφέντι. — Ἀκόλουθα τούτοις] Σύμφωνα. — Εἰσφέρειν] Εἰσφοραὶ ἐλέγοντο κυρίως αἱ γινόμεναι χρηματικαὶ δόσεις διὰ τὰς κοινὰς χρείας τῆς πόλεως, καὶ μάλιστα διὰ τὸν πόλεμον· ἐλέγετο δὲ εἰσφέρειν καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν βοηθειῶν· οὕτως ὁ Δημοσθένης λέγει πρὸς τὸν Αἰσχίνην, τῷ πώποτε τῶν Ἀθηναίων εἰσήνεγκας; — Τοιαῦτα πολιτεύματα] Τοιαύτας πολιτικὰς πράξεις. — Φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαι] Ἀπεχόμενος, φεύγων τὸ νὰ σᾶς ψυχράνω μὲ τὰς περιαυτολογίας μου.

Σελ. 299. Ποία τινὶ κέχρησαι τύχῃ] Ἤγουν, ποίαν τινὰ τύχην ἔλαβες, τοιαύτην δηλαδὴ τύχην ἔλαβες. — Δι' ἣν] Ἐννοεῖται, τοιαύτῃ κέχρησαι τύχῃ, δι' ἣν κ. τ. λ. ἔλαβες τοιαύτην, διὰ τὴν ὁποίαν κ. τ. λ. — Ἅμα τῷ

πατρὶ κ.τ.λ.] Καθήμενος μετὰ τοῦ πατρός σου ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ παιδαγωγείῳ τρίβων καὶ ἑτοιμάζων τὴν μελάνην, κ.τ.λ. — Ἀνὴρ δὲ γενόμενος] Ἀνὴρ ἐλέγετο καὶ ὁ νέος τὴν ἡλικίαν, ἐνῆλιξ ὅμως. — Τῇ μητρὶ τελούσῃ] Ὅτε ἡ μήτηρ σου ἔκαμνε τὰς μυστηριώδεις τελετὰς αὐτῆς. — Τὰς βίβλους] Αἵτινες περιεῖχον τὰ μυστηριώδη λόγια τῶν τελετῶν, τὰς ἐπῳδάς. — Συνεσκευωροῦ] Συνέπραττες. Λέγεται ἐπὶ πανούργων καὶ δολίων πράξεων. — Νεβρίζων] Περιζωννύων τοὺς τελουμένους μὲ νεβρίδας, δέρματα νεβρῶν, νέων ἐλάφων. Τοιαῦτα δέρματα παριστάνεται ἐνδυόμενος ὁ Βάκχος καὶ αἱ Βάκχαι. Λέγεται ἀμεταβάτως καὶ τὸ περιβάλλεσθαι τοιαῦτα δέρματα. — Κρατηρίζων] Ἐπιχέων ἐκ τοῦ κρατῆρος οἶνον ἐπὶ τοὺς τελουμένους. — Καὶ ἀπομάττων τῷ πηλῷ καὶ τοῖς πιτύροις] Καὶ ἀποκαθαίρων, ἀποσπογγίζων αὐτοὺς μὲ τὸν πηλὸν καὶ μὲ τὰ πίτυρα. Κατὰ μέσην φωνὴν ἀπομάττομαι ἱδρῶτα, κονιορτόν. Λέγεται καὶ ἐπὶ ἀποτυπωμάτων ἀπομάττω τὸν τύπον, τὸ σχῆμα· καὶ μεταφορικῶς ἀπομάττομαι τὸ ἦθος τινός, ἤγουν, μιμοῦμαι· καὶ ἀπομάττομαι αἰσχύνην, ἤγουν, προξενῶ εἰς ἐμαυτὸν αἰσχύνην. — Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον] Οἱ τελούμενοι προέφερον τὰ λόγια ταῦτα μετὰ τὸν καθαρισμὸν, φανερόνοντες τὴν ἀπὸ τῶν κακῶν εἰς τὰ καλὰ μεταβολήν· ὅθεν Μιχαὴλ ὁ Ἀποστόλιος λέγει, «ἐπὶ τῶν μεταβολὴν κρείττονα οἰωνιζομένων, ὅτε τὴν ἀγρίαν καὶ παλαιὰν δίαιταν ἔφυγον, εὗρον δὲ τὴν ἥμερον τροφὴν, τοῦτο ἔλεγον· τὸ γὰρ ἐκ τῶν δρυῶν καὶ ἀκανθῶν πέμμα, κακὸν ἔλεγον. Νόμος δὲ ἦν Ἀθήνῃσιν ἀμφιθαλῆ παῖδα ἐστεμμένον ἀκάνθαις μετὰ δρυΐνων καρπῶν, λίκνον βαστάζοντα ἄρτων πλέων, τοῦτο λέγειν αἰνισσόμενον τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴν (IX. 37).» — Φθέγγεσθαι—μέγα] Διότι ὁ Αἰσχίνης ἦτο μεγαλόφωνος. — Τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων κ. τ. λ.] Περιφέρων τοὺς καλοὺς θιασώτας, τοὺς βακχικοὺς χορευτάς· περὶ τούτων λέγει καὶ ἐν τῷ περὶ Παραπρεσβείας, « Οὐκ ἴσασιν οὗτοι, τὸ μὲν ἐξαρχῆς τὰς βίβλους ἀναγινώσκοντά σε τῇ μητρὶ τελούσῃ; καὶ παῖδα ὄντα, ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν ἀνθρώποις καλινδούμενον; Ἦσαν δὲ ταῦτα βαρβαρικαὶ τελεταὶ εἰσαχθεῖσαι ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ Κάδμου, Ἰνάχου, καὶ Ὀρφέως. — Τῷ μαράθρῳ καὶ τῇ λεύκῃ] Οἱ τὰ Βακχικὰ τελούμενοι, λέγει Ἁρποκρατίων, τῇ λεύκῃ στέφονται. — Τοὺς παρείας] Λέγονται οὕτω, διότι ἔχουσι μεγάλας τὰς παρειάς. Λέγουσιν ὅτι οἱ ὄφεις οὗτοι δὲν δάκνουσιν, ἢ, ὅτι τὸ δῆγμα αὐτῶν δὲν εἶναι θανατηφόρον, ἀλλὰ μόνον προξενεῖ μικράν τινα φλόγωσιν καὶ πόνον. Ὅτε οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄλλοι λειτουργοὶ τοῦ Βάκχου ἐώρταζον μυστήρια τινὰ αὐτοῦ, ἐκράτουν ἐν τῇ χειρὶ τοὺς τοιούτους ὄφεις, διότι ἡ θεὰ αὐτῶν ἐπροξένει εἰς τοὺς θεατὰς φρίκην τινὰ δεισιδαίμονα.—Εὐοῖ σαβοὶ κ. τ. λ.] Τὰς λέξεις ταύτας ἐπανελάμβανον μετὰ φωνῆς μεγάλης οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἱέρειαι τοῦ Βάκχου ἐν ταῖς τελεταῖς αὐτοῦ· ἦσαν δὲ ἐπιφωνήματα βακχικῆς χαρᾶς. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ῥήματα εὐάζω, σαβάζω.—Καὶ ἐπορχούμενος ὗης ἄττης, ἄττης ὗης] Καὶ χορεύων τὸν χορὸν ὗης ἄττης, ἄττης ὗης. Εἶδος βακχικοῦ χοροῦ. Ὁ Ἡσύχιος ἐξηγεῖ τὸ ὗης Ζεὺς ὄμβριος, ὅστις λέγεται καὶ ὑέτιος. Ὁ δὲ Ἄττης λέ-

γεται ὅτι ἦτο Φρύγιος νέος ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς Ῥέας. Αἱ λέξεις αὗται ἦσαν ἐπίθετα τοῦ Βάκχου, ἀλλ' αἱ ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας δίδουσιν οἱ σχολιασταὶ, δὲν ἔχουσιν οὐδὲν βέβαιον ἢ τουλάχιστον ἀξιόλογον. — Κιττοφόρος] Κισσοφόρος. Μὲ κισσὸν ἐστέφοντο αἱ Βάκχαι, καὶ οἱ τὰ τοῦ Βάκχου ἑορτάζοντες. Τινὲς πρὸς τούτοις γράφουσι κιστοφόρος, ἐκ τοῦ κίστη, τὸ ὁποῖον εἶναι εἶδος πλεκτοῦ καλάθου χρησίμου εἰς βρώματα. — Ἔνθρυπτα κ. τ. λ.] Ἦσαν εἴδη πλακούντων. Ὁ Ἁρποκρατίων λέγει ὅτι τὰ ἔνθρυπτα ἦσαν ψωμοὶ οἴνῳ βεβρεγμένοι. Νεήλατα δὲ, κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἄλφιτα, τὰ νεωστὶ ἀληλεσμένα, ἃ δὴ μέλιτι ἀναδεύοντες, ἀσταφίδας τε καὶ χλωροὺς ἐρεβίνθους ἐπεμβαλόντες, τοῖς τὰ ἱερὰ τελοῦσιν ἔνεμον. Ἐκάλουν δὲ αὐτὰ οἱ μὲν ἀμβροσίαν, οἱ δὲ μακαρίαν· τοιαῦτα τινὰ πέμματα ἦσαν καὶ οἱ στρεπτοί. — Εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης] Οἱ νέοι φθάσαντες εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος, ὤμνυον τὸν ὅρκον τοῦ πολίτου καὶ ἐνεγράφοντο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν βιβλίον· τότε ἠριθμοῦντο εἰς τοὺς πολίτας. — Ὁπωσδήποτε] Τοῦτο αἰνίττεται, ὅτι δὲν ἦτο γνήσιος Ἀθηναῖος. — Τοῖς ἀρχιδίοις] Εἰς τὰς μικρὰς ἀρχὰς, ἔγεινας ὑπαλληλίσκος. — Ὡς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου] Ἀφοῦ δέ ποτε ἀφέθης καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἐπιτηδεύματος. — Πάνθ', ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς, κ. τ. λ.] Ποιήσας πάσας τὰς καταχρήσεις καὶ διαφθορὰς, τὰς ὁποίας κατηγορεῖς εἰς τοὺς ἄλλους.—Τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ] Διὰ τοῦ μετὰ ταῦτα βίου σου. — Τοῖς βαρυστόνοις] Οἵτινες ἐπωνομάζοντο οὕτω διὰ τὸ βαρέως στενάζειν, ὅτε παρίστανον τὰς τραγικὰς συμφοράς.

Σελ. 300 Συλλέγων κ. τ. λ.] Συνάγων, ὡς μεταπράτης ὀπωρῶν, ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀγρῶν, κ. τ. λ. — Ἀπὸ τούτων] Διὰ ταύτας τὰς κλοπὰς λαμβάνων πλειοτέρας πληγὰς, παρὰ διὰ τοὺς θεατρικούς σου ἀγῶνας. — Περὶ τῆς ψυχῆς] Διότι κακῶς ὑπεκρίνοντο, ἐκινδύνευε καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν. — Ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ὧν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ὅμως ἀφήσας ταῦτα, τῶν ὁποίων αἰτίαν ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἦτο ἡ πενία σου, θέλω ἐλθεῖ εἰς αὐτὰς τὰς πράξεις τῆς προαιρέσεώς σου, αἵτινες δεικνύουσι τὸ ἦθός σου. — Ἐφ' οἷς σαυτῷ κ. τ. λ.] Διὰ τὴν συνείδησιν τῶν ἀδικημάτων σου (βλ. Συντ. Σελ. 143.) Φοβεῖται ὁ συνειδὼς ἑαυτῷ ὅδικα πράξας. — Τοιαύτην— Πολιτείαν] Τοιοῦτον εἶδος πολιτικῶν πράξεων, τοιαύτην πολιτικὴν διαγωγήν. — Ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι] Ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις τῶν ἄλλων, ἤγουν, τῆς πατρίδος καὶ τῶν συμμάχων αὐτῆς. — Ἐθάρρησε] Ἀνέλαβε θάρρος, ἐχάρη. — Εὐχερῶς] Εὐκόλως, ἑτοίμως. — Ἐχόρευες] Ἐν τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν ἐχόρευες ἐπὶ μισθῷ. — Ἐγραμμάτευες, κ. τ. λ.] Ἦσο γραμματίσκος, ἐγὼ δὲ εἶχον ψῆφον καὶ λόγον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις.

Σελ. 301. Σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν κ. τ. λ.] Εἰς σὲ δὲ ὑπάρχει τὸ νὰ φαίνησαι ὅτι εἶσαι συκοφάντης (βλ. Συντ. Σελ. 128, 129.) — Κινδυνεύεις δὲ, εἴτε κ. τ. λ.] Κρίνεσαι δηλαδὴ μετὰ κινδύνου περὶ τοῦ ἂν πρέπῃ νὰ συκοφαντῇς ἔτι, ἢ νὰ παυθῇς ἀπὸ τοῦ νῦν, μὴ λαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. — Ἂς ἐλυμήνω] Κακῶς δηλαδὴ ὑποκρινόμενος ἐφθειρας. — Ἦκω λιπὼν κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἐκάβης. —Καὶ, κακαγγελεῖν μὲν ἔσθ' μὴ θέλοντά με] Ἄδηλον ἐκ τίνος τρα-

γῳδίας εἶναι· διακόπτων δὲ ταῦτα ὁ ῥήτωρ τρέπει εἰς κατάραν τοῦ Αἰσχίνου. Φαίνεται ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἔλαβε τοὺς στίχους τούτους ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μὲ σκοπόν τινα, διὰ μὲν τοῦ πρώτου θέλων νὰ παραστήσῃ τὸν Αἰσχίνην ὡς καταχθόνιον συκοφάντην ἐξελθόντα ἐκ τοῦ σκότους διὰ νὰ διαβάλλῃ καὶ νὰ συκοφαντῇ· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου, νὰ δείξῃ τὸ χαιρέκακον αὐτοῦ, ὅτι γαυριᾷ, καθὼς εἶπεν, εἰς τὰς κοινὰς συμφορὰς, καὶ λαμβάνει αὐτὰς ὡς εὐκαιρίαν εἰς τὸ κατηγορεῖν σοφιστικῶς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος λέγοντας καὶ γράφοντας. — Κακὸν κακῶς—ἀπολέσειαν κ. τ. λ.] Κακὸν ὄντα κακῶς σε ἀπολέσειαν κ. τ. λ. — Κοινὸς] Μεταδοτικός. — Συνεξέδωκα] Ἐβοήθησα εἰς νύμφευσιν, συνεπροίκισα. — Μικροψύχου] Ταπεινοῦ τὴν ψυχήν· μικροψυχία εἶναι τὸ νὰ ἀναφέρῃ τις τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας εὐεργεσίας. — Ὁμοιόν ἐστι τῷ ὀνειδίζειν] Τὸ νὰ ἀναφέρῃ τις καὶ νὰ λέγῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας εἰς τινὰ εὐεργεσίας εἶναι ὡς νὰ ὀνειδίζῃ αὐτόν. — Οὐδὲ προαχθήσομαι] Οὐδὲ θέλω ἐκτραπῆ, οὐδὲ θέλω πέσει εἰς τοιαύτας μικροψύχους καυχήσεις.

Σελ. 302. Ἀνθρώπων ὅστις] Ἐννοεῖται τὸ τινὰ, ἀνθρώπων τινὰ, ὅστις. — Ἀθῶος] Ἄπειρος δηλαδὴ, ἀβλαβὴς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, δυνάμεως. — Πολλὰ καὶ δεινὰ] Ἀντὶ πολλὰ δεινά. Οὕτω καὶ εἰς ἄλλας τοιαύτας φράσεις παρεντίθεται ὁ καὶ μεταξὺ τοῦ πολλὰ καὶ τοῦ ἐπιφερομένου ἐπιθέτου, ὡς, πολλὰ κἀγαθὰ, πολλὰ καὶ καλά· καὶ μετὰ τοῦ τε, ὡς, πολλά τε καὶ κακά· καὶ κατὰ τάξιν ἀνεστραμμένην, ὡς, δεινὰ καὶ πολλά. (Βλ. Συντ. Σελ. 29). — Κατ' ἄνδρα] Ἀντὶ, ἕκαστος ἰδίᾳ. — Καὶ φοράν τινα πραγμάτων κ. τ. τ.] Καὶ ὁρμήν τινα, ἐπιδρομὴν περιστάσεων βαρεῖαν καὶ κακοποιὸν κ. τ. λ. — Παρεχώρεις κ. τ. λ.] Ἄφινες εἰς ἐμὲ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας καὶ τὴν δέξαν καὶ τὰς τιμὰς, κ. τ. λ. — Καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον] Δευτέρα αἰτία τοῦ παρεχώρεις, τῆς πρώτης παριστανομένης διὰ τῆς μετοχῆς ἡττώμενος, ὡς ἐὰν ἔλεγε, καὶ μηδὲν ἔχων εἰπεῖν βέλτιον.

Σελ. 303. Ἐν τοῖς νόμοις] Ἐν τοῖς γραπτοῖς νόμοις. — Ἁπλῶς] Ἀδόλως, εἰλικρινῶς. Κυρίως σημαίνει τὸ ἀντίθετον τοῦ συνθέτως· λαμβάνεται δὲ ἐν τῷ λόγῳ κατὰ διαφόρους ἄλλας σημασίας, οἷον ἀντὶ τοῦ σαφῶς καθαρῶς· διότι τὰ ἁπλᾶ εἶναι καὶ σαφῆ· ἀντὶ τοῦ ἀφελῶς, ἀνεπιτηδεύτως· ἀντὶ τοῦ ὅλως, συντόμως. — Τοῖς ἀγράφοις νόμοις] Διὰ τῶν ἀγράφων, τῶν φυσικῶν δηλαδὴ νόμων· ὅθεν ἡ τοῦ Σοφοκλέους Ἀντιγόνη λέγει πρὸς τὸν Κρέοντα,

Οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ᾠόμην τὰ σὰ
κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κἀσφαλῆ θεῶν
νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν (Στ. 453)

— Δεινὸν] Ῥητορικὸν, δυνατὸν εἰς τὸ λέγειν. — Ὡς, ἐὰν πρότερός τις εἴπῃ . . . ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς ἀκούοντας σκεψομένους] Ὡς, ἐάν τις πρότερος εἴπῃ περὶ ἄλλου τὰς ἑαυτοῦ κακίας, ὡς ἐὰν ἦναι τοιοῦτος, καὶ ὡς ἐὰν δὲν μέλλωσι πλέον οἱ ἀκούοντες νὰ σκεφθῶσι τίς ποτε εἶναι ὁ λέγων ταῦτα. Τὸ ὡς μετὰ μετοχῆς κατὰ αἰτιατικὴν λαμβάνεται ὡς ἡ λεγομένη γενικὴ ἀπόλυτος κατ' ἔννοιαν ὁμοιώσεως, ἢ ὑποθετικήν, ὡς εἴπερ ταῦθ' οὕτως εἶχεν ἀληθῶς,

καὶ οὐκέτι ἤμελλον οἱ ἀκούοντες σκέψεσθαι κ. τ. λ. (βλ. Συντ. Σελ. 141 — Τὴν ἐμὴν δεινότητα—ταύτην μὲν εὑρήσετε ἐξεταζομένην] Μετὰ τὴν μακρὰν παρένθεσιν «ἔστω γὰρ μέχρι τοῦ φρονεῖν, ἐπαναλαμβάνει τὴν σειρὰν τοῦ λόγου, λέγων,» εἰδ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη (ἤγουν δεινότης), ταύτην μὲν εὑρήσετε κ. τ. λ. — Οὐδ' ἰδίᾳ] Οὔτε ἐν τοῖς δημοσίοις πράγμασιν, οὔτε ἐν τοῖς μερικοῖς. — Ἐν ταῖς κοιναῖς ἐξεταζομένην] Ἤγουν, εἰς τὰ δημόσια πράγματα καταγινομένην.

Σελ. 304. Οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι] Οὐδὲ νὰ παρουσιάζηται ὑπὲρ τούτων ἐνώπιον ὑμῶν, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ δηλαδὴ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, ἢ τὴν ἔχθραν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων παθῶν. — Ἐν τίσιν οὖν κ. τ. λ.] Ἐν τίσι καιροῖς, ἐν τίσι περιστάσεσιν, ἢ πότε; Ὅτε κοινός τις, μέγας τις κίνδυνος ἐπίκειται εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὅτε ὁ δῆμος ἔχει τινὰ διαφορὰν πρὸς τοὺς ἐχθρούς. — Ἐπὶ τόνδ'] Ἐπὶ τὸν κατὰ Κτησιφῶντος ἀγῶνα. — Τίμιος] Τιμώμενος παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς· δὲν τιμῶσιν εἰς τὸν ῥήτορα οὔτε τὰ ῥητορικὰ κάλλη τοῦ λόγου, οὔτε τὴν λαμπρὰν φωνὴν, ἀλλὰ κ. τ. λ. — Οὓς περ ἂν ἡ πατρὶς] Ἐννοεῖται τὸ μισοῦ καὶ φιλοῖ. — Ἐπ' εὐνοίᾳ] Εὐνοϊκῶς, ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ. — Οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμεῖ τοῖς πολλοῖς] Δὲν ἵσταται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀγκύρας μὲ τοὺς πολίτας, ἤγουν ἐπὶ τῶν αὐτῶν συμφερόντων. — Ἀλλ', ὁρᾷς; ἐγὼ] Ἀλλ' ἐγὼ, βλέπεις; Ἐννοεῖται τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμῶ τοῖς πολλοῖς· ἐμφαντικὴ ἀποσιώπησις.

Σελ. 305. Ἆρ' οὖν οὐδὲ σύ;] Ἐννοεῖται τὸ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδὲ ἴδιον πεποίησαι; τάχα οὐδὲ σὺ δὲν ἀπέβλεψας εἰς οὐδὲν χωριστὸν οὐδὲ ἴδιον παρὰ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον; — Πρεσβευτὴς ἐπορεύου] Μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην οἱ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ νικητοῦ, ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις διὰ νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην· τότε καὶ ὁ Αἰσχίνης, ὅστις ἀπέφευγε πρὸ τῆς μάχης τὴν ὑπὲρ πατρίδος πρεσβείαν, ἔτρεξεν αὐτοχειροτόνητος. — Ταύτην τὴν χρείαν] Ταύτην τὴν ὑπουργίαν, ὑπηρεσίαν. — Τῷ δ' ὁ κήρυξ καταρᾶται κ. τ. λ.] Ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ ἦτο νενομισμένον νὰ κάμνωσι θυσίας καὶ δεήσεις, καὶ νὰ προφέρῃ ὁ κήρυξ κατάραν κατὰ τῶν ὅσοι δὲν ἤθελον συμβουλεύσει εἰλικρινῶς τὰ συμφέροντα εἰς τὴν πόλιν. — Μηδὲν εἶναί σοι καὶ Φιλίππῳ πρᾶγμα] Οὐδεμία σχέσις, οὐδεμία συγκοινωνία. — Ὡς δ' ἀπηγγέλθη τάχιστ' ἡ μάχη] Ἅμα δὲ ἠγγέλθη ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη. — Τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα] Εἰς τὴν μισθαρνίαν (μισθοληψίαν) μεταφέρων ταῦτα τὰ ὀνόματα, φιλίαν καὶ ξενίαν ὀνομάζων τὴν μισθαρνίαν.— Ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως κ. τ. λ.] Ἤγουν, ἐκ ποίας αἰτίας νομίμου ἢ δικαίας ἦτο εἰς τὸν Αἰσχίνην, τὸν υἱὸν τῆς Γλαυκοθέας, κ. τ. λ. — Γνώριμος] Οὕτω λέγομεν τὴν σήμερον καὶ ἡμεῖς. — Φανερῶς εἰλημμένος προδότης] Φωραθεὶς, καὶ, ὡς συνήθως λέγομεν, πιασμένος προδότης. — Ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι] Μετὰ τὰ συμβάντα, μετὰ τὸ δυστύχημα τῆς πόλεως. — Χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος κ. τ. λ.] Μεγάλην εὐγνωμοσύνην ἐδείκνυον οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθνήσκοντας ὑπὲρ πατρίδος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων σημείων τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν ἐτίμων αὐτοὺς καὶ

μὲ ἐπιταφίους λόγους. Ὁ Δημοσθένης ἐγκαυχᾶται ἐνταῦθα διὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην δικαίως· διότι ἦτο μεγάλη τιμή, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον αὐτὸς ἦτο ὁ συμβουλεύσας τὴν μάχην, ἐν ᾗ μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. Μεταξὺ τῶν λόγων αὐτοῦ σώζεται καὶ τις ἐπιγραφόμενος, Ἔπαινος τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ πεσόντων· ὁ Λιβάνιος ὅμως εὗρεν αὐτὸν τοσοῦτον ἀδύνατον καὶ ἀνάξιον τοῦ μεγάλου τούτου ῥήτορος, ὥστε νομίζει αὐτὸν ξένον.

Σελ. 306. Παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα] Παρ' αὐτὰ τὰ δυστυχήματα, οὐ μετὰ χρόνον πολύν.— Δημάδην] Οὗτος ἐκ ναύτου κατέστη ῥήτωρ περίφημος τῶν Ἀθηνῶν. Εἶχε μεγάλην ζωηρότητα καὶ παῤῥησίαν. Πιασθεὶς αἰχμάλωτος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας, μόνος οὗτος ἐτόλμησε νὰ ἐπιπλήξῃ τὸν Φίλιππον διὰ τὴν ἄσεμνον χαρὰν τῆς νίκης· ὁ δὲ οὐ μόνον δὲν ἔδειξε δυσαρέσκειαν, ἀλλὰ καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν μᾶλλον, καὶ φίλον αὐτοῦ ἔκαμεν. Ἐντεῦθεν ὁ Δημάδης ἔπεισεν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἰρήνην. Ἀπέθανε δὲ ὁ Δημάδης κακῶς· διότι ἔγραψε κρυφίως ἐπιστολὴν κατὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἑνὸς τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, τὴν ὁποίαν λαβὼν ὁ Ἀντίπατρος, ἔσφαξε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ, ἔπειτα καὶ αὐτὸν τὸν Δημάδην, ἀγεννῶς καὶ βαρβάρως. — Ἡγήμονα] Ἦτο εἷς τῶν Μακεδονιζόντων καὶ διαβεβλημένων ἐπὶ δωροδοκίᾳ. — Πυθοκλέους] Ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει Πυθοκλέα τινὰ, υἱὸν Πυθοδώρου, ἐχθρὸν ἑαυτοῦ, καὶ φίλον τοῦ Αἰσχίνου. Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὸν αὐτὸν λέγει καὶ ἐνταῦθα. — Τὰ πράγματ' ἔπραττον] Ἐπολιτευόμην. — Ἃ γὰρ εὐθηνούντων τῶν πραγμάτων κ. τ. λ.] Ἤγουν τὸν Φιλιππισμὸν, τὸν ὁποῖον εὐτυχούσης τῆς πατρίδος ἠρνεῖσθε μεθ' ὅρκου, τοῦτον ὡμολογήσατε, ἀφοῦ ἐδυστύχησε. — Τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασι κ. τ. λ.] Τοὺς λαβόντας λοιπὸν διὰ τὰ κοινὰ δυστυχήματα ἀφορίαν τῶν φρονημάτων αὐτῶν, ἐστοχάσθησαν ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν ἦσαν ἐχθροὶ αὐτῶν, τότε δὲ ἐφανερώθησαν. Ἔπειτα καὶ τὸν μέλλοντα τότε νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπιτάφιον τῶν τελευτησάντων, καὶ νὰ ἐγκωμιάσῃ τὴν ἀρετὴν ἐκείνων, ὑπελάμβανον ὅτι δὲν ἔπρεπε μήτε ὁμόστεγος νὰ ἐστάθῃ μήτε τῶν αὐτῶν σπονδῶν συγκοινωνὸς μὲ τοὺς πολεμήσαντας πρὸς ἐκείνους, μηδ' ἐκεῖ μὲν νὰ συνευωχῆται καὶ νὰ συμψάλλῃ τὸν παιᾶνα διὰ τὰς συμφορὰς τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν αὐτοχείρων φονέων αὐτῶν, ἐλθὼν δὲ ἐνταῦθα νὰ τιμᾶται, κ. τ. λ. — Τὴν ἐκείνων τύχην] Εἶναι συντακτικὴ τοῦ δακρύειν. — Ὑποκρινόμενον] Ὑποκριτικῶς. Ὅπου εὑρίσκει περίστασιν, ἀναμιμνήσκει τὴν προτέραν τέχνην τοῦ Αἰσχίνου.

Σελ. 307. Ὦ γὰρ ἐκείνους σωθῆναι κ. τ. λ.] Διότι εἰς ὃν ἦτο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἐνδιάφορον νὰ σωθῶσιν ἐκεῖνοι καὶ νὰ νικήσωσιν, οὗτος, καὶ ὅτε ἔπαθον τὰ ἀπευκταῖα, μετεῖχε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ὑπὲρ ἁπάντων λύπης. — Προείλετο] Ἐνέκρινε. — Ἀγνώμονα] Κακόφρονα, ἄδικον. — Εἰς δῆριν κ. τ. λ.] Ἔλαβον τὰ ὅπλα διὰ νὰ πολεμήσωσι.— Μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς καὶ λήματος, κ. τ. λ.] Μαχόμενοι δὲ μετὰ ἀνδρίας καὶ μεγαλοφροσύνης, δὲν ἐφείσθησαν τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀλλ' ἔλαβον κοινὸν βραβευτὴν τὸν Ἅδην, ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ μὴ βάλωσι τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, καὶ νὰ ἦναι περιβεβλημένοι στυγερὰν ὕβριν.

Ἡ γῆ δὲ τῆς πατρίδος καλύπτει ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τὰ σώματα τῶν πλείστους ἀγῶνας ὑποστάντων· ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἡ παρὰ τοῦ Διὸς ἀπόφασις. Τὸ μηδέποτε ἀποτυγχάνειν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ τὸ ἐν πᾶσι κατορθοῦν, τῶν θεῶν εἶναι ἴδιον· θανάτου δὲ ἀποφυγὴν δὲν ἔδωκαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. — Δῆριν· δῆρις (ἡ) εως] Ἔρις, μάχη.—Μαρναμένοι] Ἐκ τοῦ μάρνη ἡ χείρ, μάρναμαι τὸ διὰ τῶν χειρῶν μάχεσθαι· ὅθεν καὶ εὐμαρὴς ὁ εὐχερής. — Λήματος] Ἐκ τοῦ λάω, ὦ· θέλημα, καὶ μεγαλοφροσύνη. — Βράβην, ὁ] Βραβευτής. — Ἀμφὶς ἔχωσι] Περὶ ἑαυτοὺς ἔχωσι.— Ἔπορον] Ἐκ τοῦ πόρω, τὸ πορίζω, δίδω. Περὶ τοῦ ἐνδόξου θανάτου λέγει ὁ Πίνδαρος (Ὀλυμπ. Α. 129)

Ὁ μέγας δὲ κίνδυ-
νος ἄναλκιν οὐ φῶ-
τα λαμβάνει· θανεῖν δ' οἷσιν ἀνάγκα,
τί κέ τις ἀνώνυμον γῆρας ἐν ακότῳ
καθήμενος ἕψοι μάτην, ἁπάντων
καλῶν ἄμμορος;

— Οὐχ, ὡς ἂν εὔνους κ. τ. λ. Οὐκ ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς ἂν ἔσχε κ. τ. λ. Δὲν ἔδειξε λύπην, ὡς ἤθελε δείξει πολίτης κ. τ. λ.

Σελ. 308. Τὸ ταὐτὰ λυπεῖσθαι κ. τ. λ.] Ἀντὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. Τὰ τοιαῦτα ῥήματα εὑρίσκονται ἐνίοτε καὶ μετὰ αἰτιατικῆς. (Βλ. Συντ. Σελ. 220). — Τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν] Κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν κοινῶν πραγμάτων, προαιρούμενος δηλαδὴ οὐχὶ τὰ κοινὰ συμφέροντα. — Εἰς πράγματα] Εἰς δεινὰ, εἰς κινδύνους. — Οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα στρέφει τὸν λόγον ὁ ῥήτωρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐνῷ σεῖς δὲν ἠρχίσατε ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας οὐδ' ἀπὸ τῆς ἐμῆς γνώμης νὰ βοηθῆτε τοὺς Ἕλληνας· δὲν ἐφάνητε τοιοῦτοι τώρα πρώτην φορὰν, ὅτε ἐγὼ εἰσῆλθον εἰς τὰ πολιτικὰ, καὶ ἔλεγον καὶ ἔπραττον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. — Οἷς—ἐπὶ τὴν κεφαλὴν] Ἀντὶ ὧν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (βλ. Συντ. Σελ. 231, 232·)

Σελ. 309. Ἠκρωτηριασμένοι] Μεταφορικῶς, βλάψαντες, κολοβώσαντες.—Προπεπωκότες] Προδόντες· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ἐν συμποσίοις προπόσεων.— Ὅροι τῶν ἀγαθῶν] Ὅρια τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, τὰ ἄκρα τῶν ἀγαθῶν, δι' ὧν διεκρίνοντο τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν ψευδῶν. — Συστάσεως] Συνωμοσίας, συμμορίας. — Φιλανθρωπία λόγων] Γλυκύτης, κολακεία λόγων.

Σελ. 310. Ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ] Ἦγουν, πρῶτος τῶν ὁποίων ἐστάθης σύ. — Καιρὸς] Περίστασις. —Οὔτε χάρις— Ἐπῆρε] Διήγειρον, ἔπεισεν.] Εὔνοια. —Τουτοισὶ] Τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. — Ὡσπεραναὶ ἐν τρυτάνῃ, κ. τ. λ.] Ὡς ἐν πλάστιγγι, κλίνων εἰς τὴν δωροληψίαν. — Οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ] Οὐδὲ μέγιστον φρονῶ ἐπὶ τούτοις τῶν ἐμαυτοῦ πολιτευμάτων, οὐδ' εἶναι ταῦτα τὸ μέγιστον καύχημά μου. — Ὑπὲρ τούτων] Τῶν Ἀθηναίων. — Τὴν χώραν] Πᾶσαν τὴν Ἀττικήν. — Οὐδὲ γ' ἡττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς Φιλίππου κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἡττήθην ἐγὼ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατὰ τοὺς λογισμούς. Προέβλε-

πον δηλαδὴ καὶ προέλεγον τοὺς σκοποὺς τοῦ Φιλίππου, καὶ προδιέθετον τὰ μέλλοντα νὰ ὠφελήσωσι τὴν πόλιν. Οὐδὲ κατὰ τὰς πολεμικὰς παρασκευάς· διότι δὲν ἤμην στρατηγὸς, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τῶν συμμάχων καὶ τὰ στρατεύματα ἠττήθησαν κατὰ τὴν τύχην.

Σελ. 311. Προβαλέσθαι] Νὰ προτάξῃ ὡς φρούριον, ὡς προασφαλιστήριον. — Τοὺς ὁμόρους ταύτῃ] Τοὺς συνορεύοντας μὲ ταύτην, τὴν Πελοπόννησον δηλαδή. — Παρὰ πᾶσαν φιλίαν] Παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἢ τὴν παραλίαν, φιλικὴν καταστᾶσαν. — Τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων] Χωρίων δηλονότι, τόπων οἰκείων ἡμῖν ὑπαρχόντων, ὡς ἡ Προικόννησος, ἡ Χερόννησος, ἡ Τένεδος. — Καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν κ. τ. λ.] Καὶ θέλει εὑρεῖ τὴν εὐκαιρίαν ἑκάστου ὅτι δὲν ἠμελήθη, οὐδὲ ἠγνοήθη, οὐδ' ἐπροδόθη ὑπ' ἐμοῦ.

Σελ. 312. Ὧν κατορθουμένων] Ὑποθετικὴ ἡ μετοχὴ, εἰ κατωρθοῦντο. — Ὑπῆρχεν] Ἐννοεῖται ὁ ἄν, μέγιστοι ἂν ἦμεν ἀναμφισβητήτως, καὶ ἅμα μετὰ δικαιοσύνης. — Ὡς ἑτέρως δὲ συμβάντων] Τουτέστι, δυστυχησάντων, ἂν καὶ δὲν κατωρθώθησαν. — Τὸ εὐδοκιμεῖν] Τὸ ἐπαινεῖσθαι, τὸ τιμᾶσθαι. — Κρίνασαν] Ἀποφασίσασαν. — Τοὺς καιροὺς Θεραπεύειν] Τὰς περιστάσεις περιθάλπειν — Ὑποστάντα] Ἀναδεξάμενον. — Ἀποστὰς τῆς πολιτείας] Ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. — Μεστοὶ] Μεταφορὰ ἀπὸ τῆς βρώσεως καὶ πόσεως, ἤγουν βεβαρημένοι. — Ὥςπερ πνεῦμ' ἐφάνη] Ὡς αἰφνίδιος ἄνεμος ἐκ νηνεμίας, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἡσυχίας παρουσιάζεται ἐξαίφνης ῥήτωρ. — Συνειλοχὼς ῥήματα καὶ λόγους] Συλλέξας λέξεις καὶ φράσεις. — Συνείρει κ. τ. λ.] Προφέρει τούτους λαμπρᾷ τῇ φωνῇ.

Σελ. 313. Ἐμπορίου κατασκευὴν] Αὔξησιν ἐμπορίου. — Ἐξέτασις] Δοκιμασία, εὐκαιρία νὰ δείξῃ τις ἑαυτόν. — Ἀποδείξεις] Περιστάσεις εὐκαιρίας νὰ δείξῃ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ. — Ἐν οἷς] Χρόνοις δηλονότι. — Οὐχ ὁποστοσοῦν] Οὐχ ὁποσοσδήποτε κατὰ τὴν τάξιν, οὔτε ἕβδομος, οὔτε ὄγδοος, κ. τ. λ. — Εὐνοίας] Τῆς παρὰ τῶν ἄλλων· τίς κτῆσις φίλων εἰς τὴν πόλιν. — Τῶν οἰκείων] Τῶν τῆς πατρίδος. — Ξενικῶν] Τῶν ἐξωτερικῶν φιλικῶν ἢ συμμαχικῶν. — Πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια] Κοινωνικὴ καὶ συνήθης, ὁποίαν οἱ πολῖται κάμνουσιν εἰς ἀλλήλους. — Ἀλλ' ὦ τᾶν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ὦ φίλε, ἤθελες εἰπεῖ, ἢ, ἀλλ' ὦ ἄνθρωπε, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐν ἐμοὶ οὐδὲν ἐκ τούτων, τοὐλάχιστον ὑπάρχει εὔνοια καὶ προθυμία. — Εἰς Σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν] Ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας προσέφερον βοήθειαν. — Ἀριστόνικος] Φαίνεται ὅτι οὗτος ὤφειλεν εἰς τὸ δημόσιον, καὶ κατεδικάσθη εἰς ἀτιμίαν· εἶχε δὲ συνάξει χρήματα διὰ νὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ, καὶ οὕτω νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς καταδίκης· βλέπων δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς πόλεως, προσέφερεν ὑπὲρ αὐτῆς τὰ συνειλεγμένα προκρίνας νὰ μένῃ ἔτι εἰς τὴν καταδίκην τῆς ἀτιμίας. — Εἰς ἐπιτιμίαν] Διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. — Παρῆλθες] Παρουσιάσθης, ἐφάνης εἰς τὸ μέσον.

Σελ. 314. Ἐφ' οἷς ἐλυμήνω κ. τ. λ.] Χάριν τῶν ὁποίων ἔφθειρας (ὅσον τὸ κατὰ σὲ) τὸν ἐμὸν τριηραρχικὸν νόμον· κατεδίωξας αὐτόν· βλ. ἐν τοῖς προλα-

βοῦσι. — Λόγον ἐκ λόγου λέγων] Ἐκ λόγου εἰς λόγον μεταβαίνων. — Ἐκκρούσω] Ἀποστήσω, ἀπομακρύνω ἐμαυτὸν τοῦ προκειμένου. — Ἀλλὰ φυλάττων κ. τ. λ.] Ἀλλὰ προσέχων νὰ μὴ γείνῃ μηδὲν ἐναντίον εἰς ἐκείνους, ὑπὲρ ὧν πολιτεύεσαι κατὰ πάντα, εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πόλεως. — Νεανίας] Τολμηρός. — Θεοκρίνης] Οὗτος ἐστάθη περίφημος συκοφάντης. Καταρχὰς ἔκαμε θεατρικά τινα ποιήματα· ἔπειτα καταλιπὼν τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο, ἔλαβε τὸ τοῦ κατηγόρου, ἢ μᾶλλον συκοφάντου, καὶ κατέστη παροιμία παρὰ τοῖς Ἕλλησι, Θεοκρίνης, ἀντὶ συκοφάντης. — Οὔτ' ἴσον] Οὔτε ἁρμόζον, ὀρθόν· ἴσον καὶ δίκαιον συζευγνύονται πολλάκις ὁμοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· οὕτω καὶ τὸ ἴσος καὶ ὅμοιος. «Οὐ μέτεστι τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ὁμοίων πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς πολλοῖς ἡμῶν·» (Δημοσθ. κατὰ Μειδ.)· «ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις τὴν συμμαχίαν εἶναι.» (Ξενοφ. Ἑλλ. ἱστορ. ζ', ά, 1) — Οὐμενοῦν εἴποι τις ἂν ἡλίκας] Μάλιστα δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ πόσον εἶναι μεγάλαι· τὸ οὐμενοῦν εἶναι ἐνταῦθα ἐπανορθωτικόν, ἐπανορθοῦν ὡς μικρὸν τὸ ἤδη λεχθέν. — Ἐπὶ τὸν παρόντα βίον] Ἐπὶ τὸν παρόντα χρόνον, τὴν σήμερον.

Σελ. 315. Ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σὸς] Δύο ἀδελφοὺς εἶχεν ὁ Αἰσχίνης, Φιλοχάρητα καὶ Ἀφόβητον, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας· ἦσαν δὲ ἀμφότεροι ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ ὡς στρατηγοί, ἢ ὡς πολιτικοί. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ εἷς ἐκ τούτων δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἢ ἀναφέρει ἐνταῦθα τὸν ἐπισημότερον. — Φιλάμμων] Ἀθλητὴς σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους. Ὁ δὲ Γλαῦκος ἦτο περίφημος· ἐνίκησε πολλάκις εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔστησεν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα ἀθλητήν. Οἱ Καρύστιοι ἔθαψαν αὐτὸν ἐν νήσῳ, ἥτις καλεῖται νῆσος τοῦ Γλαύκου. — Νικῶν] Ἀντὶ νικητής. — Πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας] Πρὸς τοὺς σημερινοὺς ῥήτορας ἐξέταζέ με, παράβαλλέ με. — Ἐφαμίλλου] Προκειμένης εἰς ἅμιλλαν, περὶ ἧς πᾶς πολίτης ἠδύνατο ἁμιλλᾶσθαι. — Τούτοις ἐπηρεάσαι] Τούτους, τοὺς πολίτας, βλάψαι. — Ἐξέτασις] Μεταφορὰ ἀπὸ τῶν στρατευμάτων, παράταξις, ἐπίδειξις. — Ἐν τάξει] Φυλάττει τὴν μεταφοράν, ἐφαίνου, ἦσο ἐν τῇ τάξει σου.—Ἱπποτρόφος] Ἵππους τρέφων ἐκ τῶν δωροδοκιῶν. — Τουτοισὶ] Τοῖς Ἀθηναίοις.

Σελ. 316. Ἐν ταῖς ἐξουσίαις] Ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἐν τοῖς ἀξιώμασι, πολιτικοῖς καὶ στρατιωτικοῖς. — Τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία κ. τ. λ.] Διότι τούτου εἶναι κύριος ὁ ἄνθρωπος· τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ· τῆς δὲ ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ ἰσχύος ἄλλη εἶναι κυρία, ἡ τύχη δηλονότι. — Ταύτην τοίνυν κ. τ. λ.] Ταύτην λοιπὸν τὴν προαίρεσιν κ. τ. λ. — Ἁπλῶς] Καθαρῶς, ἀνυποκρίτως. — Ἐξαιτούμενος κ. τ. λ.] Οὔτε ὅτε ἐζητούμην ἐπὶ τιμωρίᾳ παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὔτε ὅτε με κατηγόρουν εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, οὔτε ὅτε με ἠπείλουν, οὔτε ὅτε ὑπισχνοῦντο εἰς ἐμέ, οὔτε ὅτε διήγειρον ἐπ' ἐμὲ ὡς θηρία τούτους τοὺς καταράτους, οὐδόλως ἐπρόδωκα ἐγὼ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν. — Τὰς δυναστείας] Τὰς ἐξουσίας, τὰ πρωτεῖα τῆς πατρίδος. — Τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασι] Ταῖς τῶν ἐχθρῶν νίκαις. — Εὐαγγελιζόμενος τούτοις κ. τ. λ.] Ἀναγγέλ-

λων μετὰ χαρᾶς τὰς ἐν Ἑλλάδι νίκας τῶν ἐχθρῶν εἰς τοὺς Φιλιππίζοντας, οὓς τινας στοχάζωμαι ὅτι θέλουσιν ἀπαγγείλει τὴν χαράν μου ταύτην εἰς Μακεδονίαν. — Διασύρουσι] Διασύρω, σύρω ἑδῶ καὶ ἐκεῖ· μεταφορικῶς, ὑβρίζω, χλευάζω. — Ἔξω] Εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. — Καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων τῶν Ἑλλήνων κ. τ. λ.] Καὶ ἐπαινοῦσι ταῦτα, καθ' ἃ οἱ Ἕλληνες ἠτύχησαν, καὶ ἄλλος εὐτύχησεν ἐκ τῶν ἀτυχημάτων τούτων. — Μὴ δῆτα] Τὸ δῆτα εἶναι ἐνταῦθα παρακλητικόν. — Προώλης] Ὁ πρὸ καιροῦ ἀπολεσθείς· ἐνταῦθα δὲ ἐξώλης καὶ προώλης σημαίνει, ὁλοκλήρως νὰ ἀφανισθῶσι.

Ὑπόθεσις τοῦ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος ἐπολέμουν πρὸς ἀλλήλους χρόνον πολὺν, ἐξότου παραβὰς τὰς συνθήκας τῆς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης, ἐκυρίευσεν ἐκ τῶν Ὀλυνθίων τὴν Ἀμφίπολιν, οὖσαν κτῆμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὑποταχθεῖσαν δὲ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους καθ' ὃν καιρὸν ἀπεστάτησαν καὶ οἱ σύμμαχοι. Ἐπολέμουν δὲ συγχρόνως καὶ οἱ Φωκεῖς πρὸς τοὺς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους· πρὸς μὲν τοὺς Θετταλοὺς περὶ τῆς Ἀμφικτυονίας· πρὸς δὲ τοὺς Θηβαίους, περὶ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας· διότι εἶναι φανερὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν Θηβαίων ἀφῄρεσαν τὰς δύο ταύτας πόλεις τὰς γειτνιαζούσας εἰς αὐτούς· τοὺς δὲ Θετταλοὺς ἀπέβαλον ἀπὸ τῆς Ἀμφικτυονίας, ἐπειδὴ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἦτο ἐν μέσῳ τῆς Φωκίδος. Ἀφοῦ δὲ ἐπολέμησαν πολὺν χρόνον πρὸς ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος, ἤθελον μὲν ἀμφότερα τὰ μέρη νὰ κάμωσιν εἰρήνην, ἐστοχάζοντο ὅμως αἰσχύνην τίς νὰ προβάλῃ πρῶτος τοῦτο· Ἀριστόδημος δὲ καὶ Νεοπτόλεμος, ὑποκριταὶ θεατρικοὶ ὄντες, εἶχον τὴν ἀσφάλειαν διὰ τὴν τέχνην νὰ ἀπέρχωνται ὅπου ἂν θέλωσι, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔτι τοὺς πολεμίους. Ἀπελθόντες λοιπὸν οὗτοι εἰς τὴν Μακεδονίαν, παρίστανον τραγῳδίας, καὶ τοσοῦτον φιλοφρόνως ἐδέχθη αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρήμασι τοῖς ἐκ τῆς τέχνης, καὶ ἄλλα ἐξ ἰδίων ἔδιδεν εἰς

αὐτοὺς. Μαθὼν δὲ ὅτι ἔμελλον νὰ πέμψωσι πρέσβεις πρὸς αὐτὸν οἱ Φωκεῖς καὶ Θετταλοὶ καὶ Θηβαῖοι, ἠθέλησε νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ὁράξας τὴν περίστασιν ταύτην, ἀπολύων τὸν Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι εἶναι φίλος τῶν Ἀθηναίων· Συνέπεσε δὲ πρὸς τούτοις νὰ γείνῃ καὶ τοιοῦτόν τι. Φρύνων τις Ἀθηναῖος ἀπερχόμενος διὰ νὰ ἀγωνισθῇ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ ἢ διὰ νὰ γείνῃ θεατὴς τῶν ἀγώνων, ἐπιάσθη ὑπό τινων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ, καὶ ἁφηρέθη πάντα ὅσα εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὰς Ἀθήνας παρεκάλει τοὺς Ἀθηναίους νὰ πέμψωσιν αὐτὸν πρεσβευτὴν, ἵνα, ἀπελθὼν ὡς τοιοῦτος πρὸς τὸν Φίλιππον, λάβῃ ὅσα ἁφηρέθη· πεισθέντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν αὐτὸν καὶ τὸν Κτησιφῶντα· καὶ ὅτε ἦλθον εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐδέχθη αὐτοὺς φιλοφρόνως ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἁφαιρεθέντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν πάντα, καὶ ἄλλα ἐξ ἰδίων ἐχάρισε, καὶ ἀπελογεῖτο ὅτι οἱ στρατιῶται ἠγνόουν ὅτι ἦτο ἱερομηνία· καὶ πρὸς τούτους ὁμοίως ἔλεγεν ὅτι εἶναι φίλος τῶν Ἀθηναίων· ἐπανελθόντες δὲ οὗτοι εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀπήγγελλον τὰ αὐτὰ μὲ τοὺς ἄλλους. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἤθελον νὰ μάθωσιν, ἂν τῳόντι θέλῃ ὁ Φίλιππος νὰ κάμῃ εἰρήνην· ἐχειροτόνησαν λοιπὸν δέκα πρέσβεις, Κτησιφῶντα, Ἀριστόδημον, Ἰατροκλέα, Κίμωνα, Ναυσικλέα, Δέρκυλλον, Φρύνωνα, Φιλοκράτην, Αἰσχίνην, καὶ Δημοσθένην· τούτους ἔπεμψαν εἰς Μακεδονίαν, διὰ νὰ μάθωσιν, ἂν τῳόντι θέλῃ ὁ Φίλιππος τὴν εἰρήνην· καὶ, ἂν οὕτως ἔχῃ, νὰ ἔλθωσι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις διὰ νὰ λάβωσι τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης. Ἀπελθόντες λοιπὸν οἱ δέκα πρέσβεις, ἐξ ὧν ἦτο καὶ ὁ Δημοσθένης, ἔφεραν παρὰ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις, Ἀντίπατρον, Παρμενίωνα, καὶ Εὐρύλοχον, οἵτινες ἔμελλον νὰ λάβωσι τοὺς ὅρκους. Ἀλλ' ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος ἑωσοῦ οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων συναχθῶσι διὰ νὰ δώσωσι τοὺς ὅρκους, καὶ ἐγνώριζεν ὁ Δημοσθένης τὸ φυσικὸν τοῦ Φιλίππου, ὅτι πάντοτε ἤθελε νὰ ὑποτάττῃ,

καὶ νὰ ἐπηρεάζῃ, συμβουλεύει τοὺς Ἀθηναίους νὰ δώσωσι ταχέως τοὺς ὅρκους, καὶ μὴ παρόντος τοῦ Κερσοβλέπτου, λέγων ὅτι, ἀπερχομένων ἡμῶν εἰς τὴν Θράκην, θέλει δώσει τοὺς ὅρκους ὁ Κερσοβλέπτης. Πρέπει δὲ νὰ ἐξεύρωμεν ὅτι ὁ Δημοσθένης ὑπῆγεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· ὅτε ὑπῆγεν ἐν τῇ πρώτῃ, εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους, καὶ ὑπεσχέθη νὰ φέρῃ χρήματα ἐξ ἰδίων, καὶ νὰ λυτρώσῃ αὐτούς· ἀλλὰ νὰ κάμῃ τοῦτο δὲν ἠδύνατο, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρεσβευτοῦ. Ἔλεγε δὲ νὰ ἀπέλθῃ ἡ πρεσβεία διὰ θαλάσσης, διὰ νὰ μὴ βραδύνῃ, καὶ ὅπου μάθωσιν ὅτι εὑρίσκεται ὁ Φίλιππος, ἐκεῖ νὰ ὑπάγωσι καὶ νὰ λάβωσι τοὺς ὅρκους· ἐκεῖνοι ὅμως μὴ πεισθέντες, ἀπῆλθον διὰ ξηρᾶς· καὶ φθάσαντες εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐκάθισαν ἐκεῖ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας, ἑωσοῦ ἐπέστρεψεν ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ὑπέταξε πολλοὺς τόπους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν Κερσοβλέπτην. Καὶ ἐπιστρέψας, δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς εὐθὺς τοὺς ὅρκους, ἀλλ' ἀνέβαλεν αὐτούς, ἑωσοῦ ἡτοίμασε τὴν ἐπὶ Φωκέας ἐκστρατείαν, ἐνῷ οἱ Φωκεῖς εἶχον πέμψει πρὸς αὐτὸν πρέσβεις περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. Καὶ ὅτε δὲ ἐξεστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς, ἀντὶ νὰ δώσῃ τοὺς ὅρκους ἐν ἱερῷ τόπῳ, ἔδωκεν αὐτοὺς ἐν πανδοχείῳ, λέγων οὕτως «Σπένδομαι Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις χωρὶς Ἀλέων καὶ Φωκέων·» διότι ἔλεγεν, ὅτι οἱ μὲν Ἀλεῖς εἶναι ἐχθροὶ τῶν φίλων μου τῶν Φαρσαλίων· πρὸς δὲ τοὺς Φωκεῖς δὲν κάμνω εἰρήνην, ἐπειδὴ ἠσέβησαν εἰς τὸν ναόν. Ὅτε λοιπὸν ἐπανῆλθεν ἡ δευτέρα πρεσβεία εἰς τὴν Ἀττικήν, ὁ Δημοσθένης ἀντεφέρετο, λέγων, ὅτι δέν μοι ἀρέσκουσι τὰ ὑπὸ Φιλίππου ἀποφασισθέντα· ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν, ὅτι ταῦτα εἶπεν ὁ Φίλιππος ἐν τῷ φανερῷ· πρὸς ἐμὲ ὅμως εἶπε κρυφίως ὅτι, *χωρὶς Ἀλέων καὶ Φωκέων* εἶπον, διὰ νὰ μὴ μάθωσιν οἱ Θηβαῖοι καὶ προφυλαχθῶσιν· διότι αὐτοὺς μὲν περάσας τὰς Θερμοπύλας θέλω ἀπολέσει, τοὺς δὲ Φωκεῖς θέλω σώσει. Πεισθέντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸν Αἰ-

σχίνην, ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν θέλοντες νὰ μάθωσιν ἂν φυλάττῃ ὁ Φίλιππος τὰ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου λεχθέντα. Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ἠρνήθη μεθ' ὅρκου, λέγων ὅτι δὲν ὑπάγει ἐν τῇ πρεσβείᾳ ταύτῃ, οὔτε εἶναι συγκοινωνὸς εἰς ὅ,τι συμβῇ, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Αἰσχίνης μήποτε μένων ἐν τῇ πόλει ὁ Δημοσθένης πείσῃ τὸν δῆμον νὰ πέμψῃ βοήθειαν εἰς τοὺς Φωκεῖς, προσεποιήθη, ὡς λέγει ὁ Δημοσθένης, ὅτι ἀῤῥωστεῖ· καὶ τότε ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὔνομος ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἰατρὸν, καὶ ὀμνύων ὅτι ἀῤῥωστεῖ ὁ Αἰσχίνης· καὶ ὁ δῆμος ἐχειροτόνησε πρεσβευτὴν ἀντὶ τούτου τὸν Εὔνομον. Ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ πρέσβεις οὗτοι, ἅμα ἔφθασαν εἰς τὴν Εὔβοιαν, ἤκουσαν ὅτι ὁ Φίλιππος κατέστρεψε τοὺς Φωκεῖς, καὶ ὑπέστρεψαν μετ' αἰσχύνης. Ἀφοῦ δὲ ἡ πρεσβεία ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁ Αἰσχίνης ὑπῆγεν αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Φίλιππον, ὡς λέγει ὁ Δημοσθένης. Πρέπει δὲ νὰ ἐξεύρωμεν, ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέσβεων ἔδιδεν εὐθύνας· καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία ἔδωκεν εὐθύνας οὕτω καλὰς, ὥστε ὁ Δημοσθένης ἔγραψε ψήφισμα νὰ καλέσωσιν αὐτοὺς εἰς ἄριστον ἐν τῷ πρυτανείῳ· διότι ἦτον ἔθος νὰ καλῶνται εἰς δημόσιον ἄριστον οἱ καλῶς πρεσβεύσαντες, Ἀποροῦσι δέ τινες, ὅτι, ἂν ἤξευρεν ὁ Δημοσθένης ὅτι ἦσαν προδόται, διὰ τί ἔγραψε ψήφισμα νὰ κληθῶσιν εἰς δημόσιον ἄριστον· καὶ λέγομεν ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον ἐγνώρισε τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Τῆς δευτέρας δὲ πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης ἔδωκεν εὐθύνας· ἐνῷ δὲ ἔμελλεν ὁ Αἰσχίνης νὰ δώσῃ τὰς ἑαυτοῦ, παρουσιάσθησαν κατήγοροι αὐτοῦ ὁ Τίμαρχος καὶ ὁ Δημοσθένης· καὶ ἐζήτησεν ὁ Αἰσχίνης νὰ γείνῃ ἀνάκρισις· καὶ γενομένης ἀνακρίσεως, ἔδειξε τὸν Τίμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλεν αὐτόν· διότι ἦτο νόμος νὰ μὴ ἐμβαίνῃ εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ ἡταιρηκώς· ἔπειτα παρουσιάσθη κατήγορος ὁ Δημοσθένης. Λέγουσι τινὲς διὰ τί ἀναφέρει ἐνταῦθα τὴν τρίτην πρεσβείαν; λέγομεν δὲ ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς εἰς τὸ δικαστήριον ἐγγράφου ἀγωγῆς, εἰσῆλθεν

ἔχων τὴν κατηγορίαν· διότι μετὰ τὴν δευτέραν πρεσβείαν μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων, ἐσκευαγώγουν ἐκ τῶν ἀγρῶν, καὶ ἦσαν ἐν μεγάλῳ θορύβῳ· καὶ ἀφοῦ παρῆλθον τρία ἔτη, εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης διὰ νὰ κατηγορήσῃ τὸν Αἰσχίνην. Κατηγορεῖ δὲ αὐτὸν ὡς αἴτιον τῆς ἀπωλείας τῶν Φωκέων, καὶ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου δωροδοκηθέντα. Πρέπει δὲ νὰ ἐξεύρωμεν ὅτι προηγούμενον ἔγκλημα εἶναι ὅτι ἀπώλεσε τοὺς Φωκεῖς· πρὸς σύστασιν δὲ τούτου προέκυψε δεύτερον ζήτημα, ὅτι διὰ χρήματα ἐτολμήθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου, ὥστε γίνεται σύστασις τοῦ προτέρου ἐγκλήματος, τοῦ ὅτι ἀπώλεσε τοὺς Φωκεῖς (1).

Τεκμήρια δὲ ὅτι τοῦτο ἐσκευωρήθη πρὸ πολλοῦ καὶ ὠργανίσθη, διὰ τῶν ὁποίων προαναιρεῖ συγχρόνως τὸ χρῶμα (2) τοῦ Αἰσχίνου, καταφεύγοντος εἰς ἄγνοιαν καὶ συγγνώμην, τεκμήρια εἶναι ταῦτα, ἐξ ὧν τὰ μὲν λαμβάνει ἐκ τῶν παρειμένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. Συνηγόρησεν ὁμοφρονῶν μὲ τὸν Φιλοκράτην γράφοντα νὰ γείνῃ ἡ εἰρήνη ἄνευ Φωκέων· δὲν ἔλαβε τοὺς ὅρκους παρὰ τῶν Θετταλῶν τῶν συμμάχων τοῦ Φιλίππου, οἵτινες δὲν ἤθελον συστρατεύσει ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς, ἂν εἶχον δεδομένους τοὺς ὅρκους· ἔδωκεν εἰς τὸν Φίλιππον καιρὸν νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν ἐπὶ τοὺς Φωκεῖς ἐκστρατείαν, διότι ἐχρονοτρίβησεν ἐξεπίτηδες, διὰ νὰ μὴ περιπλεύσῃ ὁ δῆμος καὶ κλείσῃ τὰς Θερμοπύλας· ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς πρεσβείας, ἠπάτησε τὴν πόλιν ἐπίτηδες μὲ διττὰς ἐλπίδας, μίαν μέν, ὅτι οἱ Θηβαῖοι θέλουσιν ἀπολεσθῇ· ἄλλην δὲ, ὅτι οἱ Φωκεῖς θέλουσι σωθῇ, ὥστε δὲν ἔδωκε καιρὸν νὰ βουλευθῇ ἡ πόλις ὠφέλιμόν τι ὑπὲρ τῶν Φωκέων· διότι εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Φίλιππον, ὑποσχόμενον ὅτι χάριν τῆς πόλεως θέλει σώσει αὐτούς. Καὶ τοῦ μὲν προτέρου ἐγκλήματος

(1) Κατὰ δὲ τὸν ἀοίδιμον ῥητοροδιδάσκαλον Ἀθανάσιον Πάριον τὸ καθ' αὐτὸ ἔγκλημα εἶναι ἓν, ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἐδωροδοκήθη.

(2) Βλ. Ῥητορικ. Ν. Βάμβα Σελ, 245, 246.

ταῦτα εἶναι τὰ τεκμήρια· τοῦ δὲ δευτέρου τοῦ περὶ τῆς δωροδοκίας, ἐν ᾧ δείκνυται ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἔλαβε χρήματα, τεκμήρια εἶναι ταῦτα, ἐξ ὧν ὁμοίως τὰ μὲν εἶναι ἐκ τῶν παρεμένων, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. Δὲν μισεῖ τὸν Φίλιππον, καί τοι ἀπατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὡς λέγει· ὡμοφώνησεν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου νὰ γείνῃ Ἀμφικτύων, ὅτε ἐπρέσβευσαν ὑπὲρ αὐτοῦ οἱ Ἀμφικτύονες· συναναστρέφεται πάντοτε μετὰ τοῦ Φιλοκράτους ὅστις ἔλαβε χρήματα· καλούμενος εἰς μαρτυρίαν, ὅτε ὁ Ὑπερίδης εἰσήγγειλε τὸν Φιλοκράτην, παρὼν δὲν ἐλάλησε· χειροτονηθεὶς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Φωκίδα πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ τῶν γενομένων ὑποσχέσεων, ὑπεκρίθη τὸν ἄῤῥωστον· ἀφοῦ δὲ οἱ Φωκεῖς ἠχμαλωτίσθησαν, ὑπῆγεν αὐτοχειροτόνητος, ὅτε μάλιστα [ἔπρεπε νὰ φυλαχθῇ, ἐνῷ πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀρνηθῇ νὰ ὑπάγῃ, ταῦτα εἶναι τὰ τεκμήρια τοῦ δευτέρου ἐγκλήματος· τὸ ἰσχυρότερον δὲ τούτων καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πάντα ἐμμένει, εἶναι ὅσα περὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων ἀπήγγειλε καὶ ὑπεσχέθη ὁ Αἰσχίνης.

Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου εἶναι στοχαστική (1)· διότι δὲν ὁμολογεῖ ὁ Αἰσχίνης τὰ ἐγκαλούμενα, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι· τὸ δὲ εἶδος, οἱ μὲν νομίζουσιν ἁπλοῦν στοχασμόν (2), πολλῆς ὕλης συνδραμούσης εἰς ἓν ἔγκλημα· οἱ δὲ, συγκατασκευαζόμενον (3), ὑπολαβόντες ὅτι τὰ ἐγκλήματα εἶναι δύο, τὸ περὶ Φωκέων καὶ τὸ περὶ Θρᾴκης. Ὁ δὲ Μένανδρος λέγει ὅτι εἶναι ἐμπίπτων (4). Τὸ δὲ προοίμιον λαμβάνεται ἐκ διαβολῆς (5)· διότι παριστάνων αὐτὸν φοβούμενον καὶ δεόμενον, δεικνύει διὰ τούτου ὅτι δὲν ἔχει πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὰ δίκαια. Διαβάλλει δὲ καὶ τοὺς συνηγόρους τοῦ Αἰσχίνου, οἷον τὸν Εὔβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν.

---

(1) Βλέπ. Ῥητορικ. Σελ. 238, 241. — (2) Αὐτόθι, Σελ. 247. — (3) Αὐτόθι, 249. — (4) Αὐτόθι, Σελ, 248. — (5) Αὐτόθι, 329.

Σελ. 8. Ὅση σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, καὶ παραγγελία] Πόση σπουδὴ περὶ τὴν δίκην ταύτην καὶ πόσαι παρακλήσεις ἔγειναν. Τὸ σπουδάζω μετὰ τῆς περὶ κατὰ αἰτιατικὴν σημαίνει τὸ ἐπιμελῶς καὶ προθύμως καταγίνομαι περί τι, περὶ αὐτὸ στρέφομαι· ὅθεν καὶ τὸ σπουδὴ κατὰ τὴν αὐτὴν σύνταξιν σημαίνει πρόθυμον καὶ ἐπίμονον ἀσχολίαν εἰς ὑπόθεσίν τινα. Παραγγελία δὲ, ἡ διὰ μεσιτείας γινομένη εἰς τοὺς κριτὰς σύστασις τοῦ κρινομένου, διὰ νὰ δώσωσι ψῆφον ὑπὲρ αὐτοῦ. Αἰνίττεται δὲ τὸν Εὔβουλον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. Παριστάνει καὶ τὸν Αἰσχίνην, ὅτι δὲν ἔχει πεποίθησιν εἰς τὸ δίκαιον· ὅθεν καταφεύγει εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἄλλων· ἑαυτὸν δὲ συνιστᾷ ὡς θαῤῥοῦντα εἰς τὸ δίκαιον, καὶ εἰς τὴν εὐθύτητα τῶν δικαστῶν. Τὸ προοίμιον λοιπὸν εἶναι ἐξ ὑπολήψεως, διαβάλλον τὸν ἀντίδικον καὶ τοὺς συνηγόρους αὐτοῦ (βλ. ῥητορ. Σελ. 329) — Ἀγῶνα] Ἀγὼν, ἡ διὰ λόγων μάχη· καὶ ἡ δίκη περὶ ἧς οἱ ῥήτορες ἀγωνίζονται. — Σχεδὸν οἶμαι κ. τ. λ.] Νομίζω ὅτι σεῖς σχεδὸν πάντες ἠσθάνθητε, ἐγνωρίσατε· τὸ αἰσθάνομαι λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως ἢ νοήσεως τῆς γινομένης δι' ἑκάστου τῶν αἰσθητηρίων. — Ἐωρακότας] Ἡ μετοχὴ εἶναι αἰτιολογικὴ, κατασκευάζουσα τὴν πρότασιν τοῦ προοιμίου· ἑωράκατε γὰρ κ. τ. λ.

Σελ. 9. Ἐκληροῦσθε] Οἱ δικασταὶ διωρίζοντο διὰ κλήρου.—Δεήσομαι δὲ πάντων ὑμῶν, κ. τ. λ.] Τοῦτο λέγεται ἀξίωσις ἢ ἀπόδοσις· ἀξίωσις μὲν ὡς παριστάνουσα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ ῥήτωρ ἀξιοῖ, κρίνει ἄξιον νὰ γείνῃ· ἀπόδοσις δὲ ὡς πρὸς τὴν πρότασιν· διότι εἰς ταύτην ἡ πρότασις ἀποδίδεται.— Μηδεμίαν μήτε χάριν, μήτε ἄνδρα κ.τ.λ.] Εἰς τὰς ἀρνητικὰς ἀπαριθμήσεις ποτὲ μὲν προτάττεται τὸ οὐδεὶς, ἢ μηδεὶς, συμφωνοῦν κατὰ γένος μὲ τὸ ἀμέσως ἐπιφερόμενον ὄνομα, καὶ ἐπάγονται τὰ ἀπαριθμούμενα, ὡς ἐνταῦθα· ποτὲ δὲ τὸ ἀνάπαλιν, προτάττονται τὰ ἀπαριθμούμενα, καὶ ἐπὶ τέλους τίθεται τὸ οὐδεὶς μετὰ τοῦ ἄλλος, ἐὰν ἦναι ἄρνησις πάντων, ὡς ἐν τῷ ἀκολούθῳ «ἐμὲ οὔτε καιρὸς, οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος, οὔτ' ἐλπὶς, οὔτε φόβος, οὔτε χάρις, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν, κ.τ.λ. — Ποιεῖσθαι περὶ πλείονος] Τιμήματος· περίφρασις, ἀντὶ τοῦ προτιμᾶν· οὕτω λέγουσι καὶ ἐπὶ τοῦ θετικοῦ καὶ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, περὶ πλείστου ποιοῦμαι. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων τοῦ τιμᾶν, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεμαι, παρ' οὐδὲν ἡγοῦμαι, παρ' οὐδὲν τίθεμαι, παρὰ φαῦλον τίθεμαι· περὶ ἐλάττονος ποιοῦμαι. — Ἐνθυμουμένους] Αἰτιολογικὴ καὶ αὕτη ἡ μετοχὴ, κατασκευάζουσα τὴν ἀξίωσιν· ἐνθυμεῖσθε γὰρ, ἀναλογίζεσθε. — Ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὅλης τῆς πόλεως] Ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ὑμῶν, καὶ ὅλης τῆς πόλεως. — Παρακλήτων] Τῶν παρακεκλημένων εἰς βοήθειαν, τῶν συνηγόρων. — Τῶν ἰδίων πλεονεξιῶν ἕνεκα] Διὰ τὰς ἑαυτῶν πλεονεξίας, ἵνα πλεονεκτῶσι. — Κυρίας] Ἰσχυούσας, ἀσφαλεῖς· οὐχὶ διὰ νὰ κυρόνητε αὐτὰς εἰς τοὺς ἀδικοῦντας. — Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους κ. τ. λ.] Δεύτερον προοίμιον, ἔνθα διαβάλλει τὸν Αἰσχίνην ὡς τυραννικὸν, καὶ ὡς ἔνοχον παραπρεσβείας, διότι φεύγει τὸ νὰ δώσῃ λόγον τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ πρεσβείᾳ. — Πρὸς τὰ κοινὰ] Εἰς τὴν τῶν κοινῶν πραγ-

μάτων κυβέρνησιν· καὶ μετὰ δοτικῆς, προσέρχομαι τοῖς κοινοῖς· καὶ προσέρχομαι εἰς τὸ πολιτεύεσθαι· πρὸς τὴν πολιτείαν, τῇ πολιτείᾳ, τοῖς δημοσίοις πράγμασι. — Κἂν δεδωκότες ὦσιν εὐθύνας] Καὶ ἂν ἔδωκαν ἤδη λογαριασμόν. Εὐθύνας διδόναι, λόγον ὑπέχειν, λόγον διδόναι, σημαίνουσι τὸ αὐτό. Οὕτω κατωτέρω λέγει, καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων. — Τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτεινομένους] Ὁρῶ αὐτοὺς προβάλλοντας ὅτι εἶναι πάντοτε ἕτοιμοι νὰ δώσωσι λόγον. Λέγεται καὶ, ἀειλογίαν προβάλλεσθαι. — Πολὺ τἀναντία τούτων] Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ, πράττοντα. — Πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς] Διότι πρὶν παρουσιασθῇ ἐνώπιον ὑμῶν εἰς ἀπολογίαν. Εἶναι δὲ φράσις δικαστικὴ ἐπὶ τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐπὶ τοῦ ἐναγομένου. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐνάγοντος λέγεται εἰσέρχεσθαι τὴν δίκην, καὶ, εἰσέρχεσθαι τὴν γραφὴν, εἰσιέναι ἀγῶνα. — Ἀνήρηκε] Ἤγουν, ἠτίμωσε· ἐννοεῖ δὲ τὸν Τίμαρχον, ἕνα τῶν κατηγόρων τοῦ Αἰσχίνου, τὸν ὁποῖον ἀποδείξας ἔνοχον ἑταιρήσεως, ἠτίμωσε· διότι οἱ τοιοῦτοι κατεδικάζοντο ὡς ἄτιμοι, καὶ ἐστεροῦντο τὸ δικαίωμα τοῦ λαλεῖν εἰς τὸ δημόσιον. Σημαίνει λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ ἀνήρηκε, πολιτικῶς ἐφόνευσεν, ἀφῄρεσεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν τιμὴν, τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου. Δεικνύει δὲ οὕτω τὴν κακοήθειαν τοῦ Αἰσχίνου καὶ τὸ τυραννικόν· διότι ὤφειλε νὰ ἀπολογηθῇ πρῶτον πρὸς τὴν κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, καὶ ἔπειτα νὰ ἀντικατηγορήσῃ τὸν Τίμαρχον. — Ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν] Ὁ ὑπουργήσας εἰς μέρος τι τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. — Εἰς τὴν πολιτείαν] Εἰς τὴν δημοκρατίαν. — Τῷ καθ' ἑαυτὸν φόβῳ, καὶ μὴ τῷ δικαίῳ] Τῷ ἑαυτοῦ φόβῳ, ἤγουν, φοβίζων τοὺς πολίτας καὶ μὴ πράττων τὰ δίκαια. — Παντάπασιν ἄκυροι πάντων κ. τ. λ.] Δὲν θέλετε ἔχει οὐδὲν κῦρος, οὐδεμίαν πολιτικὴν δύναμιν. — Τὸ μὲν ἐξελέγχειν πολλὰ καὶ δεινὰ κ. τ. λ.] Ἀντὶ πολλὰ δεινά· ἡ προσθήκη τοῦ καὶ εἶναι κατὰ ἰδιωτισμὸν τῆς Γλώσσης (βλ. Συντ. Σελ. 29). Διὰ τοῦ τρίτου τούτου προοιμίου ὁ ῥήτωρ παριστάνει ἑαυτὸν θαῤῥοῦντα εἰς τὰς ἀποδείξεις αὐτοῦ, καὶ διεγείρει τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν, λέγων ὅτι, ἂν καὶ παρῆλθε χρόνος πολὺς ἐν τῷ μεταξὺ, ἡ φύσις ὅμως τῶν πραγμάτων δὲν μετεβλήθη. — Θαῤῥῶ καὶ πάνυ πιστεύω] Καὶ τὰ δύο ῥήματα σημαίνουσι σχεδὸν τὸ αὐτὸ, πεποίθησιν εἰς τὸ πρᾶγμα. — Καί περ ὑπειληφὼς] Καί τοι πεπεισμένος οὕτω, καί τοι θαῤῥῶν καὶ πάνυ πιστεύων. — Φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι] Ἀμφότερα ἐκ παραλλήλου ὡς καὶ τὰ ἀνωτέρω, θαῤῥῶ καὶ πιστεύω. Σύνηθες τοῦτο εἰς τὸν Δημοσθένην, νὰ μεταχειρίζηται πολλάκις συνώνυμα. — Ὅτι μοι δοκοῦσιν κ. τ. λ.] Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φοβοῦμαι, εἶναι, ὅτι κ. τ. λ. — Οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες] Αἱ παρ' ὑμῖν γινόμεναι δίκαι.—Οὐχ ἧττον . . . τῶν καιρῶν, ἢ τῶν πραγμάτων] Ἤγουν, αἱ παρ' ὑμῖν γινόμεναι δίκαι μοὶ φαίνονται ὅτι ἐξήρτηνται μᾶλλον ἐκ τῶν καιρῶν, παρὰ ἐκ τῶν πραγμάτων· ἀφοῦ δηλαδὴ παρέλθῃ καιρὸς, ἀμελεῖται παρ' ὑμῖν ἡ περὶ τῶν πραγμάτων κρίσις. — Καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν πολὺν κ. τ. λ.] Τρία ἔτη παρῆλθον μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων μέχρι τῆς

κατηγορίας, διὰ τὰ παρεμπεσόντα ἢ ἐπίτηδες παρεμβληθέντα ἐμπόδια. Εἰς τὰ φόβον ἢ ὑποψίαν σημαίνοντα ῥήματα τὸ μὴ συντάσσεται μετὰ παρῳχημένου χρόνου ὁριστικῆς, ἐὰν ὁ φόβος ἢ ἡ ὑποψία ἦναι περὶ πράγματος θεωρουμένου μεθ' ὑποψίας ὡς γεγονότος, ὡς ἐνταῦθα, «τὸ χρόνον γεγενῆσθαι — δέδοικα μή τινα λήθην ἢ συνήθειαν τῶν ἀδικημάτων ἐμπεποιήκει.» Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ (γ', 53), «νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν·» ὅταν ἦναι περὶ πράγματος θεωρουμένου ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ ἢ ἐν τῷ μέλλοντι, συντάσσεται μετὰ ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος.

Σελ. 10. Εἰ σκέψαισθε] Ἐννοεῖται τὸ, γνοίητ' ἂν ἐκ τούτων τὰ δίκαια καὶ δικάσαιτε νυνί. Τὸ δὲ γινώσκω σημαίνει ἐν τοῖς δικαστικοῖς, ἀποφασίζω. Τὸ μέρος τοῦ λόγου τὸ μετὰ τὸ προοίμιον λέγεται προκατασκευή, διότι ὁ ῥήτωρ προεκθέτει τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ζητήματα τοῦ λόγου. — Ὧν ἔπεισε] Ἤγουν, ὧν συνεβούλευσε καὶ ἔπεισε τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον. — Ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελιῶν κ. τ. λ.] Ἤγουν, κατὰ τὰ ἀπαγγελλόμενα ὑπὸ τῶν πρέσβεων ὑπάρχει εἰς ἐμᾶς τὸ ὀρθῶς βουλεύεσθαι περὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων. — Ἔγνωτε] Κατὰ σημασίαν ἐνεστῶτος, ἀποφασίζετε. — Τὰς δὲ συμβουλίας] Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ, δεύτερον δὲ, ὧν ἔπεισε. — Ὡς γὰρ εἰδότων περὶ ὧν ἐπέμφθησαν, ἀκούετε] Διότι ἀκούετε αὐτοὺς ὡς εἰδότας τὰ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπέμφθησαν πρέσβεις· δέχεσθε τὰς συμβουλὰς αὐτῶν, νομίζοντες ὅτι γνωρίζουσι τὰ πράγματα, καὶ συμβουλεύουσιν εἰλικρινῶς τὰ δέοντα. — Ἐξελέγχεσθαι] Ἀποδεικνύεσθαι. — Δίκαιοι] Ἀντὶ δίκαιον (βλ. Συντ. Σελ. 17. ἔκδ. 6'.) — Καὶ μὴν, περὶ ὧν γε προσετάξατε κ. τ. λ.] Περὶ ὧν προσετάξατε τὸν πρεσβευτὴν νὰ εἴπῃ, ἢ νὰ πράξῃ, καὶ ῥητῶς ἐψηφίσατε νὰ κάμῃ, καὶ ταῦτα πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ. — Διῳκηκέναι] Ἐκτελέσαι καλῶς. — Εἶεν] Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Μεταχειρίζονται τὸ εἶεν, ὅταν μετὰ τὰ εἰρημένα μεταβαίνωσιν εἰς ἄλλο, ὡς ἐνταῦθα εἰς τὸ περὶ χρόνων. — Τῶν δὲ δὴ χρόνων διὰ τί,] Τῶν δὲ χρόνων διὰ τί προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν; ὁ δὲ ἐνταῦθα λέγεται μεταβατικός. — Καιρὸν] Περίστασιν ἀγαθὴν, εὐκαιρίαν. —Καθυφῇ] Ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ χάριν τῶν ἐναντίων. Καθυφίημι, ὑποχωρῶ ἐθελουσίως, παραλείπω.—Σῶσαι] Ἀναλαβεῖν, ἀνακτήσασθαι. — Ἀλλὰ μὴν, ὑπέρ γε τοῦ προῖκα, ἢ μὴ,κ. τ. λ.] Τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, εἰ ἀδωροδοκήτως κ. τ. λ. Περὶ δὲ τοῦ ἀδωροδοκήτως, ἢ μὴ, πρᾶξαι τὰ τῆς πρεσβείας, κ.τ.λ.—Τὸ μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν κ. τ. λ.] Τὸ μὲν λαμβάνειν χρήματα ἐκ τῶν βλαπτόντων, ἢ διὰ τὰ βλάπτοντα τὴν πόλιν, κ. τ. λ. — Ἂν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω κ.τ.λ.] Ἐνταῦθα γίνεται ἀπαρίθμησις τῶν σημείων, ἐξ ὧν θέλει ἀποδείξει τὸν Αἰσχίνην ὅτι ἐδωροδοκήθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· εἶναι δὲ ἕκαστον τούτων καθ' ἑαυτὸ ἔγκλημα.

Σελ. 11. Προεῖνται] Παθητικὸς παρακείμενος τοῦ προΐεμαι. Ἐχάθησαν δηλαδὴ, ἐπροδόθησαν. — Πάντων τούτων] Ἕνεκεν πάντων τούτων, διότι, ὡς εἴπομεν, ἕκαστον τούτων εἶναι ἔγκλημα ἄξιον τιμωρίας. — Καὶ δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε] Καὶ τιμωρήσατε ἀξίως τῶν ἀδικημάτων. Δίκην λαμβάνειν

λέγεται ἐπὶ τοῦ τιμωροῦντος, ὡς ἀδικηθέντος· δίκην δὲ διδόναι, ἐπὶ τοῦ τιμωρουμένου, ὡς ἀδικήσαντος. — Φαῦλον] Ἀχρεῖον, συκοφάντην. — Μνημονεύοντας] Φυλάττοντας ἐν τῇ μνήμῃ, καὶ μὴ ἔχοντας χρείαν, εἰ μὴ νύξεως· διὰ τοῦτο λέγει ὑπομνῆσαι. — Εὖ οἶδ' ὅτι] Ἀντὶ τοῦ βεβαίως. Εὖ οἶδα ὅτι μνημονεύετε. — Ὑμῶν—τοὺς πολλοὺς] Οἱ πλειότεροι ἐξ ὑμῶν. Τινὲς γράφουσιν ἀνάρθρως, ὑμῶν πολλούς. — Ὑπομνῆσαι] Νὰ ὑπενθυμίσω. Λέγεται περιφραστικῶς, ὑπόμνησιν ποιοῦμαι. Λέγουσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν σημασίας καὶ ὑποβάλλω, ὅθεν ὑποβολεὺς, ὁ ἐν τοῖς θεάτροις ὑπαγορεύων εἰς τοὺς σκηνικούς. — Εἰς τίνα τάξιν ἔταξεν ἑαυτὸν] Ἤγουν, τί σύστημα πολιτικῆς διαγωγῆς ἠκολούθησε. — Τοῖς πεπραγμένοις—τούτοις μάλιστα πάντων ἐξελεγχθήσεται] Διὰ τούτων, ἢ ἐκ τούτων ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα θέλει φανερωθῇ ὅτι ἐδωροδοκήθη. Ἐκ τούτου ὡς καὶ ἐξ ἄλλων φαίνεται ὅτι ἡ κατηγορία εἶναι περὶ δωροδοκίας. — Ἔστι τοίνυν οὗτος] Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ διήγησις. — Καὶ ἔχων Ἰσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου δευτεραγωνιστὴν] Τρεῖς τάξεις ὑποκριτῶν ἦσαν, πρωταγωνισταὶ, δευτεραγωνισταὶ, καὶ τριταγωνισταί. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ὁ Ἰσχανδρος ἦτο δευτεραγωνιστὴς ὑπὸ τὸν Νεοπτόλεμον· ἄλλοι δὲ, ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Νεοπτολέμου ἐκ τῆς Ἀρκαδίας· λέγει δὲ αὐτὸν ὁ ῥήτωρ δευτεραγωνιστὴν τοῦ Αἰσχίνου, παριστάνων αὐτοὺς ὡς ὑποκριτὰς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, καὶ αἰνιττόμενος τὴν προτέραν τέχνην τοῦ Αἰσχίνου. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν πρέπει εἰς τὸ Νεαπτολέμου νὰ βάλλεται κόμμα. — Προσιὼν μὲν τῇ βουλῇ, κ. τ. λ.] Παρουσιαζόμενος τώρα μὲν εἰς τὴν βουλὴν, τώρα δὲ εἰς τὸν δῆμον· τὸ κατὰ μερισμὸν τοῦτο σχῆμα ἔχει γοργότητα, παριστάνον τὴν τότε τοῦ Αἰσχίνου προθυμίαν· τὸ ἄρθρον ἐννοεῖται εἰς τὰς μετοχὰς προσιὼν, πείσας, ἀπαγγέλλων, διεξιών· ἡ δὲ ἔχων συνάπτεται μὲ τὴν προσιὼν, ὡς ἐὰν ἔλεγε μετὰ τοῦ Ἰσχάνδρου· καὶ ἡ ἦκων χρονικὴ μὲ τὴν ἀπαγγέλλων, καὶ ὁ ἀπαγγέλλων ὅτε ἦκεν. — Ἐν τοῖς μυρίοις] Οἱ μύριοι οὗτοι συνεκρότουν τὴν βουλὴν τῆς Ἀρκαδίας. — Μεγάλῃ πόλει] Μεγαλόπολις, μητρόπολις τῆς Ἀρκαδίας, κτισθεῖσα κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἐπαμινώνδα, πατρὶς τοῦ ἐνδόξου Πολυβίου. — Ἱερώνυμον] Ἦτο ἐξ Ἀρκαδίας, μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους.

Σελ. 12. Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε κ. τ. λ.] Αἱ μετοχαὶ πολιτευομένου, ἐξενηνοχότος, εἶναι χρονικαὶ, φανερόνουσαι τὴν τότε πολιτείαν τοῦ Αἰσχίνου, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπείσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοδήμου καὶ τῶν ἄλλων νὰ πέμψωσι πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ εἰρήνης. Τότε ἐψηφίσθη καὶ οὗτος εἷς τῶν πρέσβεων, διὰ νὰ παρατηρῇ τοὺς ἄλλους ὡς μισοφίλιππος, οὐχὶ ὡς προδότης τῆς πατρίδος, οὐδὲ ὡς ἔχων πίστιν εἰς τὸν Φίλιππον. Περὶ τοῦ ὡς μετὰ μετοχῆς βλ. Συντ. Σελ. 141. — Δεῖγμα] Τοῦ ὅτι προῃρεῖτο τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, καὶ ἐμίσει τὸν Φίλιππον· δεῖγμα, τὸ δεικνύον τὴν ποιότητα τοῦ ὅλου ἐμπορεύματος. — Κτησιφῶντος] Ἄλλος οὗτος ὁ Κτησιφῶν, οὐχὶ ὁ γράψας τὸ ψήφισμα ὑπὲρ τοῦ Δημοσθένους. — Οὐδ' ὁτιοῦν ὑγιὲς] Οὐδὲν ἀληθὲς, μεταφορικῶς· διότι ὡς ἡ ὑγεία εἶναι ἡ ἀδιάφθορος κατάστασις τοῦ σώ-

ματος, οὕτως ἡ ἀλήθεια τῆς ψυχῆς. — Οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων κ. τ. λ.] Οὐχὶ ὡς ἕνα τῶν μελλόντων νὰ πωλήσωσι τὰ ὑμέτερα πράγματα, τὰ συμφέροντα ὑμῶν· οὐδὲ ὡς πιστεύοντα εἰς τὸν Φίλιππον, ὡς Φιλιππίζοντα, ἀλλ' ὡς παρατηρητὴν τῆς διαγωγῆς τῶν ἄλλων. — Τοὺς προειρημένους λόγους] Τοὺς ὁποίους δηλαδὴ εἶπε πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλεν, ὅτε ἦλθεν ἐξ Ἀρκαδίας. — Συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν κ. τ. λ.] Ἐζήτει, ἐπρότεινε νὰ ἤμεθα ἡνωμένοι ἐν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ πολλὰς παρακινήσεις μοὶ ἔκαμε διὰ νὰ προσέχωμεν ἀμφότεροι τὸν μιαρὸν καὶ ἀναιδῆ Φιλοκράτην. Ταῦτα λέγονται ἠθοποιΐα, ὡς παριστάνοντα τὸ ἦθος τοῦ ἀνθρώπου περὶ οὗ γίνεται λόγος. — Ἐμὲ γοῦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ. λ. λ.] Ἐμὲ τοὐλάχιστον ἐλάνθανεν ὅτι ἦτο διεφθαρμένος ὑπὸ δωροδοκίας, καὶ ὅτι εἶχε πωλημένον ἑαυτὸν, ἠγνόουν αὐτὸν ὅτι κ. τ. λ. (βλ. Συντ. Σελ. **146**). — Τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν] Ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ ὁ Αἰσχίνης ἐλάλησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐν δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὰ ἐναντία, ὑπὲρ Φιλίππου. — Ἀπομνημονεύσειν] Ἀπὸ μνήμης εἰπεῖν. — Ἐναντιωθείη τῇ εἰρήνῃ] Ὁ Φιλοκράτης συνεβούλευεν εἰρήνην ἄδοξον καὶ ἀσύμφορον εἰς τὴν πόλιν· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης ὅτι, ἐὰν ὁ Φιλοκράτης ἐσυλλογίζετο τίνι τρόπῳ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰρήνην, στοχάζομαι ὅτι δὲν ἤθελεν εὑρεῖ νὰ ἐναντιωθῇ καλήτερα, παρὰ γράφων τοιοῦτον ψήφισμα περὶ εἰρήνης. — Λείπηται] Μένῃ, ὑπάρχῃ. — Μετρίους] Καλοὺς δηλαδὴ, δικαίους. — Τῇ προτεραίᾳ] Τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. Τινὲς γράφουσι, τῇ προτέρᾳ, ὑπακουομένου τοῦ, τῶν ἐκκλησιῶν.

Σελ. **13**. Τῶν συμμάχων] Πολλοὶ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων εἶχον ἀποστείλει πρέσβεις, διὰ νὰ συμβουλευθῶσι μετὰ τῶν Ἀθηναίων περὶ τῆς εἰρήνης. Ὁ Αἰσχίνης ἀναφέρει ἐν τῇ ὁμιλίᾳ αὐτοῦ τί ἔλεγε τὸ περὶ εἰρήνης ψήφισμα τῶν συμμάχων. Ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης καὶ ἐν τῷ περὶ στεφάνου ψήφισμα τῶν συμμάχων περὶ εἰρήνης· εἶναι ὅμως ἄδηλον, ἂν ἐννοῇ τὸ αὐτὸ ἢ ἄλλο. — Πράττοντος] Ἐνεργοῦντος, ἀγωνιζομένου. — Ὡς—δέοι] Βλ. Συντ. Σελ. **96**. — Ἐφεστηκότων ἔτι τῶν πρέσβεων] Ἄλλοι γράφουσιν, ἐφεστηκότων πρέσβεων. Λέγει δὲ τοὺς πρέσβεις οὐχὶ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ τοὺς πεμφθέντας παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ Ἀθηναῖοι πρὶν ἀποφασίσωσι τὴν εἰρήνην ἔπεμψαν πρέσβεις, διὰ νὰ διεγείρωσιν αὐτοὺς κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὁ δὲ Αἰσχίνης φαίνεται ὅτι ἀποδεικνύει διὰ λόγων ἀρκετὰ ἰσχυρῶν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῶσιν οἱ πρέσβεις οὗτοι, ὅτε ἐβουλεύοντο περὶ εἰρήνης, καὶ ἐδημηγόρει αὐτὸς ἐπὶ τοῦ βήματος. — Ἐπὶ τοὺς ὅρκους] Διὰ νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ Φιλίππου τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης (βλ. Συντ. Σελ. **192**.) — Βουλομένῳ κωλύειν] Διότι ἤθελον νὰ ἐμποδίζω αὐτόν. — Αὐτίκα] Εὐθὺς μετὰ ταῦτα. Δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τὸ ἀμέσως, ἀλλὰ τὸ μετ' ὀλίγον, ἄλλων τινῶν προηγηθέντων. — Οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα] Ἀντὶ, οὐδὲν τῶν ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου λεχθέντων καὶ προσδοκηθέντων κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ. — Εὑρημένοι] Εὑρόντες, τυχόντες. — Ἕτερ' αὖθις αὖ πεπραχότων] Ἄλλα πάλιν πραξάντων ἐναντία τοῦ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον διέ-

ταττε τοὺς πρέσβεις τί ἔπρεπε νὰ εἴπωσι καὶ νὰ πράξωσιν ἐν τῇ πρεσβείᾳ· τὰ δὲ αὖθις αὖ κεῖνται ἐκ παραλλήλου, σημαίνοντα τὸ αὐτό. — Ἰδιωτῶν] Ἀκροατῶν δηλαδή, πολιτῶν. — Ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων] Ἀπ' ἀρχῆς τῶν πρώτων κ. τ. λ. ἀρξάμενος.

Σελ. 14. Ἃ οὗτος κ. τ. λ.] Ἀνηριθμησάμην ἃ οὗτος κ. τ. λ. — Καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων] Συνάπτεται μὲ τὸ συνεβούλευον. Συνεβούλευε δὲ ὁ ῥήτωρ νὰ προφυλάξωσι τοὺς Φωκεῖς ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ Φιλίππου, καὶ τὰς Θερμοπύλας ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς αὐτοῦ. — Μηδὲ ταὐτὰ παθεῖν] Μηδὲ νὰ πάθωμεν τὰ αὐτά, ἃ ἐπάθομεν πρότερον. — Ἀναρτωμένους] Κρεμάμενοι ἀπ' ἐλπίδων, ἀπατώμενοι δηλαδὴ ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου, τὰς ὁποίας ὁ Αἰσχίνης ἔλεγε παρὰ τοῦ Φιλίππου περὶ Φωκέων καὶ Θηβαίων. — Εἰς τοὔσχατον] Εἰς τὸ ἔσχατον δεινόν, εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Λέγουσι καὶ πληθυντικῶς, τὰ ἔσχατα πάσχειν· καὶ διὰ νὰ φανερόνωσι τὸν ἄκρον βαθμὸν ἀρετῆς ἢ κακίας, ἢ ἄλλης τινὸς ποιότητος, ὡς Προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον Θράσους (Σοφοκλ. Ἀντιγ. 853)· Ἐπ' ἔσχατον ἐλθεῖν ἀηδείας (Πλάτ. Φαίδρ. 240). Εἰς τὸ ἔσχατον ἐληλυθότες, ὁ μὲν δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἀδικίας (ὁ αὐτ. Πολιτ. Ϛ', 361). — Συνδιαμνημονεύειν] Νὰ ἀνακαλῆτε μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν μνήμην ὑμῶν τὰ λεγόμενα, ἂν λέγω τὴν ἀλήθειαν. — Ταῦτ' ἐστὶν ἤδη] Ταῦτα εἶναι τώρα τὰ βλάψαντα καὶ ὅλως διαφθείραντα πάντα τὰ ὑμέτερα πράγματα. — Περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων] Ὑπ' ἐμοῦ δηλαδή. — Ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν ᾤχετο] Ἀπῆλθε κυριεύσας πάντων ὑμῶν τὰς καρδίας, πείσας πάντας. — Ἔφη γὰρ ἥκειν πεπεικὼς, κ. τ. λ.] Διότι εἶπεν ὅτι ἔπεισε τὸν Φίλιππον κατὰ πάντα ὅσα συμφέρουσιν εἰς τὴν πόλιν· τὸ ἥκω μετὰ μετοχῆς κατ' ἐνεστῶτα χρόνον αὐτῆς, ἢ μέλλοντα, ἢ ἀόριστον λαμβάνεται περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ ῥήματος, ὡς ἥκω φέρων, ἀντὶ φέρω· ἥκω συμβουλεύσων, ἀντὶ συμβουλεύσω· ἧκεν ὑποστρέψας, ἀντὶ ὑπέστρεψεν. — Καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων] Συνάπτεται μὲ τὸ, πεπεικὼς Φίλιππον· ἤγουν, εἶπεν, ὅτι ἔπεισε τὸν Φίλιππον κατὰ πάντα τὰ συμφέροντα εἰς τὴν πόλιν καὶ περὶ τῶν ἀποφασισθέντων μεταξὺ τῶν Ἀμφικτυόνων, ὥστε δηλαδὴ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ μάθῃ τίνες ἦσαν τῳόντι οἱ συλήσαντες τὰ χρήματα τοῦ ἱεροῦ· διότι οἱ Θηβαῖοι ἔπραξαν τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ, ἐπειδὴ πρῶτοι ἐπεχείρησαν τὴν σύλησιν, ὅτε ἐπολέμουν μὲ τοὺς Φωκεῖς διὰ μέρος τι γῆς παραποταμίας, καὶ, ὡς ἐπιφέρει κατωτέρω, οὐδὲν ἧττον ἠσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ διαπραξάντων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔλεγεν ὁμοίως ὅτι ἔπεισε τὸν Φίλιππον κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως. — Καὶ τὰ κεφάλαια ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς] Καὶ εἶπε πρὸς ὑμᾶς τὰ κεφαλαιώδη, τὴν περίληψιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων πρὸς τὸν Φίλιππον. — Καὶ ἀπελογίζετο κ. τ. λ.] Καὶ ἐλογαριάζεν, ἐσυμπέραινεν ἐξ ὅσων κατώρθωσεν ἐν τῇ πρεσβείᾳ αὐτοῦ, ὅτι κ. τ. λ. — Αὐτὰς καθ' αὑτὰς] Μόνας τὰς Θήβας, οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς Βοιωτίας. — Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς] Τὰς ὁποίας οἱ Θηβαῖοι κατέσκαψαν καὶ ἠρήμωσαν.

Σελ. 15. Ἐπικεκηρυχέναι] Καὶ εἶπεν ὅτι διὰ ταῦτα ἐκήρυξαν οἱ Θηβαῖοι χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν ὁστις ἤθελε παραδώσει ἢ θανατώσει αὐτόν. Ἄλλο δέ ἐστιν ἐπικηρυκεία, καὶ ἄλλο ἐπικήρυξις· ἐπικηρυκεία μὲν, ἡ φιλία· ἐπικήρυξις δὲ, ὅταν πόλις, ἐχθρὸν ἔχουσα ἐπιβουλεύοντα αὐτῇ, καὶ βουλομένη αὐτὸν ἀνελεῖν, χρήματα κηρύττῃ δοῦναι τῷ ἀνελόντι αὐτόν. Πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ ἰδιωτῶν τοῦτο ἐγίνετο. (Οὐλπιαν.) — Πεφοβημένων καὶ τεταραγμένων] Ἄλλοι προτάττουσι τὴν δευτέραν μετοχὴν, τεταραγμένων καὶ πεφοβημένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα. — Ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοέων ἐνίων ἔφη κ. τ. λ.] Ἀκούειν λεγόντων ὅτι κ. τ. λ. Ἐπανερχόμενοι οἱ πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, διῆλθον διὰ τῆς Εὐβοίας, διότι δὲν ἠδύναντο διὰ τῆς Βοιωτίας, φοβούμενοι τοὺς Θηβαίους διὰ τὴν ἔχθραν. — Ἐφ' οἷς] Ἐπὶ τίνι συμφωνίᾳ, ἐπὶ τίνι συνθήκῃ. — Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὔβοιαν ὡμολόγηκε παραδώσειν] Ὁ Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεχείρησαν νὰ ὑποτάξωσι τὴν Εὔβοιαν· ἀλλ' ὁ Φίλιππος τέλος πάντων ἔγεινε κύριος αὐτῆς, καὶ εἶχεν αὐτὴν ὡς ἐπιτείχισμα κατὰ τῆς Ἀττικῆς. — Εἶναι μέντοι καὶ διῳκημένον τι αὐτῷ κ. τ. λ.] Ἔλεγε πρὸς τούτοις ὅτι ἐνήργησε καὶ ἄλλο τι, αἰνιττόμενος ὅτι ἔπεισε τὸν Φίλιππον νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν Ὠρωπὸν, πόλιν κειμένην ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς, τὴν ὁποίαν οἱ Θηβαῖοι εἶχον κυριεύσει οὖσαν τῶν Ἀθηναίων. — Εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, κ. τ. λ.] Εὐφημούμενος διὰ ταῦτα, ὡς ἦτο ἀκόλουθον, καὶ φαινόμενος ῥήτωρ ἄριστος, καὶ ἀνὴρ θαυμαστὸς, κατέβη ἀπὸ τοῦ βήματος μετὰ μεγάλης σοβαρότητος. — Ἐξέκρουον] Τοῦ λόγου, δηλαδὴ διέκοπτόν με. — Οὔτε πιστεύειν ἠβούλεσθε ἄλλα] Οὔτε ἠθέλετε νὰ δέχησθε ὡς ἀληθῆ ἄλλα. Τὸ πιστεύω συντάσσεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον μετὰ δοτικῆς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι πίστιν, καὶ μετὰ τῆς περὶ ἢ ὑπὲρ κατὰ γενικὴν, καὶ τότε ἐξηγεῖται πίστιν ἔχειν περί. Ἐπὶ δὲ προσώπου, μετὰ δοτικῆς. Ἐπὶ Θεοῦ δὲ μετὰ τῆς εἰς, «πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε (Εὐαγγελιστ. Ἰωάν. ιδ',) Οὕτω λέγει ὁ Θεοφύλακτος ἐν τῷ ιβ'. κεφ. τοῦ Ἰωάννου « ἄλλο τὸ πιστεύειν τινὶ καὶ ἄλλο τὸ πιστεύειν εἰς τινά· ὁ μὲν γὰρ πιστεύων τινὶ δύναται νοηθῆναι ὅτι πιστεύει αὐτῷ ἀληθῆ λέγοντι· ὁ δὲ πιστεύων εἰς τινὰ, ὡς εἰς θεὸν πάντως πιστεύει. Διὸ πιστεύειν μὲν τοῖς ἀποστόλοις εἴποι ἄν τις, πιστεύειν δὲ εἰς τοὺς ἀποστόλους οὐκ ἔτι.» — Εἰκὸς] Ἀκόλουθον, φυσικόν. Δικαιολογεῖ τὸν δῆμον.—Δεύτερα ἦν τῶν ὑποκειμένων προσδοκιῶν, κ.τ.λ.] Ἦσαν κατώτερα τῶν ὑπὸ τὴν ὄψιν κειμένων, τῶν προβαλλομένων προσδοκιῶν. Τὸ δεύτερος λαμβανόμενον ἐπὶ βαθμοῦ ἀξίας σημαίνει, ὑποδέστερος· ὅθεν, οὐδενὸς δεύτερος, ἤγουν ἀνώτερος πάντων· τὸ πληθυντικὸν οὐδέτερον ἐνάρθρως, τὰ δεύτερα, λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ, τὰ δευτερεῖα, οὕτω λέγουσι καὶ τὰ πρῶτα ἀντὶ τὰ πρωτεῖα· ὅθεν τὰ δεύτερα φέρεται· τὰ πρῶτα φέρεται· καὶ ἀνάρθρως, ὡς παρὰ Ξενοφῶντι (Ἑλλην. ἱστορ. ς') « δεύτερα ἐτιμᾶτο » ἤγουν, δεύτερος ἦν κατὰ τὴν τιμὴν, τὰ δευτερεῖα εἶχεν. — Ὄχλος ἄλλως καὶ βασκανία] Ὀχληροὶ ἄνευ ὠφελείας καὶ φθονεροί· τὸ κατεφαίνετο συμφωνεῖ μὲ τὸ ὄχλος καὶ βασκανία, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντὶ ἐπιθέ-

των, ὀχληροὶ καὶ βάσκανοι.— Θαυμάσια ἡλίκα] Τὸ ἡλίκος καὶ ὅσος ἐπιφερόμενα εἰς τὰ ἐπίθετα, ἐπιτείνουσι τὴν σημασίαν αὐτῶν (βλ. Συντακ. Σελ. 80). — Ἑνὸς μὲν, μάλιστα καὶ πρώτου] Ἤγουν, ἓν μὲν, καὶ πρῶτον μάλιστα αἴτιον εἶναι, ἵνα κ. τ. λ.

Σελ. 16. Ἵνα μηδεὶς ὑμῶν κ. τ. λ.] Τὸ ἀπιστῇ προστεθὲν ὑπὸ τοῦ Βολφίου ταράττει τὸ χωρίον· διότι, ἐὰν ὁ ἵνα συναφθῇ μὲ τὰ, ἀπιστῇ καὶ δοκῇ, πρέπει τότε νὰ προστεθῇ ὁ καὶ πρὸ τοῦ εἶτα, ἵνα μὴ ἀπιστῇ καὶ δοκῇ καὶ θαυμάζῃ· καὶ τότε συμβαίνει περιττολογία. Ἀποβληθέντος ὅμως τοῦ ἀπιστῇ ὡς περιττοῦ καὶ νέου, λαμβάνουσι συνάρτησιν καὶ ἡ ἔννοια καὶ ἡ φράσις, συναπτομένου τοῦ ἵνα μὲ τὸ θαυμάζῃ, τοῦ δὲ δοκῇ μὲ τὸ ἐπειδάν. Ἐννοεῖται δὲ ἡ μετοχὴ λέγων, ἵνα μὴ θαυμάζῃ λέγων, εἶτα τότε κ. τ. λ. — Μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις] Ἔχοντες ἐν τῇ μνήμῃ τὰς ὑποσχέσεις. Ὡς ἐπιτοπλεῖστον συντάσσεται μετὰ γενικῆς (βλ. Συντ. Σελ. 255). — Ἐξέκλειον τυγχάνειν λόγου] Ἐξέκλειον τοῦ τυγχάνειν λόγου, ἐκώλυον. — Παραχρῆμα] Ἐν καιρῷ, ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων. — Πρώτου μὲν τούτου, καὶ μάλιστ', οὗπερ εἶπον ἕνεκα] Ἦγουν, πρῶτον μὲν καὶ κυρίως διὰ τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶπον, ταῦτα διεξῆλθον. — Δευτέρου δὲ τίνος κ. τ. λ.] Ἀντὶ, τί δ' ἐστὶ τὸ δεύτερον, οὗ ἕνεκα ταῦτα διεξῆλθον; ἤγουν δεύτερον δὲ αἴτιον, καὶ οὐδὲν ἔλαττον τούτου, ὅπερ εἶπον, τοῦτό ἐστι, ἵνα κ. τ. λ. — Ὡς προβεβλημένη καὶ ἄπιστος] Πόσον ὠχυρωμένη, προπεφυλαγμένη, καὶ ἀπιστοῦσα εἰς τὸν Φίλιππον ἦτο. — Εἰ δὲ πάντα τἀναντία κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ πάντα τὰ ἐναντία τῶν ὑπὸ τούτου ῥηθέντων ἐπράχθησαν, καὶ πολλὴν καταισχύνην καὶ μεγάλους κινδύνους προξενῶσι ταῦτα εἰς τὴν πόλιν, κ. τ. λ. — Προήχθην] Κατήντησα, ἐνέπεσον εἰς τούτους τοὺς λόγους ὑπὸ τῆς συνεχείας τῶν πραγμάτων. — Τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγματα ὑμῶν παρείλοντο] Ἀφήρεσαν, ἥρπασαν ἀπὸ σᾶς τὴν εὐκαιρίαν τῆς σωτηρίας τῶν Φωκέων. — Τῆς τούτου δόξης] Τῆς ὑπολήψεως ἣν ἔχει περὶ τούτου, ἤγουν μείζους τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Σελ. 17. Εἶθ' οὗτος, εἴπερ ὥσπερ οὗτος, ἐβουλήθη, κ. τ. λ.] ὁ εἴπερ φαίνεται ἐπείσακτος· ὅθεν καὶ ὀβελιστέος, διότι ἐννοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου· τραχύνει δὲ καὶ τὸν λόγον· ἴσως μάλιστα καὶ ὅλον τοῦτο, εἴπερ ὥσπερ οὗτος, εἶναι ξένον, παρεισαχθὲν ὡς ἐξήγησις. Ἡ συνάρτησις λοιπὸν τοῦ κειμένου εἶναι αὕτη κατὰ τοὺς κριτικούς· ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι εἰ καὶ ὀντιναοῦν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε καὶ τῶν συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, εἶθ' οὗτος, *ὥσπερ οὗτος* ἐβουλήθη κ. τ. λ. ἤγουν, ἀλλὰ πρέπει τοῦτο νὰ παρατηρῆτε, ὅτι, ἐὰν, καὶ ὁποιονδήποτε σεῖς ἠθέλετε καταστήσει εἰς ταύτην τὴν τάξιν, τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ κάμει κύριον τῶν συμβαινουσῶν περιστάσεων, ἐὰν ἔπειτα οὗτος μισθώσας ἑαυτὸν, καθὼς οὗτος, εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἤθελε θελήσει κ. τ. λ. — Οὐ γὰρ, εἰ φαύλοις κ.τ.λ.] Διότι, ἐὰν σεῖς μεταχειρίζησθε μηδαμινοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰ κοινὰ πράγματα τῆς πόλεως, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο μηδαμινὰ καὶ τὰ πράγματα, ἡ πίστις δηλαδὴ καὶ

ὑπόληψις, τῶν ὁποίων ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς· φαῦλοι μὲν καὶ οὐδενὸς ἄξιοι οἱ πρέσβεις ὑμῶν, πλὴν οἱ ἄλλοι δέχονται τοὺς λόγους αὐτῶν καὶ πιστεύουσιν, ὡς λόγους τῆς πόλεως, ἥτις ἀποστέλλει αὐτούς. — Οὐδὲ πολλοῦ δεῖ] Ἤγουν, οὐδόλως. Κατά τινας ὑπακούεται τὸ λόγον, οὐδὲ πολλοῦ λόγου δεῖ· ἤγουν, αὐτόθηλόν ἐστιν· ἰσοδυναμεῖ δὲ κατὰ τὴν ἔνοιαν ἡ φράσις αὕτη μὲ τὰς, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδ' ὀλίγου γε δεῖ, οὐδ' ἐγγύς· φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἀρνητικὴ αὕτη φράσις οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, εἶναι ἀντὶ τῆς, οὐ· πολλοῦ δεῖ, καὶ συνήφθησαν ἀμφότερα εἰς τὴν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. — Τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν καὶ ὁρᾶν, κ. τ. λ.] Ἐκ παραλλήλου καὶ ταῦτα. Τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ παρατηρῆτε καὶ νὰ βλέπητε, ἂν ὅσα πράγματα, ὅσαι περιστάσεις τῆς σωτηρίας τῶν Φωκέων ἀνεφέροντο εἰς τὴν πρεσβείαν, ὅσα ἐξήρτηντο ἀπ' αὐτῆς, ταῦτα πάντα κ. τ. λ. Μεταχειρίζονται καὶ τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς ἐνάρθρως μετὰ τῆς εἰς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ, ὅσον ἀναφέρεται, ὅσον προσήκει, ἢ ὅσον εἶναι δυνατόν· οἷον, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, κατ' ἔλλειψιν τοῦ μέρος, τὸ ὁποῖον καὶ λέγεται ἐνίοτε. — Οὐχ ὡς ὅδε κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ σκοπεῖν. — Πόθεν;] Ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα ἀπώλεσεν ἄν· ἤγουν, οὐδαμῶς. — Πρὸς τὴν ἐμὴν ἀπαγγελίαν] Εἶπεν ἀνωτέρω, παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα τἀληθῆ πρὸς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα, κ. τ. λ. — Ἴσ' εἰδῆθ' ὅτι ἐγὼ μὲν οὐ τότε σιγήσας, κ. τ. λ.] Διὰ νὰ καταλάβητε ὅτι δὲν σύρομαι τώρα ἀπὸ τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν πρέσβεων, δὲν κατηγορῶ τώρα αὐτοὺς ὡς ἀμέτοχος τῶν ὑπὸ τούτων πεπραγμένων, ἀφοῦ τότε ἐσιώπησα, ἤγουν, καὶ τότε κατηγόρουν, καὶ τώρα κατηγορῶ τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τούτων. — Οὐδὲ Τιμαγόραν] Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις νίκην τῶν Θηβαίων πολλοὶ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος φθονήσαντες καὶ φοβούμενοι τὴν ἰσχὺν τούτων, ἠνώθησαν διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλαν πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν Μνήμονα, βασιλέα τῶν Περσῶν, ζητοῦντές τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ. Ἀπέστειλαν δὲ καὶ οἱ Θηβαῖοι τὸν Πελοπίδαν, τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθη ὁ βασιλεὺς μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης, καὶ εἰσήκουσεν εἰς τὰς αἰτήσεις αὐτοῦ. Τιμαγόρας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτὴς ἐφάνη σύμφωνος μὲ τὸν Πελοπίδαν, καὶ ἐδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως δῶρα πολλὰ, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπιστρέψας εἰς τὰς Ἀθήνας, κατηγορήθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ συμπρεσβευτοῦ, καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι δὲν ἔγεινεν εὐθὺς ἡ κατηγορία, ἀλλ' ὕστερον ἀφοῦ προσεκλήθη κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς τὸ πρυτανεῖον, διὰ νὰ συναριστήσῃ μετὰ τῶν συμπρέσβεων.

Σελ. 18. Τὰ πεπραγμένα πᾶσι] Τὰ πεπραγμένα ὑπὸ πάντων (περὶ τῆς δοτικῆς βλ. Συντ. Σελ. 211. — Τοὺς πεπονηρευμένους] Τοὺς τὰ πονηρὰ πράξαντας, τοὺς διεφθαρμένους πρέσβεις. — Ὡς ἔοικε] Πιθανολογεῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡ βουλὴ δὲν ἐπήνεσεν οὐδένα. — Τοῖς ἐπιεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη, κ. τ. λ.] Συμβεβηκὸς πρέπει νὰ ἐστάθη εἰς τοὺς τιμίους τὸ νὰ μεθέξωσι ταύτης τῆς ἀτιμίας, τὸ νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς αὐτὴν ὡς συμπρεσβεύσαντες. — Καὶ διακρουσαμένῳ κ. τ. λ.] Καὶ διαφυγόντι τὸ δοῦναι λόγον τῶν πεπραγμένων ἐν τῷ τότε παρόντι χρόνῳ. Διακρούομαι, ἀποκρούω ἀποβάλλω κρούων, καὶ μεταφορικῶς ἀπομακρύνω ἀπ' ἐμαυ-

τοῦ. — Τῷ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι δεινόν, κ. τ. λ.] Ἡ δοτικὴ δὲν φαίνεται ἐνταῦθα ἁρμόζουσα. Οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς ἀντίπτωσιν, ἀντὶ τοῦ, ὁ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδὼς δεινόν, δόξει κ. τ. λ. Ἄλλοι δὲ διορθοῦσιν οὕτω, τῷ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι δεινόν, δεινόν, εἰ σιγήῃ, πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξαι κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. Ἄλλοι τελευταῖον οὕτω, τῷ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι δεινὸν εἰσῄει, εἰ σιγήῃ—δόξαι κοινωνεῖν· ἢ, δεινὸν εἴη κ. τ. λ. Ἀλλ' ἐὰν πρέπῃ ἄλλη τις γνώμη νὰ προστεθῇ, νομίζω ὅτι διορθοῦται τὸ χωρίον ἀβιάστως, τοῦ μὲν δόξει μεταβληθέντος εἰς ἀόριστον ἀπαρεμφάτου, δόξαι· τῆς δὲ μετοχῆς συνειδότι ὑποστιζομένης, τῷ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι, δεινόν, εἰ σιγήῃ, πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξαι κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. Κατὰ τὴν ἁπλουστάτην ταύτην μεταβολὴν φαίνεται καὶ ἡ ἀντίθεσις σαφεστέρα, τῷ μὲν ἠδικηκότι σιγᾶν ἐξήρκει, τῷ δὲ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι (τουτέστι μηδὲν ἀδίκημα, ὡς ἐὰν ἔλεγε, τῷ δὲ μηδὲν ἀδικήσαντι), δεινὸν ἦν, εἰ σιγήῃ, κ. τ. λ. τοιαύτη τις φράσις ἀπαντᾶται καὶ παρὰ Πλάτωνι (Πολιτ. βιβλ. α), τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον ξυνειδότι, ἡδεῖα ἐλπὶς ἀεὶ πάρεστιν. — Τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι τούτοις;] Τὸ ὅτι οὗτοι ἐξαίφνης ἔφεραν καὶ ἔστησαν τὸν Φίλιππον εἰς τὰ πράγματα, ἤγουν, ἔκαμον αὐτὸν κύριον τῶν Θερμοπυλῶν, ὥστε δὲν ἔμενε πλέον εἰς ἐσᾶς καιρὸς νὰ σκεφθῆτε, οὐδὲ ἦτο εὔκολον νὰ συμβουλεύσῃ τις τὸ ποιητέον. — Δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι κ. τ. λ.] Ἐνῷ ἦτο ἀνάγκη (κατὰ τὸ δημοκρατικὸν σύστημα) νὰ ἀκούσητε πρῶτον περὶ τῶν πραγμάτων, ἔπειτα νὰ συσκεφθῆτε, μετὰ ταῦτα νὰ πράττητε ὅ,τι ἤθελεν ἀποφασισθῇ, συνέβη συγχρόνως ὑμεῖς νὰ ἀκούητε καὶ ἐκεῖνος νὰ ἦναι ἐν ταῖς Θερμοπύλαις, καὶ νὰ μὴ ἦναι εὔκολον νὰ εἴπῃ τις τί ἔπρεπε νὰ κάμητε· χρῆν, παρατατικὸς ἀντὶ τοῦ ἐχρῆν. — Τοῦτο τὸ προβούλευμα] Τὸ ὁποῖον ἀνέφερεν ἀνωτέρω.—Ὥσθ' ὑμᾶς ἐκπεπληγμένους κ. τ. λ.] Ὥστε ὑμεῖς καί τοι ἐκπεπληγμένοι τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις παρουσίαν τοῦ Φιλίππου, κ. τ. λ. Περὶ τῶν δοτικῶν βλ. Συντ. Σελ. 242. — Πρᾳοτέρους γενέσθαι τινὸς] Τινὲς γράφουσι τέως ἀντὶ τινός· ἄλλοι δὲ θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς πλεονάζουσαν. Ἀλλ' ἴσως γραπτέον τινὰς, πρᾳοτέρους τινὰς, τὸ ὁποῖον φανερόνει ὕφεσιν τινὰ καὶ ἐλάττωσιν τῆς προτέρας ὀργῆς. βλ. Συντ. Σελ. 72. — Ἀπολειφθεὶς ἡμῶν] Χωρισθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς, ἰδιαιτέρως βουλευόμενος μετὰ τοῦ Φιλίππου.

Σελ. 19. Ἀντικρυς οὑτωσὶ] Φανερὰ οὕτως, ὡς εἶναι, καθ' αὑτὸ δηλαδὴ, καὶ φανερὰ οὖσα γεγραμμένη ἀπολογία τῶν — Ἐπὶ τὰς πόλεις] Τὰς συμμαχικὰς δηλονότι, παρὰ τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ λάβωσι τοὺς περὶ εἰρήνης ὅρκους. — Τοὺς Ἁλεῖς πρὸς τοὺς Φαρσαλίους] Ἡ Ἅλος πόλις τῆς Θεσσαλίας ἐπολέμει μὲ τὴν Φάρσαλον· καὶ κυριεύσας αὐτὴν ὁ Φίλιππος, παρέδωκεν εἰς τοὺς Φαρσαλίους. — Καὶ εἰς ἑαυτὸν ποιούμενος] Εἰς ἑαυτὸν ἀποδίδων· ἐκ τοῦ ποιῶ καὶ τοῦ μέσου ποιοῦμαι λαμβανομένων μετὰ διαφόρων προθέσεων γίνονται διάφοροι περιφράσεις, οἷον, ἐν αἰσχύνῃ ποιεῖ, ἤγουν καταισχύνει· δι' ἑαυτοῦ

ποιεῖται, ἄρχει, κυριεύει· δι' οὐδενὸς ποιεῖται, καταφρονεῖ, νομίζει οὐδέν· ἐν θαύματι ποιεῖται, ἐν ὀργῇ ποιεῖται ἐν γέλωτι ποιεῖται, γελοῖον νομίζει· ἐν τηρήσει, ἐν φυλακῇ, ἐν φρουρᾷ ποιεῖται, τηρεῖ, φυλάττει, φρουρεῖ, καὶ περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος ποιεῖται, ἤγουν πολλῆς τιμῆς, κ. τ. λ. ἄξιον νομίζει· καὶ, ὑφ' ἑαυτὸν, ἢ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται, ὑποτάττει· ἐπ' ἐξουσίαν ἑαυτὸν ποιεῖται, ἐξουσίαν λαμβάνει· κ. τ. λ. — Ὑπὲρ δὲ Φωκέων, ἢ Θεσπιέων κ. τ. λ.] Εἶπεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Αἰσχίνης ἔλεγεν ὅτι θέλουσιν ἀκούσει Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς οἰκιζομένας, καὶ ὅτι οἱ Φωκεῖς θέλουσι μένει ἀβλαβεῖς, οἱ δὲ Θηβαῖοι θέλουσι τιμωρηθῆ· ἡ ἐπιστολὴ ὅμως τοῦ Φιλίππου δὲν ἀναφέρει οὐδὲν περὶ Φωκέων ἢ Θεσπιέων. — Ἐκδέχεται τὴν αἰτίαν] Ἀνωτέρω εἶπεν, ἀναδέχεται καὶ εἰς ἑαυτὸν ποιεῖται. — Μήτ' ἐν ἐπιστολῇ, κ. τ. λ.] Μήτε ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐγγεγραμμένων τούτων (ἃ Αἰσχίνης ἀπήγγειλε) μήτε ἐν ἄλλῳ τινὶ μέρει τῶν παρ' ἐκείνου γραφομένων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἢ λεγομένων. — Ὡς καλὴ καὶ φιλάνθρωπος] Πόσον καλὴ εἶναι καὶ φιλάνθρωπος· εἰρωνικῶς λέγει ταῦτα. Φαίνεται ὅτι ὁ Φίλιππος διὰ νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ἀθηναίους ἔγραφε πρὸς αὐτοὺς καλὰ γενικῶς καὶ ἀπροσδιορίστως. — Οὐδὲ γρὺ] Οὕτω λέγεται καὶ τὴν σήμερον, ἤγουν, οὐδὲ τὸ παραμικρόν· καὶ λαμβάνεται πάντοτε μετὰ ἀρνήσεως· σημαίνει δὲ ἡ λέξις τὴν φωνὴν τῶν χοίρων. Ὅσα λοιπὸν ἀπήγγειλεν ὁ Αἰσχίνης περὶ Φωκέων καὶ Θηβαίων, ἦσαν πλάσματα αὐτοῦ διὰ νὰ ἀπατήσῃ τοὺς Ἀθηναίους. — Ὑγιὲς] Μεταφορικῶς ἀντὶ, ἀληθὲς, εἰλικρινές. Σημαίνει δὲ γενικῶς πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀδιάφθορον, ὀρθόν.

Σελ. 20 Ἐξελήλανται] Τρίτον πληθυντικὸν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ἐξελαύνομαι· ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν. — Ἀνάστατος] Ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τοὺς Φαρσαλίους· λέγει δὲ ὅτι ἔγεινεν ἀνάστατος, διότι οἱ πολῖται ᾐχμαλωτίσθησαν καὶ ἐξηνδραποδίσθησαν.—Τοὺς δὲ αἰχμαλώτους] Τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες κατείχοντο ἐν Μακεδονίᾳ αἰχμάλωτοι. — Οὐδ' ἐνθυμηθῆναι] Οὐδ' εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι λέγει ὁ συλλογιζόμενος ποίαν χάριν νὰ κάμῃ εἰς ἐσᾶς. — Τοῦτ' ἔπεισεν ἐκεῖνον ἐγγράψαι] Συνεβούλευσεν ἐκεῖνον νὰ γράψῃ τοῦτο ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἀορίστους δηλαδὴ ὑποσχέσεις, διὰ νὰ στερήσῃ ἐμὲ ἀπὸ τῆς τιμῆς τῆς εἰς τοὺς αἰχμαλώτους βοηθείας. — Ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων] Τὸ δὲ μέγιστον πάντων εἶναι τοῦτο (βλ. Συντ. Σελ. 64). — Οὐδ' ἃ αὐτὸς ὑπέσχετο] Τινὲς λαμβάνουσι τοῦτο ἐρωτηματικῶς, ὡς ὑπὸ τοῦ ῥήτορος λεγόμενον μετὰ ἀγανακτήσεως. Ἡ εἰκασία αὕτη ἔχει πιθανότητα· Τοιαύτην τινὰ αἰφνίδιον ἐρώτησιν κάμνει ὁ ῥήτωρ καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. « Μηδέν' εἶναί φησιν ἀτελῆ, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος· καλῶς. Μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι. Μηδ' ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται, Λεπτίνη;» — Λέγε μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς κ. τ. λ.] Δὲν εἶχεν ἀναγνωσθῆ ὅλη ἡ τοῦ Φιλίππου ἐπιστολή· ὅθεν λέγει πρὸς τὸν γραμματέα νὰ λάβῃ καὶ νὰ ἀναγνώσῃ ἐξ αὐτῆς τὸ μέρος, περὶ οὗ ὁ

λόγος. — Ἐὰν δ' ὑμεῖς λέγητε, κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ σεῖς λέγητε τί ποιῶν θέλει κάμει χάριν εἰς ἐσᾶς, θέλει εἰπεῖ (ἐννοεῖται τὸ φήσει) ὅτι θέλει κάμει τὰ μὴ προξενοῦντα εἰς αὐτὸν αἰσχύνην, μήτε ἀδοξίαν, καταφεύγων εἰς ταύτας τὰς προφάσεις. — Κἂν ἄρα εἴπητέ τι κ. τ. λ.] Καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν σεῖς εἴπητέ τι, καὶ ἀναγκασθῆτε νὰ ζητήσητε παρ' αὐτοῦ χάριν τινὰ, διὰ τῶν προφάσεων τούτων ἀφίνει εἰς ἑαυτὸν καταφύγιον εἰς ἀποφυγὴν τῆς αἰτήσεως ὑμῶν. Τὸ ἐπαγγέλλω καὶ ἐπαγγέλλομαι ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ, αἰτῶ τι παρά τινος, ζητῶ νὰ μοὶ κάμῃ τι. Ἄλλοι δὲ γράφουσι, κἂν ἄρα εἴπη τι, καὶ προαχθῇ ὑμῖν ἐπαγγείλασθαι, κ. τ. λ. ἤγουν, καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν εἴπῃ τι (ὁ Φίλιππος) καὶ φθάσῃ νὰ ὑποσχεθῇ εἰς ἐσᾶς, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοῦτο, ἀφίνει εἰς ἑαυτὸν καταφύγιον ταῦτα, τὴν αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν. Ἡ γραφὴ αὕτη φαίνεται συμφωνοτέρα μὲ τὰ ἡγούμενα.

Σελ. 21. Εἰ μὴ ἀφείλετο τὴν ἀλήθειαν] Ἤγουν, ἐὰν δὲν ἤθελε σᾶς ἐμποδίσῃ νὰ καταλάβητε τὴν ἀλήθειαν ἡ ἀπαγγελία τούτου, ὅτι αἱ μὲν Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ θέλουσιν οἰκισθῆ, οἱ δὲ Θηβαῖοι τιμωρηθῆ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου (βλ. ἀνωτέρω) τὸ δὲ ἀφείλετο συμφωνεῖ μὲ τὸ τελευταῖον, τὸ-δώ-σειν· καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται καθ' ὑπόζευξιν. — Καί τοι ταῦτα κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐὰν ὁ σκοπὸς τοῦ περὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν λόγου ἦτο νὰ ἀκούσητε μόνον, καὶ νὰ ἀπατηθῆτε ἁπλῶς, πιστεύσαντες ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἔμελλον νὰ γείνωσι, δὲν ἦτο ἁμάρτημα νὰ λέγωνται· ἂν ὅμως ἔμελλον τῳόντι αἱ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ νὰ οἰκισθῶσιν, οἱ δὲ Θηβαῖοι νὰ τιμωρηθῶσιν, ἔπρεπε νὰ σιωπῶνται, διὰ νὰ μὴ μάθωσιν αὐτὰ οἱ Θηβαῖοι·—Εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα, ὥστε κ.τ.λ.] Διότι, ἐὰν τὰ πράγματα ἦτο ἤδη ἐν τοιαύτῃ ἀκμῇ τοῦ γενέσθαι, ὥστε καὶ μαθόντες οἱ Θηβαῖοι νὰ μὴ δύνωνται νὰ ἐμποδίσωσι τὸν Φίλιππον, διὰ τί δὲν ἔγειναν; ἐὰν δὲ ἐμποδίσθησαν διότι οἱ Θηβαῖοι προέμαθον τὸν σκοπὸν τοῦ Φιλίππου, τίς εἶναι ὁ κοινολογήσας τοῦτον; Τὸ ἐπιχείρημα εἶναι διλημματικόν.—Οὔτ' ἤλπισεν οὗτος] Ὁ Αἰσχίνης. Τὸ δὲ ἤμελλεν (ἐννοουμένου τοῦ ποιήσειν) καὶ τὸ ἠβουλήθη ἀναφέρονται εἰς τὸν Φίλιππον. — Ἐσπαθᾶτο] Ἐξυφαίνοντο, μεταφορικῶς, ὠργανίζοντο. — Καὶ ὅθεν φράσω πρὸς ὑμᾶς κ. τ. λ.] Ὅλον τοῦτο μέχρι τοῦ, ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος—ἐπειρώμην, εἶναι ἐπεμβολὴ ἢ παρένθεσις· καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν μετοχῶν ἀκούων καὶ εἰδὼς γίνεται εἰς τὸ ἐπειρώμην. — Πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ—ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκέας ὑπὸ τούτων, κ. τ. λ.] Πρῶτον μὲν ἐκατάλαβα ὅτι ψεύδεται, ἐκ τοῦ ὅτι, ὅτε ὁ Φίλιππος ἔμελλε νὰ ὁμόσῃ τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκους, οὗτοι ἀπέφηναν ἐκσπόνδους τοὺς Φωκεῖς, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ σιωπῶσι καὶ νὰ μὴ ἀναφέρωσιν, ἐὰν ἔμελλον οἱ Φωκεῖς νὰ σωθῶσιν. Ὁ Αἰσχίνης εἶπεν ὅτι, ἂν καὶ ἐξηρέθησαν τῶν συνθηκῶν οἱ Φωκεῖς, ἡ ἀπόφασις ὅμως τοῦ Φιλίππου εἶναι τούτους μὲν νὰ σώσῃ, τοὺς δὲ Θηβαίους νὰ τιμωρήσῃ· ἀλλ' ἔγεινε τὸ ἐναντίον. Ὅθεν ἀνωτέρω λέγει «Καί τοι ταῦτα, εἰ μὲν ἀκοῦσαι μόνον ἔδει, καὶ φενακισθῆναι τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέγετο· εἰ δὲ πραχθῆναι τῳόντι, σιωπᾶσθαι συνέφερε.» Δεύτερον δὲ κ.τ.λ.

— Ὥστε τοῦ γε ἐκλαληκέναι κ. τ. λ.] Ὅσον λοιπὸν διὰ τὸ ἐκλαλῆσαι, ἂν ἔγεινεν ἄνευ σκοποῦ ἀπάτης, ἔστω ἀνεύθυνος· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα· ὁ σκοπὸς ἦτο νὰ ἀπατηθῆτε σεῖς ἐκ τῶν λόγων τούτων, καὶ νὰ μὴ θελήσητε νὰ ἀκούσητε ἐμοῦ λέγοντος τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ μείνητε ἐνταῦθα ἀμέριμνοι, καὶ νὰ ὑπερισχύσῃ ψήφισμα τοιοῦτον, ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ ἀπολεσθῶσιν οἱ Φωκεῖς. — Τραχέως δ' ὑμῶν—σχόντων] Καὶ ἐπειδὴ σεῖς ἐδείξατε μεγάλην δυσαρέσκειαν ἀκούσαντες, ὅτι οὐδὲ προσδοκῶ, εἶπον, βλέπετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν γείνῃ τί ἐκ τούτων, ἃ λέγουσι, τούτους μὲν νὰ ἐπαινέσητε. Ἀντὶ προστακτικῆς, τούτους μὲν ἐπαινέσατε, καὶ τιμήσατε, καὶ στεφανώσατε, ἐμὲ δὲ μή. Ἀλλὰ καὶ ἂν γείνῃ τι τῶν ἐναντίων, εἰς τούτους νὰ ὀργισθῆτε.

Σελ. 22. Ἐγὼ δὲ, ἀφίσταμαι] Ἐγὼ δὲ μένω μακρὰν, δὲν θέλω νὰ μεθέξω οὔτε τῆς τιμῆς, οὔτε τῆς ὀργῆς ὑμῶν. — Ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσῃ] Ἀλλὰ πρόσεχε νὰ μὴ οἰκειοποιηθῇς, νὰ μὴ ἀποδώσῃς τότε τὴν ἔκβασιν εἰς σεαυτὸν, καὶ ζητήσῃς νὰ γείνῃς συμμέτοχος ἡμῶν. — Νὴ Δία, ἀδικήσω γε] Βεβαίως δὲν θέλω οἰκειοποιηθῇ τὴν ἔκβασιν· διότι θέλω εἶσθαι τῳόντι ἄδικος, ἐὰν κάμω τοῦτο. — Οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, «ἡμέρᾳ τροφῇ καὶ ποτῷ χρῶνται οἱ ἄνθρωποι, ὕδατι δὲ τὰ θηρία μόνῳ εἰς πόσιν, σκώπτων αὐτὸν εἰς θηριώδη βίον ὁ Φιλοκράτης, ταῦτα ἔλεγε.»—Ὃ δίδωσι γράψας κ.τ.λ.] Ἄλλοι κατὰ ἀπαρέμφατον, γράψαι. Κατὰ τὴν πρώτην γραφὴν, ἥτις εἶναι ἡ ὀρθοτέρα, ἡ ἔννοια εἶναι, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν γραμματέα νὰ ἀναγνώσῃ. — Ἀκοῦσαι μὲν γὰρ. οὕτωσὶ, παγκάλως ἔχει] Πάνυ καλῶς ἔχει κατὰ τὴν ἁπλῆν ἀκοὴν, ἐάν τις ἁπλῶς ἀκούσῃ αὐτὸ, εὑρίσκει κάλλιστον. — Οὗτος ὑπισχνεῖτο] Ὁ Αἰσχίνης. — Οὐδὲν ἄλλο φανήσονται, πλὴν παραδόντες] Εἰς τὸ φανήσονται ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ποιήσαντες· βλ. Συντ. Σελ. 301. — Μόνον οὐκ ὀπίσω κ. τ. λ.] Μόνον ὅτι δὲν ἔδεσαν ὀπίσω τὰς χεῖρας αὐτῶν. — Καὶ τὴν εἰρήνην εἶναι τὴν αὐτὴν] Ὑπακούεται τὸ φησὶ, ἢ γράφει. — Ἣν περ Φιλίππῳ κ. τ. λ.] Ἣν περ γράφει εἶναι Φιλίππῳ, καὶ ἡ αὐτὴ εἰρήνη ἡ πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ συμμαχία νὰ διαμένῃ καὶ πρὸς τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ. — Ὑπὲρ αὐτοῦ] Οὗτος ἀντ' αὐτοῦ ἔλεγε ταῦτα καὶ ὑπισχνεῖτο, ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν εἰς τὴν ἀπάτην. — Ὡρμηκότας λαβὼν] Ἡ ἔννοια, λαβὼν ὑμᾶς καταγεγοητευμένους ὑπὸ τῶν καλῶν λόγων τοῦ Αἰσχίνου, προθύμους, γράφει ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐὰν δὲ μὴ ποιῶσι κ. τ. λ.

Σελ. 23. Ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας αὐτὰ γίγνεσθαι] Ἐναντίον τῶν διακωλυόντων τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἤγουν, τὴν παράδοσιν τοῦ ἱεροῦ. — Μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ σεῖς ἠπατήθητε ὑπὸ τῶν λόγων τούτων, καὶ δὲν ἐξήλθετε εἰς βοήθειαν τῶν Φωκέων, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προαισθανθέντες τὴν ἀπάτην, ἀνεχώρησαν, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Ἀμφικτυόνων δὲν ἦσαν παρόντες πλὴν τῶν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων, ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι μὲ τὸν πλέον εὔφημον τρόπον νὰ παραδώσωσιν εἰς τούτους τὸ ἱερὸν, γράψας τοῖς Ἀμφικτύοσι παραδοῦναι· εἰς ποίους; εἰς τούτους βεβαίως· διότι ἄλλοι ἐκ τῶν Ἀμφικτυό-

νων δὲν ἦσαν παρόντες, πλὴν οἱ Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί. — Ἀλλ' οὐδὲ συγκαλέσαι ἔδει τοὺς Ἀμφικτύονας, κ. τ. λ.] Ἀλλ' οὐδὲ νὰ συγκαλέσῃ τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον συνέφερεν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Φιλίππου, κ. τ. λ. Εἰς ἄλλας ἐκδόσεις δὲν ὑπάρχει τὸ ἔδει· καὶ μὴ ὑπάρχοντος τούτου, ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἀνωτέρω τὸ γέγραφε. — Οὐδ' ἐπισχεῖν] Οὐδὲ νὰ ἀναβάλλωσι, νὰ προσμείνωσι. — Οὐδὲ βοηθεῖν Πρόξενον εἰς Φωκέας] Οὐδὲ νὰ ὑπάγῃ ὁ Πρόξενος εἰς βοήθειαν τῶν Φωκέων. Ὁ Πρόξενος ἦτο στρατηγὸς Ἀθηναῖος, ὅστις εἶχε σταλῆ μετὰ στόλου καὶ στρατεύματος, καὶ ἠδύνατο πλησίον εὑρισκόμενος νὰ προκαταλάβῃ τὰς Θερμοπύλας. — Καί τοι καὶ ἐπιστολὰς κ. τ. λ.] Πλὴν καὶ ἐπιστολὰς κ. τ. λ. Δύο ἐπιστολὰς ἔπεμψεν ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐν αἷς εὐχαριστῶν αὐτοὺς διὰ τὸ τελευταῖον ψήφισμα, παρεκάλει νὰ πέμψωσι πρέσβεις διὰ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὴν περὶ τῶν Φωκέων ὑπόθεσιν παρόντων αὐτῶν καὶ συμφώνως. Τοῦτο δὲ, Καί τοι καὶ ἐπιστολὰς ἔπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο, καλούσας ὑμᾶς, ἔχει μεταστατικὴν ἀντίθεσιν τοῦ Αἰσχίνου ῥίπτοντος τὸ σφάλμα ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐὰν ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης, ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠθελήσατε ἐξελθεῖν, καί τοι καλοῦντος ὑμᾶς τοῦ Φιλίππου, τὸ ὁποῖον ὁ ῥήτωρ ἀναιρεῖ ἐκ τοῦ χρόνου, λέγων, ἐκάλει ὑμᾶς, οὐχ ἵνα ἐξέλθητε κ. τ. λ. — Πώμαλα] Λέξις Δωρικὴ, τὴν ὁποίαν ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Σικελῶν· σημαίνει δὲ τὸ οὐδαμῶς, ἐκ τοῦ πῶ καὶ μάλα ἀντὶ πόθεν; — Οὐ γὰρ ἂν τότε κ. τ. λ.] Διότι δὲν ἤθελε σᾶς καλεῖ, ἀφοῦ ἀφήρεσεν ἀπὸ σᾶς τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς ἠθέλετε δυνηθῆ νὰ ἐξέλθητε. — Οὐδ' ἂν ἐμὲ, ἡνίκα δεῦρο κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἤθελεν ἐμποδίζει ἐμὲ, ὅτε ἤθελον νὰ ἔλθω ἐνταῦθα διὰ θαλάσσης. — Οἰόμενοι πράξειν] Ἐλπίζοντες ὅτι θέλει πράξει αὐτὸς, ὁ Φίλιππος δηλαδή. — Ἐπανέχοντες ἐπὶ ταῖς παρ' ὑμῶν ἐλπίσιν] Ἐπερειδόμενοι, θαῤῥοῦντες εἰς τὰς παρ' ὑμῶν ἐλπίδας, ὅτι θέλετε βοηθήσει αὐτούς. — Ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπαντες, κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἀπελπισθέντες ἅπαντες οἱ Φωκεῖς, νὰ παραδώσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸν Φίλιππον. Ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἁπάντων, ἤγουν, ἀποβαλόντες πᾶσαν ἐλπίδα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὀρθότερον. — Καὶ νὴ Δία, ἤδη γε] Ἤγουν, καὶ μάλιστα εὐθὺς τώρα. — Τούτοις] Τῷ Αἰσχίνῃ καὶ Φιλοκράτει.— Οἷς ἐπέστελλε] Εἰς τὰ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γραφόμενα.

Σελ. 24. Τούτοις οὖν συνέπραττον] Τούτοις, ἃ ἐφρόνει δηλαδὴ ὁ Φίλιππος, εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ.—Ὡς τὰ παρ' ὑμῶν κ.τ.λ.] Ὡς ἤκουσαν τὰ παρ' ὑμῶν ψηφισθέντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ νὰ παραδώσωσι δηλαδὴ τὸ ἱερόν.—Καὶ τὰς ὑποσχέσεις] Τοῦ Αἰσχίνου δηλονότι, τὰς ὁποίας ἔδιδε παρὰ τοῦ Φιλίππου, ὅτι δὲν θέλει βλάψει αὐτούς. — Ἀμύνεσθαι] Ἀντιστῆναι τῷ Φιλίππῳ. — Τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι] Τὸ ὅτι ἐπείσθησαν, ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Φίλιππος εἶναι αὐτῶν, φίλος δηλαδή· καὶ τὸ ὅτι, ἐὰν δὲν κάμωσι ταῦτα, ἐὰν ἀπιστοῦντες εἰς τὸν Φίλιππον ἀντισταθῶσι, σεῖς παρ' ὧν ἤλπιζον βοήθειαν, θέλετε στρατεύσει ἐναντίον αὐτῶν. — Ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ᾤοντό τινες, κ. τ. λ.] Καὶ τινὲς ἐστοχάζοντο ὅτι σεῖς μετεμελήθητε, ὅτι ἐκάμετε εἰρήνην πρὸς τὸν Φίλιππον. — Τού-

τοις, ὅτι καὶ τοῖς ἐκγόνοις κ. τ. λ.] Εἰς τούτους, οἵτινες ἐστοχάζοντο ὅτι σεῖς μετεμελεῖσθε ὅτι ἐκάμετε τὴν εἰρήνην πρὸς τὸν Φίλιππον, οὗτοι, Αἰσχίνης καὶ Φιλοκράτης, ἔδειξαν ὅτι ἐψηφίσατε αὐτὴν νὰ διαμένῃ καὶ εἰς τοὺς ἐκγόνους ὑμῶν καὶ αὐτοῦ. — Ὥστε πανταχῆ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι] Ὥστε κατὰ πάντα τρόπον ἀπεγνώσθη εἰς τοὺς Φωκεῖς ἡ παρ' ὑμῶν βοήθεια, ὅλως ἀπελπίσθησαν. — Συνεσκεύασαν] Συνεσκευώρησαν ἐν ἑνὶ ψηφίσματι. — Ὃ καὶ μέγιστον κ. τ. λ.] Καθ' ὃ καὶ μέγιστον ἁπάντων κ. τ. λ. Ἦγουν, καὶ ἡ ἀδικία αὕτη, ἣν ἠδικήκασιν ὑμᾶς, μεγίστη ἁπασῶν ἔμοιγε δοκεῖ. Τὸ καὶ τοῖς ἐκγόνοις κ. τ. λ. — Τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα Θηβαῖον κ. τ. λ.] Ἡ σύνταξις εἶναι αὕτη, τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα Θηβαῖον—γράφοντας εἰρήνην, ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην κ. τ. λ., πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; Διότι γράφοντες νὰ γείνῃ εἰρήνη πρὸς ἄνδρα Θηβαῖον, καὶ διὰ περιστάσεις τινὰς ἰσχύοντα ἐν τῷ παρόντι, τὸ νὰ ἀποφασίσωσι διὰ συνθηκῶν τοιούτων ἀθάνατον τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ νὰ μεταχειρισθῶσι τόσην ὑπερβολὴν κακίας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς σημερινοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς μετὰ ταῦτα μέλλοντας ποτὲ νὰ ὑπάρξωσι, καὶ τούτους νὰ ἀδικήσωσι; πῶς δὲν εἶναι πάνδεινον;

Σελ. 25. Ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι] Ἐν τῷ ὡρισμένῳ εἰς ἐμὲ χρόνῳ τοῦ λέγειν. Παραχωρῶ εἰς αὐτὸν μέρος τοῦ ἐμοῦ χρόνου. — Ἀπεδημήσαμεν—τρεῖς μῆνας ὅλους] Διετρίψαμεν δὲ ἡμεῖς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ διὰ τοὺς ὅρκους τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας. — Ἐπηγγέλλετο] Ὁ Φίλιππος δηλονότι ἐπηγγέλλετο ἀγαθὰ εἰς τοὺς Φωκεῖς. — Οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἦκον ὡς ὑμᾶς] Διότι, ἂν ἐπίστευον οἱ Φωκεῖς εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Φιλίππου, δὲν ἤθελον ἐλθεῖ πρὸς ὑμᾶς πρέσβεις αὐτῶν. — Πεμπταῖα-γενέσθαι] Ὅτι τὴν πέμπτην ἡμέραν ἀπηγγέλθησαν εἰς τοὺς Φωκεῖς τὰ παρ' ὑμῶν ψηφισθέντα. Λέγει καὶ κατωτέρω, «Πέντε γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο, ἐνέδωκαν ἑαυτοὺς, ἀπώλοντο.» — Καὶ τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι] Καὶ τί θέλουσιν ἀπαγγείλει οὗτοι οἱ περὶ τὸν Αἰσχίνην, ἐπανελθόντες ἀπὸ τῆς Μακεδονίας. — Οὐκοῦν εἰκὰς, κ. τ. λ.] Λοιπὸν εἰκοστῇ τοῦ μηνὸς ἦτο, καθ' ἣν ὑποθέτομεν ὅτι οἱ Φωκεῖς ἔμαθον τὰ παρ' ὑμῶν ἀποφασισθέντα· διότι ἀπὸ τῆς δεκάτης ἕκτης μέχρι τῆς εἰκοστῆς γίνονται πέντε ἡμέραι. — Ὑστέρα τοίνυν δεκάτῃ κ. τ. λ.] Ἦγουν, εἰκοστὴ πρώτη, εἰκοστὴ δευτέρα, εἰκοστὴ τρίτη, ὑπακουομένου τοῦ ῥήματος ἐγένετο, ἢ παρῆλθεν· ἐμηνολόγουν δὲ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Ὀλυμπιανὸν, ἐκ τῆς πρώτης καὶ εἰκάδος ἐξ ὑποστροφῆς λέγοντες τὴν πρώτην καὶ εἰκάδα (ἤγουν, τὴν εἰκοστὴν πρώτην), ὑστέραν δεκάτην· τὴν δευτέραν καὶ εἰκάδα, ὑστέραν ἐννάτην, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἕως τῆς τριακάδος· ἐσυνείθιζον νὰ μηνολογῶσι καὶ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον ἐξ ὑποστροφῆς ὁμοίως· τὴν εἰκοστὴν πρώτην ἔλεγον, δεκάτην φθίνοντος, ἢ ἀπιόντος, ἢ λήγοντος· τὴν εἰκοστὴν δευτέραν, ἐννάτην φθίνοντος, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἕως τῆς τελευταίας, τὴν ὁποίαν ἔλεγον ἕνην καὶ νέαν· ἐμηνολόγουν δὲ οὕτως, ἐπειδὴ ἠρίθμουν κατὰ σελή-

νην, καὶ ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς πρώτης τὸ πλεῖστον αὐτῆς φῶς φαίνεται ἐλαττούμενον (βλ. καὶ Σελ. 70).

Σελ. 26. Τῷ τοῦτο δῆλον; κ. τ. λ.] Πόθεν τοῦτο εἶναι φανερόν; ἐκ τῆς τετάρτης φθίνοντος, ἦγουν τῆς 27 τοῦ μηνός. — Δέρκυλλος] Εἷς τῶν πρέσβεων εἰς τὰς δύο πρώτας πρεσβείας· ἔπεμψαν δὲ καὶ τρίτην, τῆς ὁποίας πρῶτος φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ Δέρκυλλος· ὅστις μαθὼν ἐν Χαλκίδι τὴν φθορὰν τῶν Φωκέων, ἐπέστρεψε καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. — Αὐτὸ συμβαίνει εἰς ταύτην εἶναι πέμπτην] Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα συνέρχεται, συμπίπτει εἰς τὸ νὰ ἦναι πέμπτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς τρίτης μέχρι τῆς εἰκοστῆς ἑβδόμης. — Μηδ' ἐκ προσβολῆς κατὰ κράτος, κ. τ. λ.] Μηδὲ ἐξ ἐφόδου διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων, ἀλλ' ἐκ τῶν σπονδῶν. — Τὰ δόγματα] Τὰς ἀποφάσεις, τὰ ψηφίσματα τῶν Ἀμφικτυόνων περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Φωκέων μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῶν. — Οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν] Ἦγουν, παῖαι σχέσεις καὶ ἐλπίδες ὑπῆρχον εἰς αὐτοὺς παρ' ἡμῶν, καὶ ποῖα ἔπαθον ἐξ αἰτίας τούτων.

Σελ. 27. Τούτῳ δὴ κ. τ. λ.] Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν Φίλιππον, κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ Αἰσχίνου, ἔδιδον πίστιν κατὰ πάντα, καὶ πρὸς τοῦτον πάντες ἀπέβλεπον, εἰς τοῦτον ἐπανεπαύοντο, μὲ τοῦτον ἔκαμνον πάντες τὴν εἰρήνην. — Οἷα πιστεύσαντες, οἷα ἔπαθον] Τί ἤλπισαν, καὶ τί ἔπαθον· ὡς καὶ ἀνωτέρω, οἵων ὑπαρχόντων—οἵων ἔτυχον. — Τηλικούτων —καὶ τοιούτων πραγμάτων κ. τ. λ.] Ἦγουν, τοσαύτης καὶ τοιαύτης δυνάμεως, Θερμοπυλῶν, φρουρίων, πόλεων, λαῶν, ἐνῷ ὑπάρχει ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων, κ. τ. λ. — Ἐκ τῶν δογμάτων] Ἐκ τῶν Ἀμφικτυονικῶν ψηφισμάτων, τὰ ὁποῖα περιελάμβανον τὴν κατασκαφὴν τῶν πόλεων καὶ τὸν ἐξανδραποδισμόν. — Ἐξ ἀνάγκης ἦν ὁρᾶν κ. τ. λ.] Ἦγουν, ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ βλέπωμεν πάντα ταῦτα· διότι ἐπέρασαν δι' ἐκείνων τῶν τόπων. Εἶναι δὲ ἄδηλον διὰ τί, καὶ τίνα ὑπηρεσίαν ἔχων, ὑπῆγε τότε εἰς τὴν Φωκίδα. — Περιῳρημένα] Κεκρημνισμένα. — Τῶν ἐν ἡλικίᾳ] Τῶν νέων δηλαδή. — Ἐφικέσθαι—τῷ λόγῳ] Παραστῆσαι διὰ λόγου τὰ ἐκεῖ ὄντα τὴν σήμερον κακά. Ἐφικνοῦμαι, ἱκνοῦμαι ἐπί τινος, ἐπιτυγχάνω. — Τὴν ἐναντίαν—ψῆφον] Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, πόλει τῆς Θρᾳκικῆς Χερσονήσου, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι προέτειναν εἰς τοὺς συμμάχους νὰ ψηφίσωσι τί νὰ κάμωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, Εὔανθός τις Θηβαῖος ἔδωκε ψῆφον νὰ κατασκάψωσι τὴν πόλιν, τὴν δὲ γῆν αὐτῶν νὰ κάμωσι μηλόβατον, διὰ νὰ βόσκωνται ἐκεῖ τὰ πρόβατα τῶν Βοιωτῶν· οἱ Φωκεῖς ὅμως ἠναντιώθησαν, συμβουλεύοντες νὰ μὴ κάμωσιν ἑτερόφθαλμον τὴν Ἑλλάδα, αἰνιττόμενοι δύο ὀφθαλμοὺς τῆς Ἑλλάδος, τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σπάρτην. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπείσθησαν εἰς τὴν γνώμην τῶν Φωκέων.

Σελ. 28. Κἂν καταλεύσαντος κ.τ.λ.] Καὶ ἂν ἤθελον λιθοβολήσει αὐτοὺς ἰδίαις χερσὶ, στοχάζομαι ὅτι ἤθελον νομίσει ἑαυτοὺς καθαρούς. Ἡ μετοχὴ φανερόνει ὑπόθεσιν, καὶ εἰ καταλεύσειαν· ὁ δὲ δυνητικὸς ἂν συνάπτεται μὲ τὸ ἀπαρέμφατον νομίζειν. Οἶομαι ὅτι, καὶ εἰ καταλεύσειαν αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ,

καθαροὶ ἂν νομίζειεν ἔσεσθαι. — Πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, μᾶλλον δ', εἴ τις ἐστὶν ὑπερβολὴ τούτου, κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα εἶναι σχῆμα ἐπιδιορθώσεως μετὰ ἀπορίας (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 191) Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, τίς ἐστιν ὑπερβολὴ τούτου. Ἀπορεῖ τί νὰ εἴπῃ διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ αἴσχος. — Πολλὰ μὲν τοίνυν ἄν τις—Φίλιππον εὐδαιμονίας τῆς τύχης—τοῦτο μάλιστ' ἂν κ. τ. λ.] Ἂν καὶ κατὰ πολλὰ ἄλλα ἤθελέ τις εὐδαιμονίσει τὸν Φίλιππον ἕνεκα τῆς τύχης αὐτοῦ, κατὰ τοῦτο ὅμως ὑπὲρ πάντα ἤθελεν εὐδαιμονίσει αὐτὸν κ. τ. λ. (βλ. Συντ. Σελ. 134.) — Πῶς γὰρ οὔ;] Ἀντὶ, πάντως γε, δήπου. — Ἴδιον] Ἰδιάζον εἰς αὐτὸν οὐχὶ κοινὸν εἰς ἄλλους. — Εἰς τὰ πράγματα] Εἰς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. — Πῶς γὰρ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑπολη-φθεῖεν ἂν, εἴ γε] Κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν οὐχ ἧττον ὀρθὴν, οἵ γε. βλ. Συντ. Σελ. 63. — Τῶν διαφόρων] Τῶν συμφερόντων. — Καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος καὶ ὁ Παρμενίων] Οὗτοι ἐπέμφθησαν πρέσβεις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ νὰ τελειώσωσι τὴν εἰρήνην. Ἦτο δὲ ὁ Ἀντίπατρος ὁ ἄριστος σύμβουλος τοῦ Φιλίππου καὶ ὑπὲρ πάντας τιμώμενος παρ' αὐτῷ. Ὁ Φίλιππος ἔλεγεν ἐνίοτε ἐπὶ τῆς τραπέζης, θέλων νὰ πίῃ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ἂς πίωμεν ἤδη· ἀρκεῖ ὅτι νήφει ὁ Ἀντίπατρος. Ὁ δὲ Παρμενίων ἦτο μέγας στρατηγὸς καὶ ἐνάρετος αὐλικός. Εἰς ποίαν δὲ ὑπόληψιν εἶχεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, δύναταί τις νὰ στοχασθῇ ἐκ ταύτης τῆς ἀποκρίσεως, ὅτε εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐψήφισαν δέκα στρατηγοὺς, εὐτυχεῖς, εἶπε βλέπων τὸν Παρμενίωνα, ὅτι κατ' ἔτος εὑρίσκουσι δέκα, ἐγὼ δὲ ἕνα μόνον ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ μου! — Τοῦθ' εὕροντο] Τοῦτο ἐπέτυχον, ἐφεῦρον, τὸ νὰ μὴ ἀπατηθῆτε δι' αὐτῶν· ἡσχύνθησαν νὰ ἀπατήσωσιν ὑμᾶς αὐτοί.

Σελ. 29. Ὑπέστησαν] Ἀνεδέχθησαν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐτόλμησαν. — Ἐξηγεῖτο] Ὑπηγόρευεν εἰς τὸν κήρυκα. — Ὑπερφυὲς] Ὑπὲρ τὴν φύσιν, ἀτοπώτατον. — Προστάττετε] Ζητεῖτε. — Ἀξιοῦτε] Κρίνετε ἄξιον νὰ κάμωτιν εἰς ὑμᾶς οἱ θεοί. — Εἰς τοῦτο τοίνυν ἀναιδείας καὶ τόλμης] Ἦγουν εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν καὶ τόλμην (βλ. Συντ. Σελ. 47). — Ὥστε—κατηγορήτειν] Ἀντὶ ἀορίστου, ὥστε κατηγορῆσαι. — Πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων] Διότι τάχα ἀνεχώρησαν. Οὗτοι ἤλπιζον ὅτι θέλει ἀποδοθῇ τὸ ἱερὸν εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, τοὺς Δωριεῖς· διότι τούτων ἦτο τὸ πάλαι· πλὴν ἡπατήθησαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· καὶ βλέποντες ὅτι ἡτοιμάζετο εἰς τὴν ἅλωσιν τῶν Φωκέων, καὶ ὅτι οἱ Φωκεῖς δὲν ἐδέχοντο τὴν προσφερομένην παρ' αὐτῶν βοήθειαν, ἀνεχώρησαν.

Σελ. 30. Εἶτα Φωκέων] Ὅτι ἦσαν ἀσεβεῖς, καὶ ἔπαθον ἄξια. — Εἶθ' Ἡγησίππου] Ὁ ῥήτωρ οὗτος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐναντίος τῶν Φωκέων, καὶ παρώξυνε τὸν Φίλιππον κατ' αὐτῶν. — Ἢ ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο] Οἱ Φωκεῖς εἶχον ἀποστείλει πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς αὐτοὺς τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας εἶχον ἐν ταῖς Θερμοπύλαις. Ὁ Φάλεκος ὅμως, στρατηγὸς τῶν Φωκέων, ἂν καὶ ἦτο πεπαυμένος τῆς στρατηγίας, καταλαβὼν τὴν Νίκαιαν μετὰ ὀκτακισχιλίων ἐπικούρων, ἐμπόδισε τὸν Πρόξενον τοῦ νὰ λάβῃ ὑφ' ἑαυτὸν

τὰς πόλεις ταύτας. Ὁ δὲ Ὀλυμπιανὸς λέγει, «Ἡγησίππου δὲ μέμνηται, διότι Φιλίππῳ πρεσβευομένῳ περὶ τῆς εἰρήνης, ὁ πρῶτος εἰπὼν καὶ δ. — Ἢ ὅ,τι ἂν δήποτε κ. τ. λ.] Κατὰ ἄλλην γραφὴν ὀρθοτέραν ἴσως ἐν σχήματι ἀποσιωπήσεως, ἢ ὡς . . . ὅ,τι ἂν δήποτε κ. τ. λ. — Τοὺς πρέσβεις τούτους] Τοὺς ἡμετέρους δηλονότι, οἵτινες οὐδὲν τῶν τοιούτων εἶπον, διότι ἔγειναν πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτῶν — Ὡς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὑτοσὶ] Κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν, καθὼς λέγει τοῦτο τίς; αὐτὸς οὗτος ὁ Αἰσχίνης. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, ὥσπου φησὶν Αἰσχίνης οὑτοσί. — Οὐ γὰρ ὡς, εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, κ. τ. λ.] οὐκ ἀπήγγειλεν, οὐκ ἔφη, ὡς—ἐσώθησαν ἄν· εἰς δὲ τὸ, εἰμὴ διὰ Λακεδαιμονίους, καὶ τὰ ἀκόλουθα, ἐννοεῖται τὸ εἰμὴ ἡ σωτηρία αὐτῶν ἐκωλύθη· τὸ δὲ, εἰμὴ Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, εἶναι τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν ἔννοιαν μὲ τὸ, εἰμὴ ἀπέβαλον. — Τὴν Βοιωτίαν] Ἤγουν, τὰς Θεσπιὰς καὶ Πλαταιάς. — Ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκεῖα ποιεῖν] Ἤγουν, κυρίους ὑμᾶς τῶν πραγμάτων ποιεῖν, ἤγουν νὰ διαθέσῃ αὐτὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν. — Τοὺς καταράτους Εὐβοέας τουτουσὶ] Ἐσυνείθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν δεικτικὴν οὗτος καὶ ἐπὶ ἀπόντων προσώπων ἢ πραγμάτων γνωστῶν τοῖς πᾶσιν· οὕτω κατωτέρω λέγει, ἤρετο Σάτυρον τουτονί· καὶ, Πυθοκλέα τουτονὶ, καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, Εἶλε δὲ τῶν νήσων τούτων τὰς πολλάς, — Σῶς] Ἀντὶ σώους. Λαμβάνεται καὶ ἀντὶ ὀνομαστικῆς πληθυντικῆς. — Ὡς πονηροὶ] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, ὡς πονηρῶν. — Καὶ τί, τῶν Φωκέων κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ, ἁμαρτόντων ἐκ τῆς ἑνικῆς γενικῆς ἁμαρτόντος, ἤγουν, διὰ ποῖον ἁμάρτημα τῶν Φωκέων κ. τ. λ. — Ὑμεῖς ἐπιστεύσατε κ. τ. λ.] Τὸ ἀσύνδετον παριστάνει τὴν ταχεῖαν διαδοχὴν τῶν γεγονότων.

Σελ. 31. Τοῦ περὶ τοὺς Φωκέας ὀλέθρου] Ἕνεκα τοῦ τῶν Φωκέων ὀλέθρου. — Ὑποσχόμενος—ἐκείνοις κ. τ. λ.] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, ἐκείνοις ὑποσχόμενος πράξειν, ὑποσχόμενος ὅτι θέλει κάμει πάντα κατὰ τὴν θέλησιν ἐκείνων, διὰ νὰ μὴ σύρωσιν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς εἰς τὸ μέρος αὐτῶν δι' ὑμῶν. Ὑποποιοῦμαι, οἰκειοποιοῦμαι, ὑπ' ἐμαυτὸν βάλλω. — Προκαθῆκεν] Προκαθίημι· ἤγουν, ἔβαλεν ἐμπρὸς, μετεχειρίσθη ὄργανον, διὰ νὰ σᾶς ἀπατᾷ. — Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει] Χάριν τῶν Θηβαίων, ὑπὲρ τῶν Θηβαίων ἐνεργεῖ. — Εἰς χρόνους] Εἰς βραδύτητα. — Ἐκ τῆς ἀπολογίας] Τοῦ Αἰσχίνου, ἀπολογουμένου ὅτι τάχα ἀντὶ τῶν Φωκέων, κ. τ. λ. Ἐσώθη εἰς ἐσᾶς ἡ Χερρόνησος. — Ὡς ἄρα ὑμεῖς—ὑπεξαιρούμενοι] Ὄνειδος, ὅτι τάχα σεῖς διὰ νὰ ἀπαλλάξητε κρυφίως ἐκ τοῦ κινδύνου, διὰ νὰ ἀσφαλίσητε. — Προήκασθε] Παρεδώκατε, ἐπροδώσατε. — Πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν] Πρὶν ὁ Φίλιππος προλάβῃ καὶ κυριεύσῃ τι τούτων τῶν συμμαχικῶν τόπων τῆς πόλεως, ἤγουν τοὺς Φωκεῖς.

Σελ. 32. Ἡ ταύτης περιουσία] Ἡ ταύτης κτῆσις, ἀσφάλεια δηλαδὴ, κυριότης. — Τῶν ἐκπεπτωκότων] Τῶν φυγόντων. — Οἱ βέλτιστοι] Οἱ προῦχοντες. — Μετριώτατοι] Φρονιμώτατοι, οἵτινες ἔβλεπον ὅτι κατηγοροῦντες τὸν Αἰσχίνην ὡς αἴ-

τιον τῶν κοινῶν συμφορῶν, οὐ μόνον δὲν ἤθελον ὠφελήσει τὴν ἀπολεσθεῖσαν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς ἤθελον βλάψει κάμνοντες ἐχθρούς. — Καὶ τὰ πεπραγμένα αὐτοῖς βοᾷ] Τὰ δεινὰ ὅσα ἔπαθον βοῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ δὲν εἶναι χρεία νὰ παρασταθῶσιν αὐτοὶ ἐνταῦθα, καὶ νὰ βοῶσιν οἷα ἔπαθον. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, τὰ πεπραγμένα αὐτά. — Ὥστε μὴ περὶ τοῦ κατηγορεῖν κ. τ. λ.] Ἤγουν, ὥστε ἡ φροντὶς ἑκάστου δὲν εἶναι νὰ παρουσιασθῇ κατήγορος ἐν ταῖς γινομέναις Ἀθήνησιν εὐθύναις τῶν πρέσβεων, ἀλλὰ πῶς νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς δουλείας (ἀλλ' οὐ δουλεύειν) καὶ νὰ μὴ ἀποθάνωσιν ἐκ τοῦ φόβου καὶ διὰ τοὺς Θηβαίους, καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας τοῦ Φιλίππου· ἀντὶ δὲ τοῦ οὐ δουλεύειν ἄλλοι γράφουσι δουλεύειν, χωρὶς τοῦ οὐ· καὶ κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν ἡ ἔννοια φαίνεται ὅτι εἶναι, δὲν συλλογίζονται κατηγορίας πρέσβεων, ἀλλὰ τὴν δουλείαν αὐτῶν καὶ τὸν καλοκερινὸν θάνατον ἐκ τοῦ φόβου τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ξένων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου, τοὺς ὁποίους ἀναγκάζονται νὰ τρέφωσι. — Τῷ φόβῳ καὶ τοὺς Θηβαίους, κ. τ. λ.] Ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τοῦ ξενικοῦ στρατεύματος τοῦ Φιλίππου· μετοχῆς ὁρῶντες οὕτω καὶ ἐν τῷ ά. Φιλιππικῷ, Ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. — Διῳκισμένοι κατὰ κώμας κ. τ. λ.] Διαμεμερισμένοι κατὰ κώμας, ἤγουν, ἀνὰ ὀλίγοι ὁμοῦ, καὶ ἄοπλοι· οὕτω διήρεσεν αὐτοὺς ὁ Φίλιππος. — Ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπολώλασι Φωκεῖς δεικνύναι] Ὑπακούεται οὐχὶ τὸ ἐᾶτε, ἀλλ' ἄλλο τι ῥῆμα κατάλληλον, οἷον, κελεύετε. — Τοῦτο γὰρ] Τὸ δεῖξαι δηλονότι, τί πέπρακται, κ. τ. λ. — Τί τοῦτο;] Τί ἐστὶ τοῦτο; ἢ τί δύναται τοῦτο; ἤγουν τοῦτο δὲν σᾶς ἀθωόνει. — Οὕτω γὰρ διέθηκας κ. τ. λ.] Διότι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἔφερες αὐτοὺς, φαίνεταί μοι, ὅσον ἀπὸ μέρους σου, ὥστε κ. τ. λ. — Τὸ μέρος] Κατὰ τὸ σὸν μέρος, ὅσον ἀπὸ μέρους σου.

Σελ. 33. Τῷ Φωκέων πολέμῳ, κ. τ. λ.] Ἤγουν, πολεμούντων τῶν Φωκέων, καὶ κυρίων ὄντων τῶν Πυλῶν. — Ἥ τε ἀπὸ Θηβαίων ἀδεια] Ἡ ἀπὸ μέρους τῶν Θηβαίων ἀφοβία, τὸ μὴ φοβεῖσθαι τοὺς Θηβαίους.— Καὶ τὸ μηδέ ποτ' ἂν ἑλθεῖν] Καὶ τὸ ὅτι δὲν ἤθελε ποτὲ δυνηθῇ ὁ Φίλιππος νὰ ἔλθῃ κ. τ. λ. Ὁ ἂν ἐμφαίνει τὸ δυνατόν. — Ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει, κ. τ. λ.] Ταύτην ὅμως τὴν ἀσφάλειαν ἥτις ὑπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἤγουν τῶν δυσκολιῶν τῶν ἀντιταττομένων εἰς τὸν Φίλιππον καὶ εἰς τοὺς Θηβαίους, σεῖς ἀπεβάλετε, ἐστερήθητε, πεισθέντες εἰς τὰς τούτων ἀπάτας καὶ ψευδολογίας. — Καὶ τετειχισμένην ὅπλοις κ. τ. λ.] Τὸ χωρίον τοῦτο φαίνεται ἐλλιπὲς καὶ τεταραγμένον, τινὲς γράφουσι, καὶ πόλιν τετειχισμένην, τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ καὶ χώραν πολλὴν, χώραν πολλήν. Ἡ πρώτη γραφὴ φαίνεται ὀρθοτέρα· ἡ δὲ ἔννοια, καὶ παρεβλέψατε, ἀφήσατε νὰ ἀναστατωθῇ πόλις τετειχισμένη, ὠχυρωμένη, ἔχουσαν δηλαδὴ ἄνδρας πολεμιστὰς, καὶ δυναμένην νὰ ἀντέχῃ εἰς πόλεμον συνεχῆ, καὶ πόλεις μεγάλας ἐχούσαν κατοικουμένας ὑπὸ συμμάχων ἀνδρῶν, καὶ γῆν πολλήν. — Ἐγνωκότος ἐξαρχῆς τοῦ Φιλίππου πάνθ' ἅπερ

προήρητο, ποιεῖν κ. τ. λ.] Ἀποφασίσαντος ἐξαρχῆς τοῦ Φιλίππου νὰ κάμῃ εἰς τοὺς Θηβαίους πάντα ὅσα ἤθελον, νὰ τελειώσῃ δηλαδὴ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν, οὗτος ἀπαγγείλας πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐναντία, ὅτι δηλαδὴ τοὺς μὲν Φωκεῖς θέλει σώσει, τοὺς δὲ Θηβαίους θέλει κακοποιήσει, καὶ καταστήσας ὑμᾶς φανεροὺς ὅτι δὲν θέλετε τὴν ὠφέλειαν τῶν Θηβαίων, εἰς ὑμᾶς μὲν τὴν ἔχθραν τῶν Θηβαίων κατέστησε μεγαλητέραν, εἰς δὲ τὸν Φίλιππον τὴν χάριν. — Τὸ τοῦ Διοφάντου, καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένους] Ὁ Διόφαντος εἶχε σταλῆ εἰς τὰς Θερμοπύλας μὲ στράτευμα, καὶ κατέλαβε τὰ στενὰ τὰ χωρίζοντα τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Φωκίδος, καὶ ὀχυρώσας μὲ στρατιώτας πάντα τὰ πέριξ φρούρια, ἠνάγκασε τὸν Φίλιππον νὰ συρθῇ. Ὅθεν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς ἀπὸ νίκης ἐρχόμενον, καὶ ἐστεφάνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἔτι προσέφερεν εἰς τὸν Ἡρακλέα θυσίας εὐχαριστηρίους καὶ ἔκαμε δημοσίας τελετὰς εἰς τοὺς θεούς. Τὸ δὲ τοῦ Καλλισθένους ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης καὶ ἐν τῷ περὶ στεφάνου, διέταττεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ μετακομίσωσιν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν τὰ πράγματα αὐτῶν, ὅτε ἔμαθον τὴν φθορὰν τῶν Φωκέων τοσοῦτος φόβος κατέλαβε τοὺς Ἀθηναίους. — Παρ' ὑμῖν αὐτοῖς] Ἐνταῦθα δηλαδή. — Καὶ τὰ Ἡράκλεια] Ἡ πανήγυρις αὕτη ἐγίνετο κατὰ πᾶσαν πενταετίαν ἔξω τοῦ τείχους.

Σελ. 34. Ἀλλ' ὡς—πεισόμενοι] Ἀλλὰ πιστεύοντες ὅτι θέλετε ἀπολαύσει. — Θαυμάσια ἡλίκα] Θαυμασιώτατα βλ. Συντ. Σελ. 80. — Καὶ ξένους] Καὶ ξένους αὐτοῦ στρατιώτας. — Ὡς—ἐθηρυθεῖσθε] Πόσην ταραχὴν ἐλαμβάνετε. Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς ὁ σ ά κ ι ς. — Οὐδὲ ῥᾳθυμεῖν] Οὐδὲ ἀμεριμνᾶν. — Κατηγορήματα] Κακουργήματα. Κατηγόρημα λέγεται τὸ κινοῦν τὴν κατηγορίαν ἁμάρτημα. — Τοσούτων πραγμάτων] Τοσούτων δυσχερειῶν, κακῶν. — Κακῶς διέθηκαν] Διέφθειραν, κακῶν πρόξενον κατέστησαν.

Σελ. 35. Καὶ κτήμαθ'] Ἄλλοι γράφουσι πιθανῶς, χρήματα. — Τὰ Φιλίππου πράγματα] Ἡ κατάστασις τοῦ Φιλίππου, ἡ δύναμις. — Κατασκευαῖς ὅπλων, κ. τ. λ.] Καὶ μὲ ἑτοιμασίας πολεμικὰς, καὶ μὲ κατάκτησιν τόπων, καὶ μὲ προσόδους. — Ἡ δέ γε τῶν πραγμάτων κατασκευὴ] Ἡ σύστασις ὅμως, ἡ κατάστασις τῶν πολιτικῶν ἡμῶν πραγμάτων, αἱ δυνάμεις, οἱ τόποι, οἱ σύμμαχοι. — Τοῖς κρείττοσι] Τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις νὰ βοηθῶσιν ὑμᾶς ἐν καιρῷ χρείας. — Εἰ μὴ διὰ τούτους] Ὑπακούεται τὸ ἀπόλωλε. — Καὶ χάριν—καὶ τοὐναντίον ὀργὴν —ποιεῖσθε] Περιφραστικῶς, καὶ χάριν ἀποδίδετε, καὶ τοὐναντίον, ὀργίζεσθε κατ' αὐτοῦ. — Ἀφεῖται] Ἄφεσις δίδεται· οὐδεμία εὐθύνη περὶ τούτων ἀπαιτεῖται παρ' αὐτοῦ.

Σελ. 36. Ὅπως τοίνυν—μηδὲν ἐρεῖς] Πρόσεχε λοιπὸν μὴ εἴπῃς μηδὲν περὶ τοῦ πολέμου. — Ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι] Ἡ ὑ π ὲ ρ ἀντὶ τῆς π ε ρ ί. Ὁμοίως καὶ κατωτέρω. — Τῷ μισθοῦ γράφοντι] Τῷ Φιλοκράτει δηλαδή, ὅστις διὰ χρήματα ἔγραψεν εἰρήνην αἰσχρὰν καὶ ἐπιζήμιον. — Τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου] Ἐννοεῖ τοὺς Φωκεῖς, οἵτινες ἐπὶ τοῦ πρὸς Θηβαίους πολέμου δὲν ἠττήθησαν. — Ἄ-

χρι τοῦ λόγου τυχεῖν Φίλιππον] Ἑωσοῦ ἐδόθη εἰς τὸν Φίλιππον νὰ πραγματευθῇ πρὸς ὑμᾶς περὶ εἰρήνης. — Εἰς τὸ πράττειν κ. τ. λ.] Εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν πραγμάτων, εἰς τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης.

Σελ. 37. Ἐκδεξάμενοι] Διαδεχθέντες ἐκείνους, ἐμπιστευθέντες τὰ περὶ συνθηκῶν. — Ἐπὶ πολλῷ ἄγοντες] Ἐπὶ πολλῷ τόκῳ, ἐπὶ ζημίᾳ δηλαδὴ μεγάλῃ ἀπολαμβάνοντες αὐτήν· περὶ τῆς μετοχῆς βλ. Συντ. Σελ. 146. — Ἄτοπον] Παράδοξον. — Τοῖς στρατηγοῖς—χάριν αὐτῆς ἐχέτω] Ἂς γνωρίζῃ χάριν εἰς τοὺς στρατηγοὺς δι' αὐτήν, ὅτι δὲν ἐστάθησαν ἄξιοι ἐν ταῖς μάχαις. — Ἀνήκεστον] Ἀθεράπευτον κακόν. — Ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν] Ἐννοεῖται τὸ, συκοφαντίαν κ. τ. λ. — Πολιτικὴ] Πρέπουσα εἰς πολίτην. — Τὰ κοινὰ πράττειν] Κυβερνᾷν τὰ τῆς πόλεως, εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πολιτικά. — Ἑαυτὸν πείσας δύνασθαι] Πεπεισμένος περὶ ἑαυτοῦ ὅτι δύναται νὰ κυβερνᾷ τὰ δημόσια. — Κατορθοῖ] Ἐπιτυγχάνῃ ὀρθῶς πολιτευόμενος. — Οὐκ ἂν ἐξαρκέσειε] Ἤγουν, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὸν πρὸς παρηγορίαν, ἢ ἐπανόρθωσιν. — Τὸν ἔλεγχον τὸν ὑπὲρ τούτων κ. τ. λ.] Παρατηρεῖτε λοιπὸν πόσον δικαία θέλει εἶσθαι ἡ περὶ τούτων κρίσις, τὴν ὁποίαν θέλω κάμει μεθ' ὑμῶν.

Σελ. 39. Οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἓν χωρὶς] Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἴπῃ οὐδὲν πλὴν τούτων τῶν δύο, οὐδὲν τρίτον, ἀλλ' ἢ ὅτι ἤκουσεν αὐτὸν ὑπισχνούμενον ταῦτα, ἢ ὅτι ἐγοητεύθη, κ. τ. λ. — Ἐκ τούτων ἀμφοτέρων κ. τ. λ.] Καὶ διὰ τὰ δύο λοιπὸν ταῦτα ἔπρεπεν αὐτὸς ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους νὰ μισῇ τὸν Φίλιππον, καὶ ἂν ἠπατήθη ὑπὸ τῶν ψευδῶν αὐτοῦ ὑποσχέσεων, καὶ ἂν ἐγοητεύθη ὑπὸ τῶν περιποιήσεων. — Ἐν εἰσαγγελίᾳ πάλαι ἂν ἦν] Πρὸ πολλοῦ ἤθελε κατηγορηθῇ ὡς δημόσιον ἀδίκημα πράξας. — Καὶ ταύτης ὀπηνίκα βούλεται] Διότι, καθὼς προεσημειώθη, τρία ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς δευτέρας πρεσβείας, καὶ δὲν εἰσηγγέλθη, ἀλλὰ διάφοροι ῥαδιουργίαι ἐμπόδιζον τὴν περὶ παραπρεσβείας δίκην. — Πρότερον] Ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. — Καὶ προὔδωκεν ἐκείνῳ] Ἑαυτὸν δηλονότι. — Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων μόνων—ἀλλ' ἦκον κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ σιωπηθὲν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων, οἷον τόδε· ἦκον κ. τ. λ.

Σελ. 40. Ἀλλὰ καὶ συνεῖπε μόνος κ. τ. λ.] Τὸ μέρος τοῦτο ἔκαμε τὸν Αἰσχίνιον καὶ ἄλλους νὰ νομίσωσιν ὅτι ὁ Δημοσθένης συνέταξε μὲν τὸν περὶ εἰρήνης λόγον, ἔνθα συμβουλεύει τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ ἐναντιωθῶσιν εἰς τὸ σχεδὸν ὁμόφωνον ψήφισμα τῶν Ἀμφικτυόνων, δι' οὗ ψηφίζεται ὁ Φίλιππος Ἀμφικτύων καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐδημηγόρησεν αὐτόν. Εἶχε δὲ γράψει ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς μὴ εὑρεθέντας ἐν τῇ Ἀμφικτυονικῇ συνεδριάσει, ζητῶν τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν· ὁ Δημοσθένης δὲν ὑποστηρίζει τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὡς νόμιμον, δὲν συμβουλεύει ὅμως καὶ νὰ ἐναντιωθῶσιν εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν ψήφισμα τῆς ἐκλογῆς, φοβούμενος τὰ χειρότερα. Διαφέρει δὲ πάμπολυ τὸ λαλεῖν ὑπὲρ τῆς αἰτήσεως τινος καὶ ὑποστηρίζειν αὐτὴν τοῦ ἁπλῶς συμβουλεύειν νὰ μὴ ἀπορρίψωσιν αὐτήν, μή ποτε τοῦτο συνεπιφέρῃ δεινὰ ἐπακόλουθα. — Ἐνδεικνύμενος] Κολακευτικῶς ἀποτείνων τὸν λόγον πρὸς τοὺς παρόντας πρέσβεις τοῦ Φι-

λίππου. — Θαυμαστὸς στρατιώτης] Ὁ Αἰσχίνης ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ καυχᾶται ὡς ἀνδρεῖος, καὶ ὅτι ἐφάνη τοιοῦτος ἐν πολλαῖς μάχαις. — Ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν κ. τ. λ.] Πρὸς τούτοις ἐὰν δὲν ἠδυνάμεθα νὰ δείξωμεν μηδένα ἐκ τῶν πρέσβεων τούτων ὅτι ἔλαβε χρήματα, καὶ δὲν ἦτο τὸ πρᾶγμα οὕτω φανερὸν, ὥστε νὰ ἴδωσι πάντες αὐτὸ, ἤθελεν εἶσθαι χρεία νὰ ζητῶμεν βασάνους καὶ ἄλλα τοιαῦτα μέσα. Ὅτε δὲν ὑπῆρχον μάρτυρες, ἐσυνείθιζον τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην συνήθειαν, νὰ βασανίζωσι τοὺς δούλους εἴτε τῆς πόλεως εἴτε οἰκιακοὺς, διὰ νὰ μαρτυρήσωσι· διότι βάσανοι δὲν ἐγίνοντο εἰς ἐλεύθερον. — Πυροπωλῶν κ. τ. λ.] Πωλῶν σῖτον, οἰκοδομῶν, λέγων ὅτι Θέλει ὑπάγει πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ ἂν σεῖς δὲν χειροτονήσητε αὐτὸν, συνάγων ξυλείαν, ἀλλάσσων φανερῶς τὸ χρυσίον παρὰ τοῖς ἀργυραμοιβοῖς, κ. τ. λ.

Σελ. 41. Ἐξετάζεσθαι] Ἀριθμεῖσθαι, συγκαταλέγεσθαι. — Πρὸς δ' ἐκεῖνον ἐλθὼν] Ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐκεῖνον, ἤγουν, ἐνωθεὶς μὲ ἐκεῖνον τὸν Φιλοκράτην. — Ὑπερίδης] Ἦτο ῥήτωρ Ἀθηναῖος δεινὸς τὸ λέγειν· δὲν διεσώθη ὅμως οὐδεὶς λόγος αὐτοῦ.—Δυσχεραίνειν ἔν τι τῆς εἰσαγγελίας] Ὅτι μέμφομαι ἓν πρᾶγμα ἐν ταύτῃ τῇ κατηγορίᾳ. — Καὶ οὐκ ἐφην τοῦθ' οὕτως ἔχειν] Καὶ εἶπον ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει οὕτω, τὸ ὅτι δηλαδὴ μόνος ὁ Φιλοκράτης εἶναι αἴτιος τοσούτων ἀδικημάτων, κ.τ.λ. — Οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' ἑαυτὸν ἐκεῖνον] Διότι μόνος ἐκεῖνος δὲν ἤθελε φανῇ οὐδαμοῦ, ἤγουν, δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ κάμῃ τοῦτο, ἐὰν δὲν εἶχε τινὰς ἐκ τούτων συναγωνιστάς. — Τῷ δὲ, κηδεστὴς ἦν ἐκεῖ] Αἰνίττεται τὸν Φρύνωνα, ἕνα τῶν πρέσβεων, ὅστις εἶχε στείλει τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν Φίλιππον· ὅθεν ὁ Δημοσθένης λέγων τὸν Φίλιππον κηδεστὴν, γαμβρὸν αὐτοῦ, δίδει νὰ ὑπονοήσωσι τὴν ἄτιμον καὶ αἰσχρὰν οἰκειότητα.

Σελ. 42. Καθ' ὑμῶν ὑπάρξων ἐκείνῳ] Ὅτι ἐκεῖνον, τὸν Φίλιππον, Θέλει ὑπηρετεῖ ἐναντίον ὑμῶν. — Ὥσθ' ἵνα κ. τ. λ.] Εἶναι ἀπόδοσις τοῦ, οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτόν. — Ὥστε οὐδ' ἀφιέντων ἀφῆσι] Ἤγουν, ὥστε οὐδὲ κἂν σεῖς ἀφήσητε αὐτὸν, συγχωρήσητε δηλαδὴ, δὲν παραιτεῖ ἐκεῖνον, τὸν Φίλιππον· ὁ ῥήτωρ παίζει μὲ τὴν διττὴν ταύτην σημασίαν τοῦ ἀφίημι. — Ὡς περ ὡμολόγει, τοῦτό γε αὐτὸ φυγεῖν κ. τ. λ.] Ἄλλοι γράφουσιν ὁμολογεῖ συνάπτοντες μὲ αὐτὸ τὸ ἐπιφερόμενον τοῦτό γε αὐτό· ἄλλοι ἀντὶ τοῦ αὐτὸ, αὐτὸς, καὶ στίζοντες μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν. Ἡ δὲ ἔννοια, ὅστις Φιλοκράτης καὶ ἂν ἤθελε πράξει ἐν τῇ πρεσβείᾳ τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντα ὑμῶν, ὡμολόγει ὅμως ὅτι ἔλαβε χρήματα ἐκ τῆς πρεσβείας, καθὼς τωόντι ὡμολόγει, δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ἔπρεπεν εἰς τὸν ἀδωροδοκήτως πρεσβεύοντα νὰ ἀποστραφῇ καὶ νὰ μὴ πλησιάζῃ αὐτόν. — Ἀποτυγχάνων] Τῶν ἐλπίδων δηλονότι, ἃς εἶχε περὶ Φιλίππου, ἀπατηθείς. — Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν] Διότι αὕτη εἶναι ἡ λαμπρὰ αὐτοῦ ἀπολογία, τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ ἐπιχείρημα. — Οὐ γὰρ δὴ δι' ἀπειρίαν γε οὐ φήσεις ἔχειν ὅ,τι εἴποις] Διότι δὲν Θέλεις εἰπεῖ ὅτι ἄπειρος ὢν τοῦ λέγειν, δὲν ἔχεις τί νὰ εἴπῃς. Ἡ εὐκτικὴ ἐνταῦθα εἶναι ἀντὶ ὑποτακτικῆς. — Ἀγῶνας καινοὺς κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα αἰνίττεται τὴν πα-

ράδοξον κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Αἰσχίνης ἔκαμε κατὰ τοῦ Τιμάρχου, καὶ διὰ λόγων σοφιστικῶν, ἄνευ μαρτύρων, ἔκαμε νὰ καταδικασθῇ ἄτιμος, ὡς ἑταιριζόμενος ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ. Αἰνίττεται ἴσως καὶ τὴν εἰς τὸ κατηγορεῖν ἀκράτειαν τοῦ Αἰσχίνου. — Πρὸς διαμεμετρημένην τὴν ἡμέραν] Ἐν ὡρισμένῳ διὰ τῆς κλεψύδρας χρόνῳ τῆς ἡμέρας. — Αἱρεῖς διώκων] Νικᾷς κατηγορῶν. — Πάνδεινός τις] Ῥητορικώτατος. Τὸ τις λαμβάνεται καθὼς καὶ τὴν σήμερον εἰς τὴν κοινὴν Γλῶσσαν τὸ ἕνας, ἕνας φοβερώτατος ῥήτωρ.

Σελ. 43. Ἐξωμοσάμην] Μεθ' ὅρκου ἀπεποιήθην τὸ νὰ συμπρεσβεύσω. — Ἀνέστη] Ἐσηκώθη, ἤγουν ἀπελύθη. — Αὐτοῦ] Ἀντὶ τοῦ ἐνταῦθα, ἐν Ἀθήναις. — Μετεώρων] Ἤγουν, ἀμφιβόλων. — Σύλλογοι] Συνάξεις, συνομιλίαι. — Σύγκλητος ἐκκλησία] Οὕτως ἐλέγετο ἡ ἐξαίφνης γινομένη συνέλευσις τοῦ δήμου διὰ κατεπείγουσαν ὑπόθεσιν, πρὸς διαφορὰν τῆς κυρίας, ἥτις ἐγίνετο τρὶς τοῦ μηνὸς, τὴν πρώτην, τὴν δεκάτην, καὶ τὴν τελευταίαν. — Μεῖναι ἔτι] Ἐν τῇ Φωκίδι· κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, μεῖναί τι· ἡ πρώτη ὅμως φαίνεται πιθανωτέρα. — Μὴ οὐ χρόνῳ καὶ πολιορκίᾳ] Τὸ μὴ οὐ ἔχει δύναμιν ἐξαιρετικὴν, ἀντὶ τοῦ, εἰ μὴ χρόνῳ καὶ πολιορκίᾳ. Τὸ οὐ δὲν εἶναι πλεοναστικὸν, ἀλλὰ ἀρνητικὸν τοῦ λαβεῖν ἄνευ χρόνου καὶ πολιορκίας, ὡς ἐὰν ἔλεγε, καὶ οὐχ οἷαί τε λαβεῖν ἄνευ χρόνου καὶ πολιορκίας. — Μετάθησθε] Μεταβάλητε. — Μὴ μετ' αἰτίας τινὸς] Ἄνευ αἰτίας τινὸς, ἄνευ λόγου. Τὸ μὴ ἐπιφερομένης τῆς μετὰ μετὰ γενικῆς, εἶναι ἀντὶ τοῦ ἄνευ. Ὁμοίως καὶ ὅταν ἐπιφέρηται δοτικὴ, οἷον, Ἀδύνατον μὴ ἐπιμελείᾳ δεσποτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας (Ἀριστοτέλ.) — Δεινὸν] Ἄτοπον. — Τί λέγεις;] Ἀποστροφὴ πρὸς τὸν Αἰσχίνην.

Σελ. 44. Ἔδει μένειν] Ταῦτα εἶναι τοῦ ῥήτορος κρίσις. Ἔπρεπε, λέγει, νὰ μένῃ ἐνταῦθα, δὲν συνέφερεν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς προδοσίας νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πρεσβείαν, μένοντος ἐμοῦ ἐν τῇ πόλει. — Πῶς οὖν;] Ὑπακούεται τὸ, ποιεῖ. — Ἐξωμόσατο] Μεθ' ὅρκου εἶπεν, ἐβεβαίωσεν. — Τὸ μίσθωμα] Ἡ ἐπὶ μισθῷ συμφωνηθεῖσα προδοσία. — Ὥσπερ ἂν ἄλλο τι] Ἐννοεῖται διὰ τὸν ἂν τὸ ῥῆμα εἶχε, ὡς περ ἂν εἶχε τέλος, ὡς ἐὰν ἐλάμβανε τέλος ἄλλη τις μισθωτὴ συμφωνία. — Βαδίζειν] Πάνδεινόν ἐστι τὸ βαδίζειν· ἀτοπώτατον, κάκιστον. — Εἰς μέσας τὰς Θήβας] Ἀντὶ, εἰς μέσον τῶν Θηβῶν. Ἀντὶ τοῦ οὐδετέρου μέσον λαμβάνουσι τὸ ἀρσενικὸν ἢ θηλυκὸν κατὰ τὸ γένος τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς, μέση νὺξ, μέση ἡμέρα· κ. τ. λ. — Καὶ ὅλος πρὸς τῷ λήμματι] Καὶ ὅλος προσηλωμένος εἰς τὴν λῆψιν τῶν χρημάτων, εἰς τὴν δωροληψίαν. — Ἀνελὼν] Ἤγουν, καταφρονήσας.

Σελ. 45. Ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς, κ. τ. λ.] Τὰ Πύθια ἐπανηγυρίζοντο πλησίον τῶν Δελφῶν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ κριταὶ τῶν ἀγώνων ἦσαν οἱ Ἀμφικτύονες. Οἱ Ἀθηναῖοι, ὄντες λαὸς Ἀμφικτυονικὸς, ἔπεμπον θεωροὺς βουλευτὰς ἢ θεσμοθέτας. — Ἐπὶ τοῖς—ἀπολωλόσιν κ. τ. λ.] Τὰς ὁποίας εὐχὰς ηὔχετο ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν τειχῶν καὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ὅπλων τῶν συμμάχων. — Συνεπαιώνιζε] Παιωνίζω καὶ παιανίζω, ψάλλω τὸν παιᾶνα, ὕμνον ἐπινίκιον· οὕτω λέγεται καὶ ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ψαλλόμενος· καὶ ὁ μετὰ τὸ συμπόσιον,

γινομένης σπονδῆς. — Καὶ φιλοτησίας προὔπινε] Καὶ ἔπινε φιλικὰς προπόσεις. Προπίνειν ἐλέγετο τὸ νὰ πίνῃ τις πρότερος, καὶ νὰ προσφέρῃ ἔπειτα εἰς ἄλλον, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς συμποσίοις γινόμενον. Ἐσυνείθιζον δὲ οἱ ἀρχαῖοι προπίνοντες νὰ χαρίζωσι τὸ πολύτιμον ποτήριον τῆς προπόσεως εἰς ὅντινα τῶν συμποσιαζόντων ἐτίμων, καθὼς κατωτέρω λέγει ὅτι ὁ Φίλιππος, ἐν θυσίᾳ τινὶ καὶ δεῖπνῳ πίνων, καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς, ἄλλα τε δὴ πολλὰ, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν, ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. — Ἐν τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν] Ἐν τοῖς δημοσίοις ὑμῶν ἐγγράφοις, τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο ἐν τῷ μητρῴῳ· τὸ μητρῷον ἦτο ἱερὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν πλησίον τοῦ βουλευτηρίου, ἐν ᾧ ἐφυλάττοντο τὰ δημόσια ἔγγραφα. — Καὶ ψήφισμα ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται] Περὶ τῆς ἐξωμοσίας τοῦ Αἰσχίνου τὸ ψήφισμα τοῦτο ἀνέφερε τὴν ἀρρωστίαν τοῦ Αἰσχίνου, καὶ διώριζεν ἄλλον πρεσβευτὴν ἀντ' αὐτοῦ. — Τὰ γράμματα] Λέγει, φαίνεται, τὰ ἄρθρα ἔνθα ἦτο καταγεγραμμένον τὸ ψήφισμα. — Θάνατον—τούτων] Ἤγουν, τῶν παρὰ τὸν νόμον εἰς πρεσβείαν ἀπερχομένων διατάττει νὰ ἦναι ἡ ποινὴ θάνατος.

Σελ. 46 Πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων] Ἤγουν, ὑπὲρ τῶν νῦν γεγενημένων ἐν Φωκεῦσιν, ὑπὲρ τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. — Τίμημα] Ποινὴ, ἔχουσα ταύτην τὴν ἀξίαν, ὥστε νὰ ἦναι ἀνάλογος, προσήκουσα εἰς τόσα ἀδικήματα. — Τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι κοινωνεῖν] Δηλαδὴ, τῶν Ἀμφικτυονικῶν ψηφισμάτων, νὰ μὴ συμφωνῆτε μὲ ταῦτα. — Ἐκ πολέμου] Ἐκ πολέμου θέλων νὰ κάμῃ εἰρήνην, ἤγουν νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ νὰ κάμῃ εἰρήνην. — Ἐωνεῖτο] Ἠγόραζε τὰς προδοσίας παρὰ τῶν πωλούντων αὐτάς. — Τάχα τοίνυν κ. τ. λ.] Ἡ ἀντίθεσις εἶναι ἐκ τοῦ συμφέροντος, ὅτι δὲν συμφέρει νὰ καταδικάσωσι τοὺς πρέσβεις. Τρέπει δὲ ταύτην ὁ ῥήτωρ εἰς καταδίκην αὐτῶν. Ἔπειτα δεικνύει ὅτι τὸ ἐναντίον μάλιστα, ἀντὶ ἔχθρας θέλει γείνει ἀρχὴ φιλίας, καὶ οὐχὶ ἁπλῆς, ἀλλὰ συμφερούσης. Τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα λέγεται ἐκ τοῦ βιαίου (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 284)

Σελ. 47. Ἐκ τῶν εἰκότων] Εἰκότως, κατὰ πάντα πιθανὸν λόγον. Λέγουσι καὶ, κατὰ τὸ εἰκὸς, ὡς ἔστιν εἰκάσαι. — Ἀχρηστοτέρους] Ἀνωφελεστέρους εἰς αὐτόν. — Πνεῦμα ἀκατάστατον] Ἄλλοι γράφουσι κῦμα· καὶ τοῦτο φαίνεται ὀρθότερον· ὁ λαὸς κινούμενος ὑπὸ τῶν προλήψεων καὶ παθῶν κυμαίνεται ὡς ἡ θάλασσα ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἦσαν δὲ ταῦτα λόγοι τῶν προδοτῶν τοῦ δήμου. — Φίλους] Τῷ Φιλίππῳ δηλαδὴ, εἴτινες νὰ ἐνεργῶσι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ συμφέροντα εἰς αὐτόν. — Ἀποτετυμπανισμένους] Ἤγουν, θανάτῳ τετιμωρημένους. — Καὶ οὐδὲ τὸ ζῆν κ. τ. λ.] Καὶ οὐκ ὄντα κύριον οὐδὲ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν νὰ ἀσφαλίσῃ. Διαφέρουσι δὲ κατὰ τὴν γραφὴν, οἱ μὲν γράφοντες οὐδὲ τοῦ ζῆν, οἱ δὲ οὐδὲ τοῦ τὸ ζῆν, οἱ δὲ οὐδὲ τὸ ζῆν. Ἡ τελευταία φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα· ἡ σύνταξις εἶναι φανερὰ, καὶ οὐκ ὄντα κύριον βεβαιῶσαι ἑαυτῷ οὐδὲ τὸ ζῆν. — Μήτι γ'] Τὸ μήτι γε ὡς καὶ ἄλλοθι εἴπομεν, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ πολλῷ ἧττον καὶ μὲ τὸ τῆς συνηθείας ὄχι, τὸ ὁποῖον μεταχειριζόμεθα εἰς τὰς ἀποφατικὰς προτάσεις ἐπιφέροντες εἰς μικρότερόν τι ἄλλο μεγαλήτερον, ὡς, Οὗτος δὲν

εἶναι ἄξιος οὐδὲ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον νὰ κυβερνήσῃ, ὄχι τὴν πόλιν. — Καὶ γάρ τοι Ἀμφίπολιν, πόλιν ἡμετέραν, δούλην κατέστησεν, κ. τ. λ.] Ὅθεν τὴν Ἀμφίπολιν, πόλιν ἡμετέραν οὖσαν ἐξ ἀρχῆς, κατέστησε δούλην εἰς ἡμᾶς, τὴν ὁποίαν τότε ἐπὶ Τιμαγόρου ἔγραψεν ὅτι εἶναι σύμμαχος καὶ φίλη αὐτοῦ.

Σελ. 48. Τί καὶ ποιῆσαι ζητοίη;] Τί ἄλλο ἤθελε ζητεῖ νὰ κάμῃ, ἔχων τοιούτους ἀνθρώπους; Καὶ τὸ ἀκόλουθον κατ' εὐκτικὴν, βούλοιτο. — Φιλανθρωπευόμενος] Φιλοφρονούμενος, περιποιούμενος. — Ἄλλα τε πολλὰ] Ἐδωρεῖτο δηλαδή. — Προΐεντο] Ὑπέκλινον, παρέδιδον. — Φιλανθρώπως] Φιλοφρόνως. — Εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα] Εἰς τὰς περιστάσεις τῆς πόλεως. — Προθέντα] Ἐπιδειξάμενον δηλαδή. — Ὑπάρξειν αὐτῷ] Ὅτι θέλουσιν εἶσθαι αὐτοῦ, εὐγνώμονες δηλαδὴ, ὑπόχρεοι. — Ἐκ τούτων] Τῶν πρέσβεων.

Σελ. 49. Ὀρχομενὸς, Κορώνεια, κ. τ. λ.] Ὁ Ὀρχομενὸς καὶ ἡ Κορώνεια ἦσαν πόλεις τῆς Βοιωτίας ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Θηβαίους· εἶχον δὲ κυριεύσει αὐτὰς οἱ Φωκεῖς· μετὰ δὲ τὴν τῶν Φωκέων φθορὰν ὁ Φίλιππος ἐχάρισεν εἰς τοὺς Θηβαίους. Περὶ δὲ τῶν Κορσιῶν οὔτε ὁ Στέφανος οὔτε ὁ Στράβων ἀναφέρουσιν, ἂν ἦσαν ἐν Βοιωτίᾳ, ἢ ἐν Φωκίδι, ἢ ἐν τοῖς πέριξ. — Εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης] Εἰς λογαριασμὸν, ἐκτίμησιν, ἀρετῆς καὶ δόξης, ὥστε νὰ τιμῶνται καὶ νὰ δοξάζωνται ὡς ἄνδρες γενναιόφρονες. — Ἐκκρούσας] Ἀναβαλὼν κακοβούλως.

Σελ. 50. Ἐν τῇ τῶν ἀπολωλότων συμμάχων χώρᾳ] Ἐννοεῖ τὴν γῆν τῶν Ὀλυνθίων, τῶν ὁποίων κατέστρεψε τὴν πόλιν ὁ Φίλιππος ὅθεν κατωτέρω καλεῖ τοὺς Ὀλυνθίους μάρτυρας. Μέγα τεκμήριον τῆς προδοσίας, καὶ αἴσχιστον θέαμα, ἡ ἀπώλεια τῶν συμμάχων νὰ γείνῃ πλουτισμὸς τῶν πρέσβεων τῶν Ἀθηναίων! — Χρήματα κ. τ. λ.] Ὑπακούεται τὸ ἐγένοντο. — Ἐρωτήσατε αὐτὸν μεμνημένοι] Ἤγουν, ἐνθυμεῖσθε νὰ ἐρωτήσητε αὐτόν. — Εἰκότως χρήματ' εἴληφεν] Ἔλαβε χρήματα ὡς ἦτο εἰκὸς, ἤγουν δὲν φαίνεται παράδοξον, ἂν ἔλαβε χρήματα, εὐτυχούσης τῆς πόλεως.

Σελ. 51. Καὶ τοὺς ἐν Νέωσιν ἀπειλήφεσαν αὐτῶν] Καὶ εἶχον ἐλευθερώσει τοὺς ἐν Νέωσι πολιορκουμένους στρατιώτας ἑαυτῶν. Ὁ Στέφανος ἀναφέρει πόλιν τινὰ τῶν Φωκέων Νέωνας καλουμένην· καὶ εἶναι πιθανὸν ὅτι οἱ Θηβαῖοι ἐπολιόρκουν στρατιώτας τῶν Φωκέων ἀποκεκλεισμένους ἐν αὐτῇ, τοὺς ὁποίους ἐπελθόντες οἱ Φωκεῖς ἠλευθέρωσαν. — Ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ] Τὸ Ἡδύλειον ἦτο ὄρος τῆς Φωκίδος. — Κακῶν ἰλιὰς] Ἤγουν, πλῆθος κακῶν, κακὰ ὅμοια μὲ ὅσα ἔπαθον οἱ Τρῶες· παροιμία ἐπὶ μεγάλων συμφορῶν. — Πᾶσαν ἄδειαν ἦγετε] Ἤγουν, εἴχετε ἔτι πᾶσαν ἀφοβίαν τοῦ παθεῖν τι κακὸν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. — Τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι] Τὰ ἑαυτῶν ἀναλαβεῖν, ἀνακτήσασθαι, οἷον Ὀρχομενὸν, καὶ Κορώνειαν, κ. τ. λ. — Ἀλλὰ, νὴ Δία, τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσει τῷ πολέμῳ] Πολλοὶ τῶν κριτικῶν νομίζουσιν ὅλον τοῦτο ξένον καὶ ὀβελιστέον· καὶ τῳόντι δὲν ἔχει οὐδεμίαν συνάρτησιν· διότι τὰ ἐπιφερόμενα εἶναι ἀπόδειξις τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ὅτι οὕτως ἔχουσιν. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀντίθεσις αὕτη ληφθῇ ἐρωτηματικῶς, τότε ὁ λόγος λαμβάνει συνάρτησιν τινά. Ἀλλὰ τάχα θέλει εἰπεῖ ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀπέκαμον ἐκ τοῦ πολέμου,

καὶ διὰ τοῦτο ὑπεχώρησαν εἰς τὸν Φίλιππον; Ὄχι διότι ἐκ τῶν ἐπιλοίπων θέλετε καταλάβει ἔτι μᾶλλον ὅτι ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ εἶπον, ἐπράχθησαν οὕτω, καὶ οὐχὶ διότι ἀπέκαμον οἱ σύμμαχοι. — Ἀπῆρκεσαν] Ἀπαίρω· εἶχον ἀναχωρήσει. — Καὶ μὴ προέσθαι, μηδ' ἐᾶσαι κ. τ. λ.] Καὶ νὰ μὴ ἀμελήσωμεν, μηδὲ ν' ἀφήσωμεν τὸν Φίλιππον νὰ κυριεύσῃ ἐν τῷ μεταξὺ κανὲν τῶν ἐκεῖ χωρίων. Ὁ Φίλιππος ἦτο τότε ἐν Θράκῃ, ὅπου ἐκυρίευσε πρὶν δώσῃ τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης τὸ Σέριον καὶ τὸν Δωρίσκον, πόλεις τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ ἱερὸν ὄρος τοῦ Κερσεβλέπτου, βασιλέως τῆς Θράκης. — Προεθῇ] Ἀμεληθῶσι, μὴ ἐξασφαλισθῶσι.

Σελ. 52. Ἀποδώσειν] Ἐννοεῖται τὸ ἡγούμην· ὁμοίως καὶ εἰς τὰ ἀκόλουθα. — Καὶ παρ' ἑκόντος ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια] Καὶ ὅτι ἑκουσίως, εὐχαρίστως, ἤθελε κάμει εἰς ἐσᾶς τὰ δίκαια. — Ἀνατείνασθαι] Ἀπειλῆσαι· τὸ μέσον ἀνατείνομαι σημαίνει κυρίως ὑψόνω τὴν χεῖρα καὶ φοβερίζω τινὰ μὲ ῥάβδον ἢ ὅπλον. — Κλείσειν] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐμέλλετε· ἐμέλλετε νὰ κλείσητε τοὺς λιμένας. — Καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ] Καὶ ἐμέλλετε νὰ καταστήσητε αὐτὸν ἐν πολιορκίᾳ, ἐν στενοχωρίᾳ δηλαδὴ καὶ στερήσει τῶν ἄλλων βοηθημάτων. — Ὥστε ἐκεῖνος ὁ δουλεύσων κ.τ.λ.] Ὥστε ἐκεῖνος ἔμελλε νὰ ἦναι ὁ ὑποκύψων ὑμῖν εἰς τὰς ὠφελείας τῆς εἰρήνης, ἐκεῖνος ἔμελλε νὰ κάμῃ πάντα τρόπον, πᾶσαν ὑποχώρησιν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τῆς εἰρήνης. — Πλάττομαι καὶ προσποιοῦμαι] Πλάττω καὶ ὑποκρίνομαι ὅτι προέβλεπον αὐτά. — Διὰ τὸ προκατακεχρῆσθαι] Διότι εἴχομεν προαναλώσει πάσας τὰς ἡμέρας τῶν συνελεύσεων, καὶ δὲν ἔμενε πλέον τί νὰ ἀποφασίσωμεν. — Αὐτοῦ] Ἐνταῦθα. — Βουλεύων] Βουλευτὴς ὤν. — Τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν] Ἐπειδὴ ὁ δῆμος ἔδωκε περὶ τούτου ἐξουσίαν εἰς τὴν βουλήν.

Σελ. 53. Ἐπορεύοντο κύκλῳ] Ἔκαμνον τὴν πορείαν αὐτῶν περιερχόμενοι.—Σὺν αἷς ἐπορεύθημεν, ὁμοῦ πεντήκοντ' ὅλας] Ὑπακούεται τὸ ἀναλώσαμεν· πεντήκοντα ὁλοκλήρους ἡμέρας ἀνηλώσαμεν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν εἰκοσιτριῶν τῆς ὁδοιπορίας. — Τὰ ἐπὶ τῶν τειχῶν] Λέγεται καὶ Ἡραῖον τεῖχος. — Πάντα τὰ πράγματα ᾖρει καὶ διῳκεῖτο] Τὸ μὲν ᾖρει ἀναφέρεται εἰς τὰ φρούρια, τὸ δὲ διῳκεῖτο εἰς τὰ ἄλλα, οἷον, πολιτικὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα. — Τὸ μὲν πρῶτον, ὡς ἂν εἰς κοινὸν κ. τ. λ.] Καταρχὰς μὲν ὡς συμπρεσβευτὴς φανερόνων τὴν γνώμην εἰς συμπρέσβεις· ἔπειτα ὡς διδάσκων αὐτοὺς μὴ εἰδότας· τελευταῖον δὲ, λαλῶν πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς ἀνθρώπους πωλήσαντας ἑαυτοὺς, καὶ ἀσεβεστάτους. — Ἀλλὰ δι' αὐτὸν, καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικημάτων] Ἀλλὰ διὰ τὴν διαγωγὴν ἑαυτοῦ καὶ ἀθωότητα. — Αὐτὰ δηλώσει] Αὐτὰ δηλονότι τὰ πράγματα.

Σελ. 54. Καὶ χιλίας δραχμὰς] Ὡς πρὸς δέκα πρέσβεις Ἀθηναίων καὶ ἀπουσίαν τριῶν μηνῶν ἦτο μικροτάτη ποσότης· ὅθεν πρέπει νὰ ἐννοῆται ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἀνάλωσε τοσαύτας. — Ὅσα παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως] Ὅσα χρήματα παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως δὲν λαμβάνουσιν οἱ πρέσβεις αὐτῆς. — Ἐν τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ Διοσκουρείου] Ἐν τῷ πανδοχείῳ τῷ κειμένῳ ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τῶν Διοσκούρων, Κάστορος καὶ Πολυδεύκους, ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Φερῶν, αἰσχρῶς καὶ

ἀναξίως τῆς πόλεως διὰ τὸν τόπον. — Καί τοι τοῦτο Φίλιππος κ. τ. λ.] Τὸ νὰ πραχθῇ δὲ τοῦτο κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, τὸ νὰ δώσῃ τοὺς ὅρκους κατ' ἰδίαν ἐν πανδοχείῳ, ἤθελε νομίσει αὐτὸ πάντων πολυτιμότερον· τὰ μέγιστα δηλαδὴ συνέφερεν εἰς αὐτόν. — Τήν τε γὰρ εἰρήνην οὐχὶ δυνηθέντων κ. τ. λ.] Διότι, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν, καθὼς ἐπεχείρησαν οὗτοι ἐξ ἀρχῆς, νὰ γράψωσι τὴν εἰρήνην ἐξαιροῦντες τοὺς Ἀλεῖς καὶ Φωκεῖς, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὑφ' ὑμῶν ὁ Φιλοκράτης νὰ ἀπαλείψῃ ἐκ τῆς συνθήκης τὸ πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκέων, καὶ νὰ γράψῃ αὐτολεξεὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους, δὲν ἤθελε νὰ ὁμόσῃ τὸν ὅρκον τοῦτον οὐδεὶς ἐκ τῶν συμμάχων αὐτοῦ, κ. τ. λ. — Εὑρίσκετο] Ἐπετύγχανεν, ἠξιοῦτο τῆς εἰρήνης. — Μηδαμόσε βαδίζειν] Νὰ μὴ ὑπάγωσιν εἰς οὐδεμίαν πόλιν τῶν συμμάχων. — Ἐνδεικνύμενοι] Δεικνύοντες ἑαυτοὺς προθύμους καὶ ὑποκλινεῖς εἰς τὰς θελήσεις αὐτοῦ. — Καί τοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχωνται πάντα] Ἀλλ' ὅταν φανερόνωνται ὅτι ἔπραξαν πάντα ταῦτα· προτάττει τὸ ὅλον, πάντα ταῦτα, καὶ ὕστερον ἀπαριθμεῖ, τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, κ. τ. λ.

Σελ. 55. Ὡς ὁρκοῦν προσῆκεν ἡμῖν] Τίνι τρόπῳ ἔπρεπε νὰ ὁρκώσωμεν αὐτὸν, νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης, ὡς ἔπρεπε, περιλαμβανομένων τῶν συμμάχων. — Τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου] Ἐν ᾗ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς ἐκράτησε τοὺς πρέσβεις ἄκοντας. Ἀναφέρει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐν τῷ περὶ στεφάνου. — Τὸ τοῦ Φιλοκράτους ψήφισμα] Τὸ ὁποῖον ἀπέκλειε τοὺς Ἀλεῖς καὶ Φωκεῖς. — Τὸ τοῦ δήμου] Τὸ ὁποῖον διέταττε νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ ἐξαίρεσις αὕτη. — Οὐδ' ἄρνησίς ἐστιν αὐτοῖς τοῦ μὴ κ. τ. λ.] Ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσιν ὅτι ἔπραττον ταῦτα ὑπὲρ Φιλίππου, ἀκούσατέ μου· Τὸ μὴ, τίθεται πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν προηγῆται ἀρνητικόν. — Πρὸς Εὐκλείδην] Οὗτος φαίνεται ἐμαρτύρει τὴν εἰς αὐτὸν δοθεῖσαν ἀπόκρισιν τοῦ Φιλίππου, ἥτις ἀναμφιβόλως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Δημοσθένους, ἀλλ' οὐχὶ ἐναντία. Ἦτο δὲ ὁ Εὐκλείδης ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἔχων πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην· ἐστάλη δὲ παρὰ τῶν Ἀθηναίων μόνος καὶ μετὰ σπουδῆς, διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ πρὸς τὸν Φίλιππον ὅτι τὸ Σέρριον καὶ ὁ Δωρίσκος, τὰ ὑπ' αὐτοῦ κυριευθέντα, ἦσαν πόλεις τῶν Ἀθηναίων. — Κήρυκα ὑμεῖς προαπεστείλατε, ὅστις ἡμῖν σπείσεται] Προαπεστάλη ὁ κήρυξ παρὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ὁδοιπορίαν τῶν πρέσβεων διὰ σπονδῶν, ὥστε νὰ μὴ ἐνοχληθῶσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ. — Οὐδὲ ἐποίησαν χρόνον οὐδένα] Ἤγουν, οὐδόλως ἐχρονοτρίβησαν. — Ἅλου δὲ πολιορκουμένου κ. τ. λ.] Ὁ Ἅλος καὶ Φηλυκῶς ἡ Ἅλος, αἱ Παγασαὶ καὶ ἡ Λάρισσα, πόλεις τῆς Θεσσαλίας, οὐ πολὺ ἀπέχουσαι ἀλλήλων.

Σελ. 56. Αὐτοῖς ἐπῄει] Ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν· εἰς τὸν ἐνεστῶτα, ἐπέρχεταί μοι· λέγεται δὲ καὶ ἔπεισί μοι, καὶ ἔπεισί με, ἐπιφερομένου ἀπαρεμφάτου, λέγεται καὶ ἐπὶ αἰσθήματος· οἷον, ἔπεισί μοι γελᾶν. — Ἀνασώζειν, καὶ ζητεῖν] Νὰ λυτρόνω, καὶ νὰ ζητῶ αὐτούς. — Ἀναλίσκειν] Ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως αὐτῶν δηλονότι. — Ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων] Ἀνθ' ὧν, ἀντὶ τῶν δώρων,

τὰ ὁποῖα ἔδιδεν εἰς ἡμᾶς, νὰ ἐλευθερώσῃ τούτους τοὺς αἰχμαλώτους δοὺς τὰ λύτρα. — Αὐτὸς δὲ] Κατὰ ἄλλην γραφὴν ὀρθοτέραν, οὗτος δὲ, ὁ Αἰσχίνης. — Τί οὖν ἦν τοῦτο; Τὸ κοινῇ κ. τ. λ.] Τί λοιπὸν ἦτο τοῦτο; ἔκαμεν, ἢ συνεβούλευσε τὸν Φίλιππον νὰ δίδῃ κοινῶς εἰς πάντας ἡμᾶς χρήματα, ἀφοῦ δίδων εἰς ἕκαστον ἰδίᾳ, εἶδεν ὅτι τινὲς δὲν ἐδέχοντο. — Διεκωδώνισεν] Ἐδοκίμασεν· ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ κωδωνοφόρου, ὅστις περιερχόμενος κωδωνίζει, διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἀγρυπνῶσιν οἱ φύλακες.— Εὐήθως] Ἐξ ἁπλότητος, χωρὶς νὰ νοήσωσι τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἤλπιζεν ὅτι τὰ κοινῇ διδόμενα πάντες θέλουσι δεχθῇ ἀνυπόπτως· ὅθεν θέλει εἶσθαι ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἰδιαιτέρως πωλήσαντας ἑαυτοὺς, κ. τ. λ. — Ἡ πρόφασις] Τὸ πρόσχημα τοῦ διδόναι τὰ χρήματα.

Σελ. 57. Προσδιενείμαντο οὗτοι] Ἀφοῦ ἐγὼ καὶ τὰ κοινῇ διδόμενα ἐμπόδισα, οὗτοι πάλιν διεμοιράσθησαν ταῦτα κρυφίως πρὸς ἀλλήλους. — Οὔτε κατειπεῖν τούτων κ. τ. λ.] Δὲν ἦτο πρέπον οὔτε νὰ φανερώσῃ τὴν ἀλήθειαν κατὰ τῶν πρέσβεων, οὔτε νὰ ἀποποιηθῇ τὸ ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνάλωμα. — Διεκρούσατο] Ἀπέφυγε τὴν αἰτησίν μου, εἰπὼν ὅτι θέλει ἀπολύσει αὐτοὺς εἰς τὰ Παναθήναια. Ἀποκρούομαι, διακόπτω κρούων· καὶ μεταφορικῶς ἐμποδίζω, ἀποφεύγω τὴν ἐκτέλεσιν τινὸς πράγματος, ἀναβάλλων αὐτὴν εἰς ἄλλον καιρόν. — Ὅσοι περ ἦσαν ἐξηγγυημένοι] Ὅσοι εἶχον λυτρωθῇ δόντες ἐγγυητάς. — Πεῖσαι τὸν Φίλιππον] Νὰ πείσωσι τὸν Φίλιππον νὰ λυτρώσῃ αὐτούς. — Ἐδανείζοντο] Παρ' ἐμοῦ δηλαδή. — Ὁ δὲ, ὅπως συνέβαινεν ἑκάστῳ τὰ λύτρα] Καὶ ἄλλος ἐδανείζετο, ὅπως συνεφωνήθη εἰς ἕκαστον ἡ ποσότης τῶν χρημάτων τῆς λυτρώσεως. — Καὶ τὰ πεπραγμένα ὑπομνήσας] Καὶ ὑπενθυμίσας αὐτοὺς ὅσα ἐδάνεισα εἰς ἕκαστον, διὰ νὰ μὴ φαίνωνται ὅτι ἐκ τῆς βίας αὐτῶν ἔμειναν ἠδικημένοι, μηδ' ὅτι πένητες ἄνθρωποι ἐξηγοράσθησαν ἐξ ἰδίων χρημάτων, ἐνῷ οἱ ἄλλοι προσελκώκων ὅτι ὁ Φίλιππος θέλει δώσει τὰ λύτρα ὑπὲρ αὐτῶν, ἐχάρισα εἰς αὐτοὺς ὅσα ἐδανείσθησαν διὰ νὰ λυτρωθῶσι. — Ἀφῆκα] Ὡς καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ, ἀφῆκα εἰς τοὺς αἰχμαλώτους τὰ χρήματα.

Σελ. 58. Δεινὸν] Ἀπρεπὲς, ἀνάξιον. — Προέσθαι] Ἐγκαταλιπεῖν. — Οὐ πάνυ καλὸν κ. τ. λ.] Δὲν ἦτο εἰς ἐμὲ πολλὰ τίμιον κ. τ. λ. — Ἐπεὶ, εἰ μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σῶσαι, κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ, ἂν δὲν ὑπῆγα ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ θέλων νὰ σώσω τούτους, ἂν δὲν ἦτο δηλαδὴ ἡ αἰτία αὕτη, εἴθε νὰ μὲ ἐξολοθρεύσωσιν οἱ θεοὶ, ἐὰν ἤθελον πρεσβεύσει μετὰ τούτων κἂν ἔμελλον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους νὰ σώσω ἄνευ λύτρων καὶ χρήματα πάμπολλα νὰ λάβω· εἰ, καὶ προσλαβὼν γ' ἂν ἀργύριον πάνυ πολὺ, μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. — Καὶ παρὰ ταύτην τὴν ἀποδημίαν] Καὶ καθ' ὅλην ταύτην τὴν ἀποδημίαν τῆς δευτέρας πρεσβείας. Περὶ τῆς παρὰ βλ. Συντ. Σελ. 195. — Ἃ δ' οὗτοι κ. τ. λ.] Καθ' ἃ δὲ οὗτοι πλειότεροι ὄντες. — Ἀκολούθως τούτοις] Συμφώνως δηλαδὴ, ὁμοίως μὲ ταῦτα, τῶν ὁποίων ἤμην αὐτεξούσιος, τουτέστι καλῶς, ἐὰν ἐπείθετό τις εἰς ἐμέ. — Καὶ σφόδρα γε] Ὑπακούεται τὸ ἠβουλόμην. — Περιῆσαν] Ἐνίκων, ὡς φαίνεται, ὄντες πολλοί· διὰ τὸν ἀριθμὸν, οὐχὶ διὰ τὴν

εὐθύτητα, ἐνίκων, ἅπαντα ἀπωλέσθησαν. — Παρὰ ταῦτα] Παραλλήλως πρὸς ταῦτα τὰ πεπραγμένα ὑπ' ἐμοῦ, ὡς λέγει ἔπειτα, παράλληλα γὰρ κ. τ. λ. — Ἐκσπόνδους ἀπέφηναν] Ἔδειξαν ἐκσπόνδους, ἐξήρεσαν δηλαδὴ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης.

Σελ. 59. Καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα] Καὶ παρὰ τὰ λεχθέντα πρὸς ὑμᾶς· παρὰ τὰς δοθείσας εἰς ὑμᾶς ὑποσχέσεις ὑπὸ τούτων. — Καὶ μεταίρειν] Μεταβάλλειν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ πόλις ἔπεμψεν αὐτοὺς πρέσβεις. Μεταίρω, μετασκηνόω, μεταφέρω εἰς ἄλλον τόπον· καὶ μεταφορικῶς, μεταβάλλω τὰ γεγραμμένα, τὰ δεδογμένα. — Καρδιανοὺς] Οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων. —Οὐδοτιοῦν ὑγιὲς] Οὐδὲν ἀληθές. — Οὐδοτιοῦν ἐπαύσατο] Οὐδόλως ἔπαυσε. — Τὸν παῖδα] Τὸν δοῦλον. — Καὶ αὐτὸν μεμνῆσθαι] Ἐννοεῖται τὸ ἐκέλευσε· καὶ προσέταξε τὸν δοῦλόν μου νὰ ἐνθυμῆται καὶ αὐτὸς ὅτι εἶδε τὸν Αἰσχίνην ἐξερχόμενον τὴν νύκτα ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ Φιλίππου. — Ἀπιόντων ἡμῶν] Ὅτε ἐμέλλομεν νὰ ἀναχωρήσωμεν, τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν.— Ἀπελείφθη] Ἔμεινε μόνος ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Φιλίππου. — Συγγραψάμενος] «Ὁ κατὰ συγγραφὴν μαρτυρῶν, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ἑαυτὸν ὑπεύθυνον κατηγορίᾳ καθίστησι. Πολλὴ δὲ διαφορὰ, λέγει ὁ αὐτὸς, μαρτυρίας καὶ μάρτυρος· ὁ μὲν γὰρ μάρτυς, αὐτοπροσώπως εἰσιὼν ἐμαρτύρει, καὶ οὐκ ἦν ὑπόδικος· ὁ μέντοιγε μαρτυρίαν συγγραψάμενος, ἐδίδου ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τῷ καταμαρτυρηθέντι·» οὕτω λοιπὸν συγγραψάμενος σημαίνει, ἔγγραφον τὴν ἐμὴν μαρτυρίαν παρουσιάσας. — Ἢ ἐξόμνυσθαι] Ἢ νὰ ὀμόσωσιν ὅτι ἀγνοοῦσι.

Σελ. 60. Τἀναντία—ἢ ἔδει] Δηλαδὴ τὰ μὴ συμφέροντα· τὸ ἐναντίος συντάσσεται μετὰ τοῦ ἢ ὡς τὰ διαφορικά. — Τῇ μὲν τῶν συμμάχων—εἰρήνῃ] Τὸ νὰ γείνῃ ἡ εἰρήνη κατὰ κοινὴν γνώμην τῶν συμμάχων. — Οὐδὲν—μοχθηρίας] Ἀντὶ, οὐδεμίαν μοχθηρίαν βλ. Συντ. Σελ. 21, 6'. — Ἑαλωκέναι] Ἤγουν, καταδικασθῆναι. — δύο τῶν πεπραγμένων] Τὰ δύο ἀκόλουθα. — Καὶ τὰ τείχη] Τῆς Θράκης δηλονότι. — Μυρία δ' ἂν εἴη λέγειν, οἱ δὲ, ὅτι κ. τ. λ.] Μυρία δὲ παραδείγματα ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ καὶ τῶν ὅσοι διὰ ταῦτα τὰ ἀδικήματα κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ἐνταῦθα· καὶ τινὲς δὲ, ὅτι κατεκρίθησαν εἰς μεγάλας χρηματικὰς ποινὰς, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ δείξω τοῦτο.

Σελ. 61. Ἐργόφιλος, κ.τ.λ.] Ὁ Ἐργόφιλος ἦτο στρατηγὸς Ἀθηναῖος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ῥητορικῇ. Περὶ δὲ Κηφισοδότου, ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας ἀναφέρει τινὰ Κηφισόδοτον ναύαρχον, ὅστις ὑπῆγε μετὰ στόλου εἰς Ἑλλήσποντον, καὶ ὅτε ἐπέστρεψε, κατηγορήθη ὡς δημόσια ἀδικήματα πράξας. Ὁ Ἐργοκλῆς φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν κατηγορηθέντα ὑπὸ τοῦ Λυσίου, καὶ ὁ Δημοσθένης λέγει ἐν τῷ κατὰ Φιλοκράτους ὅτι κατεδικάσθη διὰ κλοπὴν δημοσίων χρημάτων. Περὶ δὲ Τιμομάχου καὶ Διονυσίου δὲν εἶναι γνωστὸν οὐδέν. — Οὓς ὀλίγου δέω κ. τ. λ.] Οἵτινες σχεδὸν εἰπεῖν, πάντες ὁμοῦ ὀλιγώτερον τούτου ἔβλαψαν τὴν πόλιν.—Ἐκ λογισμοῦ] Προβλέποντες, φροντίζοντες. — Ἀποδοῦναι δὲ καὶ Κερσοβλέπτῃ κ.τ.λ.]

Λέγει τὰ περὶ ὧν ματαίως γράφουσιν ἐν τοῖς ψηφίσμασι, νὰ συμπεριληφθῇ ἐν ταῖς συνθήκαις τῆς εἰρήνης ὁ Κερσοβλέπτης, νὰ μὴ γείνῃ ὁ Φίλιππος μέλος τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου, νὰ ἐπιδιορθωθῶσι τινὰ ἄρθρα τῆς εἰρήνης. — Εἰ πλεῖν οὗτος ἤθελε] Ὁ Αἰσχίνης δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγωσι διὰ θαλάσσης· ὅθεν ὁ Φίλιππος ἔλαβε καιρὸν πρὶν δώσῃ τοὺς ὅρκους τῆς εἰρήνης, νὰ κυριεύσῃ πολλοὺς τόπους τῆς Θράκης, καὶ τὸν Κερσοβλέπτην νὰ ὑποτάξῃ. — Βαδίζειν κελεύων] Οὗτος διορίζων νὰ ὑπάγωμεν διὰ ξηρᾶς. — Δίκην ὑπέχοιεν] Δίκην ὑπέχω σημαίνει καὶ τὸ κρίνομαι, εὐθύνας ὑπέχω, ὡς ἐνταῦθα, καὶ κατωτέρω· σημαίνει δὲ καὶ τὸ τιμωροῦμαι.

Σελ. 62. Ἁλισκέσθω] Καταδικαζέσθω. — Οἷς γάρ ἐστιν ἐν λόγοις κ. τ. λ.] Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κυβερνῶνται ἀσφαλῶς ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἡ κυβέρνησις εἶναι ἐν λόγοις, καὶ οὐχὶ ἐν αὐθαιρέτοις προστάγμασιν, ὡς ἐν ταῖς δεσποζομέναις πόλεσιν, ἂν οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶναι ἀληθεῖς; — Κινδυνεύσετε] Πῶς πρὸς ταῖς ἄλλαις ζημίαις δὲν θέλετε ἔτι καὶ κινδυνεύσει; — Οὐδ' ὀλίγου γε δεῖ] Ἀντὶ πολλοῦ γε καὶ δεῖ, πάμπολυ διαφέρει. — Καὶ τοῦθ', ὅταν ἢ κήρυξι κ. τ. λ.] Καὶ τοῦτο γίνεται, ὅταν ἐκτίθηται πρόγραμμα διὰ τοὺς ἀποστελλομένους ἢ ἐπιστρέφοντας κήρυκας καὶ πρέσβεις. Ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὰς λεγομένας συγκλήτους ἐκκλησίας. Πρόγραμμά ἐστι τὸ προτιθέμενον τῆς ἐκκλησίας, ὥστε βουλεύσασθαι ἢ περὶ τοῦ πέμψαι πρέσβεις, ἢ πρέσβεων ἡκόντων, μαθεῖν, ὅ,τι λέγουσιν (Οὐλπιαν.) — Εἶτ' ἐκκλησίαν] Τὴν τακτικὴν δηλονότι, τὴν γινομένην τρὶς τοῦ μηνός· ὅθεν ἐπιφέρει, καὶ ταύτην, ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ· ἤγουν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ἐκ τῶν νόμων τεταγμένη ἡμέρα. — Ἐπειδὰν καὶ δεδογμένον ᾖ κ. τ. λ.] Ἀφοῦ μετὰ τοσαύτας συζητήσεις ἀποφασισθῇ, καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι εἶναι συμφέρον, διὰ νὰ ἐνεργηθῇ τὸ ἀποφασισθὲν, πρέπει νὰ δοθῇ καιρὸς εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῶν πολλῶν, διὰ νὰ πορισθῶσι τὰ πρὸς ἑτοιμασίαν ἀναγκαῖα χρήματα. — Τῆς οἵας παρ' ἡμῖν ἐστι πολιτείας] Τῆς πολιτείας, οἵα ἐστὶ παρ' ἡμῖν (βλ. Συντ. Σελ. 60, 61.) τῆς δημοκρατικῆς δηλονότι. — Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἁπλῶς ἀφῄρηται] Ἀλλ' ἀφαιρεῖ ἀπὸ σᾶς καθ' αὐτὸ τὰ πράγματα, ἤγουν τὰς εὐκαιρίας τοῦ ἐνεργεῖν τὰ δέοντα. — Οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι μιμητικῶς, ὡς ἀπὸ μέρους τῶν ἐναντίων. — Ἵνα εἰδῆθ', ὅτι κ. τ. λ.] Διὰ νὰ καταλάβητε ὅτι ἐκεῖνος, ὁ Φίλιππος, ἐπέρασεν, ἐξήντλησε δηλαδὴ, τὸν ἀηδῆ τοῦτον λόγον, τὸ, εὖ ποιήσω τὴν πόλιν, τὸ μέχρι κόρου ἐπαναλεγόμενον, ἀπατῶν ἡμᾶς. Ὅτι δηλαδὴ, ὁ ψυχρὸς οὗτος λόγος, δι' οὗ ἠπάτα ὑμᾶς, δὲν ἰσχύει πλέον.

Σελ. 63. Νὴ Δία, εἴτε βούλομαί γε, εἴτε μὴ κ. τ. λ.] Ναί, κατηγορῶ ὑμᾶς, κἂν θέλω κἂν μὴ θέλω, ἤγουν ἀναγκαίως, κ. τ. λ. — Δυοῖν δὲ αἱρέσεων κ. τ. λ.] Καὶ ἐπειδὴ ἓν τῶν δύο πρόκειται εἰς ἐμὲ τώρα νὰ ἐκλέξω, ἢ νὰ φαίνωμαι συγκοινωνὸς τῶν τοιούτων πράξεων ὑμῶν, ἢ νὰ κατηγορῶ ὑμᾶς. — Πρεσβεύειν μέντοι, κ. τ. λ.] Ἀλλὰ λέγω ὅτι ἐπρεσβεύομεν, ἐπράττομεν ἐν τῇ πρεσβείᾳ, αὐ μὲν πολ-

λὰ κακὰ, ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τούτων, τῶν Ἀθηναίων, τὰ βέλτιστα. — Ποῦ δ' ἅλες, κ.τ.λ.] Οἱ ἀρχαῖοι ἔδιδον εἰς τὴν τράπεζαν ἱερότητα κάμνοντες σπονδάς· καὶ ἐθεωρεῖτο ἀσέβεια νὰ κακοποιήσῃ τις ἄνθρωπον, μεθ' οὗ συνέφαγε· παριστάνεται λοιπὸν ὁ Αἰσχίνης λέγων, ποῦ εἶναι τὸ ἅλας; ποῦ ἡ τράπεζα; ποῦ αἱ σπονδαί; — Ὡς περ οὐχὶ τοὺς ἀδικοῦντας κ. τ. λ.] Ὡς νὰ μὴ ἦταν προδόται τούτων οἱ πράττοντες τὰ ἄδικα, ἀλλ' οἱ πράττοντες τὰ δίκαια (βλ. Συντ. Σελ. 239). — Θύουσιν ἑκάστοτε κοινῇ] Οἱ πρυτάνεις κάμνουσι κοινῇ θυσίαν, πάντες ὁμοῦ, κ. τ. λ. — Καὶ ἡ βουλὴ ταὐτὰ ταῦτα· εἰσιτήρια ἔθυσε, κ. τ. λ.] Καὶ ἡ βουλὴ δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιεῖ· εἰσιτήρια ἔθυσεν, ἤγουν, πρὶν συνέλθῃ, προσφέρει θυσίαν, κ.τ.λ. — Εὔβουλος κ. τ. λ.] Ὁ Ξενοφῶν ἀναφέρει ἐν τῇ ἱστορίᾳ Εὔβουλον τινὰ στρατηγὸν ἐπὶ Ἀλκιβιάδου· δὲν λέγει ὅμως οὐδὲν περὶ Θαρρήκος καὶ Σμικύθου, οὐδὲ περὶ Ἀδειμάντου.

Σελ. 64. Οἱ ἀδικοῦντες δηλονότι κ. τ. λ.] Βεβαίως οἱ ἀδικοῦντες τὰς σπονδὰς ὅλης τῆς πατρίδος, καὶ οὐ μόνον τὰς ἰδίας· οἱ ἀσεβοῦντες δηλαδὴ εἰς ὅλην τὴν πατρίδα, καὶ οὐχὶ εἰς ἐκείνους μόνον, μεθ' ὧν συνέφαγον καὶ συνέπιον. Τινὲς στίζουσιν εἰς τὸ δηλονότι, ἐννοοῦντες εἰς τὰ ἑπόμενα τὸ παραβαίνουσι. Ὁ πολίτης συνθύει τῇ πατρίδι, συσπένδει, καὶ ἐγγραφόμενος εἰς τοὺς πολίτας ὀμνύει πίστιν εἰς αὐτήν. — Τῶν ἰδίᾳ] Τῶν μερικῶς, οὐχὶ ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως πεμπόμενοι. — Ὀλύμπια ἐποίει] Ἄδηλον εἶναι, ἂν τὰ Ὀλύμπια ταῦτα ἦσαν τὰ αὐτὰ μὲ τὰ πανηγυριζόμενα ἐν Ἤλιδι πλησίον τῆς πόλεως Πίσης, τῆς καὶ Ὀλυμπίας, ἢ ἂν ἦταν ἰδιαιτέρα πανήγυρις, τὴν ὁποίαν κατέστησεν ἐν Μακεδονίᾳ Ἀρχέλαος, εἷς τῶν προκατόχων τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐγίνετο οὐχὶ μὲ ἀγῶνας, ἀλλὰ μὲ θεάματα. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ ἑκατοστὴ ὀγδόη ὀλυμπιὰς συμπίπτει μὲ τὸ ἔτος περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, καὶ ὅτι ὁ Φίλιππος ἦτο κύριος ἐν Ἤλιδι, ἔνθα ἐγίνοντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. — Τοὺς τεχνίτας] Τοὺς σκηνικούς. Ἐλέγοντο καὶ, τεχνῖται Διονυσιακοὶ, καὶ, οἱ περὶ τὸν Διόνυσον. — Σάτυρον] Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος κωμικὸς ὑποκριτὴς, φίλος τοῦ Δημοσθένους, ὅστις ἀπαγγέλλων μετὰ τὸν Δημοσθένην τοὺς στίχους τοῦ Σοφοκλέους, ἔκαμεν αὐτὸν νὰ αἰσθανθῇ τὴν δύναμιν τῆς καλῆς ἀπαγγελίας, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν, ἐνῷ εἶχεν ἀποφασίσει· νὰ μὴ δημηγορῇ πλέον, μὴ εὐδοκιμήσας ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ δημηγορίᾳ. — Οὐδὲν ἐπαγγέλλεται] Δὲν ζητεῖ οὐδέν. — Ἀπολλοφάνης] Ἦτο ὁ ἀποκτείνας Ἀλέξανδρον τὸν μεγαλήτερον ἀδελφὸν τοῦ Φιλίππου, ὅστις διεδέχθη Ἀμύνταν τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ δὲν ἐβασίλευσεν ὁλόκληρον ἔτος. — Ῥᾴστα—πάντων] Εὐκολώτατον πάντων. — Καί τι καὶ νεανιευσαμένου τοιοῦτον] Καὶ τοιοῦτόν τι νεανικῶς καυχηθέντος. — Παιδία ὄντα] Ἡ μετοχὴ συμφωνεῖ μὲ τὸ πρὸ αὐτῆς κατηγορούμενον. — Ἀφ' ἧς κ. τ. λ.] Ὑπακούεται τὸ, τοιαύτην δώσεις μοι δωρεάν. — Ἐκδώσω] Νυμφεύσω. — Ὡς δὲ ἀκοῦσαι] Ἀντὶ, ὡς ἤκουσαν. Εἰς τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως τὸ ὡς χρονικὸν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ εὐθὺς ὅτε, λαμβάνεται μετὰ ἀπαρεμφάτου ἀντὶ ὁριστικῆς. Οὕτω καὶ παρὰ Πλάτωνι (Συμποσ.), εὐθὺς οὖν ὡς ἰδεῖν τὸν Ἀγάθωνα, ὦ, φάναι, Ἀριστόδημε.

Σελ. 65. Παθεῖν τι] Ἔλαβε συμπάθειαν τινά. — Τοῦ Φαιδίμου] Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τριάκοντα τυράννων ὁ Ξενοφῶν δὲν ἀναφέρει Φαίδιμον, ἀλλὰ Φαιδρίαν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ξενόφρων εἶναι ἀγνώριστος ἐν τῇ ἱστορίᾳ. — Ἦκον εἰς τὸ πίνειν] Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἤρχοντο εἰς τὸ πίνειν συνήθως μετὰ τὸ φαγεῖν, καθὼς τὴν σήμερον ἐν τοῖς τραγήμασι. — Οὑτωσὶ] Ἤγουν ἀδιαφόρως, χωρὶς δολιότητος. — Προήει τὸ πρᾶγμα] Προεχώρει ἡ πόσις. — Κατακλίνεσθαι] Νὰ καθίσῃ πλησίον αὐτῶν. — Τρυφᾶν] Ἐνταῦθα σημαίνει τὸ ὑβριστικῶς φέρεσθαι πρὸς αὐτούς. —Καὶ, κάλει παῖδα, κ.τ.λ.] Ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφώνησαν, Κράξον τινὰ δοῦλον· ἂς φέρῃ τις μάστιγα. — Ῥυτῆρα] Μάστιγα. Οὕτω λέγεται καὶ τὸ λωρίον τοῦ χαλινοῦ. — Καὶ μικρῶν ὄντων τῶν παροξυνόντων] Ἂν καὶ ἦσαν μικρὰ τὰ παροξύνοντα αὐτοὺς εἰς ὀργήν, εἰπούσης λόγους τινὰς τῆς γυναικὸς, καὶ δακρυσάσης, ὁ δοῦλος κ. τ. λ. — Ξαίνει—πολλὰς] Ἐννοεῖται τὸ πληγάς· τὸ δὲ ξαίνει λαμβάνεται μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ξαινόντων μαλλία. Λέγουσι καὶ καθικνεῖσθαι σκύτει, μάστιγι, ῥάβδῳ. — Ὑπὸ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ τραύματος] Ὑπὸ τοῦ ἀτίμου τρόπου καὶ τῆς μαστιγώσεως. — Παροινουμένη] Κακοποιουμένη ὑπὸ τῆς παροινίας τούτων.— Καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ κ.τ.λ.] Ἐγίνετο λόγος περὶ ταύτης τῆς γυναικὸς καὶ ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ μεταξὺ τῆς βουλῆς τῶν μυρίων, κ. τ. λ. Λέγει ταῦτα παροξύνων τοὺς Ἀθηναίους, διότι ἡ πόλις ὑβρίζετο παρὰ τοῖς ἐχθροῖς διὰ τὰς αἰσχρουργίας τῶν πρέσβεων αὐτῆς.

Σελ. 66. Διόφαντος] Ἀγνοεῖται ἂν ἦναι ὁ αὐτὸς, τὸν ὁποῖον εἶπεν ἀνωτέρω. — Καὶ δυεῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονηρὸν ὄντα] Καὶ διὰ δύο ἢ τρεῖς δραχμὰς διαφθειρόμενον. Ὡς συνειθίζουσιν οἱ διεφθαρμένοι ὑπαλλήλισκοι νὰ ψεύδωνται καὶ νὰ δολιεύωνται. — Ἐν χορηγίοις ἀλλοτρίοις] Χορήγιον καὶ χορηγεῖον ἐλέγετο ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡτοιμάζοντο καὶ ἐγυμνάζοντο οἱ χοροὶ τοῦ θεάτρου· ἐνταῦθα δὲ ἀντὶ τοῦ, χορηγίαις ἀλλοτρίαις, μὲ ξένας δαπάνας παρατρεφόμενος διὰ νὰ τριταγωνιστῇς. — Ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον; κ. τ. λ.] Ποῖον λοιπὸν βίον σου θέλεις εἰπεῖ; ἔχεις ἄλλον τινὰ νὰ εἴπῃς; διότι ὁ βεβιωμένος σου εἶναι πασίδηλος ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτος. — Ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς ἐξουσίας;] Ἀλλὰ τάχα θέλεις εἰπεῖ ὅσα ἔπραττες αὐτεξουσίως, τὰς πράξεις τῆς ἀκρατείας καὶ ἀσελγείας σου; ἐννοεῖται τὸ ἐρεῖς. — Οὗτος ἄλλον κ. τ. λ.] Διακόπτων τὸν λόγον, κάμνει ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς κριτὰς, οὗτος τοιοῦτος ὢν, κατηγόρησεν ἄλλον ὡς πορνευόμενον, ἀλλ' ἂς μὴ εἴπω ἔτι ταῦτα· δὲν εἶναι τώρα καιρὸς περὶ τούτων. — Ὧν ἀδικῶν κ.τ.λ.] Ἀντὶ ἃ, καθ' ἃ ἀπεδείχθη ἀδικῶν ὑμᾶς. — Ἐν οἷς τί κακὸν οὐκ ἔνι;] Ἤγουν, πᾶν κακόν· ἡ ἐρώτησις ὅμως ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν, καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν κακῶν. — Πάντα ἔνεστι τὰ δεινότατα] Ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις, τὰ λεγόμενα, κατὰ τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα. — Πρὸς ἓν οὐδοτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται] Ἤγουν, πρὸς οὐδὲ ἓν ὁτιοῦν τούτων, πρὸς οὐδὲν ὁποιονδήποτε ἐκ τούτων δύναται νὰ ἀπολογηθῇ.

Σελ. 67. Ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία] Ἐμοῦ ὅμως εἶναί τις κατηγορία ταῦτα, ἂν ἦναι ἀληθῆ. — Τὰ δὲ πράγματα κ. τ. λ.] Τὰ ὑπὸ τούτου ὅμως πεπραγ-

μένα, περὶ ὧν γίνεται ἡ κατηγορία, δὲν εἶναι διὰ τὴν ἐμὴν, ὑποτεθείσθω, φαυλότητα, καλήτερα. — Καὶ τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία [φεύξεται]] Καὶ θέλει φύγει τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, ἥτις εἶναι τῳόντι ἀπολογία. Ἴσως δὲ ἀντὶ τοῦ ἥ τ ι ς γραπτέον ε ἴ τ ι ς, ἂν ὑπάρχῃ καμμία ἀπολογία εἰς αὐτόν. Πλὴν τὸ φ ε ύ ξ ε τ α ι δὲν ὑπάρχει ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι· καὶ τότε ἐννοητέον τὸ ἐ π ι δ ε ῖ ξ α ι, ἤγουν, ἐ π ι δ ε ῖ ξ α ι τ ί ς ἐ σ τ ι ν ἡ δ ι κ α ί α ἀ π ο λ ο γ ί α τὸ ὁποῖον φαίνεται καὶ συμφωνότερον μὲ τὰ ἀκόλουθα. Περὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς βλ. Συντ. Σελ. 15. Μ ε τ α β ο λ ὴ ὀ ν ο μ α σ τ ι κ ῆ ς. — Ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην] Καὶ νὰ μὴ περιλαμβάνῃ ἡ εἰρήνη τοὺς ἡμετέρους συμμάχους ἐν τοῖς ὅρκοις. — Τοὺς αὐτοὺς ἑωρακότας ὑμᾶς καὶ εὖ εἰδότας] Τοὺς αὐτοὺς ὑμᾶς, οἵτινες οἱ αὐτοὶ καὶ εἴδετε καὶ ἐπληροφορήθητε. — Βούλεσθε οὖν ὑμῖν πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, κ.τ.λ.] Θέλετε λοιπὸν, ἀφήσας πάντα τὰ ἄλλα, ὅσα ἀντεῖπον εἰς αὐτοὺς ἐνταῦθα, ὅσα διεφιλονείκουν πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ, καὶ ὅτι πάντοτε ἐστάθην ἐναντίος αὐτῶν, θέλετε νὰ παραστήσω αὐτοὺς τούτους μάρτυρας ὅτι πάντα τὰ ἐναντία ἐπράχθησαν ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ τούτων, καὶ ὅτι αὐτοὶ μὲν ἔλαβον χρήματα διὰ νὰ σᾶς προδίδωσιν, ἐγὼ δὲ δὲν ἠθέλησα νὰ λάβω ; Ἰδέτε λοιπόν. — Ὀλιγωρίας] Περιφρονήσεως πρὸς τοὺς ἄλλους. — Οὐδεὶς. οὐδ' ἂν ἁμαρτὼν, κ. τ. λ.] Οὐδεὶς ὑμῶν οὐδὲ κατὰ λάθος τῆς γλώσσης αὐτοῦ δὲν ἤθελεν εἰπεῖ ἄλλον, εἰμὴ τὸν Φιλοκράτην.

Σελ. 68. Καὶ σαφέστατ' ἂν εἰπεῖν ὅ,τι βούλοιτο λαμπρᾷ τῇ φωνῇ] Καὶ ὅτι δύναται νὰ προφέρῃ ὅ,τι θέλει μὲ λαμπρὰν φωνήν ; Τοιοῦτον καὶ ἀλλαχοῦ παριστάνει πολλάκις τὸν Αἰσχίνην. Περὶ τῆς εὐκτικῆς βλ. Συντ. Σελ. 124. — Εὐλαβῆ] Σεμνὸν, αἰδήμονα. Συστολή τις ἐν τῷ ῥήτορι πρὸς τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπρεπής· ὁ δὲ Κικέρων λέγει περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ὁσάκις ἤρχιζε νὰ δημηγορῇ, ἔτρεμε καθ' ὅλον τὸ σῶμα. — Ἠνώχλησα] Ὀχληρὸς ἐφάνην ἐν ταῖς δημηγορίαις μου. — Οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις κ. τ. λ.] Ἐγὼ λοιπὸν ὁ ἄτολμος καὶ δειλὸς, ὁσάκις ἔγεινε λόγος περὶ τούτων, μὲ ἠκούετε καὶ ὅτι κατηγόρουν, καὶ ὅτι ἐπετίμων πάντοτε τούτους, καὶ ἔλεγον ἀναφανδὸν, κ. τ. λ. Γραπτέον δὲ ἠ κ ο ύ ε τ ε ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος ἀ κ ο ύ ε τ ε. — Οὐδ' ἔδειξεν ἑαυτὸν] Οὐδὲ ἔδειξε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.—Τὸ συνειδέναι—τοῦτο παραιρεῖται κ.τ.λ.] Ἡ συνείδησις τοῦ ὅτι ἐπώλησαν τὰ συμφέροντα τούτων. Ταῦτα εἶναι ἀξιολογος ἐπεξεργασία. — Οὐκ εἰᾶτε πρεσβεύειν] Ποίαν πρεσβείαν λέγει ἐνταῦθα, ἀγνοεῖται. — Καί τοι ταῦτα μὲν κ. τ. λ.] Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, αἱ βοαὶ, καὶ ἀπειλαὶ, ἦσαν ἀρχὴ, προοίμιον οὕτως εἰπεῖν, πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων, ἐνῷ δὲν ἦτο χρεία τοιούτων. — Ἢ μετειλημφὼς] Συμμετασχών. — Δοῦλος ἦν τῶν ῥημάτων τούτων κ. τ. λ.] Ἔνοχος δηλαδὴ τῶν ῥημάτων τούτων· ὑπέκειτο εἰς ταῦτα· ὅθεν ἡ διάνοια αὐτοῦ δὲν ἐπλησίαζεν εἰς ταῦτα· δὲν ἐτόλμα νὰ προφέρῃ κατ' ἐμοῦ ταῦτα, ἀλλ' ἔφευγε.

Σελ. 69. Ἐπελαμβάνετο γὰρ αὐτῆς τὸ συνειδέναι] Διότι ἡ συνείδησις κατεκράτει αὐτὴν, συνέστελλεν, ἐκώλυε. — Ὁ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων] Ἐννοεῖται

τὸ, τοῦτό ἐστι. (βλ. Συντ. Σελ. 64). — Εἰς τὸ δικαστήριον] Ὅπου ἔμελλον νὰ δώσω λόγον τῆς πρεσβείας εἰς τοὺς λογιστάς. — Τί οὖν ἦν τοῦτο;] Τί ἐσήμαινε τοῦτο; Διὰ τί ἐκώλυε; — Εἰστέναι περὶ ταύτης κ. τ. λ.] Νὰ εἰσέλθῃ εἰς εὐθύνας, νὰ δώσῃ λόγον περὶ ταύτης, τῆς δευτέρας, περὶ ἧς τώρα κατηγορεῖται. — Ἀνάγκη περιίστατο κ. τ. λ.] Ἀνάγκη ἐπέκειτο καὶ εἰς τοῦτον νὰ δώσῃ πάλιν εὐθύνας. — Οὐκ ἀπηγόρευε] Ὑπακούεται ὁ ἄν· δὲν ἤθελε κωλύει τότε νὰ καλέσωσιν ἐμὲ εἰς τὸ δικαστήριον. — Κατὰ πολλὰ] Διὰ πολλὰ αἴτια, διὰ πολλοὺς λόγους. — Οὐδ' ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ' ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοὶ] Οὐδὲ ἐγχέει μετὰ τὰς κακολογίας αὐτοῦ οὐδεὶς ὕδωρ εἰς ἐμέ· ἤγουν οὐδὲ δίδεται πλέον καιρὸς εἰς ἐμὲ διὰ νὰ ἀπολογηθῶ πρὸς αὐτοὺς, παρελθούσης τῆς τεταγμένης ὥρας τοῦ λέγειν. — Τίς γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἕλοιτο κ. τ. λ.] Διότι τίς κρινόμενος ἤθελε προτιμήσει νὰ κατηγορῇ, ἐνῷ ἔχει τί νὰ ἀπολογηθῇ; Γραπτέον ἴσως κακηγορεῖν ἀντὶ κατηγορεῖν· διότι εἶπεν ἀνωτέρω βλασφημῇ, καὶ κατωτέρω κακῶς ἔλεγον.

Σελ. 70. Καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο] Καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο. — Παρ' ἐκείνῳ] Ἐνώπιον ἐκείνου. — Ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεται] Ἤγουν, περὶ ὧν κατηγορεῖται. Λέγουσι, κατηγορῶ σου τοῦτο, ἢ κατηγορῶ σου τούτου, ἢ περὶ τούτου, ἢ ὑπὲρ τούτου, σπανίως δὲ μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου. — Καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπέχειν] Καὶ νὰ ὑποβάλλω ἐμαυτὸν εἰς πάντα τὰ προσταττόμενα ἐκ τῶν νόμων. —' Ητιᾶτο] Ἀντὶ ἠτίαται— Οὐδεὶς – ἑάλω] Οὐδεὶς ἐφάνη ποτὲ ὁμολογῶν ὅτι ἀδικεῖ (βλ. Συντ. Σελ. 144. ε') — Ἀναισχυντοῦσιν] Οἱ ἀδικοῦντες δηλονότι. — Ὧν οὐδενὶ] Δι' οὐδενὸς τούτων τῶν τεχνασμάτων. — Μαρτυρεῖν ὁτιοῦν] Νὰ μαρτυρῶσιν ὁτιδήποτε, νὰ ψευδομαρτυρῶσι. — Χορηγῷ] Δοτῆρι χρημάτων διὰ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ψευδομάρτυρας.

Σελ. 71. Ὅσα ὑπέσχεθ' ὑμῖν] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, ὑπέσχοντο, ὁ Αἰσχίνης δηλαδὴ καὶ οἱ σύντροφοι αὐτοῦ. Λαμβάνεται δὲ ἐνταῦθα τὸ ὑπέσχετο, ἀντὶ τοῦ, προέλεγε· ἐὰν ἔγειναν ἐκ τῆς εἰρήνης πάντα ὅσα προεῖπε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁμολογῆτε ἑαυτοὺς, ὅτι εἶσθε τοσοῦτον ἀνανδροι καὶ ταπεινόφρονες, ὥστε, ἐνῷ οἱ πολέμιοι δὲν ἦσαν ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, μήτε ἐπολιορκεῖσθε ἐκ τῆς θαλάσσης, μήτε εὑρίσκετο ἡ πόλις ἐν ἄλλῃ τινὶ δυστυχίᾳ, ἀλλὰ καὶ σῖτον εὔωνον ἠγοράζετε, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα δὲν εὑρίσκεσθε οὐδόλως ἐν χειροτέρᾳ καταστάσει παρὰ τὴν σήμερον, ἐὰν λέγω καί τοι προειδότες, καὶ προακούσαντες παρὰ τούτων, ὅτι καὶ οἱ σύμμαχοι ὑμῶν θέλουσιν ἀπολεσθῇ, καὶ οἱ Θηβαῖοι θέλουσι γείνει ἰσχυρότεροι, καὶ ὁ Φίλιππος θέλει κυριεύσει τὰς ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις, καὶ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ θέλουσι κατασκευασθῇ ὁρμητήρια καθ' ὑμῶν, καὶ ὅτι θέλουσι συμβῇ πάντα ὅσα ἐπράχθησαν τῳόντι, ἔπειτα ἐκάμετε τὴν εἰρήνην εὐχαρίστως, μὴ καταδικάσητε τὸν Αἰσχίνην προειπόντα ταῦτα, καὶ μὴ εἰς τοσαῦτα ὀνείδη προσθέσητε καὶ ἐπιορκίαν, ἀδίκως καταδικάζοντες αὐτόν. — Καὶ πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα εἰπόντες, Φίλιππον φιλεῖν τὴν πόλιν, κ. τ. λ.] Αἱ μετοχαὶ αὗται πᾶσαι ἀποδίδονται εἰς τὸ ἐξηπατήκασι, καὶ ὁ ὑποθετικὸς εἰ, εἰς τὸ καταψηφίσασθε·

ἐὰν δὲ ἕκαμον πάντα τὰ ἐναντία τούτων, καὶ εἰπόντες πολλὰ φιλοφρονητικὰ, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀγαπᾷ τὴν πόλιν, κ. τ. λ. — Καὶ μὴ—τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἐπιορκίαν οἰκαδε ἀπενέγκησθε] Καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καθ' ἃ ὑβρίσθητε (διότι ἐγὼ δὲν ἐξεύρω τί ἄλλο νὰ εἴπω) μὴ ἀναχωροῦντες ἐκ τοῦ δικαστηρίου φέρετε σεῖς εἰς τὰς οἰκίας σας τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἐπιορκίαν χάριν τῆς δωροδοκίας τούτων. — Ἢ κατ' Ἀμφίπολιν] Ἀντὶ τῆς Ἀμφιπόλεως. — Περιήρηνται] Ἀφῆρεσαν, ἀπεστέρησαν.

Σελ. 72. Τί οὖν;] Ὑπακούεται τὸ, προειλόμην ἂν κατηγορεῖν τούτων μηδὲν ἠδικηκότων. Διὰ τί λοιπὸν ἤθελον προτιμήσει νὰ κατηγορῶ τούτους; ἢ, τί οὖν τὸ αἴτιον;—Ἐφοβοῦ περὶ σεαυτοῦ] Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ὑποτίθεται παρὰ τοῦ Αἰσχίνου. Ἐφοβοῦ περὶ σεαυτοῦ, καὶ διὰ τὴν δειλίαν σου ἐνόμισας σωτηρίαν τοῦτο, τὸ κατηγορεῖν τοὺς ἄλλους.—Καί τοι μηδενὸς ὄντος κ.τ.λ.] Ὁ Δημοσθένης ἀποκρίνεται· ἐφοβούμην, καί τοι μηδὲν δεινὸν πράξας, μηδὲ ἀδικήσας, καθὼς σὺ λέγεις, ὅτι κατηγορῶ ὑπὸ δειλίας.—Εἰ, ἐφ' οἷς ὁ μηδοτιοῦν κ. τ. λ.] Ἡ σύνταξις, Σκοπεῖτε, τί προσήκει τούτους παθεῖν (ἐπὶ τούτοις), ἐφ' οἷς κ.τ.λ. — Ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα] Ἀλλὰ δὲν σὲ κατηγορῶ διὰ ταῦτα· ἐξακολουθεῖ τὸ σχῆμα τῆς ἀνθυποφορᾶς (βλ. Ῥητορ. Σελ. 198). Ἀλλὰ διὰ τί σὲ κατηγορῶ; Σὲ συκοφάντῃ τάχα διὰ νὰ λάβω χρήματα παρὰ σοῦ; ἔπειτα ἀναιρεῖ καὶ τοῦτο δεικνύων τὸ ἀπεικὸς αὐτοῦ καὶ ἄτοπον, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς κατηγορίας. — Ἐπιεικὴς] Δίκαιος, τίμιος. — Ἀφ' ὧν εἰλήφασι μεταιτεῖν] Νὰ ζητῶ νὰ λάβω μέρος ἀφ' ὧν οὗτοι ἔλαβον παρὰ τοῦ Φιλίππου. — Καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους κ. τ. λ.] Καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους νὰ λυτρώσω μὲ τοσαῦτα χρήματα ἐξ ἰδίων μου. — Ἀπήγγειλα] Πρὸς τὴν πόλιν δηλονότι. — Καὶ ἀπεστέρημαι καὶ τῶν ἰδίων φιλοτιμιῶν, διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν κ. τ. κ.] Καὶ ἐστερήθην τῆς εἰς ἐμὲ ἀνηκούσης τιμῆς, ἐπειδὴ σεῖς διὰ τὴν δωροδοκίαν τούτων ἐδυσχεράνατε κατὰ πάντων τῶν πρέσβεων.

Σελ. 73. Ἀναπεπτωκότες] Ὕπτιοι, ἀφρόντιδες δηλαδὴ, ἀμελεῖς. —Οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφυές;] Δὲν στοχάζεσθε μέγα καὶ ἐξαίσιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔρχομαι νὰ εἴπω;—Πυθοκλέα] Ἀναφέρει τοῦτον καὶ ἐν τῷ περὶ στεφάνου.—Τούτῳ πάνυ φιλανθρώπως ἐκεχρήμην ἐγὼ] Ἤγουν, πάνυ εὐμενῶς ἐφέρετο πρὸς ἐμέ. — Συντυχεῖν] Νὰ μὲ συναπαντήσῃ. — Καὶ σκοπεῖ] Καὶ συσκέπτεται. — Οὕτως ἀκριβῆ τὴν παρ' ἐκείνου πρὸς ἑκάτερα αἴσθησιν ὑπάρχειν] Ἤγουν, τόσον ἀκριβῶς νὰ αἰσθάνηται ὡς παρὼν, καὶ νὰ παρατηρῇ, πῶς φέρονται καὶ πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς οἱ προτιμήσαντες νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τὰ συμφέροντα ἐκείνου, κ. τ. λ.— Τοσαύτην κωφότητα—ἁπαντᾷν] Ἤγουν νὰ ὑπάρχῃ παρ' ὑμῶν τοσαύτη ἀναισθησία καὶ τοσοῦτον σκότος, ὥστε κ. τ. λ. Τὸ ἐναντίον τῆς παρὰ τοῦ Φιλίππου ἀκριβοῦς αἰσθήσεως πρὸς τοὺς Φιλιππίζοντας.

Σελ. 74. Προυργιαίτερα] Τὰ προτιμότερα, τὰ ἰσχυρότερα. — Τούς γε οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον] Τοὺς θέλοντας ὅμως νὰ μὴ ἦναι οὐδεὶς πολίτης τοιοῦτος, τίμιος, φιλόπολις, τουτέστι τοὺς φθονεροὺς, δὲν θέλει διαφύγει. — Ἡ δ' ἐφ' ἑκάστου τούτων ἁμαρτία κ. τ. λ.] Τὸ δὲ ἁμάρτημα τὸ γινόμενον ἐφ' ἑκά-

στου τούτων, τοῦ ἐλέου, τοῦ φθόνου, τῆς ὀργῆς, τῆς χάριτος, ὑποῤῥέον κατὰ μικρὸν, καὶ συνερχόμενον μετὰ τῶν ἄλλων εἰς ἓν, ἐπιφέρει ὡς χείμαῤῥος ἀθρόαν βλάβην εἰς τὴν πόλιν. — Τίς ἔσται λόγος] Τί θέλουσιν εἰπεῖ οἱ ἄνθρωποι περὶ ὑμῶν· ἐνταῦθα πλάττει ὁ ῥήτωρ διάλογον. — Ὁ δὲ, ὧν τὰ τῆς πόλεως] Ὁ Φιλοκράτης δηλαδὴ, μὲ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβε, πωλήσας τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, μὲ ταῦτα περιήρχετο καὶ ἠγόραζε πόρνας καὶ ἰχθῦς. Οἱ Ἕλληνες ἠγάπων καθ' ὑπερβολὴν τοὺς ἰχθῦς. — Ὁ δὲ, τοσούτου δεῖ] Ὁ Αἰσχίνης· τοσοῦτον μακρὰν εἶναι κ. τ. λ.

Σελ. 75. Τί δαί;] Τί λοιπόν; Τὸ μόριον δαὶ λαμβάνεται Ἀττικῶς ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἀντὶ τοῦ δή. Ὁ ἀκούων προλαμβάνει τὴν ἀπόδοσιν τῆς μετοχῆς λαβόντες, διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιέργειαν πρὸς τὸ παράδοξον τοῦ πράγματος. Ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι, τί οὖν; τί δαί; ἐννοεῖται κατάλληλόν τι ῥῆμα, οἷον ἐγένετο· συνέβη, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. — Ἐμβεβροντῆσθαι] Μωραίνειν, παραφρονεῖν. — Ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥιπτεῖ] Ἤγουν, δὲν ἐξεύρει ποῦ ῥίπτει, ποῦ σκορπίζει τὰ ἑαυτοῦ χρήματα. Λέγει τοῦτο διὰ τὴν ἐξαγόρασιν τῶν αἰχμαλώτων. — Ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθαι κ. τ. λ.] Ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν ἠθέλετε κάμει, θέτετε νόμον κ. τ. λ. — Εἰ δέ τις ὢν ἐφ' ἡλικίας κ. τ. λ.] Ἐὰν δέ τις ὢν ἐν ἀνθηρᾷ ἡλικίᾳ, ὡραιότερος ἄλλου, μὴ προβλέπων τὴν ἐκ τῆς ὡραιότητος ὑποψίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐφέρθη εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ζωὴν αὐτοῦ οὐχὶ μὲ τὴν προσήκουσαν συστολὴν, τοῦτον κατηγόρησεν ὡς πεπορνευμένον. — Περὶ τῆς ἑστιάσεως] Τῆς ἐν τῷ πρυτανείῳ δηλονότι. — Μικροῦ γε — παρῆλθε] Ὀλίγον ἔλειψε νὰ λησμονήσω. Κατὰ ἄλλην γραφὴν, μικροῦ γάρ· (βλ. Συντ. Σελ. 258.) — Καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ, ταῖς ἐκκλησίαις] Καὶ πάλιν ἀναγνοὺς τὸ προβούλευμα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ δήμου.

Σελ. 76. Τὸν νόμον ἔθος ποιῶν] Καθ' ὑπαλλαγὴν, ἀντὶ τὸ ἔθος νόμον ποιῶν, κάμνων τὸ ἔθος νόμον· ἔθος ἦτο οἱ καλῶς πρεσβεύσαντες νὰ προσκαλῶνται πρὸς ἑστίασιν εἰς τὸ πρυτανεῖον. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, τὸ κοινὸν νόμιμον ἔθος· ἴσως δὲ γραπτέον, τὸ κοινὸν ἔθος νόμον ποιῶν. Ἡ κοινὴ συνήθεια ἔχει τῳόντι ἰσχὺν νόμου· εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἄγραφος νόμος. — Καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομένους] Ὅτι φιλοτιμοῦνται ἐν Μακεδονίᾳ καὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς εὐδαίμονας καὶ λαμπροὺς διὰ τὰ τοιαῦτα. — Περιεῖναι] Νὰ ὑπερβάλω αὐτούς. — Μεγαλοψυχότερος] Μεγαλοπρεπέστερος. Τὸ ἐναντίον τῆς μεγαλοψυχίας ἡ μικροψυχία· ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ Σατύρου, ἢ τίνα ἐν αὐτῷ μικροψυχίαν ἐνεωράκως, ἀντὶ, μικροπρέπειαν. — Παρέξεται] Θέλει ἀναφέρει, εἰπεῖ. — Γράφοντα] Χρωματίζοντα — Τούτους δὴ ὑπογραμματέας] Αἰσχίνην δηλονότι καὶ Ἀφόβητον. — Καὶ οὐδεμιᾶς κακίας ταῦτα κ. τ. λ.] Καὶ ταῦτα δὲν εἶναι μὲν δείγματα οὐδεμιᾶς κακίας· δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἄξια στρατηγίας, κ. τ. λ.

Σελ. 77. Ἐσεμνύνομεν] Ἐμεγαλύνομεν, ἐτιμῶμεν. — Καὶ τὸ, Συγγνώμη, ἀδελφῷ βοηθεῖν, προσειληφότες] Καὶ πρὸς τῇ μεγαλοφωνίᾳ καὶ ἀναιδείᾳ ἔχοντες τὸ, Συγγνώμη ἔστω νὰ βοηθῇ τις ἀδελφόν. — Καὶ παρὰ πάντα] Καὶ

ὑπὲρ πάντα. — Εἴ τινων δεδέηνται τουτονὶ σώζειν] Ἐὰν παρεκάλεταν τινας ἐξ ὑμῶν νὰ σώτωσι τοῦτον. — Ἢ κἂν ἀδ.κῶν] Ἢ καὶ ἂν φαίνηται ἀδικῶν. — Εἰ δ' ὅλως κἂν ὁτιοῦν] Ἐὰν δὲ παρακαλῶσι νὰ σώσητε αὐτὸν γενικῶς καὶ ἂν φαίνηται πράξας ὅ,τιδήποτε ἀδίκημα. — Ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάντων ἄριστα ὁ τιθεὶς τὸν νόμον τοῦ κρύβδην ψηφίζεσθαι, ὅτι κ. τ. λ.] Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὑπὲρ πάντας κάλλιστα ἤ-ξευρεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον τῆς κρυπτῆς ψηφοφορίας, ὅτι δηλαδὴ τούτων μὲν τῶν ἀδικησάντων τὴν πόλιν οὐδεὶς θέλει γνωρίζει τίς ἐξ ὑμῶν ἔκαμε χάριν εἰς αὐτόν· οἱ θεοὶ ὅμως κ. τ. λ. — Τούτων μὲν κ. τ. λ.] Τούτων μέν, τῶν κατηγορουμένων, οὐδεὶς θέλει γνωρίσει τίς ἐξ ὑμῶν ἔκαμε χάριν εἰς αὐτόν. — Οἱ θεοὶ—καὶ τὸ δαιμόνιον] Οἱ θεοὶ γενικῶς· τὸ δαιμόνιον δὲ, κατ' ἐξοχὴν ὁ ὑπέρτατος Θεός. — Περιποιήσασθαι] Νὰ ἀσφαλίσῃ, νὰ διατηρήσῃ· τὸ περιποιοῦμαι μετὰ δοτικῆς προσώπου καὶ αἰτιατικῆς πράγματος σημαίνει καὶ τὸ προξενῶ, καὶ τὸ προσκτῶμαι, καὶ τὸ διαφυλάττω. — Τὸν—βουληθέντα] Τὸν Τίμαρχον. — Τούτοις καταθέσθαι] Τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένοις χαρίσασθαι.

Σελ. 78. Τοῦτο τοίνυν] Ἤγουν ἡ τοῦ Τιμάρχου κατηγορία. — Μή σύ γε] Μὴ σὺ οὕτω ποιήσῃς· μὴ ἄπαγε τοὺς δικαστὰς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως. — Φήμη δ' οὗτις] Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἐκ τῶν Ἡσιόδου ἔργ. καὶ ἡμ. Ἤγουν, δὲν εἶναι ὅλως ψευδὴς ἡ φήμη κ. τ. λ.

Σελ. 79. Ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κ. τ. λ.] Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι τοῦ Εὐριπίδου· τὸ ποίημα, ἐπιγραφόμενον Φοίνιξ, δὲν σώζεται, εἰ μὴ ἀποσπάσματά τινα. — Εἶτα τὸν εἰς τοὺς ὄρνις εἰσιόντα κ. τ. λ.] Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Αἰσχίνης πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ Τιμάρχου· ἐννοεῖ δὲ τὰς ἀλεκτορομαχίας, ὅπου δὲν ἦτο, φαίνεται, τίμιον νὰ εἰσέρχωνται. — Πιτταλάκου] Οὗτος ἦτο δημόσιος δοῦλος, σύντροφος τοῦ Τιμάρχου. — Λογογράφους] Καταφρονητικῶς λαμβάνεται ἐνταῦθα ἡ λέξις, ἀντὶ ὑβριστάς. — Τούτοις] Τοῖς ὑβριστικοῖς λόγοις· ἄξιος τῶν ὕβρεων τούτων. — Τὰ τρίτα λέγων] Τριταγωνιστὴς ὢν παρὰ τοῖς ὑποκριταῖς Θεοδώρῳ καὶ Ἀριστοδήμῳ. Ὁ θεατρικὸς οὗτος βαθμὸς δὲν ἀπήτει τέχνην μεγάλην. Ἐδίδετο εἰς τοὺς τριταγωνιστὰς ἡ ὑπόκρισις τῶν δυναστευόντων, ἐπειδὴ τὰ πομπώδη, οἷοῖα τὰ τούτων, εἶναι ὀλίγον παθητικά. — Παρέλιπε] Ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου δηλονότι λόγῳ — Εἰσιέναι] Παριστάνειν, ὑποκρίνεσθαι.

Σελ. 80. Πρὶ ἂν—ἐντριβὴς φανῇ] Πρὶν ἐγκατατριβῇ εἰς δημόσια ἀξιώματα καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νόμων. — Ὅστις—μὴ τῶν ἀρίστων ἅπτεται βουλευμάτων] Ὅστις δὲν βουλεύεται τὰ ἄριστα εἰς τὴν πόλιν, δὲν συμβουλεύει τὰ ἄριστα. — Οὐδαμοῦ λέγω] Οὐδενὸς λόγου ἄξιον νομίζω. — Ταύτης ἔπι πλέοντες ὀρθῆς] Ἤγουν ζῶντες ἐπ' αὐτῆς οὔσης ἐν καλῇ καταστάσει, ἐν ἀσφαλείᾳ. — Ἐρῥῶσθαι πολλὰ φράσας κ. τ. λ.] Καταφρονήσας τῶν σοφῶν ἀξιωμάτων τοῦ Σοφοκλέους. Ὁ παρακείμενος ἐρῥῶσθαι μετὰ τῶν ἀφηγηματικῶν ῥημάτων φημὶ, λέγω, λαμβάνεται συνήθως κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ κοινοῦ, ἃς ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν. Οὕτω καὶ τὸ χαίρειν μετὰ τῶν αὐτῶν ῥημάτων· καὶ τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς, χαιρέτω· χαιρέτω φιλία· χαιρέτω λό-

γος. Αἱ φράσεις αὗται λέγονται κατ' εὐφημισμὸν ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων ἢ νομιζομένων ἀγαθῶν, ὅταν διά τινα αἰτίαν ἀγανακτῇ ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἀηδῶς ἔχῃ πρὸς ταῦτα. Τὸ δὲ ἐῤῥέτω ἐκ τοῦ ἔῤῥω, λέγεται ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων κακῶν· ὡς, ἐῤῥέτω φθόνος· καὶ κατὰ δεύτερον πρόσωπον ἐνικὸν ἢ πληθυντικόν· ἔῤῥ' ἐς κόρακας· ἔῤῥετε. — Τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν] Ἐπεξήγησις τοῦ, τὴν δὲ ἄτην ὁρῶν στείχουσαν ὁμοῦ, ἤγουν, πλησιάζουσαν.

Σελ. 81. Ἡ σώζουσα] Αὐτὸν δηλονότι καὶ τοὺς αὐτοῦ. — Τῶν χρωμένων] Ἤγουν, τῶν τελουμένων καὶ καθαιρομένων ὑπ' αὐτῆς. — Πρὸς τῷ τοῦ Ἥρωος τοῦ ἰατροῦ] Πρὸς τῷ ναῷ δηλαδή. Καλαμίτην λέγει τοῦτον ἐν τῷ περὶ στεφάνου. Τινὲς θέλουσιν ὅτι ὁ Ἥρως οὗτος ἰατρὸς ἐλέγετο Τόξαρις, καὶ ἦτο ξένος, καὶ ὅτι κατ' ἔτος ἐγίνετο εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἑορτὴ ἐν Ἀθήναις. — Ἀργύριον εἰλήφεσαν] Ἠργυρολόγουν δωροδοκούμενοι. — Ἐν τῇ Θόλῳ] Ἡ δὲ Θόλος, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, τόπος ἦν, ἔνθα ἐσιτοδοτοῦντο οἱ τοῦ δημοσίου γραμματεῖς· ἐκλήθη δὲ Θόλος, διὰ τὸ Θολοειδὲς καὶ στρογγύλον ἔχειν τὸ σχῆμα. — Οὐδ' ὅπως ὀρθὴ πλευσεῖται] Οὐδὲ ἐφρόντισε πῶς θέλει πλέει ὀρθή, ἀκίνδυνος, ἀσφαλής. — Ὑπερέβης] Ὑπερεπήδησας, ἀπεσιώπησας. — Ἀνακεῖσθαι] Ἐπὶ ἀνδριάντων, ἵστασθαι. — Ἀναβεβλημένον] Ἔχων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔσω τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐσθῆτος διὰ σεμνότητα· « ἐμελλε τοῖς παλαιοῖς, λέγει ὁ Ἀθήναιος, καὶ τοῦ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα, καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας ἔσκωπτον.» Τὸ δὲ ἀναβάλλεσθαι εἶναι Ἀττικὸν ἀντὶ τοῦ περιβάλλεσθαι.

Σελ. 82. Κομίζεσθαι] Νὰ ἀναλάβωσιν αὐτήν. Οἱ Ἀθηναῖοι βεβαρημένοι ὑπὸ τοῦ μακροῦ καὶ βλαπτικοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον εἶχον πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Σαλαμῖνος, ἐψήφισαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ μὴ προβάλῃ τοῦ λοιποῦ μηδεὶς περὶ τῆς νήσου ταύτης. Ἀλλ' ὁ Σόλων, μὴ ὑποφέρων τὸ ὄνειδος τοῦτο τῆς πατρίδος, καὶ βλέπων τοὺς νέους πνέοντας πόλεμον, προσποιηθεὶς παραφροσύνην, ἔδραμεν εἰς τὴν πλατεῖαν προφέρων τοὺς περὶ Σαλαμῖνος στίχους. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἀνακαλέσαντες τὸ ψήφισμα, ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον. Ὁ Σόλων ἠγάπα πολὺ τὴν ποίησιν. Ἔν τινι ποιήματι συμπεριέλαβε μέγα μέρος τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ πράξεων. Οἱ νόμοι αὐτοῦ ἦσαν διὰ στίχων. Κατὰ τὸν Διογένην Λαέρτιον ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων αὐτοῦ ἦτο ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους. — Τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεὶς] Βαλὼν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον. — Ἄξιόν γε (οὐ γάρ;) ἦν κ. τ. λ.] Ἔπρεπεν εἰς αὐτὸν (δὲν εἶναι οὕτω;) νὰ ἀναφέρῃ τὸν Σόλωνα.—Κἀκεῖσε] Εἰς Μακεδονίαν. — Τῆς χώρας] Δηλονότι τῆς Ἀμφιπόλεως. — Ἵνα δ' ἐγγένηται] Διὰ νὰ γείνῃ δυνατὸν, διὰ νὰ δοθῇ ἀφορμή. — Πιλίδιον λαβὼν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν κ. τ. λ.] Πιλίδιον ἐννοοῦσιν ἐνταῦθα τὴν περίθετον κόμην· τινὲς δὲ λέγουσιν, « ὅτι ἐπὶ ταῖς πομπαῖς ἐλοιδοροῦντο ἀλλήλοις προσωπεῖα φοροῦντες· ὑποκάτω δὲ πιλίδια ἐφόρουν, ὥστε μὴ βλάπτεσθαι καὶ τρίβεσθαι τὴν κεφαλήν· ὅτι τὸν Οἰνόμαον ὑποκρινόμενος καὶ καταπεσὼν, ἐπλήγη, καὶ ἐτραυματίσθη, καὶ ἐδέδετο τὴν κεφαλὴν (Οὐλπιαν.)» Ἄλλοι δὲ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον

ἐφόρει ὁ ὑποκρινόμενος, ὅτε στρεφόμενος πρὸς τοὺς θεατὰς ἐλάλει. — Λέγε σὺ] Ἀνάγνωθι σὺ, ὦ γραμματεῦ.

Σελ. 83. Ὀβριμοπάτρη] Ἰσχυροῦ πατρὸς θυγάτηρ. — Ἀφραδίῃσιν] Διὰ τὰς ἀνοησίας αὐτῶν. — Οἷσιν ἑτοῖμον] Εἰς τοὺς ὁποίους ἐπίκειται διὰ τὴν μεγάλην ὕβριν αὐτῶν νὰ πάθωσι πολλὰ δεινά — Οὐδὲ παρούσας κ. τ. λ.] Οὐδὲ νὰ βάλλωσιν εἰς τάξιν μεθ' ἡσυχίας τὰς παρούσας εὐωχητικὰς ἀπολαύσεις, ν' ἀπολαμβάνωσιν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ κοσμιότητι τὰς εὐφροσύνας τῆς τραπέζης. — Πεπᾶσθαι] Νὰ ἀποκτῶσι, νὰ πλουτῶσιν. Ὁ μέσος ἀόρ. ἐπασάμην, καὶ ὁ παρακ. πέπαμαι εἶναι οἱ μόνοι ἐν χρήσει χρόνοι τοῦ πάομαι. — Κτεάνων] Κτημάτων. Παρατηρητέον δὲ ὅτι οὗτος καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ στίχος εἶναι πενταμετρος, οὐδενὸς ἑξαμέτρου παρεντιθεμένου. — Σεμνὰ Δίκης θέμεθλα] Τὰ σεβαστὰ θεμέλια τῆς Δίκης, τοὺς σεβαστοὺς θείους νόμους, ἐφ' ὧν ἡ πόλις ἐπῳκοδόμηται. — Ταῦτ' ἤδη κ. τ. λ.] Διὰ ταῦτα τέλος πάντων ἐπέρχεται ἐπὶ πᾶσαν πόλιν ἄφευκτος συμφορά. — Ὅ στάσιν ἔμφυλον κ. τ. λ.] Ἥτις Δίκη παιδεύουσα τὴν ἀνομίαν ἐπεγείρει ἐμφύλιον ταραχὴν, καὶ πόλεμον καθεύδοντα, ὅστις ἐγερθεὶς ἐξολοθρεύει πολλῶν πολιτῶν τὴν ἐρασμίαν νεότητα. — Ἐκ γὰρ δυσμενέων κ. τ. λ.] Διότι τὸ πολυέραστον ἄστυ ταχέως φθείρεται ὑπὸ τῶν ἔξωθεν πολεμίων ἐν ταῖς κοινωνίαις (ἐν συνέδοις), αἵτινες ἀδικοῦσι τοὺς ἑαυτῶν φίλους, τοὺς συμπολίτας. — Ἀεικελίοισι] Σκληροῖς. — Ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι] Ἤγουν δὲν δύνανται νὰ κρατήσωσι. — Ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἕρκος ὑπέρθορεν, κ. τ. λ.] Ὑπερπηδᾷ δὲ τὸ ὑψηλὸν περίφραγμα, καὶ εὑρίσκει ἐξάπαντος τὸν κρυπτόμενον ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ τῆς οἰκίας, ἢ ἐν θαλάμῳ.

Σελ. 84. Θυμὸς] Τὸ πνεῦμα μου, ἢ ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλός μου. — Ἄρτια καὶ πινυτὰ] Τέλεια, καὶ συνετά. — Ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι] Ἤγουν, νομίζω καὶ πιστεύω. — Τρόπον δέ τινα ἡγεῦμαι] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, οἶμαι. — Πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας] Ἤγουν, πολλὰ κακὰ πράξας ἐν τῇ πρεσβείᾳ. — Ὑπακούσαντά τινα] Τὸν Τίμαρχον δηλονότι, διότι ὑπήκουσεν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῆς δωροδοκίας τοῦ Αἰσχίνου, καὶ παρουσιάσθη κατήγορος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, οὐχὶ ἐκ πάθους προσωπικοῦ. — Καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ, κ. τ. λ.] Καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἠπείλει ὅτι θέλει φέρει κατ' ἐμοῦ κατηγορίαν (πρὸς τὸν ἄρχοντα δηλαδὴ καὶ τοὺς θεσμοθέτας). Οὕτω καὶ ἀνωτέρω παρίστησε τὸν Αἰσχίνην, «βοῶντα ἐν Πειραιεῖ ὡς εἰσαγγελεῖ με, καὶ γράψεται, καὶ ἰού, ἰού.» — Καὶ παρηκολουθηκὼς ἅπασι] Καὶ ὅστις συμπρεσβεύων παρηκολούθησα, παρετήρησα καὶ ἐγνώρισα πάσας τὰς ῥᾳδιουργίας αὐτοῦ —Καὶ διακρουόμενος — εἰσελθεῖν] Καὶ ἀποφεύγων καθ' ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸν τὸ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰς εὐθύνας τῶν πεπραγμένων αὐτοῦ. — Εἰς τοιοῦτον ὑπῆκται καιρὸν] Ἐφέρθη εἰς δίκην ἐν τοιούτῳ καιρῷ, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. — Τῶν ἐπιόντων ἕνεκα] Ἕνεκα τῶν μελλόντων καὶ προσδοκωμένων κινδύνων.

Σελ. 85. Ἐπὶ καιροῦ] Ἐν δέοντι καιρῷ. — Νόσημα] Ἡ δωροδοκία δηλονότι, ἀλληγορικῶς. — Εὐτυχίας] Διὰ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. — Οἱ γνωριμώτατοι] Οἱ ἐπισημότατοι. — Τῶν κοινῶν] Ὑπακούεται, τῶν πραγμάτων. — Φιλίππου φιλίαν, καὶ ξενίαν, καὶ ἑταιρίαν, καὶ τὰ τοιαῦθ' ὑποκοριζόμενοι] Εὐφήμως ὀνομάζοντες

τὴν προδοσίαν, φιλίαν, καὶ ξενίαν, καὶ οἰκειότητα. — Οἱ δὲ λοιποὶ, καὶ τὰ κύρια] Οἱ δὲ λοιποὶ, ἤγουν τὸ πλῆθος, ὁ δῆμος, καὶ οἱ τὸ κῦρος ἔχοντες, οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, ὁποῖοι καὶ ἂν ἦναι ἐν ἑκάστῃ πόλει· ἐπάγει δὲ τὸ ἄττα ποτ' ἐστὶν, διότι δὲν εἶχεν ἑκάστη πόλις τῆς Ἑλλάδος τὸ αὐτὸ πολιτικὸν σύστημα. — Τὰ τοιαῦτα ζηλώματα] Ἡ τῶν τοιούτων πραγμάτων μίμησις. — Τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμα] Τὴν ἡγεμονίαν, ἣν εἶχον ἐπὶ τῶν οἰκείων πόλεων· ἀξίωμα δὲ λέγει τὴν τιμὴν, τὸν βαθμὸν τῆς ὑπεροχῆς ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι. Ἀφοῦ ὁ Φίλιππος ἠλευθέρωσε τοὺς Θετταλοὺς ἀπὸ τοὺς τυράννους αὐτῶν, κατεδούλωσεν αὐτὸς τὴν Θετταλίαν. — Αὐτῶν ἐνίων] Τινῶν ἐξ αὐτῶν. — Τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς] Οἱ Ἠλεῖοι, οἱ μὲν Φιλιππίζοντες, οἱ δὲ τὰ ἐναντία φρονοῦντες, ἔσφαττον ἀλλήλους. — Αὐτόχθονες] Οἱ ἐξ ἀρχῆς κατοικοῦντες τόπον τινὰ, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ πρῶτοι κατέλαβον, ἀκατοίκητον ὄντα πρότερον, ἐλέγοντο αὐτόχθονες, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς γεννηθέντες.

Σελ. 86. Ταὐτὰ δὲ ταῦτα Ἀργεῖοι] Ὑπακούεται τὸ ἐποίησαν. — Οἳ παρ' οὐδὲν οὕτως, ὡς κ. τ. λ.] Οἵτινες δι' οὐδὲν ἄλλο τοσοῦτον, ὅσον διὰ τὸ ποιεῖν τὰ τοιαῦτα, ἠφανίσθησαν οἱ ταλαίπωροι. — Οὔπω Χαλκιδέων πάντων εἰς ἓν συνῳκισμένων] Ἡ Χαλκὶς, πόλις τῆς Εὐβοίας ἔκαμεν ἐν Θρᾴκῃ πολλὰς ἀποικίας, τῶν ὁποίων πρωτίστη ἦτο ἡ Ὄλυνθος. Ἠνώθησαν δὲ πᾶσαι αἱ πόλεις, καὶ συνέστησαν τὴν Χαλκιδικὴν συμμαχίαν. Πρὸ ταύτης δὲ τῆς ἑνώσεως φθονήσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν δύναμιν τῆς Ὀλύνθου, βλέποντες αὐτὴν μεγαλυνομένην, ἐπολέμησαν ἰσχυρῶς. Οἱ Ὀλύνθιοι ἀντέστησαν γενναίως· τελευταῖον ὅμως ὑπέκυψαν, ἀλλὰ μὲ συνθήκας ἐντίμους καὶ ὠφελίμους. — Πολεμάρχων] Ὁ Πολέμαρχος παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦτο ἡγεμὼν μιᾶς μοίρας, ἤτοι 400 ἀνδρῶν. Παρὰ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐλέγετο πολέμαρχος ὁ τρίτος ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὅστις ἐν μὲν πολέμῳ ἐστρατήγει, ἐν δὲ εἰρήνῃ ἦτο σύμβουλος τοῦ πολέμου.

Σελ. 87. Ἐπειδὴ δὲ ταῦθ' οὕτω προήγετο] Ὅτε δὲ ταῦτα τὰ κακὰ προήχθησαν, ηὐξήνθησαν. — Ξένοις] Ξενικῷ στρατεύματι. — Πρὶν μὲν ἐξελθεῖν] Πρὶν τελειώσῃ — Οὐκ ἔτ' εἶχεν ὑπακούειν τοῖς προδιδοῦσιν, κ. τ. λ.] Ἤγουν, δὲν ἐπρόφθανε νὰ δέχηται τοὺς προσφέροντας ἑαυτοὺς εἰς προδοσίαν, οὐδὲ ἤξευρε τί πρῶτον νὰ ὑποτάξῃ. — Οὔτε τὴν γῆν πατρίδα οὖσαν, ἐφ' ᾗς ἔστασαν] Οὔτε τὴν γῆν ἥτις ἦτο ἡ πατρὶς αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵσταντο. — Καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφυὲς εἴη, κ. τ. λ.] Διότι ἤθελε φανῇ καὶ ἀποπώτατον μάλιστα, κ. τ. λ.

Σελ. 88. Πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν] Πρότερον δηλονότι τῆς προδοσίας. — Ὁ δὲ πράγματα] Ὁ δὲ ὑποθέτεις. — Ὧν μὲν ἂν ἕκαστος, κ. τ. λ.] Αὐτῶν μὲν ἕκαστος ὧν τινων πραγμάτων λάβῃ πληρεξουσιότητα, ταῦτα διαφθείρει· ἐξίσου ὅμως πρέπει σεῖς νὰ μισῆτε πάντας τοὺς τοιούτους. — Πραγματωδέστερον] Δυσκολώτερον. — Περὶ τούτων] Περὶ τῆς δωροδοκίας καὶ τῶν προδοτῶν. — Ῥᾳθυμεῖτε] Ἀμελεῖτε, ἀδιαφορεῖτε. — Ἄρθμιον κ. τ. λ.] Ὅτε ἡ Αἴγυπτος ἀπεστάτησεν, ἔπεμψεν Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ στράτευμα πολυάριθμον, διὰ νὰ ὑποτάξῃ αὐτήν. Μὴ δυνηθεὶς δὲ, διότι ἐβοήθουν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ὀργισθεὶς ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ

τοὺς Ἀθηναίους· ὅθεν ἔπεμψεν εἰς τὴν Πελεπόννησον τὸν Ἄρθμιον τὸν Ζελείτην μετὰ χρημάτων πολλῶν, διὰ νὰ διεγείρῃ αὐτὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅμως ἀπέῤῥιψαν τὴν πρόταεινν τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐστηλίτευσαν τὸν Ἄρθμιον, αὐτὸν καὶ ἅπαν τὸ γένος αὐτοῦ. Ἡ δὲ Ζέλεια ἦτο πόλις τῆς Λυκίας. Στήλη εἶναι ἡ λίθος ἢ χαλκὸς σχῆμα ἔχων ἐπίμηκες τετράγωνον, ἐν ᾗ ἐγράφετο ἐγκεχαραγμένη ἡ κακουργία τοῦ στηλιτευομένου. Πολλάκις δὲ καὶ αἱ εὐεργεσίαι τῶν εὐεργετῶν ἀνεγράφοντο ἐν στήλαις, ὡς ἡ τοῦ Λεύκωνος ἡγεμόνος τοῦ Βοσπόρου ἀνεγράφη ἐν Ἀθήναις. — Νὴ Δί' ἀλλὰ] Ἀλλὰ τάχα; τὸ νὴ Δί' ἀλλὰ εἶναι σύνηθες εἰς τὰς ἀνθυποφορικὰς ἐρωτήσεις (βλ. Ῥητορ. Σελ. 198). — Ἦν ἀριστεῖον κ. τ. λ.] Τὸ ὁποῖον ἄγαλμα ἀνέθηκεν ἡ πόλις ἀριστεῖον τῆς Ἀθηνᾶς — Σεμνὸν] Σεβαστὸν, ἱερόν. — Νῦν δὲ γέλως, ἄδεια, αἰσχύνη] Τὸ αἰσχύνη δὲν ἔχει τόπον ἐνταῦθα. Γραπτέον, νομίζω, ἄδεια Αἰσχίνῃ. Τοιαῦτα αἰφνίδια καὶ ἀπροσδόκητα εἶναι συνήθη εἰς τὴν Δημοσθένειον δεινότητα. Λέγει δὲ καὶ κατωτέρω, «Οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἂν τὰ παρ' ὑμῖν ὑγιαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνεῖν βουλομένοις.» — Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου] Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ, βασιλεὺς τῆς Περσίας, βιβαρημένος ἀπὸ τοῦ πολυχρονίου πολέμου, καθ' ὃν ἔπαθε πολλὰ, ἀπεφάσισε κατὰ τὴν γνώμην τῶν συμβούλων αὐτοῦ, νὰ ζητήσῃ εἰρήνην· ἐπέμφθησαν πρέσβεις ἀμφοτέρωθεν. Ὁ Καλλίας, εἷς τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν, διωρίσθη πρῶτος τῆς πρεσβείας τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔκαμε τὴν ἔνδοξον ἐκείνην εἰρήνην, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας νὰ καταβιβάσῃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν στράτευμα μιᾶς ἡμέρας δρόμον ἵππου, μηδὲ νὰ πλέῃ μὲ πλοῖον πολεμικὸν ἐντὸς τῶν Χελιδονέων καὶ Κυανέων νησιδίων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τῶν παραλίων τῆς Παμφυλίας.— Πεντήκοντα ἐπράξαντο τάλαντα] Κατεδίκασαν αὐτὸν νὰ πληρώσῃ πεντήκοντα τάλαντα. Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ἔλαβε μεγάλας τιμάς· φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἔλαβε ταύτας, ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἀθῶος.

Σελ. 90. Τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν] Τὴν ἑαυτῶν ἀνδρίαν. — Τοῦ δὲ προῖκα ἢ μὴ] Ὑπακούεται τὸ πρεσβεῦσαι. — Ὥστε μήτ' ἐπὶ πράξεως κ. τ. λ.] Ὥστε δὲν ἄφινον νὰ γίνηται δωροδοκία οὔτε εἰς πρᾶξιν τινὰ, οὔτε εἰς ἄνθρωπον. — Ἐπικράτης] Κατὰ τὸν Ἁρποκρατίωνα πολλοὶ Ἐπικράται ὑπῆρξαν. Οὗτος δὲ, περὶ οὗ λέγει, ὑπῆρξεν ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων ἀρχηγὸς μέρους τινὸς τοῦ λαοῦ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατέφυγεν εἰς τὴν Φυλὴν, ὕστερον δὲ ἐκυρίευσε τὸν Πειραιᾶ. — Καὶ ἄλλως] Καὶ πρὸς τούτοις.

Σελ. 91. Οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προλαβόντα παρ' ὑμῶν] Οὐδὲ προλαβὼν τὴν παρ' ὑμῶν πίστιν. — Παρὰ τὰ γράμματα] Παρὰ τὰς ἐγγράφως δοθείσας εἰς αὐτοὺς διαταγὰς, παρὰ τὸ ψήφισμα. — Χρηματίζοντες] Συμβουλευόμενοι κατ' ἰδίαν. — Ἀπάγειν] Ὑπακούεται τὸ τὴν ἐπὶ θανάτῳ. — Καὶ τὸν ἐκ Πειραιῶς] Καὶ ὅστις κατήγαγεν εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ Πειραιῶς τὸν δῆμον. — Ἐκπεσεῖν] Τοῦ βίου δηλονότι, εἰς θάνατον καταδικασθῆναι.

Σελ. 92. Τάλαντα δέκα ὠφληκέναι] Νὰ καταδικασθῇ εἰς ποινὴν δέκα ταλάντων.

— Καὶ τὸν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος] Ἄλλοι γράφουσι κατὰ γενικὴν τῶν, καὶ τότε πρέπει νὰ ὑπακούηται τὸ τινάς. Ἄλλοι δὲ τὸν, ὡς περὶ γνωστοῦ τινος προσώπου ὄντος τοῦ λόγου· ὁ Οὐλπιανὸς λέγει ὅτι οὗτος ἦτο ὁ Πρόξενος στρατηγός. — Τῶν τὰ μέγιστα] Οἵτινες, ὁ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων κ. τ. λ. — Ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς] Βλ. Συντ. Σελ. 263. — Τῆς τοὺς θιάσους συναγούσης] Ἥτις συνῆγεν εἰς ἑαυτὴν τοὺς νέους καὶ ἔκαμνε τὰ Βακχικά. — Ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθνηκεν ἱέρεια] Αὕτη ἐλέγετο Νῖνος, κατὰ τὸν Οὐλπιανόν. Κατηγόρησε δὲ αὐτὴν Μενεκλῆς, ὅτι ἔκαμνεν ἐρωτικὰ φάρμακα εἰς τοὺς νέους. «Οἱ Ἀθηναῖοι, λέγει ὁ αὐτὸς, ἐξ ἀρχῆς γέλωτα εἶναι καὶ ὕβριν κατὰ τῶν ὄντως μυστηρίων τὰ τελούμενα ταῦτα νομίζοντες, τὴν ἱέρειαν ἀπέκτειναν· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ θεοῦ χρήσαντος ἐᾶσαι γενέσθαι (γράφε, γίνεσθαι), τὴν Αἰσχίνου μητέρα (ἴσως, τῇ Αἰσχίνου μητρὶ) μυεῖν ἐπέτρεψαν.» — Τὸν τῶν τοιούτων] Τὸν ὄντα τοιούτων γονέων. — Ποία χορηγία, κ. τ. λ.] Ἦγουν, πότε ὑπῆρξέ τις ἐκ τούτων χορηγός; πότε παρεσκεύασεν ἐξ ἰδίων τὸν χορὸν τῶν Διονυσίων; τίνα λειτουργίαν ἔκαμεν εἰς τὴν πόλιν; ποίαν εἰσφοράν; τίνα εὔνοιαν ἔδειξε; ποῖον κίνδυνον ὑπέστη ὑπὲρ τῆς πόλεως; — Κἂν εἰ] Ἀντὶ τοῦ, καὶ εἰ· συντάσσεται δὲ κατὰ τὴν χρείαν μετὰ ὁριστικῆς, ἢ εὐκτικῆς. — Ὡς οὐδέν ἐστιν ὄφελος πόλεως κ. τ. λ.] Ὅτι δὲν εἶναι οὐδεμία ὠφέλεια πόλεως, ὅτι δὲν σώζεται πόλις, ἥτις δὲν παιδεύει τοὺς ἀδικοῦντας. Ταῦτα, ὡς καὶ ἄλλα, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου λόγῳ τοῦ Αἰσχίνου· ὅθεν συμπεραίνεται ὅτι ὁ ῥήτωρ οὗτος εἶπε πολλὰ ἐν τῷ δημηγορεῖν, τὰ ὁποῖα δὲν ἀφῆκε γεγραμμένα. — Παραγγελία] Παρακλήσεις καὶ μεσιτεῖαι. — Εἰ προήσεσθε κ. τ. λ.] Ἐὰν ἀμελήσητε, παραβλέψητε, τοὺς νόμους καὶ τὸ πολίτευμα.

Σελ. 93. Ἠτίμωται] Κατεδικάσθη εἰς ἀτιμίαν. — Ὅτι τοῦτον εἶδεν ἀδικοῦντα] Διότι ἐγνώρισε τοῦτον ἀδικοῦντα τὴν πόλιν. — Νὴ Δί'] Ναὶ, λέγει τις· ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ ὁ Τίμαρχος· διότι οἱ νέοι θέλουσι σωφρονισθῇ δι' ἐκείνην τὴν κατηγορίαν. — Καὶ τούτων] Τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων. — Οὐχὶ—προορῶν] Οὐχὶ προνοῶν, φροντίζων. — Βουλεύων] Βουλευτὴς ὢν ὁ Τίμαρχος. — Εἰ ὁ τοιοῦτος λέγει] Ἂν ὁ τοιοῦτος δημηγορῇ.

Σελ. 94. Δυοῖν μὲν κηδεσταῖν παρεστηκότοιν] Ἐνῷ παρίσταντο εἰς τὴν κατὰ Τιμάρχου ὁμιλίαν αὐτοῦ δύο γυναικάδελφοι. — Ὃς ἑαυτὸν ἐμίσθωσε] Ὅστις ἐμίσθωσεν ἑαυτὸν ἐπ' αἰσχρότητι εἰς τὸν Χαβρίαν στρατηγὸν, ὅτε ὑπῆγεν εἰς βοήθειαν τοῦ Ταχὼ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, κατὰ Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος, βασιλέως τῆς Περσίας. — Κηρυβίωνος] Οὗτος ὁ ἄλλος γυναικάδελφος τοῦ Αἰσχίνου ἐλέγετο Ἐπικράτης· λέγει δὲ αὐτὸν Κηρυβίωνα, καθὼς σημειοῖ ὁ Οὐλπιανὸς, διὰ τὴν εὐτέλειαν καὶ κακοήθειαν αὐτοῦ· διότι κηρύβια ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὰ ἀποκαθάρματα τοῦ σίτου, καὶ τὰ ἐξώφλοια τῶν ὀσπρίων. — Ἄνευ τοῦ προσώπου] Ἄνευ προσωπείου. Διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀναισχυντίαν αὐτοῦ λέγει τοῦτο· διότι οἱ θέλοντες τότε ἐν ταῖς ἑορταῖς νὰ σκώπτωσι τινὰς, ἐφόρουν προσωπεῖα διὰ νὰ μὴ αἰσχύνωνται. — Καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὁρῶν Ἀφόβητον] Ἀλλὰ τί εἶναι ταῦτα; μικρά. Ἀλλ' οὗτος κατηγόρει, καὶ περὶ πορνείας ἔλεγεν,

ἐνῷ ἔβλεπε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀφόβητον. — Ἀλλὰ δῆτα ἄνω ποταμῶν κ. τ. λ.] Ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οἱ λόγοι ἔρευσαν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Αἰσχίνου, ἄνω ποταμῶν· διότι ἐνῷ ὁ οἶκος αὐτοῦ εἶναι πλήρης πόρνων, αὐτὸς ἐλάλει κατὰ ἄλλου περὶ πορνείας. — Καταστήσασα ἔχει] Βλέπ. Συντ. Σελ. 152. — Τί τὰ τῶν Ἀρκάδων ; κ. τ. λ.] Ἤγουν, τί κάμνουσιν οἱ Ἀρκάδες ; τί οἱ Ἀμφικτύονες ; — Τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπιστευμένων] Εἰς τοὺς ὁποίους ἐδώκατε πίστιν, ὡς πολίτας εἰλικρινεῖς.—Τί γὰρ δήποτε Εὔβουλε, κ.τ.λ.] Ὁ Εὔβουλος ἦτο ἀνὴρ πολιτικὸς ἐν ὑπολήψει μεγάλῃ· ὁ δὲ Ἡγησίλεως εἶχε πεμφθῆ εἰς τὴν Εὔβοιαν στρατηγὸς, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν βοήθειαν πρὸς τὸν Πλούταρχον, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. Ἐκρίθη δὲ ὡς συνεξαπατήσας μετὰ τοῦ Πλουτάρχου τὸν δῆμον· θέλει λοιπὸν νὰ δείξῃ αὐτὸν ὡς Φιλιππίζοντα, διότι προστατεύει τὸν Αἰσχίνην, ἐνῷ δὲν ἐβοήθησε τὸν Ἡγησίλεων συγγενῆ ὄντα.—Καὶ Θρασυβούλῳ] Ἄλλο παράδειγμα κατὰ τοῦ Εὐβούλου, ὅτι δὲν βοηθεῖ τὸν Αἰσχίνην διὰ φιλανθρωπίαν, διότι τὸν ἑαυτοῦ θεῖον παρέβλεψεν ἀβοήθητον. Δὲν προσδιορίζει δὲ ἐνταῦθα ἂν ἦτο θεῖος πρὸς πατρὸς ἢ πρὸς μητρός· ἐλέγετο δὲ ὁ μὲν πάτρως, ὁ δὲ μήτρως. — Ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ψήφου κ. τ. λ.] Πρώτη ψῆφος ἐλέγετο ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ ἐγίνετο ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ ἀδικήματος· δευτέρα δὲ, ἡ περὶ τῆς ποινῆς ἀπόφασις. Λέγει δὲ ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος, « εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα —ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ—τὸ δὲ δεύτερον—τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι—ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον, ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας· ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται· ὅστις ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ κ. τ. λ. — Ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην ἔχειν σοι] Διότι, ὡς φαίνεται, ἐδέετο ὑπὲρ συγγενῶν ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς ποινῆς· ἐν δὲ τῇ κατηγορίᾳ δὲν ἀπελογήθη ὑπὲρ αὐτῶν, συνειδὼς ὅτι ἦσαν ἔνοχοι. — Καὶ ἀναγκαίων] Κατ' ἀνάγκην φύσεως προσηκόντων σοι, οὕτω καὶ Ἰσοκράτης ἀνάγκην λέγει τὴν συγγένειαν. « Μᾶλλον δὲ ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας, ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας· ἡγεῖτο γὰρ πρὸς ἑταιρίαν πολλῷ κρείττω φύσιν νόμου, καὶ τρόπον γένους, καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης.

Σελ. 93. Ὃς, ἡνίκα ἔκρινεν Ἀριστοφῶν κ. τ. λ.] Οὗτος ἦτο στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Ἐκαυχᾶτο ὅτι πεντάκις καὶ ἑβδομηκοντάκις κατηγορήθη, καὶ πάντοτε ἀθωώθη. Ἡ δὲ ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου εἶναι αὕτη· ὅστις, ὅτε κατηγόρει ὁ Ἀριστοφῶν τὸν Φιλόνεικον, καὶ ἐν τῇ κατηγορίᾳ ἐκείνου κατηγόρει καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ πεπολιτευμένα, ἔγεινε μετ' ἐκείνου κατήγορός σου, καὶ συνετάττετο μετὰ τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀφοῦ δὲ σὺ, φοβίσας τούτους, τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ εἰπὼν ὅτι ἔπρεπε νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νὰ γείνῃ συνεισφορὰ χρημάτων, καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ἑτοιμασίαν πολέμου τὰ θεωρικὰ χρήματα, ἢ νὰ δεχθῶσιν (εἰς ὃ ἠναντιοῦτο) ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οὗτος μὲν, ὁ Αἰσχίνης, ὑπεστήριζεν, ἔγραψε δὲ ἐν τῷ περὶ εἰρήνης ψηφίσματι ὁ βδελυρὸς

Φιλοκράτης, ἐξ ὧν συνέβη νὰ γείνῃ αἰσχρὰ ἀντὶ ἐντίμου ἡ εἰρήνη· καὶ ἀφοῦ οὗτοι διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἀδικημάτων αὐτῶν ἠφάνισαν τὰ πάντα, τώρα συνδιηλλάγης μετὰ τοῦ Αἰσχίνου; — Βοηθήσεις τούτῳ;] Τῷ Αἰσχίνῃ δηλονότι. — Μοιροκλέα κ. τ. λ.] Διὰ τί κατηγόρησας τὸν Μοιροκλέα, ὅτι ἔλαβεν εἴκοσι δραχμὰς παρ' ἑκάστου τῶν ἀγορασάντων τὰ δημόσια μεταλλεῖα, καὶ τὸν Κηφισοφῶντα ὡς ἱερόσυλον, διότι ἐβάστασε τρεῖς ἡμέρας ἑπτὰ μνᾶς, καὶ δὲν κατέθεσεν αὐτὰς εἰς τὴν τράπεζαν; τοὺς δὲ λαβόντας χρήματα παρὰ Φιλίππου, καὶ ὁμολογοῦντας τοῦτο, καὶ ἀποδεικνυμένους φανερὰ ὅτι ἔπραξαν ταῦτα διὰ τὸν ὄλεθρον τῶν συμμάχων, κ. τ. λ. Ὁ Μοιροκλῆς ἦτο Σαλαμίνιος. Ὁ δὲ Κηφισοφῶν ἦτο ἴσως ταμίας ἱερῶν χρημάτων, καὶ ὤφειλεν εὐθὺς νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ τὰς ἑπτὰ μνᾶς. — Γέλως] Ταπεινὰ δηλαδή, εὐτελῆ· ἐνταῦθα στρέφει τὸν λόγον πρὸς τοὺς δικαστάς. — Καὶ μάλα εἰκός γε] Πιθανώτατα ἦσαν. — Ἔστιν οὖν ὅστις κ. τ. λ.] Εἶναί τις λοιπὸν ἐκ τούτων, ὅστις ὑπῆρξεν ἐκεῖ τώρα συγκοινωνὸς τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου; ἤγουν τῆς δημοκρατίας — Παρεκλέγοντα τὰ κοινὰ] Σφετεριζόμενον τὰ δημόσια χρήματα.

Σελ. 96. Καὶ πέφηνε] Καὶ ἐφάνη τοῦτο. — Τίς—τούτων] Τῶν κλεπτόντων τὰ δημόσια. — Ἀξιόχρεως] Ἀντὶ τοῦ ἄξιος. — Προστασιῶν] Πολιτικῶν ἀρχῶν, ἀξιωμάτων. — Ἐν τοῖς τριακοσίοις] Ἡ βουλὴ ὡς φαίνεται τῶν Μεγάρων, συνισταμένη ἐκ τριακοσίων, ὡς ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἐκ πεντακοσίων. — Τοὺς ξένους] Τὸ ξενικὸν στράτευμα τοῦ Φιλίππου. — Ὁ δ' ἔνδον ἑτύρευε] Ὁ δὲ Πτοιόδωρος ἐρραδιούργει ἔνδον τὴν προδοσίαν. — Τούτῳ—ὑπαρχέτω τυγχάνειν] Εἰς τοῦτον ἃς δίδεται παρ' ὑμῶν ἡ προσήκουσα ψῆφος, ὃν ἂν τὰ πεπραγμένα κ. τ. λ. — Τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικὸν] Διότι τοῦτο συνέχει καὶ διατηρεῖ τὴν δημοκρατίαν. — Καλλίστρατος] Ῥήτωρ Ἀθηναῖος. Ἡ περὶ Ὠρωποῦ ῥητορικωτάτη ὁμιλία αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Δημοσθένην νὰ δοθῇ εἰς τὸ ῥητορικόν. — Ἐν τῷ δήμῳ] Ἤγουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ δήμου. — Τῶν προεστηκότων] Τῶν προϊσταμένων, τῶν κυβερνώντων τὰ κοινά.

Σελ. 97. Εἰ μὲν τοίνυν πολεμούντων ὑμῶν κ. τ. λ.] Ἐὰν ἐν καιρῷ πολέμου ἀπεκρίθησαν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα. — Εἰ δὲ, πεποιημένων εἰρήνην] Ἐὰν δὲ ἐχρησμοδότησαν ταῦτα ἐν καιρῷ εἰρήνης. — Καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι] Καὶ νὰ μὴ κάμνωσι μηδὲν ἡδονῆς πρόξενον εἰς τοὺς ἐχθρούς. — Ἡ Διώνη] Δωδώνη, γράφουσι τινὲς, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὀρθότερον· ἀλλὰ τότε γραπτέον ἴσως ὁ ἐν Δωδώνῃ· ἐν μὲν τῇ Δωδώνῃ ἦτο τὸ μαντεῖον τοῦ ἐντεῦθεν ἐπονομαζομένου Δωδωναίου Διός· ἡ δὲ Διώνη μυθεύεται Θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέτιδος, ἢ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἀφροδίτην. — Τῷ παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι] Ἀγοράζων ὅσα ἔπραττε παρὰ τῶν πωλούντων, παρὰ τῶν προδοτῶν. — Τῷ ἐπαίρειν] Πλουτίζων δηλαδή, καὶ ἐνθαρρύνων ταῖς ἐλπίσι. — Ταῦτα τοίνυν κ. τ. λ.] Ταῦτα τὰ μέσα τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς προεστηκότας πολιτικοὺς, καὶ τοὺς λαμβάνοντας δῶρα. — Ἀκύρους ὄντας ὑμῶν] Ὅτι δὲν ἔχουσιν οὐδὲν κῦρος, οὐδεμίαν ἰσχὺν ἐφ' ὑμᾶς.

Σελ. 98. Παντὶ—τοιαῦτα πεποιηκότι] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, τὰ τοιαῦτα· ἴσως δὲ γραπτέον τῷ τοιαῦτα. — Μεθ' ὧν ἢ καλῶς, κ. τ. λ.] Μεθ' ὧν τὰ πάντα ἑκάστης πόλεως συνευτυχοῦσιν, ἢ συνδυστυχοῦσι. — Ὃς γὰρ ἑαυτὸν τάξας κ. τ. λ.] Διότι οὗτος, ὅστις ἀφοῦ ἔταξεν ἑαυτὸν ἐν τῇ τάξει τῶν ἀπιστούντων εἰς τὸν Φίλιππον, καὶ εἶδε μόνος καὶ πρῶτος ὅτι ἐκεῖνος εἶναι κοινὸς ἐχθρὸς ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ἐλιποτάκτησε, κ. τ. λ. — Ἴσχανδρον] Ἀνέφερε τοῦτον ἀνωτέρω. — Συσκευάζεσθαι] Ὅτι ὑποκλέπτει, συναρπάζει δολίως· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ὑφαιρουμένων τὰ ἀλλότρια σκεύη. — Καὶ τὸ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ψήφισμα κ. τ. λ.] Ὁ μὲν Μιλτιάδης, ὅτε οἱ Πέρσαι ἐπήρχοντο κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἔγραψε ψήφισμα νὰ δράμωσιν εὐθὺς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ νὰ μὴ περιμένωσιν ἐωσοῦ συναχθῶσιν οἱ σύμμαχοι· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, βλέπων ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντισταθῶσι κατὰ γῆν εἰς τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν Περσῶν, συνεβούλευσε νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν πόλιν, καὶ νὰ μετοικισθῶσιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα ἕτοιμοι εἰς ναυμαχίαν. Ὁ Αἰσχίνης λοιπὸν παροξύνων τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀνεγίνωσκε τὰ ψηφίσματα ἐκείνων, καὶ τὸν ὅρκον τὸν ὁποῖον οἱ νέοι ἐξερχόμενοι κατὰ πρῶτον εἰς μάχην ὤμνυον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγραύλου. Ἦτο δὲ ἡ Ἄγραυλος θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος· καὶ πολέμου συμβάντος εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτε ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ Εὔμολπος, καὶ χρησμοδοτήσαντος τοῦ Ἀπόλλωνος ὅτι θέλουσιν ἀπαλλαχθῆ τοῦ πολέμου, ἐάν τις ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους θανατώσῃ ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἡ Ἄγραυλος ἑκουσίως ἐκρήμνισεν ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τείχους· ὅθεν ἀνήγειραν εἰς αὐτὴν ναὸν περὶ τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως, ὅπου οἱ νέοι ὤμνυον τὸν ὑπὲρ πατρίδος ὅρκον.

Σελ. 99. Ἐπιστροφὴν] Προσοχὴν, ἐπιμέλειαν. — Εἰ περὶ τῶν ὑμετέρων ἰδίων κ. τ. λ.] Ἂν περὶ τῶν ἰδίων ὑμῶν ὑποθέσεων ἦναι χρεία ἄλλος τις νὰ πειισθῇ, ἄλλον τινὰ νὰ συμπαραλάβητε. — Ἀτόπους — καὶ δυσχερεῖς] Παράδοξοι καὶ δύστροποι.

Σελ. 100. Μηδὲ δυσχερὲς] Μηδὲ ἀηδές. — Παρὰ τοῖς συμμάχοις] Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τοῖς συμμάχοις τῶν Ὀλυνθίων. — Ἀναβιβᾶται] Θέλει ἀναβιβάσει ἐπὶ τὸ βῆμα, θέλει παρουσιάσει. — Καὶ τοῖς ἐκγόνοις, προσγράψαντες τῇ εἰρήνῃ] Προσθέσαντες ἐν ταῖς συνθήκαις τῆς εἰρήνης νὰ ἦναι καὶ εἰς τοὺς ἐκγόνους ὑμῶν. —Ἔχετε ἄνθρωπον] Ἔχετε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν ἄνθρωπον, τὸν Αἰσχίνην.

Σελ. 101. Ἐσθ' ὅτι κ. τ. λ.] Εἶναι τί μέρος, τὸ ὁποῖον ἤθελε φυλάττει τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν σήμερον, ἢ ἤθελε κατοικεῖσθαι ὑπὸ Ἑλλήνων, οἵτινες ἔχουσιν αὐτὸ τὴν σήμερον, κ. τ. λ. — Τηνικαῦτα] Μετὰ τὴν τελευτήν. — Τῆς ἐπιτιμίας] Τῆς τιμῆς τοῦ πολίτου, τῶν δικαιωμάτων. — Διασύρας καὶ συλήσας] Χλευάσας, καὶ ἀφελὼν, ἤγουν, ἀμαυρώσας. — Ἐκ τούτων] Τῆς ἀπωλείας δηλονότι τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. — Καὶ γὰρ αὖ τοῦτο—ὡμολόγει, γεγραμματευκέναι] Ἐννοητέον τὸ σκοπεῖτε· παρατηρήσατε ἔτι καὶ τοῦτο· πρὶν κάμῃ πάντα τὰ κακὰ εἰς τὴν πόλιν, ὡμολόγει, ὅτι ἔγεινε γραμματεύς. — Τοῦ χειροτονηθῆναι] Γραμματεὺς δηλονότι.

Σελ. 102. Κἂν—εἴπῃ τις, κ. τ. λ.] Καὶ ἄν τις εἴπῃ, ὁ γραμματεύσας Αἰσχίνης, εὐθὺς γίνεται ἐχθρὸς αὐτοῦ, καὶ λέγει ὅτι ἐκακολογήθη. — Θοιμάτιον καθεὶς μέχρι τῶν σφυρῶν] Περιβεβλημένος τὸ ἱμάτιον, μακρὸν μέχρι τῶν σφυρῶν. — Πυθοκλεῖ] Οὗτος εἶναι πιθανῶς ὁ αὐτὸς μὲ τὸν προειρημένον. — Ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου] Τῆς δημοκρατίας δηλαδή. — Τὴν Θόλον] Ὅπου ἐτρέφετο ἐκ τοῦ δημοσίου· βλέπε ἀνωτέρω. — Ἐπὶ κεφαλαίων ἐπελθεῖν] Νὰ περάσω κεφαλαιωδῶς, νὰ κάμω ἀνακεφαλαίωσιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ Φίλιππος ἠπάτησεν ὑμᾶς διὰ τούτων τῶν ἀντιθέων. — Διαφορουμένης] Λεηλατουμένης. — Ἀνόνητον—τῶν ἀγαθῶν] Στερεῖσθαι τῆς ὠφελείας τῶν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἀγαθῶν. — Ὅπως συνερεῖ] Βλ. Συντ. Σελ. 115. — Ἐπιστολὴν—ἢ] Δι' ἧς. — Ἦν δ' οὐδὲν μᾶλλον μέγα κ. τ. λ.] Ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων τῶν μέσων δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ μέγα τι καθ' ὑμῶν, ἂν δὲν ἤθελεν ἀπολέσει τοὺς Φωκεῖς. — Συνῆκτο] Εἶχον φθάσει, καταντήσει.

Σελ. 103. Τοῖς μὲν, τὴν Βοιωτίαν συνεξαιρήσειν κ. τ. λ.] Εἰς μὲν τοὺς Θηβαίους, ὅτι θέλει ὑποτάξει τὴν Βοιωτίαν· εἰς δὲ τοὺς Θετταλοὺς, ὅτι θέλει ἐπαναναταστήσει αὐτοὺς εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον· διότι εἶχον στερηθῆ τοῦ δικαιώματος τούτου.—Παρελθεῖν] Νὰ περάσῃ διὰ τῶν Θερμοπυλῶν.—Ἐκράτησεν] Ἐνίκησε. — Ὀνόμαρχον] Οὗτος διεδέχθη τὸν Φιλόμηλον· καὶ καταρχὰς μὲν ηὐτύχησεν εἰς μάχας τινὰς κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν Θετταλῶν· ἔπειτα ὅμως ἐνικήθη καὶ ἐθανατώθη ἐν μάχῃ τινί. — Ἐστασιάζετο μὲν αὐτῷ τὰ τῶν Θετταλῶν] Διεφέροντο πρὸς αὐτὸν οἱ Θετταλοί. — Καὶ μάχῃ ἥττηντο] Ὑπὸ τῶν Φωκέων. — Οὐδ' ἂν ἐπιχειρῇ, τοῖς ὅπλοις γ' αἱρήσειν δυνήσεται] Καὶ ὅτι οὐδὲ ἂν ἐπιχειρῇ νὰ περάσῃ τὰς Θερμοπύλας, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ κυριεύσῃ τοὺς Φωκεῖς διὰ τῶν ὅπλων. — Πῶς οὖν μήτε ψεύσομαι κ. τ. λ.] Παριστάνει τὸν Φίλιππον λέγοντα καθ' ἑαυτὸν ταῦτα. — Ἐκδεχόμενοι] Διαδεχόμενοι τοὺς πρέσβεις, μετὰ τοὺς πρέσβεις παρουσιασθέντες. — Οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ] Δὲν συμφέρει εἰς τὸν Φίλιππον νὰ δεχθῇ φανερὰ ἐν ταῖς συνθήκαις κ. τ. λ. — Συνθέσθαι] Νὰ ὁμολογήσῃ ἐν ταῖς συνθήκαις.

Σελ. 104. Καὶ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς ὑπαγωγαῖς] Διὰ τούτων τῶν σκευωριῶν καὶ τῶν ἀπατῶν. — Τὴν εἰς Πύλας] Τὴν ὁποίαν ἐμέλλετε νὰ στείλητε εἰς τὰς Θερμοπύλας. — Ἐφ' ἣν] Βοήθειαν δηλονότι. — Ὁμόσε ἐφώρμουν] Ὁμοῦ πλησίον ἵσταντο, ἐφορμέω. — Καὶ ἐπιστῆσαι τὰ πράγματα, ἀγαγόντες ἄφνω, κ. τ. λ.] Καὶ νὰ ἀναβάλωσι τὰ πράγματα, οἷον, τὴν ὁρκοδοσίαν τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ φέρωσιν αὐτὸν ἐξαίφνης εἰς τὰς Θερμοπύλας, ὥστε νὰ μὴ δύνησθε, καὶ ἂν θέλητε, νὰ ἐξέλθητε εἰς βοήθειαν τῶν Φωκέων· τοῦτο ἦτο ἡ τέχνη, τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος ἐσυλλογίσθη. Ὁ ῥήτωρ λέγει πρῶτον τοὺς σκοποὺς τοῦ Φιλίππου, καὶ ἔπειτα τὰς ὑπὲρ τῆς ἐκτελέσεως κρίσεις αὐτοῦ. — Ἐγὼ δ', ὥσπερ κ. τ. λ.] Ἐγὼ δὲ φαίνομαι, ὡς ἠκούσατε ἤδη πολλάκις, ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ προαπέλθω ἐκεῖσε, ἀλλὰ, καί τοι μισθωσάμενος πλοῖον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐμποδίσθην ὑπὸ τούτων τοῦ νὰ ἐκπλεύσω. — Οὐκοῦν, ὡς μὲν οἱ Φωκεῖς σω-

θήσονται κ. τ. λ.] Πάλιν τὸν Φίλιππον παριστάνει μιμητικῶς λέγοντα ταῦτα καθ' ἑαυτὸν μέχρι τοῦ κινηθήσονται. — Μεταπεμψόμεθ' ἡμεῖς] Ἡμεῖς θέλομεν γράψει πρὸς αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσιν· ἀνέφερεν ὁ ῥήτωρ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου, δι' ἧς ἐκάλει αὐτούς.—Περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν] Καὶ ἀντὶ νὰ ταπεινωθῇ ἡ αὐθάδεια καὶ ἔπαρσις αὐτῶν.

Σελ. 105. Οἱ διοικισθέντες κ. τ. λ.] Τοὺς ὁποίους ὁ Αἰσχίνης παρίστανεν ὅτι θέλουσι διασκορπισθῆ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ κατοικισθῆ κατὰ κώμας, ἐκβληθέντες τῆς πόλεως αὐτῶν. — Καὶ Γεραιστῷ καὶ Μεγάροις] Ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ εἶπεν ὅτι ὁ Φίλιππος συνέλαβε πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ πλοῖα πολλὰ ἔχοντα πλούσια φορτία· καὶ ὅτι ὁ Πτοιόδωρος καὶ Περίλαος ἐρραδιούργουν διὰ νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν τὰ Μέγαρα, τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. — Περὶ Δρύμου καὶ τῆς πρὸς Πανάκτῳ χώρας] Τὸ Πάνακτον ἦτο φρούριον τῆς Ἀττικῆς· πλησίον τούτου φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ Δρύμος. Πρὸς ταῦτα ἐξερχόμεθα ἔνοπλοι πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν ἀπειλουμένων ὑπὸ τῶν ἐν Βοιωτίᾳ πολεμίων. — Ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ πάτρια κ. τ. λ.] Ἀντὶ νὰ ἀποκατασταθῶσι καὶ νὰ γίνωνται ἐν τῷ ναῷ τῶν Δελφῶν τὰ πάτρια ἔθιμα· καὶ ἀντὶ νὰ εἰσπραχθῶσι καὶ νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τὰ ἀφαιρεθέντα ἱερὰ χρήματα, καθὼς ἐπηγγέλλετο ὁ Φίλιππος, οἱ ἀληθινοὶ Ἀμφικτύονες, (οἱ Φωκεῖς), ἐξεδιώχθησαν, καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἠρημώθη, οἱ δὲ μηδέποτε πρότερον ὄντες, οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Βάρβαροι, διὰ τῆς βίας ἔγειναν Ἀμφικτύονες. — Ἡ πόλις δὲ τὴν προμαντείαν ἀφῄρηται] Οἱ Φωκεῖς, ὡς κύριοι τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτῶσι πρῶτοι τὸ μαντεῖον· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖνοι ἐστερήθησαν τούτου, ἔπρεπε, κατὰ τὸν Δημοσθένην, νὰ λάβωσιν αὐτὸ οἱ ἀρχαιότεροι Ἀμφικτύονες, τουτέστιν οἱ Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀφήρπασεν ὁ Φίλιππος. — Ὁ μὲν οὐδὲν ἔψευσται] Ὁ μὲν Φίλιππος οὐδόλως ἐψεύσθη τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ — Ἁπλῶς δεδωροδόκηνται] Ταῦτα ἐπωλήθησαν καθ' αὐτὸ, ἐπροδόθησαν διὰ τὴν δωροδοκίαν. — Τιμὴν] Μισθὸν τῆς προδοσίας. — Τοὐναντίον, οὗ βούλομαι] Τὸ ἐναντίον τῆς θελήσεώς μου, παρὰ τὸν σκοπόν μου. — Σφόδρα ἀκριβῶς δεικνύναι πειρώμενος, διενοχλῶ κ. τ. λ.] Ἐπεξήγησις τοῦ δέδοικα μὴ τοὐναντίον, οὗ βούλομαι, ποιήσω· ἤγουν, φοβοῦμαι μή ποτε κ. τ. λ.

Σελ. 106. Τὸν γὰρ Ἡγήσιππον κ. τ. λ.] Τὸ ἔτος τὸ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Φωκέων οἱ Ἀθηναῖοι ἐφέροντο ἀμφιβόλως πρὸς τὸν Φίλιππον. Καταρχὰς ὑπεχώρησαν εἰς αὐτὸν πλοῖα διὰ νὰ μετακομίσωσι τοὺς ἐξορισθέντας ἐκ τῆς Μακεδονίας· ἔπειτα ὑπεναντιοῦντο εἰς πᾶσαν περίστασιν. Φθονοῦντες τὴν δόξαν αὐτοῦ, αἰσχυνόμενοι ὅτι αὐτοὶ ἔγειναν ὄργανα ταύτης, καὶ φοβούμενοι μάλιστα τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐνόχλουν αὐτὸν ὁπότε εὕρισκον ἀφορμὴν, καὶ προσέβαλλον τοὺς φίλους αὐτοῦ· ἔπεμψαν δὲ πρὸς αὐτὸν πρεσβείαν διὰ νὰ δικαιολογηθῶσι, καὶ ἐνταυτῷ νὰ παραστήσωσι δυσαρεσκείας τινάς· ὁ Φίλιππος ὅμως ἔδωκεν ὀλίγην προσοχὴν εἰς τὰ δικαιολογήματα αὐτῶν· ἀπέβαλε μάλιστα ἀπὸ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ τὸν ποιητὴν Ξενοκλείδην, διότι ἐφιλοξένησε παρ' ἑαυτῷ τὸν ῥήτορα Ἡγήσιππον, τὸν πρῶτον τῆς

πρεσβείας. — Χάρητα] Ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶχε πολλὴν φιλοδοξίαν, ὀλίγην δὲ ἀξιότητα. Ὁ Δημοσθένης ὑπερασπίζετο αὐτὸν φίλον ὄντα. Περὶ τούτου λέγει ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Φωκίωνος, « οἱ ῥήτορες ἠγωνίσαντο τὸν Χάρητα στρατηγὸν ἀποσταλῆναι· καὶ πλεύσας ἐκεῖνος, οὐδὲν ἄξιον τῆς δυνάμεως ἔπραττεν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐδέχοντο τὸν στόλον, ἀλλ' ὕποπτος ὢν πᾶσιν ἐπλανᾶτο χρηματιζόμενος ἀπὸ τῶν συμμάχων, καὶ καταφρονούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων.»—Πολλῶν ὑστερῶν] Πολλῶν ἐπιχειρήσεων ἀποτυγχάνων.

Σελ. 107. Ἐπὶ τῆς ὑστέρας πρεσβείας] Τῆς δευτέρας δηλονότι. — Τὸν τοσαῦτα ἠδικηκότα] Τὸν τοσαύτας ἀδικίας πράξαντα εἰς τὴν πόλιν Φίλιππον. — Οὐχὶ κοινωνεῖ] Δὲν ἔχει σχέσιν, εἶναι ἀλλότριον. — Πρὼην ὀλίγου] Ὀλίγον πρότερον, πρὸ ὀλίγου. — Τὸν τὰ τοιαῦτα πεποιηκότα] Τὸν Φίλιππον δηλονότι.

Σελ. 108. Ὡς καθυποκρινούμενον] Ἐλπίζων ὅτι θέλει σᾶς γοητεύσει, καὶ ἀποπλανήσει διὰ τῆς ὑποκριτικῆς αὐτοῦ εὐφωνίας καὶ εὐγλωττίας. — Δίκαιον, καὶ φρόνημα ἔχονθ', κ. τ. λ.] Ἐννοητέον Δεῖ εἶναι. — Τοὺς δ' αἰχμαλώτους] Τοὺς δ' αἰχμαλώτους Ἀθηναίους σεβασθεὶς καὶ συναλγήσας ἔσωσα. Ὁ Αἰσχίνης ἐθαύμαζε τὸν Φίλιππον, καὶ ὑπερεπῄνει. — Οὐδὲν δὲ ὑπεστειλάμην] Καὶ οὐδόλως συνεστάλην ἐνώπιον τοῦ Φιλίππου. — Τοὺς παιᾶνας] Τοὺς καθ' ὑμῶν νικητικοὺς ὕμνους. — Δεινότητα] Ῥητορείαν.

Σελ. 109. Συνασκεῖν] Ἐμψυχοῦν, ἐνθαῤῥύνειν. — Δυνάμεως δόξαν εὐρημένη παρ' ὑμῶν, κ. τ. λ.] Λαβοῦσα τιμὴν, ὑπόληψιν δυνάμεως, θαυμαζομένη ὑφ' ὑμῶν διὰ τὴν δύναμιν αὐτῆς, κατὰ τῆς πόλεως ἐνεργεῖ. — Ἀφ' ὧν οὗτος εὐδοκιμεῖ] Ἐκ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν, τῆς δεινότητος καὶ εὐφωνίας, διὰ τὰ ὁποῖα οὗτος θαυμάζεται. — Αἱ ἄλλαι—δυνάμεις] Τὰ ἄλλα προτερήματα. — Ἐπιεικῶς αὐτάρκεις] Ἀρκούντως δύνανται νὰ σώζωνται ἀφ' ἑαυτῶν. — Διακόπτεται] Δὲν ἀντέχουσι, πίπτουσι. — Ὡς πονηροῦ] Ὡς ἄνθρωπον διεφθαρμένον. — Ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον πράγματα] Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἔχομεν πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον, κατὰ τὰς μετ' αὐτοῦ ὑποθέσεις. — Ἐπὶ τῆς αὐτῆς—ἐξουσίας καὶ ἀσελγείας] Ἐπὶ τῆς αὐτῆς αὐθαιρεσίας καὶ τοῦ ὑβριστικοῦ τρόπου. — Ἀνῃρηκότες ἔσεσθε] Θέλετε ἐξαλείψει ἐκ τῆς πόλεως. — Οἰόμενοι] Στοχαζόμενοι, προσδοκῶντες. — Ἐὰν τὰ παρ' ὑμῶν ἀφεθῇ] Ἐὰν ἀφήσητε αὐτούς, ἐὰν ὁ παρ' ὑμῶν φόβος λείψῃ. — Ὁρῶντα τοῖς μὲν ἅπαντα κ. τ. λ.] Ὅταν βλέπῃ ὅτι εἰς μὲν τοὺς πωλήσαντας τὰ πάντα ὑπάρχουσι χρήματα, ὑπόληψις, πλουτισμοῦ πόρος ἡ ξενία τοῦ Φιλίππου, κ. τ. λ. Ἡ μετοχὴ περιοῦσαν ἐπιφέρεται συμφωνοῦσα μὲ τὸ πρὸ αὐτῆς τελευταῖον οὐσιαστικόν. — Πράγματα] Ἐνοχλήσεις, ἐπηρεασμοί.

Ὑπόθεσις

ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγράφεται οὕτως, ἐπειδὴ, παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ, γράψας τις νόμον ἦτο ὑπεύθυνος εἰς κρίσιν καὶ τιμωρίαν, ὁ Λεπτίνης ἐφαίνετο ἀκίνδυνος· ὅθεν ὁ λόγος ἔγεινε πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐχὶ κατ' αὐτοῦ· ἡ δὲ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει· Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐσυνείθιζε νὰ τιμᾷ τοὺς εὐεργέτας καὶ μὲ ἄλλας μὲν διαφόρους τιμὰς, ἔτι δὲ καὶ μὲ ἀτέλειαν· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ, καὶ ἀστοὶ καὶ ξένοι, ἔλαβον τὴν ἀτέλειαν, ἔγεινεν ἔλλειψις τῶν λειτουργησόντων, καὶ τὸ βάρος τῶν λειτουργιῶν ἔπιπτε σχεδὸν εἰς μόνους τοὺς ἀπόρους· ὅθεν ὁ Λεπτίνης, εἷς τῶν ἐπισήμων πολιτικῶν, ἔγραψε τὸν νόμον τοῦτον. « Ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων· μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ αἰτηθέντι διδόναι· εἰ δέ τις ἁλῷ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν εἶναι, καὶ γένος καὶ οἰκίαν, καὶ ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν· εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἁλῷ, ἔνοχον εἶναι τοῖς αὐτοῖς, οἷς περ οἱ δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι.» Διὰ τὸν νόμον λοιπὸν τοῦτον οὕτως ἔχοντα ἐνεκάλεσε μὲν τὸν Λεπτίνην ὁ Βάθιππος· πρὶν ὅμως ἀρχίσῃ ἡ δίκη ἀπέθανεν· ἔπειτα παρῆλθε καιρὸς, καὶ ἔγεινεν ὁ Λεπτίνης ἀνεύθυνος· διότι ὑπῆρχε νόμος νὰ μὴ ἦναι ὑπεύθυνος μετὰ ἕνα ἐνιαυτὸν ὁ γράψας νόμον ἢ ψήφισμα· πλὴν καὶ οὕτως ἠδύνατό τις νὰ κατηγορήσῃ τὸν νόμον, ἂν καὶ ὁ γράψας ἦτο ἔξω κινδύνου. Παρελθόντος λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ, παρουσιάσθη κατήγορος τοῦ νόμου Ἀφεψίων ὁ υἱὸς τοῦ Βαθίππου, καὶ Κτήσιππος ὁ υἱὸς τοῦ Χαβρίου, ἔχοντες συνηγόρους, ὁ μὲν Φορμίωνα τὸν ῥήτορα, ὁ δὲ τὸν Δημοσθένην. Ἡ στάσις δὲ τοῦ λόγου εἶναι πραγματικὴ ἔγγραφος (βλ. ῥητορικ. Σελ. 258), κεφάλαια δὲ, τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον.

Αἱ δὲ δικαιολογίαι ἑκατέρων εἶναι αὗται, ὁ μὲν Λεπτίνης διϊσχυρίζεται εἰς τὸ συμφέρον, διότι δίδει ὁ νόμος οὗτος εἰς τὴν πόλιν λειτουργούς, καὶ εἶναι, λέγει « ἀσύμφορον εἰς ἐσᾶς, ἂν λειτουργῶσι μόνοι οἱ πένητες· ἐπειδὴ προϊόντος τοῦ χρόνου θέλουσι καταντήσει ἄποροι, καὶ δὲν θέλετε ἔχει τοὺς λειτουργοῦντας. Διϊσχυρίζεται δὲ καὶ εἰς τὸ δίκαιον, λέγων ὅτι εἶναι ἄδικον ἄλλοι μὲν νὰ πλουτῶσιν ἀνέτως, ἄλλοι δὲ νὰ πένωνται λειτουργοῦντες πάντοτε. Ὁ δὲ κατήγορος διϊσχυρίζεται εἰς τὸ νόμιμον, τὸ δίκαιον, καὶ τὸ συμφέρον· καὶ εἶναι τὸ νόμιμον διπλοῦν, περί τε τὸ πρόσωπον καὶ περὶ τὸ πρᾶγμα· περὶ μὲν τὸ πρόσωπον, ὅτι δὲν ἔκαμεν ὁ Λεπτίνης ἐκεῖνα, ἀφ' ὧν ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ· διότι παρέβη τὸν θεσμόν· θεσμὸς δὲ εἶναι νόμος διατάττων πῶς πρέπει τις νὰ νομοθετῇ· διότι ἔπρεπε γράψας τὸν νόμον, νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸν ἔμπροσθεν τῶν ἐπωνύμων, καὶ νὰ κυρώσῃ διὰ τῶν νομοθετῶν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔκαμε. Περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον, ὅστις λέγει νὰ ἦναι βέβαιοι αἱ τοῦ δήμου δωρεαί· ἐναντίος λοιπὸν τῶν νόμων τούτων εἶναι οὗτος, διότι ἐνῷ ἐκεῖνος διατάττει νὰ ἔχωσι τὸ κῦρος αὐτῶν ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε δωρεὰς, οὗτος βιάζει αὐτὸν νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς δεδομένας. Εἰς δὲ τὸ δίκαιον διϊσχυρίζεται, λέγων, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀποστερῇ τῶν δωρεῶν τοὺς εὐεργέτας. Εἰς δὲ τὸ συμφέρον τριχῶς· πρῶτον μὲν, λέγων, ὅτι θέλει εἶσθαι ἀσύμφορον εἰς ἐσᾶς, ἐὰν ἀφαιρέσητε τὴν δωρεὰν ἀπὸ τῶν εὐεργετῶν· διότι ὁ Λεύκων δὲν θέλει πέμψει τοῦ λοιποῦ τὸν σῖτον εἰς ἐσᾶς ἐκ τοῦ Βοσπόρου· δεύτερον, θέλει εἶσθαι ἀσύμφορον εἰς ἐσᾶς· διότι οὐδεὶς θέλει πλέον εὐεργετήσει τὴν πόλιν, βλέπων τοὺς ἄλλους στερουμένους τῆς δωρεᾶς· τρίτον δὲ, ὅτι θέλετε ἀδοξήσει· διότι θέλετε φανῇ ὅσι εἶσθε ἀγνώμονες.

Εἶναι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευτερολογία· διότι ὁ Ἀφεψίων, ὡς πρεσβύτερος, ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν. Ὁ Λεπτίνης λοιπὸν μετα-

χειρίζεται προηγουμένως τὸ συμφέρον, λέγων, ὅτι ἡ πόλις καθίσταται εἰς σπάνιν τῶν λειτουργούντων· δεύτερον δὲ τὸ δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται ἀπὸ τῆς ἰσότητος· διότι ἀδικώτατον, λέγει, εἶναι τινὲς μὲν νὰ πλουτῶσι λαβόντες ἀτέλειαν, ἡ πόλις δὲ νὰ μὴ ἔχῃ μηδὲ τοὺς λειτουργοῦντας. Προβάλλει δὲ ὁ Δημοσθένης κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου· συγχρόνως ὅμως συνιστᾷ καὶ τὸν ἑαυτοῦ νόμον· διότι ἀποδεικνύων τὸ νόμιμον, εἰσάγει αὐτὸν, ἀνταναγινώσκων καὶ ἀντιπαραβάλλων καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους, καὶ παριστάνων πόσον διαφέρουσι· προπαρασκευάζει δὲ τοῦτο καὶ προοδοποεῖ, διὰ νὰ μὴ κάμῃ ἐξαίρνης μηδὲ ἀναρμόστως τὴν ἀντιπαράθεσιν τῶν νόμων. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀντίθεσις τοῦ λόγου, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, γίνεται παρὰ τοῦ Λεπτίνου· τῇ ἀληθείᾳ ὅμως ἐπιτηδεύεται αὐτὴν ὁ ῥήτωρ πρὸς σύστασιν τοῦ ἑαυτοῦ νόμου, διὰ νὰ φαίνηται ὅτι ὁ ἀντίδικος εἰσάγει τὸν νόμον τοῦ Δημοσθένους. Διότι ὁ νόμος τοῦ Δημοσθένους τί θέλει; Νὰ ἔχωσι τὸ κῦρος αὐτῶν αἱ δωρεαὶ, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκεν· οἱ δὲ ἔχοντες αὐτὰς νὰ κρίνωνται, ὅπως, ἐὰν μὲν ἦναι ἄξιοι, ἔχωσιν αὐτάς· ἐὰν δὲ φαίνωνται ὅτι ἀναξίως ἔχουσιν, ἀποδειχθέντες στερηθῶσι τούτων. Οὕτω λοιπὸν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης κυρόνει τὸν νόμον τοῦ Δημοσθένους· διότι τοῦτο εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς κατηγορεῖ ὅτι πολλοὶ τῶν λαβόντων εἶναι ἀνάξιοι· λοιπὸν ἔχει τοῦ Δημοσθένους τὸν νόμον, ὅστις ἀποβάλλει τοὺς ἀναξίους. Καὶ τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα εἶναι διὰ παντὸς τοῦ λόγου ἐνεσπαρμένον· διότι ἐπαναλαμβάνων αὐτὸ πολλάκις, συνειθίζει τοὺς δικαστὰς εἰς τὴν μετ' ὀλίγον γενησομένην ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου. Ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ Λεπτίνης ἔχει ἰσχυρότατον τοῦτον τὸν λόγον, *διὰ νὰ λειτουργῶσιν οἱ πλουσιώτατοι, νὰ μὴ ἦναι μηδεὶς ἀτελὴς*, δὲν προέταξε ταύτην τὴν ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν συμφέρουσαν εἰς ἑαυτὸν, καὶ τὴν μέλλουσαν νὰ δώσῃ ἀφορμὴν τοῦ νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἑαυτοῦ

νόμον· διότι, ὅταν λέγῃ περὶ τοῦ Λεπτίνου, *καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ*, σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας· ἐπειδὴ δὲν μεταχειρίζεται ὁ Λεπτίνης συχνάκις τὸν περὶ τῶν ἀναξίων λόγον, ἀλλὰ τὸν ὅτι ἡ πόλις σπανίζει τῶν λειτουργούντων, καὶ ὅτι συμφέρει νὰ μετατεθῶσιν αἱ λειτουργίαι ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους.

Εἶναι δὲ τὸ εἶδος τοῦ λόγου δικανικόν, διότι ἡ κρίσις ἀναφέρεται εἰς τὸν νόμον· πᾶσα δὲ ἡ ὕλη εἶναι διπλῆ, τὸ μὲν δικανική, τὸ δὲ συμβουλευτική Δὲν ἀμοιρεῖ ὁ λόγος οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας, ὅπου ἐπιχειρεῖ νὰ ἐπαινῇ ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν· διότι ἐκεῖ θέλεις εὑρεῖ ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμως ἁρμόζοντας εἰς τὰς πράξεις ἐκείνων, ὡς ὅταν παριστάνῃ ἐπιδεικτικῶς τὰ κατορθώματα τοῦ Κόνωνος καὶ Χαβρίου, καὶ τὰς εὐεργετικὰς πράξεις τοῦ Ἐπικέρδους, καὶ τῶν Θασίων, καὶ Κορινθίων, καὶ τοῦ Λεύκωνος.

Μεταχειρίζεται δὲ ὁ ῥήτωρ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τρόπον ἡσυχότερον, διδάσκων μᾶλλον, ἢ διεγείρων τὸν ἀκροατήν. Δὲν βλέπεις ἐν αὐτῷ τὴν δύναμιν ἐκείνην καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν φράσεων καὶ ἐννοιῶν, τὴν ὁποίαν θαυμάζομεν ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς καὶ ἐν ἄλλοις, ἐν οἷς φαίνεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ Δημοσθένους. Μανθάνομεν ὅμως ἐνταῦθα τὸ μέγιστον τοῦτο τῆς ῥητορικῆς δυνάμεως χαρακτηριστικόν, ὅτι κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων πρέπει νὰ ποικίλληται καὶ τὸ ὕφος τοῦ λόγου, καθ' ὃ ὑπερέχει πάντων ὁ ἡμέτερος ῥήτωρ.

Τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τοῦ κατηγόρου· ἡ δὲ πρότασις διμερὴς, μάλιστα μὲν ἕνεκα τοῦ νομίζειν κ.τ.λ. Εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς ἕνεκα τοῦ Χαβρίου· προτάττει δὲ τὸ συμφέρον, καὶ ἔπειτα τὸ δίκαιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ νὰ νὰ μὴ στερηθῇ τῆς ἀτελείας ὁ υἱὸς τοῦ Χαβρίου, τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ. Μέχρι τούτου περιορίζεται τὸ προοίμιον, διότι εἶναι δευτερολογία, πρωτολογήσαντος τοῦ Φορμίωνος· καὶ εἰσέρχεται εὐθὺς εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως, ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον κ. τ. λ.

Σελ. **115**. Τούτοις] Τοῖς ἐναντίοις τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου, τῷ Ἀφεψίωνι καὶ τῷ Κτησίππῳ. — Εὑρομένους] Λαβόντας. — Ἐκδεδυκέναι] Ἐξεδύθησαν, ἀπέφυγον. — Τὰς λειτουργίας] Οὕτως ἐλέγοντο αἱ δημόσιαι ὑπουργίαι, τὰς ὁποίας ἔκαμνον εἰς τὴν πατρίδα οἱ πλουσιώτεροι πολῖται. — Καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ] Καὶ τοῦτον τὸν λόγον, τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, θέλει ἐπαναλέγει συχνάκις. — Καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινὰ, κ. τ. λ.] Διότι περὶ τούτου ἐλέχθη τρόπον τινὰ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων, καὶ ὑμεῖς ἴσως δὲν ἀμφιβάλλετε. — Ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐκεῖνο ἤθελον ἐρωτήσει αὐτὸν εὐχαρίστως, διὰ ποῖον λόγον, καὶ ἂν τῷόντι ἦσαν ἀνάξιοι τῆς ἀτελείας, οὐχὶ τινὲς, ἀλλὰ πάντες, διὰ τί ἔκρινεν ἀξίους τῆς αὐτῆς καταδίκης καὶ ὑμᾶς καὶ τούτους τοὺς ἀναξίους, ἀφαιρῶν ἀφ' ὑμῶν τὸ διδόναι τὴν ἀτέλειαν, καθὼς ἀπ' ἐκείνων τὸ λαμβάνειν αὐτήν.

Σελ. **116**. Οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον] Οὕτως, προσθέσας δηλαδὴ, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι. — Τί οὖν κωλύει πάντα ἀφῃρῆσθαι κ. τ. λ.] Κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν λόγον τί ἐμποδίζει νὰ ἀφαιρέσῃ τις ἀφ' ὑμῶν πάντα τὰ δικαιώματα, καὶ ἐνὶ λόγῳ τὸ πολίτευμα, τὴν δημοκρατίαν; — Οὐ γάρ ἐστιν ἐφ' ὅτῳ κ. τ. λ.] Οὐκ ἐστιν οὐδὲν ἐφ' ὅτῳ, ἤγουν ἐπ' οὐδενί. Διότι δὲν εἶναι οὐδὲν ἐκ πάντων τῶν τῆς πολιτείας, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπάθετε τοῦτο, δὲν ἠπατήθητε. — Τοιοῦτό τι] Ἤγουν, νὰ ἀπατηθῆτε. — Μήτε προβουλεύειν, μήτε χειροτονεῖν μηδέν;] Τὸ μὲν προβουλεύειν ἀναφέρεται εἰς τὴν βουλήν· τὸ δὲ χειροτονεῖν εἰς τὸν δῆμον. — Οὐ γὰρ ἐσμὲν—δίκαιοι] Ἀντὶ τοῦ, οὐ δίκαιόν ἐστι (βλ. Συντ. Σελ. **17**.) Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀφαιρεθῶμεν ἐκεῖνα, περὶ ὧν ἠθέλομεν ἐξαπατηθῆ. Ἐπειδὴ ἀπατηθέντες ἐδώκαμεν ἀτέλειαν εἰς τινὰς ἀναξίους, δὲν εἶναι δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ ἀφαιρεθῶμεν τὸ διδόναι. — Κυρίους—τῆς δωρεᾶς] Κυρίους τοῦ δωρεῖσθαι, τοῦ διδόναι τὰ ἑαυτῶν. — Διὰ τὸ παντελῶς ἀκύρους γενέσθαι κ. τ. λ.] Διὰ τὸ παντελῶς μὴ ἔχειν τὴν ἐξουσίαν τοῦ διδόναι, νὰ μὴ δύνησθε νὰ τιμήσητε, ἂν γνωρίσητέ τινα ἄξιον τιμῆς. — Τοῦ φιλοτιμεῖσθαι] Τοῦ εὐεργετεῖν διὰ φιλοτιμίαν τὴν πόλιν. — Εὐκθείας τινὰ δόξαν ἔχοιεν ἂν] Ἤθελον νομισθῆ ἁπλοῖ, εὐαπάτητοι.

Σελ. **117**. Ὅταν παντελῶς πλέον κ. τ. λ.] Ὅταν μέλλῃ νὰ μὴ ἦναι παντελῶς μηδεμία διαφορὰ εἰς τοὺς χρηστοὺς, μηδεμία τιμή. — Ἐνθυμεῖσθαι] Σκοπεῖν, παρατηρεῖν. — Ἐνιαυτὸν διαλιπὼν] Ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν, οὐχὶ καθ' ἕκαστον ἔτος, ὑπόκεινται εἰς τὰς λειτουργίας. — Τὸν ἥμισυν—τοῦ χρόνου] Ἀντὶ, τὸ ἥμισυ

τοῦ χρόνου (βλ. Συντ. Σελ. 20,21.) — Εἶτα, ἧς πᾶσι μέτεστι κ. τ. λ.] Εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἧς ὑπακούεται τὸ ἀτέλεια ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἀτελής. Ὁ τρόπος οὗτος ὑπάγεται εἰς τὴν παρατήρησιν τὴν περὶ τοῦ ἐπιθέτου, ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὄνομα σύνθετον (βλ. Συντ. Σελ. 23) Πάντες οἱ πολῖται, καὶ οἱ μὴ λαβόντες ἀτέλειαν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον ἐλειτούργουν ἑνιαυτὸν παρ' ἑνιαυτὸν, ἥμισυ ἀτελείας ἀπελάμβανον τρόπον τινα· ὥστε οἱ ἔχοντες τὴν ἀτέλειαν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἀπολαμβάνοντες· πλὴν ἡ ἀνισότης καὶ ἀδικία ὑπάρχει ἐν τούτῳ, ὅτι οἱ πένητες ἐλειτούργουν. — Ἄλλως καλὸν] Καθ' ἑαυτὸ τίμιον. — Ἀψευδεῖν νόμον] Νόμον τοῦ ἀψευδεῖν, ἢ περὶ τοῦ ἀψευδεῖν, μὴ ἀπατᾶν. — Ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσίᾳ βλάβος κ. τ. λ.] Ἐπὶ πράγμασιν, ἤγουν, μέτροις, ζυγοῖς, κ. τ. λ., διὰ τὰ ὁποῖα δὲν γίνεται οὐδεμία κοινὴ βλάβη, ἐάν τις μεταχειρισθῇ ἀπάτην. — Τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις] Ἡ αὐτὴ πόλις, ἥτις ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἰδιώτας τὸν νόμον τοῦ ἀψευδεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ· ἢ, ἐὰν στίξῃς εἰς τὸ πόλιν, ἡ πόλις, ἥτις αὐτὴ ἐπέβαλε κ. τ. λ. Ἴσως δὲ ἀντὶ αὐτὴν γραπτέον αὐτὸ, τὸ ἀψευδεῖν δηλαδή. — Καὶ ταῦτ' οὐ μικρὰν κ. τ. λ.] Καὶ μάλιστα μέλλουσα νὰ πάθῃ ἐκ τούτου οὐ μικρὰν ζημίαν. — Οὐ γὰρ, εἰ μὴ χρήματ' ἀπόλλυτε, μόνον σκεπτέον, κ. τ. λ.] Διότι δὲν πρέπει νὰ παρατηρῆτε μόνον, ἂν ζημιόνησθε εἰς χρήματα, ἀλλ' ἂν καὶ εἰς ὑπόληψιν καλὴν, κ. τ. λ. — Σπουδάζετε] Φροντίζετε. — Ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα—ἀλλὰ καὶ] Παρατηρητέον ὅτι ἐπιφέρουσι τὸν ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ προηγῆται ὁ οὐ μόνον, ὅταν ἐπιπροστίθηται μεγαλήτερόν τι εἰς μικρότερον. — Ἐξέστησαν] Ἠρνήθησαν, ἀπέφυγον. — Ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει] Ἤγουν, ὁ νόμος οὗτος τοῦ Λεπτίνου περιβάλλει εἰς τὴν πόλιν, προξενεῖ, ταύτην τὴν δόξαν, τὴν ὑπόληψιν, ἤτοι αἰσχρὰν ἀντὶ καλῆς· τὸ δὲ περιάπτειν λαμβάνεται καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ, περιάπτειν δύναμιν, τιμὰς, ἀδοξίαν, ὄνειδος, κ. τ. λ.

Σελ. 118. Κτᾶται] Κάμνει νὰ ἀποκτήσῃ, ἤγουν, προξενεῖ. — Ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ] Διὰ νὰ πολεμήσωσι τοὺς πολίτας τοὺς μετὰ Θρασυβούλου κυριεύσαντας τὸν Πειραιᾶ (βλ. περὶ τούτου Ἰσοκράτ. Ἀρειοπαγητικ.) Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ μὲν ὀλιγαρχικὸν μέρος λέγεται, οἱ τριάκοντα, οἱ ἐν ἄστει, οἱ ἐξ ἄστεος, οἱ τὸν κύκλον ἔχοντες, οἱ τῆς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμήσαντες· οἱ δὲ δημοκρατικοὶ, οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ ἐκ Πειραιῶς, οἱ τὸν Πειραιᾶ κατειληφότες, οἱ ἐκ Πειραιῶς κατελθόντες, οἱ δημοτικοὶ, ὁ δῆμος. — Εἰς ἣν ἦλθε] Ὡμονόησε. — Τῶν ὡμολογημένων] Τῶν μεταξὺ ὀλιγαρχικῶν καὶ δημοτικῶν συμφωνηθέντων ἐν τῇ περὶ συνδιαλλαγῆς καὶ ἀμνηστείας συνθήκῃ. — Τὸ λυσιτελέστατον πρὸς ἀργύριον] Τὸ χρησιμώτατον πρὸς ἀπόκτησιν ἢ φύλαξιν χρημάτων. — Ἀλλὰ τί καὶ καλὸν πρᾶξαι] Ἀλλ' ἐσκέπτετο τί καὶ ἔνδοξον νὰ πράξῃ, ἀλλ' οὐχὶ μόνον τὸ χρηματικὸν συμφέρον. — Τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον] Τὸ δὲ ἦθος τοῦ θέντος τὸν νόμον, τοῦ Λεπτίνου. — Φημὶ τοίνυν ἐγὼ κ. τ. λ.] Ἐγὼ λοιπὸν λέγω ὅτι εἶναι καλήτερον ν' ἀκολου-

θήσῃ οὗτος ἐσᾶς περὶ τῆς ἀκυρώσεως τοῦ νόμου, παρὰ σεῖς τοῦτον περὶ τῆς ἐπικυρώσεως, καὶ ὅτι εἶναι ὠφελιμώτερον καὶ εἰς ἐσᾶς καὶ εἰς τοῦτον νὰ πείσῃ ἡ πόλις τὸν Λεπτίνην νὰ φαίνηται ὅτι ἔγεινεν ὅμοιος μὲ αὐτὴν, παρὰ αὐτὴ νὰ πεισθῇ ὑπὸ τούτου νὰ ἦναι ὁμοία μὲ τοῦτον.

Σελ. 119. Ὡς ἐμοῦγ' ἕνεκα ἔστω] Διότι ὅσον δι' ἐμὲ, ἔστω χρηστός· ὑπόθέτω αὐτὸν τοιοῦτον. — Βελτίων—τὸ ἦθος] Κατὰ τὸ ἦθος. — Τῇ μὲν γὰρ χρείᾳ κ. τ. λ.] Διότι κατὰ μὲν τὴν χρείαν, ἢ ὡς πρὸς τὴν χρείαν, τὴν ὑλικὴν ὠφέλειαν τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς, οἱ ἡγεμόνες, καὶ οἱ τὸ ὀλιγαρχικὸν κράτος ἔχοντες δύνανται ὑπὲρ πάντας νὰ τιμῶσι τοὺς ἀνθρώπους μὲ δωρεάς· κ. τ. λ. — Τέ,τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης κ. τ. λ.] Διότι τὸ νὰ μὴ λαμβάνῃ τὴν δωρεὰν αἰσχυνόμενος ὡς κολακεύων, ἀλλὰ νὰ τιμᾶται μεταξὺ ἐλευθέρων συμπολιτῶν φαινόμενος ὅτι εἶναι ἄξιος τιμῆς τινος, τοῦτο εἶναι ἔντιμον τῳόντι· ἰσηγορία δὲ εἶναι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλευθέρως λέγειν περὶ δικαίου, περὶ νόμων, καὶ ἐν γένει περὶ πάντων τῶν κοινῇ συμφερόντων. — Θαυμάζεσθαι] Νὰ ἀγαπᾶται καὶ νὰ τιμᾶται. — Τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον] Τοὐλάχιστον τὸν παρελθόντα χρόνον, καθ' ὃν ἐφέρετο καλῶς πρὸς τὴν πόλιν· ἐπὶ μὲν τοῦ παρελθόντος λέγουσι τὸν ἄλλον χρόνον· ἐπὶ δὲ τοῦ μέλλοντος, τὸν λοιπόν. — Καί τοι, τῶν ἁπασῶν ἠστινοσοῦν κ. τ. λ.] Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ οἱασδήποτε πολιτείας ἐκ τῶν ἁπασῶν ἐὰν ἀφαιρέσῃς τὸ νὰ λαμβάνωσι χάριν, τὸ νὰ ἀνταμείβωνται οἱ εὐνοοῦντες εἰς τὰ καθεστῶτα, θέλεις ἀφαιρέσει μεγάλην φυλακὴν αὐτῶν ταύτην, τὸ εὐνοεῖν δηλονότι εἰς τὰ καθεστῶτα· ἤγουν, οὐ μικρὰ φυλακή ἐστιν αὐτῶν αὕτη, ἢν ἀφῇρηκώς ἔσῃ. — Τάχα τοίνυν ἴσως] Τάχα καὶ ἴσως λαμβάνονται ἐκ παραλλήλου. — Ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων] Ἀποπλανῶν ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν προκειμένων, ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως. — Ἐκ δὲ τοῦ νόμου τούτου] Κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, τὸν ὁποῖον αὐτὸς προβάλλει.

Σελ. 120. Ἔστι δὲ τοῦτο—λόγον τινὰ ἔχον] Ἀλλὰ τοῦτο ἔχει τινὰ λόγον. — Οὑτωσὶ ἀκοῦσαι] Ἤγουν, κατὰ ἁπλῆν ἀκρόασιν, κατὰ πρώτην ὄψιν καὶ παρὰ Πλάτων (Εὐθύφρ. 3) ὡς οὕτως ἀκοῦσαι. — Εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν κ.τ.λ.] Διότι εἶναι τῳόντι παρ' ἡμῖν αἱ λειτουργίαι τῶν μετοίκων, καὶ αἱ τῶν πολιτῶν, καὶ ἀμφοτέρων τούτων ὑπάρχει ἡ ἀτέλεια εἰς τοὺς λαβόντας αὐτὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀφαιρεῖ διὰ τοῦ νόμου τούτου. Εἰς δύο τάξεις πίπτουσι τὰ δημόσια βάρη, τῶν ὁποίων δίδεται ἡ ἀτέλεια, εἰς μετοίκους, καὶ εἰς πολίτας. — Τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον κ. τ. λ.] Διότι ἀπὸ πασῶν τῶν εἰσφορῶν τῶν γινομένων διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν Τριηραρχιῶν ὀρθῶς καὶ δικαίως δὲν εἶναι οὐδεὶς ἀτελὴς κατὰ τοὺς παλαιοὺς νόμους, οὐδ' αὐτοὶ οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τοὺς ὁποίους ὁ Λεπτίνης ἐξαιρεῖ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ. — Οὐδ' εὖ οὕτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος] Ἀντὶ τοῦ, οὐδ' οἱ ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, εὖ οὗτος ἔγραψε (βλ. Συντ. Σελ. 61) Ἡ σύνταξις αὕτη συνειθίζεται καὶ ὅταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία λαμβανομένη κατ' οὐδέτερον γένος, ἀναφέρηται εἰς ὑπακουομένην δεικτικὴν τοῦ αὐτοῦ γένους, καὶ ἐπιφέρηται τὸ ὄνομα, ὡς ἐν τῷ ἀκολούθῳ τοῦ Πλάτωνος (Φαίδ. Σελ.

66) «Τότε ἡμῖν ἔσται (τοῦτο) οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμὲν ἐρασταὶ εἶναι φρονήσεως.» ἀντὶ ἡ φρόνησις. — Σκεψώμεθα δὴ κ. τ. λ.] Ἂς ἐξετάσωμεν λοιπὸν ποίους χορηγοὺς, ἐὰν δεχθῶμεν τὸν νόμον αὐτοῦ, μᾶς εἰσάγει εἰς ἐκείνας τὰς λειτουργίας, τῶν ὁποίων μέχρι τοῦδε εἶναι ἡ ἀτέλεια, καὶ πόσους θέλει μᾶς στερήσει, ἐὰν ἀπορρίψωμεν αὐτόν. — Τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν] Τὴν ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν ἔνδειαν αὐτῶν ἀτέλειαν. — Θήσω τοίνυν ἐγὼ κ. τ. λ.] Θέλω λοιπὸν ὑποθέσει ἐγὼ ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖον λέγω, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκ τῶν μετοίκων θέλουσιν εἶσθαι πλειότεροι παρὰ τοσοῦτοι, πλειότεροι τῶν πέντε, οἱ πάντοτε λειτουργοῦντες, καὶ ὅτι ἐκ τῶν πολιτῶν οὐδεὶς διὰ τὴν τριηραρχίαν θέλει εἶσθαι ἀτελής. — Τί τοῦτ' ἔσται τῇ πόλει] Ἀντὶ τοῦ, τί ἐστι τοῦτο (τὸ ὄφελος, τὸ κέρδος) ὅπερ ἔσται τῇ πόλει· ἤγουν, τίς ὠφέλεια θέλει εἶσθαι εἰς τὴν πόλιν. — Φανήσεται γὰρ οὐδὲ, πολλοῦ δεῖ, κ. τ. λ.] Διότι τὸ ὄφελος τοῦτο δὲν θέλει φανῇ, πολὺ μακρὰν εἶναι, ἤτοι οὐδόλως ἄξιον θέλει φανῇ τῆς γενησομένης εἰς τὴν πόλιν αἰσχύνης. — Καὶ, μὰ τοὺς θεοὺς, κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς μέρεσιν, ὁ καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν καίτοι. — Οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἓξ] Ἡ φράσις αὕτη δὲν φαίνεται εἰς τινὰς κριτικοὺς ἑλληνικὴ· ὅθεν νομίζουσιν ὅτι πρέπει ἀντὶ τοῦ οὐκ νὰ γράφηται τάχα· πολὺ Ἑλληνικώτερον μοὶ φαίνεται νὰ ἐννοῆται τὸ συγκριτικὸν πλείους, οὐκ εἰσὶ πλείους ἢ, καθὼς καὶ ὅταν λέγηται τὸ συγκριτικὸν καὶ ἐπιφέρηται ἀριθμητικὸν, ἀποσιωπᾶται πολλάκις ὁ ἢ (βλ. Συντ. Σελ. 289). Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις κατοικοῦντες ξένοι, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν μὴ κατοικούντων ἦσαν πολιτογραφημένοι, ὤφειλον ἅπαξ μόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς λειτουργίας τοῦ χορηγεῖου, τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τοῦ ἑστιάτορος, ἐξαιρουμένων τῶν ἐχόντων τὴν ἀτέλειαν. Οἱ δὲ πλουσιώτεροι τῶν πολιτῶν, ἂν καὶ ἦσαν διὰ τὰς τριηραρχίας ἐλεύθεροι τῶν ἀνωτέρω λειτουργιῶν, ἀνεδέχοντο ὅμως αὐτὰς οἰκοθεν. Λέγει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι ἐκ τούτων τῶν πολιτῶν δὲν ἦσαν πλειότεροι τῶν πέντε ἢ ἓξ οἱ μὴ λειτουργοῦντες. — Τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας] Τὰς περιοδικῶς ἐκπληρουμένας ὑπὸ τῶν μὴ ἐχόντων τὴν ἀτέλειαν, ὅταν ἔλθῃ ἑκάστου ὁ καιρὸς· εἰς ἐκπλήρωσιν δὲ τῶν λειτουργιῶν τούτων ἐχρειάζοντο κατ' ἔτος ἑξήκοντα ἴσως, ἢ ὀλίγον πλειότεροι. Ὑπέθεσε δὲ ἀνωτέρω τριάκοντα τοὺς ἀτελεῖς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μετοίκων καὶ τῶν πολιτῶν· ὥστε, ἐὰν ὁ νόμος τοῦ Λεπτίνου ἐκυροῦτο, ἡ πόλις ἔμελλε νὰ ἔχῃ τριάκοντα ὑποτελεῖς εἰς τὰς λειτουργίας, οἵτινες πρότερον ἦσαν ἀτελεῖς. Ἰδοὺ ἡ ἐκ τοῦ νόμου ὠφέλεια· καὶ ἕκαστος τούτων ἤθελεν ὑποστῇ τὴν λειτουργίαν ἅπαξ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

Σελ. 121. Ἵνα οὖν τριάκοντ' ἄνθρωποι ἢ πλείους παρὰ πάντα τὸν χρόνον λειτουργήσωσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαντας ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν;] Δείξας τὴν σμικρότητα τῆς ὠφελείας, συμπεραίνει λέγων, διὰ νὰ λειτουργήσωσι λοιπὸν εἰς ἡμᾶς τριάκοντα ἄνθρωποι ἢ πλειότεροι διὰ παντὸς, νὰ κάμωμεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ ἔχωσι πίστιν πρὸς ἡμᾶς; — Εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστα ἐπέλιπον οἱ χορηγεῖν οἷοί τε] Ἀλλὰ καὶ ἂν τῷόντι ἤθελον λείψει οἱ δυνάμενοι νὰ δαπανῶσιν εἰς τὰς λειτουργίας ταύτας. — Εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας] Νὰ φέρωμεν τὰ

ἀναλώματα τῶν λειτουργιῶν εἰς συντροφικὰς συνεισφοράς. — Νῦν μέν γε τὸν χρόνον, κ. τ. λ.] Διότι τώρα, ἐὰν δηλαδὴ ἀφαιρέσωμεν τὴν ἀτέλειαν ἀπὸ τῶν ἐχόντων αὐτὴν, μόνον καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἕκαστος τούτων λειτουργῇ, ἀφαιρεθείσης ἀπ' αὐτοῦ τῆς λειτουργίας, δίδει ὁ τοῦ Λεπτίνου νόμος τὴν ἀνάπαυσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς μὴ ἔχοντας δηλαδὴ τὴν ἀτέλειαν· μετὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ἐξίσου θέλει ἀναλώσει ἕκαστος αὐτῶν. — Τότε δ' ἂν οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδείς] Τότε δὲ, ἤγουν, εἰς συντέλειαν ἀχθεισῶν τῶν χορηγιῶν, ἐὰν ἐπιλίπωσιν οἱ χορηγεῖν δυνάμενοι, οὐδεὶς τῶν συντελούντων ἤθελε πάσχει καμμίαν στενοχωρίαν συντελῶν ἕκαστος ὀλίγα ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἂν ἡ κατάστασις αὐτοῦ ἦτο σμικροτάτη. — Εἰ ἐν κοινῷ μὲν μηδοτιοῦν ὑπάρξει τῇ πόλει] Ἐὰν εἰς μὲν τὸ κοινὸν δὲν θέλωσιν ὑπάρχει μηδόλως χρήματα. — Εἰ δ' ὑφῃρημένον φήσουσιν, κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ εἴπωσιν ὅτι ἔχει τις χρήματα πολλὰ, ὑποκλέψας, σφετερισθεὶς τὰ ἀλλότρια, ἢ κατ' ἄλλον ἄδικον τρόπον ἀποκτήσας αὐτά.

Σελ. 122. Οὐ γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις κ. τ. λ.] Διότι τὰ ἀναλώματα ταῦτα τῶν λειτουργιῶν δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν κοινωνίαν μὲ τὰς δημοσίας προσόδους καὶ περιουσίας τῆς πόλεως, δὲν ἐμβαίνουσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, οὐδὲ ἐκ τούτου λαμβάνονται. — Χωρὶς δὲ τούτων, νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν, κ. τ. λ.] Ἤγουν, τώρα δὲ, δύο ἀγαθῶν προκειμένων εἰς τὴν πόλιν, πλούτου καὶ πίστεως, μεγαλήτερον εἶναι ἡ πίστις, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς ἡμᾶς, παρὰ τὸν πλοῦτον. — Εἰ δὲ μὴ τό γε πιστοῖς κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἐὰν δὲν γείνωσιν εἰς ἡμᾶς ἀμφότερα, εὔχομαι εἰς τοὺς θεοὺς νὰ διαμένῃ εἰς ἡμᾶς τοὐλάχιστον τὸ νὰ φαινώμεθα ὅτι εἴμεθα πιστοὶ καὶ βέβαιοι εἰς τὰς δωρεὰς ἡμῶν καὶ ἐπαγγελίας. — Φέρε δὴ—εἰς μέσον ὑμῖν γιγνομένας δείξω] Ἂς δείξω, ἤγουν, θέλω δείξει ὅτι γίνονται εἰς μέσον ὑμῖν, τουτέστιν ὅτι εἶναι πρὸς ὠφέλειαν ὑμῶν, ὅτι εἶναι κοινὴ ὠφέλεια· εἰς μέσον γίγνεται, περίφρασις, ἀντὶ τοῦ κοινὸν γίγνεται. ἐνεργητικῶς δὲ λέγουσιν, εἰς μέσον τιθέναι, κατατιθέναι, ἤγουν, κοινὸν ποιεῖν. — Πᾶσα ἀνάγκη] Ἤγουν, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, ἀναγκαίως· συντελεῖ πολλὰ ὁ πολλὰ κεκτημένος. — Ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν κ. τ. λ.] Ἤγουν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ πόλει διὰ τὰ ἀναλώματα τούτων πλεῖστοι οἱ εὐπορούντες. — Παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας κ. τ. λ.] Διότι ἐκ μὲν τῶν ἀναλωμάτων τῶν γινομένων εἰς τὰς θεατρικὰς παρασκευὰς ἡ θέλξις τῶν θεατῶν διαρκεῖ ὀλίγον μέρος τῆς ἡμέρας. « Ἔστι δὲ ἄλλο μὲν χορηγία, ἄλλο δὲ εἰσφορὰ, καὶ τριηραρχία· τριήραρχος μὲν γάρ ἐστιν ὁ ναῦν παρεχόμενος πολεμικὴν, καὶ σκεύῃ τῇ νηΐ, καὶ ὅσα τοιαῦτα· χορηγὸς δὲ ὁ τοῖς Διονυσίοις καὶ τοῖς Παναθηναίοις τῷ χορῷ τὴν τροφὴν παρέχων, καὶ στεφάνους, καὶ κόσμον, καὶ ὅσα περὶ τὴν τοιαύτην πανήγυριν· ἑστιάτωρ δὲ ὁ τὴν φυλὴν εἰς δεῖπνον καλῶν· γυμνασίαρχος δὲ ὁ παρέχων τοὔλαιον τοῖς γυμναζομένοις—εἰσφέρειν δὲ λέγουσιν εἰς τὸν πόλεμον, ὅταν ἔρανον διδῷ τις τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος παρατεττομένοις. Αὗται ἦσαν παρ' αὐτοῖς αἱ λειτουργίαι (Οὐλπιανός). — Ὥσθ' ὅσον ἐνθάδε ἀφίετε, κ. τ. λ.] Ὥστε ὅσον ἐδῶ (εἰς τὰς χορηγίας δηλαδὴ) χαρίζετε, ἐκεῖ (εἰς

τὰς τριηραρχίας δηλαδὴ καὶ τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς) λαμβάνετε, καὶ δίδετε τιμὴν τὴν ἀτέλειαν, τὴν ὁποίαν καὶ μὴ λαβόντες δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ κεκτημένοι πλοῦτον ἄξιον τοῦ τριηραρχεῖν. — Ἀλλὰ μήν, ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἐστιν ἀτελὴς] Ὅτι δὲ οὐδεὶς τῶν κεκτημένων ἄξια τοῦ τριηραρχεῖν, δὲν εἶναι ἀτελὴς τῶν τριηραρχιῶν, κ. τ. λ. — Καὶ λέγε τοῦτο αὐτοῖς] Δεικνύει ὁ ῥήτωρ τὸ μέρος τοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἀναγνωσθῇ εἰς αὐτοὺς, τὸ ὅτι δηλαδὴ τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἐστιν ἀτελής.

Σελ. 123. Διείρηκεν] Διαῤῥήδην, σαφῶς λέγει. — Ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον] Συνεισφέρουσιν εἰς τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς, ὅταν γίνωνται αἱ ὑπὲρ τούτων εἰσφοραί. — Οἱ δ' ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν] Οἱ δὲ ὄντες ἐν καταστάσει τοῦ τριηραρχεῖν. — Ῥαστώνην] Ἄνεσιν, ἀνακούφισιν. — Τοῖς πολλοῖς] Τῷ λαῷ. — Εἰ μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν κ. τ. λ.] Ἤγουν, εἰς ἑκάστην τῶν δέκα φυλῶν, ἢ καὶ εἰς δύο, εἷς μόνος χορηγὸς δύναται νὰ προστεθῇ κατὰ τὸν νόμον τοῦ Λεπτίνου, καὶ ὁ εἷς οὗτος θέλει ἀπαλλάξει τοῦ βάρους καὶ τῆς δαπάνης ἕνα μόνον ἄλλον ἐκ τῶν μέχρι τῆς σήμερον λειτουργούντων πολιτῶν· ἐὰν λοιπὸν ἡ πόλις κατὰ τὸν νόμον τοῦτον δὲν θέλῃ προσλάβει εἰ μὴ πέντε ἢ τὸ πολὺ δέκα νέους χορηγοὺς, ποία μεγάλη ὠφέλεια θέλει προέλθει ἐκ τούτου εἰς πάντα τὸν λαόν; — Ἅπαξ] Μίαν φορὰν, οὐχὶ κατ' ἔτος· ἀνωτέρω εἶπε, παρ' ἑνιαυτόν. — Παρὰ τοῖς δε] Παρὰ τούτοις τοῖς κριταῖς. — Τῶν ἰσοτελῶν] Δύο τάξεις ξένων ἦταν ἐν Ἀθήναις, μέτοικοι, οἵτινες ἐπλήρονον τὸ μετοίκιον, καὶ οἱ ἰσοτελεῖς λεγόμενοι, οἵτινες εἶχον τὰ αὐτὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου, κριταὶ ὅμως δὲν ἐγίνοντο. — Μὴ διῤῥῆσθαι] Μὴ διακεκρίσθαι, μὴ διορίζεσθαι. — Ἄλλου τέλους] Ἄλλου πολιτικοῦ χρέους, ἄλλης εἰσφορᾶς. — Μὴ διορίζειν] Μὴ διακρίνειν τίνας ξένους, τοὺς οἰκοῦντας ἐν Ἀθήναις, ἢ τοὺς ἐκτός. —Λεύκωνα] Ὁ Λεύκων ὁ ἡγεμὼν τοῦ Κιμμερικοῦ Βοσπόρου διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Σάτυρον τὸ τέταρτον ἔτος τῆς 96 Ὀλυμπιάδος, καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ τετάρτου τῆς 106· διεδέχθη δὲ αὐτὸν Σπάρτακος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ὁ Λεύκων ἦτο προστάτης τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου. — Τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσει] Καθὼς ἔλεγον ποιεῖν πολίτην τινὰ, οὕτω καὶ ποίησιν τὴν πολιτογράφησιν, καὶ ποιητὸν, δημοποίητον τὸν πολιτογραφούμενον ξένον. — Καὶ ταῦθ', ὧν] Καὶ μάλιστα εὐεργετῶν κατ' ἐκεῖνα, ὧν κ. τ. λ. ἤγουν, κατὰ τὸν σῖτον.

Σελ. 124. Τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων] Ἤγουν, παντὸς ἄλλου λαοῦ. — Πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον κ. τ. λ.] Ὁ ἐκ τοῦ πόντου εἰσαγόμενος εἰς ἡμᾶς σῖτος ἐξισοῦται μὲ τὸν ἐρχόμενον ἐκ τῶν ἄλλων λιμένων· τετρακόσιαι χιλιάδες μεδίμνων εἰσήγοντο ἐκ τοῦ πόντου. Ὁ κατ' ἔτος λοιπὸν ἔξωθεν εἰσαγόμενος εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦτο 800,000, ὅσον τὴν σήμερον ἀναλίσκουσιν αἱ μεγαλήτεραι καὶ ἐπισημότεραι τῶν πόλεων. Τὸ, ἔστι πρὸς ἅπαντα σημαίνει ἐνταῦθα τὸ συγκρίνεται, ἐξισοῦται. Ἐπὶ τῶν ἔξωθεν εἰσαγομένων εἶναι συνήθη τὰ ῥήματα εἰσπλεῖν (διὰ θαλάσσης), φοιτᾶν, ἀφικνεῖσθαι. — Ἀτέλειαν δεδωκέναι, κ. τ. λ.] Ἀτέλειαν, ἄφεσιν τελωνίου καὶ διότι ἐξέδιδε

διαταγὴν νὰ φορτόνωσι πρῶτοι οἱ πλέοντες πρὸς ἡμᾶς. — Ἔχων γὰρ ἐκεῖνος κ. τ. λ.] Ἀντίθετον τὸ σχῆμα. Ἡμεῖς μὲν ἐδώκατε τὴν ἀτέλειαν (τῶν λειτουργιῶν) εἰς ἐκεῖνον καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐκεῖνος δὲ ἔδωκε τὴν ἀτέλειαν (τοῦ τελωνίου) εἰς πάντας ὑμᾶς. — Σιτοφύλαξιν] Οὕτως ἐλέγοντο οἱ φυλάττοντες τὸν δημόσιον σῖτον· καὶ σιτῶναι, οἱ ἀγοράζοντες καὶ ἀποτιθέμενοι αὐτὸν ἐν ταῖς ἀποθήκαις. — Ἀπογραφῆς] Καταλόγου, καταστίχου. — Οὐκοῦν, παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας, κ. τ. λ.] Διαιρεῖ οὕτω τὸν ὅλον ἀριθμὸν πρὸς εὐκολωτέραν, φαίνεται, κατάληψιν τῶν ἀκροατῶν. Λοιπὸν διὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας χαρίζει εἰς ἡμᾶς μυρίους μεδίμνους, ὅπερ ἐστὶ $\frac{300000}{30}=10000$· διὰ δὲ τὰς δέκα, περίπου τρισχιλίους, διότι $\frac{100000}{30}=3333\frac{1}{3}$· παραλείπει δὲ τὸν 333 καὶ τὸ κλασματικὸν μέρος· ὅθεν λέγει, ὡσπερανεὶ τρισχιλίους. — Θευδοσίαν] Ἡ Θεοδοσία· βλ. Σελ. 89. — Σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένοις] Ἤγουν, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι· οὕτω λαμβάνεται πολλάκις καὶ τὸ ἡ οἰκουμένη. Τοιαῦται ὑπερβολαὶ εἶναι συνήθεις εἰς τοὺς ῥήτορας. — Ἀλλὰ τοσούτου, ὥστε κ.τ.λ.] Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοσοῦτον· διότι δὲν πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐννοῆται ἐπὶ τῆς ποσότητος τοῦ σίτου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ τιμήματος, τοσούτου δηλαδὴ τιμήματος, τοσοῦτον εὔωνον, ὥστε ἐκ τῶν διωρισμένων χρημάτων εἰς ἀγορὰν αὐτοῦ ἐπερίσσευσαν δεκαπέντε τάλαντα, τὰ ὁποῖα Καλλισθένης ὁ σιτώνης ᾠκονόμησεν, ἐφύλαξε δηλαδὴ ἐν τῷ κοινῷ ταμείῳ. — Τί οὖν οἴεσθε] Ὑπακούεται τὸ ποιήσειν. — Ἂν μεταδόξῃ] Ἂν ἡ περὶ τούτου γνώμη ὑμῶν ἀλλάξῃ, ἂν μεταμεληθῆτε.

Σελ. 125. Κύριος ἂν γένηται] Ἐὰν κυρωθῇ — Καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοῦντας] Ἀφαιρήσεται δηλαδὴ τὴν ἀτέλειαν τοῦ τελωνίου τοὺς ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἄγουσιν ἐνταῦθα σῖτον παρ' ἐκείνου. — Οἷς ἂν ὁ νόμος βλάψειν ἡμᾶς φαίνεται] Ἀντὶ ἃ· ὁ δὲ δυνητικὸς ἂν λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ μετὰ μέλλοντος ἀπαρεμφάτου· συνηθεστέρως ὅμως μετὰ ἀορίστου· τὸ φαίνεται μετὰ ἀπαρεμφάτου δὲν φανερόνει δήλωσιν γενομένου, ἀλλ' εἰκασίαν, πιθανότητα τοῦ γεννησομένου. — Καὶ οὐ πάλαι βεβούλευσθε;] Ἤγουν, καὶ δὲν ἔχετε ἀποφασισμένον τοῦτο πρὸ πολλοῦ; — Εἰκότως καὶ δικαίως] Πρεπόντως καὶ δικαίως — Στήλας ἀντιγράφους] Ἐν αἷς δηλαδὴ ἦσαν ἀντιγεγραμμένα τὰ ψηφίσματα ὑμῶν. — Ἐφ' Ἱερῷ] Ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ πόντου μεταξὺ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Τραπεζοῦντος, ἐν ᾧ ἔκειτο τὸ ἄγαλμα τοῦ Οὐρίου Διός. Λέγεται ὅτι οἱ Ἀργοναῦται ἔκτισαν αὐτὸν πλέοντες εἰς τὴν Κολχίδα διὰ τὸ χρυσοῦν δέρας· ὠνομάζετο δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ ναὸς οὗτος Ἱερόν. — Προάγει] Ὠθεῖ. — Ὧν ἔχετε κ. τ. λ.] Ἃ ἐλάβετε παρὰ τοῦ Λεύκωνος, καὶ ἃ ἐδώκατε εἰς αὐτὸν, ἤγουν, συνθήκας τῆς ἀμοιβαίας ἀτελείας. — Αὗται γὰρ οὐτωσὶ] Διότι αὗται οὕτως, ἱστάμεναι δηλαδὴ ἄκυροι. — Τεκμήριον] Βεβαίωσις δηλαδὴ, μαρτυρία. — Ἢ τί γράψαι ποτὲ κ.τ.λ.] Ἢ τί τάχα θέλει γράψει ὁ μέλλων νὰ γράψῃ τὸ ψήφισμα ὑπὲρ ἡμῶν τὸ δοθησόμενον εἰς τὸν Λεύκωνα; τί θέλει γράψει πρὸς δικαιολογίαν ἡμῶν; — Καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινὲς κ. τ. λ.] Ὑπακούεται ἡ παρὰ τοῦ Λεύκωνος πρότασις, εἰς ἣν ἐ-

πιφέρεται ἡ αἰτία, οἷον, Ἀλλ' οὐ δίκαιον τοῦτο. Καὶ γὰρ κ. τ. λ.

Σελ. 126. Μᾶλλον—καὶ ἄλλους τινὰς εὖ ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν κ. τ. λ.] Διότι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι ἔθος καὶ ἄλλους τινὰς τῶν μὴ χρηστῶν νὰ ἀγαθοποιῶσι μᾶλλον, παρὰ κ. τ. λ. — Καὶ μὴν οὐδ', ὅπως οὐκ ἀντιδώσει κ. τ. λ.] Ὅτε τις διωρίζετο νὰ ἐκπληρώσῃ δαπανηράν τινα λειτουργίαν, ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ αὐτὴν ἀντιπροβάλλων ἄλλον πλουσιώτερον ἑαυτοῦ· καὶ ἐὰν οὗτος ἠρνεῖτο τὴν λειτουργίαν, λέγων ὅτι δὲν εἶναι πλουσιώτερος, ἠδύνατο ὁ πρῶτος νὰ ἀπαιτήσῃ ἀντίδοσιν τῶν ὑπαρχόντων, ἤγουν νὰ δώσῃ τὰ ἑαυτοῦ, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἐκείνου· καὶ τότε ἔπρεπεν ὁ ἀντιπροβληθεὶς ἢ νὰ ὑποστῇ τὴν ἀντίδοσιν, ἢ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν λειτουργίαν. Λέγει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξετάζων τὸ πρᾶγμα, δὲν δύναμαι νὰ εὕρω, νὰ πεισθῶ ὅτι ἄλλος τις τῶν πολιτῶν, ἂν θέλῃ, δὲν θέλει προβάλει ἀντίδοσιν εἰς τὸν Λεύκωνα. Διότι χρήματα αὐτοῦ εὑρίσκονται πάντοτε ἑδῷ· καὶ ἐάν τις κατὰ τὸν νόμον τὸν περὶ ἀντιδόσεως ζητήσῃ νὰ λάβῃ αὐτά, ἢ θέλει στερηθῆ τούτων ὁ Λεύκων, ἢ θέλει ἀναγκασθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν λειτουργίαν. — Ὦ φιλοτιμίας ἕνεκα κ. τ. λ.] Ὅς τις διὰ φιλοτιμίαν ἤθελε δείξει σπουδὴν ὑπὲρ τῆς δωρεᾶς ἤγουν τῆς ἀτελείας, οὐχὶ ὑπὲρ τῆς χρηματικῆς ὠφελείας. — Εὖ πράττων] Ὅτε εὐτύχει. — Εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ κ. τ. λ.] Εἰς ὠφέλειαν αὐτοῦ ἐστάθη τώρα (ἐν τῇ δυστυχίᾳ τῶν τέκνων αὐτοῦ) τὸ ὅτι ἔλαβε παρ' ὑμῶν τότε (ἐν τῇ εὐτυχίᾳ ἑαυτοῦ) τὴν ἀτέλειαν. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἐπικέρδους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μετῳκίσθησαν ἀπὸ τῆς Κυρήνης εἰς Ἀθήνας. — Ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων κ. τ. λ.] Ἐν ᾧ καιρῷ ἦτο δύσκολον καὶ ἐκ τῶν ὑφ' ὑμῶν εὐεργετηθέντων νὰ εὕρητε τινὰ θέλοντα νὰ ἐνθυμῆται τὰς ὁποίας ἔλαβεν εὐεργεσίας. — Ἐν Σικελίᾳ] Ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Νικίου. — Ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸ τῶν Τριάκοντα μικρὸν] Τῷ γενομένῳ ὀλίγον χρόνον πρὸ τῶν Τριάκοντα τυράννων ἐννοητέον τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον. — Αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος] Ἤγουν, αὐτεπαγγέλτως, αὐτοπροαιρέτως.

Σελ. 127. Σκέψασθε δή, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, κ. τ. λ.] Ὁ ῥήτωρ παριστάνει διὰ τῆς συγκρίσεως τὸ μέγεθος τῆς εὐνοίας τοῦ Ἐπικέρδους πρῶτον μὲν, ὅτι παρὼν εἰς τὸ ἐν Σικελίᾳ δυστύχημα τῶν Ἀθηναίων, ἐπροτίμησε μᾶλλον αὐτοὺς δυστυχοῦντας καὶ τὴν παρὰ τούτων ἀνταμοιβὴν, ὁποιαδήποτε ἔμελλε ποτὲ νὰ γείνῃ εἰς αὐτὸν, παρὰ τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ νικήσαντας, καὶ ἐν τῇ γῇ τῶν ὁποίων εὑρίσκετο· δεύτερον, ἰδὼν τὸν δῆμον στερούμενον χρημάτων, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὅ,τι ἠδύνατο, καὶ ἔδειξε πρόνοιαν οὐχὶ πῶς νὰ σώσῃ ἰδίᾳ τὰ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ πάθῃ ἔλλειψιν μηδὲν τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως, ὅσον τὸ καθ' ἑαυτόν. — Παρὰ τοὺς μεγίστους καιροὺς] Ἐν ταῖς μεγίσταις περιστάσεσιν, ἐν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς. — Τῷ δὲ ῥήματι καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα κ. τ. λ.] Εἶχε δὲ τὴν ἀτέλειαν μόνον κατὰ τὴν λέξιν καὶ τιμὴν, ἢ μέχρι λόγου καὶ τιμῆς· διότι δὲν φαίνεται ὅτι μετεχειρίζετο αὐτὴν ἐνῷ ὑπῆρχεν εἰς αὐτὸν, δὲν ὠφελεῖτο ἐξ αὐτῆς· διότι οὔτε ἐν Ἀθήναις κατῴκει, οὔτε ἐμπόριον εἶχεν ἐν

αὐταῖς.— Ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν] Δὲν θέλετε ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀτέλειαν, ἀλλὰ θέλετε ἀφαιρέσει, ἤγουν, καταστρέψει, τὴν πρὸς ὑμᾶς πίστιν τῶν ἀνθρώπων. — Ὅσα ψηφίσματα ἄκυρα ποιεῖ ὁ νόμος κ. τ. λ.] Πόσα ψηφίσματα ἀκυρόνει ὁ νόμος τοῦ Λεπτίνου· οὐ μόνον δηλαδὴ τὸ περὶ τοῦ Ἐπικέρδους, τὸ ὁποῖον ἀνέφερε τὰς δύο εὐεργεσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ Λεύκωνος, καὶ ἄλλα περὶ ἄλλων προλεχθέντα ὑπὸ τοῦ προλογήσαντος Φορμίωνος.

Σελ. 128. Οἱ προϋπάρχοντες τῷ ποιεῖν ὑμᾶς εὖ] Οἱ πρῶτοι αὐτοὶ εὐεργετήσαντες ὑμᾶς, οἱ προλαβόντες ὑμᾶς κατὰ τὸ εὐεργετεῖν. — Τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας] Ἡ αἰτιατικὴ ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ αἰσχυνόμεθα, ἀλλ' εἰς τὴν μετοχὴν ἀφῃρημένοι. — Μηδεμίαν ποιησάμενοι τούτων μηδενὸς μνείαν] Μηδεμίαν τούτων τῶν εὐεργεσιῶν ἐνθυμηθέντες. — Ἐγκαλέσαι] Τούτοις, δηλονότι τοῖς τοῦ Ἐπικέρδους παισί. — Αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινόν ἐστιν] Αὐτὸ δὰ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ αἴσχιστον. — Εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδότες καὶ παθόντες κ. τ. λ.] Διότι, ἐὰν οἱ εἰδότες τὰς τότε περιστάσεις καὶ εὐεργετηθέντες ὑπὸ τοῦ Ἐπικέρδους ἐνόμιζον ὅτι ἐλάμβανον εὐεργεσίας ἀξίας τούτων τῶν ἀμοιβῶν (τῆς ἀτελείας δηλονότι), ἡμεῖς δὲ οἱ ἐκ λόγου ἀκούοντες ταῦτα, ἀφαιρέσωμεν τὴν ἀτέλειαν ἀπὸ τοῦ Ἐπικέρδους ὡς ἀναξίου αὐτῆς, πῶς δὲν θέλομεν πράξει πρᾶγμα ἀτοπώτατον; — Ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐστί μοι λόγος οὗτος, κ. τ. λ.] Τὰ αὐτὰ ταῦτα λέγω καὶ περὶ τῶν καταλυσάντων τὴν τυραννίαν τῶν τετρακοσίων, καὶ περὶ τῶν εὐεργετησάντων τὸν δῆμον, ὅτε κατέλιπε τὴν πόλιν διὰ τοὺς τριάκοντα. Οἱ τετρακόσιοι οὗτοι ὀλιγαρχικοί, συνεργοῦντος τοῦ Πεισάνδρου, ναυάρχου τῆς Σπάρτης ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καταλύσαντες τὴν δημοκρατίαν, ἔγειναν τύραννοι τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐνενηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος· δὲν διήρκεσεν ὅμως ἡ ἐξουσία αὐτῶν εἰ μὴ τέσσαρας μῆνας (βλ. Θουκυδ. βιβλ. ζ', 64, καὶ Διόδωρ. Σικελ. ιγ', 36). Μετὰ ἑπτὰ δὲ ἔτη ἔγειναν ἡ φυγὴ τοῦ δήμου διὰ τὸν φόβον τῶν τριάκοντα. Οἱ βοηθήσαντες αὐτὸν τότε ἐτιμήθησαν μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν τυράννων. — Τοῦ δεηθῆναί τινος τοιούτου] Τοιαύτης βοηθείας. — Ταῦτα μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς] Ταῦτα μέν, ἤγουν, τὸ μὴ δεηθῆναι τὴν πόλιν τινὸς τοιούτου. — Ὦ μὴ λυθέντι κ. τ. λ.] Τὸν ὁποῖον, ἐὰν κυρωθῇ, ἡ πόλις θέλει μεταχειρίζεσθαι ἀναγκαίως. — Οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε κ. τ. λ.] Διότι τὰ πράγματα τῶν πόλεων δὲν ἤθελον μεταβάλλεσθαι εἰς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ἐὰν τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ ὄντας δὲν ἔφερον εἰς καλητέραν κατάστασιν καὶ πράξεις καλαί, καὶ νόμοι καὶ ἄνδρες καλοί, καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ καὶ κοινωφελῆ μετ' ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας ἐκτελούμενα, τοὺς δὲ νομίζοντας ὅτι εἶναι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ δὲν κατέστρεφον ὀλίγον κατ' ὀλίγον πάντα ταῦτα ἀμελούμενα· ὑπερῥεῖ, διέφθειρεν, ἀπὸ μεταφορᾶς τοίχου τινὸς παλαιοῦ, ὅταν ὑπὸ τῆς παλαιότητος καὶ τοῦ χρόνου αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ διαβιβρώσκηται καὶ ἀναλίσκηται· ἔχει δ' ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα ἐνεργητικὴν σημασίαν.

Σελ. 129. Μηδενὸς καταφρονεῖν] Μηδενὸς πράγματος ἀμελεῖν. — Τοὺς ἰδιαγνόντας] Τοὺς μερικῶς, ἀτομικῶς, ἀποφασίσαντας. — Ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαι-

μονίους πολέμου] Οὗτος συνέβη δέκα ἔτη μετὰ τὸν Πελοποννησιακόν. — Ἡ μεγάλη μάχη] Ἔγεινεν ἐπὶ ἄρχοντος Διοφάντου τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐννενηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου, τὸν ὁποῖον ἔκαμον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους Ἀθηναῖοι, Βοιωτοί, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, καὶ ἄλλοι σύμμαχοι. Οὗτος λέγεται καὶ Κορινθιακὸς πόλεμος, βλ. Ξενοφ. Ἑλλ. ἱστορ. βιβλ. δ'. — Τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων κ. τ. λ.] Δύο κόμματα, ὡς ἐκ τούτων φαίνεται, ἦσαν ἐν Κορίνθῳ, τὸ μὲν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων. Ἐνῷ λοιπὸν τὸ πλῆθος τῶν Κορινθίων ἐβουλεύθησαν μετὰ τὴν μάχην νὰ μὴ δεχθῶσιν ἐν τῷ τείχει τοὺς ἡμετέρους στρατιώτας, ἀλλὰ πέμψαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους κήρυκα νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην, οἱ φίλοι ἡμῶν καὶ τοι βλέποντες τὴν δυστυχίαν τῆς ἡμετέρας πόλεως, καὶ ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι κατεῖχον τὰς διαβάσεις, δὲν ἐπρόδωκαν ἡμᾶς, οὐδὲ ἐβουλεύθησαν ἰδίᾳ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ἐνῷ ἦσαν πλησίον μεθ' ὅπλων πάντες οἱ Πελοποννήσιοι, ἤνοιξαν εἰς ἡμᾶς τὰς πύλας ἄκοντος τοῦ λαοῦ, καὶ προέκριναν μᾶλλον νὰ συμπάσχωσι μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρατευσαμένων, ἂν ἤθελε συμβῇ τι δυστύχημα, παρὰ χωρὶς ὑμῶν νὰ σωθῶσιν ἀκινδύνως, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸ τεῖχος τὸ στράτευμα, καὶ ἔσωσαν καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους ὑμῶν.

Σελ. 130. Ἐπὶ Ἀνταλκίδου] Οὗτος ἦτο στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων· ἔκαμεν εἰρήνην μὲ τοὺς Πέρσας ἐν ὀνόματι πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀδοξοτάτην, παραδοὺς εἰς τὸν Ἀρταξέρξην ὑποτελεῖς πάσας τὰς ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνικὰς πόλεις, κατὰ τὸ 387 πρὸ Χριστοῦ. Βλ. Ξενοφ. βιβλ. δ', καὶ έ,—Ἐξέπεσον] Ἐξωρίσθησαν.—Ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον κ. τ. λ.] Πρῶτον, εὐθὺς, εἶναι αἰσχρὸς εἰς ὑμᾶς τοὺς βουλευομένους τοῦτο, ἐάν τις ἀκούσῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι σκέπτονται, κ. τ. λ. διότι ἐξ ἀρχῆς ἔπρεπε νὰ σκεφθῆτε καὶ νὰ ἀποφασίσητε. — Ἰδὼν, ἢ παρὼν, ἢ τινὸς εἰδότος καὶ διεξιόντος ἀκούσας] Αἱ ἐπιφερόμεναι μετοχαὶ παρὼν, ἀκούσας, εἶναι ἐπεξήγησις καὶ διασάφησις τῆς ἰδών· ἰδὼν ἐκείνους τοὺς καιροὺς, ἢ τῷ παρεῖναι, ἢ τῷ ἀκοῦσαι τινὸς εἰδότος καὶ διεξιόντος.—Ὅσην ἂν κακίαν κ. τ. λ.] Πόσην ἀχαριστίαν ἤθελε κατείπει τῶν θεμένων τοῦτον τὸν νόμον. — Ἐπράξαμεν] Ἤγουν, ἀπηλαύσαμεν. — Νὴ Δι', ἀνάξιοι γάρ τινες κ. τ. λ.] Ναὶ λέγει· πρεπόντως ἐψηφίσθη ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἀτελείας· διότι κ. τ. λ. — Τουτὶ γὰρ κ. τ. λ] Διότι τοῦτο θέλουσιν ἐπαναλέγει διὰ παντὸς τοῦ λόγου αὐτῶν οἱ συνήγοροι τοῦ νόμου τούτου. — Γνώμῃ χρησαμένων] Φρονίμων δηλαδὴ, ἢ οὕτω σκεφθέντων.

Σελ. 131. Τίς ἄξιός ἐστιν ἑκάστου κηδεστὴς ἢ τῶν τοιούτων τι γίγνεσθαι] Τίς εἶναι ἄξιος νὰ γείνῃ γαμβρὸς τούτου ἢ ἐκείνου, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. — Ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ καὶ δόξαις διώρισται] Ταῦτα δὲ τὰ περὶ κηδεστῶν καὶ τῶν τοιούτων εἶναι διατεταγμένα κατὰ ἔθιμά τινα καὶ κρίσεις τῶν ἀνθρώπων. — Κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος, ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώζῃ] Κοινῶς δὲ ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος σκοπεῖ ἄξιον τιμῆς τὸν ὅστις εὐεργετῇ καὶ σώζῃ αὐτόν. — Γένει καὶ δόξῃ] Τοῦτο δὲ δύναται νὰ γνωρίσῃ οὐχὶ ἐκ τοῦ γένους καὶ

τῆς ὑποληψεως, ἣν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦ ἀξίου τιμῆς, ἀλλ' ἐξ ἔργου, ἐκ τῶν πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσιῶν. — Ἐάσομεν] Ἐννοεῖται, πράττειν τοῦτο, τὸ εὖ ποιεῖν ἡμᾶς. — Οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται] Ἤγουν, οἱ δι' ἡμᾶς ἐξορισθέντες Κορίνθιοι. — Ἀπαλλάττομαι] Ἤγουν, παύομαι. — Καὶ Θρασύβουλον εἰσαγαγόντες, κ. τ. λ.] Οὗτος εἶναι ὁ ἐλευθερώσας τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν τριάκοντα, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Ἔκφαντος ἦτο στρατηγός. — Μεθ' ὅπλων ἐκβαλόντες] Βιάσαντες αὐτοὺς διὰ τῶν ὅπλων ἐξέβαλον. Βλ. Ξενοφ. βιβλ. ά, Κεφ. ά. § 23 καὶ Κεφ. δ'. § 4. Διόδ. Σικ. βιβλ. ιγ'. 72. — Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην] Ὁ δὲ Ξενοφ. (Ἑλληνικ. δ', 8. 27) ἀναφέρει μόνον Ἀναξύλαν. Περὶ τοῦ Ἀρχεβίου λέγει ὁ Ῥήτωρ καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους Σελ. 683. — Ὥστε τὴν δεκάτην ἀποδόσθαι] Ὥστε οἱ ἡμέτεροι ἐπώλησαν τὴν δεκάτην τῶν ἐκεῖ τελωνείων· ἐπὶ δὲ τῶν ἀγοραζόντων λέγεται, ὠνεῖσθαι τὰ τέλη, καὶ δεκατῶναι, ἢ δεκατευταί. — Λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι κ. τ. λ.] Ἡ εἰρήνη αὕτη φαίνεται ὅτι ἦτο αὐτὴ ἡ ἐπὶ Ἀνταλκίδου. Ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης ταύτης ἔμειναν εἰς τοὺς Ἀθηναίους αἱ τρεῖς νῆσοι, Λῆμνος, Ἴμβρος, καὶ Σκῦρος.

Σελ. 132. Καί τινες τούτων ἀντιλέγοιεν αὐτοῖς] Τούτων, τῶν συνηγόρων δηλαδὴ τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου. Αὐτοῖς, τοῖς ἐπαγγειλαμένοις τὴν παράδοσιν. — Ἢ δῆλον] Φανερὸν βέβαια εἶναι. — Τῷ ποτ' ἐπαρθέντες] Τίνι ποτὲ ἐπαρθέντες, ἐκ τίνος τάχα παρακινηθέντες; — Ἢ πᾶσι πρόδηλον] Βεβαιωτικὸν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἤ. — Πόρρω τοῦ παρόντος] Πόρρω τῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου.

Σελ. 133. Κυρίας—γεγενημένας] Ἤγουν, διαμενούσας ἐν ἰσχύϊ· κατωτέρω δὲ λέγει συμφορὰς κυρίας, ἤγουν βεβαίας. — Καὶ δή] Εὐθύς. — Παραχρῆμα δίκην δώσειν τοῖς ἐχθροῖς] Παραχρῆμα τιμωρηθήσεσθαι ὑπὸ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν. — Καὶ γὰρ καὶ τἄλλα ἀγαθὰ—καὶ ἄνδρας ἀρίστους κ. τ. λ. Ἀντὶ καὶ τἄλλα μὲν ἀγαθὰ, μάλιστα δὲ κ. τ. λ. — Δίκαιον κατηγορεῖν] Δικαίως κατηγορεῖν. Μεταβαίνει ἤδη εἰς τοὺς εὐεργετήσαντας τὴν πόλιν πολίτας.

Σελ. 134. Πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα] Τὰ λαμπρότερα πάντων τῶν ἔργων τοῦ Κόνωνος εἶναι ἡ περὶ Κνίδον ναυμαχία γενομένη τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐνενηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος ἐννέα ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Δημοσθένους, καὶ ἡ ὀλίγον ὕστερον ἀνέγερσις τῶν τειχῶν τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς πόλεως, τὰ ὁποῖα ὁ Λύσανδρος μετὰ τὴν ἐν Λίγὸς ποταμοῖς ὀλέθριον ἦτταν τῶν Ἀθηναίων ἀνήγειρεν. Ἡ νίκη τοῦ Κόνωνος ἐπανήγαγε πάλιν τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν. — Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν] Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, συγχρόνων αὐτοῦ.— Οὐδ' ἡντινοῦν ἀφορμὴν] Οὐδεμίαν βοήθειαν· διότι μετὰ τὴν ἦτταν τῶν Ἀθηναίων κατέφυγε πρὸς τὸν Εὐαγόραν τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου, ἔπειτα πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, καὶ διορισθεὶς ναύαρχος τοῦ βασιλικοῦ στόλου κατεναυμάχησε τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ τὴν Κνίδον. — Καὶ ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης] Δώδεκα μόνον ναῦς ἀφῆκαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους οἱ Λακεδαιμόνιοι. — Ἀκούειν ὑμῶν] Νὰ ὑπακούωσιν εἰς ὑμᾶς, νὰ δέχωνται ἄνευ ἀντιστάσεως τὰ παρ' ὑμῶν προστατόμενα. — Ἐκ τῶν νήσων] Τῶν κυκλάδων δηλαδὴ, καὶ ἄλλων τινῶν πλησίον

κειμένων, τὰς ὁποίας ἔλεγον ἁπλῶς νήσους, καθὼς λέγονται καὶ τὴν σήμερον. — Τὸν λόγον] Τὴν ἀμφισβήτησιν. — Τοῦτο τὸ γράμμα κ. τ. λ.] Αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι εἰς ἐκεῖνον μὲν δόξα ὡς πρὸς ὑμᾶς μόνους, ἤγουν, ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐκεῖνον μὲν δοξάζει παρ' ὑμῖν μόνοις· ὑμᾶς δὲ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. — Παρ' ἡμῶν] Ἀγαθοῦ γινομένου ἀπὸ μέρους ἡμῶν τῶν πολιτῶν· ἤγουν, ὅτι ἀγαθὸν ἤθελέ τις ἐξ ἡμῶν κάμει παρ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς ἄλλους, τὴν δόξαν τούτου καρποῦται τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. — Πρώτου] Ἤγουν, μετὰ τὸν Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ἐκείνου πρώτου ἔστησαν εἰκόνα χαλκῆν.

Σελ. 135. Ὧν εὐηργέτηντο] Δι' ἃς ἔλαβον εὐεργεσίας. — Τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται] Ἡ βεβαιότης δηλονότι τῆς παρ' ὑμῶν δωρεᾶς, τὸ μένειν βέβαιον. — Οὐδ' ἐκεῖνο καλὸν] Πρέπον, τίμιον. — Ὥστε τοσούτων] Τιμῶν δηλονότι. — Τούτων μηδενὸς] Μηδεμιᾶς τούτων τῶν τιμῶν. — Μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ] Ἂς μὴ ἀκούσῃ τις μετὰ μέμψεως τὸ μέλλον ῥηθήσεσθαι· ἂς μὴ μεμφθῇ μηδεὶς τοῦτο τὸ ὁποῖον μέλλω νὰ εἴπω. — Λαθὼν] Ἀπατήσας. — Οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων] Οὐδὲ ἠττηθῆναι ὑπὸ τῶν ῥητόρων, οὐδὲ νὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ ῥήτορες, οἵτινες θέλουσιν ἐπιχειρισθῆ νὰ πείσωσιν ὑμᾶς κ. τ. λ.

Σελ. 136. Εἶεν. Ἀλλὰ, νὴ Δία, κ. τ. λ.] Θαυμάζεται ἡ τεχνικωτάτη ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ Χαβρίου μετάβασις. Γίνεται τῳόντι ἐν καιρῷ καὶ τρόπῳ, ὥστε ἀφαιρεῖ τὴν ὑπόνοιαν τοῦ ὅτι πρὸς χάριν τούτου γίνεται ὁ λόγος. — Σπουδαῖος] Ἐξαίρετος ἀνὴρ, κάλλιστος. — Ὑμᾶς ἔχων] Ὑμᾶς ἔχων ὑπὸ τὴν στρατηγίαν αὐτοῦ· ἐπαινεῖ οὕτω καὶ τοὺς Ἀθηναίους. Ἀφοῦ αἱ Θῆβαι ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ Πελοπίδα, τοῦ Μέλλωνος ἢ Μίλωνος, καὶ ἄλλων, ἔτι δὲ καὶ ὁ Πειραιεὺς, κατεχόμενος ὑπὸ Σφοδρία τοῦ στρατηγοῦ τῶν Σπαρτιατῶν, ἔκαμον συμμαχίαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς Ἑλλάδος τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος κατὰ Λακεδαιμονίων, οἵτινες ἀναλαβόντες δύναμιν ἐφέροντο ὑπερηφάνως πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἐστρατήγει δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ὁ Χαβρίας, ὅστις διέπρεψεν ἤδη ἐν τῷ Κορινθιακῷ πολέμῳ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἐννενηκοστῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος. Κατέπληξε δὲ τοὺς πολεμίους κατὰ τὸν Αἰλιανὸν (Στρατηγ. Σελ. 41) οὕτω. « Χαβρίας Ἀθηναίοις, Γοργίδας Θηβαίοις, παραγγέλλουσι μὴ προδραμεῖν, ἀλλὰ μένειν ἡσυχῇ, τὰ μὲν δόρατα ὀρθὰ προτεινομένους, τὰς δ' ἀσπίδας ἐς γόνυ προσερεισαμένους. Ἀγησίλαος καταπλαγεὶς τὸ στάσιμον σχῆμα τῆς μάχης, ἀνεχώρησε, στρατηγικὸν ἡγούμενος πολεμίων ῥώμην φυλάξασθαι. » Ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τῇ ἐν Νάξῳ (βλέπ. Διόδωρ. βιβλ. ιέ. 35· καὶ Πλούταρ. ἐν Καμίλ. καὶ Φωκ.). Ἀπέκτεινε δὲ ἐν Αἰγίνῃ τὸν Γοργώπαν ἐπιστολέα (ὑποναύαρχον) τοῦ Λακεδαιμονίου ναυάρχου Ἱέρακος (Ξενοφ. Ἑλλην. έ, 1, 3. Ἔστησε τρόπαια ἐν Κύπρῳ βοηθῶν τὸν Εὐαγόραν τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐννενηκοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος (βλ. Διόδωρ. ιδ', 98. Ἔπειτα μετέβη ἰδίᾳ εἰς Αἴγυπτον μαχόμενος ὑπὲρ τοῦ Νεκταναβοῦ κατὰ τῶν Περσῶν· ἐφονεύθη δὲ ἐν Χίῳ ὅτε ἔπλευσε κατ' αὐτῆς μὲ στόλον ἰσχυρὸν, τολμήσας νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸν λιμένα ἔν τινι μικρῷ πλοίῳ. — Ἐν Ἑκάστῳ] Ὑμῶν δηλαδή. — Μιᾶς δεούσας]

Συνήθης ἡ φράσις αὕτη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπὶ ἀριθμήσεως. — Τῶν νήσων τούτων] Τῶν κυκλάδων, ὡς ἀνωτέρω. — Ἀπέφηνεν] Ἔδειξεν εἰς τὸ κοινὸν, ἤγουν, προσέφερε. — Οἱ πρεσβύτατοι] Τινὲς διορθοῦσιν, οἱ πρεσβύτεροι· τὸ ὁποῖον εἶναι πιθανώτερον· διότι ἡ νίκη αὕτη ἔγεινε τεσσαράκοντα ἔτη πρὸ τῆς δίκης ταύτης, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ῥήτωρ ἐννοῇ τὰς προτέρας καὶ τὰς τελευταίας πράξεις τοῦ Χαβρίου.

Σελ. 137. Οὐδ' ἐστὶν οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν τε κἀκείνου] Καὶ οὐδεὶς τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν ἔστησε τρόπαιον καθ' ὑμῶν καὶ ἐκείνου, εἰς ὅσας δηλαδὴ μάχας ἔκαμεν ἔχων ὑμᾶς ὑπὸ τὴν στρατηγίαν αὐτοῦ. Λέγεται δὲ ἱστάναι τρόπαιον κατὰ ἢ ἀπὸ, ἀπὸ τῶν λαφύρων δηλαδὴ τῶν ἐχθρῶν, διότι ἐσυνείθιζον νὰ κρεμῶσιν ὅπλα τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ τοῦ ἐγειρομένου τροπαίου, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερὸν ἀνάθημα εἰς τὸν τροπαῖον Δία. — Οὗ ἕκαστον] Ἐννοεῖται τὸ ἔστησε· ποῦ ἔστησεν ἕκαστον. — Καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἴη· μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν κ. τ. λ.] Διότι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἄλογον, ἄτοπον.

Σελ. 138. Μείζους πεποίηνται] Ἐκριναν δηλαδὴ τὰς παρ' αὐτοῦ παλαιὰς χάριτας μεγαλητέρας τῶν νέων ἐγκλημάτων. — Ἐχρῆτο τούτῳ] Τῇ ἀσφαλείᾳ δηλονότι. — Τὸ καθ' αὑτὸν] Ἤγουν, κατὰ τὸ μέρος τὸ ἑαυτοῦ, οὐχὶ δηλαδὴ ὡς στρατηγὸς, ἀλλ' ὡς στρατιώτης. — Ταῦθ' ἡμεῖς ἀφελώμεθα κ. τ. λ.] Τὰς τιμὰς δηλονότι ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος κ. τ. λ. — Ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε] Ὅτε ἐστρατήγει ἐν τῷ ὀνόματι ὑμῶν· στρατηγὸς ὢν τῶν Ἀθηναίων. — Ἐπιτήδειος] Ἁρμόζων, ὠφέλιμος. — Ἐπιτήδειοι εὖ πάσχειν] Ἤγουν, ἄξιοι τοῦ εὐεργετεῖσθαι. — Ὅρα δὴ καὶ σκόπει] Ὁ ῥήτωρ παριστάνει ἐνταῦθα τὸν γραμματέα ζητοῦντα τὸ ψήφισμα. Ἐσυνείθιζον οἱ ῥήτορες νὰ μεταχειρίζωνται τὸ σχῆμα τοῦτο τὸ ἐξ αὐτοσχεδίου, διὰ νὰ μὴ φαίνωνται ὅτι ἀνέβαινον εἰς τὸ βῆμα ἔχοντες τὸν λόγον προγεγραμμένον· ἐνῷ δὲ ὁ γραμματεὺς ἐζήτει, ὁ ῥήτωρ προσέθετέ τι ἀναφερόμενον πάντοτε εἰς τὸ πρωκείμενον· ὡς ἐνταῦθα τὸ, ἐγὼ δ' ἔτι κ. τ. λ. μέχρι τοῦ ψηφίσματος.

Σελ. 139. Τιμῶντές ποτε Ἰφικράτην κ. τ. λ.] Ὁ Ἰφικράτης, σκυτοτόμου υἱὸς ὤν, ἠξιώθη τῶν ὑψηλοτέρων ἀξιωμάτων διὰ τὴν στρατηγικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν. Κατεπολέμησε τοὺς Θρᾷκας, ἐνίκησεν εἰς διαφόρους μάχας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐβοήθησε τοὺς Πέρσας κατὰ τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν εἰς αὐτὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα, ἐτίμησαν διὰ τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, καὶ ἄλλας τιμὰς ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν (βλ. Δημοσθ. ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκρ. καὶ Αἰσχ. ἐν τῷ κατὰ Κτησιφ. § ς'.) Ὁ Στράβαξ ἐστάθη ὑποστράτηγος τοῦ Χαβρίου ἐν τῷ Κορινθιακῷ πολέμῳ, καὶ ὁ Πολύστρατος, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν τὸ ξενικὸν στράτευμα. Ὁ δὲ Τιμόθεος περίφημος καὶ οὗτος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων καὶ πολιτικώτατος ἀνὴρ, ἦτο υἱὸς τοῦ περιφήμου Κόνωνος. Περὶ δὲ τοῦ Κλεάρχου, οὐδὲν βέβαιον. — Εἶθ' εἷς δι' ἐκεῖνον κ. τ. λ.] Ἔπειτα διὰ τούτους εἷς οὗτοι τώρα μέμφονται ὡς ἀναξίους, εἰς τοὺς ὁποίους χάριν ἐκείνου ἠθέλετε δώσει τότε δωρεὰν, διὰ τούτους τώρα θέλετε ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτοῦ ἐκείνου τὴν ἀτέλειαν; — Πρὸς πολλοὺς ἄλλους, οἷς ἀκηκόατε,

εἰσιν οὗτοι] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, οὓς ἀκηκόατε, εἰσιν — Παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας] Ὅταν μὲν εὐεργετῆσθε. — Εἰ γὰρ ὧν ἕργῳ πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν κ. τ. λ.] Διότι, ἐὰν αἱ εὐεργεσίαι τὰς ὁποίας ἕκαστος αὐτῶν ἔκαμε πραγματικῶς εἰς ὑμᾶς, κρίνωνται ἐκ τῶν περὶ τούτων γινομένων λόγων, καὶ τὰ λαμπρὰ ἐκείνων κατορθώματα ἐὰν δὲν παρασταθῶσιν ἀξίως ὑφ' ἡμῶν τῶν λεγόντων, οἱ ἀγῶνες ἐκείνων ματαιόνωνται, πῶς δὲν πάσχουσιν ἀνάξια; πῶς δὲν ἀδικοῦνται; ἡ ἀξία τῶν εἰς ὑμᾶς εὐεργεσιῶν ἑκάστου αὐτῶν πρέπει νὰ κρίνηται ἐκ τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα ἔπραξαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν ῥητόρων, οἵτινες ἐνδέχεται νὰ μὴ λεχθῶσι καλῶς.

Σελ. 140. Ἐπὶ πᾶσι δικαίοις] Κατὰ πᾶσαν δικαιοσύνην, δικαιότατα. — Παρεισφέρομεν] Παρεισφέρειν νόμον λέγεται, ὅταν τις παρουσιάζῃ νόμον ἐναντίον εἰς ἄλλον προβληθέντα, τὸν ὁποῖον θέλει νὰ ἀναιρέσῃ. — Κρίνας παρ' ὑμῖν] Ἐξελέγξας, κατηγορήσας ἐνώπιον ὑμῶν. — Γράφεσθαι μὲν] Κατηγορεῖν μὲν (τὸν νόμον δηλαδή). — Λύων ἐκεῖνον] Ἀναιρῶν, ἀκυρόνων ἐκεῖνον, τὸν ὑπάρχοντα. — Τοὺς ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους] Οἵτινες διὰ κλήρου διορίζονται ἐπιτηρηταὶ τῶν νόμων. — Καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Καὶ ἐνώπιον ὑμῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ· ἦτον δὲ οὗτοι ὁ δῆμος. — Ἐπὶ καιροῦ] Κατὰ τὸν ἀρέσκοντα καιρὸν, ὁπόταν θέλῃ τις νὰ νομοθετῇ. — Μὴ δοκιμασθέντας] Μὴ ὑποβληθέντας εἰς δοκιμασίαν, μὴ ἐξετασθέντας. — Τέως] Ἐνέσῳ. — Δυνηθέντες] Ἰσχύσαντες, λαβόντες ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰ πολιτικά.

Σελ. 141. Τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ πάμπολυν ἤδη χρόνον] Τοὺς μέλλοντας νὰ διαλέξωσι (ὡς καὶ τὴν σήμερον) νὰ διαχωρίσωσι τοὺς ἐναντίους ἀλλήλοις νόμους, καὶ καταγίνονται εἰς τοῦτο πάμπολυν ἤδη χρόνον, καὶ ὅμως μένει ἐξίσου ἀτέλεστον τὸ ἔργον. — Ψηφισμάτων δ' οὐδοτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι κ. τ. λ.] Ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου φαίνεται αὐτη. Οἱ νόμοι προϋπάρχουσι καθ' οὓς πρέπει νὰ γίνωνται τὰ ψηφίσματα· ἀλλὰ τώρα γίνονται ψηφίσματα, καὶ οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἔπρεπε νὰ γίνωνται, εἶναι μεταγενέστεροι αὐτῶν· ὥστε οἱ νόμοι δὲν διαφέρουσι τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄνω ποταμῶν τὸ ὁποῖον ἦτο μέγα ἀτόπημα, — Συνίετε, καθ' ὃν τρόπον, κ. τ. λ.] Καταλαμβάνετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ τίνα τρόπον, πόσον καλῶς δηλαδὴ, διατάττει ὁ Σόλων, νὰ νομοθετῶσι· πολλάκις δὲ τὸ ὡς ἐπιφέρεται μετά τινος ἐπιῤῥήματος, ἢ ἐπιθέτου κατ' ἔννοιαν ἐπιτατικὴν, προσδιορίζον τὸ ἤδη ἀπροσδιορίστως λεχθέν· τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ Αἰσχίνου ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. Λέγε τοῦτον τὸν νόμον, ἵνα εἰδῆτε, οἷων ὑμῖν κειμένων νόμων, ὡς καλῶν καὶ σωφρόνων, τετόλμηκε Τίμαρχος δημηγορεῖν. — Παρ' ὑμῖν, ἐν τοῖς ὁμωμοκόσι, κ. τ. λ.] Ἡ ἓν ἀποβάλλεται παρὰ πολλῶν· καὶ τότε πρέπει νὰ συνάπτωνται αἱ δύο δοτικαὶ, παρ' ὑμῖν τοῖς ὁμωμοκόσι· πλὴν ἐὰν τὸ μὲν παρ' ὑμῖν λαμβάνηται ἐπὶ τοῦ ὅλου δήμου, τὸ δὲ ἐν τοῖς ὁμωμοκόσιν, ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ κρίνοντος τοὺς νόμους· ἦσαν δὲ οἱ νομοθέται χίλιοι καὶ εἷς, οἵτινες ἀπεφάσιζον τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἀρχαίου νόμου, καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ νέου· πρῶτον λοι-

πὸν διέταξε νὰ ἐκθέτῃ τὸν νόμον παρ' ὑμῖν, ἔπειτα νὰ λύῃ τοὺς ἐναντίους· κ.τ.λ. τὸ δὲ πρῶτον δὲν ἐννοῆται ἐνταῦθα κατὰ τὴν τάξιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀξίωμα· «δεῖ γὰρ, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, προαναγνωσθῆναι τῷ δήμῳ, ἔπειτα προτεθῆναι, εἶτα λαβεῖν τὸν γραμματέα, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς δικάζοντας ἀκοῦσαι.» — Περὶ τῶν ὄντων ἑκάστου] Περὶ ἑκάστου πράγματος. — Καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας κ. τ. λ.] Καὶ νὰ μὴ ταράττῃ αὐτὸ τοῦτο, ἡ πληθὺς τῶν νόμων, τοὺς ἰδιώτας, τοὺς μὴ εἰδότας, καὶ νὰ γίνηται αἰτία νὰ ἀπατῶνται καὶ νὰ ἀδικῶνται ὑπὸ τῶν εἰδότων πάντας τοὺς νόμους, ὑπὸ τῶν δικηγόρων. — Ταῦτ' ἀναγνῶναι] Τὰ ἐν τοῖς νόμοις. — Καὶ πρὸ τούτων γ' ἐπέταξεν κ. τ. λ.] Ὁ Σόλων διέταξε πρῶτον, νὰ ἀναγινώσκηται εἰς τὸν δῆμον ὁ προβαλλόμενος νόμος. Καὶ πρὶν γείνωσι ταῦτα, νὰ ἐκθέτῃ τὸν νόμον ὁ τιθεὶς αὐτὸν, ἔμπροσθεν τῶν ἐπωνύμων διὰ νὰ ἀναγινώσκηται παρὰ πάντων, καὶ νὰ παραδίδῃ αὐτὸν εἰς τὸν γραμματέα· οὗτος δὲ νὰ ἀναγινώσκῃ αὐτὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, κ. τ. λ. — Ἀκούσας πολλάκις, καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος] Ἀκούσας κατ' ἐπανάληψιν, καὶ σκεφθεὶς ἐν ἀνέσει καὶ ἡσυχίᾳ. — Τούτων τοίνυν τοσούτων δικαίων ὄντων τὸ πλῆθος] Ἐνῷ λοιπὸν ὑπάρχουσι τόσα κατὰ τὸ πλῆθος δίκαια ταῦτα. — Οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς κ. τ. λ.] Διότι, ἐὰν ἔκαμνε ταῦτα ὁ Λεπτίνης, δὲν ἠθέλετε πεισθῆ ποτὲ σεῖς, καθὼς νομίζω, νὰ δεχθῆτε τὸν νόμον. Τὸ οὐδέποτε διαφέρει τοῦ οὐδεπώποτε, ὅτι τὸ μὲν σημαίνει ἀπόλυτον χρονικὴν ἄρνησιν, καὶ λαμβάνεται καὶ ἐπὶ παρῳχημένου καὶ ἐπὶ μέλλοντος· τὸ δὲ οὐδεπώποτε σχετικὴν διὰ τὸ πω, οὐδέποτε μέχρι τοῦ νῦν· καὶ λαμβάνεται μόνον ἐπὶ παρῳχημένου. — Ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα] Ἐννοεῖται τὸ, ἐποιήσαμεν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Σόλωνος διαταττόμενα. — Καὶ δικαιότερον τούτου] Τοῦ νόμου δηλονότι, τὸν ὁποῖον ὁ Λεπτίνης ἔθηκε. — Ἃ τούτου τοῦ νόμου γεγράμμεθα] Τὰ μέρη, ἢ ἄρθρα τοῦ νόμου τούτου, τὰ ὁποῖα κατηγοροῦμεν.

Σελ. 142. Ὑπάρχον καλὸν—καὶ σαφὲς] Καὶ ὑπάρχει, γέγραπται ὀρθὸν, δίκαιον, καὶ σαφές.—Γραψάμενος] Κατηγορήσας.— Νῦν δὲ μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ καταλείπων, ὅτι παρανομεῖ, τουτονὶ τὸν νόμον, κ.τ λ.] Τώρα δὲ, καί τοι κατέλειπε τὸν νόμον τοῦτον ὡς μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ, καί τοι μαρτυροῦντα ὅτι παρανομεῖ, ὅμως ἐνομοθέτει, καὶ μάλιστα ἐνῷ ἄλλος νόμος προστάττει νὰ κατηγορῆται ὁ τιθέμενος νόμος ὡς παράνομος καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο, ἐὰν ἦναι ἐναντίος μὲ τοὺς πρότερον κειμένους νόμους. — Σαφῶς γε οὑτωσὶ] Ἐπιφέρεται εἰς τὴν ἐρώτησιν κατ' ἔννοιαν ἐπιτατικὴν, σαφέστατα ἐναντίον εἶναι. — Ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδε ἀντεισφέρει νόμῳ] Ἀλλὰ τοῦτο, ἡ ἐναντιότης αὕτη δὲν εἶναι ἐν τῷ νόμῳ, τὸν ὁποῖον οὗτος (ὁ Κτήσιππος, ἢ μᾶλλον, κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν, ὁ Ἀφεψίων) ἀντεισφέρει. — Ἀλλ' ἃ δεδώκατε, κύρια, κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ ἔστιν· ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ εἶναι κύρια τὰ δεδομένα παρ' ὑμῶν, καὶ δικαία αἰτία κ. τ. λ.

Σελ. 143. Ἔφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα κ. τ. λ.] Διότι εἶπεν ὅτι ὁ νόμος οὗτος ὁ ἡμέτερος παρεισήχθη μὲ σκοπὸν ἀπάτης· καὶ ὅτι δὲν θέλει τεθῆ οὗτος, ἐὰν ἀκυρωθῇ ὁ τεθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. Ὅτι δηλαδὴ ὁ σκοπὸς τῆς κατηγορίας εἶναι νὰ ἀ-

πορρίφθῃ ὁ νόμος αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ ἀντεισαχθῇ ὁ ἡμέτερος. — Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν, τῇ ὑμετέρα ψήφῳ κ. τ. λ.] Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν, ἀφοῦ ὁ νόμος οὗτος ἀκυρωθῇ διὰ τῆς ὑμετέρας ψήφου, ὁ παλαιὸς νόμος καθ' ὃν οἱ Θεσμοθέται ἀντικατέστησαν εἰς ἐσᾶς τοῦτον τὸν ἡμέτερον, κελεύει σαφῶς νὰ τεθῇ καὶ νὰ ἔχῃ κῦρος ὁ παρεισενεχθεὶς, τοῦτο Θέλω παρατρέξει, διὰ νὰ μὴ λάβῃ τις ἀφορμὴν νὰ μοὶ ἀντιλέγῃ περὶ τούτου. Ἀλλὰ διὰ τί ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ φαίνεται ἀμφιβάλλων, ἀφοῦ εἶπεν ὅτι, τούτου τοῦ νόμου λυθέντος, τὸν παρεισενεχθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος; Φαίνεται ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἔδιδε λαβὴν ἀντιλογίας εἰς τοὺς Θέλοντας νὰ ἀντιλέγωσι. — Ὑπὲρ δὲ τοῦ πῶς τεθήσεται] Περὶ τοῦ τρόπου δὲ, καθ' ὃν ὁ παρεισφερόμενος Θέλει τεθῆ. — Ἂν μὴ βούληται] Ὁ παρεισφέρων, ὁ Ἀφεψίων. — Εἴ τινα ἄλλον βούλεται] Ἤγουν, ἄλλος τις, εἴ τινα ἄλλον Θέλει, ἐγγυώμεθα ὅτι Θέλομεν Θέσει τὸν ἀντεισαγόμενον παρ' ἡμῶν νόμον. — Τὴν βουλήν] Τῶν πεντακοσίων. Δύο ἦσαν αἱ βουλαὶ, ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων, ἡ δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — Τὰ ἔσχατα πάσχειν] Ἤγουν, Θανάτῳ ζημιοῦσθαι. — Γραφόντων] Ἂς γράψωσι τὴν ἐγγύησιν ἡμῶν καὶ ὑπόσχεσιν. — Ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω] Κατὰ ταῦτα ἂς γείνῃ τὸ πρᾶγμα. — Αὐτὸς Θέτω] Τὸν ἡμέτερον δηλαδή.

Σελ. 144. Ἐφ' ἑαυτοῦ] Ἤγουν, δι' ἑαυτοῦ, ἢ καθ' ἑαυτὸν, μὴ συγχωρούντων τῶν νόμων· ἄνευ κρίσεως ἄλλων. — Τῆς ἀγχιστείας] Ἤγουν, τῶν δικαιωμάτων τῆς συγγενείας· ἀγχιστεία παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦτο τὸ δικαίωμα τῆς νομίμου κληρονομίας. — Ἐφάμιλλον ποιήσῃ κ. τ. λ.] Διὰ νὰ διεγείρῃ τὴν ἅμιλλαν τοῦ ἀλλήλους ἀγαθοποιεῖν, — Οὐδοτιοῦν ἔσται πλέον] Ὅτι δὲν Θέλει εἶσθαι εἰς αὐτοὺς οὐδεμία διαφορὰ πρὸς τοὺς μηδὲν ἀγαθὸν ποιοῦντας εἰς τὸν δῆμον, οὐδεμία ἀμοιβή. — Μὴ δ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου κ. τ. λ.] Μηδὲ ἂν αὐτὸς ὑβρίζηται ὑπὸ τῶν παίδων ἐκείνου. — Ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν] Ἐκ τῶν ὁποίων, τῆς μέμψεως δηλονότι καὶ ἀναξιότητος, οὐδὲν ἁρμόζει εἰς ἐκείνους, τοὺς εὐεργέτας. — Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις κ. τ. λ.] Μετὰ μεγάλης σπουδαιότητος ἀπήγγειλέ τις πρὸς ἐμέ. Συνειθίζουσιν οἱ ῥήτορες εἰς τὰς ἀντιθέσεις νὰ λέγωσιν ὅτι ἤκουσαν παρ' ἄλλων τί μέλλει νὰ εἴπῃ ὁ κατηγορούμενος. — Οὐδενὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασι τοιαύτην οὐδεμίαν τιμήν] Ἔδιδον καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀτέλειαν (βλέπ. Ἀριστοτ. Πολιτ. βιβλ. Ϛ', κεφ. ζ'. καὶ Αἰλ. Π. ἱστ. ς', 6). Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐννοεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐτίμων τοὺς εὐεργέτας τῆς πατρίδος. Ἡ ἀντίθεσις εἶναι ἐκ παραδείγματος, ὅτι τάχα οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἵτινες κυβερνῶνται καλῶς, κ. τ. λ. — Παροξυντικοὶ] Διεγερτικοὶ, παρακινητικοί.

Σελ. 145. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο] Τὸ ἐπαινεῖν δηλαδὴ τὰ τῶν Ἀθηναίων νόμιμα, τὸ ὁποῖον τώρα κάμνουσιν οὗτοι ἐπαινοῦντες τὰ τῶν Λακεδαιμονίων. — Ἐγκριθῇ] Ἐγκαταταχθῇ. — Μετὰ τῶν ὁμοίων] Φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ τοὺς ἐφόρους. Ἡ δὲ δοτικὴ κυρίῳ ἔχει ἐννοουμένην τὴν τινὶ ἢ ἐγκριθέντι. — Καὶ ἀρχαὶ καὶ νόμοι φυλακαὶ, ὅπως κ. τ. λ.] Καὶ ἄρχοντες καὶ νόμοι εἶναι φυλακαὶ, ἤγουν, φύλακες, ὅπως κ. τ. λ. — Τὰς διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας] Τὰς ὀλιγαρχίας δηλονότι.

— Τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις κ. τ. λ.] Τὸ ἴσην πρὸς ἀλλήλους ἔχειν δύναμιν, τοῦτο κάμνει πάντας τοὺς κυρίους τῶν κοινῶν πραγμάτων, τοὺς κυρίους τῆς πολιτείας, νὰ ὁμονοῶσι. — Ἢν—πρὸς ἑαυτοὺς ποιοῦνται] Ἢν ἄμιλλαν ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλους, ἀμιλλῶνται τίς νὰ φανῇ ὠφελιμώτερος εἰς τὴν πατρίδα, διὰ νὰ ἀξιωθῇ τῶν παρὰ τοῦ δήμου δωρεῶν.

Σελ. 146. Ἴστε γὰρ ὃν τρόπον Ὀρχομενίους διέθηκαν] Οἱ Θηβαῖοι κατέστρεψαν τὸν Ὀρχομενὸν, πόλιν τῆς Βοιωτίας, καὶ μεταχειρίσθησαν ἀπηνῶς τοὺς κατοίκους, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος· τὰ αὐτὰ εἶχον κάμει πρότερον καὶ εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ Θεσπιάς· ἐνταῦθα ὅμως ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ Ὀρχομενοῦ ὡς ἔτι μνημονευόμενα. Συγγενεῖς δὲ ἐλέγοντο καὶ οἱ ἄποικοι πρὸς τὰς μητροπόλεις, καὶ οἱ ἐπιγαμίας κάμνοντες πρὸς ἀλλήλους. — Λόγῳ μετὰ τῶν νόμων] Διὰ λόγου, οὐχὶ βίας λογικῶς, κατὰ τοὺς νόμους. — Βέλτιον—πράττοντας] Μᾶλλον εὐτυχοῦντας. — Καλῶς ποιοῦντες] Ἐσυνείθιζον ἐνίοτε τὴν φράσιν ταύτην, ὡς ἡμεῖς τὴν χάριτι θείᾳ. — Καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις] Καὶ κατὰ τὰ κοινὰ ἔργα, τὰ πρὸς τὴν πόλιν. — Κατὰ τὸν λογισμὸν] Κατὰ τὴν θεωρίαν, θεωρητικῶς ἐξεταζόμενα. — Παρὰ πάντα ταῦτ'] Χωρὶς τούτων πάντων, παραλείπων πάντα ταῦτα. — Τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας] Αἱ δύο αὗται λέξεις θεωροῦνται ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς ἀλλότριαι, καὶ παρεισαχθεῖσαι ὑπό τινος εἰς ἐξήγησιν τοῦ δι' ὧν, διὰ τῆς ὀλιγαρχίας δηλαδὴ καὶ δεσποτείας. — Κἂν ἀποκτεῖναι βούλεσθαι κ. τ. λ.] Οὐδὲ εἶναι δίκαιον νὰ θέλητε καὶ νὰ ἀποκτείνητε τὸν ὅστις ἤθελεν εἰσάξει παρ' ἡμῖν (τὸν κατασκευάσαντα ἂν) τί τούτων τῶν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, κ. τ. λ. — Ἐν τοῖς Ἑρμαῖς] Τὰ πλειότερα ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ λεγόμενα Ἑρμαῖ ἦσαν ἐκ ξύλων ἢ λίθων τετραγώνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβάλλοντο κεφαλαὶ τοῦ Ἑρμοῦ. Ἁπλούσταται ἦσαν αἱ τιμαὶ τῶν ἀρχαίων· εἰς τοὺς ὑποτάξαντας τὴν Ἰτέαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτε οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν παρὰ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ (βλ. Ἡρόδ. ζ', 107) οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐψήφισαν δημοσίᾳ ἄλλην τιμὴν εἰ μὴ τρεῖς Ἑρμᾶς, καὶ τούτους ἐπιγεγραμμένους οὐχὶ τὰ ὀνόματα τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' ἐπιγράμματα ἔχοντας εἰς τιμὴν τῆς πόλεως, τὰ ὁποῖα σώζονται παρὰ τῷ Αἰσχίνῃ (κατὰ Κτησιφ. ξθ'), καὶ ἐκ τούτου παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Κίμωνος.

Σελ. 147. Εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους—κἀκείνους] Τοὺς προγόνους δηλονότι. — Εἰ μήτε τῶν πρότερον μηδεὶς, μήτε τῶν ὕστερον] Δὲν φαίνεται τοῦτο παρεισακτον καὶ ἀλλότριον, ὡς θέλουσι τινὲς, ἀλλὰ γνήσιον καὶ οἰκεῖον.—Μὴ τετυχηκότος—μηδενὸς] Μηδεμιᾶς τιμῆς ἀξιωθέντας. — Οὐδ' ὀλίγου δεῖ] Πολλοῦ δεῖ, σὐδαμῶς. — Κακουργῶν] Ἀπατῶν, δολιευόμενος. — Μὴ προσήκοντα] Ἀλλότρια τοῦ προκειμένου, μὴ ἁρμόζοντα. — Δυσχερεῖς] Ἤγουν, ἀσαφεῖς, ἐριστικοὶ, ἐνῷ τὰ πράγματα εἶναι φανερά. — Καὶ τἄλλα πάντα] Ἐννοητέον, ἄθλα, βραβεῖα. — Ἐπὶ τοῖς τότ' ἔθεσι] Κατὰ τὰ τότε ἔθη. — Πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω, κ. τ. λ] Διὰ τί λέγω τοῦτο ; τί ἐπιχείρημα ἔχω ; ὅτι φήσαιμ' ἂν κ. τ. λ. — Οὐκ ἔστιν ὅτου παρὰ τῆς πόλεως κ. τ. λ.] Ἤγουν, παντός· πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμησαν, ἔλαβον παρὰ τῆς πόλεως. — Λυσιμάχῳ] Ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀριστείδου. Ὁ δῆμος διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ πατρὸς

ἔκαμεν εἰς τὸν υἱὸν τὰς δωρεὰς ταύτας, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Ἀλκιβιάδου· διότι ἀφ' ἑαυτοῦ δὲν ἦτο ἄξιος τοσούτων δωρεῶν· ὅθεν ἡ φράσις ἐνὶ τῶν τότε χρησίμων εἶναι μᾶλλον πολιτικός τις εὐφημισμός, ἢ, ὡς ἔλεγον, ἀφοσιώσεως ἕνεκα. — Πεφυτευμένης] Δενδροφύτου· ψιλὴ λέγεται ἡ ἄδενδρος. — Καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμὰς] Ἄδηλον ἂν ἐδίδοντο διὰ βίου, ἢ μέχρι τινός. — Νῦν δ' εὐπορήσει] Τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται παρὰ προσδοκίαν· ἡ ἀκολουθία ἦτο νὰ εἴπῃ, νῦν δ' ἀπορεῖ· ἀπέφυγεν ὅμως τοῦτο ὡς δύσφημον, καὶ ἐπευχόμενος λέγει, εὐπορήσει.

Σελ. 148. Ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη] Ἤγουν, τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ὑπόθεσιν· λέγεται δὲ καὶ ἄλλος ἀνεξήλογος, ἢ λόγος ἕτερος οὗτος, καθὼς καὶ τὴν σήμερον λέγομεν, ἄλλος λόγος οὗτος. — Τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν] Δύο ἐρωτήσεις περιλαμβάνονται ὑπὸ μίαν, Τί; μᾶλλον κ. τ. λ. Ἤγουν, τί; διὰ τοῦτο μᾶλλον ἤθελον δικαίως στερηθῆ τῶν δωρεῶν ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους τώρα ἡμεῖς ἐδώκαμεν αὐτάς; εἶναι οὗτος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον κ. τ. λ. — Καί τοι τό γ' αἰσχρὸν ὁμοίως] Λείπει ἐν τῇ φράσει ταύτῃ τὸ κατάλληλον ῥῆμα, ὑπάρχει, ἢ μένει. — Καταδειχθείη] Διὰ τί ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν ἤθελε γείνει πρώτην φορὰν τοιοῦτον πρᾶγμα; — Οὐδ' οἷς] Οὐδὲ κατὰ τοὺς νόμους, οἷς. — Καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρινεῖν] Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ὀμωμοκότες· «ὁ δὲ ὅρκος (Πολυδ. βιβλ. ἡ, 10) ἦν τῶν δικαστῶν, περὶ μὲν ὧν νόμοι εἰσὶ, κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι, περὶ δὲ ὧν μή εἰσι, σὺν γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ.» — Τὸ τοίνυν τῆς γνώμης κ. τ. λ.] Ταύτην λοιπὸν τὴν δικαιοτάτην γνώμην φέρετε ὡς κανόνα, κατὰ ταύτην τὴν γνώμην ἐξετάσατε πάντα τὸν νόμον τοῦ Λεπτίνου. Ἔπειτα ἐξετάζει τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ γνώμης δικαίας. — Καὶ τοὺς προγόνους ὀργίζεσθε κ. τ. λ.] Ἡ σύνταξις, καὶ ὀργίζεσθε, ἐὰν μήτις φῇ ποιεῖν (ταῦτα) τοὺς προγόνους, κ. τ. λ. — Ἀμαθεῖς] Ἀντὶ ἀπαίδευτοι, ἀγροῖκοι· διότι καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα οὕτως εἶχε, δὲν ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ λέγωσι τοῦτο.

Σελ. 149. Τί γάρ ἔσται πιστότερον, κ. τ. λ.] Ὁ δεύτερος ἢ φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸ συγκριτικὸν πιστότερον, ἡ δὲ ἀναφορικὴ ἦν νὰ τραπῇ εἰς τὸν εἰ. Ἤγουν, ποίαν μεγαλητέραν πίστιν θέλει ἔχει ἡ εἰκὼν, ἢ ἡ ἐν Πρυτανείῳ σίτησις, παρὰ τὴν ἀτέλειαν, ἐὰν δόντες αὐτὴν πρότερον φανῆτε τώρα ὅτι ἀφῃρέσατε; — Ἔτι δ' εἰ μηδὲν ἔμελλε κ. τ. λ.] Ἤγουν, καὶ ἂν δὲν ἔμελλε ν' ἀκολουθήσῃ ἡ δυσκολία αὕτη, ἀφαιρεθείσης τῆς ἀτελείας, οὐδὲ τοῦτο στοχάζομαι ὅτι εἶναι καλὸν, τὸ νὰ φέρωμεν τὴν πόλιν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην, ὥστε ἢ ἅπαντας νὰ τιμᾷ διὰ τῶν αὐτῶν δωρεῶν ἐξίσου μὲ τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτὴν τὰ μέγιστα, ἢ μὴ ποιοῦσα τοῦτο, νὰ μὴ ἀποδίδῃ εἰς τινὰς τὴν προσήκουσαν ἀμοιβήν.— Μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν κ. τ. λ.] Μεγάλων μὲν εὐεργεσιῶν οὔτε εἰς ἡμᾶς συμφέρει νὰ συμβαίνῃ πολλάκις περίστασις (διότι αἱ μεγάλαι πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίαι γίνονται ἐν μεγάλαις χρείαις καὶ κινδύνοις), οὔτε ἴσως εἶναι

εὔκολον εἰς τινὰ νὰ γίνηται αἴτιος τοιούτων εὐεργεσιῶν. — Καὶ πολιτείᾳ] Καὶ ἐν πολιτείᾳ, ἤγουν ἐντὸς τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν συστήματος, μενούσης ἀνεπηρεάστου τῆς δημοκρατίας. — Καὶ συμφέρειν ἐμοί γε δοκεῖ] Ἐννοεῖται τὸ συμβαίνειν πολλάκις καιρόν.—Ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν γε τοῖς εὑρημένοις κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἀποκρίσεως, τοῦ πρώτου ὄντος, « ἐγὼ δ', ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει καταλιπεῖν φήσει, τοσοῦτον λέγω, κ. τ.λ. (βλ. ἀνωτέρω.) Ἡ ἔννοια, περὶ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα θέλει εἰπεῖ ὅτι ἀφῆκεν εἰς τοὺς λαβόντας τὰς τιμὰς, κ. τ. λ. — Τῶν αὐτῶν – εὐεργεσιῶν] Δηλονότι τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῶν, ὧν αὐτοὶ ἐποιήσαντο ὑμῖν. — Οἱ δὲ, φενακίζειν κ. τ. λ.] Οἱ λαβόντες δηλαδὴ ταύτην μόνην τὴν δωρεὰν, τὴν ἀτέλειαν, δύνανται νὰ εἴπωσιν ὅτι ἀπατᾷ αὐτοὺς ὁ λέγων ὅτι μένει εἰς αὐτοὺς τί, ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσι τὴν ἀτέλειαν.

Σελ. 150. Μὴ τοίνυν, διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν κ. τ. λ.] Ἡ ἀντωνυμία τῶνδε, τούσδε, ἀναφέρεται εἰς τοὺς λαβόντας μίαν μόνην δωρεὰν, τὴν ἀτέλειαν· ἡ δὲ ἐκείνην, ἐκείνοις, εἰς τοὺς λαβόντας καὶ ταύτην, καὶ ἄλλας. Ἡ ἔννοια, Μὴ λοιπὸν κατηγορῶν τούτους, ὡς ἀναξίους, ἀφαίρει ἀπὸ ἐκείνους τὴν ἀτέλειαν· μηδὲ πάλιν διὰ τὰς τιμὰς τὰς ὁποίας θέλεις εἰπεῖ ὅτι καταλείπεις εἰς ἐκείνους, ἀφαίρει ἀπὸ τούτους τὴν μόνην δωρεὰν, τὴν ὁποίαν λαβόντες ἔχουσι. — Κακουργότατον] Ἀπατηλότατον. — Ἱερῶν κ. τ. λ.] Ἤγουν, ὅτι πάντα ταῦτα τὰ ἀναλώματα γίνονται διὰ τὰ θρησκευτικὰ, ἀποβλέπουσι τὴν θρησκείαν. Αἱ δὲ ἐπιφερόμεναι ὀνομαστικαὶ, αἱ χορηγίαι, καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι, φαίνονται ὅτι παρεισήχθησαν ὑπό τινος ἐπεξηγοῦντος τὸ πάντα ταῦτα τὰ ἀναλώματα· ὅθεν συμπεραίνουσιν, ὁ Λεπτίνης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ὅτι εἶναι ἄτοπον νὰ ἦναι τινὲς ἀτελεῖς τούτων τῶν ἱερῶν ἀναλωμάτων. — Ἀτελεῖς εἶναι τούτων] Τῶν ἀναλωμάτων δηλαδή. Τὸ νὰ ἦναι τινὲς ἀτελεῖς τῶν ἀναλωμάτων τούτων, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκεν ὁ δῆμος τὴν ἀτέλειαν, στοχάζομαι τοῦτο δίκαιον. — Ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι] Ἐπερειδόμενοι εἰς τὸ ὄνομα τῶν θεῶν, προφασιζόμενοι τοὺς θεούς· τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχει καὶ ἡ φράσις, ἐπιφημίζειν τοὺς θεούς· τὸ προβάλλειν τὰ θεῖα διὰ νὰ πράξῃ τις ἀδικίαν εἶναι ἀσεβέστατον καὶ παραλογώτατον. — Οἷα μηδ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα, πονηρὰ φανείη] Ἤγουν, νὰ φαίνωνται τοιαῦτα, ὥστε μηδὲ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει πραχθέντα, νὰ μὴ φανῶσι πονηρὰ, ἄδικα. — Ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταυτὸν κ. τ. λ.] Ὅτι δὲ δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ ἀτέλεια ἱερῶν καθηκόντων, καὶ ἀτέλεια λειτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι μεταφέροντες τὸ ὄνομα τῶν λειτουργιῶν εἰς τὸ ὄνομα τῶν ἱερῶν, ἤγουν, παριστάνοντες τὰς λειτουργίας ὡς καθήκοντα ἱερά, ζητοῦσι νὰ σᾶς ἀπατῶσι, κ. τ. λ.

Σελ. 151. Γράφων γὰρ ἀρχὴν τοῦ νόμου—φησὶν] Τὸ ἀρχὴν λαμβάνεται ἀντὶ ἐν ἀρχῇ, τὴν δὲ μετοχὴν γράφων συναπτέον μὲ τὸ φησὶν· τὰ δὲ ἄλλα, Λεπτίνης εἶπε μέχρι τοῦ Ἀριστογείτονος, εἶναι αὐτὸς ὁ νόμος τοῦ Λεπτίνου. — Τί μαθὼν] Ἤγουν, ἐὰν τὸ νὰ ἔχῃ τις ἀτέλειαν ἱερῶν, καὶ τὸ νὰ ἔχῃ ἀτέλειαν λειτουργιῶν, ἦναι τὸ αὐτὸ, διὰ τίνα λόγον προσέγραψεν ἐν τῷ νόμῳ τοῦτο τὸ, πλὴν τῶν ἀρ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος;— Τούτοις] Τοῖς

Ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. — Τῆς στήλης] Τοῦ Ἁρμοδίου δηλονότι καὶ Ἀριστογείτονος. — Καλῶς· κατάθες] Διακόπτεται ὁ γραμματεύς, ἀφοῦ ἀνέγνωσεν ὅσον μέρος τοῦ νόμου ἤθελεν ὁ ῥήτωρ. — Εἴγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν] Ἂν τὸ τέλος, ἤγουν, τὸ ἀναλίσκειν ἕνεκα τῶν ἱερῶν ἦναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λειτουργεῖν. Ἐὰν τὸ λειτουργεῖν καὶ τὸ τελεῖν ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ἦναι τὸ αὐτό, διὰ τί ἐξαιρεῖ τοῦ λειτουργεῖν τοὺς ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἐφ' ᾧ ἡ στήλη λέγει, πλὴν τῶν ἱερῶν; — Ἂν ταῦτα λέγῃ] Ὅτι δηλαδὴ τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν. — Ἐκείνους] Οἱ πατέρες ἡμῶν. — Οὐδ' ἔχουσι] Τὴν ἀτέλειαν δηλονότι, ἂν αἱ λειτουργίαι ὑπάγωνται εἰς τὰ ἱερά· ἂν αἱ λειτουργίαι ἦναι ἱεραὶ — Ἢ τοῦ μετοικίου;] Ἢ γέγραπται ἐν τῇ στήλῃ ἀτελεῖς εἶναι τοῦ μετοικίου; εἰς ἄτοπον ἀπάγει τὸν Λεπτίνην διὰ τούτων τῶν ἐρωτήσεων· τὸ δὲ μετοίκιον ἦτο δώδεκα δραχμαί. — Ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λειτουργιῶν κ. τ. λ.] Ἀλλὰ γέγραπται ἀτελεῖς εἶναι τῶν ἐγκυκλίων λειτουργιῶν, ἐκείνων δηλαδή, τὰς ὁποίας ἕκαστος ἐκπληροῖ κατὰ σειράν, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς αὐτοῦ.

Σελ. 152. Ἐνεγκεῖν] Νὰ προβάλῃ δηλαδή. — Τῶν ἀπ' ἐκείνων] Τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. — Οὔτε ἐνεχθεὶς κ. τ. λ.] Οὔτε ἄλλος οὐδεὶς προβληθεὶς, ἐτόλμησε νὰ κάμῃ εἰς αὐτοὺς ἀντίδοσιν. — Οἷς, οὐκ ἀκουστέον, κ. τ. λ.] Εἰς τὰ ὁποῖα ἐὰν τολμᾷ νὰ λέγῃ ἐναντία, δὲν πρέπει νὰ ἀκούητε αὐτόν. — Ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες] Κατόπιν ἑαυτῶν σύροντες, ἤγουν, ἀμελῶς, οὐχὶ ἀκριβῶς ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα, συγχέοντες τὴν ὑπόθεσιν. — Ὡς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι κ. τ. λ.] Τὸ χωρίον τοῦτο φαίνεται ἀσαφὲς καὶ συγκεχυμένον· διαφόρως μεταθέτουσι καὶ στίζουσι τὰς λέξεις αὐτοῦ οἱ κριτικοί. Ἀλλὰ τάχα δὲν ἤθελεν εἶσθαι σαφέστερον καὶ εἰς τὸ ὕφος ὁμαλώτερον, ἐὰν τὸ παμπληθεῖς ἀποβληθῇ ὡς ξένη ἐπεξήγησις τοῦ ἀθρόοι, τὸ δὲ ἄνθρωποι μετατεθῇ πρὸ τοῦ δοῦλοι, καὶ στιχθῇ ὅλον τὸ χωρίον οὕτως; «ὡς Μεγαρεῖς, καὶ Μεσσήνιοί τινες εἶναι φάσκοντες, ἔπειτ' ἀτελεῖς εἰσιν ἀθρόοι, καί τινες ἄλλοι, ἄνθρωποι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι, Λυκίδας, καὶ Διονύσιος, καὶ τοιοῦτοί τινες, ἐξηλεγμένοι.» Ἤγουν, ἴσως πρὸς τούτοις θέλουσιν εἰπεῖ παραλογιζόμενοι, ὅτι τινὲς, καί τοι ὁμολογοῦντες ὅτι εἶναι Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοι (οὐχὶ δηλαδὴ πολῖται), ἔγειναν ὅμως σωρηδὸν ἀτελεῖς, καὶ ἄλλοι τινὲς, ἄνθρωποι ἀποδεδειγμένοι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι, Λυκίδας, καὶ Διονύσιος, καὶ τοιοῦτοί τινες. — Πρόξενοι μέντοι κ. τ. λ.] Πρόξενοι ὅμως τῆς πόλεως ἔγειναν διὰ τῆς προστασίας τῶν πολιτικῶν ἡμῶν ῥητόρων πολλοὶ τοιοῦτοι, ἐξ ὧν εἷς εἶναι ὁ Λυκίδας, ὅστις ἦτο δοῦλος τοῦ Χαβρίου. — Μὴ δὴ παραγόντων ὑμᾶς] Ἀντὶ μὴ παραγέτωσαν, ὡς καὶ τὸ ζητούντων ἀντὶ ζητήτωσαν· ἂς μὴ σᾶς ἀποπλανῶσι λοιπὸν, ἂς μὴ σᾶς ἀπατῶσι. — Διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα κ. τ. λ.] Ἐξ αἰτίας ἐκείνων οἵτινες λαμβάνοντες χρήματα γράφουσιν εὐκόλως τὰ τοιαῦτα ψηφίσματα περὶ προξενίας. — Διὰ τοῦτον πάλιν] Τὸν Λυκίδαν δηλονότι. — Καὶ ταῦτ' αἰτίαν λέγοντες ψευδῆ] Καὶ μάλιστα ψευδόμενοι. — Πρόξενος ὢν] Διὰ τὸ εἶναι πρόξενος.

Σελ. 153. Λόγῳ δ' ἂν ἀναισχυντῶσιν] Ἐὰν δὲ ἀναισχυντῶσιν ἐν λόγῳ, ἤγουν,

ἐὰν δὲ ἀναισχυντῶσιν ὁ Λεπτίνης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν νὰ εἴπωσι τοῦτο. — Οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο ἀναιρεθείη] Ὅ,τι καὶ ἂν γείνῃ, ὅ,τι καὶ ἂν κάμωσιν, ἤγουν κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θέλει λείψει, ἐξαλειφθῇ. — Τῶν ἄλλων αἴσχιον] Ἀντὶ, αἴσχιον ἢ τοῖς ἄλλοις. Εἰς τὰ συγκριτικὰ ἀντὶ νὰ ἐπιφέρωσι μετὰ τοῦ ἢ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἢ ὑπὸ τῆς προθέσεως πτῶσιν, μεταχειρίζονται πολλάκις τὴν γενικήν. — Οὐδὲ γὰρ ἀμφισβήτησις ἔτι καταλείπεται τὸ μὴ ταῦτα ποιεῖν, κ. τ. λ.] Διότι δὲν μένει πλέον ἀμφισβητήσιμον, δὲν ἀμφισβητεῖται πλέον τὸ ὅτι πρέπει νὰ μὴ πράττῃ ταῦτα, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἔκρινε πρότερον κακά. — Ἢ, μὴ πεποιηκότα ἐφ' οἷς εὕρετο, ἔχει] Ἢ ὅτι ἔχει τὴν ἀτέλειαν, ἐνῷ δὲν ἔκαμεν ἐκεῖνα, χάριν τῶν ὁποίων ἔλαβεν αὐτήν· τὸ φασιν ἐννοεῖται.

Σελ. 154. Ἢ θέντων ἡμῶν,—ἢ θέντας αὐτοὺς] Ἢ ἀφοῦ ἡμεῖς θέσωμεν τὸν νόμον, ἢ ἀφοῦ αὐτοὶ θέσωσιν αὐτόν. Ἡ δὲ αἰτιατικὴ θέντας εἶναι διὰ τὸ ἡγούμενον ῥῆμα, κελεύετε τούτους—γράφεσθαι. — Ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται] Εὐθὺς ὅταν ἡ πόλις διορίσῃ νομοθέτας. — Ἔστι δ' ἑκάστῳ τις αὐτῶν, κ. τ. λ.] Πολλοὶ Διέφαντοι ὑπῆρξαν, καὶ πολλοὶ Εὔβουλοι. Τίνας δὲ ἐννοεῖ ἐνταῦθα, δὲν δύναταί τις βεβαίως νὰ εἴπῃ. Λέγει δὲ, εἰς ἕκαστον αὐτῶν, τῶν ἐχόντων δηλαδὴ τὴν ἀτέλειαν, ὑπάρχει πιθανῶς ἐχθρός τις, εἰς ἄλλον μὲν κ. τ. λ. Ἂς κατηγορήσωσι λοιπὸν αὐτοὺς, ἂν ἔχωσι τὴν ἀτέλειαν ἀναξίως. — Εἰδὲ τοῦτο φεύξονται] Τὸ γράψασθαι τινὰ ἐξ αὐτῶν, τὸ κατηγορῆσαι ὅτι ἀναξίως ἔχει τὴν ἀτέλειαν. — Νόμῳ τὰ δοθέντα κ. τ. λ.] Νόμῳ τῷ τοῦ Λεπτίνου δηλονότι. — Ἀθρόους] Πάντας ὁμοῦ, καὶ ἀξίους καὶ ἀναξίους. — Διὰ τούτων] Τοῦ Λεπτίνου καὶ τῶν συνηγόρων τοῦ νόμου αὐτοῦ. — Κατ' ἄνδρα] Ἕκαστος ἰδίᾳ· ἀντίθετον τοῦ ἀθρόους. — Σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο] Ἀσυνάρτητον κεῖται τοῦτο· οἱ μὲν ἀναφέρουσιν εἰς τὸ, οὐδέγε ἀξίως ὑμῶν, οἱ δὲ θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς παρεισαχθὲν εἰς τὸ κείμενον τοῦ ῥήτορος ἐκ τοῦ περιθωρίου, ἐξηγοῦντος τινὸς τὸ ἐπιφερόμενον, Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνου γε ἀποστατέον τοῦ λόγου. — Εἴτε μὴ πεπόνθατε] Ἀντὶ τοῦ, εἰ μή τι πεπόνθατε. — Εἰ δ' οὗτοι τοῦτο φήσουσι] Ὅτι δηλαδὴ πεπόνθατέ τι ὑπ' αὐτῶν. — Δεῖ κεκολασμένους φαίνεσθαι κ. τ. λ.] Ἤγουν, πρέπει νὰ ἔλαβον εὐθὺς τὴν ποινὴν τῶν ἀδικημάτων· ἢ πρέπει νὰ δείξωσιν αὐτοὺς κεκολασμένους παραχρῆμα, ὅτε ἔπραξαν τὰ ἀδικήματα· παρ' αὐτὰ τὰ δικήματα, ἐν αὐτῷ δηλαδὴ τῷ καιρῷ τῶν ἀδικημάτων. Λέγεται καὶ, παραχρῆμα, παραυτίκα, παρ' αὐτὸν τὸν καιρόν. — Ἔστι δὲ πάντα μὲν—τὰ ὀνείδη κ. τ. λ.] Πρέπει δὲ νὰ φεύγωμεν πάντα μὲν τὰ ὀνείδη, ὅσα εἶναι (ὀνείδη), μάλιστα δὲ τοῦτο, τὸ φθονεῖν. — Φύσεως κακίας] Ἤγουν κακῆς φύσεως, διεφθαρμένης ψυχῆς.

Σελ. 155. Δημοσίᾳ τὰς ταφὰς] Δημοσίους ἐνταφιασμοὺς τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἐν πολέμῳ τελευτησάντων. — Γυμνικοὺς ἀγῶνας, τοὺς στεφανίτας] Οὗτοι ἦσαν οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες, ἐλέγοντο δὲ στεφανῖται, φυλλίνα, ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους οἱ νικηταὶ ἐστεφανοῦντο· ἀργυρῖται δὲ, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ἆθλον ἦτο ἀργύρια. Ἐδίδοντο δὲ μέγισται δωρεαὶ καὶ μετὰ τὸν στέφανον. — Τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστι] Ὀλίγοι μετέχουσι τούτων τῶν τιμῶν μὴ ἔχοντες ἐκ τῆς

φύσεως προτερήματα τοιαῦτα. — Σῶν] Αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἐκ τοῦ σάος, καὶ κατὰ συναίρεσιν σῶς (βλ. Τεχνολ. Σελ. 253). — Μεθεστάναι καὶ λελυμάνθαι] Νὰ μεταβληθῇ, νὰ ἀλλοιωθῇ, καὶ νὰ φθαρῇ. — Λῦσαι, περὶ ὧν αὐτὸς ἥμαρτε] Νὰ ἀκυρώσητε ἐκεῖνα, περὶ τῶν ὁποίων αὐτὸς ἡμαρτημένως ἐσκέφθη.

Σελ. 156. Ψέγειν δὲ οὐ βούλομαι] Νὰ ἐπαινέσω μὲν αὐτὸν δὲν εὑρίσκω λόγον· πλὴν καὶ νὰ κατηγορήσω δὲν θέλω, καί τοι ἄξιον ὄντα. — Μήτ' αὐτὸς δόξεις βελτίων εἶναι κ. τ. λ.] Ἤγουν, μήτε εἰς σὲ θέλει κάμει τιμὴν, μήτε εἰς τοὺς πεισθέντας εἰς σέ. — Τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου] Ὁ ἀγὼν δὲν ἦτο πλέον κατὰ τοῦ Λεπτίνου, διότι εἶχε παρέλθει ἓν ἔτος, ἀλλὰ κατὰ τοῦ νόμου. — Διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον κ. τ. λ.] Ὁ λόγος ἐνταῦθα στρέφεται πρὸς τοὺς δικαστάς· σύνηθες εἶναι τοῦτο εἰς τοὺς ῥήτορας, νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. — Αὐτὸν ἔτ' ὄντα κ. τ. λ.] Τὸν Λεπτίνην δηλαδὴ ἔτι ὄντα ὑπόδικον. — Οὐκ ἐπεξῆλθον] Δὲν ἐπροχώρησαν εἰς τὴν δίκην, παρητήθησαν. — Πρὶν εἰσελθεῖν] Πρὶν ἀρχίσῃ τὴν δίκην. — Διεγράψατο] Ἔσβυσε τὴν γραφὴν, ἤγουν, ἀπέστη τῆς κατηγορίας. — Παρεσκευάσθη] Ἐπείσθη δώροις, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ. — Σύνδικοι] Οὕτως ἐλέγοντο οἱ συνήγοροι δίκης τινός. — Ὑπολαμβάνοιτ' ἄν] Δύνασθε νὰ ἀποκριθῆτε. — Πρὸς Λεωδάμαντα] Οὗτος ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους, ῥήτωρ δεινότατος (βλέπ. Αἰσχ. κατὰ Κτησιφ.) — Τὴν Χαβρίου δωρεὰν κ. τ. λ.] Πάσας δηλαδὴ τὰς δωρεὰς, ὅσας ἔλαβε παρὰ τῆς πόλεως, ἐν αἷς ἦτο καὶ τοῦτο, ἡ ἀτέλεια δηλαδή· αἱ δὲ ἀκόλουθοι λέξεις, τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων, ἀποβάλλονται, δικαίως ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς παρείσακτοι. Οὕτω καὶ κατωτέρω περὶ τοῦ Ἀριστοφῶντος. — Πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν] Πρὸς τὸν αὐτὸν κατηγορούμενον δηλαδὴ περὶ τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων. Ὁ νόμος κατὰ τὸν Αἰσχίνην (κατὰ Τιμάρχου) εἶναι οὗτος· «ὅσων δίκη πρότερον ἐγίνετο ἢ εὐθύνη ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων, ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι.» Οὔτε δίκας περὶ δημοσίων ἀδικημάτων, οὔτε δίκας περὶ δημοσίων χρημάτων, οὔτε κρισολογίας ἐν γένει.

Σελ. 157. Οὗτος εὗρετο τὴν δωρεὰν κ. τ. λ.] Οὗτος ὁ Ἀριστοφῶν ἔλαβε παρ' ὑμῖν τὰς δωρεὰς, ἐν αἷς εἶναι καὶ τοῦτο, ἡ ἀτέλεια δηλαδή. — Ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἔμελλεν ὑπάρξειν λαβόντι] Ὅτε μὲν ἔμελλον ταῦτα (ἡ ἀτέλεια) νὰ ὑπάρξωσιν εἰς τοῦτον λαβόντα· ὅτε δηλαδὴ ἔμελλε νὰ λάβῃ ταύτην τὴν δωρεάν. — Γέγραφεν οὗτος] Ὁ Ἀριστοφῶν δηλονότι ἔγραψε ψήφισμα. — Τοῖς ἐν Πειραιεῖ τοῦ δήμου] Εἰς τοὺς ὅσοι ἐκ τοῦ δήμου κατέφυγον εἰς τὸν Πειραιᾶ. — Ἀμάρτυρα] Ἄνευ μαρτυρίας ὅτι ἔδωκε τῷόντι αὐτά. — Ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου προφάσει] Ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ δῆμος ὀφείλει αὐτά. — Ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγράψας] Ἐν τοῖς ναοῖς δημοσιεύσας δι' ἐπιγραφῶν. — Μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι κ. τ. λ.] Μᾶλλον ἤθελον συμβουλεύσει νὰ ζητῇ νὰ δώσητε εἰς ἑαυτὸν τιμήν τινα, κ. τ. λ. ἡ σύνταξις εἶναι, «μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι ἀξιοῦν ὑμᾶς δοῦναι αὐτῷ τινα τιμήν.»

Σελ 158. Ὁ δὲ δὴ μέγιστον κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ, τοῦτό ἐστι. — Οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθεὶς] Ἐπὶ τούτοις τοῖς συνδίκοις τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου, ἀλλὰ γενικῶς περὶ συνδίκων. — Ὥσπερ ἐργασία] Ὡς ἐπιτήδευμα πρὸς χρηματικὸν ποριστικόν. Ὁ νόμος δὲ οὗτος ἀναφέρεται εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου χειροτονουμένους συνδίκους. — Μὴ ἐξεῖναι ὑπὸ τοῦ δήμου κ. τ. λ.] Ὁ νόμος οὗτος κελεύει νὰ μὴ δύνηταί τις νὰ συνδικάσῃ πλειότερον παρὰ ἅπαξ, διὰ νὰ μὴ μεταχειρίζωνται τοῦτο ὡς ἐμπόριον. — Ὡς κάλλιστα ἔχειν] Ἤγουν, νὰ ἦναι τέλειοι, ὅσον εἶναι δυνατὸν, ὀρθότατοι.

Σελ. 159. Καὶ μηδέν' εἶναι πονηρὸν] Ἀνάρθρως, ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις ἐνάρθρου, τὸν πονηρόν. — Ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν] Ἀνωφελῆ τὴν ἀγαθότητα, τὸν ζῆλον. — Μηδὲν ὡς χρὴ τίμημα ὑπάρχειν κ. τ. λ.] Ὅστις λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνηται μηδεμία ποινὴ πλειοτέρα παρὰ μίαν, ἢ σωματικὴ, ἢ χρηματική. — Ἀλλ' οὐχ οὗτος κ. τ. λ.] Ὁ Λεπτίνης δηλονότι δὲν μετεχειρίσθη τοῦτο τὸ μέτρον, ἀλλὰ κ. τ. λ. — Εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγὰς] Ἐννοεῖται ὅτι ὁ νόμος τοῦ Λεπτίνου κελεύει νὰ γίνωνται ἐνδείξεις (ἤγουν ἐγκαλέσεις τοῦ ὅστις ἤθελεν ἀπαιτήσει χάριν παρ' ὑμῶν, καὶ ἀπαγωγαὶ (ἀπάγειν εἰς τὸ δεσμωτήριον) — Θάνατον λέγει] Θάνατον λέγει ὁ νόμος, ἐάν τις ἄρχῃ ἐνῷ ὀφείλει εἰς τὸ δημόσιον. — Ἐπ' ἐκείνῳ] Ἐπὶ τῷ ἄρχοντι ἐνῷ ὀφείλει εἰς τὸ δημόσιον. — Καὶ ὅμοιος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ] Ἤγουν, καὶ φαίνεται ὅτι ὑπηγόρευσεν αὐτὸν φθόνος καὶ ἀντιζηλία. — Καὶ τὸ λοιπὸν ἐῶ] Καὶ δὲν ἐξεύρω τί ἄλλο νὰ εἰπω. — Τοιούτοις δέ τισι κ. τ. λ.] Καὶ ὑπὸ τοιούτων τινῶν παθῶν φαίνεται ὅτι ἐλιννήθη ὁ γράφων τὸν νόμον τοῦτον, ὑπὸ φθόνου καὶ ἀντιζηλίας.

Σελ. 160. Ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις] Τοῖς περὶ τῶν φόνων δηλαδή· οἱ ἄλλοι νόμοι τοῦ Δράκοντος κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — Χερνίβων] Τοῦ καθαρτηρίου ὕδατος. — Σπονδῶν, κρατήρων] Ταῦτα μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις. — Ἐφ' οἷς ἐξῆν ἀποκτιννύναι] Ἐκεῖνα τὰ ἀδικήματα δι' ἃ συνεχωρεῖτο τὸ ἀποκτεῖναι· ὡς ἐάν τις, φέρ' εἰπεῖν, μετεχειρίζετο βίαν κατά τινος, ἢ συνελαμβάνετο ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχεύων γυναῖκα, ἢ μητέρα, ἢ ἀδελφήν. — Οὐθ' ὁπωσοῦν] Οὔτε κατ' οὐδένα τρόπον. — Τοὺς εὑρομένους] Τοὺς λαβόντας παρ' ὑμῶν τὴν χάριν, τὴν ἀμοιβήν. — Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα] Πρὸς τούτοις ἅπασι. — Τί; μὴ καὶ τὰ μέλλοντα ᾔδεις;] Τί λέγεις; μή πως ἤξευρες καὶ τί μέλλει νὰ συμβῇ εἰς τὴν πόλιν; — Ἐλπίζειν] Ἀντὶ τοῦ φοβεῖσθαι.

Σελ. 161. Ἐφ' οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσῆσαι] Διὰ τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν ἤθελε μᾶς μεμφθῇ καὶ ἐπιθυμήσει τὴν δυστυχίαν ἡμῶν. — Οὐδὲ γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοι κ.τ.λ.] Ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη κατέβαλε τὴν δύναμιν τῶν Λακεδαιμονίων. Διονύσιος δὲ ὁ πρῶτος ἐκ ταπεινοῦ ὑψώθη διὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ, καὶ κατεστάθη τύραννος τῶν Συρακουσῶν. Ἡ λέξις γραμματεὺς δὲν ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀρχὴ, ἀλλ' ὑπηρεσία ταπεινή. — Ὑπηρέτης ἦν, ὡς φασι] Αἱ λέξεις αὗται ἀποβάλλονται δικαίως ὑπὸ τῶν κριτικῶν ὡς ξέναι. — Δίωνα] Δίων ὁ Συρακούσιος εἷς τῶν ἐνδοξοτέρων μαθητῶν τοῦ Πλάτωνος, ἀνὴρ σταθερώτατος καὶ ἐνάρετος, ἠλευθέρωσε

τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἀπὸ τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ τοῦ νεωτέρου Διονυσίου, υἱοῦ τοῦ πρώτου Διονυσίου. Εἶχε δὲ ὁ πρῶτος Διονύσιος γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τοῦ Δίωνος· ὁ δεύτερος ὅμως Διονύσιος δὲν ἦτο ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης γυναικὸς Λοκρίδος. ἐπεβούλευσε δὲ τὸν Δίωνα ὡς συμπράττοντα ὑπὲρ τῶν υἱῶν τῆς ἑαυτοῦ ἀδελφῆς· ὅθεν ἔφυγεν ὁ Δίων· καὶ ἐπειδὴ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκακοποιεῖτο ὑπὸ τοῦ τυράννου, ἀγανακτήσας ὁ Δίων ἐπῆλθεν ἐξαίφνης εἰς τὴν Σικελίαν καὶ ἐξέβαλε τὸν Διονύσιον· Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δίωνος ὁ τύραννος ἐπανῆλθεν εἰς τὸν θρόνον· πλὴν ἐξεβλήθη πάλιν διὰ παντὸς ὑπὸ Τιμολέοντος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Κορινθίων. — Καὶ μικροὶ καιροὶ] Ἦγουν, μικραὶ περιστάσεις, μικραὶ αἰτίαι. — Ὡς ἔστω] Διότι ἂς ἦναι, ἂς τὸ ὑποθέσω. —

Σελ. 162. Ἐὰν δὲ ἀποψηφίσησθε] Τὸ ἐναντίον τοῦ καταψηφίσησθε, ἐὰν δηλαδὴ ἐπικυρώσητε. — Ὃ μὴ ποιήσαιτε] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, ποιήσητε. — Οἱ δ' ἀνάξιοι συμφορᾶς ἑτέροις ἄξιοι γενήσονται] Οἱ δὲ θέλουσι γείνει εἰς ἄλλους (εἰς τοὺς ἀξίους, αἴτιοι συμφορᾶς, αἴτιοι νὰ στερηθῶσι τῆς ἀτελείας.— Ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων] Δηλαδὴ ἀντὶ εὐδοξίας, μεγαλοψυχίας κ. τ. λ. ἃ προσήκουσιν εἰς ὑμᾶς — Δόξης] Ἤγουν ὑπολήψεως, εὐφημίας ἢ δυσφημίας. — Ἀλλ' ἃ δίκαια ἐγνώκατε] Ἀλλ' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐγνωρίσατε ὅτι εἶναι δίκαια. — Λόγον δώσετε] Θέλετε ἀφήσει νὰ λαλήσωσι — Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθείρουσι] Ἀναφέρονται ἐνταῦθα ὅσα ὁ ῥήτωρ λέγει σαφέστερον ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους ἔκδ. Ῥ. 763 «Βούλομαι ὑμῖν κἀκεῖνο διηγήσασθαι, ὅ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον ὄντος. Λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τἄλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἁπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. Ἐπερωτήσας δὲ, εἰ δικαίως αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι πάντας τοὺς δικαστὰς, εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμα εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἕνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγεῖται τῆς πόλεως νόμισμα εἶναι. Δεῖ δὴ τοὺς δικαστὰς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις ὃ τῆς πόλεώς ἐστι νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει, καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ, εἴ τις ἐκεῖνο, ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστι. Προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι τὸ ἀδίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν, ἢ τὸ ἀργύριον· ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σώζονται, καὶ οὐδοτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν· ὁμοίως δὲ νόμοις πονηροῖς χρώμενοι, καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες, οὐδένες πώποτ' ἐσώθησαν.» — Λόγον δώσετε] Θέλετε δώσει ἄδειαν τοῦ δημηγορεῖν, ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν. — Οὐ δήπου γε, κ. τ. λ.] Ὄχι βέβαια, ἢ μὴ γένοιτο, κ. τ. λ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Ὑπόθεσις τοῦ Λιβανίου.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμνον ἑορτὴν εἰς τὸν Διόνυσον, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, Διονύσια. Διηγωνίζοντο δὲ ἐν ταύτῃ τραγικοὶ καὶ κωμικοί, καὶ αὐλητῶν χοροί· ἑκάστη δὲ φυλὴ εἶχε τὸν ἑαυτῆς χορηγὸν, ὅστις ἐχορήγει τὰ ἀναλώματα τοῦ χοροῦ. Ὁ Δημοσθένης λοιπὸν ἀνεδέχθη ἐθελοντὴς τὴν χορηγίαν τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς Πανδιονίδος· ἔχων δὲ ἐχθρὸν τὸν Μειδίαν, ἕνα τῶν πλουσίων, λέγει ὅτι καὶ κατ' ἄλλα μὲν πολλὰ ἐπηρεάσθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ χορηγίᾳ, τελευταῖον δὲ καὶ ἐγρονθίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας ἐνώπιον πάντων τῶν θεατῶν· ὅθεν κατηγόρησεν ἐν τῷ δήμῳ τὸν Μειδίαν ὡς ἀσεβήσαντα εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ εἰς τὸν Διόνυσον· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ τοιαύτη κατηγορία *προβολή*· Ὁ μὲν λοιπὸν δῆμος κατέκρινεν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν Μειδίαν ὡς ἀσεβῆ· γίνεται δὲ τώρα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἡ δίκη περὶ τῆς καταχειροτονίας τοῦ δήμου· διότι ἔπρεπε μετὰ τὴν καταχειροτονίαν τοῦ δήμου νὰ κρίνῃ τὸ δικαστήριον. Ὁ ἀγὼν λοιπὸν εἶναι περὶ ὑποτιμήσεως, ἤγουν, τί πρέπει νὰ πάθῃ ἢ νὰ ἀποτίσῃ· διότι δὲν ἀρνεῖται ὁ Μειδίας ὅτι ἠδίκησεν, ἀλλ' ἀγωνίζεται περὶ τοῦ τιμήματος, πότερον ὕβρις εἶναι τὸ πραχθὲν ἢ ἀσέβεια. Ἡ στάσις λοιπὸν τοῦ λόγου εἶναι ὁρικὴ (1), τοῦ μὲν Μειδίου λέγοντος ὅτι εἶναι ὕβρις τὸ πραχθὲν, ἐπειδὴ ἔτυψεν ἄνδρα ἐλεύθερον, τοῦ δὲ Δημοσθένους, ἀσέβεια, ἐπειδὴ ὁ τυφθεὶς ἦτο χορηγὸς, καὶ ἐτύφθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Διονύσου, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ· διότι λέγει ὅτι διὰ τούτων καὶ ἠσέβησεν ὁ Μειδίας· ὥστε ὁ ὅρος εἶναι διπλοῦς κατὰ σύλληψιν (2)· γίνεται δὲ ὁ διπλοῦς ὅρος, ὅταν μὴ ἀποποιούμενοι τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον, προσθέτωμεν καὶ ἄλλο εἰς αὐτὸ, ὡς ἐνταῦθα, ὁμολογοῦντος τοῦ Μειδίου ὅτι ὕβρισεν, ὁ Δημοσθένης δὲν ἐκβάλλει τὴν ὕβριν, ἀλλὰ προσθέτει εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἀσέβειαν.

(1) Βλ. Ῥητορικ. Σελ. 238, 250.—(2) Αὐτόθι, Σελ. 152.

Τὸ προοίμιον εἶναι ἐξ ὑπολήψεως τοῦ κατηγορουμένου. Ἡ πρότασις διμερής, τὴν μὲν ἀσέλγειαν κ. τ. λ. ἐγὼ δὲ κ. τ. λ. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως εἶναι ἀκατάσκευον, ὡς ὁμολογούμενον· τοῦ δὲ δευτέρου κατασκευὴ εἶναι αἱ μετοχαὶ λαβών, παθών, ἀντὶ τοῦ, οὐ μόνον γὰρ πληγὰς ὑπ' αὐτοῦ ἔλαβον, κ. τ. λ. τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο, ἐγὼ δ', ὅπερ κ. τ. λ. ἐπειδὴ δὲ κ. τ. λ. Ἀξίωσις δὲ ἡ ἀπόδοσις τοῦ προοιμίου εἶναι, πάρειμι, ὡς ὁρᾶτε κ. τ. λ. βλ. Ῥητορικ. Σελ. 337.

Σελ. 168. Τὴν ἀσέλγειαν] Ἀσέλγεια, ἡ ἀσωτεία, ἡ εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς ὑποδούλωσις· ἐνταῦθα δὲ, ἀντὶ αὐθάδεια, περιφρόνησις τῶν ἄλλων. Ἀσελγὴς, ὁ μὴ μετέχων μήτε δικαιοσύνης, μήτε ὅλως ἀρετῆς. — Προὐβαλόμαν] Κατηγόρησα ἐν τῷ δήμῳ. Προβάλλεσθαι ἐλέγετο, καὶ ἐκ τούτου προβολὴ, ὅτε τις ἐνώπιον τοῦ δήμου διεμαρτύρετο κατά τινος ὅτι ἔπραξεν ἀδίκημα ἐν τῇ ἑορτῇ, ὡς ἐνταῦθα ὁ κονδυλισμὸς καὶ αἱ ἄλλαι ὕβρεις τοῦ Μειδίου.

Σελ. 169. Καὶ σφόδρα ἐσπούδασεν κ. τ. λ.] Καὶ ἔδειξε μεγίστην σπουδὴν βλέπων με ὑβριζόμενον. — Εἰς τὰς οὐσίας] Εἰς τὰ ὑπάρχοντα, εἰς τὸν πλοῦτον αὐτῶν. — Ἐπεξελθεῖν] Νὰ καταδιώξω αὐτὸν διὰ τοῦ δικαστηρίου. — Δίκην—λαβεῖν] Νὰ ἐκδικηθῶσι, νὰ τιμωρήσωσιν αὐτόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ τιμωρουμένου λέγουσι, δίκην διδόναι. — Καὶ οὐδὲ καθεκτὸν ἔτι] Καὶ ἀκράτητον πλέον. — Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, κ. τ. λ.] Εἰσάγειν λέγεται καὶ ἐπὶ τοῦ φέροντος ἐνώπιον τῶν δικαστῶν δίκην τινὰ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος, ὅταν συγκαλῇ τοὺς δικαστὰς νὰ δικάσωσι δίκην τινά. « Μετὰ γὰρ τὸ ἀποκληρωθῆναι τὸ δικαστήριον, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ἐδίδοντο τοῖς Θεσμοθέταις αἱ γραφαὶ, κἀκεῖνοι ἠρώτων λοιπὸν, Βούλει κατηγορεῖν; ἢ μάρτυρας ἔχεις εἰς τὰς ἀποδείξεις ἑτοίμους; Καὶ εἰ συνέφησεν, οὕτως ἤδη λοιπὸν εἰσήγετο· τοῦτό ἐστι τὸ ἐπειδή τις εἰσάγει· ἄρχοντες δὲ ἦσαν οἱ ἐν ἑκάστῳ δικαστηρίῳ τὰς κρίσεις εἰσάγοντες. » — Ἃ δ' ἐν ὑμῖν, μετὰ ταῦτά ἐστιν ὑπόλοιπα] Τούτων, λέγει, οὕτως ἐχόντων, ὅσα μὲν ἔπρεπε νὰ φυλαχθῶσι παρ' ἐμοῦ, πάντα δικαίως ἐφυλάχθησαν πρὸς ἐσᾶς, καὶ ἐπειδὴ εἰσάγεται ἡ δίκη, ὡς βλέπετε, πάρειμι διὰ νὰ κατηγορήσω αὐτὸν, καὶ πολλὰ μὲν χρήματα δυνάμενος νὰ λάβω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ μὴ κατηγορήσω αὐτὸν, δὲν ἔλαβον· πολλὰς δὲ δεήσεις καὶ χάριτας παρέβλεψα, καὶ ἀπειλὰς ἔτι ὑπέμεινα. Ἐγὼ μὲν ταῦτα· ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα ἐξήρτηνται ἀπὸ σᾶς, ὑπολείπονται μετὰ ταῦτα, ἄγουν, νὰ ἀποφασίσητε περὶ αὐτοῦ μήτε εἰς δεήσεις καμφθέντες μήτε εἰς ἄλλο τι· ἔπειτα ἐπιφέρει, ὅσῳ γὰρ πλείοσιν κ. τ. λ. διότι ὅσον πλειοτέρους ἠνώχλησεν οὗτος καὶ παρεκάλεσε νὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν, (διότι ἔβλεπον αὐτὸν πρὸ ὀλίγου ἔμπροσθεν τῶν δικαστηρίων ὁποῖα ἔκαμνε), τοσούτῳ μᾶλλον ἐλπίζω ὅτι θέλω λάβει τὸ δίκαιον. Γραπτέον δὲ παρήγγελκεν ἀντὶ περιήγγελκεν. — Οὐ γὰρ ἂν καταγνοίην ὑμῶν οὐδενὸς, κ. τ. λ.] Διότι δὲν ἤθελον κατακρίνει, ἢ δὲν ἤθελον στοχασθῆ περὶ οὐδενὸς ἐξ ὑμῶν, κ. τ. λ. Κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν σύντάσσεται μετὰ γενικῆς προσώπου, καὶ αἰτιατικῆς πράγματος κακοῦ ἢ μεμπτοῦ. — Οὐθ' ὡς—τούτων ἀμελήσετε] Ἤγουν, οὔτε ὅτι θέλετε

ἀδιαφορήσει περὶ τῆς εἰς ἐμὲ γενομένης ὕβρεως, περὶ ἧς ἐδείξατε πρότερον ἐν τῷ Θεάτρῳ τοσαύτην σπουδήν, συμπάθειαν πρὸς ἐμέ. — Παρανόμων] Κατηγορεῖν παρανόμων σημαίνει οὐχὶ κατηγορεῖν τινα ὡς παράνομα πράξαντα, ἀλλ' ὡς παράνομα γράψαντα, οἷον ψήφισμα. — Τοιαύτης αἰτίας] Τοιούτου ἀδικήματος, δημοσίου δηλαδή. — Ἐξελέγχειν] Ἀποδείξεις φέρειν. — Καὶ παραιτεῖσθαι] Ἤγουν, καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ δεῖσθαι.

Σελ. 170. Τοὺς κριτὰς διαφθείραντος] Κριτὰς λέγει ἐνταῦθα τοὺς κρίνοντας περὶ τῶν ἐν τῷ Θεάτρῳ γινομένων ἀγώνων ἐν τῇ ἑορτῇ. — Τὸν τρίποδα] Τρίπους ἦτο τὸ εἰς τὴν νικῶσαν φυλὴν διδόμενον ἆθλον· ἦτο δὲ τοῦτο κρατὴρ ἔχων βάσιν τρίποδα.—Εἰσέρχομαι] Ἐμφανίζομαι εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ κατηγορήσω τὸν ἀδικήσαντα. Λέγεται καὶ μετὰ αἰτιατικῆς, εἰσέρχομαι τὴν δίκην. Ἐνταῦθα δὲ εἰσέρχομαι τὴν καταχειροτονίαν, σημαίνει, εἰσέρχομαι ἀκολουθῶν τὴν καταχειροτονίαν τοῦ δήμου διὰ νὰ ἀποδείξω τὸν Μειδίαν ὅτι ἠσέβησεν εἰς τὴν ἑορτήν, καὶ ἐμὲ ὕβρισε.—Ἐγὼ νῦν φεύγω, κ.τ.λ.] Ἐγὼ τώρα εἶμαι ὡς κατηγορούμενος, ἂν ἤναί τις συμφορὰ τὸ νὰ μὴ λάβῃ τις ὑβρισθεὶς, μηδεμίαν ἱκανοποίησιν· διότι τότε εἶναι ὡς ὁ κατηγορούμενος, ὅστις ἐκ τῆς καταδίκης πάσχει συμφοράν· ὡς πάσχων λοιπὸν συμφορὰν δεήσομαι ὑμῶν κ.τ.λ. — Εἴτις οὖν ὑμῶν ἄρα κ.τ.λ.] Ἐάν τις λοιπὸν ἐξ ὑμῶν καθ' ὑπόθεσιν ἐστοχάζετο πρότερον τὴν παροῦσαν δίκην ὅτι γίνεται περί τινος ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, ἂν ἐστοχάζετο αὐτὴν ἰδιωτικὴν, συλλογισθεὶς τώρα κ.τ.λ.—Ἐν Διονύσου] Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐγίνετο ἐκκλησία ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου, ἐν ᾗ ἐγίνετο ἐξέτασις περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραχθέντων.—Τῶν Πανδίων] Τῆς ἑορτῆς τοῦ Διός· ἐλέγετο δὲ καὶ Διάσια, καὶ ἐγίνετο τῇ ἑβδόμῃ ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος.—Χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν] Νὰ ἀναφέρωσι πρῶτον μὲν περὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων, ἔπειτα νὰ παρουσιάζωσι τὰς γενομένας ἐν τῇ ἑορτῇ προβολὰς διὰ τὴν πομπὴν, ἢ ἐν τῇ πομπῇ κ. τ. λ.—Ὅσαι μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν] Ἐκτετισμέναι προβολαὶ λέγονται αἱ καταχειροτονηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ δήμου ὕβρεις, διὰ τὰς ὁποίας ὁ ὑβρισθεὶς δὲν ἔλαβεν ἔτι ἱκανοποίησιν. — Περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων] Ὁ ἄρχων ἔδιδε λόγον πῶς διῴκησε τὰ περὶ τὴν ἑορτήν. Ἦτο δὲ οὗτος ἐν μὲν τοῖς μεγάλοις Διονυσίοις ὁ ἐπώνυμος ἄρχων, ἐν δὲ τοῖς Ληναίοις, ὁ λεγόμενος βασιλεύς· ἐν τοῖς Ληναίοις ἠμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους οἱ δραματικοὶ ποιηταί. — Χρηματίζειν κελεύει] Ἀναφέρειν, ἐκτιθέναι εἰς τὸν δῆμον. — Εἰ μηδεὶς ἐπῆν ἀγών] Ἂν δὲν ἐπέκειτο εἰς αὐτοὺς μηδεμία κατηγορία, δίκη.— Νόμον τουτονὶ] Κατὰ ἄλλην γραφὴν, τούτῳ, τὸν ἑξῆς—τούτῳ, τὸν ἀκόλουθον τούτου. — Ἐν Πειραιεῖ] Τρεῖς ἑορταὶ τοῦ Διονύσου, ἢ τρία Διονύσια ἐγίνοντο, τὰ ἐν ἀγροῖς, ἢ τὰ Λήναια, κατὰ τὸν Ποσειδεῶνα· τὰ ἐν ἄστει, κατὰ τὸν Ἐλαφηβολιῶνα· καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἀρχαῖα, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο Ἀνθεστήρια, καὶ ἐπὶ Λίμναις, κατὰ τὸν Ἀνθεστηριῶνα· εἰκάζεται δὲ ὅτι τὰ ἀνθεστήρια ἐγίνοντο ἐνίοτε ἐν Πειραιεῖ, ἀφοῦ ᾠκοδομήθη ἐκεῖ θέατρον εἰς τὸν Διόνυσον. — Καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ] Ὅταν ὦσι δηλαδὴ, ὅταν παριστάνωσιν οἱ

ποιηταὶ τὰς κωμῳδίας αὐτῶν καὶ τραγῳδίας. — Ἡ ἐπὶ Ληναίῳ πομπὴ] Λήναιον ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς. Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (Ἀχαρν. στ. 502) λέγει, «ὁ τῶν Διονυσίων ἀγὼν ἐτελεῖτο δὶς τοῦ ἔτους, τὸ μὲν πρῶτον, ἔαρος ἐν ἄστει—τὸ δεύτερον ἐν ἀγροῖς, ὁ ἐπὶ Ληναίῳ λεγόμενος. — Καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος] Ἐκ πάσης ἡλικίας ἦσαν οἱ χοροί· διότι καὶ παῖδα, καὶ πρεσβύτην, καὶ ἄνδρα παριστάνουσιν οἱ ζωγράφοι τὸν Διόνυσον. Κῶμον δὲ λέγει τὸ σύστημα τῶν χορευτῶν καὶ μουσικῶν. — Καὶ Θαργηλίων τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι] Καὶ ἐν τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι, καὶ ὅτε γίνεται ἡ πομπὴ καὶ ὁ ἀγὼν τῶν Θαργηλίων. Ἦσαν δὲ τὰ Θαργήλια ἑορτὴ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος. — Μή τι ἐξεῖναι μήτε ἐνεχυράσαι, κ. τ. λ.] Ὁ Εὐήγορος εἶπε νὰ μὴ ἦναι συγκεχωρημένον ἐν ταύταις ταῖς ἑορταῖς μήτε τι ἐνέχυρον νὰ ἀπαιτῇ τις, μήτε νὰ λαμβάνῃ τι κτῆμα ἄλλος ἄλλου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων. Λέγονται δὲ ὑπερήμεροι καὶ ἐκπρόθεσμοι, οἱ μὴ ἀποδιδόντες τὸ ὀφειλόμενον κατὰ τὴν προθεσμίαν· καὶ κατὰ τὸν Ἡσύχιον, οἱ ἐν ταῖς καταδίκαις πρὸς ἔκτισιν ἡμέρας λαβόντες καὶ μὴ διαλυσάμενοι· τὸ δὲ πρᾶγμα, ὑπερημερία. — Προβολαὶ αὐτοῦ] Ἦγουν, κατ' αὐτοῦ. Συνήθως ὅμως δὲν λέγεται ἡ κατὰ εἰς τὸ Ἑλληνικόν. Οὕτω καὶ παρὰ Ξενοφῶντι (ἱστορ. Ἑλλ. βιβλ. ά, Κεφ. ζ', 39). «Οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι.» — Τῇ ἐν Διονύσου] Τῇ γινομένῃ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου. — Τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων] Περὶ τὴν ἑορτὴν δηλαδή.

172. Ἐνθυμεῖσθε] Παρατηρήσατε. — Εἰσπραττόντων] Βιαίως ἀπαιτούντων. — Οὐ γὰρ ὅπως μὴ τὸ σῶμα κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ, οὐ γὰρ μόνον· κατὰ τοιαύτην ἔννοιαν λαμβάνεται καὶ τὸ οὐχ ὅτι· Διὰ τὴν αἰτιατικὴν παρασκευὴν ἐννοεῖται κατάλληλον ῥῆμα, οἷον τὸ λυμαίνεσθαι, ἢ διαφθείρεσθαι — Εἰς τὴν λειτουργίαν] Εἰς χρῆσιν τῆς ἑορτῆς, τῆς ὁποίας ἀνεδέχθη τὴν φροντίδα — Ἀλλὰ καὶ τὰ δίκῃ καὶ ψήφῳ κ. τ. λ.] Ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ κρίσεως καὶ ψήφου τῶν δικαστῶν ἀφιέμενα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν νικησάντων ἐν τῇ δίκῃ ἀπεδώκατε νὰ ἦναι τοῦ ἐν τῇ δίκῃ νικηθέντος τοὐλάχιστον ἐν τῇ ἑορτῇ — Τὸ λαμβάνειν δίκην] Τὸ λαμβάνειν ἱκανοποίησιν, Τὸ τιμωρεῖν κατὰ νόμον τὸν ἀδικήσαντα. — Ἐπέσχετε] Ἀπηγορεύσατε, ἐμποδίσατε. — Τῶν πεπραγμένων] Συναπτέον μὲ τὸ μηδὲν· μηδὲν τῶν πεπραγμένων· — Τρίτον ἔτος τουτὶ] Ἤγουν, τρία ἤδη ἔτη. — Ἐπικληροῦ·] Διὰ κλήρου διορίζειν. — Τῶν δ' ἐπιμελητῶν] Ἑκάστη φυλὴ εἶχε τοὺς ἐπιμελητὰς αὐτῆς, οἵτινες ἐφρόντιζον ἐν καιρῷ καὶ περὶ τοῦ χορηγοῦ τῆς ἑορτῆς. — Καὶ κληρουμένων] Καὶ ὅτε ἔκαμνον τὴν κλήρωσιν, ὅτε ἐξήρχοντο οἱ κλῆροι. — Πρῶτος αἱρεῖσθαι] Πρῶτος νὰ ἐκλέξω. — Ἀπεδέξασθε] Ἐδέχθητε μετὰ χαρᾶς, ἐπευφημήσατε.

Σελ. 173. Ἐναντιούμενος ὑμῖν ἀφεθῆναι τῆς στρατείας κ.τ.λ.] Κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος τῆς ἑορτῆς φαίνεται ὅτι ὁ Μειδίας ἦτο ἵππαρχος, καὶ ἐπηρεάζων τὸν Δημοσθένην, ἠνάγκαζε τοὺς χορευτὰς νὰ στρατεύσωσιν· «ἔθος ἦν, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, τοὺς τῷ Διονύσῳ χορεύοντας μὴ στρατεύεσθαι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον· ὁ τοίνυν Μειδίας ἠνάγκαζεν αὐτοὺς ἐξιέναι καὶ οὐκ εἶα τῆς στρατείας ἀφίεσθαι·»

Τὸ ἐναντιούμενος ἀφεθῆναι τῆς στρατείας σημαίνει λοιπὸν, κωλύων αὐτοὺς τοῦ ἀφεθῆναι τῆς στρατείας. Τὸ ἐναντιοῦμαι μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μόνου ἢ ἐνίοτε μετὰ τοῦ μὴ σημαίνει τὸ κωλύω, ἐναντιοῦμαι εἰς τὸ νὰ γείνῃ τι· ὡς παρὰ Πλάτωνι (Απολογ. Σωκρ.) « τοῦτό ἐστιν, ὅ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν· » καὶ πάλιν αὐτόθι « οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται ὑμῖν γνησίως ἐναντιούμενος καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι· » καὶ κατωτέρω μετὰ τοῦ μὴ, « ἐγὼ μόνος ἠναντιώθην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους. » — Προβαλλόμενος] Προβάλλων, προσφέρων ἑαυτόν. — Τὴν αὐτὴν ὀργὴν—παρίστη] Εἰς τὴν αὐτὴν ὀργὴν μὲ διήγειρεν, ἐξίσου παρώργιζε. — Ἀγῶνος] Κατηγορίας. — Ἔστι δὲ ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦτα ἃ μέλλω λέγειν] Ἤγουν, τὰ μετὰ ταῦτα, ἃ μέλλω λέγειν, ὑπερβάλλουσι τῇ πονηρίᾳ· εἶναι ἀσύγκριτα. — Τέως ἂν χρησθῇ] Ἑωσοῦ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὁ προπαρασκευάσας διὰ τὴν ἑορτήν· ὁ ἀόριστος χρησθῇ λαμβάνεται κατ' ἐνεργητικὴν σημασίαν. — Διαφθεῖραί μου] Γραπτέον ἴσως, διαφθεῖραί μοι· καὶ κατωτέρω ὁμοίως. — Τὸν ἄνθρωπον ἀπειλήσας] Τὸν ὑπὸ τοῦ Μειδίου διαφθαρέντα

Σελ. 174. Ἐνταῦθα—τῆς ὕβρεως] Ἤγουν, ἐν τούτῳ τῷ μέτρῳ, ἐν τούτῳ τῷ βαθμῷ τῆς ὕβρεως. — Τοσοῦτον—περιῆν] Ἤγουν, τοσοῦτον ὕβρεως, τοσαύτη ὑπερβολὴ ὕβρεως ἦτο εἰς αὐτόν. — Τὸν ἐστεφανωμένον ἄρχοντα] Τὸν ἐφορεύοντα λέγει, τὸν διατάττοντα τὰ τῆς ἑορτῆς, οὐχὶ τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως. — Συνῆγεν ἐπ' ἐμὲ] Ἤγουν, παρώξυνεν, ἠρέθιζε κατ' ἐμοῦ τοὺς χορηγοὺς τῶν ἄλλων φυλῶν. — Ὀμνύουσιν] Ὅτε ὤμνυον ὅτι δικαίως θέλουσι κρίνει τίς ὁ νικῶν, ὁ Μειδίας παριστάμενος ἐζήτει νὰ διαφθείρῃ αὐτούς. — Τὰ δημόσια] Συναπτέον μὲ τὸ παρασκήνια, τὰ δημόσια παρασκήνια. Παρασκήνια δὲ αἱ ἑκατέρωθεν τῆς σκηνῆς εἴσοδοι, δι' ὧν εἰσήρχοντο οἱ ὑποκριταί. Ἔφραττε δὲ ταῦτα, διὰ νὰ ἀναγκάζηται ὁ χορὸς νὰ περιτρέχῃ διὰ τῆς ἔξωθεν εἰσόδου, καὶ οὕτω διὰ τὴν ἐπιγινομένην βραδύτητα νὰ καταγελᾶται ὁ Δημοσθένης. — Τοὺς κριτὰς τῷ ἀγῶνι] Ἤγουν, τοὺς κριτὰς τοῦ ἀγῶνος, τοὺς κρίνοντας περὶ τοῦ ἀγῶνος· ἐν δὲ τῇ μετοχῇ προσδιαφθείρας ἐννοεῖται διὰ τὴν πρὸς, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπηρεασμοῖς, πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς. — Διέξειμι] Ἀντὶ μέλλοντος, διεξελεύσομαι· θέλω ἐκθέσει, θέλω παραστήσει.

Σελ. 175. Διελύσαντο] Συνδιηλλάγησαν, ἴσως κρίνοντες τοῦτο συμφέρον εἰς ἑαυτούς.—Τὴν—ὑπὲρ αὐτῶν δίκην] Τὴν ὑπὲρ ἑαυτῶν ἱκανοποίησιν.—Ὑμεῖς ἐστε κληρονόμοι] Ὑμεῖς διεδέχθητε ὡς κληρονομίαν τὴν ὑπὲρ τῶν νόμων δίκην, εἰς ὑμᾶς ἐναπόκειται. — Ἓν τίμημα] Μίαν ποινήν. — Ἔπαρχος] Ἀμφιβάλλεται περὶ τῆς λέξεως· εἶναι τάχα ἐπώνυμον τοῦ μάρτυρος; ἀλλ' εἰς τὰς μαρτυρίας τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ δήμου, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ μαρτυρῶν. — Ὅπως πομπεύσῃ ἐν αὐτοῖς] Διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὰ τὴν πομπὴν τοῦ Διονύσου. — Εἰσπηδήσας πρός με] Εἰς τὸ χρυσοχοεῖόν μου δηλαδή. — Καὶ περὶ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκηκεν] Καὶ περὶ ἐκείνων τῶν ἀδικημάτων, καθ' ἃ τοὺς ἄλλους ἠδίκησε. — Συνειλοχα] Ἀττικὸς παρακείμενος τοῦ συλλέγω.

Σελ. 176. Τοὺς γὰρ ὑπὲρ τούτων λόγους] Ἀντὶ, τοὺς περὶ τούτων. — Οὗτος αἴτιος ἔσται] Οὗτος ὁ κωλύσας κ. τ. λ. Θέλει εἶσθαι αἴτιος τοῦ νὰ ψηφίσητε δικαίως καὶ εὐόρκως. — Πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾷν] Πρὸς ἕκαστον τῶν λόγων αὐτοῦ ἀποκρίνεσθαι, ἀντιτάττειν. — Οὐκ ἄδηλος—ἐξ ὧν] Ἀντὶ οὐκ ἄδηλον (βλ. Συντακτ. Σελ. 17), ἐξ ὧν ἀπήγγειλαν πρὸς ἐμὲ, ὅτι ἔλεγε πρός τινας κ.τ.λ.—Δίκας ἰδίας—αὐτῷ λαχεῖν] Ἤγουν, νὰ ἐνάξω αὐτὸν περὶ ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων. Λαγχάνω δίκην τινὶ, ἐγκαλῶ, κατηγορῶ τινα ἐπὶ δικαστηρίου. — Τῆς διαφθορᾶς, καὶ τῆς—ἁπάσης ἐπηρείας] Ἕνεκεν τῆς διαφθορᾶς τῶν ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων, καὶ ἕνεκεν πάσης τῆς ἐπηρείας.—Βλάβης] Ὑπακούεται τὸ λαχεῖν δίκην, καθὼς ἔπειτα εἰς τὸ ὕβρεως.—Τίμημα ἐπάγειν] Ποινὴν ἐπιφέρειν, προσδιορίζειν· διότι εἰς μὲν τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα ἡ ποινὴ ἦτο ὡρισμένη ἐκ τῶν νόμων, εἰς δὲ τὰ δημόσια ὁ κατήγορος διώριζεν αὐτήν. — Ἀλλ' ἐδικαζόμην] Ἀλλ' ἔκρινον αὐτὸν περὶ ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων. — Παρ' αὐτὰ τἀδικήματα] Καθ' ὃν χρόνον ἠδικήθη ὑπ' ἐμοῦ. — Ὅ,τε γὰρ χορὸς κ. τ. λ,] Διὰ τούτων παριστάνει αὐτὸν τὸν Μειδίαν ὁμολογοῦντα δημόσιον τὸ ἀδίκημα. — Τοῦ δοῦναι δίκην] Τοῦ τιμωρηθῆναι. — Διακρουόμενον] Διακρούομαι, ἀποκρούω ἀπ' ἐμαυτοῦ, προσπαθῶ νὰ ἀποφύγω.

Σελ. 177. Δίδωσι γὰρ] Ὁ γὰρ ἔχει ἐνταῦθα καὶ βεβαιωτικήν τινα δύναμιν. διότι ναὶ, δίδει. — Τοῦτο γὰρ αὐτὸν κ. τ. λ.] Κατὰ τοῦτο ἔκαμον τὴν προβολὴν αὐτοῦ, προὐβαλόμην αὐτὸν ἀδικοῦντα περὶ τὴν ἑορτήν. — Πλεονεξίαν] Κέρδος, ὠφέλειαν. — Λῆμμα] Λῆψιν χρημάτων δηλαδή. — Πολλῷ χρήσεται] Πολλάκις Θέλει μεταχειρισθῆ. — Φθόνον—συνάγειν] Νὰ διεγείρῃ φθόνον κατ' ἐμοῦ· νὰ μὲ καταστήσῃ μισητόν. — Ὡς ἂν ἕκαστος ὑμᾶς ὁ παθὼν πείσῃ] Ὅπως σᾶς πείσῃ ἕκαστος ὅστις ἠδικήθη, ἢ ἕκαστος τῶν παθόντων. — Ἐπ' ἀδήλοις μὲν τοῖς ἀδικήσουσιν, κ. τ. λ.] Ἀντὶ, ἀδήλων ὄντων τῶν ἀδικησόντων, ἐνῷ ἦσαν ἄδηλοι μὲν οἱ μέλλοντες νὰ ἀδικήσωσιν, κ. τ. λ. — Δίκην—ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν] Ὅτι Θέλει εἶσθαι δυνατὸν νὰ τιμωρήσωσι δι' αὐτῶν τῶν νόμων τὸν ἀδικήσαντα. — Καὶ κοινὸς κ. τ. λ.] Καὶ τοῖς πᾶσι φανερὸς, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας πάντων τῶν πολιτῶν. — Ὅσον δύναται] Πόσην δύναμιν ἔχει, τί σημαίνει.

Σελ. 178. Γραφὴν ὕβρεως καὶ δίκην κακηγορίας ἰδίαν φεύξεται] Θέλει κατηγορηθῆ ἰδιωτικῶς διὰ ὕβριν καὶ κριθῆ διὰ κακολογίαν. — Καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον] Ὅτε συνήγοντο οἱ νομοθέται διὰ νὰ κρίνωσι περί τινος ὑποθέσεως, εἶχον ἐπὶ κεφαλῆς στέφανον, σημεῖον τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν. Ὁμοίως καὶ ὁ ἄρχων. — Ταὐτὸ τοῦτο] Κατὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὡσαύτως. — Ἐὰν δὲ ἰδιώτην] Ἐὰν δὲ πατάξῃ αὐτὸν ἰδιωτικῶς ἔχοντα, οὐχὶ ἐν ἐνεργείᾳ τινὶ ὄντα τῆς ἀρχοντίας αὐτοῦ, οὐχὶ ἐστεφανωμένον. — Καὶ οὐ μόνον περὶ τούτων] Περὶ Θεσμοθετῶν δηλαδὴ καὶ ἀρχόντων. — Τινὰ ἄδειαν, κ. τ. λ.] Τινὰ ἀσφάλειαν, ἐπισημότητα· ἢ τὸ δικαίωμα τοῦ στεφανηφορεῖν, ὡς οἱ χορηγοὶ, ἢ ἄλλην τινὰ τιμήν. — Ἱερομηνίας οὔσης] Ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς.— Εἰ δὲ χορηγὸν ὄντα ὑμέτερον, κ.τ.λ.] Ἐὰν δὲ ἠδίκησε τὸν Δημοσθένην χορηγὸν ὄντα ὑμέτερον, ἐν ἱερομηνίᾳ, ἐὰν πάν-

τα, καθ' ὅσα ἠδίκησεν αὐτὸν, φαίνηται ὅτι ἐφ' ὕβρει ἔπραξε ταῦτα, κ. τ. λ. — Καί τοι ταύταις ταῖς ἡμέραις, κ. τ. λ.] Καὶ μάλιστα ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, καθ' ἃς οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσι πᾶν εἶδος βίας καὶ ἀδικίας. — Καὶ γὰρ εὔορκα κ. τ. λ.] Διότι ταῦτα, τὸ φυλάττειν καὶ χρῆσθαι, εἶναι κατὰ τοὺς ὅρκους ἡμῶν, καὶ προσέτι δίκαια. — Δίκην διδόναι] Τιμωρεῖσθαι. — Τοῦδε τοῦ νόμου] Τοῦ περὶ τῶν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Διονύσου πραττόντων τι ἀδίκημα.

Σελ. 179. Ἧμειζω δοίη] Ἐννοεῖται ὁ ἄν. — Συλλέγειν] Παραδείγματα δηλαδή. — Τὴν αὐλητρίδα ἀφαιρούμενος] Ἐνῷ ἀπέσπα τὴν αὐλητρίδα ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἁρπασάντων αὐτήν. — Ὡς—ἧττον ὑμᾶς κ. τ. λ.] Ἐλπίζων ὅτι ὀλιγώτερον θέλετε ὀργισθῆ δι' ὅσα ἐγὼ ἔπαθον. — Ἂν γενόμενον] Ὅτι ἤθελε γείνει, ἢ δύναται νὰ γείνῃ (βλ. Συντακτ. Σελ. 154). — Παροξῦναι] Παρορμῆσαι, ἐνθαρρύναι. — Ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ, κ. τ. λ.] Ὑπ' ὀργῆς καὶ ἤθους προπετείας, ὑπὸ φυσικῆς δηλονότι ὁρμῆς, προλαβὼν τὸν λογισμὸν, ἤγουν, μὴ δοὺς καιρὸν νὰ συλλογισθῇ, ἐκτύπησεν αὐτὸν μὴ εἰδώς. — Προῤῥημένος] Ἐκ προαιρέσεως, μὲ σκοπὸν τοιοῦτον.

Σελ. 180. Καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα] Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι πεισθεὶς μὲ ὁσονδήποτε ἀργύριον, παρήτησε τὴν δίκην. — Ἐῤῥῶσθαι πολλὰ κ. τ. λ.] Ἤγουν, ἀδιοφορήσας, παραβλέψας ὅλως καὶ τοὺς νόμους καὶ ὑμᾶς, οὐδὲ ἐκάλεσεν εἰς τὸ δικαστήριον τὸν Πολύζηλον — Ἐκείνων κατηγορεῖν] Τοῦ προέδρου δηλονότι καὶ τοῦ Θεσμοθέτου. — Τὴν δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, κ. τ. λ.] Ἀλλὰ θέλω φανῆ ὅτι ἐφύλαξα τὴν ὑπὲρ τῶν νόμων κ. τ. λ. ἐκδίκησιν, καὶ τώρα παρέδωκα αὐτὴν εἰς ὑμᾶς. — Ἐγνωσμένα] Προαποφασισμένα. — Μετρία σκῆψις] Ἤγουν, πιθανὴ, εὔλογος πρόφασις. — Ἐξαχθῆ πρᾶξαι] Χωρὶς τοῦ παρ' ἄλλοις τι· ἤγουν, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν, τὰ ὁποῖα ἤθελέ τις ἐκτραπῆ νὰ πράξῃ ἀσυλλογίστως εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ θυμοῦ, καὶ ἂν κάμῃ τοῦτο μὲ σκοπὸν ὕβρεως, δύναται τοὐλάχιστον νὰ προφασισθῇ τὸν θυμόν. — Ἐκ πολλοῦ] Χρόνου δηλονότι, προμεμελετημένος. — Τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς ἀπέχει] Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον πεποιηκέναι· οὐ μόνον ἀπέχει τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς πεποιηκέναι· τὸ δὲ μὴ θεωρεῖται ὡς παρέλκον· τίθεται ὅμως συνήθως πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου κατόπιν ῥημάτων ἀποφατικῶν ἢ ἀποφατικὴν ἔννοιαν ἐχόντων, ὡς τὸ ἀπέχει ἐνταῦθα· οὐ μόνον ἀπέχει, ἤγουν, οὐ μόνον δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἔπραξε τὴν ὕβριν μετ' ὀργῆς, ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ.

Σελ. 181. Ἑκουσίᾳ] Ἐπιῤῥηματικῶς, ἀντὶ ἑκουσίως. — Ἄλλως πως] Ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας, ὅπου δὲν ὑπάρχει σκοπὸς ὕβρεως, οἷον, δι' ἄγνοιαν, ἢ παραφορὰν ὀργῆς κ. τ. λ. — Λιδέσεως] Συμπαθείας. — Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων] Ἃ εἶπον ἀνωτέρω περὶ τῆς ἀκουσίου βλάβης καὶ τοῦ ἀκουσίου φόνου, — Τί γὰρ δήποτ', ἂν τις ὕφλων δίκην κ. τ. λ.] « Ἐξούλης λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ὄνομα δίκης κατὰ τῶν μὴ στερξάντων οἷς ὥρισαν οἱ δικάζοντες· ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος· ἐάν τις ἰδιωτικὴν νικήσῃ δίκην, λαμβάνει τὸν ἡττηθέντα ὑπεύθυνον· εἶτα, ἂν μὴ εἴσω τῆς προθεσμίας ἐκτισθῇ ὃ κατεδικάσθη, ἀλλὰ γένηται ὑπερήμερος, ἔξεστι

γράψασθαι, καὶ ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ τῶν χρημάτων (ἴσ. κτημάτων), ἕως οὗ πληρώσῃ τὸ ὁρισθέν· εἰ δὲ κωλύοι τὸν ἁπτόμενον καὶ ἀπελαύνοι, γράφεται αὐτὸν τὴν ἐξούλης· καὶ γίγνεται μετὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημόσιον τὸ πρᾶγμα λοιπὸν, ὅτι ἠπείθησε τοῖς δικασταῖς καὶ τοῖς νόμοις.» Ἐξούλης δὲ λέγεται παρὰ τὸ ἐξείλλω τὸ ἐκδιώκω· ἔχει λοιπὸν ὁμοιότητά τινα μὲ τὴν παρ' ἡμῖν λεγομένην κατάσχεσιν· τὸ νόημα τῆς περιόδου ταύτης εἶναι, διότι τίνος ἕνεκα, ἐάντις καταδικασθεὶς δὲν πληρώσῃ τὸ ὑπὸ τῶν δικαστῶν ὁρισθὲν, ὁ νόμος δὲν κάμνει πλέον ἰδιωτικὴν τὴν ἐξούλης δίκην, ἀλλὰ προστάττει νὰ πληρόνῃ καὶ εἰς τὸ δημόσιον ὁ καταδικασθείς; — Οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐστιν;] Δὲν εἶναι ὑπόδικος εἰς τὴν πόλιν· δὲν καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον. — Μικροῦ πάνυ τιμήματος] Μικροτάτης τιμῆς. — Καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων] Καὶ κατὰ τῶν μὴ μετεχόντων τοῦ πράγματος, κατὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν. — Τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν, ὀλίγων, κ. τ. λ.] Διότι τὴν μὲν δύναμιν ἐστοχάζετο ὅτι ἀνήκει εἰς ὀλίγους, τοὺς δὲ νόμους, εἰς πάντας τοὺς πολίτας· ὅτι δηλαδὴ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἔχοντες δύναμιν, ὥστε νὰ βιάζωσιν ἄλλον· οἱ πολῖται ὅμως ἔχουσι πάντες τὴν δύναμιν τῶν νόμων. — Καὶ τὸν πεισθέντα, ἰδίας, κ. τ. λ.] Καὶ ὅτι ὁ μὲν πεισθεὶς διὰ λόγων ἀπατηλῶν, ἔχει χρείαν μερικῆς, ἀτομικῆς βοηθείας, ὁ δὲ βιασθεὶς ὑπό τινος, δημοσίας. — Τὸ δὲ τίμημα κ. τ. λ.] Ὅλην δὲ τὴν ποινὴν τῆς ὕβρεως ἔκαμε δημοσίαν, ὡς αὐτῆς τῆς πόλεως ὑβρισθείσης. Σημειωτέον δὲ κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν, ὅτι, «εἰ μὲν αὐτὸς ὁ παθὼν κατηγόρει τῆς ὕβρεως, αὐτὸς ἐλάμβανε καὶ τὸ τίμημα τὸ ἐκ τῶν νόμων· εἰ δὲ ἕτερος ἦν ὁ κατηγορήσας, δημόσιον ἐγίγνετο τὸ τῆς καταδίκης.» — Δίκην ἱκανὴν] Ἀρκετὴ ἱκανοποίησις. — Χρήματα δ' οὗ προσήκειν κ. τ. λ.] Χρήματα δὲ δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ὑβρισθέντα νὰ λαμβάνῃ δι' ἑαυτὸν ἕνεκα τῶν τοιούτων ἀδικημάτων

Σελ. 182. Τούτου γραφὴ] Ἄνευ τῆς ὑπέρ. Κατηγορίαν τοῦ εἰς δοῦλον ὑβρίσαντος. — Οὐκ ἐπιτήδειον] Ἤγουν, βλαπτικὸν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀσύμφορον εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν. — Οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου] Οὐδὲν τὸ κωλύον· ἢ οὐδὲν τοιοῦτον, οἷον, ἤγουν, καλήτερον εἶναι νὰ ἀκούσητε αὐτὸν τὸν νόμον. — Ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων, οἷς ἔξεστιν] Ἐκ τῶν Ἀθηναίων τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ λέγειν δημοσίᾳ· διότι οἱ εἰς ἀτιμίαν καταδικασθέντες, οἱ αἰσχρόβιοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἐστεροῦντο τούτου. — Εἰσαγόντων εἰς τὴν Ἡλιαίαν κ. τ. λ.] Ἂς εἰσάγωσι τὴν δίκην εἰς τὴν Ἡλιαίαν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἐὰν δημοσία τις ὑπόθεσις δὲν ἐμποδίζῃ. Ἡ δὲ Ἡλιαία ἦτο τὸ μέγα δικαστήριον, ἔνθα συνήγοντο πεντακόσιοι, ἐνίοτε δὲ χίλιοι, ἢ χίλιοι πεντακόσιοι κριταὶ, κρίνοντες δημοσίας δίκας καὶ κακουργήματα. — Εἰ δὲ μὴ] Τουτέστιν, ἀλλ' ἐὰν δημόσιόν τε κωλύῃ. Ἡ φράσις αὕτη εἰ δὲ μὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀμέσως ἡγούμενον, ὡς ἐνταῦθα, εἰς τὸ, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ. — Ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε] Ἤγουν, ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, τὸ ταχύτερον ὅσον εἶναι δυνατόν. — Ὅτου δ' ἂν καταγνῷ ἡ Ἡλιαία, κ. τ. λ.] Ἀντὶ τῆς παρ' ἄλλοις γραφῆς, κατα-

γνῶτε, καὶ καταγνῷ τι· ὄντινα δὲ καταδικάσῃ ἡ Ἡλιαία, ἃς ἀποφασίζῃ περὶ αὐτοῦ εὐθὺς ὅ,τι φανῇ ἄξιος νὰ πάθῃ, ἢ νὰ πληρώσῃ. — Ὅσοι δ' ἂν γράφωνται κ. τ. λ.] Ὅσοι δὲ, ὑβρισθέντες, κάμωσι κατὰ τὸν νόμον ἀγωγὴν ἰδίαν, ἤγουν, αὐτοὶ, οὐχὶ ἄλλος τις τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων, ἐάν τις δὲν ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγωγὴν, ἢ ἐξακολουθῶν αὐτὴν, δὲν λάβῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἃς πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον χιλίας δραχμάς. — Ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, κ. τ. λ.] Ἐὰν δὲ ὁ ὑβρίσας καταδικασθῇ εἰς χρηματικὴν ποινὴν διὰ τὴν ὕβριν, ἃς κρατῆται δεδεμένος, ἐὰν ὑβρίσῃ ἐλεύθερον, ἕως οὗ πληρώσῃ. Αἱ λέξεις αὗται, τῆς ὕβρεως, ἐὰν ἐλεύθερον ὑβρίσῃ, φαίνωνται προστεθειμέναι ὑπὸ ξένης χειρὸς, καὶ ἐναντίαι εἰς τὴν γενικότητα τοῦ νόμου. Ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἄλλον ὅμοιον νόμον ἀναφέρει ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους (Σελ. 733, ἔκδ. Ῥεϊσκ.) λέγοντα « ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ Ἡλιαία, ὅ,τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν, ἢ ἀποτίσαι· ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως, ἕως ἂν ἐκτίσῃ, (βλ. αὐτόθι Σελ. 720 καὶ τὸν νόμον τοῦ Τιμοκράτους.

Σελ. 183. Καὶ συνεῖεν] Καὶ καταλάβωσι τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. — Προξένους] Φίλους διὰ ξενίας. — Ἣν τινα δίκην] Ποίαν τιμωρίαν. — Κἄν ἀσέβειαν εἰ καταγινώσκοι τις, τὰ προσήκοντα ποιεῖν.] Ἀντὶ καὶ ἀσέβειαν εἰ καταγινώσκοι τις, δοκεῖμοι τὰ προσήκοντα ἂν ποιεῖν, ἤγουν, καὶ ὡς ἀσεβῆ ἐάν τις καταδικάσῃ αὐτὸν, μοὶ φαίνεται ὅτι ἤθελε κάμει τὰ πρέποντα. — Ἀνῃρημένον] Προστεταγμένον ὑπὸ τοῦ μαντείου, χρησμοδοτηθέν. — Χορεύς ἱστάναι] Ἤγουν, συγκροτεῖν χορούς. — Κνισσᾷν ἀγυιὰς] Θύειν ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, διὰ τῆς κνίσσης τῶν θυμάτων καπνίζειν τὰς ἀγυιάς· τινὲς δὲ, ἀντὶ τοῦ θυμιᾷν. — Ἐρεχθείδαισιν, ὅσοι Πανδίονος] Ὁ Ἐρεχθεὺς ἦτο ἕκτος ἀπὸ Κέκροπος τοῦ πρώτου βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ δὲ Πανδίων ὁ πατὴρ αὐτοῦ πέμπτος· ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν ἡ Ἐρεχθηὶς φυλὴ καὶ ἡ Πανδιονίς.

Σελ. 184. Μεμνῆσθαι] Ἀντὶ προστακτικῆς μέμνησθε. — Εὐρυχόρους κατ' ἀγυιὰς] Εὐρυχόρους ἀγυιὰς λέγει τὰς εἰς χορὸν ἁρμοδίας, τὰς πλατείας· Οὕτω γράφεται καὶ παρ' Ὁμήρῳ πολλαχοῦ τῆς Ἰλ. καὶ Ὀδ. καὶ παρ' ἄλλοις ποιηταῖς καὶ λογογράφοις. — Ἱστάναι ὡραίων] Ἤγουν, νὰ προσφέρωσι πάντες εἰς τὸν βρόμιον Διόνυσον ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἀναμίξ, ἐκ παντὸς εἴδους καρπῶν ὁμοῦ. — Καὶ κνισσᾷν βωμοῖς] Καὶ Προσφέρειν θυσίας ἐπὶ τῶν βωμῶν. — Πυκάσαντας] Στέψαντες, ἐστεμμένοι τὰς κεφαλάς. — Ὑπάτῳ] Ὑπερτάτῳ, ἐξόχῳ πάντων· ὅθεν οἱ παρὰ Ῥωμαίοις ἔχοντες τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὕπατοι. — Προστατηρίῳ] Οὕτως ἔλεγον τὸν Ἀπόλλωνα, διότι ἔστηνον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν· ὁ αὐτὸς ἐλέγετο καὶ Ἀγυιεὺς καὶ Ἀγυιάτης, ὡς προστάτης τῶν Ἀγυιῶν. — Κρατῆρας ἱστάμεν] Ἤγουν, σπονδὰς ποιεῖν — Ἰδίας δεξιὰς κ. τ. λ.] Τινὲς διορθοῦντες γράφουσιν ὁσίας, Ὁ δὲ Βυτμάνος, ἰθείας, τουτέστιν, ὀρθὰς· ἀμφότεραι ὅμως αἱ διορθώσεις φαίνονται βεβιασμέναι, καὶ ἴσως εἶναι ἀσφαλέστερον νὰ μένῃ ἰδίας, ἀντὶ τὰς ἑαυτῶν, ἢ ἀντὶ τοῦ καθαρὰς, οὐ βεβήλους. — Ἀνίσχοντες] Ὑψοῦντες· Κεῖται δὲ ἡ μετοχὴ κατὰ ὀνομαστικὴν διὰ

τὰ ἀπαρέμφατα λαμβανόμενα ἀντὶ προστακτικῆς (Βλ. Συντ. σελ. 135). — Μνασιδωρεῖν] Δωρικῶς, ἀντὶ μνησιδωρεῖν· μέμνησθε δώρων, προσφέρετε δῶρα τοῖς θεοῖς.— Ὁ τοῦ Διός κ. τ. λ.] Ὁ Ἀπόλλων διατάττει εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων.—Ὅτι τὰς ὥρας παρηνέγκατε κ. τ. λ.] Ἐπειδὴ παρήλθετε τὸν διωρισμένον καιρὸν τῆς θεωρίας (τῆς ἀποστολῆς τῶν θεωρῶν), προστάζει νὰ πέμψητε ἕνεκα τούτου (τῆς θεωρίας δηλονότι) θεωροὺς κατ' ἐκλογήν. — Τῷ ἐν Τομάρῳ] Τόμαρον ὄρος τῆς Θεσπρωτίας ἐν Ἠπείρῳ, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ Δωδώνη πόλις, καὶ ὁ ναὸς τοῦ Δωδωναίου Διός. — Καὶ πρὸς] Πρὸς τούτοις. — Σημαίνει] Προστάττει. — Δημοτελῆ ἱερὰ τελεῖν] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, δημοτελεῖν ἱερεῖον τέλειον· Νὰ προσφέρωσι δημοσίας θυσίας. — Κρατῆρα κεράσαι] Ἤγουν, σπεῖσαι, σπονδὰς ποιῆσαι. — Ἀποτροπαίῳ] Τῷ ἀποτρέποντι τὰ κακά. — Ἐλινύειν] Ἰωνικῶς, ἀργίαν ἔχειν, μὴ ἐργάζεσθαι. — Κτησίῳ] Τῷ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν· ὅθεν ὁ Ἁρποκρατίων λέγει ὅτι « Κτήσιον Δία ἐν τοῖς ταμείοις ἵδρυντο, ὡς πλουτοδότην· τοῦτον ὑμνῶν καὶ Καλλίμαχος λέγει,

Χαῖρε μέγα, Κρονίδη πανυπέρτατε, δότωρ ἐάων (Ὕμν. 1, 91).

— Τοῖς ἐφ' ἑκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς] Τὰ μαντεῖα προστάττουσι νὰ θύωμεν εἰς τοὺς ἐν ἑκάστῃ μαντείᾳ ἀναφερομένους θεούς.

Σελ. 185. Προσαναιροῦσι] Πρὸς τοῖς ἄλλοις κελεύουσι. — Ἐπὶ τὸν ἀγῶνα] Διὰ νὰ ἀγωνισθῶμεν ἐν τῇ ἑορτῇ ὑπὲρ τῆς νίκης. — Ὑπὲρ αὐτῶν στεφανούμεθα] Χάριν αὐτῶν, τῶν μαντειῶν, ὥστε οἱ στέφανοι οὗτοι εἶναι ἱεροί, καὶ ὁ ὑβρίζων εἰς τὸν ἐστεφανωμένον ὑβρίζει εἰς αὐτὰς τὰς μαντείας, ταὐτὸν εἰπεῖν, εἰς τοὺς θεούς. — Τὴν δὲ τῶν ἐπινικίων] Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῶν ἐπινικίων. — Καὶ μὴν ἴστε γε τοῦθ', ὅτι κ. τ. κ.] Γνωστὸν εἶναι εἰς ὑμᾶς καὶ τοῦτο, ὅτι, καί τοι μὴ θέλοντες νὰ εἰσέρχηται ξένος εἰς τὸν ἀγῶνα, οὐδόλως ὅμως εἰς οὐδένα τῶν χορηγῶν συνεχωρήσατε νὰ προσκαλέσῃ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸν ἄρχοντα τοὺς χορευτὰς διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἦναί τις μεταξὺ αὐτῶν ξένος, ἀλλ' ἐὰν κάμῃ πρόσκλησιν, ἀπεφασίσατε νὰ πληρόνῃ πεντήκοντα δραχμάς· ἐὰν δὲ προστάξῃ τὸν χορευτὴν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ χοροῦ καὶ νὰ καθίσῃ ἐν τῷ θεάτρῳ ὡς ξένος, νὰ πληρόνῃ τότε χιλίας. — Οὐδ' ὁ προσκαλέσας κατὰ τὸν νόμον] Τὸν κελεύοντα δηλονότι μηδένα ξένον ἀγωνίζεσθαι. — Ὁ συγκόψας] Ὁ καθυβρίσας. — Ἀλλὰ μήν] Ἀλλὰ τότε· — Ἐπὶ συμφοραῖς—γεγονότων] Συμφοραῖς περιπεσόντων, ἀτιμωθέντων.

Σελ. 186. Ὁ τοὺς τραγικοὺς χοροὺς διδάσκων] Χοροδιδάσκαλος. — Κέχρηται συμφορᾷ] Κατεδικάσθη ἄτιμος. συμφορὰ μεγίστη ἁπασῶν ἐθεωρεῖτο ἡ καταδίκη τῆς ἀτιμίας εἰς ἄνδρα ἐλεύθερον. — Φιλονεικῶν] Ἀμιλλώμενος πρὸς τοὺς ἄλλους χορευτὰς ὑπὲρ τῆς νίκης. — Οἶμαι Θεοσδοτίδης] Ὁ Μισθωσάμενος ἦτο, καθὼς στοχάζομαι, ὁ Θεοσδοτίδης. — Κωλύσειν] Ὡς ἄτιμον ὄντα.. — Τοσοῦτον—τὸ συγκεχωρηκὸς κ. τ. λ.] Ἀλλὰ δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐν ἑκάστῳ ὑμῶν τοσαύτην συγκατάβασιν τῆς εὐσεβείας, ὅτι τοσοῦτον συνεχώρησεν ἡ εὐσέβεια ὑμῶν, ὥστε κ. τ. λ. — Τοσοῦτ' ἀπέχει τῶν χορηγῶν τις ἅψασθαι] Τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ νὰ ἐγγίσῃ τις τοὺς χορηγούς· ἄλλοι διορθοῦσι τῶν χορηγῶν τινος· ἡ πρώτη ὅμως γρα-

φὴ φαίνεται ὀρθοτέρα. Ἡγεμὼν τῆς φυλῆς κορυφαῖος] Πρώτιστος εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ ἀρχηγὸς τοῦ χοροῦ.—Οἴχεται] Φθείρεται, πίπτει εἰς ἀταξίαν.— Φιλονεικησάντων] Ἀμιλλωμένων ὑπὲρ τῆς νίκης.— Οὐδεὶς πώποτε τοῦτ' εἶδε τὸ πλεονέκτημα] Οὐδεὶς πώποτε τῶν χορηγῶν περιειργάσθη τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι δηλαδὴ ὁ χορηγὸς τῆς Οἰνηίδος φυλῆς εἶχε τὸν ἠτιμωμένον Ἀριστείδην ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ, καὶ ὅτι ἐκβληθέντος τούτου, ἤθελε νικήσει· τοσαύτην δηλαδὴ ἀποχὴν ἔδειξαν. — Τοῦτον ἐξαγαγεῖν] Τὸν Ἀριστείδην δηλαδὴ ἐκβαλεῖν τοῦ χοροῦ. — Τῆς ἀσελγείας ταύτης] Τῆς αὐθαδείας, τῆς ἀναισχυντίας· Διέφερεν ὁ νόμος τῶν ἠτιμωμένων τοῦ περὶ τῶν ξένων· τοὺς μὲν ξένους ἠδύνατό τις νὰ προσκαλέσῃ πρὸς τὸν ἄρχοντα πρὶν φανῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἢ ὕστερον· τὸν ἠτιμωμένον ὅμως ἔπρεπε πιάσας αὐτὸν νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ θεάτρου. — Νικᾷν ἂν παρὰ τοῦτ' οἰομένων] Ὅτι ἐνίκων ἂν διὰ τοῦτο, ἐξαγαγόντες δηλονότι ὡς ὄντα ἄτιμον τὸν ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ. — Ἀγωνιῶντας] Ἐν ἀγωνίᾳ ὄντας περὶ τῆς νίκης.

Σελ. 187. Καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδήν] Καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν ἐπιμέλειαν, εὐλάβειαν: — Ἐπίτιμον ὄντα] Ἐν τιμῇ ὄντα· ἐπίτιμος, ἀντίθετον τοῦ ἀτίμου. — Οὐ μόνον ἐξ ἰδίων κ. τ. λ,] Οὐ μόνον διὰ προσωπικὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ διὰ κοινά, ὡς ἀντιπολιτευόμενοι. — Καί τοι φασὶν] Καὶ τῳόντι λέγουσι κ. τ. λ. — Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς Πιτθεῖ· Πίθος, λέγει Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ὁμωνύμως τῷ ἀγγείῳ, δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς. — Συγχωρῶν] Ὑπείκων, παραχωρῶν. — Συγχωρεῖν τὰ τοιαῦτα] Παραχωρεῖν τὰ τοιαῦτα, ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων χάριν τῆς πόλεως, ἥτις ἐδόξασεν αὐτὸν τοσοῦτον. — Φιλόστρατον] Ἀναφέρει τὸν Φιλόστρατον τοῦτον καὶ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας. Ἄλλει δὲ γράφουσι Καλλίστρατον, κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν βίῳ Δημοσθ.). Πιθανὸν ὅμως νὰ ἦσαν ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἀμφότεροι κατήγοροι, ὁ μὲν Καλλίστρατος πρωτολογῶν, ὁ δὲ Φιλόστρατος δευτερολογῶν. «Ὁ Χαβρίας, Λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ἔπεισε Θηβαίοις βοηθῆσαι Ἀθηναίους, ὅτε ἐκινδύνευον· εἶτα σωθέντες ἀπέσπασαν τὸν Ὠρωπὸν, χωρίον ἐν τοῖς ὁρίοις κείμενον· ὑπωπτεύθη γοῦν ὁ στρατηγὸς ὡς συνειδὼς, καὶ προδοσίας ἐκρίθη.» Λέγουσιν ὅτι τὸν Καλλίστρατον ἀκούσας ὁ Δημοσθένης ἐν τῇ περὶ Ὠρωποῦ δίκῃ, ἐξήφθη ὑπ' ἔρωτος τῆς ῥητορικῆς.—Καὶ μετὰ ταῦτα χορηγοῦντα κ. τ. λ.] Καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε ὁ Φιλόστρατος ἦτο χορηγὸς εἰς τὸν χορὸν τῶν παίδων ἐν τοῖς Διονυσίοις, καὶ ἐνίκα, ἐξεύρομεν ἅπαντες ὅτι ὁ Χαβρίας οὔτε ἔτυπτεν αὐτὸν, κ. τ. λ.

Σελ. 188. Οὐδέ γε ἐκεῖνο οὐδεὶς ὑμῶν κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἐκεῖνο εἶμαι βέβαιος δὲν ἐνθυμεῖται οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ὅτι ἔγεινε πρότερον, δὲν ἐνθυμεῖται οὐδένα τῶν γενομένων ἐχθρῶν πρὸς ἀλλήλους διὰ προσωπικὰ πράγματα, ἢ καὶ δημόσια, οὔτε ὅτι παρίστατο ὅτε ἐψηφίζοντο οἱ κριταὶ, οὔτε ὅτι ὑπηγόρευεν εἰς τοὺς κριτὰς τὸν ὅρκον, ὅτε ὤμνυον, οὔτε γενικῶς εἰπεῖν, ὅτι ἐφαίνετο ἐχθρὸς διὰ κανὲν τῶν τοιούτων πραγμάτων· ὅτε ὤμνυον οἱ κριταὶ ὅτι θέλουσι δώσει τὴν νίκην εἰς τὸν καλῶς ἄσαντα, ὁ Μειδίας νύττων αὐτοὺς ἔλεγε, πλὴν Δημοσθένους. — Φιλονεικίᾳ μὲν ὑπαχθέντα] Ἀνθαμιλλώμενον, ὑπὸ φιλοτιμίας ἐξαφθέντα. — Ἐλαύ-

νοντά τινα κ. τ. λ.] Τὸ νὰ κατατρέχῃ τινὰ ἐκ προαιρέσεως εἰς πάντα, καὶ νὰ δεικνύῃ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον καὶ τὴν βίαν, ὅτι εἶναι ἀνωτέρα τῶν νόμων. — Ἐφ' ἅπασιν ἐλαττωθήσομαι] Κατὰ πάντα θέλω ἔχει τὸ ἔλαττον, θέλω ἀδικεῖσθαι, καὶ ὑβρίζεσθαι πάντοτε.

Σελ. 189. Καὶ μηδὲ διᾶραι τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ νῦν ἔχειν ἐμὲ] Καὶ νὰ μὴ δύνωμαι ἐγὼ τώρα μηδὲ νὰ ἀνοίξω τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ. Ἐννοεῖται τὸ ἐξ ἦν αὐτῷ μὴ ἔχειν ἐμέ· ἀπ' αὐτοῦ ἐξήρτητο τὸ νὰ μὴ δύνωμαι ἐγὼ κ. τ. λ. — Χορηγὸς ὑπέστην] Ἀνεδέχθην νὰ γείνω χορηγός. — Καὶ καταστήσανθ' ἑαυτὸν ἐξ ἴσου] Καὶ καταστήσας ἑαυτὸν ἴσον, ἐξισώσας ἑαυτὸν μὲ ἐμέ. — Οὐδ' ἐνεανιεύσατο τοιοῦτον οὐδὲν] Οὐδ' ἐφιλοτιμήθη νὰ κάμῃ τοιοῦτον οὐδέν· εἰρωνικῶς λέγει, ἐνεανιεύσατο. — Εἰ—ἄλλως πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν, ὡς οὐ δέον αὐτὸν τεθνάναι, κ. τ. λ.] Ἐάν τις ἐξ ὑμῶν ἄλλως πως ὀργίζηται κατὰ τοῦ Μειδίου, ἤγουν, ἀσθενῶς, χαλαρῶς, νομίζων ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος θανάτου, δὲν ὀργίζεται ὅσον πρέπει. Τινὲς προσθέτουσι τὸν ἢ πρὸ τοῦ ὡς, ἢ ὡς οὐ δέον, καὶ ἐννοοῦσι τὸ ἐστι· πλὴν ἡ προσθήκη αὕτη φαίνεται περιττὴ, ἐπειδὴ τὸ ὡς πρὸ τῆς μετοχικῆς αἰτιατικῆς εἶναι συνηθέστατον (βλ. Συντακ. Σελ. 239). — Τῷ δ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν κ. τ. λ.] Εἰς δὲ τὸν παθόντα, καὶ ὑπὲρ τῶν νόμων δείξαντα εὐλάβειαν, πρέπει νὰ ἀποδίδωσι τὴν χάριν ἐν τῇ χρείᾳ τῆς βοηθείας, ἢ προθύμως βοηθοῦντες. — Ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες, εἰ δὲ μὴ, πολλοί γε κ. τ. λ.]Ἀλλ' ἐξεύρουσιν ἅπαντες, εἰδὲ μὴ, πολλοὶ τοὐλάχιστον, τὸν Εὔθυνον τὸν ποτὲ παλαιστὴν, ἐκεῖνον τὸν νεανίσκον, ἐξεύρουσιν ὅτι τὸν Σώφιλον τὸν παγκρατιαστὴν (οὗτος ἦτο ῥωμαλέος, μελανόχρους, εἶμαι βέβαιος ὅτι τινὲς ἐξ ὑμῶν ἐξεύρουσι ποῖον λέγω)· τοῦτον τὸν Σώφιλον ἐν Σάμῳ ἐν συναναστροφῇ τινι καὶ διατριβῇ οἰκειακῇ, ἐπειδὴ ὁ τύπτων αὐτὸν τὸν Εὔθυμον ἐστοχάζετο ὅτι εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ τύπτῃ ὑβριστικῶς, ἐξεδικήθη οὕτως, ὥστε καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Τὸ οὕτως πρὸ τοῦ ἰδίᾳ φαίνεται ὅτι ὑπὸ ἀπροσεξίας τῶν ἀντιγραφέων προσετέθη ἐκ τοῦ κατωτέρω. Εἰς δὲ τὸ ᾤετο ὑπακούεται τὸ δεῖν· ἡ τοιαύτη ἔλλειψις δὲν εἶναι ἀσυνήθιστος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν. Ἡ ταυτότης τῶν πτώσεων φέρει τὴν ἀσάφειαν τῶν προσώπων· ἀλλὰ καθὼς κατωτέρω προτάττει τὸν ἀποκτείναντα Εὐαίωνα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐξέλαβον τὸν Εὔθυνον ὅτι εἶναι ὁ ἀποκτείνας.

Σελ. 190. Ὅταν ὡς ὑβρίζων, κ. τ. λ.] Ὅταν τύπτῃ ὑβριστικῶς, ὅταν ἐχθρικῶς, ὅταν μὲ γρόνθους, ὅταν μὲ ῥαπίσματα, κ. τ. λ. τὸ ἀσύνδετον παριστάνει τὴν ταχύτητα τῶν ὑβριστικῶν κινημάτων. Ὁμοίως καὶ τὸ ἀκόλουθον. Λέγεται δὲ τὸ σχῆμα διατύπωσις παριστάνον ζωηρῶς καὶ ὑπ' ὄψιν τὰ γινόμενα. — Ἐναργὴς] Ζωηρά. — Ὁ μέν γε] Ἀντὶ τοῦ ὁ μὲν γάρ. — Μιᾷ μόνον ἀλῶναι ψήφῳ] Ὅτι κατεδικάσθη διὰ μιᾶς μόνον ψήφου· ἤγουν, δὲν ἔλειπε διὰ νὰ ἀθωωθῇ, εἰ μὴ μία ψῆφος. — Οὔτε φιλάνθρωπον—ποιήσαντα] Ἤγουν, ἐξιλεωτικὸν, ἢ ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ αἴσθημα φιλανθρωπίας. — Τοὺς δ' ἀπογνόντας] Τοὺς ἀποψηφισαμένους, τοὺς μὴ καταγνόντας. — Παρὰ τοῦ τὴν τιμωρίαν κ. τ. λ.] Παρὰ τίνος πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἐμὲ ἡ ἱκανοποίησις δι' ὅσα

ἔπαθον; — Ἀμύνεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς] Ἐκδικεῖσθαι ἐνῷ ἐξάπτεται ὑπὸ τῆς ὀργῆς. — Ὡς βεβαιούντων ὑμῶν κ. τ. λ.] Εἰδὼς, πεποιθὼς, ὅτι ὑμεῖς βεβαιοῦτε καὶ φυλάττετε ὡς παρακαταθήκην τὰς νομίμους βοηθείας κατὰ τῶν ἀδικούντων εἰς τοὺς παθόντας. — Μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος, ὃ αὐτῷ προωφείλετο] Ἂν δὲν ὑπῆρχε μέγα τι ἀδίκημα προοφειλόμενον εἰς αὐτὸν, δι' ὃ δηλαδὴ ἐστοχάσθη ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ κατ' ἐμοῦ τοιαύτην ἐκδίκησιν. — Ἄνωθεν] Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πράγματος.

Σελ. 192. Ἠνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν πατρώων τοῖς ἐπιτρόποις] Ὅτε εἰσήγαγον εἰς δίκην τοὺς ἐπιτρόπους μου διὰ τὴν πατρικήν μου κληρονομίαν. Δίκην ἢ δίκας λαγχάνω τινὶ, φράσις δικαστικὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, διότι οἱ κριταὶ διωρίζοντο διὰ κλήρων, καὶ αἱ δίκαι εἰσήγοντο εἰς τὰ δικαστήρια κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἐξαγομένων κλήρων. Ἐν δὲ ταῖς κεφαλικαῖς δίκαις σημαίνει κατηγορῶ ὡς ἔνοχον· οὕτω κατωτέρω, «ἐγὼ δ' αὖ τοὐναντίον εἶμαι, εἰ τοῦτον ἀφῆκα, λελοιπέναι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν.» — Μειρακύλλιον ὢν κομιδῇ] Ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἦτο, ὅτε ἔκαμε τὴν κατηγορίαν αὐτῶν. — Μελλουσῶν εἰσιέναι τῶν δικῶν] Προσωποποιεῖ τὰς δίκας, διότι τὸ εἰσιέναι λέγεται ἐπὶ προσώπων. — Εἰς ἡμέραν ὥσπερεὶ τετάρτην ἢ πέμπτην] Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς δίκης· τὸ δὲ ὥσπερεὶ φανερόνει ἐνταῦθα τὸ ἀβέβαιον τῆς μνήμης. — Τοὔνομα μὲν δὴ παρέσχεν ἐκεῖνος, κ. τ. λ.] Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἔδωκεν ἐκεῖνος ὁ Θρασύλοχος, καὶ ἦτο ὁ τὴν ἀντίδοσιν προβάλλων, ἐκεῖνος δηλαδὴ ἐφαίνετο· πάντα ὅμως τὰ ἔργα καὶ αἱ ἐνέργειαι ἦσαν τούτου, τοῦ Μειδίου. Ἡ ἀντωνυμία ἐκεῖνος φαίνεται περιττὴ καὶ παρείσακτος· ὁμοίως καὶ ἡ ὑπ' ὀθεν γραπτέον, «τοὔνομα μὲν δὴ παρέσχε, καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδοὺς, Θρασύλοχος· τὰ δὲ ἔργα πάντα ἦν, καὶ τὰ πραττόμενα, τούτου.» βλ. καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀφόβου, Σελ. 810 Ῥείσκιον. — Κατέσχισαν] Φανερόνει τὸ βίαιον τῆς πράξεως· δὲν ἤνοιξαν διὰ νὰ παρατηρήσωσι τὰ ἐνυπάρχοντα, ἂν ἦσαν ἄξια ἀντιδόσεως, ἀλλ' ὡς πολέμιοι κατέσχισαν. — Ὡς αὐτῶν ἤδη γιγνομένας] Θεωροῦντες αὐτὰς πλέον ὡς ἴδιον κτῆμα διὰ τὴν ἀντίδοσιν. — Καὶ παιδὸς] Νέας, μικρᾶς τὴν ἡλικίαν. — Ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα] Τὰ αἴσχιστα δηλαδὴ — Τὰς δίκας, ὡς αὐτῶν οὔσας, ἠφίεσαν τοῖς ἐπιτρόποις] Θεωροῦντες διὰ τὴν ἀντίδοσιν πάντα τὰ ἐμὰ ὡς ἴδια, ἐχώρισαν εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τὴν κατ' αὐτῶν δίκην μου περὶ τῶν πατρώων. — Ἤσθετο] Ἔμαθε. — Τῶν παρὰ τοῖς ἐπιτρόποις] Τῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐπιτρόπων πατρικῶν μου χρημάτων. — Οὐχ, ὅσα ἐδυνήθην κ. τ. λ.] Ἐλπίζων νὰ ἀποσπάσω ἀπὸ τῶν ἐπιτρόπων οὐχὶ ὅσα ἠδυνήθην νὰ λάβω παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ὅσων εἶμην βέβαιος ὅτι μὲ ἀπεστέρησαν, ἔδωκα εἴκοσι μνᾶς εἰς τούτους, δηλαδὴ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μειδίου καὶ τὸν Θρασύλοχον, ὅσον αὐτοὶ εἶχον μισθώσει τὴν τριηραρχίαν. Συντελεῖς ἐλέγοντο οἱ ὁμοῦ συνεισφέροντες εἰς τὰ ἀναλώματα τῶν τριηρῶν· συνεισέφερον δὲ ἓν τάλαντον δι' ἑκάστην τριήρη, καὶ λαμβάνων τοῦτο ἔστις ἤθελε νὰ ἐργολαβήσῃ, ἀνεδέχετο τὴν τριηραρχίαν· καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἦσαν τρεῖς οἱ συντελοῦντες εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἑνὸς ταλάντου, ὁ Θρασύλοχος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μειδίου, καὶ ὁ Δημοσθένης, ἔδωκεν εἰς τούτους τὰς

εἴκοσι μ·ας, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀντίδοσιν, καὶ νὰ μὴ στερηθῇ τῆς κατακρατουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων πατρικῆς περιουσίας. — Δίκην δὲ τούτῳ λαχὼν κ. τ. λ.] Ἐνάξας δὲ ὕστερον τοῦτον, τὸν Μειδίαν, διὰ τὰς εἰς ἐμὲ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐξυβρίσεις, ἐκέρδησα κατ' ἐρήμην δίκην, ἤγουν, κατεδικάσθη αὐτὸς μὴ ἐμφανισθεὶς εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν. Ἦτο δὲ κατὰ τῶν τοιούτων ἡ ποινὴ χίλιαι δραχμαί. — Οὐ γὰρ ἀπήντα] Διότι δὲν ἐνεφανίσθη κατὰ τὴν προθεσμίαν. — Λαβὼν δ' ὑπερήμερον κ. τ. λ.] Καί τοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν ὑπερήμερον, καὶ εἶχον ὑπὸ τὴν καταδίκην, διότι δὲν ἐπλήρωσε τὰς χιλίας, πώποτε ὅμως δὲν ἤγγισα οὐδὲν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ πάλιν ἐνῆξα αὐτὸν ὡς μὴ ὑπακούοντα εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν δικαστῶν, ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἠξυνήθην νὰ ἀρχίσω τὴν δίκην. — Τοῖς νόμοις καὶ τῇ δίκῃ] Κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὴν δικαιοσύνην. — Καὶ εἰς τοὺς φυλέτας] Διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντα ἐν τῇ ἑορτῇ· βλ. τὴν διήγησιν. — Τοῦ χρόνου] Τῆς βραδύτητος, τῆς ἀναβολῆς — Ἄλλως δ' οὐ πονηρὸς, κ. τ. λ.] Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα, ἤγουν, κατὰ δὲ τὸν τρόπον, τὸ ἦθος, οὐχὶ δολιος, ἀλλὰ καὶ πάνυ εἰλικρινής. — Ἀπολώλεκεν] Ἠτίμωσε δηλαδή· διότι ἡ ἀτίμωσις ἦτο θάνατος πολιτικός. — Ἡ κυρία] Ἡ διορισθεῖσα ἡμέρα. — Πάντα δ' ἤδη διεξεληλύθει τὰ ἐκ τῶν νόμων, κ. τ. λ.] Πρὸς διασάφησιν τοῦ μέρους τούτου ἀναφέρω τὰ παρὰ τοῦ Οὐλπιανοῦ σημειούμενα· « Αἱ ὑπωμοσίαι εἶναι ὅρκοι καθ' οὓς δίδεται ἀναβολὴ τῆς δίκης, ἐάν τις προφασίζηται ἢ νόσον, ἢ θάνατον οἰκείων, ἢ ὅλως τῆς τύχης ἐπήρειαν. Καὶ ἡ παραγραφὴ δὲ εἶναι ἄλλη πρόφασις ἐκβολῆς, ἢ πρόσωπον προβάλλουσα, ἢ χρόνον. Ὁ μέλλων νὰ κατηγορήσῃ ἔπρεπε νὰ ἐρωτᾶται ἂν ἔχῃ τὰ πάντα ἕτοιμα πρὸς τὴν δίκην· καὶ ἐὰν ὡμολόγει, ἐζητεῖτο παρ' αὐτοῦ ὅρκος ὅτι θέλει ἀρχίσει καὶ ἐξακολουθήσει τὴν δίκην (ἐπεξελθεῖν)· Οὕτω λοιπὸν εἰσήγετο ὁ ὀμόσας. Ἐὰν δὲ ἤθελε ζητήσει καιρὸν διὰ νὰ σκεφθῇ, ἔμενεν ἡ γραφή· καὶ τὸ τοιοῦτον ἐλέγετο ὑπωμοσία. Λέγει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ὅτι παρῆλθεν ἡ ὑπωμοσία, τουτέστιν, ἡ κατηγορία δὲν εἶχε πλέον αἰτίαν ἀναβολῆς. Παρῆλθον καὶ αἱ παραγραφαί· διότι πολλάκις ἔκαμνον παραγραφὴν οἱ ἀντίδικοι, λέγοντες παραδείγματος χάριν, Δὲν πρέπει νὰ κριθῶ ἐνώπιον διαιτητοῦ, ἀλλὰ ἄρχοντος, ἢ θεσμοθέτου. Δὲν ἀνήκει εἰς σὲ νὰ μὲ κατηγορῇς, ἀλλὰ εἰς ἄλλον· οὐχὶ τώρα, ἀλλ' εἰς ἄλλον καιρὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ταῦτα λοιπὸν παρῆλθον, τουτέστιν, ἂν εἶχεν ὁ Μειδίας παραγραφὰς, ἔκαμεν αὐτὰς, καὶ ἀπεφασίσθη φανερὰ, ὅτι διαιτητὴς πρέπει νὰ δικάσῃ. Λέγει δὲ ταῦτα ὁ ῥήτωρ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι δὲν ἔμεινεν εἰς τὸν Μειδίαν οὐδεμία πρόφασις, ὥστε νὰ μὴ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν διαιτητὴν, καὶ ὅτι δικαίως κατεδιήτησε κατ' αὐτοῦ ὁ Στράτων. — Ἐπισχεῖν ἐβεῖτό μου τὴν δίαιταν, κ. τ. λ.] Ὁ Στράτων μὲ παρεκάλει νὰ βραδύνω τὴν κρίσιν, διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ Μειδίας· ἔπειτα νὰ ἀναβάλω αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν. Τέλος δὲ, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν συνεχώρουν εἰς τὸν διαιτητὴν νὰ ἀναβάλῃ, καὶ οὗτος, ὁ Μειδίας, δὲν ἐνεφανίζετο, καὶ ἡ ἑσπέρα ἐπλησίαζεν, ἄκων κατεδίκασεν αὐτὸν ὁ Στράτων ἐρήμην.

Σελ. 194. Τὴν ἔρημον δεδωκότα] Τὴν ἔρημον δίκην, ἀφοῦ δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀπαίτησίν μου κατεδίκασε τὸν Μειδίαν κατ' ἐρήμην. — Οἵός τ' ἦν] Ἐπεχείρει δη-

λονότι. — Ἀποδεδιητημένην ἀποφαίνειν] Νὰ ἀθετήσῃ δηλαδὴ τὴν ἑαυτοῦ ἀπόφασιν. — Μεταγράφειν] Νὰ ἀλλοιώσωσι τὴν πρᾶξιν, νὰ ψευδογραφήσωσι, νὰ ἀποψηφίσωσι. — Οὐδετέρους;] Οὔτε τὸν διαιτητήν, οὔτε τοὺς ἄρχοντας. — Ἀντιλαχὼν] Ἦτο συνήθεια οἱ καταδικασθέντες ἐρήμην, ἐὰν ἐνόμιζον ὅτι ἠδικήθησαν, νὰ ἀντιλαγχάνωσι πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ τρόπον τινὰ νὰ μέμφωνται τὴν κρίσιν, καὶ νὰ λέγωσιν ὅτι ἐκ νέου θέλουσι νὰ κριθῶσιν· οἱ πράττοντες δὲ τοῦτο, ὤμνυον ὅτι θέλουσι τῳόντι νὰ ἀναχριθῇ ἡ ὑπόθεσις· ὁ Μειδίας λοιπὸν ἐμέμφθη τὴν κρίσιν ὡς κακῶς γενομένην, ὅρκον ὅμως δὲν ἔδωκε. — Ἀλλ' εἶχε καθ' ἑαυτοῦ κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἄφησε τὴν ψῆφον νὰ μένῃ κυρία καθ' ἑαυτοῦ ἄνευ ὅρκου, καὶ οὕτως ἀνεφέρθη ἡ ἀπόφασις τοῦ διαιτητοῦ ἀνώμοτος πρὸς τοὺς ἄρχοντας· καὶ ἐπειδὴ ὁ Μειδίας δὲν ἔκαμε τὸν ὅρκον, ὁ ἀπονήρευτος Στράτων ἐξέλαβε τοῦτο ὡς ὁμολογίαν τοῦ Μειδίου ὅτι ἡ κρίσις ἔγεινε καλῶς. — Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν κ. τ. λ.] Ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἐλέγετο ἕνη καὶ νέα, ἤγουν, παλαιὰ καὶ νέα, τὴν ὁποίαν τινὲς ἐνόμιζον νουμηνίαν· ὥστε ἐσήμαινε μέρος τοῦ λήξαντος, καὶ μέρος τοῦ ἀρχομένου· ὅθεν τινὲς τῶν διαιτητῶν δὲν ἤρχοντο εἰς τὰς εὐθύνας, αἵτινες ἐγίνοντο κατὰ τὴν ἑνδέκατον μῆνα, νομίζοντες ὅτι παρῆλθεν ὁ μὴν τῶν εὐθυνῶν· διότι τὴν τελευταίαν τοῦ Θαργηλιῶνος ἀνέφερον εἰς τὸν ἑπόμενον Σκιροφοριῶνα, τὸ ὁποῖον ἔπαθε καὶ ὁ Στράτων· διὰ τοῦτο προλαβὼν ὠνόμασεν αὐτὸν ἀπράγμονα, διὰ νὰ φανῇ ἀκόλουθον τῆς ἀπραγμοσύνης αὐτοῦ τὸ ὅτε δὲν περιειργάζετο, οὐδὲ ἐγνώριζεν ἀκριβῶς πότε ἦτον ἕνη καὶ νέα, καὶ πότε νουμηνία· ἔδιδον δὲ τὰς εὐθύνας οἱ κληρωτοὶ διαιτηταὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω. — Πείσας τὸν πρυτανεύοντα κ. τ. λ.] Λέγων πείσας, αἰνίττεται ὅτι ἐδωροδοκήθη ὑπὸ τοῦ Μειδίου. Προέτεινε δὲ εἰς τοὺς βουλευτὰς ὁ Πρύτανις νὰ δώσωσι ψῆφον, λέγων, Ὁ δεῖνα ἐκ τῶν διαιτητῶν δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὰς εὐθύνας, καί τοι ἔχων κατήγορον· τί λοιπὸν σᾶς φαίνεται περὶ αὐτοῦ; καὶ τότε οἱ βουλευταὶ ἔδιδον ψῆφον κατ' αὐτοῦ. — Κλητῆρα οὐδ' ὁντινοῦν ἐπιγραψάμενος] Ὁ διδοὺς τὴν γραφὴν, προσέγραφεν ὅτι Κατηγορῶ τὸν δεῖνα, καὶ προσκαλοῦμαι αὐτὸν διὰ τοῦ δεῖνος εἰς τὸ βουλευτήριον· διὰ νὰ μὴ κατηγορήσῃ λοιπὸν ὁ Στράτων τὸν κλητῆρα, ὡς μὴ γνωστοποιήσαντα εἰς αὐτὸν τὴν πρόσκλησιν, διὰ τοῦτο ὁ Μειδίας δὲν προσέγραψε κλήτορα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ λάβῃ τὸν Στράτωνα ἀπαράσκευον καὶ ἀφύλακτον, καὶ οὕτω νὰ καταδικασθῇ ὁ Στράτων ἐπὶ ἀπουσίᾳ. — Κατηγορῶν ἔρημον, κ. τ. λ.] Ἀντὶ ἐρήμην, Ἀττικῶς· Κατηγορῶν ἐρήμην, μὴ προσκληθέντος τοῦ Στράτωνος, οὐδενὸς μάρτυρος παρόντος. — Ἐκβάλλει] Ἐκρίπτει, καταδικάζει δηλαδή. — Ἔρημον ὤφλε δίκην] Κατεδικάσθη κατ' ἐρήμην — Ἁπάντων ἀπεστέρηται τῶν ἐν τῇ πόλει, κ. τ. λ.] Ἐστερήθη πάντων τῶν πολιτικῶν ἀγαθῶν, δικαιωμάτων, καὶ ὅλως ἠτιμώθη. — Οὕτως ὠμὸν] Ἀναφερόμενον τοῦτο εἰς τὸ τίποτ' ἐστὶν εἶναι ἀντὶ τοῦ τίποτ' ἐστὶ οὕτως ὠμὸν, ὃ παθὼν κ. τ. λ. τινὲς δὲ θεωροῦσι τὰς δύο ταύτας λέξεις ὡς ἐπεξήγησιν τοῦ τηλικαύτην παρεισαχθεῖσαν εἰς τὸ κείμενον· μᾶλλον ὅμως πρέπει νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὸ τίποτ' ἐστιν, διὰ τὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου.

Σελ. 135. Τί οὖν ἔσθ' ὃ πέπονθε; κ. τ. λ.] Διάλογον πλάττει ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ

ἐν σχήματι ἀνθυποφορᾶς, παριστάνων τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ Μειδίου. — Τί λοιπὸν εἶναι τοῦτο τὸ ὁποῖον ἔπαθε ; κατεδικάσθη τάχα νὰ πληρώσῃ μεγάλην ποσότητα, καὶ τοσαύτην, ὥστε νὰ στερηθῇ τῶν ἑαυτοῦ ὑπαρχόντων ; ἀλλὰ χιλίων μόνον δραχμῶν ἦτο ἡ καταδίκη. — Ναί· πλὴν καὶ τοῦτο λυπεῖ, ἤθελέ τις εἰπεῖ, ὅταν βιάζηταί τις νὰ πληρώσῃ ἀδίκως· συνέβη δὲ εἰς τὸν Μειδίαν διὰ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ἄδικον πρόσκλησιν νὰ μὴ αἰσθανθῇ ὅτι παρῆλθεν ἡ ἡμέρα τῆς εἰς τὸν διαιτητὴν ἐμφανίσεως.—Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἠσθάνθη τοῦτο, καὶ ἦλθε, παρ' ὥραν ὅμως· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ μεγίστη ἀπόδειξις ὅτι ὁ Στράτων δὲν ἠδίκησεν αὐτὸν καταδικάσας ἐρήμην· μέχρι τῆς σήμερον ὅμως δὲν ἐπλήρωσεν οὐδὲ μίαν δραχμήν. — Ἀλλὰ μή πω τοῦτο, κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἂς μὴ ὑποθέσωμεν τοῦτο, ὅτι δικαίως κατεδικάσθη· ἐὰν λοιπὸν ἀδίκως κατεδικάσθη, ἠδύνατο βεβαίως νὰ κάμῃ ἀνάδικον τὴν ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ, καὶ νὰ δικασθῇ μὲ ἐμὲ τὸν κύριον τοῦ πράγματος· ἐλέγετο δὲ μὴ οὖσα ἡ ἀνάδικος (ἦγουν ἡ ἐξ ἀρχῆς πάλιν κρινομένη) διότι πρότερον νομιζομένη οὖσα καὶ κεκυρωμένη, ὕστερον ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ οὖσα. — Καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι] Ἤγουν, καὶ νὰ καταδιώξῃ ἐμὲ δικαστικῶς. — Ἀτίμητον—δίκην] Οὕτω λέγεται ἡ δίκη, ὅταν ἡ ποινὴ ἦναι ὡρισμένη ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ δὲν διορίζηται ὑπὸ τῶν δικαστῶν. Ἡ δίκη ἐνταῦθα ἦτο χιλίων δραχμῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατεδικάσθη ὁ Μειδίας ὑπὸ τοῦ Στράτωνος. — Οὐδὲ χαλκοῦν] Ὁ χαλκοῦς ἦτο τὸ ὄγδοον τοῦ ὀβολοῦ. — Παραπόλωλε] Παρὰ τὸ δίκαιον ἐχάθη. — Τὴν γνῶσιν] Τὴν καταδίκην. — Ἣν ἀπρόσκλητον κατεσκεύασεν, κ. τ. λ.] Τὴν ὁποίαν δολίως ἐμηχανεύθη ἄνευ προσκλήσεως, μὴ προσκληθέντος τοῦ διαιτητοῦ, ἔκαμεν εἰς ἑαυτὸν κυρίαν, ἐκτελεστήν· τὴν δὲ καταδικάσασαν αὐτὸν πρὸς ἐμὲ, τὴν τῶν χιλίων δραχμῶν, καί τοι προσκληθεῖς, καί τοι εἰδὼς τὴν προθεσμίαν, καί τοι μὴ ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν διαιτητὴν, ἠκύρωσεν, ἀνέτρεψε. — Ἐκείνου τοῦ ἀδικήματος] Τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς τὰς εὐθύνας τὸν Στράτωνα διὰ τὴν ἄγνοιαν.

Σελ. **196**. Τῆς γε ὕβρεως] Τῆς εἰς ἐμὲ ὕβρεως χρηγὸν ὄντα. — Ἡ κυρία τοῦ νόμου] Ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου διωρισμένη ἡμέρα· ὅθεν ἀπαντᾷν πρὸς τὴν κυρίαν, καὶ ἀπαντᾷν πρὸς τὴν δίκην, σημαίνουσι τὸ ἐμφανίζεσθαι εἰς τὸ δικαστήριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὡρισμένῃ ὑπὸ τοῦ νόμου διὰ τὴν δίκην. — Καταβραβευθέντα] Καταδικασθέντα παρὰ τὸ δίκαιον· καταβραβεύω, στερῶ τινα τοῦ βραβείου δολίως. — Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων κ. τ. λ.] Ἀναγινώσκει τὸν νόμον τῶν διαιτητῶν, διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς δικαστὰς, ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ἔκαμεν ὁ Στράτων καταδικάσας τὸν Μειδίαν κατ' ἐρήμην.

Σελ. **197**. Παρὰ τὴν πενίαν κ. τ. λ.] Διὰ τὴν πενίαν, καὶ διότι δὲν ἔχει τὸν βοηθήσοντα, καὶ διότι δὲν εἶναι ἐκ γένους ἐπισήμου. — Ἀποδεδιητημένην ἀπέφηνεν] Καὶ ἂν ἤθελε δείξει, καταστήσει ἄκυρον τὴν περὶ τῆς δίκης καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. — Πρὸς τὰ δίκαια] Ὡς πρὸς τὰ δίκαια, ἤγουν, ὑπὲρ τῶν δικαίων, ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης.

Σελ. **198**. Καὶ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσεται] Καὶ ὑπὲρ τούτων θέλει ζητήσει

παρ' ὑμῶν τὴν ἄφεσιν αὐτοῦ, τὴν ἀποφυγὴν τῆς καταδίκης. — Ὄφλημα] Ποινὴ χρηματική, τὴν ὁποίαν ὁ καταδικασθεὶς ὀφείλει νὰ δώσῃ. — Τούτῳ δὲ μὴ συνοργισθήσεσθε] Ἰδοὺ πότε τίθεται ὁ δὲ εἰς τὴν ἀπόδοσιν, ὡς ἐνταῦθα. Ἐὰν δύο προτάσεις ἀντιθέτους ἐννοίας ἔχουσαι καὶ δυνάμεναι νὰ ἐκφρασθῶσι διὰ τοῦ μὲν καὶ δὲ, λάβωσι μορφὴν προτάσεως καὶ ἀποδόσεως, ὁ μὲν ἀποβάλλεται, καὶ τίθεται ὁ δὲ εἰς τὴν ἀπόδοσιν, ὡς εἰς τὸ ἀκόλουθον τοῦτο τοῦ Πλάτωνος (Ἀλκ. Β'.) « ἐπειδὴ οὕτω σοι δοκεῖ σφόδρα δεινὸν εἶναι, ὥστ' οὐδὲ ῥητέον εἶναι οὕτως εἰκῇ· δοκεῖς δ' ἂν τὸν Ὀρέστην—τολμῆσαι ἄν τι τούτων διαπράξασθαι ; Μετάβαλε τὴν μορφὴν διὰ τοῦ μὲν καὶ δὲ, «σοὶ μὲν οὕτω δοκεῖ σφόδρα δεινὸν εἶναι, ὥστ' οὐδὲ ῥητέον εἶναι οὕτως εἰκῇ· τὸν δὲ Ὀρέστην δοκεῖς τολμῆσαι ἄν τι τούτων διαπράξασθαι ; Γίνεται δὲ τοῦτο οὐ μόνον ὅταν ἡ πρότασις ἔχῃ τὸ ῥῆμα μετὰ τοῦ εἰ ἢ ἐπειδὴ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀντὶ ῥήματος λαμβάνηται μετοχὴ, ὡς εἰς τὸ ἀκόλουθον τοῦ Ξενοφῶντος (Ἀπομνημ. γ', ζ', 8), « Θαυμάζω σον, εἰ ἐκείνους (τοὺς πολιτικοὺς) ῥᾳδίως χειρούμενος, τούτοις δὲ (τοῖς πολλοῖς) μηδένα τρόπον οἴει δυνήσεσθαι προσενεχθῆναι·» τὸ ὁποῖον ἐκφραζόμενον διὰ τοῦ μὲν καὶ δὲ, ἠδύνατο νὰ λάβῃ ταύτην τὴν μορφὴν, «Θαυμαστὸν δὴ τοῦτο· ἐκείνους μὲν ῥᾳδίως ἑκάστοτε χειροῖ· τούτοις δὲ προσενεχθῆναι οὐκεῖς.» Τίθεται ὁμοίως εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὁ δὲ, ὅταν ὅλη ἡ πρότασις ἦναι οὕτως ἀντίθετος εἰς τὰ προηγούμενα παριστανόμενα διὰ τοῦ μὲν καὶ δὲ, ὥστε ἀμφότερα καὶ πρότασις καὶ ἀπόδοσις νὰ ἔχωσιν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀντίθετόν τι, ὡς ἐν τούτῳ τοῦ Δημοσθένους, ὅπου τὰ ἀντίθετα εἶναι, τοῦτον μὲν (τὸν Μειδίαν δηλονότι τὸν ἄδικον πλούσιον), καὶ τὸ, εἰ δέτις, πένης ὢν, μηδὲν ἠδικηκὼς, ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ὑπὸ τούτου περιπέπτωκε· καὶ πάλιν, τὸ ἐλεήσετε, καὶ τὸ μὴ συνοργισθήσεσθε. βλ. καὶ Συντακτ. Σελ. 158. — Ἐγὼ γὰρ οἶμαι πάντας ἀνθρώπους κ. τ. λ.] Διότι ἐγὼ νομίζω ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι πρέπον νὰ συνεισφέρωσι παρ' ἀλλήλων εἰς τὸν βίον αὐτῶν ἐν πᾶσιν ὅσα πράττουσιν, ἔρανον, οὐχὶ τοῦτον μόνον τὸν ὁποῖον συλλέγουσι, καὶ τὸν ὁποῖον ἀποδίδουσί τινες, οὐχὶ δηλαδὴ τὸν συνήθη τοῦτον τὸν μεταξὺ τινῶν ἀνθρώπων γινόμενον, ἀλλὰ καὶ ἄλλον· παραδείγματος χάριν, ἐγὼ ὁ δεῖνα, εἶμαι μέτριος πρὸς ἅπαντας κ. τ. λ. — Ἐγώ τις οὑτουσὶ] Γενικῶς λέγει ταῦτα, παριστάνων διὰ τούτων ὁποιονδήποτε.

Σελ. 199. Φορὰς] Εἰσφορὰς, ἀνταποδόσεις. — Καὶ τιμᾷν αὐτῷ τῶν ἐσχάτων] Λέγεται ἐπὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἠθικῶν πράξεων. Καὶ ὅτι ἠθέλετε καταδικάσει αὐτὸν εἰς τὴν ἐσχάτην ποινὴν, εἰς Θάνατον. — Τὸν τοῦτο ποιήσαντα] Τὴν κατηγορίαν δηλονότι τῆς λειποταξίας. — Κονιορτὸν] Ἐπιθετικῶς λαμβανόμενον σημαίνει τὸν ῥυπαρὸν, τὸν χαμερπῆ· καὶ τοιοῦτος ὁ Εὐκτήμων, πεισθεὶς ἐπὶ μισθῷ νὰ κάμῃ τοιαύτην συκοφαντίαν, διὰ τὴν ὁποίαν, μὴ ἀποδειχθείσης τῆς λειποταξίας, ἔμελλε νὰ καταδικασθῇ ἄτιμος. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι εὐχερεῖς εἰς τὸ πωλεῖν τὴν συκοφαντίαν. — Εὐκτήμονα] Δὲν εἶναι οὗτος ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἀναφερόμενον ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους καὶ Ἀνδροτίωνος. — Οὔτ' ἀνεκρίνετο] Δὲν

ἐτόλμησε νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τοὺς ἄρχοντας διὰ νὰ ἀνακριθῇ· ὥστε αὐτὸς ἑαυτὸν κατεδίκασε συκοφάντην. Ὅτε τις ἀνέφερεν ἐγγράφως ὅτι κατηγορεῖ τὸν δεῖνα διὰ τὸ δεῖνα, ἀνεκρίνετο παρὰ τῶν ἀρχόντων πρὸ τοῦ δικαστηρίου, ἂν ἐπιχειρῇ τὴν δίκην, ἂν ἔχῃ μάρτυρας, ἂν θέλῃ νὰ προσκληθῇ τις ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὥστε, ἑτοίμων γενομένων πάντων τῶν εἰς τὴν δίκην ἀναγκαίων, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἐὰν δὲν ἐνεφανίζετο ὁ κατήγορος εἰς τὴν ἀνάκρισιν, ἐγίνετο ἄτιμος. — Πλὴν ἵν' ἐκκέοιτο πρὸ τῶν ἐπωνύμων, κ. τ. λ.] Τοῦτο δηλαδὴ μόνον κατώρθωσεν ὁ Μειδίας μισθωσάμενος τὸν συκοφάντην, νὰ ἐκτεθῇ πρὸ τῶν ἐπωνύμων ἡ κατηγορία, καὶ οὕτω νὰ στηλιτευθῇ ἡ συκοφαντία. — Καί μοι δοκεῖ κἂν προσγράψασθαι κ. τ. λ.] Καὶ μοι φαίνεται ὅτι ὁ ἀναίσθητος καὶ διεφθαρμένος Εὐκτήμων ἤθελε προσθέσει εὐχαρίστως καὶ τοῦτο, ὅτι μισθωθεὶς ὑπὸ Μειδίου ἔκαμε τὴν κατηγορίαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἡ κατηγορία τῆς λειποταξίας καὶ ἡ τοῦ φόνου ἔγειναν ὑπὸ τοῦ Μειδίου μετὰ τὴν ἐν τοῖς Διονυσίοις ὕβριν. — Οὐδεμιᾶς —δίκης] Οὐδεμιᾶς ἐκδικήσεως, ποινῆς τοῦ συκοφάντου. — Αἰτίας] Κατηγορίας· διότι κατηγορήθη ὡς δολοφονήσας Νικόδημόν τινα. Λέγει δὲ περὶ τούτου ταῦτα ὁ Οὐλπιανός· « Νικόδημός τις ἐκκοπεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς εὑρέθη νεκρὸς, Εὐβούλου τοῦ πολιτευομένου ὢν εἰς τὰ μάλιστα φίλος· ἐπεὶ οὖν ἐπολέμει (ὁ Εὔβουλος) τῷ ῥήτορι, καὶ οὗτος ἐκείνῳ ἐκ πολιτείας, ὑπωπτεύθη (ὁ ῥήτωρ), ὡς πείσας νέον ὄντα τὸν Ἀρίσταρχον ἐπιθέσθαι τῷ Νικοδήμῳ, καὶ διαφθεῖραι. — Σκοπεῖν ἄξιον τὴν ὑπερβολὴν τῆς φρονήσεως· οὔτε γὰρ φανερῶς ὡς κατήγορος (τοῦ Ἀριστάρχου) λέγει, φίλος γὰρ ἦν, οὔτε ὡς ἀπολογούμενος, ὕποπτον γὰρ (αὐτοῦ τοῦ Δημοσθένους, ὡς συμπράκτορος τοῦ φόνου τῷ Ἀριστάρχῳ γεγονότος)· ἀλλὰ μέσως ἀμφοῖν ἐχώρησεν· ἡ δὲ αἰτία, ἄδηλος, εἰ ἀληθής ἐστιν ἢ ψευδής.

Σελ. 200 Ἐπ' ἐκεῖνον] Τὸν Ἀρίσταρχον δηλονότι. — Ὀσίαν] Τὸ δίκαιον — Ἕνα ὅρον] Ἓν τέλος, ἕνα σκοπόν, — Ὡς δέον] Ὡς ἐὰν ἔπρεπεν, ὡς ἐὰν ἦτο δίκαιον. βλ. Συντακτ. σελ. 141. — Ἐξόριστον ἀνῃρῆσθαι] Νὰ ἀφαρπαχθῇ ἀπὸ τοῦ μέσου ἐξόριστος. — Καὶ μηδαμῇ παραθεῖναι] Καὶ νὰ μὴ συγχωρηθῇ εἰς αὐτὸν νὰ ὑπάρχῃ, νὰ ζῇ ἐν οὐδενὶ τόπῳ. — Ἐφ' αἵματι φεύγειν] Νὰ κατηγορῆται ἐπὶ φόνῳ. — Προσηλῶσθαι] Σταυρωθεῖναι. — Καί τοι ταῦθ' ὅταν κ. τ. λ.] Ἀλλ' ὅταν κ. τ. λ. ὁ Καί τοι εἶναι συνήθης ἐν ταῖς διαπορητικαῖς ἐρωτήσεσι. — Ἐκεῖνά τε καὶ τὰ λοιπὰ πάντα κ. τ. λ.] Ἐννοητέον ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑβρίζειν· Λαμβάνεται δὲ ἐνταῦθα τὸ ὑβρίζειν, ἀντὶ τοῦ ἀτιμάζειν, φθείρειν τὰ λοιπὰ πάντα, ἤγουν, ἀτιμάζει καὶ φθείρει τὴν πόλιν τὸ γένος μου, τὴν τιμήν μου, τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας μου. — Διὰ τί, ἄνδρες δικασταί;]Ἐρωτᾷ μὴ ἐπιφέρων ἀπόκρισιν, ἀλλ' ἀποσιωπῶν αὐτὴν, διότι δὲν ἦτο χρεία διασαφήσεως· ἡ ἐρώτησις ἐμφαίνει ἀγανάκτησιν, ὡς ἐὰν ἔλεγε, διὰ τί, ἄνδρες δικασταί, ἔδει με πάσχειν τοιαῦτα; κ. τ. λ. — Προσεξείργασται] Πρὸς τῇ ὕβρει τῇ ἐν Διονυσίοις.

Σελ. 201. Ἐπεξῆμεν τοῦ φόνου τὸν Ἀρίσταρχον] Ἐπέξειμι, ἐξέρχομαι, ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ δικαστικῶς, κατηγορῶ τινὰ ἕνεκα ἀδικήματός τινος· οὕτω λαμβάνεται καὶ τὸ ἐπεξέρχομαι· Συντάσσεται δὲ τὸ ἐπέξειμι

μετὰ δοτικῆς προσώπου, ἐνίοτε εὑρίσκεται καὶ μετὰ αἰτιατικῆς· μετὰ γενικῆς δὲ τοῦ πράγματος. — Κέρματα] Ἀντὶ χρήματα· κέρματα δὲ κυρίως τὰ μικρὰ νομίσματα, τὰ τμήματα τῶν μεγάλων· ὅθεν κερματισταὶ, οἱ ἀργυραμοιβοί. Φαίνεται ὅτι ἐλαμβάνετο καὶ γενικῶς, ὡς τὰ τῆς συνηθείας ἄσπρα. — Παραγράψασθαι] Μετενεγκεῖν εἰς Δημοσθένην τὴν κατηγορίαν τοῦ φόνου, ἢ ψευδῶς κατηγορῆσαι. — Ἐν ὅσῳ δὲ τὸν νόμον κ. τ. λ.] Ῥητορικὸς ὁ τρόπος, ὑποδεικνύων τὸ αὐτοσχέδιον τῶν λεγομένων. — Τοῦθ' ὑποθέντες—τῇ γνώμῃ] Τοῦτο διανοηθέντες, τοῦτο σκεφθέντες. — Ἄνθρωπος εἰ—προσεξεργάζοιτο καὶ χρῷτο κ. τ. λ.] Τί ὅριον κακίας τῳόντι ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ὑπάρχει, ἢ τίς μεγαλητέρα ταύτης ἀναίδεια καὶ ὠμότης καὶ ὕβρις, ἐὰν κ. τ. λ. — Ποιήσας—τινὰ] Ἀντὶ τινί· βλ. Συντακτ. Σελ. 221. — Ἀναλαμβάνειν καὶ μεταγινώσκειν] Ἐπανορθοῦν καὶ μετανοεῖν. — Ἐκβαλών τινα καὶ προπηλακίσας κ. τ. λ.] Καταδιώξας, στερήσας τῆς πόλεως καὶ ὑβρίσας, θέλει μακαρίζει ἑαυτὸν διὰ τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον;

Σελ. 202. Τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων] Ἤγουν, τῆς ἀποστασίας τῆς Εὐβοίας· ὁ Πλούταρχος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Ἐρετρίας τύραννος ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν κατὰ τοῦ Φιλίππου· μόνος δὲ ὁ Δημοσθένης δὲν ἔδωκε γνώμην νὰ ἐπιχειρισθῶσι πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρόν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη τῶν ἄλλων, ἔστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν βοήθειαν ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Φωκίωνος καὶ Ἡγησιλάου· οἱ Εὐβοεῖς ὅμως ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ἔδειξαν μεγίστην ἀχαριστίαν, ὑποπτεύσαντες ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον σκοπὸν νὰ δουλώσωσιν αὐτούς· σύμβουλος δὲ καὶ παρακινητὴς τῆς ἀποστασίας τῶν Εὐβοέων ἦτο ὁ Πλούταρχος. — Δοκιμαζομένου] Οἱ διὰ κλήρου γινόμενοι βουλευταὶ ἐξητάζοντο ἂν ἦσαν γνήσιοι Ἀθηναῖοι, ἂν εἶχον τὴν νόμιμον ἡλικίαν, καὶ ποία ἡ προτέρα αὐτῶν διαγωγή. — Ἀντὶ γὰρ τοῦ δίκην, ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν, κ. τ. λ.] Διότι, ἀντὶ νὰ λάβω ἱκανοποίησιν, ἀντὶ νὰ τιμωρηθῇ ὁ Μειδίας δι' ὅσα ἔπαθον ὑπ' αὐτοῦ, ἐκινδύνευον ἐγὼ νὰ τιμωρηθῶ διὰ πράγματα οὐδόλως προσήκοντα εἰς ἐμὲ, διὰ ξένα ἀδικήματα. — Τοῖς πολλοῖς ἡμῶν] Εἰς τοὺς ὅσοι ἐξ ἡμῶν εἶναι ἐκ τοῦ πλήθους, πένητες. — Ἀλλὰ καὶ χρόνοι τούτοις κ. τ. λ.] Ἀλλὰ καὶ ἀναβολαὶ τοῦ κριθῆναι δίδονται εἰς τούτους, τοὺς πλουσίους, ὅσας αὐτοὶ θέλωσι· καὶ τὰ ἀδικήματα τούτων ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς τοὺς δικαστὰς ἔωλα καὶ ψυχρά. Καλλίστη ἡ μεταφορὰ, ὡς καὶ ἡ ἀντίθετος αὐτῆς, πρόσφατος. — Ἄν τι συμβῇ] Ἤγουν, ἐάν τις ἐξ αὐτῶν πράξῃ τι ἀδίκημα. — Εἴποι—Θρηνῶν] Ἤθελεν εἰπεῖ τις Θρηνῶν διὰ τὴν τοιαύτην δηλονότι κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — Λαμβάνῃ] Δῶρα, χρήματα. — Ἐπαγγελλόμενος] Δώσειν δηλονότι. — Ἐπὶ βλάβῃ—τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἠτινιοῦν] Πρὸς βλάβην τοῦ δήμου καὶ ἰδίᾳ τινὸς τῶν πολιτῶν τρόπῳ ἢ μηχανῇ ὁποιᾳδήποτε.

Σελ. 203. Καὶ πᾶν ἂν ὑποστὰς εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι, κ. τ. λ.] Δηλαδὴ, καὶ τοιοῦτος, οἷος ὑποσταίη ἂν πᾶν εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι, τουτέστιν ἕτοιμος νὰ εἴπῃ καὶ νὰ πράξῃ πᾶν, χωρὶς νὰ διαστέλλῃ ποσῶς, χωρὶς νὰ διακρίνῃ, ἂν ἦναι ἀληθὲς, ἢ ψεῦδος, ἂν ἀποτείνηται εἰς ἐχθρὸν, ἢ φίλον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ὥστε,

ἀφοῦ μὲ κατηγόρησεν ὡς αἴτιον φόνου, καὶ ἐπέφερε κατ' ἐμοῦ τοιοῦτον κακούργημα, μ' ἀφῆκε, τουτέστι δὲν μὲ κατηγόρησεν ὡς ἀνάξιον, νὰ ἱεροπράξω καὶ νὰ θυσιάσω εἰσιτήριον θυσίαν ὑπὲρ τῆς βουλῆς. Ὅτε ἔμελλεν ἡ βουλὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐγίνετο θυσία ὑπὲρ τοῦ καλῶς καὶ εὐτυχῶς βουλεύσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων· καὶ ἡ θυσία αὕτη ἐλέγετο εἰσιτήρια. — Καὶ προκατάρξασθαι τῶν ἱερῶν κ. τ. λ.] Καὶ νὰ κάμω τὰς νενομισμένας ἐν ταῖς θυσίαις τελετὰς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως. — Εἶασε δ' ἀρχιθεωροῦντα κ.τ.λ.] Μ' ἀφῆκε δὲ νὰ ψηφισθῶ ἀρχιθεωρὸς, καὶ νὰ φέρω εἰς τὸν Νέμειον Δία τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως κοινὴν θυσίαν. Θεωροὶ ἐλέγοντο οἱ δημοσίᾳ πεμπόμενοι διὰ νὰ προσφέρωσι θυσίας πρὸς τοὺς ἔξω θεούς. Πλησίον τοῦ δάσους τῆς Νεμέας ἦτο ναὸς μεγαλοπρεπὴς τοῦ Διὸς, ὅθεν ἐκαλεῖτο Ζεὺς Νέμειος· Νέμεα δὲ καὶ Νέμεια οἱ κατὰ τριετίαν γινόμενοι ἐκεῖ ἀγῶνες. — Τρίτον] Ἤγουν μετὰ δύο ἄλλων. «Ἱεροποιὸν καλοῦσι, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, τὸν ἐποπτεύοντα τοὺς μάντεις ὅ,τι (ἴσως ὅτε) θύουσι, μή που τι κακουργήσωσιν ἐν ταῖς θυσίαις.» Ἔκαμνε δὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἱεροποιοῦ ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου πάγου· καὶ τὸ ἱερὸν τῶν Εὐμενίδων ἦτο πλησίον τοῦ βουλευτηρίου τούτου. — Τοῦτο τὸ πρᾶγμα] Τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου. — Οὐδὲ καθ' ἕν] Κατ' οὐδὲν, οὐδενὶ τρόπῳ. — Τῆς δὲ βουλῆς] Τῆς τοῦ Ἀρείου πάγου δηλονότι, ἥτις ἔκρινε τὰ περὶ φόνου. — Καὶ χρώμενος ὥς περ ἂν ἄλλος τις αὐτῷ τὰ πρὸ τούτου κ. τ. λ.] Ἤγουν, καὶ φερόμενος πρὸς αὐτὸν πρότερον ὡς ἤθελε φέρεσθαι ἄλος τις, τουτέστι, φιλικῶς· καὶ ἐνῷ ὁ Ἀρίσταρχος, ὅτε εὐτύχει, πρὶν δηλαδὴ πάθῃ τὴν ἐκ τῆς συκοφαντίας συμφορὰν, μὲ ἠνώχλει ὑπὲρ πάντα ἄλλον, παρακινῶν με νὰ διαλλαγῶ πρὸς τοῦτον. — Εἰ μὲν οὖν εἰργάσθαι τι τούτων κ. τ. λ.] Ἐὰν ὁ Μειδίας ἔλεγε ταῦτα πρὸς τὴν βουλὴν, νομίζων ὅτι ἔπραξεν ὁ Ἀρίσταρχος τι τούτων τῶν λεγομένων κατ' αὐτοῦ διὰ τὰ ὁποῖα ἀπωλέσθη, καὶ πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους τῶν κατηγορησάντων, δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ τότε νὰ φερθῇ οὕτω· κ. τ. λ.

Σελ. 204. Ὅμως δ' ἔστω τούτῳ γε συγγνώμη] Ὅμως δὲ ἔστω εἰς τὸν Μειδίαν συγγνώμη διὰ τοῦτο. — Ἕνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμὲ] Διὰ νὰ συκοφαντῇ ἐμὲ ὡς αἴτιον τοῦ φόνου διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον φιλίαν. — Ὅτε ταῦτ' ἔλεγεν] Τὰ ἀνωτέρω, τὰ πρὸς τὴν βουλήν. — Καὶ ἐφεξῆς οὐτωσὶ καθεζόμενος] Καὶ πλησίον αὐτοῦ καθήμενος ὡς φίλος. — Ὤμνυε μὲν κατ' ἐξωλείας] Ὤμνυε καθ' ἑαυτοῦ ἐξώλειαν, ἐξολοθρευμόν. — Τὰς διαλύσεις] Τὰς διαλλαγάς. — Ἀπομνύναι] Ἀρνεῖσθαι μεθ' ὅρκου. — Φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν] Καὶ νομίζω ὅτι δικαίως ἤθελον καταδικάσει αὐτὸς ἐμαυτὸν ὡς φονέα.

Σελ. 205. Τοῦτο ποιήσαντι] Δηλονότι, τὴν τοῦ δικαίου τάξιν λελοιπότι. — Προσεκβαλεῖν] Μετ' ἐκείνου ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως, ἐξόριστον ποιῆσαι. — Κατασκεύασμα] Μηχάνημα, ἐπιβουλήν.

Σελ. 206. Ὅτι τοῦ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾳδίως κακῶς παθεῖν ἐγγύτατα κ. τ. λ.] Ἤγουν, ὅτι εἰς μὲν τὸ κακοποιηθῆναι εὐκόλως οἱ πενέστατοι ἐξ ἡμῶν καὶ ἀσθενέστατοι εἶναι ἐκτεθειμένοι, εἰς δὲ τὸ ὑβρίσαι, καὶ μὴ τιμωρηθῆναι,

ὅταν πράξωσί τι ἀδίκημα, ἀλλὰ μισθώσασθαι τοὺς ἀντιπροξενήσοντας εἰς τοὺς κατηγόρους αὐτῶν ἐπηρεασμοὺς εἶναι ἑτοιμότατοι οἱ βδελυροὶ καὶ πλούσιοι. — Λαμβάνων παρ' αὐτοῦ] Τοῦ ἀδικήσαντος δηλονότι. — Μετουσίας] Μεθέξεις, δικαίωμα. — Διεωσάμην] Ἀπώθησα ἀπ' ἐμαυτοῦ, ἐματαίωσα τὴν κατ' ἐμοῦ ψευδοκατηγορίαν τοῦ φόνου, καὶ συκοφαντίαν τῆς λειποταξίας. — Καὶ ἄλλος τις ἂν] Ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα κατ' εὐκτικὴν διὰ τὸν ἄν, καὶ ἄλλος τις ἂν διώσαιτο. — Οἱ δὲ πολλοὶ] Οἱ δὲ ἁπλοῖ πολῖται ἐξ ὑμῶν, οἱ μὴ ἔχοντες δηλαδὴ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου, ὥστε νὰ δικηγορῶσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν. — Ἀποχρῆσθαι τῷ πλουτεῖν] Τὸ μεταχειρίζεσθαι κακῶς τὸν πλοῦτον, τὸ ἀναλίσκειν χρήματα εἰς τὸ κακοποιεῖν. — Δόντα λόγον, καὶ ὑποσχόντα κρίσιν, κ. τ. λ.] Ἀφοῦ δώσῃ τις λόγον, καὶ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς κρίσιν, περὶ ὅσων ἐγκαλῇ τις αὐτὸν, τότε πρέπει νὰ ἀντεκδικῆται κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἀδίκως ἐλθόντας κατ' αὐτοῦ, τοὺς ἀδίκως κατηγορήσαντας, κ. τ. λ. — Ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην] Ἐπὶ τῷ τιμωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους. — Ἀλλὰ μὴ ποιεῖν] Ἐννοεῖται τὸ χρή. — Ὅσα μὲν τοίνυν εἰς τε τὴν λειτουργίαν κ. τ. λ.] Ὅσας λοιπὸν ὕβρεις ἔπαθον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν χορηγίαν μου καὶ εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὅσα ἐπιβουλευόμενος κατὰ πάντα τρόπον, καὶ συκοφαντούμενος, ἀπέφυγον, κ. τ. λ.

Σελ. 207. Καὶ τὸ τῆς ὁσίας, κ. τ. λ.] Καὶ τὸ ὅσιον, ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι (τὸ τῆς ἀνθρώποις ἀκατάληπτον), τὸ σεβαστὸν, καὶ τὸ θεῖον, συνηδικήθη. — Καὶ τοὺς βοηθοῦντας αὐτὸν καὶ συνεξεταζομένους μετὰ τούτου, κ. τ. λ.] Καὶ τοὺς βοηθοῦντας αὐτὸν, καὶ συμπαραταττομένους μετὰ τούτου, τοὺς προστατεύοντας τοῦτον, πρέπει νὰ ὑπολαμβάνητε ὅτι εἶναι οὐ μόνον συνήγοροι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπιδοκιμάζουσιν, ἐγκρίνουσιν ὡς καλὰ τὰ ὑπὸ τούτου πεπραγμένα. — Διακρούσηται τούτῳ] Διὰ τούτου, τῆς προτέρας αὐτοῦ καλῆς διαγωγῆς, ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν τῆς εἰς ἐμὲ ὕβρεως. — Τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἡμῶν ὕδωρ κ. τ. λ.] Οὐδὲ ἐὰν τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἀναλισκόμενον ἐν τῷ λέγειν ὕδωρ, ὅλον, καὶ τὸ ἐμὸν, καὶ τὸ τούτου προστεθὲν εἰς τὸ ἐμὸν, ληφθῇ μετὰ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ὕδατός μου, ἅπας οὗτος ὁ χρόνος δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει εἰς τὴν διήγησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένων.

Σελ. 208. Ὡς ἐμαυτῷ γέγραμμαι] Ὅπως ἔγραψα ταῦτα πρὸς χρῆσίν μου. — Καὶ τόπος] Μέρος δηλαδὴ τοῦ λόγου, τῆς διηγήσεως. — Τὸν ἀεὶ προστυχόντ' αὐτῷ] Ὅστις κατὰ καιρὸν ἐλάμβανε σχέσιν τινὰ μὲ αὐτὸν, ἐνέπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. — Εἰσάπαξ] Διὰ μιᾶς, ἐν βραχεῖ χρόνῳ. — Ἐφ' ὅσον φρονήματος] Ἐφ' ὅσον φρόνημα, εἰς πόσην τόλμην, αὐθάδειαν. — Φυλὴν ὅλην] Διὰ τὴν εἰς τὸν Δημοσθένην γενομένην ὕβριν, χορηγὸν ὄντα τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς Πανδιονίδος. — Καὶ βουλὴν] Διὰ τὸ πρὸς τὴν βουλὴν τοῦ Ἀρείου πάγου ὑβριστικὸν ὕφος αὐτοῦ, μέλλετε καὶ ζητεῖτε, καὶ τετύφωσθε; — Καὶ ἔθνος] Ὁλόκληρον τὸ ἱππικὸν, τοῦ ὁποίου ἦτο ἵππαρχος· ἔθνος γενικῶς πᾶν πλῆθος ἀνθρώπων συνδεδεμένων διά τινων σχέσεων. — Καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἅμα ἐλᾷ] Καὶ ἐὰν πολλοὺς ἐξ ὑμῶν ἀθρόους δὲν θέλῃ ἐλαύνει ὑμοῦ ὡς

ἀγέλην, δὲν ὑβρίζῃ. — Ἀβίωτον – τὸν βίον] Δυστυχῆ, ἀνάξιον τοῦ ζῆν. — Ἄργουραν] Πόλις τῆς Εὐβοίας ἐν τῇ γῇ τῆς Χαλκίδος. — Καὶ τὴν λοιδορίαν ἣν ἐλοιδορήθη Κρατίνῳ] Ὁ Κρατῖνος ἦτο στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ· ἀντέλεγε δὲ εἰς τὸν Μειδίαν βοηθῶν τοὺς ἱππεῖς· ὅθεν ὕβριζε καὶ τοῦτον, ὅστις τώρα, ὡς ἐγὼ μανθάνω, μέλλει νὰ βοηθήσῃ αὐτόν.

Σελ. 209. Ἔχθραν ἐπ' οὐδενὶ τηλικαύτην ἀράμενον] Ὅστις ἄνευ αἰτίας ἔγεινεν ἐχθρὸς μὲ τοσούτους ἀθρόους πολίτας· ἔχθραν ἄρασθαι, ὡς λέγουσι καὶ, πόλεμον ἄρασθαι. — Πότεροι] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς πότερ'. — Συμβαλουμένους] Βοηθήσοντας. — Ὁ μηδὲ λαχεῖν εὐχόμενος τῶν ἐξιόντων] Ὅστις ηὔχου ὅτε ἐξήρχοντο οἱ κλῆροι, ηὔχου νὰ μὴ πέσῃ εἰς σὲ ὁ κλῆρος νὰ συστρατεύσῃς. — Ἀστράβης] Ἡμίονος μὲ σάγμα εὐρύχωρον καὶ μαλακόν. — Χλανίδας δὲ καὶ κυμβία καὶ κάδους] Χλανὶς, μάλλινον ἐπένδυμα λεπτὸν καὶ μαλακόν· τοιαῦται ἦσαν αἱ τῆς Μιλήτου. Κυμβία, ἐκπώματα. Κάδος, ἀγγεῖον εἰς χρῆσιν ὕδατος καὶ οἴνου· πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν, ὡς φαίνεται, πολυτελῆ· ὅθεν καὶ οἱ τελῶναι (πεντηκοστολόγοι) ἐτελώνιζον αὐτὰ ὡς ἀλλότρια τοῦ πολέμου. — Εἰς τοὺς ὁπλίτας ἡμᾶς] Ὁ Δημοσθένης ἦτο τοῦ ὁπλιτικοῦ. — Εἰς ταὐτὸν] Ὁμοῦ, μετὰ τοῦ ἱππικοῦ. — Εἰ μὲν γὰρ ἐποίεις ταῦτα] Δίλημμα μεταχειρίζεται ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ· διότι, ἐὰν ἔκαμνες ταῦτα, τὰ ὁποῖα λέγουσιν οἱ συνιππεῖς ὅτι ἔκαμνες, καὶ σὺ ἐκακολόγεις αὐτοὺς ὅτι ἔλεγον ταῦτα περὶ σοῦ, κ. τ. λ. — Ὅ,τι μὴ λυπήσεις τοὺς ἄλλους ποιῶν] Τί ποιῶν δὲν θέλεις λυπήσει τοὺς ἄλλους. — Παρελθὼν—κατηγόρεις] Ἐννοεῖ ὅσα ἐλθὼν εἰς τὸν δῆμον, εἶπε κατὰ τῶν ἱππέων, ὄνειδος ἐξελθεῖν τὴν στρατιὰν ταύτην τῇ πόλει.

Σελ. 210. Ἃ κατηγορεῖται] Ἃ λέγονται κατ' αὐτῶν. — Καὶ πάλαι θαυμάζειν ἐνίους οἶομαι, κ. τ. λ.] Καὶ νομίζω ὅτι πρὸ πολλοῦ τινὲς ἐξ ὑμῶν θαυμάζουσι δι' ὅσας πράξεις τοῦ Μειδίου αὐτοὶ μὲν ἐξεύρουσι, δὲν ἤκουσαν ὅμως τώρα παρ' ἐμοῦ. — Τὴν βίαν καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ὀρρωδοῦντας κ. τ. λ.] Φοβούμενοι τὸν βίαιον τρόπον, καὶ τὸ ἀνήσυχον καὶ φιλοτάραχον τούτου, καὶ τὸν πλοῦτον, κ. τ. λ. — Τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλούτου πονηρὸν εἶναι καὶ ὑβριστὴν, κ.τ.λ.] Διότι τοῦτο τὸ ὅτι εἶναι ἀχρεῖος καὶ ὑβριστὴς ἔχων δύναμιν καὶ πλοῦτον, εἶναι τεῖχος προφυλάττον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ πάθῃ τι ἐξ ἐπιδρομῆς· ἐπειδὴ, ἂν ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ ὁ πλοῦτος, ἴσως μὲν δὲν θέλει φέρεσθαι ὑβριστικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν φέρηται οὕτω, θέλει εἶσθαι ἀσθενέστερος καὶ τοῦ ἐσχάτου τῶν πολιτῶν. — Τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξίσου] Ἐξίσου μὲ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. — Προβέβληνται] Προίστανται αὐτοῦ ὑπερασπισταί. — Πολύευκτος] Ῥήτωρ, καὶ πρότερον οἰκεῖος πρὸς τὸν Δημοσθένην· ὁ δὲ Τιμοκράτης εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ ἐκεῖνον, κατὰ τοῦ ὁποίου ἔγραψεν ὁ Δημοσθένης. — Σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥᾷστα ἐπινευόντων] Ἀναφανδὸν μὲν δέν σας ἐνοχλοῦσι, παριστάμενοι ὅμως ἐπινεύουσιν ἐν σιωπῇ μετὰ μεγίστης εὐκολίας εἰς τὰ ψευδῶς λεγόμενα. — Οὓς μὰ τοὺς θεοὺς οὐδὲν ὠφελεῖσθαι κ. τ. λ.] Τοὺς ὁποίους τῇ ἀληθείᾳ νομίζω ὅτι δὲν λαμβάνουσιν οὐδὲν ὄφελος παρὰ τούτου· εἶναι ὅμως ἀξιώτατοι (προθυμότατοι) νὰ

προσκολλῶνται εἰς τοὺς πλουσίους, καὶ νὰ παρίστανται, καὶ νὰ μαρτυρῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν. — Πάντα δὲ ταῦτ', οἶμαι, φοβερά ἐστι κ. τ. λ.] Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι, νομίζω, φοβερὰ, ἐπικίνδυνα, εἰς ἕκαστον ὑμῶν τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅστις ζῇ καθ' ἑαυτὸν, ὅπως δύναται· καὶ διὰ τοῦτο συνέρχεσθε σεῖς, ἵνα, ὧν τινων πολιτῶν ἕκαστος ὑμῶν ἀτομικῶς εἶναι ἀσθενέστερος ἢ κατὰ τοὺς φίλους, ἢ κατὰ τὸν πλοῦτον, ἢ κατὰ ἄλλο τι, συνερχόμενοι ὁμοῦ γίνησθε ἰσχυρότεροι ἑκάστου τούτων, καὶ παύητε τὴν ὕβριν αὐτοῦ.

Σελ. 211. Καὶ ἀπορία] Καὶ ἔνδεια χρημάτων. — Ἀπόπληκτος] Ἀναίσθητος· Κυρίως δὲ ὁ ἐξ ἀποπληξίας ἢ κεραυνοῦ πληγείς. — Τοῖς πολλοῖς ὑμῶν] Τῷ δήμῳ δηλαδή. — Ἂν ὕβρις ᾖ] Ἂν ἦναι ὑβριστικόν. Κατὰ ἄλλην δὲ γραφὴν, ἂν ὕβρις προσῇ, ἥτις, πλὴν τῆς κακοφωνίας προσῇ, προσήκει, φαίνεται ὀρθοτέρα. — Πρὸς δὲ μητρὸς Ἱππονίκου] Ὁ Ἀλκιβιάδης ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἱππαρέτην, θυγατέρα τοῦ Ἱππονίκου, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν νεώτερον Ἀλκιβιάδην, τὸν ὁποῖον ὁ Λυσίας κατηγόρησεν ἕνεκεν λειποταξίας· οὗτος λοιπὸν ἦτο πρὸς μητρὸς ἐξ Ἱππονίκου, ἀλλ' οὐχὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· διότι ἡ μήτηρ τοῦ πατρὸς ἦτο ἡ Δεινομάχη, θυγάτηρ Μεγακλέους τοῦ Ἀλκμαιωνίδου. Ἐνταῦθα λοιπὸν φαίνεται μνημονικὸν ἁμάρτημα τοῦ ῥήτορος.

Σελ. 212. Ἐκπεσεῖν] Ἐξορισθῆναι ὑπὸ τῶν τυράννων, ἐπειδὴ ἐστασίαζον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ δήμου. —Καὶ ταύτης δὴ τῆς οἰκίας] Καὶ ταύτης μάλιστα τῆς οἰκίας, ἥτις ἔκαμε καὶ αὐτὴ εἰς τὸν δῆμον πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας. — Δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει θέμενος τὰ ὅπλα] Δὲν εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας εἰς ποίας περιστάσεις πρὸ τῆς ἐξορίας αὐτοῦ ἔπραξε ταῦτα. — Οὐδενὸς τούτων] Ἐννοεῖται τὸ ἕνεκεν, ἢ χάριν. — Ποιήσαντες φυγάδα ἐξέβαλον] Δὲν ἐφυγάδευσαν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐπειδὴ, προσκληθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς Σικελίας διὰ νὰ ἀπολογηθῇ κατηγορούμενος περὶ ἀσεβείας, δὲν ὑπήκουσε, κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς θάνατον ἐρήμην πειθόμενοι εἰς τοὺς συκοφάντας. — Ἐξελήλεγκται] Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ὑβρίσας. — Δεκέλειαν] Κώμη καὶ δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Βοιωτίας, τὴν ὁποίαν ὀχυρώσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου φυγάδος ὄντος, ἔφθειρον τὴν Ἀττικήν. Ἔκτοτε ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐλέγετο καὶ Δεκελεικός.— Ἀγάθαρχον, τὸν γραφέα] Τὸν ζωγράφον. — Λαβὼν γέ τι πλημμελοῦντα] Ἀλλ' εἶρξεν αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔπραξέ τι πλημμέλημα. Ὁ Οὐλπιανὸς λέγει, ὅτι «ἐφωράθη συνὼν τῇ παλλακίδι τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ὁ δὲ Ἀνδοκίδης ταῦτα·» πείσας Ἀγάθαρχον τὸν γραφέα συνεισελθεῖν οἰκαδε, τὴν οἰκίαν ἐπηνάγκασε (ἴσως ἐπηνάγκαζε) γράφειν· δεομένου δὲ καὶ προφάσεις ἀληθεῖς λέγοντος, ὡς οὐκ ἂν δύναιτο ταῦτα πράττειν ἤδη, διὰ τὸ συγγραφὰς ἔχειν παρ' ἑτέρων, προεῖπεν αὐτῷ δήσειν, εἰ μὴ πάνυ ταχέως γράφοι· ὅπερ ἐποίησε, καὶ οὐ πρότερον ἀπηλλάγη, πρὶν ἀποδρὰς ᾤχετο τετάρτῳ μηνὶ τοὺς φύλακας λαθὼν, ὥςπερ βασιλέως, κ. τ. λ. — Ὅπερ οὐδ' ὀνειδίζειν ἄξιον] Τὸ ὁποῖον πλημμέλημα δὲν εἶναι πρέπον, δὲν εἶναι σεμνὸν οὐδὲ πρὸς ὀνειδισμὸν νὰ προφέρῃ τις. Τὰ λόγια ταῦτα

τοῦ ῥήτορος δὲν ἁρμόζουσιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀνδοκίδου λεγόμενα, ἀλλ' εἰς αἰσχρουργίαν ὁποίαν ὁ Οὐλπιανὸς λέγει. — Τοὺς Ἑρμᾶς περιέκοπτε] Ἓν τινι νυκτὶ εὑρέθησαν πάντα τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ ἠκρωτηριασμένα, καὶ κατηγορήθη ὁ Ἀλκιβιάδης ὡς ἔνοχος τούτου τοῦ ἀσεβήματος. — Ἀντιθῶμεν δὲ τίς ὢν, κ.τ.λ.] Ἂς ἀντιπαραβάλωμεν δὲ τίς ὢν ὁ Μειδίας, καὶ πρὸς τίνας κάμνων ἐπίδειξιν τῶν ὕβρεων αὐτοῦ, ἔπραττε ταῦτα.

Σελ. 213. Μὴ τοίνυν, πρὸς τῷ μὴ καλὸν ὑμῖν, κ. τ. λ.] Ἐνῷ λοιπὸν δὲν εἶναι τίμιον εἰς ἐσᾶς, νομίζετε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι δὲν εἶναι μηδὲ θεμιτὸν, μηδὲ ὅσιον, ὄντες ἀπόγονοι τοιούτων ἀνδρῶν, νὰ κρίνητε ἄξιον συγγνώμης, ἢ φιλανθρωπίας, ἢ χάριτός τινος, ἄνθρωπον ἀχρεῖον καὶ ὑβριστὴν, καὶ κατὰ πάντα οὐτιδανὸν, ἀφοῦ ἐλάβετε αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν τὴν ἐκ τῶν νόμων. Μηδένα μηδαμόθεν, ἀπὸ μηδενὸς δηλαδὴ μέρους ἔχοντά τι ἄξιον τιμῆς, μήτε ἀπὸ γένους, μήτε ἀπὸ στρατηγίας, μήτε ἀπὸ λόγου, μήτε ἀπὸ ἐπιεικείας. — Μή τι γε τῶν ἄλλων ἡγεμὼν] Πολὺ ὀλιγώτερον εἶναι ἄξιος ἡγεμὼν τῶν ἄλλων· ὅταν ὁ λόγος ἦναι καταφατικὸς, τὸ μή τι γε ἰσοδυναδεῖ μὲ τὸ πολλῷ μᾶλλον· οἷον, οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τι γε βιωτικὰ (Πρὸς Κορινθ. ϛ', 3)؛ Ὅταν δὲ ἀποφατικὸς, μὲ τὸ πολλῷ ἧττον, ὡς ἐνταῦθα. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ λόγου εἶναι ἀνθυποφορὰ (βλ. Ῥητορικ. Σελ. 198.)—Καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀπορρήτους, κ. τ. λ.] Καὶ τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἐξεύρει τὴν ἀπόῤῥητον τούτου γέννησιν, καθὼς εἶναι ἡ τινῶν ἡρώων ἐν ταῖς τραγῳδίαις; Ἴσως αἰνίττεται τὸν Οἰδίπουν τύραννον τοῦ Σοφοκλέους. — Ὑποβαλομένη] Ὑποβολιμαῖον ἀντὶ γνησίου παῖδα λαβοῦσα αὐτόν. — Ἀπέδοτο κ. τ. λ.] Ἐπώλησεν αὐτὸν εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ. — Οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν] Ἀλλοτρίου πλούτου, τῆς υἱοθετησάσης αὐτόν. — Οἰκεῖσθαι] Κυβερνᾶσθαι. — Ἀλλὰ τὸ τῆς φύσεως ὡς ἀληθῶς βάρβαρον κ. τ. λ.] Ἀλλ' ἡ φυσικὴ αὐτοῦ βαρβαρότης καὶ ἀντιθεία, ἀσέβεια πρὸς τὰ θεῖα τῆς Ἑλλάδος, σύρει αὐτὸν καὶ ἀναγκάζει καὶ φανερόνει ὅτι μεταχειρίζεται τὸν ὑπάρχοντα εἰς αὐτὸν πλοῦτον, ὡς ἀλλότριον, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει οὕτω. — Ἀ—βεβίωται] Ἀντὶ τῶν βεβιωμένων, τῶν πεπραγμένων ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ. — Ἐπειδή με μὴ πείθοιεν] Ὁ ἐπειδὴ ἔχει ἐνταῦθα αἰτιολογικὴν ἔννοιαν, οὐχὶ ὅμως ὡρισμένην, ἀλλὰ μετά τινος εἰκασίας τοῦ λέγοντος· ὅθεν λαμβάνεται μετὰ τῆς εὐκτικῆς, ἐπειδὴ, ὡς φαίνεται, δὲν μὲ ἔπειθον, διὰ τοῦτο δὲν ἐτόλμων κ. τ. λ.

Σελ. 214. Ἐπὶ ταῦτα δ' ἀπήντων κ. τ. λ.] Ἤρχοντο δὲ εἰς τοὺς λόγους τούτους, ἔλεγον ταῦτα, ἃς ὑποθέσωμεν, ὅτι κατεδικάσθη καὶ κατεψηφίσθη· ποίαν ποινὴν προσμένεις ὅτι θέλει κάμει εἰς αὐτὸν τὸ δικαστήριον. ; κ. τ. λ. — Μὴ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσηται] Βλέπε λοιπὸν, πρόσεχε μή ποτε χάριν τούτων ζητήσῃ τὴν ἄφεσιν αὐτοῦ. — Καὶ ἐλάττω πολὺ κ. τ. λ.] Καὶ πρόσεχε μήποτε πληρώσας εἰς τὸ δημόσιον πολὺ ὀλιγώτερα (ἐὰν καταδικασθῇ εἰς χρηματικὴν ποινὴν), παρ' ὅσα προσφέρει εἰς σὲ, καταγελάσῃ τῆς νίκης σου. — Οὐδ' ὑπολαμβάνω τιμήσειν κ. τ. κ.] Οὐδὲ στοχάζομαι ὅτι θέλετε ἀποφασίσει κατ' αὐτοῦ τίμημα, ποινὴν δηλονότι, μι-

κροτέραι, παρ' ὅσην πληρώσας θέλει παύσει οὕτω τοῦ ὑβρίζειν· αὕτη δὲ εἶναι μάλιστα μὲν θάνατος, εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀφαίρεσις πάντων τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, δήμευσις· τὸ δὲ οὕτω σὶ, φανερόνει τὸν τρόπον τῆς παύσεως, ἔχον καὶ ἔννοιάν τινα τοῦ τότε, καθὼς φαίνεται καὶ ἐν τῷ τοῦ Ξενοφῶντος (Κύρ. παιδ. β.') « προσευξάμενοι θεοῖς καὶ ἥρωσι ἵλεως καὶ εὐμενεῖς πέμπειν σφᾶς, οὕτω διέβαινον τὰ ὅρια. » — Ὑπὲρ τῶν τούτου λειτουργιῶν] Ἀντὶ περὶ τῶν τούτου λειτουργιῶν. — Ἀποκναίει]Μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ἀποξεόντων τι σκληρὸν ἢ ἀνώμαλον σῶμα·καταβαρύνει δηλαδὴ, ἐνοχλεῖ διὰ τὴν ἀηδίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτοῦ, — Ὅτε σύνδυο ἦμεν οἱ τριήραρχοι] Ὅτε δύο ὁμοῦ ἤμεθα οἱ ἀναλίσκοντες εἰς ἑτοιμασίαν μιᾶς τριήρεως· Πολλαὶ μεταβολαὶ ἐγίνοντο εἰς τὰς τριηραρχίας διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀναλωμάτων· ποτὲ μὲν δύο ἦσαν οἱ ποιοῦντες τὴν δαπάνην, ποτὲ δὲ τρεῖς, ποτὲ δὲ δέκα, καὶ ποτὲ χίλιοι· ὕστερον δὲ ὁ Δημοσθένης ἔκαμε δύο τριήρεων ἕνα τριήραρχον, μεταθέσας τὰ ἀναλώματα εἰς τοὺς πλουσίους· καὶ ποτὲ μὲν ἡ πόλις προσέφερε τὰ σκεύη καὶ τοὺς ναύτας, μόνην δὲ τὴν τριήρη ὁ τριήραρχος· ποτὲ δὲ τὰ πάντα οἴκοθεν οἱ τριήραρχοι· τότε λοιπὸν, λέγει, ἐτριηράρχουν ἐγὼ, ὅτε τὰ ἀναλώματα ἦσαν μεγάλα.

Σελ. 215. Διακοσίους καὶ χιλίους] Ἐνταῦθα ὁ Οὐλπιανὸς λέγει « ἔστι σόφισμα τὸ ῥηθέν· φησὶ γὰρ ὅτι, παρὰ τῶν χιλίων καὶ διακοσίων εἰσπραττόμενοι τάλαντον, ταλάντου μισθοῦσι τὴν τριηραρχίαν, ὡς μιᾶς τριήρους παρὰ τῶν τοσούτων γιγνομένης· Οὐκ ἔστι δὲ ἀληθές· χίλιοι γὰρ καὶ διακόσιοι ἦσαν οἱ ταῖς τριηραρχίαις ἀφωρισμένοι, τούτων δὲ λοιπὸν, ἢ συνεκκαίδεκα, τὴν τριήρη ἐπλήρουν, ἢ σύντρεις, ἢ ὅσοι δήποτε·καταλιπὼν οὖν τὸ λέγειν, ὅτι ναῦν ἐκκαιδέκατος παρέσχε, πάντας τοὺς ἐπὶ τὰς τριηραρχίας ἀφωρισμένους ὠνόμασεν, ὡς πάντων μίαν παρεχόντων. » — Ταλάντου μισθοῦσι τὰς τριηραρχίας] Μισθῶ, δίδω τι ἐπὶ μισθῷ εἰς ἐργολάβον· μισθοῦμαι δὲλαμβάνω ἐπὶ μισθῷ· ὥστε ἓν τάλαντον λαμβάνοντες παρὰ τῶν χιλίων διακοσίων, ἓν τάλαντον δίδουσιν εἰς τὸν ἐργολάβον δι' ἑτοιμασίαν μιᾶς τριήρους. — Περίεστι] Μένει κέρδος, προκύπτει. — Τραγῳδοῖς κεχορήγηκέ ποτε οὗτος] Εἰς χορὸν τραγῳδίας ἠνάλωσεν. — Ἀνδράσι] Οὐχὶ παισί· διότι ἐγίνοντο ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐκ παίδων χοροὶ, καὶ αὐλητοί. — Καὶ Παναθηναίοις κεχορήγηκα] Εἰς τοὺς χοροὺς δηλαδὴ τῶν Παναθηναίων· ἀναγκαίως δὲ εἰστία τὴν φυλὴν αὐτοῦ ὁ χορηγός· Ἀλλ' ὁ Δημοσθένης διαιρεῖ, διὰ νὰ φαίνωνται αἱ λειτουργίαι αὐτοῦ πολλαί. — Ἡγεμὼν συμμορίας] Εἴκοσι συμμορίαι συγκείμεναι ἑκάστη ἀπὸ ἑξακοσίων ἀνδρῶν πλουσίων ἐχορήγουν τὰ εἰς τὸν πόλεμον, ὥστε δύο ἀνῆκον εἰς ἑκάστην φυλὴν, καὶ ἑκάστη εἶχε τὸν ἑαυτῆς ἡγεμόνα, ἤγουν, προεστῶτα, διὰ νὰ εἰσπράττῃ παρὰ τῶν ὁμοταγῶν τὰς συνεισφοράς. — Φορμίωνι, καὶ Λυσιθείδῃ, καὶ Καλλαίσχρᾳ] Οὗτοι, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, οὐ κατὰ τοὺς Δημοσθένους καιροὺς ἐγένοντο. ἀλλ' ὁ μὲν Φορμίων καὶ Λυσιθείδης, ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν· Κάλλαισχρος δὲ ἐστι Κρητίου πατήρ· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οὗτοι γεγόνασι συμμορίας ἡγεμόνες, ὁμολογοῦνται δὲ πλουσιώτατοι γεγενῆσθαι, διὰ τοῦτο ἐκείνοις αὐτὸν εἴκασεν. » — Ἀλ' ἀπὸ τῆς δόξης, κ. τ. λ.] Καὶ εἰσέφερον τὰς λειτουργίας οὐχὶ ἐξ ὑπαρχόντων πραγ-

ματικῶν (διότι οἱ ἐπίτροποι μὲ εἶχον στερήσει τούτων), ἀλλ' ἐξ ὧν οἱ ἄνθρωποι ἐδόξαζον ὅτι ὁ πατήρ μου κατέλιπεν εἰς ἐμέ. — Δοκιμασθέντα] Εἰς τοὺς ἄνδρας ἐγγραφέντα· ἐξετάζοντο οἱ νέοι ἂν ἦσαν γνήσιοι Ἀθηναῖοι, πρὶν ἐγγραφῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸ ληξιαρχικόν· τότε ἐλάμβανον τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου, καὶ τὴν κυριότητα τῆς πατρικῆς περιουσίας, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα, ἐκ τοῦ ἄρχω καὶ τοῦ λῆξις. — Ἡ λαμπρότης] Ἡ μεγαλοπρέπεια, ἡ φιλοτιμία αὐτοῦ. — Καὶ τὰ σεμνὰ ἀναλώματα] Καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀναλώματα. — Εἰς μυστήρια] Εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Δήμητρος. — Ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος] Καὶ τοῦτο, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, τρυφῆς ὁμοῦ καὶ τυραννικῆς ἐννοίας τεκμήριον· τρυφῆς μὲν, ὅτι καὶ ζεῦγος καὶ λευκὸν, τυραννικὸν δὲ τὸ ἐκ Σικυῶνος· ἐτυραννεῖτο γὰρ ἡ πόλις ἐκείνη· οἱ δὲ πρῶτοι γενόμενοι τύραννοι ἐν Σικυῶνι λευκοῖς ἡμιόνοις ἐχρήσαντο· οὐκοῦν συνήθειαν οὗτος κτᾶται πρὸς τοὺς τυράννους, ζεύγη παρ' αὐτῶν ὠνούμενος.

Σελ. 216. Σοβεῖ] Σοβαρῶς καὶ τυραννικῶς διέρχεται. — Κυμβία, κ. τ.λ.] Προφέρων μεγαλοφώνως ἐν τῇ ὁμιλίᾳ κυμβία, καὶ ῥυτά· εἶναι δὲ ταῦτα εἴδη ποτηρίων διαφόρων σχημάτων, τὸ μὲν ἐκ τοῦ κύμβη (κοίλωμα), τὸ δὲ ἐκ τοῦ ῥύω (ῥέω). — Ἀφικνούμενα] Ἐρχόμενα ἐπιπίπτοντα. — Θρυλλήσει] Συνεχῶς θέλει ἀναφέρει. — Ἐπιδόσεις] Προσφοραὶ προαιρετικαί. Ἀριθμεῖ πολλῶν περιστάσεων εἰσφορὰς καὶ ἐπιδόσεις, ἐν αἷς ὁ Μειδίας δὲν ἔδειξε τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ. — Εἰς Εὔβοιαν] Διὰ τὴν εἰς Εὔβοιαν στρατείαν, ὅτε ἐβοήθουν Πλούταρχον τὸν τύραννον Ἐρετρίας κατὰ τοῦ Φιλίππου. — Ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεων] Ὅτε κατεγράφοντο ἐν τῇ βουλῇ αἱ ὑπὲρ τῆς Εὐβοίας προσφοραί.

Σελ. 217. Προεβούλευσεν] Ἔκαμε προβούλευμα, διέταξε. — Πρὶν καὶ προέδρους καθέζεσθαι] Οὗτοι ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἐννέα φυλῶν τῶν μὴ πρυτανευουσῶν, διὰ νὰ προεδρεύσωσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. — Ὡς οὐκ ἐδόκει—ἤδη δεῖν] Ἐπειδὴ δὲν ἐφαίνετο ὅτι ἦτο τότε χρεία νὰ πέμψωσι τοὺς ἱππεῖς. — Ἀναπεπτώκει] Μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ὑπτιαζόντων ὑπὸ ὀκνηρίας, ἠμελήθη δηλαδὴ ἡ ἔξοδος. — Ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς Φωκίων κ. τ. λ.] Ὅτε δὲ ὁ στρατηγὸς Φωκίων ἐζήτησε νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν οἱ ἐν Ἀργούρᾳ ἱππεῖς διὰ νὰ ὑπηρετήσωσι διαδεχθέντες τοὺς ἄλλους, καὶ ἐφανερώθη ὁ Μειδίας ὅτι ἐβολιεύετο, τότε κ. τ. λ. — Ἐπὶ τὴν ναῦν ᾤχετο] Ὑπῆγεν εἰς τὴν ναῦν διὰ νὰ μὴ συνεξέλθῃ μετὰ τῶν ἱππέων. — Δηλονότι] Ἀντὶ δῆλον ὅτι ᾤχετ' ἄν, ἤγουν, βεβαίως. — Οὐ μὴν Νικήρατός γε οὐχ οὕτως, κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ ἐποίησεν, ἢ προσηνέχθη. Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ ἐνδόξου Νικίου τοῦ στρατηγήσαντος ἐπὶ Σικελίαν. — Ὁ ἀγαπητὸς, ὁ ἄπαις] Ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, τὸ μόνον στήριγμα τοῦ γένους αὐτοῦ διὰ τὴν ἀτεκνίαν. — Οὗ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ' κ. τ. λ.] Δι' ὃ ἀνόμημα ὀφείλει νὰ τιμωρηθῇ ἀδικήσας τὴν πόλιν, τοῦτο κ. τ. λ.

Σελ. 218. Τελωνίαν] Ἀγόρασιν τελωνείου, ἐπειδὴ οἱ τελῶναι δὲν ἐξήρχοντο εἰς πόλεμον. — Πεντηκοστὴν] Ὁ δύο τοῖς ἑκατὸν τελωνικὸς φόρος. — Καινὴν ἱππικῆς τινὰ πεντηκοστὴν] Νέον τινὰ τρόπον κέρδους, νέαν δηλαδὴ ἀτέλειαν, ἀποφυγὴν στρατείας. — Στύρων] χωρίον τῆς Εὐβοίας. — Ἐκόμιζε] Ἐν τῇ νηΐ, ἣν ἐπέδωκε τῇ

πόλει· Ὅτε οἱ ἄλλοι τριήραρχοι παρέπεμπον τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ Ἀθηναίους ἐπιστρέφοντας ἐκ Στύρων, ὁ Μειδίας χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ στόλου, ἐφόρτωσε τὴν τριήρη αὐτοῦ χάρακας, καὶ βοσκήματα, καὶ σανίδας διὰ θύρας, καὶ ξύλα διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου. — Καὶ οὐ συγκατέστησε τὸν στόλον] Καὶ δὲν συνηκολούθησε τὸν στόλον μέχρι τοῦ Πειραιῶς. — Καὶ ὑπὲρ μεγίστων] Καὶ ἕνεκεν μεγίστων εὐεργεσιῶν εἰς τὴν πόλιν. — Μικρὰ γὰρ αὕτη γέ τις ἦν] Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ χάρις· ὅθεν πρέπει νὰ ἐννοῆται ὁ ἄν, ὅστις ἐνδέχεται νὰ ἦτο πρὸ τῆς ἀντωνυμίας, καὶ παρελείφθη ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων· μικρὰ γὰρ ἂν αὕτη γε ἦν, διότι μικρὰ ἤθελεν εἶσθαι ἡ παρ' ὑμῶν χάρις, ἂν ἐδίδετο κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ. — Παράλου ταμίαν] Ὠνομάσθη οὕτω, ἐπειδὴ ἔπλεε τὴν παραλίαν, τουτέστι τὴν Ἀσίαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον· διότι αὕτη ἀπεστέλλετο εἰς τοὺς συμμάχους, ἂν ἤθελον νὰ φανερώσωσί τι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι. Ἦσαν δὲ κατ' ἀρχὰς δύο ἱεραὶ τριήρεις, ἡ Σαλαμινία, τὴν ὁποίαν καὶ Δηλίαν ἔλεγον, καὶ ἡ Πάραλος. Ὕστερον δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς προσετέθησαν, ἡ Ἀντιγονίς, ἡ Πτολεμαΐς, καὶ ἡ Ἀμμωνιάς, ἐπειδὴ δι' αὐτῆς ἔπεμπον τὰς θυσίας πρὸς τὸν Ἄμμωνα. Τούτων δὲ τῶν ἱερῶν τριηρῶν αὐτὴ ἡ πολις ἐπεμελεῖτο, καὶ χρήματα ἔδιδεν εἰς τοὺς ταμίας, διὰ νὰ ἐπιμελῶνται αὐτὰς, καὶ νὰ καθιστῶσιν ἐπιτηδείας εἰς ταχυπλοΐαν· καὶ ἦτο τιμὴ μεγάλη νὰ γείνῃ τις ἐπιμελητὴς τούτων. — Καὶ πάλιν ἵππαρχον ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς κ. τ. λ.] Καὶ πάλιν ἐχειροτονήσατε αὐτὸν ἵππαρχον, καί τοι μὴ δυνάμενον νὰ ἱππεύῃ διὰ νὰ προπορεύηται ἐν ταῖς πομπαῖς. — Καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν] Καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν φροντιστὴν, ἐπιστάτην. — Βοώνην] Οὗτος ἠγόραζε βοῦς διὰ τὰς ἐν ταῖς ἑορταῖς θυσίας.—Ἐπανορθοῦσθαι] Ἤγουν, τὸ νὰ καλύπτητε, νὰ σκεπάζητε, τὴν μὲν δειλίαν διὰ τῆς ἱππαρχίας, τὴν δὲ ἠθικὴν διαφθορὰν διὰ τῶν ἱερῶν ἀξιωμάτων, κ. τ. λ. Ταῦτα ἦσαν καὶ ἔλεγχος πλάγιος εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Σελ, 220. Κυζικηνῶν] Ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ, λέγει ὁ Οὐλπιανὸς, ἐψηφίσαντο Ἀθηναῖοι ληΐζεσθαι τοὺς θάλατταν πλέοντας, κἂν ἔμποροι ὦσι, τῶν πολεμίων· παρατυχὼν οὖν ἐμπόροις Κυζικηνοῖς, ἀφείλετο αὐτῶν, ὡς πολεμίων, τὰ χρήματα· οἱ δὲ ἐλθόντες εἰς Ἀθήνας, ἀπεδείκνυσαν αὐτοῖς φιλίαν ὑπάρχουσαν πρὸς τὴν πόλιν· ὁ δὲ Μειδίας μέχρι τοσούτου ἀντεῖπεν, ἕως ἔπεισε μὴ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὰ χρήματα· οἱ δὲ ἀπελθόντες ἀπέστησαν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. — Τὰ σύμβολα] Αἱ περὶ τὰ συμβόλαια τῶν ἐμπόρων δίκαι· οὕτως ἐλέγοντο καὶ αἱ μεταξὺ δύο ἐθνῶν ἐμπορικαὶ συνθῆκαι· ἴσως δ' ἐνταῦθα σημαίνει μᾶλλον τὰ περὶ τῶν φορτίων συμφωνητικά. — Τὴν ἐπὶ Θηβαίους ἔξοδον εἰς Εὔβοιαν] Ἔγεινε καὶ δευτέρα ἔξοδος εἰς τὴν Εὔβοιαν διὰ τὸν Πλούταρχον. — Ἀξιούντων] Κελευόντων. — Διοκλῆς] Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἐνίκησε τοὺς Θηβαίους, καὶ ἔκαμεν εἰρήνην μετ' αὐτῶν. — Ἥττατο πλέων] Ἔπλεε βραδύτερα ἰδιωτικῆς τριήρεος, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε τὴν Πάραλον· τόσον καλῶς εἶχεν ἡτοιμασμένην τὴν ἱερὰν τριήρη. — Ἱππαρχῶν τοίνυν, τί οἴεσθε τἄλλα;] Πρὸς τούτοις, ἐνῷ ἦτο ἵππαρχος, τί στοχάζεσθε κατὰ τὰ ἄλλα; ἀλλ' ἵππον, ἵππον δὲν ἐτέλμησεν κ. τ. λ. — Τὰς πομπὰς] Κατὰ τὰς πομπὰς, ἤ, ἐν ταῖς πομπαῖς.

Σελ. 221. Περὶ τὰ μυστήρια] Τῆς Δήμητρος δηλονότι. — Καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου] Τὸ μὲν καταδικάζω σημαίνει τὴν ὑπὸ τῶν δικαστῶν γινομένην καταδίκην εἰς τὸν κατηγορηθέντα καὶ ἀποδειχθέντα ἔνοχον· τὸ δὲ καταδικάζομαι λέγεται ἐπὶ τῶν νικώντων τὴν δίκην, καὶ αἰτίων γινομένων τοῦ καταδικασθῆναι. — Τοῦ Θεσπιέως] Ἄλλοι μὲν ἐνόμισαν τὸν Εὔανδρον ξένον, ἐκ τῶν Θεσπιῶν τῆς Βοιωτίας· διότι ἠδύναντο οἱ ξένοι ἔμποροι νὰ δικάζωνται ὅπου ἤθελον· ἄλλοι δὲ ἐξέλαβον αὐτὸν ἔκ τινος δήμου τῆς Ἀττικῆς. Ὁ δὲ Μένιππος ἦτο ἐκ τῆς Καρίας· ἀλλὰ καὶ ξένος ὢν ὁ ποιήσας τὴν προβολὴν, δὲν παρημελήθη. — Ἣν ἠρήκει πρότερον] Τὴν ὁποίαν εἶχε κερδήσει πρότερον ὁ Εὔανδρος. — Καὶ προσετιμήσατε τὰς βλαβας, κ. τ. λ.] Καὶ προσέτι ἀπεφασίσατε νὰ πληρώσῃ ὁ Εὔανδρος καὶ τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος, ὁ Μένιππος, ἐλογαρίασε πρὸς ἐσᾶς ὅτι ἔγειναν εἰς αὐτὸν ἐνόσῳ κατείχετο ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν δίκην. — Ἐξ ἰδίου πράγματος] Διὰ ὑπόθεσιν μερικὴν, ἰδιωτικήν. — Σῶν] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς, σῴων. βλ. τεχνολογικ. Σελ. 253. — Παρεδρεύοντος ἄρχοντι τῷ πατρὶ] Ὅτε ἦτο πάρεδρος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος· παρέδρευε δὲ, μήποτε ὁ υἱὸς ὡς νέος ἤθελε κάμει τι ἁμάρτημα εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ἀρχοντίας. Πάρεδρος ἐδίδετο εἰς τοὺς νεωτέρους· διότι, ἐπειδὴ ὁ ἄρχων ἐδίκαζε πάσας τὰς ὀρφανικὰς καὶ κληρονομικὰς δίκας, καὶ ἐνίοτε διὰ τὴν ἡλικίαν δὲν εἶχε πεῖραν εἰς τὸ διακρίνειν τὰ δίκαια, ἐδίδετο εἰς αὐτὸν πάρεδρος διὰ νὰ συνεξετάζῃ. Λέγει δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων. «Λαμβάνουσι δὲ παρέδρους ὅ,τε ἄρχων καὶ ὁ πολέμαρχος, δύο ἑκάτερος οὓς ἂν βούληται· καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῷ δικαστηρίῳ πρὶν παρεδρεύειν, καὶ εὐθύνας διδόασιν, ἐπὰν παρεδρεύωσι (Ἀρποκρατίων)· — Θέαν—καταλαβόντος] Τουτέστι καθέδραν ἀλλοτρίαν κατέχοντος· τοῦτο σημαίνει τὸ θέαν καταλαμβάνειν. Θέα δὲ λέγεται οὐ μόνον ἡ θεωρία τινὸς πράγματος, ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ καθήμενοι ἐθεώρουν τὰ ἐν τῷ θεάτρῳ παριστανόμενα.

Σελ. 222. Καὶ εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν ἐπειθόμην] Ἐκήρυττεν ὁ ἄρχων διὰ τοῦ κήρυκος νὰ φυλάττωσιν εὐκοσμίαν ἐν τοῖς Θεάτροις. — Τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτειν] Ἐννοεῖται τὸ ὤφειλες, ἢ ἔδεισε· εἰς τοὺς ὑπηρέτας ἔπρεπε νὰ εἴπῃς νὰ μὲ ἐκβάλωσιν, ἀλλ' οὐχὶ νὰ μὲ τύπτῃς σύ. — Ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν, κ. τ. λ.] Ἔπρεπε ζημίαν νὰ ἐπιβάλῃς εἰς ἐμὲ διὰ τὴν ἀπείθειαν. Πὰν ἄλλο νὰ κάμῃς εἰς ἐμὲ, ἐκτὸς τοῦ νὰ βάλῃς σὺ χεῖρα ἐπ' ἐμέ· διότι πολλὰ διέταξαν οἱ νόμοι διὰ νὰ μὴ γίνηται ὕβρις εἰς τὸ σῶμα τοῦ πολίτου. — Ὅτι σκῦτος ἔχων] Κρατῶν σκυτίνην μάστιγα — Ἁπάντων—τούτων] Ἡ γενικὴ διὰ τὸ συγκριτικὸν δεινότερα· πάντες ἤθελον ὁμολογήσει ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Μειδίου πραχθέντα εἶναι πολὺ βαρύτερα παρὰ ὅσα ἔπραξαν πάντες οὗτοι, κ. τ. λ. — Ὧν ὁ μὲν, ὧν εἶλεν ἀποστὰς—φαίνεται] Ἐξ ὧν ὁ μὲν Εὔανδρος φαίνεται ὅτι ἔχασεν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐν τῇ δίκῃ εἶχε κερδήσει, ἢ ἀντὶ τοῦ ἀπέστη τῆς δίκης, ἣν ἠρήκει, ὡς εἶπεν ἀνωτέρω. Ὁ δὲ, ὁ Κτησικλῆς δηλονότι. — Ἐτεοβουτάδην] Οἱ Ἐτεοβουτάδαι ἦσαν ἀρχαία ἐπίσημος γενεὰ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκλέγοντο οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀθηνᾶς· οὗτοι ἐλέγοντο καὶ Βουτάδαι· ὁ δὲ

Βούτης ἦτο υἱὸς τοῦ Πανδίονος, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἔγεινεν ἱερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ τὸ ἱερατικὸν τοῦτο ἀξίωμα· τὸ ἐτεὸς σημαίνει ἀληθινὸς, γνήσιος, ὅθεν Ἐτεοβουτάδης, ὁ γνήσιος Βουτάδης. — Ἐνδειχθέντα δικάζειν, ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ] Ὅτε ἔγεινεν ἔνδειξις κατ' αὐτοῦ, ὅτε κατηγορήθη ὅτι ἔγεινε δικαστὴς, ἐνῷ ὤφειλεν εἰς τὸ δημόσιον· διότι οἱ ὀφείλοντες εἰς τὸ δημόσιον, ἐθεωροῦντο ἄτιμοι ἑωσοῦ καὶ ἀποδώσωσι τὸ ὀφειλόμενον, καὶ ὡς ἄτιμοι δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσιν οὐδὲν ἀξίωμα. — Ἀλοὺς] Ἀποδειχθεὶς ἔνοχος. — Τὸ λῆμμα] Τὸ παράνομον κέρδος τὸ ἐκ τοῦ δικάζειν. — Τεθνᾶσιν] Ἐθανατώθησαν. — Δέκα ταλάντων ἐτιμήσατε] Κατεδικάσατε εἰς ζημίαν δέκα ταλάντων.

Σελ. 223. Τῶν παρόντων ἐκείνοις] Τῶν παρισταμένων εἰς βοήθειαν ἐκείνων, τῶν δεομένων ὑπὲρ ἐκείνων. — Ἂν δὲ ποιῇ, μὴ λέγῃ] Ἐὰν δὲ ποιῇ παράνομα, μὴ λέγῃ· ὁ Μειδίας δὲν ἔγραψε παράνομα, ἔπραξεν· ὁ τρόπος οὗτος εἶναι καὶ εἰς τὴν σημερινὴν Γλῶσσαν· ἔκαμε, λέγομεν, τὸ κακόν· δὲν τὸ εἶπε, ἀντὶ δὲν εἶπε τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἔπραξε. — Τῶν δημοτικῶν] Τῶν ἐκ τοῦ δήμου, ἁπλοῦν πολίτην, οὐχὶ πλούσιον, ἢ προστατευόμενον. — Μὴ δῆτα] Μὴ, παρακαλῶ· τὸ μὴ δῆτα εἶναι ἐνταῦθα ἀπαγορευτικὸν μετὰ δεήσεως. Ἄλλοτε σημαίνει τὸ μὴ γένοιτο, ὅταν ἀπεύχηταί τι, ὡς ἐν τῷ τέλει τοῦ περὶ στεφάνου. — Μεγάλη—μερὶς] Μεγάλη βοήθεια καὶ πλεονέκτημα εἰς τοὺς ἀδικοῦντας. — Παρὰ πάντα τὸν βίον] Ἐν παντὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσι τῆς ζωῆς. — Πληρωταὶ] Οἱ συνεισφέροντες, οἱ ἀποδιδόντες τὸν ἔρανον. — Ἄλλος οὑτοσί τις] Εἶναι ἄλλος τις οὗτος, ὁποῖος δήποτε δηλαδή. — Φορὰς] Δόσεις. — Ἂν τοίνυν ὑμῖν—ἐπίῃ σκοπεῖν] Ἐὰν λοιπὸν ἐπέρχηται εἰς ὑμᾶς νὰ παρατηρήσητε ὀρθῶς, ἐὰν θελήσητε νὰ ἐξετάσητε ὀρθῶς, κ. τ. λ.

Σελ. 224. Ὡς ἐλεεινότατον] Τὸ ὡς μόριον λαμβάνεται κατ' ἐπίτασιν· ἐνταῦθα ὅμως ἴσως δηλοῖ, κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν, τὸ ἐν σχήματι καὶ ὑποκρίσει· ἤγουν, καθ' ὑπόκρισιν ἐλεεινότατον. — Τὸν παρόντα καιρὸν] Τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καθ' ἣν οὗτος ἐξεπίτηδες προσποιεῖται. — Τοῦ παντὸς—χρόνου] Τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς. — Παρεστάναι—ἀξιοῦντα κ. τ. λ.] Ὅτι παρίσταμαι αἰτῶν καὶ ἱκετεύων ἕκαστον ὑμῶν νὰ ψηφίσητε ὑπὲρ τούτων. — Οἷς ὑμεῖς κατὰ πολλὰ δικαιότερον πρόσθοισθ' ἄν] Εἰς τοὺς ὁποίους νόμους καὶ ὅρκον σεῖς ἠθέλετε βοηθήσει διὰ πολλοὺς λόγους μᾶλλον δικαίως παρὰ εἰς τοῦτον.

Σελ. 225. Οἵους ἐνίους τῶν λεγόντων ἐγὼ] Ἐννοεῖται τὸ ὁρῶ. — Οὐδενὸς ἕνεκα τούτων] Ἀντὶ ἕνεκα οὐδενὸς τούτων, τουτέστιν, οὐδενὶ τούτων τῶν ῥητόρων χαριζόμενος, ὑπὲρ οὐδενὸς τούτων. — Κατ' ἐμαυτὸν] Μόνος, οὐδένα ἔχων συναγωνιζόμενον. — Συνεξεταζομένους] Παρισταμένους καὶ συνηγοροῦντας κατὰ σειράν. — Γεγραφέναι] Ὑπαγορεῦσαι δηλαδή. — Δικαιότατ' ἂν ταύτην ἔχοι τὴν αἰτίαν] Δικαιότατα ἤθελε κριθῆ συγγραφεὺς, αἴτιος τοῦ λόγου.

Σελ. 226. Εἰκός ἐστιν] Φαίνεται, εἶναι πιθανόν. — Οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ πράγματος] Δὲν ἤθελε τοσοῦτον ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τοῦ δικαίου. — Ὡς

ὅσοι, δέον ἐξιέναι, κατέμενον, κ. τ. λ.] Ὅτι συνήχθησαν οὐχὶ ὁ δῆμος, ἀλλ' ὅσοι, ὀφείλοντες νὰ ἐκστρατεύσωσιν, ἔμενον ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅσοι κατέλιπον ἔρημα τὰ φρούρια· καὶ χορευταὶ, καὶ ξένοι, καὶ τοιοῦτοί τινες ἄνθρωποι ἦσαν οἱ καταχειροτονήσαντες αὐτοῦ ὅτι ἠδίκησε περὶ τὴν ἑορτήν. Φρούρια δὲ λέγει τὰ μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας· διότι, ἐπειδὴ τότε ἦτο πόλεμος πρὸς τοὺς Θηβαίους διὰ τὴν Εὔβοιαν, ἦτο ἀναγκαῖον νὰ φυλάττωνται παρὰ τῶν Ἀθηναίων αἱ ἐκ τῆς Βοιωτίας εἰσβολαί. — Ἦ καὶ γελοῖα κ. τ. τ.] Ὅθεν καὶ γέλωτος ἄξια (οὐχὶ ἐλέου) κ. τ. λ. — Ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σὰ] Ἢ νὰ δείξωσι σπουδὴν, συμπάθειαν εἰς τὰ σὰ οἱ ὑπὸ σοῦ ὑβρισμένοι; — Μηδὲν—πρᾶγμα] Μηδεμία σχέσις, μηδεμία διαφορά. — Καὶ τὸ σὸν σχῆμα] Καὶ τὸν ὑπεροπτικὸν τρόπον σου. — Ἀρχὴν] Δύναμιν. — Ἐφ' οἷς ἐξαπατᾷς] Εἰς τὰ ὑποκριτικά σου δάκρυα, δι' ὧν ζητεῖς νὰ ἀπατήσῃς τοὺς δικαστάς.

Σελ. 227. Ὅτε εἰς Ὄλυνθον διέβησαν κ. τ. λ.] Ὁ ῥήτωρ λέγει ἐνταῦθα ὅτι ὁ Μειδίας κατηγόρει πρὸς τὸν δῆμον τοὺς στρατιώτας, ὅτε τὴν τελευταίαν φορὰν ἐστάλησαν εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλύνθου, μαθόντες δὲ ὅτι ἐκυριεύθη ἡ Ὄλυνθος, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀττικήν. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς καί τοι μείνας ἐν τῇ πόλει, καὶ μὴ συνεξελθὼν εἰς Εὔβοιαν μετὰ τῶν ἱππέων, ἵππαρχος ὤν, θέλει κατηγορήσει πρὸς τὸν δῆμον τοὺς ἐκστρατεύσαντας, λέγων ὅτι οἱ καταχειροτονήσαντες αὐτοῦ ἦσαν λειποτάκται, κ. τ. λ. — Ἐμοὶ μὲν, νὴ τὸν Δία, κ. τ. λ.] Τινὲς τῶν μεθ' ἡδονῆς μεγάλης συνομιλούντων μετὰ τοῦ Μειδίου, ὅτε ἤκουσαν αὐτὸν λέγοντα ὅτι διηλλάγη πρὸς τὸν Δημοσθένην, καὶ ἀπηλλάχθη τῆς δίκης, ἐφανέρωσαν πρὸς τὸν Δημοσθένην τὴν εἰς τοῦτο δυσαρέσκειαν αὐτῶν· ὅθεν μέλλων νὰ κοινολογήσῃ τὰ εἰς αὐτὸν κατ' ἰδίαν λεχθέντα παρὰ τῶν γνωριμωτάτων αὐτῶν τοῦ Μειδίου, ὀμνύει περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, καὶ ὡς ἠναγκασμένος νὰ φανερώσῃ τοῦτο, λέγει, εἴτε πρέπει, εἴτε δὲν πρέπει, θέλει εἰπεῖ αὐτὸ, εἰρήσεται γὰρ, εἴτ' ἄμεινον, εἴτε μή. — Ὡς ἀπήλλαγμαι· τοῦτο ἐψευδολόγει ὁ Μειδίας περιερχόμενος τὴν ἀγορὰν, ὅτι ἀπηλλάχθην τῆς δίκης. Ὀμνύει δὲ τοὺς μάλιστα πάντων τιμωμένους παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις θεοὺς, τὸν μὲν Δία, ὡς συνέχοντα τὸ πᾶν, καὶ πατρῷον· τὴν δὲ Ἀθηνᾶν, ὡς ἐπώνυμον· τὸν δὲ Ἀπόλλωνα, ὡς πολιοῦχον, καὶ Βουλαῖον, καὶ φράτριον, καὶ φίλιον, καὶ ὅρκιον. — Πολλὴ συγγνώμη] Δικαιολογεῖ αὐτοὺς, διότι, ἂν καὶ πάνυ ἡδέως συνανεστρέφοντο μετὰ τοῦ Μειδίου, δὲν ὑπέφερον ὅμως αὐτὸν διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ καὶ ὕβριν· ὅθεν ἤθελον νὰ ταπεινωθῇ, ἀλλ' οὐχὶ νὰ ἀπαλλαχθῇ. — Εἰ τοῖς μετὰ τὴν καταχειροτονίαν τεκμηρίοις θεωρήσετε] Ἂν θεωρήσητε τὸ πρᾶγμα ἐξ ὧν πράττει μετὰ τὴν καταχειροτονίαν τοῦ δήμου, τεκμήρια τοῦ μέλλοντος μεταχειριζόμενοι αὐτά. — Καταχειροτονηθὲν] Ἀντὶ καταχειροτονίας γενομένης αὐτῷ, ἢ καταχειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου· βλ. περὶ τῆς μετοχῆς Συντακ. Σελ. 240. — Οὐκ ἂν κατέδυ] Δὲν ἤθελε κρυφθῇ, ἤγουν, δὲν ἤθελε ταπεινωθῇ; — Οὐκ ἂν] Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ κατέδυ, καὶ μέτριον παρέσχεν ἑαυτόν. — Μειδίας Ἀναγυράσιος προβέβληται] Μετὰ

τὴν ἐρώτησιν, χειροτονεῖταί τις; ἐπιφέρει, Μειδίας κ. τ. λ. καὶ ἐννοεῖ, φαίνεται, ὁ ῥήτωρ χειροτανίαν τινὰ ἐγνωσμένην εἰς τοὺς ἀκροατάς. Ὁ δὲ Οὐλπιανὸς ἐξηγῶν τοῦτο κατ' ἔννοιαν γενικὴν, λέγει, «ἢ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον πάντως αὐτός ἐστιν ὁ προβαλλόμενος· ἢ βουλομένων ὑμῶν τινὰ χειροτονεῖν, ἑαυτὸν ἀντ' ἐκείνου προβάλλεται· δείκνυσι γὰρ αὐτὸν μηδαμοῦ παρὰ τοῦ δήμου ζητούμενον, ἑαυτὸν δὲ εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσωθοῦντα.» Ἤγουν, πρόκειται νὰ χειροτονηθῇ τις ἄρχων; Ὁ Μειδίας ὁ Ἀναγυράσιος προβάλλει αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς ἄξιον νὰ λάβῃ τὴν ἀρχήν. — Πλουτάρχου προξενεῖ, κ. τ. λ.] Εἶναι φίλος καὶ εὔνους Πλουτάρχου τοῦ τυράννου, καὶ ἐξεύρει τὰ ἀπόῤῥητα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα βουλεύεται κατὰ τῆς Ἀττικῆς. — Ἐγὼ οὐδὲν πέπονθα κ. τ. λ.] Ταῦτα εἶναι ἠθοποιΐα· παριστάνει τὸν Μειδίαν ὡς λέγοντα τοιαῦτα, οἰκεῖα καὶ ἁρμόζοντα εἰς τὸ ἦθος αὐτοῦ. — Ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ] Συνήθης εἶναι εἰς τὸν Δημοσθένην ἡ ὑπερβολὴ αὕτη. Οὕτω λέγει καὶ περὶ τοῦ Φιλίππου, «οὔθ' ἡ Ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου.

Σελ. 228. Οὐδὲ γὰρ ἔξειν ὑμᾶς κ. τ. λ.] Διότι στοχάζεται ὅτι σεῖς δὲν θέλετε ἔχει τί νὰ κάμητε εἰς αὐτόν· ἤγουν, ὅτι δὲν δύνασθε οὐδὲν νὰ κάμητε εἰς αὐτόν. — Ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἂν διακρούσηται;] Ποῦ θέλει πιασθῆ, ἐν τίνι ἄλλῃ περιστάσει θέλετε δυνηθῆ νὰ τιμωρήσητε αὐτὸν, ἂν διαφύγῃ τώρα τὴν καταδίκην; — Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς] Καὶ ἐν ταῖς περιστάσεσι τῆς πόλεως, ἐν τοῖς ἀτυχήμασι. Κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν, ἐν οἷς καιροῖς· κατὰ ταύτην δὲ τὴν γραφὴν ἐννοητέον τὸ ἕνεκα, καὶ τὸ ἐδημηγόρει, καὶ ἕνεκα τῶν καιρῶν, ἐν οἷς ἐδημηγόρει ταῦτα. — Ἐξητάσθη] Ἐφάνη δηλαδὴ ἐν τῇ τάξει τῶν συγχαιρόντων. — Ἐπεμβαίνων τῷ καιρῷ] Ἐπισκιρτῶν εἰς τὴν περίστασιν, μεταχειριζόμενος τὴν περίστασιν ὡς εὐκαιρίαν διὰ νὰ ὑβρίζῃ ὑμᾶς. — Καὶ τῆς σιωπῆς ἀπολαύων κ. τ. λ.] Καὶ ὠφελούμενος ἐκ τῆς σιωπῆς, τὴν ὁποίαν δεικνύετε λυπούμενοι διὰ τὰ συμβάντα ἀτυχήματα.

Σελ. 229. Τοιαῦθ' ὑποβάλλειν] Τοιαῦτα ἀμοιβαίως ἀποκρίνεσθαι. — Καὶ βοηθήσουσιν οἱ λέγοντες ὑπὲρ αὐτοῦ, κ. τ. λ.] Τὸν Εὔβουλον ἐννοεῖ ἐνταῦθα, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἀλλαχοῦ ἀποτείνεται. Οὗτος εἶχεν ἰδιαιτέραν ἔχθραν πρὸς τὸν Δημοσθένην, καὶ διὰ ταύτην ἐβοήθει τὸν Μειδίαν, ἀλλ' οὐχὶ χαριζόμενος εἰς αὐτόν. Ὁ Εὔβουλος οὗτος κατηγόρει καὶ τὸν Ἀρίσταρχον ὡς φονέα τοῦ Νικοδήμου, καὶ τὸν Δημοσθένην αὐτὸν ὡς συνένοχον. Λέγει δὲ ὁ Δημοσθένης ὅτι ἐχθρεύετο αὐτὸν ὁ Εὔβουλος ἄνευ οὐδεμιᾶς δικαίας αἰτίας, ἀλλὰ πλούσιος ὢν κατεφρόνει καὶ ἐφέρετο δυσμενῶς πρὸς τοὺς πένητας. Ὁ ῥήτωρ δεικνύει καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀνεξικακίαν, λέγων ὅτι καί τοι κακοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Εὐβούλου διὰ τὴν τοῦ φόνου συκοφαντίαν, ὅμως ὁμολογεῖ ὅτι ἐχθρὸς αὐτοῦ δὲν εἶναι· καὶ δυνάμενος νὰ καταδιώξῃ αὐτὸν, ἀφῆκεν, ἐκεῖνος δ' ἐξεναντίας δὲν ἀφίνει αὐτὸν, ἀλλ' ἐπηρεάζει· ἐκ τούτων σαφηνίζεται, νομίζω, ἀρκούντως τὸ μέρος τοῦτο τοῦ λόγου, ὅπου ὁ ῥήτωρ λαλεῖ πρὸς εἰδότας τοὺς ἀκούοντας, καὶ δὲν θέλει νὰ προσθάλῃ ἀναφανδὸν τὸν Εὔβουλον, διότι ἴσχυεν εἰς τὰ πράγματα καὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ διὰ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου. — Ἦν

οὗτος κ. τ. λ.] Τὴν ὁποίαν οὗτος, ὁ Εὔβουλος δηλαδή, λέγει ὅτι ἔχει πρὸς ἐμὲ, καὶ ἂν ἐγὼ ὁμολογῶ τοῦτο, καὶ ἂν σιωπῶ, καὶ μὲ βιάζει οὐκ ὀρθῶς νὰ κηρυχθῶ ἐχθρὸς αὐτοῦ. Μεταχειρίζεται δὲ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, οὐχὶ δεικνύων τὸν Εὔβουλον, ἀλλὰ γενικῶς, ὡς καὶ τὴν σήμερον λέγομεν, οὗτος ἢ ἐκεῖνος· αἰνίττεται ὅμως αὐτόν. — Οὐδ' ἀφιέντα ἀφίησιν] Καὶ ἐνῷ ἐγὼ ἀφίνω αὐτὸν, ἐνῷ ἐγὼ παραιτοῦμαι ἀπὸ αὐτὸν, αὐτὸς δὲν παραιτεῖται ἀπὸ ἐμέ. — Καὶ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγῶσιν ἀπαντᾷ] Καὶ ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις δίκαις μὲ πολεμεῖ. — Καὶ νῦν ἀναβήσεται, κ. τ. λ.] Καὶ τώρα θέλει ἀναβῇ εἰς τὸ βῆμα συνηγορῶν ὑπὲρ τοῦ Μειδίου, θέλων νὰ μὲ στερήσῃ καὶ τῆς κοινῆς εἰς πάντα πολίτην βοηθείας τῶν νόμων. Διὰ πάντων τούτων παριστάνει τὸν Εὔβουλον ὡς τυραννικὸν, καὶ πανταχόθεν διεγείρει ἀπέχθειαν πρὸς αὐτόν. — Ἔτι τοίνυν παρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐκάθητο Εὔβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα διλημματικῶς ἀπευθύνεται φανερὰ πρὸς Εὔβουλον. — Ὅτι προσκέκρουκεν ἐμοὶ] Διότι ἔγεινεν ἐχθρός μου· τότε ἐπὶ τῆς καταχειροτονίας τοῦ δήμου δὲν ἐφαίνετο ὁ Εὔβουλος ἐχθρὸς τοῦ Δημοσθένους.

Σελ. 230. Καὶ πολιτεύῃ] Καὶ ἰσχύεις εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. — Μὴ μ' ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν] Μὴ ἀφαίρει ἀπ' ἐμοῦ τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ. — Ἐκεῖνος] Κατὰ τοὺς νόμους δηλαδή. — Τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας] Τῆς ἐμῆς μετριότητος, τιμιότητος. — Φιλιππίδην, καὶ Μνησαρχίδην, καὶ Διότιμον τὸν Εὐωνυμέα] Τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι ἄγνωστα, μόνον ἐν τῷ περὶ στεφάνου (Σελ. 265, ἔκδ. Ῥεῖσκ.) ἀναφέρεται Διότιμός τις, ὅστις ἐξ ἰδίων ὥπλισε τοὺς στρατιώτας μὲ ἀσπίδας, καὶ διὰ τοῦτο ἐστεφανώθη, καὶ ἴσως εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος· Εὐωνυμία δὲ ἦ Εὐώνυμος ἦτο κώμη τῆς Ἀττικῆς. — Καὶ γὰρ ἂν μενοίμην] Εἰρωνικῶς τάχα λέγει τοῦτο ὁ ῥήτωρ, ἢ σπουδάζων; τὸ πρῶτον φαίνεται πιθανώτερον ἐκ τῶν ἑπειτα λεγομένων. —Μὴ τοιαῦθ' οἷα Μειδίας εἰς ἐμὲ] Ἤγουν, μὴ τοιαῦτα ἁμαρτήματα, οἷα Μειδίας ἥμαρτεν εἰς ἐμέ. — Ταχὺ γ' ἂν κ. τ. λ.] Ταχέως; ἤθελον κάμει χάριν εἰς αὐτόν; οὐχὶ βέβαια· ἢ ἤθελον δώσει προσοχὴν εἰς τὰς δεήσεις τινὸς τῶν ἐκ τοῦ δήμου, ἀλλὰ δὲν ἤθελον εἰπεῖ; κ. τ. Ὁ Ἀλλὰ ἐπεφέρεται διὰ τὴν εἰς τὸ ἠγούμενον ἐννοουμένην ἄρνησιν, οὐκ ἂν προσεῖχεν, ἀλλ' εἶπον. — Τοῦτον δὲ ὑβρίζειν, ἀναπνεῖν δὲ;] Ἐννοητέον ἐνταῦθα τὸ ἐάσωμεν; — Ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς] Ὑμᾶς αὐτοὺς θαυμάζετε, ὑμᾶς αὐτοὺς τιμᾶτε. — Τὴν ἄδειαν] Τὴν ἀσφάλειαν, τὸ ἀδεῶς ζῆν.

Σελ. 221. Ἵν' ὑμεῖς μὲν, ἐφ' οἷς εἰσεληλύθατε κ. τ. λ.] Ἵνα ὑμεῖς μὲν ψηφίσητε δικαίως περὶ ὧν εἰσήλθετε ἐνταῦθα ἕνορκοι νὰ κρίνητε, οὗτοι δὲ νὰ εὐεργετήσωσιν αὐτὸν ἄνευ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης, ἀφοῦ θημευθῇ ἐκ τοῦ νόμου ἡ περιουσία αὐτοῦ. — Τὴν γνώμην ταύτην] Τὸ φρόνημα τοῦτο. — Εἰ—μὴ πρόοιντ' ἄν] Ἐὰν δώσωσιν· ὁ δὲ ὑποθετικὸς εἰ λαμβάνεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ἄν (βλ. Συντακτ. σελ. 120). — Εἰ—ἀπεχειροτόνησε] Ἐὰν δὲν ἤθελε κάμει καταχειροτονίαν, ἐὰν ἤθελεν ἀπολύσει αὐτὸν. — Καὶ γὰρ μὴ γεγένῃσθαι κ. τ. λ.] Ἐνταῦθα ὑπακούεται καταλλήλον τι ῥῆμα, οἷον, εἶπεν ἄν, ἤθελέ τις εἰπεῖ τότε, ὅτι δὲν ἔγεινεν ὕβρις,

ὅτι ταῦτα δὲν ἦσαν ἀδικήματα περὶ τὴν ἑορτὴν, καὶ πολλοὺς ἄλλους λόγους ἤθελεν ἔχει διὰ νὰ παρηγορήσῃ ἑαυτόν.

Σελ. 232. Τηλικοῦτ' ἀνεκράγετε, ὡς, τοῦτ' ἐκεῖνο, χρήματά μου ληψομένου] Κατὰ τὸν Ῥείσκιον, τοσοῦτον ἀνεκράξατε καὶ ἀνεβοήσατε ὡς ποιήσοντος ἐμοῦ τοῦτο ἐκεῖνο ὅπερ ὑμεῖς ἐφοβεῖσθε καὶ οὐκ ἠβούλεσθε, τουτέστιν ὡς ἐμοῦ ληψομένου χρήματα· ἴσως δὲ ἐννοητέον εἰς τοῦτ' ἐκεῖνο τὸ ἀπαρέμφατον εἰπεῖν, ἤγουν, τοσοῦτον ἀνεβοήσατε, ὡς, ἵν' εἴπω τοῦτο ἐκεῖνο, (ὅπερ ὑμεῖς δηλαδὴ ὑπωπτεύσατε), χρήματά μου ληψομένου· διότι, ὅτε εἶδεν ὁ δῆμος τὸν τραπεζίτην πλησιάσαντα εἰς τὸν Δημοσθένην, ὑποπτεύσας ὅτι ὑπεσχέθη χρήματα παρὰ τοῦ Μειδίου διὰ νὰ ἐξιλεώσῃ αὐτὸν, ἔκραξεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, μὴ χρήματα, ὅθεν λέγει ἐνταῦθα, τοῦτο ἐκεῖνο. — Ἐκεῖνον] Τὸν τραπεζίτην δηλονότι. — Ὅπως ἐπέξει τῷ μιαρῷ, καὶ μὴ διαλύσῃ] Ἐννοεῖτε τὸ ὁρᾶ· ἐπέξειμι δὲ καὶ ἐπεξέρχομαι σημαίνουσιν ἐν τοῖς δικαστικοῖς τὸ ἐνάγω εἰς δικαστήριον, δὲν προδίδω τὴν δίκην· καὶ συντάσσεται μετὰ δοτικῆς· ἐνίοτε μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου καὶ γενικῆς πράγματος, ὡς παρὰ τῷ αὐτῷ «ἐπεξῆμεν τοῦ φόνου τὸν Ἀρίσταρχον·» τὸ ὅπως εἰς τὴν ἀνωτέρω περίστασιν συντάσσεται μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς, τὸ δὲ ἐπέξει λαμβάνεται ἀντὶ μέλλοντος. — Ἐπειδὴ δὲ κ. τ. λ.] Τοῦτο εἶναι ἡ ἀπόδοσις τοῦ, εἰ παρ' αὐτὰ μὲν τὰ δικήματα οὕτως ὀργίλως κ. τ. λ. — Μηδαμῶς] Ἐννοεῖται, τὸ, ταῦτα ποιεῖτε, μηδαμῶς ταῦτα ποιεῖτε. — Ἐν τῷ πράγματι] Ἐν τῷ ταῦτα ποιῆσαι, ἐν τῷ ἀποψηφίσασθαι. — Πῶς γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κ. τ. λ.] Ἐννοεῖται τὸ, εἰμὶ τούτων ἄξιος· πῶς γὰρ εἰμὶ τούτων ἄξιος κ. τ. λ. — Τὴν γνῶσιν ὑμῶν] Τὴν κρίσιν, τὴν ἀπόφασιν. —Σώφρονες] Νουνεχεῖς, ἀδιάφθοροι.—Ἄλλου τινὸς] Ὑπονοεῖται, χάριτος, ἢ φόβου. — Ἐκ πολιτικῆς αἰτίας] Διὰ πολιτικὸν ἀδίκημα, ἀτομικόν. — Οὐδ' ὥσπερ Ἀριστοφῶν] Οὗτος κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν φορολόγος ὢν, κατεκράτησε τὰ δέκατα τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξ ὧν ἔπρεπε νὰ κάμωσι τοὺς στεφάνους καὶ νὰ ἀφιερώσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν θεάν. Κατηγορηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Εὐβούλου, ἐπρόλαβε τὴν εἴσοδον τῆς δίκης, ἀφιερώσας τοὺς στεφάνους, καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ προβολή.

Σελ. 233. Ἀναλῦσαι] Ἐξαλεῖψαι, διορθῶσαι, ὡς ὁ Ἀριστοφῶν. — Αὖθις] Ὕστερον, ὅταν διαφυγὼν τὴν ποινὴν ἀρχίσῃ πάλιν νὰ φέρηται ὑβριστικῶς πρὸς τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — Χορηγοῦντες] Χορηγοὶ ὄντες. — Ὡς ἐκ πλείστου] Ἐννοητέον τὸ χρόνου, ἢ ἀποστήματος· ἤγουν νὰ προλαμβάνητε τὰ τοιαῦτα πολὺ μακρόθεν πρὶν ἔλθωσιν ἐφ' ὑμᾶς. — Ἴσως] καθ' ὑπόθεσιν παραδείγματος χάριν. — Ἕκαστον ὁ μισῶν] Ἀντὶ ἄλλης γραφῆς ἕκαστος. — Πεπίστευκε τῇ πολιτείᾳ] Ἔχει πίστιν, πεποίθησιν, εἰς τὴν κυβέρνησιν, εἰς τοὺς νόμους.

Σελ. 234. Περιεῖναι - ζῆν] ἀμφότερα σημαίνουσι τὸ αὐτὸ· τινὲς γράφουσι, περιεῖναι ταῦτα παθόντα καὶ ζῆν. — Ἐὰν δὲ] Ὑπακούεται τὸ ὑβρισθῶ. — Τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων] Πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει ἀνθρώπων. — Καθίσῃ] Δικαστὰς δηλονότι. — Καὶ μάλιστα ἰσχύειν] Καὶ ὑπερβάλλειν πάντας κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ σώματος. — Ἀλλὰ τῷ τοὺς νόμους ἰσχύειν] Ἤγουν, τῇ

ἰσχύι τῶν νόμων· οἱ δικάζοντες εἶναι ἰσχυροὶ καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ πόλει, ὅταν οἱ νόμοι ἰσχύωσι. — Καὶ μήτε λειτουργίας κ. τ. λ.] Λειτουργίας λέγει, διὰ τὴν τριηραχίαν· μήτε ἔλεον, διὰ τὰ τέκνα κλαίοντα· μήτε ἄνδρα μηδένα, διὰ τὸν Εὔβουλον· μήτε τέχνην μηδεμίαν, διὰ τοὺς συνηγόρους. — Ἐσυρίττετε καὶ ἐκλώζετε] Ἐσυνείθιζον ἐν τοῖς θεάτροις οἱ θεαταὶ νὰ δεικνύωσι τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν διὰ συριγμῶν, κλωγμῶν, καὶ πτερνοκοποῦντες. — Καὶ τἄλλα προσεξήτασται κ. τ. λ.] Καὶ τὰ ἄλλα πεπραγμένα ὑπὸ τούτου ἀδικήματα ἐξηλέγχθησαν, ἀνεκαλύφθησαν.

ΠΙΝΑΞ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΩΣ

Ἀντὶ τῶν ὀνομάτων τῶν συνδρομητῶν ἐλπίζω ὅτι θέλει φανῆ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀρεστότερον, καὶ πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν σκοπιμώτερον, νὰ κατατάξω ἐνταῦθα λέξεις τινὰς ἀξιοσημειώτους καὶ διὰ τὴν χρῆσιν αὐτῶν καὶ διὰ τὰς ἐκ τούτων συνισταμένας φράσεις.

Α

Ἀγαπῶ. 203.
Ἄγε. 211.
Ἀγορά. 241.
Ἄγω· περιφράσεις αὐτοῦ 209.
Ἀγῶνες. 21.
Ἀγῶνες στεφανῖται. 436.
Ἀγωνοθέται. 325.
Ἀδικήματα, περὶ ὧν ἐγίνοντο γραφαὶ καὶ δίκαι. 43.
Ἄθυτα ἱερά. 270.
Αἱρέω. 273.
Ἀκούω. Σύνταξις αὐτοῦ. 117.
Ἄκριτος ἔρις. 307.
Ἁλίσκομαι. 248.
Ἀλλ' ἢ· 179.
Ἀλλὰ, ἀλλὰ μὴν. 319.
Ἄλλος. 156.
Ἄλλως τε. 120.
Ἅμα-καὶ. 187.
Ἀμφικτύονες. 16.
Ἀναγράφω. 217.
Ἀνάδικος (δίκη.) 455.
Ἀνάκρισις. 43
Ἀναποδίζω. 284.
Ἀναρτῶμαι. 369.
Ἀνατίθημι. 235.
Ἀνέχομαι. 200.
Ἀντιγραφὴ. 43.
Ἀντιγράφειν τὴν μὴ οὖσαν. 47.
Ἀντιδιαπλέκω. 249.
Ἀντιλαχεῖν δίκην, ἀντιλαχεῖν τὴν μὴ οὖσαν. 41.
Ἀπαλλάττομαι. 268. 316.
Ἀπαντῶ πρὸς τὴν δίκην. 435.
Ἅπαξ. 138.
Ἀπαρτῶ. 315.
Ἀποδέκται. 249.
Ἀπογινώσκω. 191.
Ἀπολογισμὸς. 293.
Ἀπομάττω. 350.
Ἀποστολεύς. 187.
Ἀπόστολοι. 187.
Ἀπρόσκλητος. 455.
Ἄρα. 313.
Ἄρασθαι ἔχθραν, πόλεμον. 461.
Ἄρειος πάγος. 36.
Ἀρχαὶ χειροτονηταί. 234.
Ἄρχοντες. 33.
Ἀστράτευτος. 274.
Ἀτίμητος ἀγών. 287.
Ἀτίμητος δίκη 455.
Ἀτιμία. 216.

Β

Βάλλομαι. 319.
Βασκαίνω. 338.
Βουλή. 31.

Γ

Γάρ. 173.
Γίγνομαι. 133.
Γνώμη. 172.
Γραφαί. 41.
Γραφὴ ψευδοκλητίας. 41.
Γράφομαι προστάτου. 188. παρανόμων. 322.

Δ

Δάνεισμα ἀμφοτερόπλουν-ἑτερόπλουν. 68.
Δαπανῶμαι. 130.
Δέ· τίθεται ἐν τῇ ἀποδόσει. 456.
Δεκατώνης.
Δὴ καὶ νῦν· διαφορὰ αὐτῶν. 176.
Δημοποίητος. 421.
Δῆμος. 30.
Δημόσιον. 255.
Διὰ χρόνου. 288.
Διαγράφω. 286.
Διαθήκη κατεσκευασμένη. 136.
Διαιτηταί. 45.
Διαλύομαι. 177.
Διασκευάζομαι. 272.
Διατύπωσις. 451.
Διαφέρειν τὴν ψῆφον, καὶ διαδιδόναι. 285.
Διαχειροτονίαν δίδωμι. 251.
Διαχρῶμαι. 287.
Διαψηφίζω, διαψήφισις. 251.
Δικαστήρια. 35.
Δικῶν εἴδη. 40.
Διονυσιακοὶ (χοροί)· 290.
Διορθοῦμαι. 232.
Δύναμαι. 144.

Ε

Ἐγγράφω λόγον. 246.
Ἐγκάθημαι. 286.
Ἐγχωρεῖ. 190.
Εἰ μετὰ τοῦ οὐ. 129.
Εἰμὶ, τίθεμαι, ποιοῦμαι μετὰ τῆς ἐν. 125.
Εἴπερ ποτε. 120.
Εἰς τάξευμα ἀφικνοῦμαι. 186.
Εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον· ἐρήμην καταγινώσκειν, ἐρήμηνὄφλειν, ἐρήμην ἁλῶναι, ἐρήμην ἑλεῖν. 41.
Εἴσειμει· εἰσιέναι τὴν γραφῆν. κ. τ. λ. 275.
Εἰσέρχομαι. 322.
Εἶτα. 129. 145.
Ἐκ διαδοχῆς. 180.
Ἐκκαλοῦμαι τὴν δίκην, ἢ κρίσιν, καὶ ἐφίημι τὴν δίκην. 191.
Ἐκκλησία. 32.
Ἐκκλητεύομαι. 314.
Ἐκποίητος. 247.
Ἐλαττοῦμαι. 302.
Ἑλκοποιῶ. 286.
Ἐμβαίνω. 188.
Ἐν τάξει. 305.
Ἐνάρχομαι. 267.
Ἐνδείκνυμαι. 384.
Ἕνδεκα (οἱ) 38.
Ἐνίσταμαι 303.
Ἔννατα. 289.
Ἐντὸς τοξεύματος γίγνομαι. 186.
Ἐξανηλωμένοι. 265.
Ἐξαρτῶμαι. 218.
Ἐξεγγυάω. 351.
Ἐξομνυμι. 392.
Ἐξορμέω. 286.
Ἐξούλης δίκη 446.
Ἔξω γίγνομαι. 186.
Ἐπαίρομαι. 193.
Ἐπέρχεταί μοι. 267. 390.
Ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίῳ. 260.
Ἐπιβολή. 249.
Ἐπιλαγχάνω. 255.
Ἐπιδίδωμι. 246.
Ἐπίδοξος 278.
Ἐπιμήνιοι· ἐπιμηνία. 182
Ἐπίτιμος. 450.
Ἐπιτείχισμα. 171.
Ἐπιτροχασμὸς, ἢ ἐπιτρέχον (σχῆμα). 213.
Ἀπιχειροτονῶ. 184.
Ἐπιψηφίζω. 242.
Ἐπόπται. 181.
Ἐπώνυμοι. 179.
Ἐῤῥέτω. 401.
Ἕτερος. 156.
Εὐθύνας διδόναι, ὑπέχειν. 192. 247.
Εὐθυδικία. 45.
Εὔθυνοι καὶ Εὐθύναι. 192.
Ἐφέται. 38.
Ἔχω. Διάφοροι περιφράσεις δι' αὐτοῦ. 122.

Η

Ἢ. 137.
Ἡδονή. 302.
Ἥκιστα. 133.
Ἥκω. 117, 122, 347.
Ἡλιασταί. 38.
Ἡμεροδανεισταί. 125.
Ἡ μὴ οὖσα 455.

Θ

Θαῤῥῶ. 155.
Θέλω. 173.
Θεωρικόν. 309.

Ι

Ἱερομνήμων 20.
Ἱεροποιοί. 182.
Ἱκετηρίαν τίθημι, προβάλλομαι. 323.
Ἱππαρχία. 181.
Ἰσοτελής. 188.

Κ

Καθήκων χρόνος. 187.
Καθίστημι. 306.
Καὶ, ἐπιφερόμενος εἰς τὸ ὅμοιος, ἴσος, παραπλήσιος. 190.
Καὶ μάλα, κ. τ. λ. 152.
Καὶ μὴν 137. 209.
Καί τοι. 142.
Κάκωσις. 231.
Καλῶς ποιοῦσα. 231.
Κᾶρες. 183.
Καταβάλλω, καταβολή. 214.
Καταβραβεύω. 455.
Καταγινώσκω. 252, 253.
Κατανέμω θέαν 309.
Κατατίθημι. 252.
Κερματισταί. 458.
Κεφάλαιον. 342.
Κλέπτω τὴν ἀκρόασιν. 264.
Κλητεύω. 314.
Κοροπλάθαι. 182.

Λ

Ληξαρχικόν. 23.
Λογισταὶ, ἢ Εὔθυνοι 37.
Λόγον ἀποδίδωμι. 254.
Λόγον ποιοῦμαι. 200.
Λόγον ποιῶ, καὶ, λόγον δίδωμι. 205.

Μ

Μάρτυρες. 48.
Μέλλω. 302..
Μὲν δή. 213.
Μεσσεγγύημα 268.
Μεστός 350.
Μεταμανθάνω. 276.
Μετέρχομαι. 265.
Μετοίκιον. 188.
Μέτοικοι. 188.
Μὴ δῆτα 358.
Μηνολογία 70.
Μὴ ὅτι 279.
Μὴ οὐ. 386.
Μήτε νεῖν, μήτε γράμματα ἐπίστασθαι. 189.
Μήτι γε, μήτι δή, μήτι γε δή. 143.
Μήτρως. 406.
Μικρόν. 226.

Ν

Νὴ Δία. 174.
Νόμοι. 51.
Νόμοι περὶ γάμου. 58.—Περὶ τῶν ἀῤῥένων μέχρι τῆς ἐγγραφῆς εἰς τοὺς πολίτας. 60.—Ὑπὲρ τῶν ἐπιτρόπων. 62.—Περὶ υἱοθεσίας. 63.—Περὶ κληρονομίας. 64.—Περὶ ἐμπορίου. 66.
Νῦν. 122.

Ξ

Ξαίνω. 395.

Ο

Οἱ ἀσελγείας. 173.
Οἱ ἐν ἄστει κ. τ λ. 417.
Οἱ καθήμενοι. 198.
Οἱ παριόντες. 198.
Οἱ χωρὶς οἰκοῦντες. 188.
Ὀλυμπιάς. 22.
Ὅπη, ὅποι. 140.
Ὀπηνίκα. 306.
Ὅπως· 134. ὅπως μή. 222.
Ὅρκωταί. 309.
Ὅτε. 116.
Ὅτι μή. 193.
Οὐδὲν πρὸς ἔπος. 197.
Οὐδέποτε. 430.
Οὐ μή. 191.
Οὐ μὴν ἀλλὰ. 119.
Οὐσιαστικὸν μετὰ δύο γενικῶν. 135.
Οὔτε—καὶ 269.
Οὗτος. 381.
Οὕτω τὰς γνώμας ἔχετε, ὡς. 177.
Οὐχ ὥςπερ. 186.
Ὀφλισκάνω. 130, 135, 190.

Π

Παραγγελία. 364.
Παραγγέλλω εἰς ὅπλα, κ. τ. λ. 262.

Παραγραφή. 45.
Παρακύπτω. 181.
Παραλληλία Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος. 105.
Πάραλος. 186.
Παρέρχομαι 241.
Παρέχομαι. 121.
Παρίσταται. 152.
Παρίστημι. 301.
Παρ' οὐδέν. 364.
Πάτρως, 406.
Περὶ καὶ ὑπὲρ. 119.
Περιβολή. 133.
Περιγραφὴ τοῦ Φιλίππου. 96.
Περιγράφω. 286.
Περὶ Δημοσθένους 100.
Περιποιῶ· περιποιοῦμαι. 242,
Περιῤῥαντήριον. 281.
Περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐπὶ Δημοσθένους. 103.
Ποιναί. 49.
Ποιοῦμαι. 364.
Πόλεμος Κορινθιακός. 170. Δεκελεικός. 320.
Πολιτεία τῶν Ἀθηναίων. 22
Πολὺς ἔγκειται. 340.
Πρᾶγμα. 137.
Πράττειν τὰ κοινὰ κ. τ. λ. 163
Πράττω. 134, 249.
Προκαταγινώσκω. 301.
Πρὸς. 198.
Προσδοκῶ. 339.
Πρὸς διαμεμετρημένην ἡμέραν. κ. τ. λ. 44.
Προσέρχομαι. 365.
Προχειρίζομαι. 178.
Πυλαία. 16, 204.
Πυλοπλάθαι. 182.

Ρ

Ῥέω. 329.
Ῥοπή. 143.

Σ

Σαλαμινία. 186.
Σίτου ἐκβολή. 218.
Σπερμολόγος. 327.
Σπουδή. 364
Συγγράφομαι. 392.
Συμμορίαι. 146.
Σύμφυτον νόσημα. 260.
Σύνδυο. 464.
Συνελόντι εἰπεῖν. 172, 197.
Συνίστημι. 307.
Σύνταγμα. 264.
Συντελής. 452.
Συντρίβεται. 232.
Συσκευάζομαι. 408.
Συστρέφω. 264.
Συστροφή. 202.
Σῶμα. 249. 259.

Τ

Ταμίαι. 37.
Τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. 191.
Τεκμαίρομαι 210.
Τεσσαράκοντα (οἱ). 45.
Τεχνῖται. 394.
Τέως, ἕως. 155.
Τὴν ὁμοίαν ἀποδίδωμι. 261.
Τίθεμαι. 329.
Τί καὶ χρή. 192.
Τί μαθὼν, τί παθών. 231.
Τοιγάρτοι. 225.
Τοίνυν. 129. 154.
Τόκοι. 69.
Τρόπος τοῦ ψηφοφορεῖν. 44.
Τύποι τοῦ ἀκυροῦν ἢ τιθέναι νόμον. 55

Υ

Ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι. 172.
Ὑπὲρ μετὰ τῶν συγκριτικῶν. 134.
Ὑποβάλλω. 247.
Ὑπόβλητος, ὑποβολιμαῖος. 214.
Ὑποβολεύς. 367.
Ὑπωμοσία. 453.
Ὑστερίζω. 184. 187

Φ

Φαίνομαι καὶ δοκῶ διαφέρουσι. 197.
Φέρε. 211.
Φέρων. 260.
Φρόνημα. 315.
Φυλαί. 24.
Φυλάττομαι. 171.
Φυλλίναι (ἀγῶνες). 436.
Φιλοτιμία. 387.

Χ

Χαίρω. 400

Χρηματίζω. 317.
Χρῶμαι. Διάφοροι περιφράσεις δι' αὐτοῦ. 122· 185.

Ω

Ὡς μετὰ ἀπαρεμφάτου. 394.
Ὡς ἄν. 127.
Ὡς οὐκ ἔδει· κ. τ. λ. 189.
Ὡς ἔπος εἰπεῖν, κ. τ. λ. 192.
Ὥστε. 200.
Ὡς ἄλλως. 206.
Ὡς ὑπομνῆσαι. 206.
Ὡραία. 218.

Τοῦ αὐτοῦ εὑρίσκονται καὶ τὰ ἀκόλουθα πονήματα.

Στοιχεῖα Φιλοσοφίας εἰς Τ. 1. . . . . Δρ. 4.
Στοιχεῖα Ἠθικῆς. — 1. (ἔκδοσις Β'.) — 2. 50
Τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Γλώσσης Τεχνολ. (ἔκδοσις Γ'.) — 4.
— — — — Συνταχ. (ἔκδοσις Β'.) — 4.
Ῥητορικὴ (ἔκδοσις Β'.) . . . . . — 6.
Αἱ δὲ σημειώσεις τοῦ Δημοσθένους τιμῶνται. . — 6.

☞Εἰς τοὺς βιβλιοπώλας καὶ ἐν γένει τοὺς ἀγοράζοντας πολλὰ ἀντίτυπα γίνεται συγκατάβασις τῶν ἀνωτέρω τιμῶν.